

NEDERLANDSCH-INDISCH

PLAKAATBOEK,

1602—1811,

DOOR

Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

VIJFTIENDE DEEL.

1808—1809.

Uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen met medewerking van de Nederlandsch-Indische Regering.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ.

'sHAGE
M. NIJHOFF.

1896.

1808.

H. W. DAENDELS.

1 Julij. *Post-regeling tusschen Batavia en Java.*

Bekend werd gemaakt, »dat voorlopig en tot dat deswegens nadere bepalingen zullen worden gemaakt, de gewoone post van hier naar Java tweemaal des weeks, als Woensdags en Zaterdags, morgens ten elf uren, van hier zal vertrekken en de brieven gevolglijk voor dat uur aan het comptoir van den postmeester generaal, van Beusechem, op de groote rivier zullen bezorgd moeten worden".

Zie ook 1 Januarij 1809.

4 Julij. *Regeling van den militairen, geneeskundigen dienst.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal gezien hebbende het door den chirurgijn principaal, J. Heppener, uitgebragt rapport over de noodwendig vereischt werdende nieuwe inrigtingen en verbeteringen in de hospitalen en het geheele geneeskundig vak in Indiën, als mede ten aanzien der administratie van den medicinalen winkel te Batavia en de respective hospitaals-apotheeken op de buiten-kantoren; en overwegende, dat onder de te makene redressen ook dit een der voornaamste pointen is, waarop de bijzondere attentie dient gevestigd te worden en de noodzakelijkheid dus gebied, dat daarin met den eersten werd voorzien, zo is het, dat welgemelde zijne excellentie noodig geoordeeld heeft te besluiten, zo als besloten werd bij dezen:

1° om den geneeskundigen dienst bij 's Konings armée en hospitalen in Indiën te stellen op eene vaste en, zo veel

mogelijk, gelijken voet, als mede de wijze der inrigting in de laatstgemelde, zo ten aanzien van den geneeskundigen dienst, als huishoudelijke directie of administrativen dienst derzelve, voor zo veel de plaatselijke omstandigheid en het locaal, daartoe geschikt, zulks zal komen toe te laten, te regelen na de in Europa en wel voornamelijk binnen het Koningrijk Holland plaats hebbende gebruiken en dien volgens te approberen en te arresteren de dientwege in concept gebragte reglementen en instructiën, met de daartoe gehorende lijsten en verdere bescheiden voor dezelve; voorts alle deze reglementen, lijsten en instructiën ter hoofdplaats Batavia te doen drukken, ten einde de nodige exemplaren daarvan ter distributie, daar en waar zulks behoord, aan den chirurgijn en chef te doen afgeven, mitsgaders circulair na de respective gouvernementen en buiten-kantoren verzonden te worden;

2° de Europeezen en inlanders in de hospitalen van elkanderen te separeren, doch onder één opzicht en directie te stellen;

3° om het geneeskundig vak geheel van den administrativen dienst der hospitalen af te scheiden en te reguleren, zo als bij de reglementen is bepaald;

4° de medicinale winkel en laboratorium te Batavia van elkanderen te separeren en van binnen het kasteel naar Weltevreden te verplaatsen in het daartoe te houdene locaal en voorts den administrativen dienst daarover zodanig te doen plaats hebben, als bij de gearresteerde reglementen bepaald is;

5° de apotheeken op de respective buiten établissementen mede af te scheiden, zo wel van den geneeskundigen dienst, als de huishoudelijke administratie, en daarover afzonderlijke administrateurs of apotheekers aan te stellen, overeenkomstig den inhoud der hiervoren gearresteerde reglementen;

6° buiten alle 's Lands dienaaren, in de respective hospitalen

op een speciaale qualificatie van den Maarschalk en Gouverneur Generaal of de respective hoofden der plaatsen gratis ter verpleeging en cureering op te neemen alle inwoners, welke door armoede buiten staat zijn zich zelve de nodige medicamenten en oppassing als anderzins te kunnen bezorgen en dus, buiten deze vergunning, anders veel ligt hulpeloos zouden blijven moeten, als mede teegens betaling alle zeevarenden van vreemde natiën, zo wel Europesen, als inlanders, en de betaling daarvan stellen voor de Europesen op een en een halve Spaansche mat en voor de inlanders een rijksdaalder Hollands per dag, alles zilver geld;

7° op Weltevreden bij Batavia of elders, waar zich in de nabijheid der hospitalen kerkhoven bevinden, dezelve ten minste 1000 passen van het gebouw te doen verwijderen en de lijken, welke in het algemeen op dezelve begraven liggen, 4 à 5 voeten diep in den grond te doen delven ter voorkoming van alle insecten, als mede alle boomen en plantagien, zonder onderscheid aan wie zij zijn toebehorende, insgelijks op eene distantie van 200 passen te doen omvellen; met aanbeveling aan de geene, die met de politie, zo op Weltevreden, als de overige etablissementen in Indiën belast zijn, van te zorgen en te doen zorgen, dat daaraan stiptelijk voldaan word, ten einde meerdere en zuivere lucht aan de zieken, welke zich in dezelve bevinden, hier door bezorgt werd;

8° alle chirurgijn-majors, welke, hetzij nu of door aankomst uit Europa, overcompleet mogten zijn, provisioneel en tot zoo lange dezelve als zodanig zullen kunnen invallen, de plaatsen der 2e klasse te doen vervullen, met behoud van derzelver tractement als chirurgijn-majors: voorts ook alle de zich thans nog in Indiën bevindende opper-chirurgijns van de voormalige Oost-Indische compagnie mede in de 2e klasse der chirurgijns te plaatsen: en voorts de tractementen derzelve en alle die geene, welke in het geneeskundig vak bij de armée in Indiën

dienen, te bepalen zodanig, als zulks bij de hier voorwaards gementioneerde reglementen voorkomende is;

9° alle huisen of gebouwen, item apotheeken met dies toebehoren, welke thans van de respective hospitaliers particulier in eigendom zijn toebehorende en volgens usantie door den een van den anderen moeten worden overgenomen en niet dan tot bezwaar van dezelve strekkende zijn, 's Lands wegen voor eene billijke, getaxeerde waarde over te nemen en den eersten officier van gezondheid, als mede die geene, welke met den administrativen dienst belast zijn, in de gemelde huisen of gebouwen gratis te doen wonen;

10° alle kapitalen of particuliere fondsen van de respective hospitalen, zo te Batavia, als Samarang, voortspruitende uit de aan dezelve door wijlen den geweesen Java's gouverneur, Jan Greve, vermaakte legaaten, te stellen onder eene afzonderlijke administratie en wel die van Batavia onder de tijdelijke opper-kooplieden des kasteels en te Samarang van den hoofd-administrateur, ten einde deze gelden op eene voordeelige en secuure wijze te beleggen en de intrest-penningen daarvan, van zes tot zes maanden, in 's lands kas over te brengen om daarvan, overeenkomstig de begeerte der geene, door wien de vermaking daarvan gedaan is, alle extra-ordinaire verstrekkingen, welke tot soulaas van de lijders dienen kunnen en thans 's Lands wegen plaats vinden, te kunnen doen geschieden en voorts van hunne dien aangaande te houdene administratie jaarlijks met ultimo December aan den tijdelijken heer Gouverneur Generaal verantwoording te doen, terwijl daarentegen aan dezelve opening zal worden gegeven van het gebruik, dat daarvan ten behoeve der in de hospitalen zig bevindende lijders gemaakt geworden is.

Door zijne excellentie ook gereflecteerd zijnde, dat, om van dit alles een goed effect te kunnen verwagten, de noodzakelijkheid vereischt, dat een chirurgijn en chef over het

geheel geneeskundig vak der armée en hospitalen in Indiën werd aangesteld, en daartoe aan hoogst gemelde zijne excellentie het best en geschiktst voorgekomen zijnde de chirurgijn principaal, J. Heppener, besluit dienvolgens den gemelden Heppener aan te stellen, zo als dezelve aangesteld werd bij dezen, tot chirurgijn en chef over 's Konings armée en hospitalen in Indiën en zulks op een vast appointement van 6000 rd^s, zilver geld, in het jaar, ingaande van den 26^{en} Maart jongstleden, als van dien tijd af bereeds zodanig dienst gedaan hebbende.

Laatstelijk is ook besloten aan den chirurgijn en chef bij deze qualificatie te verleenen om de nodige voordragten te doen ter plaatsing en verplaatsing van de nodige gezondheidsofficieren en chirurgijns van de 2e en 3e classe bij de armée in de hospitalen door geheel Indiën, met last tevens aan een ieder, die zulks aangaat, den gemelde chirurgijn en chef als zodanig te erkennen, te respecteren en te gehoorzamen en deszelfs orders in allen deelen stipt en zonder de minste afwijking naar te komen.

4 Julij. *Reglement voor den militairen, geneeskundigen dienst.*

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de officieren van gezondheid.

EERSTE AFDEELING.

Bepaling, aanstelling, ontslag.

Art. 1. De algemeene directie en inspectie van den geheelen geneeskundigen dienst en het magazijn van geneesmiddelen zal geschieden door een doctor of chirurgijn en chef.

Bijzonder in de onderscheidene hoofd-etablissementen zal dezelve worden waargenomen door chirurgijns of doctors principaal.

Bij de regimenten, corpsen, in de hospitalen en op de strand- en buiten-comptoiren zal dezelve geschieden door of-

ficieren van gezondheid der eerste classe of chirurgijns-major, tweede classe of aide-chirurgijns, derde classe of élève-chirurgijns.

In de hospitalen zal een doctor, behalve de chirurgijn-major, mede den dienst waarnemen.

De bereiding der geneesmiddelen zal aldaar geschieden door apothekers, evenals de chirurgijns in classes verdeeld.

Art. 2. Alle officieren van gezondheid (indien zij niet uit het vaderland zijn gezonden) zullen, op voordragt van den chirurgijn of doctor en chef, door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal worden aangesteld.

Art. 3. Alvorens zullen zij moeten geëxamineerd zijn door den doctor of chirurgijn en chef met een chirurgijn of doctor principaal en den oudsten chirurgijn-majoor, welke zich in de nabijheid van het hoofdkwartier bevind, van welke zij een certificaat hunner bekwaamheid, door deze allen onderteekend, zullen ontvangen.

Art. 4. Wanneer een officier van gezondheid van zijn dienst verlangd ontslagen te worden, zal hij zich bij den chirurgijn of doctor en chef aanmelden, ten einde door dezen dan de noodige acte van demissie aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zoude kunnen gevraagd worden.

TWEEDE AFDEELING.

Tractement en uniform.

Art. 1. De chirurgijn of doctor en chef zal een tractement genieten van 6000 rd^s^, zilver geld, in het jaar.

Ieder chirurgijn of doctor principaal geniet een tractement van 5000 rd^s^, zilver geld, in het jaar.

Ieder doctor, chirurgijn en apotheker van de eerste classe zal hebben een tractement van 2400 rd^s^ in 't jaar, op den voet van betaling der armée.

Ieder chirurgijn of apotheker van de tweede classe zal genieten een tractement van 1200 rd^s^ in 't jaar, op den voet van betaling der armée.

Ieder chirurgijn of apotheker van de derde classe zal genieten een traktement van 600 rd[s] in 't jaar, op den voet van betaling der armée.

De doctor en chirurgijn-majoor van een hospitaal zal boven het gewone tractement eene toelage van 30 rd[s], zilver geld, 's maands genieten, benevens vrije woning bij het hospitaal.

Art. 2. De uniform zal dezelfde zijn, als door Zijne Majesteit de Koning voor de officieren van gezondheid der armée is gedecreteerd; alleen zal dezelve nu van donker blauw laken zijn, omdat licht hemelsblauw laken niet te bekomen is; de kleppen, kraag en opslagen zullen dus voor de doctoren en chirurgijns van zwart fluweel zijn en het borduursel, voor onderscheidene rangen bepaald, is voor de chirurgijns zilver, daar hetzelve voor de doctoren goud zal zijn.

Alzoo voor de apothekers door Zijne Majesteit geene uniform is bepaald, zal dezelve alhier gelijk zijn aan die der andere officieren van gezondheid, doch, in plaats van zwarte, met groene, fluweele kleppen, kraag en opslagen, met goud geborduurd, volgens bepaling voor de onderscheidene rangen.

DERDE AFDEELING

Pligten en werkzaamheden in het algemeen.

Art. 1. In het algemeen zullen zij gehoorzamen alle zoodanige orders of bevelen van wegens zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal of van het geneeskundig bestuur der armée. welke hun door den chirurgijn of doctor en chef, — aan wien zij, ten opzigte van den geneeskundigen dienst in het bijzonder, allen ondergeschikt zijn, — zullen worden gegeven, terwijl zij aan diegenen der officieren van gezondheid, die hooger in rang zijn dan zij zelve, steeds de behoorlijke achting en gehoorzaamheid in het uitvoeren van den dienst zullen moeten bewijzen.

Art. 2. Zij zullen behoorlijk rapporten doen aan de commanderende officieren en ook deze naar vereisch van den militairen dienst respecteren.

Art. 3. De officieren van gezondheid van de eerste classe der regimenten, corpsen of hospitalen zullen voor het waarnemen van den dienst hunner ondergeschikten bijzonder verantwoordelijk zijn.

Art. 4. De noodige medicijnen en andere middelen, alsmede eenige chirurgicale instrumenten en andere gereedschappen tot uitoefening van den dienst, ontvangen zij aldaar, waar geen hospitaal zich in de nabijheid bevind, op behoorlijke requisitielijsten, aan den chirurgijn of doctor principaal van het arrondissement ingezonden en door den chirurgijn of doctor en chef gefiatteerd, uit het magazijn van geneesmiddelen.

Zij zullen nogtans gehouden zijn zich op eigene kosten aan te schaffen de noodige zak-instrumenten.

Art. 5. In de eerste colom van de requisitielijst word geschreven, hoeveel zedert de laatstvoorgaande requisitie van zoodanige middelen, die op nieuw gevraagd worden, is overgehouden en in de tweede, welke benoodigd worden geoordeeld, welke benoodigde artikelen duidelijkheidshalve tevens voor aan met een schrap worden aangehaald; het onder deze lijsten gestelde declaratoir word door den officier van gezondheid, die de requisitie doet, onderteekend.

Art. 6. Indien men zoude vermeenen van eenige geneesmiddelen, die op de medicijnlijst niet gesteld zijn, in het behandelen der zieken te moeten gebruik maken, zal het vrijstaan dezelve afzonderlijk bij de requisitie te vragen, mits openleggende de reden van dit verzoek.

Art. 7. Eenige middelen, als daar zijn: Sp. minderer, aqua mentae, aq. foeniculi, ext. saturni, sp. vini camphor en meer zoortgelijken moeten door hun zelven vervaardigt worden.

Art. 8. Azijn, brandewijn, olie, vet, stroop, zeep, wijn en al hetgeen tot zoortgelijke middelen behoort, zullen zij op detachementen, alwaar geen hospitaal is, op behoorlijke bons van wegens de civiele administratie uit de magazijnen ontvangen.

Art. 9. Na de ontvangst van het gevraagde worden de

geneesmiddelen nagezien en vergeleken met de bijgevoegde lijst en dezelve, in order bevonden, gequiteerd aan het magazijn teruggezonden.

Art. 10. Indien eenig geneesmiddel, uit het magazijn ontvangen, ongeschikt ten gebruike wierd geoordeeld, zal hetzelve dadelijk ter beproeving aan het magazijn worden gezonden.

Art. 11. Zoowel de chirurgicale instrumenten, als de artzenijmengkundige gereedschappen en medicijnkisten, die hun ten gebruik gegeven of gelaten worden, zullen door hen in behoorlijke order worden bewaard, zoodanig, dat de instrumenten niet roesten en de medicijnen, ter voorkoming van alle ontvreemding, aan geen algemeene toegang blootgesteld zijn.

Art. 12. Ook zal men in het algemeen de artzenijen voor vogtigheid en te groote droogte moeten bewaren en hunne berging, zooveel mogelijk, voor de menigvuldige insecten ontoeganklijk maken.

Art. 13. In het voorschrijven en toedienen van geneesmiddelen zal men de meest mogelijke spaarzaamheid, voor zooveel het welzijn der lijders toelaat, betrachten en vooral zorgen, dat de toegediende medicijnen na behooren ingenoomen worden, waartoe veel kan toebrengen, men geen onsmakelijke poeders toediene, maar dergelijke medicamenten veel eer met een sijroop als een conditum geeve.

Art. 14. Alle militairen met hunne vrouwen en kinderen en 's Lands ambtenaren op de strand- en buiten-comptoiren, wanneer zij door de officieren van gezondheid derzelven behandeld worden, hebben aanspraak het noodige van geneesmiddelen ter genezing zonder onkosten te ontvangen.

Door kinderen worden alleen de zoodanige verstaan, die bij de ouders inwoonen en geheel nog ten hunnen laste zijn; anderen zijn hieronder niet begrepen, zoo min als huislijke of andere bediendens.

Art. 15. Daar in de hospitalen ook scheepslieden, zoo van 's Konings oorlogschepen, als van particuliere, Hollandsche schepen, ook zeevarende van schepen, aan vreemde natien toebehoorende, als eindelijk ook eenige arme inwoonders bij

bijzondere vergunning van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal opgenomen en behandeld moeten worden, zal de behandeling dezer zieken, niet alleen door de officieren van gezondheid, bepaaldelijk voor het hospitaal gedestineerd, geschieden, maar ook naar omstandigheden door diegeenen, welke aan de regimenten of corpsen geattacheerd zijn, bij gepaste verkiezing van den chirurgijn of doctor en chef.

Art. 16. Ieder dag worden in lijsten naauwkeurig ingevuld de naamen en ziektens der lijders, de voorgeschrevene medicamenten, enz., alsook de afgegevene breukbanden, terwijl nogtans ligte, chirurgicale gebreken op deze lijsten niet behoeven aangeteekend te worden.

Art. 17. Behalve deze daglijsten zullen 'er maandlijsten moeten worden opgemaakt, waarin na het afloopen van ieder maand zullen ingevuld worden de onderscheidene zoorten van ziektens, welke in de maand onder behandeling van ieder, op zig zelven [fungeerenden officier van gezondheid hebben plaats gehad, met bepaling tevens, hoeveel van ieder ziekte in de maand van de vorige waren overgebleven, in deze op nieuw ziek geworden, hersteld, gestorven en wederom overgebleven zijn.

In de hospitalen word door den doctor en chirurgijn-major slegts eene zoodanige lijst van alle de zieken in het geheele hospitaal opgemaakt en bij iedere maandelijksche inzending overgelegd.

Art. 18. Behalve deze lijsten word aan de iever van ieder officier van gezondheid overgelaten te houden van bijzonder belangrijke ziektens of gebreken een dagelijksche, nauwkeurige aanteekening, met de opgave der kenteekenen van de ziekte en de verschijnselen, die zig iederen dag daarbij opdoen.

Art. 19. Van alle overledenen moet een uitgewerkte historia morbi door den officier van gezondheid, welke hen behandeld heeft gedurende zijne ziekte, worden opgemaakt, waarbij tevens de geboorteplaats, ouderdom, lichaamsgesteldheid en levenswijze van den lijder, of hij gehuwd of ongehuwd is, behoord te zijn opgeteekend.

Art. 20. De officieren van gezondheid worden ten sterksten aangemaand overledene militairen, in of aan welker lijken zij vermoeden eenige geneeskundige opheldering te zullen vinden, voor zoo verre zulks zonder schade geschieden kan, te openen en nauwkeurig te onderzoeken en daarvan aanteekening te houden. Bij deze operatien zal men nogtans de meeste omzigtigheid gebruiken en zorgen, dat zulks in een afgescheiden en afgesloten plaats kan geschieden.

Art. 21. Alle verantwoordingslijsten, enz. moeten duidelijk geschreven en zindelijk gehouden worden; in het voorschrijven en invullen der recepten vermijde men het oud gebruik van caracters in plaatse van de eigene namen der geneesmiddelen te stellen.

Art. 22. Behalve de verpligting om, zooveel mogelijk, te zorgen, dat de zieken zoo spoedig doenlijk in het hospitaal zich begeven of gebragt worden, zullen de officieren van gezondheid in het algemeen opsporen al, wat in der soldaten casernen, in hun levenswijze, eetregel, lichaamsoefeningen, exercitien, uitspanningen of vermaken en wat dies meer is, de gezondheid kan schaden.

Art. 23. Ter verbetering hiervan zullen zij, volgens de beste regelen der konst, de noodige ontwerpen in geschrifte maken of van het nadeelige, hetgeen zij ontwaren, daar, waar zulks volgens de regelen van den dienst vereischt wordt, rapport doen.

Art. 24. De chirurgijns-major en apothekers van de eerste classe worden op het meest aangemaand om, zooveel doenlijk, ter meerdere bekwaming der chirurgijns of apothekers van de tweede en derde classe toe te dragen en van de voorkomende omstandigheden ten dien einde het best mogelijk gebruik te maken.

Art. 25. Geen officieren van gezondheid zullen zich van de plaatsen, waar zij den dienst uitoefenen, voor eenigen tijd naar elders met verlof mogen verwijderen dan met voorkennis van den commanderenden officier en met speciale permissie van den chirurgijn of doctor en chef.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van den geneeskundigen dienst buiten de hospitalen.

EERSTE AFDEELING.

Dienst bij de regimenten of corpsen in de hoofdplaatsen.

Art. 1. Bij een regiment infanterie zal de dienst worden uitgeoefend door een chirurgijn-major, drie chirurgijns van de tweede classe en zes van de derde classe.

Bij corpsen van mindere sterkte zal het getal der officieren van gezondheid naar gelang der omstandigheden zijn ingerigt.

Art. 2. De chirurgijns-major of eerste aanwezende officieren van gezondheid, welke bij dezelve aanwezig zijn, zijn ter eerste instantie verantwoordelijk voor de uitoefening van den geheelen geneeskundigen dienst.

Zij houden het toezigt over de practijk der chirurgijns van de tweede en derde classe, zullende deze altijd over patienten van aanbelang met hen te rade gaan en van belangrijke omstandigheden, die zich in hunne practijk voordoen, dadelijk rapport maken.

Alle officieren van gezondheid van corpsen, bij welke zich geen chirurgijn-major bevind, dienen onder opzicht van een der chirurgijns-major van het guarnisoen, welke hunne practijk surveilleerd.

Art. 3. De chirurgijns-major of eerste aanwezende officieren van gezondheid corresponderen onmiddellijk met den chirurgijn of doctor en chef.

Art. 4. Alle zieken van eenig aanbelang worden zoo spoedig mogelijk en zonder eenig verzuim in het hospitaal gebragt, voorzien van een billet, houdende den naam, compagnie en regiment of corps van den lijder, geteekend door den officier van gezondheid en commandeerenden officier.

Art. 5. De officieren, hunne en andere militairen vrouwen en kinderen en sommige zieken van geen aanbelang worden door hen buiten het hospitaal gevisiteerd en van het noodige

voorzien uit de apotheek van het hospitaal, op voorschriften, door hen eigenhandig geschreven en onderteekend.

Art. 6. De lijsten, requisitiën en al, hetgeen tot verantwoording van den dienst behoord, worden, zoo als in de derde afdeeling van het eerste hoofdstuk is bepaald, aan den doctor of chirurgijn van het arrondissement gezonden.

Art. 7. Weekelijks zullen zij aan den commandeerenden officier een exact rapport doen van den staat en het getal der zieken bij iedere compagnie, onverminderd bijzondere gebeurtenissen, van welke, zoo spoedig mogelijk is, aan den commandant zal kennis gegeeven worden.

Ten deezen einde en in het algemeen zullen ook de chirurgijns der 2e en 3e classe verplicht zijn van alle zieken of gekwetsten, bij welke zij geroepen zijn, aan den chirurgijn-major of eersten aanweezenden officier van gezondheid rapport te doen.

Art. 8. Indien er in hetzelve guarniscen bataillons, corpsen of detachementen zijn, waarbij geen officier van gezondheid zig bevind, zal een der chirurgijns-major verplicht zijn voor de behandeling der zieken daarbij te zorgen.

Art. 9. De chirurgijns-major of eerste aanweezende officieren van gezondheid moeten alle manschappen, die aangenomen worden, visiteeren.

Degenen, welke gebreken hebben, die hem voor den dienst ongeschikt maken, worden door hen daartoe onbekwaam verklaard.

TWEEDE AFDEELING.

Dienst bij de detachementen en op de strand- en buiten-comptoiren.

Art. 1. Bij detachementen van verschillende wapen-corpsen worden de noodige officieren van gezondheid bij gepaste tourbeurten medegegeven.

Art. 2. De gedetacheerde officieren van gezondheid buiten de hoofdplaatsen ontvangen bij hun vertrek op requisitien,

die zij aan den doctor of chirurgijn principaal van het arrondissement inzenden om door den doctor of chirurgijn en chef te worden gefiatteerd, de noodige medicijnen, linnen, pluksels, enz. uit het magazijn van geneesmiddelen of uit de apotheek van het hoofd-hospitaal, mits opgevende onder aan de requisitie-lijst de sterkte van het detachement.

Art. 3. De gedetacheerde officieren van gezondheid behandelen bij de detachementen alle zieke militairen en 's Lands ambtenaren aldaar, zonder onderscheid.

Art. 4. Zij zenden zonder onderscheid van rang hunne verantwoordinglijsten en al, wat daartoe behoort, om de drie maanden, indien er gelegenheid van verzending is, aan den chirurgijn of doctor principaal van het arrondissement, met wien zij over het noodige tot den dienst correspondeeren.

Art. 5. Bij de detachementen moet er altijd voor een geschikte, afgezonderde plaats gezorgd worden tot berging der zieken, buiten de plaatzen, daar de militairen huisvesten, welke bij wijze van guarnizoens-hospitalen kunnen zijn ingericht.

Door guarnisoens-hospitalen worden verstaan afgezonderde plaatsen in de casernen, tot verpleging der zieken van het detachement geschikt, in welke een onder-officier als menagemeester fungeert, die voor de huishoudelijke orde en verrekening der gelden verantwoordelijk is; zullende voor het houden der menage voor de Europeesen en Amboneesen worden ingehouden het gewone menage-geld, terwijl van weegens het gouvernement in rekening zal geleden worden voor ieder inlands soldaat twee stuivers daags, in zoodanige munt, als waarin de tractementen ter plaatse, alwaar het hospitaal is aangelegd, uitbetaald worden, behalven nog de gewone rations van vivres.

De geringe voorschotten, die hiertoe door de commandeerende officeren worden gedaan, met de noodige bewijzen voorzien, zullen 's maandelijks aan den commissaris van oorlog worden gezonden, ten einde daarop voldoening geschiede.

De matrassen, deekens en lakens voor de Europeesen en

Amboneesen, als ook de matjes en kleedjes voor de inlanders, zullen van de militaire of plaatselijke civiele administratie verkregen worden op bons, door de commandeerende officieren geverifieerd en geteekend, welke voorts de noodige zorgen zullen dragen, dat deze artikelen behoorlijk onderhouden en verantwoord worden.

Art. 6. De gedetacheerde officieren van gezondheid zullen bij te doene rapporten aan den chirurgijn of doctor principaal van het arrondissement opgeven, in hoe verre zij met bijzondere inrichtingen voor de zieken hebben kunnen slagen, waar het locaal zig bevind, hoe gelegen, hoeveel zieken het kan bevatten en welke voor- en nadeelen, tot den geneeskundigen dienst betrekkelijk, hetzelve heeft.

Art. 7. De zieken van de detachementen nabij de hoofdplaatzen moeten, zooveel mogelijk, en zoo spoedig naar de hospitalen verzonden worden, voorzien van een entree-billet.

Art. 8. Wekelijks zullen de gedetacheerde officieren van gezondheid een rapport doen aan den commandeerenden officier van het detachement van het getal en den staat der zieken, onverminderd bijzondere gebeurtenissen, van welke zij zoo spoedig mogelijk zullen kennis geven.

Art. 9. Bij het intrekken van een detachement worden de zieken alle voorzien van de noodige billetten om in het hospitaal in de hoofdplaats van het arrondissement te worden gebragt.

DERDE AFDEELING.

Van de tegenwoordigheid der officieren van gezondheid bij revuen en exercitiën.

Art. 1. Bij inspectien, afvuuringen of andere plechtigheden, bij welke het geheele regiment of corps of het detachement onder de wapenen komt, zullen de aanwezende officieren van gezondheid, hiervan kennis bekomen hebbende, tegenwoordig moeten zijn, zoodanig nogthans, dat de geneeskundige dienst daarbij niet kome te lijden.

Art. 2. Bij gewone exercitien zal de chirurgijn-major of eerste aanwezend officier van gezondheid zorgen, dat daarbij altijd een of twee officieren van gezondheid, van het noodige voorzien, tegenwoordig zijn.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de hospitalen.

EERSTE AFDEELING.

Inrichting der hospitalen en algemeene bepalingen.

Art. 1. Op Weltevreden nabij Batavia, Samarang en Sourabaija zal een genoegzaam uitgestrekt locaal voor een hospitaal aangelegd zijn, dat van allen toegang, zooveel het zijn kan, behoord vrijgesteld te wezen.

Art. 2. In het algemeen dienen de hospitalen rondsom in het water te staan of van alle zijden met afschuttingen worden voorzien, op zoodanigen afstand van het locaal, dat de zieken daartusschen kunnen wandelen.

Art. 3. De bijzondere vereistens van ieder goed hospitaal betreffen reinheid, vrije toegang van lugt, bijzonder van koele lugt, niet besmet met dierlijke en andere uitvloeizels en dus, zooveel mogelijk, der zeelugt; ligging der lijders, ieder afzonderlijk en genoegzaam van elkander verwijderd: behoorlijke afzondering der lijders, vooral van besmettelijke en bijzonder belangrijke, enz.

Art. 4. Ter behoorlijke verversching der lugt moeten er op een behoorlijke afstand van elkander, overal, waar de buitenlugt vrij kan inkoomen, gaaten gemaakt worden, langs en raakende aan den grond, van tien duimen in het vierkant, van buiten voorzien met ijzere roosters en van binnen met schuiven, die, wanneer de koele wind nadeelig mogt worden bevonden, aan de zijde, van waar de wind inkomt, kunnen worden geslooten.

Art. 5. Ook behoord in ieder zaal ten minste een gat in de zolder met een koker door 't dak te zijn om de bedorven, ligtere lucht door te laaten.

Art. 6. Vooral 's morgens vroeg en 's avonds zal men rookingen van salpeeter of zee-zout met vitriool-zuur in de zaalen aanwenden.

Bij besmettende ziektens zullen er zaalen van verwisseling behooren te zijn, welke geëvacueerde zalen dan met bruinsteen, zeezout en vitrioolzuur moeten berookt worden; alle andere rokingen van kruit, bacc. juniperi, enz. zijn zonder nut.

Art. 7. De keuken en apotheek behooren van de verblijfplaatsen der zieken afgescheiden te zijn en de secreten naar vereisch afgezonderd en zoo ingericht, dat dezelve geen stank in de zalen kunnen veroorzaken,

Art. 8. Ieder ligplaats moet behoorlijk genummerd zijn, terwijl ook ieder zaal een vast nummer of letter behoort te hebben.

Art. 9. De ligplaatsen zullen bestaan in houten, eenmans kribben, van het noodige beddegoed voorzien, voor de Europeesen en Amboneesen; doch voor de inlanders zal alleen een mat en strookussen en voor sommige zieken van aanbelang een deken worden verstrekt; echter in het ruwe saisoen zullen alle lijders van een deken moeten voorzien worden.

Art. 10. De kribben zullen in alle zalen ten minsten twee voeten ter zijde van elkander moeten staan en tusschen iedere rij zal een distantie zijn van zes of zeven voeten.

Art. 11. Fournitures en kleedingstukken, voor besmettende ziekten gebruikt, behooren niet weder te worden geëmploijeerd, maar moeten na den afloop verbrand worden.

Art. 12. In de hospitalen worden opgenomen en behandeld:

1° militairen, voorzien met een billet;

2° scheepsvolk van 's Konings zeemagt of van Hollandsche koopvaardij schepen, voorzien met een billet en inventaris van het goed, dat zij meede brengen, beide geteekend door den commandeerenden officier en chirurgijn van het schip;

3° vreemde zeevaarenden met een billet en inventaris, geteekend door den commandant van het vaartuig;

4° ook andere persoonen met een last van weegens zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

De inlanders zullen in hetzelve gebouw, van de Europeesen, en Amboneesen afgescheiden, verpleegd worden.

Art. 13. Geene zieken of herstelden zullen de hospitalen mogen verlaaten dan op last van den doctor of chirurgijn-majoor en voorzien van een pas.

Art. 14. Tot behoud van de goede order in de hospitalen zal er een militaire wacht aan ieder derzelve gegeeven worden.

Art. 15. Voorts zal dagelijks een officier van het guarnisoen belast zijn met de visitatie van het hospitaal en verneemen, of er ook eenige klagten zijn, en van deeze rapport doen aan den commandeerenden officier van het guarnisoen, zonder over de verschillende klagten te decideeren.

TWEEDE AFDEELING.

Van den geneeskundigen dienst in de hospitalen.

Art. 1. De algemeene, geneeskundige dienst in de hospitalen, zoo voor militairen, als andere personen, wordt uitgeoefend door alle officieren van gezondheid, zoowel der regimenten of corpsen, als die bij het hospitaal geplaatst zijn, welke daartoe door den chirurgijn of doctor en chef zullen worden geordonneerd.

Art. 2. De genees- en heelkundige dienst in de hospitalen zal van elkanderen afgescheiden zijn, zoodat de eerste door een doctor en de tweede door een chirurgijn van de eerste classe zal worden waargenomen, die ieder bijzonder voor hunnen dienst verantwoordelijk zijn.

Zij zullen tot hunne adsistentie hebben een chirurgijn van de 2e en vier chirurgijns van de 3e classe; de chirurgijns van de 2e en 3e classe zullen na de vermeerdering der zieken of andere noodzakelijke omstandigheden door den chirurgijn of doctor en chef boven dit bepaalde getal kunnen vermeerderd worden.

Art. 3. Zij behooren te zorgen, dat de zieken volgens

hunne hoofdverdeelingen, zooveel mogelijk, worden gescheiden en zulks bijzonder ten aanzien van besmettelijke, koortsige, van de aan den loop laborerende, venerische, scabieuse, enz.; ook behoort er een afzonderlijke zaal te zijn voor de convalescenten.

Art. 4. In bijzonder belangrijke gevallen is de chirurgijn-major of doctor van een hospitaal verplicht over den staat van zoodanigen zieke met den chirurgijn of doctor en chef (indien deze tegenwoordig is) en chirurgijn of doctor principaal van het arrondissement onderling te raadplegen.

Art. 5. De genees- en heelkundige diensten worden op gezette tijden des morgens en 's avonds verricht en wel des morgens om zes en des avonds om vijf uuren; en op deze uuren zullen alle de officieren van gezondheid buiten wettige verhindering zonder onderscheid moeten aanwezig zijn.

Art. 6. Tot het gereedmaken der recepten zullen in de hospitalen zijn twee apothekers, een van de 1e en een van de 2e classe, benevens de noodige oppassers of slaven tot adsistentie.

Welke verplicht zullen zijn tevens alle voorschriften, buiten het hospitaal voorgeschreven door militaire artsen ingevolge art. 5 van de eerste afdeeling van het 2e hoofdstuk, gereed te maken.

Art. 7. De medicijnen en middelen tot uitoefening van den dienst worden, zooals in het eerste hoofdstuk, derde afdeeling gemeld is, op requisitie-lijsten, door den apotheker opgemaakt en onderteekend, uit het magazijn van geneesmiddelen verkregen; het overige als azijn, zout, olie, wijn, arak of brandewijn en diergelijke meer, worden op bons van den hospitaalmeester ontvangen; dog het is ten strengste op poene van cassatie verboden van alle deze artikelen eenig gebruik dan ten behoeve der zieken te maaken.

Art. 8. Dagelijks worden behoorlijk alle recepten op de lijsten ingevuld, terwijl in het algemeen alles, wat ten opzigten van het houden der lijsten, het opmaken van historiae morborum, enz. en wat verder op den geneeskundigen dienst

betrekking heeft, nauwkeurig door de officieren van gezondheid der hospitalen, ieder in zijne betrekking, zal in acht moeten genomen worden, zoo als in het eerste hoofdstuk, derde afdeeling is voorgeschreven.

Art. 9. In de hospitalen zal de chirurgijn-major en doctor, ieder in zijn departement, zorgen, dat het dieët, hetgeen hij oordeeldt noodzakelijk te zijn, bij de visite behoorlijk wordt opgeteekend, ten einde op lijsten, door hun onderteekend, dadelijk na de visite aan den hospitaalmeester te doen bezorgen, welke in het doen gereed maken der spijzen verpligt is zich hier na te gedragen.

De portien in het voorschrijven van het dieet zullen met overleg van den chirurgijn of doctor en chef, benevens den doctor of chirurgijn principaal, door den doctor en chirurgijn-major in de hospitalen worden vastgesteld.

Art. 10. Bij afwisseling en naar vereisch der omstandigheden zal een officier van gezondheid der tweede of derde classe de hospitaal-wacht zijn aanbevolen, gedurende welken tijd zij hun verblijf in het hospitaal zullen moeten houden in een daartoe geapproprieerde wachtkamer, in welke de verbanden, enz. door de chirurgijns der derde classe zullen worden gereed gemaakt.

Art. 11. De wachthebbende chirurgijn zal zorgen, dat de inkomende zieken of gekwetsen, waarvan hun dadelijk moet worden kennis gegeven, bij het inkomen terstond, volgens de daarvoor gemaakte verdeeling, geplaatst en van het nodige voorzien worden; zij verrigten al den genees- en heelkundigen dienst, welke (uitgezonderd in gevallen van aanbelang) tusschen den tijd der visites bij de lijders mogt nodig zijn.

Ook zullen zij altijd bij het toedienen der spijzen in de zalen tegenwoordig zijn en van alles rapport maken aan den doctor of chirurgijn-major, die zelfs van tijd tot tijd bij het toedienen der spijzen behooren tegenwoordig te zijn, ten einde toe te zien, of alles goed en overeenkomstig de intentie gereed gemaakt zij.

Art. 12. De apothekers zullen altijd een van beide in de

tusschen tijden in de apotheek tegenwoordig zijn tot het gereedmaken der geneesmiddelen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van het opzigt over den geneeskundigen dienst in de arrondissementen. Dienst van de doctoren of chirurgijns principaal.

Art. 1. Daar de uitgebreidheid van het land en de moeilijkheid tot reizen voor het doen van de noodige inspectien zulks voor den chirurgijn of doctor en chef ondoenlijk maken, zullen er doctoren of chirurgijns principaal het toezigt over den geneeskundigen dienst, op hunne verantwoordelijkheid aan den chirurgijn of doctor en chef, in de arrondissementen waarnemen.

Art. 2. De chirurgijns of doctors principaal doen dagelijks inspectien in het hospitaal der hoofdplaats van hun arrondissement, alwaar zij woonachtig zijn, en bij gelegenheid zullen zij de hospitalen der detachementen, enz., daartoe behorende, inspecteeren en zijn verantwoordelijk, dat nopens de inrigting derzelve, als aangaande de onderscheide deelen van den dienst, zoo bij deze, als bij dē regimenten en corpsen, alles, wat ten dien opzigte in dit reglement bevat is, naauwkeurig worde nagekomen.

Art. 3. Zij zullen toezien bij hunne inspectien, dat de chirurgicale en andere instrumenten, benevens de medicijnen, behoorlijk worden in order gehouden en bewaard en in het toedienen der laatsten de noodige spaarzaamheid en goede aanwending worde betracht.

Art. 4. Zij ontvangen de lijsten en andere verantwoordingen van den geneeskundigen dienst, benevens de requisitiën van geneesmiddelen, van de officieren van gezondheid, dienst doende in hun arrondissement, en zenden dezelve aan den chirurgijn of doctor en chef.

Dagelijks ontvangen zij uit het hospitaal der hoofdplaatsen, een morgen rapport, hetwelk zij teekenen en wekelijks aan den chirurgijn of doctor en chef inzenden.

Voorts ontvangen zij maandelijks een maand-rapport, mede uit het hospitaal, hetwelk zij insgelijks teekenen en inzenden bij den doctor of chirurgijn en chef.

Bij hetzelven zullen zij voegen een summier rapport met aanmerkingen omtrent den aard der heerschende ziektens in hunne arrondissementen, met opgave der gelegenheid, oorzaken, wat aangewend is of zoude kunnen worden tot voorkoming, en de best beproefde behandeling.

Art. 5. Zij correspondeeren met de officieren van gezondheid over het noodige tot den geneeskundigen dienst, in welke zij in noodzakelijke gevallen zullen voorzien, doch onder verpligting van hunne verrigtingen kennis te geven en rapport te doen aan den chirurgijn of doctor en chef.

Art. 6. Zij doen de noodige voorziening, indien spoedig officieren van gezondheid tot een detachement vereischt worden, ingevolge de voorschriften, in dit reglement bepaald.

Art. 7. Zij zullen zorgen in hunne arrondissementen, dat de vereischte subordinatie word in acht genomen, en waken, dat de officieren van gezondheid zich naar het voorschrift hunner pligten en werkzaamheden gedragen.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van het opzigt over den geheelen geneeskundigen dienst en het magazijn van geneesmiddelen.

EERSTE AFDEELING.

Dienst van den chirurgijn of doctor en chef.

Art. 1. Hij zal in het algemeen gehoorzamen en nakomen alle orders en bevelen, welke hem van wegens zijn excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zullen worden gegeven. Mitsgaders van alles, wat zijn dienst betreft, behoorlijk aan zijn excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal rapport doen, doch is ten opzichte van het geneeskundige verantwoordelijk aan het geneeskundig bestuur over de armée en

brengt alle de orders en voorschriften voor de officieren van gezondheid aan dezelven over.

Art. 2. De doctor of chirurgijn en chef is voor den geheelen geneeskundigen dienst in Indiën verantwoordelijk en heeft het oppertoezigt over den geheelen omvang van denzelven, regelt denzelven onder de officieren van gezondheid, welke (indien zij niet uit het vaderland zijn gezonden) op zijn voordragt worden aangesteld en die alle aan hem onder hunne verantwoordelijkheid ondergeschikt zijn.

Art. 3. De chirurgijn of doctor en chef zal toezien, dat alles worde aangewend, het geen tot bewaring der gezondheid van de krijgslieden kan dienen, terwijl hij bij zijn generaal rapport aan het geneeskundig bestuur zal behooren op te geven, het geen tot dit heilzaam oogmerk is bewerkstelligt.

Art. 4. Bij het mobiel maken van een gedeelte van het corps der armée zal hij, hiervan kennis bekomen hebbende, zorgen, dat het noodige voor ambulances in gereedheid zal zijn; insgelijks bij detacheeringen zal hij een verdeeling van de officieren van gezondheid van de onderscheidene wapen-corpsen naar gelang der afstanden, den aard der plaatsen, het getal der gedetacheerden, enz. doen; alles met kennisgeving aan de commandeerende officieren, van welkers corpsen de officieren van gezondheid worden afgenomen, en der detachementen, aan welke zij dan toegevoegd zijn.

Art. 5. Voor al heeft hij het toezigt der hospitalen en is verantwoordelijk, dat nopens de inrichting derzelve en aangaande de onderscheidene deelen van den dienst alles naauwkeurig word nagekomen, hetgeen in het hoofdstuk der hospitalen is voorgeschreven, ten welke einde hij dezelve en, indien mogelijk, ook de hospitalen der detachementen dikwijls zal inspecteeren.

Art. 6. Hij zal tevens bij zijne inspectien toezien, dat de chirurgicale instrumenten, het geen tot bereiding der geneesmiddelen noodig is, de medicijnkisten, enz. in behoorlijke orde gehouden en voor alle nadeelige omstandigheden, zoo veel mogelijk, bewaart worden.

Art. 7. Als ook, dat in het voorschrijven, bereiden en toedienen der geneesmiddelen de meest mogelijke spaarzaamheid, voor zoo veel met het welzijn der lijders bestaandbaar is, worde betracht en dat aan niemand medicijnen worde toegediend, dan die er aanspraak op heeft.

Art. 8. Voorts is hij gehouden te zorgen, dat de lijsten der officieren van gezondheid, benevens de verantwoordingen van den geneeskundigen dienst, waarvan in het eerste hoofdstuk, derde afdeeling gesproken is, behoorlijk bij hem ontvangen worden, ten einde bij gelegenheid naar 't vaderland te worden opgezonden om vervolgens ook door het geneeskundig bestuur der armée onderzogt te worden.

Art. 9. Dat de vereischte subordinatie worde in het oog gehouden, op het gedrag der officieren van gezondheid worde gewaakt en in het algemeen, dat alles worde in acht genomen, hetgeen ten opzigte der pligten en werkzaamheden der officieren van gezondheid is voorgeschreven.

Art. 10. Indien hij mogt bevinden, dat eenig officier van gezondheid niet aan zijne verpligting voldoed of zich aan wangedrag schuldig maakt, zal hij, indien zijne serieuse vermaningen vruchteloos mogten afloopen, daarvan kennis geven aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, opdat daartegen de noodige voorziening kan geschieden.

Art. 11. Hij is gehouden, zoowel van de goede pligtsbetrachting der officieren van gezondheid, als van hunne nalatigheid, gemotiveerde aanteekeningen te houden en daarvan, zoowel als van alle bijzonderheden, die hem in den loop van zijne functien voorkomen, aan zijn excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, als ook het geneeskundig bestuur over de armée, bij ieder overzending der stukken te rapporteeren.

Art. 12. Hij ontvangt 's weekelijks van de doctors of chirurgijns principaal der arrondissementen het dagelijks morgen-rapport der hospitalen.

Insgelijks ontvangt hij van dezelve 's maandelijks een maandrapport met bijvoeging der dagen van verpleging, beiden

opgemaakt door de contrarolleurs of boekhouders der hospitalen en door den doctor of chirurgijn principaal van het arrondissement geteekend.

Nog zal hij van de doctors of chirurgijns principaal bij het maand-rapport ontvangen een summier rapport omtrent den aart der heerschende ziektens in hunne arrondissementen.

Uit dezen zal hij 's maandelijks een eenigzints gedetailleerd, doch algemeen summier rapport opmaken van den geneeskundigen dienst en staat der ziektens en hetzelve aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal indienen.

Art. 13. Hij accordeert voor eenigen tijd inlands verlof, doch niet langer dan voor een maand, met voorkennis van de commandeerende officieren, aan de officieren van gezondheid.

Art. 14. Hij ontvangt behoorlijke kennisgeving van de officieren van gezondheid, welke hunne demissie verlangen, ten einde dan bij zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal de noodige voorstellingen te doen.

Art. 15. Hij heeft ook het toezigt over en is verantwoordelijk omtrent de behoorlijke inrigting van het magazijn van geneesmiddelen en verdere behoeftens tot den dienst, zoo als in de eerstvolg nde afdeeling breeder is omschreven.

Art. 16. Eindelijk word aan de kunde en iever van den chirurgijn of doctor en chef overgelaten om in alle voorkomende omstandigheden en waarvan in deze instructie niet mogt gesproken zijn, zoodanige schikkingen en maatregelen te nemen, als hij tot bewaring of herstelling der gezondheid van de krijgslieden, onder zijne verantwoordelijkheid, zal vermeenen te moeten bewerkstelligen.

TWEEDE AFDEELING.

Van het magazijn van geneesmiddelen en de verdere benoodigheden tot den dienst

Art. 1. Op Weltevreden, nabij Batavia, zal een magazijn van geneesmiddelen zijn ingerigt, ter goede bewaring der geneesmiddelen geschikt en, voor zoo veel noodig is, geapproprieerd.

Art. 2. Hetzelve staat onder bijzonder toezigt van den doctor of chirurgijn en chef (of bij deszelfs absentie, onder toezigt van den doctor of chirurgijn principaal van het arrondissement van Batavia), welke ten opzigte van derzelver goede inrigting verantwoordelijk is.

Art. 3. Tot den ontvangst, ter aflevering en ter begrooting der benoodigde geneesmiddelen, het houden der boeken en het schrijven der verantwoordingen, enz. zal in het magazijn van geneesmiddelen een magazijnmeester, gelijk staande in in rang met een apothekar van de eerste classe, onder opzicht van den doctor of chirurgijn en chef worden geëmploijeerd.

Hij zal alleen verantwoordelijk zijn voor deze aan hem toevertrouwde administratie en uit hoofde van dien ook aan den lande moeten vergoeden alle nadeelen en schaden, die blijken, dat door zijn verzuim of onachtzaamheid aan den lande is toegebragt.

Hij zal een jaarlijks tractement genieten van 4000 rd[s], zilver geld.

Tot zijn adsistentie zal hem worden toegevoegd een boekhouder, die hem in het schrijven en de verdere werkzaamheden zal behulpzaam zijn; welke voor een jaarlijks tractement zal genieten 1500 rd[s], zilver geld.

Voorts zullen de verder noodige, mindere bedienden voor het magazijn van geneesmiddelen naar gelang der omstandigheden worden geëmploijeerd

Art. 4. Er zal, vóór het verplaatsen der tegenswoordige medicinale winkel, in dezelve een inspectie geschieden door den doctor of chirurgijn en chef, ten einde te beoordeelen, welke geneesmiddelen overtollig of onbruikbaar zijn, van welke een proces-verbaal zal worden opgemaakt door den administrateur, door hem en den chirurgijn of doctor en chef getekend; voorts zal van hetgeene ten gebruike geschikt is bevonden, een inventaris geformeerd worden, welke de grond der verantwoordinge voor het vervolg zal leggen.

Art. 5. Deze inventaris zal hij overbrengen in het register

van den staat van het magazijn van geneesmiddelen, van welke hem nader een model zal worden ter hand gesteld.

Art. 6. Alle drie maanden zal hij in duplicaat een verantwoording van het magazijn opmaken; deze word door hem getekend en geverifieerd door den doctor of chirurgijn en chef, waarvan een aan de generaale contrarolle word ter hand gesteld en een bij de geneeskundige verantwoording aan het geneeskundig bestuur der armée zal worden gezonden.

Art. 7. Het gestelde in ieder colom der gemelde verantwoording-lijst moet worden geverifieerd, als van colom 2 en 3 door de copia factuur-lijsten; van colom 4 en 6 door getekende lijsten van den apotheker van het laboratorium, inhoudende de hoeveelheid der middelen, welke hij ontvangen heeft tot het bereiden van een chemisch of pharmaceutisch preparaat en de hoeveelheid van het preparaat, welke hij heeft aan het magazijn teruggezonden; van colom 5 door bij te voegen lijsten, getekend door dengeen, van wien de bijgekomen artikelen zijn ontvangen; van colom 7 en 8 door de bons of gequiteerde expeditie-lijsten van de officieren van gezondheid; van colom 9 en 10 door quitantiën van hetgeen bij de administrateurs en stads apotheker volgens hun schriftelijke aanvrage ontvangen is; en van colom 11 door lijsten, getekend door den chirurgijn of doctor en chef, der geneesmiddelen, welke bedorven zijn bevonden.

Al, hetgeen niet behoorlijk word verantwoord, zal niet in rekening worde geleden.

Art. 8. Jaarlijks, wanneer het naar de omstandigheden wegens vermindering der voorraad noodzakelijk word een aanvrage te doen van geneesmiddelen uit het Vaderland, zal de begroting van het benodigde door den magazijnmeester worden opgemaakt en worden getekend door den doctor of chirurgijn en chef om aan zijn excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te worden gezonden.

Art. 9. Vóór deze begrotinge geschiede, zal de stads-apotheker hiervan kennis bekomen, ten einde de opgave te doen van geneesmiddelen, welke hij zoude voor een jaar be-

nodigt hebben, om hierna de begroting in te richten, zullende hij verplicbt zijn, bij de aankomst der geneesmiddelen uit het Vaderland, dezelve (welke niet bedorven zijn) volgens zijne schriftelijke opgave te accepteeren; behalven deze zullen geen geneesmiddelen hoegenaamd aan de stads-apotheek worden afgegeven.

Dit artikel zal van gelijke applicatie zijn, indien zig apothekers etablisseerden te Samarang en Sourabaija.

Art. 10. Indien het nodig wierd geoordeeld, of bij gelegendheid, of uit noodzakelijkheid een aankoop van geneesmiddelen alhier te doen, zullen alvorens deze geneesmiddelen worden onderzogt door den magazijnmeester en apotheker van het laboratorium in tegenwoordigheid van den chirurgijn of doctor en chef ten einde haar deugdzaamheid te onderzoeken, van welke zij een schriftelijk rapport der bevinding zullen opmaken en ondertekenen, dat aan zijn excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zal worden ingezonden.

Art. 11. Bij ontvàngst van geneesmiddelen uit het Vaderland, zooals ook om de drie maanden in het magazijn zal moeten geschieden, zal opgenomen worden door den chirurgijn of doctor en chef, welke geneesmiddelen bedorven zijn, van welke een getuigschrift zal worden opgemaakt, door den chirurgijn of doctor en chef getekend, ten einde zulks bij de verantwoording te voegen.

Art. 12. Chirurgicale en pharmaceutische instrumenten, enz., voorraad van scheurlinnen en andere benodigdheden voor den geneeskundigen dienst worden mede onder bewaring en verantwoording van den magazijnmeester gesteld en op requisitien uitgegeven, terwijl hij gehouden is hiervan invoege voorschreven verantwoording te doen, zorgende, dat alles in het magazijn goed bewaard en voor bederf behoed worde.

Art. 13 In de hospitalen of zomtijds bij detachementen worden de chirurgijns der 1e classe van de nodige chirurgicale instrumenten voorzien, alleen op speciale authorisatie van den chirurgijn of doctor en chef.

Art. 14. De chirurgijn of doctor en chef ontvangt alle

requisitien van geneesmiddelen, enz. zonder onderscheid; hij heeft vrijheid, indien hij het nodig oordeeld, dezelve overeenkomstig de voorraad in te richten; ook, indien hij twijffeld, of de gevraagde hoeveelheid te groot mogt zijn dezelve te verminderen.

Art. 15. Hij tekend vervolgens de requisitien ter afzending: deze worden dan geëxpedieerd met een copie, geschreven door den magazijnmeester en wederom getekend door den chirurgijn of doctor en chef, welke copie vervolgens door de geene, die de medicijnen ontvangt, gequiteerd ter verantwoording van het magazijn, aan hetzelve word teruggezonden.

Art. 16. De magazijnmeester zal 's maandelijks aan den doctor of chirurgijn en chef opgeven een door hem getekende lijst der schei- en artzenij-mengkundige preparaten, welke dienen toebereid te worden, met bijvoeging der voorraad, welke van deze dan nog voorhanden is, en der hoeveelheid, welke benodigd zoude zijn, zullende deze lijst door den chirurgijn of doctor en chef worden gefiatteerd en voorts aan den apotheker van het laboratorium gezonden, ten einde deze hierna zijn aanvrage inrichte der artikelen van geneesmiddelen, die hij benodigt heeft tot het bereiden van die preparaten; wordende deze aanvrage dan weder aan den chirurgijn en chef gezonden om te fiatteeren, om dus doende uit het magazijn de gevraagde middelen te kunnen ontvangen.

Uit het laboratorium ontvangt de magazijnmeester de chemische en pharmaceutische toebereidsels, met bijgevoegde lijst van de hoeveelheid der artikelen, welke gezonden worden, door den apotheker der 1e classe van het laboratorium ondertekend.

Welke lijsten van den apotheker der 1e classe van het laboratorium bij de verantwoording van het magazijn zullen dienen.

Art. 17. Eenige artikelen, in het magazijn van geneesmiddelen voorhanden, welke voor andere administratien tot gouvernements gebruik nodig zijn, kunnen alleen bekomen worden op schriftelijke aanvrage van de administrateurs, ge-

tekend door den heer directeur-generaal en ingezonden bij den chirurgijn of doctor en chef, welke dezelve fiatteerd om in het magazijn te kunnen ontvangen worden.

Art. 18. Er zullen geen medicijnen aan iemand, wie het ook zij, ter leen gegeven of geen voorschriften gereed gemaakt worden in het magazijn van geneesmiddelen, zelfs niet tot eigen gebruik van den magazijnmeester of bediendens, op poene van cassatie.

Art. 19. Bij absentie van den chirurgijn of doctor en chef uit het arrondissement van Batavia zal het toeverzigt over het magazijn van geneesmiddelen en laboratorium, ingevolge inhoud dezer instructie, worden waargenomen door den doctor of chirurgijn principaal van dat arrondissement, zullende alvorens door den chirurgijn of doctor en chef van zijn vertrek behoorlijk kennis worden gegeven.

DERDE AFDEELING.

Dienst in het laboratorium van het magazijn van geneesmiddelen.

Art. 1. Het laboratorium behoord tot het magazijn van geneesmiddelen en staat onder hetzelve toezigt van den chirurgijn of doctor en chef (of bij desselvs absentie onder dat van den doctor of chirurgijn principaal van het arrondissement van Batavia), doch is afgescheiden van de directie van den magazijnmeester.

Art. 2. Tot het bereiden der schei- en artzenij-mengkundige bereidingen zal in hetzelve een apotheker van de 1e classe onder opzigt van den chirurgijn of doctor en chef zijn geëmploijeerd, welke voor het behoorlijk bereiden derzelven alleen verantwoordelijk is en uithoofde van dien ook aan den Lande zal moeten vergoeden alle nadeelen en schaden van geneesmiddelen, die blijken door verzuim of onagtzaamheid in het laboratorium aan den Lande te zijn toegebragt.

Hij zal een jaarlijks tractement genieten van rds 3000, zilver geld.

Tot zijn adsistentie zal een apotheker van de 2de en een

van de 3de classe, behalven de nodige mindere bediendens, worden geëmploijeerd.

Art. 3. Hij ontvangt, indien nodig is, een gefiatteerde lijst van den chirurgijn of doctor en chef der geneesmiddelen, welke hij zal moeten bereiden; dan zal hij opmaken een aanvrage der simplicia, welke hij tot die bereiding nodig heeft, en dezelve aan den doctor of chirurgijn en chef inzenden om gefiatteerd en uit het magazijn te worden ontvangen.

Voorts zullen de bereidingen, wanneer zij gereed zijn, uit het laboratorium naar het magazijn worden gezonden, met bijvoeging van een lijst der artikelen en derzelve quantiteiten, welke gezonden worden, door den apotheker der 1^e^ classe ondertekend.

Art. 4. Alle schei- en artzenij-mengkundige bereidingen zullen vervaardigt worden naar voorschrift van de pharmacopoea Batava.

Art. 5. Alle schei- en artzenij-mengkundige gereedschappen en ustensilia worden op bons van den apotheker, gefiatteerd door den doctor of chirurgijn en chef, mede uit het magazijn van geneesmiddelen ontvangen; van alle deze artikelen word een behoorlijke inventaris geformeert en aan den chirurgijn of doctor en chef om de drie maanden ingezonden, met bijvoeging der artikelen, welke onbruikbaar, vermist of gebroken zijn.

Art. 6. In het laboratorium zullen geen geneesmiddelen bereid mogen worden, dan alleen voor het magazijn, volgens den inhoud van artikel 3, en het is op cassatie verboden in hetzelve voor wie hoegenaamd aldaar eenig preparaat te bereiden of van eenig artikel van geneesmiddelen een ander gebruik te maken, dan tot de bereidinge, volgens de gefiatteerde lijst van den doctor of chirurgijn en chef ontvangen.

De zeer uitvoerige bijlagen van dit reglement, waaronder zich bevinden reglementen voor de zieken-oppassers, ziekenvaders, portiers der hospitalen, enz., zijn te vinden in Daendels,

staat der Ned. O. I. bezitt., bijlagen III, militaire zaken, geneeskundige dienst, n°. 93.

Zie ook 13 September 1809.

4 Julij. *Reglement voor de administratie der hospitalen.*

De administrative dienst der hospitalen is in het algemeen ondergeschikt aan den commissaris ordonnateur, bijzonder in de arrondissementen aan den commissaris van oorlog, en word uitgeoefend door een hospitaalmeester en door een contrarolleur of boekhouder.

EERSTE AFDEELING.

Dienst van den hospitaalmeester.

Art. 1. De hospitaalmeester zal den geheelen dag in het hospitaal behoren aanwezig te zijn en ten dien einde in hetzelve moeten woonen.

Art. 2. De hospitaalmeester op Weltevreden nabij Batavia en te Samarang zal een jaarlijks tractement genieten van rd^s 2000, zilver geld, dog de hospitaalmeester te Sourabaija zal rd^s 1500, zilver geld, genieten. Tot zijn adsistentie zal hem worden toegevoegd een aide hospitaalmeester op een tractement van rd^s 600, zilver geld.

Het nodige getal oppassers en mindere bedienden, als ook der opzichters over dezelven (bij de hospitalen onder den naam van ziekenvaders bekend) worden, benevens de portier en kok, benoemd en aangesteld op voordragt van den hospitaalmeester door den commissaris van oorlog of plaatselijk militaire commandant, op zodanige daggelden, als zullen worden noodig geoordeeld.

Welke alle, evenals de aide hospitaalmeester, in het hospitaal worden gespijzigd.

Art. 3. De hospitaalmeester zal zorgen, dat er niemand in het hospitaal word opgenomen dan voorzien met een entree-billet van den contrarolleur.

Art. 4. Voorts zal hij van den officier van gezondheid der

hospitaal-wacht verneemen, in welk departement of zaal de ingekomen zieke behoord geplaatst te worden, welke het n°. op het billet zal invullen, ten welken einde alle ligplaatsen zonder onderscheid behoorlijk moeten genommerd worden; en ook de zaalen een vast nommer, letter of benaaming zullen behooren te hebben.

Dan zal hij zorgen, dat ieder zieke, namentlijk de Europeesen en Amboneesen, van een hemd, muts en kabaaij en de inlanders van een kleedje worden voorzien; voorts van een drinkbeker, eet-lepel en medicijn-kopje en ieder zwaar zieke daarenboven, zooveel mogelijk, van een waterpot, terwijl in de vertrekken voor de belangrijke zieken teevens een of meer steekpannen en urinalen behooren voorhanden te zijn.

Art. 5. De meede gebragte goederen van ieder lijder moeten door den aide hospitaalmeester geinventariseerd worden; die geene, welke niet ten gebruike worden gelaaten, hetzij in randzels of matroozen kisten gepakt; en ook de wapenen worden in een afzonderlijk magazijn, onder verantwoordelijkheid van den hospitaalmeester, geplaatst met bijvoeging voor ieder van een lijst.

Art. 6. Deeze lijsten of inventarissen van hetgeene van iederen zieke in het magazijn is gedeponeerd, worden, alvorens bij het goed te annexeeren, door den contrarolleur geregistreerd, die teevens zulks aanteekend agter op het entree billet, waarmeede de zieke word voorzien.

Art. 7. De hospitaalmeester zorgt verders op de geschiktste wijze voor de verpleging en voeding dier zieken.

Art. 8. Hij vormt behoorlijke requisitie lijsten of bons, voor ieder leverantie in het bijzondere ingericht, waarop hij, nadat zij door den commissaris van oorlog of plaatselijken, militairen commandant geverifieerd zijn, dagelijks of voor eenige dagen uit de magazijnen of van de leverancieren het benodigde ontvangt; insgelijks ontvangt hij op dezelve wijze alle kribben, fournitures, ook sommige kleeding-stukken en andere benodigtheden, als ketels, baden, enz. uit 's Lands magazijnen.

Kleinere benodigtheden en reparatien van minder aanbelang,

bijzonder sommige geringe huishoudelijke benodigtheden voor het hospitaal en ook voor de apotheek, vooral wat niet uit de magazijnen kan geleverd worden, moet bij bepaalde leveranciers worden aangekogt.

Art. 9. Het is ten strengsten verboden om eenige levensmiddelen van het hospitaal of iets anders te verkopen, ten einde zig daardoor andere noodwendigheden, bij voorbeeld, in plaats van gezouten vleesch, versch vleesch en diergelijke, door ruiling té bezorgen, aangezien alles, wat benodigt is, op bovengemelde wijze zal kunnen verkregen worden.

Art. 10. Daar de hospitaalmeester, ingevolge hetgeen voorschreven is, geen aankoop van levensmiddelen of benodigtheden van eenig aanbelang behoeft te doen, ontvangt hij van den commissaris van oorlog uit 's Lands cas voor den aankoop van benodigde kleinigheden, en ook voor te doene uitschot van gelden voor zeevaarenden, een convenable somme ter goeder rekening, waarvan hij maandelijks een specifieke, gequiteerde rekening indiend.

Art. 11. De hospitaalmeester ontvangt zoo spoedig doenlijk na de visite de dieet-lijsten uit de respective departementen, aldaar opgemaakt door zieken-vaders, die de officieren van gezondheid bij de visitens volgen.

Deze lijsten, vooraf door ieder dezer officieren van gezondheid getekend, moeten nauwkeurig door den hospitaalmeester in het doen bereiden en toedienen der levensmiddelen worden gevolgd.

Art. 12. Hij zal zorgen, dat de levensmiddelen behoorlijk gereed gemaakt worden, en altijd bij de uitdeeling daarvan tegenswoordig zijn, ten einde dat overeenkomstig de aantekeninge, bij de visite gedaan, ieder het zijne bekome.

Voorts, dat hetgeen bij iedere zieke moet geobserveerd worden, en hetwelk dezelve zieken-vader behoord op te tekenen, die de aantekeninge ten tijde der visite doet, nauwkeurig worde nagekomen.

Art. 13. Het geene voor de apotheek en chirurgie benodigd is, als wijn, brandewijn of arak, azijn, zout, olie en

dergelijken, word gevraagd aan den hospitaalmeester op een door den apotheker getekende lijst, welke artikelen voorts door denzelven aan de apotheek worden bezorgd, voor welke hij van den apotheker quitantie ontvangt.

Art. 14. Alles, hetgeen volgens art. 8, 10 en 13 van levensmiddelen, enz., als ook van benodigtheden voor de apotheek is ontvangen, word door den hospitaalmeester in een boek geregistreerd en bij het einde van iedere maand in algemeene staten overgebragt en het gebruikte verantwoord, met overlegging van de nodige bewijzen, bestaande in de dagelijksche dieet-lijsten en in reçuen uit de pharmacie.

Art. 15. Deze verantwoordingen, getekend door den hospitaalmeester, worden iedere maand aan den commissaris van oorlog gezonden, ten einde dezelve na te zien en te verifieeren, om aan den commissaris ordonnateur te worden ingezonden.

Art. 16. Van de fournitures en huisraad, tot legging en verpleeging der zieken en tot het gereedmaken der spijzen benodigd, als ook de nodig geoordeelde kledingstukken, enz., welk alles de hospitaalmeester zorgen zal, dat in behoorlijke orde worde onderhouden, zal hij een behoorlijke inventaris en verantwoording houden, die iedere maand insgelijks geverifieerd word door den commissaris van oorlog, om den commissaris ordonnateur te worden ter hand gesteld, zijnde de hospitaalmeester voor hetgeen ontbreekt verantwoordelijk.

In dezen inventaris moet tevens verantwoord worden het gebruik der ontvangene goederen tot het repareren van matrassen, matjes, kussens, lakens, hemden, kleedjes, enz., met aantekening in de rubriek der aanmerkingen, hoeveel stuks er mede gerepareerd zijn.

Niets mag aangemaakt of gerepareerd worden, dan met speciale toestemming van den commissaris van oorlog.

Art. 17. Iedere drie maanden zal alles in bijzijn van den commissaris van oorlog worden nagezien; daarbij beoordeeld men, wat buiten gebruik is en hetwelk volgens schriftelijk getuigenis van den commissaris van oorlog als zodanig in de rubriek van den inventaris, daartoe bestemd, word gebragt.

Art. 18. De hospitaalmeester zal nauwkeurig toezigt houden, dat alle huishoudelijk geëmploijeerdens en bediendens, die aan hem in het bijzonder ondergeschikt zijn, aan hunne plicht voldoen en, bij gebreken hierin, hun de nodige correctien geven of, des nodig zijnde, met den commissaris van oorlog of plaatselijken militairen commandant zoodanige schikkingen tot behoud van goede orde en nakoming van plicht beraamen en uitoeffenen, als de omstandigheden vereischen zullen.

Art. 19. Hij zal met de meeste oplettendheid zorgen, dat de uiterst mogelijke zindelijkheid in alles worde onderhouden: dat het linnen of catoene goed behoorlijk gewasschen en de lijders naar vereisch verschoond, de legplaatsen der lijders, met het geene er toe behoord, behoorlijk gereinigd en de wanden gewit worden; dat de vloer, na vooraf met nat zand of bladeren bestrooid te zijn, ten minste twee maalen daags geveegd en een of meer maalen in de week worde geschrobt.

Art. 20. De legplaatsen, met hetgeen er toe behoord, der gestorvenen moeten, schoon zij ook gereinigd zijn, niet weder gebruikt worden, dan na een geruimen tijd behoorlijk gelucht te zijn.

Art. 21. Vooral moet ook toegezien worden, dat aan geene zieken, niet met scabies of diergelijken uitslag behebt, fournitures worden gegeven, welke te voren door dergelijke zieken zijn geoccupeerd geworden; moetende ook het linnen, enz., door deze gebruikt, afzonderlijk gewasschen en gehouden worden.

Art. 22. Van onverwagte gebeurtenissen en van het overlijden van een der lijders zal hij zig door de ziekenvaders dadelijk rapport doen maaken en alles verzorgen, hetgeen tot het begraven der dooden word vereischt.

Art. 23. Hij zal toezien, dat geene der hospitaalbediendens eenige spijze of drank, als ook kledingstukken of eenige andere artikelen, hoegenaamd, aan of voor de zieken verkopen of alieneren of dat door geen hunner van zieken, gekwesten of overledenen in het hospitaal het minste geschenk ontvangen,

gevorderd of toegeëigent word, dan alleen met voorkennis en in tegenswoordigheid van hem, terwijl de overtreeders hiervan dadelijk uit den hospitaalsdienst moeten ontslagen en na bevind van zaken aan den rechter overgegeven worden.

Art. 24. Eindelijk is het verboden vreemden of vrouwen en kinderen in het hospitaal bij de zieken toe te laten, dan in eenige gevallen met toestemming van den doctor of chirurgijn-major, die dezelve behandeld; en het is volstrekt verboden, dat deze in de zalen overnachten.

TWEEDE AFDEELING.

Dienst van den contrarolleur of boekhouder.

Art. 1. De contrarolleur of boekhouder of aide contrarolleur zullen een van beide den gehelen dag in het hospitaal behooren aanwezig te zijn.

Art. 2. De contrarolleur of boekhouder zal in de hospitaalen op Weltevreden en Samarang een jaarlijks tractement genieten van rd• 1200, zilver geld, en in het hospitaal te Sourabaija een tractement van rd• 900, zilver geld.

De aide contrarolleur, die hem tot zijne adsistentie word toegevoegd, zal een tractement hebben van rd• 600, zilver geld.

Art. 3. De contrarolleur zal de billetten, waarmede de inkomende zieken voorzien moeten zijn, nazien en, in orde bevindende, ieder lijder een billet d'entrée ter hand stellen, hetwelk na bepaling der ligplaats boven of aan dezelve, waar hij geplaatst is, word opgehangen.

Art. 4. Hij zal de monteringen en andere goederen der lijders bij de aankomst in het hospitaal gadeslaan en de door den aide hospitaalmeester aan hem te presenterene lijsten van hetgeen in het magazijn gedeponeerd word, in een boek optekenen, opdat een ieder bij zijn vertrek uit hetzelve het zijne terug bekome of bij overlijden aan de daartoe gequalificeerden worde afgegeven, welk mede op het entrée billet word aangetekend.

Art. 5. De contrarolleur zal vier nauwkeurige registers

houden van alle inkomende, uitgaande en gestorvene personen in het hospitaal, het eene voor de militairen, het tweede voor 't scheeps volk van 's Konings en andere Hollandsche schepen, het derde voor vreemde zeevarenden en het vierde voor particuliere personen, met een exacte onderscheiding, bij wat corps of waartoe anders dezelve behoren.

Art. 6. Van de dagelijksche veranderingen hierin zal hij iederen morgen een generaal rapport inzenden aan den commissaris van oorlog en plaatselijken militairen commandant en aan den doctor of chirurgijn principaal van het arrondissement, waarop tevens het getal officieren en het getal der ledige ligplaatsen zal aangetekend staan.

Art. 7. Bovendien zal hij maandelijks aan den doctor of chirurgijn principaal van het arrondissement een dergelijk rapport inzenden, waarbij tevens is uitgetrokken het geheele getal der verpleegdagen geduurende die maand.

Art. 8. Hij zal maandelijks een nominatif extract uit zijn register van ingekomene, uitgegaane of gestorvene manschappen opmaken, waarin de manschappen, voor ieder corps of schip, enz. afgezonderd, elkander behoren te volgen, en zulks aan den commissaris van oorlog inzenden om geverifieerd aan den commissaris ordonnateur te worden gezonden.

Art. 9. Bij vertrek van reconvalescenten of herstelden uit het hospitaal zal de contrarolleur in het boek der registratie van de goederen aantekenen, hetgeen terug gegeven word, en voorts de nodige passen vervaardigen en aan dezelve, na alvorens door den chirurgijn-major of doctor van het hospitaal te zijn getekend, door den hospitaalmeester deze laten afgeven; op deze passen zal hij tevens specificeeren den tijd van verpleeging in het hospitaal en voor de zeevaarenden en die, welke zulks nodig hebben, het reisgeld of verschot.

Art. 10. Om de drie maanden zend de contrarolleur of boekhouder een schriftelijk rapport aan den commissaris van oorlog, gecontrasigneerd door den hospitaalmeester, van de goederen der overledenen, welke zig volgens zijn register in het magazijn bevinden en niet afgehaald mogten zijn.

Art. 11. Maandelijks zal hij een betalings-lijst formeeren van alle officieren van gezondheid, bij het hospitaal behoorende, benevens van de hoofd geëmploijeerdens in hetzelve.

Op deze lijst word alleen gesteld de toelage van den doctor of chirurgijn-major, indien hij bij een der regimenten behoord, alzoo het gewone appointement alsdan bij derzelver corpsen word betaald.

Insgelijks maakt hij maandelijks een lijst der daggelden van de mindere bediendens, welke betalings-lijsten, door den contrarolleur getekend, aan den commissaris van oorlog worden gezonden.

Art. 12. Alle rekeningen of pretensien aan het hospitaal worden maandelijks door de leverancieren, enz. aan den commissaris van oorlog gezonden.

DERDE AFDEELING.

De zieken oppassers en opzichters over dezelve, als meede de portiers, koks, enz. gedragen zig ten opzigten der bijzonderheden van hunnen dienst aan zodanige reglementen, als voor hun in de zaalen zullen worden opgehangen.

De zeer uitvoerige bijlagen van dit reglement, waaronder zich bevinden reglementen voor de zieken-oppassers, ziekenvaders, portiers der hospitalen, enz. en allerlei modellen, zijn te vinden in Daendels, staat der Ned. O. I. bezittingen, bijlagen III, militaire zaken, geneeskundige dienst, n° 93.

4 Julij. *Aanstelling van een prefect over de Jakatrasche en Preanger-bovenlanden.*

Hierdoor en »door de afscheiding der Bataviasche ommelanden" verviel de betrekking van gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander.

4 Julij. *Openstelling van Indramajoe voor den handel op Batavia, Java en den overwal.*

Deze openstelling geschiedde »op den voet, zo als zulks »opzigtelijk Samarang en Sourabaija" bepaald was.

Daendels schreef op bovenstaanden datum aan den resident van Cheribon die openstelling toe te staan »in de zekere veronderstelling, dat daardoor, volgens Uwe opgave, 's Lands domeinen zullen worden vermeerderd en dat door UEd op desselvs verantwoordelijkheid voor alle sluikhandel of andere, daaruit kunnende resulteeren misbruiken strengelijk gewaakt werden zal".

6 Julij. *Aanstelling van een »chirurgijn-principal" voor het arrondissement Batavia.*

Zulks geschiedde, omdat de regeling van den geneeskundigen dienst de betrekking van hoofd der chirurgie te Batavia had doen vervallen.

6 Julij. *Aanstelling van een »chirurgijn-principal" voor het arrondissement Soerabaija.*

Deze kreeg een tractement van 5000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars.

6 Julij. *Levering van hout, enz. voor de duiten-munt te Soerabaija, alsmede voor »de werken bij Menare »en op het eiland Madura".*

Zijne excellentie de Maarschalk gereflecteerd hebbende, dat het niet wel mogelijk is alle de kolen, mitsgaders houtwerken, vaartuigen en andere articulen, welke benodigd zijn, zo voor de duiten-munterij, als de aangelegd wordende werken bij Menare, alhier [Soerabaija] en op het eiland Madura alleen uit dezen Oosthoek bij elkanderen te brengen, zonder dat de ingezeetenen daardoor al te zeer beswaard worden, en men gevaar loopt, dat het werk zelve niet met alle die spoed zal kunnen worden voortgezet, welke de noodzakelijkheid komt te vereischen; zo is het, dat welgemelde zijn excellentie besloten heeft orde te stellen, dat ook van de comptoiren Rembang, Joana en Japara en de daaronder gehorende regentschappen

een gedeelte van die articulen geleverd en bezorgd worden, inzonderheid kolen en vaartuigen, en wel van de eerste tot 10000 pikols 's maandelijks en van de laatste 100 prauwen maijang, voor zo lang die benodigd zullen zijn, met de daarvoor vereischte manschappen, alles zodanig te verdeelen, als met de plaatselijke omstandigheden van ieder der gemelde comptoiren best overeenkomt, en met dien verstande tevens, dat de dus van daar geleverd wordende materialen en manschappen op dien zelvden voet zullen betaald worden, als ten opzichte van die van den Oosthoek plaats vindt; en qualificeerende mitsdien den tijdelijken gezaghebber in den Oosthoek om van de residenten der voorschreven comptoiren van tijd tot tijd deswegens de nodige aanvrage te mogen doen en met order aan de laatstgemelde om in zo een geval deze aanvragen te houden, evenals of die door zijne excellentie zelve waren gedaan, en dus met de bezorging van het daarbij geëischte alle mogelijke spoed te maken.

8 Julij. *Chineesche vertalingen van gouvernementeele beschikkingen.*

Hoedanig in het begin dezer eeuw met zulke vertalingen gehandeld werd, blijkt uit het volgende.

Is goedgevonden en verstaan den kapitein en lieutenants der Chineesche natie te gelasten na te gaan en aan deze regeering op te geven, of de bij art. 13 van de in 1798 gearresteerde pacht-conditien voor de boom gemaakte bepaling tusschen groote en kleine jonken bij het daarvan in de Chineesche taal gemaakt translaat woordelijk zoodanig wordt gevonden, dan wel of daarbij nog eene nadere onderscheiding in hunne taal is gemaakt tusschen jonken met een of twee dekken en of zedert deswegens ook eenige nadere bepalingen zijn gemaakt.

Op den 19^{den} Julij 1808 rapporteerden de Chineesche officieren, »dat bij de vertaling van het 13^{e} artikel der in

1798 gearresteerde pacht-conditien in de Chineesche taal van geene andere als van jonken met een en twee dekken wordt gewaagd en daarna de betaling der inkomende regten is bepaald, dewijl destijds niet meerder dan tweeërlei soorten van jonken wierden aangemaakt en geëmploijeerd".

8 Julij. *Oprichting van een militairen constructie-winkel te Soerabaija.*

Zijne excellentie in overweging genomen hebbende, dat het voor Zijner Majesteits dienst in deze kolonie ten hoogsten nodig en nuttig zal zijn, dat op Sourabaija alleen geëtablisseerd worde een generaal atelier van constructie voor de armée in Indië, heeft goedgevonden te bepalen, dat voor het voorschreven etablissement tegens taxatie zullen worden ingekocht de tuinen van den pangerang van Sumanap, van den regent van Passourouang en van den regent van Bangil en dat daar ter plaatse, zo wel de verschillende ateliers, als magazijnen en logementen der ambagtslieden zullen worden geplaatst.

Dat de administratie zal bestaan uit:
1 eersten directeur, capitein,
1 tweeden directeur, eersten luitenant,
1 opzichter over de timmerwerken,
1 » » » smitswerken,
1 boekhouder,
2 adsistenten,
1 kadet tot het tekenen der plans,
1 baas smit,
1 » geweermaker,
1 » koper- en blikslager en bankwerker,
1 » timmerman,
1 » wagenmaker,
1 meester-knegt der smits,
1 » » » geweermakers,
15 koppen.

15 koppen.
1 meester-knegt der koper- en blikslagers,
1 » » » timmerlieden,
1 » » » wagenmakers,
1 » » » kuipers,
1 » » » geweerladenmakers,
1 » » » zadelmakers,
1 » » » geelgieters,
1 » » » draijers,
12 vuurstanders of grof smits,
43 werklieden of voorslagers,
12 bankwerkers, waaronder 2 vijlen kappers,
60 werklieden, timmermans,
14 wagenmakers,
12 geweermakers,
6 geweerladenmakers,
4 koper- en blikslagers,
4 kuipers,
4 draijers,
4 zadelmakers,
4 geelgieters
2 kruizenmakers,
2 verwers,
1 opzichter in het pakhuis,
1 mandadoor,
209 koppen;

dat de kapitein, de Frees, zal zijn eerste directeur van dit établissement onder de orders van den commandant van den Oosthoek en onder de inspectie, zo van den inspecteur-generaal, als van den luitenant-kolonel van de artillerie alhier, welke reguliere inspectien zal doen, maar alleen van zijn bevinding aan den commandant van den Oosthoek rapport doen, zonder iets in de werkzaamheden te ordonneren of te veranderen;

dat bij kapitein, de Frees, boven zijn tractement zal genieten 4 rijksdaalders, zilver, daags;

de tweede directeur zal zijn eerste luitenant en genieten 2 rijksdaalders, zilver, daags, boven zijn tractement;

de opzichter over de timmerlieden en over de smits ieder 100 rijksdaalders 's maands;

de boekhouder 125 rd^s;

de twee adsistenten 1 rd^r, zilver, boven hunne tractementen;

de kadet mede 1 rd^r, zilver, daags, boven zijn tractement;

de vijf baasen, ieder 60 rd^s;

de meesterknegts ieder 35 rd^s;

de vuurstanders of grof smits en geelgieters ieder 12 stuivers daags;

alle overige inlandsche ambagtslieden 10 stuivers en

de Europeesche 30 stuivers daags;

de opzichter in het pakhuis 40 rd^s 's maands; en

de mandadoor 24 stuivers daags, alles in zilver of duiten;

de kapitein, de Frees, zal van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ontvangen genenerale orders voor de te construeeren artillerie goederen en niets aanmaken dan op last van zijne excellentie of den kommandant militair in den Oosthoek;

de gezaghebber in den Oosthoek wordt belast met den inkoop der tuinen en gebouwen, daarop staande, volgens billijke taxatie en de kolonel, de Kock, met de organisatie van dit geheele etablissement op den voet en wijze, als hiervoren is bepaald.

Zie ook 9 Julij 1808.

8 Julij. *Afschaffing der verstrekkingen van kaarsen.*

Is besloten alle verstrekkingen van kaarsen, buiten de militaire wagten, te doen cesseren en dienvolgens te bepalen, dat in de 24 uren voor een officiers-wagt twee smeerkaarsen van vijf in een pond zullen worden afgegeeven en dat bij de onder-officieren en soldaten olij, in stede van kaarsen, zal moeten worden gebrand; zullende de leverantie der benodigde kaarsen publiek moeten worden aanbesteed.

Op 2 Julij 1808 had Daendels ter zake aan den Luitenant Gouverneur Generaal geschreven:

Alle opköping van wax beschouwe ik als onnodig, vermits de aanmakingen en verstrekkingen van waxkaarsen komt te cesseeren, naardien er op de respective bureaux niet meer bij nacht behoeft gewerkt te worden en, zulks in een extra geval al plaats hebbende, het benodigde ligt door de respective chefs derselve kan worden ingekocht, voor zover wezentlijk benodigt zijn, terwijl de kaarsen, voor de wagten benodigd, kunnen worden aanbesteed, evenals in Holland gebruikelijk is, en werden berekend op 2 smeerkaarsen per wacht voor een officier, kunnende aan de onder-officieren en gemeenen olij worden verstrekt.

9 Julij. *Bepalingen nopens lootsen, enz.*

Zijne excellentie heeft goedgevonden te besluiten, gelijk besloten is bij dezen:

1° dat de tegenswoordige gecommitteerdens der reede te Sourabaija als zoodanig zullen blijven fungeeren en ter adsistentie aan den havenmeester zullen worden toegevoegd met een appointement van 50 rijksdaalders, zilver, per maand, boven derzelver gewone tractement;

2° de appointementen van de respective lootsen in volgender voegen te bepalen, als:

aan den		opper-loots	rd^s 50
»	»	onder-loots	» 30
»	»	leerling	» 20

per maand, zilver geld; en voorts aan den opperloots toe te voegen den rang van luitenant der marine, ten einde zich des te beter op de schepen te kunnen doen respecteren.

9 Julij. *Regeling der directie van den militairen constructie-winkel te Soerabaija.*

In aanmerking genomen zijde, dat de uitgestrektheid der werkzaamheden in de constructie-winkel te Soerabaija vorderd,

daar over eene directie wordt aangesteld, welke niet alleen voor de goede executie der door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur-Generaal bereids gegeven of nog te geven orders zorge draagt, maar tevens toeziet, dat geene verstrekkingen of afbetalingen geschieden, dan die werkelijk benodigd zijn.

Is besloten, dat, ondergeschikt aan en bij afwezigheid van den luitenant Gouverneur-Generaal, eene zodanige directie over de constructie-winkel plaats vinden en bestaan zal uit vier commissarissen, waarvan ieder op zijn tour verpligt zal wezen om gedurende den tijd van agt dagen af en aan aldaar de inspectie te doen, ten einde zorge te dragen, dat alle de te ontvangen orders ter executie gelegd en stiptelijk geobserveerd worden.

Dat alle de door den constructeur te doene aanvragen van benodigdheden en gelden aan den commissaris der week zullen worden gedaan, welke, met overleg der andere commissarissen daarvan de noodzakelijkheid inziende, dezelve fiatteerd en ter voldoening aan den prefect ter hand steld, die als dan daarvoor ordonnantie verleend.

Dat 'er voorts hoegenaamd geene verstrekkingen uit de constructie-winkel zullen plaats vinden, dan op eene daartoe met de handtekening van den commissaris der week bekragtigde of in extra ordinaire gevalle op een door den prefect, den commandant militair, commissaris generaal der marine direct te verlenen qualificatie.

Wijders tot commissarissen, welke deze directie zullen uitmaken, te benoemen en aan te stellen, gelijk daartoe benoemd en aangesteld worden bij dezen:

den prefect over Java's Oosthoek,

den commandant militair bij de divisie-troepen alhier [Soerabaija],

den commissaris-generaal der marine,

en den chef der alhier zijnde artillerie,

terwijl bovendien nog twee artillerie-officieren met de dagelijksche inspectie worden belast.

De drie laatstbedoelden zijn op 7 October 1809 vervangen door twee luitenant-kolonels, een havenmeester en den scriba in den Oosthoek.

Zie ook 11 Bloeimaand 1810.

10 Julij. *Invoering van ankerage-gelden te Samarang en te Soerabaija.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal gereflecteerd hebbende, als dat te Sourabaija en Samarang geen ankeragie-geld door de ter reede leggende scheepen betaald word, even en in dier voegen als zulks ter hoofdplaats Batavia en elders gebruikelijk is.

Heeft dienvolgens goedgevonden te decreteeren, zooals gedecreteerd word bij dezen, als dat voortaan, zoowel te Samarang, als te Sourabaija door alle ter reede komende schepen en vaartuigen, die daaraan te Batavia subject zijn, ankeragie-geld zal moeten worden betaald ten behoeve van den Lande, en zulks op een gelijken voet, als dit ter hoofdplaats Batavia gebruikelijk is, aanvang nemende met primo Januarij 1808.

Zie ook 9/21 Maart en 3 Julij 1809.

11 Julij. *Benoeming van een Panembahan van Madura tot oud-Sultan van Madura.*

Bij zijne excellentie den Maarschalk van Holland, mitsgaders Gouverneur Generaal en opper-bevelhebber van 's Konings land- en zeemagt in Indiën, Herman Willem Daendels, in aanmerking genomen zijnde de langjarige diensten van den panumbahan Adipattij Tjackra di Ningrat, regent te Madura, en de door denzelven steeds aan den dag gelegde blijken van trouw en verknochtheid aan den Lande, inzonderheid door het aanwenden van alle mogelijke middelen tot het bezorgen van de nodige manschappen voor den militairen dienst, zo te Batavia, als de Groote Oost en andere kantoren, zo is het, dat welgemelde zijne excellentie om aan gedagten panumbahan een blijk te geven van het bijzonder contentement over deze ijverige

pligtsbetragting en denzelve daartoe meer en meer te animeeren, derhalven goedgevonden heeft te besluiten, zoals besloten word hij dezen, voorschreven panumbahan Adipattij Tjackra di Ningrat, uit kragte van de door Zijne Majesteit den Koning van Holland aan hoogst denzelven verleende magt en autoriteit, te vereeren met den titul van oud-sultan van Madura, zoals hij daarmede vereerd word bij dezen, met behoud van het aan denzelven door hun hoog Edelheid de hooge Indiasche regeering opgedragen wedonoschap over alle de regenten, onder den Oosthoek gehorende, van Grissee en Sidaijoe af tot Banjoewangie toe, doch ook met dien verstande tevens, dat deze eere-titul niet alleen van geen de minste consequentien zal zijn voor den vervolge, noch zijne successeuren in der tijd uit dien hoofde eenige aanspraak daarop zullen mogen maken, maar ook ten aanzien van zijne ondergeschiktheid aan den Lande en de thans plaats hebbende leverantiën en inrigtingen omtrent het bestuur van het landschap Madura alles op den ouden voet zal moeten blijven.

13 Julij. *Bezoldiging uit 's Lands kas en verheffing tot mantri's van Javaansche schrijvers op het translateurs-bureau te Soerabaija.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal gezien hebbende het verzoek van de Javaanse schrijvers op het translateurs-comptoir te Sourabaija, Wongso Setro en Wiro Setro, houdende verzoek om, vermits zij tot heden toe hunne inkomsten particulier van den Oosthoeks gezachhebber en translateur gehad hebben en zulks als nu door de op handen zijnde veranderingen nopens de inkomsten der ambtenaaren zal komen te cesseeren, met een vast appoinctement, alsmede den rang van mantrie te mogen werden gebeneficeerd; en hierop hebbende ingenomen de consideratien van den Oosthoeks gezachhebber, Rothenbuhler, heeft goedgevonden te besluiten, zoals besloten werd bij dezen, om de Javaanen, Wongso Setro en Wiro Setro, aan te stellen tot klerken op

het translateurs-comptoir te Sourabaija, met toevoeging van den titul en rang van mantrie en op een vast appoinctement van rijksdaalders Hollands vijf en twintig, zilver geld, per maand, ingaande met primo Januarij 1808, als moetende tot dien tijd toe, invoege thans plaats heeft, door den Oosthoeks gezaghebber gesalariseerd werden.

14 Julij. *Verbod tegen het verhuren van desa's aan Chinezen, enz. en tegen het verleenen van voorschot op het gewas van inlanders.*

Nademaal het schadelijke van het verhuren van negorijen en dessa's aan Chinezen en anderen, zoowel als het doen van voorschietingen op het gewas, algemeen erkend is en tot tegengang daarvan onder het vorige gouvernement verscheidene orders zijn geëmaneerd, inzonderheid zeker billet van den 16^en^ Februarij 1805, door den toenmaligen gouverneur en directeur van Java's Noord-Oostkust uitgegeven, mitsgaders ter onzer kennisse gekomen is, dat de gemelde orders, wel verre van te worden nagekomen of met den vereischten klem te zijn gehandhaafd, van lieverlede gevilipendeerd en buiten observantie zijn geraakt, wij, uit aanmerking van de hooge noodzakelijkheid, dat de bedoelde orders religieuselijk worden gemaintineerd en geene negorijen en dessa's aan de behering worden overgelaten van particulieren, die, van deze precaire directie abuserende, het land uitputten en verarmen en de goede ingezetenen onder het knellende juk van hunne hebzucht doen gebukt gaan; voorts ook geene voorschietingen op het gewas worden toegelaten, waardoor aan den landman de vruchten van zijn zweet en arbeid met een ongehoorden woeker worden ontspeeld, goedgevonden hebben, met renovatie van alle vorige, daartegen geëmaneerde, prohibitive orders, te ordonneren en te statuëren, gelijk wij ordonneren en statuëren bij dezen:

Eerstelijk: dat geene negorijen of dessa's en evenmin de bazaars of markten, die aan dezelve verbonden zijn, dan wel afzonderlijk tot de hoofd-negorijen behoren, zullen mogen

worden verhuurd, verpand, verpacht, geleend of onder eenig ander pretext onder de behering van particulieren gesteld, wie zij ook zouden mogen wezen, sub poene, dat alle overeenkomsten, welke in contraventie van dit verbod worden aangegaan, niet alleen zullen zijn ipso jure nul, maar daarenboven zullen worden gecorrigeerd met de dadelijke afzetting, hetzij van den regent of van zoodanig ander inlandsch hoofd, als de verhuring of verpachting zoude mogen hebben gecontracteerd, en met arbitraire straffe voor den huurder.

Ten tweede: dat van dit verbod nogtans worden uitgesloten zodanige negorijen en dessa's, welke nog voor eerst aan de suikermolens, de zoutpannen en de zoogenaamde vogelnestjes-klippen verbonden dienen te blijven, onder zoodanige billijke bepalingen, als een goede behandeling aan de inwoners van die negorijen en dessa's kunnen verzekeren.

Ten derde: dat geene voorschietingen op het gewas, onder welk voorwendsel ook, door particulieren zullen mogen worden gedaan of gecontracteerd, sub poene van nulliteit.

Ten vierde: dat degeenen, welke contrarie het verbod van den 16[en] Fëbruarij 1805 thans aan negorijen, dessa's en bazaars eenige huur dan wel pretensien hebben wegens gedane voorschietingen op het gewas van die huur en pretensien, bij dezen worden verklaard voor vervallen, achtervolgens de poene bij het voorschreven verbod op de overtreding daarvan gesteld, nogtans daarvan uitgezonderd de negorijen en dessa's, aan de suikermolens, de zoutpannen en de vogelnestjes-klippen verbonden.

Dit verbod moest o. a. bij »openbare bekkenslag" afgekondigd worden in alle regentschappen, negorijen, desa's en pasar's.

14 Julij. *Reglement voor de huurders van negorijen en desa's, aan suikermolens, zoutpannen en de zoogenaamde vogelnest-klippen verbonden.*

Art. 1. Zij zullen de rijst velden en andere akkers van

de in huur hebbende districten zoodanig onder de inwoners van dezelve verdelen, dat een ieder daaruit zijn behoorlijk bestaan kan vinden,

Art. 2. Ingevalle echter de voormelde velden en akkers geen genoegzaam bestaan kunnen opleveren en ter verzekering van hetzelve voor de inwoners geene andere ressources overblijven, zullen de huurders daaraan moeten te gemoet komen door de verstrekking van rijst en padi voor eigen rekening aan de arbeiders, zoo lang zij in hunnen dienst worden geemploijeerd.

Art 3. Zij zullen de inwoners geene buitengewone of zwaardere lasten opleggen, als zij in billijkheid kunnen dragen, veel min dezelve mishandelen of willekeurig van hunne goederen beroven, dan wel zich hunne vrouwen en kinderen toeëigenen of, onder welk pretext dit ook zoude mogen wezen, eenige kwellingen aandoen.

Art. 4. De pachters van de zout pannen zullen, zoo min als de suikermolenaars of derzelver mandadoors en mindere bediendens, zich van andere tonnen of maten tot het inmeten van het aan hun geleverd werdende zout en suiker-water mogen bedienen, dan die te Samarang of te Sourabaija van gouvernements wege zullen wezen geëikt.

Art. 5. Desgelijks zullen de zoutpachters geen meerder tonnen voor een koijang mogen rekenen, als in de in huur hebbende negorijen gerecipieerd en met de inwoners, met voorkennis van den resident van het kantoor, onder 't welke de verhuurde negorijen behoren, overeengekomen is; voorts het zout niet in de tonnen mogen laten instampen of persen dan wel boven de rand ophogen, maar hetzelve met schoppen daarin moeten doen werpen en dan gelijk rands afstrijken.

Art. 6. De suikermolenaars en zout pachters zullen zich soigneuzelijk hebben te onthouden om de inwoners in de betaling van het door hun geleverd wordende suikerwater en zout op eenigerlei wijze te kort te doen.

Art. 7. Ten dien einde zal telkens bij de aflevering van zout of suikerwater, dan wel bij het presteeren van andere

diensten, waarvoor moet worden betaald, door de huurders of derzelver bandhers en opzichters aan de arbeiders lootjes of merkjes worden afgegeven van het door hun te goed gemaakte, ten einde bij de finale afrekening daarna de uitbetaling te doen.

Art. 8. De huurders zullen geene meerdere of hoogere voorschietingen aan de inwoners mogen doen, als uiterlijk ten beloope van het halve bedragen der leverantien of van het loon, 't welke zij in den loop van het jaar, dat de voorschieting geaccordeerd wordt, te goed kunnen maken, op poene van nulliteit van het daarboven geadvanceerde; nogtans zullen de huurders tot liquidatie der pretensien, welke zij actueel op de inwoners mogten hebben, jaarlijks een vierde gedeelte mogen inhouden van de verdiensten der debiteuren, tot de volle verevening toe, mits daarvan alvorens een getrouwe opgave doende aan den resident van het kantoor, waar onder zij sorteren, doch aan zulke debiteuren, instede van de helft, slechts een vierde gedeelte mogen voorschieten, van hetgeen zij door hunnen arbeid kunnen winnen.

Art. 9. Ingevalle een of meerder buffels, de inwoners toebehorende, onder den arbeid ten behoeve der huurders mogten creveren, dan wel derzelver karren defect en onbruikbaar raken, zullen de huurders verpligt wezen de waarde daarvan aan de eigenaars te vergoeden, doch daarentegen ook het regt hebben om het gebruik van buffels en karren, die hun te zwak of onbekwaam voorkomen, af te keuren.

Art. 10. Wanneer echter de gecreveerde buffels of onbruikbaar geraakte karren aan de huurders zelve toebehoren, zullen zij daarvoor geen schavergoeding mogen vragen, zoo min als van alle andere goederen, die onder de handen der arbeiders defect of buiten hun toedoen absent geraken, ten ware met valabele getuigen kan worden geverifieerd, dat zij daarvan door achteloosheid of kwaad opzet oorzaak zijn.

Art. 11. Bij elke overtreding van deze artikelen, hetzij door de suikermolenaars, zoutpachters of pachters van de vogelnestjes klippen zelve, dan wel hunne mandadoors, op-

zienders of bediendens, zal de overtreder, indien daaromtrent bij de wetten van den Lande niet reeds eene zwaardere poenaliteit is bepaald, incurreren eene boete, voor de eerste maal van honderd Spaansche matten en voor de tweede maal van vijf honderd Spaansche matten, een derde ten voordeele van den aanbrenger, een derde ten behoeve van de door hem verongelijkte persoon of personen en een derde ten profijte van den geenen, die daarin zal hebben geofficieerd, of, zoo hij tot de betaling onvermogend is, met eene gevoelige correctie worden gestraft, terwijl dezelve voor de derde maal, in de ketting geklonken, levens lang naar Banjoewangie of Banda zal worden gerelegeerd.

Art. 12. En ten einde de in dezen geëmaneerde bepalingen niet buiten observantie raken, zullen de residenten der kantoren, onder wier jurisdictie zich de verhuurde negorijen bevinden, jaarlijks, nadat de volhandigste werkzaamheden zullen wezen afgelopen, eene commissie van vertrouwde personen naar de opgemelde negorijen afzenden om van de inwoners te vernemen, of zij eenige en, zoo ja, welke klagten tegen de huurders hebben in te brengen, terwijl dien onverminderd aan de voorschreven inwoners volkomene vrijheid word gelaten om ten allen tijde, wanneer zij op de eene of andere wijze worden te kort gedaan of mishandeld, hunne bezwaren in persoon bij de residenten in te brengen, welke klagten en bezwaren in beide gevallen nauwkeurig zullen moeten worden onderzocht en, van gering belang bevonden wordende, door de residenten naar billijkheid beslist, doch, van groote aangelegenheid wezende, met de ingewonnen bescheiden en met bijvoeging van de nodige voorstellen ingezonden aan den Gouverneur Generaal, gelijk ook hoogst denzelven zullen moeten worden aangeboden de rapporten van de voormelde commissien van onderzoek en van de residenten ten aanzien van hunne gehoudene directie en verrigtingen tot nakoming van dit reglement.

Zullende dit reglement op alle kantoren van Java worden gepubliceerd en mede in de Chinesche en gewone in-

landsche talen geaffigeerd, ten einde daaraan te geven kragt van wet.

14 Julij. *Oprichting van een nieuw hospitaal voor Europeanen en inlanders te Soerabaija.*

Het oude hospitaal, dat slecht gelegen en te bekrompen was, moest publiek verkocht worden.

Het nieuwe zoude opgericht worden »aan de linker oever »der groote rivier, bij de brug van campong Ginting".

14 Julij. *Oprichting van eene kompagnie infanterie te Pasoeroean.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal in overweging genomen hebbende de noodzakelijkheid, als dat door de afdanking der onbezoldigde, inlandsche troupes ten comptoire Passourouang aldaar een compleete compagnie infanterij, gedeeltelijk uit invaliede militairen en gedeeltelijk uit inlanders bestaande, guarnisoen komt te houden ten einde de noodige expeditiën van daar tegens de van tijd tot tijd ondernomen werdende landingen en roverijen van de zeerovers na de Zuider stranden als andersints afgezonden kunnen worden.

Heeft dienvolgens goedgevonden te besluiten, zooals besloten word bij dezen, om van de thans te Passourouang in guarnisoen leggende Europeesen en de onbezoldigde troupes van den regent van dat district, alsmede van Bangil en Banger, na in soldij van den Lande te zijn overgenomen, een compleete compagnie infanterij van 200 man te doen formeeren en die te Passourouang te doen guarnisoeneren; en word de commandant militair in Java's Oosthoek gechargeerd met de executie daarvan, met dien verstande nochthans, dat de luitenant-kolonel en Passourouangs commandant, Bassle, zal zijn kapitein van deeze compagnie, zonder daarvoor betaling te genieten, en dat voorts daarbij steeds een Europees eerste luitenant en een luitenant zal worden geplaatst en de resteerende officieren uit inlanders zullen bestaan.

14 Julij. *Bepaling, dat op de plaats, waar te Soerabaija het af te breken fort, Belvedere, stond, niet meer mocht worden gebouwd.*

De afbraak geschiedde »voornamentlijk om de gezondheid »van de stad Sourabaija door het bezorgen van meer vrije »lucht te bevorderen".

14 Julij. *Aanstelling van een tweeden commissaris van de wegen en posterijen op Java.*

Gezien hebbende den schoonen weg van Sourabaija na Passourouang en geinformeerd zijnde, dat dezelve nog 64 paal verder in denzelvden staat zig bevind, welke alleen aan de directie van den capitein, Johannes Hesselaar, gewezen commandant van Passourouang ([1]), is toe te schrijven; considerende de noodzakelijkheid om door gansch Java gelijke wegen aan te leggen, de weinige zorg van sommige residenten in het uitvoeren der deswegens gegevene orders en de onmogelijkheid, dat één commissaris der wegen en posterijen dit vak over geheel Java kan surveilleren, is besloten aan te stellen tot commissaris over de wegen en posterijen op Java, Johannes Hesselaar, met last om speciaal te surveilleren de uitvoering der orders op de wegen van Sourabaija tot Samarang en de posterijen, op deze route gelegen, alsmeede het post-comptoir van Sourabaija, ingevolge gemaakte en verder te makene instructien en uitgevaardigde orders, zullende aan zijne excellentie den Marschalk en Gouverneur Generaal alle veertien dagen rapporten inzenden.

Deszelfs tractement zal zijn 's jaarlijks 5000 rijksdaalders, zilver, en 1000 rijksdaalders voor deszelfs reizen en inspectien.

Zie ook 16 Junij 1808.

14 Julij. *Benoeming van Madureesche hoofden tot militaire rangen.*

Is besloten den Pangerang Adipattij Adiningrat, regent op

([1]) Deze is den 23sten October 1801 tot die betrekking benoemd.

het eiland Madura, aan te stellen tot kolonel in dienst van Zijne Majesteit den Koning van Holland, dienstdoende als adjudant en kwartiermeester-generaal van de Madureesche troepen, alsmede als commandant van een depôt van twee compagnien Madureezen en een dito van Pamacassang, nadat de nog incompleete bataillons van die natie gecompleteerd zullen zijn:

den radeen tommongong, Mangoe Adiningrat, regent van Pamacassang, aan te stellen tot kapitein der infanterie in dienst van Zijne Majesteit den Koning van Holland, dienstdoende als commandant van een compagnie Madureezen uit zijn regentschap, welke compagnie gevoegd zal worden bij het depôt van den kolonel en Pangerang Adipattij Setjo Adiningrat ter completeering der Madureesche bataillons:

den kolonel van Sumanap, radeen tommongong, Tirto Coessoemo, tot luitenant-kolonel in dienst van Zijne Majesteit den Koning van Holland, met behoud van rang van kolonel der Sumanapsche troepen, dienstdoende als adjudant en kwartiermeester-generaal der Sumanapsche troepen en commandant van een depôt van twee compagnien Sumanappers, nadat de nog incompleet zijnde bataillons gecompleteerd zullen zijn;

den radeen Banbang Soetikno, thans hernaamd radeen Prawiro Deningrat, tot kapitein der infanterij in dienst van Zijne Majesteit den Koning van Holland, om in die rang geëmploijeerd te worden bij het Sumanapsche depôt onder de orders van den luitenant-kolonel, radeen tommongong Tirto Coessoemo.

Zullende de gezegde officieren genieten de tractementen, aan derzelver rangen verknogt, evenals aan de Europeesche officieren word betaald, en zal aan hun verleend worden brevetten in forma.

En vermits het oogmerk met het oprichten dezer depôts is om de bataillons, welke uit Madureezen en Sumanappers geformeerd zijn, uit deze depôts altoos compleet te houden en de langer als ses jaren gedient hebbende soldaten te remplaceeren, zoo zullen aan de commandanten dezer depôts in den kortst mogelijken tijd compleete stamlijsten der bataillons harer natie worden ingeleverd, ten einde te kunnen weeten,

hoeveel volk ontbreekt en welke manschappen geremplaceerd moeten worden, zijnde de chef van den generalen-staf reeds gelast de nodige instructien en reglementen voor deze depôts in order te brengen.

14 Julij. *Voorschriften nopens de bank van leening.*

Is besloten:

Eerstelijk: dat van nu voortaan geen officianten of bediendens van de bank van leening zullen mogen wezen borgen, zoo min voor elkanderen, als voor particulieren, die bij het gemelde collegie eenige beleeningen doen; en dat alle borgstellingen, die contrarie deze bepaling mogten zijn gedaan, moeten worden opgezegt en ingetrokken en binnen den tijd van een maand, na de ontvangst van dit besluit, door anderen vervangen op de speciale verantwoordelijkheid van de bank van leening.

Ten tweeden: dat voor alsnog aan de bank van leening zal verblijven het regt om, volgens hare instructie, verkopingen te mogen houden, doch dat die verkopingen van nu af aan zullen worden gedirigeerd van gouvernements wege en onder dezelfde verantwoordelijkheid voor de officianten van de bank, als bij de instructie voor vendumeesteren is bepaald, met inirekking van het salaris, 't welk de banks-officianten uit het provenu van die verkopingen plegen te genieten, 't welk zal moeten komen ten voordeele van den Lande.

Ten derden: dat, om de gemelde officianten wegens het gemis van deze revenuen na billijkheid te dedommageren, hunne tractementen zullen worden gebragt, als:

van den directeur op........................rd^s 6000
» de vier commissarissen, ieder op........... » 3600
» den kassier en secretaris, ieder op......... » 4600

ingaande met primo Julij dezes jaars, vrij van ambtgeld, terwijl daarentegen dat van den taxateur zal blijven op den tegenwoordigen voet.

Ten vierden: dat, aangezien door de voormelde, nieuwe in-

rigting mede zal vervallen het genot van een percent uit de vendu-rendementen voor den afslager voor de bank van leening, de hooge regeering van Indiën wordt geautoriseerd voor denzelven een vast tractement te bepalen, naarmate van zijne mindere verantwoordelijkheid, alzoo het inkasseren der vendupenningen alsnu zal wezen van het departement van den kassier.

14 Julij. *Bepaling nopens legale hypotheek van venduhouders op verkochte goederen.*

Zijne excellentie zich conformeerende met de bepalingen nopens het regt van preferentie, ten voordeele van de gequalificeerde venduhouders gemaakt bij de resolutien der hooge regeering van den 5[en] September 1648, 20[en] Mei 1670, 25[en] Julij en 22[en] Augustus 1687, als niet contradictoir zijnde aan latere verordeningen, verstaat, dat de gequalificeerde venduhouders generalijk zullen hebben legaal of stilzwijgend hypotheek op de verkochte goederen, voor zooverre dezelve bij den debiteur gevonden worden, mitsgaders preferentie voor alle anderen, die geene schepen- of bank-kennissen hebben van ouder dagteekening, als ten tijde dat de verkoopingen gehouden zijn, waaruit de pretentien der venduhouders resulteren, benevens parate executie tot zes maanden toe.

19 Julij. *Verbanning ad vitam van een te Batavia in de ketting geklonken Chinees naar China.*

Slechts als curiositeit wordt dit feit vermeld.

19 Julij. *Toekenning van een pensioen uit de stads-kas te Batavia.*

Schepenen werden gemachtigd om »aan den uithoofde van hoogen ouderdom en verzwakt zielsvermogen in den dienst onbekwaam geworden gezworen klerk van het prothocolkantoor, Abraham Salomons, uit stads-kas te laten afgeeven eene maandelijksche gratificatie van rijksdaalders 30, papier geld".

19/26 Julij. ***Wijziging van het bepaalde op 29 April 1808 nopens het hoofdgeld der Chinezen.***

De hoge regering dezer landen, geconsidereerd hebbende de inconvenienten, welke zig in de bij publicatie van den 29en April dezes jaars gearresteerde, buitengewone heffing van 15 stuivers hoofd-geld der Chinesen ten behoeven der officieren van die natie hebben opgedaan, heeft op den 19en dezer in Rade van Indiën goedgevonden de voorschreven publicatie in zoverre te modificeren, dat de capitein der Chinesche natie zal gehouden en verplicht wezen, zo als hij ook daartoe bij dezen word gelast, om volgens zijn aanbod van de betaling van de gemelde 15 stuivers hoofdgeld vrij te kennen zodanige individus zijner natie, als zich voor behoeftig en onvermogend zullen aangeven en worden erkend.

En opdat de inhoud dezes aan een iegelijk kennelijk worde, zal deze gepubliceerd en in de Chinesche taal worden vertaald en geaffigeerd ter plaatse, waar gewoonlijk publicatien en affixien worden gedaan.

21 Julij. ***Aanstelling van een kapitein, hoofd der Maleische natie te Rembang.***

Het blijkt niet, dat zoodanig hoofd reeds vroeger te Rembang aanwezig is geweest.

26 Julij. ***Deponering van gelden in 's Lands kas.***

Als een voorbeeld, hoe in 1808 te Batavia werd handel gedreven, diene het volgende.

Door den gewezen koopman en administrateur te Soerabaija, Daniel Francois van Alphen, bij requeste verzocht zijnde om het beloop zijner fondsen in zilveren muntspecie in 's Lands kassa à deposito te mogen overbrengen en om daarvoor te ontvangen een bewijs in triplo, dat hij in Amerika of in Europa de nodige negotiatien zoude kunnen entameeren, in dier voege, dat de geene van een neutraal of Hollandsch schip,

welke een der 3 bewijsen zoude produceeren, van dezelfde voorrechten zal jouisseeren ter verkrijging van producten tegens de prijzen, als waarvoor dezelve als dan aan vreemde of eige schepen, contanten mede brengende, zullen worden van de hand gezet, en dat hij wijders, tot tegemoetkoming voor het langduurig gemis zijner gelden, bij de belading met eenige preferentie zoude mogen worden gebeneficeerd en, des mogelijk, voor dat geld alleen koffij te mogen obtineeren, zoo is goedgevonden en verstaan des suppliants verzoek in zoo verre te accordeeren, dat van hem in 's Lands kas zal worden geaccepteerd zoodanige contante gelden, als door hem tot dat einde zullen worden aangeboden, en hem daarvoor te verleenen bewijsen in triplo, onder verzekering, dat voor die certificaten bij vertoning producten zullen worden afgestaan tegens de markt-prijsen en de verdeeling, zoo als die zal stand grijpen ten dage der vertoning van zodanig bewijs, doch met ontzegging van het anders of meerdere door hem verzochte.

26 Julij. *Ampliatie van het bepaalde op* **25** *Junij* **1808** *nopens contanten van afwezige personen.*

Aangezien uit een aanschrijven van zijne excellentie den heer Maarschalk en Gouverneur Generaal, in dato 8 dezer, de begeerte van hooggemelde zijne excellentie is geconsteerd, dat, in ampliatie onzer publicatie van den 25en Junij laatstleden, waarbij de in kas telling der ledig liggende contanten van gerepatrieerde en uitlandige personen wordt geordonneerd, nader door de onderscheidene gevolmagtigdens van de voorschreven gerepatrieerde of uitlandige personen worde opgegeven, welke contanten zij onder hunne administratie hebben en de wijze, waarop en aan wien dezelve zijn uitgezet geworden; — zoo is het, dat wij, ter voldoening aan de voornoemde begeerte, goedgevonden hebben te ordonneeren en te statueeren, zooals geschied bij dezen, dat alle de gevolmagtigdens te dezer hoofdplaatse van uitlandige en gerepatrieerde personen binnen

den tijd van veertien dagen, gerekend van heden af, aan onze bij publicatie van den 25[en] Junij laatstleden en nu nader benoemde commissie, welke des Maandags, Woensdags en Donderdags, des morgens van agt tot tien uren, ten huize van den heer van Hoesen zal vaceeren, volledig en duidelijk onder presentatie en, des noods, prestatie van eede zullen moeten opgeven het beloop der gouden en zilveren muntspeciën, welke zij in die hoedanigheid onder hunne beheering hebben: de wijze, waarop dezelve, en de personen, aan wie die gelden zijn uitgezet geworden; zullende door onze opgemelde commissarissen de aan hun gedaan wordende opgaven behoorlijk worden gesecreteerd.

Wordende bovendien aan de meermelde gevolmachtigdens de verzekering gegeven, dat het gouvernement in genendele gezind is om over die uitgezette gelden op eenigerlei wijze te beschikken en deze requisitie alleen ter haarer speculatie en verzekering word gedaan.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen voorwenden, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd, waar het behoord en te geschieden gebruikelijk is.

Zie ook 14 September 1809.

27 Julij. *Verstrekking van brood aan militairen.*

Uit de overwegingen van besluiten van Daendels van 27 en 30 Julij 1808 blijkt, dat te Batavia van Landswege geen brood aan militairen werd verstrekt, »maar wel uit de krijgskas »of uit het overschietende van een particulier legaat van »wijlen den Raad extra-ordinair van Indiën, Jan Greeve, tot »soulagement der zieken geaffecteerd".

27 Julij. *Bepaling, dat de tractementen der secretarissen-generaal en van hun personeel voor de helft met zilver geld en voor de andere helft met papieren geld uitbetaald zouden worden.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal in

aanmerking genomen hebbende, dat op Samarang bijna alle objecten, zo van levensmiddelen, als andere behoeften, in contante munt worden betaald en maar in enkele gevallen papieren geld wordt aangenomen; overwegende, dat op dit fundament bij besluit van den 17en Junij laatstleden een gunstige dispositie genomen is ten aanzien van de uitbetaling der tractementen aan de militairen aldaar, en considererende, dat zijne secretarissen en de verdere geëmploijeerden op hun bureau in 't zelfde geval verseren; besluit, dat, gerekend van den 1en dezer, de tractementen der secretarissen generaal en van de verdere geëmploijeerden op derzelver bureau uitbetaald zullen worden, de helft in zilver geld en de weder helft in papieren van credit.

Het tractement der twee secretarissen-generaal bedroeg 1000 rijksdaalders 's maands; dat van een eersten kommies 250, dat van drie onder-kooplieden en gezworen klerken 150, dat van twee andere dito's 75, dat van twee ordinaire klerken 50 en dat van twee andere dito's 40 rds 's maands.

Op den 7en December 1808 bepaalde Daendels nader, dat deze regeling zoude gelden, »waar en werwaards dezelve [secretarissen, enz.] zich ook in het gevolg en in dienst van Z. E. den Maarschalk en Gouverneur Generaal zullen bevinden".

Zie ook 8 September 1808.

27 Julij. *Opheffing der betrekking van tweeden regent van Demak.*

Een der motieven voor deze opheffing was, »dat het aan»stellen en onderhouden van maar één regent den gemeenen »man zal soulageren en bijdragen om hem eenigzins tot »verhaal te doen komen van de kwellingen en vexatiën, »waaronder hij nu reeds zoo lange heeft gezucht".

In ditzelfde besluit beweert Daendels, dat Demak »onder »het vorige bestuur van den gewezen Javaasch gouverneur, »Engelhard, zoo slegt is geadministreerd".

Volgens zijn werk, Staat der Ned. O. I. bezittingen, bladz. 47, bedroegen de jaarlijksche uitgaven van den minsten regent ± 30,000 rijksdaalders.

28 Julij. *Aanstelling van vier Javanen en twee Maleijers als klerken bij den gezworen translateur voor de Javaansche taal te Samarang.*

Zij kregen een tractement van 16 rijksdaalders 's maands en de Javanen den titel van mantri.

Vroeger waren zij »uit privé beurs" van den translateur betaald, maar dit kon niet langer, omdat de translateur een vast tractement had gekregen.

28 Julij. *Reglement voor het ceremonieel, in acht te nemen door de residenten bij de hoven te Soerakarta en te Djokjokarta.*

Art. 1. De residenten aan de hoven, thans ministers van Zijne Majesteit den Koning van Holland zijnde en den persoon van den Maarschalk en Gouverneur Generaal aldaar representerende, zullen voortaan aan het hof moeten verschijnen in hunne costume, dewelke zal bestaan in eene blaauwen gekleeden rok, geborduurd met een olijftak en olijven in het goud langs den kraag, voorpanden, opslagen op de zakken en achterpanden, met ronde platte vergulde knopen, witte casimiere broek met geborduurde kniebanden en wit camisool, witte zijde kousen en zwarte driekante hoed, met zwarte lis en cocarde.

Art. 2. Zij zullen aan de hoven gebruiken een groote paijong, welke van boven half aan de buitenrand verguld, in het midden ligt blaauw geschilderd en aan de binnen zijde geheel verguld moet zijn, welke paijong, verbeeldende het wapen van den Koning, hun bij ceremonieele gelegenheden overal nagedragen en inzonderheid bij verschijning aan de hoven zal moeten worden gebruikt.

Art. 3. Bij publieke audientien en verdere ceremonieele

gelegenheden zullen zij met gedekte hoofden tot voor de vorsten naderen, welke van hunne zetels oprijzen, wanneer het opperhoofd 3 à 4 passen van hun af is, en, na hunne hoogheden gegroet te hebben, zich wederom zullen dekken en den vorst aanspreken, hetzij staande, hetzij zittende, zoo als de vorst door te blijven staan of zelve te gaan zitten haar zulks zal voorgaan, kunnende zij gemakshalve en des verkiezende zich gedurende het discours ontdekken.

Art. 4. Bij audientie in den craton, zoo wel als op den troon of andere publieke gelegenheden, zullen zij hunne zitting op eene rei naast de vorsten, aan hunne linker zijde nemen, even als voor hun de gouverneurs van Java plegen te doen.

Art. 5. Zij zullen bij gelegenheid, dat zij de vorsten bij de hand leiden, zulks met gedekte hoofden doen, onder het gebruik der hun toegeschikte paijong, en alleen voor het nemen van zitplaats den vorst met ontdekten hoofde groeten en zich als voren wederom dekken.

Art. 6. Zij zullen de vorsten personeel geen wijn of sirie mogen presenteren, doch zal het eerste door een persoon, hetzij hofmeester of ander bediende, behoorlijk gekleed, moeten gedaan worden, die de vorsten en de residenten, den een na den anderen, den wijn zal aanbieden, ten zij de vorsten van deze ceremonie geheel mogten afzien, terwijl aan hunne hoogheden word overgelaten om zich de sirie door een der prinsen van den bloede te doen aanbieden.

Art. 7. Zij zullen de vorsten, bij gelegenheid, dat dezelve hun een bezoek geven, beneden aan de trap recipieeren en na binnen begeleiden, doch zal dit aan den kroonprins en verdere prinsen van den bloede niet geschieden en dezelve in de zaal gerecipiëerd worden, terwijl de rijksbestuurder en de regenten tot hun zullen moeten naderen om hunne complimenten af te leggen.

Art. 8. Zij, nog hun gevolg, zullen bij ontmoeting van den vorst of eenige zijner naastbestaande op publieke wegen of andersints, in hun rijtuig zijnde, te paard zittende of te voet gaande, niet vermogen stil te houden of uit den weg te

gaan. Doch zal de wellevendheid in zoodanig een geval moeten in acht genomen en den vorst met het halve lijf buiten het rijtuig en de andere grooten mede met beleefdheid moeten worden gegroet.

Art. 9. Zij zullen zich altoos, hetzij naar de audientie of andere gelegenheden in de craton of elders gaande, van een rijtuig, hetzij met 2 of 4 paarden bespannen, moeten bedienen en zich als dan van een detachement van een wachtmeester en 12 dragonders te paard moeten laten vergezellen, terwijl buiten dien de grenadiers lijfwagt, als gewoonlijk, op haar post in de craton zal moeten wezen.

Art. 10. Zij zullen voortaan, bij vergezelling van eenen officieelen brief, denzelven vooraf in eene koets moeten laten vooruitdragen en denzelven onmiddelijk in een andere koets volgen onder het gewoon ceremoniëel, zonder denzelven als bevorens te voet tot aan den craton te verzellen.

Art. 11. Zij zullen hun karakter bij alle gelegenheden soutineren en niets doen, hetgeen de waardigheid van hunne representatie zoude krenken, behandelende de vorsten steeds met alle behoorlijk respect.

Dit reglement is vastgesteld onder nadere goedkeuring van de betrokken, inlandsche vorsten. De Soesoehoenan heeft zich daartegen niet verzet, maar de Sultan van Djokjokarta wel. Zie Daendels, staat der Ned. O. I. bezittingen, bladz. 94.

29 Julij. *Aanmaak van papieren geld voor Banda.*

Is goedgevonden en verstaan tot een proeve voor Banda alhier te laten aanmaken rd^s 20000 aan papieren van credit, verdeeld ter waarde van:

1000 p^s à rd^s 5 tot .... rd^s 5000,
500 » » » 10 » .... » 5000,
400 » » » 15 » .... » 6000 en
200 » » » 20 » .... » 6000,

om, evenals de bij secreet besluit dezer regeering van den

29en October 1805 voor de groote Oost gangbaar verklaarde papieren munt (1), op Amboina geteekend en van daar naar Banda te worden voortgeschikt, met vrijheid lating aan den gezaghebber aldaar om van dat papieren geld op de gewone wijze gebruik te maken, indien hij zich in dezen conformeerd met de noodzakelijkheid; met last tevens om als dan van de invoering en het effect van die munt aan deze regeering bij eerste gelegenheid verslag te doen.

29 Julij. *Bepalingen nopens Solosche hulp-troepen.*

Is besloten den pangerang, Ario Prabo Prang Widono, aan te stellen tot colonel in dienst van Zijne Majesteit den Koning van Holland, mits onderhoudende:

800	man	infanterie,
100	»	jagers,
200	»	cavallerie en
50	»	rijdende artillerie,
1,150	man	te zamen,

waarvoor aan hem de wapenen zullen worden gefourneert en onderhouden, alsmede op gouvernementskosten toegevoegd een adjudant-major om deze troepes te dresseren en in eene behoorlijke dicipline te houden, zullende hem van 1 Augustus aanstaande de 2000 Spaansche matten, welke de pangerang van het gouvernement geniet, op 4000 gebragt worden, zoals deszelfs grootvader genoten heeft boven deszelfs tractement als colonel, groot jaarlijks 6540 rijksdaalders.

29 Julij. *Staking van het verstrekken van vleesch, spek en boter aan zekere militairen.*

Is besloten, dat, behalve bij de guarnisoenen van Batavia en Weltevreden en die van de vereenigde gouvernementen, Ambon, Ternaten en Banda, alsmede Timor, uithoofde van de presente duurte aldaar, zal cesseren de verstrekking van vleesch, spek en boter aan de Europeesche militairen, te beginnen met 1

(1) Zie deel XIV, bladz. 175.

Augustus op Java en met 1 September op Macasser, Banjermassing en Bantam.

Blijvende de troupes in 't Cheribonsche genieten de rations, aan troupes, te velde zijnde, competeerende.

Op 30 Julij 1808 werd hetzelfde nopens de verstrekking van brood bepaald.

30 Julij. *Vergunning tot het vervoeren naar Batavia en het slachten aldaar van mannetjes karbouwen.*

Nademaal ons bij een nauwkeurig onderzoek der klachten over de schaarsheid van buffel-vee te Batavia gebleken is, dat het gemelde gebrek niet is van zoo groot belang, als door sommigen wordt opgegeven, en de gedachte klachten meerendeels voorkomen uit de enorme prijzen, welke in de laatste tijden, in vergelijk van vroegere, voor dat vee betaald zijn moeten worden ten gevolge van de gestremde circulatie door het verbod tegen den afvoer van hetzelve uit de Bataviasche bovenlanden; gelijk tot deze prijsverhoging mede gedeeltelijk heeft gecontribueerd de agio op de contanten, voor welke munt de buffels gewoonlijk worden gekocht, en waarvan de invloed, onaangezien de voornoemde agio aanmerkelijk is gedaald, tegenwoordig nog wordt gevoeld, wij geene redenen gevonden hebben om het slachten van dat vee, voor zooverre de mannetjes buffels betreft, tot een zekere hoeveelheid te restringeren, veel min geheel te verbieden, zoo lange daartoe geene jonge en nog werkbare beesten worden gebezigd en mitsdien van de voorschreven concessie geen misbruik wordt gemaakt; dan tevens in overweging hebbende genomen, dat het beste middel om het buffel-vee in eene grootere abondantie en met meerdere faciliteit voor de in- en opgezetenen van Batavia verkrijgbaar te maken zonder tegenspraak gelegen zij in het opheffen van het hierboven vermeld verbod tegen den afvoer daarvan uit de bovenlanden van Batavia en in een vrijen handel van die dieren, waardoor de aan het

kwijnen gebrachte buffel-fokkerijen spoedig weder zullen worden aangemoedigd, terwijl nogthans het voorschreven middel zonder vreeze van de Bataviasche bovenlanden eensslags te veel te ontblooten niet wel in werking kan worden gebracht, als na zekeren tijd, binnen dewelke de houders van fokkerijen, bekend geworden met den wil van het gouvernement, gelegenheid hebben om de buffelteelt ter bevordering hunner eigene belangens op eene krachtdadige wijze uit te breiden, goedgevonden hebben te ordonneren en te statueren, zooals wij ordonneren en statueren bij dezen:

dat tot het slachten van buffel-vee, voor zooverre de mannetjes-buffels betreft, aan een ieder, gelijk bevorens, vrijheid zal zijn gelaten, mits daartoe geene jonge en werkbare buffels nemende, waarvoor het slachten volgens billet der hooge regeering van den $\frac{\text{26 November 1805}}{\text{11 Februarij 1806}}$ verboden blijft, zoowel als van wijfjes buffels, welke niet reeds den ouderdom van twaalf jaren hebben bereikt of tot de voortteling onbekwaam geworden zijn, op poene eener boete van vijftig rijksdaalders, zilver geld, te verbeuren door hem, die bevonden zal worden een zoodanigen buffel geslacht te hebben, en door de slachters voor ieder der evengemelde buffels, welke in de kralen van de slachterijen gevonden of bewezen zullen worden bereeds door hen geslacht te zijn, ten behoeve van den officier van justitie of den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden, die de calange zal doen, voor de eene helft en ten voordeele van den aanbrenger voor de andere helft; terwijl in cas van onvermogen om deze boete te betalen de overtreder voor den tijd van twee jaren in de ketting geklonken en aan de gemeene werken ten arbeid zal worden gesteld;

en wijders, dat van den 1en Juli 1810 de aanvoer van buffel-vee en de handel in dezelven over gansch Java voor een ieder vrij wezen en opengesteld zal worden.

Ontbieden en bevelen den president en leden van den hogen Raad van justitie van Hollandsch Indiën, die van den gerechte der stad Batavia en alle andere officieren en justicieren om den inhoud dezes te achtervolgen, gelastende inzonderheid den

drossaard der Bataviasche ommelanden, den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden en den keurmeester van het bestiaal om de stipte nakoming daarvan met alle vigilantie te surveilleren, nadien wij zulks ten algemeene nutte alzoo bevonden hebben te behoren.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen pretenderen, zal deze ter hoofdplaatse Batavia en op de kantoren van Javasch Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam, niet alleen gepubliceerd en in de Hollandsche, inlandsche en Chinesche talen op de gewoone plaatsen worden geaffigeerd, maar ook op de onderscheidene hoofd-negorijen en bazaars in de boven- en ommelanden worden aangeslagen en bij openbare bekkenslag bekend gemaakt.

30 Julij. *Instructie voor den vendumeester, venduschrijver en vendu-afslager te Samarang.*

Art. 1. De vendumeester zal door het gouvernement worden benoemd, doch geen salaris genieten van den Lande. Hij zal daarentegen geheel aan zich behouden de percento's, die hem bij deze instructie zullen worden toegelegd, behoudens nogtans zodanige uitkeeringen, lasten en ongelden, als waartoe hij in zijn voorschreven qualiteit van vendumeester is verpligt.

Art. 2. Voor de aanvaarding zijner bediening zal hij borg moeten stellen voor eene somme van tien duizend rijksdaalders, ten genoegen van den resident, en, aansprekelijk zijnde voor de uitstaande vendupenningen, deze borgtogt na zijn overlijden of ontslag zoo lang voortduren, totdat er geene uitstaande gelden ter zijner verantwoording voortloopen of hij door een liquide transport aan zijnen vervanger zal zijn gedechargeerd.

Art. 3. De aankomende vendumeester zal vrijheid hebben de uitstaande schulden, die hij oordeeld desperaat te wezen, van den overneem en transport te excuzeren en dus de afgaande vendumeester daarvoor responsabel blijven.

Art. 4. Voor salaris zal de vendumeester genieten:

5 percent van losse goederen, hetzij dezelve voor rekening

van den Lande of van particulieren worden verkocht, ten laste van den verkooper;

5 percent van het bedragen der loterijen, ten laste van den uitspeler;

3 percent van vaste goederen en schepen, ten laste van den kooper.

Art. 5. Doch, wanneer eenige losse goederen door de verkoopers zelve worden gemijnd of opgehouden, zal daarvan door dezelve niet meer worden betaald als een half percent.

Art. 6. Hij zal uit de voorschreven percento's een vijfde gedeelte afgeven aan den afslager, welke bediening permanent zal worden bekleed door den bode van den Raad van justitie te Samarang, zullende de afslager reciproque aansprakelijk zijn voor een vijfde gedeelte in alle bankroeten, die de vendumeester mogt komen te lijden en voor de overige vier vijfde gedeelten alleen dragen zal. De afslager zal voor de aanvaarding zijner bediening een borgtogt stellen van twee duizend rijksdaalders, op den voet, als bij art. 2 vermeld.

Art. 7. De vendumeester zal daarenboven verpligt wezen te salarieren een boekhouder en venduschrijver met een tractement van honderd rijksdaalders ter maand, welke dienaar op zijn voordracht door het gouvernement zal worden aangesteld.

Art. 8. Buiten het bij art. 4 bepaald vendusalaris zal bij het verkoopen van losse goederen en het uitspelen van loterijen, ten laste van den verkooper of uitspeler, en bij het verkoopen van vaste goederen en schepen, ten laste van den kooper, worden gedeclareerd een per mille voor de armen, waarvan de vendumeester het bedragen om de zes maanden of onder ultimo Junij en ultimo December aan de armenbezorgers zal moeten verantwoorden.

Art. 9. De vendumeester zal, buiten feestdagen, des Maandags, Dinsdags, Donderdags en Vrijdags tot het houden van vendutien moeten vaceren 's voordemiddags van agt tot twaalf uren, indien de verkoopingen niet vroeger geëindigd zijn, terwijl hij, daartoe verzocht, ook op Woensdag en Zaturdag verkooping zal mogen houden.

Art. 10. Bij ziekte of andere wettige redenen, welke hem zouden kunnen verhinderen bij de verkoopingen te vaceren, zal hij verpligt zijn zijne post door een ander, habil persoon te laten waarnemen.

Art. 11. Hij zal in het houden van vendutien achterstaan voor den secretaris van den Raad van justitie, den secretaris van Wees- en Boedelmeesteren en den curator ad lites, mits de gemelde gequalificeerde venduhouders, verkooping willende houden, daarvan den vendumeester drie dagen bevorens prevenieren.

Art. 12. In het houden van verkopingen zal hij de voorkeur geven aan sterf-boedels en aan boedels van personen, die op hun vertrek staan, doch overigens niet vermogen daarin aan iemand eenig preferentie toe te staan, helpende zonder aanzien van persoon dengeenen, die zich het eerste annonceerd.

Art. 13. De vendutien van losse goederen zullen ten minsten drie maal vier en twintig uren door bekkenslag en van vaste goederen en schepen ten minsten tien dagen door affixie van billetten voor de te houdene verkoping moeten worden aangekondigd.

Art. 14. De goederen, zoo vaste, als losse, zullen bij den opslag worden verkocht, ten ware de vendumeester met den verkooper daaromtrend anders mógt verstaan, en de gegadigdens overluid moeten mijnen en niet door teekens, waarop geen regard zal worden geslagen.

Art. 15. De vendumeester zal op verkoopingen, die door hem gehouden worden, niet mogen mijnen of door anderen voor hem laten mijnen, en evenmin de venduschrijver of afslager.

Art. 16. De vendumeester zal de lijsten der verkochte en niet terstond afgegeven wordende goederen na het eindigen der vendutien, de tijd zulks eenigzins toelatende, of ten uiterste dien zelfden dag laten uittrekken en geteekend aan de verkoopers ter hand stellen, zullende de verkoopers gehouden en verplicht zijn die goederen, zoo spoedig mogelijk, af te geven en alsdan de voormelde lijsten, door hen voor de afgave ge-

teekend, op het vendukantoor te doen bezorgen of, bij nalatigheid der koopers in de afhaling hunner gekochte goederen, daarvan aan den vendumeester kennis te geven, opdat de koopers kunnen worden gelast hunne gekochte goederen af te halen.

Art. 17. De vendumeester zal zorg moeten dragen, dat er geene zuren of bedorven dranken op vendutie verkocht worden, maar, zoo er een pijp of vat bier, dan wel andere dranken opgeveild en hetzelve zuur of bedorven bevonden wordt, dat bier of die dranken in zijne tegenwoordigheid laten uitstorten om alle bedriegerijen, die daar anderzins mede zouden kunnen worden gepleegd, voor te komen en daarna de ledige fust doen verkoopen; voorts zich moeten gedragen aan de successivelijk genomene besluiten en geëmaneerde placaten tegen den verkoop van specerijen, ammunitie van oorlog en diergelijken.

Art. 18. De vendumeester zal aan de kopers drie maanden credit geven, doch tot eene vroegere en zelfs tot eene gereede betaling kunnen verplichten de geenen, van wien hij eene borgstelling vragende voor het gekochte goed, daarvan in gebreke blijven.

Art. 19. Hij zal, zoowel als de secretaris van den Raad van justitie, de secretaris van Wees- en Boedelmeesteren en de curator ad lites te Samarang, in hoedanigheid van gequalificeerde venduhouders, generalijk hebben legaal of stilzwijgend hypoteek op de verkochte goederen, voor zoo verre dezelve bij den debiteur gevonden worden, mitsgaders preferentie voor alle anderen, die geen hypotecaire verbanden hebben van oudere dagtekening, als ten tijde, dat de verkopingen gehouden zijn, waaruit de pretensien der venduhouders resulteren, benevens parate executie tot zes maanden toe.

Art. 20. Zes maanden na de gehouden verkoopingen zal de vendumeester aan de verkoopers moeten uitkeren het montant der voor hunne rekening verkochte goederen en, zoo zij dit direct of eerder begeren te ontvangen, verplicht zijn ook daaraan te voldoen; in het laatste geval onder korting van een half percent 's maands, berekend over den tijd, dat

de uitkering vroeger als het bepaalde termijn geschiedt, boven het vendusalaris.

Art. 21. De vendumeester zal voor de prompte afbetaling der vendu-penningen moeten zorgen, hetzij op den vervaldag, hetzij dat de kopers dezelve vroeger wenschen te ontvangen, op poene van privatie zijner officie.

Art. 22. De venduschrijver zal moeten zorgen, dat in de vendu-katerns geene verkeerde namen geschreven en ook altijd de voornamen daar bij gesteld worden, en zich niet verstouten om, ten voordeele van wie het zoude mogen wezen, de prijzen der goederen hooger of lager in de vendu-rollen bekend te stellen, dan dezelve waarlijk zijn verkocht; ook niet de geringste verandering in die rollen maken, dan met voorkennis van den vendumeester en den verkoper, sub poene van, als schuldig aan falsiteit, na rigeur der wetten te zullen worden gestraft.

Art. 23. Hem incumbeerd wijders het houden der boeken van den vendumeester en het verlenen van extracten uit de vendurollen, zoo mede het uittrekken der vendurekeningen, welke laatste door hem voor het extracteeren en door den vendumeester voor den ontvangst getekend worden.

Art. 24. Hij zal, buiten zijn salaris, genieten van ieder stel advertentien tot het verkopen van vaste goederen of schepen drie rijksdaalders voor elk perceel of schip;

voor het verleenen van extracten uit de vendurollen van verkochte huizen en slaven een rijksdaalder voor elk extract; en

voor alle andere extracten of kopij-vendurollen, die de verkoopers zullen begeren, zes stuivers voor iedere bladzijde, mits elk houdende twintig regels, iedere regel van zestien tot twintig letters;

behalven het zegel en opgeld, bij de ordonnantie op dat middel bepaald.

Art. 25. De afslager zal bij het instellen of afslaan van de verkocht wordende goederen volgen het goedvinden van den verkoper, indien dezelven vermeend, dat dezelve te laag worden ingesteld of afgeslagen, en voorts, zonder aanzien van

personen, na waarheid opgeven de namen van de geenen, door welke de opgeveilde goederen gemijnd zijn; ook in geenen deele ten faveure van iemand de prijzen der gemijnde goederen hooger of lager opgeven, als zij waarlijk zijn verkocht, sub poene van met privatie zijner bediening te zullen worden gestraft.

Art. 26. Hij zal voor eigen rekening moeten leveren en onderhouden de vendu-tafel, het zeil en bekken en voor het fourneren daarvan in rekening mogen brengen rd[s] 3:16 bij iedere nieuwe verkooping: doch dezelfde vendutie meer als een dag continuerende, niet meer als een rijksdaalder voor elken dag daar boven.

Art. 27. Nog zal hij voor het affigeren der billetten wegens het verkoopen van vaste goederen en schepen mogen declareren een rijksdaalder voor ieder perceel of schip.

Art. 28. De vendumeester zal de stipte nakoming van het voorgeschrevene omtrend den venduschrijver en vendu-afslager surveilleren en niet toelaten, dat door hun meerder in rekening wordt gebragt, als aan dezelve wettiglijk is toegestaan.

Art. 29. De vendumeester, venduschrijver en vendu-afslager zullen bij de aanvaarding van hunne ambten doen den navolgenden

Eed.

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning als mijnen hoogen en doorluchtigen souverain, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te wezen, het ambt van vendumeester, venduschrijver en vendu-afslager met alle naarstigheid oprechtelijk te bedienen volgens de instructie, voor die bediening gearresteerd, en mij voorts in allen opzigte zoodanig te gedragen als een vroom vendumeester, venduschrijver en vendu-afslager toestaat en betaamt.

30 Julij. *Voorschrift nopens de berekening van agio op zilveren geld.*

Bij missive van dezen datum gaf Daendels aan den Luit.

Gouv. Gen. te kennen, dat het beter was »de agio te bepalen »op den waren cours onder de gemeente, als boven de be»paling betalingen te doen".

30 Julij. *Intrekking der verstrekking van geld aan zeevarenden en militairen in plaats van rantsoenen.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal in aanmerking genomen hebbende, dat de gewoonte, alhier te lande wordende gevolgd, om aan de gemeene zeevarenden en militairen, wanneer eenige der voor hun bepaalde randsoenen niet aan handen zijn, daarvoor geld te verstrekken, niet alleen strijdig is tegen de goede orde en het gebruik in Holland, maar ook aanleiding kan geven tot vele misbruiken, besluit in te trekken en op poene van vergoeding te verbieden alle verstrekkingen in geld voor randsoenen ten behoeve van gemeene zeevarenden en militairen, welke door gebrek niet in natura kunnen worden gefourneerd.

30 Julij. *Leger-order nopens desertie van inlandsche militairen.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, gezien hebbende, hoe alle zagte en persuasive middelen, tot heeden toe gebruikt om de desertien onder de inlandsche militairen tegen te gaan, zijn vrugteloos geweest, en uit overweging der noodzakelijkheid om het verder voortduren daarvan krachtdadig te beletten, gebragt zijnde in de onvermijdelijke verpligting meer ernstige en strengere maatregelen in het werk te stellen, heeft besloten vast te stellen, gelijk wordt vastgesteld bij dezen, dat elk inlandsch militair, welke voortaan zijn regiment of corps op eene trouweloze wijze zal hebben verlaten, wederom teruggebragt, zal worden gestraft met een kettingslag voor ses achtereenvolgende jaren, om zodanig voor de kost, zonder loon, aan de publieke werken te arbeiden.

Wordende alle militaire chefs en commandanten bij deeze op het ernstigste gelast drie dagen agtereen de bovenstaande

wet ter kennisse te brengen van alle inlandsche militairen en, bij aankomst van recruten, zulks ten hunnen opzichten te herhaalen, ten einde geen een van hun deswegens eenige ignorantie zal kunnen voorwenden; zijnde de gedagte chefs en commandanten voor de prompte en stipte executie dezer ordre alleen verantwoordelijk en moetende wijders van de executie zelve onverwijld rapport doen aan 't bureau van oorlog.

31 Julij. *Opheffing der betrekking van mantri-anom te Samarang.*

Is besloten de mantri-anoms, welke door de regenten pleegen te worden gefourneerd aan den gouverneur van Java voor zijne suite, met primo Augustus aanstaande te excuzeren, ter verligting van de regenten in hetgeen zij gewoon waren tot derzelver onderhoud te Samarang te bekostigen.

1 Augustus. *Vergunning tot den uitvoer van geld van de eene plaats op Java naar de andere.*

Nademaal het verbod om na primo September aanstaande amfioen van Batavia en elders op Javasch Noord-Oostkust aan te brengen de gelegenheid aan de ingezetenen van de hoofdplaats en reciproque van Java zal beneemen om, door verzending van dat heulsap, remises naar Java te doen, waardoor de smalle handel langs de kust noodwendig zoude te niet loopen tot aanmerkelijke schade en ongerief der ingezetenen, en het derhalve in ons oog allezins billijk en noodzakelijk is, dat de circulatie van geld van de eene plaats naar de andere op het eiland Java voor een ieder worde opengesteld, onder zodanige precautien, als ons tot weering van het misbruik dienstig zijn voorgekomen, wij uit overweging hiervan hebben goedgevonden te ordonneren en te statueren, gelijk wij ordonneren en statueren bij dezen, dat van primo September aanstaande de uitvoer van geld van de eene plaats naar de andere op het eiland Java vrij zal wezen, onder de navolgende bepalingen:

Eerstelijk: dat een ieder de somme, die hij vervoeren wil, zal moeten aangeven, te Batavia aan den luitenant Gouverneur Generaal en op de overige kantoren van Java aan de residenten of die aldaar het gezach voeren, ten einde op hunne last te worden geteld, afgepakt en verzegeld ten overstaan van de commissien of personen, daartoe tegenwoordig geautoriseerd of anders op voordragt van de residenten te autoriseeren.

Ten tweede: dat de plaats zal worden aangeduid, werwaarts men het geld vervoeren wil, en dat de vervoerder zich door borgstelling van een persoon ten genoegen, te Batavia van den luitenant Gouverneur Generaal en op de overige kantoren van Java van de residenten of die aldaar het gezach voeren, zal moeten verbinden, dat de uitgevoerde somme niet elders worde heen gebragt.

Ten derde: dat de commissien of personen, tot de telling, afpakking en verzegeling der uitgevoerd wordende gelden geautoriseerd, zullen moeten houden een register, waarin distinct moet worden aangetekend de sommen, die door hun tot den uitvoer zijn verzegeld, met aanwijzing van den tijd, wanneer, en door welke persoon, mitsgaders na wat plaats de uitvoer geschiedt; in welk register zal moeten worden getekend door den borg en deze ondertekening zal worden gehouden voor eene scabinale acte van borgtocht.

Ten vierde: dat de vervoerd wordende gelden zullen zijn verzeld, bij poene van confiscatie en straffen, tegen den uitvoer van contanten geëmaneerd, van een pas, door boven gemelde commissien of personen verleend, van inhoud, als bij art. 3 vermeld.

Ten vijfde: dat bij aanbreng van uitgevoerde contanten op Batavia of een der andere kantoren van Java de ontzegeling zal moeten geschieden door de commissien of personen, aldaar tot de telling, afpakking en verzegeling van uitgevoerde gelden geautoriseerd, en dat van de voorschreven, aangevoerde contanten door de gedagte commissien of personen zal moeten worden gegeven quitantie op de wederzijde van de pas, art. 4 vermeld, en daarvan mede worden gehouden een accuraat

register, 't welk onder anderen dienen moet om bij extract den aanvoer te kunnen verifieren, in geval bij retour de pas verloren mogt gaan.

Ten zesde: dat deeze gedechargeerde of gequiteerde pas door de personen, aan wien het geld is geadresseerd, ter plaatse, waar de aanbreng geschiedt, moet worden teruggezonden en ingeleverd ter plaatse, van waar hetzelve is uitgevoerd, aan de commissien of personen, welke bij de verzegeling der gelden hebben gevaceerd, uiterlijk twee maanden na de verzegeling, in welk geval de persoon, die zich als borg heeft gesteld, dadelijk in het register zal worden ontlast van zijne borgtocht door op de kant derzelve te noteren, dat de pas terug is gekomen en geliasseert, lias n^{0}.., pas n^{0}.., doch dat, bij aldien de voorschreven tijd verlopen is, zonder dat de gemelde pas is terug bezorgt, de gedagte commissien of personen op hunne bijzondere verantwoordelijkheid zulks zullen moeten brengen ter kennisse, te Batavia van den luitenant Gouverneur Generaal en op de overige kantoren van Java van de residenten of die aldaar het gezach voeren, met last aan de laatste om, bij het bekomen van deze informatie, daarvan den luitenant Gouverneur Generaal te adverteren.

Ten zevende: dat, na gegevene kennisgave aan den luitenant Gouverneur Generaal, de borg zal verpligt worden binnen drie maal vier en twintig uren aan den Lande te betalen het drievoudige montant van de somme, welke uitgevoerd is, sub poene van parate excutie, wanneer hij daarvan in gebreke blijft, nogtans met dien verstande, dat zoodanige borg van het gemelde, betaalde, drievoudige montant restitutie zal erlangen, wanneer hij in der tijd kan aantoonen, dat de uitgevoerde somme werkelijk weder op een der kantoren van Java is ingevoerd en de inlevering van de pas eenlijk door zee dessastres of andere onvoorziene omstandigheden is vertraagd, dan wel het schip zonder toedoen van den geld-vervoerder in 's vijands handen gevallen of verongelukt is.

Lasten en bevelen een ieder, die het aangaat, den inhoud dezes te achtervolgen en te doen achtervolgen, nadien wij zulks ten algemeene nutte alzo bevonden hebben te behoren.

En opdat niemand hiervan eenige onwetendheid voorwende, zal deze ter hoofdplaatse Batavia en op de kantoren van Javasch Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam gepubliceerd en in de Hollandsche, Chinesche en inlandsche talen worden geaffigeerd ter plaatse gebruikelijk.

2 Augustus. *Invoering van een nieuw ambts-zegel.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal in aanmerking genomen hebbende, dat de stellige orders van Zijne Majesteit den Koning, onzen meester, medebrengen, dat 't lichaam der hooge Indische regeering, de hooge Raad van justitie en andere administrative collegien, gouverneurs, residenten, ambtenaren of gezaghebbers in Zijner Majesteits possessien in Indiën niet langer blijven gebruik maken van het zegel der gewezene Oost-Indische Compagnie; overwegende wijders, dat volgens decreet van Zijne Majesteit van den 30en Januarij 1807 het zegel van den Gouverneur Generaal van Indiën zal zijn dat van den Staat, onder aan ten opschrift hebbende: Gouverneur Generaal der Oost-Indiën;

heeft besloten het lichaam der hooge regeering en alle de voornoemde collegien, ambtenaren, gouverneurs, residenten en gezaghebbers op Zijner Majesteits possessien in Indiën te gelasten, gelijk dezelve gelast worden bij dezen, om tegens den eersten Januarij van het volgende jaar of zooveel vroeger, als zal kunnen geschieden, zich te voorzien van een zegel van den Staat, van onderen of om den rand ten opschrift hebbende de titulatuur van hunne verschillende collegien, gouvernementen, residentiën, enz., met last om daarvan alleenlijk en met afschaffing van het zegel der voormalige Oost-Indische Compagnie gebruik te maken.

Zie ook 13 Augustus 1808.

2 Augustus. *Vergunning voor een onder-koopman, tevens gezworen klerk ter secretarie van den Hoogen Raad van justitie, om als procureur te »postuleeren" bij de militaire vierschaar en den garnizoens-krijgsraad te Batavia.*

4 Augustus. *Toekenning eener toelage aan officieren en kadetten voor hunne uitrusting.*

Is besloten de door zijne excellentie den gewezen Gouverneur Generaal, Wiese, bepaalde douceurs tot equipering der officieren en kadets ([1]) bij dezen te renoveren en dienvolgende de uitbetaling daarvan uit 's Lands kassa toe te staan, als:

aan een sergeant of kadet, tot officier avancerende, 100 rijksdaalders; en

aan een kadet, welke in dienst wordt aangenomen, hetzij bij de kavallerie of infanterie, 35 rijksdaalders, alle in papieren van credit; mitsgaders dit besluit te extendeeren tot de kadets, welke bij de artillerie worden aangenomen, in plaatse en met intrekking van eene vrije monteering, welke bij bovenbedoelde bepaling hun was toegestaan.

8 Augustus. *Rang-lijst van de ambtenaren, enz.*

Zijne excellentie in aanmerking genomen hebbende, dat de ranglijst van den 30^{en} Junij 1783 noodzakelijk behoord te worden gerevideerd, alzoo buiten het gebrekkige, dat daarin na de tegenwoordige constitutie van het gouvernement gevonden wordt, het stuk der rangen vele veranderingen heeft ondergaan door het creëeren van onderscheidene ambten sedert den gemelden tijd en het intrekken van anderen, zoomede door de nieuwe benamingen, welke voor een gedeelte aan de militaire en civiele qualiteiten zijn gegeven;

([1]) Zie deel XIV, bladz. 312 en 370.

overwegende wijders, dat de aanduiding der rangen van civiele personen door de benamingen van opper-koopman, koopman, onder-koopman en boekhouder, herkomstig van de eerste oprigting der voormalige Oost-Indische Compagnie, na de ontbinding van dat lichaam oneigen in gebruik is voor 's Konings ambtenaren in deze kolonie;

besluit te arresteren, gelijk gearresteerd wordt bij dezen, de navolgende

RANGLIJST:

eerste classe:

de Maarschalk en Gouverneur Generaal,
de oud Gouverneur Generaal,
de luitenant Gouverneur Generaal,
de directeur generaal van 's Konings finantien en domeinen in Azië,
de Raden ordinair van Indiën,
de Raden extra-ordinair van Indiën,
de president van den Raad van justitie te Batavia,
de secretarissen generaal van den Gouverneur Generaal,
de gouverneurs van Ambon en Macasser,
de brigadier,
de inspecteurs generaal van de houtbosschen en koffijculture, na ouderdom van aanstelling,
de president van het collegie van Schepenen,

tweede classe:

de secretarissen van de hooge regeering in functie,
de oud eerste en tweede secretarissen van de hooge regeering,
de kolonel, waaronder de chirurgijn en chef is begrepen,
de ordinaire leden in den hoogen Raad van justitie;
NB. De geassumeerde leden hebben, als zij niet in den Raad of in commissie zijn, geen anderen rang als van hunne qualiteit of politieke bediening;
de drossaard der Bataviasche ommelanden,
de advocaat-fiscaal van Indiën,
de water-fiscaal,

tweede classe:

de bailluw,
de ontvanger generaal,
de administrateurs generaal van 's Konings finantien en domeinen,
de gezachhebber van Sourabaija,
de prefect van Samarang en Damak,
de ministers aan de hoven van Souracarta en Djocjocarta,
de president van de administratie der houtbosschen over het eiland Java,
de prefecten van Cheribon en die van Java, de laatsten na ouderdom van aanstelling,
de prefect van de Jaccatrasche en Preanger bovenlanden,
de commandeur te Bantam,
de directeur van de bank van leening,
de president van Heemraden,
de president van Weesmeesteren te Batavia,
de administrateurs van de houtbosschen op het eiland Java;

derde classe:

de majoor,
de hoofd-administrateur te Samarang,
de gezaghebbers van Banda en Ternate,
de opperhoofden van den Chinaschen en Japanschen handel,
de visitateur generaal en / de boekhouder generaal } de oudste in functie eerst,
de luitenant-kolonel, waaronder de commissaris van oorlog en de chirurgijn of doctor principaal zijn begrepen,
de vice-president van Schepenen,
het opper-hoofd van het generale tractements-kantoor,
de bedienaars van het Heilige Evangelium,
de sabandhaar en licentmeester te Batavia en / de commissarissen der wegen en posterijen, } na ouderdom van aanstelling,
de commissarissen van de houtwerken,

derde classe:

de leden van Schepenen,
de oud Schepenen,
de gecommitteerdens over de suiker-culture,
de president van de Weeskamer te Samarang,
de eerste resident van Palembang en het opper-hoofd van Timor,
de resident van Banjermassing,
de vice-president van den Raad van justitie te Samarang,
de secunde's van Ambon, Banda, Ternate en Macasser,
de kapiteins, waaronder de chirurgijn-majoors begrepen zijn,
de eerste commies op het bureau der secretarissen generaal,
de eerste gezworen klerk ter generale secretarij te Batavia,
de geheim-schrijver,
de groot-kassier,
de secretaris van den Raad van Justitie;

vierde classe:

de fabriek,
de negotie-boekhouder,
de stads doctor,
de proponenten,
de generaal opzichter over de specerij-perken te Banda,
de fiscaals op Java, Ambon, Banda, Ternate en Macasser,
de onder-prefecten,
de secretarissen van de ministers aan de hoven van Souracarta en Djocjacarta,
de administrateurs van het provisie-magazijn, de Westzijde, het ijzer-magazijn, Onrust, de water poort, het kleden pakhuis en de kleine winkel, het graanmagazijn en de suiker-pakhuizen te Batavia,
de secretaris van het collegie van Schepenen,
de commissarissen van de bank van leening,
de kassier van de bank van leening,
de factuur-houder,

vierde classe:

de eerste suppoost op het kantoor generaal, | de oudste in functie eerst,
de » » » » generale visite-kantoor, |

de eerste suppoost over de stamboeken van het politiek departement,
de eerste suppoost over de stamboeken van het militair departement,
de translateurs te Batavia,
de vendumeesters te Batavia,
de kassier van het vendu-kantoor te Batavia,
de pakhuismeester van Japan,
de supercarga's van China,
de leden van Weesmeesteren en Heemraden te Batavia,
de kassier van de generale ontvangst,
de muntmeester,
de tweede resident van Palembang en de secunde van Timor,
de secretaris van de bank van leening,
de secretaris van Weesmeesteren te Batavia,
de secretaris van Heemraden,
de eerste landmeeter,
de eerste luitenant, waaronder de chirurgijn van de tweede classe of aide chirurgijn begrepen is,
de secretarissen op de vier Oostersche gouvernementen,
de pakhuismeesters van Samarang en Cheribon en de administrateur van Sourabaija,
de negotie-boekhouder te Samarang en te Sourabaija,
de fiscaal en secretaris van den inspecteur-generaal der houtbosschen,
de secretaris van den inspecteur-generaal der koffij-culture,
de stads chirurgijn,
de stads apothekar,
de notarissen,
de ouderlingen,
de leden van huwelijksche en kleine gerichts zaken,

vierde classe:

de leden van Boedelmeesteren,
de procureurs,
de sabandhaar en ontvangers der domeinen op de buiten-kantoren,
de vendumeester te Samarang,
de commissaris der werken te Samarang,

vijfde classe:

de gezworen klerken op het bureau van zijne excellentie,
de adjunct eerste gezwore klerk ter generale secretarij,
de marginalist,
de korte notulist,
de eerste suppoost op het kantoor van de generale directie,
de gezworen klerk ter secretarij van den hoogen Raad van justitie,
de gezworen klerk ter secretarij van het collegie van Schepenen,
de secretaris van den drossaard der Bataviasche ommelanden,
de secretaris van den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden,
de scriba's van Cheribon en Sourabaija,
de scriba van den Japanschen handel,
de tweede suppoost en visitateur der stamboeken, mitsgaders de verdere suppoosten op het generale tractements kantoor,
de negotie-overdrager,
de principaal journaal-extendeerder,
de pakhuis-boekhouder en extract factuurhouder,
de principaal journaal-schrijver op het kantoor generaal,
de boekhouders in de differente administratien te Batavia,
de eerste klerken bij de administrateurs generaal over 's Konings finantiën en domeinen,
de gezworen klerken ter secretarij van de hooge regeering,
de diakenen,

vijfde classe:

de secretaris van huwelijksche zaken,
de secretaris van Boedelmeesteren,
de secretarissen van justitie op Java en de vier Oostersche gouvernementen,
de tractements-boekhouders op Java en de vier Oostersche gouvernementen,
de gezworen translateurs te Samarang en Sourabaija,
de secretaris van het collegie van administratie der houtbosschen,
de luitenant, waaronder de chirurgijn van de derde classe of élève chirurgijn is begrepen,
de tweede landmeter,
de gezworen klerken van Weesmeesteren en Heemraden,
de ordinaire klerken,
de eerste klerken op de vier Oostersche gouvernementen,
de adjunct gezworen klerken van den Raad van justitie, Schepenen en Weesmeesteren,
de eerste klerk en overdrager van Boedelmeesteren,
de adjunct muntmeester,
de negotie overdrager,
de tractements overdrager,
de dispencier,
} op Java en de Oostersche gouvernementen,
de klerken en mindere pennisten op de schrijfkantoren.

Voorts de benamingen van opperkoopman, koopman en onderkoopman te mortificeren en te supprimeren, gelijk geschiedt bij dezen, zoomede den naam van boekhouder, welke door dien van klerk zal worden vervangen, nogtans met dien verstande, dat de opperkooplieden, kooplieden en onderkooplieden buiten emplooi deze benamingen nog zoo lange zullen behouden en blijven voeren, tot dat zij zullen wezen geëmploijeerd.

En aan de opperkooplieden van het kasteel, met intrekking van deze benaming, te geven den titul van administrateurs generaal van 's Konings finantiën en domeinen.

En wijders de ambtenaren, bij de nieuwe ranglijst onder

de eerste classe gerangschikt, aan dewelke te voren het gebruik van twee voorlopers voor hunne rijtuigen niet was vergund, als nu van deze distinctie, even als de Raden van Indiën, met den rang en de honneurs, daaraan verknocht, te laten jouisseren.

En zal extract dezes gedrukt en circulair verzonden worden naar alle de kantoren en etablissementen van Indiën om te strekken tot narigt.

Zie ook 26 Hooimaand 1810.

8 Augustus. *Afschaffing van den titel Resident.*

Is besloten aan de residenten van de Javasche strandkantoren en van Cheribon te geven den titel van prefecten en aan alle andere op de vier Oostersche gouvernementen en op het eijland Madura dien van onderprefecten, met afschaffing van de benaming van resident.

Tevens werd besloten, »de benaming van residenten voor de opperhoofden en tweede residenten aan de hoven af te schaffen en hun van nu voortaan te geven den titel, aan de eerstgemelden van ministers aan de hoven en aan de laatstgenoemden van secretarissen van gemelde ministers".

Zie ook 1 Julij 1809 en 28 Grasmaand 1810.

8 Augustus. *Benoeming van een Raad extra-ordinair van Indië door den Gouverneur-Generaal.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende, dat aan de constitutie der hooge regeering van Indien, zoo als dezelve is voorgeschreven bij decreet van Zijne Majesteit den Koning van den 9en Februarij 1807, nog een extra-ordinair Raad ontbreekt;

besluit vermogens de autorisatie, daartoe op hem door Zijne Majesteit den Koning verleend, aan te stellen, gelijk aangesteld wordt bij dezen, tot Raad extra-ordinair van Indien den resident te Tegal, Andries Hartzinck.

8 Augustus. *Benoeming van een prefect van Tagal op »een vast tractement van 15,000 rijksdaalders, zilver »geld, 's jaars".*

8 Augustus. *Benoeming van een prefect van Pekalongan op »een vast tractement van 12,000 rijksdaalders, »zilver geld, 's jaars".*

8 Augustus. *Benoeming van een prefect van Rembang op »een vast tractement van 10,000 rijksdaalders, »zilver geld, 's jaars".*

8 Augustus. *Regeling der tractementen van de werklieden bij de wapen-kamer te Samarang.*

Is besloten de tractementen der werklieden in de wapenkamer te Samarang te bepalen op den volgenden voet, als:
aan een baas rd^s 50, papier geld, 's maands,
» » Europeesch werkman der eerste klasse rd^s 20, koper geld, 's maands,
» » Europeesch werkman der tweede klasse rd^s 16, koper geld, 's maands,
» » inlandsch werkman der eerste klasse rd^s 10, koper geld, 's maands,
» » inlandsch werkman der tweede klasse rd^s $8\frac{1}{2}$, gelijke munt, 's maands.

Op den 5^{den} September 1808 is hetzelfde tractement toegekend aan de werklieden bij het artillerie-atelier te Samarang.

8 Augustus. *Instructie voor het »ambulant gerecht" in de Jakatrasche en Preanger-bovenlanden.*

Art. 1. Het gerecht over de Jaccatrasche en Preanger-bovenlanden zal zich over alle de daarin leggende districten uitstrekken en bepalen tot het onderzoek na, mitsgaders de

vervolging en het straffen van alle criminele delicten, terwijl de beslissing van civile en huishoudelijke zaken wordt gelaten op den tegenwoordigen voet; en zal het voorschreven gerecht ambulant zijn en deszelfs zittingen houden op zodanige plaatsen en tijden, als zal worden vereischt.

Art. 2. De aan particulieren verhuurde landen van den Koning van Bantam zullen onder het regentschap Tangerang en de verhuurde Crauwangsche houtbosschen onder het regentschap Crauwang worden geclassificeert.

Art. 3. Het gerecht zal ter eerster instantie oordeelen over alle misdrijven, die in haare jurisdictie door de daarin domicilierende inlanders worden gepleegd; en zullen Christenen, Chineschen en elders te huis horende personen aan hunnen dagelijkschen rechter moeten worden uitgeleverd, in welk geval de informatien in de behoorlijke orde aan den competenten rechter zullen moeten worden gezonden en, nevens de misdadigers, worden overgelevert alle zodanige personen, als in de questieuse zaak gemeleert zijn, al waren zij ook onder dit gerecht sorterende.

Art. 4. Het gerecht zal bestaan uit den prefect over de Jaccatrasche en Preanger-bovenlanden als permanent voorzitter, zoo mede uit den regent en den hogenpriester van het district, waarin het delict, hetgeen moet worden onderzogt, is geperpetreerd; waar bij de prefect dan nog zal beroepen twee zijner opzienders, alle welke gedurende de zitting als leden van het gerecht zullen worden aangemerkt.

Art. 5. De prefect zal, buiten kosten van den Lande, eenen secretaris houden om bij het gerecht, zoo wel als in alle andere zaken, hem te assisteren, zullende de aanstelling van denzelven op voordragt van den prefect worden gedaan.

Art. 6. Hij, prefect, zal ten minsten om de twee maanden eens en overigens zoo dikwijls, als dit nodig zal zijn, in ieder zijner districten vaceren om de justitie te administreren.

Art. 7. Bij ondekking van eenig delict zal het gerecht of, bij absentie van den prefect, de opziender van het district, waar hetzelve is gepleegd, zoo na mogelijk bij de plaats en

zoo spoedig doenlijk, ten bijwezen van twee leden, informatien inwinnen, wordende in het laatste geval de opziender gequalificeerd, des nodig, de schuldigen te horen en de zaak in dien staat te brengen, dat daarin kan worden gedecideert.

Art. 8. De opzienders worden speciaal aanbevolen omme, bij absentie van den prefect, alle delinquanten te agtervolgen en te apprehenderen en voorts daarin te handelen, als bij art. 7 is voorgeschreven, met directe kennisgave van het gepasseerde aan den prefect.

Art. 9. Het horen van getuigen, examen der aangeklaagden en hetgeen verder tot onderzoek en inlichting in de voorkomende zaken wordt gerequireert, zal, zoo veel doenlijk, voorloopig geschieden en de plano worden afgedaan.

Art. 10. Het gerecht wordt aanbevolen om nopens de toepassing der straffe op het een of ander misdrijf zich, voor zoover hieraan kan en mag worden gedefereert, te gedragen overeenkomstig de inlandsche wetten en gebruiken, die tot dusverre ten regel hebben gestrekt.

Art. 11. Van alle de verrichtingen van het gerecht zal pertinente aantekening en registers worden gehouden, gelijk van iedere zaak een proces verbaal zal worden gecoucheert, hetwelk door alle de leden van het gerecht zal worden ondertekend.

Art. 12. Het gerecht zal van niemand mogen nemen of dezelven verwijzen tot de betaling van eenige boeten of breuken, ten ware zulks bij de wetten is vastgesteld; en zal het gerecht ook niemand in submissie mogen ontvangen, noch met iemand mogen composeren, als met voorkennis en toestemming van den Gouverneur Generaal.

Art. 13. Niemand dan de secretaris zal voor eenig salaris mogen declareren; dewelke zich daarin overeenkomstig de salarislijst zal gedragen, wordende dit poinct aan de decisie van den prefect gelaten, welke zorge zal moeten dragen, dat niemand deswegen nodeloos worde bezwaard, waaromme hem de magt wordt gegeven om, na bevind van zaken, het salaris te verminderen of wel geheel te remitteeren.

Art. 14. Bij recusatie van eenig lid der rechtbank zal hierover bij het gerecht gedecideert worden en is de prefect gequalificeert, wanneer de recusatie wordt gewettigd, in plaats van zodanig lid een ander geschikt persoon te beroepen.

Art. 15. In alle zaken decideert het gerecht bij meerderheid van stemmen en doet recht in naam en van wegen Zijne Majesteit den Koning.

Art. 16. Iemand, onder de judicature van het gerecht sorterende en op eene behoorlijk gedane dagvaarding niet compareerende, zal ten tweeden male worden geappoincteerd en, dan nog nalatig blijvende, zal deswegens na exigentie van zaken worden gedecideert en de onwillige, des nodig, worden gecorrigeert.

Art. 17. Een ieder zal den eed voor het gerecht moeten presteren en dien overeenkomstig zijne godsdienstige begrippen mogen afleggen.

Art. 18. In alle zaken zal de volgende proces-orde worden in acht genomen.

Er zullen behoorlijke informatien ingewonnen en allen diegeenen gehoord moeten worden, die van de questieuse zaak iets kunnen deposeeren: hierna zal de aangeklaagde worden geëxamineerd omtrent dat geene, wat tot zijn lasten is ingekomen, waarna zullen worden gehoord al zulke personen en onderzogt al zulke omstandigheden, als waarop de beklaagde zich ten betoge zijner onschuld beroept, hetwelk echter mede van officiewege zal moeten geschieden.

Art. 19. Na verhoor van den beklaagde en van de getuigen pro et contra zal er, voor zoover de getuigenissen variëren, deswegen confrontatie worden gehouden, waarna de getuigen, zooveel nodig is, hunne gegeven verklaringen zullen moeten beëedigen, hetwelk geschied zijnde, zal den beklaagde worden bekend gemaakt met zijne beschuldigers en met die personen, die in zijne zaak getuigenis hebben gegeven, en hem tegens hun reproche worden gegund, waarna, zoo die wordt gedaan, het nodige onderzoek zal geschieden, waarmede de enquesten zullen zijn gesloten.

Art. 20. De enquesten in forma probanti gebragt zijnde, zal het gehouden onderzoek ter deliberatie van het gerecht worden gebragt en, met de vereischte attentie overwogen zijnde, op de zaak in questie zodanige dispositie of straffe worden toegepast, als na rechten zal behoren.

Art. 21. De prefect zal de stemmen colligeren en de conclusie opmaken, welke hij aan den secretaris zal opgeven omme daarvan te coucheeren acte of sententie in forma.

Art. 22. Na dat eenige sententie zal wezen geschept en geresumeert, zal dezelve bij het onderzoek worden gevoegd, waarmede het proces-verbaal in forma zijnde, hetzelve zal worden getekend en den Gouverneur Generaal aangeboden ten fine qualificatie te verleenen tot de executie of wel om daarin zodanig te disponeren, als hoogstdezelve oorbaar zal vinden.

Art. 23. De Gouverneur Generaal fiat tot de executie van eenig vonnis verleend hebbende, zal hetzelve door het gerecht worden geëxecuteerd, hetwelk altijd zal geschieden in de hoofdnegorij van ieder district, bij welke gelegenheid aan den volke in de gewone landtaal zal worden bekend gemaakt de misdaad van den voorgestelden delinquant en de reden der strafoeffening.

Art. 24. Na afloop der executie zal daarvan, van wegen het gerecht, onder aanbieding van een copie sententie, rapport worden gedaan aan den Gouverneur Generaal.

Art. 25. Zullende het gerecht zich overigens, zooveel doenlijk, moeten houden aan de form van rechtspleging, door den souverein voorgeschreven.

Art. 26. Aan een ieder wordt de vrijheid gelaten om, zoo hij vermeend, dat zijne zaak wordt gedilaijeert of hem recht geweigert, bij den hogen Raad van justitie van Hollandsch Indiën te verzoeken mandament van evocatie, waartoe in zulk een geval de prefect dusdanig persoon zal behulpzaam zijn.

Art. 27. Gelijk in zelver voegen wordt gepermitteerd om, zoo iemand zich bij de form of wijze van procedeeren ge-

graveerd mogte vinden, deswegens zijn beklag aan het gerecht en, hier geen gehoor krijgende, aan den Gouverneur-Generaal te mogen doen, waarop, na kennisneming der zaak, na billijkheid zal worden gedisponeert.

Art. 28. Van geene der sententien van het gerecht zal appel worden geadmitteerd, ten ware de Gouverneur Generaal uit eigen beweging of op verzoek van de belanghebbende dit zoude willen gelasten of permitteeren, wanneer hoogstdezelve de zaak tevens aan die rechtbank zal renvoijeren, als aan welke de herziening zal worden opgedragen.

Art. 29. De prefect zal van tijd tot tijd van de verrichtingen van het gerecht rapport doen aan den Gouverneur Generaal en hoogstdenzelven, des begerende, het archief moeten presenteeren.

Art. 30. De prefect zal als voorzitter van het gerecht in Rade van Indien en de leden aan handen van den prefect bij de eerste zitting den volgenden eed presteeren:

»Ik belove en zweere Zijne Majesteit den Koning als mijnen »hoogen en doorluchtigen souverein, mitsgaders den Gou»verneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en ge»trouw te zullen zijn; dat ik mijn ambt als lid van het gerecht »over de Jaccatrasche en Preanger bovenlanden ter goeder »trouw en met alle vlijt en naarstigheid zal waarnemen; dat »ik, zoodra eenige misdaden of vermoeden van misdaden tot »mijne kennisse zullen zijn gekomen, daarvan zonder uitstel »en, zooveel mogelijk, de rechte waarheid zal trachten op te »sporen en doen hetgeen mijn ambt vereischen zal; dat ik »daarin zal te werk gaan en mij in het recht spreken ge»dragen met alle oprechtheid, eerlijkheid en onzijdigheid, zonder »de schuldigen of zijne vrienden en begunstigers te ontzien en »zonder de onschuldigen te kwellen; dat ik nimmer over »eenige zaak zal composeren of gedogen, dat dit door anderen »worde gedaan, zonder voorkennis en toestemming van den »Gouverneur Generaal; dat ik na mijn uiterste vermogen zal »bevorderen, dat binnen de jurisdictie van het gerecht de in»gezetenen van niemand eenigen overlast of geweld worde

»aangedaan, en inzonderheid, dat dit niet geschied door eenige »suppoosten of dienaren, en dat ik, zooveel in mij is, zal in »acht nemen de wetten en instructien, voor dit gerecht reeds »gemaakt en nader te maken".

Art. 31. Mede zal de secretaris bij zijne aanstelling in Rade van Indiën den volgenden eed afleggen:

»Ik beloove en zweere Zijne Majesteit den Koning als mijnen »hoogen en doorluchtigen souverein, mitsgaders den Gouverneur »Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te »zullen zijn; dat ik mij in het werk, aan mij toevertrouwd, »in allen opzigte getrouwelijk en eerlijk zal gedragen; en dat »ik, zooveel in mij is en mij zulks aangaat, zal nakómen en »in acht nemen de instructie voor het gerecht over de Jac»catrasche en Preanger bovenlanden, reeds gemaakt en nader »te maken".

Zie ook 16 Junij 1808.

9 Augustus. *Reglement voor de wagen-verhuurders.*

Art. 1. Er zullen twee commissarissen over de wagenverhuurders wezen, die alle twee jaren zullen verwisselen; eerst de oudste wagen-verhuurder met den jongsten te zamen twee jaren, daarna de oudste op een na met den jongste op een na en zo vervolgens, aan dewelken de zorg en het toezigt word opgedragen om de wetten, tot hunne affaire betrekkelijk gestatueerd, stipt te doen nakomen en de overtredingen daarvan aan den secretaris van Heemraaden, als collecteerende de wagenpacht en het oorgeld der paarden, aan te geven.

Art. 2. Opdat de wagen-verhuurders elkanderen volgens derzelver verkreegen patent niet zouden benadeelen, word hun uitdrukkelijk verboden, ingevolge de publicatie van $\frac{12}{26}$ Februarij 1802 en vorige ordonnantien, geene meerdere wagens te mogen laten rijden, als het bepaald getal, hetwelk ieder bij zijn verkreegen patent is toegestaan of naderhand daarbij is geaccordeert geworden; ook zullen zij daarenboven geene wagens laten rijden, als die met het thans gebruikelijke merk voorzien zijn.

Art. 3. Echter blijft het den wagen-verhuurders vergund eenige waarloose wagens tot een waarborg in gereedheid te houden, om te kunnen dienen, ingeval er een of meer van het toegestaan getal gemerkte wagens defect of in onbruik geraakten: doch, dit geval plaats hebbende, zullen zij verplicht wezen de gebrande voetplank van defecte wagens af te schroeven en daarmede den in gebruik komenden wagen te voorzien, mitsgaders daarop de nommer en de letter van hun privilegie te stellen; en opdat van deze waarloose wagens geen misbruik door de wagen-verhuurders gemaakt zoude worden, zoo zullen zij terstond van alle de ongemerkte wagens, die op hunne stallen zijn, aangeving doen aan den secretaris van Heemraden en aan hunne commissarissen, welke ten allen tijde nauwkeurige lijsten, zo van de gemerkte, als ongemerkte rijtuigen, zullen moeten houden.

Art, 4. En ten einde deswegens geene verzuimen insluipen, zal er alle jaren door eene commissie uit het collegie van Heemraden, benevens deszelfs secretaris, een accuraten opneem of schouw van de gemerkte en waarloze rijtuigen gedaan worden, zullende de wagen-verhuurders, die betrapt en overtuigt worden met een ongemerkten wagen te rijden, telken rijze verbeuren twee honderd zilvere ducatons; en degeenen, die verzuimen aan den secretaris van Heemraden en aan commissarissen een behoorlijke aangeving te doen van het getal der waarloose wagens, die zij op stal houden, zullen verbeuren voor ieder onopgegeven rijtuig telkens vijf en twintig ducatons, de helft voor den advocaat-fiscaal en de wederhelft voor den secretaris van Heemraden, moetende deze aangeving binnen driemaal vier en twintig uuren door een billet gedaan worden.

Art. 5. Dewijl bij de wet van den $\frac{5}{8}$ Mei 1778 uitdrukkelijk verboden is, dat niemand, hij zij, wie hij zij, buiten de gepriviligeerde wagen-verhuurders en de kastelein van het heerenlogement, de laatste eenlijk aan de in dat huis, 't zij in de stad of op Jaccatra, bij hem logeerende personen, voortaan eenige rijtuigen zal mogen verhuuren, hetzij koetsen,

wagens of chaisen, op een boete van twee hondert zilvere ducatons, zoo worden fungeerende commissarissen van de wagen-verhuurders tot maintien van deze wet, alleen ten hunnen voordeele gemaakt, op nieuw geauthoriseerd om terstond van alle overtredingen, die tegen de intentie dezer wet strijden en welke zij bespeuren, dat plaats hebben, aan den secretaris van Heemraden kennis te geeven, welke, de zaak alzoo bevindende, dezelve in handen van den advocaat-fiscaal zal stellen.

Art. 6. En verder, ter voorkoming en ontdekking van fraudes, als eene zaak, waarin het belang der wagen-verhuurders merkelijk betrokken is, worden hunne commissarissen ten ernstigste aangemaand om toe te zien, of eenige inlanders of Chineesen meerdere wagens of paarden houden, dan die zij aangegeven hebben; waartoe 's jaarlijks in hunne handen door den secretaris van Heemraden gesteld zullen worden de lijsten, welke door den Chineesen capitein en de hoofden der inlanders geformeert worden van de personen, die onder hunne natie rijtuigen en paarden houden, en van het getal derzelve, door hun aangegeven, ten einde na te gaan, of deze lijsten accoort zijn met het getal wagens en paarden, die door de inlanders en Chineesen gehouden worden; en hieromtrent gegronde bedenkingen van een verkeerde opgave vermoedende of fraudes ontdekkende, zullen commissarissen der wagen-verhuurders verpligt zijn daarvan terstond kennis te geven aan den secretaris van Heemraden, welke met voorkennis van den president van welgemeld collegie, geassisteerd met een der bodens, voorzien met het schild van Heemraden, dadelijk in loco nauwkeurig onderzoek zal doen en, fraudes bevindende, daarvan aan den advocaat-fiscaal notitie geven.

Art. 7. Gelijk zooeven omtrent den castelein van het heeren-logement gezegd is, dat hij de acht huur-wagens, hem tot commoditeit der vreemdelingen toegestaan, aan geen andere personen zal mogen leenen of verhuuren als eeniglijk aan vreemdelingen, die in gemelde huis logeren, zoo blijft deze wet volgens publicatie van den 8en Mei 1778 in volle kracht en word gemelde kastelein op nieuw verboden tegen dezelve

te handelen op verbeurte van twee honderd zilvere ducatons, de helft voor den aanbrenger en de andere helft voor den advocaat-fiscaal, en te gelijk gelast behoorlijk aangeving van alle zijne paarden te doen, op de boete, daarvoor gestatueerd.

Art. 8. Ook zullen de wagen-verhuurders zich verder naar den inhoud van het placcaat van heeren Commissarissen Generaal van 3 December 1796 en van latere ordonnantien, op het oorgeld der paarden en der wagenpagt geëmaneerd, moeten gedragen en voor ieder paard, dat zij op stal houden, vijf rijksdaalders 's jaars betalen en de opgave van het precies getal paarden in de maand Januarij van ieder jaar moeten doen bij den secretaris van Heemraden, tot de collecte dier pagt gequalificeerd, bij wien mede in de volgende maand Februarij de betaling der pagt zal moeten geschieden, op de poenaliteiten, in gemeld placcaat vervat; en daarenboven zal elk der wagen-verhuurders, ingevolge de publicatie van 9 Augustus / 13 September 1803, vijf en twintig rijksdaalders 's jaars betalen voor het begieten der wegens.

Art. 9. Ook zal geen transport van wagen-verhuurderijen bij het collegie van Schepenen volgens de wet van 29/31 December 1767 mogen geschieden, dan na bekomen concessie van het collegie van heeren Heemraden tot het doen van overschrijving.

Art. 10. Daar de huurloonen der rijtuigen bepaald dienen te worden naar den tijd, welke van dezelve gebruik gemaakt word, zoo zal voor een halven dag voor het gebruik van een rijtuig met twee paarden betaald worden rd^s twee en een half en voor een heelen dag rd^s vijf, echter met uitzondering, dat voor het enkel brengen of halen binnen den omtrek van vijf paalen een huurder maar zal betalen twee rd^s, namentlijk wanneer hij tot verrichting zijner affaires hetzelve niet lang ophoud en zonder verder uit den weg of bij een tweeden persoon aan te rijden terugkeerd, met uitdrukkelijk verbod van op Zon- en feestdagen niet meer te mogen vorderen dan de bepaling volgens deze instructie, op eene boete van vijf en twintig rd^s voor ieder rijtuig, daar meer voor betaald is.

Art. 11. Wordende verder een halve dag bepaald op ruim zes of des noods circa zeven uuren, te weten van den tijd, dat het rijtuig van stal gaat, tot het er weer op komt, kunnende een halve dag 's morgens gerekend worden tot twee uuren en een halve dag des achtermiddags tot twaalf uuren 's nachts; maar verder onder bepaling, dat een huurder, indien hij een rijtuig voor een halven dag gehuurt heeft en 's middags na 2 uuren of 's nachts na 12 uuren hetzelve tot zijn retour laat wachten, verplicht zal zijn voor elk uur ophoudens na twee of twaalf uuren te betalen een halve rijksdaalder, met vergunning van vrijheid aan de wagen-verhuurders om, bij weigering van evengemelde betaling na twee en twaalf uuren, hunne koetsiers te kunnen gelasten van direct ledig naar den stal te keeren.

Art. 12. Voorts zullen de huurloonen naar de volgende distantien gereguleerd en berekend worden (de nodige spannen paarden met de jongens, die dezelve ter verwisseling vooruitbrengen en het noodig voeder voor dezelve daaronder begrepen zijnde): voor de distantie van thien palen en den eigen dag terug zal zeven rd[s] betaald worden; van tien tot vijftien paalen, mits den eigen dag terug, zal voor elf paalen agt rd[s], voor twaalf paalen negen rd[s], voor dertien paalen tien, voor veertien elf en voor vijftien paalen twaalf rd[s] gerekend worden; van vijftien tot twintig paalen, mits den eigen dag terug, zal voor zestien paalen rijdens veertien rd[s], voor zeventien paalen vijftien rd[s], voor agtien paalen zestien rd[s], voor negentien paalen zeventien, en voor twintig paalen agtien rd[s] betaald worden.

Verder voor ieder paal, boven de twintig tot de vijftig paalen gereden wordende, zal een rd[s] boven de bepaalde agtien rd[s] gerekend kunnen worden, derhalve voor de distantie van 30 paalen zal 28 rd[s], voor de distantie van 40 paalen 38 rd[s] en voor die van 50 paalen 48 rd[s] betaald worden.

En verder mag voor ieder vijf paal boven de 50 paalen vijf rd[s] meer als 50 gerekend worden, met dien verstande egter, dat geduurende de kwade mousson of van ultimo December tot ultimo April de vragten na de bovenlanden,

boven de 25 paalen leggende, met de halve vragtgelden verdubbeld zullen mogen werden; ook zal de huurder verplicht wezen, indien hij zig langer dan een dag in de bovenlanden ophoud en het rijtuig aanhoud, voor ieder span paarden, dat niet binnen den bepaalden tijd op stal terugkeerd, dagelijks vijf rds te betalen boven de bepaalde vragt-penningen.

Art. 13. Tot voorkoming van ongelukken zal vooreerst dienen geobserveerd te worden de aloude order, namentlijk dat de wagen-verhuurders des avonds bij donkere maan niet zonder ligt zullen mogen rijden; zullende verder de wagenverhuurders hunne rijtuigen op beide paneelen distinct met de letter en nommer van hun privilegie moeten voorzien op een boete van vijf en twintig rds en hunne koetsiers gelasten niet onordentelijk, wild of brutaal te rijden en dit bijzonder bij het oprijden van bruggen en omdraaien van hoeken in het oog te houden; ook zal een koetsier of een ander, een rijtuig voorbij willende rijden, verpligt zijn, alvorens hij op zijde van 't zelve komt, door een roep behoorlijk te waarschouwen, terwijl de ander dan een weinig op zijde moet afhalen, blijvende overigens volgens de publicatie van 13 Maart 1778 in volle observantie de bepalingen omtrent het uithalen van twee rijtuigen, die elkander ontmoeten, zullende hierbij een ieder, zonder onderscheid van personen of vragt, altoos in dezer voege moeten uithalen, dat beide de rijtuigen aan de rechterhand van den anderen passeeren en zulks op alle wegen en dwarswegen binnen en buiten de stad, op de poenaliteit, daartoe staande, alsmede dat de wagenverhuurders aanspreekelijk zullen blijven voor de schade, die hunne koetsiers door wild of brutaal te rijden veroorzaken; gelijk mede in observantie moet gehouden worden de discretie, die thans plaats heeft in het ontmoeten van alle rijtuigen en bijzonder die van zijne excellentie den Gouverneur Generaal, den luitenant Gouverneur Generaal en van de verdere leden der hooge regeering.

Art. 14. Blijvende voorts alle bepalingen omtrent de wagenverhuurders, bij vorige placcaaten vervat, zoo verre ze tegen

de tegenwoordige artikelen dezer instructie niet strijden, in volle kracht en waarde.

Op 3 Januarij 1809 werd dit reglement in zoo verre gewijzigd, dat aan wagen-verhuurders werd toegestaan »de huur»loonen voor een halven en heelen dag, in stede van de bij »instructie bepaalde rd^s $2^1/_2$ en 5, tot rd^s 3 en 6 te mogen »verhoogen en hun op de vragten voor reizen naar de boven»landen eene verhooging te accorderen van een derde naar »mate van de vergrootte distantie van de eene paal naar de »andere".

9 Augustus. *Bepaling, dat de oppassers van den Drossaard met eigen middelen in hunne kleeding en paarden moesten voorzien.*

Hun kon daartoe een voorschot op hunne »maand-gelden" worden verleend, in te houden bij wege van »decortatie »hunner tractementen".

9 Augustus. *Instructie voor den bailluw van Batavia.*

Art. 1. Bij het introduceeren van eene andere wijze van bestuur in de politie en justitie in de Jaccatrasche ommelanden de benaming van hoofdschout der stad Batavia vervangen zijnde door die van bailluw van Batavia, onder toevoeging van den rang naast den water-fiscaal.

Art. 2. Zoo brengt zijn officie mede te zorgen, dat de goede ingezetenen in gerustheid en buiten overlast blijven, zoomede dat de heerenwegen, bij nacht, zoowel als bij dag, veilig en vrij mogen worden gebruikt binnen en buiten de stad Batavia.

Art. 3. Zijne jurisdictie is bepaald aan de Oostzijde van Batavia beoosten het landgoed Slingerland en van daar Zuidwaarts tot aan de gegraven slokkan, langs dezelve tot boven de bazaar Weltevreden, van daar Westwaarts tot boven de

bazaar van Tanna-abang, voorts rechtdoor tot aan en boven de post de Ketting; wijders langs de Zuider-ringsloot tot aan de Tolbrug, voorts de Mokervaart langs tot aan de rivier Ankee en langs dezelve tot in zee, binnen welke limiten hij alsnu de eenige officier van justitie zijnde, hem de faculteit is gelaten om binnen die scheiding zijne dienaren overal en ten allen tijde werkzaam te doen zijn.

Art. 4. Binnen dezelve limiten zal hij ook alle burgeren en verdere ingezetenen, item Lands dienaren, die iets misdreven hebben, vermogen te vangen, spannen, bekeuren en tegens dezelve behoorlijke justitie administreeren, mits daar omtrent dezelve in het oog houdende het gestatueerde, onder het hoofddeel van officieren van justitie bepaald.

Art. 5. Wordende aan hem de vrijheid gelaten om binnen zijne jurisdictie te wonen, waar hij zal verkiezen, mits zooveel mogelijk in de nabijheid der stad blijvende.

Art. 6. Ten einde in staat te wezen zijn post met de vereischte nauwkeurigheid waar te nemen zal hij onder zig hebben twee Europeesche substituten, terwijl het getal zijner kaffers of inlandsche dienaren op den presenten voet bepaald blijft, waarvan hij altijd eenigen de wacht zal moeten laten houden voor zijn huis in een daartoe opgeslagen bamboese pondok en ook een à twee, die hem, uitgaande, zullen moeten vergezellen.

Art. 7. Dat wijders ten gevolge der vergroote jurisdictie van den bailluw, waardoor alle de commandanten der inlandsche kampongs, als binnen de nu bepaalde jurisdictie wonende, in den aanstaande, nevens de onder hun opzicht gestelde staats-bannelingen, onder het direct gezag van den bailluw zullen begrepen zijn, aan wien dan ook dezelfde macht en faculteit gelaten wordt, als bevorens aan den gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander was geconfereerd.

Art. 8. Dat ingevolge het 21e articul der instructie voor den drossaart de bailluw verplicht zal wezen om, wanneer de drossaart van hem tot deze of gene expeditie, transport van goederen in en naar de ommelanden, als anderzints,

volk der inlandsche commandanten mogt noodig hebben en requireeren, hij op de eerste aanvrage tot het verleenen dezer adsistentie de noodige orders zal moeten stellen.

Art. 9. De bailluw zal tevens zijn opper-brandspuitmeester in de Zuider-voorstad.

Art. 10. Op alle roldagen, die bij het collegie van Schepenen worden gehouden, zal hij zich op het stadhuis ter vergaderingzaal moeten laten vinden; zoomede, wanneer er crimineele vonnissen worden geëxecuteerd, zal hij daarbij ook steeds tegenwoordig moeten wezen om dezelve te laten executeeren, na alvorens gezorgd te hebben voor de noodige arrangementen.

Art. 11. En, opdat hij volkomen beantwoorde aan het heilzaam oogmerk, met zijn aanstelling bedoeld, zal hij niet alleen moeten zorgen eene goede, secreete correspondentie, zoo binnen, als buiten de stad, te hebben om langs dien weg steeds kennis te dragen van al 't geen er voorvalt en alle ongeregeldheden en misdrijven te kunnen tegengaan en doen straffen, maar ook verplicht wezen om in persoon de onderscheidene publicque plaatsen, graften en straten te bezoeken en te doorkruissen, ten einde de goede ordre te mainteneeren en, zoo voor de rust, als ook zindelijkheid van de stad te waken en op alles goede ordres te stellen en die te doen naarkomen.

Art. 12. Daarentegen wordt hem ten ernstigste verboden eenige giften en gaven te neemen van de respective pachters, hunne medestanders of borgen, en tevens gelast aan dezelve, zoowel als aan alle andere ingezetenen, de verzogte assistentie van de justitie de facto te verleenen, zoo dikwijls die van hem gevraagd zal worden, zonder daarvoor iets te mogen pretendeeren.

Art. 13. In zelver voege word hem ook wel uitdrukkelijk geinterdiceerd om in eenige zaken te composeeren, gelijk ook het nemen van eenige boetens, dan alleen overeenkomstig 's Lands wetten.

Art. 14. Van al hetgeen er verders in zijn dienst mogt voorvallen, zal hij een pertinent journaal moeten houden om

hetzelve, zoo dikwijls het door het collegie van heeren Schepenen zal worden gerequireerd, te kunnen overgeven.

Art. 15 En zal hij voorts in het generaal zorgvuldig moeten toezien en vigileeren, dat alle de wetten en bevelen, door de hooge overheid gegeven en gesteld of nog te geven en te stellen, stiptelijk en zonder eenige afwijking werden naargekomen en agtervolgd en dus alle overtreeders van dezelve zonder eenig aanzien van persoon of eenige conniventie werden agterhaald en hare condigne straf erlangen.

Art. 16. Laatstelijk zal hij zig mede hebben te gedragen en te reguleeren naar de in de statuten onder den titul: officieren van justitie in 't gemeen, nevens hunne onderhoorige gerechts dienaars, zig bevindende instructie.

9 Augustus. *Publieke verkoop ten behoeve van den Lande van Gedong-badak, Denambo, Doerian-sariboe, Bodjong-sarie, Tji-oeroek of Tji-nangka, Bekasi en Papisangan.*

De voorwaarden, waarop deze landen verkocht zijn, waren de volgende:

Eerstelijk: word een ieder geprevenieert, dat op de te verkoopene landerijen voor twee derden van den koopschat door het Eerwaarde collegie van heeren Weesmeesteren en heeren commissarissen van de bank tegen den gewonen intrest beleeningen zullen worden gedaan in gevolge een extract uit het register der besluiten van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, Daendels, van den 20en Mei jongstleden, onder deze mits, dat de daarvan te worden eigenaren dezelve landen binnen den tijd van vier à vijf jaren zullen moeten ontginnen en in een beteren staat brengen, of bij nalatigheid van dien de beleeningen wederom zonder verwijl moeten worden afgeleegen.

Ten tweeden: worden gemelde landen verkogt vrij en onbelast, except het daarop liggende servitut tot het leveren van padij, hier nader gespecificeerd; verder zonder opstal van renten, doch met den voet gestooten, zonder dat voor de overmaate

iets gepretendeerd, nogte voor de ondermaate iets te goed gedaan zal worden.

Ten derden: zullen de koopers het te verkoopene land aanvaarden en zal de risico daarvan ten haren lasten loopen van het uur af aan, dat hetzelve bij hen gemijnd werd.

Ten vierden: zal de kooper van het land Kedong-badak verplicht wezen 's jaarlijks, in gevolge het gevenereerde besluit hunner hoog Edelhedens van den 27en Februarij 1778, tot nadere dispositie aan den heer gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander op te brengen 1500 bossen padij, de kooper van Bodjong-sarie 340 bossen, de kooper van Doeriansariboe 240 bossen en de kooper van Tji-oeroek of Tjî-nanka 340 bossen van twintig ponden de bos tegens twintig rijksdaalders de tjaing van twee honderd bossen, ten behoeve van het collegie van Heemraden en den Lande.

Ten vijfden: zal de kooper van het land Baccassie, in gevolge besluit hunner hoog Edelheden van den 30en Januarij 1800, verplicht zijn van het zuiver rendement van de aldaar zijnde bazaar 's jaarlijks te betalen vijf percento ten behoeve van Heemraden cassa en gehouden wezen voor rds 250 's jaars aan huur aan den Chineeschen suikermolenaar, Sim Tjinko, zooveel gronds af te staan, als aan suikerriet-thuinen voor de aldaar staande twee werkende molens in gebruik zijn, volgens de door de hooge regeering in den jaare 1806 met gemelden Chinees en den eigenaar dier molens gemaakte overeenkomst.

Ten zesden: zullen de koopers gehouden zijn, boven de beloofde kooppenningen, te betalen alle de ongelden, op den verkoop en opdragt van het door hen gemijnde land vallende.

Ten zevenden: zal de kooper gehouden zijn de kooppenningen in handen van den secretaris van Heemraden, die voor dezelve moet respondeeren, te betalen ten langsten binnen den tijd van zes maanden na het ingaan van den inkoop.

Ten agtsten: zullen de koopers gehouden zijn twee suffiçante borgen ten genoegen van meermelden secretaris te stellen, welke borgen zullen moeten staan elk in solidum als princi-

paal schuldenaar onder renunciatie van de beneficien ordinis, divisionis et excussionis.

Ten negenden: indien de bode in het opveilen ofte onder het afslaan zich kwam te vergissen, abuseeren ofte iets te verzuimen, zoo zal hij hetzelve mogen rechten en verbeteren.

Nopens Denambo is den 12den Augustus 1808 ten aanzien van zeker graf eene wijziging in de verkoop-voorwaarden gemaakt en den 16den September daaraanvolgende is bepaald, dat de kooper van Gedong-badak voor 4722:24 rd^s, papieren geld, eenige buffels, paarden en padi moest overnemen.

Aan inlandsche kommandanten, die jaarlijks hadden genoten:

van Gedong-badak	4090:36 rd^s
» Denambo, Bekasi en Papisangan	3050:— »
» Doerian-sariboe en Tji-oeroek	1007:— »

zijn op 13 September 1808 jaarlijks $^2/_3$ van die inkomsten »gevalideert" (Zie ook 21 September 1809).

Op denzelfden datum zijn verkocht:

Gedong-badak	voor	84,500 rd^s
Denambo	»	57,500 »
Tji-oeroek	»	10,000 »

Doerian-sariboe en Bodjong-sari werden opgehouden, doch den 17den December 1808, te gelijk met Papisangan, ondershands afgestaan:

Papisangan	voor	20,000 rd^s
Doerian-sariboe	voor	3,950 »
Bodjong-sari	»	5,550 »

Op Papisangan bleef het servituut rusten van »alle de »pancallangs of ontlaad-, inscheep- en stapel-plaatsen van »andere suikermolens", welke zich aldaar bevonden, »met een »ruime en ongehinderde toegang tot dezelve".

$\frac{9}{16}$ Augustus. *Last tot het opgeven van goederen, enz., toebehoorende aan Portugezen.*

Alzoo verscheide omstandigheden niet ongegrond een oorlog

tusschen het Fransche Keizerrijk en het koningrijk Portugal hebben doen vermoeden, aan welk eerste de Koning, onze meester, is geallieerd, is op den 9en dezer in Rade van Indiën goedgevonden de ingezetenen dezer hoofdplaats te gelasten, gelijk dezelve daartoe worden gelast bij dezen, om binnen den tijd van agt dagen na de afkondiging dezes aan deze regeering schriftelijk op te geven alle goederen, effecten en eigendommen, welke aan onderdanen van den Koning van Portugal toebehoren en aan hun in de eene of andere hoedanigheid mogten zijn aanvertrouwd, sub poene, dat degenen, welke bevonden zullen worden iets verzwegen of in het doen van opgave ter kwader trouw te hebben gehandeld, als wederstrevers van 'sgouvernements bevelen aangemerkt en als zodanig gepunieerd zullen worden.

En opdat niemand hiervan onwetenheid zoude kunnen pretexteren, zal deze in de Maleidsche en Chinesche talen vertaald en op de gebruikelijke wijze worden afgekondigd en geaffigeerd ter plaatse, waar zulks behoort te geschieden.

Zie ook 28 Februarij 1809.

13 Augustus. *Verbod tegen het vorderen van heerendiensten voor private doeleinden.*

Uit ervarenisse van het misbruik, 't welk onder het vorige bestuur gemaakt is van het afvorderen van personele heerendiensten ten behoeve van ambtenaren van allerlei rang, waardoor vele handen aan den akkerbouw onttrokken wierden en de lediggang begunstigd, terwijl de Lande verstoken bleef van de nijverheid van een groot aantal ingezetenen, die ter involging eener dwaze en aan de algemeene belangens allezins schadelijke zucht na grootheid plegen te worden aangehouden en tot dienstbaarheid verpligt, dikwijls, ja meestal, zonder daarvoor eenig loon te ontvangen, bij resolutie van den 21en Mei 1808 hebbende gestatueerd, dat van den eersten October aanstaande aan alle prefecten, gezaghebbers en mindere geëmploijeerden langs het geheele gouvernement van Javasch Noord-Oostkust en in de prefecture van Cheribon zal

zijn verboden eenige vrije Javanen, onder welk pretext ook, op den voorschreven voet als battoors of koelies tot het presteren van huisselijke en particuliere diensten aan te houden, hebben wij als nu nader goedgevonden deze bepaling bij placcate te hernieuwen en aan een ieder kennelijk te maken, gelijk wij doen bij dezen; en wijders tot uitbreiding en beter verstand onzer ware bedoeling te verklaren, dat het aan eenige min gegoede geëmploijeerden, wien het aan vermogen ontbreekt om slaven tot hunnen dienst te bekomen, vrij zal staan daartoe twee à drie Javanen met hunnen vrijen wil te engageren, zooals mede aan de prefecten en andere, gelijkstandige ambtenaren, zoo civiele, als militaire, die uithoofde van hunne ambtsbetrekking tot het aanhouden van eenen grooteren omslag als andere geëmploijeerden zijn verpligt, vergund zal zijn de benodigde bedienden, welke zij niet uit hunne eigene slaven zouden kunnen fourneren, door inhuring van vrije Javanen te suppleren, mits dezelve daartoe op generlei wijze worden gedwongen, maar vrijwillig geëngageerd, en onder deze expresse restrictie, dat alle ambtenaren en geëmploijeerden, zoo civiele, als militaire, welke zich op de voorafgemelde wijze van vrije Javanen wenschen te bedienen, de opgave daarvan, met aanwijzing van het emplooi van hen te maken, voor primo September aanstaande zullen moeten inleveren aan den gezachhebber of prefect van de prefecture, waaronder zij gehooren, en door deze voor den vijfden der gemelde maand weder aan ons, met een gelijke opgave van het getal en de bestemming der vrije Javanen, welke zij voor hunnen dienst begeren aan te houden, ten einde door ons geëxamineerd en van het gevraagd getal Javanen zoovele te worden toegestaan, als wij billijk zullen oordeelen, en tegen zoodanige redelijke betaling, als wij zullen voorschrijven, van welke licentie door ons aan den Oosthoeks gezaghebber en de prefecten van Cheribon en Java, voor zoover hun personeel betreft, en door deze aan alle overige ambtenaren en geëmplooijeerden in hunne prefectures bewijs in geschrifte zal worden verleend, welke bewijzen in iedere prefecture behoorlijk zullen moeten wezen geregistreerd, be-

vorens aan de belanghebbenden te worden uitgereikt; terwijl eenig ambtenaar of geëmploijeerde, het getal zijner in dienst genomen Javanen in der tijd wenschende te vermeerderen, zich daartoe, ter verkrijging van het benodigde consent, zal hebben te adresseren op denzelfden voet, als hierboven in het breede is aangegeven, sub poene, dat, wanneer bij eenige van dezelve vrije Javanen tot huisselijke en particuliere diensten worden gebruikt boven het getal, daarvoor uitdrukkelijk toegestaan, dan wel dat de volgens verkregen licentie in dienst genomen Javanen niet behoorlijk worden betaald, door den gebruiker zal worden verbeurd voor ieder zoodanigen Javaan een amende van honderd zilvere ducatons, de eene helft ten faveure van den fiscaal of die daarin zal officiëren en de weder helft ten voordeele van den aanbrenger, op uitspraak, welke de prefect, onder wiens ressort de calange geschiedt, na een behoorlijk onderzoek zal doen, behoudens het regt voor den beklaagden om, zich bij die uitspraak bezwaard vindende, zich aan ons te adresseren; terwijl, indien de prefecten zelve zich aan de overtreding van deze wet mogten schuldig maken en daarvan worden overtuigd, dezelve zullen worden beschouwd als verlaten van hunne posten en ongeschikt om den Lande immer ofte ooit weder te dienen.

Ontbieden en bevelen den gezaghebber van Javasch Oosthoek, de prefecten van Samarang en Cheribon en van de verdere kantoren van Java, zoomede den fiscaal van Samarang en alle andere officieren en justicieren, om te waken en te doen waken, dat de inhoud dezes stiptelijk en zonder eenige afwijking word achtervolgd, naardien wij zulks ten nutte van Zijner Majesteits dienst en ter bevordering van het algemeene welzijn alzoo bevonden hebben te behoren.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid voorwende, zal deze op de kantoren van Java en insgelijks te Cheribon worden gepubliceerd, mitsgaders geaffigeerd, ter plaatse gebruikelijk.

Volgens Daendels, Staat enz., bladz. 46, had de resident

van Sumanap niet minder dan 400 vrije lieden zonder betaling in dienst; bij reizen van den gouverneur van Java's N. O. kust en van andere aanzienlijke personen werden »op iedere »rustplaats" tot 3000 koeli's opgeroepen.

1 Augustus. *Invoering van een ambts-zegel voor militaire autoriteiten.*

In ampliatie der resolutie van den 2en dezer omtrent het gebruik van het zegel van den Staat door alle geconstitueerde civiele autoriteiten is besloten de chefs der onderscheidene regimenten en andere corpsen van 's Konings armée in Indiën, zoomede alle andere, militaire commandanten, insgelijks te gelasten zich tegen den eersten Januarij van het volgende jaar of zooveel vroeger, als zij zich daartoe in staat zullen kunnen stellen, te voorzien en in hunne officieele relatien te bedienen van een zegel van den Staat, voerende van onderen of om den rand, van de linkerhand naar de regter, zoodanige inscriptie, als overeenkomstig is met de bijzondere betrekking van iederen militairen chef, bij voorbeeld: generale staf, eerste regiment infanterie, commandement van den Oosthoek, enz.

13 Augustus. *Invoering van een ambts-zegel voor inlandsche regenten.*

In ampliatie der resolutie van den 2en dezer omtrent het gebruik van het zegel van den Staat door alle civiele autoriteiten en die van heden ten aanzien der militaire chefs en commandanten is besloten de inlandsche regenten, zoo van de Jaccatrasche en Preanger bovenlanden, als van Java en Cheribon, insgelijks te gelasten zich met primo Januarij aanstaande of zooveel vroeger, als zij zich daartoe in staat zullen kunnen stellen, te voorzien en in hunne officieele relatien te bedienen van een zegel van den Staat, van onder, van de linkerhand na de regter, ten opschrift hebbende den naam van een ieders regentschap en voor zoodanige regentschappen, welke den naam voeren der prefectures, waaronder zij behooren, gelijk

Tagal, Paccalongang, enz., gedistingueerd door de letter R. voor de inscriptie, beteekenende regent.

16 Augustus. *Voorschrift nopens het ceremonieel, in acht te nemen bij ontmoeting van den Soesoehoenan en den Sultan van Djokjokarta.*

Het ceremonieel aan de hoven, door de secretarissen der ministers, bij absentie van den minister, in acht te nemen, blijft op den ouden voet bepaald, behalven dat zij den wijn en de sirie niet behoeven te presenteeren en bij het binnenkomen in den dalem zich zullen moeten ontdekken, zoodra zij in het gezigt van den Keizer of Sulthan komen, en ongedekt tot den vorst naderen om zijne hoogheid te groeten.

17 Augustus. *Generale order betreffende de bagage en paarden van militairen op marsch.*

De Maarschalk en Gouverneur Generaal, gezien hebbende een veel te groote kwantiteit bagagie en paarden bij de troupes op marsch, gelast, dat voortaan de volgende bepalingen daarin zullen in acht genomen worden:

1° geene koffers of kisten, de geld- en papierkist der corpsen uitgezonderd, zullen bij de troupes, op marsch zijnde, medegevoerd worden; ieder soldaat zal van een goed randsel voorzien zijn en dien zelfs dragen op de gewone, militaire wijze; de officieren zullen gehouden zijn zich aan te schaffen zoogenaamde brokkos of twee gevlogten, ronde manden, aan een bamboes bevestigd, welke door een battoor kunnen gedragen worden; en voor de onderscheidene rangen word toegelaten en vastgesteld, als volgt:

twee brokkos voor de gezamentlijke onder-officieren van ieder compagnie, de corporaals daar niet onder begrepen;

een brokkos voor een kapitein, voor een 1^en^ luitenant en voor een luitenant;

vier brokkos voor een majoor of luitenant-kolonel;

zes brokkos voor een kolonel, zullende onder geen pretext meerdere battoors mogen worden gevraagd, als tot het dragen van bovenstaand bepaald getal bagagie vereischt wordt;

2° niemand zal vermogen eenige paarden te requireeren als de commandant van het marcherend corps, die zich daarbij bepalen zal, als volgt:

een paard voor ieder officier;

twee paarden voor ieder kapitein;

vier paarden voor ieder hoofd-officier, van luitenant-kolonel tot kolonel;

zullende er geene paarden voor de onder-officiers worden verstrekt.

De kolonels der regimenten en chefs der corpsen worden voor de stipte opvolging dezer order verantwoordelijk gesteld en zullen dezelve aan hunne onderhoorige bataillons dadelijk mededeelen.

Op 18 Grasmaand 1811 zijn in het vorenstaande de navolgende wijzigingen gebracht.

Zijne excellentie de Gouverneur Generaal, in aanmerking nemende, dat bij de introductie van het reglement over de pedattie's, het getal buffelkarren, 't welk in ordinaire tijden in steede van battoors aan de troepen op marsch zal worden verstrekt, behoort te worden bepaald, heeft besloten, in alteratie van de deswegens te voren gemaakte bepalingen bij generale order, gegeven te Souracarta den 17en van Oogstmaand 1808, aan de hoofd- en mindere officieren op marsch te accorderen, als:

aan ieder hoofd-officier een buffel-kar;

aan de gezamenlijke officieren van eene compagnie, onverschillig van welk wapen-corps, een kar;

zullende daarenboven op marsch worden toegestaan:

aan ieder hoofd-officier twee rijpaarden, en

aan de kapiteins en mindere officieren, ieder een paard.

17 Augustus. *Vermeerdering van het aantal leden der hooge militaire vierschaar met twee leden.*

Deze bepaling is wel vermeld gevonden, maar het besluit zelf of een extract daaruit is niet aangetroffen.

19 Augustus. *Toewijzing zonder vorm van proces aan den fiscaal en aan den aanbrenger van aangehaalde contrabande.*

Naar aanleiding van het achterhalen van contrabande in de onmiddelijke nabijheid van Batavia, overwoog Daendels, »dat in gevallen van dezen aart, wanneer de omstandigheeden het voornemen van fraude zoo duidelijk aanwijzen, als bij het rapport van den water-fiscaal met betrekking tot de onderwerpelijke aanhaling is voorgedragen, eene prompte verdeeling van de ter sluik uitgevoerde gelden of contrabande-goederen, na alvorens agt à veertien dagen te wezen aangehouden in afwachting der reclame, die daarop mogt worden gemaakt, als het billijkste en tevens krachtigste middel is aan te merken, niet alleen om de officieren van justitie, hunne bediendens en alle andere tot waakzaamheid aan te moedigen, maar ook om aan het gouvernement de uitvoering der wetten tegen sluik-handel te verzekeren, welke haar geenzins door eene gerechtelijke afdoening wordt gewaarborgd, eerstdeels door de langwijligheid, waarmede de zaken bij de justitie worden behandeld, en ten andere door de daarmede gepaard gaande kosten of proces-ongelden, die altijd aanzienlijk zijn en niet zelden het montant der aanhalingen egaliseeren of ten minste zeer nabij komen, zoodat degeenen, die de wetten moeten surveilleeren, hunne interest niet genoegzaam aan het uitoefenen hunner verplichtingen verbonden ziende, zich vaak tot corruptie laten verleiden en voor de gereede aflanging van eenig geld of percentos als het ware de oogen sluiten".

Op grond hiervan machtigde Daendels den luitenant Gouverneur Generaal om, »wanneer, bij opening der agterhaalde en onder den water-fiscaal berustende negen en dertig rolletjes,

daarin geld of contrabande goederen worden gevonden, dezelve met de bereeds uit het geopende rolletje geligte vijftig Spaansche matten zonder vorm van proces toe te wijzen voor twee derde gedeelten aan den fiscaal en een derde gedeelte aan den aanbrenger, wanneer inmiddels deswegens geene reclame is gedaan; met verdere qualificatie op den gemelden lieutenant Gouverneur Generaal om ook voor den aanstaande in gevallen van gelijken aart op gelijke wijze te disponeeren".

Op 15 December 1808 is in een dergelijk geval een nagenoeg gelijkluidend besluit genomen.

20 Augustus. *Verbod tegen het houden van pandelingen op Java.*

Nademaal de verderflijke gewoonte om vrije inlanders, zoo mannen, vrouwen, als kinderen, voor het leenen van een meestal geringe somme gelds in pand te houden en tot lijfelijke dienstbaarheid te verbinden, onaangezien het verbod daartegen, door het voormalige Javasche gouvernement bij billetten van den 3en Maart 1794 en 31en Maart 1796 geëmaneerd, in stand gebleven en de klaagstem der daaronder lijdende ingezetenen is doorgedrongen tot den troon van den Koning, onzen meester, zelfs nog voordat aan Zijne Majesteit bekend geworden waren de droevige uitwerkselen, welke daarvan in de Cheribonsche onlusten ondervonden zijn, door de wanhoop en vertwijfeling der verpande menschen, die niet zelden geslagen, mishandeld en gelijk slaven openlijk plegen te worden verkocht, doch in allen gevalle buiten de gelegenheid werden gehouden om immer uit hunne dienstbaarheid te geraken, alzoo niets op hunne schulden wierd gekort, maar integendeel dezelve door de ongehoordste practijken zoodanig vermeerderd en op een gehoopt, dat hunne gewetenloze schuldeischers het voor hen ondoenlijk maken dezelve ooit te kunnen aflossen, en het dienvolgende aan hoogstgemelde Zijne Majesteit goedgunstig heeft behaagt ons bij onze instructie uitdrukkelijk te gelasten

het houden van verpandelingen finaal af te schaffen, zooals hetzelve, al kort na onze komst in Indiën, op onzen last te Cheribon afgeschaft en ingetrokken is geworden, wij als nu mede hebben goedgevonden het houden van verpandelingen te verbieden op de geheele Noord-Oostkust van Java, ten einde volgens den Koninklijken wil van onzen meester, wiens hart met goedheid en ontferming over het lot der Javanen is vervuld, voor altijd te vernietigen eene inrigting, welke in zich zelve verwerpelijk, doch door het daarvan gemaakt misbruik tot een knellend en ondragelijk juk geworden is voor allen, die daaronder gebukt gaan, en mitsdien te ordonneren en te statueren, gelijk wij ordonneren en statueren bij dezen:

dat het houden van verpandelingen, conform aan hetgeen reeds te Cheribon is ingevoerd, mede langs de geheele Noord-Oostkust van Java zal wezen geinterdiceerd en dat de houders zich daarvan zullen moeten ontdoen voor primo November aanstaande, van welken tijd af aan het niet meer zal wezen toegestaan dezelve in dienst te hebben, veel min op nieuw geld-leeningen onder een verband of verplichting tot lijfelijke dienstbaarheid te doen, terwijl voorts alle pretensien, uit zulke geld-leeningen voortspruitende en actueel nog onvoldaan of na dato dezes te contracteren, worden gehouden voor nul, krachteloos en van geener waarde, overeenkomstig hetgeen reeds bij de, in de premisse dezes vermelde billetten van den 3en Maart 1794 en 31en Maart 1796 is bepaald, met verbod om daarvan eenige invordering te doen; en wijders op poene, dat allen degeenen, welke na primo November aanstaande op het houden van verpandelingen worden betrapt, zoo het ambtenaren zijn, zonder eenige consideratie van hunne posten zullen worden ontzet en alle anderen zullen verbeuren een boete van twee honderd zilvere ducatons voor elken verpandeling, de eene helft ten behoeve van den fiscaal of die daarin zal hebben geofficieerd, en de ander helft ten voordeele van den aanbrenger, de laatste ofschoon hij ook zich zelve of anderen verpand mogt hebben, zullende in cas van onvermogen om deze boete te betalen de overtreder, voor twee

jaren in de ketting geklonken, aan de gemeene werken ten arbeid worden gesteld.

Ontbieden en bevelen den gezaghebber van Javasch Oosthoek, de prefecten van Samarang en Cheribon en die der overige kantoren van Java, zoo mede den Raad van justitie aldaar en alle verdere officieren en justicieren om te zorgen, dat aan den inhoud dezes stiptelijk worde voldaan, nademaal wij zulks ter voldoening aan den wil des Konings en tot welzijn van den Lande alzoo bevonden hebben te behoren.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze op de onderscheidene kantoren van Java, als ook te Cheribon gepubliceerd en mede in de Chinesche en gewoone inlandsche talen worden geaffigeerd, ter plaatse gebruikelijk.

20 Augustus. *Regelingen nopens het verstrekken van vivres aan militairen op marsch.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, gezien hebbende de abuizen, welke 'er plaats hebben in de wijze van het verstrekken van vivres aan de militairen op marsch, heeft besloten deswegen te bepalen en vast te stellen, gelijk geschied bij dezen, dat voortaan op alle plaatsen van het eiland Java, alwaar fortressen en bakmeesters zijn, het warm eten aan marcherende troepes tweemaal daags zal verstrekt worden door den bakmeester tegen zes stuivers, zilver, daags aan de Europeesen en Ambonezen; en worden de respective commandanten der fortressen gelast hetzelve te voldoen op de specifique bons of opgaven door de commandanten der passerende troepes voor rekening van den Lande; en zoomede drie stuivers, zilver, daags aan de demangs of inlandsche hoofden voor het fourneren op gelijken voet van vivres aan de inlandsche militairen.

En zal op alle andere plaatsen, alwaar de troepes zullen verblijven en geene commandanten, nog bakmeesters zijn, op gelijke wijze door den commissaris van oorlog of een anderen officier, daartoe door den kommanderenden officier benoemd,

voor rekening van den Lande worden betaald aan de inlandsche hoofden, op de bons der commandanten van de corpsen, drie stuivers, zilver geld, per hoofd, zoowel Europees en Ambonees, als inlander, zullende het eten moeten bestaan in zeer goed vleesch, goede rijst en verdere inlandsche kost. Terwijl de bakmeesters 'er groentens, aardappelen, enz., zullen bijvoegen.

Vermits verzuimd was de fourage-gelden voor paarden vast te stellen, werd bij besluit van 13 Mei 1809 bepaald, »dat voor elk paard zal betaald worden 4 stuivers, zilver geld, waarvoor zal geleverd worden een piccolan gras, houdende omtrend 50 kleine bossen, en 2½ ℔ padi".

Merkwaardig, als den tijd kenschetsende, is, hetgeen Daendels hierop laat volgen, t. w.:

Wordende verders de prefecten, door wier prefecturen troupen passeeren, gelast van alles, wat door de chefs der marcheerende troupes geëischt wordt, een exact rapport daarvan aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal in te zenden, of dezelve ook buiten de bepaling volgens de generale ordre van den 17en Augustus 1808 gegaan zijn; zullende bij omissie van dien verbeuren een maand tractement en de gedachte chefs, indien zij zich niet aan de bepaling gehouden hebben, met drie maanden in de provoost gestraft worden.. ......

Wordende hierdoor egter niet verboden, dat de kommandeerende officieren voor hun zelf, hunne officieren of voor zieken paarden, wagen of battoors tegens betaling inhuren, zooverre zulks zonder inconvenient kan geschieden, welke betaling voor reële zieken of geëxtropieerden door den commandeerenden officier op behoorlijke declaratien kan worden gereclameerd.

21 Augustus. *Instructie voor den inspecteur-generaal van al de houtbosschen op Java.*

Art. 1. Met den eersten en zoo spoedig doenlijk zal hij een opneem doen of onder zijn toeverzigt laten doen van alle

de bosschen op het eiland Java en dezelve compareren tegen de daarvan aan handen zijnde kaart, ten einde de nodige verbeteringen daarin te kunnen observeren.

Art. 2. Onder zijn opzigt laat hij, inspecteur-generaal, de algemeene kaart overbrengen in afzonderlijke kaarten of gedeeltens, ten gebruike van de leden der administratie.

Art. 3. Hij, inspecteur-generaal, duidt de bosschen aan, waarin gekapt moet worden, en de soorten van boomen, die moeten worden omgeveld, alsmede de bepaling van de lengte der balken en de bewerking der krombouten.

Art. 4. Hij zal zich bekend maken met de situatie der wegen en rivieren, ten einde daaruit het meeste nut te trekken in het geven van orders voor de afzending der houtwerken.

Art. 5. Hij schrijft aan de administratie voor den voet en wijze van het behoorlijk zuiver houden der bosschen, de beplanting der ledige of nieuw te beplantene plaatsen en in het bijzonder het gadeslaan der jonge plantsoenen en laat zich van alles behoorlijk rapport doen.

Art. 6. Het gouvernement geeft aan den inspecteur-generaal op de jaarlijksche benodigtheid van hout, zoo voor eigen gebruik, als voor de benodigtheid van particulieren, en de inspecteur-generaal doet opgave, of en in hoe verre daaraan kan worden voldaan, na welke opgave het gouvernement voorts finale orders geeft.

Art. 7. De eisschen zijnde gearresteerd, zend hij, inspecteur-generaal, dezelve in aan den president der administratie, met aanwijzing der plaatsen, waar ieder gedeelte daarvan moet worden gekapt, doch zonder melding te maken van het gebruik, waartoe dezelve zijn gedespicieërd.

Art. 8. Aan hem, inspecteur-generaal, word door den president der administratie rapport gedaan van den aanvang en voortgang van het werk en daarvan gedane gedeeltelijke of geheele aflevering aan den commissaris der houtwerken.

Art. 9 Hij ontvangt omtrent dagelijks voorvallende zaken van den president der administratie een maandelijksch rapport en van bijzondere gevallen direct.

Art. 10. De administratie doet jaarlijks rapport van de orders, die zij tot den aankap der houtwerken ontvangen heeft, en van de verzendingen, daarop gedaan; en de commissaris der houtwerken een gelijk rapport van de houtwerken, aan de stapelplaatsen ontvangen, en de daarvan gedane afzendingen, welke rapporten de inspecteur-generaal met zijne gegeven bevelen confronteerd en als ingredienten emploijeerd tot het samenstellen van zijn algemeen verslag.

Art. 11. De commissaris der houtwerken ontvangt van den inspecteur-generaal specifieke lijsten van de differente houtwerken, die de administratie gelast is te kappen, met aanwijzing tot welke eindens en voor welke plaatsen dezelve bestemd zijn, ten einde dezelve na ontvangst te schiften en na hare destinatie te kunnen expediëren.

Art. 12. De inspecteur-generaal ontvangt vervolgens van den commissaris der houtwerken de specifieke opgave van elke afzending van houtwerken, die door de administratie aan hem wordt gedaan.

Art. 13. De inspecteur-generaal ontvangt mede van den commissaris der houtwerken rapport en specifieke opgave van de afzending der houtwerken, door hem geschied, en van de plaatsen en personen, werwaarts dezelve zijn geadresseerd.

Art. 14. De inspecteur-generaal zal tot zijne assistentie hebben twee geschikte, Europeesche opzienders, die hij tot het doen van inspectien en in het generaal tot alle andere diensten zal kunnen emploijeren, welke hem de uitoeffening van zijne ambts-betrekkingen kunnen faciliteren.

Art. 15. Het zal hem inzonderheid vrijstaan de gemelde Europeesche opzienders te emploijeren om de restanten van houtwerken, zoo in de verschillende departementen van de leden der hout-administratie, als op de onderscheidene stapelplaatsen, op te neemen en tegen de ontvangst en de daarvan gedane verzendingen te compareren, zoo dikwijls en op al zulke tijden, als hij, inspecteur-generaal, zal nodig oordeelen.

Art. 16. Eindelijk zal hij, inspecteur-generaal, een dagregister houden van zijne verrigtingen en de orders, die hij

uitgeeft, en eene directe correspondentie onderhouden met het gouvernement.

Art. 17. Bij de aanvaarding van zijn ambt doet hij den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning van Holland, als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

het ambt van inspecteur-generaal opregtelijk te bedienen, goed toezicht te houden, dat de bosschen behoorlijk worden gadegeslagen en geadministeerd, mitsgaders allengkens worden onttrokken aan den staat van verval, waarin dezelve zich actueel bevinden; mijne bevelen aan het collegie van administratie over de bosschen daartoe in te rigten en te zorgen, dat dezelve successivelijk worden nagekomen;

voorts mij met geenen houthandel, hoegenaamd, in te laten of eenige houtwerken weg te schenken, te veraliëneeren of te verduisteren, onder welk pretext dit ook zoude mogen wezen, maar mij in alle opzichten te gedragen na de geëmaneerde ofte nog te emaneren respective orders en instructien, alles, zoodanig als een vroom en getrouw ambtenaar, in zoodanigen publieken dienst gesteld, toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

21 Augustus. *Instructie voor den secretaris en fiscaal bij den inspecteur-generaal van de houtbosschen op Java.*

Art. 1. Als secretaris staat hij onder de onmiddelijke orders van den voormelden inspecteur-generaal en overzulks zal hij zijne bevelen gehoorzamen en respecteren in al, hetgene zijn pligt als secretaris medebrengt.

Art. 2. Door hem zullen moeten worden afgeschreven de concepten en schrifturen, die hem ten dien einde door den inspecteur-generaal worden ter hand gesteld; ook zal hij moeten concipiëren zoodanige zaken en onderwerpen, als waarvan dezelve in zijne betrekking als inspecteur-generaal hem de

pointen zal opgeven of de aantekening ter hand stellen; hij moet houden de boeken, journalen, tabellen en wes meer, relatief het ambt van inspecteur-generaal, en daarvan de uittreksels, kopijen of afschriften maken, ten fine te kunnen gebruikt en afgegeven worden, daar het behoord of het den gemelden inspecteur-generaal dienstig zal oordeelen.

Art. 3. Van de zaken, hem als secretaris aanbetrouwd, zal hij aan niemand opening mogen doen dan op last en met voorkennis van den inspecteur-generaal, zorgende, dat alle zijne werkzaamheden met dien ijver, accuratesse en spoed werden verricht, als van een vroom, eerlievend en getrouw secretaris kan worden verwagt of verlangd.

Art. 4. Als fiscaal inquireert hij na alle delicten of daadzaken, purement tot de hout-administratie en daartoe relative zaken betrekking hebbende, en brengt dezelve ten eerste ter kennisse van den inspecteur-generaal.

Art. 5. Opzigtelijk pligtverzuim, meineedigheid en andere malversatien van de hoogere ambtenaren zal hij de door hem ingewonnen informatien brengen ter kennisse van den Gouverneur Generaal om vervolgens met goedvinden van hoogst denzelven te worden overgegeven aan den advocaat-fiscaal van Indiën ter verdere vervolging.

Art. 6. Maar tegens mindere bedienden, Europeesche boschgangers, Chinezen en inlanders, die zich schuldig maken aan het schenden der boomen, het vernielen der bosschen en plantsoenen, het vervoeren of kappen van ongepermitteerde houtwerken, mitsgaders tegen alle andere, suspecte en in de bosschen nodeloos rondswervende inlanders of Chinezen instituëerd hij, fiscaal, zelve actie bij het collegie van de houtvesterij, met uitzondering alleen, wanneer eenige der geëmploijeerden bij de administratie zich aan willekeurige tolheffing schuldig maken, in welk geval zij ter vervolging van deze misdaad aan hunnen dagelijkschen regter moeten worden uitgeleverd.

Art. 7. Hij neemt direct in goede verzekering alle inlanders en Chinezen, die op heeter daad geattrapperd of door lieden, ter goeder naam en faam staande, aangeklaagt worden.

Art. 8. Tot die arrestering mag hij, des noods, de assistentie van het plaatselijk gezag inroepen; hij heeft op de residentien en veldposten de bevoegdheid om de gearresteerde personen in de blokhuizen te doen secureren, te Samarang of Sourabaija in die van den Raad van justitie of landraden, ter verantwoording van dengeene, die de waakzaamheid daarover bevolen is.

Art. 9. Wanneer hij kennis zal bekomen van eenig gepleegd delict of eenige suspitie van hetzelve, moet hij zonder verzuim de nodige inligting en bewijzen tragten in te winnen om vervolgens met een beredeneerd verslag van het feit of de reden tot het institueeren zijner actie ter deliberatie van het collegie der houtvesterij gebragt te worden.

Art 10. Hij zal geen zwaardere eischen mogen uitbrengen als tot kettingslag voor tien jaren of een geldboete, niet boven de rd• 200 beloopende, waarvan twee derde gedeelten zullen komen ten voordeele van hem, fiscaal, en een derde gedeelte voor den aanbrenger.

Art. 11. Edoch, wanneer tot bannissement of confinement voor meerdere jaren gesententieerd wordt, zal het collegie der houtvesterij, alvorens de fiscaal dezelve ter executie mag leggen, de sententie aan den Gouverneur Generaal ter approbatie aanbieden.

Art. 12. Hij zal hebben acces tot de archiven van het collegie der houtvesterij, zoomede toegang en visie van alle journalen en aantekeningen der boschgangers en andere subalterne geëmploijeerden van de administratie, zoo dikwijls als hij zulks ambtshalve zal vorderen.

Art. 13. Van alle schrifturen, die hij in deze zijne betrekking dient, zal hij, fiscaal, behoorlijke minuten houden om, nevens de gepasseerde actens, enz., ter secretarie van het collegie van administratie bewaard te worden.

Art. 14. Hij zal bij de aanvaarding van zijne bediening doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning van Holland, als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverein, mitsgaders den

Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

dat ik in mijne qualiteit van fiscaal der houthosschen soigneuselijk zal waken en doen waken, dat door niemand, wie hij ook zij, zonder legaal bevel eenige boom omgekapt of geveld, veel min andere daden van autoriteit of moedwil aan de bosschen worden gepleegd, en tegen degeenen, welke zich daaraan mogten schuldig maken, rigoureuselijk procedeeren na de wetten, tegen de overtreders geëmaneerd of na dezen te emaneren;

dat ik waken zal, dat een ieder der tot deze administratie gestelde ambtenaren en dienaren aan hunnen pligt voldoen en denzelven nakomen, en in contrarie geval hun zonder onderscheid of aanzien van personen zal tegengaan en actioneren;

dat ik niemand eenige concussien, extorsie, overlast of geweld zal aandoen, noch gedogen, dat dit door mijne bediendens geschiedt, en ook over gene delicten composeren;

dat ik mij met geenen houthandel, hoegenaamd, zal inlaten of eenige houtwerken zal wegschenken, veraliëneren, verduisteren of mij tot gebruik toeëigenen, onder welk pretext dit zoude mogen wezen, en ook van de boschvolkeren geene personeele heerendiensten vergen of toestaan zal, dat die door anderen gevergd worden;

en dat ik mij overigens stiptelijk zal gedragen na alle zoodanige orders en instructien, als bereeds geëmaneerd of nog geëmaneerd zullen worden;

en eindelijk, dat ik de bediening van secretaris bij den inspecteur-generaal der houtbosschen mede zal waarnemen met alle naarstigheid, ijver en trouw, gelijk een ambtenaar, in zoodanigen dienst gesteld, toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

21 Augustus. *Instructie voor den president en de leden van de administratie der houtbosschen.*

Art. 1. Het collegie van administratie zal bestaan uit:

een president en vier leden;
voorts geassisteerd zijn door
eenen secretaris en
twee klerken of kopiïsten.

Art. 2. Aan dit collegie zal zijn gedemandeerd de administratie en beheering der houtbosschen over het gansche eiland Java.

Art. 3. In de wijze dezer administratie zal hetzelve volgen de uitdrukkelijke bevelen van het gouvernement door middel van den inspecteur-generaal en voorts hetgeen haar door den aart der zaak en de regelen eener goede huishoudkunde nopens het aanplanten, voortkweeken, onderhouden en vellen der bosschen wordt voorgeschreven, in het oog houdende om in alle deze opzichten het meeste voordeel van den Lande te betrachten.

Art. 4. Hetzelve collegie zal mede bezitten de judicature over alle misdaden en malversatien, welke ten aanzien der bosschen of van eenig gedeelte van derzelver administratie mogten werden gepleegd door vlottemakers, opziënders van de stapelplaatsen, boschgangers en mindere geëmploijeerdens, zo van de administratie, als van den commissaris der houtwerken, en generalijk door alle Chinezen en inlanders, op aanklachte van den fiscaal van den inspecteur-generaal, terwijl nogthans de inspecteur-generaal der houtbosschen en de president van het collegie van administratie wegens misdaden, in officio gepleegd, ter eerster instantie zullen moeten te regt staan voor den hoogen Raad van justitie te Batavia, gelijk mede de prefecten en alle andere Europesche ambtenaren, niet aan het collegie van administratie of den commissaris der houtwerken ondergeschikt, over mesuses, omtrent de bosschen of de daarvan geprofiueerde houtwerken begaan.

Art 5. Het voornoemde collegie zal wijzen bij arrest en van hare vonnissen geen hooger beroep of revisie vallen.

Art. 6 In het beoordeelen van delicten zal het collegie voornamelijk in het oog houden, dat alle bosschen zijn 's Lands domainen en dat alle aankap en afvoer van houtwerken en

handel in dezelve aan particulieren is geinterdiceerd, wanneer dezelve niet vooraf van het gouvernement zijn ingekogt.

Art. 7. Dan, niettegenstaande dit verbod, zal het aan de inlandsche negorij-volkeren gepermitteerd zijn om, voorzien zijnde van een loodje of permissie-billet van den president of eenig lid der administratie, zoodanige mindere soorten van hout, als tot hunne huisselijke noodwendigheden of het aanmaken van karren en ploegen vereischt wordt, uit 's Lands bosschen te mogen kappen; zullende zelfs ieder lid der administratie, voor zoover hem zulks aangaat, verpligt zijn om den aankap van hout voor de koolen-branderijen, speciaal in de nabijheid van Samarang en Sourabaija, te faciliteren.

Art. 8. Zoodra tusschen het gouvernement en den inspecteur-generaal de eisch der houtwerken voor het volgende jaar finaal zal zijn gearresteerd, ontvangt de president der administratie van den inspecteur-generaal de specifieke opgaven van het hout, 't welk dien ten gevolge zal moeten worden aangekapt, met aanwijzing tevens van de plaatsen, waar zulks volgens de verschillende soorten van houtwerken zal moeten geschieden, en van de orde, die daarin volgens de meerdere of mindere benodigtheid van het een of ander artikel zal dienen te worden geobserveerd.

Art. 9. Nadat de gementioneerde, jaarlijksche eisch door den inspecteur-generaal zal zijn ingezonden, zal het collegie van administratie zich terstond bezig houden om de daaruit voortspruitende werkzaamheden tot den aankap van dat jaar na billijkheid en evenredigheid onder deszelfs leden te verdeelen, zoo nogthans, dat in alle gevallen in dezen aan den president de decisie zal competeren.

Art. 10. De voorschreven verdeeling der werkzaamheden geschied en de generale kaart der houtbosschen in afzonderlijke gedeeltens overgebragt zijnde, zal aan ieder lid der administratie een kaart worden ter hand gesteld van de houtbosschen in dat district, waarin hem de aankap is gedemandeerd, getrokken uit de algemeene kaart der bosschen, welke door den inspecteur-generaal tevens met den jaarlijkschen eisch aan de

administratie zal zijn ingezonden; wel verstaande, dat de leden, ofschoon de gemelde kaarten nog niet vervaardigd waren, echter met hunne werkzaamheden een aanvang nemen en voortgaan zullen.

Art. 11. De leden der administratie, elk in hun district, eenig verschil ontdekkende tusschen den wezenlijken staat der bosschen en de aanwijzing, die daarvan op de kaart van den inspecteur-generaal is gedaan, zullen verpligt zijn daarvan in hun collegie rapport te doen, ten einde alle misrekeningen voor te komen, die hieruit anderzins zouden kunnen ontstaan, en daarvan berigt te geven aan den inspecteur-generaal.

Art. 12. Na het ontvangen van den jaarlijkschen eisch van den inspecteur-generaal zal het collegie van administratie mede, zoodra mogelijk, formeeren eene algemeene calculatie van de benodigde kappers, sleepers en trekbeesten voor dat jaar, met aanwijzing van de plaatsen, waar en van den tijd, hoelang dezelve worden gerequireerd.

Art. 13. Deze calculatie van het benodigd werkvolk en trekbeesten zijnde geformeerd en door den Maarschalk en Gouverneur Generaal of bij deszelfs afwezigheid door den inspecteur-generaal gezien en goedgekeurd, zorgt de administratie, dat daarvan, voor zoover zulks noodig is, in tijds aan het plaatselijk gezag worde kennis gegeven, ten einde tot leverantie van dezelve in tijds de vereischte schikkingen werden gemaakt.

Art. 14. Te gelijker tijd zal de administratie mede formeeren of doen formeeren eene begrooting van het beloop der trek-, sleep- en kaploonen over het geheele jaar, de afvoer gerekend tot de respective stapelplaatsen toe, waar de houtwerken onder het opzicht van den commissaris zullen worden overgenomen, en zulks navolgens den eisch van den inspecteur-generaal en het tarief der sleep- en trekloonen, achter deze instructie bepaald ([1]).

Art. 15. De voorschrevene, calculative begrooting geformeerd en door den inspecteur-generaal, aan wien dezelve

([1]) Dit tarief is niet aangetroffen.

moet worden overgelegd, zijnde goedgekeurd en voor gezien geteekend, zal daarop van wegen het gouvernement ordonnantie ter uitbetaling van drie tot drie maanden ten behoeve der administratie worden verleend om bij haar ter goeder rekening ontvangen en bij ommekomst van het jaar aan den Lande te worden verantwoord.

Art. 16. Uit de gedachte penningen fourneert de administratie aan ieder lid het noodige tot de betaling der trek- en arbeidsloonen in zijn departement en laat zich daarvan doen behoorlijke rekening en verantwoording.

Art. 17. Het gedachte lid zorgt voor de goede behandeling der boschvolkeren en trekbeesten en dat aan en voor dezelve behoorlijk onderhoud en betaling verschaft werde.

Art. 18. Hij maakt zich bijzonder bekend met de situatie der wegen en rivieren, ten einde daaruit het meeste nut te trekken in het geven van orders voor de afzending der houtwerken.

Art. 19. Hij waakt voor het goed verband der vlotten, die langs de rivieren worden afgevoerd.

Art. 20. Wanneer balken van eene bijzondere grootte, als maststanders en raamhouten, moeten geveld worden, zal hij daarbij, benevens de boschganger van zijn departement, in persoon tegenwoordig zijn en toezien, dat alle noodige precautien tegens het beschadigen dier houtwerken werden in acht genomen.

Art. 21. Ieder lid zorgt voor de houtwerken, welke uit zijn departement zijn gekapt en afgevoerd, tot dat dezelve op vaste, daartoe door den inspecteur-generaal te bepalene stapelplaatsen zullen zijn overgebragt en tegen afgave van eene behoorlijke recepis aan den commissaris over de houtwerken of den opzichter van de stapelplaats afgeleverd.

Art. 22. Alle balken, zwalpen, timkamsche planken en andere diergelijke houtwerken zullen, alvorens naar de stapelplaatsen te worden afgezonden, door denzelven met het gewoone merk der administratie moeten worden voorzien en met het bijzondere merk van het departement en van het boschhoofd, onder wien het gekapt is.

Art. 23. Buiten den aankap, afvoer en de leverantie aan den commissaris van de bij den generalen eisch gevorderde houtwerken zal ieder lid in zijn departement belast zijn met de zorg voor alle nieuwe aanplantingen, welke door den inspecteur-generaal zijn voorgeschreven.

Art. 24. Hij zorgt wijders, dat volgens het voorschrift van den inspecteur-generaal de bosschen behoorlijk worden gezuiverd, de ledige plaatsen aangevuld en het jonge plantsoen na behooren gadegeslagen.

Art. 25. Tot alle de voorschrevene eindens en zooverre de beheering der bosschen specteert, zullen de daartoe gebezigd wordende boschgangers, demangs, loerahs en mindere hoofden, kappers, drijvers, enz. staan onder de orders van het collegie van administratie en speciaal van dat lid uit dezelve, in wiens departement zij worden geëmploijeerd; zullende nogthans deze lieden ten aanzien van hunne overige betrekkingen blijven sorteeren onder het plaatselijk gezach van hunne woonsteden.

Art. 26. Hij zal derhalven ten nauwkeurigsten hebben te letten op het gedrag der boschgangers navolgens de voor hun bepaalde instructie en toezien, dat de boschvolkeren door hen niet werden mishandeld, nog iets hoegenaamd om niet van hen werde gevergd, zelfs geen mondkost, noch voeder voor hunne paarden, maar integendeel, dat voor alles eene richtige betaling geschiede, doch dat dezen zich daarvoor mede na behooren van hunnen pligt kwijten en het hun opgedragen werk volvoeren.

Art. 27. Ook zal hij soigneuselijk toezien en waken, dat de boschgangers, zoo min als andere geëmploijeerdens van de administratie, eenige impositie leggen op de passeerende goederen en zich alzoo op eene ongequalificeerde wijze verrijken, welke misdaad na exigentie van zaken zelfs aan den lijve zal werden gestraft.

Art. 28. Hij zal aan de wegen en rivieren, langs dewelke gewoonlijk de afvoer van houtwerken geschiedt, onder zich hebben commiezen en andere personen, geauthoriseerd om op alle transporten van houtwerken, niet van de administratie

komende of van het gouvernement ingekocht, dadelijk beslag te leggen ten profijte van den Lande en de vervoerders te arresteeren en aan hem over te zenden ter verdere overgifte aan den fiscaal van den inspecteur-generaal.

Art. 29. Hij zal daartoe worden geassisteerd door een corps rijdende commiezen, op te rigten van Amboinezen, waarvan het reglementaire nader zal worden bepaald.

Art. 30. Hij vordert van den boschganger verantwoording van alle zijne verrichtingen en maandelijks een schriftelijk rapport van de door hem aangekapte, naar de stapelplaats vervoerde en in de bosschen restant gebleven houtwerken; hij confronteerd deze rapporten tegen de quitantiën der afgeleverde houtwerken aan den commissaris en onderzoekt de verschillen, welke daartusschen mogten bestaan.

Art. 31. Ieder lid zal gehouden zijn om, zoo dikwerf zulks door den president wordt gevorderd, schriftelijk rapport te doen van zijne verrigtingen en van den staat der werkzaamheden in zijn departement.

Art. 32. Speciaal zal hij verpligt zijn om met het begin van elke maand aan het volle collegie in te zenden eene exacte lijst en specificatie van de gedurende de vorige maand gekapte, vervoerde, op de stapelplaats liggende, aan den commissaris afgeleverde en in de bosschen per restant geblevene houtwerken, enz.

Art. 33. Hij zal buitendien met den aanvang van elke maand afzonderlijk dienen van rapport wegens de overige werkzaamheden in zijn departement, zoo tot zuivering der bosschen en gronden, als tot aanleg van nieuwe plantsoenen, en daarbij, zoo dikwerf hij zulks noodig oordeelt, kunnen voegen zoodanige consideratien en voorstellen, als hem tot verbetering der bosschen en derzelver administratie mogten voorkomen de attentie van het collegie waardig te zijn en om verders ter kennisse van den inspecteur-generaal te worden gebragt.

Art. 34. Hij zal mede maandelijks eene specifieke lijst hebben over te leggen van alle de in zijn departement gedane verstrekkingen en uitbetalingen.

Art. 35. Bij ontdekking van dieverijen, schenderijen of andere malversatien, welke aan 's Lands bosschen of houtwerken mogten zijn gepleegd, zal hij, bij aldien de schuldigen op heeterdaad mogten werden betrapt, dezelve doen apprehendeeren en met de pointen ten hunnen laste stellen in handen van den fiscaal van den inspecteur-generaal; voorts daarvan mede onmiddelijk kennis geven aan den gemelden inspecteur-generaal en aan den president van zijn collegie.

Art. 36. Voor de stipte volbrenging der pligten, bij de voorgaande artikelen aan ieder lid in zijn departement voorgeschreven, zullen niet te min de overige leden en speciaal de president mede verantwoordelijk wezen.

Art. 37. De president zal dien ten gevolge gerechtigd zijn, niet alleen om van ieder lid, zoo dikwijls hij zulks noodig oordeelt, 't zij mondeling of schriftelijk, verslag te vragen zijner verrigtingen, maar ook om hem bepaaldelijk tot de uitvoering der bij hem noodig geoordeelde werkzaamheden aan te sporen en te gelasten.

Art. 38. Hij zal, ten einde van alles onderricht te zijn, eene continueele correspondentie onderhouden, zoo met de naar hunne departementen afwezige leden, als buiten hen om met de Europeesche boschgangers, den commissaris over de houtwerken, de prefecten, onder wier territoir de boschvolkeren sorteeren, de inlandsche regenten of met wien hij zulks verder noodig mogt oordeelen; zullende alle de geëmploijeerdens bij het werk der bosschen, mitsgaders de commissaris over de houtwerken, verpligt en gehouden zijn om op de eerste aanvraag aan hem, president, alle zoodanige openingen en elucidatien te geven, als hij tot de uitvoering zijner hem opgelegde pligten noodig zal hebben te vorderen.

Art. 39. De president zorgt ook op zijne personeele ververantwoordelijkheid, dat het collegie van administratie ten allen tijde gereed zij om op de eerste requisitie, 't zij van wege het gouvernement of den inspecteur-generaal, eene pertinente opening te geven omtrent den geheelen staat van zaken en alle deelen der huishouding, aan hare directie onderworpen.

Art. 40. In het bijzonder draagt hij zorg, dat telkens in de maand December een generaal rapport van de verrigtingen van dat jaar aan den inspecteur-generaal werde ingediend, houdende eene distincte en specifieke aantooning van de eischen van den inspecteur-generaal en in hoeverre daaraan door leverantiën aan den commissaris der houtwerken is voldaan, voorts eene opgave van de per restant geblevene houtwerken en een verslag van de gedane aanplantingen, verbeteringen en uitbreidingen der bosschen, met bijvoeging van alle zoodanige voordragten en consideratien, als het collegie nopens de wijze van administratie, de behandeling der gronden en plantsoenen, den aankap en afvoer der houtwerken, het emplooi der boschvolkeren en derzelver bezoldiging onder het oog van den inspecteur-generaal zal vermeenen te moeten brengen.

Art. 41. Wanneer door den inspecteur-generaal, buiten den gewonen, jaarlijkschen eisch, binnen tijds nog extra-ordinaire requisiten worden gedaan of orders gegeven, hetzij tot te doene leverantien, aanplantingen, locale inspectien, opnemen of anderzins, zullen de daaruit voortvloeiende commissiën en werkzaamheden alleenlijk door den president en naar zijn goedvinden worden gedecerneerd en opgedragen aan zoodanig lid of leden der administratie gezamentlijk of ieder afzonderlijk, als hij daartoe het meest geschikt en bekwaam zal oordeelen, zonder dat hij in het decerneeren dezer commissien zal gebonden zijn tot diegenen der leden, in welker departement deze buitengewone werkzaamheden vallen.

Art. 42. De president draagt zorg, dat de leverantien van houtwerken en alle overige werkzaamheden, welke uit deze extra-ordinaire requisiten zijn geproflueerd, afgescheiden worden gehouden en genoteerd van de andere leverantien, welke in voldoening aan den gewonen, jaarlijkschen eisch zijn geschied, en dat daarvan tevens bij het generaal rapport op het einde van het jaar eene onderscheidene aantooning en specificatie werde gedaan.

Art. 43. In gevalle bij het decerneeren dezer buitengewone commissien en werkzaamheden het eene lid in het departe-

ment van het andere wierd geëmploijeerd, zullen zij zich ten aanzien van het gebruik der ondergeschikte bediendens, inlandsche hoofden, boschvolkeren en trekdieren onderling verstaan en alle geschillen, welke daarover onder hen mogten rijzen, onmiddelijk brengen ter kennisse van den president, die dezelve òf direct beslissen òf naar zijn goedvinden ter decisie overlaten zal aan den inspecteur-generaal.

Art. 44. Wanneer tot de voldoening aan de voormelde extra-ordinaire requisiten een buitengewone eisch van werklieden of trekbeesten mede noodzakelijk wierd gemaakt, zorgt de president, dat daartoe in tijds aan het plaatselijk gezag, 't welk dezelve moet leveren, de noodige aanvraag worde gedaan.

Art. 45. Wanneer president en leden mogten vermeenen redenen te hebben om zich over het een of andere plaatselijk gezach te beklagen, zullen zij hunne bezwaren onmiddelijk kunnen brengen onder het oog van 't gouvernement.

Art. 46. De president zal borg stellen voor rd^s 5000 en de leden voor rd^s 2000, ieder, tot een waarborg en guarantie voor alle mogelijke tekortkomingen.

Art. 47. De president en leden zullen bij aanvaarding hunner bediening doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit, den Koning van Holland, als mijnen hoogen doorluchtigen Souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

dat ik de post van president of lid van de administratie der houtbosschen zal waarnemen met alle naarstigheid, eerlijkheid en trouw en punctueel zal nakomen en doen executeeren de orders, die aan mijn collegie door den inspecteur-generaal over dezelve bosschen worden gegeven;

dat ik vooral oplettend wezen zal op het gedrag der boschgangers en andere bediendens, aan de administratie der houtbosschen ondergeschikt, en wel bijzonder zorgen zal, dat het kappen en vellen van boomen, zoowel als het schoon houden der bosschen en het doen van nieuwe aanplantingen, regelmatig en overeenkomstig de gegeven bevelen geschied;

dat ik mij met geenen houthandel, hoegenaamd, zal inlaten of eenige houtwerken zal wegschenken, veraliëneren, verduisteren of mij tot gebruik toeëigenen, onder welk pretext dit zoude mogen wezen, en ook niet gedogen zal, dat andere zich daaraan bij mijn weten schuldig maken;

dat ik van de Javanen, die in de bosschen werken of bij de administratie zijn geëmploijeerd, geene personeele heerendiensten vergen zal of toestaan, dat die door anderen gevergd worden, maar zorgen zal, dat de gemelde lieden wel behandeld worden en hun salaris rigtig ontvangen;

en dat ik mij voorts in alles zoodanig gedragen zal, als een vroom en getrouw president of lid van de administratie der bosschen en een eerlievend ambtenaar toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

21 Augustus. *Instructie voor den secretaris van de administratie der houtbosschen.*

Art. 1. Hij assisteerd de bijeenkomsten van president en leden der hout-administratie en houd aantekening, zoo van de zaken, die door den president worden ter tafel gebragt, de propositien der leden en hetgeen verder daarin wordt verhandeld, als van de besluiten, daarop gevallen, ten einde daaruit de resolutien te formeren.

Art. 2. Alle concepten en pointen, die hem door den president ambtswege worden ter hand gesteld, zal hij overnemen en zorgen, dat de eerste afgeschreven en de laatste na behoren werden geëxtendeerd.

Art. 3. Aan alle lasten en requisiten, die hem door den president der administratie opgedragen worden, zal hij met den meesten ijver en spoed voldoen.

Art. 4. De brieven aan den inspecteur-generaal worden door den president en aanwezig zijnde leden, — die aan een lid, in commissie wezende, en aan den commissaris over de houtwerken door den president alleen, — en die aan de ondergeschikte dienaren van de administratie door hem uit naam van de administratie getekend.

Art. 5. Hij legaliseerd door zijne handtekening alle bijlagen, tot de brieven behorende, en insgelijks alle kopiële stukken, hoegenaamd, eischen, tabellen, specificatien, opgaven, requisiten en wes meer.

Art. 6. Hij houd een journaal van alle voorvallende zaken en zorgt, dat hetzelve met den dag worde effen gehouden, zoo mede dat de chartres van het collegie allen in eene behoorlijke orde bewaard worden.

Art. 7. Hij zal van de zaken, aan hem toebetrouwd, geen opening mogen doen dan op last en met voorkennis van de administratie, en wijders zich van zijn pligt met zooveel ijver, accuratesse en spoed kwijten, als van een vroom en actief secretaris verwagt of verlangt kan worden.

Art. 8. Hij zal bij de aanvaarding van zijne bediening doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning van Holland, als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

dat ik mij van mijne functie als secretaris van het collegie van de administratie der houtbosschen met naarstigheid, ijver en trouw zal kwijten, aan den president en leden alle behoorlijke reverentie bewijzen en mij voorts zoodanig gedragen zal, als een vroom secretaris toestaat en betaamt.

Zo waarlijk helpe mij God Almagtig!

21 Augustus. *Instructie voor den boschganger.*

Art. 1. Hij zal het opzicht hebben over een bepaald district, waarin hij zal worden geplaatst.

Art. 2. De loeras der blandongs van het gemelde district, de kappers, drijvers of sleepers zullen allen, voor zooverre de werkzaamheden van den houtkap betreft, onder zijn opzicht gesteld zijn; hij zal mede de noodige zorg dragen voor de leverantie en de behandeling der trekdieren en ter zijner verantwoording hebben alle de tot den houtkap en afvoer gebruik wordende gereedschappen.

Art. 3. In het bijzonder zal hij toezien en letten, dat de boschvolkeren de hun competeerende verstrekkingen of betalingen richtig erlangen.

Art. 4. Wanneer de inspecteur-generaal of een der leden der houtadministratie aanwijzingen doet der te vellene boomen, zal hij daarbij tegenwoordig zijn.

Art. 5. Hij moet ook steeds aanwezig zijn bij de houtkappers, ten einde hun aan te wijzen het werk, dat zij dagelijks te verrigten hebben, en hun aan te toonen, in welke rigting zij den boom moeten nedervellen, ter vermijding van beschadiging van andere jattijboomen en ter voorkoming, dat de boom zelve niet barst, splijt of scheurt.

Art. 6. Bevorens een boom ter neder geveld wordt, zal hij zorgen, dat dezelve van zijne overtollige takken ontbloot wordt, en dat daarentegen alle de zoodanige daaraan werden gelaten als benoodigd zijn om voor te komen, dat dezelve niet in eens op den stam nederkome.

Art. 7. Al het hout, voor de artillerij, scheeps- en huisbouw benoodigd, moet uit boomen gekapt worden, waarvan de sappen verdikt zijn, of in het tijdstip, als de boom deszelvs bladeren verliest en afvallen laat, terwijl daarentegen tot houtwerken voor palen en beschoeijings, ook tot plathout, als zwalpen, tinkamsche planken, enz. en tot houtwerken, bestemd om gezaagd te worden, boomen moeten worden gekozen, die in deszelvs volle sappen staan.

Art. 8. Doorgaande moeten de kappers aan een gevelden boom arbeiden, totdat dezelve van dies schors ontbloot is en, zoo niet geheel, dan ten minste in het ruwe het begeerde formaat vertoont.

Art. 9. Hij zal aan de kappers, zoo spoedig doenelijk, de handigheid moeten doen verkrijgen om met de horisontale zaag om te gaan en die alsdan doen gebruiken om den boom door te zagen.

Art. 10. Nadat de boom van alle zijne takken ontbloot is en daarvan zal zijn afgezonderd 't geen tot gebruik kan dienen, zal hij den wortel met een hefmachine uit den grond doen

ophalen of door buskruit doen springen en het gat met aarde aanvullen.

Art. 11. Hiervan zijn echter uitgesloten dusdanige stompen van boomen, welke hij gelast wordt in den grond te laten verblijven om daarna tot kromhouten te worden gebruikt.

Art. 12. Al hetgeene van den afval eens booms onbruikbaar is tot het kappen van kleine zoort balkjes, planken, jattijduigen, cirappen of andere houtwerken, moet hij op twee voeten lengte laten kappen tot brandhout; het overige, geheel niet te gebruikene hout wordt tot assche verbrand en tot het vet maken van de aarde ter plaatse zelve over den grond verspreid, dan wel, daar niet benoodigd wezende, naar zoodanige plaatse vervoerd, alwaar het zijn nut kan aanbrengen.

Art. 13. Van alle gevelde boomen, zoowel als van hetgeen uit de takken van dezelven gekapt wordt, zal hij kennis moeten geven aan het lid der hout-administratie, waaraan hij gesubmitteerd is, en daarvan wekelijks aan denzelven schriftelijk rapport indienen.

Art. 14. Alle balken, zwalpen, tinkamsche planken en andere diergelijke houtwerken zullen, alvorens naar de stapelplaatsen te worden afgezonden, door denzelven met het gewone merk der administratie moeten worden voorzien en met het bijzonder merk van het departement en van het boschhoofd, onder wien het gekapt is.

Art. 15. Hij zal de balken langs den kortsten en geschiktsten weg naar de houtstapelplaatsen laten afgaan, daarbij voegende een geleide-briefje, waarop derzelver lengte, breedte en dikte bekend staat, gelijk mede het getal der spannen buffels, tot den afvoer gebruikt, welk geleide-briefje tegens een recepis van den opzichter der houtstapelplaatsen uitgewisseld wordt en vervolgens dienen moet om daarmede zijne lijsten, specificatien of berigten te justificeren.

Art. 16. Geen hout dan bekwaam, ten minste dat na onderzoek het uiterlijk aanzien als zoodanig heeft, mag door hem naar de houtstapelplaats afgezonden worden, bijzonder mogen geen balken van buitengewone grootte, als voor raam-

houten, kielen of masthouten, van de kapplaatsen vervoerd worden, voordat men van de werkelijke deugdzaamheid ten volle overtuigd is, ten einde zoowel den tijd, als den nutteloozen arbeid van menschen en vee te besparen.

Art. 17. Wanneer een zoodanig kostbaar stuk hout bevonden mogt worden onbekwaam te zijn, zoo moeten daaruit, met advies van den inspecteur-generaal, zulke mindere stukken hout gekapt worden, als hetzelve kan fourneeren, en het overige tot brandhout gekapt of verbrand worden.

Art. 18. Alle percelen, die uitgekapt worden of bereeds uitgekapt zijn, zal hij terstond wederom met jattij pitten moeten beplanten.

Art. 19. Ten dien einde zal hij moeten zorgen, dat door de boschhoofden een voldoende hoeveelheid pitten steeds verzameld en aan handen gehouden word, en vooral in vrugtbare jaren den inzaam van dezelve vermeerderen.

Art. 20. Jaarlijks moeten ten minsten een honderd duizend boompjes geplant en de voldoende jattij-pitten ten dien einde gestrooid of gezaaid worden.

Art. 21. Tot de strooijing of zaaijing van die pitten moet hij een middelmatigen grond uitkiesen, alzoo de ondervinding geleerd heeft, dat de vette, zoowel als de magere gronden tot het aankweeken der jattij-bosschen minder geschikt zijn.

Art. 22. Zijne bijzondere oplettenheid zal hij vestigen op het derde jaar der uitspruiting van de pitten, wanneer dezelve veelal aan het kwijnen geraken, zorgende dat alsdan de grond rondsom dezelve worde losgemaakt, ten einde aan den wortel het indringen te faciliteren en aan de reeds tot eenige consistentie gekomen jonge spruit het voedzel te bezorgen, hetwelk deszelvs toegenomen waschdom vereischt.

Art. 23. De tijd om deze gezaaide pitten in geregelde bosschen te verplanten zal, naar mate van de meer of min voordeeligen aanwasch, gekozen worden van het vierde tot het zesde jaar.

Art. 24. Bij den aanleg van nieuwe bosschen zal hij bijzonder in aanmerking nemen de locale gesteldheid der plaats,

de zijde, van waar de hevigste winden komen, de ligging van bergen, doortogt van winden en andere omstandigheden, die van invloed kunnen zijn.

Art. 25. Hij zal mede zorgen, dat bij den aanleg van bosschen de boomen op een behoorlijke distantie van den andere geplant worden, zich daarin regulerende na het locale en de meerdere of de mindere vrugtbaarheid der gronden.

Art. 26. Alle boompjes, die sterven of krom en scheef na de herplanting opgroeijen, zal hij laten uitroeijen en dadelijk door regt en fleurig opschietende boompjes doen vervangen.

Art. 27. Hij zal moeten zorgen, dat aan deze jonge plantsoenen, zo min als aan de overige bosschen, eenige schade toegebragt wordt door buffel of ander vee.

Art. 28. Hij zal de percelen, waaruit het hout gekapt wordt, behoorlijk doen zuiveren van alle wortelen, struiken en ander onkruid, ten einde de nieuwe aanplantingen bekwamelijk te kunnen ontvangen.

Art. 29. Tegen alle aankappen in de jattij-houtbosschen, die niet voor het land of buiten expresse qualificatie geschieden, zal hij zorgvuldig waken en doen waken, de daders daarvan zonder eenige oogluiking apprehenderen en aan het lid van de administratie, waaraan hij gesubmitteerd is, afgeven.

Art. 30. Hij zal in gelijker voegen handelen met alle dieven, boomschenders of andere suspecte personen.

Art. 31. Alle billijke klagten van de aan hem gesubmitteerden zal hij aan het lid der administratie moeten voordragen, zoo ook alle aan hem bekend wordende malversatien en ontrouwe behandeling; doch, in geval het gedagte lid dezelve verder mogt verzwijgen, zal hij zich tot den president van de administratie en verder tot den inspecteur-generaal kunnen en moeten vervoegen.

Art. 32. Het brandhout moet, na de bij art. 12 vermelde lengte gekapt wezende, behoorlijk vaamsgewijze opgestapeld worden en dusdanig verantwoord.

Art. 33. De trekbeesten zal hij bijzonder gadeslaan en zorgen, dat de taak, hun opgelegd, aan den eenen kant niet

overmatig zwaar zij en aan de andere zijde van dezelve die partij getrokken wordt, welke zonder nadeel van het vee kan word·n gevergd, en dat voorts na behooren voor derzelver stalling en voeder worde gezorgd.

Art. 34. Tegen den tijd, dat de aankap begint, moet hij zorgen, dat 't benoodigde volk en buffels aan handen zij en dezelve na vereisch der werkzaamheden worden verdeeld.

Art. 35. Almede moet hij een lijst aan het lid over het departement, in 't welk hij geëmploijeerd is, inzenden van de onbekwaam geraakte buffels, ten einde, in geval dezelve geheel onbruikbaar mogten wezen, ter slagting te worden verkocht.

Art. 36. De houtwerken, bestemd om langs de rivieren naar de stapelplaatsen vervoerd te worden, moeten in tijds, tegen dat de rivieren hoog zijn, aan de oevers derzelve bezorgd en daartoe niet dan overjarig hout gebezigd worden, uitgenomen in bijzondere gevallen, dat er één stuk hout of meer benoodigd was, waarvan de bezorging spoed vereischt, als wanneer dusdanige stukken hout, hetzij door de ligte stronk van den pisangboom of dolken of door bamboesen of onnutte stukken droog hout ondersteund, afgezonden kunnen worden.

Art. 37. Bij de afzending van een kapitaal stuk hout naar de stapelplaats zal hij hetzelve telkens moeten doen verzellen van een vertrouwd en kundig boschhoofd, die het noodige toeverzicht moet houden, dat hetzelve gedurende het transport niet onbekwaam gemaakt of de vlotten ontbonden worden.

Art. 38. Hij zal moeten houden een journaal, 't welk dagelijks effen gesteld moet zijn, waarin alle zijne verrichtingen moeten genoteerd staan; hij zal hetzelve jaarlijks moeten overleggen aan den inspecteur-generaal en aan den president der administratie, zoowel als eene generale lijst, welke hij mede zal verpligt zijn te houden, van de hoofden, onderhoofden, kappers, sleepers, buffels, enz., onder zijn opzicht geëmploijeerd; hij houdt mede een boek bij wijze van debet en credit, waarbij alle de aangekapte en aangesleepte houtwerken en de daarvan gedane afzendingen, mitsgaders de restanten in het bosch

staan aangehaald, uit welk journaal en boek hij maandelijks om de zes maanden en bij het uiteinde van het jaar een aantooning moet doen van het aangekapte, afgescheepte en per restant gebleven, en deze berichten overzenden aan den inspecteur-generaal, den president der administratie en het lid in zijn departement.

Art. 39. Den Lande reserveert aan zich de uitsluitende beheering, afvoer en debiet van het jattihout, zo van de drie hoofd-soorten:

jatie soengie,
» doerie, en
» kapok,

als van alle overige, min algemeen bekende soorten, voorts het wadang-hout en alle andere houtsoorten, die zij in der tijd mogt aan zich trekken.

Art. 40. Alle ander hout, als daar is het waroe, waloekoekoen, kassambie, ingas, tekie, tengoeloen, janggoeli, woengo, poen, baros en alle overige houtsoorten, hier niet benoemd, worden onder de voorgaande restrictie overgelaten tot gebruik van particulieren.

Art. 41. Aan de negorijs-volken, welke verre van de stapelplaatsen gelegen zijn, wordt de aankap van dat soort hout overgelaten, 't welk hun tot aanmaking van ploegen en andere gereedschappen van nut kan zijn, ten einde den landbouw te favoriseeren.

Art. 42. Aan de Kalanger-volken of diegeene, die de tjekats, pedatten of inlandsche karren maken, is ook de vrije aankap toegestaan, mits dat door hun onaangeroerd gelaten werden die houtsoorten, welke den Lande aan zich heeft gereserveerd.

Art. 43. Ook is aan de kolenbranders almede de vrije aankap voor hunne kolenbranderijen op bovengemelde voorwaarde toegestaan; en hij zal, uithoofde van het steeds aanhoudend gebrek aan houtskolen, de branding daarvan moeten favoriseren, bijzonder in den omtrek van Samarang en Sourabaija, alwaar steeds een groot gebrek aan houtskolen heerscht.

Art. 44. Ter voorkoming echter van alle misbruiken zal door den president of de leden der administratie, met voorkennisse van den inspecteur-generaal, een teken of loodje aan diegeenen gegeven worden, aan wien het vrijstaat om ten voormelde oogmerk boomen te vellen, met waarschuwing, dat die zich van hun mogten schuldig maken aan het kappen van jattihout of aan andere overtredingen van de daar leggende orders en bepalingen, naar mate der omstandigheden arbitrairlijk en ten strengsten zullen worden gecorrigeerd.

Art. 45. Aan alle boschgangers zal het ten strengsten zijn geïnterdiceerd eenige willekeurige tollen bij den aanvoer, doortocht of verkoop van goederen te heffen, op poene van bij overtreding dezes arbitrairlijk en na bevinding van zaken, zelfs aan den lijve, te zullen worden gestraft.

21 Augustus. *Instructie voor den commissaris over de houtwerken.*

Art. 1. De houtwerken, welke onder het opzigt van de leden van het collegie van administratie in de verschillende departementen gekapt en vervolgens afgevoerd worden, ontvangt hij of laat die ontvangen op de stapelplaatsen, daartoe door den inspecteur-generaal te bepalen.

Art. 2. Over de gemelde stapelplaatsen zullen opzigters worden aangesteld, die, zoowel als de daarbij dienst doende koelies, onmiddelijk aan de bevelen van den commissaris der houtwerken zullen zijn gesubmitteerd.

Art. 3. Hij ontvangt van de gemelde opzigters wekelijks rapport van de van de kapplaatsen aangebragte en door hun ontvangene houtwerken, zoomede van de weder afgezondene en nog resteerende

Art. 4. Hij formeert daaruit mede wekelijks een rapport van de ontvangene houtwerken voor den inspecteur-generaal en den president der administratie, doch, de afzending daarvan naar hunne destinatie niet behoorende tot de kennisse van het collegie van administratie, bedeeld hij dezelve eenlijk aan het gouvernement en aan den inspecteur-generaal en geeft

van de generale eisschen aan niemand anders eenige opening.

Art. 5. De afscheep geschied ingevolge de eisschen, die hem daarvan toegezonden worden door het gouvernement of den inspecteur-generaal.

Art. 6. Van deze generale eisschen moet hij gespecificeerd boek houden, aantoonende op den eenen kant, wat daarop ontvangen is, en op de tegenzijde de afleveringen, daarvan gedaan; zoomede een boek der houtwerken, die hij met ieder vlot ontvangt, volgens derzelver onderscheidene sorteringen en op het tegenblad van hetgeen hij daarvan heeft verzonden, ten einde uit deze twee boeken te doen blijken, wat hij ontvangen en afgescheept heeft en op welke wijze aan de eischen is voldaan.

Art. 7. Hij betaald of laat door de onder hem dienst doende opzigters betalen de sleeploonen, trekloonen en koelieloonen, welke op de stapelplaatsen en verder tot den afscheep der houtwerken worden verdiend; hij betaald mede de tractementen der opzigters over de stapelplaatsen, alles navolgens het daaromtrend bepaalde tarief en op ordonnantien, navolgens eene door hem gemaakte calculative berekening van drie tot drie maanden, aan hem door het gouvernement te verleenen.

Art. 8. De gemelde begrotingen zullen nogtans door den inspecteur-generaal moeten worden geëxamineerd en ten blijke zijner goedkeuring voor gezien getekend, voor en al eer daarop de ordonnantien van betaling worden uitgegeven.

Art. 9. Hij zorgt en doet toezien, dat in de afbetalingen aan de sleepers, enz., enz. geen malversatien of knevelarijen plaats hebben, maar dat een ieder het zijne erlangt.

Art. 10. Hij zal van hetgeen hem daarop ter goeder rekening wordt geavanceerd een gedetailleerd boek houden en bewaren of daarbij liasseeren de bewijzen, die hij van de daarvan gedane betalingen ontvangt, ten einde zijn rekening bij het einde van ieder jaar te kunnen justificeren na behoren.

Art. 11. Voor de mondspijs van de aan de stapelplaatsen gebruikt wordende koelies moet hij zorgen, indien dezelve huurlingen zijn, doch, bijaldien daartoe negorijen afgezonderd

worden, dat hunne padi-velden een toereikend onderhoud van dezelve kunnen opleveren.

Art. 12. Hij doet door de opzigters der houtstapelplaatsen behoorlijk quitantie geven van de door hun ontvangene houtwerken in rescontre van de geleide-briefjes, die dezelve van de boschgangers of het lid der administratie vergezellen, waarbij behoorlijk bekend moet staan het getal, lengte, breedte en dikte der houtwerken.

Art. 13. De ondervolgende houtwerken, wanneer daarvan eisch wordt gedaan, worden door het volk van de blandongs aan de stapelplaatsen bezorgd en daarvoor door de opzigters aan hen direct in zilver geld of in duiten betaald, als:

100	tonne planken	rd[s]	5 : —
100	legger duigen	»	5 : —
100	kruitvat duigen	»	1 : 12
	cirappen het pees	»	— : — 1/4
1	kleine krommer of knie tot boots en schuiten	»	— : 4
1	lade hout	»	— : 4
1	piekstok	»	— : 2 1/2
1	wisser of aanzetter	»	— : 2 1/2
1	kruit-tafel-plank met desselfs randen, schoon gemaakt	»	— : 20

Art. 14. Geene houtwerken mogen door hem of door de opzigters ontvangen worden, waarop het merk van het land en het contra-merk der plaatsen, waar die gekapt zijn, niet uitgedrukt staat.

Art. 15. Indien eenige houtwerken door hem onbekwaam worden gekeurd, zal hij daarvan terstond kennis geven aan den inspecteur-generaal.

Art. 16. Hij zal aan de wegen en rivieren, langs dewelke houtwerken worden afgevoerd, onder zich hebben commisen en andere personen, die op alle transporten van houtwerken, niet van de administratie komende of van het gouvernement ingekocht, dadelijk beslag leggen ten profijte van den Lande en de vervoerders arresteeren en aan hem

overzenden ter verdere overgifte aan den fiscaal van den inspecteur-generaal.

Art. 17. Hij zal daartoe worden geassisteerd door een corps rijdende commisen, op te rigten van Amboinezen, waarvan het reglementaire nader zal worden bepaald.

Art. 18. Hij zal verpligt zijn een borgtogt te stellen van rd. 5000 en bij de aanvaarding van zijn post doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer zijne Majesteit den Koning, als mijnen hogen en doorluchtigen Souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw te zijn;

het ambt van commissaris der houtwerken met alle vigilantie te bedienen, conform de instructie, daarvoor gearresteerd of na dato dezes te arresteeren; mij op generlei wijze in prejudicie van het gouvernement te verrijken, geene houtwerken weg te schenken, te verduisteren of te veraliëneren, aan wie en onder welk pretext dit ook zoude mogen wezen; tegen alle malversatie der onder mij gestelde opzigters en bediendens zoo zorgvuldig en met dien ijver te waken, als iemand om niet bedrogen te worden in zijne eigene zaken zoude kunnen doen; en eindelijk mij in alle opzichten te gedragen, gelijk een vroom en eerlievend ambtenaar toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

22 Augustus. *Voorschrift nopens het wegblijven van practizijns en procureurs van de rol.*

In aanmerking genomen zijnde, dat het meermalen zoude kunnen gebeuren, dat de gezworen klerken ter secretarij van den hoogen Raad van justitie, die als procureur voor deeze rechtbank geadmitteerd zijn geworden, door ambtsbezigheeden bij den hoogen Raad verhinderd zouden kunnen werden ter rolle van deezen gerechte te verschijnen, waardoor verwarring zoude ontstaan, zoo wierd alsnu goedgevonden de gezworen klerken bij den hogen Raad van justitie, als ook de practizijns, respective bekend te maaken, dat, indien zij

door ziekte ofte andere wettige redenen verhinderd werden ter rolle te verschijnen, gehouden en verpligt zijn een ander practizijn behoorlijk te instrueeren omtrend hunne zaaken ter rolle en daarvan bij missive kennis zullen moeten geven aan deeze vergadering, sub poene, dat degeene, welke hieraan in gebreeken blijft, vervallen zal in de boete bij den blaffert, den 23^{en} Maart 1778 bepaald; en zal van dit besluit de procureurs ter audientie van de rol kennis gegeven werden.

22 Augustus. *Opheffing van het corps gewapende Mooren te Samarang.*

Is besloten het corps gewapende Mooren, 't welk te voren heeft gesorteerd onder het ingetrokken corps-pennisten, alsnu te stellen onder de orders van den chef der burgerij, na het voorbeeld van Batavia.

22 Augustus. *Last tot het ten uitvoer leggen van crimineele vonnissen van den Raad van justitie te Samarang op de aloen-aloen aldaar.*

Zulk was »bereeds een andermaal geschiedt", maar gewoonlijk werden die vonnissen ten uitvoer gelegd »tegen over »het negotie-pakhuis".

23 Augustus. *Verhooging van het tractement van den militairen commandant van Java's Oosthoek.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat het tractement van den commandant militair van den Oosthoek tot rd^s 6000 's jaars niet evenredig is aan zijne charge en de uitgestrektheid van zijn commandement en niet proportioneel aan de veel hoogere tractementen, welke de civiele ambtenaren van den Oosthoek genieten, besluit het gemelde tractement te verhoogen tot rd^s 10000 's jaars, zilver geld.

24 Augustus. *Slordige administratie te Batavia.*

Nadat Daendels uit de Ambonsche missive van 19 Julij 1808

ontdekt had, dat gedurende de twee laatste jaren, tegen de bedoeling van het Ambonsche bestuur, »een abundante aanbreng van fijne lakens" van Batavia op Ambon was ontvangen, zoodat men die, ter voorkoming van bederf, tegen inkoopsprijzen had moeten verkoopen, schreef hij aan den Luitenant-Gouverneur-Generaal op 24 Augustus 1808:

»Ik laat u hoog Edelgestrenge oordeelen, hoe mij dit heeft moeten frappeeren, vooral bij de algemeene overtuiging en het geroep te Batavia over de insupportable lasten van de groote Oost en de enorme vragtpenningen, die men zoo moedwillig gaat vermeerderen. Men schaamt zich een zoo slordige administratie te ontdekken in tijdsomstandigheden, die de grootste bezuinigingen gevordert hadden".

25 Augustus. *Legitimatie van onechte kinderen.*

Zijne excellentie, gezien hebbende de requeste van den president van de administratie der houtbosschen op het eiland Java, houdende verzoek tot legitimatie door gunst der hooge overheid van zijne tien kinderen, allen buiten huwelijk verwekt bij verschillende Maleidsche vrouwen;

overwegende, dat volgens de bij bovengemelde requeste overgelegde attestatien drie dezer vrouwen bereeds overleden en de twee overigen in een wettig huwelijk met lieden van hare natie zijn getreden;

dat overzulks, geen andere weg tot wettiging overblijvende, het faveur dezer kinderen den Souverein, overeenkomstig de bepalingen der wet, in deze voor hen begeerde weldaad kan doen bewilligen;

overwegende wijders, dat, buiten het algemeen faveur der kinderen, 't welk in alle omstandigheden, zoowel in Europa, als in Indiën, den Souverein tot het verleenen van het onderwerpelijk verzoek zoude doen overhellen, de bijzondere situatie van zaken in deze kolonie daartoe een drangreden te meer opleverd, alzoo het gering getal der Europeesche vrouwen de huwelijken met dezelve zeldzaam makende en daarentegen de verbintenissen met inlandsche vrouwen als bijzitten ten uiter-

sten vermenigvuldigende, het getal van onwettig geborenen daardoor zoo zeer is toegenomen;

dat het de zorg der hooge overheid waardig is zulk een talrijk gedeelte der bevolking te bevrijden van den smet, die in de algemeene opinie aan hunne geboorte gehecht blijft, en hen door deze weldaad zooveel te meer aan het gouvernement, 't welk hen dezelve bewijst, te verbinden en door een nieuw gevoel van eer op te wekken om nuttige leden der maatschappij te worden, te meer, dewijl door de faciliteit, hieromtrend te betoonen, de onvoegzaamheid zal kunnen worden vermijd van in het vervolg, gelijk bij hoogstdeszelfs aankomst in deze kolonie plaats vond, ambtenaren van de eerste klasse in huwelijk verbonden te zien met onecht geborene en ongewettigde vrouwen en hierdoor wijders nog aan eene menigte van ambtenaren, zoowel ter hoofdplaats Batavia, als langs de geheele Noord-Oostkust van Java, eene aanmoediging zal worden gegeven om zich ten aanzien van een onwettig, doch onschuldig kroost van hunnen vaderlijken pligt te kwijten;

heeft besloten het voorschreven verzoek van den requestrant te accordeeren en mitsdien aan denzelven te doen afgeven brieven van legitimatie in optima forma, denzelven wijders libererende van de betaling der 10 percent van zijne bezittingen, welke gewoonlijk in geval van legitimatie pleegd te worden betaald.

26 Augustus. *Afschaffing der verstrekking van landswege van wijn, behalve aan hospitalen.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, gezien hebbende eene specifique aantooning van de maandelijksche verstrekkingen van wijn sedert de maand Januarij jongstleden tot nu toe, zoo aan de hospitalen te Batavia, het gesticht der pennisten, het depôt der marine op Weltevreden, als ook ten behoeve van onderscheidene schepen en vaartuigen gedaan;

overwegende, dat deze verstrekkingen van wijn, vooral in een tijd van duurte en schaarsheid aan alle Europeesche goe-

deren, niet zonder een merkelijk bezwaar van 's Lands kas kunnen geschieden;

dat buitendien verscheidene van deze verstrekkingen, zooals die ten faveure der jongelieden in 't gesticht der pennisten, als zeer oneigen moeten worden beschouwd, hun boven het faveur der inwooning nog toevoegende een gebruik van wijn, 't welk dikwerf anderen, in dezelfde omstandigheden geplaatst, doch het gedachte faveur missende, moeten ontbeeren, terwijl die, welke aan het depôt der marine, zoomede aan de onderscheidene schepen en vaartuigen zijn gedaan, directelijk strijden tegens het besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van den 26en Februarij jongstleden, waarbij alle verstrekkingen van geld, van wijn en boter ten behoeve van het gedachte depôt zijn afgeschaft, mitsgaders tegen het 2e artikel van het reglement nopens de tafelgelden en randsoenen der koninglijke en koloniale zee-officieren, gearresteerd den 9en April jongstleden;

dat zelfs diegeene van deze verstrekkingen, welke met de menschlievendste oogmerken van de zijde van het gouvernement ten behoeve der lijdenden in 's Lands hospitalen wèrden geaccordeerd, door deze heilzame bedoelingen zelven niet genoegzaam worden gejustificeerd, aangezien niet alleen de hooge prijzen der wijnen, maar ook de hoeveelheid, tot welke dezelve ruimschoots gedurende de laatste maanden ten dienste der hospitalen zijn verstrekt, het vermoeden wettigen, dat dezelve niet altijd zijn gekomen tot hen, voor wiens soulagement dezelve waren bestemd, maar buitendien ook, al ware het, dat de verstrekkingen ter goeder trouw wierden gedaan, de slechte hoedanigheid van deze dranken, als veel uit zuure en wrange wijnen bestaande, dezelve geheel ongeschikt moet maken om in iets tot de herstelling of versterking der lijders in de hospitalen te contribueren en veel meer na dan voordeelig aan derzelver gezondheid moet doen zijn;

dat deze zelfde aanmerking almede van applicatie is op de verstrekkingen, welke ten behoeve van gemeene Europeesche zeevarenden en van schepen en vaartuigen worden gedaan, en

dat deze verstrekkingen dierhalven, zoowel al diegeenen, welke ten faveure der hospitalen worden gedaan, zeer gevoeglijk en tot voordeel der gezondheid van hun, die daarin deelen, kunnen worden geremplaceerd, de eersten door een matig gebruik van arak en water en de laatsten door andere, versterkende middelen, welke de geneeskunde aan de hand geeft, en dat aldus door eene algemeene afschaffing der verstrekkingen van wijn eene ruime deur tot misbruiken en malversatien zoude kunnen worden gesloten en tevens eene zeer aanzienlijke som 's jaarlijks uitgespaard;

heeft besloten:

1° dat voortaan geene wijnen, hoegenaamd, van 's Landswege zullen worden ingekocht, noch verstrekt, behalven alleenlijk aan de zieken in 's Lands hospitalen en zulks niet verder, dan de aanhanden zijnde voorraad zal toereiken;

2° dat de verstrekkingen van wijn, na den 26en Februarij jongstleden gedaan ten behoeve van het depôt der marine en na den 9en April jongstleden ten behoeve van de brikken Rembang, het Duifje en van andere schepen en vaartuigen, ten laste zullen worden gebragt van diegeenen, welke ongequalificeerd en tegens de resolutie van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van den 26en Februarij en het reglement nopens de tafelgelden en randsoenen van den 9en April jonstleden de gedachte verstrekkingen hebben gedaan;

3° dat de chirurgijn en chef zal zijn gecbargeerd op te geven en te berigten, op welke wijze de verstrekkingen van wijn ten dienste der hospitalen op de beste wijze kunnen worden geremplaceerd.

De chirurgijn en chef voldeed al zeer snel aan den hem bij art. 3 opgedragen last, want reeds den 27en Augustus 1808 besloot Daendels:

1° dat de verstrekkingen van wijn van dato dezes geheel en al zullen zijn en blijven afgeschaft;

2° dat echter met de verstrekking van wijnen, die nog in voorraad zijn, zal werden gecontinueerd, tot dat dezelve zullen wezen verbruikt;

3° dat de chirurgijn en chef zal gelast zijn te zorgen, dat van de voorschreven, aan handen zijnde voorraad een nuttig en spaarzaam gebruik ten behoeve alleen der gevaarlijkste zieken werde gemaakt, zoodat de verstrekking aan eenen zieke niet te boven ga de quantiteit van acht oncen of het derde gedeelte van een bottel 's daags;

4° dat de meergedachte voorraad van wijn geconsumeerd zijnde, de verstrekkingen van dezelve ten aanzien van zieken zullen worden geremplaceerd door brandewijn, gemengd met water en suiker, te geven tot eene hoeveelheid van 2 oncen of een 12de gedeelte van een bottel 's daags, waarboven niet zal mogen werden gegaan;

5° dat in zelver voegen de voormalige verstrekkingen van wijn ten aanzien van reconvalescenten zullen worden vervangen door een gebruik van arak, met water gemengd, zullende de hoeveelheid der arak mede niet mogen surpasseren het 12de gedeelte van een bottel of 2 oncen des daags.

Op den 7de September 1808 is daarentegen besloten »buiten effect te stellen en in te trekken, gelijk wordt ingetrokken bij dezen, het besluit van den 26^{en} Augustus jongstleden, voor zoo verre daarbij was bepaald, dat de verstrekkingen van wijn, na den 26^{en} Februarij jongstleden gedaan ten behoeven van het depôt der marine en na den 9^{en} April jongstleden ten behoeve van de brikken Rembang, het Duifje en andere schepen en vaartuigen, zouden worden gebragt ten lasten van diegenen, welke ongequalificeerd de gedachte verstrekkingen hadden gedaan".

26 Augustus. *Generale order betreffende het bewaren van de gezondheid der militairen.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in

aanmerking genomen hebbende, hoe in de onderscheidene cantonnementen of detachementen door de militaire chefs en commandanten niet de behoorlijke zorgen en pligten worden aangewend, zo tot bewaring der gezondheid van de krijgslieden, als tot de bezorging van het nodige voor de verpleeging der zieken;

gelast aan alle militaire chefs en commandanten:

Ten eersten: dat tot de gewone exercitien, marschen, militaire wandelingen, enz. men zal verkiezen den koelsten tijd en wel den nacht of morgenstond, ten einde men, zooveel mogelijk, vermijde den nadeeligen invloed der lugtsgesteldheid op de gezondheid;

dat het nodige toeverzigt worde genomen over de militaire menages of chambreis, opdat deze behoorlijk ingerigt worden en het eten op bepaalde tijden geschieden kan;

dat de nodige reinheid in de bamboes kasernen of hutten worde bewaard; daarin zogenaamde sasaks worden gelegd om den grond droog te houden en in den omtrek goten tot afwatering worden gemaakt; ook de latrines diep genoeg worden gegraven op eenen tamelijken afstand der kazernen of hutten en tijdig worden gedempt;

en in 't algemeen zal alles worden geweerd, wat nadeelig zoude kunnen zijn aan het behoud van de gezondheid der militairen.

Ten tweeden: dat in de cantonnementen of bij de detachementen altijd voor eene geschikte, afgezonderde plaats moet gezorgd worden tot verpleging en berging der zieken, buiten de plaatsen, alwaar de gezonde militairen huisvesten;

dat in deze zogenaamde garnisoens hospitalen een onderofficier als menagie-meester zal fungeren, die voor de huishoudelijke ordres en verrekening der gelden verantwoordelijk is, zullende voor het houden der menagie voor de Europezen en Ambonezen worden ingehouden het gewone menage-geld; terwijl van wegens het gouvernement in rekening zal geleden worden, voor ieder inlands soldaat twee stuivers daags, in zodanige munt, als waarin de tractementen ter plaatse, waar

het hospitaal word aangelegd, uitbetaald worden, behalven nog de gewone rations van vivres;

dat de geringe voorschotten, die hiertoe door de commanderende officieren zullen worden gedaan, met de nodige bewijzen voorzien, maandelijks aan den commissaris van oorlog zullen gezonden worden, ten einde daarop de voldoening geschiede;

dat uithoofde van de tegenwoordige schaarsheid en duurte geen wijn kan verstrekt worden aan de hospitalen; dat de matrassen, dekens en lakens voor de Europezen en Ambonezen, als ook de matjes en kleedjes voor de inlanders, van de militaire of plaatselijke civile administratien zullen verkregen worden op bons, door de commandeerende officieren geverifieerd en getekend, welke voorts de nodige zorge zullen dragen, dat deze artikelen behoorlijk onderhouden en verantwoord worden.

Zie ook 30 November 1809.

29 Augustus. *Maatregelen in het belang van de bosschen op Java.*

Nademaal wij bij het daarstellen van eene algemeene inspectie en daaraan ondergeschikte administratie der houtbosschen over het gansche eiland Java inzonderheid hebben beoogd om voor altijd te doen cesseren de willekeurige beschikkingen, die èn de voormalige residenten èn particuliere personen zich onder het vorige gouvernement over de kostbaarste houtbosschen hebben aangematigd, waardoor dezelve gebragt zijn tot zoodanigen staat van verwaarloozing en diep verval, dat deze voorname resource voor den Lande, indien nog langer aan de opgemelde, eigenbatige directie zijn verwoestende `loop was gelaten, welhaast geheel tot niet zoude zijn gereduceerd, wij om aan den Lande het effect van dezen maatregel te verzekeren goedgevonden hebben te ordonneren en te statueeren, gelijk wij ordonneren en statueeren bij dezen:

Ten eersten: dat degeenen, die zich in 's Lands bosschen

schuldig maken aan het schenden der boomen, het vernielen der bosschen en plantsoenen, het ongequalificeerd kappen van houtwerken, zoomede alle suspecte en in de bosschen noodeloos rondzwervende inlanders of Chinezen, zullen worden opgevat en gepunieerd met confinement, bannissement, kettingslag of eene geldboete, na exigentie van zaken en het begaan delict.

Ten tweeden: dat generalijk zal verboden zijn alle afvoer, vervoer, doorvoer en debiet van houtwerken, welke niet van het gouvernement zijn ingekocht of met hare voorkennis zijn gekapt en verkregen, mitsgaders ten blijke daarvan met het merk der administratie zijn voorzien, bestaande in de letters L. R. in een cirkel, sub poene, dat dezelve houtwerken, onverschillig waar zij worden achterhaald, zullen worden verbeurd verklaard ten profijte van den Lande en bij transport de vervoerders getraft met kettingslag voor twee jaren.

Ten derden: dat de uitvoering der voorschreven wet echter niet voor primo October aanstaande in werking zal worden gebragt, ten einde een elk in staat zij het door hem gekochte en in voorraad hebbende hout nog voor dien tijd te laten voorzien met het merk van de administratie, doende daartoe aangave te Batavia aan de administrateurs-generaal van 's Konings finantien en domeinen en op de overige kantoren van het eiland Java aan de prefecten of den commissaris der houtwerken, welke gelast worden tot het ontvangen der gemelde aangaven te vaceren tot den twintigsten der naastkomende maand September, dagelijks des voor den middags van agt tot elf uren, en na ommekomst van dit termijn, alle aangegeven houtwerken, een ieder in zijn ressort, gratis te laten voorzien met het merk van het collegie van administratie, in het voorgaande artikel gedesigneerd, zorgende, dat dit voor of met ultimo der gemelde maand September zijn beslag erlange en de door hen gebezigde merken vervolgens vernietigd of aan den president van het collegie van administratie worden ingezonden, mitsgaders de specifieke lijsten van de aangegeven en gemerkte houtwerken worden bezorgt aan den inspecteur-generaal over de houtbosschen; en

Ten vierden: dat de judicature over alle misdaden en malversatien, die ten aanzien der bosschen of van eenig gedeelte van derzelver administratie mogten worden gepleegd door vlottemakers, opzienders van de stapelplaatsen, boschgangers en mindere geëmploijeerdens, zoo van de administratie, als van den commissaris der houtwerken, en generalijk door alle Chinezen en inlanders, zal worden uitgeoefend door het collegie van president en leden van de administratie der houtbosschen, op aanklachte van den fiscaal van den inspecteur-generaal, welk collegie zal wijzen bij arrest, zonder dat van hare vonnissen eenig appèl, provocatie of ander hooger beroep vallen zal, terwijl nogtans de inspecteur generaal der houtbosschen en president en leden van het collegie van administratie wegens misdaden, in officio gepleegd, ter eerste instantie zullen moeten teregt staan voor den hoogen Raad van justitie te Batavia, gelijk mede de prefecten en alle andere Europesche ambtenaren, niet aan het collegie van administratie of den commissaris der houtwerken ondergeschikt, over mesuses, omtrent de bosschen of de daarvan geproflueerde houtwerken begaan.

Zullende, ofschoon door deze bepalingen de weg tot vorige misbruiken is afgesneden, een ieder in de gelegenheid worden gesteld om het bij hem benoodigde hout, hetzij tot den civielen of scheepsbouw, te verkrijgen door middel, òf van de periodieke verkoopingen, die van tijd tot tijd van 's gouvernements wege zullen worden gehouden, òf van tijdige aanvragen direct aan het gouvernement navolgens de bepalingen, die, zoowel daarvan, als van de houtwerken, nader ter kennisse van de gemeente zullen worden gebragt; en het wijders, tot facilitering van den landbouw, aan de inlandsche negorijvolkeren zal zijn gepermitteerd om, voorzien van een loodje of permissie-billet van den president of eenig lid der administratie, 't welk aan hun gratis zal worden uitgegeven, zoodanige soorten van hout te mogen kappen, als door den Lande niet worden geëmploijeerd, doch niet te min voor karren, ploegen en andere gereedschappen en noodwendigheden zeer geschikt zijn, als bij voorbeeld: het waroe, waloe-koekoen, kassambie, ingas,

tekie, tengoelang, jang-goeli, woengo, poeng, baros en ander hout; welke opgemelde vergunning ook tot de houders van kolenbranderijen zal wezen geëxtendeerd.

Ontbieden en bevelen den hoogen Raad van justitie van Hollandsch-Indië, den inspecteur-generaal en het collegie van administratie der houtbosschen, zoomede den fiscaal van den inspecteur-generaal en generalijk allen en een iegelijk, dien het zoude mogen aangaan, den inhoud dezes te achtervolgen en te doen achtervolgen, nadien wij zulks tot welzijn van Zijner Majesteits dienst en bevordering van 's Lands belangen alzoo bevonden hebben te behooren.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze, zoo op Batavia, als de onderscheidene kantoren van Java en te Cheribon gepubliceerd, mitsgaders in de Chinesche en gewone inlandsche talen worden geaffigeerd, ter plaatse gebruikelijk.

30 Augustus. *Last tot het in zee werpen van stof van muskaatnoten, aanwezig in 's Lands pakhuizen te Batavia.*

Deze wijze van handelen was volgens de Regering de »gewone".

Op 27 September 1808 is gerapporteerd, dat 15418 ponden stof in zee waren geworpen; het ontbrekende ad 479⁵/₈ ponden werd afgeschreven.

30 Augustus / 6 September. *Opheffing van 's Lands kleinen winkel te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

Ten eersten: dat met ultimo dezer lopende maand de administratie der kleine winkel geheel en al ingetrokken en gedisponeerd zal wezen.

Ten tweeden: dat de restanten uit de kleine winkel in de na te meldene administratien zullen worden overgebragt, als:

a. de lijnwaden, het schrijf- en druk-papier, de schrijf- en boekbinders-gereedschappen, etc., item schenkagie-goederen in het kleede pakhuis;

b. verwstoffen, potlood, penceelen, etc. op de werff;
c. de koffij-boonen in de Waterpoort, en
d. de specerijen, peper, mostaardzaad, enz. in de Westzijdsche negotie-pakhuizen.

Ten derden: dat alsnu uit de opgemelde administratien de gewone verstrekkingen Landswege zullen gedaan worden, met last op den negotie-boekhouder om bij het Bataviasche negotie-grootboek twee bijzondere hoofddeelen te formeeren onder den naam van: goederen diversche in de Waterpoort en goederen diversche in het kleede-pakhuis, om vervolgens specifiek bij het bijboek verhandeld te worden, en om wijders alle de goederen diversche, zoowel in de Waterpoort en het kleden-pakhuis, als uit de andere administratien, tegens de verleende ordonnantien behoorlijk en na de order te confronteeren en om van de bevonden verschillen alle zes maanden, voordat dezelve bij de Bataviasche negotie-boeken worden overgenomen, bij een bericht kennis te geeven, met voordragt tot de nodig geoordeeld wordende redressen.

Ten vierden: dat door deze schikkingen de boeken der kleine winkel onder ultimo dezer zullen moeten worden geslooten, nadat bij dezelve specifiek zal zijn bekend gesteld, aan welke administratien de restanten zijn afgegeven en verantwoord geworden.

Ten vijfden: dat het tractement van den klein-winkelier zal gevoegd worden bij dat van den administrateur van het kleede-pakhuis, waarvoor aan hem de zorg is opgedragen voor de bij den Lande ingekogt wordende amphioen en het afpakken en verzenden van zegels na de buiten-kantoren is gedemandeerd.

Ten zesden: dat van nu voortaan de gemeente zal worden geriefd:

met foelij het ℔ à	....	rd^s	8 : —
nooten-muscaat » »	....	»	3 : —
nagelen » »	....	»	1 : 12
koffij het pikol	....	»	17 : 8
peper » »	....	»	14 : 8

alles zilvergeld, of de drie eerst gemelde artikelen uitkoops bezwaard met 20 percent advans en de twee laatstgenoemde artikelen met 10 percent belast, ten voordeele van degeene, welke met dien verkoop word gechargeerd: en

Ten zevenden: dat met den opgemelden verkoop is gebeneficeerd geworden de burger-negotiant, Mattthijs Meijer, aan denwelken 's maandelijks tot den verkoop aan de gemeente uit 's Lands voorraad zal worden afgegeeven:

15 ℔ foelij het ℔ à	rd'	6:32
25 » nooten-muskaat	»	2:32
40 » nagelen	»	1: 2
48 pikol koffij	»	15:30
40 » peper	»	13: 1

mede zilver geld, om voor de in het vorige artikel vermelde prijsen te worden uitverkogt op zodanigen voet en wijze, als aan hem bij instructie zal worden voorgeschreven.

Zijnde wijders goedgevonden en verstaan den heere directeur generaal te verzoeken en te qualificeeren aan het een en andere de nodige executie te geeven en voorts de gemeente bij billet van deze veranderde inrichtingen wegens de verkooping van specerijen en producten kennis te geeven.

De 48 pikols koffij werden op 23 December 1808, »als »niet toereikende bevonden zijnde", tot 75 pikols vermeerderd.

Op 12/16 Junij 1809 is nader besloten, »de bij billet van den 6en September anno passato bepaalde verkoop van specerijen, koffij en peper ten huize van den burger-negotiant, Matthijs Meijer, voortaan te laten geschieden, wel berekend tegen zilver geld, doch betaalbaar in papieren geld met de in iedere maand door de hooge regeering bepaald wordende agio".

31 Augustus. *Bepaling nopens kettinggangers.*

Is besloten de kettinggangers, zoo te Batavia, als te Tanjong Poura en verder onder het ressort van gemelde hoofdplaats, zoomede in de prefecture van Cheribon, te stellen ter dispo-

sitie van den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden, van Motman, ten einde aan het maken der wegen te worden geëmploijeerd.

3 Augustus. *Aanstelling van een gezworen landmeter voor Java's Noord-Oostkust.*

Is besloten aan te stellen een gezworen landmeter voor Samarang en de overige prefecturen langs Java's Noord-Oostkust en zulks onder genot van zoodanige emolumenten, als bij de uitoefening dezer bediening van ouds van particulieren plegen te worden genoten, doch zonder dat hem eenig salaris uit 's Lands kas zal worden te goed gedaan en dat zijne werkzaamheden ten dienste van den Lande in daggeld à 4 rds, zilver, daags zullen worden beloond, wanneer dezelve te Samarang of in den omtrek plaats hebben, en daarbuiten met de reiskosten daarenboven, en voorts op zoodanige instructie, als nader voor denzelven zal worden gearresteerd.

1 September. *Organisatie van het bestuur over Java's N. O. kust.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat overeenkomstig de weldadige en vaderlijke bedoelingen van Zijne Majesteit den Koning, gemanifesteerd bij de 28 en volgende artikelen van de voor hem beraamde instructie als Gouverneur Generaal van Indiën, alle notable veranderingen in de plaats hebbende inrigtingen onder de Javanen, ofschoon ook tot voordeel van den Lande en der koloniën kunnende strekken, gepostponeerd zullen moeten blijven, zoolang er nog eenige bedenkingen overblijven, of dezelve met den aart en zeden der Javanen hand aan hand zouden kunnen gaan;

dat hij, Gouverneur Generaal, echter bij het 29e artikel van zijne voorschreven instructie door Zijne Majesteit uitdrukkelijk is gelast om dien onverminderd te zorgen, dat onverwijld de meest geschikte middelen met overleg van de inlandsche regenten werden beraamd en in het werk gesteld

om in de landen onder het gebied van Zijne Majesteit in Oost-Indiën het lot van den gemeenen inlander te verbeteren en te verzekeren, alle onregelmatige en willekeurige belastingen en andere misbruiken af te schaffen, den landbouw, zooveel mogelijk, uit te breiden en, benevens allen geoorloofden koophandel, te beschermen en aan te moedigen;

overwegende, dat buiten alle zoodanige voorzieningen, als bereeds bij bijzondere wetten en ordonnantien door hem, Gouverneur Generaal, tegen het houden van verpandelingen, het verhuren van dessa's of districten en het houden van vrije Javanen tot het presteren van huisselijke diensten zijn gemaakt, het aan zijne excellentie uit de ingekomen consideratie van den Oosthoeks gezaghebber en van de kundigste prefecten der verdere prefectures van Java, zoomede uit de gehoudene conferentien met de inlandsche regenten, die, daartoe expresselijk bijeen geroepen, van den 29en Julij tot den 20en Augustus jongstleden te Samarang hebben gevaceerd [1], en uit de kennis, door eigen oordeel en ondervinding opgemaakt en verkregen, tot volle overtuiging is gebleken, dat, niet alleen de gemeene Javaan, maar zelfs het grootste gedeelte der regenten, — eenige weinigen alleen uitgezonderd, die, beschonken met een meer geëclaireerd verstand, ook beter als hunne ambtgenooten hunne belangens weten te pondereren, — over het algemeen aan de oude inrigtingen te zeer verkleefd en niet berekend zijn om den schok te kunnen verdragen, welke groote veranderingen in het inlandsche bestuur zouden voortbrengen;

overwegende, dat deze bevinding, zoo volkomen strookende met de denkbeelden, daarover door Zijne Majesteit den Koning opgevat, hoe zeer niet toelatende de invoering vooralsnog van zoodanige, meer notable reformes en verbeteringen, waarvoor dit gelukkig land vatbaar kan worden gerekend, echter geen empechement kan wezen om, behoudens de zeden, gebruiken en godsdienstige gewoontens van den Javaan, alzulke redressen daar te stellen, waardoor de regenten in het uitoefenen van een willekeurig gezag ten nauwste worden be-

[1] Bij die conferentiën zijn 38 regenten tegenwoordig geweest.

perkt, doch tevens ook in het bezit van billijke inkomsten gemaintineerd en door blijken van onderscheiding tot attachement aan het gouvernement, mitsgaders eergierigheid en ambitie worden opgewekt, en wijders de Javaan ontheft van alle eigendunkelijke afpersingen, waartoe zijne hoofden zoo vaak overhellen; wijders voor het overige de contingenten gelaten op den ouden voet en de inkomsten in gelde eenigermate verhoogd in evenredigheid van andere, weggenomen, drukkende lasten, met zoodanige verdere bepalingen als in het generaal aan de uitbreiding der culture, het handhaven van eene goede politie, het onderhouden van wegen, posterijen, enz. kunnen bevorderlijk zijn;

overwegende eindelijk, dat, ofschoon de genoemde redressen geen volkomen plan van verbetering in zich bevatten, dezelve niettemin als een eerste stap moeten worden aangemerkt om den Javaan tot nadenken te brengen, hem de weldadige bezorgdheid van het gouvernement voor zijnen stand te doen gevoelen en door dit gevoel allengskens los te maken van de vooroordeelen, die vooralsnog aan grootere verbeteringen in den weg staan, terwijl door deze inrigtingen alleen en zonder in aanschouw te nemen de immense voordeelen, welke in het vervolg uit de nieuwe administratie der houtbosschen en de gemaakte bepalingen ter uitbreiding der koffij-culture zijn te wagten, de inkomsten van het voormelde gouvernement van Java's Noord-Oostkust boven die van vroegere jaren dadelijk zullen worden vermeerderd met eene noemenswaardige som van circum circa rd[s] 700000 à rd[s] 800000;

besluit te arresteren, gelijk gearresteerd wordt bij dezen, de navolgende organisatie voor het bestuur van Java's Noord-Oostkust:

Art. 1. De prefecten zullen zijn de eerste persoon, ieder in hunne prefecture, en als de gouverneurs civiel daarvan worden geconsidereerd.

Art. 2. Zij zullen verpligt zijn voor de goede orde en politie in hunne prefecture te waken en tevens te zorgen, dat de onder hen gehoorende regenten en mindere hoofden

mede tot hunnen pligt worden gehouden; dat de gemeene inlander door hen niet werde gekneveld, noch mishandeld, maar integendeel in alles volkomen regt wedervare; dat ook de verschillende cultures behoorlijk worden gadegeslagen, de rijstvelden op hun tijd beplant en inzonderheid de cultures der koffij en kapas meer en meer worden uitgebreid en verbeterd.

Art. 3. Zij, prefecten, zullen ten dien einde niet alleen in hunnen dienst kunnen behouden de mantries of zoogenaamde condoeroeans, die tot het overbrengen van orders aan de regenten wierden gebruikt, maar bovendien nog in dienst nemen, voor zooveel Tagal, Paccalongang, Samarang, Japara, Rembang, Sourabaija, Grissée, Passourouang en Sumanap betreft, een getal van 24, doch te Banjoewangie, Bancallang en de Baviaan van slechts 12 jonge en geschikte manschappen, met een algemeen hoofd over dezelve, door den prefect of commandant der plaats te benoemen en aan te stellen en verdeeld in volgender voege, als op de eerstgemelde prefectures:

4 tot oppassers,

12 anderen om tot maintien der politie en goede order te worden gebruikt en inzonderheid om alomme in de kampongs, negorijen en dessas een wakend oog te houden op hetgeen aldaar omgaat en van alles rapport te doen aan den prefect; en de overige

8 manschappen tot het inspecteren en houden van opzigt over de koffij en andere cultures;

en zo op de kleine en ondergeschikte prefectures na rato. Zullende voorts deze manschappen naar de differente departementen, waarin dezelve worden geëmploijeerd, door eene bijzondere wijs van kleding na een daarvan door den prefect of het hoofd der plaats te geven model alle van den anderen worden gedistingueerd.

Art. 4. De gedachte manschappen zullen door de respective regenten, niet alleen ieder van een goed paard met dies toebehoren worden voorzien, maar ook door de prefecten met de nodige rijstvelden tot derzelver onderhoud, welke bestaan zullen in 4 jonken voor het hoofd en 1 ½ jonk voor ieder

gemeene, zullende zij voorts mede bevrijd zijn van alle andere lasten, behalven het opbrengen van hun aandeel in rijst-leverantien aan den Lande.

Art. 5. Bij absentie van den prefect zal het gezag zijn toevertrouwd aan den boekhouder of scriba, met uitzondering alleen van den Oosthoek en van Samarang, zullende bij absentie van den gezaghebber de prefect van Grissee en van den prefect van Samarang de hoofdadministrateur aldaar met het gezag bekleed zijn.

Art. 6. Aan de gedachte prefecten zullen, ofschoon in alles aan derzelver gezag en bevelen ondergeschikt ten aanzien van het inlandsche bestier, onmiddelijk in rang volgen de regenten, welke tot hunne prefecture gehoren.

Art. 7. Zij, regenten, zullen voortaan mede worden geconsidereerd als ambtenaren van Zijne Majesteit den Koning van Holland en in die hoedanigheid in alle officiele actens gebruik maken van het zegul van den staat.

Art. 8. Zij zullen den rang hebben: een adipattij van major, een tommogong van luitenant-kolonel en een ingebeij van kapitein.

Art. 9. Zij zullen daarentegen ook verpligt zijn zich met allen ijver toe te leggen op de verbetering en uitbreiding der cultures en inzonderheid van die der koffij en kapas, en navolgens den wil van Zijne Majesteit den Koning het lot van den gemeenen Javaan te verzagten en van alle onderdrukking te bevrijden, mitsgaders te zorgen, dat daarenboven alle ledigloopers, zwervers en andere, schadelijke voorwerpen zorgvuldig uit hunne regentschappen geweerd dan wel tot den landbouw of andere, nuttige bezigheden werden aangespoord; dat voorts de contingenten, verpligte leverantien en contributie in gelde ter behoorlijker tijd worden voldaan en eindelijk alles aangewend, wat eenigzints dienen kan om den bloeij en welvaart van de aan hun toevertrouwde regentschappen te bevorderen, zoo en in diervoege als hun nader bij een speciale instructie zal worden voorgeschreven.

Art. 10. De bepattijs, jaxas, mantries en mindere hoofden

zullen onderling den rang blijven behouden, welke zij thans bezitten, en verpligt zijn met alle getrouwheid uit te voeren de bevelen, welke hun door de regenten dan wel onmiddelijk door den prefect worden gegeven.

Art. 11. Alle onderdrukkingen en knevelarijen van den gemeenen man, door de gedachte mindere hoofden gepleegd, zullen onmiddelijk door het verlies hunner bedieningen worden geboet, dan ook wel zwaarder naar exigentie van zaken worden gestraft.

Art. 12. De afzetting van alle de voornoemde mindere hoofden zal voortaan alleen geschieden door zijne excellentie den Gouverneur Generaal, op voordragt van den prefect, zullende de regenten eenlijk geregtigd zijn hunne klagten en bezwaren ten aanzien van dezelve aan den prefect in te dienen.

Art. 13. Ter betere nakoming van het voorgaande artikel zullen alle de daarbij vermelde hoofden van actens van aanstelling worden voorzien, met uitzondering alleen van de patingies of loerahs, als wordende veelal door het volk zelve gekozen en van jaar tot jaar verwisseld.

Art. 14. De voorschreven actens van aanstelling zullen, voor zover de bepattijs en groot-jaxas betreft, worden verleend door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal en voor het overige uit hoogst deszelfs naam door den prefect.

Art. 15. Zij zullen zijn geschreven, die van een bepattij op:

een zegel van	rd'	5 : —
die van een groot-jaxa	»	5 : —
» » » opperpriester	»	5 : —
» » » onderpriester	»	1 : —
» » » groot-mantrie	»	1 : —
» » » demang	»	1 : —
en die van een klein-mantrie	»	— : 24

Art. 16. Aan de meergedachte hoofden zullen bovendien een toereikend aantal rijstvelden worden toegestaan om daaruit, volgens hunnen rang, een ordentelijk bestaan te kunnen vinden, zonder nodig te hebben, om daartoe te geraken, tot andere middelen of wegen hunne toevlugt te nemen.

Art. 17. De contingenten van rijst, groene katjang, clappus en aard-olij, item hout, kaijer en goemoetie-draden, mitsgaders de geforceerde leverantie van peper, zal vooreerst nog op den ouden voet worden gelaten, dat is, dat dezelve op even die wijze als voorheen en met even dezelvde overwigten en min-betalingen zullen geleverd worden, met deze essensiele verandering nogthans, dat de voorschrevene overwigten en min-betalingen niet meer ten voordeele zullen komen van de genen, die dezelve te voren na zich trokken, maar ten faveure gebragt worden van den Lande, onder deze bepalingen:

1° dat de opbrengst van de groene katjang zal worden vervangen door eene betaling in gelde, gerekend tegens rd[s] 40, zilver geld, de koijang,

2° dat het desgelijks ook aan alle de ingezetenen zal zijn gepermitteerd om het aandeel, dat zij in de leverantie van rijst aan den Lande zullen moeten fourneren, mede in gelde te vereffenen tegens een rd[r], zilver, de pikol van 125 pond.

Art. 18. De leverantie van houtskolen en andere diergelijke, onontbeerlijke artikelen voor de huishouding zal insgelijks nog op den presenten voet worden gelaten, tot dat op voordragt van de administratie der houtbosschen daar omtrent eene nadere bepaling zal zijn gemaakt.

Art. 19. Alle verdere, geforceerde leverantien, als die van indigo, katoene garens, cardamom, was, staart- en lange peper zullen geheel zijn en blijven afgeschaft.

Art. 20. De respective regenten en inlandsche hoofden zullen voor den vervolge mede geheel zijn geliberreerd van het fourneren van geschenken, hetzij in gelde, dan wel in goederen of anderzints, onverschillig om welke redenen of aan wien dit ook zoude mogen geschieden, met comminatie zelfs van, hier tegens handelende, naar omstandigheden van zaken te zullen worden gecorrigeerd.

Art. 21. Het verhuren van dessas en negorijen aan Chinezen en anderen bij placcaat van den 14[en] Julij 1808 bereeds zijnde geinterdiceerd, zullen zij, regenten, zich daar na stip-

telijk hebben te gedragen, uitgezondert alleen diegeenen, welke aan de suikermolens, aan de zoutpannen, dan wel aan de vogelnest-klippen zijn verbonden en welke zij op den vorigen voet zullen mogen voortgaan te verhuren, mits de ware benodigdheid niet te buiten gaande.

Art. 22. De gezamentlijke regenten zullen voortaan nog ontheven zijn van alle verdere betaling van tjatjar- en calangergelden, zullende echter de jaarlijksche fournissementen voor het houden van tandak- en ronging-spellen, zoomede die ten behoeve van den landraad, op den ouden voet worden gecontinueerd, met die verandering nogtans, dat de betaling der laatstgemelde voor als nu gedeeltelijk te Sourabaija zal geschieden.

Art. 23. De regent van Lassum zal in het bijzonder voortaan zijn geëxcuseerd van het aanbouwen en leveren van het anders gewoone contingent-vaartuig, zullende hij niettemin verpligt blijven tot de betaling van rd[s] 1000 wegens de in het Damaksche gelegen calanger negorij Grogol, zoomede van gelijke rd[s] 245 wegens Glongong en rd[s] 31:12 van Tjinkalsewoe.

Art. 24. De zogenaamde pradjoerits of onbezoldigde inlandsche troupes, als van geen nut zijnde, zullen van nu voortaan worden afgeschaft en de respective regenten van derzelver onderhoud bevrijd.

Art. 25. Daarentegen zal op iedere prefecture of commandement worden opgericht een corps van inlandsche dragonders of zogenaamde djajing sekars, zullende bestaan:

te Tagal uit een corps van	80	koppen
» Paccalongang	50	»
» Samarang	100	»
» Japara	50	»
» Rembang	50	»
» Grissee	50	»
» Sourabaija	80	»
» Passourouang	100	»
» Sumanap	100	»

Terwijl nogtans de ondergeschikte prefectures en posten

van Bangallang, Banjoewangie en de Baviaan van de oprichting van dezelve blijven geëxcuseerd.

Art. 26. De gedachte corpsen dezer djajing sekars zullen onmiddelijk staan onder de orders van den prefect of commandant der post, waartoe zij gehooren, en door denzelven geemploijeerd worden ter bewaring eener goede politie en veiligheid in de districten, waarover hij gesteld zal zijn.

Art. 27. Ten einde aan deze hunne bestemming te kunnen beantwoorden zullen de gedachte djajing sekars alle gekozen worden uit goede ingezetenen en bestaan uit jong en knap volk, waarop men zich veilig kan verlaten.

Art. 28. Zij zullen door hunne eigene officieren worden aangevoerd, welkers getal echter niet hooger zal mogen zijn dan van drie voor ieder prefecture of commandement, waarvan de eerste rang zal hebben naast den bepattij en de overigen naast den binnen-pattij en groot-jaxa, terwijl zij voorts alle drie zullen voorzien zijn met het gewone distinctief-teken, aan hunnen rang verknocht; zullende wijders aan de onder-officieren en gemeenen respectievelijk worden toegekend de rang van groot- en klein-mantrie, ten einde daardoor te meer ontzach aan den gemeenen man werde ingeboezemd en de corpsen zelve met eenen beteren geest werden bezield.

Art. 29. Tot onderhoud van deze manschappen zal in ieder district een genoegzaam aantal rijstvelden worden afgezondert en gesteld ter dispositie van den prefect of van den commandant der post. om door hem zelven of eene commissie van zijnent wegen in volgender voege te worden verdeeld, als:

voor den eersten officier	15	jonken
» » tweeden »	10	»
» » derden »	8	»
» twee wachtmeesters, ieder	5	»
» vier corporaals »	4	»
en » ieder gemeene	3	»

Art. 30. De voorschreven rijstvelden zullen verdeeld worden over de gezamentlijke regentschappen, onder elke prefecture gehorende, naar evenredigheid van derzelver grootte en bevol-

king en op dienzelvden voet, als tot hiertoe ten opzichte van andere lasten heeft plaats gehad.

Art. 31. De meergemelde djajing sekars zullen van 's Landswege worden voorzien met een toereikend aantal korte karabijnen met banjonetten, item houwers en goede pistolen, wanneer die aan handen zijn.

Art. 32. Zij zullen bovendien ook voorzien worden, ieder, van een goed paard met dies zadel en verder toebehoren, mitsgaders van eene montering na een daarvan te geven model, en wel voor de eerste maal ten koste van de regenten, waaronder zij gehoren, doch in het vervolg voor hunne eigene rekening.

Art. 33. De commandeerende officieren zullen gevolgelijk verplicht zijn te zorgen, dat, ingeval van overlijden van een dezer manschappen of wanneer dezelve op eene andere wijze den dienst komen te verlaten, niet alleen alle derzelver wapenen in een behoorlijken staat werden overgegeven, maar ook alle de goederen, welke, als voorzegd, door den regent voor de eerste maal zijn gefourneerd, en dat dezelve voorts aan hunne opvolgers in den dienst worden uitgereikt.

Art. 34. Zich bij hunne corpsen wel gedragende, zullen de officieren en gemeenen der djajing sekars in het vervolg mede tot het inwendig bestier der regentschappen of tot het opzicht over de differente cultures en tot inlandsche hoofden bij preferentie verkiesbaar zijn.

Art. 35. Ongeacht de oprichting der voren omschrevene corpsen van djajing sekars, zal ook voor den vervolge blijven stand houden de al oude verpligting, welke op de ingezetenen, zoo van de hoofd-negorijen, als dessas ligt, om, een ieder in de wijk of kampong, waartoe hij gehoord, op zijne beurt bij nacht mede de wacht te houden in de ten dien einde op bekwame afstanden van elkander geplaatste wachthuizen en, waar zulks noodig is, ook voor het fort of bij des prefects woning, item op de passeerbaan en andere diergelijke plaatsen; doch zullen deze wachten eenelijk mogen gewapend wezen met hunne pieken en krissen om, dus doende, alle misbruik,

hetwelk van het schietgeweer zoude kunnen gemaakt worden, voor te komen.

Art. 36. Evenals van het onderhoud der zoogenaamde pradjoeriets of onbezoldigde inlandsche troupes, zullen de regenten voor het vervolg mede zijn geliberecrd van de leverantie van kruissersvaartuigen tegens de zeerovers en van de leverantie van vaartuigen ter afhaal van water en brandhout, met uitzondering alleen van de mindere forten en prefectures, alwaar slechts een enkel vaartuig ten behoeve van het garnizoen zal worden verstrekt; voorts van het overbrengen van brieven en papieren, item van het praaijen van passerende schepen en vaartuigen en andere diensten meer, welke te voren van hun pleegden te worden gevergd.

Art. 37. Ter voorkoming nogtans van groote kosten en omslag voor den Lande zal de leverantie van booten, schouwen en andere vaartuigen, benodigd, zoo tot het lossen en laden van schepen, als tot den afhaal en aanbreng van producten, item tot het transporteren der houtvlotten en wat dies meer is, voor als nog op den ouden voet en voor rekening van de regenten worden gelaten.

Art. 38. Het zal niettemin aan de respective prefecten en commandanten der posten ten sterksten zijn geinterdiceerd van deze vaartuigen eenig ander gebruik te maken, dan 't geen in 's Lands dienst word vereischt.

Art. 39. In die plaatsen en districten, waar ten voorschreven einde de visschers-prauwen plegen te worden gebruikt, zal zulks mede op den ouden voet worden gelaten, doch zullen de eigenaars van deze visschers-prauwen op de gedachte plaatsen, niet alleen geheel vrij zijn van de betaling van pacht voor de door hun ingevoerd wordende visch, maar bovendien ook voor dezelve en de verdere, met hen varende manschappen een of meer vaste negorijen worden afgezonderd met een toereikend getal rijstvelden om daaruit hun onderhoud te vinden, en zonder dat zij voor het genot van deze rijstvelden eenige andere lasten zullen behoeven op te brengen, noch om dies wille tot eenige andere diensten

worden verpligt buiten het gewone contingent van hunne rijstvelden.

Art. 40. De leverantie der benodigde manschappen voor de magazijnen zal insgelijks als van ouds door de regenten worden gedaan; en zullen voor deze manschappen mede de benodigde dessas en rijstvelden worden afgezonderd, uitgenomen nogtans Sourabaija en Samarang, alwaar tot de voorschreven werken eenlijk de inwooners der hoofd-negorijen zullen worden geëmploijeerd en zulks zonder dat aan hun daarvoor eenige andere beloning zal worden gegeven als alleen de kwijtschelding der grondpacht, die zij anderzints voor de vrijheid van inwoning gewoon zijn te betalen.

Art. 41. Voor de diensten ten behoeve der hospitalen, het werk der blandongs en den zogenaamden houtkap zullen als van ouds eenige vaste dessas met een genoegzaam aantal rijstvelden tot onderhoud der battoors blijven afgezonderd; terwijl ten aanzien der werken aan 's Lands fortificatien en wat dies meer is, de daaraan geëmploijeerde manschappen, zoo nu, als in het vervolg, zoodanige betaling en verstrekkingen zullen genieten, als omtrend ieder van dezelve bij afzonderlijke besluiten is of nog zal worden bepaald.

Art. 42. Daarentegen zullen alle transporten van goederen, die van 's Landswege worden verzonden, als ook de benodigde battoors, vivres en paarden voor marcherende troupes of bijzondere militairen door de regenten moeten worden bezorgd, doch zonder dat daartoe eenige bijzondere dessas of rijstvelden worden afgezonderd; zullende deze diensten door de gezamentlijke negorijen moeten worden gepresteerd, een ieder op zijn beurt, in diervoege, dat omtrend het getal der battoors en paarden, alsmede de verstrekkingen van vivres en de daarvoor te doene betalingen exactelijk werden geobserveerd de orders, gesteld bij besluit van den 17en en van den 20en Augustus jongstleden.

Art. 43. Evenals tot het transport van 's Lands goederen en ten dienste van militairen, zullen ook de battoors en paarden door de regenten moeten worden gefourneerd ten dienste

van andere ambtenaren, wanneer dezelve in officio reizen, mits nogtans, dat tot het transport van personen en goederen geen meerder manschappen en paarden zullen mogen worden gevorderd, noch gegeven als:

voor een inspecteur-generaal of prefect twintig battoors en vier paarden;

voor een lid van de administratie der houtbosschen, commandant in den Oosthoek en onder-prefect twaalf battoors en drie paarden;

voor een scriba en ander diergelijk ambtenaar agt battoors en twee paarden;

voor een opziender vier battoors en een paard;

en voor alle andere commissianten twee battoors en een paard, mitsgaders het nodige logies en levensmiddelen voor hun zelven en gevolg tegens billijke betaling.

Art. 44. Met uitzondering van de voorschreven diensten en prestatien, alsmede van het maken en onderhouden der wegen, het uitdiepen van kleine rivieren, gragten en waterleidingen en voorts van alle zoodanige, publieke werken, welke tot onderhoud van een goede orde en politie mogten worden vereischt, zullen voortaan, te rekenen van den 1en October aanstaande, alle heerendiensten komen te cesseren, met uitzondering alleen van dezulke, welke voor de regenten of andere inlandsche hoofden nader bij het 54e artikel zullen worden bepaald en toegestaan.

Art. 45. Alle verdere heerendiensten, verstrekkingen van paarden en battoors om niet en diergelijke prestatien zijnde afgeschaft, zoo zal tot gerief der ingezetenen en reizigers, die zwarigheid mogten vinden het noodig getal manschappen en paarden tot transport van hunne personen en goederen in huur te bekomen, op gevoeglijke afstanden van den anderen een aantal bekwame herbergen worden opgericht en wel onder het ressort van 't voormalige gouvernement van Java's Noord-Oostkust:

de eerste te Tagal,
» tweede » Paccalongang,

de derde te Wellerie,
» vierde » Samarang,
» vijfde » Coedus,
» zesde » Rembang,
» zevende » Sarang,
» achtste » Touban,
» negende » Sidaijoe en
» tiende » Sourabaija.

Art. 46. De opbouw der gedachte herbergen zal geschieden voor rekening van de regentschappen, welke tot de prefecture gehooren, waarin dezelve gelegen zijn, in evenredigheid van het aandeel, dat door ieder van dezelve in andere lasten moet worden gedragen, en zulks ingevolge een nader daarvan te formeren tarief voor ieder prefecture.

Art. 47. De tot den opbouw der meer gedachte herbergen benoodigde houtwerken, mitsgaders ijzer en spijkers, zullen daartoe uit 's Lands voorraad tegen inkoopsprijzen worden verstrekt.

Art. 48. Daarentegen zullen de regenten moeten zorgen, dat, behalven de meubelen en verdere benoodigdheden tot gerief der passerenden, elke herberg nog voorzien werde van twee goede postwagens, ieder voor zes personen, dan wel vooreerst van zoodanige andere rijtuigen, als de omstandigheden zullen komen toe te laten, benevens zoovele spannen wagenpaarden, als benoodigd zijn om de eerste postplaats van de volgende herberg te bereiken, ieder span gerekend voor een traject van een of hoogstens anderhalf uur gaans, en voorts het noodige aantal van goede rijpaarden en zoogenaamde gladdakkers naar evenredigheid.

Art. 49. De voormelde postwagens zullen ten dienste der reizigers ten minsten tweemaal in de week en wel des Maandags en Donderdags, zoowel om de Oost, als om de West moeten afrijden, terwijl van de rijpaarden dagelijks ten minsten twee zullen moeten te bekomen zijn, die op bekwame afstanden tot de eerste postplaats der volgende herberg worden afgewisseld.

Art. 50. Het opzicht en de directie over de meer gedachte herbergen zal door den prefect, onder goedkeuring van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, worden opgedragen aan een der zoons of andere naastbestaande der regenten, indien dezelve daartoe de noodige bekwaamheid bezitten, ofte anders aan zoodanig, inlandsch of Europeesch persoon, als hij daartoe het meest geschikt zal oordeelen.

Art. 51. Tot onderhoud van elk van deze herbergen en van het postwezen, daaraan verbonden, zullen door de gezamentlijke regenten, een ieder in evenredigheid van de lasten, welke zij overigens dragen, worden bijeengebragt een aantal van 90 jonken rijstvelden, waarvan de beheering en verdeeling zal worden overgelaten aan diegeenen, die met de directie der herberg is belast.

Art. 52. Ten aanzien van de verdere huishoudelijke inrigting der gedachte herbergen, de ververschingen, welke door de houders van dezelve zullen moeten worden gefourneerd, de betalingen, welke door hen zullen mogen worden gevorderd, zoomede ten aanzien van het tarief der vragten voor de postwagens en huur voor de rij- en gladdakspaarden, mitsgaders omtrent het oppertoezicht, hetwelk door den prefect en commissaris over de wegen en posterijen over de kas en den staat van ontvangst en uitgaven zal worden uitgeoefend, zullen zoodanige vaste bepalingen worden beraamd, als bij een nader deswegens te emaneren reglement aan de gemeente zal worden bekend gemaakt.

Art. 53. Ten einde de wegen en bruggen, langs welke de postwagens zullen moeten passeren, bestendig in goede orde werden onderhouden, zullen in ieder district twee der geschiktste mantrie's worden gekozen, die, met den rang van groot mantrie's bekleed, onder de onmiddelijke orders van den prefect eenelijk met de zorg voor het onderhoud der wegen en bruggen zullen zijn gechargeerd.

Art. 54. Het getal der huisselijke bediendens en gevolg van de inlandsche regenten en mindere hoofden zal niet meer mogen bedragen, dan:

voor de regenten van Samarang, Damak, Paccalongang, de eersten van Tagal en Pattij, de beiden van Sourabaija en voorts ook die van Sumanap, Passourouang en Sidaijoe, ieder:

12 piekdragers of panoerangs, waarvan dagelijks zes in functie,
2 paijong-dragers, ad idem,
2 epok- » » »
2 lampet- » » »
2 bawat- » » »
4 geweer- of houwerdragers } of zoogenaamde pangawenan,
6 piekdragers }
2 kandaga-dragers, ad idem,
2 rotting- » » »
2 quispedoor- » » »
2 gapet- » » »
16 panakawangs en
16 tandoe-dragers voor des regents vrouw,
6 panakawangs » » » »
12 piekdragers » » » »
80 man tot oppassing der paarden, waterhalers in de keuken en wat dies meer is, dan wel
168 man in 't geheel;

voor de regenten van Caliwoengoe, Candal, Batang, Wiradessa, Pamalang, Brebes, beiden die van Japara, den tweeden van Pattij en voorts die van Coedus, Joana, Rembang, Lassum, Touban, Lamongang, item beiden die van Grissée en die van Pamacassang, Bangel en Banger, ieder:

2 piekdragers,
2 paijong-dragers,
2 lampet- »
2 epok- »
2 bawat- »
2 kandaga- »
2 geweer-dragers } of zoogenaamde pangawenan,
4 piek- » }
18 koppen,

18
2 rotting-dragers,
2 quispedoors-dragers,
2 gapet- »
12 panakawans,
16 tandoe-dragers voor des regents vrouw,
2 paijong- » » » » »
8 piekeniers
4 panakawans,
68 man in de dalm, op den stal, in de keuken, etc. of
134 koppen in het geheel;

en voor den tweeden regent van Tagal en dien van Glongong, Tjinkalsewoe, Banjoewangie en Baviaan, ieder:

4 piekeniers,
2 paijong-dragers,
2 epok- »
2 lampet- »
2 bawat- »
2 geweer- » } of zoogenaamde pangawenan,
2 piek- »
2 kandaga- »
2 quispedoor-dragers,
8 panakawans.
24 man in de dalm, keuken, stal, etc.,
12 tandoe-dragers voor des regents vrouw,
4 piekeniers en
2 paijong-dragers, of
70 man in het geheel.

Terwijl voorts de bepattijs een vierde, de jaxas, binnenpattijs en wedono's of groot-mantrie's, als ook de broederen en kinderen der regenten een achtste, de klein-mantrie's en andere gelijkstandige hoofden een zestiende gedeelte in hun gevolg zullen mogen hebben van het getal, 't welk aan hunne regenten is toegestaan; zullende de loerahs patingie en andere diergelijken niet meer dan een of uiterlijk twee man in hun gevolg mogen hebben.

Art. 55. Onder de voorschreven bepaling zullen echter niet begrepen zijn de muzikanten, noch ook de topping- en waijang-speelders, die bovendien naar oud gebruik zullen mogen werden aangehouden, doch zonder dat derzelver getal werde vermeerderd.

Art. 56. Ten einde het lot van den gemeenen Javaan ook door eene verbeterde administratie van justitie te meer werde verzekerd en tevens de bezwaaren werden uit den weg geruimd, welke de overzending van gevangenen en getuigen van afgelegene plaatsen aan den landraad van Samarang noodzakelijk ten gevolge moet hebben, zal voortaan in ieder prefecture worden opgericht een afzonderlijk landgericht.

Art. 57. Hetzelve zal bestaan uit den prefect of dengeenen, die het gezag voert, als president, de onder hem sorterende regenten, nevens derzelver bepattijs als leden, waarbij op plaatsen, waar slechts een of twee regenten zijn, nog zoovele andere, van de voornaamste en braafste, inlandsche hoofden zullen worden gevoegd, als noodig zullen zijn om een getal van zeven stemmen uit te maken; voorts uit een groot-jaxa als fiscaal en den boekhouder als scriba en permanent lid, met uitzondering nogtans van Samarang en Sourabaija, alwaar de translateur scriba en de scriba steeds permanent lid van het landgericht zal wezen.

Art. 58. In de voorschreven landgerichten zal mede zitting worden gegeven aan de panghoeloes of opperpriesters der onderscheidene regentschappen, doch zonder dat aan dezelve eene concluderende, maar eenlijk eene adviserende stem zal worden toegekend.

Art. 59. Ingevalle eenige der leden door ziekte of anderzins mogten worden verhinderd de vergadering waar te nemen, dan wel dat iemand derzelver uithoofde van bloedverwantschap of om andere redenen belet wierd te zitten, zal de president bevoegd zijn een of meerdere, kundige, inlandsche hoofden dan wel Europeesche ambtenaren of burgers te assumeren, ten einde een ieder goed en onpartijdig recht te doen wedervaren.

Art. 60. De gedachte landgerichten zullen vergaderen eens om de veertien dagen of zooveel malen meer, als de noodzakelijkheid zal vorderen.

Art. 61. Zij zullen bevoegd zijn te oordeelen over alle inlandsche zaken, civiele en crimineele, binnen den omtrek van derzelver jurisdictie voorvallende en bij de volgende artikelen daarvan niet uitdrukkelijk geëximeerd.

Art. 62. Tot de laatstgemelde zaken zullen in de eerste plaats behoren alle de zoodanige, waarbij Europesen, Chinesen, Maleijers, Bouginesen, dan wel andere vreemde natien zijn betrokken, alle welke aan de judicature van den Raad van justitie zullen worden gelaten.

Art. 63. Voorts de misdaden van verraad, graven-schending, tempel-roof, doodslag, door den eenen Javaan tegens den anderen bedreven, wijders alle misdaden, waarin de regenten, bepattijs, jaxas, hunne familien en andere welgezetene inlanders zijn betrokken, mitsgaders alle zoodanige capitale delicten, welke niet vallen in de termen van brandstichting, roof en van geweld, alle dewelke, met uitzondering van de misdaad van verraad, aan den grooten landraad te Samarang verblijven.

Art. 64. Van de judicature der meergemelde landgerichten zullen ter eerster instantie nog zijn geëximeerd kleine geschillen over huwelijkszaken, injurie, wanbetaling en wat dies meer zij, ter afdoening van dewelke door de regenten, ieder in hun district, nevens derzelver binnen- en buiten-pattijs, jaxas en panghoeloes, eene afzonderlijke vergadering zal worden geformeerd, die twee maal des weeks, namelijk 's Dingsdags en Zaturdags, hare zittingen zal moeten houden, zullende van het voorgevallene in dezelve telkens worden verslag gedaan aan den president van het landgericht en blijvende aan partijen het recht om, in de uitspraak niet berustende, zich op het landgericht te beroepen.

Art. 65. Er zullen voortaan zijn twee groote landraden, als: een te Samarang en een te Sourabaija; de groote landraad te Samarang zal bestaan uit dezelvde leden, welke het gewoone landgericht aldaar uitmaken, met bijvoeging eenelijk

van een der regenten om de Oost en een der regenten om de West, bij beurten uit de prefectures Japara en Rembang en Tagal en Paccalongang te verkiesen, en te Sourabaija uit den gezaghebber als president en de eerste regenten van Sourabaija en Grisée, nevens die van Lamongang, Sidaijoe, Bangil, Passourouang en Pamacassang als leden, terwijl de translateur daarbij mede de post van scriba zal bekleeden en een braaf en kundig inlander die van fiscaal, waartoe door den Oosthoeks-gezaghebber aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal eene voordragt zal worden gedaan.

Art. 66. Door deze groote landraden zullen geene zittingen worden gehouden, als wanneer werkelijk procedures aanhangig zijn, in welk geval de presidenten het regt zullen hebben de leden te beschrijven.

Art. 67. Alle zaken, bij art. 63 aan de judicature van het gewoone landgericht geëximeerd en aan den landraad te Samarang verbleven, zullen, voor zooverre den Oosthoek betreft, voortaan bij den grooten landraad te Sourabaija worden overgebragt.

Art. 68. De fiscaal van den landraad te Samarang zal uit consideratie van de vermindering zijner inkomsten als ingebeij van Torbaija, doordien de inkomsten der passer aldaar aan den Lande zijn getrokken, uit 's Lands kas eene bezoldiging genieten van rds 150, zilver geld, ter maand en die van den landraad te Sourabaija een tractement, gelijkstandig met dat van boekhouder, buiten en behalven het genot van die gelden, welke voorheen door de regenten tot onderhoud van den landraad te Samarang wierden gefourneerd en waaruit zij het onderhoud hunner oppassers en bedienden zullen verplicht zijn goed te maken.

Art. 69. De groot-jaxas der landgerichten en hunne bedienden zullen daarentegen door de respective regenten zelven moeten worden onderhouden en de eerstgemelde van een even groot aantal rijstvelden voorzien worden, als de binnenpattij van de eerste of voornaamste der gemelde regenten geniet, met wien hun gelijke rang zal worden toegekend.

Art. 70. De klein-jaxas, waarvan de verschillende regentschappen en districten zijn voorzien, zullen op den ouden voet mede door hunne hoofden werden onderhouden en stiptelijk worden bewaakt, opdat ze zich aan geene excessen of pligtverzuim komen schuldig te maken.

Art. 71. Ter securering der gevangenen, welke aan den grooten landraad te Samarang komen, zal men zich blijven bedienen van het gebouw, dat van ouds daarvoor is bestemd geweest, doch te Sourabaija, alwaar geen zodanig gebouw aanwezig is, zal hetzelve, zoodra mogelijk, worden opgericht en wel ten koste der gezamentlijke regenten in den Oosthoek, benevens den pachter van de landschappen Bezoekie en Pannaroekan, een ieder na rato van de grootheid der lasten, welke hij overigens verpligt is te dragen; zullende nogtans het daartoe benodigde hout, item ijzer en spijkers uit 's Lands voorraad tegens inkoops-prijs worden verstrekt.

Art. 71*a*. Ter bewaring der gevangenen, welke aan de respective landgerichten komen, zullen mede diergelijke gebouwen voor rekening der regenten worden geëxstrueerd; en zal de executië hiervan aan de respective prefecten zijn aanbevolen.

Art. 72. Ongeacht de oprichting der voorgeschreven gevangen-huisen zal het nogtans de regenten, mitsgaders de opzichters der landschappen Bezoekie, Pannaroekan en Oeloedjamie zijn gepermitteerd om de kleine blokhuisen, welke zich thans in de hoofd-negorijen bevinden, te blijven aanhouden, doch zonder daarvan eenig verder gebruik te mogen maken als om de agterhaalde misdadigers en suspecte persoonen oogenblikkelijk te kunnen secureren en onder de uitdrukkelijke mits, dat zodanige, gesecureerde pesonen niet langer dan eenmaal vier en twintig uren in arrest zullen mogen worden gehouden om na verloop van dezelve aan het landgericht te worden overgegeven, dan wel, onschuldig zijnde bevonden, met voorkennis van den president op vrije voeten te worden gesteld.

Art. 73. Op de godsdienstige begrippen der Javanen zullen geenerhande inbreuken worden gemaakt, zullende ook het

recht van hunne opperpriesters tot het decideren van zekere geschillen over huwelijkszaken en successien in zijn geheel worden gelaten, mits daarvan geen misbruik makende en het recht van àppel aan het landgericht open blijvende.

Art. 74. Daarentegen zullen de priesters in het algemeen eene meerdere zorg voor het onderwijs der jeugd hebben te dragen en zal hier omtrent het oppertoezicht aan de respective prefecten en regenten zijn aanbevolen.

Art. 75. De voormelde priesters, groot- en klein-jaxas, mitsgaders de bepattijs en verdere bedienden en aanhorigen der regenten, gelijk mede de gemeene Javanen, welke in 's Lands dienst worden geëmploijeerd, zullen personeel van alle verdere diensten en in het bijzonder van den aanplant en de leverantie van koffij en kapas zijn geëxcuseerd.

Art. 76. Alle overige Javanen, onder ons gebied gezeten, zullen òf tot de culture van kapas, aan het gouvernement te leveren tegens Sp[s] 3, zilver geld, de picol van 128 pond, òf tot de culture der koffij, aan het gouvernement te leveren tegens rd[s] 4, zilver geld, de pikol van 225 pond, òf eindelijk tot de betaling van Sp[s] 2 voor elke jonk rijstvelden, die zij in gebruik hebben, worden aangehouden.

Art. 77. Ongeacht de uitbreiding, welke door de voorschreven inrigtingen aan de culture der koffij en kapas zal worden gegeven, zal niettemin het belang der rijst-culture niet uit het oog worden verloren en zullen de respective prefecten en regenten gelast en gehouden zijn daaromtrent het voordeel van den Lande, zowel als van den gemeenen Javaan te behartigen.

Art. 78. En, vermits door de voor eenige jaren op Java algemeen geheerscht hebbende ziekte onder de buffels en het rundvee op sommige plaatsen alsnog een schaarsheid van dezelve word ondervonden, zullen de respective regenten verpligt zijn te zorgen, niet alleen, dat de gestelde orders tegens het slachten van wijfjes-buffels en koebeesten met alle nauwkeurigheid worden nagekomen, maar ook, dat de aanteelt en fokkerij van dezelve, zooveel doenlijk, worden bevorderd.

Art. 79. Met de jaarlijksche opnemen der negorijen, dessas, rijstvelden, enz., welke in ieder district plegen te geschieden, zal als voorheen worden gecontinueerd en door de prefecten of commandanten der plaatsen worden gezorgd, dat, telkens na het planten der padij of wel in de maand Mei, expresse gecommitteerdens daartoe werden benoemd; zullende van het resultaat der gedane opneem rapport moeten worden gedaan aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

Art. 80. Eindelijk zullen de hoofdgelden en andere belastingen, welke de ingezetenen aan hunne regenten en verdere hoofden plegen op te brengen, op den ouden voet mogen werden geheven en de gemelde regenten insgelijks blijven genieten de inkomsten, welke de in hunne districten gevonden wordende passers en tambangers of overvaarten opleveren, met uitzondering der passers in de nabijheid van Samarang en de forten te Oenarang, Salatiga en Boejoelalie, dewelke voortaan ten profijte van den Lande zullen worden verpacht; zóó nogtans, dat het de meermelde regenten ten ernstigsten zal zijn geinterdiceerd de voorschreven heffingen en belastingen op eenigerlei wijze te verzwaren boven hetgeen een al oud gebruik daaromtrent heeft medegebragt en door hen zelven bij de tabellen hunner inkomsten aan het gouvernement is opgegeven, wordende de respective prefecten mede gelast hierop een waakzaam oog te houden, met comminatie van wegens alle excessen en misbruiken, daaromtrent gepleegd, mede verantwoordelijk te zullen worden gehouden.

Art. 81. In compensatie nogtans van de voorschrevene voordeelen, zoowel als van de afschaffing van onderscheidene leverantien en andere verpligtingen, item het onderhoud van onbezoldigde troupes, kruissersvaartuigen en wat dies meer is, zal door de respective regenten jaarlijks aan den Lande worden opgebragt eene recognitie in gelde, geëvenredigd aan de meerdere inkomsten, welke dezelven alsnu zullen genieten, en welke recognitie zal zijn geregeld in voegen, als volgt:

te Tagal:		
voor den regent te Brebes.	rd[s] sp. 1400	
» » 1[en] » » Tagal..	» » 4000	
» » 2[en] » » »	» » 1400	
en » » » » Pamacassang	» » 2000	of rd[s] sp. 8800
te Paccalongang:		
voor den regent te Wieradessa	rd[s] sp. 2000	
voor den regent te Paccalongang	» » 7200	
voor den regent te Batang	» » 2000	» » » 11200
te Samarang:		
voor den regent te Candal, zoo in geld, als het contingent rijst.	rd[s] sp. 2800	
voor den regent te Caliwoengoe	» » 1600	
voor den regent te Samarang het bedragen der nu voor den Lande te verpachtene passers, hetgeen gesteld wordt op circum circa..................	» » 7000	
het bedragen van de pacht der nu mede aan den Lande vervallene passers bij de forten van Oenarang, Salatiga en Boejoelalie, hetgeen mede gesteld wordt op circum circa.......	» » 2000	
voor den ingebeij te Goemoelak aan gelde...........	» » 625	
en het bedragen der te verpachtene passers, waarvoor gesteld wordt................	» » 1575	
voor den ingebeij te Torbaija		
Transporteere...	rd[s] sp. 15600	rd[s] sp. 20000

Per transport....	rds sp. 15600	rds sp. 20000
en Caliwoengoe, het bedragen der ook aldaar te verpachtene passers, dat gesteld wordt op.	» » 1334	
en voor den regent te Damak in geld....................	» » 6000	of » » 22934
te Japara:		
voor den 1en regent te Japara	rds sp. 2500	
» » 2en » aldaar...	» » 2000	
» » » te Coedus	» » 1500	
» » 1en » » Pattij.	» » 3000	
en » » 2en » aldaar...	» » 3000	» » » 12000
te Rembang:		
voor den regent te Joana...	rds sp. 2000	
» » » » Rembang de drie aan den Lande getrokkene negorijen voor den houtkap, die voorheen aan den prefect aldaar verhuurt zijn geweest tot................	» » 350	
voor den regent te Lassum de aan den Lande vervallene negorijen voor den houtkap, die aldaar bevorens aan particulieren zijn verhuurd geworden tot................	» » 3100	
en voor den regent te Touban de ook in dat district aan den Lande te vervallene negorijen ten zelvden einde, die voorheen verhuurd zijn geweest tot....	» » 1600	» » » 7050
en in den Oosthoek:		
voor den regent te Sidaijoe	rds sp. 5000	
» » » » Lamongang....................	» » 2000	
Transporteere....	rds sp. 7000	rds sp. 61984

Per transport....	rd^s sp. 7000	rd^s sp. 61984
voor den 1en regent te Grissée	» » 2000	
» » 2en » » »	» » 1200	
» » 1en » » Sourabaija....................	» » 5000	
voor den 2en regent te Sourabaija....................	» » 6000 (¹)	
voor den regent te Bangil..	» » 1000	
» » » » Passourouang....................	» » 3000	
voor den regent te Banger..	» » 2000	
» » » » Poeger..	» » 500	
» » » » Sumanap	» » 7000	
en » » » » Pamaccassang....................	» » 2000	
en waarbij voege hetgeen, waarmede de recognitie van Madura, uithoofde nu de indigomakerijen en leverantien van catoene garens ook aldaar afgeschaft zijn, nog zal verhoogd worden op................	» » 1000	
en hetgeen de pachter van de landschappen Bezoekie en Panaroekan, mede om dezelvde reden, zoowel als 't afschaffen van geven van geschenken, jaarlijks meerder aan pacht zal fourneren moeten..........	» » 1200 of	» » 38900

zoodat alle deze fournissementen en aan den Lande te vervallene voordeelen van verhuurde negorijen en geleverd wordende houtwerken te zamen bedragen zullen circum circa.......................... rd^s sp. 100884

(¹) Sic, maar vermoedelijk fout. Zie bij 1en regent van Soerabaija.

Art 82. Alle de voorschreven bepalingen zullen echter eenelijk worden toegepast op de prefectures en de verdere districten en commandementen, op het eiland Java gelegen, zonder te worden uitgestrekt tot het eiland Madura, verder, als uitdrukkelijk bij de voorafgaande artikelen is bepaald.

Reeds op 31 October 1808 verheugde Daendels zich in »de allezins satisfactoire wijze, waarop de nieuwe organisatie »van het voormalige gouvernement van Java's Noord-Oost- »kust is voltrokken en, niettegenstaande de menigvuldige »zwarigheden, welke zich daarin van den beginne opdeden, »aanzienlijke voordeelen voor 's Lands kas heeft afgeworpen" (¹).

Op 15 Augustus 1809 berigtte Daendels aan de Hooge Regering, dat de reorganisatie van Java's N. O. kust »ten »volle" was »geintroduceerd".

Zie ook 4 April, 10 en 17 Mei 1809.

3 September. *Voorschrift nopens de leverantie van rijst door het regentschap Pati.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat, ofschoon het regentschap Pattij bij het intrekken van de residentie Joana is gebragt onder de prefecture van Japara, nogtans de leverantie van het contingent rijst uit dat regentschap op den ouden voet te Joana kan geschieden, als daartoe beter als Japara gelegen zijnde en dus tot verligting van de regenten en van den inlander strekkende;

heeft besloten, dat de rijst uit het regentschap Pattij als van ouds te Joana zal worden afgeleverd en de behering en verantwoording daarvan, na gedane leverantie in het pakhuis, den prefect van Rembang zal incumberen.

(¹) Considerans van het besluit van 31 October 1808, bij welk besluit, als »een bewijs van edelmoedigheid en toegeeflijkheid van gouvernements wege", aan den oud-gouverneur, N. Engelhard, zekere belasting is kwijt gescholden.

Daendels zal deze »edelmoedigheid en toegeeflijkheid", aan zijn grootsten tegenstander bewezen, later vermoedelijk betreurd hebben.

Op 26 September 1808 is nader besloten, »dat, buiten de contingent-rijst, alle overige producten uit het district van Pattij, welke te vooren op Joana werden geleverd, indien dezelve niet genoegzaam naar Japara kunnen worden overgebragt, als nog derwaards zullen worden afgegeven en ter verdere beheering aan den aldaar resideerenden prefect van Rembang worden overgegeven".

3 September. *Aanwijzing van Djoeana als standplaats van den prefect van Rembang en Rembang als die van den commissaris der houtwerken. — Voorschrift nopens de leverantie van rijst door het regentschap Toeban.*

Zijne excellentie, in overweging genomen hebbende, dat de woning van den resident te Joana beter voor een vast verblijf van den prefect van Rembang is geschikt als de behuizinge in de gedachte prefecture, uithoofde van de allenzins favorable situatie van Joana om de leverantien van rijst en andere producten, fournerende het Rembangsche, buiten de houtwaren, bijna geene producten buiten zestig koijangs rijst van Toeban, welke door den regent in gelde zullen worden verrekend;

overwegende wijders, dat Rembang als een der grootste stapelplaatsen van de geleverd wordende houtwerken daarentegen niet minder gunstig gelegen is voor eene permanente woonplaats van den commissaris der houtwerken en de kust door de genoemde verdeling ook beter als anderzins is bezet en kan worden gesurveilleerd;

besluit, dat de prefect van Rembang zijne woonplaats kiezen zal te Joana en de commissaris der houtwerken zal occupeeren het huis te Rembang, den Lande in eigendom toebehorende;

voorts, dat de regent van Toeban zijne verpligte leverantie van rijst tot zestig koijangs 's jaars met een overwicht van 20 koijangs zal voldoen in gelde tegen een rijksdaalder de picol van 125 ℔, op denzelfden voet, als daartoe bij het nieuwe plan van organisatie voor Java aan de overige regenten vrijheid is gelaten.

3 September. *Opheffing der betrekking van tweeden regent van Tagal.*

De ontslagen titularis kreeg een pensioen van 1000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars »ten laste van het regentschap, »onder de mits van in den Oosthoek door hem te moeten »worden verteerd". Wegens zijne verslaafdheid aan het spel werd hij gesteld onder het toezicht van den gezaghebber van Tagal.

Al de rechten en verplichtingen van den tweeden regent gingen op den eersten over.

4 September. *Bepaling, dat de prefecten van Japara zekeren zaagmolen van elkaâr moesten overnemen*

Is besloten vast te stellen, gelijk vastgesteld wordt bij dezen, dat de zaagmolen, staande op de prefecture van Japara en door den thans aankomenden prefect, Kloprogge, overgenomen voor eene somma van rd[s] 15000, zilver geld, mitsgaders de slaven-vertrekken, kookzalen en andere bijgebouwen, behorende aan den prefect aldaar en door denzelven overgenomen voor eene somma van rd[s] 4000, door zijnen opvolger in der tijd, mits behoorlijk onderhouden zijnde, in overnaam zullen moeten worden geaccepteerd voor de gedachte somma van 19000 rd[s] te zamen, onder decortatie van 10 percent, en zoo vervolgens door hunne respective successeurs in officio, totdat de geheele hoofdsom zal zijn geabsorbeerd, wanneer alle de voorschreven vaste gebouwen aan den Lande zullen zijn vervallen; blijvende alle kosten van onderhoud voor rekening van den tijdelijken bezitter.

6 September. *Toepassing van het bepaalde op 6 April 1764 nopens de procedure tegen amok-makers op den drossaard van de Bataviasche ommelanden.*

Is goedgevonden en verstaan den drossaard over de Bataviasche ommelanden te qualificeeren om voortaan zoodanige

vonnissen, welke naar den inhoud der wet van den 6en April 1764 de plano worden gewezen, paratelijk te executeeren, zonder daarop alvorens te vragen de approbatie van den heer Gouverneur Generaal.

6 September. *Verhooging van het tractement der oppassers van den drossaard van de Bataviasche ommelanden.*

Dewijl de levensmiddelen en andere onkosten in de Bataviasche ommelanden duurder zijn en hooger in geld loopen als in de regentschappen en de gemelde oppassers niet minder moeten vigileeren en mobiel zijn als die van den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden en ook het belang van den Lande vordert, dat deze dienaren eene redelijke betaling erlangen ten einde hun tot de vervulling hunner plichten aan te moedigen, zoo is goedgevonden derzelver tractementen te verhoogen en te bepalen op gelijken voet met de maandgelden der oppassers van den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden.

Uit dit stuk blijkt ook, dat vroeger de oppassers van den gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander door regenten en inlandsche kommandanten van de noodige paarden werden voorzien.

8 September. *Regeling der uitbetaling van de tractementen van zekere civiele ambtenaren te Samarang.*

Is besloten de civiele dienaren te Samarang, welke aan de penne worden geëmploijeerd en tot hiertoe hunne tractementen hebben getoucheerd $^2/_5$ in papieren van credit, $^2/_5$ in koper geld en $^1/_5$ in zilver munt, voortaan te laten uitbetalen, gerekend van primo dezer, half in zilver geld en half in papieren van credit, gelijk ten aanzien der tractementen van de geemploijeerdens op het bureau der secretarie van den 27en Julij jongstleden is bepaald.

10 September. *Benoeming van een beambtschrijver te Samarang, tevens scriba van den prefect van Samarang en Demak en bewaarder van het archief van het Javaasch gouvernement.*

10 September. *Ontbinding van het collegie van commissarissen en buiten-regenten der hospitalen.*

Deze ontbinding was het gevolg van de in werking treding op 1 October 1808 van »het plan ter regeling van den »geneeskundigen en administrativen dienst der hospitalen".

10 September. *Instelling van een Raad van justitie te Soerabaija.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende de uitgebreidheid der jurisdictie van den Raad van justitie te Samarang en de inconvenienten, welke daaruit, vooral ten aanzien van afgelegen plaatsen, worden geboren;

overwegende, dat door de gedachte jurisdictie te splitzen en te Sourabaija een afzonderlijken Raad van justitie te etablisseren met een gebied van bijna dezelvde uitgestrektheid, als dan nog aan den Raad van justitie te Samarang zal verblijven, en met dezelvde magt en autoriteit als die Raad bekleed, het voorschreven inconvenient op de gevoeglijkste wijze zal worden verholpen;

heeft besloten:

1° dat er zal zijn een Raad van justitie van Java's Oosthoek, zitting houdende te Sourabaija en wiens jurisdictie zich zal uitstrekken van het Zuid-Oostelijk punt van Java, tot Grisée ingesloten, en voorts over de eilanden Madura en de Baviaan;

2° dat door den voorschreven Raad van justitie van Java's Oosthoek in alle zaken, zoowel crimineele als civiele, binnen de gedachte limiten voorvallende, zal worden regt gedaan

met gelijke magt en autoriteit, als waarmede de Raad van justitie te Samarang in den haren is of zal worden bekleed, en zulks mede in conformiteit van zodanige instructien, wetten of usantien, als bij den Raad van justitie te Samarang worden gevolgd en geobserveerd;

3° dat alle hooger beroep van den Raad van justitie van Java's Oosthoek, evenals van den Raad van justitie van Samarang, directelijk zal vallen aan den hoogen Raad van justitie te Batavia;

4° dat de Raad van justitie van Java's Oosthoek zal bestaan uit:
een president,
zes leden,
een fiscaal en
een secretaris,
welke laatste, ingevalle de Raad door ziekte of afwezigheid van een of meerder leden zoodanig mogt zijn verzwakt, dat dezelve tot het afdoen der zaken buiten staat geraakte, op voorstel van den president mede tot de zitting als lid zal kunnen worden toegelaten;

5° dat tot de voorschreven functien zullen worden benoemd, gelijk benoemd worden bij dezen:
tot president:
de Oosthoeks gezaghebber;
tot leden:
de chirurgijn-principal, van Zanen,
de administrateur,
de negotie-boekhouder,
de scriba,
de tractements-boekhouder,
de gezworen translateur, Moor;
tot fiscaal:
de beambtschrijver te Samarang, van den Broek;
en tot secretaris:
de klerk, Jan Doelij;
zullende de fiscaal en secretaris aan vaste tractementen genieten rd[s] 3000 en rd[s] 1200, respective in zilvere munt,

'sjaars, boven de boeten en breuken voor den eerstgemelden en de leges voor den laatstgenoemden;

6° dat de fiscaal zal worden gelast om zich ten spoedigsten ter aanvaarding van zijne bediening naar Sourabaija te begeven en den Raad van justitie aldaar om zich dadelijk bij zijne aankomst te constitueren en met primo October hare werkzaamheden te beginnen, inmiddels dat door den president geformeerd en aan den Maarschalk en Gouverneur Generaal zal worden gezonden een voordragt van het getal bedienden, welke aan den fiscaal behoren te worden toegestaan, en den voet, waarop dezelve zullen worden gesalarieerd en gekleed, zoomede van de klerken, voor het secretarij benoodigd.

En zal van de creatie van den Raad van justitie van Java's Oosthoek bij placcaat aan de gemeente worden kennis gegeven.

Zie ook 14 September 1808.

13 September. *Last op collegiën, enz. brieven, in plaats van extract-besluiten, aan de Regering aan te bieden.*

Is goedgevonden en verstaan de respective collegien, benevens vendumeesteren alhier te gelasten, bij het dienen van berichten en het doen van voorstellen, verzoeken, etc., deze regeering te adresseeren bij missive of adressen, in stede van bij extracten uit hunne resolutien, zooals tot nog toe bij velen oneigen in gebruik is.

13 September. *Verpachting van den invoer en het recht tot verkoop van opium in de afdeelingen Batavia en Bantam.*

Is goedgevonden en verstaan den invoer van het debiet van amphioen te Batavia en dies ban en ommelanden, item het rijk van Bantam, op den 1en October aanstaande publiek bij den opslag te verpachten en die pacht te doen ingaan met primo Januarij 1809.

Zie ook 16 September 1808.

13 September. *Bepaling, dat het collegie van Schepenen uit eigen fondsen zijne onkosten moest bestrijden.*

Is goedgevonden en verstaan het collegie van Schepenen dezer stede te gelasten alle tractementen, welke zedert primo Januarij jongstleden uit 's Lands kas ten behoeve van dat collegie zijn uitbetaald, van den president af tot de geringste geëmploijeerden toe, weder aan voormelde kas te restitueeren en voortaan hare geëmploijeerdens zelve te betalen, met overlating echter aan hetzelve om, bijaldien haar fondsen daartoe niet toereikende zijn, eene belasting voor te dragen, waaruit de betaling kan worden gevonden.

14 September. *Verhooging van het kostgeld voor Europeesche en Ambonsche militairen te Batavia van rijksdaalders 2:24 tot rijksdaalders 4:— per hoofd.*

Deze regeling zoude slechts zóó lang gelden, als de bewuste militairen met koper geld werden betaald.

Te Samarang en te Soerabaija kregen de gelijkstaande militairen, zoowel hun tractement, als hun kostgeld, voor de helft in zilveren munt uitbetaald.

14 September. *Oprichting te Soerabaija van een Raad van justitie voor Java's Oosthoek.*

Uit ervarenisse van de inconvenienten, welke door de uitgebreidheid der jurisdictie van den Raad van justitie te Samarang, vooral ten aanzien van afgelegene plaatsen, worden geboren, in overweging genomen hebbende, dat het splitsen van de gedachte jurisdictie en het etablisseren van een afzonderlijken Raad van justitie te Sourabaija met een gebied van bijna dezelfde uitgestrektheid, als dan nog aan den Raad van justitie te Samarang zal verblijven, en met dezelfde magt en autoriteit als die Raad bekleed, voor het gevoegelijkste middel te houden is om de voorschreven inconvenienten te verhelpen, dienvolgende hebben wij goedgevonden vast te stellen

en te decreteeren, gelijk wij vaststellen en decreteeren bij dezen:

Ten eersten: dat er zal zijn enz. (*zie bij 14 September 1808, sub 1° t/m 4°*).

Ten vijfden: dat de voorschreven Raad van justitie van Java's Oosthoek zich onverwijld constitueren en hare werkzaamheden met primo October aanstaande zal aanvangen.

Ontbieden en bevelen den president en leden van den hoogen Raad van justitie van Hollandsch-Indiën, dien van den geregte van de stad Batavia, den Raad van justitie te Samarang en wijders alle hooge en lage ambtenaren, hooge en mindere officieren en speciaal alle op- en ingezetenen van Java's Oosthoek den voormelden, nieuw gecreëerden Raad van justitie te erkennen en te respecteeren, naardien wij zulks tot bevordering van Zijner Majesteits dienst en tot welzijn van deze kolonie alzoo bevonden hebben te behooren.

En, opdat niemand hiervan onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze, zoo te Batavia, als in Java's Oosthoek en op de verdere prefectures van Java, alomme gepubliceerd en in de Hollandsche, Chineesche en de gewone inlandsche talen worden geaffigeerd, ter plaatse gebruikelijk.

16 September. *Regeling der daggelden van officieren bij buitengewone commissiën.*

Deze bedroegen in zilver geld:

voor een	kolonel	rd^s	8
»	» majoor of luitenant-kolonel	»	6
»	» kapitein	»	4
»	» eersten luitenant	»	3
»	» luitenant	»	2
»	» kadet of opziener	»	1

Zie ook 17 Lentemaand 1810.

16 September. *Verpachting van den invoer en verkoop van opium te Batavia, enz. voor het jaar* 1809.

Van wegen de hooge regeering dezer Lande wordt elk en

een iegelijk bij dezen geadverteerd, dat zij van meening is op Zaturdag, den 1en October aanstaande, binnen het generale gouvernement, 's morgens ten agt uuren, door den heere ridder en directeur-generaal van 's Konings finantien en domainen in Azia, Wouter Hendrik van IJsseldijk, geassisteerd door de administrateurs-generaal en ten bijwezen van den water-fiscaal, den ontvanger-generaal, den sabandhaar en licentmeester en den kassier van de generale ontvangst, bij den opslag publiek te laten opveilen en aan den hoogst biedende voor den tijd van een jaar, ingaande met primo Januarij 1809 en eindigende met ultimo December deszelven jaars, te verpachten den invoer en verkoop van amfioen te Batavia, dies ressort en in het Bantamsche rijk, en zulks op de navolgende conditien en voorwaarden, als:

Art. 1. Dat de voorschreven pacht zich zal bepalen tot den invoer en verkoop van amfioen in de districten van Batavia, dies ressort en ommelanden tot aan de regentschappen, item het rijk van Bantam in deszelfs gantsche uitgestrektheid, doch dat de regentschappen, behorende tot de Bataviasche en Preanger bovenlanden, daaronder niet zijn begrepen.

Art. 2. Dat met deze pacht tegelijk zal worden verpacht de madat-kitten, onder dezelvde voorwaarden en restrictien, als bij het houden der laatste generale verpachting der domainen daaromtrent zijn vastgesteld.

Art. 3. Dat de pachter gehouden zal wezen telkens een maand vooruit te betalen, inzelver voegen en op dezelvde poenaliteiten, als op de overtreeding dezer bepaling bij art. 3 van de generale pacht-conditien is bepaald.

Art. 4. Dat de verpachting zal gedaan worden tegen betaling in papieren geld, zullende de pachter bovendien verplicht zijn van de pachtschat te betalen een percent ten behoeve van het gestigt der pennisten en een half percent voor de generale directie c. s.

Art. 5. Dat de pachter zal gehouden en verplicht zijn, dadelijk, nadat deze pacht bij hem is aangeslagen, vier sufficiente borgen te stellen ten genoegen van den heere di-

teur-generaal, de administrateurs-generaal en den ontvanger-generaal, en dat de gemelde borgen zich zullen moeten verbinden op dezelvde wijze en onder dezelvde verplichtingen en voorwaarden, als bij art. 5 der algemeene pacht-conditien is voorgeschreven en bepaald.

Art. 6. Dat, bij aldien de pachter in gebreke blijft invoege voormeld behoorlijke borgen te stellen of de pachtpenningen op de bepaalde termijnen op te brengen, zal de voorschreven pacht wederom opgeveild en andermaal aan den meestbiedende verpacht worden ten laste van den eersten pachter, voor zooverre dezelve minder zoude mogen gelden, zonder dat hij echter, indien de gemelde pacht hooger mogt komen te loopen, daarvan iets zal kunnen of vermogen te vorderen of te pretenderen.

Art. 7. Dat tegens den pachter en zijne borgen, bij aldien dezelve in gebreke blijven aan hunne verplichtingen te voldoen, zal worden voortgeprocedeert bij parate executie, terwijl den Lande ten allen tijden, in cas van insolventie van den pachter en zijne borgen, preferent zal wezen boven alle andere crediteuren omtrend hare pretensien ten hunnen laste.

Art. 8. Dat, bij aldien de pachter staande de pacht-tijd mogt komen te overlijden of op eene andere wijze absent te geraken, in zoo een geval de executeuren van den overledene of absent geraakten pachter, dan wel deszelfs gevolmagtigdens of naaste erfgenamen verplicht zullen wezen de aangeslagen pacht te moeten aanhouden en tegen dezelvde conditien, waarop de opveiling was geschied, te administreeren, tot dat de gemelde pacht-tijd zal geëxpireerd zijn of anders daarover zal wezen gedisponeerd.

Art. 9. Dat de pachter de vrijheid zal hebben om de amfioen, die hij tot het debiet nodig heeft, met kleine vaartuigen te laten afhalen, van waar hij dezelve zal kunnen magtig worden, doch waartoe het hem echter niet vergund is contante munt-specie van hier uit te voeren; onder bepaling wijders, dat de amfioen, die hij voor primo Januarij aanstaande op die wijze verkrijgd, in 's Lands pakhuizen zal worden

bewaard tot op den eersten Januarij voormeld, wanneer hij dezelve zal kunnen en moeten afhalen.

Art. 10. Dat de pachter verplicht zal zijn uit 's Lands voorraad over te neemen twintig kisten amfioen, de kist tegen 1700 Spaansche matten en zooveel daarboven, als bij art. 4 hiervoren is bepaald, te betalen in zilver geld dan wel in papieren van crediet met de agio, zooals die onder de gemeente is ten dage der betaling.

Art. 11. Dat de voldoening van de opgemelde twintig kisten zal moeten geschieden, de helft drie maanden na de ontvangst en de andere helft over zes maanden of onder ultimo Maart 1809, alles onder borgtocht, zoals bij art. 5 is geëxpresseerd.

Art. 12. Dat geduurende het termijn dezer pacht geene publieke verkoopingen van amfioen zullen worden gehouden, doch het gouvernement daartegen aan zich voorbehoud om al de amfioen aan te slaan, die buiten de bemoeijenis van den pachter zal worden aangebragt, en welke amfioen alleen op Java, Cheribon en in de regentschappen van Batavia Landswege zal werden omgezet.

Art. 13. Dat den pachter voorts de vrijheid wordt gelaten de amfioen, die door Boegineezen en andere inlanders of Chineesen van den overwal wordt aangebragt, aan te slaan, mits daarvan alvorens kennis gevende aan het gouvernement, hetwelk als dan na billijkheid zal beoordeelen, in hoeverre hetzelve vermeend die amfioen aan den pachter te kunnen overlaten.

Art. 14. Dat, indien de voorraad van amfioen in 's Lands pakhuizen zulks gedoogd en de pachter door toevallige omstandigheden geene genoegzame hoeveelheid van dat heulsap voor zijn debiet kan verkrijgen, hem de vrijheid is gegeven zich bij het gouvernement te adresseeren, wanneer hem de benodigde kisten zullen worden afgestaan voor denzelvden prijs, als waarvoor die door de ministers en prefecten op Java worden verdebiteerd.

Art. 15. Dat om een ieder den tijd te geven zich des te beter over deze speculatie te kunnen beraden, de verpachting

zal geschieden bij den opslag, zullende de prijs door den heere directeur-generaal worden ingesteld en de mededingers naar deze pacht met geen mindere somma mogen bieden dan met 100 rd^{s}.

Art. 16. Dat, eindelijk de pachter het regt zal hebben om alle amfioen, die door anderen als door hem met kleine vaartuigen wordt ingevoerd of verkogt en waarvan geen kennis aan den sabandhaar en licentmeester zal zijn gegeven, te mogen aanhalen, mits daarvan dadelijk kennis gevende aan den water-fiscaal; en zal aan den pachter voor zodanige calange de volle, daarop gestelde boete worden toegeweezen, na aftrek nogthans van tien percent voor den officier van justitie, welke tot de confiscatie procedeerd; zullende de officieren van justitie verplicht zijn in deze, niet alleen aan den pachter alle assistentie te bewijzen, maar ook, ongeacht deze afstand van den amfioen-handel, inzelvervoegen tegen den clandestinen invoer van amfioen te waken, als bij de wetten is bepaald; onder bepaling verder, dat alle amfioen, die door ofte van wegen den pachter buiten zijn district verkogt of vervoerd zoude mogen worden, geconfisqueerd zal worden onder zodanige poenaliteiten, als de wetten op den sluikhandel in amfioen dicteeren.

Zullende voorts de gedachte conditien gedrukt en te lezen zijn in het stads-heeren-logement, bij de administrateurs-generaal, den sabandhaar en licentmeester en bij den kapitain en luitenants der Chineesche natie.

Met last wijders aan de respective officieren van justitie, den sabandhaar en licentmeester en die zulks verder aangaat, toe te zien en te waken, dat aan den inhoud dezes stiptelijk en zonder eenige afwijking werde voldaan.

En, opdat een ieder hiervan kennis erlange, zal deze worden gepubliceerd en, behalven in de Hollandsche, ook in de Chineesche taal worden geaffigeerd ter plaatse gebruikelijk.

Deze pacht werd ditmaal gegund voor 26.600 rijksdaalders per maand.

16 September. *Afschaffing van den verkoop à contant van goederen uit 's Lands pakhuizen.*

Is besloten, in navolging van hetgeen door zijne excellentie te Batavia bij de afschaffing van den kleinen winkel is ingevoerd, te bepalen, gelijk geschied bij dezen:

1° dat van nu voortaan alle contante verkoop van goederen, inzonderheid ook van specerijen, koffij en peper, uit 's Lands pakhuizen, zoo te Samarang, Sourabaija, als elders, zal cesseren, met last aan den pakhuismeester alhier [Samarang] en den administrateur van Java's Oosthoek om in den aanstaande aan niemand, wie hij zij of onder welk pretext dit zoude mogen wezen, daarvan eenige afgave te doen, als op behoorlijke ordonnantien;

2° dat daarentegen, evenals zulks te Batavia aan den negotiant, Matthijs Meijer is gedefereerd, de oud-major alhier [Samarang], Heijneman Beer, zal zijn gebeneficeerd met den verkoop van koffij, peper en specerijen in kleine quantiteiten aan de gemeente, voor zoover Samarang, de beide hoven, Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang betreft, terwijl met dien verkoop mede, voor zoover het ressort van den Oosthoek aangaat, zoodanig persoon zal worden begunstigd, als zich daartoe zal willen engageren en door den Oosthoeks gezaghebber, Rothenbuhler, zal worden voorgedragen;

3° dat aan de gemelde personen ten dien einde maandelijks uit 's Lands voorraad, op daartoe te verleenen ordonnantien, zal worden afgestaan, als:

voor Samarang:

15 ℔ foelij, 't ℔ à	rd^s	6 : 32
25 » noten-muskaat, 't ℔ à	»	2 : 32
40 » nagelen » » »	»	1 : 2
48 pikols koffij-boonen, 't pikol	»	15 : 30
40 » peper » »	»	13 : 1

en voor den Oosthoek:

8 ℔ foelij, 't ℔	rd^s	6 : 32
10 » noten-muskaat, 't ℔	»	2 : 32

20 ℔ nagelen 't ℔ .... rd^s 1 : 2
25 pikols koffij-boonen, 't pikol.......... » 15 : 30
30 » peper » » .... » 13 : 1

te betalen in zilver geld, drie maanden na de aflevering, zullende zijlieden echter niet verpligt zijn opnieuw van die artikelen in te slaan, voor en al eer de bevorens ontvangene zijn verdebiteerd;

4° dat de opgemelde, met den verkoop gebeneficeerde personen verpligt zullen zijn deze artikelen aan de gemeente te verkoopen voor directe betaling in zilver geld tegen de volgende prijzen, als:

de foelij, het ℔ tegen.................. rd^s 8 : —
» notenmuscaat, 't ℔ tegen............. » 3 : —
» nagelen » » » .... » 1 : 12
» koffij, het pikol » .... » 17 : 8
» peper » » » .... » 14 : 8

't welk een advance geeft van 20 percent op de specerijen en van 10 percent op de koffij en peper, ten voordeele van den verkooper;

5° dat de verkoopers zullen gehouden zijn de versche specerijen aan de gemeente af te leveren bij het pond en de koffij en peper bij quart, agtste of mindere gedeeltens van een pikol, na gelang der aanvrage, en daarvoor niet meerder zullen mogen eischen als de hierboven gefixeerde prijzen, op verbeurte telken reize eener boete van twee honderd rijksdaalders, zilver geld, de helft voor den aanbrenger en de helft voor den fiscaal, die de calange zal doen.

Zie ook 22 October 1808.

20 September. *Regeling van het opvat-loon voor militaire deserteurs.*

Naardien volgens het door den heere luitenant-gouverneur-generaal in Rade van Indiën gecommuniceerde is bepaald, dat aan opvatloon voor militaire deserteurs, welke door het campongsvolk of andere personen zullen worden aangehouden,

tien rijksdaalders, zilver, en voor den oppasser, welke met de bewaring en overbrenging van den deserteur is belast, rijksdaalders vijf, koper geld, uit 's Lands kas zal worden voldaan, zoo wordt hiervan aan een ieder, die zulks aangaat, kennis gegeven, zullende de inhoud dezes voorts ook in de inlandsche en Chineesche talen worden geaffigeerd ter gewone plaatse.

20 September. *Reglement op de behandeling van opium, ten behoeve van den Lande gekocht.*

Art. 1. De amfioen-directie volgens besluit der hooge regeering van den 1[en] April jongstleden geheel gedissolveerd zijnde, is dienvolgende noodig geworden daaromtrent de volgende bepalingen te maken.

Art. 2. De administrateur van het kleeden-pakhuis zal tevens administrateur van het amfioen-pakhuis zijn, onder de benaming van administrateur van het amfioen- en kleedenpakhuis, op een vast tractement van 500 papieren geld 's maands, met intrekking van alle verdere voordeelen, behalven de geringheid, onder articul 13 genoteerd.

Art. 3. Alle amfioen, die ingevoerd wordt, zal direct na de order aan den wal gebragt, in het kleeden-pakhuis opgeslagen en van dies ontvangst kennisse gegeven worden aan den directeur-generaal, zullende de examinatie daarvan geschieden ten bijwezen van den administrateur van het amfioen-pakhuis, van den eigenaar of aanbrenger van dezelve en den sabandhaar en wijders ten overstaan van de administrateurs-generaal, uit welkers naam door den administrateur de voornoemde personen tot het doen van die examinatie geappointeerd zullen worden.

Art. 4. Uit ieder parthij aangebragt wordende, hetzij Bengaalsche of Levantsche, amfioen zullen eenige kisten geopend, geëxamineerd en van dies bevinding door den voormelden administrateur een duidelijk rapport in geschrifte aan den directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen gediend moeten worden, geteekend door alle de voornoemde

personen, met overlegging van de monsters amfioen tot speculatie der hooge regeering, welke monsters na genomene inspectie teruggegeven zullen worden in het pakhuis.

Art. 5. Wanneer de amfioen geaccepteerd en door den Lande ingekogt is, zal dezelve terstond in het amfioen-pakhuis overgebragt en na de ordre behandeld worden, dat is om de Bengaalsche, wanneer in gewigt en deugd na de monsterkisten geaccepteerd wordt, de kisten direct met kruisbanden te omwinden, te verzegelen, te branden, te nommeren en na hunne qualiteit met L^{a} A, B of C, etc. te merken; en zal in een afzonderlijk pakhuisboek aanteekening gehouden worden van de quantiteit, de qualiteit, het netto gewigt door elkander, wanneer en met wien aangebragt en het jaargetal, uit welke inzaam de parthij is, ten einde de koopers daarvan te kunnen informeeren; doch, indien de amfioen niet op die wijze geaccepteerd wordt en dat ieder kist appart geopend, geëxamineerd en gewogen moet worden, zal van dies qualiteit en gewigt ook afzonderlijk aanteekening gehouden en ieder kist ook gemerkt en daarin een appart afpakbriefje gedaan moeten worden.

Art. 6. Omtrent de Levantsche amfioen zal gehandeld worden overeenkomstig het besluit der hooge regeering van den 20^{en} Maart 1807 en zal na het weegen, inpakken, verzegelen, branden en merken, zoowel van deze, als ook van de Bengaalsche amfioen, de verzegeling geschieden met 's Lands cachet van de administrateurs-generaal en de branding met een afzonderlijk, daartoe te bepaalen merk; ook zal van de Levantsche amfioen in zelvervoege als van de Bengaalsche aanteekening moeten gehouden worden.

Art. 7. Zoodra de inpakking, zegeling en branding, etc. geschied is, zal het pakhuis ten eersten gesloten en een der sleutels daarvan bij den administrateur-generaal en de andere bij den eersten administrateur in bewaring genomen worden; ook zal de opening niet mogen geschieden dan ten bijwezen van een der administrateurs-generaal; wordende wijders den gemelden administrateur het verder voorkomende bij

genoemd besluit, raakende het pakhuis zelven, de stipte observantie aanbevolen, ten welken einde hij gehouden zal zijn, telkens om de drie of vier dagen, het pakhuis te openen, te laten schoonvegen, alles examineeren en wederom sluiten; zullende hij tot dat werk de gewone coelijs uit het kleedenpakhuis emploijeeren en bij inpakking van amfioen de coelijs daartoe huren.

Art. 8. Indien er in den tijd wederom verkoopingen van amfioen bij den Lande mogten plaats hebben, zullen die geschieden bij den afslag en gehouden worden door den directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen, geadsisteerd door de administrateurs-generaal en ten bijwezen van den administrateur van het kleeden-pakhuis, op dezelfde plaats, als tot noch toe is in gebruik geweest; en zal daarbij als afslager fungeeren de afslager van vendumeesteren, zonder daarvoor meer salaris te genieten, als hetgeene hij in de opgemelde betrekking van afslager van het vendu-comptoir ontvangt.

Art. 9. Direct na den verkoop zal het rendement opgemaakt en ter tafel der hooge regeering overgebragt worden; en wijders door den administrateur van de amfioen-directie een appart grootboek geformeerd en gehouden worden, waarin, oogenblikkelijk na het afloopen van de vendutie, de koopers gedebiteerd moeten worden, met bekendstelling van de conditien en den tijd van het aan hun verleend credit, zullende daarvan tevens contra-boek bij den eersten administrateur-generaal worden gehouden.

Art. 10. De incastelling zal geschieden op de gewone wijze en evenzoo, als omtrent de producten gehandeld wordt, zullende de cas-ordonnantie ten comptoire van den eersten administeur-generaal opgemaakt en de amfioen op vertooning van de gequiteerde cas ordonnantie afgegeven en voor de ontvangst in een appart boek behoorlijk geteekend worden; ook zal buitendien nog op de gemelde cas-ordonnantie moeten worden genoteerd, dat en wanneer de afgave geëffectueerd is; en om de administrateurs-generaal in staat te stellen de casordonnantie na behooren te kunnen opmaken, zoo zal vooraf

een geteekend briefje van den administrateur van het amfioen-pakhuis gevraagd moeten worden, waarop bekend zal moeten staan:

a. de naam van den kooper,

b. de soort amfioen,

c. de nommers en het merk van de kist;

en wijders de som van dies kostende met de daarop gevallene ongelden, ten einde geene confusie te veroorzaken.

Art. 11. De verkooping van amfioen zal bij billetten veertien dagen bevorens bekend gemaakt en drie dagen voor den dag der verkooping bij bekkenslag nader geadverteerd worden.

Art. 12. Ook zullen de conditien van den verkoop telkens bij de publicatie bekend gemaakt en bij de te houdene verkooping nog nader geannonceerd worden, zullende de koopers eens vooral verpligt zijn, boven den koopschat, volgens het tegenwoordig gebruik, te betalen 1 percent voor het gestigt der pennisten en $^1/_2$ percent voor de generale directie c. s.

Art. 13. Na de verkooping zullen de koopers, des begeerende, van den administrateur van het amfioen-pakhuis kunnen erlangen extraxt van de gekogte parthij amfioen, geschreeven op een zegel van 12 stuivers, tot welke afgave hij is gequalificeerd onder het genot van een en een halven rijksdaalder, papieren geld, te betalen bij de koopers.

Art. 14. Alle weken zal de administrateur van het amfioen-pakhuis aan den directeur-generaal in geschrifte opgave doen van den staat van het pakhuis, met bekendstelling, wat afgehaald en nog restant is, en alle maanden daarvan suppediteeren een generaal rapport, dat gepresenteerd zal moeten worden aan zijne excellentie den heer Gouverneur Generaal, den heer luitenant-gouverneur-generaal en aan den directeur-generaal; en na de expiratie van het verleend credit zal hij accurate opgave hebben te doen van de koopers, die hunne amfioen nog niet afgehaald hebben, ten einde daarover kan worden gedisponeerd.

Art. 15. Indien de koopers hunne gekogte amfioen niet

binnen den tijd van vier maanden afhalen, zal het gouvernement zich voorbehouden om de onafgehaalde amfioen te eigenen voor den prijs, waar die voor verkogt is, dan wel dezelve ten pericule van de koopers nader te laten venduceeren.

Art. 16. Blijvende wijders de voor de over de amfioen-administratie de directie hebbende personen gestelde orders omtrent het drijven van handel in amfioen in haar volle kragt, als bevorens heeft plaats gehad.

Als een gevolg van de vaststelling van dit reglement bepaalde de Regering:

aan den administrateur van het kleeden- en amfioen-pakhuis toe te leggen rd^s 500, papieren geld, ter maand, met afschaffing van alle verdere voordeelen, tenzij er in der tijd wederom verkoopingen van amfioen mogten plaats hebben, wanneer hij voor ieder extraxt van gekochte amfioen, hetwelk door den kooper begeerd wordt, zal genieten 1½ rd^s, papieren geld, het zegel van 12 stuivers daaronder begrepen;

de post van cassier van de geannulleerde amfioen-directie in te trekken;

den scriba van voornoemde directie als zoodanig te laten continueeren tot ultimo December aanstaande, met last aan denzelve inmiddens de boeken te sluiten en onder voorschreven datum alles, wat van de gewezen amphioen-directie nog onder zijne berusting mogte zijn, aan de administrateurs-generaal over te geven, en wijders de gelden, die geproflueerd zijn uit het $^{1}/_{10}$, hetwelk volgens het 30^e artikel van de instructie van de amphioen-directie is blijven staan, ten voordeele van den Lande te laten innemen en de 119½ ℞ te min bevonden en bij besluit van den 30^en Augustus jongstleden aan de des incumbeerende ter vergoeding opgelegde amphioen daarop te laten afschrijven.

20 September. *Staking van verstrekkingen en verkoop van rijst van Regeringswege.*

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: in te trekken alle verstrekkingen van rijst, die bevorens voor zekere vastgestelde prijzen aan de suikermolenaaren, de rijstmarkt, het arm- en weeshuis, den regent van het Chinees-hospitaal en den cipier van de burgerboeijen zijn gedaan.

Ten tweeden: van nu af aan te doen cesseeren den verkoop van rijst aan particulieren uit het graan-magzijn en de daartoe benoemde commissie in te trekken.

Ten derden: het collegie van Schepenen te gelasten om, uithoofde der ingetrokken verkoop van rijst op de rijstmarkt, zich als nu met de distributie daarvan bij de kleine maat op den tegenwoordigen voet te occupeeren, waartoe hun de rijst zal worden afgegeven voor den daarvoor betaald wordenden prijs op vendutie om naarmate derzelve door de afhaalders te worden betaald; en eindelijk af te schaffen 2 en 3 percent spillage, welke bevorens door den administrateur in het graanmagazijn boven de 100 ℔ op iedere koijang werd genoten.

Zie ook 30 October 1807.

20 September. *Instructie voor den hoofd-administrateur van Java's Noord-Oost-kust.*

Ofschoon alle de prefectures langs de Noord-Oostkust van Java, benevens den Oosthoek en de hoven van Sourabaija en Djocjocarta, welke te voren hebben gecomponeerd het Java's gouvernement, in het civiel bestuur van elkanderen gescheiden, onderling onafhankelijk verklaard en'de respective presidenten, gezaghebber en ministers van hun bestuur alleen aan het gouvernement-generaal verantwoording schuldig zijn, zal nogtans het administrative onder een generaal toeverzigt blijven en dat toeverzicht de ambts-verpligtingen uitmaken van den hoofd-administrateur te Samarang, dewelke in die betrekking aan de volgende voorschriften zal gebonden zijn.

Art. 1. De verpachting van 's Lands domeinen te Samarang zal op de conditien, daartoe door het gouvernement-generaal gearresteerd, door hem gehouden worden ten overstaan van

een justiciële commissie, bestaande uit vier leden, den fiscaal en secretaris, geassisteerd door den gerechts-bode als afslager.

Art. 2. Alle inkoopen, besprekingen of inhuuringen van schepen en vaartuigen ter vervoer van 's Lands producten voor rekening van den Lande door de prefecten geschiedende op advis van den hoofd-administrateur, wanneer het gouvernement-generaal hier [Samarang] niet tegenwoordig is, zal, voor zoover Samarang betreft, de prefect gehouden zijn daarin communicatief met den hoofd-administrateur te werk te gaan en, het contract tot den koop of inhuur gesloten zijnde, de verdere directie daarover en over de belading of andere nodige beschikkingen aan den hoofd-administrateur alleen verblijven, zonder verdere bemoeijenisse van den prefect; zoo deze eenige informatie dienaangaande mogt verlangen, zal hij, hoofd-administrateur, dezelve met alle bereidwilligheid hebben te suppediteren.

Art. 3. De groote geld-kas te Samarang zal staan onder het toeverzicht en de behering van den prefect en hoofd-administrateur te samen en voorzien zijn van twee differente sloten, waarvan de eene sleutel door den prefect en de andere door den hoofd-administrateur zal worden bewaard, opdat zij buiten elkanderens voorkennis geene toegang kunnen hebben tot de kas; zij zijn beiden voor alle tekortkomingen verantwoordelijk en zijn gehouden eenmaal 's jaars de kas door gecommitteerden ten hunnen overstaan te laten opnemen.

Art. 4. De hoofd-administrateur zal buiten speciale autorisatie van den Maarschalk en Gouverneur Generaal geene uitbetalingen hoegenaamd, noch uit welken hoofde ook, uit de groote kas doen, wanneer daardoor de aanhanden zijnde gelden zouden worden gereduceerd beneden de somma van veertig duizend rijksdaalders van zilvere munt.

Art. 5. De kleine geld-kas te Samarang, gelijk ook de kassen van de buiten-kantoren, staan onder het generaal toeverzicht van den hoofd-administrateur, in zooverre, dat hij nagaat alle oneigene afschrijvingen en uitgaven, terwijl de speciale verantwoording alleen de respective kas-houders in-

cumbeerd, die, zoowel als alle administrateurs, in deze betrekking sorteren onder de hoofd-administratie en verpligt zullen zijn uiterlijk voor den 1en van iedere maand hunne kassa-rekeningen van de vorige maand aan hem in te zenden.

Art. 6. Geen ontvangst, in- of uitgave uit 's Lands kas te Samarang zal geschieden dan op ordonnantien, van wegens het gouvernement-generaal geteekend, tenzij hetzelve hier niet aanwezig is, wanneer de ordonnantien op de groote kas door den prefect en op de kleine door den hoofd-administrateur zullen worden verleend.

Art. 7. Op gelijke wijze zal niets in de magazijnen te Samarang ontvangen of daaruit verstrekt worden als op ordonnantien, die onmiddelijk vanwege het gouvernement verleend of, hetzelve hier niet aanwezig zijnde, door den hoofd-administrateur geteekend zijn.

Art. 8. Alle aanvragen om ordonnantien op de groote en kleine kas geschieden schriftelijk en worden geëxamineerd door den hoofd-administrateur, die, bevindende, dat dezelve rusten op eene wet, resolutie of aanschrijving, daarvoor de ordonnantien opmaakt en voor alle abuisen, daarin begaan, alleen responsabel is, doch in alle andere gevallen, waarvan geene qualificatie voorhanden is, niet als op eene speciale autorisatie van het gouvernement, welke speciale autorisatie bij afwezigheid van den Maarschalk en Gouverneur Generaal, ingeval dat eenig extra-betalingen, hetzij onder den titul van voorschot, als anderzins, noodzakelijk mogten wezen, zal worden verleend door den prefect of die alhier met het gezag mogt zijn bekleed, ter zijner verantwoordelijkheid.

Art. 9. Wanneer de kas van een der prefectures grooter is, als naar calculatie der uitgaaf in de eerste drie maanden noodig wezen zal, zal het surplus worden overgebragt in de groote geld-kas te Samarang dan wel in zodanige andere kassen, welke gelden noodig hebben, gelijk ook aan den hoofd-administrateur de faculteit wordt toegekend om ten allen tijden gelden uit de eene kas te ligten en de andere daarmede, ingeval van noodzakelijkheid, te stijven.

Art. 10. Alle Lands-magazijnen en pakhuizen, daaronder tot nader order mede begrepen dezulken, welke tot de departementen van oorlog of marine behoren, zullen staan onder het oppertoezicht van hem, hoofd-administrateur, en gevolgelijk de administrateurs te Samarang en Sourabaija, zoowel als de prefecten in de overige prefectures van Java, des wegens aan hem verantwoording schuldig en, gelijk reeds ten aanzien der kassen onder art. 5 is bepaald, verpligt zijn uiterlijk voor den 10^en van iedere maand aan hem in duplo in te zenden een distincte en accurate memorie of specificatie van de ontvangst en verstrekking der producten en goederen in de vorige maand, met aantooning, van waar en met welke gelegenheden dezelve zijn aangebragt, de hoeveelheid en aan wien afgegeven, op wiens order en met welke occasie de verzendingen zijn geschied en hoe groot het restant nog is gebleven, de eene om te dienen voor hem, hoofd-administrateur, en de andere voor den negotie-boekhouder, zullende echter, voor zoover het ressort van den Oosthoek betreft, gemelde specificatie maar eenmaal behoeven te worden overgezonden en de wedergade daarvan direct aan den negotie-boekhouder aldaar moeten worden afgelangt.

Art. 11. Hij zal, buiten den generalen opneem onder ultimo Augustus, de kassen in de magazijnen zoo dikwijls mogen opnemen of doen opnemen, als hij nodig zal oordeelen.

Art. 12. Alle rekeningen, specificatien, facturen, enz. worden door den hoofd-administrateur geëxamineerd en de negotie- en tractements of andere boekhouders, die, zoowel als hunne suppoosten, aan den hoofd-administrateur ondergeschikt zijn, zullen dezelve niet vermogen te boeken, voordat zij door hem goedgekeurd en voor de approbatie ondertekend zijn.

Art. 13. Hij zal mede examineeren de negotie-boeken van Samarang en Sourabaija en van alle andere administrateurs op Java, dienende van zijne bevinding telken reize van rapport in scriptis. Hij zal personeel verantwoordelijk worden gehouden voor de erreuren, die na het indienen van zijne

berigten in de gemelde boeken mogten worden ontdekt en niet door hem waren aangegeven.

Art. 14. Hij zal van de erreuren, die hij in de boeken aanwijst, hetzij ten voordeele of ten nadeele van den Lande, genieten $^1/_6$ gedeelte in zilvere specie, ten lasten van dengeenen, die deze erreuren hebben begaan.

Art. 15. Alle de eischen van het gouvernement-generaal, voor zooverre Java's Noord Oost-kust betreft, worden aan hem ingezonden en door hem ter voldoening over de verschillende prefectures verdeeld.

Art. 16. Hij formeert daarentegen jaarlijks een generale eisch van het benoodigde voor Samarang en Sourabaija, dezelve inzendende aan het gouvernement-generaal en houdende bij de successive aanbrengen van de gevraagde artikelen daarin zoodanig beleid en directie, dat Sourabaija, naarmate van de hoeveelheid van den aanvoer en het meer of minder gebrek aan het gezondene, in tijds worde voorzien.

Art 17. Hij onderhoud een directe correspondentie met het gouvernement; speciaal zal hij maandelijks aan de hooge regering en aan den directeur-generaal aanbieden de generale restant memorien van de kassen en van de producten, die in 's Lands magazijnen aanhanden zijn, met bekendstelling van hetgeen sints de laatste gezondene memorien ontvangen, uitgegeven en verstrekt is.

Art. 18. Hij zal daarenboven onder ultimo December van ieder jaar een generaal verslag zijner verrigtingen en gehoudene directie inleveren aan het gouvernement.

Art. 19. Hij zal een vast tractement genieten van negen duizend rijksdaalders, zilver geld, 's jaars, en geassisteerd worden in zijne werkzaamheden door

een eersten suppoost à	rd^s	80
» tweeden » »	»	60
» klerk »	»	50
» » »	»	40
twee klerken »	»	30
» » »	»	25

mede in zilver geld, 's maands.

Art. 20. Bij de aanvaarding van zijne bediening zal hij doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit, den Koning van Holland, als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw te zijn;

dat ik mij met alle vlijt en naarstigheid zal kwijten van de verpligtingen, die bij mijne instructie zijn voorgeschreven of nog voorgeschreven zullen worden, en inzonderheid in het examineeren der boeken, specificatien en rekeningen de stipste trouw en pligtmatige behartiging van 's Lands belangens altijd zal laten prevaleren boven eenige andere inzigten of consideratiën, van welke natuur die ook zouden mogen wezen:

dat ik mede soigneuselijk zal waken tegen alle afwijking en inkruipselen, welke ten aanzien van het nieuwe plan, organisatie voor Java, voor zoover het mercantiel- en financieel-departement betreft, zouden mogen worden ondernomen en getenteerd, en bij ontdekking van de minste inbreuk, die daarop wordt gemaakt, daarvan zonder verzuim kennisse zal geven aan het gouvernement;

en dat ik mij generalijk zoodanig zal gedragen, als een vroom en getrouw ambtenaar toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

20 September. *Instructie voor de boekhouders bij de negotie-pakhuizen te Samarang en te Soerabaija.*

Art. 1. De boekhouders in de negotie-pakhuizen te Samarang en te Sourabaija zullen wezen geheel independent van den pakhuismeester en den administrateur en in hunne ambtsbetrekking staan onder de directe bevelen van den hoofdadministrateur alhier [Samarang].

Art. 2. Zij zullen houden een ontvangst- en afscheep-boek, waarbij alle goederen of koopwaren, in of uit de pakhuizen gaande, worden aangeteekend, latende bij elke inkomende of uitgaande partij de afleveraars of ontvangers voor de afgele-

verde of ontvangen quantiteit hunne namen in het voorschreven boek teekenen.

Art. 3. Zij zullen mede houden een journaal, een grootboek en een restantboek, van welk laatste een in het pakhuis tot legger zal moeten dienen en daarenboven, met het einde van iedere maand, te Samarang een aan den prefect en den hoofd-administrateur, doch te Sourabaija enkel eene wedergade aan den gezaghebber zal worden gepresenteerd.

Art. 4. Zij zullen van de op den pakhuismeester of administrateur verleende ordonnantien een bundel formeeren, zoomede van de orders en bevelen, die met betrekking tot de pakhuizen worden gegeven door den hoofd-administrateur of anderen, daartoe geregtigd.

Art. 5. Bij de verzending van Landsgoederen of koopmanschappen zullen zij daarvan formeeren eene distincte memorie voor het negotie-kantoor, met aantooning van het getal balen, fusten, kasten, enz., het gewigt, zoo netto, bruto, als tarra, de nommers of merken en de aanbrengen of leverantien, uit dewelke de verzending geschiedt; deze memorie zullen zij laten onderteekenen door den kapitein of gezagvoerder van het vaartuig, waarmede de goederen worden afgescheept, ten blijke, dat de afscheep conform aan de opgave is gedaan.

Art. 6. Zij zullen ieder genieten een tractement van honderd en vijftig rijksdaalders, zilver geld, ter maand en in hunne werkzaamheden geassisteerd worden, de pakhuisboekhouder van Samarang door twee klerken en de pakhuisboekhouder van Sourabaija door een klerk, genietende elk veertig rijksdaalders, gelijke munt, ter maand.

Art. 7. Zij zullen bij de aanvaarding van hunne bediening doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit, den Koning van Holland, als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverain, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw te zijn;

dat ik, niet alleen de boeken van de administratie, bij dewelke ik geëmploijeerd ben, na de order zal houden en de

overige papieren, die van mij gerequireerd worden, naar beste kennis opmaken, maar ook tevens toezien zal, dat in de voorzegde administratie alles na de order ten aanzien van 's Lands zaken door den pakhuismeester of administrateur wordt behandeld, zonder daarvoor of onder wat benaming ook van denzelven iets aan te nemen of te genieten, dan wel op eenigerhande wijze mij in zaken in te laten, die tot prejudicie van 's Lands intrest zouden kunnen strekken, mitsgaders dat ik van alle, door mij ontdekt wordende malversatien terstond zal kennis geven aan den hoofd-administrateur en, voor zoover Sourabaija betreft, ook aan den gezaghebber.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

20 September. *Instructie voor den pakhuis-meester te Samarang en voor den administrateur in den Oosthoek.*

Art. 1. De pakhuismeester te Samarang, de administrateur te Sourabaija en de prefecten in de overige prefectures van Java zijn wegens de beheering van 's Lands goederen verantwoording schuldig aan den hoofd-administrateur en gehoorzamen in die betrekking zijne ordres, zonder dat hierdoor in eenigerlei opzigt wordt weggenomen de ondergeschiktheid van den administrateur te Sourabaija aan den Oosthoeks gezaghebber.

Art. 2. Zij zullen een goed en oplettend toezicht houden over de magazijnen, aan hunne beheeringen aanbetrouwd, en dagelijks nagaan of laten nagaan, of aan dezelve eenige gebreken dan wel aan 's Lands goederen bederf wordt bespeurd, waarvan zij de nadeelen aan den Lande zullen moeten vergoeden, indien de gemelde gebreken zijn veroorzaakt door verkeerde opschuring der producten, dieverijen dan wel eenig ander verzuim, 't welk aan eene onachtzame administratie mogt zijn te wijten; gevende de pakhuismeester te Samarang en de administrateur te Sourabaija in een der aangegevene gevallen daarvan terstond kennis, de eerste aan den hoofd-administrateur en de laatste aan den Oosthoeks gezaghebber,

ten einde daarop hunne provisionele orders te verstaan, terwijl de prefecten de gebreken, die eene onmiddelijke voorziening vorderen, zullen herstellen en verder van hunne bevinding den hoofd-administrateur informeeren.

Art. 3. Zij zullen dienvolgende niet alleen waken voor eene goede opschuring en tegen het bederf van de koopmanschappen, producten, pakhuis-behoeftens en andere goederen, onder hunne beheering staande, maar ook door eene goede directie den Lande de meest mogelijke voordeelen aanbrengen, zooals bij voorbeeld door het afzonderlijk plaatsen van verschillende producten of koopmanschappen, alsmede het assorteeren van dezelve, gelijk de koffij, rijst, suiker, enz. na derzelver differente soorten, qualiteiten en de jaren der gedane leverantie, zullende zij in contrarie geval verantwoordelijk zijn voor de nadeelen en confusie, welke door nalatigheid in dezen zouden mogen ontstaan.

Art. 4. Zij zullen geene goederen ontvangen of afleveren als in presentie en ten genoegen van degenen, welke de aflevering of ontvangst aangaat, en in contrarie geval voor alle minderheden aansprakelijk zijn, gelijk ook de pakhuismeester te Samarang en de administrateur te Sourabaija geene goederen zullen ontvangen, afschepen of afleveren als op schriftelijke ordonnantie, de eerste van den hoofd-administrateur en de laatste van den Oosthoeks gezaghebber.

Art. 5. Desgelijks zullen, bij aanbreng van kisten, balen, enz., dezelve niet als in bijwezen van den aanbrenger of iemand van zijnentwegen mogen worden geopend, op de poene, in het voorgaande artikel bepaald.

Art. 6. Wanneer te Samarang of te Sourabaija verschil mogt ontstaan tusschen den pakhuismeester of den administrateur ter eenre en de ontvangers of afleveraars ter andere zijde omtrent de weging, meting, telling als anderzints, zal de pakhuismeester te Samarang daarvan aan den hoofd-administrateur en de administrateur te Sourabaija aan den Oosthoeks gezaghebber kennis geven, die het verschil, een ieder in den hare, zullen decideeren of door anderen van hunnent-

wegen laten beslissen, gevende nogtans in gevallen van aangelegenheid of van kwade trouw kennisse van hunne bevinding aan het gouvernement.

Art. 7. Bij ontdekking van minderheden bij den aanbreng, hetzij door dieverij of andere oorzaken, dan wel beschadiging aan de goederen, die in de pakhuizen afgeleverd worden, mitsgaders slegte qualiteit der aangebragt wordende producten, zullen de pakhuismeester te Samarang en de administrateur te Sourabaija daarvan op de vooraf gemelde wijze, de eerste aan den hoofd-administrateur en de laatste aan den Oosthoeks gezaghebber kennis geven, die, het voorschreven rapport bekomende, gehouden zullen wezen de aangebragte goederen te laten inspecteeren, voordat de pakhuismeester of administrateur met de ontvangst zal voortgaan, met de verpligting verder om hen in dezen met de noodige orders te muniëren.

Art. 8. In de bij art. 6 en 7 vermelde gevallen zullen de prefecten der overige prefectures van Java een proces-verbaal formeeren, door hen en de ontvangers of afleveraars onderteekend, en hetzelve inzenden aan den hoofd-administrateur, die daarin direct decideeren of eene voordragt ter afdoening doen zal aan den Gouverneur Generaal, terwijl nogtans de ontvangst of aflevering der producten inmiddels voortgang zal moeten hebben.

Art. 9. Verzegelde kisten en kasten zullen te Samarang en te Sourabaija niet mogen worden geopend als in tegenwoordigheid van den hoofd-adminstrateur en den Oosthoeks gezaghebber of iemand van hunnentwegen.

Art. 10. In het generaal zal, bij ontvangst van goederen uit schepen en vaartuigen, zoo ook bij binnenlandsche leverantien van producten, de pakhuismeester te Samarang en de administrateur te Sourabaija verpligt zijn vierentwintig uuren, nadat de goederen in het pakhuis zijn afgeleverd, daarvan een distinct schriftelijk berigt te dienen, de eerste aan den hoofd-administrateur en de laatste aan den Oosthoeks gezaghebber, met nauwkeurige vermelding van de qualiteit en quantiteit der goederen, embalage, fust, kast en hetgeen over

en te kort is uitgeleverd, zoomede al hetgeen eenige bijzondere speculatie kan verdienen.

Art. 11. Bij den afscheep van producten en koopmanschappen, welke van 's Lands wegen naar elders verzonden worden, zullen zij vooral zorgen, dat de kisten, balen en zakken, waarin dezelve producten en koopmanschappen worden afgepakt met berotting, verzegeld en in alle opzigten goed geconditioneerd worden afgeleverd en wijders de gemelde kisten en balen voorzien van een door hen geteekend afpakbriefje, distinctelijk beschreven met het bruto-, netto- en tarra-gewigt, terwijl, voor zoover Samarang en Sourabaija betreft, de hoofd-administrateur en Oosthoeks gezaghebber, bij de verzending van lijnwaden of dergelijke goederen, des noodig oordeelende, bij de afpakking en verzegeling in persoon tegenwoordig zullen zijn of daartoe iemand van hunnentwegen zullen kunnen committeeren.

Art. 12. De verzending van koffij, peper en andere producten voor rekening van den Lande zal geschieden in goede dubbelde stroozakken, niet te boven gaande de zwaarte van tagtig ponden, en bij vervoer naar Batavia of bij verkoop aan vreemdelingen worden afgescheept, de koffij en peper tegens 126 ℔ de picol en de rijst tegen 3400 ℔ de koijang.

Art. 13. De suiker zal van de leveranciers worden geaccepteerd in kanassers, hebbende de zwaarte van 375 tot 425 ponden, bruto-gewigt, met een doorslag van vijf ponden op ieder kanasser, doch zwaarder wegende aan den leverancier worden teruggegeven; dezelve zullen behoorlijk met stroozakken worden geëmbaleerd en berottingd en voor tarra gerekend worden 35 ponden per kanasser, zoöals jongst mede te Batavia is bepaald.

Art. 14. De rijst, die uit de magazijnen aan vreemdelingen en particulieren verkogt wordt tegen dertig rijksdaalders, zilver geld, de koijang, zal na verkiezing van de koopers worden afgeleverd in enkelde of dubbelde stroozakken, mits betalende voor de enkelde zakken rd^s 1½ en voor de dubbelde zakken 3 rd^s per koijang, waarmede het verkoop-bedragen van de rijst zal worden bezwaard ten laste van de koopers.

Art. 15. Voor alle andere ongelden, die de vreemdelingen of andere koopers van producten tot garnering hunner ladingen mogten begeeren te maken, zullen zij extra betalen, in welk geval zij met het daartoe benoodigde tegen marktprijzen zullen worden geassisteerd.

Art. 16. Vreemdelingen en particulieren zullen de producten, die aan hun worden afgestaan, in de pakhuizen ontvangen en, wanneer de aflevering aldaar ten hunnen genoegen is geschied, verder alle risico dragen: met het benoodigde volk voor de prauwen zullen zij van 's Lands wege zonder betaling worden geassisteerd, doch daarentegen het wegstuwen binnen boord loopen voor hunne rekening.

Art. 17. Alle prauwen of andere vaartuigen, welke aan 's Lands pakhuizen, hetzij met rijst of andere producten, worden beladen, zonder onderscheid of dit geschied voor rekening van den Lande of van particulieren, zullen door den pakhuismeester, administrateur of prefecten voorzien worden van een afscheepbriefje, continerende het getal der zakken, balen of kasten en den netto-inhoud der daarin afgepakte goederen, zoomede eene opgave, naar welk schip of vaartuig dezelve zijn geconsigneerd en wijders of de gemelde goederen en producten uit 's Lands pakhuizen verkocht, dan wel op vragt naar elders voor 's Lands rekening vervoerd worden, ten einde bij het passeren van de boom aan den pagter van de in- en uitgaande regten of die aldaar van zijnentwegen het toezicht houdt, vertoond en afgegeven te worden, zullende te Samarang en te Sourabaija echter twee dergelijke afscheeps-briefjes met iedere praauw moeten worden medegegeven, als een voor den pagter en een voor de bediendens van den fiscaal, welke met de surveillance van de boom belast zijn.

Art. 18. Desgelijks zal te Samarang en te Sourabaija, wanneer er afscheep plaats heeft, de pakhuismeester en administrateur ten eerste en wel, zoodra de goederen alle afgewogen zijn, een distincte en accurate opgave van den gedanen afscheep, zoo op het kantoor van den hoofd-administrateur en te Sourabaija van den scriba, als op het negotie-kantoor be-

zorgen, aantoonende de quantiteit en soorten der goederen, zoo aan bruto- als netto-gewigt, met welk vaartuig de verzending geschied en naar welke plaats. zoomede den naam van den kapitein of gezaghebber, ten einde de papieren tot derzelver depeche in tijds te kunnen in gereedheid brengen, 't welk te Samarang ten kantore van den hoofd-administrateur zal geschieden.

Art. 19. De contante verkoop uit de pakhuizen zal ten eenemaale ophouden, buiten de rijst, welke, zoo aan de gemeente, als aan anderen ten vervoer naar elders zal worden afgestaan in een onbepaalde quantiteit, doch niet meerder als bij een quart koijang tevens tegen dertig rd^s, zilver geld, de koijang en verder op den voet, gelijk hiervoren onder art. 15 is bepaald.

Art. 20. Het provenu van deze verkogte rijst zal door den pakhuismeester te Samarang en den administrateur te Sourabaija om de twee maanden aan 's Lands kas moeten worden verantwoord en door de prefecten van de overige prefectures alle maanden bij hunne kassen ingenomen.

Art. 21. Met uitzondering van Zon- en feestdagen zullen de pakhuismeester te Samarang en de administrateur te Sourabaija des voor de middags van 6 tot 11 uren en, zoo de dienst het vordert, ook des agtermiddags van 3 tot half zes uren in hunne administratie moeten present zijn, edoch bij extra-ordinaire gelegenheden zooveel langer, als hun dienst in het pakhuis wordt vereischt, in dien gevalle de Zon- en feestdagen daarvan niet uitgesloten, bijzonder bij belading of ontlossing van vaartuigen, die met spoed moeten geëxpedieerd of ontlost worden, blijvende alle nadeel, die den Lande door vertragingen in dezen mogt lijden, voor hunne verantwoording.

Art. 22. Uiterlijk voor den 8^{en} of 10^{en} van iedere maand zal de pakhuismeester te Samarang aan den hoofd-administrateur en de administrateur te Sourabaija aan den Oosthoeks gezaghebber bij een distinct berigt opgeven, welke goederen in den loop der vorige maand in de pakhuizen ontvangen en daaruit afgeleverd zijn, met aantooning van waar en met welke gelegenheid dezelve zijn aangebragt en op wiens orders en met

welke occasie de verzendingen en afleveringen zijn geschied, zoomede welke restanten in de pakhuizen verbleven zijn, en voorts een wedergade van dat berigt aan den negotie-boekhouder bezorgen, terwijl de prefecten van de overige prefectures van Java een soortgelijke memorie of specificatie mede in duplo aan den hoofd-administrateur op den aangegeven tijd zullen hebben in te zenden, als een voor den gemelden hoofd-administrateur en een voor den negotie-boekhouder te Samarang, met uitzondering echter van de prefectures en posten, welke onder den Oosthoek gehooren en vanwaar de gemelde specificatien in duplo naar Sourabaija worden verzonden, de eene aan den gezaghebber ter verdere voortschikking aan den hoofd-administrateur en de andere aan den negotie-boekhouder aldaar, wordende deze specificatie geformeerd uit de pakhuisboeken, in het navolgende articul breder te vermelden.

Art. 23. De pakhuismeester te Samarang en de administrateur te Sourabaija, zoomede de prefecten der overige prefectures van Java zullen van hunne administratie houden de navolgende boeken, als:

a. een distinct weegboek van alle aangebragte producten en goederen, in ieder pakhuis afzonderlijk, en een dito van den afscheep, in welk laatste accuraat zal moeten wezen aangeteekend de dagen der afscheep en de weegsels, zooals dezelve na den andere zijn afgewogen, het vaartuig, waarmede de afgescheepte goederen worden vervoerd, en de naam van den kapitein of gezaghebber, die het vaartuig commandeert;

b. een distinct pakhuis- en zolder-restant-boek, waarin ten nauwkeurigsten moeten worden genoteerd, hetgeen in elk pakhuis of zolder, welke voortaan genommerd moeten zijn, opgeschuurd en daaruit weder afgegeven wordt, zoo meede hetgeen uit het eene pakhuis in het andere of van den eenen zolder op den anderen wordt overgebragt en verplaatst, alles in dier voegen, dat met een opslag van het oog kan worden nagegaan, welke goederen in ieder pakhuis en op elken zolder geborgen liggen;

c. een kassa-boek, daarin aanteekenende de ontvangst der gelden voor de verkogte rijst, en

d. een restant-boek van materialen, die door den Lande ten dienste der pakhuizen zijn ingekogt of ontvangen, met een nauwkeurige aanteekening, waartoe dezelve verstrekt, afgegeven, dan wel in 's Lands magazijnen verbruikt zijn.

Art. 24. Tot het houden dezer boeken zullen in de negotiepakhuizen te Samarang en te Sourabaija expresse boekhouders worden aangesteld, op voordragt van den hoofd-administrateur en van den Oosthoeks gezaghebber respective, welke boekhouders onder eede staan en geheel independent zullen wezen van den pakhuismeester en den administrateur, onmiddelijk sorteerende onder de directe bevelen van den hoofdadministrateur alhier en, voor zoover Sourabaija betreft, mede onder den Oosthoeks gezaghebber.

Art. 25. Overwigten ten faveure van den pakhuismeester, administrateur of prefecten ten eenemaale opgehouden hebbende, zoo zullen alle de aangebragt wordende goederen, dranken en wat dies meer is, na decortatie der scheeps-spillage, die aan de overheden van vaartuigen is toegestaan of nog toegestaan mogt worden, zuiver ingenomen en zoodanig tot het sluiten der boeken moeten blijven voortloopen, wanneer de negotie-boekhouders te Samarang en te Sourabaija, een ieder in den zijnen, zullen formeeren eene berekening der pakhuisspillagie volgens het reglement op alle artikelen, aan spillage onderhevig, dewelke, zooals van ouds, ten lasten der goederen moeten gebragt worden.

Art. 26. Al, hetgeen na gedane korting van de gemelde spillagie door eene goede en trouwe behandeling in de pakhuizen wordt over bevonden, zal verblijven ten voordeele van den Lande, terwijl het tekort komende tegen de hoogste uitkoops-prijzen zal moeten worden vergoed.

Art. 27. Bij den aanbreng van 's Lands goederen zullen tusschen de overheden der vaartuigen en den administrateur geene particuliere schikkingen mogen worden gemaakt wegens over en tekort bevondene artikelen, veel min aan de gemelde

overheden worden toegestaan om hetgeen zij kunnen rekenen op hunne spillagie te profiteeren aan boord te houden, maar zal alles ontscheept en daarvan te Samarang en te Sourabaija zoodanig distinct berigt moeten worden gediend, als bij art. 10 is voorgeschreven.

Art. 28. Uit deze berigten zullen door de negotie-boekhouders te Samarang en te Sourabaija worden opgemaakt de bevindingen der ladingen en volgens de order het tekort door de overheden of die het incumbeert moeten worden vergoed, terwijl het over uitgeleverde ten faveure zal worden ingenomen van den Lande.

Art. 29. Wanneer op de overige prefectures van Java goederen van Samarang of Sourabaija, gelijk bij voorbeeld van Samarang naar Japara, van Sourabaija naar Rembang, enz., dan wel van daar vice versa worden aangebragt, zal slechts de helft der anders geaccordeerde spillage aan de scheepsoverheden worden gevalideerd.

Art. 30. De producten van rijst, koffij, peper en wat dies meer zij, zullen ontvangen en aan den Lande verantwoord worden met overwigten, zooals dezelve aan den pakhuismeester, administrateur of prefecten volgens de differente, plaatselijke inrigtingen worden geleverd; de rijst over inkoop zal echter conform placcaat van den $\frac{\text{25 Mei}}{\text{1 Junij}}$ 1808 generalijk worden ingenomen tegen 3500 ℔ de koijang en op ieder koijang 100 ℔ spillagie aan den pakhuismeester worden gevalideerd.

Art. 31. Voor afbetaalde producten zal niet meer mogen worden in rekening gebragt, als hetgeen daarvoor effectivelijk, mede op grond van verschillende, plaatselijke inrigtingen, wordt betaald en dus daarin niet mogen worden gevolgt de bepalingen van vorige jaren.

Art. 32. De battoors of koelies voor de pakhuisen zullen uit de regentschappen geformeerd worden, conform de gemaakte bepalingen bij het nieuwe plan van organisatie voor Java.

Art. 33. En daar alsnu alle extra-betalingen wegens ver-

strekkingen van materialen en afscheeps-ongelden ophouden, zoo zullen de pakhuismeester, administrateur en prefecten verpligt zijn in tijds de benodigde materialen voor de pakhuisen en den afscheep, als stroozakken, kaaijmatten, bindrottings en agul garen, op te geven om dezelve te kunnen inkoopen of van elders eischen, onder indiening tevens van een lijst der materialen, die dezelve aan handen hebben, ten einde door den Lande te worden overgenomen tegen zodanige prijzen, als dezelve kunnen aantoonen daarvoor betaald te hebben, dan wel, zoo die prijzen den Lande niet convenieren, aan hen te verblijven.

Art. 34. Maandelijks tegen den 10en zal door den pakhuismeester te Samarang en de prefecten van Tagal, Paccalongan, Japara en Rembang aan den hoofd-administrateur en door den administrateur te Sourabaija, prefect van Grissee, onderprefecten van Bancallang en Sumanap, enz. aan den Oosthoeks gezaghebber een specificatie moeten worden overgezonden van het gebruik, 't welk van de gedachte materialen is gemaakt, zullende de Oosthoek gezaghebber de gemelde specificatiën verder aan den hoofd-administrateur bezorgen.

Art. 35. Alzoo de rijst en andere producten, zoo te Samarang en Sourabaija, als op de andere prefectures van Java, meestal door de regenten en leveranciers in enkelde zakken afgeleverd worden, zo zullen dezelve voor randsoenen als anderzints ook dusdanig verstrekt worden, ten ware de zakken door lang liggen zoodanig in stukken geraakt en vergaan waren, dat noodzakelijk nieuwe, enkelde zakken moeten worden verstrekt, waaromtrent egter in die gevallen de grootste zuinigheid wordt aanbevolen.

Art. 36. De pakhuismeester te Samarang zal buiten het noodig getal koelies tot zijne assistentie hebben:

een Europeeschen mandadoor	à	rd• 30
» inlandschen weger	»	» 15
zes mandadoors	»	» 5

ieder, zilver geld, 's maands, welke door den Lande zullen worden betaald, terwijl de bepalingen der bediendens, zoo

voor de pakhuisen te Sourabaija, als op de overige prefectures van Java, blijft uitgesteld in afwagting der voordragten, die deswegens door den Oosthoeks gezaghebber en de prefecten zullen worden gedaan.

Art. 37. De pakhuismeester te Samarang en de administrateur te Sourabaija zullen ieder genieten een vast tractement van zes duizend rijksdaalders, zilver geld, en bij de aanvaarding hunner bedieningen doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit, den Koning, als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverain, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw te zullen zijn;

dat ik in mijne administratie alles zal aanwenden ten profijte van het gouvernement, wat men van een getrouw en eerlijk administrateur kan of mag verwachten, zonder mij direct of indirect op eenigerhande wijze tot prejudicie van het gouvernement te bevoordeelen of te verrijken ter vermeerdering van de inkomsten, die mij wettiglijk zijn toegelegd of nog toegelegd zullen worden;

dat ik ook stiptelijk zal nakomen en observeren het gesteld verbod tegens allen particulieren in- en verkoop in mijne administratie en geen handel, hoegenaamd ook, hetzij door mij, door iemand voor mij of wel door anderen zal drijven in goederen of wharen, respectivelijk tot mijne administratie gehorende;

dat ik getrouwelijk en zonder eenige de minste achterhouding aan het gouvernement zal verantwoorden de overwigten, die op de goederen, welke in de aan mij toevertrouwde pakhuisen geborgen zijn of nog geborgen mogten worden, komen te vallen, hetzij dat die overwigten spruiten uit hetgeen op de aan mij geaccordeerde spillage wordt overbehouden, dan wel uit eenige andere oorzaken;

dat ik niemand in het zijne zal verkorten, maar integendeel tegen alle excessen en kwade practijken zoo zorgvuldig zal waken, als iemand, om niet bedrogen te worden, in zijn eigen zaken zoude kunnen doen;

dat ik ten dien einde ook met naauwlettendheid zal gadeslaan het gedrag van de bediendens in mijne administratie ter wering van alle fraudes en dat ik niet gedogen zal, dat het gouvernement of particulieren bij de ontvangst en aflevering van eenige artikelen in maat, gewigt of op eenige andere onrechtmatige wijze worden verkort, hetzij door mij zelven of door iemand van mij;

en dat ik wijders, zooveel in mijn vermogen is, zorgvuldig zal toezien en waken, dat de mij aanbetrouwde goederen niet ontvreemd of op eenigerlei wijze aan bederf onderhevig worden, en voorts in alle gevallen zodanig de mij toevertrouwde post zal waarnemen, als een getrouw administrateur toëstaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

Blijkens onderscheidene bepalingen dezer instructie diende zij ook tot voorschrift voor de prefecten op Java, hoe zich te gedragen in het beheer van 's Lands goederen.

20 September. *Instructie voor de negotie-boekhouders te Samarang en te Soerabaija.*

Art. 1. De negotie-boekhouder te Samarang zal bij de nieuwe boeken intrekken de residentien van Souracarta en Djocjacarta, nevens de prefectures van Tagal, Pacalongang, Japara en Rembang, en de negotie-boekhouder van Sourabaija de prefecture van Grissée, de onder-prefecture Sumanap en de post Banjoewangie.

Art. 2. De gemelde negotie-boekhouders zullen, als ingrediënten tot het houden der voorschreven boeken, vóór den 8[en] van iedere maand van de onderscheidene prefectures en posten, die zij bij hunne boeken moeten intrekken en verder met eenige administratie zijn gechargeerd, ontvangen de navolgende papieren, afgesloten onder ultimo der vorige maand, als:

een accurate kassa-rekening,

een distincte memorie of specificatie van de ontvangst en

verstrekking van goederen en producten, met aantooning, van waar en met welke gelegenheden dezelve zijn aangebragt, op wiens order en met welke occasie de verzending en afleveringen zijn geschied en hoe groot de restanten nog zijn gebleven,

een kopij van alle afgaande en aankomende facturen,

een accurate lijst der verstrekkingen, zoo aan de civiele, als militaire en andere geëmploijeerdens, in geld en randsoenen,

een kruit en zegel-rekening.

Art. 3. Wanneer de voorschreven papieren niet in de vereischte order zijn, te laat worden ingezonden of daaraan eenige ontbreken dan wel abusive opgaven in zich bevatten, zullen de negotie-boekhouders zich deswegens adresseeren aan den hoofd-administrateur en daarin zijne voorziening vragen.

Art. 4. Bij het sluiten der boeken zullen de negotie-boekhouders zich zorgvuldig onthouden om iets te vereffenen ten voordeele der administrateurs of wie het ook zoude mogen wezen, maar alle het overbevondene, spruitende uit hetgeen op de geaccordeerde spillage wordt overbehouden als anderzints, ten faveure van den Lande innemen en daarentegen de tekortkomingen stellen op rekening van vergoeding door dengene, dien 't incumbeert.

Art. 5. De negotie-boekhouders zullen moeten zorgen, dat de boeken onder balance gebragt en gesloten zijn, uiterlijk drie maanden na het einde van het boekjaar, en alsdan ook met de generale staat-rekeningen ter confrontatie en examinatie aan den hoofd-administrateur worden ingezonden.

Art. 6. Zij zullen zorgen, dat de aanrekeningen naar de naburige en andere etablissementen ten behoorlijken tijde geschieden en ten minste vier malen 's jaars generale facturen van aanrekening afgaan; voorts het werk, zooveel mogelijk, houden op een effen voet en aan alle requisiten van den hoofd-administrateur promptelijk en zonder eenig dilai beantwoorden.

Art. 7. Alle rekeningen, specificatiën, facturen, enz. door den hoofd-administrateur geëxamineerd wordende, zoo zullen de negotie-boekhouders dezelven niet vermogen te boeken, voor

dat zij door den gemelden hoofd-administrateur geapprobeerd en voor goedgekeurd geteekend zijn.

Art. 8. De negotie-boekhouders zullen houden het klein-kassa-boek van Samarang en Sourabaija, zonder daarvoor van den klein-kassier eenige betaling te genieten, als behoorende tot het negotie-werk, wel te verstaan het kassa-boek, dat volgens de ordonnantiën opgemaakt en naar Batavia verzonden wordt.

Art. 9. De negotie-boekhouders van Samarang en Sourabaija zullen ieder genieten een tractement van twee honderd en vijftig rijksdaalders, zilver geld, ter maand; voorts die van Samarang geassisteerd zijn door

een eersten suppoost à	rd[s] 80
» tweeden » »	» 70
» derden » »	» 50
» vierden » »	» 40
vier klerken à	» 30
» » »	» 25
» » »	» 20

mede zilver geld, 's maands, terwijl nopens het benoodigde getal klerken voor het negotie-kantoor te Sourabaija, na mate van den minderen omslag aldaar, de voordragt van den Oosthoeks gezaghebber zal worden afgewagt.

Art. 10. Gemelde negotie-boekhouders zullen bij de aanvaarding hunner bedieningen doen den navolgenden eed:

Ik belove en zwere Zijne Majesteit, den Koning van Holland, als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw te zijn;

dat ik het ambt van negotie-boekhouder zal waarnemen met alle naarstigheid en stiptelijk opvolgen hetgeen mij bij mijne instructie is voorgeschreven of nog voorgeschreven staat te worden, inzonderheid dat ik geen ongeoorloofde afschrijvingen doen zal ten voordeele van administrateurs of anderen en generalijk mij zoodanig gedragen, als een vroom ambtenaar toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

20 September. *Instructie voor den sjahbandar, tevens klein-kassier en ontvanger der domeinen te Samarang.*

Art. 1. Als *sabandhaar* zal hij bij aankomst van vreemde en particuliere schepen of vaartuigen de kapitains of gezaghebbers terstond presenteeren aan den prefect dan wel aan dengene, die aldaar op dat tijdstip met het gezag mogt zijn bekleed, hun tevens afvragende de pas, factuur-cognossementen, benevens alle verdere brieven en papieren, het gouvernement of hunne bodems betreffende, en dezelve aan den tijdelijken gebieder der plaats overhandigen.

Art. 2. Hij zal de gemelde kapitains of gezaghebbers van vreemde en particuliere schepen of vaartuigen aanstonds bij hunne aankomst bekend maken met de plaatselijke wetten en orders op den handel, voor zoover hun maar eenigzints zoude kunnen regardeeren, houdende ten dien einde daarvan een appart recueil.

Art. 3. Hij zal met alle vigilantie waken en doen waken tegen sluikerijen en allen ongepermitteerden handel en ten dien einde zijne bediendens aan de boom hebben, die tegenwoordig zullen zijn bij het visiteeren van alle inkomende en uitgaande goederen door het volk van den pachter en ook het regt zullen hebben om, wanneer de pachter de visitatie al niet mogte begeeren, dezelve te kunnen eisschen; zullende zijne gemelde bediendens mede surveilleeren op de reede, langs de stranden en aan de mondingen van kreeken, spruiten en rivieren tegen allen uitvoer van geld en anderen morshandel, ten einde bij ontdekking en agterhaling door hem te worden aangegeven.

Art. 4. Alle kapitains, gezaghebbers of carga's, die eenige ladingen of cargaizoenen ter verkoop aanbrengen, moeten zich bij den sabandhaar melden en hunne medegebragte goederen, passagiers, enz., aangeven, mogende geen goederen landen zonder een losbriefje van hem, sabandhaar, hetgeen hij niet verleenen zal dan na daartoe te hebben verkregen het consent van dengene, die het gezag voert.

Art. 5. De sabandhaar zal verpligt zijn nauwkeurige lijsten te houden van alle aankomende en vertrekkende, vreemde en particuliere schepen en vaartuigen, derzelver ladingen en passagiers, welke lijsten op zijn bureau bewaard en bij ontslag of overlijden aan zijnen vervanger zullen moeten worden overgegeven.

Art. 6. Hij zal gehouden zijn den pachter van de boom in het heffen van den bepaalden tol, daartoe verzogt wordende, de behulpzame hand te bieden en, indien er eenig verschil mogt ontstaan tusschen den pachter en den eigenaar of aanbrenger der goederen, daarin decideeren, zonder dat nogtans parthijen daarbij zullen behoeven te acquiesceeren, maar zich ter nadere uitspraak zullen mogen adresseeren aan den plaatselijken gebieder.

Art. 7. Alle vaartuigen, van den overwal komende, worden door een justitieele commissie, ten overstaan van den fiscaal, doch die van Maccasser en andere plaatsen uit de groote Oost door hem, sabandhaar, gevisiteerd.

Art. 8. De passen voor vertrekkende schepen en vaartuigen worden door hem, sabandhaar, opgemaakt, waarvoor hij zal mogen declareeren in zilver geld, als:

voor een pas naar den overwal, geschreven op een zegul van twee rijksdaalders........................ rd[s] 15 : —

voor een pas naar Batavia en Bantam, geschreven op een zegul van vier en twintig stuivers...... » 1 : 32

voor een pas langs de kust, geschreven op een zegul van zes stuivers.. .... » — : 45

Art. 9. In margine van de passen zal moeten blijken, welke ladingen, ammunitie, passagiers, enz., worden medegevoerd, zoomede dat het last- en ankerage-geld is voldaan, 't welk de sabandhaar zal hebben te incasseeren en alle zes maanden aan de groote kas te verantwoorden.

Art. 10. Hij zal voor de passagiers-passen mede mogen declareeren in zilver geld, als:

voor een pas naar Batavia, den overwal en de groote Oost...................................... rd[s] 1 : 12

en voor een pas langs Java's kust........... » — : 30

Art. 11. Hij zal den pachter van de boom in tijds verwittigen, welke goederen door de van hier vertrekkende schepen en vaartuigen worden medegevoerd, ten einde de pacht daarvan te kunnen innen, voor zoover dezelve aan tol subject zijn, en de passen niet afgeven, voordat hem bij quitantie blijken zal, dat de gemelde pachter behoorlijk is voldaan.

Art. 12. Als *ontvanger der domeinen* zal hij zorgen, dat de pachters hunne verschuldigde pachtschat op de gestelde termijnen voldoen en dezelve daartoe aanmanen, doch, zoo zij, des ongeacht, daarmede tot veertien dagen na het termijn dilayeren, daarvan schriftelijk berigt doen aan den prefect, sub poene, dat bij nalatigheid op hem zal worden verhaalt de schade, die den Lande door wanbetaling mogt lijden.

Art. 13. Hij zal maandelijks van de bij hem ingekomen pachtpenningen verantwoording doen aan de groote kas.

Art. 14. Als *klein-kassier* zal hij geene gelden voor den Lande ontvangen of uitgeven dan op ordonnantiën, door den hoofd-administrateur of, zoo de Maarschalk en Gouverneur Generaal hier tegenwoordig is, van zijnentwegen te verleenen.

Art. 15. Hij zal tevens bekleeden de functien van *collecteur van het collateraal en van het klein-zegul*, zoomede van *postmeester generaal,* volgens de orders en instructien, deswegens geëmaneerd, en hetgeen van die belastingen inkomt om de zes maanden aan de groote kas verantwoorden.

Art. 16. Hij zal een vast tractement genieten van vier duizend rijksdaalders, zilver geld, 's jaars en daarenboven tot compensatie van de onkosten van zijn bureau, het houden van matta-matta's en andere, onvermijdelijke uitgaven, aan hem worden gelaten hetgeen de passen opbrengen, zoomede de ondervolgende inkomsten, bij hem tot hier toe genoten, als:

van ieder vaartuig, 't welk van Batavia hier aankomt en naar den overwal of groote Oost is gedestineerd, vijf rijksdaalders, doch geen lading brekende of innemende slechts de helft;

voor een losbriefje ten behoeve van vaartuigen, komende van den overwal, drie ropijen;

voor een doodbriefje tot het begraven van inlandsche opvarenden van particuliere vaartuigen, een ropij;

voor het teekenen der passen naar den overwal, een halve ropij;

voor het teekenen van passagier-passen naar Batavia en langs Java, een schelling;

voor het verleenen van een certificaat voor een slaaf, die van de kust van Borneo of van den overwal alhier wordt ingevoerd zonder transport, twee dukatons.

Art. 17. Bij de aanvaarding van zijne bediening zal hij doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit, den Koning van Holland, als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw te zijn;

dat ik de persoonen, welke ten handel worden geadmitteerd met bescheidenheid zal behandelen en hun nauwkeurig onderrigten van de wetten, die alhier omtrent contrabande-goederen zijn geëtablisseerd;

dat ik met de uiterste vigilantie zal waken tegen allen smokkelhandel en zonder eenige conniventie zal aangeven degenen, welke daarop door mij of mijne bediendens worden betrapt, zonder deswegens op eenigerlei wijze te composeeren;

dat ik mij onthouden zal van het drijven van allen handel met schepen en vaartuigen, die ter dezer plaatse komen negotieeren, en evenmin in die van anderen zal participeeren; voorts ook van geene handelaars zal aannemen eenige giften of gaven, of permitteeren zal, dat die door mijne aanhoorigen en bediendens aangenomen worden;

dat ik zorgvuldig zal toezien, dat de pacht-termijnen op den behoorlijken tijd worden voldaan en de pachters, die daarin nalatig blijven, zal annonceeren zonder daarvan, om welke consideratien ook, te blijven in gebreke;

en dat ik mij voorts in allen opzigte in mijne bediening kwijten zal, gelijk een eerlijk en vroom ambtenaar toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

Zie ook 22 November 1809.

20 September. *Regeling der tractementen van onderscheidene ambtenaren op Java.*

Zijne excellentie, in overweging genomen hebbende, dat aangezien het afschaffen van alle indirecte middelen en wegen, langs welke de ambtenaren onder het vorig bestuur zich gerechtigd waanden hunne inkomsten te vergaderen, is bevestigd en geconsolideerd bij de voor Java geïntroduceerde nieuwe organisatie, alsnu ook aan zoodanige civiele geemploijeerdens, voor welke nog geene vaste tractementen zijn bepaald en die, bij ontstentenis daarvan, tot hiertoe geene inkomsten hoegenaamd genoten hebben of daarin door de bedoelde afschaffing aanmerkelijk verminderd zijn, zoomede nog aan anderen, die in evenredigheid van hunne werkzaamheden alleszins sober beloond wierden, een sortabel bestaan dient te worden verzekerd, toereikende om daarvan overeenkomstig hun karakter en den aart, de aangelegenheid en verantwoordelijkheid hunner bedieningen op eene convenabele wijze te kunnen leven, ten einde ook tevens hierdoor alle ambtenaren tot eene eerlijke administratie op te wekken en met meer nadruk als te voren te verbinden, mitsgaders met te grooter regt dezulken van hen te kunnen straffen, die, zich op nieuw aan de oude misbruiken overgevende en uit de vorige, onzuivere bronnen puttende, daardoor hunne wettige inkomsten op eene onwettige wijze zouden trachten te vermeerderen, besluit:

1° aan de ondervolgende ambtenaren de nabeschrevene tractementen 's jaars in zilver geld toe te leggen, als:

te Sourabaija:

den gezaghebber	rd^s	20000
» administrateur	»	6000
» negotie-boekhouder	»	3000
» pakhuis- »	»	1800

te Grissée:

den prefect	rd^s	10000
» scriba of boekhouder	»	1000

te Sumanap:

den onder-prefect	rd^s	3200
» scriba of boekhouder	»	200

te Bancallang:

den onder-prefect	rd^s	1200
» scriba of boekhouder	»	400

te Banjoewangie:

den scriba of boekhouder	rd^s	600

te Passourouang:

den scriba of boekhouder	rd^s	600

ten eilande Baviaan:

den onder-prefect	rd^s	1200

te Samarang:

den prefect	rd^s	20000
» hoofd-administrateur	»	9000
» pakhuismeester	»	6000
» sabandhaar	»	4000
» negotie-boekhouder	»	3000
» secretaris van Wees- en Boedelmeesteren	»	3000
» tractements-boekhouder	»	2000
» negotie-overdrager	»	1440
» pakhuis-boekhouder	»	800
» gezworen klerk bij den Raad van justitie	»	600
» tractements-overdrager	»	600
» eersten klerk van Wees- en Boedelmeesteren	»	480

te Tagal:

den scriba of boekhouder	rd^s	1200

te Paccalongang:

den scriba of boekhouder	rd^s	1000

te Japara:

den prefect	rd^s	15000
» scriba of boekhouder	»	1200

te Rembang:

den scriba of boekhouder	rd^s	1000

2° dat alle de voorschreven ambtenaren vrij zullen wezen

van de betaling van ambtgeld, gerekend van primo Januarij dezes jaars, en de tractementen voor den Oosthoeks gezaghebber, de prefecten en onder-prefecten, den pakhuismeester te Samarang en den administrateur te Sourabaija mede zullen ingaan met den eersten Januarij dezes jaars, zullende daarentegen alle winsten, door de gemelde ambtenaren sints dien tijd gepercipieerd en genoten aan overwigten, recognitien en op de betaling der producten als anderzins moeten worden gebragt ten voordeele van den Lande, conform de deswegens gedane circulaire aanschrijving van den 16en Mei 1808, en wijders de tractementen voor den hoofd-administrateur, sabandhaar en de overige genoemde geëmploijeerdens, voor zoover zij in den loop van dit jaar zijn aangesteld of nog aangesteld zullen worden, ingaan met den dag hunner aanstelling;

3° dat de scriba in den Oosthoek, even gelijk die van Samarang, voortaan geen tractement van den Lande genieten, doch daarentegen jouïsseren zal van de winsten als vendumeester en die op de zee- en landpassen, de piagems of contracten met de pachters, de trouw-actens, als anderzins te voren geheel of gedeeltelijk bij hem wierden gepercipieerd en niet ingetrokken of door de nieuwe inrigtingen vervallen zijn; wordende wijders ingetrokken de bediening van eersten klerk ter secretarij en aan hem, scriba, niet meer als eenen enkelen klerk à rds 40 ter maand van Landswege geaccordeerd om hem in het bewaren der archiven, het houden van het dagregister en andere bezigheden in zijne functie van scriba te assisteeren;

4° dat de maand-gelden voor de klerken en mindere pennisten bepaald blijven op den voet, zooals door de hooge regering te Batavia bij resolutie van den 23en Februarij 1808 is vastgesteld, buiten zoodanige uitzonderingen, als daarop bij de instructien voor den hoofd-administrateur en den negotie-boekhouder alhier, item bij sommige resolutien bereids zijn of nog mogten worden gemaakt;

5° dat de tractementen van den secretaris en de verdere

geëmploijeerdens bij de collegien van Wees- en Boedelmeesteren te Samarang zullen loopen ten laste van hare eigene kassen.

22 September. *Bepalingen nopens de marine-school te Samarang.*

Zijne excellentie, overwegende, dat dit etablissement niet alleen nuttig is om, ingevolge de primitive instelling, jonge lieden tot de zeevaart en tot de arthillerie of genie op te leiden, maar ook tevens eenigermate vergoed het volstrekt gebrek aan scholen en leermeesters hier te lande voor zoodanige ouders, die, geene genoegzame middelen hebbende om hunne kinderen tot het verkrijgen van eene behoorlijke opvoeding naar Europa te zenden, daardoor in de gelegenheid worden gesteld dezelve tegens een zeer mediocre betaling in het voorschreven instituut te doen onderwijzen;

overwegende wijders, dat de qualiteiten van zee-officieren bij de kolonie, welke tegenwoordig nog bij de informators worden bekleed, als een overblijfsel van de oude inrigting der voormalige Oost-Indische Compagnie om haren handel met eigen schepen te drijven, voor de gemelde informators behooren te vervallen en dezelve gecreëerd tot officieren van de arthillerie, als zeer gepast zijnde voor de betrekking, waarin zij zijn geplaatst, en zulks namate van de verschillende graden, die zij thans bezitten, en de aanspraak op bevordering, welke zij door het lang gemis van avancement hebben verkregen;

overwegende eindelijk, dat door het accordeeren aan de gemelde informators van den rang van officieren der arthillerie zij ruim zooveel aan tractementen zullen toucheeren, als zij anderzints gewoon waren qua zee-officieren en aan douceurs van het instituut te genieten, waardoor de gemelde douceurs ten bedrage van rd[s] 2970 kunnen worden bespaard tot groote verligting van het fonds, 't welk reeds zints eenigen tijd de lasten niet heeft kunnen bestrijden, terwijl uit die bezuiniging tevens kan worden gevonden eene ver-

hooging van het menage-geld der scholieren, gemerkt het bij de toegenomen duurte van levensmiddelen niet meer mogelijk is hen, gelijk bevorens, voor rd^{s} 2½ per hoofd 's maands na behooren te spijzigen;

besluit:

1° de informators en onderwijzers in 't marine-school te Samarang te ontslaan als zee-officieren bij de kolonie en hen aan te stellen, gelijk zij aangesteld worden bij dezen:

Johannes Gerlach tot eersten kapitein van de arthillerie en eersten informator;

Jan Teunis Busscher tot eersten lieutenant van de arthillerie en tweeden informator;

David von Emmerik tot eersten lieutenant van de arthillerie en derden informator;

Johannes Julius van Hoorn tot lieutenant van de arthillerie en vierden informator;

Roelof van Ingen tot lieutenant van de arthillerie en vijfden informator;

Carel Coenraads en Frederik de Neijs tot kadets van de arthillerie en aide informators;

alle op de tractementen, tot hunne respective graden bij de arthillerie staande, doch zonder eenig verder genot van douceurs uit het fonds van het marine-school, behalven voor de aide informators, aan wie uithoofde van de geringheid hunner inkomsten ieder een halve rijksdaalder daags in zilver geld ten lasten van het voorschreven fonds zal worden betaald;

2° het menage-geld voor de scholieren te verhoogen van rd^{s} 2½ tot rd^{s} 4 ter maand en derzelver getal te bepalen op 80 koppen;

3° de tegenwoordige curatoren van het voormelde instituut, thans nog bestaande uit den prefect, Goldbach, den havenmeester te Rembang, Verhage, en het lid van het collegie van administratie der houtbosschen, Smissaart, honorabel als zoodanig te ontslaan en weder tot curatoren te benoemen:

den prefect Goldbach,
» president van het collegie van administratie der houtbosschen, Knops,
den lieutenant-kolonel van Oostheim,
» » » en havenmeester, Muller,
» hoofd-administrateur Sack, welke laatste tevens zal zijn kassier,
verwisselende maandelijks van presidie en in hunne werkzaamheden geassisteerd door den scriba, Beer;

4° aan de gemelde curatoren te demandeeren om de instructien voor het voorschreven instituut zoodanig in te richten, dat dezelve voor het onderwijs van den dienst te lande, zoowel als van dien ter zee, beiden dienstig zijn;

5° ingelijks aan de gemelde curatoren op te dragen om ten laste van het fonds een leermeester in de Hollandsche taal voor 't marine-school te engageeren, zoodra zich de gelegenheid daartoe zal voordoen, ten einde de scholieren, die hier te lande zijn geboren en de Hollandsche taal niet volkomen magtig zijn, daarin onderwijs te geven tot faciliteit van de lessen, welke zij van de informators ontvangen.

23 September. *Zamensmelting van de collegiën van Wees- en Boedel-meesteren te Samarang.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat de president en de secretaris van Weesmeesteren te Samarang, tevens zijnde president en secretaris van het collegie van Boedelmeesteren, het laatstgemelde collegie zeer gevoeglijk kan worden gedissolveerd en deszelfs werkzaamheden op het collegie van Weesmeesteren overgebragt, alleen met assumtie van eenige Chineesche en Moorsche leden, wanneer over de belangen van onchristenen wordt gehandeld;

besluit het collegie van Boedelmeesteren in te trekken en president en leden honorabel te ontslaan, met dankbetuiging voor hunne aan den Lande in die betrekking bewezen diensten;

voorts de belangens van onmondige onchristenen in den aanstaande te laten waarnemen door Weesmeesteren onder den titul van het collegie van Wees- en Boedelmeesteren, samengesteld uit de volgende personen, als:

president: Jacob Blanck;

vice president: Barend van der Worm;

leden: H. W. Piel, H. B. Knaap, J. J. Jonker, C. F. Cramer, Kouw Tjaijseeng, Tan Tianseeng, Mura Lebe, Djenal Albiedien;

secretaris: Nicolaas Anthonij Holmberg de Beckfeld;

met dien verstande, dat de Chineesche en Moorsche leden alleen tot de zitting zullen worden toegelaten, wanneer over de belangen van onchristenen wordt gehandelt.

Een gevolg van deze zamensmelting is geweest de onderstaande, op een onbekend tijdstip (vermoedelijk niet vóór 1810) gearresteerde instructie.

Art. 1. Overeenkomstig het geresolveerde van zijn excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal op den 23sten van Herfstmaand 1808 maken de collegien van Wees- en Boedelmeesteren te Samarang voortaan maar een collegie uit en, ofschoon het voormalig gouvernement van Java's Noord-Oostkust in verschillende deelen, van elkander onafhankelijk, gescheiden is, blijven Wees- en Boedelmeesteren in hare voormalige betrekking langs deze kust, van Brebes tot Lassum ingesloten, en in keizers en sulthans gebied onveranderd en worden aan de hoven van Souracarta en Djocjocarta en op de prefectures Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang door de civiele magten zoodanig geassisteerd, als hieronder nader beschreven zal worden.

Art. 2. Het gemelde collegie van Wees- en Boedelmeesteren bestaat uit een president, een vice-president en zeven leden; de president, vice-president en drie leden zijn altoos Europeesen of van Europeesche afkomst, twee leden Chineesen en twee Mooren. Maleiers of van andere Mahomedaansche natie, geene Javanen zijnde; dit collegie wordt geassisteerd door een se-

cretaris, een gezworen klerk, die tevens boekhouder is, en met zoovele klerken, als het schrijfwerk zal vergen, en word verder bediend door een bode.

Art. 3. De belangens van Christenen en Joden gaan echter bij het collegie van Wees- en Boedelmeesteren alleen aan den president, vice-president en de eerstgenoemde drie leden, terwijl die van Chineesen, Mooren en andere Oostersche natien, geen Javanen zijnde, den president, vice-president en alle de hier voorgenoemde leden aanbevolen zijn: het collegie, in de eerste plaats handelende, doet zulks onder benaming van Weesmeesteren en in de tweede plaats onder die van Boedelmeesteren van Chineesen en andere onchristene sterfhuizen.

Art. 4. In 't generaal moeten alle boedels van Christenen en Joden, waar de erfgenamen onmondig, dan wel uitlandig of absent en die notoirlijk suffisant zijn, door Weesmeesteren, in zooverre haar Eerwaardens bij testament niet uitgesloten zijn, aangevaart en geadministreert worden, zoodanig, als altijd gepractiseerd werd, met dezen verstande nogthans, dat, bij aldien er eenige de minste haesitatie mogt wezen, door wien van beiden, Weesmeesteren of den curator ad lites, de boedel moet worden aangevaard, Weesmeesteren dezelve niet onder zig mogen nemen, alvorens daarover te hebben erlangd de decisie of ordre van den heer Gouverneur Generaal, zooals de curator ad lites aan zijne zijde ook verpligt zal zijn te doen; in afwagting van die decisie zal de prefect van Samarang en Damak de bevoegdheid hebben de weeskamer dan wel den curator ad lites tot eene provisioneele aanvaarding te authoriseeren.

Art. 5. Dog in cas van twijffeling omtrend de suffisantie eenes boedels, tot welkers administratie Weesmeesteren geroepen zijn, zal dezelve, om de reputatie van den overledene te conserveeren, zoolang voor suffisant gehouden werden, tot dat het contrarie komt te blijken, en gevolgelijk de eerste aanvaarding van dien moeten geschieden door den secretaris van Weesmeesteren ter presentie van twee gecommitteerde leden met voorkennisse en ordre van den heer president.

Art. 6. Zullende in dezen gevalle ten eersten alles in het sterfhuis geinventarisseerd en de zaken van des overledens begravenisse op 't menagieuste en zoo sober, als immers de conditie van den overledene dat lijden kan, gesteld moeten worden.

Art. 7. Dit verrigt zijnde, zal de secretaris, zoo ras doenlijk en alvorens tot den verkoop der goederen te procedeeren, gehouden zijn aan het collegie te vertoonen den staat des boedels, te weten, de onkosten der begravenisse en wijders de schulden des boedels, zooverre bekend zullen zijn, en daarin stellen alle de in wezen bevondene effecten, schulden, etc. om alsdan bij hetzelve collegie geëxamineert te werden, of zoodanige boedel, ten gelde gemaakt werdende, zoude komen toereiken of niet, om in 't eerste geval voort te stappen tot de verkooping der goederen en de verdere administratie van dien, dog in het laatste geval daarvan sedert die ure af te zien en denzelven als een notoiren insolventen boedel aan den sequester over te geven.

Art. 8. Maar, wanneer het gebeuren mogte, dat zodanige boedel bij Weesmeesteren op het gemelde vertoog van haaren secretaris voor suffiçant aangezien en egter na dato der verkoping insolvent bevonden wierdt, het zij dat de goederen zoo hoog in prijs niet haalen, als men wel gedagt hadde, of wel, dat zig na dato nog eenige schulden openbaarden, zo zal die boedel almeede aanstonds aan den sequester moeten overgegeeven worden, zonder dat bij leeden van Weesmeesteren de 40ste penning van de verkogte goederen genooten, maar, getrokken zijnde, weeder ten voordeele van den boedel zal moeten uitgekeerd worden, gelijk dan ook de secretaris weegens de risico in het invorderen der vendu-penningen, die hij daar van onderheevig blijft, niet meer zal trekken dan de eene helfte van 't ordinaire vendu-salaris, boven de gevallene kosten, en de weeder helfte laten genieten door den sequester, aan welken zodanige, naderhand insolvent bevondene boedel werd overgetransporteerd, en dat voor de moeite der te houdene procedures, in cas van preferentie

en concurrentie, mitsgaders de distributie, in conformiteit van het daarop te vallene vonnis.

Art. 9. Zulks zal ook vice versa moeten geschieden, ingevalle de sequester een boedel, die eerst notoir insolvent g'oordeelt was, na dato suffiçant bevond, welke als dan niet alleen aanstonds aan Weesmeesteren overgegeeven, maar ook, in cas de goederen reeds verkogt mogten zijn, als dan door den sequester voor risico en moeite van 't inmaanen der vendu-penningen niet meer dan het halve vendu-salaris boven de gevallene onkosten genooten en de resteerende helfte aan den secretaris van Weesmeesteren gecedeert zal moeten worden.

Art. 10. Alles nogthans met dien verstande, dat, ingevalle het mogte gebeuren, dat, nadat de gantsche boedel reeds gered en de bekende crediteuren al voldaan mogten zijn, zig onverwagt nog een crediteur kwam op te doen, wien, naderhand eerst te voorschijn komende en dies crediteurs pretentie grooter mogte weezen dan het overgeblevene restant des boedels, alsdan geen overgifte van dien, hoewel daardoor insolvent bevonden werdende, zal geschieden, maar alleen uitkeering van dat restant aan zodanigen crediteur behoeven gedaan te worden, zonder dat hij, schoon de oudste bezegelde brieven hebben mogte, de verdere crediteuren, welke haar aandeel bevoorens ter goeder trouwe uit den suffiçant geoordeelden boedel genooten hebben, tot eenige weederuitkeering vermoogens zal zijn aan te spreeken; egter zal zulx geen plaats hebben, dan wanneer alle bekende en onbekende crediteuren, bij affixie van billetten, zowel in het Neederduits, als in 't Maleidsch en Chineesch, van de voorschreven te doene volkomene afbetaaling der crediteuren zes maanden bevoorens zullen weezen verwittigt.

Art. 11. Iemand aflijvig wordende, hetzij man ofte vrouw, en kind ofte kinderen agterlaatende ofte geen maagen of geregtigde erfgenaamen alhier hebbende, zal de doodgraver, die het graf voor den aflijvige maakt, gehouden weezen, al eer dezelve begraven word, zulx Weesmeesteren ofte

haaren secretaris aan te brengen, op verbeurte van zijn dienst.

Art. 12. En zullen de naamen en woonsteeden van den overleedene bij den secretaris aangeteekend worden, mits de doodgraver, zowel als de secretaris, daarvoor genietende elk zes stuivers.

Art. 13. Waar en boven en om dezelfde reeden van alle testamenten, codicillaire procuratien of andere actens van uitersten wille kennisse en vertooning zal werden gedaan aan Weesmeesteren, ter registreering, invoegen het respective collegie van justitie gerecommandeert word daarop reguard te neemen, indien iemand daaromtrend eenige difficulteit maakte.

Art. 14. Ondertusschen dat Weesmeesteren gequalificeerd werden tot het openen van alle beslooten testamenten, ter weeskamer gebragt werdende of dezelve raakende.

Art. 15. Vervolgens zullen Weesmeesteren door den bode den overgebleeven man ofte vrouw doen aanzeggen om ter weeskamer te komen op zulken dag, als het Weesmeesteren gelieven zal, genietende de bode daarvoor ses stuivers, alles te verschieten bij de weeskamer en weederom te halen aan de goederen van weeskinderen, die ter kamer gebragt worden.

Art. 16. Vader ofte moeder langstleevende zullen gehouden weezen ter weeskamer te koomen om te verrigten en der weezen goed te bewijzen en ter weesboek te brengen, in presentie van de daarover te roepene naaste vrienden van den aflijvige, zo er eenige zijn, en dat binnen zes weeken na begravinge van den overleedene, op poene van twaalf rd^s, te verbeuren ten behoeve der kamer en des niettemin gehouden te blijven bewijs te doen, ten waare den langstleevenden bij advis van Weesmeesteren langer tijd wierde toegelaaten om bewijs te doen ofte zonder bewijs te doen in den boedel ongedeelt te blijven zitten.

Art. 17. Niemand zal van zijne kinderen scheiden, voor en al eer hij zal hebben geleeverd staat en inventaris van

alle goederen, meubelen, immeubelen, huizen, erven, slaven, pagten, renten, scheepen ofte parten, scheeps- geld, actie-schulden en onschulden, hoe die genaamt moogen weezen, mitsgaders goud, zilver, kleinodien, kleeren en allerhande huisraad, dewelke met den overleeden ten dage van deszelvs afsterven te zamen gehad en bezeeten heeft, en dat gesterkt met eede, die hem bij Weesmeesteren, als daartoe geauthoriseerd zijnde, afgenoomen zal worden, ten waare dat bij Weesmeesteren en de naaste vrienden en voogden van de weezen anders geraaden en geaccordeerd wierd.

Art. 18. Zo bevonden word, dat eenige goederen verzweegen en niet in de gezegde inventaris gesteld zijn, zullen dezelve zonder eenige contradictie koomen en blijven ten voordeele van de kinderen van den aflijvige, ten waare de geenen, die voorsz. inventaris heeft geleeverd, bij eede wilde verklaaren, dezelve niet willens en weetens verzweegen te hebben.

Art. 19. In zo verre iemand voorwende de overleedene geen goederen agter gelaaten te hebben en dat de boedel meer ten agter als te vooren is, zal dezelve daarmeede niet moogen volstaan en van het doen van bewijs vrij zijn, voor en al eer hij inventaris in forma voorschreven met schulden en onschulden overgeleeverd zal hebben, waarbij hetzelve blijken mag, almeede binnen voorschreven tijd, ten waare bij Weesmeesteren toegestaan wierd, dat er geen inventaris geleeverd zal worden.

Art. 20. Bij aldien het gebeurt, dat eenig boedelhouder of boedelhoudster zig wilde behelpen met eenige testamenten of codicillen, bij den overleedene gemaakt, zo zal daarin niet toegestemt moogen werden, maar de zodanige des niettemin gehouden weezen inventaris te leeveren en bewijs te doen, ten waare sufficante cautie konde en wilde stellen en Weesmeesteren daarmeede tevreeden waaren.

Art. 21. Vader en moeder beide stervende zonder haare kinderen bewijs gedaan te hebben, zullen de oudste en naaste magen ter wederzijden gehouden weezen bewijs te doen

van de goederen, bij den overleedene agterlaaten, gelijk voorsz.

Art. 22. Indien vader en moeder ofte andere boedelhouders bereid waaren binnen voorzegden tijd bewijs van goederen te doen en de vrienden van den aflijvige, verzogt zijnde voor Weesmeesteren te compareeren, daartoe niet verstaan wilden, zo zal men zodanige onwilligen tot drie verscheidene reizen, telkens op zeekeren, te prefigeeren dag, bij den boode van de kamer doen roepen omme te horen 't geene dien aangaande gedaan zal worden; dog dezelve egter niet compareerende, zullen Weesmeesteren zodanigen bewijs ontvangen en de bewijzer daarmeede kunnen volstaan.

Art. 23. De kinderen van de eene zijde beweezen zijnde, zo zullen na 't overlijden van den langstleevende de oudste en naaste maagen van deszelvs zijde der kinderen bewijs doen, meede binnen voorsz. tijd, op verbeurte van zes rd[s] ten behoeve van de kamer, en overmindert hunne gehoudenisse om als nog bewijs te doen.

Art. 24. Het voorsz. bewijs zodanig gedaan zijnde, zullen alle de brieven, schultkennissen en alle andere goederen of gelden, die beweezen zijn, terstond op de weeskamer gebragt worden, al ware het ook, dat anderen daar part en deel in hadden.

Art. 25. Indien eenig wees, tot zijne mondige jaaren nog niet gekoomen zijnde, staande in het weesboek ofte niet, bij institutie van iemand erfgenaam gemaakt waare, zo zal de boedelhouder ofte die hem met den boedel bemoeit, gehouden weezen, binnen zes weeken na des testateurs overlijden, over te leeveren in handen van Weesmeesteren, ter presentie van de naaste vrienden, behoorlijk inventaris van alle goederen, bij den testateur agtergelaaten, omme vervolgens de ervenisse naar den testamente te schiften, scheiden en deelen en vooral zulk een part ofte deel, als de kinderen toevallen zal, alwaar 't ook met andere gemeen, terstond op de weeskamer te brengen, als vooren op poene van twaalf rijksdaalders ten behoeve van de kamer.

Art. 26. Insgelijks zullen alle legaaten, donatien, giften of anderszints, hoe hetzelve genaamt zou mogen zijn, den weeskinderen bij iemand besprooken ofte gelegateerd, bij de erfgenaamen ofte testateurs, indien er eenige zijn, binnen voorsz. tijd ter weeskamer gebragt werden, meede op voorsz. poene.

Art. 27. En zullen alle meubilaire goederen, als huisraad, kleeden, juweelen en zo voorts, de kinderen aanbestorven ofte bij het doen van bewijs toegevallen, in 't openbaar opgeveild en aan den meestbiedende verkogt worden en dat in praesentie van de naaste magen, zo er eenige zijn, ten waare de weeskamer, met advies der voorsz. naaste maagen, om reedenen anders goed vond.

Art. 28. Egter zullen de maagen of ook Weesmeesteren niet vermoogen eenige vaste goederen, renten ofte pagten, de weeskinderen toekomende, te verkopen, belasten ofte vervreemden als met voorgaande consent van den geregte, zijnde de Raad van justitie te Samarang, en zullen die van den geregte ook daarinne niet consenteeren als om groote redenen en in alle gevallen zal de verkooping van zoodanige goederen niet geschieden als opentlijk aan den meestbiedende.

Art. 29. Vader ofte moeder, hunne kinderen zekere somma van penningen bewijzende, zullen gehouden wezen dezelve terstond op de weeskamer te brengen omme tot profijt van dezelve kinderen belegt te worden ofte, indien de ouders de penningen onder baar begeerden te houden, zullen daarvoor stellen vaste hypotheecq en twee suffiçante borgen, ter discretie van de weeskamer.

Art. 30. En zoo iemand hem onwillig toonde en in gebreke bleef omtrent 't geene hiervoren van 't doen van bewijs ofte aanbrenginge der goederen, ervenisse ofte legaten, den kinderen gemaakt, gestatueerd is, zal de zoodanige daarover gegijzelt en in dier voegen gehouden worden tot ter tijd toe, dat bewijs, gelijk het behoord, gedaan zal hebben.

Art. 31. En zullen des niettemin Weesmeesteren terstond na de expiratie van voorsz. zes weken mogen gaan ter

woonstede van den onwillige en aldaar door den secretaris, ter presentie van de magen van den overledene, zoo er eenigen zijn, ofte van de naaste geburen, alle de goederen, in de huizen wezende, zoomede alle andere goederen, die mogten te vinden ofte ten tijde van de aflijvigheid van den overledene geweest zijn, laten inventariseeren.

Art. 32. Alle aanwas of profijten, 't zij door de negotie ofte bij besterffenisse en anders, hoe het genaamd mag wezen, 't welk vader ofte moeder aankomen mogte na den voorsz. geprefigeerden tijd van bewijs te doen, zal zoowel komen ten profijte van de kinderen als van den vader en moeder, zonder dat de kinderen zullen participeeren in eenige schade, die den boedel mogte voorkomen, als zullende dezelve alleen gedragen en geleden worden bij die hun onwillig getoond hebben.

Art. 33. Desgelijks zal ook de belastinge van renten of anderzints, die op vader ofte moeder voor dato van het bewijs in eenigerhande manieren gedaan zal worden, alleen komen tot last van derzelver goederen, dewijl der kinderen goed altijd zuiver en onbezwaard moet blijven, zonder dat vader of moeder der kinderen conditie eenigzints bezwaren, verkorten ofte verergeren zal kunnen.

Art. 34. Niemand, 't zij man of vrouw, weezen of onmondige kinderen hebbende, mag weeder huwen, voor en aleer, den overgebleevene weezen, in maniere voorschreven, behoorlijk beweezen ofte met de weeskamer en de naaste maagen dierweegens overeengekomen zijnde, de goederen der kinderen, bij diergelijken accoord toegeweezen, ter weesboek gebragt zal hebben, op poene, indien iemand door blijkelijke verzuimenissen 't contrarie deede, van te verbeuren het agtste part zijner ofte harer goederen, ten behoeve van de voorsz. kinderen.

Art. 35. Alle particuliere executeuren van boedels, waarin minderjarige erfgenamen zijn, zullen, ingevolge publicatie van de hoge regeering van den $\frac{13 \text{ Junij}}{26 \text{ Julij}}$ 1808, gehouden en verplicht zijn om binnen den tijd van agt maanden na het aanvaarden van dezelve boedels (van welk termijn evenwel

Weesmeesteren om gegronde motiven zullen vermoogen prolongatie te verleenen) ter weeskamer over te leveren een staat en inventaris der roerende en onroerende goederen, schulden en crediten, enz. en wijders het aandeel der onmondige erfgenamen in de erfenis te bewijzen, met deze modificatie nogtans en naar den inhoud van art. 20 van het placcaat van den $\frac{4 \text{ September}}{11 \text{ December}}$ 1781 ten opzichten van de langst levende der ouders van onmondige kinderen, dat zodanige executeuren niet zullen worden begrepen onder de verplichting van de erfportien van onmondigen ter weeskamer te moeten overbrengen, ingeval dezelve begeren die gelden ten profijte der minderjarigen in eigen perzoon te administreren, mits daarvoor stellende vaste hypotheek of sufficiente borgen, ten genoegen van voormeld collegie en de naaste magen der onmondigen; onder bepaling wijders, dat, bij aldien alle de door den testateur nominatim benoemde voogden en administrateuren der door hem aan minderjarigen na te laten goederen en dus niet de zodanige, welke door benoemde voogden of executeuren worden gesubstitueerd of geadsumeerd, overleden en de onmondige erfgenamen nog niet meerderjarig of tot eenig ander geapprobeerden staat mogten zijn gekomen, derzelver gelden en effecten ter weeskamer zullen moeten worden overgebracht om daar verders te worden beheerd tot hunne meerderjarigheid, terwijl nogtans aan Weesmeesteren het recht word toegekend om in bijzondere gevallen, wanneer de voogden van een geabandonneerd gedrag, verkwistend, voortvlugtig of bankeroet mogten zijn, zich de belangens der pupillen, ongeacht de institutie van voogden door den testateur, aan te trekken, mits hunne bevinding of gronden tot verdenking aan het oordeel der hoge regeering submitterende.

Art. 36. Alle kinderen, die vader- of moederloos zijn, worden geconsidereert als weezen en onmondige en dus niet bekwaam om haar eigen voogd te weezen, voor dat zij den ouderdom van 25 jaaren bereikt hebben, invoegen zij tot dien tijd toe moeten blijven onder voogdij en opzigt van

Weesmeesteren en haare voogden, ten waare zij in den huwelijken staat kwamen te treeden ofte bij goedvinden van Weesmeesteren en de naaste maagen van de hoge overigheid veniam aetatis erlangden.

Art. 37. Indien nogthans Weesmeesteren met de gemeene vrienden en maagen om deugdelijke reedénen niet geraden vonden alzulke perzoonen, tot gezegde jaaren gekoomen ofte ook gehuwd zijnde, uit de voogdij te stellen, zo zal men zich dierweegens moeten adresseeren aan de hooge regeering en derzelver goedvinden afwagten.

Art. 38. Zo lange de weezen of andere, onder voogdije staande, met haar goederen in 't weesboek bekend staan, zullen zij dezelve niet moogen verkoopen, verzetten, bezwaaren, nog vervreemden in eeniger manieren, ten waare Weesmeesteren met de naaste maagen en voogden zulks geraaden vonden en expresselijk daarinne consenteeren.

Art. 39. En zo wie met voorsz. weezen ofte andere, onder voogdij en in het weesboek staande, contraheerde, kogte en verkogte ofte hen lieden leende ofte borgde, buiten consent als vooren, hooger als een rijksdaalder, 't zelve zal van geener waarde weezen en daarop geen recht mogen gedaan worden, hoe oud van jaaren de weezen ook mogten zijn; en zal daarenboven de geene, die zulke perzoonen geld geleend, geborgd of met speelen afgewonnen heeft, arbitralijk gecorrigeerd worden.

Art. 40. Der weeskinderen schulden, die te boek gesteld zijn, mitsgaders al, hetgeene bij ervenisse door vader ofte moeder ofte door andere bewezen ofte ten voordeele van de kinderen opgebragt zal wezen, zal men mogen innen met sommeeren, renoveeren en executeeren tegens dengene, die de schuld bekend ofte het voorsz. bewijs gedaan heeft, in alle opzigten als zulx voor het gerecht gepasseerd ware.

Art. 41. Ook zullen alle overeenkomsten en beloften, borgtogten, mitsgaders alle andere actien, die in eenige zaken der weeskinderen ofte andere, welkers goederen op de weeskamer berustende zijn, voor Weesmeesteren gepasseerd zullen worden, van gelijke kragt zijn.

Art. 42. Alle brieven, weeskinderen toebehoorende en in de weesboeken staande, die van kragt waren, doen dezelve daar aankwamen, zullen in geenderlei wijze verkeeren, veronderen ofte vergaan, hoe oud van jaren die ook mogten wezen.

Art. 43. Nopens het onderhoud der kinderen werd gestatueerd, dat vader ofte moeder, in leven blijvende, schuldig zal wezen hare kinderen te onderhouden van de vrugten van het bewijs, en zulx de zoons tot haar agthiende en de dogters tot haar vijftiende jaar toe, hoe sober en klein dezelve vrugten ook mogten wezen, zonder te genieten eenige inkomsten ofte profijt van de kinderen, bij eenige dispositie, testamentaire gifte, donatie ofte eenige andere manieren aangekomen ofte nog aan te komen van vader- ofte moederszijde ofte iemand anders, ten ware de making of gifte ten behoeve der kinderen zulks expres in dier voegen verklaarde ofte bij Weesmeesteren om redenen anders verstaan mogte worden, waarinne alsdan tot discretie van Weesmeesteren en bij advies van de naaste vrienden en voogden gedaan ofte met de ouders geaccordeert zal worden na behooren.

Art. 44. De voorsz. tijd van onderhoud geëxpireerd wezende, zal nogthans vader ofte moeder, die bewezen zullen hebben, van dat onderhoud egter niet vrij ofte ontlast zijn, voor en aleer zij, bij Weesmeesteren komende, ter presentie van de vrienden, zoo er eenige zijn, verklaarden, dat zij begeeren van het onderhoud ontslagen te wezen, waarinne alsdan bij Weesmeesteren gedaan zal worden, zooals haar Eerwaardens in billijkheid bevinden zullen te behooren.

Art. 45. Indien bevonden wordt, dat de weeskinderen niet zoodanig onderhouden worden, als geconditioneerd is, of dat men niet dienstig en nuttig oordeelde dezelve langer te laten blijven ter plaatse, daar zij besteld of woonachtig zijn, 't zij bij de ouders, naaste vrienden ofte andere personen, zal men ten allen tijde bij advies van Weesmeesteren dezelve van daar mogen nemen en ergens elders besteden, met dezen verstande nogthans, dat de pupillen onder lieden van denzelfden godsdienst als hunne ouders ter opvoeding moeten besteld worden.

Art. 46. En, bij aldien diegene, waaronder de pupillen bevorens besteld zijn geweest, eenige goederen van dezelve onder hen hadden, zoo zullen zij gehouden wezen zoodanige goederen binnen een maand na de verhuizing der pupillen op te brengen, op poene van zes rijksdaalders ten behoeve der kamer, te verbeuren bij degenen, die daarop in gebreke mogten blijven, onvermindert dat evenwel gehouden zullen wezen dezelve te leveren.

Art. 47. En, zooverre de vrugten of renten van het bewijs bevonden worden werkelijk meer te bedragen, als tot der kinderen goed onderhoud vereischt wordt, zoo zullen in dien gevalle de vrienden en voogden met advies van Weesmeesteren dienwegens met vader ofte moeder accordeeren, zooals na redenen behooren zal.

Art. 48. De capitalen van pupillen, die in hare jongheid ter educatie naar Nederland verzonden werden, moeten Weesmeesteren alhier aanhouden, tot zoo lange haare ouders of voogden derzelver overmakinge requireeren of hare Eerwaardens oordeelen, zonder prejuditie van gedagte pupillen, te zullen kunnen geschieden, dog de intressen van zoodanige capitalen moeten zij jaarlijks overmaken aan degenen, onder welkers zorge diergelijke kinderen zijn toevertrouwd.

Art. 49. Aangaande de voogdij diend noodzakelijk gelet te worden, dat, indien bij testament van den overleedene geen voogden zijn gesteld (want die anders voor alle andere als de zodanige zullen geconsidereerd werden), 't van zelvs spreekt, dat de vader van de nagelaten kinderen, een man van eer, nugter en bequaam zijnde, in de eerste plaats competeert de voogdije over zijne kinderen en om goede toezigt over dezelve te neemen, mitsgaders hunne goederen te administreeren.

Art. 50. Ten waare hij volgens voorgaande making ofte andere voorwaarden in de goederen van zijne kinderen niet succedeeren mogte, in welker gevalle de administratie zal toekomen en bevoolen worden aan 't naaste bloed van de voorsz. kinderen, in zo verre hij erfgenaam, van de mannelijke

sekse, een ingezeeten en niet te oud van jaren zij ofte om andere reedenen bij Weesmeesteren onbequaam daartoe gekend wierd, dewelke dan ook gehouden zal weesen deselve voogdij te aanvaarden onder cautie juratoir, op poene van vijf en twintig rd^{s} ten behoeve der kamer.

Art. 51. Geene vrouwen, al waar het ook moeder ofte grootmoeder, getrouwd zijnde, nog ook andere lieden, die, even als zij, onder een ander voogdij staan, zullen mogen benoemd werden tot eenige regeerende ofte administreerende voogdije, veel min zig vorderen die, zo lang zij haar eigen voogd of voogdesse niet zijn, aan te neemen of, voor hun hertrouwen aangenoomen hebbende, te blijven oeffenen, directelijk of indirectelijk, moogende in dien tijd of omstandigheid zelvs geene meede toeziende voogdesse wezen, gelijk mede geen krijgslieden.

Art. 52. Daarenteegen zullen moeder en grootmoeder, weduwen en dus haar eigen meesteresse zijnde, indien zij daartoe bequaam en gequalificeerd zijn, voor zo lange zij zig niet weder door 't huwelijk onder de magt en voogdij eens mans begeeven, wel mogen weezen meede toeziende voogdesse, ja zelfs mogen hebben de administratie der goederen, haare kinderen ofte kindskinderen toekomende, en dat bij advies van Weesmeesteren en der kinderen voogden, te weeten, zo zij erfgenaamen daarvan zijn ofte eenige successie verwachten, in maniere als voren van de vader gesegt is; ook mits stellen de cautie en onder renunciatie van het beneficie senatus consulti Vellejani en alle andere beneficien van regten, de vrouwen competeerende.

Art. 53. Welke voorsz. administratie van vader, moeder ofte grootmoeder duuren zal tot haare hertrouwen toe en niet langer; en, ingevalle iemand van haar weder quam te huwelijken zonder reekening, bewijs en reliqua gedaan te hebben, zo zullen als dan de goederen van dengeene, die met al zulke perzoonen getrouwt zijn, meede verbonden en gehypothecqueerd weezen voor de voorsz. administratie.

Art. 54. Wanneer de ouders om voorsz. reedenen geene

voogden ofte administrateurs van hunne kinderen en derzelver middelen weezen kunnen, zullen dezelve des niet te min behouden het opzigt, die hun natuursweegen over dezelve toekomt, en zullen daaromme de voogden, zowel als Weesmeesteren, aangaande der kinderen opvoeding, huwelijk of andere gewigtige zaaken gehouden weezen hun na derzelver goeddunken te reguleeren, in reden en billijkheid.

Art. 55. En of 't gebeurde, dat er niemand van de maagschap ware om de voogdije van de kinderen en de administratie van haare goederen te aanvaarden, zo zal bij Weesmeesteren met advies van den rechter een ander goed man gesteld en geordonneerd worden, die 't zelve ook gehouden zal weezen te accepteeren, op poene als vooren, ten waare hij hadde wettige oorzaaken van excuus.

Art. 56. De voogden en administrateurs van Weeskinderen en haare goederen zullen gehouden weezen ten allen tijde op 't verzoek van de maagen en Weesmeesteren van haare ontfangst en bewind, in prezentie van de maagen, zoo 'er eenige zijn, reekening te doen, op poene van twaalf rd^{s}, telken rijze bij den onwillige te verbeuren ten behoeve van de kamer.

Art. 57. En zullen de voogden van de weeskinderen en ontfangers van haare inkomsten voor haar salaris hebben den veertigsten penning, niet alleen voor de ontfangst derzelver inkomsten, maar ook van de hoofd somma, van de afgeloste renten, verkogte huizen en erven ofte andere vaste goederen.

Art. 58. Werdende onder het voorsz. woord inkomsten met relatie tot Weesmeesteren verstaan alles, wat voor reekening van de pupillen, die onder hun opzigt reeds gesteld zijn of nog gesteld zullen worden, ter kamer mogt worden gefourneerd, 't zij legaaten, erfenissen en besterffenissen, die vroeg of laat aan de weezen ten deel mogten vallen, en met één woord niets uitgezonderd van het geene dezelve competeerd of ten voordeele komt als alleen de contanten, in een boedel bevonden wordende, waarvoor zij geen salaris mogen opbrengen.

Art. 59. Insgelijks mogen zij den veertigsten penning niet inhouden of genieten van capitaalen, die, ter weeskamer berustende, door de eigenaars geligt of ten behoeve derzelver elders geremitteerd werden.

Art. 60. Zullen de Weesmeesteren, nog de voogden ofte administrateurs van der weeskinderen goederen, derzelver geld niet op renten moogen uitzetten dan op vast hypotheek en onder twee suffiçante borgen, die zich te zaamen en den een voor den anderen verbinden.

Art. 61. Uit dien hoofde zullen dan ook Weesmeesteren gehouden en verpligt zijn jaarlijks alle, de bij haare verbondene vastigheeden, in de prefectuure Samarang en Damak geleegen, door een commissie uit hun midden te doen opnemen en nagaan, of dezelve wel onderhouden en de gedaane beleeningen, mitsgaders de gestelde borgen met gerustheid kunnen worden aangehouden, invoege zij van deeze haare bevinding moeten dienen in scriptis, ten einde het meermelde collegie in staat te stellen de nodige maatregelen tot voorkoming van nadeelige verliezen te beraamen, terwijl die opneem buiten de prefectuure Samarang en Damak door plaatselijk gecommitteerdens zal geschieden.

Art. 62. Zonder dat zij op eenige vaste goederen meer als twee derde gedeelte der getaxeerde waarde zullen moogen afgeven, zullende de leden, benevens de secretaris en boode van dit collegie, als meede de landmeeter, in gevallen van commissien tot het bezigtigen en opneemen van vaste goederen ter voorsz. einde, genieten de volgende salarissen, als:

binnen de limite van Samarang voor ieder lid en den secretaris, zomeede den landmeter, rd[s] 2 en den bode rd[s] 1;

buiten de limite voor ieder lid, den secretaris en den landmeter rd[s] 3 en den bode rd[s] 1 $^1/_2$; en wanneer tot die commissien met het heen- en terugreizen een geheele dag vereischt word, eens zoveel dan wel meer of minder na billijkheid, te voldoen bij dengeene, die zodanige beleening verzogt heeft.

Art. 63. En zijn Weesmeesteren gequalificeerd om, de zaake daarna geconstitueerd zijnde en wanneer zij het voor

het belang van haare pupillen nodig oordeelen, onverminderd een ieders regt, des verzogt werdende, te mogen consenteeren in den verkoop der onder haar ofte onder de boedels, onder haare administratie zijnde, gehypothequeerde vaste goederen, als van weegen de eigenaar zelfs, 't zij onder de hand of bij publicque vendutie, door den perzoon of perzoonen daartoe gesteld, ten einde het procedido van dien ofte zoveel haar Eerwaardens daarvan competeert, zonder eenige andere detractie als het ordinaire venduloon, direct uit handen van de vendumeesteren te ontvangen.

Art. 64. Wees- en Boedelmeesteren zijn gequalificeerd en geauthoriseerd om voor twee gecommitteerde leeden en haren secretaris te mogen laten passeeren schuldbrieven en beleeningen op vaste goederen ten behoeven van het collegie, als wanneer die actens van dezelvde kragt en valeur zullen wezen, als of ze voor den scriba verleeden waren.

Art. 65. En zal de secretaris gehouden zijn den scriba telkens schriftelijk op te geeven de wees- of boedelmeesterkennissen, die in voegen als even gepasseerd zijn, om dezelve in het prothocol der schuldkennissen te registreeren en te insereeren, moetende die opgave binnen den tijd van drie dagen uitterlijk na het verleiden der actens geschieden, op poene van bij nalatigheid aanspreekelijk en redevabel te zijn voor de schade, die door deze zijne verzuimenisse veroorzaakt mogte worden.

Art. 66. Ook zal de secretaris moeten zorgen, dat bij diergelijke hypothecatien zulks, niet alleen in dorso der origineele koopbrieven of andere actens van eigendom, maar ook in 't prothocol in margine van dezelve koopbrieven genoteerd word, met aanwijzinge van den datum en folio, waarop de verbandbriev in 't prothocol der schuldkennissen geregistreerd staat.

Art. 67. En om in deze zeeker te gaan zullen de gecommitteerde leeden geen schuldkennisse mogen teekenen of bezeegelen, voor en aleer dat de secretaris in dorso van de schuldkennisse zal hebben genoteerd, dat het verband ook op

de laatste koopbrieven aangeteekend is, die zulks met zijne handteeking zal moeten bekragtigen.

Art. 68. Aan de andere kant zal de secretaris bij 't roijeeren van eenige schuldbrieven almede moeten zorgen, dat die roija telkens, niet alleen op de voorsz actens in het prothocol der schuldkennissen, maar ook in het prothocol der koop- en andere eigendomsbrieven, mitsgaders op de koopbrieven zelvs aangeteekend en genoteerd werd, dat, de schuld voldaan zijnde, het verband geroijeerd word, en daarenboven hetzelve telkens ook aan den scriba opgeeven, die zo min voor de voormelde registratien als deze annotatie iets zal hebben te pretendeeren.

Art. 69. Ten opzigte van het aanhouden en administreeren der vaste goederen, dewelke aan de zorge van Weesmeesteren reeds gekomen zijn en bij vervolg nog zouden mogen komen, worden Weesmeesteren gequalificeerd omtrend het een en ander zoodanig te mogen handelen, als zij voor het meeste belang der weezen en gerustheid der kamer of leden van die, na voorgaande, omzigtige overlegging, inzonderheid met behoorlijke reflectie omtrent zoodanige vaste goederen van weezen, die na verloop van weinig tijds hare mondige jaren staan te bereiken en welkers aanhouding voordeeliger en voor de kamer niet geheel difficiel zoude mogen zijn, zullen bevinden dienstig te zijn.

Art. 70. Weesmeesteren moeten bij het verzenden van obligatien, door haar gevonden werdende in boedels van versturven personen, naar Nederland telkens voegen een beëedigde verklaring van de personen, welke in den boedel werden gebruikt, of wel anderzints een declaratoir van Weesmeesteren zelvs, houdende, dat bij nauwkeurig examen van den staat des boedels hun in geenerlei wijze gebleken is, dat zoodanige obligatien gesproten zijn uit oorzaake van eenig geld of goed, op bodemarij of op halve winsten mede gegeven, directelijk of indirectelijk.

Art. 71. En werden Weesmeesteren gequalificeerd om alle volmagtschappen, dewelke in boedels, onder hare administratie komende, gevonden worden of na het overlijden der geconsti-

tueerdens alhier in derzelver handen mogten geraken, aan de medegevolmagtigdens, zoo die er zijn, over te geven en, deze ontbrekende, aan te houden, ten einde door hen met de constituanten over de zaken, ter uitvoering gedemandeerd, gecorrespondeert te worden tot advertentie en ook ter verkrijging van de noodige instructie, dog intusschen niets anders in zoodanige zaken te verrigten dan hetgeen zonder prejuditie van de absente constituanten geen uitstel lijden kan.

Art. 72. Verpande goederen in boedels vindende, welkers eigenaars absent zijn, gelijk ook in 't generaal alle die, waarop minder als een honderd rijksdaalders beleend is, mogen Weesmeesteren na voorafgaande publieke vendutie en dat zig niemand binnen den tijd van zes maanden ter aflossing van dezelve zal hebben aangegeven, verkoopen, ten einde daardoor de betaling van de daar op gemaakte schulden te bekomen, het overschot of meerder rendement ter hare kamer blijvende ad opus jus habentium.

Art. 73. Dog met panden van meer als een hondert rijksdaalders, waarvan de eigenaars in loco present en, des noods, wel te vinden, dog niet in staat of genegen zijn dezelve af te lossen, moeten zij den ordinairen weg van justitie inslaan.

Art. 74. Ten aanzien van de renten, welke door Weesmeesteren ten behoeven van de pupillen der kamer worden te goed gedaan, wordt bepaald, dat aan alle onmondige pupillen, zonder onderscheid, 't zij dezelve echte dan wel onechte kinderen zijn, zal worden gevalideerd drie agtste procento 's maands tot de somma van rd[s] 20000 en van het meerder bedragen van een ieders kapitaal een quart gelijke procento, zullende hetgeen van die kapitalen meer aan renten wordt getrokken komen ten voordeele van de kamer.

Art. 75. Weesmeesteren zullen, zoodra de staatrekening op hare boeken, die onder ultimo December moeten gesloten worden, zal wezen opgemaakt, aan het gouvernement generaal overzenden een afschrift van de voorsz. staatrekening, daarbij op een distincte wijze vertoonende het geheele capitaal, met aanwijzing, in welke munt hetzelve bestaat, dat onder haar

Eerwaardens administratie is, en wijders aan de eene zijde, aan welke personen en rekeningen, alsook hoeveel daarop na het voorwaards gestatueerde moet worden betaald, en aan de andere zijde, hoedanig dat het capitaal is verdeeld, wat daarvan bij diverse is uitgezet, alsmede hoeveel van het een en ander aan intressen, voor dat loopend jaar vervallen, reeds ingekomen of nog te verwagten zal zijn, en voorts 't montant der kamerongelden met al, wat daartoe verder gehoord.

Art. 76. Dog op penningen, aan onbekende weezen toebehoorende, werd in 't geheel geen intrest goed gedaan.

Art. 77. Insgelijks moogen de gelden der weezen, die, meerderjaarig geworden zijnde, dezelve niet komen afhaalen, geen rente doen, als meede ook zodanige penningen, die bij overlijden van minderjarige aan mondige, uitlandige erfgenaamen koomen te vervallen, invoegen zelvs de gelden, die onder Weesmeesteren berusten en met fidecommis bezwaart zijn, na de voorwaards bepaalde somma niet verder rente zullen doen, dan tot zo lange dezelve minderjarige toekomen en langer niet.

Art. 78. Penningen, geproflueerd uit een boedel, waarvan de erfgenaamen uitlandig, dat is buiten het Koningrijk Holland en dies resorte, zijn, zullen, zo lange zij absent blijven en geen gemagtigde stellen om de voorsz. penningen van Weesmeesteren te vorderen, van dezelve geen renten moogen pretendeeren, maar zal hen slegts het bloote capitaal, bij Weesmeeesteren bewaart, gerestitueerd worden.

Art. 79. Als zullende de vrugten ofte renten, die van dezelve mogten gemaakt zijn, komen en geëmploijeerd worden tot vervang van de jaarlijkse lasten van de kamer.

Art. 80. Ondertusschen zijn Weesmeesteren niet gehouden proces te moveeren over zaaken, absente en uitlandige perzoonen raakende en waarvan zij geen penningen aan handen hebben, en moogen volstaan en bevoegd zijn met het doen eenelijk van arrest teegen zodanige, onder welke eenige effecten, de absente toekomende, berusten, die dan ook gehouden zijn suffiçante cautie voor die effecten te stellen en dezelve

zo lange te presteeren, tot dat na ontfangen antwoord van de absente perzoonen de zaaken hier ten principaalen in regten betrokken en vonnis daarover gevallen zij.

Art. 81. En ingevalle Weesmeesteren officiëren in zaaken, waartoe zij geen geld in handen hebben, zullen zij exemt zijn van het salaris, de secretarissen van justitie anderzints dier weegens competeerende.

Art. 82. De goederen, weeskinderen toebehoorende, zullen gemeen blijven ter tijd toe, dat iemand van hen mondig geworden zij, ten waare, dat daaromtrent anders gedisponeerd waare ofte Weesmeesteren met de vrienden en voogden, om zonderlinge reedenen, anders geraaden dagte, ofte dat iemand van de kinderen eenige merkelijke schuld boven de andere maakte, zig qualijk gedraagde ofte ter schoole gehoude worde, dan wel anderzints merkelijk meer verteerde, dan benodigt was; want in zulke gevallen zullen die meerder ongelden alleen komen ten zijnen laste.

Art. 83. Bij aldien eenig weeskind den tijd van sestien agtereen volgende jaaren continueelijk absent zal geweest zijn, zonder dat men weete, of zodanige kind nog in leeven zij of niet, zo zullen de naaste vrienden, die vermeenen tot de erffenisse geregtigd te weezen, denzelven bij advies van Weesmeesteren doen indaagen ter plaatze, daar de perzoon 't laatste woonagtig is geweest; en, indien men bevind denzelven overleeden te weezen ofte dat men niet kan naspeuren, waar hij zig bevind, zo zal men consenteeren in de deeling van deszelfs nalatenschap ten behoeve van voorsz. vrienden en erfgenaamen, mits zij, te vooren staande, bij attestatie ofte getuigen alvooren doceeren en teffens stellen suffiçante borgen, elk voor zoveel zijn aandeel bedraagt, omme gerestitueerd te worden, in cas de uitlandige weeder te voorschijn mogte komen.

Art. 84. Voorts is, zo wel tot securiteit van dit collegie en de leeden, waardoor hetzelve word bediend, ten opzigte van haare verantwoording, als de secuurstelling van het intrest der pupillen, weezen en andere, welkers goederen

door Weesmeesteren geadministreerd werden, nog gestatueerd, dat Weesmeesteren moeten werden geconsidereert als een beëedigd collegie van magistratuure over onmondige kinderen, haare middelen en opvoeding, item derzelver voogden, mitsgaders over verscheide nalatenschappen, welke dezelve moeten doen bestieren en vereveneen.

Art. 85. De administratie der groote kassa zal voortaan geschieden en ter verantwoording staan van den president en verdere leeden, zullende dus geene penningen worden uitgegeeven, nog beleend, dan na alvorens in de ordinaire vergadering daarover zal zijn gedisponeerd, in voegen, tot meerder securiteit, van de groote kas zullen worden aangehouden drie sleutels met differente slooten, de eene onder den president en de twee overige onder berustinge der leeden, die de maandbeurt hebben of op die bij verwisseling dezelve devolveerd.

Art. 86. De kleine cassa daarentegen zal staan ter verantwoordinge van den secretaris onder borgtogt van vier duizend rijksdaalders, zullende dezelve gehouden en verpligt zijn maandelijks te formeeren een accuraate cassa-reekening van den ontvangst en uitgaave, om, nadat dezelve door gecommitteerde Weesmeesteren der maand, ter presentie van den boekhouder, teegens het contra-cassaboek en dit wederom teegens de gehoudene aanteekeningen omtrend de ingekomene penningen door het afsterven van luiden of wel door aanschrijvinge van buiteplaatzen en verkreegene vonnissen ofte anderzints bijgekoomen, mitsgaders teegens de genomene besluiten omtrend de gedane afbetaalinge, zal zijn geconfronteerd en accordeerende bevonden, ter vergaderinge te worden ingediend; zullende voorts ten blijke van accoord door meermelde gecommitteerdens en den boekhouder gemelde reekening moeten worden geteekend.

Art. 87. Gemelde secretaris zal voor de gehoudene vendutien en dus voor de geproflueerde vendupennningen direct op eene bijzondere reekening bij de boeken werden gedebiteerd en dus ook gehouden en verpligt zijn om de zes maanden

voorsz. penningen (hetzij dezelve al of niet ingekomen zijn) bij de cassa-reekening te verantwoorden.

Art. 88. Onder gemelden secretaris en dus in de kleine cassa zal niet meer mogen berusten dan een somma van drie duizend rijksdaalders aan papieren van credit en twee duizend rijksdaalders aan zilveren munt, dan wel te zamen vijf duizend rijksdaalders, invoege maandelijks na resumtie der voorsz. cassa-reekening, het meerdere bedragen direct in de groote cassa zal worden overgebragt.

Art. 89. Van de groote cassa daarenteegen zal het dagelijks aanteekeningsboek berusten en gehouden worden door den president zelfs, waarvan het saldo van dien, maandelijks afgeslooten, door hem en de gezamentlijke leeden geteekend zal worden, mitsgaders genoteerd bij de eerste resolutie van de eerste vergadering der maand, hetwelk almeede bij de maandelijkse verantwoordinge der kleine cassa zal worden geobserveerd.

Art. 90. Geene uitbetaalinge uit de kleine cassa zal geschieden dan met voorkennisse en goedkeuringe der vergadering.

Art. 91. De gecommitteerde leeden zullen gehouden en verpligt zijn aanteekening te houden van de boedels, die geduurende haare maandelijkse commissie aan de kamer zijn vervallen, ten einde, nadat de verkopinge zal zijn geschied, de geformeerde inventarissen te kunnen confronteeren teegens de vendurollen; dewijl egter de uitstaande penningen op obligatien, hypotheeken of andere baten zoo direct niet geincasseerd kunnen worden, dienen zij dierhalven om de drie maanden nadere revisie te houden en zulks tot de volle liquidatie des boedels, welkers accuraate vereffening dus ter haarer verantwoordinge loopt, invoegen zij telkens tot de charge van dien in scriptis haare bevindinge en in welken staat de boedel of boedels, geduurende haare maand ter kamer gekoomen, zig bevinden, moeten dienen ter eerste vergadering van de maand om, na resumptie van dien, te formeeren zodanige besluiten, als Weesmeesteren met het meeste belang der pupillen overeenkomstig zullen vermeenen te behooren.

Art. 92. Het formeeren der inventarissen zal met alle nauwkeurigheid moeten geschieden, zodanig, dat alle actien, obligatien, contracten, bodemarij-brieven en dus alle papieren, relatie hebbende tot uitstaande penningen, ten faveure des boedels zullen werden genoteerd, invoegen de te vindene boeken of gehouden aanteekeninge aan den boekhouder zullen werden overgegeeven om direct te werden afgeslooten, om daarna almeede op voorsz. inventaris te kunnen noteeren de boekschulden en al hetgeen ten faveure des boedels mogte komen te strekken; zullende gemelde inventaris dan ook dadelijk, na geëindigde vacatie, direct in het sterfhuis door den secretaris afgeslooten en vervolgens door denzelve en de gecommitteerde leeden worden geteekend.

Art. 93. Vermits alles van een gereguleerde schikking en gepaste ordre dependeert, mitsgaders een exact op- en toezigt omtrend de opvoeding en middelen der weezen het vertrouwen en de geruststelling van stervende ouders omtrend het lot van haare na te laten onmondige kinderen diend te verzeekeren, zo zal dierhalven het collegie alle de onder haar staande pupillen verdeelen en stellen onder het oppertoezigt van den vice-president en de leeden, die dan ook gehouden en verplicht zullen zijn gemelde weezen in perzoon dikmaals te bezoeken, na haar gedrag, opvoeding, godsdienstige oeffening, onderhoud en verzorging het noodige onderzoek te doen, te meer de ondervinding leert, dat veele baatzuchtige lieden, bij wien men de pupillen heeft besteed, zeer weinig zorge dragen voor derzelver opvoeding en tijdelijk welzijn, ten einde door zulk een personeel onderzoek en te neemene voorzorge te voldoen en te beantwoorden aan de plicht en gehoudenisse, die op hen als gesubstitueerde vaders zijn gedevolveerd, invoege tot meerdere aandrang van dien en ter bereiking van dit zo heilzame oogmerk door ieder lid voornoemd om de drie maanden aan de vergadering zal worden overgegeeven een exact berigt van het getal der onder zijn toezigt staande, onmondige weezen, nopens derzelver bevindinge bij het gedane huisbezoek en hetgeen verder

op ieder van dezelve eenige relatie mogt hebben, om na resumtie van dien zodanig te besluiten, als met eed en plicht overeenkomstig zal worden geacht.

Art. 94. Bij introductie van een nieuwen president of lid van Weesmeesteren zal aan denzelve transport en aanwijzinge werden gedaan van het restant der groote kassa, mitsgaders van de uitgezette gelden en al, hetgeen ter hunner verantwoording strekt, blijvende dus de kleine kas, nevens de tot de kamer en boedels betrekking hebbende papieren en verdere omslag ter verantwoording van den secretaris, aan wien bij introductie of aanstelling almede behoorlijk transport en overgave zal moeten gedaan worden.

Art. 95. Wees- en Boedelmeesteren, uit kragte harer magistratuur en op haren gepresteerden eed besoigneerende en resolveerende over de personen en middelen der Weeskinderen en de redding der boedels, welke onder hare bezorging vervallen, in 't doen innen en uitkeeren van inschulden en schulden der boedels, in 't maken van huizingen, uitkeeren van erffenissen, legaten enz , mitsgaders de remisen van gelden na het vaderland of andere plaatzen, moeten gereekend worden als mannen van eer en conscientie, op haren eed, in alle hare besluiten en handelingen te werk te gaan, gevolgelijk in cas van eenig erreur of kwade uitslag, daar over niet aanspreekelijk geagt kunnen worden, nog in haare persoonen, nog in haare goederen, ten ware er kwaadaardigheid, bedrog ofte supine nalatigheid gepleegt mogt zijn. of wel directelijk aangegaan tegen den klaren text der aan haar voorgeschreeven orders en bijzonderlijk ook teegens het octroij van haar hoogmogende, de gewezen staten generaal, over de successie ab intestato.

Art. 96. Wanneer iemand door nalatigheid van den secretaris beleedigt mogt zijn en het collegie van Wees- of Boedelmeesteren het nodige geobserveert mogte hebben, zal niemand anders daarvoor aanspreekelijk zijn dan de secretaris en zijne borgen en geenzints de gecommitteerdens, nog ook de verdere Wees- of Boedelmeesteren; doch, bij aldien

door dezelve ofte hare gecommitteerdens mede eenige malversatie of supine nalatigheid gepleegd mogte zijn, zal degeene, welke zulks begaan mogt hebben, in haar lieden privé redevabel zijn om te betalen, het geene de benadeelde van den secretaris en zijne borgen niet mogt kunnen consequeren.

Art. 97. Wanneer iemand door Wees- of Boedelmeesteren vermeent verkort of beleedigt te zijn, dan wel staat en inventaris, mitsgaders boedel-reekening met de daartoe behorende charters en documenten begeert te hebben, zal dezelve zich aan het collegie in behoorlijke termen moeten adresseeren, zulks te kennen geven en daarom verzoek doen, mitsgaders om redres van de beleediging of dat hem mag aangewezen worden, bij wien de beleediging veroorzaakt is; en zullen Wees- of Boedelmeesteren, daarover delibereerende, niet alleen vooraf moeten inneemen het advies van dengeene ofte geenen, welke die beleediging gepleegd ofte tot dezelve aanleiding gegeeven hebben en mitsdien daarvoor respondeeren moeten, maar ook vervolgens daarop een behoorlijk berigt geven aan den beleedigde, met aanwijzing van den schuldige, tot hetwelke zij, bij weigering, voor den Raad van justitie gedagvaart zullen mogen worden.

Art. 98. Wanneer op den schuldige door insolventie, overlijden zonder erfgenamen of effecten in Indiën na te laten, dan wel door derzelver vertrek na elders, mede zonder nalating van effecten of goederen, niets te verhalen mogt wezen, zullen Wees- of Boedelmeesteren daarvan kennisse moeten geeven aan de hooge regeering, ten einde daarop te disponeeren na bevinding van zaken en personen omme, 't geen waarvoor de beleedigde wezentlijk benadeelt is en geoordeelt word denzelven na billijkheid te competeeren, te doen vergoeden uit de kamergelden of het fonds der wees- of boedelkamer wegens overgewonnen renten of andere bronnen; en, zoo Wees of Boedelmeesteren hierin nalatig mogten zijn, zal daarover egter geen proces mogen gemoveerd, maar bij de hooge regeering gedoleerd moeten worden door degenen, welke door Wees- of Boedelmeesteren vermeenen benadeelt te wezen.

Art. 99. Ingevalle iemand aangesproken word, die in de vergoeding behoord te participeeren, zal de beleedigde denzelven eerst in der minne moeten aanspreken en eerst daarna, des noods, konnen dagvaarden ter vergoeding, ieder voor zijn aandeel, mitsgaders hetgeen er deficieert, in het vriendelijke moeten verzoeken van de wees- of boedelkamer, welke zulks bij een adres aan de hooge regeering zal moeten voordragen ter vergoeding van hetzelve uit de voormelde fondsen der wees- of boedelkamer.

Art. 100. Voorts zal nog het collegie van Wees- of Boedelmeesteren zelvs, nog de president of leden van hetzelve in hare privé personen of goederen aangesproken mogen worden voor hetgeene anderen verzuimd ofte misdreven hebben.

Art. 101. Wees- en Boedelmeesteren zullen de registers van de kamers secreet houden, zonder dezelve aan iemand te vertoonen als bij gemeen consent ofte ter ordonnantie van den regter.

Art. 102. Die om eenige zaken voor Wees- of Boedelmeesteren ontboden word, zal gehouden wezen te compareeren ten dage en ure, hem bij den bode geprefigeerd, ten ware de dienst van den Lande zulks niet toeliet, dan wel hij ofte zij eenige andere, wettige verschooning hadde, waarvan alsdan met discretie den bode kennisse zullen hebben te geven, ten ware zij goedvonden in persoon of bij billet haar excuus bij den president te komen maken; zulks op verbeurte voor de eerste reise van een halven rijksdaalder ofte vier en twintig stuivers, de tweede reise een halve ducaton en voor de derde reise een heele ducaton, waarvan de invordering door den bode op last van den president gedaan zal worden; en zal zoodanige, ongehoorzame noncomparant voor de vierde reise bij den regter verklaagd en gecorrigeerd worden na gelegenheid van zaken.

Art. 103. En moet de Raad van justitie te Samarang, door Wees- of Boedelmeesteren daartoe verzogt wordende, dezelven voorstaan en helpen raden; zullende diegenen, welke tegen Wees- of Boedelmeesteren misdoen, 't zij met woorden

ofte werken, gestraft worden, evenals of zij het de justitie zelve gedaan hadden.

Art. 104. Die eenige penningen van de wees- of boedelkamer moeten ontvangen, zullen zig des Vrijdags, nadat Woensdag te voren de afgave bij het collegie zal wezen gearresteerd, ter weeskamer zelvs moeten vervoegen om dezelve uit handen van den secretaris te ontvangen.

Art. 105. Het grootzegel tot gebruik in sterfhuizen, in het verzegelen van juweelen en andere effecten, in geschriften, schuldkennissen, enz. zal onder den president moeten berusten en bewaard worden om, wanneer hetzelve gebruikt moet worden, door de gecommitteerde leden, wier maand of beurt het is bij voorvallende zaken en commissien te adsisteeren, van denzelven afgehaald te worden en dagelijks, na volbrenging van het werk, aan denzelven weder teruggebragt moeten worden en middelerwijl gedagte zegel onder haar moeten houden, zonder den secretaris bij opschorting van het werk of scheiding der commissie daar af meester te laten.

Art. 106. Geene andere collegien als dat van Weesmeesteren, wat de Christenen en Joden, of Boedelmeesteren, voor zooverre onchristenen aangaat, zijn geregtigd om te fungeeren als testamentaire executeurs of redderaars van nalatenschappen en voogden over minderjarigen, ja zelvs niet tot executeurs van begravenissen.

Art. 107. Het collegie van justitie te Samarang moet bij voorkomende testamenten nauw reguard slaan, wat lieden, namelijk van wat conditie en suffisance, tot curators, executeurs of codicillaire gemachtigdens over de boedels, uit dewelke de weeskamer en curator ad lites gesecludeerd zijn, werden gesteld om, bij aldien eenige gefundeerde bedenkingen daartegen mogten zijn, zoodanige boedels aan de weeskamer of curator ad lites te doen overgeven of opdragen ter administratie, mits zulk echter niet doende, dan wanneer hetzelve in gemoede ten nutte en voordeele der erfgenamen of belanghebbende personen noodig gevonden wordt.

Art. 108. De weeskamer zal zich houden aan het ten

haren opzichte voorgeschrevene bij de instructie voor de generale rekenkamer in Indiën, alsmeede aan alle zoodanige voorschriften, als het gouvernement generaal ten aanzien van hare verantwoordelijkheid bij deze instructie reeds heeft vastgesteld en nader nog zal goedvinden te bepalen.

Art. 109. Terwijl, ter vermijding van schrijfwerk, zij in den aanstaande verschoond word copijboeken en testamenten aan de Bataviasche weeskamer over te zenden, alzoo door de invoering van een geregelde post binnen weinig tijdsverloop alle gevraagd wordende elucidatien over en weer gesuppediteerd kunnen worden.

Art. 110. Wanneer eenig Chinees, Mahometaan of ander onchristen komt te overlijden, zullen de weduwe, magen, lijfeigenen ofte die bij of omtrend den overledene gevonden worden, gehouden of verplicht wezen aan den president van Boedelmeesteren dadelijk en op staanden voet daarvan kennis te geven, op verbeurte van vijf en twintig rijksdaalders voor ieder vrij persoon en arbitrale lijfstraffe voor ieder lijfeigene, die daaraan in gebreke blijft, zonder dat iemand, onder wat pretext ook, buiten kennisse en expres consent van Boedelmeesteren zich met eenig onchristen sterfhuis zal mogen bemoeien ofte eenige orders, zoo aangaande begravenisse, als andersints geeven, op poene, dat, zoo wie, contrarie hetgeene voorschreven is, bevonden zal worden hem een zoodanigen boedel aangetrokken te hebben, verbeuren zal al, hetgeene hem uit denzelven boedel, hetzij bij uiterste wille, versterfregt, obligatie ofte anders zoude mogen competeeren; en daarenboven gehouden zijn, bij aldien de boedel insolvent is, de tekort komende crediteuren uit zijne eigene middelen te voldoen, mitsgaders nog vervallen in eene amende van een hondert rijksdaalders, welke, zoowel als de eerstgemelde boeten, zal komen ten behoeven van het Chineesch of onchristen hospitaal, 't welk te Samarang zal worden opgericht.

Art. 111. En, opdat alle bedrog en nalatigheid daaromtrend te beter voorgekomen word, zoo worden allen, die zulks incumbeert en eenig gezag voeren, gelast, zooveel doenlijk,

behulpzaam te zijn, dat Boedelmeesteren de nalatenschappen, welke onder hare administratie behooren, zonder verzuim bekomen.

Art. 112. Terwijl op poene voorsz. van alle sterfgevallen onder Chineezen en andere onchristenen te Damak of andere oorden, buiten de limiten van Samarang, edoch in de prefecture Samarang en Damak gelegen, aan het naaste, civiele hoofd zal moeten worden kennisse gegeven, zonder welkers verlof de begravenis niet zal mogen geschieden, die verplicht zal wezen van het sterfgeval den president van Boedelmeesteren spoedig te informeeren.

Art. 113. Gelijk onder 's keijsers of sulthans gebied, de prefectures Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang, zonder kennisgave aan en verlof van de ministers, prefecten of het lid der houtadministratie te Rembang, geen Chinees, Moors, Maleisch ofte tot andere, inlandse natien behorend lijk ter aarde zal mogen worden besteld, ten ware het sterfgeval op zulk verren afstand van het domicilium van het gezegde civiele gezag plaats vond, dat men de begravenisse niet wel tot de ontvangst van het gemeld verlof konde uitstellen, in welk geval de toezending van spoedig bericht zal kunnen volstaan, alles op voorschreeven poene, te verbeuren bij den overtreeder of in gebreeke blijvende.

Art. 114. Iemand van voorsz. natien, te Samarang dan wel in 's keijsers of sulthans gebied, in de prefectures Tagal, Paccalongang, Japara of Rembang te huis horende, op een tocht of reise komende te sterven, zal de nachoda of gezaghebber van het vaartuig, waarop het sterfgeval plaats vind, dadelijk, in presentie van getuigen, des overleedens papieren en goederen doen inventariseeren en in bewaring neemen en, zo ras doenlijk na het aandoen eener rheede, aan Boedelmeesteren, het plaatselijk civiel gezag, dan wel aan andere, volgens de wetten aangeschreven executeuren getrouwelijk overgeeven, alles op verbeurte van voorsz. boete.

Art. 115. Zo iemand bevonden word eenige goederen verstoken ofte in eenige maniere den sterfhuize gespolieerd

te hebben, zal boven de voormelde boete naar geleegenheid van zaken aan den lijve worden gestraft.

Art. 116. Boedelmeesteren, als voorzegd, van eenig sterfgeval verwittigd zijnde, zullen in boedels, waarvan de erfgenamen onmondig of absent en waaruit dat collegie niet uitgesloten is, dadelijk alle de goederen, effecten, actien, crediten, enz., doen inventariseeren en in bewaring neemen; doch, wanneer de erfgenaam of erfgenamen van den overleedene present en mondig zijn, mitsgaders suffiçante cautie konnen stellen voor de schulden van den boedel, zullen zij, na genomen borgtogten, den boedel aan dezelven mogen overlaten.

Art. 117. Maar, in gevalle de overleedene over de administratie en beheering zijnes boedels niet gedisponeerd heeft ofte dat de wettige erfgenamen ofte eenige derzelven absent, minderjarig ofte onvermogend zijn deugdelijke cautie te stellen, zullen als dan gezegde goederen, gelijk voorsz. geinventariseerd zijnde, bij Boedelmeesteren ten overstaan van twee gecommitteerde leeden van Boedelmeesteren en de presente magen van den overleedene, indien daar eenige zijn, in 't openbaar aan den meestbiedende worden verkogt, ten ware, belangende de vaste of onroerende goederen, raadzaam werde geacht dezelve ofte eenige van dien in den boedel onverkogt te laten; en zal de secretaris, als vendumeester zijnde, zodra de gehouden vendutie, 't zij van vaste of losse goederen, uit eene nalatenschap is afgelopen, ten eerste bij de boeken voor het rendement gedebiteerd en daarentegen zodanige boedel gecrediteerd moeten worden, insteede van zulks uit te stellen, totdat de vendu-penningen ingekomen zijn.

Art. 118. Chineese en andere vrije, onchristen kinderen, schoon bij slavinnen geprocreeërd, nogte ook derzelver moeders zullen niet als lijfeigenen verkogt mogen worden, te weeten, zoo veel de moeders aangaat, wanneer de boedel niet ten agteren is, zijnde hieronder egter niet begrepen kinderen, die door onchristenen bij lijfeigenen van een ander geteeld worden.

Art. 119. Dezen uitgezondert, zullen alle andere lijfeigenen,

die de overleedene bij zijn leeven of uiterste wille niet vrijgegeeven of anders daarover gedisponeerd heeft, ten profijte, zo van de gemeene crediteurs, als de erfgenamen verkogt worden, ten ware Boedelmeesteren goed vonden eenige derzelve ten dienste van de weezen onverkogt te laten, waarin op de geleegenheid der weezen en den staat des boedels gelet zal worden.

Art. 120. Echter zal het vrijgeeven van lijfeigenen bij testament geene kragt of effect hebben, wanneer de vrijgeever insolvent is of door 't vrijgeeven hem zelven insolvent maakt; nog ook onder den leevende, wanneer niet blijkt, dat de vrijgever ten tijde van de emancipatie volkomen solvent of in bonis is geweest en daardoor niet insolvent geworden zij.

Art. 121. De goederen, als voormeld, zijnde verkogt, moeten Boedelmeesteren van 't geproflueerde, mitsgaders van de geïnde schulden en andere gereede penningen, aan de crediteuren geheel, dan wel pro rato betalinge doen, mits sufficante cautie de restituendo doende stellen, in cas daarna meer crediteuren te voorschijn mogten komen.

Art. 122. Waarna het resteerende onder de daartoe gerechtigde erfgenamen verdeelt en gedistribueerd zal worden agtervolgens de wetten, op 't stuk van de successie ab intestato beraamd, mits deze van gelijke gehouden zullen zijn sufficante cautie te stellen, 't geen echter niet gevergd zal worden van erfgenamen ex testamento, tenzij Boedelmeesteren reden hadden om te twijfelen of 't wel dezelvde perzoonen zijn, die als erfgenamen bij het testament bekend staan.

Art. 123. Wel verstaande, dat het contingent der onmondige pupillen, voor hoedanig gehouden worden de manspersonen tot haar een en twintigste jaar en de vrouwspersonen haar leeven geduurende, onder de administratie van Boedelmeesteren zal blijven, gelijk aldaar mede komen zal al, hetgeen de voorschreeven personen bij versterf, testament, legaten ofte anders aankomen en te beurt vallen zal.

Art. 124. Echter zullen boedelmeesteren zich niet bemoeien met geschenken of legaten, minder dan 10 rijksdaalders waardig,

schoon ook aan minderjarige pupillen gedaan of besproken zijnde, ingevalle de beschonkene of legataris geen reekening bij de boeken der kamer heeft; nog ook met nalatenschappen, welke zo veel niet te vooren staan, latende de administratie daarvan, na voorgaande behoorlijke aanteekening bij resolutie, over aan een der naaste vrienden van den overleedene of zodanig onmondige.

Art. 125. Anderzints zullen de middelen, bij Boedelmeesteren geadministreerd wordende, belegd worden ten profijte der pupillen, die daarvan den intrest van $^{3}/_{8}$ percent 's maands zullen genieten, met dit onderscheid echter, dat de vrouwen, tot haar 25e jaar, huwelijk ofte anderen, geapprobeerden staat gekomen zijnde, ontvangen zullen de gantsche rente van haare capitaalen, onder Boedelmeesteren berustende, maar de minderjarige, zo mans als vrouwen, niet meer, als zij na billijkheid, ter discretie van Boedelmeesteren, tot haare alimentatie en onderhoud nodig hebben.

Art. 126. Boedelmeesteren zullen verplicht zijn zorge te dragen, dat de minderjarige kinderen bij goede lieden in de kost besteed en na hunne geleegenheid opgetrokken en groot gemaakt worden.

Art. 127. De goederen, gelijk voorschreeven, onder Boedelmeesteren berustende, zullen door den onmondige, zonder expres consent van dezelven, niet veraliëneerd mogen worden, maar zullen alle verbanden, schuldkennissen en obligatien, bij gezegden onmondige gemaakt ofte verleeden, voor zoveel de gemelde goederen aangaat, gehouden worden voor nul en van geener waarde.

Art. 128. Boedelmeesteren zullen voor hunne moeite en arbeid hebben den veertigsten penning van alle ontvangen wordende gelden, zonder dat zij, zo min als de secretaris, eenige vacatie-gelden tot de inventarisatie van boedels als anderzints zullen mogen opbrengen, zullende eenlijk bij verafgeleegen commissien in de prefecture Samarang en Damak de hoognoodige wagenvragt ofte andere transportkosten ten lasten der boedels in reekening geleeden worden.

Art. 129. Aangaande het beleggen van gelden zullen Boedelmeesteren zich moeten gedragen na hetgeen hiervoren aan Weesmeesteren is voorgeschreven.

Art. 130. Met boedels, welke notoir insolvent of insufficient mogten wezen, zullen Boedelmeesteren zich niet bemoeijen, maar dezelve ter aanvaarding en administratie overlaten aan den sequester, doch in cas van twijffeling omtrend de suffisance eenes boedels zal hetgeen hiervoren aan Weesmees-is voorgeschreven, ook voor Boedelmeesteren ten regel strekken.

Art. 131. Boedelmeesteren zullen mede het opzicht hebben over het Chineesche hospitaal, 't welk te Samarang zal worden opgericht, waarin, behalve zieke, blinde, mismaakte en verminkte Chineezen en andere onchristenen van de beide sexe, die niet in staat zijn hun kost te winnen en langs de straat gaan bedelen, ook zieke en zinneloze lijfeigenen zullen worden opgenomen en verzorgd, mits het onderhoud kostende van de zoodanigen, wier naastbestaanden of lijfheeren of vrouwen daartoe vermogend zijn, door deze aan de kas van het hospitaal word gerestitueerd; zullende dat godshuis worden opgericht, zoodra het daartoe benoodigde fonds aan handen zal wezen; en zullen Boedelmeesteren voorts tot onderhoud van dat gesticht genieten en heffen:

1° van alle erffenissen en besterffenissen van Chineezen en anderen, die na China ofte elders overgemaakt moeten worden, in 't generaal den 20sten penning;

2° van alle, na China vertrekkende of terugkeerende Chineezen, rds 10000 en daarboven bezittende, 10 percent van haar kapitaal; die meerder bezitten tot rds 5000 inclusive, 6 percent; beneeden de 5000 tot 1000 rds, 3 percent, terwijl degenen, wier bezitting geen 1000 rds bedraagd, van die belasting vrij zijn;

3° voor verleend wordende trouwbrieven aan gegoede Chineezen rds 15 en aan minder vermogende rds 10, door den secretaris in te vorderen en maandelijks te verantwoorden en zulks onverminderd de vrijwillige giften van 10 tot 25 rds na rato van ieders liberaliteit;

4° van ieder Chinees lijk, dat na China word vervoerd, 100 rd^s van een vermogende en 50 rd^s van een minder gegoede:

5° van ieder lijfeigen, welke door Mahometanen en Chineezen worden vrijgegeven, 10 rd^s;

6° bij alle huwelijksplechtigheden der Chineezen, except de capiteins en officieren, de Chineesche leden van Boedelmeesteren en den secretaris der Chineesche vergadering, welke van die boete gelibereerd zijn, te weten:

voor den zoon van een kapitein, wanneer zijn vader nog leeft, rd^s 100 en, zijn vader dood zijnde, rd^s 50;

voor den zoon van een luitenant, zijn vader leevende, rd^s 80 en, zijn vader overleden wezende, rd^s 40;

voor den zoon van een Boedelmeester, wiens vader nog leeft, rd^s 60 en is zijn vader overleden dan rd^s 30;

voor den zoon van een secretaris in het eerstgemeld geval rd^s 40 en in het laatste geval rd^s 20, alles papiere geld;

voor ieder ander Chinees wegens het voeren langs 's Heeren wegen van twee paren, zoogenaamde teugs, twee paren vlaggen en twee paren trompetten twee zilvere ducatons en voor het gebruik van meerdere sieraden en statie rd^s 80, papiere geld, doch degenen, welke de voornoemde sieraden binnenshuis ten toon stellen dan wel de teugs en vlaggen buiten, maar de trompetten onder het dak gebruiken, zijn vrij van de gemelde boete;

7° bij alle begravenisplechtigheden van de Chineezen, als op het lang boven aarde houden der lijken:

voor een kapitain, over de drie maanden boven aarde staande, rd^s 75 of na het eindigen van ieder maand rd^s 25;

voor een zijner kinderen of naastbestaande, over de vijf en twintig dagen boven aarde staande, rd^s 100;

voor een luitenant, langer als twee maanden boven aarde blijvende, rd^s 100 ofte na het eindigen van ieder maand rd^s 50;

voor een Boedelmeester, meer als een maand boven aarde gehouden wordende, een hondert vijf en twintig rijksdaalders;

voor een secretaris als voren rd[s] een honderd en vijftig;

voor ieder ander lijk van een Chinees of Chineezin, langer als vijf en twintig dagen boven aarde staande, rd[s] drie honderd, alles papiere geld;

voor de begravenissen met buitengewone statie van de kinderen, zo van den kapitein, als van de verdere officieren en Boedelmeesteren, item van ieder ander Chinees of Chineezin rd[s] vijf hónderd papiere geld, doch de begravenissen van de capiteins en luitenants, zo mede van de leeden van Boedelmeesteren en den secretaris, kunnen zonder betaling van eenige boete zo statieus en plechtig worden gevierd, als na een ieders omstandigheeden convenabel word geoordeelt, met deze bepaling nogthans, dat het voeren van eereteekens aan niemand anders dan aan den kapitein zal worden gepermitteerd.

Art. 132. Van al, hetgeene van de hier voren bepaalde boetens en belastingen ofte anderzints ten behoeven van het Chineesche hospitaal zal inkomen, zal een aparte reekening geformeerd worden, afgescheiden van die van de Wees- of Boedelkamer; en, wanneer het een en ander tot een toereikend fonds zal aangegroeid wezen om daaruit den opbouw of aankoop van een geschikt locaal tot een onchristen hospitaal te kunnen goedmaken, zal hetzelve daartoe besteed worden en het daarna verder inkomende tot onderhoud van hetzelve strekken.

Art. 133. Geene slaven of slavinnen van Chineezen of inlanders zullen buiten voorkennis van hunne respective hoofden, om welke reedenen ook, mogen worden vrijgegeeven, zo min bij notarieele, als andere actens; en zullen de kapiteins van de Mooren, Chineezen, Boegineezen en Maleijers maandelijks, ieder voor zoveel hun aangaat, aan Boedelmeesteren moeten overgeven een lijst van zodanige slaven en slavinnen, als in elke maand hun vrijdom hebben verworven en waarvan aan hen de gerequireerde kennis is gegeeven, met bekentstelling hunner naamen en de reedenen, waarom zij hunne vrijheid hebben bekomen, zo ook de namen hunner

gewezen lijfheeren ofte vrouwen en derzelver woonplaatsen, sub poene van een boete van rd[s] vijf en twintig, te verbeuren door gemelde kapiteins der Mooren, Chineezen, Boegineezen en Maleijers ten behoeve van het Chineesche hospitaal, voor ieder keer, dat zij hierin nalatig blijven, terwijl van deeze lijsten of rapporten mede maandelijks door ofte ter order van Boedelmeesteren een generale lijst ten prothocol-kantore zal moeten worden bezorgd.

Art. 134. Boedelmeesteren zullen ook een armbus mogen plaatzen in hunne vergaderkamer ter verzameling van liefdegiften voor het gedagte hospitaal.

Art 135. En ten einde aan voorsz. oogmerk behoorlijk voldaan werde, zullen alle executeurs in de nalatenschappen van overleeden Chineesen en alle andere onchristenen verplicht zijn om binnen den tijd van zes weeken na 't afsterven van zodanig perzoon aan Boedelmeesteren ter registratie over te leeveren, niet alleen de testamentaire dispositie van van den overleedene, maar ook binnen drie maanden daarna een distincte staat en inventaris van al zulke boedels, die subject zullen wezen aan de voorwaards bepaalde boete van den 20[en] penning, 't zij geheel ofte ten deele, dan wel voldoende reedenen te suppediteeren, waarom het laatste binnen het bepaalde tijdperk niet heeft kunnen effect sorteeren, op poene, dat, wanneer gedagte executeurs in dezen opzichte nalatig blijven tot over den gefixeerden tijd van drie maanden na het afsterven van den testateur, dezelve als dan zullen vervallen in een boete van een hondert zilvere ducatons, uit hunne privé beursen te voldoen, ten behoeve van het Chineesche hospitaal, en des niettemin gehouden zijn om als nog te voldoen aan de gerequireerde productie van staat en inventaris.

Art. 136. De voorschreeven, aan Boedelmeesteren gepresenteerd wordende staat en inventarissen zullen zij behoorlijk laten onderzoeken en daarvan aan het collegie rapport doen en, ingeval dezelve in het minst niet suspect, maar deugdelijk bevonden worden, zich daarna omtrend de ligting van den

twintigsten penning reguleeren, behoudens de faculteit van Boedelmeesteren om, in gevalle zodanige erfenissen of legaten de somma van 500 rd[s] komen te excedeeren en dat de opgave of inventarisatie haar om blijkbare en gegronde reedenen niet voldoende voorkwam, eene andere, doch alleen maar onderhandsche inventarisatie en taxatie te vorderen en dezelve, zowel in het een, als ander geval te accepteeren, onder presentatie dan wel prestatie van eede, in haare vergadering af te leggen, indien zulks nodig geoordeeld word, kunnende zij in alle gevallen met de presentatie van eede laten volstaan de executeuren van boedels, die zij calculeeren minder als 25 rijksdaalders in 't geheel te zullen afwerpen.

Art. 137. En, dewijl ondervonden is, dat sommige Chineezen bij haare uiterste wille een nieuwe clausule hebben geinventeerd om de hiervoren geordonneerde heffing van den twintigsten penning van alle na China overgemaakt wordende erffenissen en besterffenissen elusoir te maken, door namelijk te begeeren, dat hunne in China remoreerende erfgenamen of legatarissen haare erfportie of legaten hier te lande zullen moeten komen ontvangen, van welke dispositie de executeurs zouden kunnen profiteeren met die gelden in stilte over te maken, zo zullen Boedelmeesteren de executeurs van zodanige dispositien voor zich doen compareeren en den 20[en] penning van diergelijke vermakingen afvorderen en onder haar seponeeren tot de overkomst van de geinstitueerde erfgenaamen of legatarissen, wanneer zulks moet worden gerestitueerd en, ingevalle dezelve niet komen opdagen, evenals alle andere boetens, ten behoeve van het Chineesche hospitaal ingenomen te worden.

Art. 138. Met opzicht tot 't geene de na China over gaande, vermogende Chineezen na het gestatueerde bij art. 131 moeten fourneeren, zullen Boedelmeesteren laten valideeren de door hen gedaan wordende vrijwillige opgave, dan namelijk, wanneer dezelve, geexamineerd en rigtig geoordeeld zijnde, geapprobeerd is; en, ingevalle Boedelmeesteren dezelven als niet voldoende of niet sufficant mogten suspecteeren, zullen

zij de faculteit hebben een naderen, onderhandschen staat te vorderen, onder presentatie dan wel prestatie van eede na bevind van zaken.

Art. 139. En om hierinne te beeter verzeekerd te weezen zullen de sabandhaar te Samarang en de havenmeesters te Tagal, Paccalongang, Japara of Rembang geene permissie mogen geeven, 't zij aan Chineezen om na China over te gaan of aan andere tot het vervoeren van lijken met vertrekkende jonken of vaartuigen, dan nadat hun alvorens gebleeken zal zijn, dat door de zodanige en den overvoerder behoorlijk voldaan is aan de belastingen voormeld.

Art. 140. Het bewijs, dat door den secretaris van Boedelmeesteren te Samarang of aan de hoven de ministers en in de prefectures Tagal, Paccalongang en Japara de prefecten, dan wel te Rembang het lid der houtadministratie aan Chineezen, derzelver weduwe, dochters of verlatene vrouwen, die trouwen willen, van de voldoening der voormelde contributie word verleend, zal echter niet afgegeven worden, alvorens schriftelijk komt te blijken, dat hunne officieren derzelver toestemming tot het voorgenomen huwelijk gegeeven hebben, welke toestemming nogthans van die kragt niet wezen zal, dat aan Boedelmeesteren daardoor de faculteit zoude worden ontnomen om zulks, wanneer daartoe gegronde reedenen zijn, aan haare pupillen te weigeren.

Art. 141. En zullen de aan hoven en prefectures voormeld ten behoeve van het Chineesche hospitaal gecolligeerd wordende gelden en boetens alle drie maanden aan Boedelmeesteren te Samarang worden overgemaakt om op de rekening van dat godshuis ingenomen en verantwoord te worden.

Art. 142. Ten aanzien van de administratie en beheering der groote en kleine kassa van Boedelmeesteren zal hetzelvde geobserveerd worden, hetgeen aan Weesmeesteren hiervoren is voorgeschreven, moetende echter de kas van Boedelmeesteren apart en afgescheiden van die der weeskamer worden gehouden; evenals Weesmeesteren, zijn ook Boedelmeesteren verantwoordelijk aan de generale rekenkamer in Indiën en dierhalven

verplicht hare boeken ter examinatie bij gemelde kamer in te zenden.

Art. 143. Bij de staat-rekening, welke jaarlijks aan de hooge regeering overgezonden word, zal bekend gesteld moeten worden het getal der buiten armen bij classen en hoeveel ieder van dezelve in het afgeloopen jaar en ter maand genoten heeft, gelijk mede waarin de crediten en de inkomsten voor het Chineesche hospitaal bestaan en hoeveel die bedragen hebben.

Art. 144. Omtrend alle insolvente boedels van hare debiteuren moeten Boedelmeesteren, niet alleen hunne pretensien, maar ook daarnevens noteeren, wat daarvan bij den Lande of den sequester berustende is, en in hoeverre zij daarin vermeenen preferent te wezen.

Art. 145. Den prefect van Samarang en Damak volgens artikel 7 van de instructie voor de prefecten het oppertoezigt ook over de weeskamer te Samarang aanbevoolen zijnde, zoo zullen Wees- en Boedelmeesteren alle de door hem gevraagd wordende elucidatien moeten suppediteeren, alsmede, wanneer hij noodig mogt oordeelen hunne resolutien, boeken of charters in te zien, zulks niet vermogen te weigeren, gelijk ook Wees- en Boedelmeesteren alle hunne brieven, adressen of berigten aan het gouvernement generaal of generale rekenkamer in Indiën onder cachet volant hem zullen moeten overgeven ter verdere verzending, ten ware Wees- of Boedelmeesteren redenen hadden zig te beklagen over gezegden prefect, wanneer zij de bevoegdheid zullen hebben zig directelijk te adresseeren aan het gouvernement generaal, zullende de prefect van Samarang en Damak echter de bevoegdheid niet hebben dit collegie eenige bevelen te geven uit eigener authoriteit; maar, in gevalle Wees- of Boedelmeesteren van de hun voorgeschreven regels mogten afwijken, zal hij hun zulks eenlijk op eene discrete wijze onder het oog mogen brengen; en daarop geen reguard geslagen wordende, zal gezegde prefect de hem voorgekomen afwijking het gouvernement generaal moeten ter kennisse brengen.

Art. 146. Alle behandeling, beheering en toeverzigt, welke

Wees- en Boedelmeesteren zijn aanbevolen, en welke onder resorte van de hoven van Souracarta, Djocjocarta en onder die van de prefectures Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang, Wees- en Boedelmeesteren betrekkelijk, dienen in acht genomen te worden, gaan onder hunne resorten de gezegde ministers aan die hoven, de prefecten te Tagal, Paccalongang en Japara, alsmede het lid der hout administratie te Rembang aan, in dezer voegen nogthans, dat zij altoos op authorisatie en in naam van Wees- en Boedelmeesteren handelen, beheeren en toeverzigt houden.

Art. 147. Eene nalatenschap aan de wees- of boedelkamer onder resorte van gezegde civiele magten komende te vervallen, zullen de ministers aan de beide hoven van Souracarta en Djocjacarta, de prefecten van Tagal, Paccalongang en Japara, alsmede het lid der hout administratie te Rembang, in naam van Wees- of Boedelmeesteren te Samarang, door den secretaris van den minister of scriba der prefectuure, ten overstaan van twee gecommitteerdens, dezelve nalatenschap doen aanvaarden, in gelijker voegen en onder inachtneeming van al het voorgeschreevene voor Wees- en Boedelmeesteren en hunnen secretaris; echter zal men ter dier plaatze in geene gevallen verder mogen gaan zonder nader qualificatie van de wees- of boedelkamer als het ter aarde bestellen van het lijk, waarvan des afgestorvenens nalatenschap aan de wees- of boedelkamer behoord te komen, het inventariseeren van al, wat tot die nalatenschap behoord, en het opneemen van alle vorderingen en schulden, welke den of de afgestorvene mogt nagelaten hebben, of wat anderzints ten voordeele of bezwaar van de nalatenschap mogt bestaan.

Art. 148. Tegelijkertijd dat door de gezegde ministers, prefecten of lid der hout administratie last gegeeven is ter aanvaarding eener voorschreeve nalatenschap, zullen zij Wees- of Boedelmeesteren te Samarang van het afsterven der perzoon, welkers nalatenschap in hun naam word aanvaard, kennisse doen toekomen, gelijk zij zulks meede, zo spoedig mogelijk, zullen doen van alle sterfgevallen, waarvan de nalatenschap

aan Wees- of Boedelmeesteren zoude konnen komen, ofschoon bij testamentaire dispositie of anderzints die collegien van aanvaarding of andere bemoeienissen uitgesloten zijn geworden.

Art. 149. Ook zullen voornoemde ministers, prefecten en lid der hout administratie zorgen, dat op de spoedigst mogelijke wijse de wees- of boedelkamer geworden de testamenten van alle Christenen en onchristenen, geen Javaanen zijnde, die onder hunne resorten afsterven.

Art. 150. Een aan de wees- of boedelkamer vervallene nalatenschap onder resorte van gezegde hoven of prefectures geinventariseerd zijnde, zal die inventaris met alle verdere mogelijk te gevene elucidatien Wees- of Boedelmeesteren toegezonden en na bekomen qualificatie dezelve zodanig verder worden gehandeld, als waartoe hun Eerwaardens zullen nodig oordeelen de ministers of prefecten te magtigen.

Art. 151. Zulk een nalatenschap voor Wees- of Boedelmeesteren aan de hoven of onder Tagal, Paccalongang, Japara of Rembang aanvaard en te gelde gemaakt zijnde, zal binnen de zes maanden na de gehoudene publique vendutie het rendement, beneevens alle zodanige gelden, als in den boedel gevonden of ten behoeve deszelven geincasseerd zijn, na aftrek nogthans van alle zodanige daarop gevallene lasten of verpligte uitbetalinge, in 's lands cassa overgebragt worden, ter plaatze, alwaar de nalatenschap is aanvaard, ter dispositie van Wees- of Boedelmeesteren; en zullen Wees- of Boedelmeesteren van het zuivere saldo van zodanige, aan haar overgemaakt wordende boedels mede genieten den veertigsten penning ten behoeve van de kamer.

Art. 152. Wanneer een der ministers aan de hoven te Souracarta, Djocjocarta, dan wel een der prefecten te Tagal, Paccalongang of Japara of het lid der hout administratie te Rembang kwam af te sterven en de nalatenschap aan de Samarangse weeskamer verviel, zal de secretaris aan het hof of de scriba ter plaatze, waar het sterfhuis legd, eenlijk het lijk ter aarde doen bestellen en den inboedel ten overstaan van gecommitteerdens verzeegelen met de zeegels van

hem en die der gecommitteerdens, terwijl onverwijld per expresse de weeskamer van het plaats gevonden sterfgeval zal moeten kennisse gegeeven worden, welke onmiddelijk na den ontfangst van die kennisgave een commissie uit hun midden naar het sterfhuis zullen moeten zenden om de nalatenschap te aanvaarden en daarmeede verder te handelen, zo als de verpligting van Weesmeesteren meede brengt.

Art. 153. In geen andere gevallen als in de boven aangehaalde zenden Wees- of Boedelmeesteren gecommitteerdens buiten de prefecture Samarang en Damak zonder vooraf door het gouvernement generaal tot het zenden van gecommitteerdens verlof of authorisatie bekomen te hebben; uit dien hoofde zullen dan ook, Wees- en Boedelmeesteren eenige elucidatie of assistentie in hare betrekkinge benoodigd zijnde, de ministers of gezegde prefecten op daartoe te doene verzoek die voor haar inwinnen of in haar naam datgeene verrigten, hetwelk Wees- of Boedelmeesteren zullen vermeenen de hun aanvertrouwde belangens te vergen, en de ministers aan de hoven en de prefecten te Tagal, Paccalongang en Japara, alsmede het lid der hout administratie zullen geene verzoeken van de weeskamer mogen afwijzen, ten ware die verzoeken van dien aart waren, dat de ministers of de gezegde prefecten aan dezelve niet konden voldoen of wel dat zij op goede gronden vermeenden dezelve niet ten uitvoer te mogen brengen, in welke gevallen zij hunne bezwaren de weeskamer of boedelkamer zullen moeten voordragen; Wees- of Boedelmeesteren na het ontvangen van gemelde bezwaren bij het gedaan verzoek blijvende persisteeren en de ministers of prefecten, dan wel het lid der hout administratie, dan nog blijvende vermeenen het meergemeld verzoek te moeten afwijzen, zullen de gewisselde stukken ter decisie het gouvernement generaal worden toegezonden door de ministers, prefecten of lid der hout administratie; intusschen gezegde civiele magten datgeene ten uitvoer zullen moeten doen brengen voor rekening en verantwoording van Wees- en Boedelmeesteren, hetgeen die collegies zullen vermeenen geen uitstel te konnen lijden.

Art. 154. Wanneer onder bovengemelde resorten eene nalatenschap aan Wees- of Boedelmeesteren is komen te vervallen, zal met den laatsten van iedere maand gedurende de bereddering derzelver door de genoemde ministers, prefecten of lid der houtadministratie ten opzigte van den staat dier bereddering alle mogelijke opening de weeskamer moeten toegezonden worden.

Art. 155. Gelijk mede van drie tot drie maanden Wees- en Boedelmeesteren zal moeten geworden door middel van voorschreven verslag, hoedanig het toeverzigt zij ten opzigten van hunne pupillen, ter dier verschillende plaatsen besteed of onder opzigt hunner familien aldaar gelaten.

Art. 156. En tegelijker tijd verslag van het geincasseerde overeenkomstig het verhandelde bij art. 131 voor Boedelmeesteren.

Art. 157. Alsmede eenmaal 's jaars ten aanzien van de gesteldheid der hypotheeken, aan de wees- of boedelkamer verbonden en aan de hoven of in de verschillende prefectures gelegen.

Art. 158. Buiten het gewone vendu-salaris zal onder resorte der hoven en der genoemde prefectures voor den secretaris of scriba en gecommitteerdens een daggeld van drie rijksdaalders, zilver, ieder, voor het inventariseeren of andere commissien, voor Wees- en Boedelmeesteren te doen, in rekening mogen gebragt worden, dog geene andere ongelden, hoegenaamd, meerder en mits gezorgd word, dat de commissien niet langer duren, als volstrekt noodig is, waarop de ministers en prefecten respective de noodige agt zullen slaan, ten einde de boedels met die daggelden niet oneigen worden bezwaard.

Art. 159. De secretaris van Wees- en Boedelmeesteren zal voortaan een vast tractement genieten van drie duizend rd^{s}, zilver munt, 's jaars, te vinden gedeeltelijk uit de over te winnene renten en gedeeltelijk uit de separate cas van Boedelmeesteren, in evenredigheid die fondsen jaarlijks zullen te voren komen, behoudende hij daarenboven het tot heden ge-

notene vendu-salaris van 4 percent, het genot voor het opmaken der inventarissen en prothocolleeren der testamenten, terwijl hem het toeëigenen van alle andere inkomsten op verbeurte van zijn post verboden blijft.

Art. 160. Uit gelijke fondsen zal de eerste gezworen klerk, die tevens boekhouder is, genieten een maandelijks inkomen van 75 rijksdaalders en boven des nog $^1/_4$ percent voor het inboeken der verkogte en getaxeerde, zoo losse, als vaste goederen, alsmeede der ingekomen vendu-penningen, en boven des nog 's jaars rijksdaalders een honderd vijf en twintig, zilvere munt, waarvoor hij zal moeten leveren het bij de kameren benodigd schrijfgereedschap en zegel lak.

Art. 161. Alsmeede twee klerken, waarvan een met een inkomen van rd^s twintig en een met een inkomen van rd^s vijftien, zilvere munt, 's maands; het schrijfwerk meerder klerken vergende, zullen Wees- en Boedelmeesteren dezelve niet meerder mogen toe te leggen dan vijftien rd^s, zilver, 's maands.

Art. 162. De bode zal op maniere voorschreeven een maandelijks tractement genieten van rd^s 20, zilver munt, en boven des als afslager 1 percent van de gehouden wordende vendutien, waarvoor hij dan ook voor $^1/_5$ gedeelte voor het inkomen der vendu-penningen zal moeten instaan en bij de aanvaardiging van ambt een bortogt passeeren, groot een duizend rijksdaalders.

26 September. *Prijs-courant van houtwerken.*

Dit uitvoerige stuk is, behalve in den vorm eener publicatie, ook afgedrukt in het werk van Daendels, staat der Ned. O. I. bezittingen, bijlagen, deel I, organieke stukken, houtbosschen, n° 8, waarnaar verwezen wordt. Het bestaat uit eene zeer lange lijst van maten en prijzen, aan het slot waarvan het navolgende voorkomt:

Onder informatie verder, dat de geenen, welke met hout tegen de bovengemelde prijzen verlangen te worden geriefd,

zich daar toe zullen moeten addresseren, te Batavia aan den directeur-generaal van 's Konings finantiën en domeinen, onder het ressort van den Oosthoek aan den gezaghebber te Sourabaija, te Samarang, Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang aan den hoofd-administrateur te Samarang, en te Cheribon aan den prefect aldaar, welke gelast zijn tot de afgave tegen directe betaling in zilver geld de nodige ordonnantie te verleenen [*sic*]; zullende geen verkoop van hout op andere plaatsen geschieden; terwijl nogtans aan particulieren de vrijheid wordt gelaten om, bij aldien zij tot eenige aanbouw van consideratie een aanzienlijke hoeveelheid hout mogten benodigd hebben of van zoodanige assortementen, als te voorzien waren, dat niet aan handen mogten wezen op het tijdstip, dat zij daarvan zouden wenschen gebruik te maken, ter voorkoming hiervan, zelve een tijdige aanvrage der verlangd wordende houtwerken onmiddelijk aan het gouvernement te doen.

Zie $\frac{\text{25 Herfstmaand}}{\text{2 Wijnmaand}}$ 1810, $\frac{\text{22 Sprokkelmaand}}{\text{2 Lentemaand}}$ 1811.

26 September. *Toekenning aan den geweldiger of substituut van den fiscaal te Samarang van een tractement ten bedrage van 50 rijksdaalders, zilver geld, 's maands.*

26 September. *Toekenning aan den cipier der boeijen van den Raad van justitie te Samarang van een tractement ten bedrage van 25 rijksdaalders, zilver geld, 's maands. — Opheffing van de betrekking van tweeden cipier aldaar.*

26 September. *Toekenning aan de scherprechters te Samarang en te Soerabaija van een tractement ten bedrage van 15 rijksdaalders, zilver geld, 's maands. — Opheffing der betrekking van tweeden scherprechter te Samarang. — Aanstelling van een scherprechter te Soerabaija.*

26 September. *Bepalingen nopens de kaffers van den fiscaal te Samarang.*

Is besloten het getal kaffers voor den fiscaal alhier te bepalen op veertien stuks en aan dezelve toe te leggen vijf rd[s] zilver geld, ieder, 's maands, ingaande met primo October aanstaande, waarvan zij zig tevens van een paard en hunne eigen kleding zullen moeten voorzien.

26 September. *Bepalingen naar aanleiding van de instructie voor den inspecteur-generaal der houtbosschen, art. 6.*

Is besloten, in conformité van het bepaalde bij het zesde artikel van de instructie voor den inspecteur-generaal der houtbosschen, dat het gouvernement jaarlijks aan hem, inspecteur-generaal, »zal opgeven de benodigdheid van hout, »zoo voor eigen gebruik, als ten dienste van particulieren" de gemelde opgave jaarlijksch voor ultimo October, gerekend voor het volgende jaar, te laten formeren voor Batavia door den directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen, met last om de gemelde begrotingen in te leveren aan het gouvernement, ten einde vervolgens op hare order ter examinatie aan den inspecteur-generaal te worden afgegeven; en voorts met vrijheid om, wanneer de geëischte houtwerken door het ondernemen van eenige buitengewoone werken voor den Lande of door extra-ordinaire particuliere aanvragen niet voor de wezentlijke benodigdheid mogten toereiken, in dat geval ook tusschentijds extra eisschen te doen.

27 September. *Instructie voor den gezachhebber in Java's Oosthoek en voor de prefecten van Samarang, Tagal, Pekalongan, Japara en Rembang.*

Art. 1. De gezaghebber in den Oosthoek en de prefecten van Samarang, Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang oeffenen, een ieder in zijne prefecture en dies onderhorige districten, na-

mens zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, mitsgaders het ligchaam der hooge Indiasche regering, het gezag uit en ontvangen, òf van den Gouverneur Generaal alleen, òf van Gouverneur Generaal en Raden, direct hunne orders.

Art. 2. Zij ontvangen requisitien van den inspecteur-generaal der houtbosschen en van den inspecteur-generaal over de koffij-culture, ter uitvoering van orders, aan de gemelde inspecteurs door het gouvernement gegeven, en zijn verpligt daaraan te defereren, alles, conform het bepaalde bij de instructien voor de gemelde inspecteurs-generaal.

Art 3. Bij afwezigheid van den Oosthoeks gezaghebber en prefect van Samarang uit derzelver prefectures, dan wel bij overlijden, word het gezag aldaar waargenomen, te Samarang door den hoofd-administrateur en te Soerabaja door den tijdelijken prefect van Grissee, en zulks in het laatste geval tot tijd en wijle, dat daarover door zijn excellentie nader zal zijn gedisponeerd, terwijl zulks op de overige prefectures door den scriba op gelijke wijze gedaan word.

Art. 4. De magt van den gezaghebber in den Oosthoek en van den prefect van Samarang zal zich echter in geenen deele uitstrekken tot het militaire of defensie-wezen, alzoo dit geheel en al van het politieke blijft afgescheiden en hetzelve alleen den millitairen commandant aangaat, terwijl daarentegen op de overige prefectures zulks is en blijft op de oude voet, excepto in extra-ordinaire gevallen, wanneer 'er om een of andere redenen militaire expeditien in dezelve gedaan moeten worden, als wanneer daaromtrend door den Maarschalk en Gouverneur Generaal de nodige schikkingen gemaakt en orders gegeven zullen worden.

Art. 5. De gezaghebber in den Oosthoek, de prefect van Samarang en verdere prefecten zullen niet te min over de militaire magt in gevalle van noodzakelijkheid kunnen disponeren op schriftelijke requisitien aan de militaire commandanten, welke gehouden zullen zijn daaraan op hunne verantwoordelijkheid te voldoen, gelijk bij de instructie voor

den militairen commandant in den Oosthoek reeds is bepaald.

Art. 6. Aan den gezaghebber in den Oosthoek en de prefecten te Samarang, Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang zal militair honneur, gelijkstandig de rang van kolonel, gegeven worden, mitsgaders aan den Oosthoeks gezaghebber en den prefect van Samarang het gebruik van twee voorlopers voor hunne rijtuigen in hunne prefectures wezen gepermitteerd.

Art. 7. De gezaghebber in den Oosthoek en de prefecten zullen in hunne respective prefectures en daaronder gehorende districten op alles een waakzaam oog moeten vestigen en zorgen, dat alomme een goede order en policie werden onderhouden; dat de gezamentlijke ambtenaren, zoowel als de regenten en mindere inlandsche hoofden, een ieder in het zijne, behoorlijk aan zijn pligt komt te voldoen en dat de inlanders over het generaal niet door de gemelde regenten of hoofden op eeniger hande wijze gevexeerd of mishandeld, maar in alles spoedig en goed regt komen te erlangen; terwijl de gezaghebber in den Oosthoek en de prefect van Samarang inzonderheid nog verpligt zullen zijn over de differente administratie en schrijfkantoren, voor zooveel niet onmiddelijk onder de orders van den hoofd-administrateur staan en dus van den prefect zijn afgescheiden, zoomede over alle collegien, in de hoofdplaats hunner prefectures aanwezig, het oppertoezigt te houden en te zorgen, dat alles aldaar navolgens orders en billijkheid ten meesten voordeele van den Lande behandeld en geadministreerd werd, met uitzondering nogtans van den Raad van justitie en de hout-administratie, alzoo de president en leden van deze beide collegies van hunne daden en handelingen enkel en alleen aan den Gouverneur Generaal en de hooge Indiasche regering verantwoording schuldig zijn.

Art. 8. Alle orders en bevelen, die de prefecten vermeenen mogten ter bevordering van de rust als anderzints aan de in- en opgezetenen te moeten geven, zullen zij in hunne prefectures, zoo door het publiceren en affigeren van billetten

op de gewoone wijze en plaatsen, als door publieke bekkenslag kunnen en mogen bekend maken.

Art. 9. Zij zullen in het bijzonder hebben te zorgen voor de verbetering en uitbreiding der onderscheidene cultures en de vermeerdering van alle die geriefelijkheden, welke de gemeene man noodig heeft, doch inzonderheid zullen zij hunne betragting moeten maken, dat de koffij- en kappas-culture, zooveel mogelijk, worde uitgebreid en tot die hoogte gebragt, waarvoor dezelve vatbaar is en met eenige mogelijkheid gebragt worden kan.

Art. 10. Voor de uitbreiding der rijst-culture, zoowel als het ter behoorlijker tijd bezaaijen en beplanten der padijvelden, zal door dezelve mede gezorgt moeten worden.

Art. 11. Het aanfokken en vermeerderen van allerlei zoort van nuttig vee, zoo van paarden, koebeesten, buffels, schapen, als hoenders, ganzen en endvogels, voor zoover zulks niet tot nadeel van de koffij of rijst-culture komt te strekken, zal ook een hunner voornaamste betragtingen moeten zijn.

Art. 12. Zij zullen mede zorgen, dat de tijgers en ander verslindend ongedierte, zooveel mogelijk, worden uitgeroeid, waarmede zij zich verdienstelijk zullen maken bij het gouvernement.

Art. 13. Dat de verpligte leverantien, zoo van rijst, als anderzints, jaarlijks vroegtijdig in 's Lands magazijnen worden afgeleverd, zal mede een hunner eerste pligten zijn.

Art. 14. Ook zullen zij hebben te zorgen, dat de pagtschat der pagters en recognitie-penningen der regenten, alsmede zoodanige andere gelden, welke aan den lande moeten worden betaald, ter bepaalder tijd in 's Lands kassa worden overgebragt, waarvoor zij responsabel worden gesteld.

Art. 15. Met het einde van iedere maand zullen zij verpligt zijn, zoowel aan zijne excellentie den heere Gouverneur Generaal, als aan den hoofd administrateur te Samarang over te zenden een restant lijst van alle 's Lands gelden, goederen, effecten en producten, die aanwezig zijn, met aantooning, welke gelden, goederen en producten gedurende den loop

van die maand ingekomen, ontvangen, afgelangd, uitbetaald en verzonden zijn, en wat werkelijk onder dien datum restant komt te verblijven.

Art. 16. Wekelijks zullen zij ook verpligt zijn een speciale lijst aan den Maarschalk en Gouverneur Generaal in te zenden van de gedurende dezelve onder het ressort hunner prefectures aangekomen en vertrokkene vaartuigen, met aantooning van de door dezelve aangebragte en vervoerde ladingen; terwijl jaarlijks onder ultimo December daarvan een generale notitie aan de hooge regering moet worden ingezonden, met een vergelijk van het vorige jaar daarbij, ten einde te kunnen nagaan, in hoe verre de particuliere vaart en handel vermeerdert is en waarin de artikelen bestaan, die het meest aangevoerd of vervoert werden.

Art. 17. Tegens het drijven van allen verboden handel, inzonderheid van amphioen, zullen zij zorgvuldig hebben te waken en met niemand, die zich daar aan hebben schuldig gemaakt, mogen composeren, maar dezelve arresteren en vervolgens daarvan onmiddelijk aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal de vereischte kennisse geven, zich daaromtrend verder gedragende aan het placcaat van den $\frac{\text{25 Mei}}{\text{1 Junij}}$ 1808.

Art. 18. Op alle topbanen, amphioen kitten, hanevegterijen en publieke tandak-spelen zullen zij permanent dagelijks een of twee justitie dienaren of jogobellos van de regenten moeten plaatsen, ten einde alle ongeregeldheden voor te komen en de ontstane twisten in der minne te slegten, ten welken einde ook niemand een publieke topbaan, amphioen-kit, hanevegterij of tandak-spel zal vermogen te houden, dan met voorkennis en toestemming van den prefect en daartoe van denzelven ontvangen een permissie-briefje, in het Hollandsch, Chineesch en Javaansch geschreven, met 's Lands cachet voorzien, dat, zoo dikwijls zulks gerequireerd werd, aan de djajang sekars, oppassers van den prefect of justitie dienaren der djaxas zal moeten werden vertoont en waarvoor zal moeten werden betaald vier ropijen voor een rondjaar, waarvan een halve

ropij zal zijn voor de schrijvers van hetzelve en het overige werden verdeeld onder de djajang sekars en oppassers in gelijke deelen, en zulks om te strekken tot aanmoediging om derzelven pligten na behoren te volbrengen.

Art. 19. Zij zullen ook moeten zorge dragen, dat alle secretariele en notariele papieren navolgens de order werden opgemaakt, ten einde alle abuisen, die anders daarin gemaakt mogten werden, zoo veel mogelijk voor te komen.

Art. 20. Alle boedels van ab intestato overledene ambtenaren, burgers, Chinesen, Mooren en andere overwalsche natien moeten de gezaghebber in den Oosthoek en de prefecten van Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang onmiddelijk door den scriba ten bijwezen van twee getuigen doen aanvaarden en daarvan aan de weeskamer, curator ad lites te Samarang of dengeene, die zulks ambtswege mogte aangaan, kennisse geven.

Art. 21. De gezaghebber in den Oosthoek, zoowel als de overige prefecten, zullen hebben te zorgen, dat de wegen en bruggen, in derzelver prefectures gelegen, in goede order werden onderhouden en dat de respective postmeesters in allen deele aan derzelver orders komen te voldoen, opdat alles, wat het postwezen aangaat, in een goeden staat zij en alle aankomende postbrieven ten spoedigsten gedepecheerd en in geenen deele of onder wat pretext zulks ook zoude mogen zijn, opgehouden werden.

Art. 22. Zij zullen van tijd tot tijd de kassas en boeken van den postmeester kunnen en moeten visiteren en examineren en, bij bevinding, dat die niet in order zijn, denzelve daarover moeten onderhouden en tot derzelver pligt aanmanen en, zulks niet helpende, daarvan aan den Gouverneur Generaal kennisse geven.

Art. 23. Zij zullen ook het oppertoezigt over de herbergen, posthuizen en relaizen hebben en zorgen, als dat de scriba of postmeester, die daarover op ieder prefecture als commissaris-opziender is aangesteld, dezelve in een goeden staat brengt en komt te onderhouden, en ook van tijd tot tijd

de kas daarvan, die onder berusting van den scriba is, moeten visiteren mitsgaders aan hen ordonnanties tot het doen van eenige inkopen van paarden, rijtuigen en andere noodwendige uitgaven mogen verleenen, daaromtrend volgende de aanstaande reglementen op het postwezen.

Art. 24. De prefecten van Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang zullen op derzelver respective prefectures mede het ambt van vendumeester en de scriba dat van vendu-boekhouder moeten waarnemen en daaromtrend zich tot een rigtsnoer laten strekken de instructie voor den vendu-meester en vendu-boekhouder te Samarang, sub dato 30 Julij jongstleeden geëmaneerd.

Art. 25. Ieder prefect bekleed in zijne prefecture ook de post van ontvanger-generaal en is in die hoedanigheid ook verpligt het oppertoezigt over 's Lands domeinen te houden en voor de voldoening van alle collaterale penningen, 's heeren geregtigheid, als anderzints te waken; terwijl hij voorts alle boedelstaten nauwkeurig zal hebben te examineeren, ten einde zeker te zijn, als dat ten aanzien der collaterale successien 's Lands geregtigheid op geener hande wijze werde gefraudeert.

Art. 26. Zij zullen ook onder derzelver administratie hebben de groote geld kas der prefecture en zich daaromtrend gedragen na het bepaalde bij de instructie voor den hoofd-administrateur.

Art. 27. Zij zullen hebben te zorgen, dat alle die geenen, welke zich aan eenigerhande misdaad hebben schuldig gemaakt, opgevat en in hegtenisse genomen werden.

Art. 28. Van alle gevangenen, welke niet bij het land-geregt te huis gehoren, moet door de prefecten van Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang gezorgd werden, dat zij uiterlijk binnen twee maal vier en twintig uren na derzelver apprehensie door den gezworen scriba, ten bijwezen van twee expresse gecommitteerdens en den fiscaal of groot jaxa van het land geregt, wanneer het Javanen zijn, werden verhoord en daarvan de noodige verklaring werden ingewonnen om,

na te zijn gerecolleerd, nevens die der getuigen en delinquanten aan den Raad van justitie te Samarang te worden overgezonden.

Art. 29. Bij het ontvangen van rapport, dat hier of daar iemand gekwetst of vermoord is, zullen zij terstond den chirurgijn van de prefecture, zoo zulks niet te ver afgelegen is en men van de schouwing nog eenig nut voor de justitie trekken kan, met twee gecommitteerdens derwaarts zenden, ten einde de wonden van de gekwetsten of om het leven gebragten te visiteren en daarvan onder presentatie van eede door dezelve een duidelijke opgave bij wege van een visum repertum laten doen, welke declaratoir dezelve vervolgens, zoo wanneer het een gemeleerde zaak is, bevevens alle andere papieren, daartoe betrekkelijk, aan den Raad van justitie te Samarang zullen overzenden.

Art. 30. Alle brieven, die door dezelven aan den Raad van justitie, Wees- en Boedelmeesteren, den curator ad lites, sequester of aan militaire commandanten werden afgezonden, zullen, bij aanwezen van zijne excellentie te Samarang, hoogstdenzelven ter verdere afgave, daar en waar zulks gehoord, onder cachet volant werden aangeboden; terwijl, bij afwezigheid van hoogstdenzelve, die ommiddelijk verzegeld zullen kunnen werden overgezonden, mits in een dusdanig geval daarvan tegelijkertijd onder aanbieding eener kopij aan zijne excellentie kennis gevende.

Art. 31. Des Maandags en Donderdags zal de gezaghebber in den Oost-hoek en de respective prefecten bij aanwezigheid op de hoofdplaats hunner prefecture, ten ware in cas van ziekte of zoo wanneer zulks om andere redenen onnodig mogten oordeelen, gehouden zijn des morgens, zoo wel aan de regenten, als andere ambtenaren, item burgers en alle zodanige, welke eenige verzoeken, klagten of bezwaren hebben in te brengen, publieke audientie te geven, terwijl voorts buiten dien ten allen tijde de toegang bij dezelve voor een iegelijk, zonder aanzien van persoon, open zal moeten zijn, alzoo zijlieden op derzelver verantwoordelijkheid niemand zullen vermogen af te wijzen.

Art. 32. In de huishouding zullen dezelve alle mogelijke zuinigheid moeten betragten en voorts door dezelve alles werden aangewend, wat maar eenigzints dienen kan om den lande voor het vervolg meer en meer voordeel uit derzelver prefecture te bezorgen.

Art. 33. Zij zullen ook hebben te zorgen, als dat de voor het landgeregt, alsmede den kleinen raad en regenten hunner prefectures ontworpene instructie in allen deele stipt en zonder de minste afwijking nagekomen werde.

Art. 34. Niemand, die zich over het een of ander bij den Maarschalk en Gouverneur Generaal mogte willen beklagen of zijn regt bij den Raad van justitie of andere geconstitueerde magten wil vervolgen, zullen zij vermogen daarin hinderlijk te zijn en dus, ingeval het ambtenaren zijn, dezelve daartoe het nodig verlof ook niet mogen weigeren.

Art. 35. Aan alle ambtenaren en militairen, ten aanzien der laatsten nogtans met uitzondering van Sourabaija en Samarang, alzoo zulks aldaar alleen aan de militaire commandanten gedefereerd blijft, zullen de respective prefecten buiten dien ook voor eenige dagen verlof mogen geven, mits zulks niet tot praejuditie komt te strekken van 's Konings dienst en dat verlof zich niet verder uitstrekt als het territoir van hunne prefecture.

Art. 36. De verkoop van amphioen zal alleen aan den Oosthoeks gezaghebber en de respective prefecten zijn gedefereerd, terwijl voor iedere kist amphioen door dezelve, boven de aanrekening prijs, voor winst zal mogen werden genomen een honderd Spaansche realen; en voorts op eene daartoe te bepalene dag, jaarlijks, aan den meestbiedende publiek zal werden verpagt het previligie van het koken en in het klein verdebiteren van dat heulsap ten voordeele van den lande.

Art. 37. Bij ontdekking van verboden aankap of vervoer van hout zullen zij daaromtrend hebben te observeren de orders, bij placcaat van den 29en Augustus en aanschrijving van den 27en September 1808 vervat, sub poene, dat, wanneer zulk een verboden houtkap reeds eenige dagen mogt hebben

plaats gehad, zonder dat daartegen naar behoren zal zijn gevigileerd, zij daarover zullen worden gecorrigeerd èn voor de tweede of derde maal zelfs met verlating hunner posten kunnen worden gestraft.

Art. 38. Alle de orders, vervat in de instructie van den inspecteur-generaal over de koffij-culture, item die der houtbosschen en het collegie der hout administratie, zoomede het geneeskundig vak in Indien, zullen dezelve, voor zooveel op hun van applicatie zijn, zich tot observantie strekken laten.

Art. 39. Zij zullen zich na primo October aanstaande wel expresselijk hebben te onthouden om voor hun privé van den Javaan eenige heerediensten te vorderen of eenige heffinge van pluimvee, vrugten, kleedjes ofte anderzints te doen en ook hebben toe te zien en te waken, dat die door niemand hunner huisgenoten, dan wel ondergeschikte ambtenaren, burgers of andere in- en opgezetenen gevorderd werden, maar dengeenen, die zich daaraan schuldig komt te maken, navolgens den inhoud van het placcaat van den 13en Augustus jongstleeden doen corrigeren.

Art. 40. Ook zullen zij hebben te zorgen, dat niemand eenig geld op hoofdelijke verpanding van vrije Javanen voorschiet, onder wat pretext ofte onder welke benaming zulks ook zoude vermogen te zijn, maar zich daaromtrend in allen deele stiptelijk hebben te gedragen na den inhoud der dientwege door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal geëmaneerd placcaat van den 20en Augustus jongstleeden.

Art. 41. Omtrend het reizen van ambtenaren in officio zullen de prefecten, voor zoover de te verlenene adsistentien in battoors en paarden betreft, zich reguleren naar het bepaalde bij het 43e art. van het generaal reglement voor de organisatie van Java.

Art. 42. Ingeval van militaire expeditien zullen de respective prefecten ook hebben te zorgen, dat op het ontvangen aanschrijvens daaromtrend het nodige tot transport van dezelve in gereedheid is, en daartoe zooveel draagvolkeren en paarden

aan handen zijn, als hun van wegens den heere Gouverneur Generaal zullen werden opgegeven, en tot welke diensten de Lands opgezetenen verpligt en gehouden zullen wezen; terwijl daarentegen de mondkost, enz. voor rekening van den Lande zal worden te goed gedaan, navolgens het tarif, deswegens door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal vastgesteld.

Art. 43. De prefect zal in zijne prefecture zoo dikwijls mogen rondreizen, als hij zal verkiezen of zulks voor 's Lands belangens nodig oordeeld, doch buiten het territoir zijner prefecture zal hij zich niet vermogen te begeven dan met voorkennis van den Maarschalk en Gouverneur Generaal of dengeenen, die bij afwezigheid van hoogstdenzelve van Samarang aldaar het gezag is toevertrouwd.

Art. 44. Alle orders, die door den gezaghebber in den Oosthoek of door de respective prefecten, een ieder in de zijne en voor zooveel van derzelver departement is, gegeven werden, zullen door de regenten, hunne onderhorigen, mitsgaders overige ambtenaren en ingezetenen stipt en zonder de minste tegenstreving moeten worden nagekomen en ter executie gesteld, met vrijheid nogtans van, zich daarmede bezwaard vindende, hierna derzelver belangens aan den Maarschalk en Gouverneur Generaal te kunnen inbrengen.

Art. 45. Het oppertoezigt over 's Lands magazijnen, item kruithuis, wapenkamer en andere 's Lands gebouwen is ook aan de bijzondere zorge van de prefecten der prefectures van Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang aanbevolen, echter voor zoover de magazijnen betreft onder de directie van den hoofd-administrateur, ten welken einde dezelve zullen hebben te waken, dat geene malversatien of frauduleuse handelwijzen door de daarin zich bevindende bediendens met 's Lands goederen en producten worden gepleegd ofte iemand der leveranciers of kopers, dan wel den heere van den Lande, door wien zulks ook zoude vermogen te zijn, in maat of gewigt werde te kort gedaan; mitsgaders 's Lands forteressen en andere gebouwen door gebrek aan toezigt komen te ver-

vallen, maar integendeel in een goeden staat onderhouden worden; terwijl ook wel expresselijk door hun zal worden gewaakt, dat de in de magazijnen zich bevindende koelies, item laad- en losvaartuigen der vissers ten dienste van het forteres, tot geene andere diensten als die van den heer van den Lande werden gebezigd.

Art. 46. Eindelijk zullen zij steeds hunne attentie hebben te vestigen op al, hetgeen aan 's Konings belangens en de conservatie der rust en goede order bevorderlijk zoude kunnen zijn, alles aanwendende, wat een goed prefect ter bevordering der belangens zijnes meesters en der bloei en welvaart van het aan zijne zorgen toevertrouwd land en van dies in- en opgezetenen met billijkheid kan worden verwagt; terwijl zij voor alle nalatigheid of onverschilligheid verantwoordelijk worden gesteld.

Art. 47. Bij de aanvaarding hunner bediening zullen zij hebben af te leggen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit, den Koning van Holland, als mijne hooge en doorluchtige souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

dat ik den post van prefect zal waarnemen met alle eerlijkheid, naarstigheid en ijver, daarin behartigende het meeste voordeel van den Lande; dat ik mij onthouden zal van alle verkeerde praktijken ter vermeerdering van de inkomsten, die aan mij wettiglijk zijn toegelegd;

dat ik mitsdien bij ontvangst of afscheep van goederen en producten van den Lande, ook met betrekking tot den landman of leverancier, zorgvuldig zal toezien en waken, dat niemand in maat of gewigt worde bedrogen of verkort, zoo min door mij zelve, als door iemand mijner ondergeschikten;

dat ik mij onthouden zal van het drijven van allen handel, zoo in de voortbrengselen van mijne prefecture, als met schepen en vaartuigen, welke onder mijn ressort komen negotiëren, en wijders van niemand mijner onderhorigen eenige presenten, giften of gaven, hetzij onder de benaming van

contributien der pachters of onder welken titel ook, aannemen of gedogen zal, dat die door mijne huisgenoten, bediendens of door anderen mijner aanhorigen aangenomen worden;

dat ik naar mijn uiterste vermogen waken zal tegen den smokkelhandel en zonder eenige conniventie zal doen mulcteren degeenen, welke daarop onder mijn gebied worden achterhaald;

dat ik na den eersten October aanstaande geene personele heere- of huiselijke diensten vergen zal van Javanen, onder wat pretext dit ook zoude mogen wezen, en ook niet gedogen zal, dat die door anderen onder mijn gebied gevergd worden, aan wien dit niet bij uitzondering is gepermitteerd, ofschoon de gemelde Javanen zich daartoe ook vrijwillig kwamen aan te bieden; en dat ik mede niet zal doen eenige heffingen van pluimvee, vruchten of andere huiselijke benodigheden;

dat ik den inlander wel behandelen zal en daarin met een goed voorbeeld de regenten zal voorgaan, zonder te permitteren, dat zij hunne onderhorigen kwellen met willekeurige belastingen of andere drukkende bezwaren, welke hun afkerig zouden kunnen maken van het over hun gesteld gezag;

en dat ik mij voorts generalijk in al, hetgeene tot mijne bediening specteerd, zoodanig zal gedragen, als een vroom en eerlijk prefect toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God almagtig.

27 September. *Instructie voor de regenten in het voormalige gouvernement van Java's N. O. kust.*

Art. 1. De regenten zullen in iedere prefecture in alles ondergeschikt zijn aan den prefect en, overeenkomstig den inhoud dezer instructie handelende, in den volsten zin moeten nakomen en executeeren de orders en bevelen, welke hun door denzelven gegeven worden.

Art. 2. Zij zijn na de prefecten de eerste personen en zullen alle beschouwd en behandeld worden als ambtenaren

van Zijne Majesteit, den Koning van Holland, en rang hebben, een radeen adipattij of kiaij adipattij van een majoor in dienst van Zijne Majesteit den Koning, een radeen maas en kiaij tomongong van een luitenant-kolonel en een ingebeij, die zelfs een district beheert zonder bemoeijenis of ondergeschiktheid aan een of ander regent, dien van kapitain en alle voorzien zijn van 's Konings zegel, hetwelk van onderen, van de regterna de linkerzijde, zal zijn beschreven met den naam van het regentschap en door hun in officio altoos gebruikt zal moeten worden.

Art. 3. De pligt en zorg van dezelven zal zijn de belangens van Zijne Majesteit den Koning in allen deele bevorderlijk te zijn en alles tot verbetering van het aan hun ter beheering afgestaan regentschap bij te dragen, wat met eenige mogelijkheid gedaan en betragt worden kan.

Art. 4. Het gadeslaan en bevorderlijk zijn van de onderscheidene cultures en het vermenigvuldigen van alle die geriefelijkheden, welke de gemeene man tot zijn onderhoud noodig heeft, doch inzonderheid van rijst, koffij en kappas, zal een hunner eerste zorgen zijn.

Art. 5. Zij zullen mede voornamentlijk tot hunne betrachting maken den inzaam van die producten te vermeerderen en te brengen tot die hoogte, waarop dezelve naarmate van de bevolking hunner regentschappen en de geschiktheid der gronden gebragt worden kan.

Art. 6. Het zal insgelijks hunne pligt zijn om voor de veiligheid der goede ingezetenen te waken en dezelve te verzekeren, mitsgaders toe te zien, dat niemand hunner onderhoorigen op eenigerhande wijze worde gevexeerd of door derzelver naastbestaanden en mindere hoofden worde verongelijkt, maar integendeel al het mogelijke bijdragen, dat de geschillen tusschen den man en zijn naasten na behooren beslegt en een ieder kort en goed regt gedaan word.

Art. 7. Zij zullen behoorlijk ter executie moeten stellen alle de hun door den prefect gegeven wordende orders tot het tegengaan van alle willekeurige handelingen van de mindere

hoofden en het uitroeijen en agtervolgen van alle rooverbenden, welke de wegen onveilig maken of de goede ingezetenen in hunne dessa's en woningen ontrusten en van derzelver have en goederen berooven.

Art. 8. Zij zullen tweemaal in de week, des Maandags en Donderdags, en voorts zoo dikwijls zulks noodig is en gerequireerd word, zig sisteeren ten huize van den prefect tot het doen van rapport van alle voorvallende zaken, mitsgaders het ontvangen van alle noodige bevelen.

Art. 9. Zij zullen ook hebben te zorgen voor het maken en onderhouden der wegen en bruggen, item het maken en schoonhouden van alle zoodanige waterleidingen, rivieren, gragten en spruiten, als dienen moeten, zoo tot drenking van den gemeenen man van de hoofd-negorij, als de binnenlanden, voor zoover die thans aanwezig zijn of verder noodig geoordeeld mogten worden.

Art. 10. Zij zullen mede trachten weg te nemen en voor te komen, zooveel mogelijk, alle oorzaken, welke aanleiding tot ongezondheid geven kunnen.

Art. 11. Zij zullen het op- en toezigt houden over de onderscheidene hoofden der districten, dessa's en campongs, alsmede de djaxa's en hunne onderhoorigen, mitsgaders opper- en onder-priesters.

Art. 12. Zij zullen ook hebben toe te zien en te waken, dat op de godsdienstige gewoontens der Mahomedanen geen inbreuk werd gemaakt, noch ook aan de opper- en onderpriesters belet worde het voltrekken in de tempels en ontbinden van huwelijken, mitsgaders het slegten van geschillen over boedelscheidingen en het betrachten van andere godsdienstige instellingen, alsmede dat de geestelijken zich niet met politieke ofte andere zaken komen op te houden, maar hunnen godsdienst oeffenen op den bepaalden tijd, volgens den alcoran en op de Mahomedaansche wijze, en alle geschillen, welke daarover tusschen dezelven mogten komen te ontstaan, op de best mogelijke wijze trachten af te doen en uit den weg te ruimen, doch, dit niet kunnende doen, alsdan daarvan in tijds

aan den tijdelijken prefect kennisse te geven, ter voorkoming van alle onheilen, die anders daaruit zouden kunnen voortvloeijen.

Art. 13. Voor het onderwijs van de jeugd in de zeden, gewoontens, wetten en godsdienstige begrippen van den Javaan en het oprigten van de daartoe in de respective hoofd-negorijen en districten benoodigde scholen, mitsgaders het plaatsen van goede en geschikte onderwijzers in dezelve, zal ook door dezelven gezorgd moeten worden.

Art. 14. Geen bepattijs, mantries, demangs of andere hoofden zullen door dezelven mogen worden afgezet of in derzelver bediening gesurcheerd, om welke redenen ofte onder wat pretext zulks ook zoude mogen zijn, maar, niet aan hunne pligt komende te voldoen, daarvan aan den prefect kennis moeten geven en voorziening verzoeken.

Art. 15. Bij aanstelling van een bepattij, mantrie, demang, loerah of ander hoofd zullen dezelven geen de minste betaling onder de benoeming van wang boktie of anderzints mogen vorderen, hetzij in geld, producten, pluim- of hoornvee, dan wel andere artikelen, hoe ook genaamd.

Art. 16. Zij zullen buiten de inkomsten, die zij thans zijn hebbende en door hun zijn opgegeven geworden, geene nieuwe belastingen aan den gemeenen man mogen opleggen, veel min eenige extra-ordinaire heffingen van producten, pluimvee ofte anderzints doen, dan eenelijk van die landen en dessa's, welke hun door de afschaffing der heerendiensten en het verbod, dat op den verhuur van dessa's gelegd is geworden, weder zijn toegevallen en dewelke door hen met de overige, thans door hen bezeten wordende landen en van heerendiensten vrij geweest zijnde ingezetenen gelijk gesteld zullen moeten worden.

Art. 17. Voor ultimo December van ieder jaar zullen zij, op verbeurte van derzelver ambten, hebben te zorgen, dat in 's Lands kassa op de prefecture, waaronder zij sorteerende zijn, worden overgebragt de recognitie-penningen, welke zij verpligt zijn aan den Lande te voldoen.

Art. 18. Ook zullen zij hebben te zorgen, dat ten behoorlijken tijde in 's Lands magazijnen op de hoofdplaats der prefecture, waaronder zij sorteeren, dan wel op zoodanige andere plaats, als daartoe het convenabelst geoordeeld worden zal, worden afgeleverd de rijst en andere producten, welke zij tot dusverre verpligt geweest zijn voor contingent aan den Lande te leveren, te weten, voor zooveel zulks niet is afgeschaft geworden en wel met de tot hiertoe gevalideerd geweest zijnde overwigten.

Art. 19. Ook zullen zij hebben te zorgen, dat van zoodanige jonken rijstland, als voor de kappas-culture geschikt zijn en waarvan de bezitters niet tot de koffij-culture geëmploijeerd kunnen worden, jaarlijks een pikol schoone en zuivere kappas van ieder jonk ter zwaarte van 128 ℔ tegens rd[s] 3 : 36, zilver geld, in 's Lands magazijnen op de hoofdplaatse der prefecture, waaronder zij gehooren, dan wel op zoodanige andere plaats, als daartoe het geschiktste zal werden geoordeelt, afgelevert werd en dat voorts van alle zoodanige jonken land, als welke niet tot de kappas-teelt geschikt zijn of waarvan de eigenaars of huurders niet tot de koffij-culture geëmploijeerd werden, twee Spaansche matten in het jaar zal werden voldaan en, door hen geincasseerd zijnde, mede voor ultimo December van ieder jaar in 's Lands kas op de prefecture, waar onder zij sorteerende zijn, overgebragt werd.

Art. 20. Tegen het drijven van allen verboden handel in amfioen zal zorgvuldig door hun werden gewaakt en degeene, die zig daaraan mogte komen schuldig te maken, bij agterhaling of ontdekking zonder aanzien van persoonen aan den prefect aangegeven en, des mogelijk, overgeleverd moeten werden.

Art. 21. Wanneer zij ontdekken, dat er hout gekapt wordt anders als voor den lande, zullen zij daarvan terstond kennis geven aan de prefecten, sub poene, dat, wanneer zoodanige verboden houtkap reeds eenige dagen mogt hebben plaats gevonden zonder door hun te zijn bekend gemaakt, zij daarover zullen worden gecorrigeerd en voor de tweede of derde maal worden verlaten van hunne posten.

Art. 22. Geene andere heerendiensten zullen na primo October eerst komende mogen werden gedaan, voor wien ofte onder wat benaming zulks ook zoude mogen zijn, als die welke bij deze instructie bereeds zijn of nog zullen werden aangehaald, en zulks op zoodanige poenaliteiten, als bij placcaat van den 13ᵉⁿ Augustus jongstleeden is bepaald.

Art. 23. Op ieder prefecture zullen een of meer herbergen, naar mate zulks zal werden nodig geoordeelt, tot gerief van de reizigers werden opgerigt en voorzien zijn van het bepaald getal post-koetsen en post-paarden tot transport van dezelve over den landweg, waartoe de nodige jonken rijstland en volk ter onderhoud en oppassing zullen werden afgezondert.

Art. 24. Ook zal ten dienste van 's Lands magazijnen eenig volk werden afgezonderd om dagelijks in dezelve tot diversche 's Lands diensten te werden geëmplóijeerd.

Art. 25. De regent zal voor zijn statie en huiselijke diensten geen meerder volk ter zijner dispositie mogen hebben, dan hieronder bepaald is; als voor de regenten van Samarang, Damak, Paccalongang, Tagal, den eersten regent van Pattij, de beiden van Sourabaija en voorts ook dien van Sumanap, Passourouang en Sidaijoe, ieder:

12 piekdragers of panoerangs, waarvan dagelijks zes in functie,
2 paijong-dragers, waarvan dagelijks een in functie,
2 epok- » » » » » »
2 lampit- » » » » » »
2 bawat- » » » » » »
4 geweer- of houwerdragers } of zoogenaamde pangawenan,
6 piekdragers }
waarvan mede dagelijks de helft,
2 kandaga-dragers, ad idem,
2 rotting- » » »
2 quispedoor- » » »
2 gapit- » » »
16 panakawangs » »
16 tandoe-dragers, » »

voor des regents vrouw:
6 panakawangs, ad idem,
12 piekdragers, » »
80 man tot oppassing der paarden, waterhalen, gras snijden, in de keuken en wat dies meer is, dan wel te zamen
170 man, waaronder de noodige ambagtslieden mede begrepen zullen worden;

voor de regenten van Caliwoengoe, Candal, Batang, Wiradessa, Pamalang, Brebes, beiden die van Japara, den tweeden van Pattij en voorts die van Coedus, Joana, Rembang, Lassum, Touban, Lamongang, beiden van Grissée en die van Pamacassang, Bangil en Banger, ieder:
8 piekdragers,
2 paijong-dragers,
2 lampit- »
2 epok- »
2 bawat- »
2 kandaga- »
2 geweer-dragers } of zoogenaamde pangawenan,
4 piek- » }
2 rotting- »
2 quispedoors-dragers,
2 gapit- »
12 panakawans,
16 tandoe-dragers voor des regents vrouw,
2 paijong- » » » » »
8 piek- » » » » »
4 panakawans » » » »
68 man in de dalm, op den stal, in de keuken, etc. of
140 koppen in het geheel, daaronder mede begrepen de benoodigde ambagtslieden;

en voorts voor de regenten van Banjoewangie, Poeger, Baviaan, Glongong en Tjinkalsewoe, en die daarmede in rang gelijk staan, ieder:
4 piek-dragers,
2 paijong-dragers,

2 epok-dragers
2 lampit- »
2 bawat- »
2 geweer- » | of zoogenaamde pangawenan,
2 piek- »
2 kandaga- »
2 quispedoor-dragers,
24 man in de dalm, enz.,
12 tandoe-dragers voor des regents vrouw,
4 piek- » » » » »
2 paijong- » » » » »

62 man in het geheel, terwijl voorts de bepattijs een vierde gedeelte van het volk zullen mogen hebben, aan hunne regenten toegestaan, de groot-djaxa's, binnen-bepattijs en wedonos of groot-mantries, alsook de moeders, broeders en kinderen van de regenten een achtste gedeelte, de klein-mantries, djaxa's en andere gelijkstandige hoofden een zestiende gedeelte en de loerahs, petingies en andere diergelijke niet meerder dan een of uiterlijk twee man; voorts aan de regenten daarenboven nog hunne muzikanten, toppings en waijang-speelders.

Art. 26. Geene verpandelingen zullen dezelve vermogen te houden; ook hebben zij toe te zien en te waken, dat die door niemand hunner onderhoorigen gehouden worden, op verbeurte van derzelver ambt.

Art. 27. De mantries, candourouans en comits van den prefect blijven als voorheen aan denzelven verbonden en geattacheerd.

Art. 28. In stede van de afgedankte pradjoerits zal tot handhaving der policie op ieder prefecture een compagnie strik-ruiters onder den naam van djajeng-sekars navolgens de daarvan gemaakte bepaling werden opgerigt, welke mede geheel alleen aan den prefect zullen zijn geattacheerd en zullen erlangen, als de commandeerende officiers 15, de daarop volgende 10, de jongste 8, een wachtmeester 5, een corporaal 4 en een gemeene ieder 3 jonken rijstland, die hun buiten bemoeijenis der regenten door den prefect zullen werden toegewezen.

Art. 29. De prefecten hebben tot hun dienst op de groote prefectures 24 en op de mindere 12 oppassers, in voegen als bij art. 3 en 4 van het generale reglement voor de organisatien van Java is bepaald.

Art. 30. De regenten zullen verpligt zijn jaarlijks eene accurate zielsbeschrijving te doen van het getal mans, vrouwen en kinderen, item hoofden en priesters, en inzonderheid hoeveel werkbare mans zig in de respective dessas bevinden, alsmede van de buffels, draag-beesten, merrien en andere paarden, met aantooning van dies vermeerdering sedert het voorgaande jaar, het getal rijst- of sawa-velden en andere bouwlanden, item tegals, bamboe, brandhout, niepa-bosschen en vrugt-tuinen, wat een ieder derzelven bij een goed gewas opbrengen kan, welke inkomsten en lasten een ieder ingezeten heeft, van den regent af tot den gemeenen arbeider of dagglooner toe, mitsgaders of ook nieuwe rijst- of andere bouwlanden zijn aangelegd, de uitgestrektheid daarvan en door wien deze aanleg geschied is, hoeveel nieuwe koffij-tuinen zijn aangelegd, het getal boomen, dat in dezelve en in de oude tuinen aanwezig is, zoomede het aanwezig zijnde getal oude clappers en de aanplant, die daarvan sedert het jongst verweken jaar gedaan is, en voorts in het generaal, welke vermeerdering en verbetering de onderscheidene cultures in dat jaar ondergaan hebben.

Art. 31. Ofschoon het doen van voorschietingen op het gewas aan elk en een iegelijk is verboden bij placcaat van den 14en Julij 1808, zijn nogtans daarvan uitgezonderd de regenten, die zullen hebben te zorgen, dat de rijstvelden steeds ten behoorlijken tijde bezaaid en beplant werden en dat de gemeene man bij gebrek van de noodige gereedschappen, buffels en zaad padij daarvan door dezelven voorzien werden tegens billijke en geenzins onereuse dedommagementen.

Art. 32. Zij zullen ook zorgen, dat, nadat het rijst-gewas in is, de velden op alle daartoe geschikte landen met aardvrugten worden beplant, waarvan de voordeelen alleen aan

den planter zullen verblijven, zonder dat de regenten daarvan iets mogen vorderen.

Art. 33. Een der voornaamste zorgen van de regenten zal ook moeten zijn, dat de gemeene inlander niet ongetrouwd blijve, maar alle huwbare jongelingen en jonge vrouwen zich behoorlijk in den echten staat begeven, dewijl hierdoor het ledig loopen en rondzwerven, alsmede vele andere onheilen voorgekomen werden en de bevolking op eene geregelde wijze komt te vermeerderen.

28 September. *Regeling der rechtspleging betreffende roof en brandstichting.*

Wij, in ernstige overweging genomen hebbende de alle bezef te bovengaande stoutheid, waarmede de misdaad van roof en brandstichting zedert jaaren herwaards op Java's Noord-Oostkust word gepleegd, zoo dat zelvs de inwooning in de hoofd negorij van Samarang, in de nabijheid van den zetel van het gouvernement en, als het ware, onder het oog van den Gouverneur Generaal, den vreedzamen Javaan tegen den moedwil van eenige verlatenen niet schijnt te kunnen beveiligen, waarvan de oorzaak veel al moet worden gezocht in de strafloosheid, waarmede deze misdaad onder het vorige gouvernement is gepleegd, hetwelk het kwaad zoodanige diepe wortelen heeft doen schieten en den moedwil, het geweld en de voorbeeldeloose onverzaagtheid van dit gruwelijk bedrijf tot zulk eene ontzettende hoogte heeft doen klimmen, dat hetzelve, behalven door andere, genomen maatregelen, op geen zekerder wijze kan worden bedwongen, als door het daarstellen van zoodanig eene gestrengheid van straf oeffening, waarvan men kan verwagten, dat dezelve op de verhardste en onverschrokkendste gemoederen van overgegevene boosdoenders eene genoegzame indruk zal maken, en hier in willende voorzien, na ingenomen advis van de kundigste en conscientieuste, inlandsche regenten, goedgevonden hebben te

ordonneren en te statueren, gelijk wij ordonneren en statueren bij dezen:

dat de misdaaden van roof en brandstichting, gezamelijk, en ook die van brandstichting, afzonderlijk gepleegd onder het ressort van het voormalige gouvernement van Java's Noord-Oostkust, voortaan zullen worden geregt en gevonnist te Samarang en te Sourabaija door eene commissie van expres gecommitteerde leden uit de respective Raden van justitie aldaar, geassisteerd met den fiscaal, en op de overige prefectures door den prefect, benevens de verdere leden van het land gerecht;

dat alle de geenen, welke zich van nu voortaan aan de misdaaden van roof en brandstichting gezamelijk, dan wel aan die van brandstichting afzonderlijk schuldig maken, bij achterhaling en overtuiging van deze misdaaden, zonder eenige conniventie, op de plaats zelve, waar zij die hebben begaan, in levendige lijve zullen worden verbrand;

dat aan de geene, die een schuldige aan de voorschreven misdaaden levendig in handen van den regter zullen overleveren, zoodanig, dat de misdaad in regten tegen hem word bewezen, van 's Lands wege een praemie zal worden uitbetaald van tien Spaansche realen.

Ontbieden en bevelen de respective Raden van justitie te Samarang en te Sourabaija, zoomede de land geregten op de overige prefectures van Java, mitsgaders alle verdere officieren en justicieren onder het ressort van het voormalige gouvernement van Java's Noord-Oostkust en generalijk alle en een iegelijk, die het zoude mogen aangaan, dezen onzen placcate te achtervolgen en te doen achtervolgen, nademaal wij zulks tot welzijn van deze kolonie en voor de veiligheid en bescherming van hare ingezetenen alzoo bevonden hebben te behoren.

En op dat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze, zoo in Javasch Oosthoek, als op de verschillende prefectures van Java gepubliceerd, mitsgaders in de Hollandsche, Chineesche en de gewoone, inlandsche talen worden geaffigeerd ter plaatse gebruikelijk.

Naar aanleiding van het vorenstaande bepaalde Daendels op 6 October 1808: »de fiscaals van Samarang en Sourabaija, een ieder in den haren, worden gelast om bij het aangeeven en overleveren van perzoonen, welke wegens de voorschreeven misdaden worden aangeklaagd, zowel van deze, als van de namen der aanbrengers en hunne woonplaatsen distincte aantekening te houden bij een apart register; en wijders, zodra de misdaad tegen den beschuldigde in regten is bewezen, den aanbrenger of de aanbrengers bij zich te ontbieden en aan dezelve de gemelde premie af te betalen in presentie van twee geloofwaardige perzoonen, die, nevens den aanbrenger of de aanbrengers, in het opgemelde register zullen moeten tekenen, ten bewijze, dat de meermelde betaling is geschied".

28 September. *Regeling van den aanplant van koffij.*

Is besloten vast te stellen, gelijk vastgesteld word bij dezen, dat door ieder huisgezin, hetwelk tot de koffij-culture op Java zal worden geëmploijeerd, nog in dit najaar zullen worden aangeplant twee honderd koffij-plantjes, terwijl voorts met deze aanplanting van twee honderd koffij plantjes jaarlijks zal worden gecontinueerd, tot zolang men ieder huisgezin zal kunnen berekenen op 500 vrugtdragende boomen, die vervolgens, met afschaffing van de jaarlijksche aanplanting, bestendig tot het volle getal zullen worden gesuppleerd.

28 September. *Bepaling van den prijs van het zout, dat te Cheribon bij de kleine maat verkocht werd, op 25 Spaansche matten de kojang van dertig pikols.*

Deze bepaling werd genomen »ter voorkoming van de monopolie, welke winzuchtige Chinezen anders al zeer ligt in dit artikel maken tot groot bezwaar van den gemeenen man".

Overtreding zoude gestraft worden »met de poenaliteiten, welke daar op bij de publicatie over de Javasche pachtconditien zijn gesteld".

28 September. *Toekenning aan verdienstelijke opzieners bij de koffij-culture eener tractements-verhooging ad 200 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars.*

Deze bepaling is vermeld gevonden, maar het betrekkelijke besluit niet aangetroffen.

2 October. *Gedwongen geld-leening.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende de bij hoogstdenzelven ingekomen berigten wegens de meer en meer toenemende noodzakelijkheid, dat in den staat van 's Lands kas op eene efficacieuse wijze worde voorzien en de verlegenheid voorgekomen, waarin momentaneel het gouvernement, bij voortduring der oneenigheden tusschen het Britsche rijk en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, zoude kunnen geraken;

overwegende, dat de stremming, welke door deze oneenigheden bereeds aan den handel onzer Oost-Indische bezittingen is toegebragt, van dien aart is, dat daardoor het debiet der meest voordeel gevende producten voor een tijd geheel is komen stil te staan; dat echter volgens de jongste en meest geloofwaardige berigten omtrent den politieken staat van Europa, zoowel als dien der geschillen, tusschen Engeland en de Vereenigde Staten van Amerika gerezen, geen twijffel overblijft, of de buitengewone staat van zaken, welke daaruit, speciaal voor den kolonialen handel, is ontstaan, zal van geen langen duur kunnen zijn, terwijl de gezegende en steeds toenemende inzaam der rijkste producten, gepaard met verscheidene maatregelen van bezuiniging, onlangs door het gouvernement geadopteerd, bij eenen regulieren loop van den handel, niet alleen de publieke inkomsten van dit jaar verre zoude gebragt hebben boven die van vorige jaren, maar ook een waarborg zijn voor de zekerheid van zoodanige, finantiele operatien, als waartoe het gouvernement uithoofde van deze tijdelijke belemmeringen zal moeten besluiten en dewelke, ofschoon ook

in een buitengewone en onverwagte conjuncture van zaken van eenen buitengewonen aart moetende zijn, echter nimmer in eenen te zeer drukkenden last der ingezetenen zullen kunnen ontaarden, in aanmerking genomen de milde bronnen van bestaan, welke in den boezem dezer kolonie zelve nog kunnen worden geopend en dewelke eene verzekerde hoop verleenen, dat met de onvermoeide pogingen, welke daartoe door het gouvernement zullen worden aangewend, ook bij eene niet te voorziene voortduring van den stilstand van handel de middelen zullen kunnen worden gevonden om, buiten eenige extra-ordinaire bezwaren der ingezetenen, de inkomsten van het gouvernement tegen de uitgaven te doen balanceeren;

overwegende nogthans, dat van alle de aan hoogstdenzelven voorgeslagene middelen ten einde in de tegenwoordige, temporaire penurie van 's Lands kas te voorzien het openen eener vrijwillige negotiatie als te onzeker in den uitslag en waarschijnlijk ontoereikende, het opbrengen aan den Lande van alle ongemunte goud- en zilverwerken als bij vorige gelegenheden reeds even ontoereikende bevonden en het verminderen van het allooij der munt als ten uitersten schadelijk, zoowel voor het Gouvernement, als voor alle particuliere belangens moet worden beschouwd; dat gevolgelijk alle de voorschreven hulpmiddelen aan zoodanige zwarigheden onderhevig zijn, als het gouvernement moeten weerhouden een van dezelve te adopteeren;

nog overwegende, dat geene van deze zwarigheden worden gevonden in eene geforceerde leening door het gouvernement zelve, naar billijkheid en het bekend vermogen der ingezetenen, bij wijze van quotisatie, aan de meest bevoordeelde 's Lands ambtenaren en overigens aan de meest gegoede en bij de algemeene welvaart meest belanghebbende particulieren opgelegd;

heeft besloten te arresteeren, gelijk gearresteerd wordt bij dezen, dat door de na te noemene hoogere en mindere ambtenaren en particuliere personen in contanten, gouden of zilveren specie aan den Lande zal worden opgebragt, als:

op Batavia:

door den Maarschalk en Gouverneur Generaal Daendels	rd^s	20000
door den oud-Gouverneur Generaal Siberg	»	50000
» » lieutenant Gouverneur Generaal Buijskes	»	5000
» » directeur generaal over 's Konings finantien en domeinen van IJsseldijk	»	15000
door den Raad ordinair van Indië van Riemsdijk	»	6000
» » » » » » Chassé	»	15000
» » » » » » van Hoesen	»	10000
» » » » » » Parvé	»	2000
» » » extra-ordinair van Indië Wardenaar	»	2000
» » » » » » Romswinckel	»	10000
» » president van den hoogen Raad van justitie Maurisse	»	2000
door den gewezen Raad ordinair N. Engelhard.	»	6000
» » » » » Canter Visscher	»	4000
» » » » extra-ordinair Baljée	»	4000
» » oud Raad titulair Vogelaar	»	10000
» douariëre Mom	»	5000
» » Holle	»	25000([1])
» den brigadier von Gutzlaff	»	5000
» » 1^{en} secretaris der hoge regeering Tiedeman	»	3000
door den oud 1^{en} secretaris L. W. Meijer	»	3000
» » kolonel van de genie von Lutzow	»	5000
» » » en inspecteur generaal der arthillerie Filz	»	5000
door den oud kolonel titulair Schäffer	»	2000
» het lid van den hoogen Raad van justitie Cantebeen	»	5000
door het lid van den hoogen Raad van justitie Maas	»	4000
door den drossaard Veeckens	»	2000
Transporteere	rd^s	225000

([1]) Bij besluit van 31 October 1808 is dit bedrag tot 12,000 rd^s verminderd.

Per transport.....	rds 225000
door den water-fiscaal Doornik..............	» 3000
» » balluw Veeris....................	» 2000
» » ontvanger generaal Senn van Bazel...	» 6000
» » prefect der Jacatrasche en Preanger bovenlanden van Motman.............. .	» 5000
door de erven van wijlen den commandeur van Bantam Beijnon..	» 15000
door den president van de bank van leening Heukevlugt...............	» 5000
door den boekhouder-generaal de Witt........	» 3000
» » kapitein ter zee Bouberg.....	» 3000
» » chirurgijn principal Asmus..........	» 3000
» het oud opperhoofd over het generaal tractementskantoor E. S. Smit................	» 5000
door den oud vice-president van schepenen Specht	» 8000
» » » » » » Eekhout	» 5000
» » predikant Schill.:...	» 3000
» de erven van wijlen den predikant Somerdijk	» 8000
» den sabandhaar en licentmeester van Beusechem.............................	» 3000
door den oud hoofdschout Ketelaar	» 3000
» » » sabandhaar Reijnst..	» 4000
» het lid van Schepenen van den Bogaard..	» 5000
» » » » » Macaré...........	» 5000
» » » » » J. van Hek.......	» 6000
» » » » » Betting..........	» 3000
» » » » » Boers.....	» 3000
» » » » » S. Dirks.........	» 3000
» » » » » Velthuizen.......	» 5000
» » » » » A. B. de Bock....	» 2000
» den gecommitteerde over de zuiker-culture Teisseire..............................	» 2000
door de weduwe van Bazel.................	» 5000
» » » » den majoor titulair Pilat.	» 3000
Transporteere.....	rds 351000

Per transport.....	rd[s]	351000
door den oud majoor titulair v/d inf. Thalman.	»	4000
» » » » » der burgerij Michiels	»	6000
» » groot kassier Barends................	»	5000
» » secretaris van den hoogen Raad van justitie Caulier...........................	»	7000
door de erven van wijlen den stads docter Jassoy	»	5000
» den administrateur van Riemsdijk........	»	3000
» » » Overbeek........ ...	»	3000
» » » van Son.............	»	6000
» » » Cattenburgh..........	»	2000
» » » Tibbe...............	»	2000
» » » D. J. Smith..........	»	5000
» » medicijn pakhuismeester Hijmeriks...	»	2000
» » secretaris van Schepenen Sevenhoven.	»	2000
» » commissaris v/d bank van leening Lakke	»	2000
» » boekhouder v/h vendukantoor Wiltenaar	»	2000
» het lid van Weesmeesteren P. Meijer....	»	2000
» de erven van wijlen den secretaris van de bank van leening Kadghien................	»	6000
door den secretaris van Weesmeesteren Kamphuis	»	3000
» » notaris Kilian.....................	»	2000
» » gewezen resident van Grissée v. Naerssen	»	3000
» » » pakhuismeester en dispencier te Samarang Cassa......	»	3000
door den burger Arnold....................	»	3000
» » » M. Meijer.................	»	5000
» » » A. Barends................	»	4000
» » » Miro......................	»	5000
» » » N. Janssen................	»	4000
» » » Gavork Manuk.............	»	10000
op Java:		
te Samarang:		
door de douariere Budach..................	»	3000
» den secretaris-generaal Veeckens.........	»	3000
Transporteere.....	rd[s]	493000

Per transport..... rd[s] 495000

te Djocjocarta:

door den geëligeerden president van Schepenen P. Engelhard....... .... » 6000

te Sourabaija:

door den gezachhebber van Java's Oosthoek Rothenbuhler..... .... » 3000

te Samarang:

door den prefect van Samarang en Damak Goldbach................................ » 5000

te Solo:

door den minister aan 's keizers hof van Braam » 6000

te Djokjo:

» den minister aan sulthans hof G. W. Wiese » 10000

te Samarang:

» den president van het collegie van de administratie der houtbosschen Knops....... » 3000

door den prefect van Rembang Ekenholm..... » 3000

» » lieutenant kolonel bij de cavallerie Kieverlijn................................ » 3000

door den oud lieutenant kolonel Zannet. ..... » 5000

» » predikant Montanus................. » 3000

te Sourabaija:

» den commissaris over de wegen en posterijen Hesselaar......................... » 4000([1])

te Samarang:

door den vice-president van Weesmeesteren Blank » 6000

» » oud capitein ter zee Steinmetz...... » 3000

» » » » » » van de Waaijen. » 3000

» » pakhuismeester Budach............. » 3000

» het lid van Weesmeesteren Piel......... » 4000

» den burger Samuel..................... » 20000

» de weduwe W. D. Rokus.............. » 10000

Transporteere..... rd[s] 595000

([1]) Aan dezen is bij besluit van 29 December 1808 toegestaan zijne quota te verrekenen met gelden, welke hij van het gouvernement te vorderen had.

Per transport . . . rd[s] 593000
door den capitein Chinees te Sourabaija....... » 25000
» » » » » Passarouang, met
deszelfs famille........................... » 25000
op Ambon:
door den gouverneur en directeur van Ambon
C. S. Wieling........................... » 4000
op Maccasser:
door den gouverneur en directeur van Maccasser
F. van Braam........................... » 6000
op Bantam:
door den commandeur van Bantam du Puy ... » 3000
op Banjermassing:
» » oud resident v. Banjermassing Bloem Rzn. » 10000
rd[s] 756000

En zulks onder de navolgende conditien en bepalingen:

1° dat de voorschreven opbrengst zal moeten geschieden in drie gelijke termijnen, waarvan de eerste zal zijn vervallen den 1[en] Januarij 1809, de tweede den 1[en] Maart en de derde den 1[en] Mei daaraan volgende;

2° dat omtrent den vervaltijd dezer termijnen voor de gequotiseerde personen, op de bezittingen van den staat buiten het eiland Java gezeten, dit onderscheid zal plaats hebben, dat het eerste termijn van betaling zal gerekend worden vervallen te zijn drie maanden, het tweede vijf en het derde zeven maanden na den dag, dat het onderwerpelijk decreet aldaar zal zijn bekend geworden;

3° dat die geenen, welke in gebreke blijven op de voorschreven tijd aan hunne verpligting te voldoen, zullen vervallen in eene boete van twintig percent voor elke maand, die zij nalatig zijn betaling te doen;

4° dat de voorschrevene gelden zullen worden in kas geteld, te Batavia ten kantore van de administrateurs generaal van den handel, te Samarang en voor de overige prefectures van Java's Noord-Oostkust ten kantore van den hoofd-administrateur te Samarang, in den Oosthoek aan den

administrateur aldaar en op de respective buiten gouvernementen aan degeenen, welke aldaar met de hoofdadministratie zijn gechargeerd, met uitzondering nogthans van het geval, wanneer de aldaar gequotiseerde personen hunne gemagtigdens te Batavia of elders op het eiland Java mogten hebben, wanneer dezelve, de nodige fondsen daartoe onder zich hebbende, verpligt zullen zijn den opbrengst namens hunne principalen te doen op dezelfde voet en wijze, als voor de ingezetenen van het eiland Java is vastgesteld;

5° dat voor alle voorschrevene, door het gouvernement ter leen genomene gelden aan de geldleeners speciaal zullen zijn verbonden alle de thans in 's Lands magazijnen voorhanden en uit den inzaam van dit jaar te proflueren producten van koffij en peper, met verdere verbintenis en belofte van de zijde van het gouvernement om, nadat de verkoop der gedachte producten door het herstel van den vrede of van de vaart en handel op Amerika of andere neutrale plaatsen zal hebben kunnen gevolg nemen, de genotene sommen aan de geld-schieters in klinkende munt wederom te restitueren, onder betaling intusschen van een half percent in gelijke specie ter maand, ontvangbaar om de drie maanden tegen ordonnantien, te verkrijgen ten kantore van de administrateurs generaal van den handel;

6° dat het niet te min aan de keuze der respective gequotiseerden zal worden gelaten om terstond bij de voldoening van elk termijn der quotisatie tegens de thans bepaalde prijsen uit 's Lands magazijnen te ontvangen drie vierde koffij en een vierde peper, ter montant van het opgebragte termijn;

7° dat aan de respective, gequotiseerde personen tot acquit hunner voldane termijnen quitantien zullen worden verleend, te Batavia door den directeur generaal van 's Konings finantien en domeinen en voor den ontvangst geteekend door de administrateurs generaal van den handel, te

Samarang door den ridder en secretaris generaal Veeckens en voor den ontvangst geteekend door den hoofd-administrateur aldaar, in den Oosthoek door den gezaghebber en voor den ontvangst geteekend door den administrateur aldaar en op de buiten gouvernementen door de respective gouverneurs of gezagvoerders en voor den ontvangst geteekend door de administrateurs aldaar.

Reserverende voorts het gouvernement aan zich om, bij nadere bevinding, de lijst der bij dezen gequotiseerde personen zoodanig te amplieeren en te vermeerderen, als zulks billijk en ten dienste van den lande dienstbaar zal worden bevonden.

Dit besluit is een geheim besluit, dat echter gedrukt is, met weglating van de lijst der gequotiseerde personen.

Het vorenstaande is op den 5den November 1808 aldus gewijzigd:

Aan de respective gequotiseerdens, welke ten gevolge der bij besluit van den 2en October jongstleeden gedecerneerde geldleening genegen mogen zijn hunne quota's, hetzij geheel of gedeeltelijk, vóór de bij het geciteerd besluit bepaalde termijnen in 's Lands kas over te brengen, zal dadelijk na die telling de geaccordeerde interest van een half percent 's maands worden gevalideerd.

Gebruik makende van de »reservatoire clausule bij secreet besluit van den 2en October" besloot Daendels op den 18den December 1808 »den oud luitenant der Chineesche natie te Batavia, Tan Japlong, te quotiseren op een bedragen van rds 20,000, zegge twintig duizend rijksdaalders, zilver geld, om gefourneerd te worden op den voet en wijze, als bij het opgemeld besluit van den 2en October zijn uitgedrukt".

Op 25 December 1808 maakte Daendels een ruim gebruik

van de bewuste »clausule" door niet minder dan 36 »Moorsche en Chineesche ingezeetenen ter hoofdplaats Batavia" aan te slaan tot een gezamelijk bedrag van 192,000 rijksdaalders, welke som echter bij besluit van 2 Maart 1809 met 3,000 rijksdaalders verminderd is.

Zie ook $\frac{26 \text{ October}}{22 \text{ November}}$ 1809.

2 October. *Overbrenging van gelden uit de kas van het vendu-kantoor te Batavia naar 's Lands kas aldaar.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende de momentaneele behoefte, waarin 's Lands kas, zoo ten aanzien van klinkende muntspecie, als aan papieren van credit, bij eene voortdurende stremming van den handel zoude kunnen geraken;

en daarbij overwegende, dat in dit gebrek op geene voegzaamer wijze kan worden voorzien, als door het opeischen van zoodanige gelden, als bij de respective collegien te Batavia als het eigendom van het gouvernement voorhanden zijn;

heeft, behalven de mesures, welke door hoogstdezelve zijn genoomen om 's Lands kas met eene aanzienlijke hoeveelheid contanten te stijven, in conformité der aan zijne excellentie gedane voordragt, ten einde inzelver voege in het gebrek aan papieren geld te voorzien, goedgevonden de commissaris en officianten van het vendu-kantoor te gelasten, zoo als geschied bij dezen:

ten eersten: om successive uit hunne kas in die van den Lande over te brengen een bedragen van rd[s] 628,184 : 43, bestaande in de navolgende posten, als:

a. een montant van rd[s] 174.000 welke aan ingepalmde, agterstallige schulden van het oude vendu-kantoor tot een fonds bij het presente vendu-kantoor zijn blijven voortlopen:

b. de door het gouvernement voorgeschooten rd[s] 100,000 tot het doen der gewoone voorschietinge op de gehoudene vendutiën;

c. de overbehouden winsten in de boekjaaren van 1804/5 tot 1806/7, bedragende, na aftrek van het bereeds in kas getelde, een montant van rd^s 88255:21;
d. de behaalde voordeelen op de gehoudene vendutiën van het jongst verweken boekjaar van 1807/8 na decortatie der lasten, bedragende eene somma van rd^s 92180:12;
e. de rendementen van de successive verkogte lands gebouwen en goederen zedert de maand Mei tot October laatstleeden ten emporte van rd^s 180769:10; en wijders te doen vernietigen de ingevolge besluit der hoge regeering van den 15^en Maart jongstleden verleende kas-ordonnantie ter afgave aan vendu-meesteren eener somma van rd^s 50,000; en

ten tweede: dat daarentegen bij het vendu-kantoor zal blijven berusten het montant der kas tot rd^s 137569:9, met qualificatie om dat bedragen te affecteeren tot de vooruitbetalingen, hetzij geheel of gedeeltelijk, aan zoodanige kooplieden, welke ter verkrijging van contanten genegen mogten zijn vendutie aan te leggen, of aan zoodanige personen, welke, zich naar elders willende begeven, bevorens hunne zaken wenschen af te doen en te liquideeren.

Met authorisatie wijders aan de hoge regeering te Batavia van het tweede lid van dit besluit de gemeente bij billet de noodige kennis te geven.

2 October. *Bepalingen nopens de bank van leening te Batavia.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende de behoefte, waarin het gouvernement bij eene voortduurende stremming van den handel zoude kunnen geraken, zoo om contante muntspecie, als om papieren van crediet:

en daarbij overwegende, dat in dit gebrek op eene voegzaame wijze kan worde voorzien door het reclameren van zoodanige penningen, als bij het collegie van de bank van leening te Batavia zullen kunnen worden gemist;

heeft overeenkomstig de deswegens aan hoogstdenzelven gedane voordragt ter verkrijging der benodigde papiere munt en behalven zoodanige maatregelen, als bij besluit van heden zijn daargesteld om 's Lands kas van klinkende muntspecie te voorzien. goedgevonden te bepalen, zoo als bepaald wordt bij dezen:

ten eerste: dat een montant van rd[s] 197,000, 't welk door de bank van leening te Batavia op obligatien onder borgtochten aan de ingezetenen is omgezet, op den ontvangst dezes zal worden opgezegd ten einde binnen een termijn van vier maanden bij dat collegie te worden afgelegd om vervolgens in 's Lands kas te worden overgebragt;

ten tweede: dat van nu voortaan zal zijn geinterdiceerd om op bereeds vervallene panden op nieuw beleeningen te doen en dat daarentegen uit de daarvoor geaffecteerde gelden tot een bedragen van 180,000 in 's Lands kas geteld zal moeten worden eene somma van rd[s] 100,000;

ten derde: dat de geaccordeerde beleeningen op bij de bank verbonden vastigheden tot een montant van rd[s] 564,750 successivelijk aan de weeskamer te Batavia zal worden overgedaan, navolgens eene deswegens te maken overeenkomst tusschen het collegie van de bank van leening en dat van Weesmeesteren voormeld om vervolgens dat bedragen almede in 's Lands kas over te brengen; en

ten vierde: dat provisioneel en tot nader order geene beleeningen op huizen, landerijen, panden of obligatien door meermelde bank van leening, de somma van rd[s] 100 excederende, zullen vermogen geaccordeerd te worde, met last wijders uit de gelden, welke actueel in de kas van de bank voorhanden zijn ter somma van rd[s] 185,669, een bedragen van rd[s] 140,000 in 's Lands kas over te brengen, zoomede rd[s] 37650:38 na het inkomen van het rendement der in de jongst verweken maand Augustus bij de bank gehoudene vendutie.

En zal van dit besluit extract worde afgegeven aan de collegien van de bank en Weesmeesteren ten einde zich daarna te gedragen.

2 October. *Leening van geld ten behoeve van den Lande bij een oud-ambtenaar.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende de schaarsheid van contanten ter dezer residentie [Cheribon] ter afbetaling van de tractementen aan de ambtenaren, zoo alhier bescheiden, als in expeditie, heeft goedgevonden om alhier in 's Lands cassa te accepteeren van den afgaanden opper-chirurgijn, Coenraad Rosemijer, eene somma van twintig duizend rijksdaalders, Hollands zilver geld, om na verloop van agt maanden aan denzelven te Sourabaija weder gerestitueerd te worden met den interest van ½ percent ten honderd 's maands, gelastende dierhalven den prefect dezer prefecture om voorschreven somma alhier in 's Lands cassa ter zijner verdere verantwoording te accepteeren en daarvan de nodige wissels in ordre te brengen en te verleenen.

3 October. *Aanstelling van een prefect over de drie Cheribonsche Preanger-regentschappen, Soekapoera, Limbangan en »'t land van Gallo" (Galoeh).*

Het tractement van dien prefect bedroeg 6000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars: bovendien zoude hij »12 gelijke stuivers »van ieder kleine pikol koffij" erlangen.

3 October. *Bepalingen nopens den aanleg van den grooten postweg tusschen Soemedang en Karang-Sambong.*

Is besloten den prefect van Cheribon te gelasten om binnen vier dagen te leveren een duizend battoors, dewelke genomen moeten worden uit de districten van Cheribon, gelegen aan beide zijden van de rivier Tjie Manuk, beneden Carang-Sambong, om te werken aan den grooten weg tusschen Carang Sambong en Sumadang, alwaar zij zullen staan onder de orders van den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden.

Deze battoors zullen kunnen worden vervangen, zoo dikwijls

hunne hoofden andere zenden om de aan het werk zijnde te remplaceeren.

Hunne werkzaamheden zullen niet langer duren, als tot dat de groote weg van Carang-Sambong tot Sumadang klaar zal zijn of dat het saisoen het werk niet meer zal permitteeren: zij zullen 's maands genieten rd[s] vier, zilver geld, en vier gantangs rijst ieder, en de daarbij zijnde hoofden rd[s] vijf, ieder.

Dit besluit heeft Daendels te Karang-Sambong genomen.

Op 15 Augustus 1809 berichte Daendels, na afloop eener reis van Buitenzorg naar Soerabaija en terug, aan de Hooge Regering, dat hij den »buitengemeen spoedigen" afloop dier reis voornamelijk toeschreef »aan de importante verbetering der publieke wegen, welke vooral in den Oosthoek en te Cheribon die van Parijs in fraaiheid evenaren en binnen kort van Anjer af tot Pannaroekan toe verder zodanig zullen zijn, dat men het eene punt van het andere in zeven à agt en Soerabaija van Batavia in vijf dagen zal kunnen bereiken".

4 October. *Last op de buiten-kantoren, »met de negotie- »boeken, tevens over te zenden de op dezelve getrokken »balans".*

Zulks geschiedde »ten einde kon worden nagegaan, of dezelve »behoorlijk zijn afgesloten".

4 October. *Maatregelen in het belang van bosschen in de omgeving van Batavia en in Bantam.*

Uit een rapport van gecommitteerden over de suiker-cultuur gebleken zijnde, »dat de meeste der suikermolenaars zich niet houden aan de door deze regeering gestelde order ten opzichte van het gadeslaan der houtbosschen, zoo is goedgevonden en verstaan de voornoemde gecommitteerdens te gelasten hun dit nader en met de meeste ernst onder het oog te brengen

en dezelve aan te zeggen, dat degenen, die zig in deze aan disobedientie zullen komen schuldig te maken, van alle verdere voorschieting door den Lande op hunne werkzaamheden zullen blijven verstooken.

Voorts uit gemelde rapport almede ontwaard zijnde, dat de uitgekapte bestekken in de door den Koning van Bantam verhuurde bosschen onder Kabrasana, Mizak, Prauw en Gandoe ten behoeve van de suikermolens Cadauw West en Sala Pandjang, tegens de orders door de ingezetenen van dien vorst tot padi-velden of gaga's werden gebezigd, den Bantams commandeur aan te schrijven en te gelasten om bij den Koning van Bantam te bewerken, dat de gemelde bosschen tot den aankap van hout alleen werden geconserveerd en de uitgekapte stukken grond wederom worden bezaaijd of beplant met pitten of stekken van zoodanig hout, als voor het branden het best geschikt is.

4 October. *Aanwijzing van fondsen tot onderhoud van arme weduwen.*

Geremarqueerd zijnde, dat door de vernietiging van de amphioen-directie is komen te cesseeren de uitbetaling van de gelden, dewelke voormaals door den Gouverneur Generaal werden genoten uit de winsten van den amphioen-handel ten bedragen van rd[s] 7200 's jaars en die, ofschoon door zijne excellentie den heer Maarschalk en Gouverneur Generaal daarvoor ingevolge besluit dezer regeering van den 2[en] Februarij dezes jaars is bedankt, als toen ten voordeele en tot onderhoud van noodlijdende weduwen ter dispositie van hoogstdenzelven zijn afgegeven, zoo is goedgevonden en verstaan om die liefdegaaven te laten stand houden en mitsdien eene gelijke somma van rd[s] 7200 's jaars uit 's Lands kassa te laten uitkeeren om in den vervolge tot een fonds tot onderhoud van arme weduwen te kunnen strekken.

In een besluit van 1 October 1809 is sprake van »het

»privé weduwen-fonds van Samarang"; in dat van 24 November 1809 van »het fonds tot subsistentie der weduwen »van civiele ambtenaren"; bij een besluit van 16 September 1809 is »het maandelijksche kapiteins-weduwe-pensioen van »rijksdaalders dertig aan papieren van credit" toegekend aan de weduwe van een chirurgijn-majoor »uit de militaire krijgs-»kassa".

Uit een besluit van 19 Louwmaand 1810 blijkt, dat het fonds, waaruit de militaire weduwen werden onderhouden, werd gestijfd o. a. door de gelden, voortvloeijende uit de verpachting van de pasar te Meester-Cornelis. Aangezien bij bedoeld besluit bepaald is, dat die gelden voortaan in 's Lands kas moesten gestort worden, werd tevens bepaald, dat jaarlijks »een gelijk montant als de pagtpenningen" door 's Lands kas aan dat fonds moest uitgekeerd worden.

8 October. *Last op het collegie van Heemraden den grooten postweg tusschen Kampong-Malajoe en Tji-loear te doen verbeteren.*

Aan dien last voldeed het collegie van Heemraden, volgens Daendels, zoo slecht, dat hij op 29 October 1808 den 1sten gezworen landmeter te Batavia en diens adjunct gelastte »op »ontvangst dezes" (namelijk van het extract-besluit) zich naar het bedoelde gedeelte van den weg te begeven en de leiding der werkzaamheden aldaar op zich te nemen.

De Landdrost kreeg tevens bevel de noodige koeli's »uit »de meest gelegen campongs te leveren, zorg dragende, dat »dezelve om de acht of veertien dagen werden afgelost en »regulier tegens 8 stuivers, koper geld, daags betaald uit de »kas van Heemraden".

Hoeveel belang Daendels in dien weg stelde, blijkt ook uit het navolgende, op 30 October 1808 genomen besluit.

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking nemende, dat de verbeteringen aan den grooten weg naar Buitenzorg, ingevolge besluit van den 8en en den

29^{en} dezer te maken, met geen vrugt zullen kunnen worden voortgezet, wanneer de gedachte nieuws gemaakte weg terstond weder door allerlei soort van rijtuigen word bereden;

besluit, dat de groote Ooster rijweg van Batavia naar Buitenzorg, gerekend van Campong Malaijoe tot Tjiloear, tot nader opzeggings toe, zal zijn gesloten voor allerlei soort van rijtuigen, wagens, chaisen en karren, met last aan den eerstgezworen landmeter, Brandel, als met de directie over het maken van den weg gechargeerd, om naar behooren voor de afbaking èn sluiting van den weg te zorgen en aan den landdrost Veeckens om op de stipte naarkoming dezer order een waakzaam oog te houden en tegens de overtreders van dezelve naar exigentie van zaken te procedeeren.

Ten blijke, dat 't Daendels ernst was met het betalen der koeli's, volge nog zijn onderstaand besluit, genomen op den 10^{den} November 1808.

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, gezien hebbende het adres van den eerst gezworen landmeter, Brandel, houdende verzoek, dat Heemraden zouden mogen worden gequalificeerd aan hem ter nadere verantwoording af te geven het benoodigde papiere geld tot de afbetaling van de aan den grooten Ooster rijweg van Campong Malaijoe tot Tjiloear geëmploijeerd wordende werklieden;

overwegende de moeielijkheid, die er in gelegen ligt, dat de landmeter Brandel, als met de zorge tot het vervaardigen van den gedagten weg belast, tevens zoude zijn gechargeerd met het doen van die afbetalingen;

besluit het collegie van Heemraden te Batavia te autoriseeren, zooals geschied bij dezen, om 's wekelijks, conform de door meermelden Brandel in te zenden lijsten der geëmploijeerd wordende werklieden, hunnen secretaris te committeeren en te gelasten de afbetaling te doen; en wijders de voorschreven, door Brandel geteekende lijsten ter zijner decharge bij de boeken van Heemraden behoorlijk te doen innemen en verhandelen.

Op den 17[den] December 1808 is een onderzoek gelast »na »de oorzaken van het gedurig uitblijven der posten van Batavia »na Buitenzorg en vice versa".

9 October. *Bepaling nopens scheeps-rollen.*

Is besloten:

1° dat alle de rollen van 's Konings equipagien, zoo van schepen als vaartuigen, flotille en depot, in deze kolonie nog existerende, met ultimo September laatstleden zullen worden gesloten; en

2° dat alle de gagien, zoo van officieren, cadets, schrijvers, chirurgijns, onder-officieren, matrosen en soldaten, zoodanig als dezelve in gemelde rolle bekend zijn, voortaan, gerekend van 1 October 1808, op den voet en wijze, als bij de kolonie gebruikelijk, uitbetaald zullen worden.

15 October. *Instructie voor den Commissaris van Oorlog.*

Art. 1. Op den laatsten van iedere maand zal aan den commissaris van oorlog van ieder regiment, corps of buiten post, onder zijn arrondissement behorende, korte sterktens door de quartiermeesters in persoon, om, des verlangende, de noodige elucidatien te kunnen geven, ingediend worden, benevens de tractements-lijst van de Europeesen, Amboneesen en inlanders, volgens model; deze lijsten worden naauwkeurig door hem geëxamineerd en, zulke wel bevonden hebbende, door hem voor accoord geteekend en aan den tractements-boekhouder afgegeven om de nodige uitbetaling daarvan te doen, volgens tarief bepaald.

Art. 2. Alle verdere uitbetalingen, als aan de leveranciers der monteringstukken, daggelden of douceurs aan officiers of onder wat benaming zulke ook mogen wezen, moeten op een daartoe verleende ordonnantie op den cassier volgens model geschieden, dewelke door hem, voor en aleer dezelve afgegeven word, moet geboekt zijn in het ordonnantie-boek van dat regiment of corps, dien het aangaat.

Art. 3. De randzoenen worden op de volgende wijze verstrekt; na de opgaven der corpsen of regimenten wel geexamineerd te hebben, word volgens het bepaalde tarief de quantiteit der rantzoenen bereekend en tot den ontvangst eene ordonnantie verleend volgens model; op deze randzoenen-ordonnantie word niet het getal koppen gespecificeerd, maar bij hem geboekt voor de afgave in het ordonnantie-boek van dat corps of regiment, die het aangaat.

Art. 4. Als de commissaris van oorlog eischen van de regimenten of corpsen ontvangt, hetzij van meubilaire goederen, schrijfmateriaalen, etc., etc., moet hij een van zijne hem ondergeschikten met dezen eisch naar het magazijn of pakhuis zenden, waaruit deze goederen ontvangen worden, en bij de administrateurs laten aanvragen, welke artikelen hiervan aan handen zijn, waarop dan, voor die aan handen zijn, de ordonnantie volgens model verleend word; ook moet, voor dat de verstrekking geschied, dezelve in het ordonnantie-boek van dat corps of regiment, die het aangaat, geboekt worden. Deze aanvrage is zeer noodzaaklijk, dewijl anders door hem ordonnantien zouden verleend worden tot afgave van het een of ander, hetwelk niet aan handen is, en hij dus in de verbeelding bleef, dat zulks behoorlijk door de regimenten zoude ontvangen zijn.

Art. 5. Hem, commissaris van oorlog, zal alle maanden van de gezamentlijke regimenten, corpsen en posten, bij 't afgeven der korte sterktens, opgave gedaan worden in het kort van alle wapengoederen, dewelke zich bij de onderscheidene troupes in zijn arrondissement bevinden en van de nog tot den compleeten staat manqueerende; na ontvangst dezes zal hij met den inspecteur der wapenkamers de noodige maatregelen neemen, op welke wijze de completeering kan geschieden, edog altijd in het oog houden, dat ieder regiment of corps een gelijk getal wapens ontvangt; doch moet uit deze administratie niet eerder eenige verstrekking geschieden, voor en aleer door hem eene ordonnantie daartoe verleend is volgens model.

Art. 6. Alle Maandagen zal, volgens besluit dato 29 Augustus, hem door den administrateur der magazijnen, waar de stoffagien, welke tot kleeding der troupes zullen en kunnen geëmploijeerd worden, als ook van alle de door den leverancier afgeleverde goederen, behoorende tot de kleeding van een soldaat, in het kort opgave gedaan worden; ook zal hij maandelijks een opgave ontvangen van de gezamentlijke corpsen en regimenten in zijn arrondissement van de voorhanden zijnde monteeringen en nog manqueerende, waarop hij dan de verdeeling, indien niet genoegzame stoffagies in de magazijnen mogten zijn, moet maken, zoodat de corpsen of regimenten volgens hare sterkte gelijkstandig hiermede voorzien worden en niet het eene meerder als het andere ontvangt, maar dat door dien weg de regimenten in staat gesteld worden te gelijker tijd gemonteerd te zijn; ook moet uit deze magazijnen niets afgegeven worden zonder daartoe verleende ordonnantie.

Art. 7. Word de commissaris van oorlog ten stipsten gelast om hoegenaamd geene eisschen te accepteeren, dewelke niet volgens besluiten of orders bepaald zijn, maar hij zal dezelve terug geven om door dengeenen, die diergelijke eisschen doet, eerst aan zijne excellentie of aan dengenen, die door hoogstdenzelven daartoe gesteld is, ter approbatie te doen aanbieden; na ontvangene approbatie zal hij de verstrekking hiervan eerst laten geschieden op daartoe verleende ordonnanties.

Art. 8. Alle andere verstrekkingen of uitbetalingen, waarmede hij volgens eene order of extract gechargeerd word en niet tot de respective regimenten of corpsen behoren, moeten op ordonnanties, door hem verleend, geschieden en in een ordonnantie-boek, onder benaming van diverse verstrekkingen en uitbetalingen, voor de afgave geboekt worden.

Art. 9. De stoffagien tot aanmaking der monteeringen voor de recruten moeten aan den leverancier op ordonnanties afgegeven worden volgens model en niet meer aan de regimenten of corpsen; en, daar hij, leverancier, van ieder regiment het model heeft, zoo kan hij altoos in voorraad

werken; en, indien eene quantiteit van zijne te leverene artikelen klaar is, kan hij zulke op eene daartoe door den commissaris van oorlog verleende ordonnantie volgens model afgeven in 's Lands magazijnen. De commissaris van oorlog is verpligt met hem een gelijkluidend boek te houden, waarin de als voorschot ontvangene gelden en stoffagien genoteerd moeten staan, en bij de aflevering met hem het ontvangene vereffenen; ook moet hij, zoo spoedig als mogelijk, van de regimenten en corpsen opgave ontvangen van de monteeringstukken, dewelke door het gouvernement afgegeven zijn, voornamenlijk aan die recruten, dewelke gratis gekleed worden, en van die der reeds langer gediende soldaten, om zulke te berekenen, terwijl het montant hiervan in gouvernements cassa moet worden voldaan; en word de verstrekking van stoffagien aan de regimenten of corpsen tot aanmaking der monteerings voor aankomende recruten bij dezen afgeschaft, zullende voortaan genoegzame monteeringen in voorraad gemaakt worden om bij augmentatie direct te kunnen verstrekt worden; dog blijft continueeren de afgave van stoffagien voor inkoops kostende, gelijk tot dus verre heeft plaats gevonden, en kunnen zulke altijd door de administrative besturen gevraagd worden.

Art. 10. In de arrondissementen, waar nog geen contract gesloten is tot levering der monteeringstukken voor de troupes, zal de commissaris van oorlog ten spoedigsten een daartoe geschikt sujet opzoeken, hem van ieder regiment of corps een model van monteering laten aanmaken, als ook van laarsen, schoenen, chacoos, etc., etc., en zulks, benevens het gemaakt contract en gespecificeerde prijzen, ter approbatie aan zijne excellentie aanbieden; gemelde leveranciers mogen hoegenaamd niets aanmaken, voor en aleer zij daartoe de noodige order van den commissaris van oorlog ontvangen hebben.

Art. 11. De commissaris van oorlog wordt gelast om maandelijks eene recapitulatie of tezamentrekking op te maken van al, hetgeene, hetzij gelden, stoffagien, randzoenen, etc., etc., gedurende de maand aan de onderscheidene

troupes is verstrekt geworden, om, indien zulks verlangd word, oogenblikkelijk te kunnen opgeven.

Art. 12. Daar volgens het provisioneele reglement op de militaire administratien en verantwoording, blijkens art. 5, aan den commissaris van oorlog met het einde van iedere maand van ieder regiment of corps bijzonder moet ingediend worden een generale staat van ontvangst en uitgave, zoo word dezelve gelast deze nauwkeurig te examineeren en na te zien en van maand tot maand tegen elkander te confronteeren en van de bevinding rapport te doen.

Art. 13. De commissaris van oorlog word ten stipsten gelast om de werkzaamheden, hierin bepaald, ten nauwkeurigsten naar te komen; en, indien hem de opgaven en stukken niet op den bepaalden tijd bezorgd worden, kan hij hierover zijn belangen inbrengen, terwijl hij, hierin manqueerende, voor de minste nalatigheid zal verantwoordelijk gehouden worden.

Deze instructie werd slechts vastgesteld »bij provisie en »tot tijd en wijlen, dat de verwagt wordende ordonnateur-»generaal zal zijn gearriveerd".

Zie ook 20 Mei 1809.

18 October. *Vergunning voor een medicinae doctor te Batavia te practiseren.*

Die medicus moest echter »alvorens bij examinatie bekwaam »bevonden" worden.

19 October. *Verpachting van pasar's en amphioen-kitten, alsmede van den in- en uitvoer van rijst in midden- en Oost-Java.*

Nademaal zijne excellentie, de Maarschalk en Gouverneur Generaal, besloten heeft publiek te doen verpagten de inkomsten der voornaamste bazaars, in de nabijheid van Samarang en de forten te Oenarang, Salatiga en Boejoelalie gelegen, zoo

mede, na het voorbeeld van Batavia, het regt tot het houden van gepreviligeerde amfioen-kitten onder het ressort van het voormalige Javasche gouvernement op de conditien, daarvan door hoogstdenzelven gearresteerd, zoo wordt hiervan bij dezen aan elk en een iegelijk kennisse gegeven, zoowel als van de begeerte van welmelde zijne excellentie, dat de opgemelde conditien door een ieder, die het zoude mogen aangaan, stiptelijk nagekomen en bij dezen zullen worden gehouden voor geinsereerd; zullende de verpagting van de amfioen-kitten, voor zoover Samarang, Tagal, Paccalongang, Japara en Rembang betreft, worden gehouden te Samarang op den 30en November aanstaande en, voor zoover den Oosthoek aangaat, op den 15en December daaraan, terwijl de bazaars, in de nabijheid van Samarang en de forten te Oenarang, Salatiga en Boejoelalie gelegen, mede op den gemelden 30en November te Samarang zullen worden verpagt, alles gerekend voor een jaar of van primo Januarij tot ultimo December 1809.

Terwijl wijders ook de in- en uitvoer van rijst van Brebes af tot Touban toe, welke bij de gehoudene verpagting der Javasche domeinen op den 1en September jongstleden als toen niet is opgeveild, in gelijker voegen te Samarang zal worden verpagt op zoodanige conditien en voorwaarden, als vervat zijn bij de publicatie van den 18en Juni 1808 en de daartoe gehoorende pagt-conditien.

Lasten en bevelen een ieder, dien het aangaat, den inhoud dezes te achtervolgen en te doen achtervolgen, zorgende, dat daaraan stiptelijk en zonder eenige afwijking worde voldaan.

En, opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen pretendeeren, zullen de voorschreven, nieuw geëmaneerde conditien tot het verpagten der amfioen-kitten en bazaars, zoowel als deze publicatie, te Sourabaija, Samarang en op de verdere prefectures van Java gepubliceerd en in de Hollandsche, Chinesche en de gewoone inlandsche talen worden geaffigeerd ter plaatse gebruikelijk.

De conditien voor de verpachting der sjahbandarijen en

verdere domeinen op en langs Java's N. O. kust luiden, als volgt:

Art. 1. Deze verpachting zal geschieden, zooals van ouds, per publieke vendutie, doch niet bij den af- maar wel bij den opslag en onder directie van den eersten of hoofd-administrateur en ten overstaan van vier leden uit den Raad van justitie, benevens den fiscaal en secretaris van dien Raad en den bode, voorzien met het schild, in stede van den gouverneur en het ministerie, zooals dit voorheen is geweest; doch zullen daarbij echter ook dienen aanwezig te zijn alle de residenten of andere hoofden der kantoren, onder welkers ressort eenige der gemelde domainen gelegen zijn.

Art. 2. De dus te verpachten domainen zullen ook niet meer enkel en alleen te Samarang worden opgeveild, maar dit aldaar slechts ten opzichte van dezulke plaats vinden, welke bevorens gereekend zijn geworden direct onder het gemelde kantoor te gehooren, dat is van Brebes af tot Touban toe, en de onder den Oosthoek sorteerende integendeel te Sourabaija; met dit onderscheid verder, dat de verpachting te Samarang geschieden zal op den 1en van de maand September en die te Sourabaija 35 dagen later, ten einde, dus doende, den speculanten tijd te geven om, des begeerende, beide deze verpachtingen in persoon te kunnen bijwonen of hunne commissianten derwaarts te zenden.

Art. 3. De tijd, die deze verpachting duren zal, is van de sabandbarijen, item in- en uitvoer van rijst, topbanen, slagten van vee en wat dies meer is, slechts een jaar, doch die van de Balemboangsche vogelnestjes-klippen en het zout 3 en van het landschap Oeloedjamie 12 jaren, alle ingaande met primo Januarij van het aanstaande jaar 1809.

Art. 4. Tot het mijnen van deze pachten zullen toegelaten worden, niet alleen alle Chineesen en andere inlanders, welke zich daartoe genegen bevinden, maar ook Europeërs en inlandsche Christenen, mits geene ambtenaren zijnde; en zal zich derhalven ook niemand, onverschillig wie die zijn moge, hebben te onderstaan door zijn meerder aanzien, credit of

invloed, dan wel beloften, giften of op eenige andere wijze anderen af te schrikken of terug te houden om deze verpachtingen mede te komen bijwonen of op de daarbij opgeveild wordende domainen te bieden, sub poene, dat bij ontdekking van dien de schuldigen daarover ten strengsten zullen worden gestraft.

Art. 5. Zoodra iemand eenige pacht zal hebben gemijnd, zal hij terstond twee sufficiente borgen moeten stellen, tot volkomen genoegen, zoo van den gedachten hoofd administrateur en justitieele commissie, als van het hoofd der plaats, waaronder de gemelde pacht gehoord, wijl deze wel degelijk mede voor derzelver deugdzaamheid zullen aansprekelijk wezen; en welke borgen na het afloopen der verpachting zich dadelijk, met en benevens den pachter, bij een secretarieele acte, elk in solidum en onder renunciatie der benefien ordinis, divisionis et excussionis, zullen moeten verbinden tot de prompte voldoening der pachtpenningen op de daartoe vastgestelde tijden.

Art. 6. Bij aldien het echter gebeuren mogt, dat iemand der gemelde pachters zich niet in staat bevind sufficiente borgen te kunnen stellen, dan wel in gebreke komt te blijven de pachtpenningen op de gezette termijnen te voldoen, zoo zal alsdan de door denzelven aangeslagen pacht weder op nieuw worden opgehangen en aan den meestbiedende afgestaan en wel voor rekening van den eerstgemelden pachter, indien namelijk dezelve minder mogt komen te rendeeren, als waarvoor die eerst door hem was aangeslagen, en zonder dat hij in het contrarie geval iets het minste van het meerder behaalde zal vermogen te pretendeeren of eisschen; terwijl daarenboven ook tegen de nalatigen in de betaling, zoowel als derzelver borgen zal voort geprocedeerd worden met parate executie op hun persoon en goederen.

Art. 7. In gevalle een der pachters staande den pacht-tijd mogt komen te overlijden of op een andere wijze absent te geraken, in zoo een geval zullen de executeuren van den overledene of absent geraakten, dan wel deszelfs gevolmagtigdens

of naaste erfgenamen, verplicht wezen de aangeslagene pacht te moeten aanhouden en op dezelfde conditiën, waartegen de opveiling was geschied, te administreeren, totdat de gemelde pacht-tijd geheel zal geëxpireerd zijn of anders daarover zal wezen gedisponeerd.

Art. 8. De pachtpenningen zullen door de pachters in goede, wichtige, zilvere ducatons of ronde realen moeten blijven betaald worden, doch zonder bijvoeging van de bevorens plaats gehad hebbende 8 percent voor den gouverneur, item 1 percent tot onderhoud der kruisers en 1/4 percent ten behoeve van den ontvanger der domainen; en ook zal de voldoening daarvan niet meer, zooals voorheen, telkens van vier maanden vooruit behoeven te geschieden, maar slechts voor een enkelde maand, mits dit alsdan ook precies op den bepaalden dag komt gevolg te nemen, te weten, die van Januarij den eersten van die maand en zoo vervolgens, sub poene van in het contrarie geval uit de pacht gezet en verder zoodanig gehandeld te worden, als hierboven aangehaald is.

Art. 9. De pachters zullen daarentegen gehouden wezen, een ieder in het zijne, van de afgaande pachters te moeten overnemen tegen eene billijke taxatie van deskundigen en van wederzijde te benoemene, onpartijdige personen de zoogenaamde kongsies en andere publieke gebouwen en voorraadschuren, item vaartuigen, ammunitie-goederen en verdere benoodigdheden, welke tot de aangeslagene pachterijen gehooren en niet kunnen worden gerekend een eigendom van den Lande te zijn, en om voorts deze gebouwen, etc. behoorlijk te onderhouden, ten einde dezelven na het afloopen van hun pachttermijn weder in een even goeden staat, als zij die hebben ontvangen, aan hunne opvolgers te kunnen overgeven; en waarvoor deze dan insgelijks zullen verplicht wezen de door hen daarvoor betaalde waarde weder te moeten restitueeren en zoo vervolgens de verdere opvolgers. mits telkens 5 percent daarvan decorteerende; terwijl wijders, wanneer de pachters zich omtrent den voormelden overneem met den anderen niet wel mogten kunnen verstaan, zij alsdan het geschil zullen

moeten laten verblijven aan de billijke uitspraak van de residenten of andere hoofden der plaatsen.

Art. 10. Desgelijks zullen de pachters van het zout verplicht wezen al het zout, dat bevonden zal worden onder ultimo December aanstaande noch op de plaatsen, waar de aanmaking is geschied, restant te zijn, van de afgaande pachters te moeten overnemen, te weten te Paradessie, Wedong en Braban de kojang van 30 pikols tegen rd^s Hollands 5, zilver geld, te Semimie voor rd^s 2 : 24 en te Manjer, Tenger, Bantjong, Awen en verdere plaatsen in den Oosthoek mede voor rd^s 2 : 24.

Art. 11. Het zout, dat bereeds van de plaats. waar het is aangemaakt, vervoerd is. zal insgelijks moeten worden overgenomen, te weten in den Oosthoek na een billijke taxatie van deskundige en van wederzijde te benoemene, onpartijdige personen, doch te Samarang, Torbaija en dies ressort voor rd^s 12 : 24 de kojang van 30 pikols; en zo op de overige kantoren en plaatsen in evenredigheid van de meerdere of mindere vracht, risico en wat dies meer is, welke men na den wijderen of korteren afstand van de plaats, van waar de vervoer is geschied, met billijkheid daarop berekenen kan.

Art. 12. De pachters zullen hiertegen vrij zijn van de bevorens plaats gehad hebbende leverantie van katoene garens en alle verdere lasten en inzonderheid ook van het fourneeren van eenige geschenken, hetzij in gelde, dan wel goederen of anderzints, zo min voor, als na de verpachting en onverschillig onder welk voorwendzel of aan wien dit ook zoude mogen wezen; terwijl dit ten overvloede ook en om tevens allen nadeligen invloed voor te komen, welke zulks op den pachter zoude kunnen hebben, wel ernstiglijk word verboden, onder bedreiging, dat degeene, die zich daaraan komt schuldig te maken, ten exempel van anderen rigoreus zal worden gestraft; doch zullen de pachters ook van hunne kant geen meerder somas of volk, noch tjatjas of huisgezinnen van de regenten of inlandsche hoofden ten haren dienste mogen pretenderen, als van ouds daarvoor zijn toegestaan en hier onder bij ieder pacht nader zal aangehaald worden.

Art. 13. In zelver voege zullen de pachters zich met niets anders mogen bemoeijen als hunne pachten en gevolglijk ook geen aanspraak maken op de preferentie in den inkoop van goederen en producten, veel minder om dezelven tegen de hunne te verruilen, dan wel eenige andere monopolie te drijven of zich het recht toe te eigenen om alleen te mogen negotieeren en wat dies meer is: terwijl zij, pachters, in alle deze en andere gevallen, welke niet tot hunne pachten gehooren, gelijkstandig zullen zijn met andere, handeldrijvende personen en dus ook aan dezelvde orders en wetten onderworpen blijven.

Art. 14. De pachters zullen almede geen thol mogen pretenderen van goederen, die voor den lande worden in of uitgevoerd, van en werwaards dit ook zoude mogen wezen, namelijk in zo verre die niet eerst van vreemde of andere schepen ingekocht zijn en waarvan dus nog geen pacht is betaald: doch van alle andere of particuliere goederen, onverschillig wien dezelven ook zouden mogen toegehoren, zal de bepaalde thol geheven worden en zonder dat iemand, zo min dienaar, als inlandsche regenten en andere ingezetenen, onder eenig voorwendzel hoegenaamd, daarvan vrijheid zal mogen pretenderen, ja zelve de hoofden der districten niet, alwaar de zodanige goederen worden ingevoerd, uitgezonderd alleen de zulken, welke zich in 's Konings of 's Lands dienst van de eene plaats naar de andere moeten begeven en die van de betaling van pacht vrij zullen zijn, mits niets anders als hunne benodigde eigendommen en geen negotie goederen mede nemende.

Art. 15. De pachters zullen uit dien hoofde ook vrijheid hebben om, ieder in het district, waar hij pachter is, zowel aan de rivieren, als spruiten en op alle andere plaatsen, waar zij het nodig oordeelen, wachters of toezienders te stellen, doch zullen zij zich niet mogen onderstaan onder dat praetext eenige thol-poorten te houden of tollereeren, veel minder die zelve op te richten, noch ook van de aan hunne bandharijen enkeld met brieven of leedig passeerende prauwen, joekoengs

en andere, kleine vaartuigen eenige heffing hoegenaamd te doen, dan wel meerder thol te vorderen, als hun wettig competeerd of met de bepaling overeenkomt, noch toe te laten, dat dit door hunne ondergeschikte bediendens, matta mattas en wat dies meer is geschied, dan wel dat de handelaar door dezelven gekneveld of iets van hem afgeperst worde, hetzij voor ponompo of onder welke andere benaming dat ook zoude mogen wezen, sub poene, dat, bij ontdekking in deze contrarie is gehandeld, de pachters strenglijk zullen worden gestraft, alzo zij, niet alleen voor hun eigen, maar ook voor het gedrag hunne ondergechikten zullen verantwoordelijk zijn.

Art. 16. De pachters der sabandharijen zullen ook het recht hebben om alle kisten, kasten, pakken en vaatwerk, die worden in- of uitgevoerd, ter hunner presentie te doen openen of ten minsten iemand van derzelver volk bij de opening te doen present wezen, ten einde zich verzekerd te kunnen houden, dat deze kisten, etc. niets anders komen in te houden, als hetgeen door den eigenaar zal wezen aangegeven, en om door dit middel ook des te beter te kunneh waken tegen sluikerijen van ongepermitteerde goederen.

Art. 17. Ten dien einde zullen de eigenaars der zodanige goederen ook gehouden zijn den pachter in tijds van de te doene afzending te verwittigen, met overlegging van eene lijst der goederen en derzelver waarde, mits deze laatste niet te gering worde gesteld, alzo de pachter anders het recht zal hebben de zodanige goederen voor zich zelve over te nemen met een advans slechts van 6 percent; doch zal hij, pachter, ingevalle de opening aan de boom te moeijelijk mogt zijn, kunnen volstaan, met slechts op ieder kast, baal of vat zijn zegel of merk te zetten en vervolgens de waarschouwing van den eigenaar af te wachten om bij de opening present te wezen, mits hij zich als dan ook ten eersten naar de plaats begeve, waar deze opening staat te geschieden, of iemand zijnent wegen derwaards zende, alzo de gemelde eigenaar anders gerechtigd zal wezen dadelijk tot de opening over

te gaan en wel ter presentie van den notaris of beambtschrijver en twee getuigen en alles ten zijnen kosten, terwijl de eigenaar bovendien ook in dat geval zal kunnen volstaan met de betaling slechts van de thol pro rato der door hem opgegeven waarde, daar hij anders verplicht zal zijn zich te vrede te moeten houden met de billijke taxatie van den pachter, met dien verstande nochtans, dat, wanneer hem dezelve te hoog voorkomt, hij de voldoening alsdan in natura zal kunnen laten geschieden of anders pretenderen, dat de pachter, als die op zijn taxatie staan blijft, de goederen zelve daarvoor overneme, na decortatie eenelijk van de denzelven daarvan competerende thol.

Art. 18. Van de aangebragt wordende goederen, welke de boom niet passeeren, maar op de rheede verkocht en in andere vaartuigen overgescheept worden ter vervoer naar elders, zal slechts de enkelde thol worden betaald, dat is die van invoer, doch voor den uitvoer niets, terwijl de zodanige goederen, welke in de vaartuigen blijven en niet overgescheept of ingevoerd worden, in het geheel geen thol zullen subject wezen, uitgezonderd alleen, wanneer dezelve op plaatsen zijn ingenomen, van waar geen passen naar den overwal of elders buiten Java mogen worden verleend. en die eenelijk te Samarang, Sourabaija of Grissée aangebragt zijn om zich aldaar van zodanige passen te voorzien, en van welke goederen als dan de volle thol van uitvoer zal mogen worden geheven.

Art. 19. Die eenig goed zoekt te sluiken of langs ongepermitteerde wegen in- of uit te voeren, dan wel op een andere wijze de thol te fraudeeren, zal verbeuren het aangehaalde goed, een derde ten profijte van den officier, die de calange zal hebben gedaan, een derde voor den pachter en het overige derde voor den aanbrenger, terwijl de schuldige bovendien ook de volle waarde van deze dus gesluikte goederen in gelde tot een boete zal moeten opbrengen, indien dezelve namelijk de somma van 1000 rds overtreft, doch minder zijnde, als dan de dubbelde waarde van dien, de helft voor het land en de wederhelft voor den officier, die de calange zal hebben

gedaan, wel te verstaan, ingevalle het goederen zijn, waarop geen speciale of swaardere straf is gesteld, terwijl in het contrarie geval daar na zal moeten gehandeld worden.

Art. 20. De pachters zullen voor het overige niet vermogen bij wege van accoord minder te nemen, als hun wettig competeerd, veel minder iemand van de betaling van thol geheel vrijlaten, noch ook te composeeren over eenige defraudatien, dan wel zich onderstaan om de ontstane disputen tusschen hun en de eigenaars der goederen clandestin af te maken of zich op eenige andere wijze daden van authoriteit te permitteeren, maar zullen dezelve wel degelijk gehouden wezen, wanneer iets diergelijks ter hunner kennisse komt, daarvan terstond aan den officier van justitie of ander persoon, wien zulks mogte aangaan, bericht te geven en die van hunne kant ook gehouden zullen wezen de pachters de behulpzame hand te bieden en om in alle voorvallende zaken na recht en billijkheid te handelen; en

Art. 21. Wat nu de thol betreft, welke bij in- en uitvoer van goederen zal mogen geheven worden, deze bestaat in:

1° voor lijfeigenen, boven de vijf jaren oud, die ten verkoop van elders aangebragt worden en waarvan, zoo min op Java, als te Batavia noch eenig redemtie-geld is betaald, hetzij door den tegenswoordigen of vorigen lijfheer of vrouw, in eens vijftien rd^s voor den pachter, doch zonder meer, noch aan den ontvanger der domainen, noch iemand anders, en zonder dat ook voor den uitvoer hoegenaamd iets zal behoeven betaald te worden en evenmin bij den invoer, wanneer de zoodanige slaven eenmaal behoorlijk verteld zijn; terwijl voorts geene onderdanen van zijne Catholijke Majesteit den Koning van Spanje, die door de Mooren of inlanders tot slaven zijn gemaakt, verkocht of gekocht zullen mogen worden en dit ten opzichte van Javanen mede geen plaats zal mogen vinden;

2° voor lijnwaden, zoowel Souratsche, Mallabaarsche en Ceilonsche, als Chormandelsche en Bengaalsche, hetzij ruw, wit, gecouleurd of geschilderd, zoomede zijde stoffen,

kousen, katoen en alcatiwen, bij invoer van Batavia tien ten honderd, te rekenen na de waarde dier goederen op de kantoren, waar dezelve aangebragt worden; doch deze invoer direct, dan wel van den overwal of andere plaatsen buiten Java geschiedende, hetgeen volgens publicatie van den 18en Junij 1808 voortaan zal gepermitteerd wezen, mits op geen andere plaatsen als te Samarang en Sourabaija en ook wel te Grissée, noch zes percent daarenboven of zooveel als de Bataviasche pacht bedraagt, dit laatste ten behoeve van den pachter aldaar, maar zal daarentegen voor den uitvoer van de zoodanige lijnwaden, etc. niets hoeven betaald te worden;

voor lijnwaden van Makkasser en elders uit de groote Oost aangebragt wordende, bij invoer slechts zes ten honderd en bij uitvoer mede in het geheel niets:

voor lijnwaden van Balij, China, Cambodja, Siam of andere plaatsen, vijftien procentos, te weten, als de drie laatstgemelde soorten van Batavia of elders langs Java worden ingevoerd; doch dit direct en wel van den overwal of andere plaatsen zijnde, hetgeen nu mede zal mogen geschieden, mits, even zoo als ten opzichte van die van de West van Indië gezegd is, nergens anders als te Samarang en Sourabaija of Grissée, alsdan ook noch de Bataviasche pacht of 6 procento daarenboven, mede ten behoeve van den pachter aldaar; doch zal de uitvoer van deze lijnwaden van Java insgelijks vrij wezen en voor lijnwaden, op Java zelve geweven, bij den uitvoer, zoowel als invoer, werwaarts dit ook zoude mogen wezen, 5 ten honderd van de waarde;

3.° voor de rijst bij uit- en invoer, hetzij langs Java van de eene plaats naar de andere of naar den overwal, rd^s 5 de koijang, indien namelijk de vervoerder prouveeren kan, dat deze rijst werkelijk van den Lande is ingekocht, doch anders rd^s 15 daarenboven ten behoeve van den Lande;

4° voor suiker bij uitvoer door particulieren, zoo naar Batavia als andere plaatsen, zestig stuivers het pikol kandij

en dertig stuivers het pikol poeder suiker en ook zooveel bij invoer; doch in gevalle deze zoetigheid op Java van de eene plaats naar de andere wordt getransporteerd, alleen om daar te worden ingescheept, zal ter laatstgemelde plaats daarvoor niets mogen worden geheven, zooals in zelver voegen ook de Javasche suiker te Batavia tholvrij zal wezen;

5° voor het zout bij uitvoer, onverschillig of hetzelve naar Batavia, de Oostersche gouvernementen, Timor en langs Java, dan wel den overwal word vervoerd, 1 ½ rd^s Hollands de koijang en bij invoer van de plaatsen, waar aangemaakt is, even zoveel, doch van elders komende vier rd^s;

6° voor vogelnestjes rd^s 15 bij den invoer en vijf en twintig gelijke rd^s bij den uitvoer, mits naar Batavia, doch dit naar den overwal of elders buiten Java geschiedende, als dan rd^s 35;

7° voor Chinasche tabak bij invoer twee rd^s het pikol, te weten, als de aanbreng van Batavia geschied, doch dit direct dan wel van den overwal of andere plaatsen zijnde, als dan 10 percent of noch zoveel daarenboven, als de pacht van invoer te Batavia bedraagd. dit laatste ten behoeve van den pachter ter gemelde hoofdplaats en mits in zo een geval ook alleen te Samarang en Sourabaija of Grissée wordende ingevoerd, terwijl van de Javasche tabak bij uitvoer eenelijk agt stuivers voor het pikol zullen hoeven te worden betaald;

8° voor andere Chinasche, dan wel Japansche of verdere, in dezen ongenoemde, vreemde goederen, bij aanbreng van Batavia of langs Java en zo ook bij den uitvoer, 8 percent, doch dit direct van den overwal of andere plaatsen buiten Java geschiedende, als dan noch 6 percent of zoveel daarenboven, als de invoerpacht te Batavia bedraagd, insgelijks ten behoeve van den pachter aldaar en onder deze mits tevens, dat de gemelde goederen mede nergens anders als te Samarang en Sourabaija of Grissée zullen mogen worden ingevoerd;

9° voor katoene garens bij den uitvoer naar Batavia en langs Java en desgelijks bij den invoer 10 ten honderd, doch naar den overwal of andere plaatsen buiten Java gaande, als dan 15 percent;

10° voor de mede in deze nog ongenoemd geblevene, eigene producten en verdere goederen en daaronder ook indigo, cardamon, lange en staartpeper, van welke artikelen thans de vervoer geheel is opengesteld, bij uitvoer en zo mede bij invoer zes procento van de wezentlijke waarde ter plaatse, alwaar de tholheffing geschied; en

11° of laatstelijk, voor ieder legger arak bij den invoer van Batavia twee en een halve en bij den uitvoer 5 rd^s voor ieder heele legger; en zo na rato voor de mindere fusten.

Art. 23. Alle de voorschreven imposten of in- en uitgaande rechten zullen geheven worden door en ook alleen zijn ten behoeve van den pachter van de sabandharijen, uitgenomen alleen voor zooveel die van de rijst en suiker betreft, welke afzonderlijk of afgescheiden van de sabandharijen zullen worden verpacht en waarmede zich dus de pachters van deze niet zullen mogen bemoeijen, zo als die van de rijst en suiker mede niet met de hunne zullen mogen doen; en

Art. 24. Onder de gemelde, generale conditien en diegene, welke men nog verder oordeelen mogt na dezen te moeten maken, zullen dan ten dage van de verpachting, gelijk gezegd, bij publieke opveiling aan den meestbiedende de volgende domainen worden toegewezen en overgelaten, met speciaal beding echter, dat niet het minste van de aangeslagen prijs geremitteerd of kwijt gescholden, maar in tegendeel alles zonder eenige afslag zal moeten betaald worden, als:

Te Samarang:

1° de inkomende en uitgaande rechten of de sabandharijen te Samarang, Goemoelack, Caligawe en Torbaija, in een getrokken met de dessa Toemoenga en veertig koppen somas bij de eerstgenoemde sabandharijen;

2° de in- en uitgevoerd wordende rijst te Samarang, Goemoelack, Caligawe, Torbaija, Caliwoengo en Candal;

3° het hoofdgeld van de Chineezen, te heffen op dien voet, zo als de conditien van het hoofdgeld te Batavia medebrengen;

4° de topbanen en hanevechterijen, mede te heffen als boven;

5° het slagten van buffels en ander hoornvee, insgelijks op den voet, zo als te Batavia plaats vind, te heffen;

6° het slagten van varkens, schapen en geiten, ook als boven te heffen;

7° de taphuizen of kroegen buiten de stad of het previligie om in de Chineesche en andere campongs rondom de stad arak, tjieuw en andere sterke dranken te mogen tappen en verkopen in het klein, te weten bij kelders, kalbassen, potten, flessen, bottels etc., tot de kleinste maat inclusive;

8° de sabandharijen te Caliwongo, te gelijk met het hoofdgeld der Chineezen, topbanen, hanevechterijen en het slagten van buffels en ander vee, nevens zestien koppen somas, mitsgaders vier djongs rijstvelden en de bazaars te Carang Anjer en Toegoe;

9° de sabandharijen te Candal, mede annex het hoofdgeld der Chineezen, hanevechterijen, topbanen en het slagten van vee en dan nog vijf djongs rijstvelden, nevens de bazaar aldaar;

10° de sabandharijen te Batang met de van ouds daarbij gehoord hebbende vijf campongs, Roban, Caliorang, Calietjelong, Magboquor en Manatoea, nevens twaalf somas uit ieder van die vijf campongs of in het geheel zestig koppen, en voorts als boven het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

11° de sabandharijen te Paccalongang, Bermie en Calie Bebal met veertig koppen somas en de overvaart over de rivier boven de Chineesche campong, en voorts het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

12° de in- en uitgevoerd wordende rijst te Paccalongang, Batang, Bermie en Calie Bebal;

13° de negorij Oeloedjamie met de verdere, in dat district gelegen dorpen en gehugten, item bazaars, sabandharijen, in- en uitgevoerd wordende rijst en wat dies meer is, op dienzelfden voet, zooals het daarmede tegenswoordig is gelegen, uitgezonderd alleen de districten van Seragie en Kalang, welke aan de regentschappen van Wieradessa en Paccalongang gehooren en niet mede daaronder zullen begrepen wezen, doch zonder eenige leverantie van producten of anderzints, hoegenaamd, hetzij voor niet of tegen betaling;

14° de sabandharijen te Pamalang en Soember met zestig tjatjas en zeventien djongs rijstvelden, item vier prauw majangs, nevens de bazaars te Pamalang, Bakoelang en Palawang en het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

15° de sabandharijen te Tagal met de bazaars aldaar en de zes dorpen Sercangang, Kartang, Semoet Pangang, Bandongan, Bonkong en Rantacakalimatie, nevens een hondert vier en veertig tjatjas en dertig djongs rijstvelden, en voorts als boven het hoofdgeld der Chineesen, etc.;

16° de in- en uitgevoerd wordende rijst te Pamalang, Tagal en Brebes;

17° de sabandharijen te Brebes, Carang Assam, Kanakan en Loessarie met Soerie Jodjeth, doch zonder tjatjas of rijstvelden, maar wel met het hoofdgeld der Chineezen, etc.:

18° de sabandharijen te Damak zonder somas, tjatjas of rijstvelden, maar met het bazaartje voor de negorij Gabang en voorts het hoofdgeld der Chineezen, etc.:

19° de in- en uitgevoerd wordende rijst aldaar;

20° de sabandharijen te Japara, item aan de Tadoenang en te Taijoe, met vijftig koppen somas en het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

21° de in- en uitgevoerd wordende rijst op die plaatsen;

22° de sabandharijen onder Joana met de dessa Japara en dies bazaar en voorts het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

23° de in- en uitgevoerd wordende rijst aldaar;
24° de sabandharijen te Rembang, mitsgaders Padjangcoeangang en Poelo, doch zonder somas of tjatjas, maar wel met het hoofdgeld der Chineezen en wat dies meer is;
25° de in- en uitgevoerd wordende rijst te Rembang, Lassum en Touban;
26° de Rembangsche zout-negorij Paradessie en de van ouds mede daartoe getrokken dorpen Wedong onder Damak en Braban onder Japara, die de pachter op den vorigen voet zal hebben met het previlegie om het door de ingezetenen aldaar aangemaakt wordende zout alleen te mogen inkopen, vervoeren en omzetten, zonder dat van Brebes af tot Touban toe eenig ander zout zal mogen worden verkocht zonder zijn toestemming, sub poene van confiscatie, doch waartegen hij ook verplicht zal zijn het benodigde voor den Lande na gewoonte te leveren tegen 5 rd• de koijang van 4350 ℔ en voorts te zorgen, dat overal steeds een genoegzame voorraad van dit zilt aan handen zij en hetzelve nimmer duurder bij de kleine maat aan de ingezetenen werde verkocht, als tot 25 Spaansche matten de koijang van 30 pikols, sub poene van anders in eene boete te zullen vervallen van 100 Spaansche matten en voor de tweede maal van 500, de helft voor den aanbrenger en de wederhelft voor 's Lands kas, en dan noch verzending na Banjoewangie of Banda voor den tijd van 3 jaren; terwijl hij, pachter, voorts ook ten eersten na het aanslaan van deze pacht zal moeten omzien na zodanige plaatsen onder het ressort van Tagal en Paccalongang, alwaar, zonder aan de rijstvelden of eenig andere culture nadeel toe te brengen, mede zoutpannen zullen kunnen worden aangelegd en die als dan ten eersten daartoe te approprieeren en binnen den tijd van een jaar in werking te brengen ten einde alle verder gebrek aan dit zilt in die contrijen voor te komen;
27° de sabandharijen te Lassum en dies ressort zonder somas

of tjatjas, maar met de negorij Tagal Dowo, nevens de inzaam der vogelnestjes uit de daarbij gelegen drie klippen of holen, Goa sie Jero genaamd, en voorts het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

28° de sabandharijen te Touban en dies ressort, almede zonder somas of tjatjas, maar met de negorij Troes en den inzaam der vogelnestjes uit de daarbij gelegen drie klippen of holen, Goa Troes genaamd, en de beffing van het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

29° de in- en uitgevoerd wordende poeder- en kandijsuiker van Brebes af tot Touban toe.

En te Soerabaija:

1° de sabandharijen alomme in dat regentschap en bij alle dezelve zeven en veertig koppen somas;

2° de in- en uitgevoerd wordende rijst te Sourabaija, Passourouang, Banger en Bangel;

3° het hoofdgeld der Chineezen, item de topbaanen en hanevechterijen en het slachten van varkens;

4° het slachten van buffels, rundvee, schapen en geiten;

5° de taphuizen en kroegen buiten de stad of het previlegie om in de Chineesche of andere campongs arak, tjieuw en andere sterke dranken te mogen tappen en verkopen in het klein, te weten bij kelders, kalbassen, potten, flessen, bottels en wat dies meer is;

6° de zout-negorij Simimie onder Sourabaija met het voorrecht om al het zout, dat door den gemeenen man word aangemaakt, alleen te mogen kopen, vervoeren en weder verkopen op den ouden voet, mits het benodigde voor den Lande leverende tegens 5 rd[s] de koijang van 4350 ℔;

7° de sabandharijen te Passourouang en daaronder ook de rivier Massangan met tien koppen somas en voorts het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

8° de sabandharijen te Banger en Probolingo met 16 koppen somas en het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

9° de sabandharijen te Bangel en Calianjer met vier koppen somas en het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

10° de sabandharijen van Doekoen en Kepoh, leggende opwaarts aan de rivier van Solo, die bevorens aan den gezaghebber te Sourabaija zijn afgestaan geweest, doch thans mede staan verpacht te worden op den voet, zo als die tegenwoordig zijn;

11° de sabandharijen te Grissee en op Poelo Menare en bij alle dezelve 78 koppen somas en ook de heffing van 10 percent voor recognitie van al het klein geschut, dat aldaar word gegoten, en voorts als boven het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

12° de zout-negorijen Manjer en Tenger onder Grissee met hetzelvde previlegie en onder dezelvde voorwaarde, als bij die van Simimie gemeld is;

13 de sabandharijen te Sidaijoe en dies ressort met 30 koppen somas en de bazaar te Banjer Anjer, nevens het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

14° den in- en verkoop en vervoer van aarde potten of zogenaamde boeijongs;

15° de zout-negorijen Rantjing en Awan, beide onder Sidaijoe, mede op den voet, als bij die van Sourabaija en Grissee is aangehaald;

16° de sabandharijen te Sumanap en op de eilanden Delangoe, Cangiang, Sapoedie, Raaäs, Galiang, Giliginting en Giliradja en bij alle dezelve 103 huisgezinnen en 14 antjengs padijvelden, nevens de heffing van het hoofdgeld der Chineezen, etc.;

17° de sabandharijen te Pamecassang en dies ressort met de van ouds daarbij gehoord hebbende negorij Kappong, item de bazaar te Tjitjeree en Waranta, zomede een derde van het zout, dat in de negorijen Boender en Tjandie wordt gemaakt, nevens het hoofdgeld der Chineezen, etc. en dan nog 36 somas of koppen, doch waartegen hij, pachter, ook gehouden en verplicht zal zijn aan den regent van dat district, tot tegemoetkoming voor de leverantie van de benodigde vaartuigen tot den overbreng van producten voor den Lande naar het kan-

toor Grissee, jaarlijks te moeten uitkeeren eene somma van 150 Spaansche realen;

18° de sabandharijen te Banjoewangie en dies ressort op den ouden voet met de in- en uitgevoerd wordende rijst, item het hoofdgeld der Chineezen en wat dies meer is;

19° de vogelnestjes-klippen onder Ooster Balemboangang en de mede bij dat district vallende paarl-reven met de negorij ....;

20° de vogelnestjes-klippen onder Wester Balemboangang of het regentschap Poeger;

21° de sabandharijen en in- en uitgevoerd wordende rijst ten eilande Baviaan met het hoofdgeld der Chineezen en wat dies meer is, en

22° de in- en uitgevoerd wordende poeder- en kandij-suiker onder het ressort van den Oosthoek.

De opium bracht te Samarang en te Soerabaija op 560,715 rijksdaalders of 332,690 rijksdaalders meer dan in 1807 (Resolutie Indische Regering 3 Januarij 1809).

22 October. *Verkoop van koffij en specerijen aan de gemeente in Java's Oosthoek.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, gezien hebbende de voordragt door den ridder en Oosthoeks gezaghebber, Rothenbuhler, in conformité van hoogstdeszelvs besluit van den 16en September jongstleeden, van den te Sourabaija woonachtigen burger, W. E. Krijgsman, aan wien de verkoop kan worden betrouwd van specerijen, koffij en peper in kleine quantiteiten;

heeft besloten, even als zulks te Batavia aan den negociant, M. Meijer, en te Samarang aan den aldaar woonachtigen burger, H. Beer, is gedefereerd, den voormelden Sourabaijasch burger, W. E. Krijgsman, met den verkoop van koffij, peper en specerijen aan de gemeente, voor zoover den Oosthoek aangaat, te benificeeren en als een gevolg van

dien, even als aan voormelde personen, denzelven maandelijks uit 's Lands voorraad op de daartoe te verleenen ordonnantien af te staan:

8	℔ foelie	à rd^s	6 : 32	het	pond,
10	» notenmuscaat	» »	2 : 32	»	»
20	» nagelen	» »	1 : 2	»	»
25	pikols koffijboonen	» »	15 : 30	per	pikol,
30	» peper	» »	13 : 1	»	»

te betalen in zilver geld, drie maanden na de aflevering, zullende hij echter niet verplicht zijn op nieuw van die artikelen in te slaan, voor en aleer de bevorens ontvangene zijn verdebiteerd; en welke artikelen hij verplicht zijn zal aan de gemeente te verkoopen voor directe betaling in gelijke muntspecie tegens de volgende prijzen, als:

de foelie	het	pond	tegen	rd^s	8 : —
» notenmuscaat	»	»	»	»	3 : —
» nagelen	»	»	»	»	1 : 12
» koffij	per	pikol	»	»	17 : 8
» peper	»	»	»	»	14 : 8

't welk een advance geeft van 20 percent op de specerijen en van 10 percent op de koffij en peper ten faveure van den verkooper; terwijl hij wijders zal gehouden zijn de voorschreven specerijen aan de gemeente af te leveren bij het pond en de koffij en peper bij kwart, agste of mindere gedeeltens van een pikol, naar gelang der aanvrage, en daarvoor niet meerder mogen eischen als de hierboven gefixeerde prijzen, op verbeurte telken reise van eene boete van twee honderd rijksdaalders, zilver geld, de helft voor den aanbrenger en de wederhelft voor den fiscaal, die de calange zal doen.

22 October. *Bepaling, dat de onkosten voor de viering te Batavia van den verjaardag van Z. M. den Koning van Holland kwamen voor rekening van den Lande.*

Deze onkosten bedroegen 2,500 rijksdaalders, papieren geld.

26 October. *Gratis afstand van grond aan een ambtenaar.*

Zijne excellentie, gezien hebbende de requeste van den scriba van Tagal, H. Buijs, verzoekende gratis in eigendom te mogen hebben zeker stukje grond, gelegen naast aan de negorij Semer-pangang op den weg van Brebes omtrend een uur van Tagal en lang Oost en West 35 en Zuid en Noord 35 roeden;

heeft besloten het door den suppliant gedaan verzoek te accordeeren en dienvolgens aan hem, suppliant, gratis af te staan boven vermeld stukje grond, mits niet passerende de gedachte groote van 1225 vierkante roeden en dat van den afstand een gerechtelijke acte ter prefecture van Tagal zal worden gepasseerd en geregistreerd, waarvan extract herwaards gezonden zal worden ten einde op het bureau van zijne excellentie te blijven gedeponeerd.

De motieven voor deze schenking blijken niet. Het besluit is te Buitenzorg genomen.

26 October. *Verstrekking van medicijnen aan zieke gevangenen en armen te Batavia.*

Is besloten, provisioneel op ordonnantie, de dadelijk benodigde medicamenten voor de gevangenen van den hogen Raad van justitie en der burgerij, alsmede voor de zieken van het arm- en weeshuis, na de vertoning en approbatie dier benodigdheid door den chirurgijn en chef, te laten afgeven tegens gelijke prijzen, als waarvoor dezelve tot nu toe aan den stads apothecar worden gefourneerd, met intrekking van de daaromtrend voormaals geusiteerde verstrekkingen.

26 October. *Overplaatsing van den Luitenant-Gouverneur-Generaal van Batavia naar Soerabaija.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende het groot belang voor deze

kolonie, dat de aangelegene werkzaamheden in Java's Oosthoek, welke tot dusverre met het meeste succes zijn begonnen en voortgezet, zoo tot versterking van Sourabaija en van de zee-engte bij Menare, als ook ter verdere uitbreiding van de duiten-munt, voortzetting van 't atelier van constructie, gedurende hoogstdeszelvs afwezigheid van Java's Noord-Oostkust niet komen te verflauwen, maar bestendig gehouden onder een oppertoezicht en gezag, in staat om in zaken, die andersints de tusschenkomst van het gouvernement generaal zouden vorderen, eigener autoriteit te decideren, daardoor alle vertraging voor te komen en op de plaats zelve met een oordeelkundig oog zoodanige orders te geven en beschikkingen te maken, als met het interest van den dienst van Zijne Majesteit 't meest overeenkomen zal.

overwegende voorts, dat hierin op geene voegzamer wijze kan worden voorzien, dan door den tweeden persoon van het gouvernement, den luitenant Gouverneur Generaal Buijskes gedurende hoogstdeszelvs residentie in dit gedeelte van het eiland deszelfs verblijf naar derwaards te doen overbrengen;

heeft besloten den luitenant Gouverneur Generaal te autoriseren, gelijk dezelve geautoriseerd wordt bij dezen, om zich naar Sourabaija te begeven, met last aldaar gedurende het verblijf van den Gouverneur Generaal op Buitenzorg deszelvs residentie te houden en om in hoedanigheid van luitenant Gouverneur Generaal aldaar, zoowel in ordinaire zaken, als in die, rakende de marine, de versterking, zoo van Sourabaija, als van Menare, de munterije, de constructie-winkel; enz. hetzelvde gezach te voeren, 't welk door zijne Hoog Edele Gestrenge in de voorschreven hoedanigheid ter hoofdplaats Batavia is uitgeoeffend, zullende uit dien hoofde, zoowel de gezaghebber in den Oosthoek, de ridder Rothenbuhler, als de commandant militair, de kommandeur de Kock, aan hoogstdeszelfs orders zijn gesubmitteerd.

Aan den Luitenant-Gouverneur-Generaal werd den 29[sten]

October 1808 eene som van 5,000 rijksdaalders »in zilvere »specie" voor reiskosten toegekend. Zijn tractement zoude voortaan bedragen, als Luitenant-Gouverneur-Generaal 25,000 rijksdaalders en als kommanderend Generaal der militaire divisie in den Oosthoek 12,000 rijksdaalders 's jaars, uit te betalen »op denzelven voet in zilvere munt, zo als aldaar »[Soerabaija] aan de eerste ambtenaren de uitbetaling van »hare tractementen word gedaan".

2 November. *Bepalingen nopens den medicinalen winkel.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, gezien hebbende enz., besluit af te schaffen, gelijk afgeschaft worden bij dezen, de drie in den medicinalen winkel geëmploijeerd werdende klerken en voorts de koelie's, welke thans nog in gemelden winkel hun dienst doen ten getale van 23, te reduceeren tot 12, met toelegging aan ieder derzelven van 8 stuivers in stede der door hen tot dusverre genotene 6 stuivers daags;

voorts de twee lijfeigenen, toebehoorende aan den apothecar der 2e klasse, I. Groot, na gedane taxatie door twee personen, den eenen door den chirurgijn en chef en den anderen door den eigenaar dier slaven te benoemen, voor rekening van het gouvernement over te nemen om dezelve permanent bij het werk in het laboratorium te laten blijven.

3 November. *Opheffing der betrekking van tweeden Regent te Pati.*

Hiertoe werd gebruik gemaakt van het overlijden van dien regent, wiens zoon voorloopig werd aangesteld tot extra-ordinair »pepattij der beide vereenigde regentschappen" om bij eerst voorkomende gelegenheid »als ordinair pepattij te worden »geëmploijeerd".

Die zoon moest de dalem van wijlen zijn vader verlaten en »doen slechten".

3 November. *Ontheffing van den Hoofd-regent te Samarang van de jaarlijksche betaling aan den Lande van zekere som gelds.*

Is besloten den hoofd-regent van Samarang, Kiaij Adipattij Soero Adi Mongolo, te ontheffen van de betaling van rd' een duizend 's jaars aan het gouvernement wegens de in het Damaksche gelegen, calanger negorij Grogol en zulks uit consideratie, dat zijn hoofd-negorij extra-ordinair belast is geworden met het werk in de pakhuizen te Samarang, etc., waardoor hij, hoofd-regent, de hoofd- en andere gelden, door deze Javanen tot hiertoe opgebragt, zal komen te missen.

4 November. *Intrekking der »bediening van verhuurster »van rouwmantels" te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan de bediening van verhuurster van rouwmantels in te trekken en daarmede te beneficeeren de bediendsters der sterfhuizen en bezorgsters der begrafenissen.

4 November. *Wijziging van de instructie voor den Drossaard over de Bataviasche ommelanden.*

Is besloten den drossaart der Bataviasche ommelanden te autoriseeren, zoo als dezelve geautoriseerd wordt bij dezen, om in alle zaken, zoo crimineele, als civiele, zonder assessoren het nodig onderzoek te doen en de zaken in staat van wijzen te brengen, om daarna gezamentlijk met zijne assessoren te worden gedetermineerd en beslecht.

Met qualificatie wijders op den drossaard welmeld om de nodige personen tot permanente assessoren voor te dragen, welke egter buiten bezwaar van 's Lands kas en niet langer dan voor een jaar zullen worden geëmploijeerd.

Aanleiding hiertoe gaven »inconvenienten, waarmede het

»verkrijgen van assessoren" gepaard ging, en »het voorbeeld »van verscheiden regtbanken in Holland" — Op 24 November 1808 zijn vier Europeanen tot permanente assessoren benoemd, provisioneel voor een jaar en buiten bezwaar van den Lande.

Zie ook $\frac{15 \text{ Maart}}{17 \text{ Mei}}$ 1808.

4 November. *Tarief voor de pensioenen van inlandsche militairen.*

Vermits bij de regeling van militaire pensioenen op den 25sten Mei 1808 de inlandsche militairen vergeten waren, werden die pensioenen alsnog vastgesteld en wel voor:

een	inlandschen	majoor	in de	maand	rd^s 16	zilver,	's jaars	192
»	»	kapitein	»	»	» 12	»	»	144
»	»	1en lieut.	»	»	» 8	»	»	96
»	»	lieuten.	»	»	» 6	»	»	72
»	»	sergeant	»	»	» 3	»	»	36
»	»	korpor.	»	»	» 2	»	»	24
»	»	soldaat	»	»	» 1½	»	»	18

»en zal alle drie maanden door de corpsen aan den chef der generale staf worden gezonden lijsten der inlandsche militairen, welke in 't geval zijn pensioen of gagement te kunnen erlangen, geverifieert door den commissaris van oorlog en chef van den staf of commanderenden officier der divisie".

5 November. *Maatregel ten aanzien van slaven, te Makasar voor den militairen dienst aangekocht.*

Als een merkwaardig staaltje van de uiterst willekeurige wijze, waarop Daendels somtijds de belangen van den Lande behartigde, diene het volgende.

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, overwegende, dat de prijs van rd^s 90 bij voorschieting en van rd^s 100, zilver geld, bij de leverantie voor ieder slaaf, welke ingevolge de door den Maccassers gouverneur, van Braam, gemaakte overeenkomst op Java word aangebragt om tot den militairen dienst te worden geëmploijeerd, veel

te hoog is en alle bevorens op Maccasser getroffen transactien ter verkrijging van slaven surpasseerd;

dat de door den gouverneur van Braam bijgebragte reden voor dien verhoogden prijs, namelijk het rugtbaar worden te Maccasser, dat de slaven alhier voor den lande zijn ingekogt tegen rd[s] 175, papier, en op Java à Sp[s] 80, zilver geld, per kop, in geen computatie kan worden gebragt, wijl het gouvernement nog na die inkopen in den loop dezes jaars aan dezelfde aannemers, welke met den gouverneur hebben gecontracteerd, aanbesteeding heeft gedaan tegen de gewoone betaling van rd[s] 60 zilver geld voor de beste der slaven, welke door hun alhier zullen worden aangebragt;

dat de voorschrevene daadzaak ten duidelijkste de verkeerde directie van den Maccassers gouverneur in deze prouveerd, daar het gouvernement met grond van den invloed eens gouverneurs had mogen verwagten, dat hij althans ter plaatse zelve niet meerder voor de slaven zoude behoeven te betalen, als waarvoor men dezelve te Batavia heeft gecontracteerd, en mitsdien het gouvernement niet gerekend kan worden gehouden te weezen om de voorschreven onereuse overeenkomst te homologeeren;

besluit, dat alle de slaven, welke ten gevolge der door den meermelden Maccassers gouverneur gesloten transactie alhier en op Java zullen worden aangebragt, tegens de ordinaire betaling van rd[s] 60. zilver geld, per kop zullen worden geaccepteerd, doch dat, bij aldien de aanvoerders dier slaven niet mogten inclineeren dezelve voor dien prijs aan het gouvernement over te laten, dezelve terug kunnen erlangen, mits dan ook dadelijk met alle de door hun herwaards gebragte slaven naar Maccasser retourneerende, alwaar hun de faculteit word gelaten de schade deswegens te verhaalen, zooals zij dit te raden zullen worden.

5 November. *Publieke verkoop voor afbraak van het fortje, Philippina, te Buitenzorg met de daarvoor gelegen batterij.*

Volgens Daendels had dit fortje »hoegenaamd geen nut voor

»den dienst van Zijne Majesteit". — De kooper moest binnen acht dagen na den verkoop met het afbreken beginnen en den grond »applaneren".

Blijkens een besluit van 13 December 1808 was de eenige bieder de prefect der Jakatrasche en Preanger bovenlanden, van Motman, aan wien de afbraak voor 1300 rijksdaalders, papieren geld, werd toegestaan.

8 November. *Overvoer van »recruten of bandieten" naar Ambon of Banda.*

Is besloten, dat alle handelaren, welke ten gevolge van bereeds geobtineerde of nog te verkrijgen permissie van dit eiland [Java] naar Arouw, Lingga en andere, om de Oost van Indië gelegen plaatsen ten handel willen varen en dienvolgens, conform de orders op de particuliere vaart en handel, verplicht zijn alvorens Amboina of Banda aan te doen, gehouden zullen zijn bij vertrek van Batavia of van Java op iedere zes lasten, welke hunne vaartuigen groot mogten wezen, een recruut of bandiet mede te voeren om door hen op Amboina of Banda tegens betaling van rd^s 5, zilver geld, per kop te worden afgeleverd.

13 November. *Last op den prefect van Samarang en Demak in het bosch van Weleri (regentschap Kendal) rijstvelden te doen aanleggen.*

In overleg met den inspecteur-generaal der houtbosschen moesten 60 morgen laag land, in voornoemd bosch gelegen en voor de hout-cultuur ongeschikt bevonden, in sawah's herschapen worden; maar geld werd daarvoor niet toegestaan.

15 November. *Toekenning uit de krijgs-kas eener toelage ad 5 rijksdaalders 's maands aan twee oude en onvermogende weduwen.*

15 November. *Aanstelling van een Javaan tot fiscaal bij den grooten landraad in den Oosthoek.*

Dit is het eerste voorbeeld van dien aard, hetgeen aangetroffen is.

16 November. *Verkoop van de landen Bekasi en Papisangan.*

Is goedgevonden en verstaan:

ten eersten: het land Baccassie met dies passer aan den heer Raad ordinair van Riemsdijk af te staan voor de daarvoor getaxeerde waarde van rd[s] 25000, mits de daarop staande twee suikermolens, volgens het daarvan aangegaan contract, in het bezit worden gelaten van den tegenwoordigen huurder, tot dat de schulden van de insolvent overleden suikermolenaars, Sim Simko en Sim Kiamko, aan den Lande zullen zijn verevent; en

ten tweeden: het geheele land Papisangan per publieke vendutie te laten verkopen, onder voorwaarde, dat hetzelve zal belast zijn en blijven met het servitut van alle de pancallangs of ontlaad-, inscheep- en stapelplaatsen van andere suikermolens, welke zich aldaar bevinden, met een ruime en ongehinderde toegang tot dezelve, zoo als tegenwoordig plaats vind.

22 November. *Inlijving van het rijk Bantam.*

Het door Daendels te Serang ter zake genomen besluit luidt, als volgt:

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking nemende, dat na hoogstdeszelfs arrivement te Bantam de geloofwaardigste berigten zijn ingekomen, dat de gepleegde moord aan den commandeur du Puy, den luitenant Kohl, en nog een Europees en drie inlandsche militairen met omstandigheden zijn verzeld gegaan, dat men daaruit met volle zekerheid kan opmaken, dat de Sulthan, ofschoon misschien in het geval zelve lijdelijk, daar in echter, zoo niet genoegen geschept, ten minste niet belet heeft, dat de wreedaardigste en verraderlijkste daaden daarbij zijn gepleegd en uitgeoeffend geworden;

dat wijlen gemelde du Puy, na alvoorens op de gewoone wijze door een zendeling van den sulthan te zijn afgehaald, bij hem in het fortres de Diamant gekomen en in eenige

woordentwist geraakt zijnde over de opzending van den afgezetten rijksbestierder of Mancoe Boemie na Batavia, daarvan al ten eerste de mishandeling van hem, du Puy, het gevolg geweest is, niet zoo zeer door den Sulthan zelven, maar door het volk van gemelden rijksbestierder, over hetwelk hij als vorst authoriteit genoeg hadde zulks te beletten;

dat hier uit al verder de gepleegde, gruwelijke moord voortgevloeid zijnde, het lijk van den commandeur voormeld bij de beenen voor den Sulthan en voorts op de veragtelijkste wijze na de rivier gesleept en daarin is geworpen geworden;

dat dit hetzelvde geval geweest is met de overige om het leven gebragte Europezen en inlandsche militairen en bovendien aan het gedrag, omtrent den in den dalm de wagt gehad hebbenden luitenant Kohl gehouden, is beweezen, met welk een gepremediteerde opzet en verraadelijk overleg die schandelijke daad is bestierd, daar hij, Kohl, na een nagt in den tronk gezeeten en dus des Sulthans gevangene geweest te zijn, des daägs daar aan daar uitgehaald en vervolgens in koelen bloede is gemassacreerd, zonder dat die wandaad door den Sulthan, die zulks geheel in zijn magt hadde, is tegengegaan of belet geworden;

dat door eenige van Sulthans zendelingen de order na de bocht van Anjer is gezonden om de drie zich te dier tijd daar bevindende, weerloze Europeezen almede in koelen bloede te vermoorden, dewelke echter, daarvan bij tijds verwittigd geworden zijnde, zulks over zee hebben weten te ontkomen (¹):

dat bij arrivement van zijne excellentie met hoogstdeszelfs gevolg te Bantam gebleken is, dat de Sulthan, wel verre van over het gebeurde zijn leedweezen te betuigen, veel eer op

(¹) Volgens een brief van den Raad van Indië, Chassé, aan zijn collega, Riemsdijk, dd. Serang 21 November 1808, zijn deze Europeanen gewaarschuwd door den te Anjer »voor Bantams Koning het gezag voerenden paap" en over Poeloe Pandjang naar het fort Speelwijk gevlucht. Als belooning kreeg die »paap", hadji Abdoe'llah, op 28 November 1808 van Daendels den titel Aria, een gouden, met brillanten bezetten buikband en twee gouden krissen. Ook werd hij in zijn beheer van Anjer bevestigd.

een halstarrige wijze de gelegenheden ontdooken heeft om tot eenige bemiddeling te komen, niet alleen door het weigeren van gehoor aan den prefect der Jaccatrasche bovenlanden, Willem Casimier van Motman, die met orders van zijne excellentie aan hem was afgezonden, maar zelvs ook te difficulteren in de ontmoeting voor het fortres Speelwijk van den ridder en directeur generaal, Wouter Hendrik van IJsseldijk, en den Raad ordinair van Indiën, Petrus Theodorus Chassé, dewelke door zijne excellentie waren verzogt zich uit het campement Ceram ten dien einde derwaards te begeven;

dat zijn excellentie, niet willende of vermogende te dulden, dat de waardigheid van het Hollandsche gouvernement, hetwelk door den gepleegden moord aan een Lands ambtenaar, die de bij hem ontfangen orders executeerde, bereeds op eene zoo ongehoorde wijze was beleedigd, verder wierd gekrenkt, en gebruik makende van de middelen, die hoogstdezelve ter handhaaving van die waardigheid had nodig geacht daar te stellen, zich in de verplichting heeft bevonden om den Sulthan in zijn dalm te doen omzingelen en, bij weigering zich vrijwillig over te geven, door de wapenen daartoe te noodzaken, hetwelk dan ook van dat gevolg is geweest, dat de dalm geforceerd en hij, Sulthan, zich gevangen gegeven hebbende, in 's Lands fortres Speelwijk is overgebragt geworden [1];

overwegende verders, dat gemelde, nu gevangen Koning zich geheel onwaardig gemaakt heeft om langer over het rijk van Bantam als zodanig het gezach uit te oeffenen en dat hetzelve door deze met 's gouvernements waardigheid allezints bestaanbaare demarche direct en in een meer vollen zin, als bevorens plaats had, is geworden een conquest, geheel afhangende aan de dispositie en het welbehagen van het Hollandsch gouvernement; en daarbij nog in aanmerking nemende de noodzakelijkheid, dat een zoo veragtelijk schandaad, als is het vermoorden van 's Lands eersten ambtenaar

---

(1) De traditie wil, dat Daendels, bij de gevangenneming van den Sultan, dezen, die op zijn troon zat, de hand gereikt en hem van dien troon getrokken heeft om zelf daarop te gaan zitten.

en meerdere dienaren, met die rigeur worde behandeld en afgedaan, dat andere vorsten en inlanders, aan het Hollandsch gouvernement onderworpen of van dies protectie gebruik makende, daaraan voor altoos een exempel hebben, heeft besloten:

1° het koningrijk Bantam te verklaren tot domein van Zijne Majesteit den Koning van Holland ten einde over hetzelve zoodanig te beschikken en te disponeeren, als tot welvaart van land en volk en overeenkomstig het belang van den Lande zal bevonden worden te behooren;

2° den tegenwoordigen kroonprins, Pangerang Ratoe Alie Oedien, uit consideratie voor het oude stamhuis der Bantamsche vorsten te benoemen tot Sulthan van Bantam, onder zoodanige bepalingen en restrictien, als bij een daarvoor te formeeren instructie en eed, alsmede bij het reglement, op het bestier van deze prefecture te ontwerpen, zullen worden geëxpliceerd;

3° de Lampongsche provincien en alle de daar gevonden wordende havens aan het bestier van den Koning van Bantam te onttrekken en onder het direct oppergezach en beheering van het Hollandsche gouvernement te nemen; en

4° het Oostelijke gedeelte van het Bantamsche rijk, hetwelk door den Sulthan aan Chineezen is verhuurd geworden, loopende van het regentschap Tangerang langs de rivier Tjidanie tot 300 roeden over de rivier Tjimantjerie, zoomede de districten Sading en Jessingen, als afgezonderd van het Bantamsche rijk te verklaren en dezelve met de ommelanden van Batavia te vereenigen.

In 1752 waren de Lampongs door de Indische Regering als leen aan den Sultan van Bantam afgestaan.

22 November. *Aanstelling van een prefect van Bantam.*

Deze, — een oud-eerste secretaris van de Regering — kreeg, met behoud van zijnen rang en pensioen, voorloopig een daggeld van 20 rijksdaalders, zilver geld.

22 November. *Proclamatie aan het Bantamsche volk.*

Zijne excellentie de heer Maarschalk van het Koningrijk Holland, Herman Willem Daendels, maakt hiermede in hoogstdeszelfs betrekking van Gouverneur Generaal praealabel aan alle Bantamsche onderdanen bekend, dat om den wille van het onlangs voorgevallene in Sulthans dalm, waardoor de eere en waardigheid van het Hollands gouvernement en door hetzelve die van Zijne Majesteit den Koning van Holland op de ongehoordste wijze is aangerand en beleedigd, de Padoeka Sirie Sulthan Aboel Nassan Mohamat Isack Sainoel Moestakien door hoogstdenzelven is vervallen verklaard van de Koninklijke waardigheid en dat dezelve eerlang met behoorlijke plegtigheid zal worden opgedragen aan den wettigen kroonprins, Pangerang Ratoe Alie Oedin, van welk voor het Bantamsche rijk en dies onderdanen noodzakelijk, heilrijk besluit de gemeente door eene publicatie, waarin de redenen, die daartoe aanleiding hebben gegeven, breeder zullen worden gedetailleerd, zal worden bekend gemaakt, gelastende en bevelende aan alle pangerangs, aria's en mindere hoofden en onderdanen van het Hollands gouvernement in het Bantamsche rijk om gemelden Pangerang Ratoe Alie Oedin als haar aanstaanden Sulthan te erkennen, verwagtende hoogstgemelde zijne excellentie de heer Maarschalk en Gouverneur Generaal, dat dezulken, die uit vreeze hunne woningen hebben verlaten, daarin ten spoedigsten zullen terug keeren om onder de protectie van het hooge Hollands gouvernement de rust en vrede te genieten, die het doel is van hetzelve, onder verzekering, dat niemand eenig leed zal geschieden, die geen deel gehad heeft in de opgemelde, aan het Hollands gouvernement aangedane beleediging.

En opdat hiervan niemand eenige onwetendheid zoude kunnen voorwenden, zal deze gepubliceerd en geaffigeerd worden ter plaatse gebruikelijk.

24 November. *Proclamatie aan het Bantamsche volk.*

Alzo de eere van het Hollandsch Gouvernement door het

doodschieten van den Pangerang Warga di Radja, bevoorens mancaboemie of rijksbestierder, en verdere genomene maatregelen genoegzaam gewroken is over het vermoorden van haar eersten ambtenaar, den commandeur te Bantam, P. P. Du Puy, zo word hiermede uit naam van zijn excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal aan alle Bantammers, zonder eenige uitzondering, vergiffenis verleend en gegeven over het gebeurde.

En opdat een ieder zich daarna schikken en gerustelijk in zijn woning kan terugkeeren, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaatse gebruikelijk.

24 November. *Machtiging op den Sultan van Bantam de nalatenschap van den ter dood gebrachten rijksbestuurder zich toe te eigenen.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking nemende, dat, daar de nieuwe orde van zaken in het Bantamsche rijk, waardoor de bezittingen van ieder individu wordt gewaarborgd en derzelver nalatenschappen aan hunne naaste bloedverwanten moeten vervallen, nog niet is geintroduceerd ([1]) en boven des de op heden gefusilleerde rijksbestierder, Pangerang Warga di Radja, door zijne misdadige handelwijze althans niet heeft gemeriteerd, dat zijne naastbestaanden, bij uitzondering dier oude instelling, in het bezit van deszelfs nagelaten inboedel zouden worden gelaten.;

en tevens aan den nieuw geëligeerden Sulthan van het Bantamsch rijk een blijk willende geven van hoogstdeszelfs toegenegenheid en vaderlijke zorgen om den Sulthan in de gelegenheid te stellen om zich op eene, aan zijne hoge charge geëvenredigde wijze te kunnen etablisseren;

besluit den Sulthan van Bantam te autoriseeren en te qualificeeren zoo als dezelve wordt geautoriseerd en gequalificeerd bij deze, om den meermelden boedel van den pangerang

([1]) De Bantamsche adat luidde, dat de Sulthan, des verkiezende, elke nalatenschap van een zijner onderdanen kon naasten.

Warga di Radja aan te slaan en zich toe te eigenen en denzelven tot dat einde te agterhalen en te doen agterhalen, werwaards dezelve zich door het rijk van Bantam verspreid mogt bevinden.

26 November. *Eed-formulier voor den rijksbestuurder van het Bantamsche rijk.*

Ik beloove en zweere, dat ik Zijne Majesteit den Koning van Holland als opperheer van het rijk van Bantam en zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën als hoogstdenzelven representerende gehouw en getrouw zal zijn;

dat ik den dienst van rijksbestierder over het Bantamsche rijk met alle ijver en vlijt zal waarnemen tot welvaart van land en volk;

dat ik den Sulthan het behoorlijk respect zal bewijzen, doch geene bevelen van zijn hoogheid zal uitvoeren, als die door den prefect van het Hollands gouvernement aan hem gegeven zijn, navolgens de instructie, door den Koning vóór het aanvaarden van den Bantamsche troon plegtig bezworen;

dat ik waken zal tegen alle onwilligen, die zich in het Bantamsche rijk zouden mogen vertoonen, en den prefect zal informeeren van alle zaken, die tegen de goede rust van het rijk, hetzij door den Sulthan of anderen, mogten geprojecteerd of ondernomen worden.

Op den 27sten November 1808 werd deze rijksbestierder, die den titel Arja voerde, tot Pangeran verheven.

26 November. *Inlijving bij het Bataviasche gebied van de landen Sading, Djasinga, enz.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking nemende, dat de verwaarloosde staat van policie, waarin de nieuw van het Bantamsch rijk afgenomene

en bij de Bataviasche ommelanden gevoegde landerijen Sading en Djasinga en het Oostelijke gedeelte van het rijk van Bantam, loopende van het regentschap Tangerang langs de rivier Tjidanie tot over de rivier Tjikandie, verkeeren, vordert, dat daarin spoedig en efficatieus worde voorzien en geregeld op de zelfde voet en wijze, als ten aanzien der ommelanden van Batavia is geadopteerd;

en tevens ter voorkoming van alle dubiteiten het gedacht territoir van behoorlijke limiet-scheidingen willende doen voorzien;

besluit den drossaart der Bataviasche ommelanden, L. Z. Veeckens, te gelasten, zoo als hij gelast wordt bij dezen, zich naar de voorschreven districten te begeven en zich aldaar naar den staat dier landen te informeren en te doen informeren, ten einde op grond zijner verkregen kennis de geschiktste middelen aan de hand te geven om in dezelve eene gelijke inrigting en policie in te voeren, als in de ommelanden van Batavia is gerecipieerd; met verdere last om direct een aanvang te maken met de grensscheidingen van merkpalen te voorzien, aan de eene kant beschreven of gebrand met het woord Batavia en aan geene zijde naar het Bantamsch territoir met het woord Bantam: en [wordt hem] tot het in executie brengen van dit laatste poinct authorisatie verleend ten dien einde een geschikt persoon van het kantoor van den landmeter te requireren.

Nopens de kampong's, behoorende tot de desa Lenkong, uit ongeveer 30 huisgezinnen bestaande en jaarlijks voor 30 Spaansche matten aan producten opleverende, ontstond geschil bij het bepalen der grensscheiding tusschen Bantam en Djasinga, waarom de Regering den 28sten Maart 1809, »ter »eviteering van alle dubiteiten" bepaalde, dat Lenkong bij Djasinga behoorde

27 November. *Instructie voor den Sultan van Bantam.*

Ofschoon de schandelijke en verraderlijke moord, onder het

oog van den nu van den Bantamschen troon vervallen verklaarden Koning, Paducca Sirie Sultan Aboel Nazar Mohamat Ishak Sainoel Mofakier, en zijne raadslieden en wel bijzonder op instigatie van den verachtelijken rijksbestierder, den pangerang Warga di Radja, aan den eersten ambtenaar van 't Hollandsch gouvernement, den commandeur Pieter Philip du Puy, en eenige mindere dienaren gepleegd, aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, Herman Willem Daendels, genoegzame en billijke redenen gave om de waardigheid van Koning over het Bantamsche rijk voor altoos te vernietigen en af te schaffen, te meer daar opgemelde Koning, wel verre van zijn schuldig hoofd in den schoot der genade en vergiffenis te leggen, op een halstarrige wijze heeft van de hand gewezen de gelegenheden, die hem tot het verkrijgen derzelve gegeven waren, waardoor zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, als representerende Zijne Majesteit den Koning van Holland, zich ter handhaving van de eer en waardigheid van het Hollandsch gouvernement verpligt heeft gevonden om hem daartoe door militaire maatregelen te noodzaken en waardoor dan ook het kasteel, de Diamant, hetwelk tot een verblijfplaats heeft gediend van de Bantamsche Koningen, met alles, wat daarin is, is geworden een eigendom van den overwinnaar, zoo heeft zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal echter uit consideratie over de onschuld van den Kroonprins, den pangerang Ratoe Alie Oedien, aan die ongehoorde schandaad, waardoor de nagedachtenis van het aloude Bantamsche Koninklijk geslagt voor eeuwig is bevlekt geworden, op denzelve wel een gunstig oog willen vestigen en daardoor aan hem en de Bantamsche onderdanen willen toonen, dat, zoo zeer als het Hollandsche gouvernement niet wil en nimmer dulden zal, dat hetzelve op eenigerlei wijze worde beleedigd, ook aan de andere zijde genegen is zich te schikken naar de oude gewoonte van het Bantamsche rijk, dewelke steeds mede heeft gebragt, dat hetzelve door Koningen is bestierd; en uit welke consideratie hoogstgemelde zijne excellentie bij hoogstdeszelfs besluit van den 21en November dezes jaars gemelden

pangerang Ratoe Alie Oedien heeft aangesteld tot Sultan van het Bantamsche rijk onder de volgende conditien en verpligtingen:

Art. 1. Dat de op de kust van Sumatra gelegene en in den jare 1753 door de voormalige Compagnie ter beheering aan den Sulthan Aboel Moehalie Mohamad Wasie Halamien in leen afgestaane Lampongsche provintien voortaan van het Bantamsche rijk zijn afgescheiden en geheel en al sorteren zullen onder het bestier van het Hollandsch gouvernement, zonder dat de Koning zich daarmede in het minst zal mogen bemoeijen of daarin eenige bevelen geven.

Art. 2. Dat de Sulthan in zelver voege geen het minste regt zal hebben eenig gezag uit te oeffenen over de landen, liggende langs de rivier Tjidanie tot 300 roeden beoosten de rivier Tjimanderie, als ook niet over de landen Sading en Jessinga, al dewelke van het Bantamsche rijk afgezondert en gevoegd zijn bij de ommelanden van Batavia om geheel en al door het Hollandsch gouvernement, zonder bemoeienis van iemand anders, te worden bestierd.

Art. 3. Dat de Sulthan verpligt zal zijn op een plegtige wijze trouwe en gehoorzaamheid te zweeren aan Zijne Majesteit den Koning van Holland, als souverain vorst en opperheer over het Bantamsche rijk, en voorts aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal en Raden van Indiën als hoogstdenzelven representerende.

Art. 4. Dat de Sulthan zich onderwerpen zal aan een zoodanig reglement, als hem door het Hollandsch gouvernement zal worden voorschreven en geschikt zal zijn om, zoowel hem, als den pangerang, pangawas, hoofden en gemeene onderdanen een gevestigd genot te doen hebben van een welvaart, waarvan zij bevoorens geen denkbeeld hadden.

Art. 5. Dat de Sulthan de orders zal respecteeren en obedieren, die hem door den prefect, die het Hollandsch gouvernement representeerd, zullen gegeven worden en geene nieuwe uitvaardigen, nog lasten of contributien op de onderdanen leggen zal dan overeenkomstig de bevelen, door den prefect gegeven of door denzelven goedgekeurd.

Art. 6. Dat hij den rijkbestierder, — die door het Hollandsch gouvernement word aangesteld en de generale uitvoerder is der bevelen; dewelke bezweeren zal, dat hij geene andere orders zal uitvoeren dan de zoodanige, die door den prefect aan den Sulthan gegeven en goedgekeurd zijn, — niet zal noodzaken tot het observeeren van eenige andere orders, hoegenaamd.

Art. 7. De domainen en inkomsten, bevorens tot het hof van Bantam behoord hebbende, zullen voortaan worden verpagt en geheven door het Hollandsch gouvernement en de Sulthan jaarlijks in persoon genieten een somma van 15000 Spaansche matten; echter zullen aan den Koning bovendien verblijven de passer van het land Krekel, die nu jaarlijks verhuurd is

voor	Sp.	m.	108
de Blahan	»	»	160
het verkoopen van buffels aan de suikermolens	»	»	170
de pacht van de pinang en zoete appelen	»	»	80
» » » kapok	»	»	70
» » » 't zout op Waliekoekon	»	»	60
» » » » » Panetjikan	»	»	35
» » » » » Boejanagaoe	»	»	50
» sirie en kalk op Tanara	»	»	150
» buffel-slagterijen	»	»	540
» kapok Ceram	»	»	120
» praauw balok en brandhout op Tjabambaij	»	»	264
» gember en toebak op Margalango	»	»	126
» visch op Torrate	»	»	1392
» passer op Ceram	»	»	624
» » » Tjilegon	»	»	264
» » » Margalango	»	»	180
» » » Margasana	»	»	108
» » » Kalodra	»	»	192
» » » Tjidasirie	»	»	54
» » » Passir lanie	»	»	72
» » » Goelatjies	»	»	36

zullende in den vervolge niemand van de Bantamsche grooten, wie het ook zij, van het betalen van pacht ontheven zijn.

Art. 8. De tegenswoordige pangerangs en andere hoofden worden gecontinueerd in hunne rangen, doch zal de Sulthan geene andere of nieuwe creëeren mogen of aanstellen, hetwelk geheel en al aan den heer Gouverneur Generaal zal zijn overgelaten.

Art. 9. Ook zal de afzetting van regenten en andere ambtenaren op geenerlei wijze door den Sulthan mogen geschieden, maar hij daartoe verzoek kunnen doen aan den heer Gouverneur Generaal, indien wettige redenen die afzetting noodzakelijk maken.

Art. 10. Echter zal de Sulthan het regt hebben om hun mindere straffe op te leggen en ook om te mogen disponeren over de aanstelling en afzetting van mindere dienaren, die tot zijn huis behoren.

Art. 11. Aan de pangerangs en mindere hoofden zullen worden overgelaten zoo vele rijstvelden en volk, als een ieder tot zijn onderhoud, gevolg en diensten nodig heeft, en zal de Sulthan zijne broeders, neeven en verdere pangerangs en hoofden met alle bescheidenheid behandelen.

Art. 12. Het Hollandsch gouvernement uit het Bantamsche rijk, buiten de opgemelde domeinen, geene andere voordeelen willende trekken, als uit den aanplant van koffij en peper kunnen voortvloeijen, zal de aanplant daarvan met kragt geschieden onder het toezicht en directie van daarover aan te stellene Europeesche opzienders.

Art. 13. De Bantamsche onderdanen, die den aanplant doen, zullen daarvoor worden beloond navolgens de bepalingen, bij het reglement vast te stellen.

Art. 14. Ter bevordering van den aanplant zullen door den prefect over het Bantamsche rijk de daartoe het best geschikte plaatsen worden uitgekozen en de daarover aan te stellen opzienders wonen ter plaatze, waar die aanplantingen geschieden, zonder daarin door iemand hoegenaamd te worden gehinderd of gemolesteerd

Art. 15. Aan den prefect van het Bantamsche rijk zal door het Hollandsche gouvernement een plaats tot zijn verblijf en

dat van de meer benoodigde dienaren worden aangewezen, waarin de Sulthan verpligt zal zijn de gevorderd wordende assistentie te bewijzen.

Art. 16. Het Hollandsch gouvernement volk noodig hebbende tot de exstructie van eenige sterktens of andere werkzaamheden, zal hetzelve door den Sulthan geleverd en die arbeiders door het gouvernement betaald worden.

Art. 17. Alle Europeesche of inlandsche overloopers, die zich in de landen, die aan den Sulthan ter beheering worden overgelaten, zouden willen verschuilen, zullen op zijn order opgezogt en overgegeven moeten worden, zoo als mede alle menschendieven en slaven, deserteurs, zonder onderscheid, zullende de opvatters voor hun moeite behoorlijk worden betaald.

Art. 18. De Chineezen, Wetangers of Oostersche Javanen, Maleijers, Baliërs, Boegineezen, Maccassaren en andere volkeren, geene geboren Bantammers zijnde, zullen als voorheen niet onder de jurisdictie staan van den Koning van Bantam en kunnen en vermogen te trouwen met Bantamsche vrouwen en de kinderen, die daarvan voortkomen, zonder eenige uitzondering, almede direct van de jurisdictie van den Koning ontheven zijn.

Art. 19. Het lijfeigenschap der Bantammers bij dezen vernietigd zijnde, zal dienvolgende hunne nalatenschappen op hunne wettige descendenten of die zij daartoe mogten verkiezen, overgaan, zonder dat, gelijk bevorens, derzelver bezittingen bij overlijden aan den Sulthan zullen vervallen.

Art. 20. De Sulthan zal gehouden zijn de wegen en bruggen in 't Bantamsche te doen maken en onderhouden navolgens de orders, die hem daartoe door den prefect zullen worden gegeven.

Art. 21. Om voor altoos een exempel van straffe te stellen over den gepleegden moord aan 's Lands eerste ambtenaren en mindere dienaren zal het fort, de Diamant, hetwelk door de militaire magt is geforceerd en ingenomen, worden afgebroken en gedemolieerd.

Art 22. De Sulthan zal verpligt zijn zich met toestemming van het Hollandsch gouvernement een ander verblijf uit te kiezen, tot welkers oprigting hij door de Bantamsche onderdanen zal worden geassisteerd, ten ware hij verkoos in het huis, tegenwoordig door hem bewoond, te verblijven, hetwelk hij dan na zijn genoegen kan laten veranderen.

Art. 23. De tempel en de graven van de Bantamsche vorsten zullen blijven ter plaatse, waar die zijn, en de Sulthan en zijne familie de permissie behouden als voorheen daar den godsdienst te verrigten en hunne lijken te begraven.

Art. 24. De justitie zal in het Bantamsche op een beter en geregelden voet worden gebragt, zullende ten dien einde een landraad worden opgericht, bestaande uit eenige Bantamsche hoofden, en welke landraad zal worden gepresideerd door een dienaar van het Hollandsch gouvernement.

Art. 25. Voor gemelden landraad zal een instructie worden geformeerd, waarna zij zich zal hebben te gedragen, doch zal het recht van het verleenen van gratie voor altoos verblijven aan den heer Gouverneur Generaal.

Art. 26. Alle verplichtingen van de Bantamsche onderdanen zullen geregeld worden en zal niemand kunnen worden genoodzaakt eenige diensten te doen, die daarmede niet overeenkomen, wordende het recht van lijfeigenschap hiermede voor altoos afgeschaft.

Art. 27. Alle producten en voortbrengselen van het land, item het maken van lijwaten en andere handwerken zullen vrij verhandeld en verkogt mogen worden ter plaatse, waar de eigenaar die brengen zal, zonder aan andere lasten onderhevig te zijn, als bij het reglement zal worden bepaald.

Art. 28. Alle vorige gebruiken en hadats, die tot vernedering strekten van 's Lands dienaren, zullen zijn afgeschaft en zal de prefect over het Bantamsche rijk, bij den Koning komende, zoodanig gerecipieerd en ontvangen worden, als bij een nieuw ceremonieel zal bepaald worden.

Art. 29. Eindelijk wordt door het gouvernement aan den Koning, uithoofde van zijnen bekrompen staat, geschonken en

kwijt gescholden alle de oude rijksschulden tot een bedragen van / 627135, alsmede de schulden, die zijne predecesseurs bij 't gouvernement in de laatste jaren hebben gemaakt.

Art. 30. De Sulthan zal, nadat hij deze instructie of acte van verbintenis plegtig onder den alkoran zal bezworen en geteekend hebben, hetwelk ook door de pangerangs en hoofden zal geschieden op Maandag den 28en November, door eene commissie van wegens zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, mitsgaders de Raden van Indiën, publiek tot Sulthan over het Bantamsche rijk worden geproclameerd, met observantie van zulke plegtigheden, als bij die gelegenheid gebruikelijk en na de tegenwoordige omstandigheden geschikt zullen zijn.

Eed voor den Sulthan.

Ik belove en zwere, dat ik Zijne Majesteit den Koning van Holland, als mijn souverain opperheer, en den Maarschalk en Gouverneur Generaal, mitsgaders de Raden van Indiën, die hoogstdenzelven presenteeren, gehoorzaamheid en, trouw zal bewijzen in alles, wat van mij gevorderd word;

dat ik in allen opzichte zal naarkomen en, zooveel in mijn vermogen is, zal doen naarkomen, hetgeene mij in deze instructie is voorgeschreven en verder zal voorgeschreven worden;

dat ik met diepe erkentenis voor de aan mij bewezene gunst de onder mij gestelde Bantamsche onderdanen met redelijkheid behandelen en hunne welvaart bevorderen zal, zonder hen van hunnen wettigen eigendom te ontzetten of hun diensten en belastingen op te leggen, waardoor zij afkeerig zouden kunnen worden van mijn bestier;

dat ik mij voorts zal gedragen als een braaf Koning, die de welvaart van zijne ondergeschikten in allen deele behartigt, alleen met onderwerping aan zoodanige dispositien, als het Hollandsch gouvernement, dat mijne wettige overheid is, bij gebreke van dien over mij zal willen nemen.

(Onder stond) Op speciale authorisatie van zijne excellentie

den Maarschalk en Gouverneur Generaal hebbe ik ([1]) opgemelden eed, in presentie van de in margine bekend gestelde gecommitteerdens ([2]), den Pangerang Ratoe Mohamad Alie Oedien doen voorlezen, dewelke denzelve daarop ten plegtigste op den alkoran bezworen heeft, hetwelk ik hieronder met mijne gewone handteekening en Konings zegel voor het comptoir Bantam bevestig.

28 November. *Proclamatie aan het Bantamsche volk.*

Wij, Herman Willem Daendels, enz. doen te weten:

nademaal de voormalige Koning van Bantam, Padoeka Sirie Sulthan Abdul Nazar Mohamat Ishak Zijnoel Moetakien, zich niet heeft ontzien om, bestierd door zijne slegte raadslieden en speciaal door de instigatie en medewerking van den verachtelijken pangerang en rijksbestierder Warga di Radja, den eersten ambtenaar van het Hollandsch gouvernement te Bantam, den commandeur Pieter Philip du Puy, en noch eenige andere Lands dienaren in zijn eige dalm op de verradelijkste wijze onder zijn oog te laten vermoorden en bovendien, als was die schandaad niet bereeds misdadig genoeg, de lijken van gemelden commandeur en verdere dienaren op de wreedste wijze te mishandelen, hetwelk hij, even wel als de moord zelve, hadde kunnen beletten. over welke, in de Bantamsche geschiedenis nimmer gehoorde euveldaad hij, Sulthan, geen het minst berouw getoond of vergiffenis gevraagd, maar veel eer de gelegenheden van de hand gewezen heeft, die hem tot het verkrijgen van dien gegeven waren, en waaruit dan ook is gevolgd, dat zijn excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal heeft moeten gebruik maken van de aan hoogstdenzelven ter handhaving van de eer en de waardigheid van het Hollandsch gouvernement toevertrouwde middelen om den dalm te overweldigen en den Koning gevangen te nemen;

([1]) W. H. van IJsseldijk.
([2]) R. von Lutzow en G. W. C. van Motman.

en daar gemelde Koning door dit zijn schandelijk gedrag zich geheel onwaardig heeft gemaakt om den throon van zijne voorouders langer te bezitten en om die reden op den 21[en] November door zijn excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van zijn throon vervallen is verklaard, waardoor dezelve is komen te vaceeren;

zoo is het, dat zijn excellentie de Maarschalk voormeld, zoo uit consideratie van de onschuld aan opgemelden moord van den wettigen kroonprins, den Pangerang Ratoe Mohamat Alie Oedien, als uit die van het respect voor het oude geslagt van de Bantamsche Koningen en het verlangen der natie, en geen gebruik willende maken van 't door al het gebeurde en daarop gevolgde overweldiging van dén dalm verkregene regt om de waardigheid van Koning over het Bantamsche rijk voor altoos te vernietigen en af te schaffen, heeft goedgevonden op den 21[en] November wederom tot Koning van Bantam aan te stellen den opgemelden Pangerang Ratoe Mohamat Alie Oedien.

En daar het gebruik medebrengt, dat die aanstelling op eene plegtige wijze ter gewone plaatse geschied, zoo heeft meergemelde Maarschalk en Gouverneur Generaal al verder goedgevonden daartoe te benoemen den prefect van de Jaccatrasche bovenlanden, Gerrit Willem Casimir van Motman, en den kolonel en chef der genie, Balthazar Fredrik Willem baron von Lutzow, met volle macht om gemelden Pangerang Ratoe Mohamat Alie Oedien aan den volke voor te stellen, zoo als dezelve voorgesteld word bij dezen, tot wettigen Koning van Bantam onder den naam en titul van Padoeka Sirie Sulthan Abdul Mafachier Mohamat Alie Oedin.

Gelastende en bevelende aan alle pangerangs, pangauwas, mindere hoofden en onderdanen van het Hollandsch gouvernement in het rijk van Bantam om gemelden Pangerang Ratoe Mohamat Alie Oedien te erkennen, te respecteeren en te gehoorzamen als hun wettigen Koning, hebbende vermeend zulks alzoo ten nutte en welvaart van het Bantamsch rijk en volk te behoren.

Een uitvoerig »project-ceremonieel voor de krooning van »den Koning van Bantam op Maandag den 28sten November »1808" is vastgesteld, waarin o. a. merkwaardig is:

dat, na voorlezing van »het manifest" in de Hollandsche en Maleische talen, de hoogepriester in het Arabisch de genealogie der Bantamsche Sultan's moest voorlezen;

dat de 1ste commissaris, staande aan de rechter zijde van den Sultan, de rijks-kroon op diens hoofd zoude plaatsen;

dat de Sultan, de kroon afgezet hebbende, zich »na lands »gebruijk" moest laten wegen;

dat hij »alleen" met eene gereed staande koets naar den tempel zoude rijden, geëscorteerd door een detachement dragonders;

dat hij eindelijk, na andere plichtplegingen, voor den Gouverneur-Generaal in het fort Speelwijk zoude gebracht worden, waar hem een diner en negen officiële toasten, vergezeld van kanon-schoten, wachtten, zijnde de laatste toast: »de grootmoedigheid van het gouvernement, verleend bij het »geeven der generaale amnestie".

30 November. *Regelingen nopens de koeli's, werkzaam aan de versterkingen in de Meeuwen-baai (Bantam).*

Is besloten, dat aan de onderdanen van Bantam, welke aan de werken in de Meeuwe baai zullen worden geëmploijeerd, drie stuivers, zilver geld, voor ieder dag werkens zal worden uitbetaald en [dat zij] dezelvde randsoenen zullen genieten, als aan de inlandsche militairen worden verstrekt, uitgenomen de arack.

Onder bepaling voorders, dat, ten einde aan de rijstvelden of andere tak van culture der geëmploijeerd wordende 200 man geen schade worde toegebragt, dezelve alle 14 dagen door 200 andere Bantammers zullen worden geremplaceerd.

30 November. *Opdracht van het land Djasinga aan den Maarschalk en Gouverneur-Generaal, Daendels.*

Is goedgevonden en verstaan:

Ten eersten: tot een teeken voor de gemeente van de door zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal in Bantam bestreden overwinning heden morgen te twaalf uuren al het geschut van de stads wallen te doen lossen.

Ten tweeden: het land Jasinga aan hoogstgemelde zijne excellentie van wegens deze regeering te laten aanbieden tot een blijk harer dankbaarheid voor de opgemelde, heuchelijke gebeurtenis, ten einde over hetzelve in vrijen en vollen eigendom naar hoogstdeszelfs goedvinden te kunnen beschikken.

In de resolutiën der Indische Regering van 3 December 1808 is aangeteekend, dat Daendels het land Djasinga had »geaccepteerd".

Hij heeft zulks echter niet langer mogen behouden dan tot den 28sten Grasmaand 1810, toen te Batavia ontvangen werd eene missive van den Minister van marine en kolonien, gedagteekend 15 Hooimaand 1809, waaruit bleek, dat Z. M. de Koning met de »uitterste bevreemding" had bespeurd, hoe de Indische Regering door het wegschenken van het land Djasinga zich een souvereiniteits-recht had aangematigd, hetgeen alleen aan Z. M. toekwam, weshalve de gift »geannulleerd »en buiten effect" gesteld werd.

Ter zijner verontschuldiging schreef Daendels naar Nederland, dat hij, »hoe zeer met een geoorloofde vooruitzicht op »eigen voordeel, nogthans het land Jasinga minder om die »reden had geaccepteerd, als uit een poinct van ambitie om »hetzelve te trekken uit den staat van woestheid, waarin »het zich te voren bevond en door het oponthoud van roovers »en kwaad volk tot een geessel was van de ommelanden".

Voor zijne ten behoeve van Djasinga gedane uitgaven verlangde Daendels geene »compensatie".

2 December. *Opheffing van het hospitaal, verbonden aan het pennisten-gesticht te Batavia.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal,

in aanmerking nemende, dat bij de vereenvoudigde inrichting der geneeskundige dienst te Batavia en de complete organisatie van 's Lands buiten-hospitaal het onnoodig is geworden om een bijzonder hospitaal voor het gesticht der pennisten aan te houden;

besluit het gedachte hospitaal finaal in te trekken, zoo als geschiedt bij dezen, met qualificatie op de directeuren van het gedachte instituut om, bij indispositie der pennisten, dezelven naar het buiten hospitaal te doen overgaan, ten einde aldaar op dezelvde voet en wijze behandeld te worden als de officieren van 's Konings armée en marine.

3 December. *Machtiging op het collegie van Boedelmeesteren »om, tot dat het fonds van onbekende erfgenaamen en kamer ongelden weder toereikende zal zijn, de voorschotten, welke door gedagte kollegie bij het emancipeeren van slavinnen, die bij haar insolvent overleden lijfheeren kinderen hebben verwekt, worden verstrekt, te betalen uit de inkomsten der belasting, op het emancipeeren van lijfeigenen door Chineezen en inlanders gesteld".*

3 December. *Intrekking van het bepaalde op 30 December* 1800 *nopens het uitzetten van gelden door het collegie van Weesmeesteren.*

Het kollegie van Weestmeesteren vertoond hebbende, dat het besluit dezer regering van den 30en December 1800, waarbij de respective kollegien worden gelast om, ter tegemoedkoming der in verval zijnde wagen-verhuurderijen, van de capitalen, bij hun op dezelve beleend, voor eerst en tot nader order, instede van een half, een quart percent ter maand te laten betalen, zeer tot nadeel en bezwaar van de inkomsten der kamer is strekkende, alzoo aan de pupillen zelfs drie achtste ten hondert ter maand werd te goed gedaan en daarenboven, buiten de gewone renten, een merkelijk getal

behoeftige kinderen uit de kamergelden werden onderhouden, zoo is goedgevonden en verstaan, met intrekking van voornoemd besluit van den 30en December 1800, hun Eerwaarden wijders te permitteeren om de hun aanbetrouwde capitalen uit te zetten op zoodanige renten, als zij ten besten en meesten voordeele noodig zullen oordeelen, mits echter niet excedeerende een half percent ter maand.

3 December. *Benoeming door de Indische Regering van een Bataviaschen predikant tot professor honorair in de theologie.*

In aanmerking genomen zijnde de langjaarige dienstverrigtinge van den thans eenig overgebleeven predikant van de Hollandsche gereformeerde gemeente alhier, Johan Theodorus Ross, en de bereidwilligheid en onvermoeiden ijver, waarmede hij die eerwaardige bediening steeds waarneemd ten genoegen en goedkeuring van dezelve gemeente, zoodat hij daardoor en door zijne roemenswaardige talenten in de verkondiging van Gods woord en zijn onbesproken wandel de algemeene achting en genegendheid heeft verworven;

en daar deze allezints loffelijke verdiensten eenige belooning meriteeren, zoo is met goedkeuring van zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal goedgevonden en verstaan denzelven aan te stellen tot professor honorair in de theologie, onder het genot van eene extra toelage van rds 2000 's jaars boven het thans door hem genoten wordende vast jaarlijks tractement; en zal hiervan aan den kerkenraad der voorzegde gemeente worden kennis gegeven.

3/9 December. *Voorschriften nopens den verkoop van opium.*

Nademaal ons te voren is gekomen, dat de pachter van den invoer en verkoop van amfioen te Batavia, dies ressort en het Bantamsche rijk zich zonder de nadere voorziening dezer

regering niet genoegzaam in staat zal bevinden den clandestienen handel in dat artikel naar vereisch te kunnen tegengaan, zoo is het, dat wij, hierin willende voorzien, op den 3ren dezer in Rade van Indië goedgevonden hebben te statueeren, gelijk gestatueerd word bij dezen:

dat, bij aldien eenige clandestine handelaars in amfioen zich bij achterhaling tegen het volk van den pachter komen te verzetten, de potia's, zoo van de bazaars, als die der suikermolens, en alle de hoofden in het Bantamsche rijk gehouden zullen zijn het volk van den pachter te adsisteeren en dat, zulks voorvallende in de campongs, de wijkmeesters, mandadoors en campongs volkeren tot een gelijke adsistentie zullen verplicht wezen;

dat de potia's van de suikermolens, aan wie de handel in gekookte amfioen voor hunne boejangers is gepermitteerd, voortaan niet meer op particuliere wegen en plaatsen dien handel zullen mogen drijven, zooals thans plaats vind;

dat de amfioen, welke gouvernements wege is verkocht en door de inwoonders alhier nog word bezeten, voor ultimo dezer maand door hen zal moeten worden van de hand gezet of, tot dat hun de gelegenheid tot den uitvoer daarvan zal voorkomen, in 's Lands pakhuizen worden geborgen, dan wel, zulks verkiezende, aan het gouvernement zal kunnen worden teruggegeven voor de prijzen, waarvoor die bij hetzelve is ingekogt;

en eindelijk dat het den pachter zal vrijstaan alle de bollen amfioen bij verkoop te mogen tjappen en de ongetjapte te agterhalen en te confisqueeren.

Gelastende en bevelende den drossaard der Bataviasche ommelanden, den bailluw dezer stad en den prefect te Bantam, alsmede een ieder, dien het zoude mogen aangaan, den inhoud dezes stiptelijk te agtervolgen en te doen agtervolgen.

En opdat niemand hiervan eenige onwetendheid zoude kunnen voorwenden, zal deze, zoo ter dezer hoofdplaats, als op de prefecture Bantam gepubliceerd en in de Chineesche en gewone inlandsche talen worden geaffigeerd ter plaatse gebruikelijk.

6 December. *Bepaling van de hoeveelheid kruit voor kardoezen.*

Is besloten, dat voortaan bij de kardoezen voor alle calibers de ondervolgende quantiteit kruit zal worden gebruikt, als:

tot de schoten met rondscherp een derde gedeelte der zwaarte van de kogel van 't kanon;

tot de schoten met druiven of blikke doozen voor de veldstukken en voor de zwaardere calibers, mede een derde van de kogel zwaarte;

wijders dat de saluten, dewelke van de havens gedaan worden, met een derde van de kogel zwaarte zullen geschieden en dat tot de andere saluten, alsmede bij de exercitien, een zesde gedeelte van de kogel zwaarte zal worden gebezigt.

Zie ook 15 Lentemaand 1810.

6 December. *Voorziening in de behoefte aan rijst en olij van de militairen te Buitenzorg en te Djasinga.*

Is besloten, dat de gewone verstrekkingen aan de troepes op Buitenzorg en Djasinga van olij en rijst voor den minst verkrijgbaaren prijs zullen worden ingekogt en verstrekt, en dat mitsdien zal cesseren de verstrekking van gemelde artikelen uit de magazijnen te Batavia; wordende de schout, Halewijn, belast met den inkoop op de minst kostbare wijze van meermelde artikelen, voor zooverre benodigt.

7 December. *Verhooging der tractementen van de klerken op het bureau van den commissaris van oorlog voor de divisie Batavia.*

De 1e klerk kreeg 40 in plaats van 15 rijksdaalders 's maands; de 2e 35 in plaats van 20 en de 3e 30 in plaats van 20 rijksdaalders.

7 December. *Regeling der uitbetaling van tractementen aan militairen in het Buitenzorgsche.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat voor de militairen, gedetacheerd op Buitenzorg en op het land van Jasinga, de inkoop van alle noodwendigheden aan deze troupes duurder dan ter hoofdplaats Batavia komt te staan, terwijl bovendien op het land Jasinga de grove, kopere munt geheel ongangbaar is;

besluit, dat de tractementen dier troupes, voor zoover dezelve op Buitenzorg guarnizoen houden, zullen worden uitbetaald voor de helft in zilver geld en voor de wederhelft in papieren van credit en koper munt, terwijl het menage-geld continueren zal in kopere munt betaald te worden;

dat wijders aan de troupes, op het land Jasinga gedetacheerd en aldaar het gebruik der Japansche kopere munt missende, derzelver tractementen zullen worden uitbetaald geheel in zilvere muntspecie, als mede het menage-geld, doch zonder de verhoging, welke aan de troupes in en om Batavia geaccordeert is;

voorts, dat de tractementen der officieren, behoorende tot de generale staf op Buitenzorg, uit aanmerking der extraordinaire depenses, waaraan dezelve bij continuatie subject zijn, even als op Samarang, mede alhier uitbetaald zullen worden de helft in zilver en de wederhelft in papiere munt, zonder intermissie.

Den 13^en^ December 1808 is deze regeling ook toepasselijk verklaard op de militairen, te Tjiandjoer gecantonneerd.

7 December. *Regeling van het ceremonieel, in acht te nemen door den prefect en den Sultan te Bantam.*

Art. 1. Er zal geen ceremonieel plaats hebben als bij gelegenheid, dat de prefect eene buitengewone audientie bij den Koning zal gevraagd hebben.

Art. 2. Bij die of dergelijke, officieele gelegenheden, dewelke aan de omstandigheden worden overgelaten, moet de prefect, na alvorens den Koning van de reden van die ontmoeting te hebben doen informeren, door vier zendelingen afgehaald en het ceremonieel van de zijde der Bantammers geobserveert worden bevorens gebruikelijk.

Art. 3. De prefect, na den Koning gaande, zal zich doen dekken door een groote paijong, van binnen geheel verguld en van buiten met een vergulde rand van een voet breed en overigens ligt blaauw geschildert met een vergulde knop: dezelve zal door een eigen bediende moeten gedragen worden tot aan de woning van den Koning, wanneer die moet worden overgenomen door een hofmeid met de geele hofband om den hals.

Art. 4. De Koning zal, bij het binnen komen van den prefect, van zijn zetel opstaan en hem tot aan den ingang te gemoet komen, wanneer de prefect, tot hiertoe gedekt zijnde, den Koning groet, tegelijk dat zijne hoogheid dezelvde pligtpleging aflegt, en, zich wederom dekkende, plaats neemt aan zijn hoogheids regter hand, wanneer hij zich vervolgens na verkiezing kan ontdekken.

Art. 5. Ingevalle het ceremonieel mogt vorderen, dat de Koning in het publicq verschijnt en de prefect daarbij dient present te zijn, zal hetzelvde worden geobserveert, moetende de prefect den Koning gedekt bij de regterhand leiden met de paijong boven zich.

Art. 6. Als de Koning bij den prefect komt, zal bij het ingaan van Speelwijk of elders, alwaar die ambtenaar verblijf houdt, voor hem drie roffels geslagen worden en zal de prefect hem recipieeren binnen het huis aan den ingang, doch zullen mindere dienaren hem ontvangen voor of buiten dezelve.

Art. 7. Zoowel de mindere Lands dienaren, als de prefect zullen te voet, met rijtuig of te paard kunnen gaan en rijden, waar zij willen, zonder dat hun daarin eenige hinder zal mogen worden toegebragt. Echter zullen zij zich menageeren in 's Konings woning of thuinen te komen zonder voorkennis.

Art 8. Als de prefect of andere dienaren den Koning op weg ontmoeten, zal een ieder den halven weg nemen en, elkander groetende, passeeren, doch zullen de gemeene militairen voor den Koning front maken.

Art. 9. Als de prefect officieel na den Koning gaat, zal hij een lijfwagt voor zich laten uitmarcheeren, bestaande uit een sergeant, een corporaal en twaalf gemeenen.

Art. 10. Bij alle andere gelegenheden, als de prefect het noodig oordeelt, zal de Koning bij hem moeten komen, wanneer het ceremonieel word geobserveert, bij artikel 6 bepaald.

Art. 11. Bij aankomst van den prefect op Bantam zal hij den Koning daarvan doen verwittigen, die hem daarop een verwelkomst-visite zal doen, alvorens hij die bij den Koning aflegt.

Art 12. Overigens word het aan den prefect en Koning overgelaten om elkander famillaar zonder ceremonie te ontmoeten na welgevallen: zullende hij, prefect, in alle gevallen zorgen voor de handhaving van de waardigheid, die hij representeert, en in zelver voege zorgen, dat de Koning en zijne hofgrooten, zoowel van de zijde der Europeezen, als van zijne eigene natie, behoorlijk in zijne waardigheid werde gerespecteerd.

8 December. *Verstrekking van rijst en olij aan officieren van gezondheid.*

Is besloten de verstrekkingen van rijst en olij voor de officieren van gezondheid te bepaalen, gelijk dezelve bepaald wordt bij dezen, op zoodanigen voet, als volgens tarief van randsoenen voor de subalterne officieren der armée in Indien na hunne rangen is gereguleerd en vastgesteld. En de verstrekking daarvan te laten ingaan met den eersten dezer.

8 December. *Uitbreiding van het personeel bij de werf te Rembang.*

Aan dat personeel werden toegevoegd:

twee opper- en twee onder-timmerlieden,
een baas- smid,
een blokkenmaker,
een boekhouder,
drie schrijvers.

9 December. *Bepaling, dat aan zieke kettinggangers voor »zieke-kost" uitbetaald zoude worden een stuiver, in plaats van een duit, per dag.*

11 December. *Voorwaarden voor de verpachting van de sjahbandarijen en van 's Lands domeinen te Cheribon.*

Art. 1. De verpagting zal geschieden als van ouds bij den opslag en gedirigeert worden door den prefect, ten overstaan van den negotie-boekhouder, pakhuismeester en geadsisteerd door den scriba als secretaris.

Art. 2. Op Cheribon zelve zullen de te verpagtene domeinen opgeveild worden, dog men zal dezelve onderscheiden in die gehoren tot Cheribon, als van Lossarie tot aan Astanie en van daar die, welke onder Indramaijoe gerekend worden, tot aan Papariang.

Art. 3. De tijd dezer verpagting zal slegts een jaar duuren, dog die van het zout vijf jaaren, onder deze voorwaarde nogthans, dat, vermits dit articul nog nimmer is verpagt geworden en uit dien hoofde door den pagter te hoog kan worden aangeslagen tot zijne aanmerkelijke schade of te laag tot prejuditie van het gouvernement, het aan het gouvernement uit consideratie der bovengemelde omstandigheid, zoowel als aan den pagter zal vrijstaan om met het uiteinde van het eerste of tweede jaar de pagt òf van de zijde van het gouvernement in billijkheid te verhogen dan wel op nieuw publiek te doen verpagten, òf van de zijde des pagters dezelve te abandonneren, mits in dat geval de pagt door het gouvernement aan den pagter of wederkerig door den pagter aan het gouvernement zes maanden voor de expiratie van

het lopende jaar worde opgezegt, terwijl overigens na ommekomst van de twee eerste jaren de voorschreven restrictie voor de volgende jaren geheel zal wegvallen, hetzij dat de eerste pagter in de eerste pagt blijft continueeren of dezelve op nieuw worde gevenduceerd.

Art. 4. De zout-pannen alhier, als het eigendom zijnde van den gemeenen Javaan, zullen in zoo verre worden verpagt, dat de eigenaren zullen verpligt zijn om dezelve in de daartoe geschikte tijden te bewerken; tevens zal het almede de pligt van den prefect zijn om te doen zorgen, dat voorschreven zout-pannen onder het opzigt van den pagter behoorlijk bewerkt worden; voorts zal door de eigenaren der zout-pannen al het zout, dat van dezelve zal worden ingezameld, aan den pagter moeten worden gelevert tegens de volgende betaling.

Art. 5. Op Cheribon de coijang van 30 picols tegen

	rd•	5 : —	zilver	geld
te Gabang	»	3 : 16	»	»
» Lossarie	»	3 : —	»	»
» Papariang	»	3 : 6	»	»
» Indramaijoe	»	4 : 33	»	»

en zal de pagter de vrijheid hebben om, boven het opgemeld inkoops kostende, op ieder coijang bij debiet rd• 15 te genieten, behalven de ongelden van het transport.

Art 6. De pagter zal niet verplicht zijn eenig zout aan het gouvernement te leveren, doch zal het benodigde zout, dat op Carrang Sambong aan de koffij-pakhuizen word verkogt, moeten fourneeren, waarvoor egter aan hem zal betaald worden rd• 20, terwijl aan den prefect is aanbevolen om toe te zien en te waken, dat de bepalingen, bij art. 5 en 6 voorkomende, stiptelijk worden agtervolgd.

Art. 7. Tot het mijnen der pagten zullen toegelaten worden, niet alleen alle Chineesen en andere inlanders, welke zich daartoe genegen bevinden, maar ook Europeesche en inlandsche Christenen, mits geene ambtenaren zijnde: en zal zig derhalven ook niemand, onverschillig wie dit zijn moge,

hebben te onderstaan door zijn meerder aanzien, credit of invloed, dan wel beloften, giften of op eenige andere wijze anderen af te schrikken of terug te houden om deze verpagtingen mede te komen bijwonen of op de daarbij opgeveild wordende domeinen te bieden, sub poene, dat, bij ontdekking van dien, de schuldigen daarover ten strengsten zullen worden gestraft.

Art. 8. Zoodra iemand eenige pagt zal hebben gemijnd, zal hij terstond twee sufficiente borgen moeten stellen tot volkomen genoegen van het gedagte hoofd der plaatze, welke mede voor derzelver deugdzaamheid zal aansprekelijk wezen, en welke borgen na het aflopen der verpagting zig dadelijk, met en benevens den pagter, bij een secretarieele acte, elk in solidum en onder renunciatie der beneficien ordinis, divisionis, et excussionis, zullen moeten verbinden tot de prompte voldoening der pagtpenningen op de daartoe vastgestelde tijden.

Art. 9. Bij aldien het egter gebeuren mogt, dat iemand der gemelde pagters zig niet in staat bevind sufficiente borgen te kunnen stellen, dan wel in gebreke komt te blijven de pacht-penningen op de gezette termijnen te voldoen, zoo zal als dan de door denzelven aangeslagen pacht weder op nieuw worden opgehangen en aan den meestbiedende afgestaan, en wel voor rekening van den eerstgemelden pagter, indien namelijk dezelve minder mogt komen te rendeeren, als waarvoor die eerst door hem was aangeslagen, en zonder dat hij in het contrarie geval iets het minste van het meerder betaalde zal vermogen te pretendeeren of eischen, terwijl daarenboven ook tegen den nalatige in de betaling zoo wel als diens borgen zal voort geprocedeert worden met parate executie op hunne personen en goederen.

Art. 10. Ingevalle een der pagters staande de pagttijd mogt komen te overlijden of op een andere wijze absent te geraken, in zoo een geval zullen de executeuren van den overleden of absent geraakten, dan wel deszelfs gevolmagtigdens of naaste erfgenamen verpligt wezen de aangeslagene pagt te moeten aanhouden en op dezelvde conditien, waar

tegen de opveiling was geschied, te administreeren, tot dat de gemelde pagttijd geheel zal geëxpireerd zijn of anders daarover zal wezen gedisponeert.

Art. 11. De pagtpenningen zullen door de pagters in goede, wigtige, zilvere ducatons of ronde realen moeten blijven betaald worden, doch zonder bijvoeging van de bevorens plaats gehad hebbende 8 percent voor den prefect, item 1 percent tot onderhoud der kruissers en $^1/_4$ percent ten behoeve van den ontvanger der domeinen; en ook zal de voldoening daarvan niet meer, zoo als voorheen, telkens van vier maanden vooruit behoeven te geschieden, maar slegts voor een enkelde maand, mits dit als dan ook precies op den bepaalden dag komt gevolg te neemen, te weten, die van Januarij den eersten van die maand en zoo vervolgens, sub poene van in het contrarie geval uit de pagt gezet en verder zoodanig gehandelt te worden, als hier boven aangehaald is.

Art. 12. De pagters zullen daarentegen gehouden wezen, een ieder in het zijne, van de afgaande pagters te moeten overneemen tegen een billijke taxatie van deskundigen en van wederzijde te benoemen onpartijdige perzonen de zoogenaamde kongsies en alle andere, publieke gebouwen en voorraadschuuren, item vaartuigen, ammunitie-goederen en verdere benodigtheden, welke tot de aangeslagene pagterijen gehoren en niet kunnen worden gerekend een eigendom van den Lande te zijn, en om voorts deze gebouwen, etc. behoorlijk te onderhouden, ten einde dezelve na het afloopen van hun pagt-termijn weder in een even goeden staat, als zij die hebben ontvangen, aan hunne opvolgers te kunnen overgeeven en waarvoor deze dan insgelijks zullen verpligt wezen de door hun daarvoor betaalde waarde weder te moeten restitueeren en zoo vervolgens de verdere opvolgers, mits telkens 5 percent daarvan decorteerende, terwijl wijders, wanneer de pagters zig omtrend de voormelde overneem met den anderen niet wel mogten kunnen verstaan, zij als dan het geschil zullen moeten laten verblijven aan de billijke uitspraak van den prefect.

Art. 13. De pagters zullen bevrijd zijn van de bevorens door hen gedragene lasten en inzonderheid ook van het fourneeren van eenige geschenken, hetzij in gelde dan wel goederen of anderzints, zoo min vóór, als na de verpagting en onverschillig onder wat voorwendzel of aan wien dit ook zoude mogen wezen, terwijl dit ten overvloede ook en om tevens allen nadeeligen invloed voor te komen, welke zulks op den pagter zoude kunnen hebben, wel ernstiglijk werd verboden, onder bedreiging, dat degeene, die zich daaraan komt schuldig te maken, ten exempel van anderen rigoreus zal worden gestraft.

Art. 14. De pagters zullen zig met niets anders mogen bemoeien als hunne pagten en gevolglijk ook geen aanspraak maken op de preferentie in den inkoop van goederen en producten, veel minder om dezelve tegen de hunne te verruilen, dan wel eenige andere monopolie te drijven of zig het regt toe te eigenen om alleen te mogen negotieeren en wat dies meer is, terwijl zij, pagters, in alle deze en andere gevallen, welke niet tot hunne pagt gehooren, gelijkstandig zullen zijn met de andere, handeldrijvende perzonen en dus ook aan dezelvde orders en wetten onderworpen blijven

Art. 15. De pagters zullen almede geen thol mogen pretendeeren van goederen, die voor den Lande worden in- of uitgevoerd, van en werwaarts dit ook zoude mogen wezen, namelijk in zooverre die niet eerst van vreemde of andere schepen ingekogt zijn en waarvan dus nog geen pagt is betaald, dog van alle andere of particuliere goederen, onverschillig wie dezelve ook zoude mogen toegehooren, zal de bepaalde thol geheven worden en zonder dat iemand, zoo min dienaar, als inlandsche regenten en andere ingezetenen, onder eenig voorwendsel, hoegenaamd, daarvan vrijheid zal mogen pretendeeren, ja zelve de hoofden der districten niet, alwaar de zoodanige goederen worden ingevoerd, uitgezonderd alleen dezulken, welke zig in 's Konings of 's Lands dienst van de eene plaats naar de andere moeten begeven en die van de betaling van pagt vrij zullen zijn, mits niets anders als hunne

benoodigde eigendommen en geen negotie-goederen medenemende.

Art. 16. De pagters zullen uit dien hoofde ook vrijheid hebben om aan de rivieren, spruiten en op alle andere plaatsen, waar zij het noodig oordeelen, wagters of toezienders te stellen, dog zullen zij zig niet mogen onderstaan onder dat pretext eenige thol-poorten te houden of tollereeren, veel minder diezelve oprigten, nog ook van de aan hunne bandharij enkeld met brieven of ledig passeerende prauwen, joekongs en andere kleine vaartuigen eenige heffing hoegenaamd te doen, dan wel meerder thol te vorderen, als hun wettig competeerd of met de bepaling overeenkomt, nog toelaten, dat dit door hunne ondergeschikte bediendens, matta matta's en wat dies meer is, geschied, dan wel dat de handelaar door dezelve gekneveld of iets van hen afgeperst worde, hetzij voor penompo of onder welke andere benaming dat ook zoude mogen wezen, sub poene, dat, bij ontdekking deze contrarie is gehandeld, de pagters strengelijk zullen worden gestraft, alzoo zij niet alleen voor hun eigen, maar ook voor het gedrag hunner ondergeschikten zullen verantwoordelijk zijn.

Art. 17. De pagters der sabandharijen zullen het regt hebben om alle kisten, kasten, pakken en vaatwerk, die worden in- of uitgevoerd. ter hunner presentie te doen openen of ten minsten iemand van derzelver volk bij de opening te doen present wezen, ten einde zig verzekerd te kunnen houden, dat deze kisten, enz. niets anders komen in te houden, als hetgeen door den eigenaar zal wezen aangegeven, en om door dit middel ook des te beter te kunnen waken tegen sluikerijen van ongepermitteerde goederen.

Art. 18. Ten dien einde zullen de eigenaars van zoodanige goederen ook gehouden zijn den pagter in tijds van de te doene afzending te verwittigen met overlegging van een lijst der goederen en derzelver waarde, mits deze laatste niet te gering worde gesteld, alzoo de pagter anders het regt zal hebben de zoodanige goederen naar zig zelve over te nemen met een advans slegts van 6 percent; dog zal hij, pagter,

ingevalle de opening aan de boom te moeielijk mogt zijn, kunnen volstaan met slegts op iedere kist, baal of vat zijn zegul of merk te zetten en vervolgens de waarschouwing van den eigenaar af te wagten om bij de opening present te wezen, mits hij zig alsdan ook ten eersten naar de plaats begeve, waar deze opening staat te geschieden. of iemand zijnentwege derwaarts zende, alzoo de gemelde eigenaar anders geregtigd zal wezen dadelijk tot de opening over te gaan en wel ter presentie van den beambtschrijver en twee getuigen en alles ten zijnen kosten, terwijl de eigenaar bovendien ook in dat geval zal kunnen volstaan met de betaling slegts van de thol pro rato der door hem opgegeven waarde, daar hij anders verpligt zal zijn zig tevreden te moeten houden met de billijke taxatie van den pagter, met dien verstande nogthans, dat, wanneer hem dezelve te hoog voorkomt, hij de voldoening alsdan in natura zal kunnen laten geschieden of anders pretendeeren, dat de pagter, als die op zijne taxatie staan blijft, de goederen zelve daarvoor overneme, na decortatie eenlijk van de denzelve daarvan competeerende thol.

Art. 19. Van de aangebragt wordende goederen, welke de boom niet passeeren, maar op de rheede verkogt en in andere vaartuigen overgescheept worden ter vervoer naar elders, zal slegts de enkele thol worden betaald, dat is die van invoer, dog voor den uitvoer niets, terwijl de zoodanige goederen, welke in de vaartuigen blijven en niet overgescheept of ingevoerd worden, in het geheel geen thol zullen subject wezen, uitgezonderd alleen, wanneer dezelve op plaatsen zijn ingenomen, van waar geene passen naar den overwal of elders buiten Java mogen worden verleend, en welke in de vaartuigen verblijven en niet overgescheept worden, waarvan de volle thol van uitvoer zal worden geheven, welke heffing ook voortaan te Cheribon en Indramaijoe, evenals te Samarang, Sourabaija of Grissee, plaats vinden zal.

Art. 20. Die eenig goed zoekt te sluiken of langs ongepermitteerde wegen in- of uitvoeren, dan wel op eene andere wijze de thol fraudeeren, zal verbeuren het aangehaalde goed,

een derde ten profijte van hem, die de calange zal hebben gedaan, een derde voor den pagter en het overige derde voor den aanbrenger, terwijl de schuldige bovendien ook de volle waarde van deze dus gesluikte goederen in gelde tot eene boete zal moeten opbrengen, indien dezelve namelijk de somma van rd[s] 1000 overtreft, dog minder zijnde, alsdan de dubbele waarde van dien, de helft voor het land en de wederhelft voor hem, die de calange zal hebben gedaan, wel te verstaan, ingevalle het goederen zijn, waarop geene speciale of zwaardere straffe is gesteld, terwijl in het contrarie geval daar na zal moeten worden gehandeld.

Art. 21. De pagters zullen voor het overige niet vermogen bij wege van accoord minder te nemen, als hun wettig competeerd, veel minder iemand van de betaling van thol geheel vrij laten, nog ook te composeeren over eenige defraudatien, dan wel zig onderstaan om de ontstane disputen tusschen hen en de eigenaren der goederen clandestin af te maken of zig op eenige andere wijze daden van authoriteit te permitteeren, maar zullen dezelve wel degelijk gehouden wezen, wanneer iets dergelijks ter hunner kennisse komt, daarvan terstond aan den prefect berigt te geven, die van zijnen kant ook gehouden zal wezen den pagter de behulpzame hand te bieden en om in alle voorvallende zaken na regt en billijkheid te handelen.

Art. 22. De in- en uitvoer van Souratsche, Malabaarsche en Ceilonsche, Chormandelsche en Bengaalsche, Baly, China, Cambodia en Siamsche lijwaden, mitsgaders de Chinasche en Japansche of vreemde goederen direct van daar of van den overwal voor den vervolge alhier, even als te Samarang, Sourabaija of Grissée, getollereert zijnde, zullen nopens die heffing alleen dezelve voorwaarden en restrictien moeten geobserveert worden, als deswegens op laatstgenoemde plaatsen stand grijpen, namentlijk:

1° voor lijwaden, zoowel Souratsche, Malabaarsche en Ceilonsche als Chormandelsche en Bengaalsche, hetzij ruw, wit, gecouleurt of geschildert, zoomede zijde stoffen, kousen,

katoen en alcativen bij invoer van Batavia tien ten honderd, te rekenen na de waarde der goederen op de kantoren, waar dezelve aangebragt worden, dog deze invoer direct dan wel van den overwal of andere plaatsen buiten Java geschiedende, hetgeen volgens publicatie van den 18en Junij voortaan zal gepermitteerd weezen, nog zes percent daarenboven of zooveel, als de Bataviasche pagt bedraagt, dit laatste ten behoeve van den pagter aldaar; maar zal daarentegen voor den uitvoer van de zoodanige lijwaaden, van Maccasser en elders uit de groote Oost aangebragt wordende, bij invoer slegts zes ten hondert en bij uitvoer mede in het geheel niets;

voor lijwaden van Baly, China, Cambodja, Siam of andere plaatsen 15 percent, te weten, als de drie laatstgemelde soorten van Batavia of elders langs Java worden ingevoert, doch dit direct dan wel van den overwal of andere plaatsen zijnde, hetgeen nu mede zal mogen geschieden, als dan nog de Bataviasche pagt of 6 percent daarenboven, mede ten behoeve van den pagter aldaar; dog zal de uitvoer van deze lijwaden van hier insgelijks vrij weezen en voor lijwaden, op Java zelve geweeven, bij den uitvoer zoowel als invoer, werwaards dit ook zoude mogen weezen, 5 ten hondert van de waarde;

2° voor Chinasche tabak bij invoer rds 2 per pikol, te weten: als de aanbreng van Batavia geschied, dog dat direct dan wel van den overwal of andere plaatsen zijnde, als dan 10 percent of nog zooveel daarenboven, als de pagt voor den invoer te Batavia bedraagt, dit laatste ten behoeve van den pagter aldaar, terwijl van de Javasche tabak bij uitvoer eenlijk agt stuivers per pikol zullen hoeven te worden betaald;

3° voor andere, Chinasche dan wel Japansche of verdere in deze opgenoemde, vreemde goederen bij aanbreng van Batavia of langs Java en zoo ook bij den uitvoer agt percent, dog dit direct van den overwal of andere plaatsen buiten Java geschiedende, als dan nog 6 percent of zooveel

daarenboven, als de invoer-pagt te Batavia bedraagt, insgelijks ten behoeve van den pagter aldaar, en onder deze mits tevens, dat de gemelde goederen mede nergens anders als te Samarang, Sourabaija of Grissee en Cheribon zullen mogen worden ingevoerd.

Art. 23. Voor de mede in deze nog ongenoemd geblevene, eige producten en verdere goederen en daaronder ook indigo, cardamom, lange en staartpeper, van welke artikelen thans de vervoer geheel is opengesteld, zal voortaan, in steede van agt, slegts zes percent van de wezendlijke waarde hoeven betaald te worden.

Art. 24. Daar de in- en uitvoer van rijst en suiker door particulieren in de eerste tijden niet aanmerkelijk wezen zal, eensdeels wijl het gouvernement van 't eerste articul veel noodig heeft, zoodat voor den particulieren handel weinig zal overschieten en daardoor dus notoir de in- en uitvoer daarvan van weinig belang zijn zal, zullen deze twee pagten gerekend worden te behoren tot die der uitgaande regten of de boom, zullende egter nopens den in- en uitvoer der twee vermelde articulen zoodanige voorwaarden en restrictiën stand grijpen, als bij het 23e articul van de publicatie over de Javasche pagt-conditien nopens de rijst, mitsgaders bij de 4e afdeeling van het 21e articul der evengenoemde publicatie betrekkelijk de suiker voorkomen en te vinden zijn.

Art. 25. Het hoofdgeld der Chineezen, dat alhier en te Indramaijoe zal worden geintroduceert, zal voortaan op 15 stuivers bepaald worden.

Art. 26. En zal dit hoofdgeld moeten betaald worden aan den pagter in het begin van de maand of na goedvinden van denzelven op een boete van zes rds, te verbeuren bij dengene, die deswegens in gebreke zal komen te blijven.

Art. 27. Dog zullen van hetzelve hoofdgeld vrij en uitgezondert zijn alle degene, dewelke den ouderdom van zestig jaren zullen hebben bereikt, dan wel door ziekte of andere gebreken in hare wat mindere ouderdom niet in staat zijn om hunne kost te kunnen winnen, zullende aan zoodanige

geëxcuseerde personen een briefje door den pagter moeten worden gegeven.

Art. 28. Gelijk ook van het voorschreven hoofdgeld bevrijd zullen weezen alle zulke, die den ouderdom van veertien jaren nog niet hebben bereikt en mitsdien nog niet bekwaam geoordeeld worden om hunne kost te kunnen winnen, gelijk invoege voorschreven almede van bewust hoofdgeld zullen bevrijd zijn de capitein, luitenants en Boedelmeesteren van die natie.

Art. 29. Het gieten en aanmaken van pitjes voortaan almede een domein zullende uitmaken, zal niemand zonder consent van den pagter alhier, wie het ook zij, pitjes mogen slaan op poene van een hondert rd[s] ten profijte van den pagter voornoemd voor de eerste maal en zwaarder straffe voor de geen, die bevonden word zig daaraan andermaal te hebben schuldig gemaakt, zullende die pagt voor vijf agter een volgende jaren worden opgeveild.

Art. 30. De pitjes zullen hunne behoorlijke zwaarte en gehalte moeten hebben en wel in dier voegen, dat de waarde van vier ducatons aan pitjes 25 ½ à 26 katjes zullen moeten houden.

Art. 31. Voorts niemand op gelijke straffe, als hier boven gezegt is, eenige pitjes onder of boven de gestelde waarde mogen verdebiteeren.

Art. 32. Nopens de verpagting der amfioen-kitten en dobbel kitten, slagten van vee en bassaars zullen dezelve bepalingen moeten worden geobserveert en nagekomen, als bij de geapprobeerde ampliatie en alteratie op de Cheribonsche pagten dd. 6 Junij a. c. zijn beraamd en voorkomen.

Art. 33. Almede zullen omtrend de verpagting der hanevegterijen, dat voortaan, zoo hier, als te Indramaijoe, ook een domein zal uitmaken, tot instandhouding der goede rust en orde dezelve voorwaarden en restrictien worden geobserveert, als omtrend de amfioen en dobbel kitten zijn beraamd en vastgesteld.

Art. 34. Onder de gemelde conditien en die geene, welke

men nog verder oordeelen mogt na dezen te moeten maken, zullen ten dage van de verpagting, gelijk gezegt, bij publieke opveiling aan den meestbiedende de volgende domeinen worden toegeweezen en overgelaten, met speciaal beding egter, dat niet het minste van den aangeslagen prijs geremitteerd of kwijt gescholden, maar in tegendeel alles zonder eenige afslag zal moeten betaald worden, als:

te Cheribon:

de in- en uitgaande regten, daaronder begrepen de in- en uitgevoert wordende suiker en rijst,

het hoofdgeld der Chineezen, daaronder begrepen het slagten van varkens;

de topbanen;

de amfioen-kitten te Cheribon, Kangaraksan, Pleret, Tjipitjong;

de hanevegterijen;

de bassaars te Gabang, Warong Batta, Tankel, Mondoe, Pleret, Tjipitjong, Bongas, Longokko en Carrang Sambong, benevens de Chineesche winkels en warongs in de Chineesche kamp;

het slagten van buffels en ander hoornvee, schapen en geiten, voor zoo verre de hoofd negorij Cheribon betreft, met de daaronder direct sorterende dessa's;

de zoutpannen, gerekend van Lossarie tot aan Papariang, benevens de bassaars van Papariang;

de pitjes slagerij;

te Indramaijoe:

de in- en uitgaande regten, even als te Cheribon:

het hooldgeld der Chineezen, het slagten van varkens, de top en amfioen-kitten, de bassaars, benevens de winkels en warongs, dit alles zamen genomen; en

de hanevegterijen en buffel slagterijen, in eens genomen.

De pachten hebben in 1808 opgebracht 42,525 rijksdaalders of 23,445 rijksdaalders meer dan in 1807 (Resol. Ind. Reg. 10 Januarij 1809).

13 December. *Machtiging op het collegie van Heemraden tot het verpachten van zekere tolbruggen en overvaarten.*

Is goedgevonden en verstaan hun Eerwaarden te qualificeeren voor het aanstaande jaar 1809 publiek naar den gebruike te verpagten:
1° de tolbrug, gelegen over het steene sluiswerk bij Tangerang;
2° de nieuwe tolbrug over de mond van de Angiolsche rivier;
3° de overvaart in het Molenvliet;
4° de overvaart uit de Chineesche campong van de steene brug af tot aan de overzijde van de Ribaldsgang;
5° de overvaart van de rivier Crocot van de Blandongang naar Klenting;
6° de overvaart over de groote rivier buiten de vierkants poort bezijden de boom naar het kasteel en de houtkap;
gelijk mede om de pacht van de tolbrug n° 20 bij Pesieng nog voor een jaar aan den presenten pachter uithoofde van het gering verschil op het rendement dier pacht zedert eenige jaren en de prompte voldoening der pachtschuld af te staan tegens denzelvden prijs als voor dit jaar of rds 1760 's jaars.

13 December. *Last tot het aanleggen van eenen met rijtuig berijdbaren weg van Djasinga naar Tangeran.*

Deze weg moest gemaakt worden »met den meesten spoed, »buiten bezwaar van den Lande" door de in- en opgezetenen van Djasinga en van het regentschap Tangeran.

In het Buitenzorgsche moest zulks geschieden »op eene »wijze, dat de rijst-cultuur er niet door worde veragtert".

Over dezen weg handelt ook een besluit van 17 December 1808.

13/20 December. *Verpachting voor het jaar 1809 van de »gemeene middelen van het Koningrijk Jaccatra en die »van Bantam, zo als die voormaals door den Koning »van Bantam zijn verpagt geworden".*

Van wegens de hooge regering dezer landen wordt een

iegelijk bij dezen geadverteerd, dat op Woensdag den 28en dezer loopende maand December ten gouvernements huize Weltevreden, 's morgens ten agt uren, publiek geveild en aan den eerst mijnende voor den tijd van een jaar, ingaande met primo Januarij 1809 en eindigende met ultimo December deszelven jaars, zullen worden verpacht de gemeene middelen van het Koningrijk Jaccatra en die van Bantam, namentlijk:

van het Koningrijk Jaccatra:

de inkomende en uitgaande regten of de boom,
» ingevoerd wordende Westersche lijnwaden,
» groentekramen en winkels,
het hoofdgeld der Chinezen,
» slagten van vee,
» » » varkens, geschoren bokken en schapen,
· kerven van de Chinasche tabak,
de waskaarsen,
» rijst-markt en daaronder de over zee uitgevoerd wordende rijst,
de herbergen binnen en buiten de stad,
» hanevechterijen,
» Chineesche toptafels en de pho en topho,
» visch-markt,
» waag,
» wajangs en
» handel aan de schepen en vaartuigen.

Op zoodanige voorwaarden, als vermeld staan bij de pachtcoditien, in den jare 1797 geëmaneerd, en de daarin voor deverpachting van den jare 1800 en zedert gemaakte alteratien en ampliatien, zooals dezelve gedrukt te lezen zijn in het stds heeren logement, bij den ontvanger generaal, den sabadhaar en licentmeester, den kapitein der Chineesche natie, de majoor der Mooren en den kommandant der Balijers, met inrekking nogthans van de bij publicatie van den 11en December 1807 gemaakte bepaling op den invoer en handel der lijwaden, dewelke alsnu zonder eenige uitzondering gelijk voorens zullen mogen worden aangebragt en verhandeld.

Voorts zullen ingevolge de conditien, waarop de domeinen van den Lande op en langs Java's Noord-Oostkust zijn verpacht, vermeld bij publicatie van den 18en Junij dezes jaars 1808, alle zoodanige lijnwaden, Chinasche, Japansche ofte andere vreemde goederen, welke van andere plaatsen buiten het eiland Java op Samarang, Sourabaija of Grissee werden aangebracht, zooals daarbij is gepermitteerd, onderhevig blijven aan de tholgerechtigheid alhier en, voor zooveel die bedraagt, ten voordeele van de Bataviasche pachters aldaar werden ingevorderd.

Terwijl wijders, evenmin in het jaar 1809, als in dit loopende jaar, eenige thol geheven zal mogen worden van de van Java's Noord-Oostkust en de prefecture Cheribon ofte den resorte van deze hoofdplaats over zee ingevoerd wordende rijst en de gewone gerechtigheid van de rijst, die van hier naar elders over zee wordt uitgevoerd, mede op den voet van dit jaar door den pachter van de rijst-markt werden geheven.

Van het Koningrijk Bantam:

de boom en verscheidene maandelijksche pachten,
» groote pacht van gambier en tabak,
het buffels vet,
de vellen en hoorns,
» olij,
» poeder-suiker,
» drooge pinang,
» rampa rampa,
» oude klappers,
» potten en pannen of grebliks,
» lonthar en vischvijvers,
» carrang of oesters tot het branden van kalk;

en alle zoodanige pachten, als daaronder begrepen en te vorens van wegens den Koning van Bantam zijn verpacht geworden en hierbij niet aangehaald mochten wezen, onder dezelvde conditien, als door dien vorst zijn daargesteld en waarop de verpachting jaarlijks gebruikelijk is geweest, m

dezen verstande nogthans, dat alle de voornoemde pachten niet ieder afzonderlijk, maar gezamentlijk zullen worden verpacht; terwijl van deze belasting van pacht niemand zal zijn ontheven en ook door het hof van Bantam en andere grooten aldaar, gelijk mede de dienaren van den Lande, moeten worden voldaan zonder eenige uitzondering.

Zullende echter onder de voornoemde pachten niet begrepen zijn, maar daarvan uitgezonderd blijven de aan den Koning verbleven pachten:

van de pinang en zoete appelen.
de kapok,
het zout op Waliekoekoen,
» » » Pannetjikan,
» » » Boejanagara,
de siric en kalk op Tanara.
» buffel-slagterijen,
het verkoopen van buffels aan de suikermolens,
de kapok op Ceram,
» prauw balok en brandhout op Tjabambaij,
» gambier en tabak op Margalango,
» visch op Torate, benevens de onderscheidene passers van het land de Krekel, de Blahan, op Ceram, Tjilegon, Margalango, Margasana, Kalodra, Tjidasirie, Passir Lanie en Goelantjies.

Wordende voorts een ieder, die tot het aanslaan der voorschreven pachten genegen zal zijn, verdacht gemaakt, dat de pachters gehouden zullen wezen, aanstonds en alvorens zig van den huize Weltevreden te begeven, tot volkomen genoegen van de hooge regeering te stellen sufficiente borgen, welke zig, nevens den pachter van iedere pacht afzonderlijk, elk in solidum en onder renunciatie van de beneficien ordinis, excussionis et divisionis zullen moeten verbinden tot de prompte voldoening der pacht-penningen op de bepaalde tijden, terwijl zoodanige pachters, als zig zouden durven verstouten, bij het doen van eenige verzoeken aan de hooge regeering, gebruik te maken van misleidende opgaven, getrokken uit vervalschte

boeken, gesteld zullen worden in handen van het officie fiscaal om als falsarissen opentlijk gestraft te worden.

Onder verdere bepaling, dat de pacht van het hoofdgeld der Chineezen alleen door iemand van de Chineesche natie zal mogen worden gemijnd en dat degenen, welke participeeren in de pachten van:

de inkomende of uitgaande rechten of de boom,

het slagten van vee,

de varkensslagterijen en

het hoofdgeld der Chineezen, als van ouds geene medestanders mogen wezen van eenige andere pachten.

Gelasten en bevelen wijders de respective officieren van justitie, den sabandhaar en licentmeester en die zulks verder aangaat, toe te zien en te waken, dat aan den inhoud dezes stiptelijk en zonder eenige afwijking werde voldaan.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden afgekondigd en in de Hollandsche, Chineesche en inlandsche talen worden aangeplakt, waar dit behoort en te geschieden gebruikelijk is.

15 December. *Reglement op de begrafenissen te Samarang.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat bij ontstentenisse van een vast tarief voor de begravenis-ongelden en andere daaraan verbonden onkosten te Samarang de invordering daarvan ter gemelder plaatse niet zelden geschiedt op een ongelijken en willekeurigen voet, zeer strekkende tot drukking van de gemeente, en considerende de noodzakelijkheid, dat hierin wordt voorzien:

besluit te arresteeren, gelijk gearresteerd wordt bij dezen, het navolgend

REGLEMENT *nopens het begraven der lijken en de daarop loopende, kerkelijke en andere ongelden te Samarang.*

Art. 1. De lijken zullen mogen worden begraven van 's morgens 6 uren tot 's avonds 6 uren, als ook bij avond

in stilte bijgezet, mits in het laatste geval daarbij de nodige flambouwen worden gebruikt en het lijk voor 8 uren op de begraafplaats zij, op eene boete van 30 rds, zilver geld, ten behoeve van de kerkmiddelen.

Art. 2. De lijken van personen uit den civielen of burger stand zullen worden gedragen door burgers, die door den commandant der burgerij uit dat corps in een genoegzaam getal zullen moeten worden gefourneerd.

Art. 3. Diën onverminderd zal het aan een ieder vrij staan de lijken, die hij te begraven heeft, te laten dragen naar zijne verkiezing, hetzij door vrije lieden, dan wel lijfeigenen; doch ten einde voor te komen, dat de burgers niet steeds tot het dragen van onvermogenden worden gerequireerd, terwijl de gegoeden zich van particuliere dragers bedienen, zullen de geene, welke van het dragen door burgers geen gebruik verkiezen te maken, nogtans, bij wege van uitkoop, tot de volle betaling gehouden zijn, die voor dragers uit de burgerij bij het volgende artikel is bepaald.

Art. 4. Tot het dragen van een volwassen persoon zullen geleverd worden 18 dragers en daarvoor niet meer mogen worden gevorderd, als:

voor een ambtenaar uit de 1e classe.... .... rds 80
» » » » » 2e » .. .. » 60
» » » » » 3e » .... » 30
» » » » » 4e » .... » 20
» » » » » 5e » zoomede voor
alle burgers en ingezetenen............ .... » 15

zullende daarentegen voor een persoon beneden de zestien jaren slechts 12 dragers gegeven worden tegen betaling van rds 30 tot 10, naar de classe, waartoe deszelfs ouders behooren, alles te voldoen in zilver geld.

Art. 5. Iemand buiten de stad overlijdende, zoodanig, dat de meerdere afstand van het kerkhof daardoor van eenige consideratie wordt, 't geen aan het oordeel van den commandant der burgerij zal verblijven, zal het draagloon met een derde worden verhoogd.

Art. 6. Daarentegen zal aan onvermogenden het voorschreven getal dragers gratis worden afgestaan op vertoning van een schriftelijk bewijs, hetwelk de prefect gequalificeerd wordt te verleenen op een door wijkmeesteren te geven attestatie van wezentlijke armoede, mits daarvan geen misbruik hoegenaamd gemaakt wordt.

Art. 7. De dragers zullen bij de begravenis met zwarte klederen assisteren en tot compensatie der kosten, welke hun de aankoop daarvan zal veroorzaken, het draagloon geheel genieten; voorts tot de gemelde dragers vaste perzonen gekozen worden om alle nodeloze uitgaven voor hen te vermijden.

Art. 8. Uit den burger stand zullen aangesteld worden twee geschikte personen tot stads aansprekers, dewelke zullen gesalarieerd worden, als:

voor het bekend maken van iemands overlijden:

binnen de stad:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe..	rd^s	8
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e	»	
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........	»	4

buiten de stad:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe..	»	12
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e	»	
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........	»	6

voor het inviteren der nabestaanden en vrienden, die het lijk volgen, item de dragers:

binnen de stad:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe..	»	$13\frac{1}{3}$
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e	»	
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........	»	$6\frac{2}{3}$

buiten de stad:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe..	»	20
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e	»	
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........	»	10

voor het bedienen der lijkstatie:

binnen de stad:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe.. » 2 1/3
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » 1 1/3

buiten de stad:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe.. » 4
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » 2

voor het voorgaan van het lijk:

binnen de stad:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe.. » 2 2/3
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » 1 1/3

buiten de stad:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe.. » 4
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » 2

voor het opmaken en oplezen der begravenis rol:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe.. » 6 2/3
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » 3 1/3

voor ieder rouwlampher:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe.. » 2 2/3
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » 1 1/3

Art. 9. Aan den kerkmeester zal ten behoeve der kerken moeten worden betaald voor het lakensche rouwkleed over de kist:

voor een ambtenaar van de 1^e en 2^e classe.. rd^s 16
» » » » » 3^e, 4^e » 5^e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » 8

voor een linnen dito:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe.. » $5^1/_3$
» » « » » 3e, 4e » 5e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen....... » $2^2/_3$

voor de baar en roef, nevens aantekening in het doodboek:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe.. » 4
» » » » » 3e, 4e » 5e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen....... » 2

voor het huuren van een ordinairen grafkelder:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe.. » $33^1/_3$
» » » » » 3e, 4e » 5e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » $16^2/_3$

voor een stuk grond tot het bouwen van een gemetzelden grafkelder van een roede in het vierkant:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe.. » $53^1/_3$
» » » » » 3e, 4e » 5e »
zoomede voor alle burgers en ingezetenen........ » $26^2/_3$

Art. 10. De verhuurder der rouwwagens zal in rekening mogen brengen, voor een wagen, bespannen met 6 paarden:

binnen de stad:

voor een ambtenaar van de 1e classe.......... rds 15
en buiten de stad........................ » 20

voor een wagen, bespannen met 4 paarden:

voor een ambtenaar van de 2e classe, binnen de stad.................................... » 12
buiten de stad........................... » 16

voor een wagen, bespannen met 2 paarden:

voor een ambtenaar van de 3e, 4e en 5e classe, binnen de stad........................... » 8
buiten de stad........................... » 10

Zullende de verhuurder voor de deugdzaamheid van wagen

en paarden moeten instaan en daarvoor verantwoordelijk worden gehouden.

Art. 11. Voorts zal de doodgraver genieten voor het openen en digt maken van een grafkelder:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe .	»	8
» » » » » 3e, 4e » 5e »	»	4

voor het bijzetten van een lijk:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe. .	»	4
» » » » » 3e, 4e » 5e »	»	2

voor het graven van een graf voor een bejaard persoon:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe. .	»	4
» » » » » 3e, 4e » 5e »	»	2

voor een kind:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe. .	»	1 1/3
» » » » » 3e, 4e » 5e »	»	2/3

voor het uitscheppen van ieder voet water uit een graf:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe. .	»	32
» » » » » 3e, 4e » 5e »	»	16

voor het verzetten van een kist:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe. .	»	1 1/3
» » » » » 3e, 4e » 5e »	»	2/3

voor het witten en schoonmaken der kelders, dat echter aan een ieder vrij zal staan en in deszelfs verkiezing gelaten wordt:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe . .	»	4
» » » » » 3e, 4e » 5e »	»	2

voor ieder lijk, dat, zoo uit het hospitaal, als proveniers huis begraven wordt, om door hem van den kerkmeester ontvangen te worden:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe. .	»	32
» » » » » 3e, 4e » 5e »	»	16

behalven nog van Weesmeesteren voor het indienen der doodbriefjes van overledenen, per briefje:

voor een ambtenaar van de 1e en 2e classe.. » 8
» » » » » 3e, 4e » 5e » » 4

Art. 12. Alle deze ongelden zullen voldaan worden in zilver geld, zoomede de grond, die tot het bouwen van gemetzelde grafkelders wordt afgestaan; terwijl voorts nog wordt vastgesteld, dat de rekeningen van de aansprekers en doodgraver, item van den verhuurder der rouwwagens door den commandant der burgerij geëxamineerd en voor geapprobeerd getekend zullen moeten worden, alvorens daarop betaling zal behoeven te geschieden.

15 December. *Voorziening der gouvernements ateliers te Soerabaija van houtskolen.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende de inconvenienten, waarmede de leverantie van houtskolen door de prefecten voor de verschillende fabrieken te Sourabaija veelal gepaart gaat, en tevens die verzorging op een regelmatige wijze willende doen plaats hebben, ten einde de werkzaamheden te Sourabaija bij gebreke aan de benodigde kolen niet worden vertraagd;

heeft besloten het collegie der houtadministratie aan te schrijven en te gelasten, zoo als hetzelve word aangeschreven en gelast mits dezen, om met primo April aanstaande zich met het leveren en verzorgen der benodigde houtskolen voor de duitenmunterij en de overige zig te Sourabaija bevindende smederijen te belasten;

met last aan den Oosthoeks gezaghebber en prefecten, welke tot hiertoe met het leveren der houtskolen gechargeerd zijn geweest, om gedurende den tijd. dat het collegie van administratie zich onledig houd met de nodige aanstalten te maken tot eene prompte leverantie, inmiddels al het mogelijke aan te wenden om Sourabaija van houtskolen tot primo April aanstaande te voorzien.

16 December. *Maatregel tegen knevelarijen van pachters te Bantam.*

De heer directeur generaal te kennen gegeven hebbende, dat volgens de bij zijn Edele ontvangen narichten op sommige der te Bantam ingevoerd en verhandeld wordende artikelen eene zoo hooge thol word geheven, dat daardoor de ingezetenen op eene ongehoorde wijze worden gedrukt, zoo is ter voorkoming, zooveel mogelijk, van deze ongepermitteerde handelwijze goedgevonden en verstaan den prefect aldaar aan te schrijven de noodige zorge te dragen, dat de ingezetenen in den vervolge door geene knevelarijen van wegen den pachter worden gevexeerd.

19 December. *Wijziging van de boekhouding.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende den grooten omslag, welke volgens de tegenswoordige inrigting tot het houden der boeken wordt vereischt, en de moeielijkheid, welke er niettemin bestaat om met eenige zekerheid den finantieelen staat van Indiën, zoowel als van ieder gouvernement in het bijzonder, uit dezelve te ontwaren, en de noodzakelijkheid penetreerende, dat in deze inconvenienten werde voorzien ten einde door eene vereenvoudigde wijze van behandeling der Indische boeken met meerder faciliteit den waren staat van 's Lands finantieelen toestand te ontwaren en met meerder zekerheid voor de richtige administratie der publieke kas te kunnen doen surveilleeren;

en tevens om te voldoen aan den letter van het 24e artikel zijner instructie, waarbij hoogstdezelve door Zijne Majesteit den Koning is gelast te zorgen, dat zijne administratie van de vorige administratie worde afgescheiden ter voorkoming, dat geene der misbruiken, die in dezelve mogten zijn ingeslopen, aan hem konden worden geimputeerd;

heeft besloten vast te stellen, gelijk vastgesteld wordt bij dezen:

1° dat de thans gehouden wordende negotie-boeken finaal zullen worden afgeschaft en vervangen door:

a. een finantie- of domeinen grootboek, waarbij hoegenaamd geene administratie, koopmans of eenige andere goederen mogen loopen, maar eenelijk debiteuren en crediteuren bij rijksdaalders, met afschaffing der reductie tot ducatons en florijnen;

b. een geëxtendeerd cassa-boek van ontvangst en uitgave, almede bij rijksdaalders van 48 stuivers ieder;

c. een journaal, waarbij de redenen der debet- en creditposten moeten worden geëxtendeerd, welke boeken ter hoofdplaats Batavia zullen worden gehouden ten kantore van de administrateurs-generaal;

2° dat ten kantore van de administrateurs-generaal mede zal moeten gehouden worden een *generaal confrontatie-boek*, waarbij de ontvangst, afscheep en uitgaaf van alle goederen en gelden zal worden genoteerd;

3° dat de thans gehouden wordende administratie-boeken, voor zoover dezelve met geldswaarde loopen, en op de buitenkantoren de groot- en bijboeken mede afgeschaft en in dies plaats gehouden zullen worden simpele pakhuisboeken, bij pond- en stukgoederen;

4° dat de thans gehouden wordende negotie- en administratieboeken niet eerder zullen worden afgesloten dan onder ultimo December aanstaande, wanneer een nieuwe, exacte opneem gedaan en de hiervoren vermelde boeken geformeerd zullen worden;

5° dat in stede van het presente generale visite-kantoor, alsmede van het kantoor generaal, welke daardoor voor afgeschaft en vernietigd zullen gehouden worden, zal worden opgericht eene *generale rekenkamer van Indiën*, waarvan de instructie door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal aan de hooge Indische regeering ter approbatie zal worden voorgesteld;

6° dat voortaan geene kopij-boeken, zoo min finantieele, als administrative, naar Europa zullen worden gezonden;

7° dat, zoowel de hoofdplaats Batavia, als alle gouvernementen en buitenkantoren, jaarlijks aan het kantoor van de administrateurs-generaal zullen moeten inzenden eene generale te zamentrekking van alle inkomsten en uitgaven, met bekendstelling van de verschillende crediteuren en debiteuren; en zal daaruit door den finantie-boekhouder moeten worden opgemaakt een generale staat van Indiën en tevens eene te zamentrekking of memorie van alle restanten, onder ultimo December van ieder jaar aan handen, om door denzelven, benevens het generaal confrontatie-boek, ter visitatie aan de generale rekenkamer te worden overgegeven.

19 December. *Instructie voor de generale rekenkamer van Indië.*

Alzo het voor het belang van den Lande van groot nut word beschouwd, dat voortaan alle uitgaven en inkomsten van 's Lands penningen, het doen van rekening door alle comptablen en de rigtige verantwoording van die allen worde gebragt onder de surveillance en het opzigt en onderhevig gemaakt aan de approbatie of afkeuring van een expres daartoe geautoriseerd collegie, zoo heeft (de hooge regeering op het voorstel, daartoe gedaan door) zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal, goedgevonden te erigeren eene generale rekenkamer alhier ter hoofdplaatse Batavia, onder de volgende artikelen:

Art. 1. De voorschreven generale rekenkamer zal bestaan uit een president, vier leden en een secretaris, welke ambtenaren elkanderen niet zullen mogen bestaan in consanguiniteit of affiniteit tot in den vierden graad, noch ook mogen zitten over het opnemen van rekeningen of staten van personen, hun in gelijken graad bestaande.

Art. 2. In het gemelde collegie zullen niet mogen zitten eenige ambtenaren, die uithoofde van haare ambts- of dienstverrigtingen kunnen gehouden worden voor comptabel aan de kamer zelve.

Art. 3. Het collegie zal moeten vergaderen ten minste

drie maal des weeks of 's Maandags, 's Woensdags en Vrijdags, des morgens ten agt uren, of zooveel malen meer, als tot een prompte expeditie van zaken zal nodig zijn, uitgezonderd de feestdagen, die op dien tijd mogten invallen.

Art. 4. Gemelde rekenkamer zal twee maal des jaars en wel onder ultimo Junij en December een generaal rapport doen van hare verrigtingen aan de hooge regering en daarbij telkens moeten voegen een specifique lijst van alle rekeningen en staten, die opgenomen zullen zijn, met uitdrukking van de namen der daarin betrokkene personen, administratien en den tijd, waarover dezelve hebben geloopen.

Art. 5. Om het werk bij opgemelde rekenkamer te meer te faciliteeren zal het aan den president zijn overgelaten om de werkzaamheden, die bij dezelve voorkomen, onder de leden te verdeelen, dewelke een ieder in den hare verpligt zullen zijn van haar onderzoek en verrigtingen rapport te doen in de volle vergadering, zullende, alvorens het door hun voorgestelde worde vastgesteld en geëxpedieerd, door dezelve moeten worden geapprobeerd en overgenomen.

Art. 6. De opgemelde, afzonderlijke leden zullen met alle zaken, die haar zijn opgedragen, den meest mogelijken spoed maken, ten einde het werk in het generaal op geenerlei wijze worde vertraagd.

Art. 7. Ten einde aan den president de verdeeling der werkzaamheden onder de bijzondere leden zooveel te meer werde gefaciliteerd, zal de secretaris verpligt zijn een register te houden van de rekeningen, boeken en staten, welke bij de kamer zullen zijn overgebragt, hetzelve voor elke vergadering aan den president exhiberende, ten einde daaruit de distributie werde gemaakt.

Art. 8. Hij zal bovendien verpligt zijn accurate aanteekening te houden van alle dispositiën, bij het collegie genomen, daarvan bij ieder vergadering notulen houdende, om ter volgende vergadering te worden geresumeerd.

Art. 9. Ten dien einde zullen president en leden op de gezette dagen, alvorens zij zich tot hare bijzondere werk-

zaamheden begeven, verschijnen in de volle vergadering en zorgvuldig letten, dat het aangeteekende door den secretaris conform zij aan de dispositie, ter vorige vergadering genomen, zullende bij gebreke van dien daarin de nodige redressen moeten worden gemaakt, ten einde na die resumtie niet meer subject te zijn aan eenige verandering, ten ware zulks geschiedde bij een nader besluit, op of na den dag der resumtie genomen: en zullen alle besluiten doorgaan bij meerderheid van stemmen, doch zal de president bij gelijke stemmen het regt hebben te concluderen, zullende nochtans een door de gezamentlijke leden genomen besluit bij resumtie niet mogen worden ingetrokken of veranderd, indien alle de leden, die daartoe hebben geconcurreerd, niet present zijn.

Art. 10. De secretaris zal bovendien belast zijn met de expeditie van de besluiten, zoo wel ter dezer hoofdplaats, als na de buiten-kantoren, de daartoe behoorende brieven afzenden en bij ontvangst ongeopend afgeven aan den president, om ter eerste vergadering te worden overgelegd. Hij zal het aan de hooge regering in te dienen rapport opmaken of doen opmaken en ter approbatie van de vergadering overleggen en in een woord zich met alle werkzaamheden chargeren, die tot den post van secretaris behooren.

Art. 11. Aan hem zal worden toegevoegd een adjunct of gezworen klerk, dewelke door den president zal voorgedragen en gekozen worden uit een der dienaren, die den aanleg heeft om zich den post van secretaris te kunnen eigen maken, ten einde, zoowel dezen in zijne werkzaamheden te adsisteren, als om denzelven bij een goed gedrag in der tijd te kunnen opvolgen: bovendien zullen tot den dienst bij het collegie zoovele suppoosten en klerken worden geappoincteerd, als na mate van de werkzaamheden nodig zullen worden geoordeeld: ook zullen er een kamer-bewaarder en vier rapportgangers worden aangesteld tot het doen van de nodige expeditien, welke eerstgemelde zal worden voorzien van een zilver schild met 's Konings wapen en omschreven met de woorden: generale rekenkamer.

Art. 12. Opgemeld collegie zal hooren, nagaan en sluiten alle, zoo particuliere, als generale rekeningen van den Lande en over zulks ter hoofdplaats Batavia de rekeningen van den ontvanger generaal, van het collegie van Schepenen van Batavia, van het collegie van de bank van leening, van het vendukantoor, van Weesmeesteren, van het collegie van Boedelmeesteren, van het tractements-kantoor, van den commissaris van het klein-zegel, van het oorgeld der paarden, de kassa-rekeningen van den groot-kassier, de boeken van alle Bataviasche administratien, van de administrateurs in de suiker-magazijnen, de Westzijde, de Waterpoort, het ijzer- en graan-magazijn, het kleeden-pakhuis, het eiland Onrust, de equipage-werf, de wapen-kamer, het collateraal, de boeken van den curator ad lites wegens de nalatenschappen van alle ab intestato overledene dienaren, die van den secretaris van het collegie van Schepenen nopens de boedels van alle insolvent overledene burgers en onchristenen, de boeken van den sequester wegens de nalatenschappen van alle insolvente dienaren, welke laatstgemelde thans door twee leden uit den hoogen Raad van justitie worden geëxamineerd, de boeken van de diaconie en kerkmeesteren, de kassa-rekeningen van het gesticht der pennisten, de rekeningen van den sabandhaar en licentmeester, de rekeningen van de respective officieren van justitie en van den landdrost der Bataviasche ommelanden, de rekeningen van den prefect der Jaccatrasche en Preanger regentschappen, die van Cheribon en den prefect der Cheribonsche Preangerlanden, de boeken en rekeningen van alle administratien, onder het voormalig gouvernement van Java's Noordhoek sorterende, die van de respective prefecten aldaar en den gezaghebber in den Oosthoek, de rekeningen van de administratie over de houtbosschen op Java, die van den generalen aankap der houtwerken, welke het collegie van administratie aan den inspecteur-generaal en het gouvernement inzend, de rekeningen van den commissaris over de houtwerken wegens de ontvangst en afscheep van dezelve, de rekeningen, zoo van het collegie van administratie, als van den commissaris over de houtwerken

wegens de uitgaven, bij den aankap, afvoer en op de respective stapelplaatsen gevallen, de rekeningen der hospitalen en van alle hoofdelijke en andere militaire betalingen te lande en te water, de consumtie-rekeningen van schepen en vaartuigen, de rekeningen van de commandanten der buitenposten, alsmede van al 't geen de magazijnen der arthillerie betreft; voorts van alle penningen, welke aan ingenieurs mogten zijn verstrekt of door gouverneurs, gezaghebbers of prefecten op de geviseerde lijsten der ingenieurs uitbetaald, de rekeningen van uitgaven, zoo tot oprigting van nieuwe, als onderhoud van oude fortificatien, die van de kruitmolens, kogelgieterij, affuitmakerij, goud-, zilver- en duitenmunterij, die van de zaagmolens, koolmijnen en salpetermakerijen en van alle etablissementen, welke in het vervolg bij den Lande meerder mogten werden verkregen of daargesteld, die van de herbergen en posterijen en voorts van alle penningen, ter goeder rekening gegeven, aan wien het zoude mogen wezen; zullende eindelijk van alle bezittingen en etablissementen buiten het eiland Java de rekeningen van ontvangst en uitgave in duplo met alle de daartoe behoorende verificatoire bewijzen aan de generale rekenkamer worden ingezonden en geene posten, daarbij verhandeld, voor verantwoord worden gehouden, voor en al eer dezelve door de kamer zijn gevisiteerd en geapprobeerd; en generalijk alle rekeningen van verdere comptabelen, hetzij van collegien, administratien of andere corpora, pachters, aannemers of leveranciers, die aan den Lande te verrekenen schuldig zijn.

Art. 13. De kamer zal geene posten in rekening valideren, dan dewelke op grond van de daar liggende of nog te stellene orders, reglementen en instructien of door andere, particuliere documenten naar behooren zijn gejustificeerd.

Art. 14. Alle ordonnantien van ontvangst en uitgave, zoo in gelde, als in goederen, die ter hoofdplaats door den directeur generaal worden geëxpedieerd, zullen, alvorens die voldaan worden, door de rekenkamer worden geëxamineerd, geregistreerd en gecontrasigneerd, waarmede die ambtenaar, zooals alle andere comptabelen, een ieder in het zijne, van

alle verdere verantwoording zullen zijn ontheven, tenzij het van agteren kwam te blijken, dat de rekenkamer door verkeerde opgaven in erreur was geinduceerd.

Art. 15. Van de voorschreven bepaling zullen echter zijn geëximeerd alle zoodanige ordonnantien, dewelke, geen uitstel gedogende, terstond na de expeditie bij de rekenkamer zullen worden overgebragt om ter eerste zitting te worden gerevideerd.

Art. 16. De kamer, in de gedachte en alle overige ordonnantien van den directeur generaal eenige abuisen of strijdigheden ontdekkende met de daar liggende orders, reglementen of besluiten der hooge regeering, zal, zulks van genoegzame waarde oordeelende, verpligt zijn deswegens bij adres aan de regeering eene conferentie te verzoeken met den directeur generaal, ten einde daartegens te remonstreeren.

Art. 17. Van alle cognossementen na of van de buitenkantoren of die van het eene kantoor na het ander gezonden of verzonden worden, zullen de authentique kopijen, de laatste in duplo, aan de rekenkamer worden afgegeven of ingezonden.

Art. 18. Bij het inzenden van de rekeningen of boeken van de hoofdplaats en buitenkantoren, alsmede van alle rekeningen van ontvangst en uitgave, item verstrekkingen, etc., zullen tegelijk worden overgelegd de authentique kopijen van alle documenten, besluiten of qualificatien, waardoor dezelve worden gejustificeerd, zullende niet te min de rekenkamer de magt hebben de origineele stukken te requireeren in alle gevallen, waar zij zulks noodig mogt oordeelen.

Art. 19. Van alle, door het gouvernement genomen wordende dispositien betrekkelijk het administrative en finantieele zal onmiddellijk aan de generale rekenkamer kennis worden gegeven, gelijk mede aan dezelve zullen worden opgegeven alle de gedane voorschietingen aan de respective aannemers, leveranciers, etc., zullende er, voor zoover de hoofdplaats Batavia betreft, geene uit- of afbetalingen mogen worden gedaan, als nadat bij de rekenkamer de bewijzen zullen zijn ingekomen, dat er behoorlijk voldaan is aan de bepalingen en orders, daaromtrent gemaakt of nog te maken.

Art. 20. Aan het gemelde collegie zullen worden overgegeven, voor zooverre die niet bereeds ten kantore van den visitateur-generaal aan handen zijn, authentique kopijen van de permanente orders en bepalingen, die, zoowel ten aanzien van het financieele, als administrative bestaan en in vigeur zijn, en voorts van alle orders en besluiten, die daaromtrent zijn gegeven of genomen of nog gegeven of genomen zullen worden; zullende het verder aan hetzelve vrij staan om van het secretarije of elders te verzoeken zoodanige openingen of extracten, als men zal noodig hebben en dewelke alsdan dadelijk zullen moeten worden afgegeven.

Art. 21. Met primo Januarij 1809 of den dag, wanneer de generale rekenkamer hare werkzaamheden na de nieuwe order van zaken zal beginnen, moet aan dezelven, voor zoover zulks doenlijk is, overgegeven worden eene specifique lijst van alle debiteuren en crediteuren van den Lande, waarbij moet worden geobserveerd, dat de dubieuse en desperate schulden van de goede en deugdzame worden gesepareerd, met opgave van de redenen, waarom dezelve twijffelachtig of hoopeloos geworden zijn; voorts van alle onvoldane ordonnantien, almede met bekendstelling der motiven, waarom dezelve nog voortlopen, ten einde haar daardoor in staat te stellen om te zorgen, dat dezelve, voor zoo verre die daarvoor vatbaar zijn, ter behoorlijke tijd afgedaan en verrekend worden.

Art. 22. Om te effectueren, dat de werkzaamheden in goede order mogen worden bij de hand genomen, zal de president aan ieder lid distribueren de rekeningen, boeken en staten, die ter examinatie en confrontatie worden overgegeven, en voorts de magt hebben om te beslissen over al, hetgeen de orde der vergadering is concernerende.

Art. 23. Ieder lid zal successivelijk rapport doen van de rekeningen, staten en ordonnantien, die bij hetzelve zullen zijn afgehandeld, om onderworpen te worden aan de visie en examinatie van de volle vergadering, dewelke steeds in het oog zal houden, dat die afdoening moet zijn in conformiteit van de opgemelde orders, reglementen en instructien en dat

geene posten mogen worden gevalideert, die daarmede niet overeenkomen of behoorlijk geverifieerd zijn met ordonnatien, actens van decharge of resolutien, bij zijne excellentie den heere Maarschalk of de hooge regering genomen, waarvan de documenten, daartoe gehoorende, zullen moeten zijn geannexeerd, zullende alle ten onregte opgebragte posten van rekeningen moeten worden geroijeerd en zoodanig bezwaard, als de vergadering zal bevinden te behooren.

Art. 24. De examinatie van dezelvde boeken, rekeningen en staten zal niet altoos door dezelvde leden mogen geschieden, maar jaarlijks in andere handen moeten worden gesteld, wordende de president van het collegie in het bijzonder voor de nakoming van dit artikel verantwoordelijk gesteld.

Art. 25. De rekeningen, boeken en staten, die ter onderzoek bij de rekenkamer behooren, zullen, voor zooverre de ordonnantien, aanbestedingen en andere, dagelijks voorvallende zaken ter hoofdplaats Batavia betreft, direct aan dezelve moeten worden overgegeven, doch zal de verantwoording van de respective administratien en collegien, die bij het uiteinde van elk jaar hunne boeken sluiten, jaarlijks bij de rekenkamer moeten gedaan worden en binnen den tijd van drie maanden, na dat de boeken zijn gesloten, moeten zijn afgeloopen; zullende de boeken van Palembang en Bánjermassing uiterlijk voor ultimo Maart van ieder jaar en van Macasser, Timor en de groote Oost voor ultimo Julij moeten worden ingezonden, sub poene van een boete van 200 gecartelde ducatons voor degeenen, die daarin nalatig blijven, ten ware dat dezen bij valable redenen ten genoege van het collegie konden aantoonen, dat toevallige of andere omstandigheden, dewelke te veranderen buiten hun vermogen was, zulks veroorzaakt hebben, zullende die allen in den vervolge moeten gesloten worden onder ultimo December van ieder jaar en de examinatie en visitatie van dezelve bij de generale rekenkamer moeten zijn volbragt binnen den tijd van drie maanden, na dat dezelve bij de kamer zijn ingekomen.

Art. 26. Om echter, zooveel mogelijk, voor te komen, dat

de werkzaamheden niet te zeer over de hand lopen, zullen de buiten-kantoren van de rekeningen en alle andere staten rollen van drie tot drie maanden formeren en te gelijk met de boeken overzenden, benevens de generale opneem, behoorlijk beëedigd en in forma probandi gebragt.

Art. 27. En, daar de omslag en comptabiliteit onder het voormelde Java's gouvernement van eene vrij groote uitgebreidheid is, reserveert het gouvernement aan zich om nopens de wijze van verantwoording van hetzelve aan de generale renkenkamer, des geraden oordeelende, een nadere bepaling te maken.

Art. 28. Het collegie zal verpligt zijn de respective comptablen te houden aan den hun voorgeschreven tijd van verantwoording en degenen, die daaromtrent in gebreke blijven, bij besloten brieven daartoe insinueren; en, andermaal daarin nalatig bijvende of geene wettige redenen ten genoegen van het collegie kunnende allegueren, dezelve bij gijzeling daartoe noodzaken, zullende nochtans omtrent leden der hooge regering en andere eerste ambtenaren op de buiten-kantoren vooraf moeten worden kennis gegeven aan den Gouverneur Generaal.

Art. 29. Eenige rekeningen of sloten van afgetredene of overledene comptablen nog openstaande en ongezuiverd vindende, zal het collegie de volmagten of erfgenamen aanmanen en houden tot zuivering en voldoening van dezelve sloten, daarin voorts handelende, zoo als in het voorgaande artikel is vermeld.

Art. 30. Alle rekeningen, boeken en staten, die overgegeven of ingezonden worden, moeten zijn ingerigt conform de respective instructien of gebruiken, zullende het aan de rekenkamer worden overgelaten om, ingevalle daarin defecten worden gevonden, aan de comptablen een form van rekening voor te schrijven, die zij de klaarste en convenabelste zal oordeelen om door dezelve geobserveert te worden.

Art. 31. Het collegie zal hebben te letten, dat alle sloten der rekeningen na behooren worden gezuiverd en verantwoord, de posten, waarmede eenige comptablen zijn bezwaard, in

rekening worden gebragt; en zal de hooge regeering aan hetzelve bij een extract notul toezenden alle zoodanige betalingen of vergoedingen, waarmede de een of ander mogt worden bezwaard, ten einde het collegie in staat te stellen op de invordering te letten.

Art. 32. Het collegie zal in het bijzonder daarop letten, dat alle pagten, heffingen en betalingen ingevorderd en aan 's Lands kas verantwoord worden, ter welkers observantie aan hetzelve van wegens de hooge regeering telkens zal worden kennis gegeven van de remissien of uitstellen, aan dezelve verleend.

Art. 33. Het collegie zal het regt hebben om dezulken, die verpligt zijn tot de restitutie van penningen, vergoedingen of andere bezwaren, tot de voldoening door middelen van regten te constringeren: doch, ingevalle de directeur generaal of ander lid van de hooge regeering in een zodanig geval mogt geraken, zullen deze niet in regten mogen worden vervolgd zonder daartoe van den Gouverneur Generaal verzocht en verkregen te hebben het veniam agendi.

Art. 34. Geene posten, die in vorige rekeningen zijn geroijeerd, zullen mogen worden gebragt op volgende rekeningen zonder te gelijk nader bewijs of elucidatie dien aangaande daarbij over te leggen; en zullen [*sic*] diegenen, die contrarie zullen ondernemen, mogen mulcteren en dezelve daarmede in hare rekeningen belasten, zoo als zij na exigentie van zaken zullen bevinden te behooren; zoo als ook de hooge regering over zoodanige, geroijeerde posten niet zal disponeren zonder het advis van de kamer alvorens daarop te hebben ingenomen.

Art. 35. Wanneer de rekenkamer het nodig oordeeld de comptable personen tot het geven van elucidatien als anderszins voor haar te ontbieden, zullen dezelve bij beslotene brieven daartoe moeten worden geinsinueerd, terwijl omtrend den directeur generaal zal worden gehandeld, zoo als bij art. 16 is bepaald.

Art. 36. Ingevalle van bedenklijkheid over de wijze, hoe op eene of andere rekening of verantwoording dient te worden

gedisponeerd, zal het collegie verpligt zijn daarvan aan de hooge regeering kennis te geven, met overlegging van de daartoe behoorende bescheiden en elucidatien, ter afwagting van hoogstdeszelvs dispositie.

Art. 37. Het collegie zal geen bezwaren mogen leggen ten laste van den lande, maar bij bevinding van posten, die door hetzelve zouden dienen te worden gedragen, daarvan ten fine van dispositie aan de hooge regeering kennis geven.

Art. 38. De directeur en administrateurs generaal zullen, even als bevorens, de petitien formeren van alle gelden en behoeftens voor de buiten-kantoren, van dewelke, nadat die door zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal en de hooge regering zullen zijn geapprobeerd, authentique kopijen aan de rekenkamer zullen worden afgegeven ter harer informatie en narigt.

Art. 39. Van alle bevondene erreuren zal door dengenen, ten wiens laste dezelve komen, bij wijze van boete het $^3/_4$ worden betaald aan de kamer om onder de leden en supposten van dezelve zoodanig te worden gedistribueerd, als nader zal worden bepaald, zullende van goederen en producten, welke in den vervolge niet meer in geldswaarde bij de boeken loopen, het ware kostende of de uitkoopswaarde worden berekend; en, onverminderd de betaling dezer boete, de respective officieren van justitie gehouden zijn hun ambt en pligt te betrachten tegens zoodanige comptabelen, welke zich aan fraudes of malversatien mogten hebben schuldig gemaakt.

Art. 40. De instructie, op den 22[en] Junij 1733 voor den visitateur generaal geëmaneerd, zal door het collegie worden overgenomen om zich daar na in het onderzoeken van boeken, rekeningen en papieren in zoo verre te gedragen, als na gelang van deze instructie en de in de behandeling der zaken gemaakte verandering als nog nuttig of noodzakelijk mogt worden bevonden.

Art. 41. Het collegie zal zorgen, dat alle zaken, bij hetzelve verhandeld wordende, secreet blijven en niemand buiten de

leden en secretaris van de vergadering eenige opening daarvan werde gegeven.

Art. 42. De president en secretaris zullen wel in het bijzonder zorg hebben te dragen, dat alle rekeningen. charters en papieren bij de kamer in goede order werden gehouden en dat aan niemand eenig acces of. kopie van dezelve werde gegeven verder, als bij deze instructie is gepermitteerd of tot de verantwoording van de daarin betrokkene personen wordt vereischt.

Art. 43. De president. de leden, de secretaris en alle mindere bediendens, die tot het collegie behooren, zal zijn geinterdiceerd, zo als zulks geinterdiceerd wordt bij dezen, het ontvangen van giften of gaven, hetzij direct of indirect, van eenige comptabelen of iemand anders, die bij de rekenkamer iets te verrigten heeft, sub poene van de wet, bij placcaat van den $\frac{2}{9}$ Februarij dezes jaars op het accepteren van geschenken bepaald, en zoodanige dispositie daarenboven, als de hooge regering na exigentie van zaken zal vermeenen te behooren.

Art. 44. De president, leden, secretaris en gezworen klerk zullen bij het aanvaarden van hunne posten bij de hooge regering afleggen de volgende eeden, als:

De president.

Ik beloove en zweere Zijne Majesteit den Koning van Holland, onzen hoogen en doorluchtigen souverain, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zullen zijn;

dat ik het ambt van president ter dezer hoofdplaatse met alle mogelijke vlijt en naarstigheid waarnemen en zorgen zal, dat de orde der vergadering naar behooren werde geobserveerd en de werkzaamheden door de bijzondere leden met naauwkeurigheid verricht; dat ik mij steeds beijveren zal om zorgvuldig te beantwoorden aan het oogmerk, waarom de generale rekenkamer is opgerigt, dat is, om voor te komen, dat den

lande op geenerlei wijze in hare finantiele, pecuniele of commerciele betrekkingen werde verkort of benadeeld;

dat ik in dezen, zowel zal waken voor de belangens van den Lande, als voor die van de comptabelen en niemand zonder wettige redenen zal bezwaren: dat ik geene giften of gaven, hetzij direct of indirect, zal ontvangen van iemand, die ietwes met de gemelde rekenkamer uitstaan of te verhandelen heeft; dat ik de secreten der kamer aan niemand, die daartoe ongeregtigd is, zal openbaren; dat ik mij zal houden en reguleren na deze instructie of andere ordonnantien, die op het hooren, opnemen en sluiten van 's Lands rekeningen nog mogten worden gemaakt, en mij voorts in allen deele zal gedragen, gelijk een vroom en getrouw president van de generale rekenkamer betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De leden.

Ik beloove en zweere Zijne Majesteit den Koning van Holland, onzen hoogen en doorluchtigen souverain, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zullen zijn;

dat ik het ambt van lid van de generale rekenkamer ter dezer hoofdplaatse met alle mogelijke vlijt en naarstigheid waarnemen en mij steeds beijveren zal om zorgvuldig te beantwoorden aan het oogmerk, waarom de generale rekenkamer is opgerigt, dat is, om voor te komen, dat den Lande op geenerlei wijze in hare finantiele, pecuniele of commerciele betrekkingen werde verkort of benadeeld;

dat ik in dezen, even zoo wel zal waken voor de belangens van den Lande, als voor die van de comptablen en niemand zonder wettige redenen zal bezwaren; dat ik geene giften of gaven, hetzij direct of indirect, zal ontvangen van iemand, die ietwes met de gemelde rekenkamer uitstaan of te verhandelen heeft; dat ik de secreten der kamer aan niemand, die daartoe ongeregtigd is, zal openbaren; dat ik mij zal houden en reguleren na deze instructie of andere ordonnantien,

die op het hooren, opnemen en sluiten van 's Lands rekeningen nog mogten worden gemaakt, en mij voorts in allen deele zal gedragen, gelijk een vroom en getrouw lid van de generale rekenkamer betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Eed voor den secretaris en gezworen klerk.

Ik beloove en zweere Zijne Majesteit den Koning, onzen hoogen en doorluchtigen souverain, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zullen zijn: dat ik mij in het werk, aan mij toevertrouwd, in allen opzichte getrouwelijk en eerlijk zal gedragen; dat ik geene giften, gaven of geschenken, hetzij direct of indirect, zal ontvangen van iemand, die ietwes met de generale rekenkamer uitstaan of te verrigten heeft; dat ik de secreten der kamer aan niemand, die daartoe ongeregtigd is, zal openbaren en dat ik, zooveel in mij is en mij zulks aangaat, zal nakomen en in acht nemen de instructie, voor de generale rekenkamer gemaakt of nader te maken; en mij voorts in allen deele zal gedragen, gelijk een vroom en getrouw secretaris en gezworen klerk van de generale rekenkamer toekomt en betaamd.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Zie ook 17 Januarij, 3 Februarij, 14 Augustus 1809, 5 Sprokkelmaand 1810.

20 December. *Voorziening in het gebrek aan practizijns te Batavia.*

De Hooge Raad van justitie trachtte eenigermate in dat gebrek te voorzien door te bepalen, »dat de suppoosten, zoo van hun achtbare. als die van het secretarij van het collegie van Schepenen, over en weder als procureurs zullen vermogen te postuleeren, hetgeen bevorens geen plaats heeft mogen vinden".

20 December. *Voorschriften voor den secretaris van het collegie van Heemraden.*

Is goedgevonden en verstaan hem te gelasten zich voortaan

tot stipte observantie te laten strekken het besluit dezer regeering van den 15en Januarij 1801 en als een gevolg van dien de boeken in volgender voege af te sluiten, als:

a. alle 's Lands gelden, goederen en andere artikelen, die volgens de boeken in ware wezen zijn, onder een hoofddeel bekend te stellen;

b. alle goede schulden en andere ten agteren staande rekeningen, die voor deugdzaam kunnen worden gehouden, onder dewelke nogthans geene gevonden mogen worden, welke verevening kunnen erlangen;

c. alle twijfelachtige schulden, die echter niet geheel en al hopeloos zijn, en

d. alle hopelooze schulden, die van de twijfelachtige hierop zijn overgeschreven, waarvan niets te verwachten is en tot welkers afschrijving van deze regeering verzoek moet worden gedaan om, wanneer hetzelve geobtineerd zal wezen, binnen 's lijns in te nemen, ten einde 1/2 van een eeuw levendig te blijven, of er somwijlen gedurende dien tijd door erfenissen als anderzints nog iets van mogte inkomen.

20 December. *Machtiging op de bank van leening te Batavia hare beleeningen tot 200 rijksdaalders te »extendeeren".*

20/23 December. *Afschaffing van inkomende rechten op rijst voor Banda.*

Zie bij 10/17 November 1807.

De kapitein-Chinees te Banda, die deze afschaffing verzocht, voerde als argument daarvoor aan, »dat, zo lange de tholgerechtigheid op den invoer van rijst te Banda is opgeheven geweest, aldaar altijd een genoegzame voorraad van dat graan door particulieren is aangebracht geworden, dog dat het te duchten is. dat, zedert dat die impositie door deze regeering wederom is geintroduceerd, de handelaren. die voor de aangebrachte rijst niet meerder dan rds 60 per coijang erlangen

en, daarenboven alsnu bezwaard werdende met 6 percent thol en dierhalven weinig of geene winsten behalende naar evenredigheid van de risico, geen lust zullen hebben om dat voor Banda zoo onontbeerlijk voedzel aan te brengen en overzulks eene schaarsheid en prijsvermeerdering zal te weege brengen, waardoor de behoeftige ingezetenen te zeer zouden worden gedrukt".

23 December. *Pensionering van een lid in den Hoogen Raad van justitie.*

Het ordinair lid in den hogen Raad van justitie van Hollandsch Indiën, Mr Albertus Cornelis Hartman, bij requeste verzocht hebbende om uithoofde zijner ziekelijke omstandigheden, behoudens rang en zijn thans winnend tractement, als lid in dat collegie te worden ontslagen, zoo is goedgevonden en verstaan den suppliant het verzocht ontslag te verleenen en hem tot pensioen toe te leggen een derde gedeelte van het thans bij hem genoten wordende maandelijks appoinctement.

23 December. *Bepaling, dat de materialen, welke uit 's Lands voorraad aan aannemers van gouvernements werken werden verstrekt, betaald konden worden met papieren geld volgens de loopende agio.*

23 December. *Intrekking van het kantoor van den visitateur-generaal. — Oprichting van eene generale rekenkamer van Indië.*

De tractementen voor het laatstbedoelde collegie werden bepaald:

voor den president......	op 6000 rd[s]	's jaars,	zilver	geld,
» de vier leden, ieder.	» 4000	»	»	»	»
» den secretaris......	» 5000	»	»	»	»

De rang-regeling was:

voor den president naast de secretarissen der Hooge Regering,
» de leden die van den visitateur-generaal;
» den secretaris die, welke daarop »direct" volgde.

24 December. *Regeling der verstrekking van buskruit aan Javaansche Vorsten.*

Is besloten, dat alle verstrekkingen van kruit, welke zonder betaling aan de Javasche vorsten tot het doen van salutschoten op hunne feestdagen als andersints geschieden, voortaan zullen cesseren en dat in den vervolge geen kruit meer aan dezelve zal mogen verstrekt worden dan op speciale toestemming van den Gouverneur Generaal en tegens betaling van de bepaalde prijsen.

26 December. *Remissie van straf.*

Ten bewijze, dat Daendels niet altijd wild en wreed te werk ging, kan o. a. dienen het navolgende, betreffende twee tot kettingslag veroordeelde inlanders.

»Is besloten den tijd van der supplianten confinement, in stede van op drie, op een jaar te bepalen, met authorisatie wijders op den landdrost, Veeckens, om daaraan door bevrijding van den ketting en verschooning van verachtelijke werken nog zoodanige mitigatie toe te brengen, als hij met der supplianten secure bewaring bestaanbaar en dienstig zal oordeelen, om in hen de gezindheid van stille en goede ingezetenen, zooveel mogelijk, te conserveeren".

De veroordeelden, Arip en Ilan geheeten, schijnen gewone inlanders geweest te zijn. Wat zij misdreven hadden, blijkt niet.

27 December. *Rectificatie van eene »staat-rekening van »lasten en winsten" (rekening-courant), ingediend door een hoofd van gewestelijk bestuur.*

Hoe zonderling toenmaals de begrippen omtrent het mijn en dijn, ook bij hooggeplaatste ambtenaren, soms waren, kan blijken uit de omstandigheid, dat bedoeld hoofd ten lasten van den Lande, maar ten zijnen voordeele, op de bewuste

rekening-courant had gebracht »zijne verteeringen, interessen, »schenkagien aan armen, wagenpacht en wat dies meer is".

27 December. *Aanstelling van een mandoer der ketting-gangers te Samarang.*

Deze benoeming is opgenomen als een bewijs, hoe ver het benoemen van personen door den Gouverneur Generaal toenmaals ging.

De benoemde kreeg een tractement van 16 rijksdaalders, zilver geld, 's maands.

28 December. *Voorwaarden van de Boom-pacht en die van de waag te Batavia.*

De pacht van de in- en uitgaande rechten of den Boom te Batavia was voor 30,000 rijksdaalders opgehouden en daarom die van de waag niet opgeveild.

Naar aanleiding van voor den Lande ongunstige geruchten nopens de plannen der vermoedelijke, Chineesche pachters had de Regering op 16 December 1808 besloten, »in aanmerking genomen, dat men ter meerdere zekerheid van den uitslag voor de belangen van den Lande en of de Chinezen werkelijk geene berekening maken op de aangebracht wordende goederen door vreemde ofte eigen schepen uit Europa, America ofte de West van Indië, alvorens een proeve diende te nemen met de verpachting, als wanneer men, bij een naamwaardig verschil in het rendement derzelven, altijd het aan zig gereserveerd heeft om de pacht op te houden en men in dat geval dezelve alsdan daarna nader kan laten opveilen, — de verpachting van de pacht van de boom te laten voortgaan en, bij aldien het rendement te veel mogt komen te differeeren van dat van dit loopende jaar, dezelve op te houden om alsdan nader wederom te worden opgeveild".

Nu bepaalde de Regering de Boom-pacht en die van de waag op nieuw te doen opveilen onder deze bepalingen:

1° dat alle zoodanige goederen, als te voren aan die pacht onderhevig zijn geweest en alhier worden aangebragt, zoo uit Europa, America, als Isle de France, benevens die van de West van Indiën, met uitzondering van de lijwaten, niet onder voornoemde pacht zullen worden gerekend en de pachter verplicht zal zijn om onder het opzicht van den water-fiscaal en den sabandhaar en licentmeester bij aanbreng van voorschreven goederen daarop de gewone tholgeregtigheid voor rekening van den Lande te heffen en het proflueerende daarvan, na aftrek van de daarop vallende ongelden, telken reize in 's Lands kas over te brengen; en

2° dat daarentegen de goederen van Atchin of uit de Noord en Oost als voorheen onder de pacht van de boom zullen blijven begrepen.

29 December. *Regeling der tractementen van cadetten van 's Konings marine.*

Heeft besloten, als dat de cadets, behoorende tot het corps van 's Konings zee-officieren, dewelke hun examen als luitenant ter zee bereeds hebben afgelegd en als zoodanig thans in deze colonie dienst doen, te doen genieten de gewoone scheepsgage, voor dien rang bepaald, op denzelvden voet en wijze, als thans met 's Konings zee-officieren in gebruik is.

29 December. *Rang-regeling der koloniale zee-officieren.*

Is besloten, dat de coloniale zee-officieren, dewelke thans in active dienst zijn en gearmeerde vaartuigen commandeeren ofte wel daarop dienen, zullen geconsidereerd worden als extra-ordinaire, Koninglijke zee-officieren, met dien verstande, dat de bepaling van hunne onderscheidene rangen ten opzigte van de officieren uit het vaste corps blijven op den vorigen voet namelijk:

een capitein van de 1e classe zal rang hebben van capitein-luitenant,

een capitein van de 2e classe als eerste luitenant,
» capitein-luitenant als ordinair luitenant van de 1e classe,
» luitenant als ordinair luitenant van de 2e classe,
» sous-luitenant als cadet van de 1e classe;
zullende dus, wanneer gewapende vaartuigen zig bij elkanderen bevinden, de oudste officier in rang commanderen, dog bij officieren van gelijken rang zal de tot het vaste corps behoorende altijd het commando voeren.

Zie ook 25 Wintermaand 1810.

? **December.** *Machtiging op den gouverneur van Ambon om, des vereischt, tot een bedrag van* 100,000 ℛ *aan foeli, noten en nagelen in loco te verkoopen.*

Oorzaak hiervan was, dat aan den geld-eisch voor de Oostersche gouvernementen slechts gebrekkig kon voldaan worden.

De brief van Daendels, waarbij deze machtiging werd verleend, is ongedagteekend gebleven.

Volgens de laatste, in November 1809 te Batavia van Ambon ontvangen rapporten was toenmaals van den voorraad specerijen »maar een gedeelte gesleten", waarom op 22 November 1809 de machtiging voor het onverkochte gehandhaafd werd.

1809.

1 Januarij. *Reglement voor de genie.*

EERSTE AFDEELING.

Wegens den dienst der kapiteins en subalterne officieren der genie.

De dienst van een ingenieur is tweeledig, wanneer hij namentlijk in zijn guarnizoen is of wanneer hij zich buiten hetzelve in commissie ter verrigting van eenigen buitengewonen dienst bevindt; zullende omtrent ieder deel derzelve de volgende bepalingen zijn vastgesteld, als:

A. WEGENS DEN DIENST IN HET GUARNIZOEN.

Art. 1. *Guarnizoens-verandering of aankomst in hetzelve.* Zoodra een officier der genie eene order bekomt om zich ter prestering van den gewonen dienst naar de eene of andere plaats in guarnizoen te begeven, welke ordre hem onmiddelijk van den Gouverneur Generaal of deszelfs luitenant ofte wel door den chef van het corps de genie op autorisatie zal worden gegeven, zal hij van die ontvangst dadelijk, met overlegging van kopij derzelver order, kennis geven aan den directeur van het departement, waarin de plaats zijner bestemming is gelegen, gelijk mede aan den directeur-generaal, bij aldien de order van denzelven niet is afkomstig, en aan den directeur, uit wiens departement hij vertrekt.

Insgelijks zal hij bij zijne aankomst in het guarnizoen zich dadelijk, behalven bij den commandant der plaats, ook bij den directeur (indien dezelve aldaar woonachtig is) en bij den eerst aanwezenden ingenieur vervoegen om van zijne aankomst kennis te geven en van beide laatstgemelden bevelen vragen of, bij aldien hij ouder in dienst is, het guarnizoen van denzelven overnemen, op deze wijze:

Hij zal zich door den vorigen ingenieur overal, waar zich werken of gebouwen bevinden, welke onder zijne directie sorteeren, doen geleiden en de locale omstandigheden in derzelver voor- of nadeel vragen, indien aan dezelve gewerkt wordt, hetzij ter vernieuwing, reparatie of onderhoud, de wijze, hoe zulks geschiedt en geschieden moet, nagaan, alsook de vorderingen, die daarmede reeds gemaakt zijn, en, indien deze werkzaamheden in daggeld geschieden, de rekeningen door den vorigen ingenieur tot op den dag der overnaam doen certificeren en sluiten om alzoo de zijne te kunnen houden; tevens zal hij van zijnen predecesseur overnemen (onder behoorlijke inventaris, waarvan kopij aan den directeur van het departement moet worden gezonden) alle plans, kaarten, memorien en papieren, betrekkelijk den staat der werken, alsook alle ordres en missives van den directeur des depar-

tements betrekkelijk deszelfs guarnizoen; en, bijaldien hij deze stukken niet in behoorlijke orde mogt bevinden, daarvan mede aan den directeur rapport doen, ten einde zich zelf aan geene verantwoording daaromtrent bij vervolg bloot te stellen.

Art. 2. *Wekelijksche visitatie en rapport.* Aan het opzigt van den ingenieur of ingenieurs zijn toebetrouwd alle fortificatien met derzelver toebehoren en militaire gebouwen, als ook zodanige andere gebouwen en waterwerken, als tot het defensiewezen moeten worden geëmploijeerd, en de zodanige, welke bij speciale order onder het toeverzicht der genie zijn gesteld; en is dus de zorg voor de goede instandhouding dezer objecten een zijner voorname pligten.

Hij zal dezelve ten dien einde (voor zoover in en om zijne woonplaats zijn, wekelijks en de te ver afgelegene maandelijks) visiteren ten einde te ontwaren, of zich ook eenige, onmiddelijk herstelling-vorderende gebreken aan dezelven opdoen en of de aannemer van het onderhoud (bij aldien zodanig werk in een onderhouds-bestek is vervat) behoorlijk aan zijne verpligting beantwoord, ten einde zich, zo doende, meer en meer met den aard en staat der werken en gebouwen bekend te maken.

Ieder week, na den afloop der voorschreven visitatie, zal de eerstaanwezende ingenieur van den afloop derzelver rapport doen aan den directeur van zijn departement, daarbij gedetailleerd opgevende den actuelen staat der werken, enz. en, indien aan dezelve gewerkt wordt, de vorderingen des werks en, zoo zulks in daggeld geschiedt, met bijvoeging der onkosten, welke gedurende die week daaraan zijn geimpendeert, zoo tot dag- en werkloonen, als materialen, enz.; zullende dit rapport hem tevens gelegenheid verschaffen om aan zijnen directeur alle zoodanige voorstellingen te doen tot vernieuwing of reparatie der werken en met een woord omtrent alles, hetgeen hij vermeent, dat tot welzijn van dezelve dient te worden verrigt; zullende tevens daarbij aangeven de wijze, hoe hetzelve zijns inziens het geschiktste met de meeste menage zoude kunnen worden ten uitvoer gebragt, hetzij bij

publieke aanbesteding, bij onderhouds-contract of wel in daggeld, en de prijs, waarvoor zulks na ruwe berekening kan geschieden.

Het staat den directeur vrij, naar vereisch van omstandigheden, twee of meermalen per week rapport te vorderen of ook om de veertien dagen of uiterlijk eens des maands te vragen.

Terwijl het inzenden der voornoemde rapporten van de buiten-kantoren niet stiptelijk naar den tijd, maar naar de gelegenheid moet gevolgd worden.

Art. 3. *Wijze van aanbesteding en afbetaling der aannemers.* Het concept of bestek der werkzaamheden door den ingenieur opgemaakt en geapprobeerd zijnde, wordt hetzelve met de daarmede verzeld gaande conditien 8 à 10 dagen op eene bepaalde plaats voor de liefhebbers opengelegd, waardoor de aannemers in de gelegenheid worden gesteld zich met de plans en werken bekend te maken om hunne begrooting na nauwkeurige examinatie te kunnen opmaken.

De dag der aanbesteding bekend gemaakt zijnde, moeten de aannemers één voor één voor eene door het gouvernement bepaalde commissie verschijnen, door dewelke de geëischte somma wordt genoteerd.

De opschrijving afgeloopen zijnde, wordt de minste der inschrijvers en zijne borgen opgeroepen om, nadat dezelve acceptabel zijn bevonden, het contract en de conditien te teekenen, ten einde daarna ter approbatie aan zijne excellentie te worden aangeboden.

De aannemers zullen hunne aannemings-penningen in drie termijnen genieten; als het eerste termijn bij den aanvang van het werk, het tweede naar billijkheid en als het werk tot op de helft zal gevorderd zijn en het derde gedeelte, nadat het werk voltooid, geëxamineerd en goedgekeurd is. Bij capitale werken zal de aannemer en zijne borgen één jaar lang voor de deugdelijkheid van het werk moeten responderen.

Aangezien meest alle werken worden aangenomen door

Chinezen, welke, zoo min als hunne borgen, gegoed zijn, zal men moeten zorgen en voorzichtig zijn, dat den aannemer het laatste termijn niet uitbetaald wordt, dan na alvorens wel overtuigd te zijn, dat, niet alleen het werk behoorlijk geabsolveerd is, maar dat de materialen, welke door het gouvernement zijn verstrekt, als houtwerken, ijzer, spijkers, enz., welke buiten af veelal niet te verkrijgen zijn, aan 's Lands kas zijn betaald geworden.

Ook zal aan het oordeel en de beslissing van zodanigen officier of ander persoon, welke met de aanbesteding is gechargeerd, de vrijheid worden gelaten om, bij aldien door geheel onbekende gelukzoekers eenig werk voor eenen lagen prijs mogt worden aangenomen, de voorkeur te geven aan den op die inschrijving eerstvolgenden aannemer, mits in eene goede renommée als aannemer staande, zullende in dat geval onder aanhaling van redenen hiervan bij het deswegens te doene rapport aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur-Generaal kennis moeten worden gegeven.

Alle papieren, concernerende 's Lands aanbestedingen, zullen door de plaatselijke translateurs om niet worden vertaald in al zulke talen, als dit noodzakelijk zal geoordeeld worden.

Schrijfloon en onkosten der besteding, strijkgeld en alle verdere ongelden worden niet gevalideerd.

Het bovenstaande nopens het formeren van bestekken en conditiën, inzonderheid wegens de uitvoering van aanbestede werken, is in zijn geheel applicabel te Batavia, alwaar een genoegzaam aantal lieden gevonden wordt, welke bij het aannemen van verschillende werken hun bestaan zoeken.

Dan op de buiten-kantoren, alwaar geene Chinezen of inlanders gevonden worden, die eenig werk van aanbelang durven aannemen, en 's Lands ambtenaren daartoe ongequalificeerd zijn, zal men op de volgende wijze te werk gaan.

Van alle kapitale werkzaamheden, hetzij fortificatien en waterwerken of wel andere, militaire of civiele gebouwen, zal de directeur der districten in zijn jaarlijksch rapport aan den directeur-generaal en chef der genie verplicht zijn een

nauwkeurige beschrijving van den staat der werken en gebouwen in zijn departement in te dienen, zoowel omtrend de actuele gesteldheid derzelven, als van hetgeene aldaar verrigt is, daarbij voordragende alle zoodanige reparatien, veranderingen of vernieuwingen als hij zal vermeenen in 't volgend jaar daaraan te moeten geschieden.

Gedachte plans van veranderingen moeten verzeld zijn van nauwkeurige berekeningen van onkosten voor dezelve, met bijvoeging eener prijs-courant aller materialen, welke daartoe moeten geëmploijeerd worden, en bekendstelling der daar ter plaatse in gebruik zijnde maten en gewichten, item de dagloonen om daardoor de berekening der ongelden met meerder accuratesse te kunnen nagaan.

Wanneer meermelde plans door zijne excellentie geadopteerd en geapprobeerd zijn teruggezonden, zal bij wijze van publicatie uitnoodiging tot den aanneem geschieden, doch zoo geene liefhebbers zich daartoe mogen voordoen, zal de officier der genie gequalificeerd worden het werk in daghuren te doen gevolg nemen op de volgende wijze:

1° zullen zoo veel materialen aangebragt worden, als men zal oordeelen benodigd te zijn om het werk met kragt te beginnen en door te zetten, waarvoor door den officier bewijzen of bons aan den leverancier, zoo van het geleverde, als te goed hebbende, zal worden verleend om bij een daartoe door het gouvernement gesteld persoon onder afgave derzelve betaling te erlangen, moetende gedagte bewijzen of bons bewaard worden en met de maandelijksche, door den officier aan den directeur ingediende specificatie van het geleverde en verbruikte in alle deelen overeenkomen;

2° aan de gehuurde ambagtslieden en koelies of handlangers zullen alle avonden lootjes worden afgegeven om na de daarvan te houden dagelijksche lijst, onder afgave derzelve, alle vijf of zes dagen hunne betaling te ontvangen;

3° op deze wijze voortvarende, het werk afgeloopen en na examinatie hecht, sterk en met het oogmerk overeenkomende

bevonden zijnde, zullen alle geformeerde specificatien, zoowel van de materialen, als van ambachts- en koelie-loonen, worden nagegaan en met de gecalculeerde somme worden vergeleken en, accoord bevonden zijnde, de zaak voor afgedaan worden gehouden.

Dan daar het echter gebeuren kan, dat na het absolveren der werken de daarvoor te impendeeren gelden met de gecalculeerde somme in faveur of nadeel verschillen, moet men evenwel bij kapitale werkzaamheden op eene geringe somme van rd[s] 200 à rd[s] 300 niet te nauwkeurig te werk gaan, aangezien het dikwijls onmogelijk is eene juiste berekening in diergelijke uitgaven te kunnen bepalen en onberekende toevallen veelal bij alle werken plaats vinden.

Art. 4. *Werken in daggeld.* Zoo wanneer de eerst aanwezende ingenieur in een guarnizoen belast wordt met de executie van een of ander werk in daggeld, zal hij daartoe, zoo veel mogelijk, de geschikste ambagtslieden tegens billijke prijzen trachten te bekomen; en zoo ook ten aanzien der te verwerkene materialen zal hij de meeste menage zonder nadeel voor het werk betrachten in het aangaan van contracten met de leveranciers, enz.

De ingenieurs met geene pecuniele administratie gechargeerd wordende, maar deze door een daartoe te benoemen civiel ambtenaar geschiedende, moeten echter alle rekeningen, alvorens betaalbaar te zijn, door den directie voerenden ingenieur worden geverifieerd en gecertificeerd, gelijk mede alle betalingslijsten van werk- of ambagstlieden door denzelven met zijne dagelijksche werklijsten en aantekeningen van ontvangen en verbruikte materialen moeten worden vergeleken en, accoord bevonden zijnde, zal hij dezelve certificeren, zullende de officieren, welke met het opzicht over dergelijk een werk gechargeerd zijn, niet alleenlijk als bij aanbestede werken voor de goede uitvoering derzelver zorge dragen, maar tevens de meeste bespoediging betrachten en ten dien einde toezien, dat alle werklieden behoorlijk hun pligt doen en tot geene andere bezigheden worden geëmploijeerd, gelijk mede dat

geene materialen onnuttelijk worden verbruikt of misbruikt, veel min op de eene of andere manier worden verwaarloosd of ontvreemd.

En zal de ingenieur, hoewel niet met de uitbetaling belast, echter steeds bij de papieren van het guarnizoen nauwkeurig aanteekening houden van alle uitbetalingen, welke voor het werk geschieden, ten einde steeds te kunnen doen blijken, welke kosten aan hetzelve zijn geimpendeerd, en vooral om daaruit de hierna te meldene jaarlijksche onkost-lijst te kunnen formeeren.

Art. 5. *Jaarlijksche onkost-lijsten.* Bij het eindigen van het jaar zal ieder eerstaanwezende ingenieur aan zijnen directeur overzenden een lijst of tabelle der onkosten, in dat jaar aan de onder zijne directie staande werken of gebouwen geimpendeerd; waarbij tevens moet worden vermeld, hoe de werkzaamheden zijn verrigt, 't zij bij publieke besteding, bij contract of in daggeld, door wien en wanneer uitbesteed, door wien daarover het opzicht gehouden en door wien en wanneer opgenomen en geattesteerd; zullende de directeur en chef der genie gehouden zijn, na het inkomen dezer lijsten met de daartoe behoorende bescheiden, dezelve aan de generale rekenkamer in te zenden ten fine van examinatie en confrontatie. Terwijl bovendien geene afbetalingen ter hoofdplaats uit 's Lands kas voor eenig werk zal geschieden, dan nadat de ordonnantien door de gedachte rekenkamer zullen zijn geëxamineerd en geapprobeerd.

Art. 6. *Aanleg of in orde houding van het guarnizoens-boek en andere papieren.* In elk guarnizoen zal worden gehouden of, zoo hetzelve nog niet aanwezig is, worden aangelegd een zogenaamd guarnizoens-boek, strekkende tot een soort van journaal der in dat guarnizoen voorvallende werkzaamheden, waarin moet worden aantekening gehouden van de aankomst en vertrek van officieren, het doen van bestedingen, het verlenen van attestatiën en in 't algemeen van alles, hetgeen eenige betrekking op de werkzaamheden kan hebben.

Zoo ook zal de eerst aanwezende ingenieur onder zich berustende hebben en steeds in behoorlijke orde houden:

1° een exemplaar van de in dat guarnizoen voorvallende bestekken en contracten;

2° een duplicaat van alle rekeningen of verantwoordingen wegens de in daggeld verrigte werkzaamheden;

3° alle orders of correspondentie-stukken, 't zij met den directeur des departements, met den directeur-generaal of anderzints, voor zoo veel dezelve op het guarnizoen betrekking hebben; — alle deze stukken van tijd tot tijd liasserende en behoorlijk inventariserende, gelijk hij mede steeds zal houden eene inventaris van:

4° alle plans, kaarten, memorien en andere stukken, de verdediging der plaats en van het departement betreffende of op de werken of gebouwen betrekking hebbende, alle deze stukken steeds gereed houdende om op de eerste aanvrage te kunnen worden overgegeven.

Art. 7. *Wegens het leenen van plans, etc.* Het zal geen ingenieur vrij staan, maar integendeel ten strengsten verboden zijn, eenige der voormelde plans, kaarten, memorien, etc. in handen van iemand, 't zij in originali of kopijelijk te geven, noch uitleenen, dan

1° op requisitie van den Gouverneur Generaal of hoogstdeszelfs luitenant;

2° aan den commandant der plaats, voor zooveel deszelfs verdediging aangaat; en dan nog tegens behoorlijke reciven voor niet langer dan één maand, zonder daarvan voor denzelven kopijen behoeven te vervaardigen, en

3° aan officiers der genie, onder bepaling als boven, tenzij aan den directeur-generaal of directeur des departements, welke deze stukken ook kopijelijk kunnen vorderen.

Art. 8. *Betrekking der ingenieurs tot den commandant des guarnizoens, etc.* De officieren der genie in ieder guarnizoen zijn aan den commandant van hetzelve, evenals alle andere militairen, gesubmitteerd en staan ten dien opzigte onder dezelfde wetten en zijn als zoodanig ook judiciabel voor den

guarnisoens-krijgsraad, doch niet voor zooveel hun dienst als ingenieur aangaat, kunnende in dezen allcenlijk orders ontvangen van den Gouverneur Generaal of deszelfs vertegenwoordiger, van den chef van 't corps of van den directeur hunnes departements, tenzij in tijd van beleg of blokkade, wanneer de correspondentie is afgebroken of eenige werkzaamheid te veel spoed vordert om daarop de decisie van den directeur af te wachten; zullende zij echter verpligt zijn per eerste gelegenheid daarvan aan denzelven rapport te doen en deszelfs nadere orders hieromtrent te vragen, zijnde over fouten, hunnen dienst als ingenieur betreffende, alleen judiciabel voor den hoogen krijgsraad of eene daartoe door den Gouverneur Generaal speciaal te benoemen regtbank; gelijk in dezen opzichte ook geen commandant van 't guarnizoen hen kan straffen, maar wel arrest ordonneren en daarvan kennis geven, waar vermeent te behooren.

Daar evenwel de ingenieurs in elk guarnizoen verpligt zijn den commandant van hetzelve alle mogelijke adsistentie te bieden in alles, wat de verdediging der plaats betreft, zal ieder hunner op requisitie van den commandant hem de nodige inlichting geven, 't zij bij deszelfs aankomst in het guarnizoen of vervolgens, en hem des noods alles in loco aanwijzen, met aangilte van het zwakke en sterke zijner plaats, het voor of nadelige des terreins, de presumtive zijde van aanval, als ook der middelen, welke de vijand tegen dezelve kan aanvoeren, en van diegeene, welke men dezelve behoord tegen te stellen, en in een woord den commandant in alles opheldering geven, welke van een ingenieur kan gevorderd worden.

Ten einde tot het volledig suppediteren van deze elucidatiën in staat te zijn zal het hoogst nodig wezen, dat ieder subaltern officier der genie in den tijd, welke hem van dienst-verrigtingen vrij blijft, behalven op de voortzetting zijner theoretische en practische kennissen (als van welke voortaan deszelfs avancement in veele opzichten zal afhangen) zich ook bijzonderlijk toelegge op de naauwkeurige kennis zijner guarnizoensplaats

en het omleggende terrein, ten minsten op een half uur afstands, ten einde de plaats zelve in deszelfs ligging, constructie en profil te leeren kennen, zoo wel het voordeelige, als nadeelige daarvan nagaande en de middelen, welke eventuëel ter wegneming dier nadeelen zouden moeten te werk gesteld worden, calculerende, zullende het tevens zeer nuttig wezen, dat hij bij de hier omtrent tot zijne eigene instructie te makene aantekeningen ook voege de nodige tabellen en computatie-lijsten van alles, hetgeen zoude vereischt worden tot het in volkomen staat van defensie brengen zijner plaats, zoo wel met opzicht tot het wapen der infanterie, enz., als van dat der artillerie en genie, en hierbij voegende eenige naauwkeurige kennis van het locaal, vooral van de comparative hoogte der remarquable punten ten opzigte der werken en der wateren tot emplooi of nadeel der defensie, zal hij zich meer en meer in staat stellen den commandant der plaats van dien dienst te wezen, welke deze met alle billijkheid van hem als ingenieur kan verlangen. Terwijl een kapitein der genie, deze kennissen in een uitgebreider en meer volkomenen maat behorende te bezitten, dezelve zal moeten uitstrekken tot de verdediging van het geheele departement, waarin hij dient (als kunnende ligtelijk met de directie van hetzelve gechargeerd worden), of ten minsten van het arrondissement, tot welks defensieschakel zijne guarnizoensplaats behoort; en zal hij, dienvolgens alle de voornoemde kennissen der bijzondere plaatsen, posten en werken in derzelver zamenhang bezittende, aldus voor den commandant des departements of van het arrondissement van dezelfde dienst zijn, als hierboven ten aanzien van ieder guarnizoen is bepaald.

Voorts zal de ingenieur verpligt zijn den commandant van het guarnizoen kennis te geven:

1° wanneer eene publieke besteding of verpachting staat te geschieden;

2° wanneer hij eenige order ontvangt tot het doen van veranderingen, reparatie of anderzins aan de fortificatiewerken, en

3° wanneer hij om dienstverrigtingen buiten het guarnizoen

gaat of in hetzelve terug komt; zullende voorts de officieren der genie in alle guarnizoenen zijn vrijgesteld van alle kleine dienstverrigtingen, als parades, krijgsraden en wat dies meer is; alleenlijk zullen zij zich bij plegtige gelegenheden, evenals alle andere officiers, op de parade doen vinden en alsdan ofte wanneer zij op de parade verschijnen, 't zij om den commandant te spreken of anderzins, hunne plaats nemen bij den plaatselijken staf in gevolge hunnen rang; en zullen alleenlijk in krijgsraden kunnen gecommandeerd worden, wanneer in dezelve questie is wegens eenig onder zijne directie staand werk of gebouw, 't zij door uitbraak of iets dergelijks. Bij eventueel overlijden van een officier der genie zal de eerstaanwezende ingenieur daarvan, behalven aan den directeur des departements, ook kennis geven aan den commandant van het guarnizoen, ten einde deze den auditeur-militair, benevens twee ingenieurs of, bij gebreke van dezelven, twee andere officiers committeere tot het verzegelen van alle papieren des overledenen, welke eenige betrekking mogten hebben op het defensiewezen of op 's Lands werken of gebouwen, enz., zullende deze papieren, door dezelve commissie behoorlijk geinventariseerd, overgezonden worden aan den chef van 't corps der genie, ten einde door deze daaruit worden genomen voor 's Lands papieren alle stukken, welke hij oordeelt daarin van nut of in andere handen schadelijk te kunnen zijn, zullende de overige aan des overledenen erfgenamen worden teruggegeven. Terwijl het hunlieden vrijstaat om zich per requeste aan den Gouverneur Generaal te adresseeren ter bekoming van eenige douceur voor de afgehoudene papieren.

Art. 9. *Onderlinge betrekking der ingenieurs in het guarnizoen.* Wanneer zich meer dan twee ingenieurs in een zelfde guarnizoen bevinden, zullen zij aan den anderen slechts in zooverre gesubordineerd zijn, als de militaire discipline dit volgens hunne rang en ancienniteit vordert, doch anderzins geene orders wegens hunne dienst ontvangen, dan ieder voor zich

van den eerst aanwezenden ingenieur, zullende des niettemin de oudere in rang steeds verpligt zijn de jongere officieren alle mogelijke onderrigting te geven en, zoo veel in hun vermogen is, trachten aan te brengen en tot bekwame ingenieurs te vormen.

Art. 10. *Verloven.* Wanneer een ingenieur begeert verlof te hebben, zal hij zich addresseren aan den eerst aanwezenden ingenieur des guarnizoens, welke hem dit met voorkennis van den commandant der plaats kan accorderen voor driemaal 24 uren, doch voor langer tijd wenschende verlof te hebben, zal hij dit, door den eerst aanwezenden officier der genie geappuijeerd, verzoeken van den directeur des departements, welke hem (indien geene momentaneele ordres ter contrarie exteren) dit verlof zal kunnen toestaan voor een maand; dan langer dan dit bestek verlof begerende, zal hij zich per requeste, geviseerd en ondersteund door den directeur, daarom addresseren aan den Gouverneur-Generaal, met in achtneming voorts van alle bepalingen, bij het guarnizoens-reglement omtrent de verloven der officieren vastgesteld.

B. WEGENS DEN DIENST IN COMMISSIE.

Voor commissien worden gerekend alle werkzaamheden of visitatien, inspectien, enz. aan werken of gebouwen, op meer dan een half uur gaans van het guarnizoen gelegen; alsook zoodanige werkzaamheden, waartoe een of meer officieren der genie speciaal worden benoemd en in commissie gesteld; en zullen daaromtrent de volgende bepalingen plaats hebben.

Art. 11. *Wegens het uitvoeren der commissien in het algemeen.* Een officier, welke met een commissie wordt gechargeerd, zal niet alleen trachten naar zijn vermogen daaraan te voldoen, maar ook den meesten spoed in 't uitvoeren derzelve behartigen; en, indien deze commissie bestaat in 't toezigt houden over eenige, 't zij aanbestede of in daggeld verrigt wordende werkzaamheden, daarin alle de bepalingen in acht nemen, bij de vorige artikelen vastgesteld, en de accuratesse in het houden zijner aanteekeningen tot eene hoogere graad

drijven, als zijnde in commissie eenigzins meer dan in een guarnizoen aan zich zelfs overgelaten en ook meer verantwoordelijk.

Art. 12. *Doen van rapporten, enz.* Wekelijks (of zoo dikwerf daartoe gelegenheid is) zal hij, niet alleen aan den directeur van het departement, maar ook aan degenen, door wien hij in commissie is gesteld, rapport doen van den voortgang des werks en der middelen, welke hij ter voortzetting van hetzelve aanwendt, alsook daarbij alle zoodanige aanmerkingen en voorstellen voegen, als hij tot welzijn van het werk noodig oordeelt; zullende tevens exacte aanteekening houden wegens alle de bij het werk ontvangene en verbruikte materialen en gereedschappen, alsook van alle onkosten, aan hetzelve geimpendeerd wordende, ten einde bij het eindigen zijner commissie daarvan aan den directeur of waar zulks gevraagd wordt, eene exacte en gedetailleerde tabelle te kunnen overleggen.

Art. 13. *Daggelden.* Wanneer een ingenieur in commissie is, zal hij genieten de daggelden, in dit geval aan zijnen rang geaccordeerd, met observantie der daarbij gemaakte bepalingen; doch zal hij zijne declaratien van deze daggelden, alvorens betaalbaar te zijn, door den directeur, onder wien hij werkzaam is geweest, doen certificeren.

Doch zal het den officieren der genie vrijstaan, wanneer zij bij werken van aanbelang geëmploijeerd zijn, ofschoon niet vallende in de termen van het besluit van den 16en September 1808, zich echter, ter genieting van het daarbij bepaalde daggeld, te adresseeren aan den Gouverneur Generaal, mits zulk een request gezien en geappuijeerd zij door den directeur of directeur-generaal, door wien zij ter uitvoering dier werkzaamheden zijn gelast geworden.

Ook zal een ingenieur, den dienst van directeur eens departements waarnemende en als zoodanig in commissie zijnde, mogen declareren het daggeld, aan den op hun volgenden rang geaccordeerd, bij voorbeeld een luitenant dat van kapitein en een kapitein dat van luitenant-kolonel, en voorts onder bovenstaande bepalingen.

TWEEDE AFDEELING.

Wegens den dienst der hoofd-officieren, directeurs zijnde van de departementen der fortificatiën.

Art. 1. *Algemeene bepalingen.* De hoofd-officieren der genie, geen departement van fortificatiën onder zich hebbende, moeten beschouwd worden als eerst aanwezende ingenieurs in het guarnizoen of arrondissement, waarin zij zich bevinden, en zullen zich als zodanig houden aan de bepalingen, bij de eerste afdeeling voor de eerst aanwezende ingenieurs vastgesteld.

Doch een hoofd-officier der genie, directeur zijnde van een departement der fortificatien, zal, behalven de vorige bepalingen, nog het volgende in acht nemen in zijne betrekking als directeur.

Art. 2. *Half-jaars rapporten, enz.* Uit de bij den directeur inkomende rapporten der verschillende ingenieurs zal hij ieder maand te zamen stellen en aan den chef inzenden een kort verslag van het in zijn departement gedurende dien tijd verrigte, daarbij voegende zodanige voorstellen, als welke niet tot het volgende half-jaars rapport kunnen blijven uitgesteld, met uitzondering nochtans in het departement der Molucques, alwaar alle rapporten, enz. meer naar de gelegenheid ter verzending, dan wel naar een juiste tijdbepaling dienen gereguleerd te worden.

Behalven deze rapporten zal hij tweemaal 's jaars aan den directeur-generaal een algemeen rapport inzenden wegens den staat der werken en gebouwen in zijn departement, zoo wel betrekkelijk derzelver actuele gesteldheid, als het daaraan verrigte, en daarbij voordragende alle zodanige herstellingen, veranderingen of vernieuwingen, als hij vermeent, dat in het aanstaande half jaar aan dezelve dienen te geschieden. Ook daarbij voegende ten slotte van het rapport een algemeen overzicht van den staat der defensie van zijn departement, zoo wel op zich zelfs, als in betrekking met de andere departementen en tot het geheele eiland Java beschouwd, daarbij

aantonende het voor- of nadelige, het voldoende of onvoldoende der exteerende werken ter verdediging tegens binnen- of buitenlandsche vijanden, en voordragende zodanige veranderingen of nieuwe aanlagen, als hij oordeeld ter verdediging nodig te zijn; zullende steeds bij elk dergelijk voorstel voegen de som, welke hij ten ruwsten acht daartoe te moeten worden geïmpendeerd.

Deze rapporten moeten ingezonden worden vóór of op den 1ᵉⁿ November en vóór of op den 1ᵉⁿ Mei van ieder jaar; en ten einde de directeur in staat zij deze rapporten aan het oogmerk voldoende te maken, zal het nodig wezen, dat hij telken jare tweemaal, of ten minsten eens, zijn geheel departement door reize, niet alleen om alle werken en gebouwen in hetzelve in oogenschijn te nemen en daardoor te beter de rapporten der ingenieurs te kunnen beoordeelen, maar om zich hoe langs zoo meer met de topographische gesteldheid zijns departements bekend te maken, vooral met de ligging en locale omstandigheden van zodanige poincten, waarvan bij onverhoopte attacque van een in- of uitlandschen vijand zou kunnen worden partij getrokken ter stationnering van een corps d'armée, enz.; zullende deze rapporten het best kunnen bewijzen, in hoe verre een directeur zich toelegd ter naauwkeurige bekendwording met zijn departement en het nut. dat van hetzelve zou kunnen worden getrokken, zoo wel met opzicht tot het militaire vak, als ten aanzien der natuurlijke voortbrengselen en andere voordeelen, welke hetzelve opleverd; zijnde het hem geoorloofd, wanneer hij omtrent deze laatstgemelde poincten iets van aanbelang ter verbetering of nuttrekking meent ontdekt te hebben, daarvan afzonderlijk de nodige voordragten aan den Gouverneur Generaal te doen.

Art. 3. *Jaarlijksche onkosten en materiaal-lijsten.* Bij het rapport, hetwelk hij vóór of op den 1ᵉⁿ Mei inzend, zal hij tevens voegen of wel zoodra mogelijk uit de bij hem ontvangene lijsten der ingenieurs te zamen trekken:

1° een generale lijst of tabelle van alle de onkosten, gedurende het afgelopen jaar geïmpendeerd aan de werken en ge-

bouwen in zijn departement, onder directie der genie staande, daarbij tot slot recapitulerende alle de onkosten, gedurende vorige jaren aan gezegde werken, enz. besteed, en
2° eene tabelle der in zijn departement in voorraad zijnde materialen en gereedschappen, voor zoo veel onder beheering der genie staan, met voordragt tot den verkoop der onbruikbare of overbodige en tot den aankoop of uitbesteding van de leverantie der voor het volgende jaar nodig geoordeeld wordende.

Art. 4. *Onderhouding der werken, enz. en bestedingen in 't algemeen.* De directeurs zullen verplicht wezen alle werkzaamheden, 't zij ter reparatie of vernieuwing van een of ander, zooveel immer mogelijk is, te doen verrichten bij publieke besteding, daarbij in acht nemende alle bepalingen, in de eerste afdeeling dezes reglements vastgesteld, zoowel met opzicht tot de formatie der bestekken, als tot de opname en attestering des werks; en daar welligt in den aanvang het invoeren van deze handelwijze op de meeste plaatsen in Indiën vele zwarigheden zal ontmoeten, zullen de directeurs zich bevlijtigen de aannemers door alle gepaste middelen, schadeloos voor den Lande, aan te moedigen en langzamerhand aan de rigoureuze bepalingen der bestekken te gewennen. Ook zullen de directeurs trachten alle werken of gebouwen, welke aan gedurige of veelmalen voorkomende reparatien onderhevig zijn, te vervatten in een of meer onderhouds-bestekken, ingerigt, 't zij voor een of meer jaren, daarbij de aannemers verplichtende tot het gestadig verrigten van alle zoodanige, kleine werkzaamheden, als tot zuiver en instandhouding der werken of gebouwen vereischt worden; terwijl uit eene bij het bestek bepaalde extra-post alle overige reparatien moeten geschieden op den voet, als bij artikel 3 van de eerste afdeeling is gedetailleerd.

Art. 5. *In orde houding der departements-papieren.* Ieder directeur zal steeds in ordre doen houden zijn departementsboek, ingericht op denzelfden voet, als bij artikel 6, eerste afdeeling, wegens de guarnizoens-boeken is bepaald, gelijk mede zijne verzameling van bestekken, contracten, enz., alsook zijne

correspondentie-stukken, 't zij met zijne onderhebbende ingenieurs of met den Gouverneur Generaal en den chef als anderzins, zullende alle ordres, resolutien, enz. afzonderlijk liasseeren en daarenboven steeds nog doen bijhouden een recueil der copien van alle stukken, op den dienst der officieren van de genie in 't algemeen reeds geëmaneerd of nog te emaneeren, ten einde deze aan de bij vervolg aankomende jonge officieren als een richtsnoer voor den dienst ter copiëring te kunnen verstrekken.

Zijnde overigens alles, wat bij art. 6 en 7 der eerste afdeeling wegens het in orde houden dezer stukken en het uitleenen van plans, kaarten, enz. is vastgesteld, ook applicabel op de onder den directeur berustende departements-papieren.

Art. 6. *Betrekking der directeurs tot de commanderende officieren van het guarnizoen of arrondissement.* De directeurs zullen verplicht zijn onafgebroken, ieder in deszelfs departement, hun verblijf te houden en wel op de meest belangrijke plaats van hetzelve, zonder echter geconsidereerd te kunnen worden zich aldaar in guarnizoen te bevinden, waarom dezelve met den commandant der plaats of de guarnizoens-dienst in geene andere betrekking staan dan een met verlof of anderzints zich aldaar bevindend officier, zullende, wanneer zij bij plegtige gelegenheden of uit verkiezing op de parade verschijnen, hunne plaats nemen bij de guarnizoens-staf volgens hunne rang of bij de generale staf, wanneer zich deze daar ter plaatse bevindt. Daarentegen staan zij ten opzichte van den commanderenden officier des arrondissements, ten aanzien van het defensiewezen, in dezelfde betrekking als een guarnizoens-ingenieur ten opzichte van den commandant deszelven, gelijk bij de eerste afdeeling, art. 8, breder is gedetailléerd, en dienende zij lieden dus in hun geheele departement even zoo bekend te wezén als een ingenieur in deszelfs guarnizoen, waartoe de jaarlijksche en andere inspectien hun de gelegenheid zullen verschaffen, en van dewelke het meest mogelijke nut te trekken een hunner eerste verplichtingen is, zullende zij lieden zich buiten dien ook moeten trachten bekend te

maken met de buiten hun departement gelegene defensiewerken ten einde dezelve uit dat oogpunt in een aaneengeschakelde orde te kunnen beschouwen.

Art. 7. *Betrekking van den directeur tot zijne onderhebbende ingenieurs, alsook tot de directeurs der overige departementen.* Ieder directeur vertegenwoordigt in zijn departement ten opzichte van zijne onderhebbende officieren den chef van het corps der genie en is als zoodanig bevoegd tot het geven van alle orders betrekkelijk de uitoefening van den dienst in hetzelve, voor zooverre dezelve niet strijden tegens algemeen gegeven dienst-orders; ook is hij als zoodanig verantwoordelijk voor het gedrag zijner officieren, in zooverre dit van zijn toezicht afhangt, alsook voor de uitvoering en nakoming van alle ordres, 't zij door hem of wel door den chef of Gouverneur Generaal gegeven wordende, en van welke hij door ieder der belanghebbende officieren copie zal doen nemen, zijnde het aan ieder ingenieur geoorloofd de hem gegeven wordende ordres schriftelijk te verzoeken; ook zal hij zorge dragen, dat de jonge officieren door de overige worden onderricht en aangebragt, en hiertoe ook het zijne, vooral in de plaats zijns verblijfs, contribueeren; ook zal hij bij het doen van inspectien of andere gelegenheden zich met de op andere posten zich bevindende ingenieurs over de verschillende vakken van hunnen dienst onderhouden, ten einde hen lieden, eensdeels tot onderzoek en voortzetting hunner kennissen in de theorie en practijk en vooral in de militaire partij [*sic*] aan te sporen, en anderdeels diegenen, welke zich door ondervinding of verworvene kundigheden onderscheiden, te leeren kennen en waardeeren; zullende telken jare daarvan aan den chef speciaal rapport doen, tevens met overzending der rang-, stam- en conduite-lijst van alle de in zijn departement dienende officieren der genie, ingericht volgens het daartoe aan de geheele armée opgegevene model, ten einde verdiensten kunnen beloond en van de talenten het voor den Lande nuttigst gebruik gemaakt worden.

Ook zal hij, wanneer zich jonge lieden opdoen, welke hij als geschikte sujetten oordeelt om tot officieren van de genie

opgeleid te worden, dezelven behoorlijk examineeren naar een bij vervolg te arresteeren plan en van zijne bevinding rapport doen aan den chef, met voordragt ter aanstelling van dergelijke voorwerpen, gelijk hij met approbatie van den chef ook eenige officieren van andere wapencorpsen of wel kadets zal kunnen emploijeeren ter adsistentie van de ingenieurs bij gebrek aan een genoegzaam getal der laatsten; en dat wel op het daggeld, bij besluit van 16 September 1808 aan hunnen rang toegelegd.

De directeur heeft (des noodzakelijk vindende) de magt om zijne ingenieurs van de eene plaats zijns departements naar de andere te verleggen, mits daarvan dadelijk rapport doende aan den chef en voor zulk een officier eene daartoe bepaalde ordre van denzelve verzoekende. Ook is het hem geoorloofd, wanneer de gewoone dienstbezigheden zulks veroorloven, een of meer zijner jonge officieren te emploijeren tot het opneemen en nivelleren van zodanige gedeeltens, als hij voor de defensie als anderzints belangrijk oordeelt, daarbij vooral doende nagaan het niveau des terreins: gelijk hij bij dergelijke gelegenheden bij voorkeur zal doen opneemen en in gedetailleerde plans brengen de voornaamste plaatsen en posten van zijn departement, daarop met roode cijffers doende aangeven de comparative hoogte der verschillende punten van het omleggend terrein tot op ten minsten een half uur afstand, zoo wel als die der werken zelve, terwijl deze bijzondere plans, op eene gelijke (nader te bepalen) schaal geteekend wordende, hem met der tijd welligt een geheel en dus een naauwkeurige kaart van zijn departement kunnen verschaffen, ter bekoming van dewelke de directeurs in het algemeen zich zullen bevlijtigen; ten welken einde het noodzakelijk wezen zal, dat ieder directeur zich provisioneel voor rekening van den lande trachte aan te schaffen eene volledige verzameling van instrumenten, bestaande uit een astrolabium, een boussole, een planchet en een sextant, behalven een meetketting en de noodige teeken-gereedschappen, zullende bij vervolg van tijd (wanneer de publieke omstandigheden eene meer geregelde

correspondentie met Europa gedoogen) ieder officier zich zelfs van instrumenten moeten voorzien, te weten een luitenant van een meetketting en astrolabium, waarbij de kapiteins voegen een boussole en planchet.

Ook is het aan den directeur geoorloofd een der officieren van de genie uit het guarnizoen, waar hij zijn verblijf houdt, ter zijner adsistentie, hetzij tot teekenwerk, als anderzins, bij zich te nemen, echter met dien verstande, dat gezegde officier daardoor niet van den guarnizoens dienst geheel en al worde uitgesloten en dus de gelegenheid benomen om zich in de practijk te oefenen, veelmin dat daardoor de uitoefening van den dienst des guarnizoens zoude worden verhinderd; zullende eindelijk de directeur toezien, dat alle in zijn departement vervaardigd wordende plans en kaarten op eene egale manier worden geteekend, waartoe aan hem bij vervolg door den chef het model zal worden gezonden in conformiteit der bij het koninglijk corps de genie in Holland geusiteerde teekentrant.

De directeur behoefd zich voorts met den dienst van de genie in de plaats zijns verblijfs niet verder te bemoeijen, als hij verkiest, zijnde de eerst aanwezende ingenieur verantwoordelijk voor de uitoefening van dien, even als in andere plaatsen.

De directeur voor eenigen aanmerkelijken tijd uit zijn departement vertrekkende, hetzij met verlof, in commissie of anderzints, zal hij de directie van hetzelve (met voorkennis van den chef) overgeven aan den oudsten ingenieur van het departement, aan wien hij daartoe de noodige instructien en inligtingen zal geven en met wien hij gedurende zijne absentie eene, zoo veel mogelijk, geregelde correspondentie dienaangaande zal onderhouden.

De directeuren der verschillende departementen staan tot elkander in geene andere betrekking van dienst, dan zooverre de militaire hierarchie dit vordert; echter zal het voor het algemeen nuttig wezen, dat zijlieden steeds in vriendschappelijke correspondentie staan, zoo tot hunne onderlinge instructie, als wel voornamelijk ten einde met elkander

communicatif en de concert te werken en elkander bij voorkomende gelegenheden met een of ander te kunnen behulpzaam wezen.

Doch, wanneer verschillende directeurs in commissie worden gesteld, hetzij tot het uitvoeren van een of ander werk of tot het concipiëren van eenig stuk, zal de oudste in rang zich steeds aan het hoofd der commissie stellen en de directie voeren.

Daar het voorts bij sterfgeval van den chef als anderzints ligtelijk kan gebeuren, dat een der directeurs met de generale directie wordt gechargeerd, zal ieder hunner zich bevlijtigen om zich tot de uitoefening van dien te bekwamen en zich dierhalven, behalven het hiervoren gemelde en alles, wat den gewonen dienst der genie aangaat, ook bijzonderlijk toeleggen op het hydraulique vak, als een tak, waarvan in Indiën tot nog toe niet dan te weinig werk is gemaakt; hij zal zich ten dien einde dienen bekend te maken in het bijzonder met den vorigen en tegenwoordigen staat der rivieren en andere wateren in zijn departement en in het algemeen van die van het geheele eiland Java, aanteekening houdende van de veranderingen, die dezelve ondergaan, en de voor- of nadeelige gevolgen van die veranderingen voor derzelver bevaarbaarheid, enz. nagaande en daarvan van tijd tot tijd rapport doende aan den chef, met bijvoeging van de middelen, welke hij oordeelt, dat men in het werk zou kunnen en moeten stellen ter vermeerdering der voordeelen of ter voorkoming der nadeelen, gelijk hij mede bijzonderlijk zijne attentie zal vestigen op de stranden, zoo in derzelver aanspoeling als afname, daarvan mede aanteekening houdende en al het bovengezegde observeerende.

Art. 8. *Bureau-onkosten, enz.* Alle directeuren of gedepecheerde officieren van de genie zullen jaarlijks met primo November eenen jaarlijkschen eisch van schrijf- en teekenbehoeftens inzenden bij den directeur-generaal en chef der genie, welke zich met de gespecificeerde opgave dezer behoeftens zal vervoegen bij den heer Gouverneur Generaal om

dezelve 's gouvernements wegen te mogen erlangen, voornamelijk daar alle aangebragte facturen den directeur-generaal van 's Konings domeinen en finantien het eerst worden aangeboden en daardoor de aankoop dier artikelen aan particulieren kan worden belet.

Art. 9. *Fabrieken.* Een der voornaamste betrachtingen van een officier der genie en bijzonder van den directeur moet zijn om op alle plaatsen in zijn distrikt fabrieken van kalk en allerhande soorten van steenen op te richten, alzoo op zeer weinige der buiten-kantoren dezelve gevonden en daarom al zulke bouwstoffen, dakpannen, groote en kleine vloersteenen van Batavia derwaards moeten worden aangevoerd, moetende wijders de benodigde vaderlandsche steenen, als klinkers, moppen, Vlaamsche steen voor smits-ovens, enz. in tijds van de hoofdplaats worden gevraagd.

Art. 10. *Verloven.* Geen directeur zal zich buiten deszelfs departement mogen begeven, dan met verlof van zijne excellentie den Gouverneur Generaal, waartoe het verzoek door den chef moet geappuijeerd wezen.

Art. 11. *Dienst-quitering van een directeur.* Wanneer een directeur den dienst quiteert, hetzij door overlijden als anderzints, zal omtrent zijne particuliere papieren en instrumenten gehandeld worden, als bij artikel 8 der 1° afdeeling ten aanzien van die der ingenieurs is bepaald. Doch de departements-papieren zullen door de van wegen den kommandant der plaats benoemde commissie slegts worden verzegeld en zoodanig aan den oudsten ingenieur des departements of den succederenden directeur worden overhandigd, welke van de bevinding derzelve, met bijvoeging der inventarissen, bij zijne overname zal rapport doen aan den chef.

Art. 12. *Commissiën en daggelden.* Alle inspectien, visitatiën, enz., welke een directeur verrigt op meer dan een half uur afstand van de plaats zijns verblijfs, worden voor commissien gerekend en zal hij daarvoor zonder nadere authorisatie, uit kragt van dit artikel, het aan zijnen rang geaccordeerde daggeld mogen declareren, zullende, wanneer zulks door zwaare

reiskosten of andere omstandigheden niet toereikend mogt wezen, zich met appuij van den chef kunnen addresseeren ter augmentatie van hetzelve.

Een directeur, de functien waarneemende van chef van het corps der genie en als zoodanig in commissie zijnde, zal hij mogen declareren het daggeld, bij meergemeld besluit van 16 September 1808 aan een kolonel toegelegd.

Wanneer voorts een of meer officieren der genie door den directeur ter opneming of nivellering, enz. worden geëmploijeerd, zal hij voor dezelve de authorisatie tot het declareren hunner daggelden verzoeken, zullende de directeur vervolgens de declaratien daarvan en in het algemeen van alle in zijn departement genoten wordende daggelden, alvorens dezelve betaalbaar zijn, moeten certificeeren; en zal hij dierhalven zorge dragen, dat geene dier daggelden continueel en onverdiend worden genoten, maar dat dezelve alleenlijk strekken ter goedmaking van extra-onkosten en tot emulatie der officieren bij buitengewone werkzaamheden.

DERDE AFDEELING.

Bevattende eenige bepaling nopens den dienst van den chef van het corps de genie, enz.

De kolonel en chef van het corps de genie tevens directeur-generaal zijnde van de fortificatien en waterwerken in Hollandsch Indiën, vloeijen uit ieder dezer beide betrekkingen verschillende verplichtingen voort, welke te menigvuldig en te wijdloopig zijn om in een stuk als dit geheel en al omschreven te worden; echter zal hij daaromtrent de volgende bepalingen in acht nemen:

1° als chef van het corps de genie zal hij zorge dragen, immers zooveel in zijn vermogen is, toezien, dat dit wapen steeds in behoorlijken en completen staat zij, volgens een daartoe nader te arresteren plan van organisatie, voor hetzelve tevens wakende, dat dit voor zijnen dienst zoo belangrijk corps met geene dan bekwame sujetten worde

bezet; dat ieder officier, welke daarbij dient, berekend zij voor den post, welken hij bekleed; dat geene andere dan veel belovende jongelingen daarin worden geplaatst en geene dan zich door ondervinding en kunde onderscheidende of zulks op eenige andere manier meriterende officieren worden geavanceerd.

Hij zal ten dien einde, voor zooveel de nabijheid zijns verblijfs toelaat, de adspiranten zelve examineeren en anderzints, op te verren afstand zijnde, door een der luitenant-kolonels doen ondervragen naar een nader te arresteren plan van bevordering en examen voor de officieren der genie, en bij de voordragt van eenig adspirant tot officier aan den Gouverneur Generaal een gedetailleerd rapport doen van den afloop dier examina, gelijk hij zulks mede zal observeren bij het voordragen van officiers ter bevordering, zullende over het algemeen in acht nemen, dat verdiensten en kunde worden beloond, zonder dat langdurige dienst en plichtbetrachting worden veronachtzaamd of onbemerkt worden voorbijgegaan.

Zijnde voorts de huishoudelijke directie van het corps de genie en alles, wat ter bevordering van de discipline en dienst-uitoeffening van hetzelve en tot aankweeking van emulatie bij de officieren kan strekken, aan hem gedemandeerd, ten welken einde het doen observeren van alle gegevene of nog te gevene orders niet alleen aan zijn toezicht wordt aanbevolen, maar ook het geven van alle zoodanige orders, als het interieure of de algemeene dienst van zijn corps regarderen, geheel en al aan hem wordt overgelaten, met aanbeveeling om, zoo veel in zijn vermogen is, te trachten met de officieren van zijn corps en derzelver capaciteit in de bijzondere vakken der genie bekend te worden, ten einde van deze talenten het meeste nut voor den dienst te trekken door hun, naar maate der voorkomende werkzaamheden, van guarnizoen te doen veranderen, zullende voortaan geene officieren der genie, even min als van andere wapen-corpsen, een permanent

guarnizoen hebben (met uitzondering van de directeurs der departementen), maar steeds op de eerste ordre ter verplaatsing moeten gereed zijn; zullende eindelijk de chef telken jare aan den Gouverneur-Generaal inzenden eene algemeene rang-, stam- en conduite-lijst der officieren van zijn corps, met bijvoeging van alle zoodanige aanmerkingen en voorstellen, als hij tot welzijn en relevatie van hetzelve dienstig oordeeld;

2° als directeur-generaal der fortificatien en waterwerken zal hij zorge dragen, dat deze objecten steeds in behoorlijken staat worden onderhouden en aan hun oogmerk kunnen beantwoorden. Hij zal van den actuëelen staat derzelve en het daaraan verrigte telken halve jare een algemeen rapport inzenden aan den Gouverneur Generaal, zamengesteld uit de bij hem ontvangene stukken van de directeurs der onderscheidene departementen, met bijvoeging zijner consideratien omtrent alles, wat door de directeurs in dat halve jaar is verrigt en voor het volgende wordt voorgesteld, daarbij op het einde van ieder jaar voegende eene generale-lijst der onkosten, gedurende dat jaar aan het fortificatiewezen in Hollandsch Indiën geimpendeerd, als ook eene materiaal-lijst, beide ingerigt volgens het bepaalde bij art. 5 der eerste en art. 2 der tweede afdeeling.

Zullende hij, behalve deze algemeene rapporten, telken maand (of, des gerequireerd wordende, in korter tijdsbestek) aan den Gouverneur-Generaal doen toekomen een kort verslag van den voortgang en staat der werkzaamheden, onder directie der genie in de verschillende departementen verrigt wordende, voor zoo veel die door de directeurs ter zijner kennis zijn gebragt, mede met bijvoeging der nodige consideratien.

En ten einde steeds in staat te wezen tot het beoordeelen van hetgeen door de directeurs wordt verrigt of voorgesteld, zal de directeur-generaal zich bevlijtigen alle die kennissen over de geheele uitgestrektheid van het

eiland Java en de groote Oost te verkrijgen, als van ieder directeur bij de tweede afdeeling ten aanzien van zijn departement is gevorderd, zullende ten dien einde zorge dragen, dat, zooveel de ordinaire dienst toelaat, de officieren der genie worden geëmploijeerd tot het doen van opnamen, enz. ten einde daardoor met beteré kaarten dan tot heden te worden voorzien, zullende hieromtrent al het bij artikel 2 en het laatste gedeelte van artikel 7 der tweede afdeeling bepaalde nopens de topographie, den staat der rivieren en stranden, enz. door den directeur-generaal in den uitgestrektsten zin op zich worden toegepast, te meer, daar hij, zich meestentijds in de nabijheid van den Gouverneur Generaal bevindende, steeds in staat moet wezen aan hoogstdenzelven alle zoodanige illucidatien en adviezen te suppediteren, als van hem zullen worden gerequireerd.

En zullende eindelijk de reeds voorhanden zijnde verzameling van papieren, plans, kaarten, enz., niet alleen in den besten staat doen onderhouden, maar ook trachten dezelve, zooveel mogelijk, met alles, wat voor den dienst of het defensiewezen van eenig aanbelang kan zijn, te vermeerderen, 't zij bij quiteering van den dienst door officieren der genie als anderzints, ten einde deze verzameling zich steeds in staat bevinde den Gouverneur Generaal of deszelfs vertegenwoordiger van alle gerequireerd wordende stukken te voorzien; gelijk hij mede al het bepaalde bij de tweede afdeeling nopens het conserveren van papieren ten opzichte van de zijne zal doen bevolgen, zullende de onkosten van zijn bureau insgelijks worden gerembourseerd op den voet, als bij art. 8 der tweede afdeeling is bepaald.

De talrijke, bij dit reglement behoorende modellen zijn opgenomen in Daendels, Staat der Ned. O. I. bezittingen, Bijlagen deel III, militaire zaken, armée te lande, n⁰ 21.

Op 22 Julij 1809 zijn de navolgende wijzigingen in dit reglement gebracht.

De directeur van de genie of de eerstaanwezende ingenieur

in eenig departement zullen in dienstzaken hare orders ontvangen van den brigadier, commandant der militaire divisie, en verpligt wezen daaraan te refereeren, tenzij dezelve strijdig waren met orders, ontvangen van den Maarschalk zelven of in deszelvs naam van het bureau van de genie, etc., wanneer zij zullen kunnen differeeren dezelve uit te voeren, na vrugteloos hare representatien aan den chef der divisie te hebben gedaan, dog verpligt zijn daarvan bij de eerste post kennis te geven aan den directeur van het corps of wien het verder aangaat, dog zijn verantwoordelijk weegens disobedientie, indien de gegevene bevelen van den chef der divisie niet tegens genoemde orders mogten aanloopen; wordende in zoo verre gealtereerd het 8ᵉ artikel, 1ᵉ afdeeling en 6ᵉ artikel, 2ᵉ afdeeling van gezegd reglement.

Voorts zullen de directeur of eerst aanwezige ingenieur in de departementen van Samarang en Sourabaija verpligt zijn, bij het doen verrigten van werken, die niet publiek aanbesteed zijn, om de eisschen der benodigde materialen in te dienen aan den brigadier, commandant der divisie, welke de aanvrage vervolgens aan de prefecten zal doen.

Van deze aanvragen zullen door hem teffens altoos een dubbelde moeten worden gezonden aan het bureau van genie, artillerie en militaire mouvementen, ten einde onderzogt kan worden, of dezelve al of niet de benodigheden overtreffen.

1 Januarij. *Maatregelen ter verbetering van het postwezen.*

Is besloten:

1° dat het voor het vervolg aan den baillluw der stad Batavia zal gedemandeerd zijn om den postmeester generaal van de daartoe benodigde personen te voorzien;

2° dat dezelve zullen moeten gekozen worden uit de ingezetenen der campongs in den omtrek der stad ten getalle van 14 man, welke 's maandelijks zullen moeten verwisseld worden;

3° dat de commandanten der campongs verantwoordelijk

zullen worden gehouden voor het gedrag van de door hun te leveren manschappen;

4° dat elk persoon gedurende den tijd, dat door hem dienst gedaan worde, vijf rd[s], zilver geld, 's maands van den Lande zal genieten;

5° dat dezelve gedurende dien tijd geene andere bezigheid bij de hand zullen mogen neemen;

6° dat bij ziekte of ander noodwendig beletsel door den commandant een ander persoon geleverd zal worden, welke alsdan de daartoe staande gage zal genieten;

7° dat bij negligentie of ander plichtverzuim in het postrijden de schuldige door den postmeester generaal aan deszelfs commandant zal worden overgeleverd, door wien dezelve alsdan deswegens publiek in deszelfs campong zal worden afgestraft;

8° de postmeester generaal voorziet de postillons van de noodige paarden en zadels, item monteeringstukken en fourage;

9° de postillons moeten gedurende de maand, dat zij dienst doen, permanent op derzelver posten blijven, namelijk:

2 aan 't postcomptoir generaal,
2 op de 12[e] paal,
2 » » 25[e] »
2 » » 36[e] »
2 » Buitenzorg,
2 aan het postcomptoir generaal,
2 op Tangerang,
14 man;

10° de postmeester generaal draagt zorg, dat op alle deze plaatsen de postillons en derzelver paarden behoorlijk van het nodige voorzien worden;

11° de dagelijksche post van de stad naar Buitenzorg vertrekt op beide voormelde plaatsen des avonds precies om 9 uuren;

12° elk postillon rijd niet verder als tot de naastbij gelegen station;

13° de aldaar geplaatste postillons moeten 's avonds hunne paarden gezadeld houden en terstond na aankomst van de post het valies overnemen en tot de daaraan volgende station rijden;
14° onderwege elkanderen ontmoetende, moeten zij het valies onderling verwisselen en terstond weder terug rijden;
15° het valies dus weder gestadig op de stations aan anderen, welke zich daartoe moeten gereed houden, overgegeven wordende, rijd elk postillon slechts 12 paalen;
16° twee postillons op elk station geplaatst zijnde, zoo kunnen zij, ten einde hunne paarden niet te veel af te matten, om den anderen nacht bij beurte rijden;
17° de postillons, welke de laatste station rijden en welke niet voor zons opgang op de plaatse hunner bestemming aankomen, zullen terstond eene gevoelige correctie ontvangen, tenzij door hun den geenen, welke dien nacht het trainissement veroorzaakt heeft, kan worden aangewezen;
18° een der postillons ziek wordende, moet zijn kameraad, totdat de zieke afgelost word, eenlijk met verwisseling van paarden, zijne beurten van hem waarneemen;
19° de Bantamsche post rijd, even als de Javasche post, twee maal 's weeks, des Woensdag en Zaterdags avond om 9 uuren;
20° de eerste postillon rijd iets verder als Tangerang en geeft het valies aldaar aan de aldaar gestationneerde postillons over,
21° deze rijden tot de passerangang Tjibolang en geeft aldaar het valies over aan de Bantamsche postillons, welke van wegen den prefect van Bantam in gelijk getal aldaar geplaatst moeten worden;
22° de Tangerangs postillon vertoefd op Tjibolang, tot dat het Bantamsch paket aankomt, rijd daarmede terug naar Tangerang en moet zulks zoo vervolgens door den eerstgemelde, welke insgelijks tot deszelfs aankomst op Tangerang wagt, naar Batavia gevoerd worden.

Zie ook 1 Julij 1808.

$\frac{1}{10}$ Januarij. *Verbod tegen de vaart tusschen Java en de Zuidkust van Bali.*

Is besloten, dat aan Chineesche, zoowel als aan alle andere ingezetenen dezer kolonie de vaart en handel van het eiland Java op de Zuidkust van Balie, met naame op de vorstendommen van Balie Badong, Mongoi en Gianjar en speciaal op de havêns van Cotta en Toeban, voor dit jaar ten eene maal zal zijn geinterdiceerd, op poene van confiscatie van schip en lading en arbitraire correctie door kettingslag of anderzints daarenboven, naar exigentie van zaken, voor alle bevelhebbers van vaartuigen, welke zich aan overtreeding dezer order zullen komen schuldig te maken.

Met authorisatie verders op den resident te Balie-Badong om zonder eenige form van proces de voorschreven order ter executie te leggen.

Op 7 September 1809 is dit verbod weder ingetrokken, »nademaal de redenen [daarvoor] niet meer" bestonden.

1 Januarij. *Bepaling, dat het tractement van den predikant te Soerabaija zoude worden uitbetaald, half in zilver, half in papieren geld.*

Deze predikant werd dientengevolge in dit opzicht gelijk gesteld aan de militaire officieren.

3 Januarij. *Reglement voor de kantoren, administratiën en negotie-pakhuizen te Batavia, staande onder het beheer van den Directeur-generaal.*

Het kantoor van de administrateurs-generaal zal in den vervolge bestaan uit:

twee suppoosten, die gecommitteerd zijn in de geldkamer, etc., twee boekhouders tot het opmaken van ordonnantien en andere werkzaamheden, en

tien klerken, waarvan 7 bij den eersten en 3 bij den tweeden administrateur-generaal zullen dienst doen.

De eerste daarvan zullen des maands genieten rd[s] 100, de boekhouder 75, de twee eerste klerken 60, de vier volgende 40 en de vier laatste 30 rd[s].

Het financie kantoor zal bestaan uit:

een finantie boekhouder.................. à rd[s] 325
» eersten suppoost..................... » » 225
» tweeden suppoost..................... » » 160

tien klerken, te verdeelen op de volgende wijze:

4 bij den finantie boekhouder,

3 » » eersten en

3 » » tweeden suppoost; waarvan vier zullen winnen 60, drie 40 en drie 30 rd[s] 's maands.

Hunne werkzaamheden zullen onder de directie van de administrateurs-generaal bestaan:

van den finantie boekhouder:

a. in het houden van het finantie- of domein grootboek en journaal, het eerste of het grootboek;
b. het opmaken jaarlijks van de lijst der debiteuren en crediteuren;
c. ad idem van eene memorie van de inkomsten en uitgaven;
d. zoo mede van den generalen staat van Indiën uit de respective ingezonden wordende boeken of te zamen trekkingen;
e. gelijk ook eene generale memorie van alle restanten, onder ultimo December van ieder jaar aan handen, en wijders
f. het beantwoorden van alle requisitien, die gedaan worden;

van den eersten suppoost:

a in het houden van het generale confrontatie-boek, waarbij de ontfangst, afscheep en uitgaaf van alle goederen en contanten genoteerd zal worden, alle volgens model;
b. het opmaken en depecheren in duplo van alle facturen en cognossementen, voor zooverre dezelve nog blijven bestaan;
c. het bezorgen der notitien aan de heeren beschrijvers van

het aangebragte en verzondene naar en van de buitenkantoren, voor zooverre die gerequireerd zullen worden; en voorts

d. het adsisteeren van den finantie boekhouder in het beantwoorden van de requisitien en het afsluiten van de boeken, item het opmaken van den generalen staat van Indiën;

en van den tweeden suppoost:

a. in het houden van het geëxtendeerd groot kassaboek navolgens model, waartoe hem de ordonnantien van den groot-kassier alle maanden zullen worden overhandigd;

b. het narekenen van alle ordonnantien op kas, die ten kantore van de administrateurs-generaal opgemaakt worden;

c. het opmaken der rendementen van de gehoudene vendutien;

d. het verlenen van extracten uit de aankomende facturen aan de respective administratien en negotie-pakhuizen of het houden van het zoogenaamde extract factuur-boek;

e. het opmaken der onkost-rekeningen van 's Lands koloniale of Konings schepen;

f. het noteeren in een apart daarvan gehouden wordend boekje, alsmede het inbinden van alle aankomende facturen;

g. het adsisteren van den finantie-boekhouder in het beantwoorden van de requisitien, etc.

Tot het kantoor van de equipagie-werf zullen benodigd zijn: een boekhouder, die tegelijk is eerste suppoost, à rd[s] 300. vier klerken, waarvan de eerste 60, de tweede 40 en de twee laatstè zullen genieten 30 rd[s].

Bij de artillerij:

een boekhouder........................... à rd[s] 250
drie klerken, waarvan een à 60, een à 40 en een à 30 rd[s].

Van de wapenkamer:

een boekhouder........................... à rd[s] 100
» klerk.................................. » » 40

Van het provisie-magazijn:

een boekhouder........................... à rd[s] 100
» bottelier.............................. » » 50

Van het graan magazijn:
een boekhouder .... à rd^s 125
Van het ijzer magazijn:
een boekhouder .... à rd^s 80
Van de Water poort:
een boekhouder .... à rd^s 125
(de tegenwoordige geniet echter rd^s 200, uithoofde van zijne langjarige diensten).
Van de Westzijdsche pakhuizen:
een boekhouder .... à rd^s 125
In het kleeden pakhuis:
een boekhouder .... à rd^s 100
De pakhuizen van Onrust:
een boekhouder .... à rd^s 125
De suiker pakhuizen:
een boekhouder .... à rd^s 125

De werkzaamheden in de respective administratien en negotie-pakhuizen zullen bestaan in het houden van de volgende boeken:

door de administrateurs:

a. een magazijn-boek,
b. een weeg- en afscheep-boek,
c. een dagelijks restant-boek, buiten de maandelijksche specificatien, die, zoowel door de commiesen, als ook de gezamentlijke bazen opgemaakt worden;

door de boekhouders:

a. de nodige pakhuis-boeken volgens model,
b. een dagelijks aanteekening-boek van den ontvangst en afscheep, etc.,
c. een extract factuur-boek,
d. een extract-boek van de besluiten der hooge regering, etc. en voorts
e. het opmaken van alle tot de administratien relatie hebbende ordonnantien.

Van alle verstrekkingen, die ten dienste der huishouding geschieden, zullen ruite-kaarten geformeerd en die alle maanden

eens geboekt worden, doch de ontvangst en verzending, item inkoop en verkoop, zal telkens apart moeten worden geboekt.

Het kantoor van de generale directie zal voortaan bestaan:

in een eersten suppoost met het thans winnende tractement van .... rd[s] 250

in een eersten klerk met .... » 75

» » tweeden » » .... » 60 en

» drie klerken, die zullen genieten één 40 en twee ieder 30 rd[s].

Het tractements-kantoor, buiten het opperhoofd:

in een eersten suppoost v/h politiek departement à rd[s] 225

» » tweeden » » » » » » 125

» » derden » » » » » » 100 en

twee klerken à 40 en 30 rd[s] respective.

Bij het militair departement:

in een eersten suppoost .... à rd[s] 150

twee klerken à rd[s] 40 en rd[s] 30 respective.

Bij den visitateur:

twee klerken van rd[s] 40 en 30 respective.

Bij het opperhoofd:

twee klerken van rd[s] 40 en 30 als boven, dewelke te gelijk verpligt zullen zijn te zorgen voor de archieven.

Voorts zullen dezulken, die verkiezen op de respectieve schrijfkantoren dienst te doen, daarvoor genieten rd[s] 20 's maands om navolgens de bepaling, voor de vaste klerken hierbij gemaakt, daartoe bij een goed getuigenis van hunne superieuren, waaronder zij bescheiden zijn, als zoodanig te kunnen opklimmen; en zal generaliter nog geobserveerd worden het volgende, als:

1° dat conform de instructie voor de generale rekenkamer geene ordonnantien van inkoop of verkoop zullen mogen effect sorteeren, dan nadat dezelve door die kamer geapprobeerd en geregistreerd en ten finantie-kantore in het generale confrontatie-boek geboekt zullen zijn, ten welken einde in alle ordonnantien, die opgemaakt worden, het besluit of de qualificatie in het hoofd zal moeten aange-

haald en genoteerd staan, zullende dezelve dus, nadat in forma gebragt en door den directeur-generaal geteekend zijn, ter generale rekenkamer moeten worden overgebragt en daarna op het finantie-kantoor ter boeking afgegeven:

2° geene ordonnantien van uitbetaling van tractementen of wat het ook zoude mogen wezen, zullen worden geëxpedieerd, dan nadat daarmede als even gehandeld is;

3° in gelijker voegen zal men handelen met de ordonnantien van goederen, die in de huishouding verstrekt of afgescheept worden;

4° ook zal in diervoegen gehandeld worden met den ontvangst generaliter zonder onderscheid, hetzij van contanten of goederen, met die uitzondering alleen, dat bij aankomst van goederen dezelve, zoo als van ouds, direct in de administratien zullen moeten worden ontvangen, schoon de ordonnantien daarvan nog niet mogten zijn ingekomen, waarvan in dit geval onmiddelijk kennisse aan de administrateurs generaal zal moeten worden gegeven;

5° geene ordonnantien, hetzij op kas of wel op de respective administratien, zullen dus door de respective kassiers of administrateurs mogen gerespecteerd worden, dan na dat daarmede invoegen als voren gehandeld is en hun zulks uit de tekening is komen te blijken, excepto bij onverwijlde noodzakelijkheid, wanneer die ordonnantien den dag daar aan direct op de generale rekenkamer ter erlanging van de nodige approbatie en op het finantie kantoor ter inboeking moeten worden overgebragt, alles conform het 14e en 15e artikel van opgemelde instructie;

6° van allen afscheep van goederen, die na eenig gouvernement of plaats gezonden worden, zal immediaat en zonder eenig uitstel opgave aan het finantie kantoor gedaan worden, ten einde de cognossementen kunnen worden opgemaakt en verzonden, zullende in contrarie geval alle erreuren of nadeelen, die daaruit ontstaan mogten, zijn en blijven voor rekening van den geene, die dit verzuim begaan heeft. Voorts zal

7° van wegens den kommandeur en havenmeester de nodige order worden gesteld, dat geen schip of vaartuig, 's Lands goederen ingeladen hebbende, van hier mag vertrekken, zonder dat zich alvorens de gezaghebber daarvan bij de administrateurs generaal heeft geadresseerd tot ontvangst van de nodige papieren.

Ten aanzien van de administratien, als van Onrust.

Het tractement van den administrateur zal zijn rd^{s} 6000 's jaars, met cesseering van alle door hem gedragen wordende lasten, doch daarentegen ook met intrekking van het zoogenaamd middel van bestaan of de percento's, die bij den afscheep of bij het ledig vallen der pakhuizen gevalideerd zijn geworden, zoomede ook de 5 ℔ overwigt op de ontvangen worden koffij en de 5 ℔ uitslag op de van Palembang of elders aangebragt wordende, ongeharpte peper, invoegen hem alleen gevalideerd zal worden:

1 ℔ overwigt op de 125 ℔ koffij,

1 » » » » 125 » ongeharpte peper,

$^{1}/_{2}$ » » » » geharpte peper. En op het tin, etc. eeniglijk zooveel, als het generale reglement van den 15^{en} Augustus 1764 voor de buiten-kantoren permitteert.

De Westzijde en Waterpoort.

Het tractement van dezen administrateur zal bepaald blijven op rd^{s} 6000, met intrekking en buiten effectstelling van het besluit van den 15^{en} December 1786, waarbij aan de administrateurs $^{1}/_{8}$ ℔ uit de toegift op de Japansche lading tot een catje per picol is toegestaan, invoegen dit aan den Lande verblijft, en hun bij afscheep, zoowel van het koper, als ook van alle andere artikelen (buiten de koffij en specerijen), in hunne administratie zijnde, niet meer wordt toegestaan te mogen opbrengen of afschrijven, dan bij het voormelde generale reglement bepaald is.

Het ijzer magazijn.

Het tractement van den administrateur zal zijn rd^{s} 4000 's jaars, met intrekking van alle verdere voordeelen en speciaal de

4 percent op het ijzer,
6 » » de slootplaaten,
2 » » het staal, en
3 » » de spijkers, die hem bij het reglement van den 30^{en} April 1765 zijn toegestaan, invoegen hem daarop niet meer dan 1 percent, conform het generale reglement van 1764, zal worden gevalideerd.

Het provisie magazijn.

Het tractement van den administrateur zal zijn rd^s 4000 's jaars, met vernietiging tevens van alle, door hem gedaan wordende uitgaven aan den boekhouder, bottelier, etc., doch daarentegen ook met intrekking van de aan hem tot nu toe volgens het Bataviasch speciale reglement gepermitteerde spillage, invoegen hij daar niet meer voor zal mogen opbrengen, dan het voornoemde generale reglement permitteerd.

Het suiker pakhuis.

Het tractement van de administrateurs zal bedragen rd^s 5500 's jaars, met intrekking van het thans genoten wordende emolument van $^1/_2$ rd^r per picol, alsmede ook van de bij het Bataviasch reglement toegestane spillage op het lood, etc., invoegen die gerekend en gevalideerd zal worden naar het generale reglement; en zullen zij verpligt zijn bij de verzakking der suiker, indien de vreemdelingen dit particulier verlangen, daartoe de coelies voor privé rekening in te huren.

Het kleder- en amfioen-pakhuis.

Het tractement van den administrateur zal zijn rd^s 4500 's jaars, met standhouding van de bij besluit van den 30^{en} Augustus 1808 bij de hooge regering gemaakte bepalingen.

Het graan-magazijn.

Het tractement zal zijn rd^s 5000 's jaars, met afschaffing van alle verdere voordeelen, uitgezonderd 2 percent spillage op de overjarige en de gewoone 100 ℔ per coijang op de eigenjarige rijst, die aan hem volgens besluit van heden voortaan zullen worden gevàlideerd;

wordende hierbij, zo wel met opzigt tot dit pakhuis, als alle verdere administratien nader bepaald, dat alle overwigten

den Lande competeeren, speciaal de zulken of overbevindingen, die de respective administrateurs volgens het generaal reglement ter beveiliging voor te kort komingen worden geaccordeerd, als gemeld ten voordeele komen van den Lande, zoodat dezelve zonder eenige betalinge bij de pakhuisboeken ingenomen en al het te kort komende boven de bepaling, bij het gemelde generale reglement vastgesteld, door de administrateurs moeten vergoed en zij bovendien naar exigentie van zaken gecorrigeerd zullen worden.

De uitbetaling van de opgemelde appointementen aan de administrateurs zal geschieden in zilver of papieren van credit met de bij het gouvernement bepaalde agio daarenboven, ter keuze van de hooge regering.

Wordende hierbij aan een ieder hoofd van een kantoor of administrateur ten strengste verboden eenige particuliere toelage te geven aan de onder hun bescheidene dienaren, sub poene van ontzetting uit hunne posten.

3 Januarij. *Echtscheiding.*

Aan een Europeesch echtpaar verleende de Regering »dis»solutie van haar huwelijk", omdat »de verschillende gemoeds»neigingen van de vrouw met die van haren man, na eene »twaalffjarige separatie, geene het minste vooruitzicht tot »dadelijke hereeniging overlieten".

Aan den man werd vergund te hertrouwen, aan de vrouw niet »om daarvoor pleitende redenen".

Op 27 Januarij 1809 ontbond de Regering, op verzoek van den man, weder een huwelijk van Europeanen, omdat beide partijen »tot een hereeniging ongenegen" waren, doch ditmaal »met permissie om wederzijds te mogen hertrouwen"

Belangrijk is het navolgende, door Daendels op 9 April 1809, mede in geval van echtscheiding, genomen besluit.

In overweging genomen zijnde, dat, hoe zeer naar den inhoud der wetten op het huwelijk de regterlijke magt zich onbevoegd zoude achten om op fundament der positien van het

voorschreven request de dissolutie van des suppliants huwelijk te accordeeren, deze wetten echter voornamelijk ten doel hebben de conservatie der goede zeden en moraliteit der ingezetenen en deze laatsten in het onderwerpelijk getal door de dissolutie veel meer dan door de instandhouding van des suppliants huwelijk zullen worden bevorderd.

Daar het uit de omstandigheden der zaak, niet alleen genoegzaam blijkt, dat de wedervereeniging, \welke de hoop blijft bij alle vrijwillige scheidingen tusschen den suppliant en deszelfs tegenswoordige huisvrouw, nimmer zal worden bereikt, maar deze verzoening zelve volgens den inhoud van het request van de gevaarlijkste gevolgen zoude kunnen worden, terwijl de voortduring der separatie, waarin de requestrant en zijne huisvrouw thans leven, uit haren aart voor de eene, zoowel als de andere der daarbij geconcerneerde partijen aanleiding zoude kunnen geven tot publieke ergernis en immoraliteit, welke vooral ten aanzien van een der verdienstelijkste ambtenaren dezer kolonie, gelijk den requestrant, zooveel mogelijk dienen te worden vermijd.

Dat bovendien door den voet en wijze, waarop de requestrant de dissolutie van deszelfs huwelijk verzocht heeft, de sterkste bewijzen van zijne edelmoedigheid zijn aan den dag gelegd en het lot daardoor, zoowel van zijne te verlaten huisvrouw, als van de bij haar verwekte kinderen ten vollen zal kunnen worden verzekerd.

Dat over zulks niet alleen de omstandigheden der zaak en hare mogelijke gevolgen voor de publieke zeden, maar ook de personeele, goede hoedanigheden van den requestrant en deszelfs publiek caracter een bijzondere consideratie verdienen en wel waardig zijn, dat in dezen door de politique magt gesuppleerd worde, 't geen aan de regterlijke tot het accordeeren der gevraagde dissolutie zoude ontbreken.

Is besloten den band des huwelijks, tusschen den requestrant en deszelfs huisvrouw bestaande, te dissolveeren, gelijk dezelve gedissolveerd wordt bij dezen, op al zoodanige bepalingen en voorwaarden als door hem, requestrant, bij deszelfs onder-

werpelijk request voorgedragen, en vrijheid van weerskanten om, des verkiezende, een ander huwelijk aan te gaan, met last verder en qualificatie op den Raad van justitie te Samarang om, overeenkomstig, de gedachte voorwaarden en den inhoud van dit besluit eene acte van dissolutie te doen opmaken en daarvan een afschrift, zoo aan den requestrant, als deszelfs gewezen huisvrouw, uit te reiken.

3 Januarij. *Wijziging der instructie voor de geprevilegeerde wagen-verhuurders.*

Is goedgevonden en verstaan hun te permitteeren de huurloonen voor eenen halven en heelen dag, in stede van de bij instructie bepaalde rd^s^ $2^1/_2$ en 5, tot rd^s^ 3 en 6 te mogen verhoogen en hun op de vragten voor reizen naar de bovenlanden eene verhooging te accordeeren van een derde naarmate van de vergroote distantie van den eenen paal naar den andere.

6 Januarij. *Verkoop van houtwerken.*

Is goedgevonden en verstaan de houtwerken voortaan niet minder dan bij kavelingen van 25 p^s^ te laten verkopen en te bepalen, dat daaronder van ieder der aanhanden zijnde zware balken van 36 voet en daar beneden een door den kooper tegen de daarvoor bepaalde prijzen zal moeten worden geaccepteerd, ten einde daardoor die zoort van houtwerken, waarvan het debiet weinig is in vergelijk van het restant, van de hand te kunnen zetten; en daarvan de gemeente bij billet kennis te geven.

Zie ook 7/13 Maart 1809.

7 Januarij. *Regeling van het beheer van nalatenschappen, door officieren ab intestato achtergelaten.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur-Generaal, gezien hebbende de propositie van den ridder en kolonel, van

Winckelman, om eene vaste bepaling te maken nopens de behering der nalatenschappen van officieren, welke ab intestato in Indiën mogten komen te overlijden:

overwegende, dat de voet, waarop dezelve voorheen door den curator ad lites wierden geadministreerd, zonder dat door dezen van zijne administratie binnen deze koloniën eenige rekening of verantwoording wierd gedaan, voor het regt der wettige erfgenamen geene genoegzame zekerheid daarsteld en dat ook de bij de armée in Europa gerecipieerde wijze, volgens welke het regiments-bestuur met de administratie dezer nalatenschappen is belast, aan inconveniënten laboreert:

heeft besloten te arresteeren, gelijk gearresteerd wordt bij dezen:

1° dat voortaan, bij het overlijden ab intestato van officieren van de armée in Indiën, derzelver nalatenschappen zullen worden gesteld onder de administratie van twee officieren van hun corps, hetzij kapiteins of eenen kapitein en eenen eersten luitenant, daartoe expresselijk door den kolonel te benoemen:

2° dat de gedachte gecommitteerden zullen zijn gequalificeerd de boedels onder hunne administratie te vereffenen en tot liquidatie te brengen;

3° dat dezelve, na uitbetaling der alhier in Indiën zich bevindende crediteuren, een batig saldo in den boedel bevindende, verpligt zullen zijn hetzelve, na vooraf gegevene kennis en opening aan den kolonel, over te brengen bij de weeskamer ter hoofdplaats Batavia;

4° dat de voornoemde gecommitteerden, na zulks te hebben gedaan, wijders zullen verplicht zijn van hunne verrichtingen kennis te geven aan des overledenes erfgenamen of naastbestaanden in Europa, wanneer dezelve bekend zijn, of anderzins door de hoofdadministratie van het corps aan den minister van oorlog, met aanwijzing tevens der somma, welke ter dispositie der regthebbenden door hun bij het collegie van Weesmeesteren te Batavia is overgebragt; met intrekking tevens van alle, hier tegens aan-

lopende wetten en usantiën, zoo verre zulks het militair wezen in Indiën is betreffende.

Op 1 Maart 1809 is ter zake nader besloten:

Zijne excellentie uit den weg willende nemen de twijfelingen, welke ontstaan zijn over het waar verstand van hoogst deszelfs resolutie in dato 7 Januarij jongstleden nopens de beheering der nalatenschappen van officieren, welke in Indiën ab intestato overlijden;

heeft besloten, dat, vermits de gemelde resolutie eenlijk ten doel heeft om te remedieren aan de inconvenienten, waaraan de behering van zodanige nalatenschappen door den curator ad lites onderhevig was, gelijk in de motieven van dat besluit ten duidelijkste is vermeld, ook geene andere boedels van officieren op de daarbij voorgeschreven wijze zullen worden geadministreerd als dezulke, welke volgens de gesubsisteerd hebbende wetten aan de behering van den curator ad lites kwamen te vervallen, gevolgelijk geene nalatenschappen van officieren, die met achterlating van vrouw en kinderen dan wel andere, onmondige erfgenamen hier te lande ab intestato overlijden, aangezien de administratie daarvan ten nutte van dezelve aan de respective collegien van Weesmeesteren zal verblijven op den voet, zooals bij de instructien voor die collegien is bepaald.

Zie ook 3 Grasmaand 1810.

10 Januarij. *Vereeniging van het regentschap Wiradesa met dat van Batang.*

Wiradesa was te klein om, zonder groot bezwaar voor de ingezetenen, een regent te kunnen onderhouden.

Zie ook 3 Junij 1809.

10 Januarij. *Afschaffing der benaming »hoofd-regent»schap van Samarang".*

Hoewel dat regentschap het eerste van Java's Noord-Oostkust bleef, werd het toch in rang met de overige regentschappen gelijk gesteld.

10 Januarij. *Vereeniging van het »ingebeischap" Torbaia met het regentschap Samarang.*

10 Januarij. *Vereeniging der betrekkingen van tractements-boekhouder in den Oosthoek met dien van klein-kassier aldaar.*

Vroeger bekleedde de administrateur te Soerabaija laatstgenoemde betrekking, maar kon zulks wegens zijne vele werkzaamheden niet langer doen.

13 Januarij. *Formatie der officieren van het escadron dragonder-lijfwacht van den Gouverneur-Generaal.*

Deze luidt:

1e kompagnie:	1 kapitein,	1 eerste luitenant,	2 luitenants;
2e » :	1 » ,	1 » » ,	2 »

14 Januarij. *Regeling der tractementen van het lagere personeel bij de hospitalen.*

Is besloten te accordeeren:

1° voor een ziekenvader of opzichter der zieken-oppassers, portiers en tweeden kok 's maands............. rds 15
2° voor een Europeeschen kok in het hospitaal op Weltevreden 's maands.............................. » 40
en te Samarang en Soerabaija 's maands........ » 30
3° voor een zieken-oppasser 's maands............ » 10

17 Januarij *Verhooging der tractementen van de substituten en kaffers van den Bailluw van Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan de beide substituten van den bailluw in tractement te verhogen tot rds 150 ter maand en aan de bij denzelve geëmploijeert wordende 58 kaffers voortaan rds 6 ter maand toe te leggen, met qualificatie op het collegie van Schepenen om de uitbetaling daarvan uit stads kassa te laten gevolg neemen.

De substituten kregen vroeger 100 rijksdaalders 's maands, waarmede zij o. a. moesten voorzien in een rijtuig met paarden en in een eigen »blokhuis".

De kaffers genoten 2 à 3 rijksdaalders per maand.

Het traktement der substituten en kaffers van den Bailluw werd nu gelijk gesteld aan dat van de substituten en kaffers van den Landdrost en van den advocaat-fiscaal.

Zie ook 3 Maart 1809.

17 Januarij. *Machtiging op het collegie van Weesmeesteren te Batavia te beschikken op verzoeken om onderstand uit het fonds der kamer ten behoeven van kinderen van behoeftige weduwen.*

De onderstand mogt echter niet meer dan 25 rijksdaalders per kind bedragen.

17 Januarij. *Voorschriften nopens de uitbetaling van dagloonen aan koeli's bij suiker-fabrieken.*

Is goedgevonden en verstaan voor den aanstaande te bepalen:

Ten eersten: dat de uitbetaling aan de boeijangers der door hen verdiende maandgelden voortaan zal moeten geschieden tegens 8 stuivers 's daags en de suikermolenaren verplicht zullen zijn hun 's maandelijks de benoodigde rijst te verstrekken tegens zoodanige prijzen, als de gecommitteerdens over de suiker-culture bij het einde van iedere maand zullen bevinden, dat dit graan bij de gemeente gekost heeft, alsmede 12 stuivers 's weeks, om bij de maandelijksche afbetalingen hunner verdiende loonen ten overstaan van voornoemde gecommitteerdens daarvan te worden gedecorteerd.

Ten tweeden: dat aan de thuinwagters, uithoofde hunner mindere werkzaamheden, 's maandelijks niet meerder dan rd^s 2:24 zal worden uitbetaald, alsmede dat aan hun zal worden verstrekt 4 gantings rijst per maand en 6 stuivers 's weeks om bij de maandelijksche afrekening gerescontreerd te worden.

Ten derden: dat aan de warong houders der suikermolens

zal zijn en blijven geinterdiceerd het verkoopen van goederen aan de boeijangers voor de door hen verkregen lootjes en het hun eenlijk zal wezen gepermitteerd dezelve tegens betaling in koper geld van het benoodigde te mogen voorzien.

Ten vierden: dat in die maanden, wanneer op de suikermolens het minste werk is, aan de boeijangers maar zooveel van hunne verdiende loonen zal worden te goed gedaan, als voor hunne behoefte noodig is, en het overige gedeelte bij de gecommitteerdens over de suiker-culture zal blijven bewaard tot een waarborg voor de molenaars, dat de boeijangers in die maanden, wanneer het zwaarste werk moet worden verricht, niet echapeeren, terwijl gedurende de maanden, dat het zwaarste gewerkt werd, aan hun de volle maandgelden zullen worden uitbetaald.

Ten vijfden: dat alle de opgemelde afbetalingen, alsmede de afgave van hetgeen in de eerste maanden is blijven staan, na afloop der werkzaamheden op de molens door voornoemde gecommitteerdens zal moeten geschieden, zonder eenige korting hoegenaamd, en

Ten zesden: dat door de suikermolenaren, welke contrarie de hiervoren gemaakte bepalingen mogten komen te handelen, telken reize een boete zal worden betaald van 100 zilvere, gecartelde ducatons, ten profijte van het gesticht der pennisten.

17 Januarij. *Wijziging van de instructie voor de generale rekenkamer van Indië, vastgesteld op* 19 *December* 1808.

Conform de door zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal ter vergadering ingezonden schriftelijke propositie is goedgevonden en verstaan het 14e artikel der voor de generale rekenkamer van Indiën gearresteerde instructie in dier voege te amplieeren, dat op de daarbij voorkomende woorden: »directeur generaal" zal moeten volgen: »of door de administrateurs generaal op deszelfs qualificatie en onverminderd zijne verantwoordelijkheid"; en wijders wel-

melde rekenkamer te autoriseeren om, inmiddens dat de nodige bepalingen en reglementen op de verstrekking van schrijfbehoeftens worden daargesteld, met dispensatie in zo verre van het 13e artikel der voorschreven instructie, de ordonnantien, welke daarvoor worden opgemaakt en ingeleverd, in rekening te valideeren.

20 Januarij. *Regeling van het bestuur over de Molukken bij overlijden van den gouverneur van Ambon.*

Is besloten, dat bij aflijvigheid van den tijdelijke Gouverneur van Amboina het bestuur over de Molukken door den kommandant en chef ad-interim zal worden gevoerd.

22 Januarij. *Tractements-verhooging der secretarissen te Soerakarta en te Djokjokarta.*

Is besloten de tractementen der secretarissen van de ministers aan de beide hoven van Sourakarta en Djocjokarta te vermeerderen tot rds hondert zilver geld 's maands en te bepalen, dat de tractementen der overige civiele ambtenaren en diverse dienstdoende, even als die der militairen, geheel in zilver geld zullen betaald worden, alles te reekenen ingegaan te zijn met den eersten Januarij 1809.

22 Januarij. *Aanstelling van een gecommitteerde tot het verder invoeren der reorganisatie van het gouvernement van Java's N. O. kust.*

Op denzelfden datum werd voor dezen gecommitteerde, den ridder en minister aan het hof te Soerakarta, J. A. van Braam, de navolgende instructie vastgesteld.

Art. 1. De lieutenant Gouverneur Generaal, aide de camp van Zijne Majesteit, A. A. Buiskes, gedurende deszelfs verblijf op Java's Noord Oostkust wel hebbende willen blijven buiten de bemoeienis van alle zaken, het administrative, finantiele en de invoering der nieuwe organisatie betreffende, zoo zal

hij, minister, ten gevolge zijner voorschreven commissie in de eerste plaats hebben te zorgen, dat de jongst gearresteerde organisatie van het voormalig gouvernement van Java's Noord Oostkust zoo spoedig mogelijk en in allen deele werde ingevoerd en in werking gebragt.

Art. 2. Hij zal ten dien einde een oppertoezicht en surveillance houden, dat alle civiele ambtenaren, speciaal de prefecten, langs Java's Noord Oostkust, zoomede de inlandsche regenten, stiptelijk naarkomen en agtervolgen, 't geen hun deswegens bij hunne respective instructien is aanbevolen, noch zig eenige afwijkingen van dezelve komen te veroorloven.

Art. 3. Hij zal insgelijks zijn belast met al, hetgeen de generale administrative en finantieele directie aldaar is regarderende, blijvende niettemin in alle zaken ondergeschikt aan den luitenant Gouverneur Generaal en gehouden aan de door zijn hoog Edele gestrenge te doene eischen en requisiten bij voorkeur te voldoen.

Art. 4. Aan den luitenant Gouverneur Generaal in zijn geheel overlatende de directie van alle zaken der marine, kapiteins der havens en derzelver onderhorigen concernerende, zal hij, minister, in cas van oproer of beweging binnenslands eenlijk ter zijner beschikking hebben de divisie troepes te Samarang, doch onder het beleid, directie en verantwoording van den militairen commandant aldaar.

Art. 5. Hij, minister, zal wijders zijn geautoriseerd om alle officieele brieven en rapporten te openen, welke bij afwezigheid van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, volgens eene daartoe gegevene circulaire order, aan hoogstdenzelven te Samarang worden geaddresseerd, en zal bevoegd zijn bij het expedieeren van alle officieele stukken gebruik te maken van het zegel van het gouvernement.

Art 6. Hij doet voorts van alle zaken en verrichtingen van eenige aangelegenheid, mitsgaders van alle de bij hem ingekomen stukken, bij wijze van verbaal, een kort en succint verslag aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal en zal generalijk gehouden zijn zich in alle

zaken zoodanig te gedragen, als een trouw en eerlijk gecommitteerde toekomt.

Zie ook 1 Augustus 1809.

22 Januarij. *Regelingen betreffende de Vorstenlanden op Java.*

Is besloten de ministers aan de beide hoven van Souracarta en Djocjocarta te ontheffen van het betalen van het tot hiertoe plaats gehad hebbende ambtgeld, doch hun daarentegen te belasten met het betalen van alle politique ambtenaren en personen, onder de benaming van diverse dienstdoende aldaar sorteerende.

Voorts hun ook belast te laten met het fourneeren der ordinaire randsoenen, buiten de arak, voor de aldaar vast bescheidene militairen, civiele ambtenaren en diverse dienstdoende, onder toeeigening van zodanige gelden en goederen, als tot nu toe door de vorsten aan de respective hoven ter goedmaking derzelver zijn verstrekt geworden, onder deeze verdere bepaling, dat het bedragen der randsoenen voor de bezetting op Klatten door de beide ministers gezamentlijk zal gedragen worden, blijvende de maneantie daarvan echter, als bevorens, aan den minister van Djocjocarta gedemandeert.

Dat voortaan de twaalf hondert rd', welke 's jaarlijks van wegens den Keizer, en de halve rd', door den Sulthan aan den corporaal en gemeenen der aldaar vast bescheidene militairen 's maandelijks aan een douceur afgegeven, voortaan geen gevolg meer hebben zullen, maar die gelden geëmploijeerd zullen worden, zoowel ter verstrekking van wijn en andere ververschingen aan de in het hospitaal leggende zieken, als voor het overige ter opbouw van een nieuw hospitaal op een welgelegene, gezonde plaats voor dezelve, zullende jaarlijks onder ultimo December eene verantwoording van deeze gelden moeten gedaan worden.

Zijnde eindelijk bepaald, dat deze inrichtingen gerekend worden ingegaan te zijn met den eersten Januarij 1809.

24 Januarij. *Verstrekking van lamp-olij aan kazernes en wachten.*

Is besloten de verstrekkingen van lamp-olij in de kazernes en wagten, welke subintreert aan de te voren plaats gehad hebbende verstrekkingen van kaarsen, voor de geheele armée in Indiën te bepalen en vast te stellen, zooals bepaald en vastgesteld wordt bij dezen:

voor eene kazerne, waarin eene compagnie van 200 man geinquartierd is, 3 lampen à 3 kannen olij 's maands, dus 9 kannen olij, en 1 ½ once katoen; voor eene compagnie en voor een battaillon van 5 compagnien 45 kannen olij en 7 ½ oncen katoen;

voor een stal van 100 paarden op eene rij, 3 lampen en 1½ once katoen en voor een stal van 100 paarden in twee rijen, als 50 paarden aan weerszijden, 4 lampen en 2 oncen katoen;

voor het campement Weltevreden, voor de lampen in hetzelve, voor de hoofdwacht en provoost, 25 lampen à 3 kannen, dus 75 kannen olij en 12 ½ oncen katoen;

voor de post Tanjong Poura	4	lampen;
» » » Tangerang	8	»
» » » Rijswijk	4	»
» » » Jaccatra	2	»
» » » Noordwijk	2	»
» » » Angiol	1	lamp;
» » » Vijfhoek	1	»
» » » de Ketting	1	»
» » » Meester-Cornelis	10	lampen;
» » » Batterij Tholbrug	2	»
» » » » Waterkasteel	3	»
» » » » Plozerscagien	2	»

het gouvernement, de Waterpoort, de hoofdwacht, stadswallen en punten, de stadspoorten, de guarnizoens kamer, militaire provoost, etc. te zamen 46 lampen.

Zie ook 1 September 1809.

26 Januarij. *Maatregelen nopens Engelsche krijgsgevangenen.*

Is besloten aan de Engelsche krijgsgevangenen, zoowel militairen, als mariniers, te accordeeren, gelijk geschied bij dezen, als:

een officier per dag.............. rijksdaalders 3 koper
» onder-officier per dag........... stuivers 12 »
» soldaat of matroos per dag...... » 6 »

en zal bovendien aan de onder-officiers, soldaten of matrozen 's maandelijks worden verstrekt per hoofd 40 ℔ rijst en een kan arak.

30 Januarij. *Regeling der verstrekking van schrijfbehoeften aan het boschwezen.*

Is besloten de verstrekkingen van schrijf-behoeftens voor een rond jaar provisioneel te bepalen, als:

voor den inspecteur generaal der Javasche houtbosschen:
een quart riem groot formaat papier,
vier riemen klein » »
twaalf bossen pennen,
twee ℔ zegellak,
» » inktstoffen,
een boek kardoes papier;

voor het collegie der administratie van de houtbosschen op het eiland Java:
een half riem groot formaat papier,
agt riemen klein » »
vier en twintig bossen pennen,
» ℔ zegellak,
» » inktstoffen,
twee boeken kardoes papier;

en voor den commissaris der houtwerken:
een agste riem groot formaat papier;
twee riemen klein » »
zes bossen pennen,

een ℔ zegellak,
» » inktstoffen,
» half boek kardoes papier.

31 Januarij. *Beboeting met* 100 *zilveren, gecartelde ducatons ten behoeve van het Chineesche hospitaal te Batavia van een Chineeschen suiker-fabriekant, omdat hij, hoewel opgeroepen, niet tegenwoordig was geweest bij den »opneem" zijner suikerriet-tuinen door een gecommitteerde over de suiker-cultuur.*

1 Februarij. *Regeling der verstrekking van schrijfbehoeften aan de hospitalen.*

Is besloten de verstrekkingen van schrijfbehoeftens ten dienste der respective hospitalen te bepalen, als om de drie maanden aan ieder hospitaal:

te Batavia:
twintig boeken klein formaat schrijfpapier;
drie bossen pennen,
» achtste pond inktstoffen, en
» » » zegellak;

te Samarang:
zestien boeken papier, als voren,
twee bossen pennen,
drie achtste pond inktstoffen, en
» » » zegellak;

te Sourabaija:
twaalf boeken papier,
twee bossen pennen,
een kwart pond inktstoffen,
» » » zegellak.

Voorts qualificatie te verleenen tot de afgave van vier riemen schrijfpapier aan den commissaris van oorlog te Batavia om door denzelven over de respective hospitalen te worden verdeeld tot het aanmaken van de benoodigde twaalf registers.

2 Februarij. *Opheffing der prefecture Rembang.*

Is besloten de prefecture van Rembang te vernietigen, gelijk dezelve wordt vernietigd bij dezen, en voorts het regentschap Toeban aan de onder-prefecture van Grissée en dat van Joana aan de prefecture van Japara in te lijven, terwijl de regentschappen Lassum, Rembang, Tjinkalsewoe en Glongong onmiddelijk onder de beheering van het collegie van administratie der houtbosschen zullen worden gesteld, als tot dezelve het meeste betrekking hebbende.

Zie ook 8 Augustus 1808 (bladz. 88).

2 Februarij. *Opheffing der betrekking van commissaris der houtwerken op Java.*

2 Februarij. *Aanstelling van een commissaris-generaal over het personeel en materieel der marine in Indië, over de houtwerken op Java en over 's Lands werven aldaar.*

Het tractement van dezen commissaris-generaal bedroeg 15,000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars. Zijn rang werd op 24 Februarij 1809 gelijk gesteld aan dien van de inspecteurs-generaal der koffij-cultuur en houtbosschen, naar ouderdom van aanstelling.

2 Februarij. *Reglement op het beheer van de Cheribonsche landen.*

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De Cheribonsche landen zullen voortaan worden verdeeld in twee afzonderlijke prefectures.

Art. 2. De eerste van dezelve, het noordelijke gedeelte van het tegenswoordige rijk van Cheribon uitmakende, zal onder zich bevatten de zoogenaamde Sulthans-landen met het prinsdom Gabang, terwijl de andere zal worden te zamen

gesteld uit de zoogenaamde Cheribonsche Preanger-landen, met name uit de regentschappen Limbangan, Soecapoera en die van het land Galo.

Art. 3. Het bestuur der eigenlijk gezegde Cheribonsche of Sulthans-landen zal worden toevertrouwd aan eenen prefect.

Art. 4. Dezelve zal voor het administratieve gedeelte van zijn bestuur nog zijn geadsisteerd met eenen scriba, die tevens boekhouder en pakhuismeester zijn zal.

Art. 5. Ten aanzien van het administratieve zal Cheribon, evenals voorheen, blijven sorteeren onder de hoofdplaats Batavia en onmiddelijk aan de generale directie aldaar onderworpen zijn.

Art. 6. Ook zullen in alle justitieele zaken de civiele Europeesche dienaren en ingezetenen te Cheribon ter eerster instantie voor den hoogen Raad van justitie te Batavia moeten teregt staan.

EERSTE AFDEELING.

Van den prefect.

Art. 1. De prefect zal namens zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, mitsgaders het ligchaam der hooge Indiasche regeering, het gezag uitoefenen en òf van den Gouverneur Generaal alleen òf van den Gouverneur Generaal en Raden direct deszelfs orders ontvangen.

Art. 2. Hij zal zijn de eerste persoon in zijne prefecture en als gouverneur civiel van dezelve worden geconsideerd.

Art. 3. Hij zal genieten het militair honneur, gelijkstandig den rang van kolonel.

Art. 4. Alle zaken, het huishoudelijk bestuur, de goede orde en policie betreffende, zullen aan zijne zorge en directie zijn toevertrouwd.

Art. 5. In het bijzonder zal hij verantwoordelijk worden gehouden voor de rigtige administratie van 's Lands goederen, gelden en domeinen ter zijner prefecture en mitsdien verpligt zijn te zorgen, dat geene uitbetalingen of verstrekkingen dan navolgens de daar liggende of nog te makene orders en re-

glementen of op expresse qualificatie van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal of de hooge Indiasche regeering werden gedaan; dat bij den inzaam, berging en afscheep van goederen en producten 's Lands belangens behoorlijk werden gadegeslagen en geene andere dan de gepermitteerde spillagien en ongelden daarop werden berekend; dat de verpligte leverantien, zoo van rijst, capas, als andere producten, op hun tijd werden voldaan en de contributien in gelden, aan de drie Sulthans opgelegd, zoowel als de pachtschat der pachters, ter bepaalder tijd werden ingevorderd en in 's Lands cassa verantwoord.

Art. 6. Hij zal ten voorschreven einde een nauwkeurig toezigt houden, dat de gezamentlijke ambtenaren onder zijn prefecture, zoowel als de hoogere en mindere inlandsche hoofden, een ieder in de zijne, behoorlijk aan hunne verpligtingen beantwoorden.

Art. 7. Hij zal mede het opper-toezicht houden over 's Lands magazijnen, kruithuis, wapenkamer en andere 's Lands ge bouwen en zorge dragen, dat geenen derzelven door gebrek aan onderhoud in een staat van verval komen te geraken.

Art. 8. Hij zal echter zonder bijzondere qualificatie geen werken tot reparatie van dezelve mogen laten ondernemen of den Lande in rekening brengen, waarvan het kostende meerder zou bedragen dan rd[s] vijf en twintig, en zulks niet meer dan tot driemalen aan hetzelve gebouw.

Art. 9. Speciaal zal hij het opper-toezicht houden over 's Lands domeinen en voor de rigtige voldoening van alle collaterale penningen, 's Heeren gerechtigheid, als andersins moeten waken, te dien einde voorts alle boedelstaten ten nauwkeurigsten examineerende om zeker te zijn, dat ten aanzien der collaterale gerechtigheid op geenerhande wijze werde gefraudeerd.

Art. 10. Hij zal ook moeten zorgen, dat alle secretarieele en notarieele papieren in behoorlijken vorm werden gecoucheerd en alle abuisen, die daarin worden gemaakt, zooveel mogelijk, voorgekomen.

Art. 11. Alle boedels van ab intestato overledene ambtenaren, burgers, Chineezen, Mooren en andere overwalsche natien zal hij, prefect, onmiddelijk door den scriba, ten bijwezen van twee getuigen, doen aanvaarden, inventariseeren en verzegelen en hiervan aan de Weeskamer, den curator ad lites te Batavia of dengene, dien zulks ambtswege mogte aangaan, kennisse geven.

Art. 12. Alle brieven, welke door den prefect aan den hoogen Raad van justitie, Wees- en Boedelmeesteren, den curator ad lites of sequester werden afgezonden, zullen door dezelve ter verdere afgave òf aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal òf aan de hooge Indiasche regeering onder cachet volant worden aangeboden.

Art. 13. Hij zal mede verpligt zijn, onder het ressort zijner prefecture, het ambt van vendumeester en de scriba dat van vendu-boekhouder te moeten waarnemen, daaromtrend ten rigtsnoer volgende de instructie voor den vendumeester en venduboekhouder te Samarang, sub dato 30 Julij 1808 gearresteerd.

Art. 14. Tot maintien der rust en goede order zal hij verpligt zijn alle de dienaangaande bij het onderwerpelijk reglement bereids daargestelde of verders nog te makene bepalingen stiptelijk te onderhouden en te doen onderhouden.

Art. 15. Hij zal mede hebben te zorgen, dat alle degene, welke zich aan eenigerhande misdaad hebben schuldig gemaakt, opgevat en in verzekerde bewaring genomen werden en dat, speciaal ten aanzien van den inlander, daaromtrent zoodanig werde gehandeld, als onder het hoofddeel van den landraad nader zal worden bepaald.

Art. 16. Ook zal hij hebben te zorgen, dat niemand eenig geld op hoofdelijke verpanding van vrije Javanen kome voor te schieten, onder wat praetext of onder welke benaming zulks ook zoude mogen geschieden, maar zich daaromtrend in allen deele stiptelijk hebben te gedragen naar den inhoud van het deswegens door zijne excellentie den Maarschalk en

Gouverneur Generaal geëmaneerd placaat van den 20en Augustus 1808.

Art. 17. In het bijzonder zal hij zich zorgvuldig hebben te onthouden voor het huisselijk gebruik, boven het speciaal aan hem geaccordeerde getal, eenige heerendiensten van den inlander te vorderen, eenige giften, gaven of geschenken van denzelven aan te nemen of eenige heffingen van pluimvee, vrugten, kleedjes of andere zaken te doen en ook nauwkeurig toezien en waken, dat die door niemand zijner huisgenooten, ondergeschikte ambtenaren, burgers of andere ingezetenen gevorderd of aangenomen worden, maar dengenen, die zich daaraan komt schuldig te maken, navolgens den inhoud van het placaat van den 13en Augustus 1808 doen corrigeeren.

Art. 18. Hij zal ten zelfden einde zorgen, dat het inlandsch bestuur ten spoedigsten worde geregeld op den voet, bij dit reglement voorschreven, en mitsdien de Sulthans van Cheribon gelaten bij het uiterlijk aanzien, den rang en titel, hun daarbij toegekend, en de Cheribonsche natie over het algemeen bevrijd van alle lasten, diensten en bezwaren, welke hun niet uitdrukkelijk bij dit zelfde reglement zijn opgelegd.

Art. 19. Ingevalle niettemin de binnenlandsche rust onvoorziens mogt worden verbroken, zal hij, prefect, bevoegd zijn de assistentie van den militairen commandant in te roepen en te requireeren, welke alsdan, zowel voor de voldoening aan dit requisit, als voor de executie der te nemene maatregelen verantwoordelijk zijn zal.

Art. 20. Ingeval van eene gedreigde vijandelijke attaque van buiten, waartegens men kan vooruitzien, dat de Cheribonsche bezitting geen genoegzamen tegenstand zoude kunnen bieden, zal hij, prefect, bij tijds verdacht zijn op eene behoudene retraite, verzeld van alle politieke dienaren, de drie Sulthans en den rijksbestierder en met zich voerende 's Lands kas, in het oog houdende, dat de vijand nimmer in eene grootere verlegenheid kan worden gebragt dan door de verwijdering van alle administratien van de plaatzen, waar hij zich bevindt, en dat alle voortgang van dienst, op die plaatsen

bewezen, niet anders dan als misdadig zal worden beschouwd.

Art. 21. In deze nochtans en alle diergelijke buitengewone voorvallen zal hij, prefect, eenlijk nemen zoodanige maatregelen, als geen uitstel gedogen en voorts, rapport doende aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, hoogstdeszelfs voorziening en nadere bevelen inwachten.

Art. 22. Van alle gewone en dagelijksche zaken zal hij gehouden zijn met het uiteinde van elke maand een regulier rapport aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal in te zenden, daarbij noteerende den staat en voortgang van alle de ondernomene publieke werken, de geheele of gedeeltelijke voldoening aan orders, welke uit derzelver aart niet dadelijk hebben kunnen worden voltrokken, de restanten van alle 's Lands gelden, goederen, effecten en producten alsdan aan handen, de ontvangst, uitbetaling en afscheep van dezelve gedurende de jongst verweeken maand, benevens een speciale lijst van de in den loop derzelve maand onder het ressort der prefecture aangekomene en vertrokkene vaartuigen, met aantooning van de door dezelve aangebragte en vervoerde ladingen.

Art. 23. Tegens het drijven van allen verboden handel, inzonderheid van amphioen, zal hij, prefect, zorgvuldig hebben te waken en met niemand, die zich daaraan zal komen schuldig te maken, mogen composeeren, maar denzelven arresteeren en vervolgens daarvan onmiddelijk aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal de vereischte kennisse geven, zich daaromtrend verder gedragende aan den inhoud van het placcaat van 25 Mei / 1 Junij 1808.

Art. 24. Hij zal niet vermogen voor eigene rekening eenigen handel te drijven, zoo min in de voortbrengselen zijner prefecture, als met de schepen en vaartuigen, welke onder het ressort van dezelve komen negotieeren, nochte ook eenige schepen of vaartuigen, daartoe dienstig, in eigendom mogen bezitten.

Art. 25. De verkoop nochtans der amphioen zal voor den

omtrek van deszelfs prefecture eenlijk aan den prefect zijn toegestaan, 'zullende bij het debiet van dit artikel op ieder kist boven den aanrekeningsprijs voor winst door denzelven mogen worden genoten een honderd Spaansche realen en voorts ten voordeele van den Lande jaarlijks door denzelven worden verpacht het previlegie van het koken en verdebiteeren in het klein van dit heulsap.

Art. 26. Alle de orders, vervat in de instructien van de generale rekenkamer, van den inspecteur-generaal over de koffij-culture, item die der houtbosschen op Java en het collegie van administratie over dezelve, zoomede het geneeskundig vak in Indiën zal hij, prefect, voor zoover dezelve op zijn prefecture van applicatie zijn, zich mede tot observantie laten strekken.

Art. 27. Bij de ontdekking van verboden aankap of vervoer van hout zal hij, prefect, daaromtrend hebben te observeeren de orders, bij placcaat van den 29en Augustus en aanschrijving van den 26en September 1808 vervat, sub poene, dat, wanneer zulk een verboden houtkap reeds eenige dagen mogt hebben plaats gevonden, zonder dat daartegen naar behooren zij gevigileerd, hij, prefect, daarover zal worden gecorrigeerd en voor de tweede of derde maal zelfs met verlating van zijnen post worden gestraft,

Art. 28. Hij, prefect, zal in den omtrek zijner prefecture zoo dikwijls mogen rondreizen, als hij zal verkiezen of voor 's Lands belangens noodig oordeelen, doch buiten het territoir van dezelve zal hij zich niet vermogen te begeven dan met voorkennis en verlof van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

Art. 29. Hij zal in deszelfs te doene reizen, voor zoover de adsistentie in battoors en paarden betreft, zich hebben te reguleeren naar de bepalingen, deswegens bij het 43e artikel van het generaal reglement voor de organisatie van Java ten aanzien van ambtenaren, in officio reizende, gemaakt.

Art. 30. Alle orders en bevelen, welke door den prefect in zaken, van zijn departement zijnde, worden gegeven, zullen

door alle deszelfs ondergeschikten, zoowel inlanders van de Sulthans tot den minste hunner onderhoorigen toe, als Europeesche ambtenaren, burgers en verdere ingezetenen, stiptelijk en zonder de minste tegenstreving moeten worden nagekomen en ter executie gelegd, met vrijheid nochtans om, zich daarover bezwaard achtende, derzelver belangens aan den Maarschalk en Gouverneur Generaal in te dienen, met interdictie van den prefect om, des verlangende, wie dezelve ook zouden mogen wezen, eenige hindernisse of belemmering in den weg te leggen.

Art. 31. Generalijk zal hij, prefect, steeds zijne attentie hebben te vestigen op al, hetgeen ter bevordering van den bloei en welvaart der aan zijne zorg toebetrouwde prefecture, tot conservatie der rust en goede orde en tot voorstand der belangens van Zijne Majesteit zoude kunnen strekken.

Art. 32. Bij de aanvaarding zijner bediening zal hij presteeren den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning van Holland als mijnen hoogen en doorluchtigen Souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw te zijn;

dat ik den post van prefect zal waarnemen met alle eerlijkheid, naarstigheid en ijver, daarin behartigende het meeste voordeel van den Lande; dat ik mij onthouden zal van alle verkeerde practijken ter vermeerdering van de inkomsten, die aan mij wettiglijk zijn toegelegd;

dat ik mitsdien bij ontvangst of afscheep van goederen en producten van den Lande, ook met betrekking tot den landman of leverancier, zorgvuldig zal toezien en waken, dat niemand in maat of gewigt worde bedrogen of verkort, zoo min door mij zelven, als door iemand mijner ondergeschikten;

dat ik mij onthouden zal van het drijven van allen handel, zoo in de voortbrengselen van mijne prefecture, als met schepen en vaartuigen, welke onder mijn ressort komen te negotieeren, en wijders van niemand mijner onderhoorigen eenige presenten, giften of gaven, hetzij onder de benaming van contributien der pachters of onder welken titel ook, aannemen of gedogen

zal, dat die door mijne huisgenooten, bediendens of door anderen mijner aanhoorigen aangenomen worden;

dat ik naar mijn uiterste vermogen waken zal tegen den smokkelhandel en zonder eenige conniventie zal doen mulcteeren degenen, welke daarop onder mijn gebied worden agterhaald;

dat ik geene personeele heeren- of huisselijke diensten vergen zal van Javanen, onder welk pretext dit ook zoude mogen wezen, en ook niet gedogen zal, dat die door anderen onder mijn gebied gevergd worden, aan wien dit niet bij uitzondering is gepermitteerd, ofschoon de gemelde Javanen zich daartoe ook vrijwillig kwamen aanbieden; en dat ik mede niet zal doen eenige heffingen van pluimvee, vruchten of andere huisselijke benoodigdheden;

dat ik den inlander wel behandelen zal en daarin met een goed voorbeeld de regenten zal voorgaan, zonder te permitteeren, dat zij hunne onderhoorigen kwellen met willekeurige belastingen of andere drukkende bezwaren, welke hen afkeerig zouden kunnen maken van het over hen gesteld gezag;

en dat ik mij voorts generalijk in al, hetgeene tot mijne bediening specteerd, zoodanig zal gedragen, als een vroom en eerlijk prefect toestaat en betaamd.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

TWEEDE AFDEELING.

Van de Sulthans, den rijksbestierder en het verder inlandsch bestuur.

Art. 1. De drie Sulthans der Cheribonsche landen zullen voortaan worden beschouwd en behandeld als ambtenaren van Zijne Majesteit den Koning van Holland en in rang onmiddelijk volgen op den prefect, doch overigens in alles aan denzelven ondergeschikt zijn en in den volsten zin moeten nakomen en executeeren de orders, welke door denzelven worden gegeven.

Art. 2. Uiterlijk nochtans zullen hun alle die eerbewijzen

en teekenen van gezag gelaten worden, welke dienen kunnen om derzelver aanzien in het oog van den inlander te bewaaren.

Art. 3. Ten dien einde zal de tijdelijke prefect in de behandeling der inlandsche zaken zodanig beleid houden, dat tot afdoening van dezelve ten minsten eenmaal des maands de drie Sulthans, benevens den rijksbesticrder en de districts-tommongongs en bepattys, voor zoveel derzelver districten betreft, in eene vergadering, geadsisteerd door den scriba als secretaris, werden bij elkanderen geroepen en in alle zaken van aangelegenheid gekend en geraadpleegd.

Art. 4. Ten zelfden einde zal hun gevolg, geëvenredigd aan de waardigheid van Sulthan, zijn bepaald op den volgenden voet, als:

1 bepattij dalm,
1 groot demang,
1 klein demang,
3 groote mantries,
3 kleine mantries,

met hun gevolg;

12 pieken of panoerang dragers, waarvan 6 daags in functie,
2 paijongdragers, waarvan dagelijks een in functie,
2 epokdragers, " " " " "
2 lampitdragers, " " " " "
2 bawatdragers, " " " " "
10 pieken-, geweer- en houwer-dragers of zogenaamde pangawinan,

2 kandaga-, 2 rottings-, 2 quispedooren-, 2 stange gapit- } dragers, alle vrouwen,

16 pannekawangs, alle jongelingen beneden de 14 jaren en, zooveel mogelijk, uit hunne familie gekozen.

En voor de Sulthans egte vrouwen:

16 tandoe-dragers, waarvan acht dagelijks in functie,
6 pannekawangs, mede jongelingen beneden de 14 jaren en in familie betrekking met dezelve staande,

2 paijong-dragers } waarvan dagelijks de helft in functie,
12 pieken- » }
6 vrouwelijke bediendens, en
40 man tot oppassing in den dalm, zoo voor huisselijke diensten, als bezorging der paarden, water halen en andere diensten, waarvan dagelijks de helft in functie; terwijl het boven alle de voornoemde manschappen aan de Sulthans nog zal veroorloofd zijn in hunne dienst te hebben een zeker aantal gamalang-, waijang- en topping- spelers.

Art. 5. Aan de thans fungeerende Sulthans zal die titel en benaming hun leven lang werden gelaten, doch bij overlijden van een derzelven over den rang en titel van deszelfs opvolger door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal nader worden beschikt.

Art. 6. Aan de afstammelingen en naastbestaanden van de tegenswoordige en vorige Sulthans, welke uit een wettig huwelijk zijn gesproten, zal mede de titel van pangerang, welke zij thans voeren, voor hun leven lang werden gelaten, doch zullen van nu voortaan de echte kinderen der Sulthans, zo min als die van andere pangerangs of ratoes geboren worden, daarop geen aanspraak mogen maken, maar eenlijk den naam van raden en raden-aijoes dragen, terwijl alle overigen, geene echte afstammelingen der Sulthans zijnde, welke thans mede nog den naam van pangerang dragen, denzelven zullen moeten afleggen en in dien van raden of maas verwisselen en, zo veel mogelijk, òf tot districts-hoofden en groot-mantries, wanneer zij daartoe de nodige geschiktheid bezitten, worden geëmploijeerd òf overigens, wanneer op hun gedrag niets te zeggen valt, in het gevolg der Sulthans worden geplaatst.

Art. 7. De drie Sulthans zullen van nu voortaan eenlijk naar de ancienniteit hunner aanstellingen in rang werden onderscheiden en ten aanzien van het gebruik hunner tempels, begraafplaatsen of anderzints geene prerogativen de een boven den anderen genieten.

Art. 8. Zij zullen een ieder in den haren, tot ophouding

van staat, het regt hebben een zeeker hoofdgeld van alle de ingezetenen, tot de Cheribonsche natie gehorende. te heffen, doch niet anders dan naar de volgende bepalingen, als:

van een huisgezin, dat wel gezeten is in goede sawa velden en van carbouwen voorzien, rd^s één van agt en veertig stuivers, 's jaarlijks;

van een huisgezin, welkers velden minder goed zijn, rd^s dertig stuivers; en

van een huisgezin, waarvan de huisvader vijftig jaren oud is en door de wandeling bij den inlander Rimpo genaamd wierd, agt dubbeltjes of rd^s twintig stuivers.

Voorts in natura van elke klappus-noot [*sic*] en van ieder huisgezin, dat niepa-bosch of allang allang velden heeft, 25 bossen niepa of allang allang en van de andere 10 pees bamboesen van 12 tot 20 voeten lang.

Wijders nog tot bezoldiging der districts tommongongs van ieder huisgezin, dat zich in derzelver districten bevindt, zonder onderscheid, twaalf stuivers in het jaar, nevens 10 bossen adap of allang allang en 5 pees bamboesen.

Art. 9. De drie Sulthans zullen verders, een ieder in hun district, de vrije dispositie hebben over alle de daarin gevonden wordende rijstvelden en daarvan of door verhuring of door contingenten in natura alle die voordeelen mogen trekken, welke het oud gebruik onder den inlander toestaat, met uitzondering alleen van zodanig getal jonken of met de Javasche jonken gelijk staande landmaat, als volgens de nadere, bij dit reglement voorkomende bepalingen tot onderhoud der herbergen en posterijen, strikruiters en oppassers zullen moeten worden afgezonderd, mitsgaders van alle zoodanige afgaven, als tot onderhoud der bepattys, districts tommongongs en mindere inlandsche hoofden zullen moeten strekken.

Art. 10. Tegens het genot der voorschrevene inkomsten en voordeelen zullen de drie Sulthans der Cheribonsche Landen verpligt zijn, een ieder voor zijn aandeel, aan den Lande te moeten opbrengen een contingent van 2000 koijangs rijst van drie duizend vijf hondert pond ieder in natura voor niet en

eene recognitie in gelde ten bedrage van rd• 30,000 of voor ieder rd• 10,000 's jaars.

Art. 11. Wat betreft het verder bestier der inlandsche zaken, zo zullen de gezamentlijke Sulthans-landen, het prinsdom Gabang daar mede onder begrepen, bij nadere verdeeling, zoo mogelijk, in drie gelijke districten of regèntschappen worden gesplitst en ieder der tegenswoordige Sulthans als hoofd-regent of wedono van een derzelve worden aangemerkt, met in het ooghouding nochtans, dat tot voorkoming van onlusten en volksverloop aan ieder hunner die landen worden toegevoegd, welker ingezetenen de meeste verkleefdheid voor denzelven hebben betoond.

Art, 12. Een ieder dezer regentschappen zal vervolgens in vier of alle te zamen in twaalf mindere districten worden verdeeld en wel met name in die van: Lossarie, Gabang, Panjalo, Talaga, Koeningan, Tjicasso, Matang Hadjie. Radja Galoe, Sindang Cassie, Bangawang Wettang, Bangawang Koelong en Papareang.

Art. 13. Over elk dezer mindere districten zal voorts een afzonderlijk hoofd onder den titel van districts-tommongong worden aangesteld, die verpligt zal zijn in eene dessa, zo na mogelijk in het middenpunt van zijn district gelegen, deszelvs verblijf te houden en wien voorts tot zijne adsistentie zal worden toegevoegd:

1 buiten-bepattij of onder-regent,
1 binnen-bepattij,
2 demangs,
6 mantries,
1 djaxa,
1 hooge priester,
1 katip en
2 mindere priesters;
voorts ten dienste van den djaxa:
8 djogobellos of caffers,
1 opper- en
1 onder-cipier, met 4 oppassers.

Art. 14. In alle de overige dessas, buiten diegeenen, waar de district-tommongongs zelve hun verblijf houden, zullen of één, hoogstens twee mindere hoofden worden aangesteld, als in de grootere dessas een koewoe of mantrie en een prenta of petingie, en in de kleinderen, van zes tot thien huisgezinnen bevattende, slechts een prenta of loerah, terwijl alle negorijen of campongs, minder dan zes huisgezinnen bevattende, aan een der naastgelegene, grootere dessas zullen moeten worden ingelijft en derzelver inwooners met er woon derwaards overgebragt.

Art. 15. Aan ieder Sulthan zal wijders, in voegen hiervoren bij art. 14 is bepaald en in navolging van het geene deswegens op Java en het eiland Madura gebruikelijk is, een tweede of bepattij werden toegevoegd, mitsgaders een binnenpattij tot bestier zijner huiselijke zaken, terwijl zij alle drie gezamentlijk in de uitoefening van hun gezag zullen worden geadsisteerd door eenen algemeenen rijksbestierder, onmiddelijk door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te benoemen.

Art. 16. De gedachte rijksbestierder zal in rang volgen op den jongsten der fungerende Sulthans en als ambtenaar van Zijn Majesteit den Koning van Holland met een uiterlijk teeken van onderscheiding zijn gedecoreerd.

Art. 17. Hij zal niet alleen aan ieder der Sulthans ten dienste moeten staan als de eerste persoon, door welken zij alle hunne beveelen ten aanzien van het inlandsch bestier doen ten uitvoer brengen, maar ook in het bijzonder verpligt zijn den prefect in alle zaken, dit bestier concerneerende, met zijnen raad voor te lichten en in alles stiptelijk deszelfs orders na te komen en te gehoorzamen.

Art. 18. Hij zal in het bijzonder verantwoordelijk zijn voor de trouw en het goed gedrag van de Sulthans, bepattijs en dat der tommongongs over de differente districten, zo als deze wederom zullen instaan voor dat der mindere dessashoofden, aan hun ondergeschikt.

Art. 19. Ten einde in dezen naar behooren aan zijn ver-

plichting te kunnen voldoen, zal hij onder deszelfs orders en die van den prefect aan zich ondergeschikt hebben drie cliwongs, welke ieder over een der drie Sulthans-regentschappen, onder het oog van den rijksbestierder, eene gestadige surveillance moeten houden en gedurig in persoon onderzoek doen, of alle de bij dit reglement gemaakte verordeningen voor den inlander behoorlijk werden nagekomen, dan of daarop, 't zij door de Sulthans zelve of door hunne bepattijs, de district-tommongongs of mindere hoofden, eenige inbreuk werde gemaakt.

Art. 20. Een der voornaamste plichten van den rijksbestierder zal zijn den prefect of zodanige andere persoon, als daartoe door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zal worden gecommitteerd, getrouwlijk te adsisteeren tot de invoering en handhaving van alle de nieuwe inrigtingen, welke bij dit reglement van bestier voor de Cheribonsche Sulthans-landen zijn vastgesteld.

Art. 21. Hij zal het voorts, even als de Sulthans zelven, een zijner eerste betrachtingen maken de wederom herstelde rust der Cheribonsche landen meer en meer te helpen bevestigen, alle zaden van onvergenoegdheid bij de inlanders weg te nemen en de geweezen hoofden des opstands, welke zich tot dusverre hebben weten schuil te houden, te doen vatten en het verdiende loon hunner misdaden te doen erlangen.

Art. 22. Hij zal ten zelfden einde, evenals de Sulthans, een ieder in den haare, wel hebben te zorgen, dat aan de eene zijde de verpligte contributien, zo in geld als in natura, door dezelven ter bepaalder tijd werden voldaan en dat alle de bij dit reglement ten dienste van den Lande gevorderde werken door de ingezetenen navolgens eene billijke verdeeling werden verricht, doch aan de andere zijde tevens naauwkeurig hebben te letten, dat de op de voornoemde heerendiensten, contributien en andere verplichtingen van den inlander gemaakte bepalingen in geen geval werden overtreden; en dat voorts alle verordeningen, tot maintien der rust en

goede policie en tot handhaving van het regt onder den inlander daargesteld, stiptelijk werden onderhouden en naargekomen.

Art. 23. In het algemeen zal hij, rijksbestierder, evenals de Sulthans zelven, hunne bepattijs en alle verdere districts- en dessas-hoofden, gehouden zijn alles aan te wenden, wat in zijn vermogen is en strekken kan om den bloei en welvaart der Cheribonsche landen te doen toeneemen, alle nuttige cultures en in het bijzonder die der rijst, koffij en kapas uitbreiden, den veeteelt te bevorderen en in het bijzonder de fokkerijen van het buffelvee en paarden aan te moedigen; en daarentegen uit al zijn vermogen weeren en helpen weeren, zowel de gebreken van den inlander zelven, die hem door achteloosheid en lediggang de middelen van zijn bestaan doen verwaarlozen, als de willekeurige belastingen en onderdrukkingen zijner meerderen, die hem van de vruchten zijner handenarbeid zouden beroven.

Art. 24. Van alle deszelfs verrigtingen zal hij, rijksbestierder, benevens de drie Sulthans, verpligt zijn eenmaal des weeks, op een gezetten dag en uur, aan den prefect rapport te doen en tevens de nodige orders en bevelen van denzelven in te neemen.

Art. 25. Bij het houden van dit rapport zullen verpligt zijn te verschijnen alle de districts-tommongongs, welke zich op dien tijd toevalliger wijze of des gerequireerd ter hoofd negorij van Cheribon bevinden, en voorts zonder onderscheid gehouden zijn met het uiteinde van elke maand aan den prefect en aan den rijksbestierder in te zenden een schriftelijk berigt, houdende eene distincte opgave van den staat der cultures, die der weegen, bruggen en rivieren, van de hoeveelheid der ingezamelde en afgezondene producten, van den voortgang van alle publieke werken, als dan ondernoomen, en de uitvoering van alle orders, in dien tusschentijd gegeven, van het getal van alle aangekomene, vertrokkene en verhuisde persoonen met de passen, daarvoor vertoond of verleend, van de overledene, getrouwde en jong geborenen

en voorts van alle, hetgeen gedurende den loop dier maand in hun district is voorgevallen.

Art. 26. In zelver voege zal de rijksbestierder, behalven zijn weeklijks rapport, verpligt zijn maandelijks een generaal verslag over alle de voorschreeven poincten, de gezamentlijke Sulthans landen concerneerende, aan den prefect in te dienen en daarbij tevens verpligt zijn aan denzelven voor te dragen alle zaken, welke zijns inziens afdoening, redres of voorziening zouden vereischen.

Art. 27. Ter voorkoming van alle misbruiken, willekeurigheden en conclusien, waarmede voorheen de aanstelling, zoowel als de afzetting der inlansche hoofden dikwerf verzeld pleeg te gaan, zullen voortaan alle diergelijke aanstellingen, voor zooverre de bepattys der Sulthans, de cliwongs van den rijksbestierder, de districts-tommongongs, den fiscaal van den Landraad en den hoogen priester betreft, onmiddelijk geschieden door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal en overigens, met uitzondering alleen van de zoogenaamde prentas of minste dessa-hoofden, welke naar oud gebruik bij jaarlijksche verwisseling door de ingezetenen zelve zullen worden gekozen, door den prefect, doch door deezen ook niet anders dan na gegevene kennis en bekomene approbatie van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, terwijl voorts geene afzettingen van inlandsche hoofden van den eersten tot den laatsten zullen mogen geschieden dan òf eigener authoriteit òf op eene daartoe gedaane gemotiveerde voordragt van den prefect door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zelven, zullende de prefect eenelijk bevoegd zijn om in pregnante gevallen den een of ander in zijne functien te surcheeren en inmiddels een geschikt persoon provisioneel in deszelfs plaats te stellen, blijvende van nu voortaan alle de voorschreevene aan- en afzetting aan de Sulthans ten eenen maale geinterdiceerd.

Art. 28. En opdat de stipste observantie dezes des te meerder zij verzekerd, zullen alle de hoofden der Cheribonsche landen, zowel de thans aanwezige, als de nog aan te stellene,

bij de invoering van dit reglement van bestier op nieuws in derzelver rangen en hoedanigheden worden aangesteld of bevestigd en aan ieder van dezelve, met uitzondering alleen der prentas of petingies, een schriftelijke acte van aanstelling worden verleend, voor zoverre de tommongongs, bepattijs, cliwongs, djaxas van den landraad en hooge priesters aangaat, door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zelven en overigens door den prefect na bekomene approbatie uit hoogstdeszelfs naam geteekend, zullende alle deze actens zijn geschreeven op gezegeld papier en wel als volgt:

die van de Sulthans op een zegel van	rd[s]	100
» » den rijksbestierder op een zegel van . . .	»	50
» » een pangerang » » » »	»	25
» » de bepattijs der Sulthans op een zegel van	»	5
» » » districts tommongongs » » » »	»	5
» » » bepattijs der districts-tommongons op een zegel van	»	5
» » den djaxa van den landraad op een zegel van	»	5
» » » districts-djaxa » » » »	»	3
» » » hooge priester » » » »	»	3
» » » minder priester » » » »	»	1
» » » mantrie » » » »	»	1

en zullen voorts door den prefect of dengeenen, welke met de invoering van deze nieuwe vorm van bestier in de Cheribonsche landen zal weezen gechargeerd, exacte lijsten met naam en toenaam worden geformeerd en aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ingezonden van alle de hoofden van de Sulthans, tot de minste mantrie en petingie ingesloten, welke zich na de voorschreeven aanstellingen in ieder regentschap, district en de daaronder begreepen dessas zullen bevinden, terwijl voortaan door den prefect bij ommekomst van elke zes maanden een diergelijke generale lijst van alle de inlandsche ambtenaaren zal moeten worden ingezonden, ten einde tegens de voorige vergeleken en daardoor alle de intusschen voorgevallene veranderingen kunnen worden geconstateerd.

Art. 29. Het onderhoud en de inkomsten van de onderscheidene inlandsche hoofden, hiervoren vermeld, zal worden gevonden uit de rijstvelden, bij art. 9 ter dispositie der Sulthans gelaten, zullende nopens het getal derzelven, aan een ieder toe te wijzen, door den gecommitteerde tot de introductie van dit plan van bestier eene nadere bepaling aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ter approbatie worden voorgedragen.

Art. 30. Doch daarentegen zullen zijn en blijven afgeschaft alle verdere, willekeurige heffingen, welke voorheen op de eene of andere wijze door de inlandsche hoofden van den gemeenen man mogten zijn gevorderd, gelijk mede aan hun zal zijn geinterdiceerd het geven en nemen van eenige giften, gaven of geschenken, 't zij in geld dan wel in goederen, paarden of wel iets anders en onverschillig aan wien of om welke reden zulks ook zoude mogen geschieden, met uitzondering eenlijk van zodanige, geringe geschenken van eetbare waren, rijst, pluimvee, wilt of vrugten. als de inlander uit eigen, vrijen wil en uit een godsdienstig beginsel genegen is om bij zijne groote feesten van moeloot, poeassa of basaar of ook ter gelegenheid van huwelijken of besnijdenissen aan zijne meerderen en priesters aan te bieden.

Art. 31. Het gevolg der inlandsche hoofden, met uitzondering der Sulthans zelve, zal zijn geregeld, als volgt, als dat:

van den rijksbestuurder:

8 goelang goelangs,
16 man met pieken,
12 » voor het dragen der ornamenten, van welke beiden de helft dagelijks in functie moeten zijn,
10 pannekawangs, die mede uit jongelingen beneden de 14 jaren bestaan moeten, en voorts
20 man tot huisselijke diensten, waarvan de helft dagelijks in functie;

van de bepattijs of onder-regenten der Sulthans:

6 goelang goelangs,

8 man piekedragers, waarvan de helft dagelijks in functie,
8 » voor het dragen der ornamenten, waarvan de helft dagelijks in functie,
8 pannekawangs, jongelingen beneden de 14 jaren oud,
16 man voor huisselijke diensten, waarvan de helft dagelijks in functie;

van den fiscaal van den landraad en binnen-bepattij van de Sulthans:

12 man piekedragers, waarvan dagelijks de helft in functie,
8 ornamentdragers, ad idem,
4 goelang goelangs,
6 pannekawangs, die alle jongelingen beneden de 14 jaar moeten zijn,
16 man voor huisselijke diensten, waarvan de helft dagelijks in functie;

van een cliwong en opper-demang en groot-mantrie:

1 goelang goelang,
4 man piekedragers,
8 » ornamentdragers, waarvan de helft dagelijks in functie,
4 pannekawangs, jongelingen beneden de 14 jaar,
12 man voor huisselijke diensten, waarvan de helft dagelijks in functie;

van den opper-priester van den landraad:

4 man piekedragers, waarvan twee dagelijks in functie,
8 » voor het dragen der ornamenten, waarvan vier dagelijks in functie,
4 pannekawangs, jongelingen beneden de 14 jaar,
8 man voor huisselijke diensten, waarvan vier dagelijks in functie.

van den opper-djaxa van iederen Sulthan:

4 goelang goelangs,
4 man piekedragers,
8 » ornamentdragers, waarvan dagelijks de helft in functie,
4 pannekawangs, jongelingen beneden de 14 jaar,

8 man voor huisselijke diensten, waarvan vier dagelijks in functie;

van een onder-demang, klein-mantrie, de drie onder-djaxa's en drie hoogepriesters van de Sulthans hoofdnegorij:

2 man piekedragers, waarvan dagelijks de helft in functie,
6 » ornamentdragers, » » » » » »
2 pannekawangs, alle mede jongelingen beneden de 14 jaren oud,
6 man tot het doen van huisselijke diensten, waarvan drie dagelijks in functie;

van een katiep:

6 man tot het dragen van zijn epok, lampit en paijong, waarvan drie dagelijks in functie,
1 pannekawang, zijnde een jongeling beneden de 14 jaar oud;

van een districts-tommongong:

6 goelang goelangs,
8 piekedragers, waarvan dagelijks de helft in functie,
2 paijongs-dragers, » » » » » »
2 epok- » » » » » » »
2 lampit- » » » » » » »
2 kwispedoor- » » » » » » »
2 rotting- » » » » » » »
6 pannekawangs, alle jongelingen beneden de 14 jaar,
16 man tot huisselijke diensten, waarvan de helft in functie;

van een demang en bepattij in de districten:

2 goelang goelangs,
4 man piekedragers, waarvan dagelijks de helft in functie,
8 » ornament-dragers, » » » » » »
4 pannekawangs, alle jongelingen beneden de 14 jaar,
8 man tot huisselijke diensten, waarvan vier dagelijks in functie;

van een demang en hoogepriester in de districten:

4 man pieke-dragers, waarvan dagelijks de helft in functie,
6 » ornament- » » » » » » »
3 pannekawangs, zijnde jongelingen beneden de 14 jaar,

6 man tot huishoudelijke diensten, waarvan de helft dagelijks in functie;

van een mantrie en djaxa in de districten:

2 man pieke-dragers, waarvan de helft dagelijks in functie,

6 » ornament- » » » » » » »

2 pannekawangs, zijnde jongelingen beneden de 14 jaar.

Voorts ieder districts-katiep en percoewoe of dessas-hoofd vier man tot het doen van huisselijke diensten, als het dragen van hun epok en lampit, waarvan dagelijks twee man in functie, terwijl een prenta loera of petingie slegts niet meer dan één zodanig persoon dagelijks bij beurtverwisseling in dienst zal mogen hebben, die door hun, even als die der vorige hoofden, gedurende den tijd, dat zij in hun dienst zijn, van de nodige mondkost voorzien zullen moeten worden.

DERDE AFDEELING.

Van de contributien, heeren-diensten en verdere verpligtingen van den inlander.

Art. 1. Buiten en behalven de contributie in gelden, welke ieder huisgezin ingevolge het bepaalde bij artikel 8 der vorige afdeeling verpligt zal zijn, ten einde daaruit te vinden de vaste contributie-gelden aan den Lande en het onderhoud der Sulthans en districts-tommongongs, te moeten opbrengen, zullen de gezamentlijke ingezetenen, welke bezitters zijn van rijstvelden, nog gehouden wezen om, in voldoening van het contingent der drie Sulthans tot 2000 koijangs, 's jaarlijks van iedere jonk rijstland eene belasting in natura te moeten opbrengen naar zoodanige bepaling, als daartoe toereikende, het minst drukkende voor de ingezetenen en met de gewoontens en zeden van den inlander overeenkomstig zal worden bevonden.

Art. 2. En opdat de ingezetenen zooveel te beter werden in staat gesteld aan deze belasting te kunnen voldoen, zal de prefect, rijksbestierder en verdere regenten, een ieder voor zoover hem aangaat, hebben te zorgen, dat voortaan geene andere dan de zoogenaamde padij-dalm of padij-gindja worde

aangekweekt en dat voorts op die plaatsen, waar de rijstvelden in abundantie zijn en geen gebrek aan water hebben, de voorkeur aan de eerstgemelde soort werde gegeven, terwijl in zoodanige districten, waar de rijstvelden minder overvloedig zijn en de velden eenelijk door het regenwater worden bevogtigd, de aanplanting der padij-gindja zal kunnen worden toegelaten.

Art. 3. Behalven deze contributie zulleh alle ingezetenen, dewelke niet behooren tot het inlandsch bestier, het gevolg der Sulthans en andere hoofden ofte ook gestadig tot de verrigting der onderscheidene 's Lands diensten zijn afgezonderd, gehouden zijn voor ieder tjatja of huisgezin successievelijk eene aanplanting te doen van 500 koffij-boompjes, het voorschreven getal wel te onderhouden en gade te slaan en de vrugten daarvan, gedroogd en gezuiverd, aan den Lande te leveren tegens betaling van rd[s] 4, zilver geld, de pikol van 225 ℔.

Art. 4. De ingezetenen nochtans van de districten, welke te ver van eenige, tot de koffij-culture geschikte gronden zijn afgelegen, dan dat dezelve zonder verwaarloozing hunner rijstvelden tot die culture zouden kunnen worden geëmploijeerd, zullen, instede van de aanplanting en leverantie van koffij, verpligt zijn 's jaarlijks van ieder tjatja of huisgezin te moeten opbrengen tien catjes goede en van dies pitten gezuiverde Java'sche kapas en zulks tegens eene betaling, gerekend tot drie Spaansche matten de pikol van 130 ℔.

Art. 5. In het bijzonder zullen de ingezetenen van de districten van Oost- en West-Bangawang belast zijn met den afvoer der producten van Carang-Sambong tot Indramaijoe en die van Papariang met den afvoer van Indramaijoe naar de schepen en het beladen derzelven en zulks tegens zoodanige bepaling, als nader zal worden bepaald.

Art. 6. De ingezetenen van Bangawang en Papariang zullen verders nog belast zijn met de aanmaking van kalk voor het gouvernement tegens zoodanige betaling, als nader zal worden bepaald.

Art. 7. Ingevalle van benoodigdheid van bamboesen en atap zullen voorts alle ingezetenen, zonder onderscheid, verpligt zijn dezelve aan het gouvernement te leveren tegens billijke betaling van drie duiten voor ieder bamboes van 24 voet lang en dik, naar evenredigheid, en de atap tegens 15 stuivers de 100 stuks.

Art. 8. De ingezetenen van de hoofd-negorij Cheribon zullen in het bijzonder belast zijn met het lossen en laden van schepen en vaartuigen, aldaar ter rheede liggende, en voor den tijd, dat zij in functie zijn, dagelijks voor rekening der Sulthans erlangen een catje rijst voor mondkost zonder meer; en zullen de bij verwisseling tot dikwerf te leveren manschappen onder de directie gesteld worden van een vertrouwd hoofd of juragan met den titel van demang, aan wien tot deszelfs onderhoud een genoegzaam aantal rijstvelden zal worden toegewezen.

Art. 9. De hoofd-negorij van Cheribon zal insgelijks belast zijn met de leverantie bij tourbeurten van al het benoodigd werkvolk ten dienste van 's Lands magazijnen aldaar en zullen de daartoe te leverene manschappen geene verdere belooning genieten dan alleen een catje rijst 's daags, wanneer dezelve in dienst zijn van de Sulthans, doch zullen dezelve voorts buiten hun bepaald werk in de magazijnen tot geen ander einde gebezigd mogen worden, 't zij door den prefect, Sulthans, pakhuisbediendens of wien zulks ook zoude mogen wezen.

Art. 10. Bovendien zal blijven standhouden de verpligting, waaronder tot dusverre de gezamentlijke ingezetenen hebben gelegen, om, niet alleen een ieder op zijn beurt en in zijn werk of campong, mitsgaders voor 's Lands fortres, magazijnen, des prefects woning en op de passeerbaan der regenten of waar zulks elders noodig mogt worden geoordeeld, de nachtwacht te betrekken, maar ook de wegen en bruggen te onderhouden, de rivieren, gragten en waterleidingen uit te diepen en te reinigen, dan wel, waar zulks noodig mogt zijn, op nieuw aan te leggen en te graven; en voorts alles te verrigten, wat tot onderhoud der goede orde en policie kan strekken, met in het oog houding nogthans, dat voor alle

buitengewone nieuwe werken van dien aard eene billijke betaling zal moeten geschieden, na bekomen approbatie bij besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal of van de hooge Indische regeering.

Art. 11. Zij zullen voorts, een ieder voor zijn district, verpligt zijn de noodige manschappen en paarden te leveren tot het doen van alle militaire transporten en die van 's Lands wege geschieden, zonder daarvoor eenige betaling te genieten: ook om bij het marcheeren van troupes of doortrekken van enkelde militairen op marsch, aan dezelven de noodige inquartiering, spijs en drank te verleenen, doch daarvoor genietende, ingevolge de door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal bij besluit van den 20^{en} Augustus 1808 gemaakte bepaling, zes stuivers, zilver geld, 's daags voor een Europeesch en Ambonees en drie gelijke stuivers voor een inlandschen militair, op plaatsen namelijk, waar forten of bakmeesters worden gevonden, terwijl op plaatsen, alwaar zich geene kommandanten, noch bakmeesters bevinden, navolgens gemeld besluit drie stuivers, zilver geld, zal worden gevalideerd, zoowel voor een Europeaan, Ambonees als inlander 's daags, daarvoor genietende tweemaal 's daags vleesch en rijst of wat daar anders bij kan worden verstrekt; terwijl voorts omtrent de lasten, hieruit voor de ingezetenen resulteerende, door den rijksbestierder, bepattij's en districts-tommongongs zoodanige directie zal moeten worden gehouden, dat de een boven den ander zoo min mogelijk werde bezwaard.

Art. 12. In zelvervoegen zullen de gezamentlijke ingezetenen verpligt zijn, een ieder voor hun district, de noodige manschappen en paarden te leveren tot transport van alle publieke ambtenaren, in officio reizende, derzelver bediendens en bagage, doch zal het getal, daartoe gerequireerd, niet mogen te boven gaan de volgende bepaling, als:

voor een inspecteur-generaal en prefect....... 20 man,

» » lid der hout-administratie, een boekhouder, scriba en met denzelven gelijkstandig ambtenaar.................................... 10 »

voor een opziender der koffij-culture of der houtbosschen .... 6 man,
en voor alle mindere ambtenaren of commissianten 4 »
en zoo ook paarden naar rato;

zullende het voorschreven getal battoors en paarden, zoowel als het noodige logies op de plaatsen, waar zij vertoeven moeten, worden verstrekt om niet, doch overigens geene levensmiddelen tot onderhoud van hun zelven of van derzelver bediendens mogen worden gevorderd of genoten, dan tegens eene billijke betaling of vergoeding, volgens de wezentlijke waarde.

Art. 13. Met uitzondering van de voorschrevene heffingen, contributien in natura, verpligte leverantien en diensten aan den Lande, zoomede van diegenen, welke volgens een oud gebruik door de inlandsche hoofden nog mogten worden gevorderd, zullen voortaan de ingezetenen der Cheribonsche landen van alle verdere contributien, heerendiensten en verpligte leverantien ten eenemale zijn bevrijd, zullende alle degeenen, zoowel Europeezen als inlandsche hoofden, welke zich contrarie dezes aan het vorderen van eenige, zoodanige diensten of prestatien mogten schuldig maken, naar exigentie van zaken arbitrairlijk en ten rigoureusten worden gecorrigeerd.

Art. 14. In het bijzonder zullen voortaan zijn en blijven afgeschaft alle verpligte leverantien van indigo, catoene garens, cardamom, staart- en lange peper ten dienste van den Lande, gelijk mede tegens een niet noemenswaardigen prijs die van paarden, hoornvee, pluimvee, brandhout, houtskolen en wat dies meer is ten behoeve van den prefect, militairen commandant, het guarnizoen, de opzienders der cultures en verdere ambtenaren, zullende dezelve bij benodigdheid van een of ander dezer artikelen, even als de overige ingezetenen, verpligt zijn dezelve tegens marktprijs op de bazaars of in de respective dessa's in te koopen.

Art. 15. Speciaal zal mede in volle kragt blijven en als in dezen geinsereerd worden beschouwd de bij placaat van den 13^en^ Augustus 1808 gedane interdictie onder zekere

bepalingen en gestatueerde poenaliteiten tegens het aanhouden door ambtenaren van allerlei rang van vrije Javanen als battoors of koelies tot het presteren van huisselijke en particuliere diensten, zoo als mede het generaal verbod, bij placaat van den 20en Augustus daaraan volgende geëmaneerd, tegens het in pand houden en verbinden van vrije inlanders, zoo mannen, vrouwen als kinderen, tot lijffelijke dienstbaarheid, alles onder de daarbij bepaalde en gecommuniceerde straffen.

Art. 16. En zullen wijders nog, voor zooverre plaatselijke omstandigheden zulks vereischen, op de Cheribonsche landen mede van applicatie worden gemaakt de bij placaat van den 14en Julij 1808 gedane interdictie tegen het verhuren van negorijen en dessa's aan Chineezen en anderen, zoo wel als het doen van voorschietingen op het gewas, mitsgaders de bij reglement van dien zelfden datum gemaakte bepalingen, waarnaar de huurders van negorijen en dessa's, aan de suikermolens en zoutpannen verbonden, zich in de behandeling der inwooners van zoodanige negorijen en dessa's zullen hebben te gedragen, en mede als zodanig worden beschouwd, als of dezelve letterlijk bij dezen waren geinsereerd.

VIERDE AFDEELING.

Van den landraad.

Art. 1. Op de prefecture Cheribon zal, even als op Java's Noord-Oostkust plaats heeft, worden opgerigt een opper-landraad, te zamen gesteld uit den tijdelijken prefect als president en de drie Sulthans of hoofd-regenten van Cheribon, den radeen adipattij of rijksbestierder, den militairen commandant en hoofd- of onder-opziener der koffij-plantagien, present zijnde, mitsgaders bij beurtverwisseling twee der districts tommongongs als leden, en voorts zijn geadsisteerd door een groot djaxa en den gezwooren scriba als secretaris, terwijl de hooge priesters, zowel als die, welke bij de hoofd-regenten dienst doen, adviserende leden van dezen landraad zijn zullen.

Art. 2. Aan de judicature van denzelven zullen onder-

worpen zijn alle in- en opgezetenen van Cheribon, voor zooveel onder de drie Sulthans of hoofd-regenten zijn sorterende, als mede zulke Lands opgezetenen uit andere districten, geen onderhoorigen van de Sulthans zijnde, welke in de gemelde landen mogten koomen te delinqueren, met toekenning nogthans aan denzelven, geene roovers of brandstichters zijnde, van het regt van beroep op den hoogen Raad van justitie te Batavia en in welk geval dezelven ook met de stukken ten hunnen laste aan dat collegie zullen worden overgezonden.

Art. 3. De Sulthans, rijksbestierders, districts-tommongongs, bepattijs, groot-djaxas, hooge priesters of naastbestaanden van de Sulthans tot in den vierden graad zullen in cas van misdaad voor den landraad niet mogen werden teregtgesteld, maar met voorkennis en toestemming van zijne excellentie den heer Maarschalk en Gouverneur Generaal met de in forma probandi gebragte stukken ten hunnen lasten, behoorlijk gesecureerd, werden overgezonden aan den hoogen Raad van justitie te Batavia, ten einde aldaar na den aart hunner misdaad te worden gestraft, behalven in geval van dadelijken opstand, wanneer de prefect, met of zonder concurrentie van den landraad, bevoegd zal zijn om zonder form van proces ter zijner verantwoordelijkheid militaire executie te doen.

Art. 4. Christenen, Chinesen en zogenaamde overwalders zullen mede niet aan de judicature van deze regtbanken onderworpen zijn, al waare het ook, dat 't door hun begane feit geschied mogt zijn met concurrentie van personen, hiervoren vermeld, en zulks dus als een gemelleerde zaak beschouwd konde werden, maar in een dusdanig geval met en benevens de Cheribonsche onderdanen, welke daarin betrokken zijn, mede bij den hoogen Raad van justitie te Batavia in stede van bij den Cheribonschen landraad teregt werden gesteld.

Art. 5 Geene vonnissen, bij dezen landraad geslagen en een capitale strafoefening involveerende, zullen mogen werden ter executie gelegd, voor en aleer daarop zij verkreegen het fiat executie van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur

Generaal, met uitzondering van militaire executien in cas van opstand, hiervoren vermeld.

Art. 6. Kleine geschillen over wanbetaling, huwelijks-zaken, successiën, geringe diefstallen en wat dies meer is, zullen in de respective regentschappen zelve, waarin die komen voor te vallen, kunnen werden gedaan.

Art. 7. Ter afdoening van zodanige geschillen zullen door de Sulthans en regenten, een ieder in den haren, nevens derzelver buiten en binnen bepattijs, item djaxas en panghoeloes of opper-priesters, eene afzonderlijke vergadering werden geformeerd, die twee malen des weeks, te weeten: 's Dinsdags en Zaterdags, zitting zal moeten houden bij den regent in huis en daarin alle de van hare competentie zijnde zaken onderzoeken en afdoen, onder deze bepaling nogthans, dat telkens, 's daags na de gehoudene zitting, van al het daarin verhandelde een behoorlijk verslag zal moeten werden gedaan aan den prefect, terwijl partijen het regt zullen hebben om, ingeval zij in de gedane uitspraak niet mogten berusten, zich op den prefect of den landraad te beroepen, alles zo en in dier voegen, als de voor deze regentschaps-vergaderingen op Java te ontwerpen instructie komt te dicteren.

Art. 8. De magt van de opper- en onder-djaxa's der Sulthans en die der tommongongs in de respective districten zal zich niet verder mogen uitstrekken als tot het neemen van kennis van de zaken, welke in hare regentschappen en districten komen voor te vallen, en om daarvan terstond aan hunne hoofden rapport te doen, ten einde door deze zelven of wel door hunne djaxa's op hunne order verder te werden gebragt, daar en waar dezelve behooren.

Art. 9. Aan dezelven zal echter zijn toegestaan om in gevallen van weinig aanbelang, als buurttwisten, huisselijke oneenigheden tusschen man en vrouw en wat dies meer is, hunne goede diensten aan te wenden om de zaak in der minne bij te leggen, mits niet anders dan met voorkennis van hunne gedagte hoofden en bewilliging der wederzijdsche partijen, welke zij op geenerhande wijze zullen vermogen

af te schrikken of te weerhouden om zich met hunne klagten regtstreeks aan eerstgemelde of aan den prefect en landraad zelven te adresseeren, nochte ook in eenig geval van dezelven iets tot belooning van de door hun bewezen diensten mogen vorderen, 't zij in geld of in goederen, onverschillig, onder welk voorwendsel dit ook zoude mogen wezen, op verbeurte van derzelver bedieningen en met condemnatie van bovendien, na bevinding van zaken, zelfs aan den lijve te zullen worden gestraft.

Art. 10. En ten einde voor te komen de veelvuldige en dagelijksche misbruiken, welke, zoo wel door sommige regenten zelve, als door derzelver mindere hoofden en naastbestaanden, item djaxas en dies onderhorigen, van de districts blokhuizen wierden gemaakt, zoo door onschuldigen daarin te plaatsen en voor eenigen tijd te doen zugten om hunne wraakzucht tegens dezelven te voldoen of om hunne billijke klagten te onderdrukken, als door wezentlijk schuldigen voor de betaling van eenig geld op eene willekeurige en eigendunkelijke wijze daaruit te ontslaan en daarna als gedrost of gestorven aan de hoofden der plaatsen op te geven, zal er buiten Cheribon, op eene hooge en gezonde plaats, door en voor rekening van de drie Sulthans een geheel nieuw, steenen blokhuis worden opgerigt, tot welks exstructie door het gouvernement het benodigde hout, ijzer en spijkers tegens inkoops-prijs zal worden verstrekt en in hetwelk alle gevangenen, zonder onderscheid, gesecureerd en uit de districts blokhuizen zullen worden overgebragt uiterlijk binnen de vier-en-twintig uuren na derzelver apprehensie, ten einde als dan aan den landraad overgeleverd en voor denzelven te worden te regt gesteld, dan wel, onschuldig zijnde, met voorkennis van den prefect of president van het zelve weder ontslagen en op vrije voeten te worden gesteld.

Art. 11. Voorts zullen ten aanzien van de regtspleging over den inlander, zooveel mogelijk, worden agtervolgd en nagekomen de inrigtingen, deswegens bij de jongste organisatie van Java's Noord-Oostkust vastgesteld.

VIJFDE AFDEELING.

Van de policie en het werk der wegen en posterijen.

Art. 1. Buiten de gewoone, militaire magt, door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te bepalen, zal in de Cheribonsche Sulthans-landen tot handhaving der rust en goede policie worden opgerigt een corps van inlandsche cavallerie of zogenaamde strikruiters, onder den naam van djaijangs sekars, bestaande uit een getal van 100 knappe en uitgelezene manschappen.

Art. 2. De manschappen van het voorschreven corps zullen vooreerst en tot zoolang de inwoonders van Cheribon zelve door een rustig gedrag meerder vertrouwen zullen hebben verdiend, gekozen worden uit de bergbewoners van zodanige districten, waarop men zich volkomen kan verlaten, en worden aangevoerd door officieren van hunne eigene natie, welkers getal zal zijn bepaald op drie en waarvan de eerste rang zal hebben naast den jongsten bepattij van den Sulthan en de overigen naast de groot-djaxa's in ieder regentschap, terwijl aan de onder-officieren en gemeenen de rang van groot- en klein-mantrie zal worden toegekend, en voorts allen zullen voorzien zijn van een distinctif teeken, aan derzelver rang verknocht.

Art. 3. Aan dezelven zal uit de drie gezamentlijke regentschappen, een ieder voor zijn aandeel, tot hun onderhoud worden toegewezen een zeker getal rijstvelden, als:

aan	den	commanderenden officier	jonken	rijstland	15
»	»	daarop volgende in rang	»	»	10
»	»	jongsten	»	»	8
»	»	wagtmeester	»	»	5
»	een	corporaal	»	»	4
»	»	gemeene	»	»	3

mitsgaders een battoor tot het snijden van gras voor derzelver paarden, die mede een bauw of quart jonk rijstland tot deszelfs bestaan zal ontvangen.

Art. 4. Buiten en behalven dit hun gewoon onderhoud,

zullen de gedachte djaijang sekars voor de eerste maal voor reekening der Sulthans (doch naderhand ten hunnen kosten) moeten worden voorzien van de nodige kleding, paarden en zadels, terwijl daarentegen derzelver wapenen, die uit een korte carabijn met een baijonet, een houwer of klewang en een paar pistolen zullen bestaan, van 's Lands wege zullen werden gefourneerd, om voorts bij overlijden of aftreding van een derzelven aan hunnen opvolger te worden overgegeven, waar omtrent, zoowel als over het onderhoud dezer wapenen, het oppertoezicht aan den prefect en aan den commanderenden officier zal zijn gedemandeerd.

Art. 5. En op dat de goede geest en ambitie van de bij deze corpsen dienst doenden zooveel te meer werde opgewekt en des te meerder ontzag voor dezelven aan den inlander worde ingeboezemd, zullen diegenen uit dezelven, die daartoe de nodige vereischten bezitten, in cas van vacature, bij voorkeur tot cliwongs van den rijksbestuurder, groot-djaxas, groot-mantries, opzichters der wegen of tot eenig ander gedeelte van het inlandsch bestuur worden gekozen.

Art. 6. De gedagte corpsen djaijang sekars zullen staan onder de onmiddelijke orders van den prefect en van niemand anders, tot het inlandsch bestuur behorende, eenige bevelen mogen ontvangen of respecteren, en ook van dezelven de uitdeeling hunner rijstvelden ontvangen.

Art. 7. Buiten en behalven de nu meergemelde djaijang sekars, zal hij prefect nog speciaal aan zijn persoon en aan zijnen dienst verbonden hebben een getal van twaalf oppassers tot dienaaren der policie en adsistenten der justitie;

acht als binnenlandsche boden en om van tijd tot tijd te onderzoeken en rapport te doen, in hoe verre aan de orders ter uitbreiding en verbetering der onderscheidene cultures, mitsgaders tot het aanleggen en verbeteren der wegen worde voldaan; en

vier om te dienen tot het overbrengen van brieven, orders en depêches en om in alle voorkomende gelegenheden bij de hand te zijn.

Art. 8. De gedachte oppassers zullen staan onder een algemeen hoofd, doch allen op eene van elkander onderscheidene en met hunne betrekking overeenkomende wijze worden gekleed, en van deze kleding, zo wel als van een geschikt rijpaard met deszelfs toebehoren, voor de eerste maal voor reekening der regentschappen, doch naderhand ten hunnen kosten moeten worden voorzien.

Art. 9. Aan dezelven zal, even als aan de djaijang sekar, een zeker aantal rijstvelden tot derzelver bestaan worden toegewezen, als:

aan het hoofd.................... jonken rijstland 4
» ieder oppasser............... » » $1^1/_2$

terwijl zij voorts tot het snijden van het nodige gras voor de paarden ieder een battoor in hun dienst zullen hebben, die mede tot deszelfs bestaan een bauw of een quart jonk rijstland zal erlangen.

Art. 10. Tot handhaving der rust en goede orde zullen voorts de ingezetenen, zoowel der hoofd-negorij, als van de respective districten en dessa's, gehouden zijn om, een ieder in de wijk, dessa of campong, waartoe hij behoort, en zulks zoowel binnen, als buiten dezelve, de nachtwacht te betrekken in expresselijk daartoe op bekwame afstanden van elkanderen op te rigtene wachthuizen, terwijl diergelijke wachten mede zullen worden betrokken voor of bij 's Lands fortres en magazijnen, item des regents woning, de passeerbaan en andere diergelijke plaatsen meer, en welke wachten alle een aanvang zullen nemen des avonds ten zes uren of met zonsondergang en eindigen des morgens ten zes uren of met zons-opgang, gedurende welken tijd dezelven ook van uur tot uur de ronde in de campongs, dessa's, in den omtrek hunner wacht en op 's heeren wegen zullen moeten doen en voorts gehouden zijn alle suspecte personen, welke zij mogten aantreffen, in verzekering te nemen en dezelve des morgens aan de regenten, districts-hoofden of hoofden hunner dessa's of campongs over te leveren, die alsdan verpligt zullen zijn hiervan terstond aan den prefect en rijksbestierder rapport

te doen, ten einde de gearresteerde persoon nog binnen den tijd van 24 uren in het groote blokhuis der prefecture overgebragt en voorts over dezelven zoodanig worde gedisponeerd, als naar exigentie van zaken zal worden bevonden te behooren.

Art. 11. Alle de voorschrevene wachten zullen nochtans, ter voorkoming van alle misbruik, 't welk van schietgeweer zoude kunnen worden gemaakt, met geene andere wapenen dan de gewone inlandsche pieken en krissen worden voorzien.

Art. 12. Wanneer de gemelde wachters, dan wel de djaijing-sekars, oppassers of andere dessa's volkeren, een of meer boosdoenders komen te ontdekken en op het spoor hebben, zullen dezelven vermogen dezulken te agtervolgen, al ware het ook, dat zich dezelven naar een ander district of regentschap begaven, en in een dusdanig geval, zulks noodig hebbende ter apprehentie van dezelven, van het hoofd van het distrikt of dessa, waar zij zich bevinden, de noodige assistentie mogen requireeren, dewelke niet zal vermogen te worden geweigerd, op poene, dat degenen, welke zich daaraan schuldig komen te maken, met afzetting, deportatie of anderszins naar exigentie van zaken zullen worden gestraft, zich nochtans in het vervolgen van roovers en boosdoenders van en op het territoir der Javasche vorsten reguleerende naar de overeenkomst, deswegens met dezelven getroffen.

Art. 13. Tot bevordering eener goede policie en ten einde des te beter in staat gesteld te worden om alle boosdoenders, zwervers en leedigloopers te ontdekken, te agterhalen en uit de respective campongs en dessas te weeren zullen al verder geene inwoonders van eenige dessas of campongs zich buiten dezelve vermogen te begeven, met oogmerk om daar buiten te vernachten, dan na gegevene kennis en bekoomen verlof van het hoofd derzelve dessa, die, geene redenen daar tegens militerende, gehouden zal zijn een dusdanig persoon permissie te verleenen; en zullen geene ingezetenen in eene andere dessa dan die hunner inwooning mogen worden toegelaten om daarin te vernachten dan met voorkennis en toestemming van het hoofd van dezelve, dewelke bij toelating

van zodanig persoon, voor deszelvs goed gedrag verantwoordelijk zal worden gehouden en in allen geval verpligt zijn te zorgen, dat dezelve, ten waare hij kwam ter verrigting van 's Lands werken of om zich te verhuren tot den arbeid der rijstvelden of om eenige andere billijke reden, nimmer langer dan drie etmalen in zijne dessa blijve vertoeven, maar dat hij na ommekomst van dien tijd werde teruggezonden en geconvoijeerd naar de dessa zijner inwooning en dat daar ter plaatse naar zijn persoon onderzoek werde gedaan.

Art. 14. Vreemdelingen, geene inwoonders zijnde der Cheribonsche Sulthans-landen en gevolgelijk onder de voorschreeven bepaling niet begrepen, zullen mogen worden toegelaten in de districten en dessas, waar door zij passeeren, wanneer dezelve, of met negotie-goederen of om eenige andere aanneemelijke reden zich op weg bevindende, met een behoorlijke pas of permissie-briefje van gouvernements wege voorzien zijn, doch ook in dat geval niet langer dan drie etmalen in een en dezelfde plaats mogen vertoeven, gedurende welken tijd nochtans het hoofd der dessa of de geene, bij wien zij zijn gehuisvest, voor derzelver gedrag verantwoordelijk en voor hunne bij zich hebbende goederen zal moeten instaan.

Art. 15. Alle overige, doortrekkende vreemdelingen, doch speciaal saids, sariphs en andere van overwalsche afkomst, welke niet van eene behoorlijke pas van gouvernements weege voorzien zijn, zullen als suspecte persoonen worden aangemerkt en als zodanig, niet alleen uit alle districten, campongs en dessas worden geweerd, maar daar en waar ter plaatse dezelve zich ook mogen bevinden, worden aangehouden en geapprehendeerd, om voorts met dezelve te werden gehandeld, zo als bij art. 10 ten aanzien van suspecte persoonen is bepaald.

Art. 16. Ingezetenen nochtans, welke om goede en aannemelijke redenen van het eene district of dessa naar het andere zouden willen verhuizen, of vreemdelingen, Bouginesen, Maleijers of parnakkan Chinesen, welke zich met er woon in

het een of ander district binnen 's lands zouden wenschen neer te zetten, zullen daartoe kunnen worden toegelaten, mits vooraf van een speciaal en schriftelijk consent van den prefect voorzien zijnde, die wel soigneuselijk zal hebben te letten zodanige permissien niet te verleenen dan aan personen, van dewelken hij zich na gedaan onderzoek kan verzekerd houden, dat voor de rust en veiligheid der binnenlanden niets kwaad is te duchten.

Art. 17. Ingeval van verleende inwooning aan zodanige vreemdelingen, Bougineesen, Maleijers of anderen zullen dezelve zonder eenige onderscheiding onder de Cheribonsche ingezetenen opgenomen en in alles op een gelijken voet met dezelve bestuurd en behandeld worden en sorteren onder den regent, districts-tommongong en dessa's-hoofd, in wiens regentschap, district of dessa zij zich hebben ter neder gezet, zonder dat hunne eigene hoofden of kapiteins iets verders met dezelve zullen hebben uit te staan.

Art. 18. Die genen nogthans van de voornoemde parnakans, Bouginesen, Maleijers of andere vreemdelingen, welke niet op de voorschrevene wijze onder de inboorlingen der Cheribonsche natie zijn opgenomen, maar zich met den handel of eenig ander handwerk erneren, zullen verpligt zijn op de hoofdnegorijen te Cheribon ofte Indramaijoe in afzonderlijke daartoe bepaalde campongs hun verblijf te houden en gesteld worden onder aparte hoofden of officieren, door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te benoemen, en die voor derzelver goed en rustig gedrag verantwoordelijk zullen worden gehouden.

Art. 19. Ten einde nochtans, dat de rust en veiligheid der Cheribonsche landen meer en meer worde geconsolideerd, zal het vooreerst en tot daaromtrent eenige nadere bepalingen worden gemaakt, aan geene Chineezen hoegenaamd, behalven de houders der pachten, zijn veroorloofd zich binnen 's Lands van dezelve te begeven, veel min om zich metterwoon in eenig district of dessa aldaar ter neder te zetten, en zal de prefect of degene, welke met de invoering van dit plan van

bestier voor de Cheribonsche landen zal worden belast, voorts zijn geautoriseert om tot beveiliging der Chineezen zelve, zoowel als ter voorkoming van alle onlusten, welke door hen zouden kunnen veroorzaakt worden, zoodanige verdere maatregelen van goede policie te beramen en in het werk te stellen, als hij naar bevind van zaken en overeenkomstig de locale omstandigheden dienstig of raadzaam zal oordeelen.

Art. 20. Omtrent het houden van amphioen- en dobbelkitten, de hanevechterijen, het slachten van vee, de aanmaking van pitjes en den verkoop van zout zullen voorts tot handhaving der rust en goede orde alle zoodanige bepalingen en restrictien worden geobserveerd en nagekomen, als bij artikel 5, 6, 29, 30, 31, 32 en 33 der jongst gearresteerde pachtconditien voor Cheribon de dato 11 December des laatst verweken jaars zijn beraamd en vastgesteld.

Art. 21. Ter voorkoming van alle onheilen, welke er uit eene onbepaalde vrijheid tot het houden van schietgeweer, kruit en lood bij den inlander zouden kunnen geboren worden, zal zulks voortaan, buiten de regenten, districts-tommongongs, den rijksbestierder en bepattijs, aan niemand zijn veroorloofd dan aan vertrouwde dessas-hoofden en aan vreemde, met negotie-goederen reizende personen, terwijl voorts alle de voorschrevene hoofden, tot de Cheribonsche natie behoorende, nog verplicht zullen zijn om hiertoe eene uitdrukkelijke permissie van den prefect te erlangen, die gehouden zal zijn alle de door hem aan inlanders gepermitteerde schietgeweren door eene commissie te doen merken met de letters (P. C.), beteekenende prefecture Cheribon, zullende ten voorschreven einde alle de thans onder de inlanders rouleerende schietgeweren, donderbusschen, pistoolen of anderen binnen den tijd van twee maanden na publicatie dezes door den prefect worden opgeëischt om voorts, met het voorschreven merk voorzien, aan de des vertrouwde personen wederom te worden afgegeven en overigens tegens billijke taxatie door den Lande overgenomen en aan de vorige houders te worden vergoed.

Art. 22. En zullen voorts alle schietgeweren, van welken

aart ook, die na ommekomst van het voorschreven termijn en afloop dier commissie bij eenige ingezetenen der Cheribonsche landen zonder het gedachte merk (P. C.) zullen worden bevonden, niet alleen onmiddelijk worden geconfisqueerd, maar de houders van dezelve bovendien naar exigentie van zaken arbitrairlijk, zelfs aan den lijve, kunnen worden gestraft.

Art. 23. Inzelvervoege zullen allen diegenen, hetzij Europeezen, Chineezen of anderen, welke zich aan eenen ongeoorloofden en verdachten verkoop van kruit of lood aan den inlander mogten komen schuldig te maken, naar bevind van zaken, arbitrairlijk en ten rigoureusten worden gecorrigeerd.

Art. 24. Als een voorwerp van goede policie zal de prefect der Cheribonsche Sulthans-landen voorts hebben te letten, dat aan de eene zijde de Cheribonsche ingezetenen wel worden geconserveerd bij hunne godsdienstige begrippen, zeden en gewoonten en hunne priesters, opper-priesters en minderen gelaten bij het gezag om, als van ouds, onder hooger beroep aan den landraad of aan den prefect, geschillen over huwelijkszaken, boedelscheidingen en godsdienstige instellingen bij te leggen of te beslissen, doch aan de andere zijde tevens een wakend oog houden, dat door dezelven van de bijgeloovigheid dier natie geen misbruik worde gemaakt tot het vorderen van onmatige en de oude bepalingen te bovengaande voordeelen tot onderdrukking der goede ingezetenen of tot het stooken van misnoegdheid en onlusten, maar zich in alles als rustige en goede ingezetenen komen te gedragen en in het bijzonder hunne verpligtingen tot onderwijs en opvoeding der jeugd getrouwelijk nakomen.

Art. 25. Als een ander gedeelte der goede policie zal hij, prefect, zijne bijzondere aandacht hebben te vestigen op al, hetgeen ter verbetering der plaatselijke gezondheid der Cheribonsche landen en van diens hoofdplaats strekken kan en zorgen, dat in de eerste plaats alle oorzaken van besmetting, zoo door eene meerdere oplettendheid in het begraven der lijken en het dieper delven der graven, als door het doen

observeeren eener meerdere reinheid over alle wegen, stegen, campongs, waterleidingen, spruiten en rivieren, zooveel mogelijk, worden weggenomen.

Art. 26. En, opdat ook publieke wegen in het algemeen als een voornaam voorwerp van goede policie volgens de daartoe reeds gestelde orders werden aangelegd, verbeterd en onderhouden, zullen aan den prefect te Cheribon, buiten den rijksbestierder en deszelfs cliwongs, nog twee geschikte inlanders, onder den naam van opzichters der weegen, werden toegevoegd, die zonder met eenige andere werkzaamheden te worden bezwaard of eenige beveelen van iemand anders dan van den prefect te mogen ontvangen, eenlijk tot het voorschreeven werk der wegen zullen worden geëmploijeerd en in die hoedanigheid den rang en titel hebben van groot-mantries en, evenals de rijksbestierder en deszelfs cliwongs, met een uiterlijk teeken van onderscheiding worden voorzien.

Art. 27. En, wijl het werk der wegen in een allernaauwst verband staat met dat der posten, posterijen, en hetgeen daar aan dependeert, zo zal de prefect der Cheribonsche Sulthans landen, voor zooverre zijne prefecture aangaat, mede met het oppertoezicht over dezelve zijn gechargeerd en zich daaromtrent stiptelijk hebben te gedragen aan de orders en reglementen, op dit sujet bereids gemaakt of verders nog te maken.

Art. 28. En, daar het na de afschaffing van alle heerendiensten, verder dan dezelve bij dit reglement uitdrukkelijk zijn veroorloofd, voor den vervolge nuttig en noodzakelijk wordt geoordeeld, dat de voormaals gebruikelijke battoors of draagdiensten en zogenaamde gladdaken door andere inrigtingen ten dienste van reizende persoonen worden vervangen, zo zal, overeenkomstig en ten gevolge van de deswegens voor Java's Noord-Oostkust bereids gemaakte bepalingen, in de prefecture Cheribon mede op bekwame afstanden het vereischte getal herbergen en stationnen worden opgericht, voorzien van de nodige paarden, rijtuigen en speciaal van twee post-

wagens, dewelke geregeld tweemaal des weeks, de eene om de Oost, en de andere om de West, zullen verpligt zijn te rijden.

Art. 29. De voorschrevene herbergen, waarvan in het geheel twee in de Cheribonsche landen zijn zullen, zullen alleen ten koste der gezamentlijke regentschappen dezer prefecture, een ieder voor deszelfs aandeel, worden opgerigt en van de noodige huismeubelen tot gemak en gerief der reizigers werden voorzien, doch zullen de tot exstructie van dezelve benodigde houtwerken ter aankap worden gepermitteerd en het ijzerwerk en spijkers tegens inkoopsprijs uit 's Lands magazijnen worden verstrekt, voor zooverre namenlijk, als er geene gebouwen mogten voorhanden zijn, waardoor de exstructie van dezelve zoude kunnen worden vermijd.

Art. 30. Ook zullen de bij deze herbergen en verdere stationnen benodigde trek- en rijpaarden, gelijk mede de postwagens en verdere rijtuigen, voor de eerste maal geheel en alleen voor reekening der gezamentlijke regentschappen worden aangeschaft en het nodig getal battoors ten dienste der posterij en herberg en tot oppassing der paarden worden geleverd.

Art. 31. Tot het onderhoud voorts van de gedachte bediendens, koetziers, postillons, stalknechts, voorloopers, grassnijders en huisbediendens zal voor iedere herberg uit der gezamentlijke Sulthans-landen worden afgezonderd een aantal van vijf-en-zeventig jonken rijstland; en zullen eindelijk ten aanzien van de verdere inrigting, directie en beheering dezer herbergen en posterijen worden agtervolgd en nagekomen alle zodanige orders en bepalingen, als bij een nader deswegens te bepalen reglement zullen worden vastgesteld; en waaromtrent het oppertoezicht en de surveillance almede aan den prefect zal zijn aanbevolen.

En voorts tot de introductie van hetzelve te committeeren, gelijk daartoe gecommitteerd wordt bij dezen, de prefect te Tagal, J. A. van Middelkoop.

Zie ook 17 September 1809.

3 Februarij. *Voorschriften voor de Algemeene Rekenkamer.*

Ingekomen zijnde diverse adressen van president en leden der generale rekenkamer, houdende derzelver bezwaren om te contrasigneren verschillende bij hun ingekomene ordonnantien en in rekening te valideeren sommige, aan hun voorgekomene verstrekkingen en uitbetalingen, welke wel sedert langen tijd herwaards waren geusiteerd of ingeslopen, doch niet naar den teneur van het 13e art. hunner instructie op grond van de daar leggende orders, reglementen en instructien naar behooren waren gejustificeerd.

En voorts in aanmerking genomen zijnde, dat het meer dan waarschijnlijk is, dat bij eene dagelijksche behandeling van zaken en eene stipte observantie harer pligten aan welgemelde rekenkamer nog menigvuldige verstrekkingen en uitbetalingen van dien aart zullen te voren komen, welke een nader onderzoek en voorziening vereisschen, en dat door het maken van eene degelijke bepaling bij elke bijzondere afwijking van de vigerende orders en reglementen, die door de kamer wordt ontdekt, niet alleen voor het vervolg onvoorziene strijdigheden en botsingen zouden kunnen geboren worden, maar even daardoor ook de differente orders te zeer zouden worden vermenigvuldigd en verspreid om een vast rigtsnoer, zowel voor de kamer zelve, als voor de ondergeschikte ambtenaren, administratien en comptabelen te kunnen opleveren.

Is besloten de generale rekenkamer te autoriseeren om naar billijkheid, doch tevens in acht nemende de nodige precautien ingevalle van twijffeling, voor den tijd van drie maanden, te rekenen van den 1en Januarij jongstleden, te blijven voortgaan met het contrasigneren van ordonnantien en het admitteeren in rekening van verstrekkingen en uitbetalingen, welke, ofschoon niet naar inhoud van art. 13 hunner instructie ten vollen gejustificeerd, echter op eenige goede gronden of op een oud gebruik in de huishouding zullen steunen.

Met last nochtans, primo, om van alle zaken van dien aart, welke hun in den voorschreven tijd van drie maanden zullen voorkomen, pertinente aanteekening te houden, zowel als van de zwarigheden en bedenkingen, welke daar over bij hun zijn gerezen; de gedachte aanteekeningen voorts na ommekomst van dien tijd aan de hooge regeering over te leggen en daarop de dispositie van hunne hoog Edelhedens te verzoeken:

1° om na deze verkregene dispositie en de daarbij gemaakte voorzieningen op nieuw voor een termijn van drie maanden op een gelijke voet voort te gaan, zo met het contrasigneren van ordonnantien, valideeren van posten in reekening als met het houden van aanteekening van alle nieuwe zwarigheden en irregulariteiten, waarin alsdan nog niet zal wezen voorzien, om na ommekomst van dit tweede termijn gezamentlijk weder te worden gebragt onder het oog van hun hoog Edelhedens ten einde daaromtrent de nodige beschikking te maken; en

2° om voorts van drie maanden tot drie maanden dit zelfde rigtsnoer te volgen tot ultimo December 1809, wanneer na ommekomst van een rond jaar en vier iterative herzieningen van zaken mag verondersteld worden, dat alle ongeregeldheden zullen zijn ontdekt en verbeterd.

Terwijl, onverminderd dit onderwerpelijk besluit, in volle kragt zullen blijven de 13e à 16e artikelen der instructie van de generale rekenkamer ten aanzien van alle buitensporige en ongejustificeerde ordonnantien, verstrekkingen en uitbetalingen, welke niet door eene merkelijke graad van billijkheid of een verouderd gebruik ten minsten eenigermate zijn gewettigd en gehomologeerd.

Zie ook 19 December 1808.

3 Februarij. *Regeling der verstrekking van schrijfbehoeften aan het bureau van oorlog.*

Per kwartaal kreeg dat bureau:

4 riemen schrijfpapier, klein formaat,

1/4 riem groot formaat of mediaan,

½ riem postpapier,
12 bossen pennen,
3 pond rood zegellak,
3 kannen inkt,
45 pees kaarsen.

4 Februarij. *Aanstelling van een betaalmeester der koffij, geleverd te Karang-Sambong, tevens opziener van de pakhuizen aldaar en te Indramajoe.*

Aan dien betaalmeester werd de rang van kapitein toegekend en als inkomen »op ieder pikol van 126 of 128 ℔:
voor den ontvangst.................. rd^s 6, zilver geld,
» » afscheep naar Indramaijoe.. » 10, » »
mits daarentegen zorgende en ten zijnen koste daar stellende een bekwaam pakhuismeester te Indramajoe, welke aldaar voor zijne rekening en risico de ontvangst en afscheep der koffij zal dirigeren, zonder den Lande iets in rekening te brengen, terwijl de verantwoordelijkheid wegens alle ontvangene en uitbetaalde gelden, mitsgaders afgescheepte producten, eenlijk en alleen op hem, betaalmeester, zal blijven berusten, ten welken einde hij dan ook in het voeren zijner administratie voortaan geheel afgescheiden en onafhankelijk zijn zal van de prefecten der Cheribonsche Sulthans- en Preanger-landen, terwijl hij eenlijk ten aanzien van de getrouwe waarneming zijner bediening, het houden zijner boeken, de visitatie van dezelve en de behandeling der producten ondergeschikt zal zijn aan den directeur-generaal, de administrateurs-generaal en aan de surveillance en het oppertoezicht van den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden, welke bij dezen gelast wordt deze surveillance en oppertoezicht uit te oeffenen met de meeste zorg en oplettendheid".

Zie ook 11 Februarij 1809.

5 Februarij. *Regeling der verstrekking van benoodigdheden voor de sloepen van 's Lands equipage-werf te Batavia.*

Deze verstrekking werd bepaald, als volgt:

voor twee schuiten tot het gebruik voor den tijd van twee jaren:

36 ellen donker blaauw of boutelle kleur laken voor twee tenten en zes kussens,
60 ellen franjes,
80 » lint,
8 zakken kapok,
64 ellen Vlaamsch linnen,
2 ponden naaigaren;

en voor de Moorsche sloeproetjers in bovengemelde schuiten voor één jaar:

18 stukken Nankins linnen voor baatjes,
18 » rood kust goed voor broeken,
6 » » » » » gordels,
2 » daties linnen voor tulbanden.

6 Februarij. *Voorschrift nopens het aanteekenen van appel.*

Ter voorkoming van abuisen wierd goedgevonden en verstaan, wanneer in den vervolge procureurs of andere personen om appel te laten aanteekenen zig ter secretarij [van Schepenen] adresseeren, dezelven niet te verleenen als met voorkennis van den heer president.

7 Februarij. *Ontbinding van het collegie van Heemraden te Batavia.*

Zijne excellentie de heer Maarschalk en Gouverneur Generaal ter vergadering ingezonden hebbende de door hoogstdenzelven ten papiere gebragte schriftelijke consideratien c. a. nopens de werkzaamheden van het collegie van Heemraden der Bataviasche ommelanden en in hoeverre deszelfs bestaan in de tegenwoordige gesteldheid van zaken nuttig en noodzakelijk kan worden geoordeeld, met voorstel:

Ten eersten: om het tegenwoordig collegie van Heemraden

der Bataviasche ommelanden te ontbinden en de fungeerende leden van hetzelve onder dankzegging voor de aan den Lande bewezen diensten uit hunne posten te ontslaan;

Ten tweeden: om de civiele en crimineele jurisdictie over de ommelanden, ingevolge deszelfs tegenswoordige instructie, ter eerster instantie aan den drossaard te laten verblijven, doch daarentegen alle werkzaamheden, het materieele der voornoemde ommelanden betreffende, welke te voren van het departement van Heemraden geweest zijn en met name het maken, repareeren, onderhouden en vernieuwen van wegen, bruggen, dijken, dammen, waterleidingen en beschoeijingen, zoowel als alle overige werkzaamheden van dat collegie, het opzicht over de tholheffingen op de respectieve bazaars daar mede onder begrepen, op te dragen en te demandeeren aan het collegie van Schepenen alhier, met bijvoeging daarenboven van al, hetgeene tot het bestier en directie der posten, posterijen en postwagens ter hoofdplaatse en van daar tot Buitenzorg om de Zuid, het Bantamsche om de West en het Crawangsche om de Oost betrekking heeft, alles volgens de nader deswegens te makene bepalingen;

Ten derden: om tot goedmaking van alle onkosten, op de voorschreven administratie en de actueele huishouding van Schepenen vallende, de tractementen van alle derzelver ambtenaren, van den eersten tot den laatsten daar mede onder begrepen, aan hetzelve collegie in de eerste plaats te laten alle deszelfs tegenswoordige inkomsten ten beloope, vijf jaren door elkanderen geslagen, van rd[s] 40000 's jaars en voorts aan hetzelve toe te wijzen:

de revenuen, welke het collegie van Heemraden pleeg te trekken uit het vijf procent van de bazaars ingevolge placcaat van den 4[en] Februarij 1800;

het een en half procent van den verkoop van vaste goederen;

de belasting voor het begieten der wegen ingevolge besluit dezer regeering van den $\frac{9 \text{ Augustus}}{13 \text{ September}}$ 1803;

het een quart en half procent van diverse huizen, tuinen en verdere erven, gelegen binnen de limiten van Batavia en

de buiten-posten, conform de besluiten dezer tafel van den 21en Julij 1804 en 27en Maart 1805 (1);

de verpachtingen van:

de overvaart der Chineesche campongnaar de Ribaldsgang;

de Crawangsche visscherij;

den weg van Anké tot Pessing;

de tholbrug over de rivier Antjol;

de vaart van Kleenting naar Blandongang;

den overtoom van den Molenvlietschen dijk;

het land Poetie;

de sluis te Tangerang;

en eindelijk het geheel van het gecolligeerde van het oorgeld der paarden en de jaarlijks voldaan wordende contributie van het land Oedjong Menteng;

Ten vierden: om ten gevolge dezer schikking de archieven van Heemraden naar het stadhuis ter verantwoording van den secretaris van Schepenen te laten transporteeren, doch den zoogenaamden Heemraden-tuin per publieke vendutie ten profijte van den Lande te laten verkoopen;

Ten vijfden: om met alteratie en intrekking in zoo verre van het placcaat van den $\frac{\text{17 Januarij}}{\text{4 Februarij}}$ 1800 te bepalen, dat het maken van den grooten weg om de West van Tana Abang tot daar dezelve in den Oosterweg weder invalt, zal komen ten lasten der ingezetenen aldaar en dat de landeigenaren en campongs als van ouds zullen verplicht zijn daartoe het noodige volk te moeten leveren (2);

Ten zesden: om ter compensatie van de vermeerderde werkzaamheden en verantwoordelijkheid waarmede Schepenen en in het bijzonder de president van het collegie ingevolge deze nieuwe organisatie zal gechargeerd zijn, aan denzelven toe te leggen eene verhooging van tractement tot rijksdaalders twaalf duizend 's jaars;

Ten zevenden: om aan den aftredenden president van het

---

(1) Van beide data zijn geene besluiten aangetroffen.

(2) Op 14 Februarij 1809 is hiervan aan de gemeente kennis gegeven.

collegie van Heemraden. uit consideratie van zijn hooge jaren en ondergane teleurstellingen, deszelfs tegenwoordig tractement te laten behouden, gelijk mede aan den secretaris van dat collegie, tot dat dezelve wederom op eene convenable wijze in 's Lands dienst zal zijn geëmploijeerd, twee duizend rijksdaalders 's jaars;

Ten agtsten: om bij deze gelegenheid tevens de tot dusverre gevaceerd hebbende post van vice-president van het collegie van Schepenen voor het vervolg te mortificeeren, doch in deszelfs plaats als oudste lid te benoemen en te laten zitting nemen het gewezen lid van dat collegie, Simon Dirksz; voorts den gezworen klerk bij het collegie van Heemraden, van Sprenge, met behoud van deszelfs tegenwoordig tractement, als gezworen klerk bij dat van Schepenen te plaatsen, speciaal aan het werk der ommelanden geaffecteerd, en mede den eersten bode van Heemraden, Mikkenhagen, met behoud van deszelfs tegenswoordig tractement, benevens de tien onder hem staande inlandsche oppassers, in dienst van Schepenen te laten overgaan;

Ten negenden: om den fabriek Jongkind op nieuw te injungeeren om ingevolge deszelfs instructie voornoemd collegie van Schepenen in aanbestedingen als anderzints behulpzaam te wezen; en

Ten tienden: om tot het ontwerpen van eene geamplieerde instructie voor Schepenen en alle verdere reglementen, welke hun bestier en administratie concerneeren, te verzoeken en te committeeren de heeren leden dezer vergadering, Chassée en Parvé, met adjunctie van den secretaris-generaal, Muntinghe, en den president van Schepenen, Engelhard.

Is conform besloten.

7 Februarij. *Verkoop van het land Doea-ratoes.*

Uitgezonderd werden twee, op dat land aanwezige suikermolens, behoudens welke het land heeft opgebracht 10,600 rijksdaalders (Resol. Ind. Reg. 3 Maart 1809).

7 Februarij. *Bepaling, »dat in het generaal het ½ ge-»deelte der tractementen hetwelk aan de ambtenaren »en dienaren in zilver word uitbetaald, voortaan pro-»visioneel zal worden voldaan in papieren van credit »met de bij het gouvernement bepaald wordende agio".*

Op 13 Maart 1809 is ter zake nader bepaald, »dat alle »ambtenaren, hetzij geheel of gedeeltelijk zilver geld genietende, »instede van in zilver, met de loopende agio zullen worden »uitbetaald, uitgezonderd de zoodanige, welke verder als Bui-»tenzorg van Batavia bescheiden zijn".

10 Februarij. *Regeling der verstrekking van kleeding-stukken, enz. aan officieren.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, ontwaard hebbende, dat sedert jaren herwaards tot kleding der officieren het benodigde laken, passementen, etc. uit 's Lands magazijnen tegens inkoops prijs wierdt verstrekt, zonder dat de voet, waarop die verstrekking moet geschieden, bij eenig besluit was vastgesteld;

en overwegende de onmogelijkheid, waarin de generale rekenkamer voortaan zoude gesteld zijn om na de verbeterde comptabiliteit in alle administratien verstrekkingen van dien aart te valideeren, ten zij dezelve door zodanig voorlopig besluit worden gejustificeerd;

heeft besloten, dat in den vervolge de verstrekkingen van lakens, casimiren, passementen, etc., welke tot kleeding der officieren benodigd zijn, uit 's Lands magazijnen zullen geschieden, gerekend tegen eene complete uniform en bovendien voor een broek in ieder jaar tegens inkoopsprijs, met dien verstande, dat, wanneer de inkoopen bij den lande zijn gedaan in papieren van credit, de gelijke som in papieren van credit daarvoor zal worden gerestitueerd, doch dezelfde som met de loopende agio daarenboven, wanneer de inkoop is gedaan in zilvere munt.

10 Februarij. *Regeling der prijzen van benoodigdheden voor het hospitaal te Batavia.*

Is besloten de prijsen voor de onderscheidene levensmiddelen en benodigdheden voor het hospitaal te Batavia provisioneel te bepalen, als:

1	wit brood voor 2 koppen	rd^s	—: 4
1	pond rundvleesch	»	—: 8½
100	goede en volwasschen hoenders	»	15: —
1	catje buffelsvleesch of 1¼ ℔	»	—: 7
	groenten voor de Europeesen:		
	onder de 300 koppen	»	—: 2
	boven de 300 »	»	—: 1
	groenten voor de inlanders	»	—: ¼
	visch voor de inlanders:		
	onder de 160 koppen	»	—: 2
	boven de 150 »	»	—: 1½
1	krandjang aardappels volgens marktprijs, thans	»	1: 24
1	℔ varkens reusel	»	—: 10
1	bottel limoensap	»	—: 16
	naaister loon voor een kussensloop	»	—: 1
	» » » » hemd	»	—: 10
	» » » » broek	»	—: 7½
	» » » » beddelaken	»	—: 5
	» » » Java's kleedje	»	—: 7½
	waschloon voor 100 beddelakens, hemden en kussenslopen, het een met het ander gereekend	»	3: —
	waschloon voor 100 bulzakken	»	4: —
	voor 100 koppen 2 groote vadems brandhout 's maands, de vadem à	»	12: —

Verder zal de hospitaalmeester geen leverancier van het hospitaal zijn; en alle artikelen van levensmiddelen en benodigdheden, welke in 's gouvernements magazijnen voorhanden zijn, zullen uit hetzelve op bons geleverd worden, kunnende

kleine aankopen door den hospitaalmeester geschieden volgens art. 10 der regeling van den administrativen dienst; echter zal van zijn aankopen boven drie rijksdaalders een quitantie geproduceerd worden.

11 Februarij. *Regeling van het tractement van den fiscaal bij den grooten landraad, tevens groot-djaksa bij het land-gericht te Samarang.*

Dit tractement werd bepaald gelijkstandig met dat van boekhouder, buiten en behalven het genot van die gelden, welke voorheen door de regenten tot onderhoud van den landraad te Semarang wierden gefourneerd volgens de bepaling, bij art. 68 der organisatie van het voormalig gouvernement van Java's Noord-Oostkust gemaakt.

11 Februarij. *Aanstelling van een betaalmeester der koffij, geleverd door de regentschappen Tjiandjoer en Buitenzorg.*

De voorwaarden waren: genot van 3 stuivers, zilver geld, per pikol en rang van kapitein.

Zie ook 4 Februarij 1809.

11 Februarij. *Rang-regeling van de opzieners bij de koffij-cultuur op Java.*

Is besloten, dat alle opzienders, welker jaarlijksche leverantie bedraagt 3000 pikols van 126 of 128 ℔ of daarenboven, zullen hebben den rang, gelijkstandig aan dien van kapitein, terwijl die genen, welker jaarlijksche leverantie voor als nog de hoeveelheid van drie duizend zodanige pikols niet heeft bereikt, in rang zullen gelijk staan met eenen eersten luitenant, dog opklimmen tot dien van capitein, zodra hunne leverantien het getal van drie duizend pikols zullen bedragen.

Zie ook 24 Februarij 1809.

13 Februarij. *Bepaling, dat de kommiezen bij 's Lands artillerie-magazijnen slechts van den Gouverneur-Generaal, van den Luitenant-Gouverneur-Generaal, als commanderende de divisie Batavia, en van den chef van den generalen staf bevelen zouden ontvangen en opvolgen.*

Op 9 Maart 1809 is hetzelfde toegepast op den baaskruitmaker.

14/21 Februarij. *Formulier voor het adres van brieven, gericht aan de Hooge Regering.*

Is goedgevonden te bepalen, dat voortaan alle brieven en papieren, welke aan het ligchaam dezer regeering zullen worden geaddresseerd, zullen moeten beginnen met het volgend formulier:

Aan hun hoog Edelheden, den heer Gouverneur Generaal en Raden, uitmakende het gouvernement van de bezittingen van Zijne Majesteit den Koning van Holland in Indiën.

Hoog Edele heeren.

En om hiervan circulair naar de buiten-kantoren kennis te geeven.

14 Februarij. *Voorschrift nopens rapport-gangers.*

Is goedgevonden om voortaan aan het generale secretarie, de bank van leening, vendu-kantoor en den commissaris van oorlog niet meerder dan een rapport-ganger te goed te doen.

Op 21 Februarij 1809 zijn de 31 rapport-gangers bij de generale directie verminderd tot 8 »koppen".

14 Februarij. *Afschaffing der verstrekking van smeerkaarsen, olij en katoen aan inlandsche en paranakan-Chineesche wachten.*

15 Februarij. *Uitgaand recht op rijst.*

Is besloten vast te stellen, gelijk vastgesteld wordt bij dezen, dat van alle de uitgevoerde rijst van Java, buiten die geene, welke zal worden beweezen van den Lande te zijn ingekocht, boven de daarop reeds gestelde pacht, bij den uitvoer voldaan worde een impost van rijksdaalders twintig, zilver geld, per koijang, in te vorderen te Samarang door den sabandhaar en overigens door de respective prefecten om door dezelven aan 's Lands kas te worden verantwoord; en zulks ten einde voor te komen, dat bij de enorme duurte van dezen kort om de geheele West van Indien de uitvoer niet surpassere, hetgeen van dezelve gemist kan worden, en om tevens te zorgen, dat de voorraad van den Lande bij verkoop niet gepostponeerd wordt aan den voorraad van particulieren.

15 Februarij. *Regeling van den geneeskundigen dienst bij collegiën en godshuizen te Batavia, Samarang en Soerabaija.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal heeft ter regeling der geneeskundige dienst voor de respective collegien en godshuisen, zoo te Batavia, als te Semarang en Sourabaija, besloten:

1° dat voortaan de genees- en heelkundige dienst, zoo voor de justitie, als de onderscheidene godshuisen in ieder der plaatsen Batavia, Semarang en Sourabaija, zal worden bediend door een stads docter en een stads chirurgijn, welke buiten bezwaar van 's Lands kas in eene voldoende wijze zullen worden gesalarieerd, navolgens eene door de respective collegien van justitie en godshuisen onder approbatie van zijne excellentie te formeren begrooting, met dien verstande nogtans, dat zodanig aandeel, als de hoge Raad van justitie te Batavia mochte fourneeren, als geen kas hebbende, door het Land zal worden voldaan;

2° dat aan ieder stads chirurgijn ter zijner adsistentie zal worden toegevoegd, te Batavia een tweede en een derde chirurgijn en op de overige plaatsen slegts een derde

chirurgijn, welke almede in voege voormeld zullen worden betaald, zullende voorts alle die geëmploijeerden, hoezeer niet direct uit 's Lands kas wordende gesalarieerd, niet te min ondergeschikt zijn aan den chirurgijn-principaal van het arrondissement, waar onder zij sorteeren;

3° dat voortaan de leverantie van geneesmiddelen bij jaarlijksche aanbestedingen door ieder collegie zal geschieden bij de stads apothecars, dan wel dat de benodigde quantiteiten uit het magazijn van geneesmiddelen tegen de inkoops prijsen, bezwaard met 50 percent, zal worden geleverd; en

4° dat van nu voortaan de verpleeging en voeding der zieken van de genees- en heelkundige dienst zal zijn en blijven afgescheiden en dezelve te stellen onder een huishoudelijk opzicht in de onderscheidene stedelijke hospitalen, wees- en armhuisen.

Wordende wijders de chirurgijn en chef welmeld geautoriseerd en, voor zooveel des noods, gelast om met concurrentie van de respective collegien en administratien deze nieuwe bepalingen te introduceeren en tot stand te brengen.

15 Februarij. *Quotisatie van Mooren en Chinezen.*

Dit besluit, hetgeen meermalen in andere stukken wordt aangehaald, heeft men niet mogen aantreffen.

Ten bewijze, dat de bewuste quotisatie eene zaak van aanbelang was, diene het volgende extract uit het register der besluiten van Daendels van 18 Maart 1809.

Ingekomen zijnde diverse requesten van Moorsche en Chineesche ingezetenen dezer kolonie, houdende verzoek tot vermindering of geheele ontheffing der hun bij besluit van den 15en Februarij jongstleden opgelegde quotisatie;

is besloten de daartoe gedane verzoeken door de Mooren:

Patima Binti Takier Mochamat, gequotiseerd op rds 4000

Hamiet aboe Bakkir Daut „ „ „ „ 2000

te ontzeggen, doch daarentegen de quotisatie der Mooren:

Abdul Ganie Mochamat, gesteld op rds 15000, te verminderen tot rds 13500,

Ibrahim Tjina Marikam, gesteld op rd[s] 2000, te verminderen tot rd[s] 1000,

Mochamat Sale Abdulla, gesteld op rd[s] 3000, te verminderen tot rd[s] 1000.

en die der Chinesen:

Kam Tjang Seeng...........	van	rd[s]	1000	tot	rd[s]	500
Tjio Annia, wed. Ong Mjiaulo.	»	»	1000	»	»	500
Thee Konko................	»	»	8000	»	»	4000
Lim Tjoetiang..............	»	»	1500	»	»	750
Tjia Jonko.................	»	»	2000	»	»	700
Lim Tietjong..............	»	»	2500	»	»	1000
Oeij Tjapko................	»	»	1000	»	»	500
Jo I. Annio, wed. Tan Sonwko.	»	»	1000	»	»	400
Loen Toennio, wed. Tan Tianko.	»	»	1500	»	»	500
Nie Englo.................	»	»	2000	»	»	1500
Lim Timko................	»	»	2000	»	»	1500
Lim Tjoko.................	»	»	1000	»	»	500
Lim Toseeng..............	»	»	1500	»	»	500
Ko Sioeko.................	»	»	1000	»	»	300
de boedel Lim Tjoseeng......	»	»	2000	»	»	500
Ong Kiapko...............	»	»	1000	»	»	500
Tan Hoknio...............	»	»	1500	»	»	500

en voorts van de hem opgelegde quotisatie geheel te ontheffen den Chinees Lim Tjiko, gesteld op een fournissement van rd[s] 1000.

Vermindering van de quotisatie en vergemakkelijking van de betaling daarvan zijn later herhaaldelijk toegestaan, zoowel aan Europeanen, als aan anderen.

15 Februarij. *Bepaling, dat het »generaal gouvernement »met dies bijgebouwen" (de vroegere woning van den Gouverneur-Generaal in het kasteel Batavia) zoude worden »gesteld en gelaten buiten onderhoud".*

Verscheidene andere gebouwen, forten, kazernes en opstallen in en buiten Batavia deelden te gelijker tijd in hetzelfde lot.

19 Februrij. *Herstelling van de school voor ronggeng's te Cheribon.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking nemende de nuttigheid, welke er gelegen is om het volk van Cheribon tot hare oude gewoontens en vermaken terug te brengen en daardoor terug te trekken van 't geven van gehoor aan onrustige geesten en 't land te eerder in vorige tevredenheid te brengen, heeft besloten den prefect, van Middelkoop, te qualificeeren om, bij de introductie van de nieuwe organisatie der Cheribonsche Sulthans-landen, tevens te herstellen de school van ronkingsmeiden en dezelve te stellen onder 't bestuur van de drie Sulthans, welke de te impendeerende kosten zullen dragen en de voordeelen er van genieten, zooals zulks van te voren gebruikelijk is geweest: zorge dragende, dat de voet en inrigtingen beter zijn dan de vorige.

Zie ook 30 April 1809.

21 Februarij. *Voorschriften nopens de oank van leening te Batavia.*

Is goedgevonden:

Ten eersten: den directeur en officianten van de bank van leening te gelasten bij de kassa van die bank, voortaan en zedert de bepaling van hunne tractementen, in te nemen en te verantwoorden het meerdere beloop van het bevorens door hun genoten los- en beleen-salaris, dan hetgeen maandelijks daaruit werd gefourneerd tot een extra-toelage aan diverse dienstdoende ten bedrage van rd[s] 40;

Ten tweeden: om op het een vijfde gedeelte der aan gemelde officianten en bediendens van de bank van leening toegelegde tractementen voortaan te accordeeren de loopende agio, zooals die bij deze regeering op de contanten word bepaald, in zelver voege als dit aan alle ambtenaren thans word gevalideerd;

Ten derden: om de banks-officianten meermeld te qualificeeren om met de uitbetaling aan de gezworen taxateurs der vaste goederen van de door hun genoten wordende rd^s 30 ter maand ieder te blijven continueeren.

21 Februarij. *Voorschriften nopens periodieke, publieke verkoopingen van lijnwaden te Batavia.*

Is goedgevonden de vendumeesteren te injungeeren om op de aanvrage van zoodanige lijwatiers, als genegen mogten zijn opzettelijk vendutien van lijwaten aan te leggen, daartoe om de drie of zes maanden gezette verkoopingen te houden, welke agt à veertien dagen bevorens op de gewone wijze aan het publiek zullen moeten worden geannonceerd; blijvende vendumeesteren dien onverminderd gehouden tot den verkoop van zoodanige partijen lijwaten, als hun door de respective venduhouders zullen worden voorgelegd.

21 Februarij. *Toekenning aan de hooge militaire vierschaar van Hollandsch Indië eener som van 350 rijksdaalders 'sjaars voor »kamer-ongelden".*

Aan den hoogen Raad van justitie was eene gelijke som tot hetzelfde doeleinde toegestaan.

21 Februarij. *Oprichting van een bureau der genie, artillerie en militaire mouvementen.*

Considereende:

dat de chef van het gouvernement dagelijks benoodigd heeft kaarten en plans van differente gedeeltens van de bezittingen van Zijne Majesteit den Koning in Asia;

dat deze kaarten thans nog zoo gebrekkig zijn, dat aan derzelver verbetering dient te worden gewerkt, hetgeen niet anders als onder hoogstdeszelfs oog geschieden kan;

dat hoogstdezelve dagelijks benoodigd heeft het maken van projecten, teekeningen, examinatien van rapporten, enz., tot de genie betrekkelijk:

dat de afgelegenheid van den chef der genie niet permitteert, dat door hem aan bovenstaande requisiten kan worden voldaan:

heeft om deze en meer andere redenen besloten op te rigten bij zijn persoon een bureau van genie, artillerie en militaire mouvementen, hetwelk gechargeerd wordt:

1° met alle werkzaamheden, de genie betreffende;

2° met het ontvangen en examineeren van alle rapporten van de genie, artillerie en militaire mouvementen;

3° met het coucheeren op bekomene order van alle bevelen aan de genie, artillerie en tot de militaire mouvementen betrekkelijk;

4° met het projecteeren en in orde brengen van alle gevraagde plans, teekeningen en memorien, bovenstaande materiën concerneerende;

5° met het formeeren van een nieuwe kaart van Java, tot basis nemende de kusten, speciaal die van het Noorden en 't Westen, naar de beste zeekaarten, en

6° verder met al hetgeen, waarmede het bureau of particuliere leden van dien zal of zullen worden gechargeerd.

Lastende, dat alle kaarten, plans, memorien en teekeningen, de genie specteerende, naar Buitenzorg zullen worden overgebragt, zoowel die zich mogten bevinden bij den chef van de genie, dan wel op andere plaatsen, waarvoor hij, kolonel van de genie, verantwoordelijk wordt gesteld.

Zie ook 9 Junij 1811.

23 Februarij. *Order voor de commiezen van 's Lands artillerie-magazijnen, de wapenkamer en het laboratorium.*

De commisen over 's Lands artillerie magazijnen, de wapenkamer en het laboratorium zullen aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal indienen een duidelijk verslag van hunnen tegenswoordigen voorraad, werkzaamheden en benodigdheden en daarmede voortaan een ieder in den haren van maand tot maand continueren.

Zij doen geene verstrekkingen, aanbestedingen, inkopen of afschrijvingen, noch ondernemen eenige werkzaamheden, dan na daartoe gedane petitie en bekomen fiat van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal of op een order van hoogst denzelven, van den Luitenant-Gouverneur-Generaal of van den chef van de generale staf.

23 Februarij. *Aanstelling van een onder-prefect te Pasoeroean.*

Zijn tractement bedroeg 3000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars en zijn rang was naast dien van den onder-prefect te Bankalang.

24 Februarij. *Toekenning aan den commissaris-generaal der marine van denzelfden rang, als aan de inspecteurs-generaal der koffij-cultuur en der houtbosschen was toegekend, naar ouderdom van aanstelling.*

24 Februarij. *Wijziging van de rang-regeling der opzieners bij de koffij-cultuur op Java, vastgesteld op* 11 *Februarij* 1809.

In ampliatie op de resolutie van den 11^en^ dezer, waarbij de rang der opzienders over de koffij-plantagien op het eiland Java is vastgesteld, is besloten, dat de opzienders, welke onmiddelijk bij den inspecteur-generaal der koffij-culture en onder zijne directe orders worden geëmploijeerd, even als de opzienders, welker jaarlijksche leverantie drie duizend pikols van 126 of 128 pond of daar boven bedraagt, zullen hebben den rang, gelijkstandig aan dien van kapitein, nogtans met de autoriteit boven alle andere koffij-opzienders.

27 Februarij. *Toekenning aan het buiten-hospitaal te Batavia van* 60 *slaven en* 3 *slavinnen.*

Op 26 April 1809 is ten behoeve van het laboratorium het aantal slaven met één vermeerderd.

28 Februarij. *Toekenning van tafel-geld aan cadetten. — Maandelijksche verstrekkingen aan Moorsche zeelieden bij de equipage-werf te Batavia.*

Is besloten:

1° aan de kadets in kolonialen zeedienst, welke gearmeerde vaartuigen commandeeren, te accordeeren een tafelgeld, gelijk met dat der kadets van de derde classe bij 's Konings marine, ten bedrage van drie rijksdaalders 's daags;

2° de maandelijksche verstrekkingen voor de op 's Lands equipage-werf te Batavia bescheiden Moorsche zeevarenden gelijk te stellen met die van alle verdere, inlandsche zeevarenden en de gemelde verstrekkingen bij deze gelegenheid algemeen te bepalen op:

vijftig ponden rijst,	's maands,
vier » gedroogde visch,	
een bottel klappus olij,	
vier ponden dinding,	
een bottel azijn,	
twee ponden suiker,	
drie » zout,	
een half mutsje arak 's daags.	

Voorts voor honderd mannen een groot vadem brandhout of een vadem van 18 voeten lang en 6 voeten hoog; terwijl voorts verstaan is met deze en de in het voorgaande artikel gemaakte bepaling het op den 9en April 1808 gearresteerd tarief van tafelgelden en randsoenen te amplieeren.

28 Februarij / 13 Maart. *Toekenning van een voorschot aan de ambtenaren bij de generale directie.*

Is goedgevonden en verstaan, dat aan de tegenwoordige ambtenaren van de generale directie, onder den titel van voorschot om uit de heffing van $^1/_2$ percent, welke aan dezelve ten laste der koopers is toegestaan op het verkoopsbedragen der door vreemdelingen bij den Lande ingekogt wordende

producten te worden gerecouvreerd, uit 's Lands kas zal worden uitbetaald, als:

aan den heer directeur-generaal.............	rd^s	10000
aan de administrateurs-generaal, ieder rd^s 2000		
of voor beiden..............................	»	4000
en aan mindere ambtenaren gezamentlijk.....	»	2000
of in alles..	rd^s	16000

in zilveren munt te betalen met de jongst bij deze regeering bepaalde agio van $^1/_2$ percent; zullende voorts hetgeen sints primo Januarij dezes jaars op het gemelde $^1/_2$ percent is ingekomen en verder zal worden geheven, in faveur van 's Lands kas moeten worden overgebragt, tot dat het geciteerde voorschot in zijn geheel zal zijn geliquideerd.

De voordeelen, aan bedoelde ambtenaren toegekend op 26 Januarij 1808, waren onbeduidend geworden door de stremming in den buitenlandschen handel.

28 Februarij. *Intrekking van het bepaalde op 5 April 1808 nopens koper geld.*

Is goedgevonden en verstaan de uitbetalingen der tractementen van de mindere dienaren, item de aanbestedingen, koelie-gelden aan de respectieve administrateurs en diverse kleine, maandelijksche afbetalingen, dewelke ingevolge besluit dezer regeering van den 5^{en} April anno passato in koperen munt wierden afgelangd, te doen cesseeren en die wederom in papieren van crediet te laten geschieden.

28 Februarij. *Opheffing van het beslag op Macaosche schepen.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat gebleken is, dat het Portugeesche gouvernement te Macao de Hollandsche factorij-bediendens wel behandelt en de Hollandsche eigendommen respecteert, zonder zich, uithoofde van het voor-

gevallene met de kroon van Portugal in Europa, iets vijandigs tegen ons te veroorloven, toonende ter contrarie de grootste indignatie en afkeer over de violatie, door Engelschen jongst te Macao gepleegd;

overwegende mitsdien, dat het Portugeesche gouvernement te Macao en hare ingezetenen niet kunnen worden geconsidereert als vijanden van Zijne Majesteit den Koning van Holland;

heeft besloten, dat het beslag, 't welk provisioneel op de Portugeesche schepen van Macao in de havenen van dit eiland is gelegd in de onzekerheid, welk gedrag het gouvernement aldaar zoude houden, alsnu zal worden opgeheven en gedachte schepen, zoowel als degenen, welke verder van daar op deze kolonien mogten komen navigeeren, zullen worden geaccueilleerd en behandeld als neutrale schepen.

Zie ook 9/16 Augustus 1808.

1 Maart. *Bepaling, dat op alle criminecle vonnissen »fiat executie" door den Gouverneur-Generaal moest verleend worden.*

Zie ook 4 Julij 1811.

2 Maart. *Splitsing van het toezicht op civiele en militaire bouwwerken te Batavia.*

Is besloten den opziender, Johannes Jongkind, te dechargeeren van het toezicht over de militaire gebouwen, als bij resolutie van heden onder eene afzonderlijke inspectie van den lieutenant-kolonel der genie, Schultz, zijnde gesteld, en aan hem blootelijk, onder den naam van Lands architect, het opzicht te laten over 's Lands en stads civiele gebouwen.

3 Maart. *Gelijkstelling der tractementen van de twee substituten van den advocaat-fiscaal met dat van de substituten van den bailluw.*

Zie ook 17 Januarij 1809.

3 Maart. *Machtiging op het collegie van Schepenen onder zekere voorwaarde voort te gaan met den verkoop van rijst voor rekening van den Lande aan de schamele gemeente te Batavia.*

Die voorwaarde luidde, dat het jaarlijksche verlies op dien verkoop niet meer dan 2,000 rijksdaalders mocht bedragen.

3 Maart. *Opheffing van de betrekking en van het kantoor van den geheimschrijver.*

Die betrekking werd »nutteloos" geacht, in verband met de reeds veranderde en nog te veranderen werkzaamheden.

3 Maart. *Vernietiging van credit-brieven.*

Vermits het provenu der landerijen, welke bevorens het eigendom waren van de inlandsche commandanten, doch sints aan den Lande getrokken en conform de deswegens genomene resolutie dezer regering van 13 September 1808 voor papieren geld waren verkocht geworden ([1]), eerlang stond in

---

([1]) De aangehaalde resolutie luidt, als volgt:

De heer Luitenant-Gouverneur-Generaal de vergadering wijders gepropeneerd hebbende om, conform de gemanifesteerde intentie van zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur-Generaal, aan de inlandsche commandanten, Mochamat Pridan Soisalella Babandan, Achmat Soeta Wangsa Poerba Nagara en Mochamat Soedan Saraboedien Poespa Naija Wedana, tot tegemoedkoming voor het gemis der inkomsten, welke tot heden door hen zijn genoten van de door hen beheerde landerijen, welke eerstdaags ten voordeele van den Lande zullen worden verkocht, jaarlijksch twee derde gedeelte te valideeren van hetgeen die landen volgens hunne opgaven hebben opgebracht, als: aan den commandant, Mochamat Pridan Soisalella Babandan, voor het land Kedong Badak, volgens opgave in het laatste jaar gerendeerd hebbende rd• 4090 : 36. voor twee derde gedeelte rd• 2727 : 8;

aan den commandant, Achmat Soeta Wangsa Poerba Nagara, voor de landen Nambo, Baccassie en Papisangan, 's jaarlijks opbrengende rd• 3050, voor twee derde gedeelte rd• 2033 : 16, en

aan den commandant, Mochamat Soedan Saraboedien Poespa Naija Widana, voor de landen Doerian Sariboe en Tjoeroek of Tjinanka, opbrengende rd• 1007, voor $^2/_3$ gedeelte rd• 675 : 16, alle in te gaan met primo October aanstaande;

en om wijders den verkoop van die landerijen te bepalen op Woensdag den

te komen en dit papieren geld, zoo wel als het rendement der domeinen, welke volgens het door deze regeering in het voorleden voorjaar geresolveerde verder in dit jaar staan te worden gevenduceerd, was gedespicieerd om verbrand te worden, benevens nog een partij credit-brieven, die door ouderdom defectueus en voor de circulatie onbekwaam geworden zijn, voor welke laatste, als niet onder het aangehaalde besluit begrepen, nochtans anderen uit het provenu der domeinen zouden moeten worden ingeruild, door welke operatie de massa van deze munt considerabel verminderd en dezelve tot meerder waarde gebragt zoude worden;

vermits bij de vernietiging der gemelde credit-brieven niet te veel solemniteiten kunnen worden geobserveerd, ten einde het publiek te overtuigen, dat de onderwerpelijke vernietiging is ten uitvoer gebragt en aan hetzelve te benemen alle onzekerheid, die anderzints omtrent dezen maatregel nog zoude kunnen worden gevoed en het nuttig effect daarvan eluderen;

is goedgevonden:

1° om zich in de keuze van het locaal te bepalen tot het balcon voor het generale gouvernement binnen het kasteel;

2° om het verbranden der credit-brieven te laten gevolg nemen ten overstaan van eene politieke en eene justitieele commissie, bestaande de eerstgemelde uit den directeur-generaal en twee leden dezer vergadering en de laatstgenoemde uit den president, twee leden en den griffier van den hoogen Raad van justitie, geassisteerd door den deurwaarder van gemelden Raad:

3° om door den directeur-generaal naauwkeurige lijsten van deze credit-brieven in een voldoend getal te doen formeeren ten einde, door zijn Edele ondertekend, ten dage der verbranding aan de leden der beide commissien te worden gedistribueerd;

21en dezer, doch dezelve, met alteratie van het op den 9en Augustus laatstleden genomen besluit, alsnu te laten geschieden door vendumeesteren, ten overstaan van eene commissie uit het collegie van Heemraden, zo is goedgevonden en verstaan zich met gedachte voorstellen te conformeeren.

4° om op gelijke wijze door den directeur-generaal te doen vervaardigen sexies van de differente credit-brieven, die verbrand zullen worden, om door zijn Edele, bij cahiers geliasseert, te worden overhandigt aan de gecommitteerde leden van de hooge regeering en door deze weder aan de leden van de justitieele commissie, ter confrontatie met de lijsten, mitsgaders door het jongste lid der gedachte justitieele commissie verder aan den griffier van den hoogen Raad, met de verpligting voor den laatsten om overluid en distinctelijk te annonceeren de nommers en waarde der credit-brieven, die hem telken reize ter vernietiging worden overgegeven;

5° om de gedachte credit-brieven vervolgens met een tangetje of ander instrument door den griffier van den Raad van justitie te doen vast houden en door den deurwaarder van den hoogen Raad van justitie met een kaars daarin den brand te laten steken, de eene partij na den anderen, tot dat de geheele vernietiging zal wezen geëffectueerd;

6° om, nadat de dag tot de solemnisatie hiervan zal wezen bepaald, daarvan bij publicatie, zowel aan de gemeente kennis te geven, als van de nommers en geldswaarde der credit-brieven, welke ter verbranding zijn geprojecteerd, en van de ceremonien en formaliteiten, die daarbij zullen worden in acht genomen, met uitnoodiging aan een ieder om daarbij, des verkiezende, tegenwoordig te zijn.

3 Maart. *Inlijving van het regentschap Tangerang bij de Bataviasche ommelanden.*

De ex-regent (Aria) kreeg een pensioen van 1500 rijksdaalders, zilver geld, 'sjaars en zijn vroeger gebied kwam onder de jurisdictie van Schepenen en van den Drossaard.

3/13 Maart. *Regelingen nopens de Bataviasche ommelanden.*

Het voorstel van Daendels ter zake, waarmede de Raad van Indië zich vereenigde (evenals trouwens met nagenoeg al zijne voorstellen), luidde:

Vooreerst, in plaats van de vorige verdeeling in drie districten om de Oost, Zuid en West, voortaan de ommelanden te verdeelen in twee quartieren, het Ooster en Wester quartier, gescheiden door den grooten Wester weg, loopende van Batavia naar Buitenzorg; om voorts een ieder van deze quartieren wederom te splitsen in twee schout ambten, waarvan de limiten, elk in het bijzonder, nader zouden worden bepaald; en om provisioneel het verblijf der beide schouten van het Ooster quartier te bepalen voor den eenen op Tjilintjing of op eene andere plaats, zoo de verkoop van deszelfs tegenswoordige wooning op Tjilintjing daar tegen geen ob stacle mogt opleveren, en voor den anderen op Tjibinong;

om die van het Wester quartier hun verblijf te doen houden, den eenen op Tangerang en den anderen op zodanige plaats, als daartoe nader aan deze regeering zoude worden voorgedragen;

en om eindelijk het land Jacinga, uithoofde van de slechtere geaartheid der ingezetenen aldaar, mede te stellen onder eenen afgezonderlijken onderschout, sorteerende onder het laatstgemelde schout ambt in het Wester quartier, doch des niet te min tevens aan de onmiddelijke orders van den drossaard ondergeschikt.

Met verdere propositie om het tractement van den onderschout van Jacinga te bepalen op rd[s] 50 ter maand en om voorts aan de schouten in het algemeen toe te kennen den rang, gelijkstandig aan dien van kapitein.

Zie ook 28 Maart 1809.

3 Maart. *Heffing door land-eigenaren van huur, pacht of recognitie.*

In hare vergadering van 3 Maart 1809 behandelde de Hooge Regering het navolgende »schriftuur" van den Gouverneur-Generaal.

Hoog Edele Heeren.

Daar de algemeene, herhaalde klagten over de schaarsheid van het rijstgewas in de Bataviasche ommelanden en de ge-

ringe voortgangen van den landbouw in dezelve reeds dikwerf mijne aandacht hebben getrokken, zoo meen ik een der voornaamste oorzaken van dezen agterlijken staat gevonden te hebben in eene bepaling, met welkers invoering de hooge regeering in der tijd ongetwijffeld juist het tegenovergestelde bedoelde.

Ik beoog namelijk de wet .... ([1]), waarbij het aan alle landeigenaren in de Bataviasche ommelanden is verboden meer dan een tiende gedeelte van het product hunner landen aan huurpacht of recognitie van derzelver opgezetenen te mogen bedingen.

Niet alleen dat deze wet eene harde bepaling van het regt van den eigenaar om naar welgevallen over het zijne te beschikken en eene ontmoediging inhoudt voor een ieder, die bezitter van eenige landerijen in de Bataviasche ommelanden is of wenscht te worden, maar ongetwijffeld is het ook, dat daardoor aan de aangeborene traagheid en ijverloosheid van de Javaansche opgezetenen en gebruikers dezer landen een nieuw voedsel wordt gegeven; de voornaamste prikkel, welke den inlander tot eenen meerderen arbeid zoude kunnen aansporen, — het vooruitzicht namelijk om daardoor op zijnen voorouderlijken grond gezeten te blijven, — uitgedoofd; de algemeene industrie veragterd en de landbouw onderhouden in dien staat van kwijning en stagnatie, waarin dezelve zich nog bevindt.

Ik behoef aan het wijze doorzicht van u hoog Edelheden het algemeene principe niet te ontvouwen, dat eene vermeerdering van belastingen, zoolang zij het vermogen der ingezetenen niet te boven gaat, tot eene opwekking strekt van alle takken van nijverheid en tot vermeerdering, zoowel van de welvaart van particulieren en van alle producten van hunnen vlijt en arbeid, als van de inkomsten van het gouvernement, terwijl

([1]) Deze hiaat, in alle geraadpleegde exemplaren van dit stuk voorkomende, is vermoedelijk niet zonder reden oningevuld gebleven. Want eene wet of wettelijke bepaling als die, waarop Daendels zich hier beroept, is nergens aangetroffen. Zijne redenering berust alzoo hoogstwaarschijnlijk op eene fictie.

het in 't oog valt, dat ditzelfde principe mede toepasselijk is op de voordeelen, welke de bezitters van landerijen door particuliere schikkingen van derzelver opgezetenen en gebruikers weten te bedingen; en het belang der eigenaren om door een te groot bezwaar de opgezetenen hunner landerijen niet van dezelve te verwijderen tot een genoegzamen waarborg strekt, dat zij in dezen het vermogen der ingezetenen niet zullen te boven gaan.

Ik twijfel dan ook niet, of u hoog Edelheden zullen met mij inzien, hoe onstaatkundig de voorschrevene bepaling geweest zij en dat daarin welligt de voornaamste oorzaak gelegen is, dat de Bataviasche ommelanden tot nu toe buiten staat geweest zijn om eenen genoegzamen voorraad van rijst voor de hoofdplaats op te leveren.

Ik vleie mij daarentegen, dat eene opheffing van alle restrictien, welke ten dezen opzichte op het regt van eigendom gelegd waren, een heilzame uitwerking op de vermeerdering, zoowel van dit, als van alle andere producten van den landbouw hebben zal; en daar ik bij dit motief nog kan voegen de consideratie, dat de meermelde bepaling door den gewoonen loop van zaken reeds bij vele landeigenaren in onbruik geraakt is en dat eene opheffing van dezelve op dit moment van eenen bijzonder voordeeligen invloed zijn zal op de door mij voorgestelde vendutie van 's Lands domeinen in het Tangerangsche en verder in de ommelanden, zoo vertrouw ik ook, dat u hoog Edelheden geene bedenking zullen maken om zich te conformeeren met de propositie, welke ik bij dezen voordrage om de wet . . . . , waarbij bepaald is, dat de landeigenaren in de Bataviasche ommelanden niet meer dan een tiende gedeelte van de voortbrengselen hunner landen bij pachthuur of recognitie zullen mogen trekken, af te schaffen en om voortaan het regt van eigendom ten dezen opzichte van restrictien en bepalingen te bevrijden.

Het eenige, wat de Hooge Regering in hare resolutien

naar aanleiding van dit stuk liet aanteekenen, luidt: »is conform het opgemeld voorstel besloten: en zal de gemeente »hiervan bij publicatie tot narigt en informatie worden »kennis gegeven", aan welk laatste is voldaan bij publicatie van 13 Maart 1809, welke niet anders dan eene bijna woordelijke herhaling van het vooorstel van Daendels bevat.

Zie ook 27 November 1807.

4 Maart. *Verheffing van Anjer, Tjerita en Tjeringin tot regentschappen.*

Is besloten goed te keuren de door den prefect te Bantam, J. W. Moorrees, daar gestelde provisioneele verdeeling van Anjer, Tjerita en Tjeringin in drie districten of regentschappen, hebbende de volgende limiten, als:

1° dat van Anjer, beginnende met de kampong Tjeromo, gelegen aan den weg van Bantam naar Anjer, tot aan zee en van daar tot op een half uur of anderen, nader te bepalen afstand van den Noordelijken oever der rivier Passetenang;

2° dat van Tjerita, beginnende met de opgemelde grensscheiding en sluitende aan Tjeringin, en

3° dat van Tjeringin, de kampongs Tjeringin, Laboang en Zuid- of landwaarts in tot Patejo.

5 Maart. *Instructie voor de Europeesche opzichters bij de hout-stapel-plaatsen.*

Art. 1. De houtwerken, welke onder het opzicht van de leden van administratie en de verschillende departementen gekapt en vervolgens afgevoerd worden, ontvangen zij op de stapelplaatsen onder hun opzicht.

Art. 2. Zij zullen, zoowel als de hun toegevoegde mandadoors en koelie's, onmiddelijk aan den Commissaris Generaal der marine zijn gesubmitteerd.

Art. 3. Omtrent de van de kapplaatsen aangebragte en door hen ontvangene houtwerken zullen zij, zoowel als van het weder

afgezondene en nog resteerende hout, rapport doen aan den commissaris over de houtwerken.

Art. 4. Zoodra er houtwerken op de stapelplaatsen worden aangebragt, zullen zij die exactelijk meten, wel nazien, of dezelve gaaf en goed zijn, en vervolgens ieder bij zijne sorteering leggen.

Art. 5. Bij het stapelen der houtwerken zullen zij zorg dragen, dat dezelve behoorlijk van onderlagen zijn voorzien en daartoe uitkiezen droge plaatsen, zoo na mogelijk aan 't strand of rivier gelegen, wel in 't oog houdende, dat bij hoog water dezelve voor schade bevrijd leggen.

Art. 6. Zij zullen een juiste aanteekening houden van de houtwerken, die zij ontvangen, met bekendstelling, van waar dezelve zijn aangebragt, zoomede bij aflevering, aan wien en naar welke plaats dezelve onder quitantie dan wel cognossement van verzending (dat door den ontvanger behoorlijk moet geteekend zijn) zijn geleverd en dit tegelijk observeeren in 't rapport, dat door hen van deze ontvangst of afscheep aan den Commissaris Generaal der marine werd ingediend.

Art. 7. Door de inlandsche opzichters, welke de ondergeschikte stapelplaatsen administreeren, zullen zij zich wekelijks een behoorlijk verslag hunner werkzaamheden laten doen; zij zullen dezelve dikwijls gadeslaan en voor alle malversatien en diefstallen waken.

Art. 8. Zij betalen de sleep-, trek- en koelie-loonen, welke op de stapelplaatsen en verders door den afscheep der houtwerken worden verdiend, alles navolgens het daartoe bepaald tarief, kunnende zij het daartoe benoodigde bij den Commissaris Generaal der marine ontvangen tegens afgave van quitantie.

Art. 9. Van hetgeen hun ter goeder rekening wordt voorgeschoten, zullen zij accuraat boekhouden en daarbij bewaren de bewijzen, die zij van de daarvan gedane betalingen ontvangen.

Art. 10. Zij zullen van de door hen ontvangene houtwerken behoorlijk quitantie geven en rescontre van de geleide-briefjes, die dezelve van de boschgangers of het lid der administratie vergezellen, waarbij behoorlijk bekend moet staan het getal,

lengte, breedte en dikte der houtwerken, zoomede het getal der spannen buffels, waarmede dezelve zijn afgevoerd.

Art. 11. Geene houtwerken mogen door hen worden ontvangen, waarop het merk van den Lande en het contra-merk der plaatsen, waar dezelve gekapt zijn, niet staat uitgedrukt.

Art. 12. Indien eenige houtwerken door hen onbekwaam worden gekeurd, zullen zij hiervan direct kennis geven aan den Commissaris Generaal der marine en deze houtwerken apart opstapelen.

Art. 13. De ondervolgende houtwerken, wanneer daarvan eisch wordt gedaan, worden door het volk van de blandongs aan de stapelplaatsen geleverd en daarvoor aan hen direct in zilver geld of in duiten uitbetaald, als:

100	tonne planken	rd[s]	5 : —
100	leggers duigen	»	5 : —
100	kruitvat duigen	»	1 : 12
	sirappen, het pees	»	— : 1/4
1	kleine krommer of knie tot boots en schuiten	»	4 : —
1	lade hout	»	4 : —
1	piek stok	»	2 : 1/2
1	wisser of aanzetter	»	2 : 1/2
1	kruit tafel plank met deszelfs rand en schoon gemaakt	»	20 : —

Art. 14. Eindelijk zullen zij direct verantwoordelijk zijn voor alles, wat onder hunne administratie wordt gesteld, en wel zorgen, dat hunne boeken gedurende effen zijn, om ieder oogenblik, wanneer de Commissaris Generaal der marine zulks begeert, opening van zaken te kunnen geven.

7 Maart. *Afschaffing van het lastgeld.*

Is besloten het lastgeld, 't welk bevorens op Sourabaija, Samarang en andere plaatsen op Java, vóór de introductie van het ankerage-geld, van de differente, aldaar ten handel komende schepen en vaartuigen pleeg te worden geheven, in te trekken en af te schaffen, gelijk hetzelve wordt ingetrokken en afgeschaft bij dezen.

7 Maart. *Bestraffing van het willekeurig aanbrengen van wijzigingen in gouvernementeele stukken.*

Is goedgevonden te verklaren, dat degene, welke zig na deze permitteeren zal in de notulen dezer regeering of andere, legale acten van het gouvernement eenige veranderingen te maken, die niet onder schrijffouten of diergelijke correctien van geen belang kunnen worden gerangschikt, maar betrekking hebben op zeer wezenlijke poincten, daarover met cassatie van zijn ambt zal worden gestraft, behoudens de actie van den fiscaal, wanneer daarmede verzwarende omstandigheden gepaard gaan.

7 Maart. *Last tot het bouwen van het paleis te Weltevreden.*

Is besloten een nieuw gouvernements hôtel op het ruime plein aan de Oostzijde van het campement Weltevreden te laten opbouwen en de door zijne excellentie daarvan toegezegde plans en teekeningen te blijven inwagten; en voorts den thuin ([1]) en de daaraan verknochte bazaar van Weltevreden bij publieke vendutie, bij percelen en in massa, nadat het hoogst zal worden gemijnd, te doen verkopen ([2]) en de daaruit te proflueeren penningen, betaalbaar in papieren van crediet, te affecteeren tot de onkosten, welke de exstructie van dat hôtel zal veroorzaken.

Het door Daendels voor dit gebouw op 28 Maart 1809 vastgestelde plan luidt, als volgt:

Het gouvernementaal gebouw op Weltevreden zal hebben twee verdiepingen en de volgende dimensies, te weten:

het front, de muren medegerekend, 242 voeten;

in de breedte 84 voeten, de muren medegerekend;

ter Westerzijde van dit hoofdgebouw zal eene poort van

([1]) Voormalige residentie van den Gouverneur-Generaal.

([2]) Volgens Daendels leverde dat terrein »geene gelegenheid tot de plaatsing »van een gebouw, 't welk aan de waardigheid van het gouvernement zoude voegen".

36 voeten breed, de zijstukken medegerekend, toegang tot hetzelve geven en naast ieder van dezelve een zijgebouw van 80 voeten in 't front en even zoo diep als het hoofdgebouw geplaatst worden;

agterwaards de zijgebouwen zullen, mede van twee verdiepingen hoog, de nodige localen onder een dak gebouwd worden voor de bureaux, logeer-vertrekken, kamers voor de huisbediendens, paardestallen, wagen-remises, slaven-vertrekken, dispens, etc., zoodanig, dat deze agtergebouwen met het hoofdgebouw een langwerpig vierkant formeeren en ieder derzelve door een vleugel, mede van 80 voeten facade en ter breedte van 50 voeten voor de beide vleugels zelve, getermineerd worden.

7/11 Maart. *Verkoop van hout bij kavelingen.*

Is goedgevonden met alteratie van het besluit dezer regeering van den 6en Januarij jongstleden de houtwerken, bij het gouvernement voorhanden, alsnu voortaan tegens de daarvoor gestelde prijzen te laten verkopen, niet minder dan bij kavelingen van twintig stuks balken, waarvan naar keuze door des begeerende zal kunnen worden genomen, als:

een kaveling van:

2	balken	van	30	voet,	dik	van	12	tot	6	duim,
2	»	»	29	»	»	»	12	»	6	»
4	»	»	28	»	»	»	12	»	6	»
6	»	»	27	»	»	»	12	»	6	»
6	»	»	26	»	»	»	12	»	6	»
6	»	»	25	»	»	»	12	»	6	»
6	»	»	24	»	»	»	12	»	5	»
8	»	»	22	»	»	»	12	»	5	»

en hiervan de gemeente bij billet kennis te geeven.

Zie ook 1 September 1809.

9 Maart. *Reglement voor de koeli's, in dienst van de Regering.*

Art. 1. Tot het betalen der koelies zal door het gouver-

nement worden geëmploijeert het opperhoofd over het generale tractements-kantoor.

Art. 2. Ieder administratie zal des Zaterdags 's middags aan gemeld opperhoofd inzenden een lijst van de koelies, die in de afgeloopene week gewerkt hebben, met eene distincte aantooning, hoeveel dagen werkens ieder koelie te goed heeft, en bekendstelling van ieders naam, op welke lijst de somma van het bedragen zal moeten genoteerd worden.

Art. 3. Ieder koelie, hetzij Chinees of Javaan, zal des middags of 's avonds, als hij uit het pakhuis gaat, ontvangen een loodje van carton, waarop aan de eene zijde met gedrukte letters de naam der administratie en aan de andere zijde het woord Chinees of inlander zal bekend staan.

Art. 4. Van deze loodjes zullen in ieder administratie worden afgegeven 150 p[s] voor de Chineesen en 250 p[s] voor de inlanders en zullen dezelve met drukletters genommerd zijn van 1 tot 150 en 250 respective.

Art. 5. Des Maandags middags om 3 uuren zal gemeld opperhoofd in het kasteel moeten present zijn en aldaar op eene plaats, die daartoe het best geschikt is, de gemelde koelies afbetalen, een ieder na het getal loodjes, dat hij vertoond, welke loodjes moeten overeenkomen met het getal, dat op de bovengemelde lijst ten behoeve van den houder is genoteerd, waarna die lijst door den verstrekker wordt geappoincteerd voor accoord en voor de uitbetaling geteekend.

Art. 6. De opgemelde lijst, benevens de daartoe behoorende loodjes, zullen door den verstrekker of door iemand van zijnentwege des Dinsdags morgens worden gebragt ter generale rekenkamer om aldaar nagezien, geconfronteerd en geapprobeerd te worden, zullende de lijsten en de loodjes dadelijk in de respective administraties terug bezorgd worden.

Art. 7. De verstrekker zal des Maandags 's morgens uit kas op ordonnantien ontvangen zooveel koper geld, als hij ter uitbetaling der koelies navolgens de opgemelde lijst noodig heeft.

Art. 8. Gemelde ordonnantie zal door den groot-kassier kunnen betaald worden zonder voorafgaande approbatie van

de rekenkamer, aan wien dezelve des Dinsdags 's morgens, tegelijk met de lijsten en loodjes, wordt afgegeven ten voormelde einde.

Art. 9. Indien het mogt gebeuren, dat door toevallige oorzaken gemelde ordonnantie des Maandags 's morgens niet konde worden geëxpedieerd, zal de groot-kassier gequalificeerd zijn om het geld, navolgens opgave van den verstrekker, op aanstaande ordonnantie af te geven om 's daags daaraan in eene formeele ordonnantie veranderd te worden.

Art. 10. Bij ziekte of andere wettige redenen zal het hem, verstrekker, geoorloofd zijn de uitbetaling te laten doen door een ander van wegens hem, mits zelf voor de betaling verantwoordelijk blijvende.

Art. 11. Er zullen geen meer inlandsche koelies mogen worden geëmploijeerd, als men dagelijks noodig heeft; echter zal dit getal de bepaling niet mogen exedeeren dan voor

Onrust, 's daags	25	koelies
de Westzijde, 's daags	40	»
de Waterpoort, 's daags	25	»
de suikerpakhuizen, 's daags	30	»
het provisie-magazijn, 's daags	25	»
het graan- » , »	30	»
het ijzer- » , »	20	»
het kleeden-pakhuis, »	15	»

Art. 12. Het getal van opgemelde koelies zal niet mogen worden vermeerderd, maar zal de eene administratie de andere bij veel werk daarin moeten adsisteeren met elkander de koelies af te staan.

Art. 13. Opgemelde inlandsche koelies zullen 's daags winnen 12 stuivers, doch zullen die in de suiker-pakhuizen en ijzermagazijn, indien zij een geheelen dag werken, om den zwaren arbeid daarvoor genieten 20 stuivers, koper geld.

Art. 14. En om zeker te zijn, dat er geen meer koelies worden gebruikt, als noodig is, zal ieder administrateur verpligt zijn op die lijsten bij ieder dag, zooveel doenlijk, bekend te stellen, tot welk werk het getal, dat zij opgeven, geëm-

ploijeerd is, om het welk na te gaan zij 's Maandags op het rapport bij den directeur-generaal twee van die lijsten zullen moeten overgeven, als een voor dien ambtenaar en een voor den administrateur-generaal, dewelke verpligt zullen zijn agt te geven, dat het opgemelde oogmerk niet worde geëludeerd.

Art. 15. En daar het bewezen is, dat de Chineezen veel beter als de inlanders voor het werk geschikt zijn, zullen de administrateurs de vrijheid hebben die in te huren in stede van inlanders, mits dat getal proportioneel zoodanig verminderd worde, dat het bedragen van het kostende de opgemelde bepaling omtrend de inlandsche koelies niet te boven gaat; en zullen dezen genieten 16 stuivers en den geheelen dag in het suiker-pakhuis of ijzer-magazijn werkende 24 stuivers, koper geld, en betaald worden inzelvervoege als de inlandsche koelies.

Volgens Daendels is door de invoering van dit reglement verkregen eene besparing van 22,164 : 32 rijksdaalders 's jaars.

Zie ook 19 Mei 1809.

9 Maart. *Bepaling van het loon voor het gieten van kogels en bommen.*

Is besloten het loon voor gieten van ijzeren kogels en bomben te Samarang te bepalen, als:

voor het gieten van 100 ℔ ijzer aan kogels op rijksdaalders twee en een half, koper geld;

en voor het gieten van bomben op drie rijksdaalders, gelijke munt, de 100 ponden, wordende deze verhooging voor de bomben geaccordeert, uithoofde dat bij het gieten van bomben aarden vormen moeten worden aangemaakt, welke bij de kogels niet noodig zijn, en dus de werkzaamheden van de eerste met zooveel meerder moeite is gepaard.

Zie ook 17 Louwmaand 1810.

9 Maart. *Doodstraf van een mandoer, enz. wegens diefstal van 's Lands gelden.*

Zijne excellentie geëxamineerd hebbende het rapport van

den water-fiscaal, van Panhuijs, wegens een gepleegden diefstal aan vijf vaten met Japansch koper geld, van Landswege afgescheept om met de Moorsche brik, Patal Gaijer, naar Java verzonden te worden;

en daaruit onder anderen geconsteerd zijnde, dat de juragan, Samprouna, van de praauw n° 129, benevens de daarop als koelie dienst doende slaven-jongen, Roa, met nog een voortvluchtige matroos van de gemelde Moorsche brik, een der vaten geopend en uit dezelve eenige zakken met koper geld genomen hebbende, de gedachte Samprouna en Roa, na de vaten aan boord te hebben ingescheept, geretourneerd zijn naar den wal, alwaar Samprouna aan Roa zeven zakken met koper geld heeft overhandigd om door hem in de Chineesche kampong tegen papieren van crediet te worden verwisseld;

dat de mans-slaaf, Roa, hiermede bezig zijnde, een spion of matta-matta van den sabandhaar, in name Buijs, en een bediende van hem, water-fiscaal, in name Abdul Rachman, aan denzelve het geld hebben ontnomen, onder pretext, dat het Landspenningen waren, edoch, na zich ieder daarvan vijf en twintig rijksdaalders te hebben toegeëigend, den meermelden slaaf, Roa, zijns weegs hebben laten gaan;

en laatstelijk, dat gedachte Abdul Rachman en Buijs vervolgens aan de boom zijnde gerencontreert door den mandadoor der kaffers, Mohammad, deze van hen de opgemelde rd[s] vijf en twintig of rd[s] vijftig voor hun beiden heeft afgevraagd, zeggende die aan den substituut te willen overhandigen, doch dat gemelde Mohammad, instede van hierin woord te houden, de helft dezer penningen voor zich behouden en gedeclareerd heeft, dat de zaak hiermede geschikt was;

overwegende, dat de zekerheid, welke het gouvernement zich van eene prompte handhaving der wetten moet kunnen verschaffen, niet anders kan worden gewaarborgt als door eene stipte pligtsbetrachting van de zijde dergenen, die gesteld zijn op de nakoming daarvan te reguleeren; en dat, nademaal de in de onderwerpelijke zaak betrokken mandadoor der kaffers, Mohammad, de matta-matta van den sabandhaar, Buijs, en

de bediende van den water-fiscaal, Abdul Rachman, zich zoover hebben kunnen vergeten, dat zij zich hebben laten corrumperen, niet alleen om eene ontvreemding van 's Lands gelden te verzwijgen, maar zelfs zich de geroofde penningen voor een gedeelte te eigenen, de aart van dit geval imperieuselijk gebiedt om de schennis, die zich deze fielten van het in hen gestelde vertrouwen hebben veroorloofd, op eene voorbeeldige wijze en buiten bemoeienis der ordinaire justitie te vindicceren tot afschrik van anderen;

heeft besloten, dat de voornoemde mandadoor Mohammad, matta-matta Buijs en bediende Abdul Rachman buiten eenigen vorm van proces zullen worden gestraft met den koorde, dat er de dood na volgt, en dat ten dien einde een galg aan de monding van de groote rivier zal worden opgerigt, alwaar de voorschreven straffe aan hen zal worden uitgevoerd, terwijl de overige gevangenen, die ter zake van den voormelden diefstal zijn geapprehendeert, aan den loop der ordinaire justitie worden overgelaten.

$\frac{9}{21}$ Maart. *Nadere regeling van het ankerage-geld.*

Nademaal de ondervinding heeft doen zien, dat nopens de perceptie van het ankerage-geld duisterheden bestaan en nadere bepalingen behoren te worden gemaakt ter voorkoming van alle twijffelingen en nadeelen, welke daaruit voor den Lande zouden kunnen ontstaan, en tevens ter opbeuring van den smallen handel eenige modificatie werde gegeven aan de betalinge van ankerage-geld voor kleine vaartuigen, welke langs de kust van dit eiland uit de eene haven in de andere navigeren, wij uit dien hoofde op den 9en dezer in Rade van Indië besloten hebben om, met intrekking en vernietiging van alle ten dien opzichte subsisteerende orders en reglementen, speciaal zooals dezelve vermeld zijn bij de bekendmakingen dezer regeering de datis 22 September 1752 en 9 September 1794, te ordonneeren en te statueeren, zooals wij ordonneeren en statueeren bij dezen;

dat van nu voortaan van ieder schip, jonk of minder vaartuig, hetwelk bij de omliggende eilanden, de Kuiper, Onrust, Edam, enz. ten anker komt of zoodanig anders, dat hetzelve met kleine vaartuigen van deze rhede genaderd kan worden en dus gecenseerd wordt het dadelijk genot dezer rhede te hebben, aan zilvere muntspecie betaald zal moeten worden in volgender voegen:

Art. 1. Van alle schepen van Europeesche natien, zoowel als van dezulken, die uit Amerika of Afrika alhier aankomen, rd^s^ 150, onverschillig derzelver groote, met dien verstande nogthans, dat de opgemelde schepen, bereeds eene der havens van dit eiland aangedaan en rd^s^ 150 betaald hebbende, zullen kunnen volstaan met de betaling van rd^s^ 10 telken reize, zoolang zij van de eene haven van dit eiland op de andere blijven varen.

Art. 2. Van ieder schip, jonk of minder vaartuig, komende van Canton, Nimpho, Eijmuij, Tonquin, Cormandel, Bengale, Souratte, Maccao en Manilha, 100 rd^s^.

Art. 3. Van ieder schip, jonk of minder vaartuig van Siam, Cambodja, Patrakan, Padang, Malacca, Amboina, Banda, Ternaten, Maccasser, Timor, Balij Badong, Cassumba, Catewel, Siac, Camper, Boetoen, Cotte, Piera, Borneo, Goa, Bonij en Badjo, groot tien lasten en daarenboven, rd^s^ 50. En van de vaartuigen, van de opgemelde plaatsen komende, beneden de tien lasten groot, rd^s^ 25.

Art. 4. Van ieder vaartuig, komende van Palembang, Jambij, Johor, Banjermassing, Pasier, Mandhaar, Bancalies, Sampit, Caijelie, Blitton, Behadjoe, Mandawe, Sumbouwa, Battebarra, Rate, Indragierij, Rapat, Toenkal, Jillie, Riouw, Catteringien, Bima, Siartan, Panboean, Bakan, Tambora, Soejook, Assahan, Sumpana en Solook, groot boven de agt lasten, rd^s^ 25. Edoch niet boven de agt lasten kunnende overvoeren, rd^s^ 15.

Art. 5. Van alle vaartuigen, van de eene haven van dit eiland op de andere varende, boven de tien lasten, rd^s^ 10, en beneden de tien lasten groot, rd^s^ 5, mitsgaders van prauw maijangs rd^s^ 2.

Onder bepaling voorders, dat voortaan van de schepen en vaartuigen, welke voor rekening van den Lande bevragt zijn, almede betaling van ankerage-geld, invoege voormeld, zal moeten geschieden. Terwijl daarentegen alle oorlogs-schepen, zoo eigen, als geallieerde of vreemde, van deze belasting bevrijd zullen blijven. En dat wijders de invordering en verantwoording dezer heffing, als bevorens, door den sabandhaar en licentmeester jaarlijks aan 's Lands kas zal geschieden.

Lastende en bevelende over zulks aan allen en een iegelijk en wel expresselijk den sabandhaar en licentmeester welmeld den inhoud dezes stiptelijk te agtervolgen en te doen agtervolgen, naardien wij zulks ten nutte van den Lande alzoo bevonden hebben te behoren.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden gepubliceerd en, behalven in de Hollandsche, ook in de Chineesche en gewoone inlandsche talen worden aangeplakt, ter plaatse gebruikelijk.

Zie ook 10 Julij 1808 en 3 Julij 1809.

10 Maart. *Aanstelling van een mandoer over de twaalf, in het magazijn van geneesmiddelen te Batavia dienst doende koeli's.*

Zijn tractement bedroeg 9 rijksdaalders, papieren geld, 's maands.

13 Maart. *Instructie voor het collegie van Schepenen te Batavia.*

Art. 1. De werkzaamheden van dit collegie gecombineerd zijnde met die van het ontbondene collegie van Heemraden, zal hetzelve voortaan bestaan uit een president en acht leden, onder den titul van president en Schepenen van Batavia, welke titulature voortaan bij alle addressen en officieele stukken zal worden geobserveerd; en zullen dezelve gekozen worden, voor de helft uit 's Lands dienaren en voor de wederhelft uit de burgerij, wanneer daartoe voorwerpen aan handen zijn; met

verdere bepaling, dat dezelve zonder jaarlijksche afwisseling permanente leden van het collegie van Schepenen zijn zullen, ten ware tot andere bedieningen wierden geëmploijeerd.

Art. 2. Het collegie van president en Schepenen zal rang hebben naast dat van de hooge militaire vierschaar; en zal in hunne vergadering onder de leden zoodanige order worden gehouden, dat aan de regterzijde van den president een burger en aan zijne linkerzijde een Lands dienaar komt te zitten.

Art. 3. De baillnw, die in dit collegie zijn gewoonen stoel blijft houden en in alle civiele zaken eene concluderende stem heeft, zal, mits de mortificatie van het ambt van vice-president, voortaan daarin praeadviseren en bij absentie van den president dat ambt waarneemen, in welk geval de eerste stem notoir competeert aan het oudste lid.

Art. 4. De president of voorzitter zal hebben de autoriteit het collegie te doen bijeenkomen, zoowel extra-ordinaire als ordinaire vergaderingen te beleggen, zijne propositien te doen, de advisen te colligeren en met de meeste stemmen te concluderen, de appoinctementen te pronuntieren, silentie te imponeren en de vergadering te eindigen, als het hem goeddunkt, in al hetwelk de leden, mitsgaders de suppoosten van het collegie, gehouden zullen wezen zijn Edele te gehoorzaamen en behoorlijk te respecteren.

Art. 5. Echter zal hij niet mogen hebben een dubbelde stem, wanneer de stemmen aan wederzijde egaal staan, maar bij zoodanige gelegenheid zal de questieuse zaak ter eerster instantie werden gedecideert ten voordeele van den reus of verweerder, zullende nogtans bij het staken der stemmen in zaken, de magistrature betreffende, de stem van den president de decisie doen vallen naar die zijde, waarbij hij zich gevoegd heeft.

Art. 6. En zal hij, evenmin als de leden van het collegie, ingevalle van absentie, met briefjes of anderzints mogen voteren, onverminderd de oude wet, dat met niet minder zal mogen worden gebesoigneerd, noch geconcludeerd en gevonnist, dan in het criminele met zeven en in het civiele met vijf stemmen.

Art. 7. De leden van dit collegie zullen malkanderen in bloedverwandschap of zwagerschap niet nader mogen bestaan dan in den vierden graad.

Art. 8. Zij, noch hunne suppoosten, zullen geen aannemers of medestanders mogen zijn van werken, die bij haar collegie werden opgeveild of aanbesteed, op verbeurte van hun ambt en arbitraire correctie daarenboven; nochte ook aan partijen, die voor haar eenig proces hangende hebben of apparent staan te krijgen, in hunne zaken advies of raad mogen geven, mede op poene voorschreven.

Art. 9. Zij zullen regt doen namens Zijne Majesteit den Koning van Holland en ingevolge de vigerende en nog te emaneren wetten.

Art. 10. De jurisdictie van Schepenen is, voor zooverre derzelver regterlijke betrekking aangaat, bepaald binnen de volgende limiten, als aan de Oostzijde van Batavia beoosten het landgoed Slingerland en van daar Zuidwaards tot aan de gegraven slokkan, langs dezelve tot boven de bazaar van Weltevreden, van daar Westwaards tot boven de bazaar van Tannabang, dan regt door tot aan en boven de post de Ketting, wijders langs de Zuider-ringsloot tot aan de tolbrug, voorts de Mokervaart langs tot aan de rivier Ankée en langs dezelve tot aan zee, met standhouding van de van oudsher gestatueerde jurisdictie der respective collegien van justitie van Batavia, voor zooverre deze niet strijdig is met de jongste ordonnantie en instructie voor den drossaard: doch derzelver bewind over het materiele strekt zich uit over de gansche ommelanden tot aan de Jaccatrasche en Preanger regentschappen.

Art. 11. Het zegel van dit collegie zal zijn het gouvernements zegel met het opschrift: Schepenen van Batavia, en zal door den president in bewaring gehouden worden, ten einde daarmede alle brieven en papieren van justitie te zegelen.

Art. 12. President en Schepenen zullen, behalven de administratie der justitie, in zooverre haar jurisdictie zich uitstrekt, als van ouds ten overstaan van den bailluw mogen maken

keuren en ordonnantien aangaande de straten, wegen, bruggen, timmeragien en andere zaken, deze stad en derzelver jurisdictie concernerende, onder verstande nogtans, dat zij geene van die zullen mogen afkondigen, als met voorkennis en approbatie der hooge regering dezer landen.

Art. 13. Het onderhouden en repareren van den ringweg van Ankée naar Rijswijk, den dijk aan 't Molenvliet, loopende van de post Rijswijk, den weg tusschen Rijswijk en Noordwijk, den weg, strekkende van 't laatstgemelde fort naar den Zuiderweg, en den Zuider-weg zelfs tot aan de brug bij Weltevreden zullen allen, gelijk de buffels-wegen, in het generaal en de laatstgemelden overeenkomstig de order, voorkomende bij advertentie van den $\frac{23}{30}$ Julij 1799, onder de gewoone belastingen der in- en opgezetenen blijven voor rekening van Schepenen.

Art. 14. Doch de reparatie en 't onderhoud, zoo van de brug, leggende over den mond van de Antjolsche vaart, als van den weg, loopende van daar naar Tanjong Priok, incumbeert haar niet verder, als de pacht van de tol der passanten over de gemelde brug bedraagt, zullende al, 't geene die inkomsten surpasseert, door alle de ingelanden daar omstreeks, namenlijk van de Oostelijke vleugel van dezelve tot de kleine Maronde inclusive, een ieder naar eene door Schepenen te formeren quotisatie pro rato van de inkomsten harer landerijen, moeten gedragen worden.

Art. 15. Eenmaal des jaars zullen Schepenen de kreupelbosschen, zoo aan de Oost-, als Westzijde dezer stad moeten wegkappen, verbranden en ten eenemaal laten zuiveren van allerhande ruigtens, namenlijk om de West van Ontong Java in de Oostmousson en om de Oost van Batavia tot Slingerland, alsmede de moerassen, zoowel naast den weg van Tanjong Priok, als aan 't einde van den Barendsweg, in de Westmousson.

Art. 16. Daarenboven zullen de moerassige streken benoorden en beoosten Barends weg door die ze toebehooren steeds schoon gehouden moeten worden, doch zal hun toegelaten zijn, zooverre 't vaste land aangaat, bij continuatie aldaar clappus en andere diergelijke, hoogstammige boomen,

mits wijd uit den anderen staande, te planten en ook groentetuinen met al 't gene langs of even boven de aarde groeit, aan te leggen: doch zullen de eigenaren die gronden voorts van alle andere gewassen, tot balontas incluis, zuiveren en den grond gelijk maken, mitsgaders de slooten vaarbaar houden zonder openingen aan zee.

Art. 17. De kreeken en dode vaarten, zoo bewesten, als beoosten de stad en voor de landen benoorden den Ankeschen en Sontarschen weg, zullen door die ze toebehooren, dan wel in of langs welkers tuinen dezelve loopen, telkens uitgediept of anders gedempt en de daar gelegene landen altoos zuiver gehouden moeten worden, vooral van kreupel-bosch.

Art. 18. Ook zullen president en Schepenen goede achting nemen op de gemeene afwateringen en rivieren, zoo van de groote rivier, Crocot, Grogol, als alle andere publieke stroomen, vaarten en wateren, alsmede dat 's Heeren wegen en slooten met het inspringen van opstallen niet belemmert, noch door buffels of ander viervoetig vee vertreden en bedorven worden, maar zullen, als zij iets bevinden, dat aan dezelve eenige hindernis toebrengt ofte naar apparentie toebrengen zal, dit door den eigenaar doen beteren, intrekken, of wegruimen en bij onwilligheid zulks ten zijnen koste laten doen.

Art. 19. Insgelijks wordt aan president en Schepenen gedemandeerd al. hetgene tot het bestier en de directie der posten, posterijen en postwagens van hier tot Buitenzorg om de Zuid en het Bantamsche om de West betrekking heeft, alles volgens de nader deswegens te makene bepalingen bij instructie.

Art. 20. Gelijkerwijs incumbeert dit collegie het onderhoud en de reparatie der wegen, beschoeijingen en bruggen, langs welke voorschreven posten en postwagens passeren, gelijk ook te zorgen, dat de onderhanden zijnde werken voltrokken en de geprojecteerde, welke nog niet begonnen zijn, naar vermogen en tijdsgelegenheid ten eersten ondernomen worden.

Art. 21. Met dezen verstande nogtans, dat alle voorschreven en andere werken, hoegenaamd geene uitgezonderd, die dit

collegie aangaan, voortaan aan de minst aannemende bij zoo klein mogelijke percelen of afdeelingen publiek zullen moeten worden besteed, terwijl van nieuwe aan te vangene werken, die van importantie zijn, Schepenen tijdig kennis aan de hooge regering zullen geven om hoogstderzelver goedvinden en dispositie daarop af te wagten, ten gevolge waarvan Schepenen dan ook voortaan van het inkoopen en aanhouden van alle materialen en werktuigen zullen ontslagen zijn, wordende niettemin 's Lands fabriek indertijd op nieuws geinjuugeerd om, ingevolge deszelfs instructie, het collegie van Schepenen bij bevinding der noodzakelijkheid van de een of andere kapitale reparatie behulpzaam te wezen.

Art. 22. President en Schepenen zal voorts incumberen het oppertoezicht over de tolheffingen der respective bazaars in de Bataviasche ommelanden, invoege als bij het 14[de] artikel van het placcaat van den $\frac{\text{9 Julij}}{\text{8 December}}$ 1801 het collegie van Heemraden mede is belast geweest.

Art. 23. Ook zullen zij zorgen, dat de daar te stellene orders opzichtelijk de tot in de nabijheid van de stad opgegravene sloot of waterleiding, de Slokkan genaamd, stiptelijk naargekomen worden.

Art. 24. De bruggen, die, zoowel hier, als elders, door particulieren gelegd zijn of worden om op hare landen te komen of anders, zullen door hun zelven moeten onderhouden en gerepareerd worden, 't zij dat zij zulks aangenomen hebben ofte niet.

Art. 25. En zullen voorts alle bruggen, boven de voorschreven posten en rivieren leggende, door de gezamenlijk daarvan nut hebbende eigenaren der landerijen, buiten eenige lasten van Schepenen, in staat van gebruik moeten gebragt en gehouden worden.

Art. 26. De wegen rondom de stad en verder op zullen, in zooverre die niet voor rekening van dit collegie gelaten zijn, moeten worden opgemaakt en in goeden staat onderhouden door een ieder particulier voor zijn huis, tuin of landgoed, tot zijn eigen kosten, waaronder begrepen worden

de tochtsloten, daardoor of langs loopende, ieder voor zijn aandeel, wel verstaande, dat zulks zal moeten geschieden door den eigenaar of huurder, nadat de huurcedullen luiden, en, als zulks daarbij niet is geëxpresseert, door den eigenaar.

Art. 27. President en Schepenen mogen tot de schouwinge van heeren wegen, bruggen, rivieren, enz. zoodanigen dag of dagen in 't jaar prefigeeren en vaststellen, als zij best en bekwaamst oordeelen zullen, mits bevorens publieke waarschouwinge daarvan doende.

Art. 28. President en Schepenen zullen moeten hebben pertinente kaarten, waarin de landen met derzelver gemaakte en nog te makene wegen, sloten en gragten klaar en met letters en nummers onderscheiden zijn afgezet en omschreven in hare belendingen en grootte, met aanwijzing van een ieders eigenaar, welke kaarten ook dienen zullen om daaruit perfectelijk te kunnen ontwaren, hoeveel een ieder ingeland tot de contributie, die in Rade van Indiën zoude mogen werden geconsenteert, voor zijn quota zal moeten dragen, waartoe ook, des begeerd werdende, ieder ten allen tijde gehouden blijft aan Schepenen zijne kaarten, erf- of koopbrief te vertoonen.

Art. 29. De president zal 's jaarlijks genieten een tractement van rijksdaalders twaalf duizend en de leden ieder rijksdaalders twee duizend, boven hetgeen sommigen derzelven uit andere ambten aan inkomsten hebhen, terwijl president en Schepenen uit hun midden nog zullen committeren twee leden, den eenen tot het opzicht der posterijen en wat daaraan dependeert, en den anderen tot de inspectie der wegen, welke gecommitteerde leden boven hunne verdere tractementen nog zullen genieten rijksdaalders honderd ter maand.

Art. 30. Tot dienst van hun collegie zullen zij hebben een secretaris, twee gezworen en twee adjunct gezworen klerken, dertien scribenten en een boekbinder, benevens twee tolken in de Chineesche en inlandsche talen, drie bodens en tien inlandsche oppassers, welkers tractementen op den tegen-

woordigen voet zullen worden gelaten, met uitzondering, dat de secretaris, met behoud zijner tegenwoordige inkomsten, zal worden gelibereerd van het ambtgeld en daarenboven geadsisteerd met nog drie klerken, welke hij thans uit privé beurs betaalt.

Art. 31. De secretaris en gezworen klerken zullen zich moeten reguleeren naar het voorkomende bij de aanwezige ordonnantie, voor de secretarissen en gezworen klerken der collegien van justitie gestatueerd, en 't geen wijders hunlieden door president en Schepenen zal gelast worden.

Art. 32. Inzelvervoege zullen de bodens en tolken zich moeten houden aan de daar leggende ordonnantie voor deurwaarders, stads-bodens; en zullen de evengenoemde bediendens, benevens de secretaris, bij de aanvaarding van hunne bedieningen den eed doen naar het formulier, daarvoor beraamd of nog te beramen.

Art. 33. De penningen tot goedmaking van alle de onkosten, op voorschreven administratie en de actueele huishouding van dit collegie vallende, de tractementen van alle derzelver ambtenaren, van den eersten tot den laatsten, de stads-doctor, chirurgijn en de onder-chirurgijns daaronder begrepen, item alle verdere stads-lasten, zullen gevonden worden in de eerste plaats uit de gewone inkomsten van het collegie van Schepenen en voorts uit de revenuen, welke het voormalige collegie van Heemraden pleeg te trekken uit:

het vijf procent van de bazaars, ingevolge placcaat van den $\frac{17 \text{ Januarij}}{4 \text{ Februarij}}$ 1800;

het een en half procent van den verkoop van vaste goederen:

de belasting van het begieten der wegen, ingevolge besluit der hooge regeering van den $\frac{9 \text{ Augustus}}{13 \text{ September}}$ 1803;

het een kwart en half procent van diversche tuinen, huizen en verdere erven binnen de limiten van Batavia en buitenposten, conform de besluiten hunner hoog Edelheden van den $\frac{14}{21}$ Junij 1804 en 29[en] Januarij 1805;

de verpachting van de overvaart der Chineesche campong naar de Ribaldsgang;

de Crawangsche visscherij;
de overvaart aan de Vierkants-brug;
de weg van Ankee tot Pising;
de tolbrug over de rivier Antjol;
de vaart van Kleenting naar Blandongang;
de overtoom van den Molenvlietschen dijk;
het land Passier Poetie;
de sluis Tangerang, en
eindelijk het geheel gecolligeerd wordende van het oorgeld der paarden, wagenpacht, mitsgaders de jaarlijksch voldaan wordende contributie van het land Oejong minting.

Art. 34. Het oorgeld der paarden en wagenpacht zal met het uitgaan van dit jaar publiek moeten opgeveild en, boven het ordinair bedragen loopende, dusdanig verpacht worden.

Art. 35. Van welke penningen president en Schepenen gehouden zullen wezen eenmaal des jaars rekening en verantwoording te doen aan de generale rekenkamer, welke daarbij niet zal valideeren de verstrekking van lamp-olie aan de sluis van Tangerang, mitsgaders aan de Ooster-, Zuider- en Wester-kwartieren, gelijk tot dusverre heeft plaats gehad; en wordt het placcaat van den 4en Februarij 1800, voor zooverre het algemeen onderhoud van alle gemeene en heeren wegen, bruggen, beschoeijingen en bekribbingen betreft, mits dezen ingetrokken en buiten effect gesteld.

Art. 36. President en Schepenen zullen de overtreders van placcaten, billetten en orders, bevorens tot preservatie van de gemeene wegen, etc. geëmaneerd en mits dezen niet strijdig zijnde, houdende eenelijk interdicten onder geldboeten zonder corporeele straffe, mainteneeren en tegens alle overtreders van dezelven door den bailluw doen ageeren tot condemnatie in de voorzegde geld-boeten, op zoodanige aanklagte kort en de plano regt doende, en voorts in alle zaken, waarvan de uitvoering, in conformité der ordonnantien en placcaten, president en Schepenen competeert, bij gijzeling en parate executie tegens alle ongehoorzame ingelanden doen procedeeren.

Art. 37. Doch alle delicten van boschschenderijen, moord,

spolie, vee- of slaven-dieverijen, brandstigtingen, aufugie of verleiding van slaven en voorts generalijk en specialijk alle zoodanige transgressien, ten platten lande voorvallende, tegens welke bij de gemeene regten, statuten en placcaten eenige lijf- ofte doodstraffe wordt gestatueerd, zullen staan en blijven ter judicature van den drossaard over de Bataviasche ommelanden, niettegenstaande de delinquanten door Schepenen bij preventie waren geapprehendeerd, in welke gevallen zoodanige misdadiger of misdadigers zullen worden overgegeven aan gemelden drossaard, die dezelve zonder eenige contradictie in verzekering houden en voor zijn vierschaar te regte stellen zal.

Art. 38. Bij voorkominge van eenige transgressien, mesuses en contraventien, ten platte lande grasseerende, waartegens wel een scherpe inbindinge ende bepaling zoude worden vereischt, zullen president en Schepenen hun adresseeren aan de hooge regeering en bij remonstrantie van de schadelijke gevolgen, die door lange continuatie van het grasseerende kwaad staan te resulteeren, verzoeken zoodanige ordonnantien, als ten gemeenen beste werden gerequireerd.

Art. 39. Doch om te prevenieren alle misverstand, welke tusschen die van het stads-geregt en den drossaard over het stuk van judicature zoude kunnen ontstaan, zoo wordt alhier tot narigting dit volgende gestatueerd: dat verschillen, ontstaande tusschen ingezetenen en ingezetenen over de breedte, lengte en belendinge van eenige landerijen, de judicature zijn zal aan president en Schepenen, als bestaande de decisie daarover ten principale in eene nametinge van het land in questie, waartoe vooral inspectie oculair van gecommitteerde Schepenen wordt vereischt; doch, alzoo somtijds de wederzijdsche grondbrieven der landerijen in questie niet te vinden zijn en de decisie van dien uit getuigen ofte bij hooger navorschinge moet worden gehaald, zoo zal in zulk geval niet de plano worden geprocedeerd, maar wel zoo beknopt en sommierlijk, als zonder krenkinge van het regt en defensie van partijen kan geschieden.

Art. 40. Wat verder de manier van executie van vonnissen

belangd, daarin zal gevolgd worden, 't geen bij de Bataviasche ordonnantien op 't stuk van executie is gestatueerd.

Art. 41. Questien ontstaande over verkoop, huur, gebruik, eigendom, erfenisse, verpachtinge van landerijen ende generalijk over alle, 't geen de maten en belendingen derzelver niet concerneert, zullen door partijen ter eerster instantie voor den drossaard of dagelijkschen competenten regter worden gebragt.

Art. 42. Voor elke oculaire inspectie, die Schepenen, hetzij ten dienste van den Lande, hetzij ter requisitie van partijen komen te doen, zal ieder gecommitteerde voor zijn salaris genieten, indien de visiten binnen de forten geschied, zes rijksdaalders ende boven de forten twaalf rijksdaalders 's daags, mits dat zoodanige inspectie binnen de forten in één en daarboven in drie dagen worde geëindigd.

Art. 43. De regeering en het bestier over de Javanen en alle andere inlandsche natien, onder dezer stede jurisdictie remoreerende, zal blijven onder hun expres daartoe gesteld opperhoofd, den bailluw, mits dat dezelve officier, gelijk ook de drossaard, gehouden zullen wezen, in cas van nood, 't zij om bij schielijke en heftige opwateringen der rivieren openingen elders te maken ofte wel in eenig ander, onvermijdelijk vereischte behulpzaam te zijn, op de begeerte van den president de naast aan de hand zijnde Javanen onverwijld te ontbieden en dezelve tot het gerequireerde noodige werk te ordonneeren, doch voor welken dienst, wanneer dezelve langer als drie dagen mogt duren, die lieden dan ook naar discretie en goedvinden van president en Schepenen zullen beloond worden, doch anders niet.

Art. 44. Bij renovatie van het gestatueerde bij de Bataviasche statuten onder het hoofddeel van Schepenen, § 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 en 24, zullen alle transporten en hypothecatien van onroerende goederen, vrijbrieven, enz. onder het zegel van twee gecommitteerde Schepenen geëxpedieerd worden, genietende ieder daarvoor 20 stuivers, moetende in opzicht der vrijbrieven in 't oog houden het gestatueerde onder lijfeigenen.

Art. 45. Doch van geene suikermolens, araksbranderijen, kalk- of steenbakkerijen zullen koop- of andere eigendomsbrieven verleend worden, tenzij Schepenen constere van het daartoe verkregen schriftelijk consent der hooge regering.

Art. 46. Om in de berekening van 's Heeren geregtigheid van de broodbakkerijen, suiker-molens en araksbranderijen eenen vastén en egalen voet te houden zal altoos een derde van 't geene, waarvoor de bakkerijen met slaven, gereedschappen en wes meer werden verkocht, voor dezelve afgetrokken worden, mitsgaders van het rendement van een suiker-molen of araksbranderij bij verkoop twee duizend rijksdaalders voor de gereedschappen en 't verdere toebehooren, waarvan men geene geregtigheid zal behoeven te betalen.

Art. 47. Ook zal van alle dienstbaarheden, op huizen, erven en gronden of landerijen, ten tijde, dat dezelve door verkoop of versterf aan eenen nieuwen eigenaar overgaan, daarop reeds leggende, bij de koop- en andere eigendomsbrieven uitdrukkelijk en speciale aanwijzing werden gedaan, instede van daarbij alleen te laten influeren de generale clausule, dat de kooper zal moeten gedogen de servituten, reeds op de verkogte of te verkoopene huizen, erven of gronden leggende of die namaals daarop nog mogten gelegd worden, zonder aanhaling, waarin die bestaan.

Art. 48. Inzelvervoege moet ook bij de voorschreven eigendoms-brieven van vaste goederen, buiten de stad gelegèn, wel expresselijk worden bekend gesteld, dat de kooper verpligt zal wezen de wegen voor deszelfs land of erf, zoowel als de bruggen daar ter plaatze te maken en in een behoorlijken staat van gebruik te houden.

Art. 49. Ten belange der hypothecatien, hierboven gemeld, mogen Schepenen geen kennis nemen van geleende penningen tot hooger renten als drie kwart rijksdaalders percent 's maands; en om de ingezetenen, zoo omtrend 't koopen van vaste goederen, als 't uitstellen van geld op dezelve, alle mogelijke securiteit te procureren, zoo zal bij alle voorvallende hypothecatien de secretaris zulks, niet alleen zoo op de originele

koop- of andere brieven van eigendom, maar ook in 't prothocol der eigendoms-brieven ter zijde moeten noteren, met aanwijzing van den datum en folio, waarop de verband-brief in 't prothocol der Schepen kennissen geregistreert staat.

Art. 50. Gelijk ook weder bij het afbetalen en royeren van eenige schuldbrieven de secretaris zulks mede telkens, niet alleen op de voorschreven actens in 't prothocol der Schepen kennissen, maar ook in andere transport-brieven, mitsgaders op die koopbrieven zelven zal moeten aantekenen.

Art. 51. Voorts zal de secretaris bij opdragt of overschrijving van eenige vaste goederen de koop- of andere eigendoms-brieven aan gecommitteerde Schepenen niet mogen overgeven om getekend en bezegeld te worden, voor en aleer hij in dorso, niet alleen de betaling der 's Heeren geregtigheid genoteerd, maar ook buitendien daarop gesteld en ondertekend zal hebben, dat hij wegens dien verkoop ofte andere overschrijvinge de behoorlijke notitie geschreven en ondertekend heeft op de voorige koop- of transport-brieven, zelfs met aanwijzing van de datums en folio der nieuwe koop- of transport-brieven.

Art. 52. Uit dien zelfden hoofde zullen gecommitteerde Schepenen geene koop- of andere eigendoms-brieven mogen ondertekenen of bezegelen, voor en aleer dezelve notitie in dorso gesteld en door den secretaris ondertekend zal zijn; en zal ook deze notitie gedaan moeten werden in dorso der Schepen kennissen, te weten, dat het verband ook op den laatsten koopbrief aangetekend is, eer dat gecommitteerde Schepenen dezelve zullen mogen ondertekenen en bezegelen.

Art. 53. De secretaris zal daarenboven gehouden wezen tot gerustheid dergenen, die genegen zijn eenige vaste goederen te koopen of hare gelden op hypotheek van dezelve uit te zetten, op haar begeerte en zonder de luiden nodeloos op te houden, niet alleen bij de prothocollen na te zien, of dezelve niet reeds bezwaard of aan anderen verkocht en getransporteerd mogten zijn, en, des gerequireerd wordende, daarvan een schriftelijk blijk, met zijne gewoone handtekening

bekragtigd, te geven, maar ook te verhoeden de schade, die door deszelfs verkeerd berigt in dezen, mitsgaders ook in kas van onverschilligheid ofte verzuimenis, 't zij in 't nazien der prothocollen of omtrent de voorschreven geordonneerde notitien, dan wel ook in 't al te laat of wel incompleet opmaken der registers op de prothocollen, in der tijd mogten veroorzaakt werden, zullende hij voor elk prothocol, dat nagezien en ieder briefje, dat daarvan afgegeven wordt, 12 stuivers van den requirant mogen genieten.

Art. 54. In de registers der koop- en transport-brieven zal men niet alleen moeten brengen de namen der verkoopers q. q., die als secretarissen, vendumeesters, voogden of erfgenamen, executeurs of andere gemagtigdens eenige opdragt doen, maar ook die der principale eigenaars zelven, welkers goederen de voornoemde personen in haar gemelde qualiteit mogten komen te transporteren, 't welk ook in cas van hypothecatie komende voor te vallen, mede zoodanig in 't register van dat prothocol geobserveerd zal moeten werden, wel lettende, dat ook de namen, die abusivelijk met diversche letters beginnen, als C, S, enz., ook onder alle die letters geregistreerd worden.

Art. 55. Ter voorkoming van alle erreuren en confusien zullen de maandelijksche commissarissen, niet alleen van alle opdragten, die gedurende hunne maanden voorvallen, maar ook van de gehoudene vendutien, gevallene defauten, enz. pertinente en correcte aanteking of contra-rollen houden en dezelve vervolgens ten einde van de maand tegens het prothocol en de aantekeningen van den secretaris confronteren.

Art. 56. De gelden en archieven van het gedissolveerde collegie van Heemraden zullen naar het stadhuis onder den secretaris van Schepenen in bewaring gebragt worden, voor zooverre deze niet ten verkoop verordend zijn.

Art. 57. President en Schepenen zullen bij hare verkiezing in handen van den heer Gouverneur Generaal of die denzelven representeert in Rade van Indiën, den volgenden eed presteren:

»Wij beloven en zweren Zijne Majesteit den Koning van

»Holland, onzen hoogen en doorluchtigen souverein, mitsgaders »den heere Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën »gehouw en getrouw te zijn; dit ambt van Schepenen op»regtelijk te bedienen; het regt der hooge overheid naar »vermogen te maintineren; van niemand, die voor den geregte »proces heeft ofte apparent hebben zal, eenige giften, gaven »of geschenken te ontvangen, directelijk noch indirectelijk; »de secreten dezer kamer aan niemand te openbaren; dezes »rijks en stads welvaren te helpen bevorderen, mitsgaders »goed, kort regt aan ieder, zonder oogluiking, haat ofte gunst, »te administreren, gelijk vrome en opregte regters toestaat »en betaamd.

»Zoo waarlijk helpe ons God Almachtig!"

Zie ook 6 Junij 1809.

13 Maart. *Wijziging van de stempels voor het klein-zegel.*

Tot dien tijd was steeds gebruik gemaakt van de Compagnie's zegels, vertoonende het merk: : voortaan zouden de zegels vertoonen »de door elkandere gevlogte letters: *L. N.*, »ter aanduiding van Zijne Majesteit onzen Koning, Lodewijk »Napoleon".

Er bestonden zilveren stempels van 150, 125, 120, 100, 80, 75, 60, 50, 40, 30, 25, 20, 15, 12, 10, 8, 6, 5, 4, 3, 2, 1 rijksdaalders en koperen stempels van 36, 24, 12 en 6 stuivers.

13 Maart. *Opdracht der rechtspraak over de Chinezen te Buitenzorg aan eene speciale rechtbank.*

Vermits na de verplaatsing van den schout van Buitenzorg naar Tjibinong eenige voorziening nopens de jurisdictie over de Chineezen, te Buitenzorg gezeten, noodzakelijk is geworden, zoo is goedgevonden en verstaan de gedachte jurisdictie, zoo in het civiele, als crimineele, op te dragen aan eene rechtbank, gecomponeerd uit den prefect der Jaccatrasche en Preanger

bovenlanden als president, den kommandant van het Buitenzorgsche guarnizoen, den opziender van de koffij-plantagien aldaar, den gecommitteerde tot de uitbetaling van dezelve en den secretaris van den prefect, als permanente leden, met assumtie in zoodanige gevallen, waarin de Chineesche wetten en gebruiken voornamelijk van applicatie zijn moeten, van den potia van Buitenzorg en twee of drie der beste en meestgegoede Chineezen ter keuze van den prefect; en met autorisatie wijders op gedachte rechtbank om in alle zaken, waarin een Chinees de beklaagde persoon zijn zal, naar regt, reden en billijkheid en onder approbatie van den Gouverneur Generaal uitspraak te doen, zonder dat daarvan eenig appel of hooger beroep zal vallen, evenals zulks omtrent de landgerechten in de Jaccatrasche en Preanger regentschappen plaats heeft, met dien verstande nogtans, dat van civiele sententien, de somma van rd[s] 200 excedeerende en waarvan ten behoorlijken tijd appel is aangeteekend, aan Schepenen te Batavia kan worden geappelleerd.

15 Maart. *Afschaffing van het landmeters-kantoor te Batavia — Aanstelling van een gezworen landmeter aldaar.*

De Regering beaamde de zienswijze van den Gouverneur-Generaal, »dat, aangezien aan het collegie van president en Schepenen der stad Batavia bij geamplieerde instructie onder anderen is gedemandeerd om onder hare archieven gesaponeerd te houden de kaarten en grondteekeningen van alle de particuliere landerijen in de Bataviasche ommelanden, hierdoor ten eenemale overtollig wierd gemaakt het kantoor van den landmeter, 't welk dusverre heeft bestaan; dat dit, zoowel als de abuisen, welke in de huishouding van dit kantoor waren ingeslopen, en het oneigen is, dat diensten, die voornamelijk strekken ten voordeele van particulieren, door vaste tractementen, emolumenten en verstrekkingen van 's Landswege werden beloond, hoogstdezelve van de noodzakelijkheid had overtuigd, dat het landmeters kantoor werde afgeschaft en vervangen

door een gezworen landmeter, die, in navolging van hetgeen zijne excellentie deswegens te Samarang had ingevoerd, zonder eenig vast salaris van gouvernementswege te genieten, eenelijk werde gebracht onder den eed van getrouwheid en geautoriseerd om bij het verrigten zijner werkzaamheden ten dienste van particulieren een daggeld te berekenen, zooals bij de instructie voor den landmeter te Samarang is bepaald".

Op 18 April 1809 werd de "burger landmeter" tevens benoemd tot 2den taxateur van vaste goederen.

Zie ook 19 Wintermaand 1809.

13 Maart. *Verdeeling van de Cheribonsche Sultan's landen.*

Is besloten te bepalen, dat de zoogenaamde Sulthans landen en het prinsdom Gabang onder de drie Sulthans van Cheribon zullen worden verdeeld en aan dezelve toegewezen in manier, als volgt, als:

aan Sulthan Suppoe:

Tagala met........	jonken rijstland	1500	en zielen	21323
Gabang met.......	» »	631	» »	22645
Koeningan met....	» »	430	» »	12277
Tjikasso »	» »	547	» »	9458
Loessarie »	» »	426	» »	12036
waaronder 300 jonken uit het Gabangsche gebergte met een evenredig getal huisgezinnen en dessa's;				
van Cheribons hoofd-negorij een gedeelte met........	jonken rijstland	705	» »	3000
of te zamen rijstland..		4239	en zielen	80739

aan Sulthan Anom:

Pandjalo met.....	jonken rijstland	1355	en zielen	23635
Mattang Hadjie met	» »	708	» »	14909
Radja Galo met....	» »	438	» »	7322
Transporteere....	jonken rijstland	2501	en zielen	45866

Per transport.... jonken rijstland	2501	en	zielen	45866
Siedang Kasie met. » »	1058	»	»	13984
van Cheribons hoofd-negorij een gedeelte met ...... jonken rijstland	250	»	»	8772
van de Banawang wettang een gedeelte, dat aan Radja Galo grenst, met............ jonken rijstland	495	»	»	8000
of te zamen rijstland..	4304	en	zielen	76622
aan Sulthan Cheribon:				
Kandang Anwer met jonken rijstland	627	en	zielen	14809
Banawang koelon » » »	731	»	»	17401
» wettang » » »	2935	»	»	48040
of te zamen rijstland.........	4293	en	zielen	80250

Zie ook 7 April 1809.

13/21 Maart. *Verkoop van Regeringswege van zekere koopwaren.*

Wordt de gemeente bekend gemaakt, dat op den 13^{en} dezer in Rade van Indië besloten is om op den 15^{en} Mei aanstaande 's Landswegen publiek te doen verkoopen, op zes maanden crediet en betaalbaar in papieren geld, de navolgende artikelen, als:

catoene garens in soort,
indigo,
cardamom,
curcuma,
camphur (Japansche),
sapanhout en
Japansche kabaijen.

En opdat een iegelijk hiervan kennis erlange, zal deze, behalve in de Hollandsche, ook in de Chineesche en inlandsche talen ter plaatse gebruikelijk worden aangeplakt.

13 Maart/9 Mei. *Gangbaar verklaring van koperen stuivers (bonken).*

Aangezien op den 13^{en} Maart dezes jaars in Rade van Indië

besloten is om, ter voorziening in het gebrek aan Japansch koperen munt, wederom een-stuiver-stukken van dit metaal te doen vervaardigen, zoo is het, dat de gemeente hiervan zoowel wordt kennis gegeven, als dat de gemelde een-stuiver-stukken, ter zwaarte van een half reaal, op de eene zijde gemerkt zijn I. S. en op de ommezijde met het jaargetal 1809.

Wordende voorts de opgemelde een-stuiver-stukken bij dezen gangbaar verklaard, met last aan elk en een iegelijk dezelve voor die waarde te ontvangen en geen hinder of stremming aan derzelver omloop toe te brengen, op zoodanige straffe, als bij de wetten daartegen is vastgesteld.

En opdat niemand hiervan onwetendheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden gepubliceerd en in de Hollandsche, Javaansche, Maleidsche en Chineesche talen worden geaffigeerd ter plaatse gebruikelijk.

Om, zoo veel mogelijk en zoo spoedig doenlijk, te voorzien in de »penurie" aan koper geld werd op 13 Maart bovendien bepaald:

door de respectieve pachters en potia's onder ultimo van deze en misschien ook de volgende maand aan 's Lands kas te doen opbrengen, de eerste in mindering van hun pachtschat en de laatste tegens verwisseling van papieren geld, zonder agio, als door de na te meldene pachters:

van de boom	rd^s	6000
» » Westersche lijwaten	»	2000
» » groentekramen en winkels	»	4600
» het hoofdgeld der Chineezen	»	1000
» » slagten van vee	»	800
» » » » varkens	»	800
» » kerven van tabak	»	200
» de waschkaarsen	»	200
» » rijstmarkt	»	200
» » herbergen	»	400
Transporteere	rd^s	16200

Per ransport	rd^s	16200
van de hanevegterijen	»	200
» » toptafels	»	2500
» » waag	»	1500
» » wajangs	»	1200
» den handel aan schepen	»	400
en door de potia's van Weltevreden	»	3000
van Tanabang, Tanjong en Tjimangis	»	2000
» Assum en Parrang Correk	»	800
» Tjilintjing	»	300
» Grinding	»	500
» Meester-Cornelis	»	400
» Tangerang	»	1000
of te zamen	rd^s	30000

De generale directie werd op 24 Lentemaand 1810 gemachtigd eene onbepaalde hoeveelheid Japansch koper tot bonken te laten verwerken, aangezien het gebrek aan koper geld bleef bestaan.

14 Maart. *Regeling der prijzen van benoodigdheden voor het hospitaal te Samarang.*

Is goedgevonden de berekening omtrent het kostende van verschillende benoodigdheden voor het hospitaal te Samarang te approberen, gelijk geapprobeerd wordt bij deze, als volgt:

1	wit brood, wegende 6 oncen, voor 2 koppen	rd^s	—	st^s	6
1	℔ rundvleesch	»	—	»	5
1	» varkensreussel	»	—	»	10
100	halfwassene hoenders	»	8	»	16
	versche vis 's daags per man	»	—	»	3
	drooge » » » »	»	—	»	$1\frac{1}{2}$
	differente groentens voor de Europeesen 's daags per man	»	—	»	2
	inlandsche groentens voor de inlanders,				

even als die in het hospitaal te Batavia, 's daags per man	rd^s —	st^s — $\frac{1}{4}$
1 bottel versch clappus-olij, insteede van booter te gebruiken	» —	» 12
1 ℔ carbouwvleesch	» —	» 10
1 kleine vadem brandhout, circa 12 op een groote vadem gerekend	» —	» 40
1 bottel limoensap	» —	» 24
naaister-loon voor een kussen-sloop	» —	» 1
» » » » hemd	» —	» 20
» » » » broek	» —	» $7\frac{1}{2}$
» » » » bedde-laken	» —	» 5
» » » » Javaasche kleedje	» —	» $7\frac{1}{2}$
waschloon voor bedde-laken, hemden, broeken, kussensloopen, bultzakken, kleedjes groot of klein, ieder stuk	» —	» 1

En is wijders goedgevonden voor de bediening der zieken in het gedachte hospitaal te Samarang te accordeeren:

voor Europeesche oppassers, Europeesen, welke reeds toegestaan zijn;

voor inlandsche oppassers drie rijksdaalders, zilver, en drie gantings rijst 's maands;

en voor vele diensten kettinggangers.

Wordende wijders de kommissaris ordonnateur kwalificatie verleend om 8 inlanders tegens boven gemaakte bepaling ten dienste van gedacht hospitaal in te huuren.

14 Maart. *Tarief voor militaire geweermakers.*

Is goedgevonden het tarief wegens het kostende der verschillende deelen aan een geweer, waarna de geweermakers bij de respective regimenten en verdere korpsen gehouden zullen wezen de reparatien te verrigten, de daartoe noodige ambagtslieden te onderhouden, benevens de aankoopen van staal en ijzer, etc. te doen, te approbeeren, gelijk geapprobeerd word bij deze, als volgt:

een geweer afgenoomen	rd[s] —	st[s] 20
» » de pan verstaald	» —	» 10
» » nieuwe pan	» —	» 20
» » » haan	» —	» 20
» » » » -schroef	» —	» 6
» » » slagveer	» —	» 10
» » » panveer	» —	» 20
» » » noot	» —	» 20
» » » stang	» —	» 10
» » banjonet-veer	» —	» 4
» nieuwe aftrekker-veer	» —	» 10
» halve nieuwe beugel	» —	» 8
» nieuwe beugel aan de schoft	» —	» 30
» laadstok gesoldeert	» —	» 6
» nieuwe duim-plaatje	» —	» 8
» haan-lip	» —	» 10
» nieuwe blaadje boven den aftrekker	» —	» 12
» » laadstok	» —	» 40
» » schroef in soort	» —	» 4
» ring-beugel	» —	» 8
» nieuwe banjonet-noot	» —	» 6
» banjonet gesoldeert	» —	» 8
» nieuwe staart-schroef	» —	» 40
» » sloot-plaat	» —	» 8
» » schoft	» —	» 24
» halve nieuwe schoft	» —	» 20
» nieuwe slot	» 3	» —
» » banjonet	» 2	» —
» noot gerepareerd	» —	» 4
» nieuwe kopere beugel	» —	» 30
» » stangveer	» —	» 10
» geweer gebruineerd	» —	» 4
» ring-veer	» —	» 6
» nieuwe noot	» —	» 18
» halve laadstok	» —	» 20
» zuntgat verboord	» —	» 20

een nieuwe kopere kop	rd^s^ —	st^r^ 30
» » zijplaat (koper)	» —	» 12
» sabel beugel	» —	» 30
» nieuwe kopere ring	» —	» 12
» sabel-beugel	» —	» 30
» schoft geleimd	» —	» 8
» ketting-boei met slot	» 5	» —
» soldaat in de ketting te klinken voor het werkloon en materialen	» 3	» —

Wijders dit tarief mede in den Oosthoek te introduceeren.

17 Maart. *Toekenning van een tractement ad 12 rijksdaalders, zilver geld, 's maands, aan tien oppassers van het collegie van Schepenen.*

Zij moesten een paard onderhouden, »aangezien deze op»passers meerendeels tot de expeditie in de ommelanden »werden geëmploijeerd".

Het tractement was hetzelfde als dat der oppassers van den drossaard en van den prefect over de Jakatrasche en Preanger-bovenlanden.

17 Maart. *Last tot het afbreken van het blokhuis Rijswijk en van het fortje Noordwijk.*

17 Maart / 18 April. *Intrekking van het bepaalde op 5 October 1807 nopens fide-commissen.*

Naardien bij ons bedenkingen zijn ontstaan tegens de gemaakte bepalingen bij placcaat van 25 September / 5 October 1807, houdende het algemeen verbod tegens de institutie van fidei-commissaire verbanden op vaste goederen boven de posten Antjol, Dwars in den weg, Noordwijk, Rijswijk, de Ketting, Ankée en de Fluit gelegen, en wel inzonderheid de hardigheid, welke er voor onmondige of uitlandige erfgenamen in gelegen ligd, dat hun erfdeel, in vaste goederen bestaande, ten gevolge van dat verbod in alle gevallen ten gelde moeten worden

gemaakt, ongeacht door bijzondere omstandigheden van tijden en zaken dezelve bezittingen naauwlijks de helf der wezentlijke waarde bij eenen zoodanigen, gedwongen verkoop komen te renderen, behalven dat ook de waarde der landerijen en vaste goederen hierdoor in het algemeen wordt gedeprecieerd.

En wij uit dien hoofde op den 17^{en} Maart laatstleeden in Rade van Indië besloten hebben, ter wegneming dezer bezwaren, de voorschreven wet van den 5^{en} October 1807 in te trekken en buiten effect te stellen, onder waarschouwing nogthans aan de administrateurs van fidei-commissair verbondene goederen om in den aanstaande met oplettenheid voor derzelver goede behering te zorgen, sub poene, dat bij bevinding, dat zij hieromtrend in gebreke blijven, zoodanige goederen, onder openlijke afkeuring van derzelver gedrag als administrateurs, publiek zullen worden verkogt; met instandhouding voorders van alle wetten en ordonnantien, anterieur aan het meermelde placcaat van den 5^{en} October 1807 tegen het leggen van fidei-commissaire verbanden door Moren, Chinesen en andere onchristenen daargesteld en geëmaneerd.

Zoo is het, dat wij, allen en een iegelijk hiervan kennis willende doen erlangen, begeeren, dat deze zal worden gepubliceerd en in de Hollandsche en de gewoone inlandsche talen geaffigeerd, waar dit behoord en te geschieden gebruikelijk is.

19 Maart. *Reglement voor de kleeding en uitbetaling van het leger.*

Art. 1. Alle hoofdelijke betalingen der Europeesche militairen zullen met ultimo Maart aanstaande over gansch Java cesseren en in de verdere bezittingen van Zijne Majesteit, den Koning van Holland, in Indiën, zoodra dit reglement ter harer kennisse zal zijn gekomen en van dien tijd af geschieden door het tractements-kantoor te Batavia en elders door de tractements-boekhouders of andere houders der publieke kas, op de korte sterkten der detachementen, compagnien, battail-

lons en regimenten, door den commissaris van oorlog, een ieder in zijn arondissement, voor conform met de door hem gehouden wordende registers getekend, en in alles navolgens de modellen, hieraan geannexeerd sub n° 1.

Art. 2. De betaling der tractementen aan de onder-officieren en soldaten zal geschieden navolgens het hier achter onder n° 2 geannexeerd tarief, in dier voege daarvan de rijd- en monterings-gelden terstond bij de uitbetaling uit 's gouvernements kassa zullen worden afgetrokken, alsmede alle gelden worden te goed gebragt wegens deserteurs en gestorvene of afgegane militairen.

Art. 3. De cavallerie en rijdende artillerie te Batavia zal maandelijksch voor het aanwezige getal paarden ontvangen, als: voor ieder cavallerie-paard rd^s 3 : 40 en voor ieder artillerie-paard rd^s 4 : 24, uit welke gelden de fourage betaald en kleine reparatien zullen geschieden; doch zal van de gedachte uitgaven bij een behoorlijk kassa-boek met credit en debet specifique aantekening moeten gehouden worden, uit welk kassa-boek met ultimo van ieder maand een extract aan den commissaris van oorlog zal worden afgegeven; en zal het surplus dier kas blijven ter dispositie van het gouvernement.

Art. 4. Eenmaal des jaars zal de armée in Indien navolgens bepaling, hieraan geannexeerd sub n° 3, op nieuw gekleed worden en, nadat de eerste kleeding zal zijn geschied, voor de vernieuwing van dezelve een vaste tijd worden bepaald, waarop zulk voortaan jaarlijks zal geschieden.

Art. 5. Elk regiment of corps zal ten eersten een compleete montering laten aanmaken en dezelve ter approbatie van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal aanbieden, ten einde daarna de uniform van elk regiment werde bepaald.

Art. 6. Te Batavia, Samarang en Sourabaija, als zijnde de meest geschikte plaatsen, zullen na publieke aanbesteeding met den minst aannemende, mits tot het werk bekwaam geoordeeld wordende, ten spoedigste de nodige contracten tot aanmaking der monteringstukken voor de armée na-

volgens het voorschreven model gesloten worden en bij de voorwaarden dezer aanbesteeding onder anderen expresselijk worden bedongen de hoeveelheid der stoffagien, welke voor ieder monteringstuk zal worden verstrekt, en dat de leverancier na 't ontvangen der calculative eisch, dewelke door den commissaris van oorlog aan hem zal worden overhandigd, bovenal zal hebben te zorgen, dat alle de aan te makene monteringstukken binnen den bepaalden tijd behoorlijk in de magazijnen werden afgeleverd; en zullen deze conditien van aanbesteding, zoowel als de dien ten gevolge aan te gaane contracten, zoodra dezelve zijn opgemaakt, aan den commissaris-ordonnateur worden ingezonden om voorts, benevens deszelfs consideratien, aan den chef van den generalen staf en door dezen aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ter nadere approbatie te worden aangeboden.

Art. 7. De gedachte leverantiers zullen egter geene goederen in de magazijnen mogen afleveren, voor en al eer dezelve door eene commissie van twee staf-officieren, zoo mogelijk van hetzelfde regiment of corps, waartoe de monteringstukken behoren, zullen zijn geëxamineerd, goedgekeurd en met de modellen conform bevonden.

Art. 8. De rijd-equipagie der cavallerie, alsmede de equipagie en trektuigen der rijdende artillerie, zal, wanneer dezelve moet vernieuwd worden, door het gouvernement worden gefourneerd, doch worden de chefs dier wapen-corpsen ten strengsten gelast om alle mogelijke oplettenheid en attentie te gebruiken, dat deze equipagie-goederen bij tijds door kleine reparatien in een goeden en bruikbaren staat worden onderhouden

Art. 9. En zullen ten aanzien van deze equipagie-goederen, evenals tot de aanmaking van monteringstukken, na gedane publieke aanbesteding met den minst aannemende, wanneer dezelve voor de aanneming goed zijn, accoorden worden aangegaan om dezelve tegens vaste prijzen naar een nader te bepalen model te vervaardigen, zullende nochtans deze goederen in de daartoe bestemde magazijnen niet mogen

worden afgegeven, dan nadat dezelve behoorlijk door de chefs der beide wapen-corpsen geëxamineerd en goed zullen zijn bevonden.

Art. 10. Sourakarta en Djocjocarta de geschiktste plaatsen zijnde voor de leverantie van rijd-equipagien, trektuigen, sporen, roskammen, stangen, enz. voor de cavallerie en rijdende artillerie, zullen, behoudens de contracten, welke bereeds met de leverantiers aldaar zijn aangegaan, de aanbesteeding op de voornoemde plaatsen tot de complete benodigdheid van dezelve worden geëxtendeerd en de voorwaarden dier aanbesteedingen, zoowel als de dien ten gevolge te maken contracten, zoodra dezelve zijn opgemaakt, aan den commissaris ordonnateur worden ingezonden om voorts, benevens deszelfs consideratien, aan den chef van den generalen staf en door dezen aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ter nadere approbatie te worden aangeboden.

Art. 11. Het 1e guarnizoens-regiment, als ook de artillerie, gestationeerd te Ambon, Banda en Ternaten, en het guarnizoen van Macasser en Bandjermassing zal uit het Samarangsche magazijn met de monteringstukken voorzien worden; en worden de chefs gelast om 's jaarlijks met de eerste scheepsgelegenheden hunne eischen in te zenden aan den chef van den generalen staf; het Cheribonsche, Bantamsche, Palembangsche en Lampongsche guarnizoen zal uit het Bataviasche magazijn en het Passerouangsche en Banjoewangiesche guarnizoen en dat van Balij-Badong uit het Sourabaijasche voorzien worden; en zullen de commandanten dier guarnizoenen alle jaren, drie maanden voor den bepaalden tijd, dat de kleeding zal geschieden, hunne eischen, geteekend door degeenen, welke de functien van commissaris van oorlog waarnemen, aan den chef van den generalen staf inzenden.

Art. 12. De administrative of hoofd-bestieren zullen wijders verpligt zijn een wakend oog te houden, dat alle monteringstukken van deserteurs, overledenen of afgeganen behoorlijk op de monterings-kamer worden bewaard om daarvan bij onvoorziene gelegenheden het noodige gebruik te maken tot kleeding van aankomende recruten of anderzins.

Art. 13. De bereeds bij de onderscheidene regimenten en corpsen bij reglement of besluit geintroduceerde administratie zal blijven continueren op den vorigen voet, zooverre daarin bij dit onderwerpelijk reglement geene alteratie is gemaakt.

Bij dit reglement behooren de navolgende stukken:

(Model, n° 1, is niet aangetroffen).

N°. 2.

Tarief van betaling der Europeesche en inlandsche onder-officieren en soldaten, na aftrek der rijd- en monteeringsgelden:

kavallerie:

		maandelijks tractement
een	opper-wachtmeester	rd^s 24 : 25
»	trompetter-majoor	» 20 : 25
»	wachtmeester	» 16 : 41
»	fourier	» 14 : 33
»	trompetter	» 15 : 1
»	brigadier	» 11 : 33
»	dragonder	» 8 : 29
»	zadelmaker	» 23 : 10
»	hoefsmit	» 24 : 25
»	geweer- of spooremaker	» 18 : 42
»	kadet	» 13 : 25

infanterie en jagers:

		maandelijks tractement
een	onder-adjudant	rd^s 40 : —
»	sergeant-major	» 18 : 32
»	tamboer- »	» 18 : 32
»	sergeant	» 10 : —
»	bataillons-tamboer	» 10 : 32
»	musikant	» 10 : 32
»	fourier	» 10 : —
»	corporaal	» 7 : 24

ambachtslieden, ieder	rd^s 10 : —
een grenadier	» 5 : 20

rijdende artillerie:

	maandelijks tractement
een opper-wachtmeester	rd^s 24 : 25
» wachtmeester	» 16 : 41
» fourier	» 14 : 33
» brigadier	» 12 : 25
» trompetter	» 15 : 1
» kanonnier	» 10 : 34
» eerste zadelmaker	» 23 : 10
» tweede »	» 17 : 14
» paardensmit	» 24 : 25
» timmerman of wagenmaker	» 18 : 42
» smit of spooremaker	» 18 : 42

artillerie te voet:

	maandelijks tractement
een onder-adjudant	rd^s 40 : —
» sergeant-major	» 18 : 32
» tamboer- »	» 18 : 32
» fourier	» 10 : 9
» sergeant	» 10 : 9
» bataillons-tamboer	» 10 : 32
» corporaal	» 8 : 16
» kanonnier	» 7 : 24
werklieden, ieder	» 10 : —

inlandsche Christenen:

	maandelijks tractement
een sergeant of fourier	rd^s 7 : —
» corporaal	» 6 : —
» grenadier of fuselier	» 5 : —

inlandsche troepes:

kavallerie:

	maandelijks tractement
een wachtmeester	rd^s 9 : —

een fourier	rd^s	9 : —
» brigadier en trompetter	»	5 : —
» hoef-smit	»	5 : —
» dragonder	»	4 : —

infanterie en jagers:

		maandelijks tractement
een sergeant	rd^s	5 : 24
» fourier	»	5 : 24
» corporaal	»	4 : 24
» tamboer of pijper	»	3 : 24
» fuselier	»	3 : 24

rijdende en artillerie te voet:

		maandelijks tractement
een wachtmeester, sergeant of kommandeur	rd^s	6 : 24
» fourier	»	6 : 24
» corporaal of brigadier	»	5 : 24
» trompetter	»	5 : 24
» tamboer	»	4 : —
» kanonnier	»	4 : —

NB. De grenadier-onder-officieren en grenadiers genieten dagelijks een halven stuiver baard-geld; en blijft de uitbetaling der tractementen in die munt-specien continueeren, gelijk zulks tot nu toe heeft plaats gevonden en volgens differente besluiten bepaald is.

Als ook de verhooging van kostgeld tot rd^s 4 aan de Europeesche en Amboneesche onder-officieren en soldaten te Batavia.

Aantooning van hetgeene bij voorgaand tarief van betaling als rijd- en monteerings-gelden afgetrokken is, als:

Europeesen en Amboneesen:

bij de infanterie, jagers en artillerie:

van een onder-officier	rd^s	1 : 16
» » corporaal	»	— : 40
» » soldaat	»	— : 40

kavallerie en rijdende artillerie:

van een opper-wachtmeester	rd^s	7 : 17

van een wachtmeester.................... rd[s] 6 : 17
» » trompetter.......................... » 7 : 17
» » brigadier........................... » 5 : 24
» » dragonder of kanonnier.............. » 5 : 24

inlanders:

bij de infanterie, jagers en artillerie:
van ieder onder-officier en soldaat.......... rd[s] — : 24
bij de kavallerie:
van ieder onder-officier en dragonder........ rd[s] 1 : —

N°. 3.

Bepaling der monteeringstukken, welke aan de armée in Indiën jaarlijks door het gouvernement zullen gegeven worden.

Aan een Europeeschen of Amboneeschen infanterist, jager of artillerist:

een rok,
» kamisool,
twee lange broeken,
» hembden,
» paar schoenen;

NB. Bij de corpsen, daar witte onder-monteerings gedragen worden, zal een witte en een blauwe broek gegeven worden; ook, zoo de rok van laken is, zal dezelve om de 2 jaren gegeven worden.

alle drie jaren:
een leeren halsdas,
» kasket of chaco met vederbos en toebehooren,
» paar leeren slopkousen.

Aan een Europeeschen of Amboneeschen kavallerist of rijdenden artillerist:

een rok of dolman,
» kamisool,
» lange broek,
twee hembden,
een paar laarzen,
» » schoenen,
» stalbuis,
» lange broek,
» stalmuts;

NB. Zoo rok of dolman en broek van laken zijn, zullen dezelve om de 2 jaren gegeven worden.

om de drie jaren:
een kasket of chaco met vederbos en toebehooren,
» leeren halsdas,
» chabrak of waltrap.

Aan een inlandschen infanterist, jager of artillerist:
een rok,
» kamisool,
twee lange broeken;

om de drie jaren:
een paar leeren slopkousen,
» leeren halsdas,
» kasket of chaco met vederbos en toebehooren.

Aan een inlandschen kavallerist of rijdenden artillerist:
een rok of dolman,
» lange broek,
» kamisool,
» paar laarzen,
» stalbuis,
» lange broek,
» stalmuts;

om de drie jaren:
een kasket of chaco met vederbos en toebehooren,
» leeren halsdas,
» chabrak of waltrap.

19 Maart. *Voorschrift nopens de uitbetaling van militaire tractementen, enz.*

Is besloten het opperhoofd van het generale tractements-kantoor, den hoofd-administrateur te Samarang, den gezaghebber in Java's Oosthoek en voorts de tractements-boekhouders op de respectieve buiten-kantoren te autoriseeren, gelijk dezelven geautoriseerd worden bij dezen, om, ingevolge besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van heden, in 's Lands kas te ontvangen alle zoodanige gelden, welke navolgens de door hoogstdenzelven geapprobeerde staat-rekeningen der onderscheidene regiments-kassa's uit dezelven

in 's Lands kas moeten worden gestort; met last, zich voortaan omtrent de uitbetaling van militaire tractementen en andere ongelden te gedragen naar hetgeen deswegens bij het provisioneel reglement voor de kleeding en uitbetaling der armée in Indiën, mitsgaders bij de instructie voor de commissarissen van oorlog van heden, is vastgesteld.

Hiermede houdt verband het navolgende besluit van denzelfden datum.

Is besloten de chefs van de regimenten of corpsen van 's Konings armée in Indiën te gelasten met den eersten aan den chef van den generalen staf over te leggen eene door den commissaris van oorlog geverifieerde staatrekening van de zich in de regimentskassen bevindende gelden om, na bekomene approbatie op dezelve, de gedachte gelden in Gouvernements kas over te brengen.

19 Maart. *Instructie voor de commissarissen van oorlog.*

Art. 1. Bij ieder der divisien te Batavia, Samarang en te Sourabaija zal respectievelijk een commissaris van oorlog worden geplaatst.

Art. 2. De commissarissen van oorlog zullen verplicht zijn, een ieder in hun arrondissement, te houden stamlijsten van alle de individu's, tot de differente wapen-corpsen der armée onder zijne divisie behoorende, zoowel Europeeschen, Amboneezen, als inlanders.

Art. 3. Ieder commandeerend officier, van de eene divisie tot de andere overgaande, zal gehouden zijn bij deszelfs overkomst nominative stamlijsten van zijn corps aan den commissaris van oorlog der divisie, waarbij hij komt te staan, in te leveren; en zal de commissaris van oorlog der divisie, waaruit het corps versterkt wordt, gehouden zijn aan dengenen, onder wien hetzelve geplaatst is, mede een complete stamlijst van hetzelve over te zenden; en zullen de commandeerende officieren voorts verplicht zijn van alle de onder hunne corpsen

voorvallende mouvementen, verplaatsingen, desertien, sterfgevallen en dagelijksche changementen binnen den tijd van tweemaal vier en twintig uren, nadat dezelve zijn voorgevallen, kennis te geven en specifique opgaven te doen aan den commissaris van oorlog, die van zijne zijde verplicht zal zijn daarna de noodige verandering bij de door hem gehouden wordende stamlijsten te maken.

Art. 4. De chefs en commandeerende officieren, welke nalatig zullen worden bevonden om de voorschreven opgave binnen den tijd van tweemaal vier en twintig uren te doen, zullende bij het eerste verzuim van dien aard worden gestraft met militair arrest voor den tijd van drie maanden en bij herhaling van dezelve nalatigheid door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal arbitrairlijk, naar exigentie van zaken, worden gepunieerd.

Art. 5. Op het einde van iedere maand zullen bovendien aan den commissaris van oorlog door ieder regiment, corps of detachement, onder zijne divisie behoorende, korte sterktens worden ingediend, benevens de tractement-lijst van de Europeesen, Amboineezen en inlanders, welke lijsten, door hem geëxamineerd en tegens zijn register nauwkeurig geconfronteerd en daarmede accoord bevonden zijnde, door denzelve voor conform geteekend, aan het tractements-comptoir te Batavia of elders aan den tractements-boekhouder of wien de betaling incumbeert, zullen worden afgegeven, dan wel teruggezonden aan zoodanige corpsen of detachementen, als op de kleine comptoiren hunne betaling erlangen, wanneer daarop de noodige uitbetaling volgens tarief zal worden gedaan,

Art. 6. Voor alle verdere uitbetalingen, als voor geleverde monteeringstukken, voor daggelden of douceurs aan officieren of voor welke andere zaken zulks ook zoude mogen wezen, zullen door den commissaris van oorlog behoorlijke ordonnantien, gebaseerd op de daarbij gevoegde besluiten of geapprobeerde contracten, op 's Lands kas opgemaakt en als geviseerd geteekend worden om voorts door den directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen te Batavia of elders door

wien zulks incumbeert, te worden geëxpedieerd; alle, welke ordonnantien, voor en aleer dezelve ter expeditie worden aangeboden, door den commissaris van oorlog zullen moeten geboekt worden in het ordonnantie-boek van de divisie, waartoe zij behooren.

Art. 7. De te verstrekken randsoenen zullen navolgens het daaromtrent bepaalde tarief en op den voet van het besluit van den 7en September 1808 (1) worden berekend en tot de ontvangst door den commissaris van oorlog een ordonnantie opgemaakt en met deszelfs visa voorzien worden, welke ordonnantien bij hem, commissaris, voor de afgave zullen worden geboekt in het ordonnantie-boek op de rekening van het corps of regiment, waartoe dezelve behooren, en voorts moeten inhouden eene specificatie der manschappen, waarvoor de randsoenen worden verstrekt, navolgens de lijsten, bij artikel 1 vermeld.

Art. 8. Wanneer de commissaris van oorlog eischen van de regimenten of corpsen ontvangt, hetzij van militaire goederen, schrijfbehoeften of andere, zal hij een van zijne, hem ondergeschikten met dezen eisch naar het magazijn of pakhuis zenden, waaruit deze goederen verstrekt worden, ten einde te vernemen, welke artikelen daarvan aan handen zijn, waarop dan, voor die aan handen zijn, de ordonnantien door hem zullen worden opgemaakt, welke ordonnantien, voordat de verstrekking geschied, almede door hem in het ordonnantie-boek zullen worden geboekt; en voorts aan den chef van den generalen staf en aan den commissaris-ordonnateur opgave moeten worden gedaan van de hoeveelheid der verstrekte stoffagien en van het getal der differente monteeringstukken, welke daaruit ingevolge de contracten, met den leverancier aangegaan, zullen moeten worden geleverd.

Art. 9. De commissaris van oorlog ontvangt wijders wekelijksche rapporten van de restanten in 's Lands kleeding-pakhuis, alsmede van alle de door den leverancier der

(1) Dit besluit is niet aangetroffen.

monteeringstukken afgeleverde goederen, behoorende tot de kleeding van een soldaat; ook zal hij maandelijks eene opgave ontvangen van de gezamentlijke corpsen en regimenten in zijn arrondissement van de voorhanden zijnde monteeringen en de nog marcheerende, waarop hij alsdan de verdeeling, indien geene genoegzame stoffagie's in de magazijnen mogten zijn, zal maken in diervoege, dat de corpsen of regimenten volgens hare sterkte gelijkstandig hiermede voorzien worden, ten einde te gelijker tijd te worden gemonteerd.

Art. 10. De commissaris van oorlog zal geene ordonnantien, hoegenaamd, mogen opmaken, noch voor zijn visa teekenen, dan navolgens de daar liggende orders, tarieven, besluiten en contracten of op eene uitdrukkelijke qualificatie van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, waarvan telkens voor de eerste maal de bewijzen aan de ordonnantien zullen moeten worden geannexeerd, zullende voor alle excessen, abuisen en verzuimen, in deze begaan, bij visitatie der generale rekenkamer persooneel verantwoordelijk werden gehouden.

Art. 11. De stoffagien tot aanmaking der monteeringen voor de recruten zullen voortaan aan de leveranciers op ordonnanties worden afgegeven en niet aan de regimenten of corpsen; en, daar de leverancier van ieder regiment van het model der uniform voorzien is, zoo zal hij verpligt zijn gestadig in voorraad te werken en, indien eene quantiteit van zijne te leveren artikelen in gereedheid is, dezelve op eene daartoe door den commissaris van oorlog opgemaakte ordonnantie afgeven in de daartoe bestemde magazijnen; en zal de gedachte commissaris verders verpligt zijn met den leverancier een gelijkluidend boek te houden, waarin de in voorschot ontvangen gelden en stoffagien genoteerd staan om bij de aflevering met hem het ontvangene te vereffenen; ook zal hij, zoo spoedig als mogelijk, van de regimenten en corpsen opgave vorderen van de monteeringstukken, welke namens het gouvernement bereeds verstrekt zijn, ten einde zulks behoorlijk werde verzekerd.

Art. 12. In de arrondissementen, waar nog geen contract

gesloten is tot levering der monteeringstukken voor de troupes, zal de commissaris van oorlog zorgen, dat ten eersten bij publieke aanbesteding de leverantie daarvan aan den minst aannemende, mits voor de voldoening aan het contract bekwaam geoordeeld wordende, werde opgedragen navolgens zoodanige modellen van monteeringstukken, laarzen, schoenen, chacos, enz., als door hem aan den leverancier zal worden vertoond en ter hand gesteld, zorgende tevens, dat de conditien dezer te doene aanbestedingen, zoowel als de dien ten gevolge op te makene contracten vooraf worden ingezonden aan den commissaris-ordonnateur en door dezen aan den chef van den generalen staf om, benevens derzelver consideratien, ter nadere approbatie aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te worden aangeboden; zullende de gedachte leverantiers hoegenaamd geene goederen mogen aanmaken, voor en aleer zij daartoe, na bekomene approbatie van het contract, de noodige order van den commissaris van oorlog zullen ontvangen hebben.

Art. 13. De commissaris van oorlog zal maandelijks eene recapitulatie of tezamentrekking opmaken van al, hetgeene aan gelden, stoffagien, randsoenen of wat dies meer is, gedurende de maand aan de onderscheidene troupes is verstrekt geworden, en aan den commissaris-ordonnateur inzenden om voorts, benevens deszelfs consideratien, aan den chef van den generalen staf en door dezen aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te worden aangeboden.

Art. 14. Hij zal voorts gehouden zijn al datgeene te verrigten, wat tot het departement van een commissaris van oorlog behoort, daaronder niet begrepen hetgeen tot de wapening der corpsen betrekking heeft, en zich wijders zoodanig hebben te gedragen, als een trouw en eerlijk commissaris toekomt en betaamt.

Op 20 Mei 1809 is deze instructie gewijzigd, als volgt: dat van alle, door de commissarissen van oorlog geverifieerde

uitbetalingen, onder welke benaming zulks ook zoude mogen zijn, door hen zal moeten worden gehouden een registratie-boek, waarvan zij maandelijks kopij zullen moeten zenden aan den commissaris-ordonnateur ter examinatie en confrontatie;

dat van de uit 's Lands magazijnen ten dienste der armée verstrekte randsoenen, zoomede militaire goederen, schrijfbehoeftens of andere materialen en eindelijk ook nog van de in de magazijnen restant zijnde ontvangene en wederom afgegevene stoffagien, monteeringstukken, equipements-goederen, enz. door de commissarissen van oorlog zullen worden gehouden maandelijksche tabellen;

dat alle gepensioneerde officieren, welke hunne pensioenen door gevolmagtigdens willen laten ontvangen, ten blijke hunner existentie, gehouden zullen zijn daartoe aanvrage in geschrifte aan de gevolmagtigdens te doen, terwijl de onder-officieren en soldaten in verre afgelegene guarnizoenen hunne pensioenen kunnen laten toucheeren op lijsten, door de militaire commandanten geteekend en ter registratie en verificatie aan den commissaris van oorlog ingezonden;

dat aan geene leveranciers eenige uitbetaling zal geschieden, voordat hunne rekeningen door den commissaris-ordonnateur goedgekeurd zijn, ten welken einde dezelve ter visie aan hem moeten worden ingezonden;

dat, zoodra de commissarissen van oorlog kennis erlangen, dat er troepes uit hun arrondissement zullen marcheeren, zij volgens ontvangene order de noodige aanschrijvingen aan het plaatselijke gezag der prefectures of districten, waardoor de troepes moeten passeeren, zullen moeten laten afgaan, ten einde voor de noodige vivres, fourage, battoors en paarden worde gezorgt, gevende tevens daarbij op de rustplaatsen en de hoeveelheid van battoors en paarden, voor het marcheerende corps benoodigd;

dat alle vertrekkende en arriveerende troepes door hen zullen worden gemonsterd en van de sterkte als anderzins aan den commissaris-ordonnateur rapport worden gedaan:

dat aan alle troepes, die hun guarnisoen verlaten en naar eene andere plaats marcheeren of verplaatst worden, door den commissaris van oorlog, onder wiens divisie zij behooren, een certificaat zal worden verleend, tot welken tijd hunne tractementen zijn uitbetaald, wordende de commissarissen van oorlog geinterdiceerd de tractementslijsten goed te keuren, indien dit certificaat hun bevorens niet is gepresenteerd;

dat, behalve de drie maandelijksche monteeringen, de commissarissen van oorlog de troepes zullen kunnen monteeren, zoo dikwijls zij zulks na voorgaande kennisgave aan den commandeerenden officier van de divisie zullen goedvinden, waarin niet zal worden gedifficulteerd, ten ware de troepes oogenblikkelijk tot de eene of andere expeditie waren geordonneerd.

Zie ook 15 October 1808 en 15 Augustus 1809.

21 Maart. *Toekenning aan den president en leden van het collegie van Weesmeesteren te Batavia van een tractement ad 2000 rijksdaalders 's jaars, betaalbaar elke drie maanden.*

Zulks geschiedde »met intrekking van alle leges, mantel- »en commissie-gelden".

Zie ook 23 Februarij 1808.

21 Maart. *Gratis afstand aan de Roomsch-Catholijke gemeente te Batavia van zeker erf tot den bouw eener kerk en pastoors-woning.*

Dit erf heette: »de stad Lubeck", behoorde bij het buitenhospitaal en was gelegen achter de post Noordwijk.

Het noodige hout kon uit 's Lands voorraad verkregen worden tegen 25 pct. beneden den marktprijs »ter facilitering »hunner religieuze pogingen".

Zie ook 2 Sprokkelmaand 1810.

21 Maart. ***Nadere regeling der werkzaamheden van den Gouverneur-Generaal, van den Raad van Indië en van den Directeur-generaal.***

De Regering besloot »conform" het navolgende voorstel van den Gouverneur-Generaal.

Daar onder de zaken, welke gewoonlijk ter tafel van deze regeering gebragt wierden, zijne excellentie den heer Maarschalk en Gouverneur Generaal verscheidene waren voorgekomen, die in detail, zooals zij wierden behandeld, de occupatien dezer vergadering te zeer vermoeielijkten en tevens door dit gebruik aan onnoodige vertragingen en belemmeringen onderhevig wierden gemaakt; bedoelende zijne excellentie hiermede te verzoeken, welke aan deze regeering plegen te worden geadresseerd tot het landen en verkoopen van aangebragte ladingen en koopmanschappen, om over Java naar Ambon, Banda en Arauw ten handel te varen, om geld naar Java uit te voeren, om rijst aldaar in te koopen, om zich naar Java of elders buiten deze kolonien te mogen begeven, om gepermitteerde goederen uit te voeren, om gelden in de groote geldkamer te deponeeren of naar elders buiten de kolonie te vervoeren en andere, dergelijke zaken, welke gedeeltelijk moeten beschouwd worden als van het ressort te zijn van den Gouverneur Generaal alleen en gedeeltelijk van het departement van den directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen; terwijl omtrent dezelve aan deze vergadering eenlijk behoorde te verblijven het maken van generale bepalingen, waarnaar men zich in het verleenen van de gedachte concessien zoude reguleeren; en dat tot het maken van deze bepalingen eene gepaste aanleiding zoude worden gegeven door het maandelijksch verslag, voortaan door den directeur-generaal nopens alle zaken, den handel, de finantien en de generale directie betreffende, aan deze regeering in te dienen, waarbij niet alleen zoude worden rapport gedaan van alle vergunningen van dien aard, welke in den loop der jongst verweken maand mogten zijn gevraagd, maar ook de cynosure voorgesteld, welke daaromtrend voor het vervolg

tot het meeste voordeel van den handel en der finantien zoude dienen te worden gehouden;

en daar volgens deze cynosure niet alleen eene meerdere eenparigheid in de besluiten dezer vergadering ten aanzien van het toestaan of ontzeggen van soortgelijke verzoeken zoude worden verkregen, maar de decisiën daaromtrend, zonder eenigen invloed van personeele gunst of ongunst, op de beschouwing alleen van de belangens van den handel en der finantien zouden rusten en bovendien alle onnoodige trainissementen worden afgesneden, die dikwerf van schadelijke gevolgen zouden kunnen zijn;

zoo proponeerde zijne excellentie welmeld om uit aanmerking der aangehaalde redenen te besluiten, dat voortaan alle de voorschrevene verzoeken niet meer aan deze regeering zullen worden geadresseerd, maar aan den Gouverneur Generaal alleen of, voor zoover zich deszelfs departement uitstrekt, aan den directeur-generaal, die dezelve zal accordeeren of niet accordeeren naar bevinding, submitteerende nochtans in het laatste geval de daartegens bij hem opererende zwarigheden of difficulteiten aan het oordeel dezer vergadering en zich wijders daaromtrend aan de vastgestelde orders, reglementen en instructien gedragende.

21 Maart. *Vereenvoudiging der werkzaamheden ter generale secretarie.*

De Regering besloot »conform" het navolgende voorstel van den Gouverneur-Generaal.

Zijne Excellentie proponeert de navolgende reductie te adopteeren, als:

1° om de verevening van het agterstallige werk te excuseeren, behalven de resolutien, welke alsnog ter secretarij kunnen worden bijgeschreven;

2° om te continueeren met het afschrijven der resolutien voor Holland, origineel en duplicaat;

3° om te excuseeren het werk der materien en de heeren

leden dezer vergadering te ontlasten van het waarnemen der beschrijvingen;

4° om het beantwoorden der brieven van geheel Indien door deze regeering almede te excuseeren; dien ten gevolge een aparten commis te chargeeren, die dit werk onder het oog van zijne excellentie en het opzicht der secretarissen generaal zal volvoeren, daartoe door zijne excellentie expresselijk te benoemen;

5° om het houden van notulen bij deze regeering te excuseeren en directelijk resolutien te laten formeeren, waardoor een secretaris wegvallende, den overblijvende 10/m. rd' 's jaars toe te staan;

6° om te excuseeren de overzending van de buiten-kantoren van de advisen, resolutien, bijlagen en andere papieren voor Holland en uit de nog aanhanden zijnde het archief ter generale secretarij te laten completeren;

7° om almede te excuseeren het concipieeren van brieven door de regeering aan den minister, ter vermijding van herhaling, die de lecture daarvan nutteloos en onaangenaam voor hoogst denzelven maken;

8° om door den heere directeur generaal daarentegen maandelijks een pertinent verslag aan de vergadering te laten doen van den finantieelen en mercantilen staat van zaken van geheel Indien en van de dispositien, verbeteringen, vooruitzichten en verwachtingen, die men omtrent dit gedeelte van publieke administratie heeft, telkens, voor zoover de ingekomene berigten loopen, welk verslag bij belangrijke voorvallen mede tusschentijds kan worden gedaan en den minister, instede van de brieven, aangeboden, indien de gelegenheid daartoe convenabel is;

9° om den adjunct eersten gezworen klerk te chargeeren met het houden der realia;

10° om den marginalist tevens te belasten met het registreeren van alle de van de buiten-kantoren ontvangen wordende papieren;

11° om het getal collationisten op één te bepalen en denzelven tevens te nomineeren tot archivaris;

12° om twee gezworen klerken aan te houden voor de actens en dagelijksche expeditie, en

13° om aan den eersten gezworen klerk te laten behouden de leges, doch de maandelijksche verstrekkingen van schrijfbehoeftens te reduceeren op:

2	riemen, groot formaat papier, instede van		$9\frac{1}{2}$	riem
4	» klein » » »	»	$14\frac{7}{12}$	»
20	bossen pennen	»	»	80	bossen
1	℔ potlooden en rood aarde	»	»	2	℔

om de ses maanden:

6 ℔ lak in het halve jaar te laten op den ouden voet en alle meerdere verstrekkingen af te schaffen.

Het doel van dezen maatregel was bezuiniging. Zie Daendels, Staat enz., blad. 84, noot.

21 Maart. *Machtiging op den directeur der fortificatien en militaire gebouwen tot het in dienst nemen van twee koeli's als »rapportgangers" op het gebruikelijke dagloon*

21 Maart. *Bepaling, dat elk collegie zijne eigen uitgaven moest bekostigen.*

Dit besluit is wel aangehaald gevonden, maar niet aangetroffen.

21 Maart / 4 April. *Machtiging op den sequester insolvente boedels van Compagnie's dienaren aan de crediteuren in Indië te verantwoorden.*

De Regering besloot »conform" het navolgende voorstel van den Gouverneur-Generaal.

Zijne excellentie de vergadering te kennen gevende, dat de

voornaamste crediteuren in den boedel van wijlen den hoofdschout der stad Batavia, Hillegert, zich aan hoogstdenzelven hebben geadresseerd met te kennen gave, dat van dezen boedel, welke als insolvent door den sequester van 's Lands insolvente dienaren was aanvaard, niets in voldoening hunner wettige pretensien zoude teregt komen, bij aldien daarmede ingevolge vorige usantien wierd gehandeld en de daaruit te proflueerene gelden aan de desolate boedelkamer te Amsterdam wierden overgemaakt, verzoekende mitsdien en mede, omdat het na een verblijf van meer dan 25 jaren in deze kolonie niet te presumeeren is, dat wijlen de hoofdschout, Hillegert, eenige pretensien ten zijnen lasten in Europa zoude hebben, dat de sequester Caulier mogt worden gelast dezen boedel aan de crediteuren in deze kolonie te verantwoorden en op den voet, waarop insolvente boedels worden behandeld, te liquideeren;

dat, daar de motieven van dit request volmaakt overeenstemden met de klagten, welke sedert jaren herwaards, zoowel hier, als in Holland, over de beheering der desolate-boedelkamer zijn uitgebragt, hoogstdezelve het niet alleen billijk vond, dat in dit speciaal geval aan het verzoek der crediteuren in den boedel van wijlen den hoofdschout, Hillegert, werde voldaan, maar het tevens noodzakelijk oordeelde, dat in het algemeen omtrent de beheering van insolvente boedels van gewezen gouvernements dienaren eene andere cynosure werde aangenomen, waardoor de gedachte misbruiken werden geweerd;

proponeerende dien ten gevolge om, met intrekking en afschaffing van alle vorige wetten en usantien, daartegens strijdig, den griffier van den hoogen Raad van justitie als sequester van de insolvente boedels van gewezen 's Lands dienaren in deze kolonie te autoriseeren en te gelasten om alle de boedels, welke in de gedachte qualiteit onder zijne administratie zijn of zullen komen, aan de crediteuren dier boedels hier te lande te verantwoorden, daarin procedeerende op de wijze, waarop naar stijl en practijck insolvente boedels tot liquiditeit behooren te worden gebragt, en daarbij observeerende, dat geene

gelden uit dezelve werden afgegeven dan onder de cautie de restituendo.

Bij billet van 4 April 1809 werd bovendien ter kennisse van het publiek gebracht, »dat, vermits de creatie der generale rekenkamer en derzelver verplichting om alle de boeken, rekeningen en bewijzen van de kollegien van Weesmeesteren, van Boedelmeesteren der Chineesche en andere onchristen sterfhuizen, van den curator ad lites en de sequesters te examineeren en te confronteeren, allen en een iegelijk de vrijheid wordt gegeven om, onverminderd den gewonen loop der justitie en een ieders verplichting om de pretensien, welke men vermeenen mogt op eenige der onder de voorschreven beheering zijnde boedels te kunnen of te moeten maken, ter behoorlijker tijd en plaatse te doen gelden, dezelve pretensien tegen den tijd der confrontatie, behoorlijk geverifieerd, ook aan de generale rekenkamer welmeld te kunnen opgeven en inzenden".

21 Maart / 18 April. *Uitgifte van crediet-brieven, aan te maken door het college van Weesmeesteren.*

De Regering besloot »conform" het navolgende voorstel van den Gouverneur-Generaal.

Zijne excellentie, onder te kennen gave van het oneigenaardige, dat het gouvernement was bankhouder van groote en kleine panden, geldschieter op losse obligatien en op vaste goederen, en van het gebrekkige van de geheele inrigting der bank van leening, waardoor den Lande, zelfs na eene verbetering, daarin gemaakt, nog jaarlijks een verlies kwam te lijden aan interessen van meer dan vijftig duizend rd^s, en de benodigtheden van het gouvernement zelve, welke vorderen, dat eene zoo aanzienlijke somma in deze difficile tijden aan 's Lands kas wierd terug gegeven, hoogstdenzelven hadden bewogen om in de eerste plaats het grootste gedeelte der uitstaande penningen van de bank te laten incasseeren en

de verbanden op vaste goederen aan de weeskamer over te doen gaan, terwijl hoogstdeszelfs pogingen verder daar heen strekten om de bank van leening in particuliere handen te doen overgaan;

dat zijne excellentie hierin door de tijds-omstandigheden niet hebbende mogen slagen en het egter voor de smalle en commerceerende ingezetenen noodzakelijk is, dat zoodanig een bank, niet alleen blijft exteren, maar, gezuiverd van hare fouten, op nieuw wierde geëxtendeerd tot groote panden van roerende goederen, en

dat alverder de weeskamer door te kunnen disponeeren over een aanzienlijker fonds in de gelegenheid gesteld worde de landeigenaren en verdere houders van vastigheden te kunnen gerieven met ²/₃ der waarde, indien zulks benodigd ware, op hare goederen;

Zijne excellentie, om deze doeleindens ten voordeele van het publiek en zonder nadeel van 's Lands kas te kunnen daarstellen, noodzakelijk heeft geoordeeld dezer regeering het volgende voorstel te doen:

1° om de weeskamer te doen creëren zes maal hondert duizend rds papieren van credit, van stukken van een duizend rds, met magt om dezelve in circulatie te brengen en last aan de administrateurs-generaal en mindere kashouders van den Lande dezelve, evenals de credit-brieven van den Lande, in betaling te ontvangen:

2° om tot meerder zekerheid van het publiek de gedagte papieren van credit te doen contrasigneren door eene commissie uit deze vergadering;

3° om uit de provenuen van deze meerendeels op hypotheken uitgezet wordende credit-brieven, à zes percent, vier en twintig duizend rds te laten verstrekken tot het onderhoud van de bank van leening;

4° om den Lande provisioneel nog te laten fourneeren drie maal hondert en vijftig duizend rds, op een interest van ¹/₂ percent 's maands, aan de bank van leening en voorts, navolgens een verbeterd reglement, uit deze penningen

aller hande soorten van roerende goederen te doen beleenen, welk reglement tot basis dient te hebben, dat alle panden zullen verrenten tot den dag, dat het montant der verkogte panden in de kas van de bank zal zijn terug gebragt, en dat de verkopingen op de ordinaire wijze en gewone percenten zullen geschieden door vendumeesteren, welke daarvoor zullen genieten een percent, terwijl de overige 5 percent mede ten voordeele van de bank in deszelfs kas zullen worden gestort.

En eindelijk om het gementioneerd reglement door eene commissie uit deze regeering te doen concipieeren.

Zie ook 7/14 September 1809.

22 Maart. *Verhooging van 3 stuivers, kopergeld, tot 3 stuivers, zilver geld, van het kostgeld, voor elken gevangene in 's Lands boeijen te Samarang aan den cipier uit te keeren.*

Zie ook 11 Julij 1809.

22 Maart. *Machtiging op de officieren van de djajangsekar's als distinctief te dragen »een enkelde zilvere »zabel dragon".*

25 Maart. *Bepaling, dat aan inlandsche recruten, terstond bij hun aankomst, zooveel dagen soldij verstrekt moest worden, als hun zoude »competeren tot aan den »ordinairen looning-dag".*

25 Maart. *Aanstelling in den Oosthoek van een commissaris tot adsistentie van den gezaghebber bij alle werken, welke personeel toezicht vereischten.*

Het tractement van dezen commissaris bedroeg 80 rijksdaalders, zilver geld, 's maands.

27 Maart. *Adoptie.*

Ontvangen een missive van den hoogen Raad van justitie van Hollandsch Indien, geschreven alhier [Buitenzorg] den 22[en] Februarij jongstleeden, dienende in beantwoording der resolutie van zijne excellentie in dato 7 September 1808, waarbij in handen van welmelden Raad was gesteld de requeste van de vrije vrouw Manies, daarbij, — onder te kennengave, dat zij, suppliante, buiten wettig huwelijk had ter wereld gebragt een dochtertje, 't welk door nu wijlen den dispencier te Samarang, Joan Hendrik Gerlach, bij haar zoude zijn verwekt, en dat dit kind, genaamd Paulina, vervolgens door de weduwe van den voornoemden Gerlach was geinstitueerd geworden tot deszelfs universele erfgename en sedert zonder testament was komen te overlijden, — verzoekende, dat aan haar als vleeselijke moeder van dat kind zoude mogen worden uitgekeerd al, hetgeen door hetzelve was nagelaten, — met injunctie aan meer gedachten Raad om zijne excellentie te dienen van consideratie en advis, of en in hoeverre na gemeene regten of ook ingevolge de plaatselijke wetten en usantien in deze kolonie de suppliante als moeder van hare onwettige dochter, dan wel de naaste erfgenaam van de ouders bij adoptie tot de gedachte nalatenschap geregtigd moesten worden gehouden;

en in aanmerking genomen zijnde, dat het gedachte kind, Paulina, door hare moeder, de vrije vrouw Manis, volgens acte van adoptie, te Samarang voor den gezworen beambtschrijver, Hendrik Fredrikze, en getuigen op den 1[en] October 1777 gepasseerd, aan den gezegden J. H. Gerlach en deszelfs huisvrouw, Maria Elias, als adoptanten is overgegeven, onder expresse verklaring van de zijde der gemelde vrije vrouw Manis van, niet alleen afstand te doen van het geboorte-regt, maar ook van het regt van erven van haar dochtertje Paulina, hetzelve zonder eenige reserve overgevende aan Gerlach en zijne huisvrouw;

considerende, dat bij de gemelde acte van adoptie niets bedongen is, hetgeen tegen de wetten of de billijkheid zoude

strijden, maar integendeel, dat de voorschreven acte conform is aan een speciale wet van Gouverneur Generaal en Raden, vervat in hoogstderzelver resolutie van den 9en Mei 1769, waarbij, uithoofde dat niet zelden bij het adopteren onder den inlander bedenkingen en verschillen in het stuk van erfenisse wierden geboren, tot wegneming van die inconvenienten is gestatueerd, dat, wanneer Chinezen, Mohamedanen of andere onchristenen hunne kinderen aan een ander bij wege van adoptie overgeven, bij die overgave zullen moeten verklaren, of zij van het regt van erven van zoodanig over te geven kind of kinderen afzien, dan wel in het stuk van erfenisse geconsidereert willen blijven als eigen vader en moeder, ingeval zoodanig kind of kinderen door voor-overlijden iets mogten komen na te laten, met last voor de notarissen en ook de beambtschrijvers op de buiten-kantoren, tot het opstellen van alle wettige actens en instrumenten gequalificeerd, om, zoowel in het eene, als in het andere geval bij de actens dan wel contracten van adoptie te doen blijken van hetgeen de contractanten daaromtrent begeren te stipuleeren, nadat zij door hun behoorlijk onderrigt en ondervraagt zullen zijn op al het door Gouverneur Generaal en Raden gestipuleerde bij de onderwerpelijke resolutie, alles onder dezen verstande, dat, wanneer de eigene ouders van zulk kind of kinderen gerenuncieerd hebben van het regt van erven op dezelve en zulke geadopteerden geen wettige descendenten nalaten, de adoptant of adoptanten bij het sterven van dergelijk kind of kinderen zullen geconsidereert worden als vleeschelijke ouders, hetzij zoodanig kind bij uitersten wille gedisponeerd heeft of niet, en zelfs de naastbestaanden van den adoptant of de adoptanten, bij dezer laatsten voor-overlijden, evenals naastbestaanden van het geadopteerde kind of kinderen, indien de geadopteerde zonder testament komt te sterven, onverminderd het regt van erven, dat in alle gevallen zulk geadopteerd kind of kinderen dan wel derzelver wettige descendenten behouden op de ouders, welke de overgave van kind of kinderen gedaan hebben, en tevens verkrijgen

op dengene, welke hen adopteerd, tenzij het speciaal anders mogt begrepen of met de adoptie niet verder mogt beoogd worden dan de bezorging van eene goede opvoeding door den adoptant of adoptanten;

overwegende eindelijk, dat, nademaal de convenientie tusschen Gerlach en zijne huisvrouw ter eenre en de vrije vrouw Manis ter andere zijde rust op eene uitdrukkelijke wet van Gouverneur Generaal en Raden en het kind Paulina ab intestato is overleden, het aan geene verdere twijfel kan onderhevig wezen, dat, in stede van de vleeschelijke moeder of de suppliante in dezen, de naast bestaanden van de adoptanten, Gerlach en zijne huisvrouw, zooals die door het Indisch versterf-regt daartoe worden geroepen, ten volle tot de erfenis der nalatenschap van het kind Paulina geregtigd zijn;

besluit dienvolgende het bij requeste gedaan verzoek door de vrije vrouw Manis te ontzeggen, zooals het ligt, en daarentegen, conform het uitgebragte advis door den hoogen Raad van justitie, de naaste erfgenamen van den meermelden J. H. Gerlach en zijne huisvrouw volgens het Indisch versterf-regt voor geregtigd te verklaren als erfgenamen ab intestato van de nalatenschap, door het kind Paulina met den dood ontruimd.

27 Maart. *Maatregel ter bevordering van de circulatie van koper geld te Samarang en te Soerabaija.*

Is besloten, dat de winkeliers en Chineezen, zoo te Samarang als te Sourabaija, volgens eene te maken verdeeling zullen moeten fourneeren eene zoodanige somme in Japansch koper geld, als tot betaling der militaire tractementen aldaar, voor zoover die in koper geld genoten worden, maandelijks zal worden bevonden noodig te wezen, en zulks tegen verwisseling van een gelijk bedragen aan papieren van crediet uit 's Lands kas zonder eenige agio, ten einde hierdoor de kopere munt in de circulatie te behouden, 't militaire te gerieven en 't agioteeren tegen te gaan, in navolging van hetgeen te Batavia is

geintroduceert, alwaar de pachters en de potia's der bazaars, ingevolge van een deswegens door de hooge regeering genomen besluit ([1]), op denzelfden voet voor de militaire tractementen moeten fourneeren dertig duizend rijksdaalders, koper geld, 's maands, in ruiling tegens papieren van crediet.

27 Maart. *Aanstelling van opzichters bij houtstapelplaatsen.*

Is besloten, dat op de onder volgende houtstapelplaatsen Europeesche opzichters zullen worden geplaatst, als te:

Sourabaija, waaronder sorteert Banjer of Probolingo;

Grissee, waaronder Sidaijoe en Toeban;

Rembang, waaronder Lassum en Bantjar;

Joana, waaronder de dessa Pepedanghan bij de Wallahan en Taijoe;

Samarang, waaronder Karwelaan en Quala Damak;

Tagal, waaronder Bacoelang in 't Tagalsche en Gangang in het Paccalonganscho.

Voorts de tractementen van deze opzichters, zoowel als die der inlandsche hoofden, welke onder hen gesteld zijn, te bepalen, zooals dezelve bepaald worden bij dezen, als:

de Europeesche opzichters te Samarang, Rembang en Grissee, ieder 's maands op . . . . rd• 75

de zes inlandsche hoofden op de aan hen ondergeschikte stapelplaatsen, ieder 's maands op . . . . » 15

de Europeesche opzichters te Sourabaija en Joana, ieder 's maands op . . . . » 60

drie inlandsche, aan hen ondergeschikte hoofden, ieder 's maands op . . . . » 12

de Europeesche opzichter te Tagal, 's maands . . . . . » 50

de aan hem ondergeschikte inlandsche hoofden op de stapelplaatsen in het Paccalonganschc, ieder 's maands » 15

en te Bacoelang . . . . » 10

alles in zilver geld.

([1]) Zie boven bladz. 570.

Eindelijk te bepalen, dat de Europeesche opzichter der vereenigde stapelplaatsen van Tagal en Paccalongang zijne woonplaats op Tagal zal moeten kiezen.

28 Maart. *Toekenning aan den baas jager te Batavia van 60 rijksdaalders, papieren geld, 's maands.*

Hij moest daarvoor zes (vroeger 12) jaag-paarden onderhouden, nevens de noodige »boeijangers".

28 Maart. *Bepaling, dat het tractement der leden van het collegie van Schepenen voor $^1/_8$ gedeelte in zilver geld uit de stads-kas zoude worden betaald, dan wel met de onder ultimo van elke maand door de Regering te bepalen agio in papieren geld.*

Zulks was »aan alle overige ambtenaren ter hoofdplaats »Batavia toegestaan".

28 Maart. *Aanwijzing der standplaatsen van de schouten en onder-schouten in de ommelanden van Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

1° den bij besluit dezer regeering van den 3^{en} dezer aangestelden schout voor het Zuid Wester quartier alsnu te doen verblijf houden op Kouripang, leggende aan den weg van Tangerang naar Buitenzorg, na gissing van Tangerang Zuidelijk 30 paalen, van Jassinga Noord Oostelijk 40 paalen;

2° den schout van het Noordwester quartier op Batoe Tjepper, uithoofde van de groote jurisdictie, welke onder dit schoutambt, vooral aan den zeekant, zal komen en alwaar zig een groot deel slegt volk ophoud en in de regenmousson ontoeganklijk is, evenals die van het Zuidwester quartier en op denzelfden voet, toe te voegen eenen onderschout om verblijf te houden op Katapang.

28 Maart. *Ménage in de Bataviasche huishouding.*

Is goedgevonden en verstaan:

Ten eersten: onverminderd de bij besluit dezer regeering van den 21[en] dezer bereeds gemaakte bepaling, het generale secretarie te bepalen op de volgendę geëmploijeerdens:

1 1[en] gezworen klerk........................ rd[s] 2400
met behoud der leges, doch zonder meer;
1 adjunct 1[en] gezworen klerk................ » 2400
1 marginalist of register-houder.............. » 1440
1 archivaris en collationist................... » 1200
2 gezworen klerken ad rd[s] 100 ieder......... » 2400
4 ordinaire » » » 60 » .... » 2880
4 tweede » » » 40 » .... » 1920
4 derde » » » 30 » .... » 1440
4 vierde » » » 20 » .... » 960

Ten tweeden: bij den heere directeur-generaal te plaatzen:
1 klerk van rd[s] 60 en
1 » » » 40 of 's jaars................ rd[s] 1200

Ten derden: het kantoor van den translateur in de Maleidsche taal te bepalen op:
1 translateur à.................... rd[s] 2400 's jaars
1 klerk » .... » 360 »
2 klerken » .... » 240 »
4 assistenten » .... » 396 »

Ten vierden: het kantoor van den translateur in de Javaansche taal te stellen op:
1 translateur à. .... rd[s] 1800 's jaars
1 Javaanschen schrijver.......... » 118 : 19$^1/_5$ »

Ten vijfden: de generale rekenkamer bepaald te laten volgens de jongste organisatie, doch, als daar niet onder begrepen, in te trekken het gevalideerd extra-douceur voor twee klerken à rd[s] 20 ieder 's maands.

Ten zesden: het finantie-kantoor, benevens dat van de administrateurs-generaal op den onlangs bepaalden voet te laten, behalven twee klerken, welke aan ieder zijn toegestaan

à rd^{s} 20 ter maand en dezelve mitsdien te laten continueeren.

Ten zevenden: de wapenkamer te bepalen op:

1 boekhouder à .... rd^{s} 1200 's jaars
1 klerk » .... » 480 »
1 » » .... » 240 »

Ten agtsten: de administratie der suiker-pakhuizen te reduceeren tot op een administrateur en gevolglijk bij vacature deszelfs plaats onvervuld te laten.

Ten negenden: het artillerie-kantoor te bepalen op:

1 klerk à rd^{s} 40 of 's jaars.......... ...... rd^{s} 480
1 » » » 30 » » .... » 360

Ten tienden: de administratie der pakhuizen van Onrust bij vacature te supprimeeren en te verdeelen, de helft aan de Waterpoort en de wederhelft aan de Westzijdsche negotie pakhuizen.

Ten elfden: het tractements-kantoor te verminderen met den visitateur met zijne klerken, welke 's maands genieten rd^{s} 195 of 's jaars. .... rd^{s} 2340
den suppoost en twee klerken van het militaire departement, na vereveningh unner boeken, à rd^{s} 220 's maands of 's jaars......................... » 2640

Ten twaalfden: het tractement van den gezworen klerk bij den hoogen Raad van justitie in te trekken en het getal klerken voor dat collegie te bepaalen op twaalf.

Ten dertienden: bij de hooge militaire vierschaar, in stede van twee helmbardiers, een bode te doen fungeeren onder het genot van rd^{s} 45 ter maand of 's jaars rd^{s} 540.

Ten veertienden: de kerk- en school-dienaren te verminderen met 5 schoolmeesters, als ten onrechten opgebragt, tot rd^{s} 510 's jaars;

het voorlezerschap op Onrust rd^{s} 240 's jaars;

instede van 4 doop-boekhouders en 8 inlandsche krankbezoekers, slegts de helft aan te houden.

Ten vijftienden: de boekbinders te stellen op 4 boekbinders à rd^{s} 15 's maands ten dienste van het generale secretarie

en op 4 boekbinders, mede à rd[s] 15, voor de generale directie.

Ten zestienden: bij vacature het kantoor van den ontvanger generaal in te trekken en te laten overgaan op dat van den groot kassier.

Ten zeventienden: de bedieningen van ordinaire gecommitteerdens bij vacature te doen vervallen.

Ten agtienden: de post der gecommitteerdens over de suiker-culture bij vacature insgelijks te doen vervallen.

Ten negentienden: te bepalen, dat het collegie van huwelijksche en kleine gerechts-zaken voortaan uit hare eigen fondsen deszelfs onkosten moet impendeeren en bestrijden.

Ten twintigsten: de domestiken van zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal en de verdere bedienden voor deze regeering te bepalen op:

1 castelein voor het gouvernements gebouw à rd[s] 100 's maands........................ rd[s] 1200 's jaars
1 kamer-bewaarder.................. » 720 »
8 bodens à rd[s] 45 's maands......... » 4320 »

voorts 12 inlandsche ordonnancen, onderhouden op den voet van oppassers, doch jaarlijks een onkostbare montering, zeer gedistingeerd verschillende van die der oppassers, en dezelve te verdeelen, als:

6 ter dispositie van zijne excellentie,
2 voor den lieutenant-Gouverneur-Generaal,
2 » » directeur-generaal,
1 » » secretaris-generaal van den Maarschalk en Gouverneur Generaal, en
1 » » secretaris der hooge regeering.

Ten een en twintigsten: af te schaffen de afbetaling aan twee brieven-bestelders tot rd[s] 54 in het jaar.

Ten twee en twintigsten: de geëmploijeerde van het voormalig ambagts-kwartier alsnu te bepalen op:

1 lands-architect à.................. rd[s] 7125 's jaars
1 opziender der werken à............ » 3600 »
1 meesterknegt à.................... » 600 »

1 dessinateur, tevens de werken nagaande, à . . . rd[s] 360 's jaars en voorts te doen vervallen de alhier geëmploijeerd geweest zijnde geel-gieter, loodgieter en glazemakers.

Ten drie en twintigsten: de bediening van opziender der equipage smitswinkel, genietende rd[s] 1200 in het jaar, in te trekken.

Ten vier en twintigsten: almede in te trekken de opzienders-plaats op de equipage kuipers-winkel, bedragende 's jaars rd[s] 1200; en

Ten vijf en twintigsten: insgelijks te vernietigen den post van meesterknegt op den kaartemakers-winkel, genietende 's jaars rd[s] 360.

Het totaal bedrag dezer bezuinigingen bedroeg 94, 592: 47 $^{2}/_{3}$ rijksdaalders 's jaars.

Zie ook 19 Julij 1811.

28 Maart. *Intrekking van douceurs, enz.*

Zijne excellentie legd over een korte aantoning van diverse politique en andere ongelden, douceurs, procentos, spillage en andere partiele inkomsten van verschillende dienaren, welke na de jongst gemaakte bepalingen nopens de vaste tractementen en andere ingevoerde bezuinigingen alle dienen te worden ingetrokken, benevens een aantooning van de vermindering, welke in de verstrekkingen van verschillende huishoudelijke uitgaven zoude kunnen worden geleden, onder te kennen gave, dat door de besparing van alle welke uitgaven in het geheel, in vergelijk der uitgaven van het vorige jaar, eene menage voor 's Lands kas zal worden betracht van eenmaal honderd en dertien duizend zeven honderd zeven rd[s] twee en twintig stuivers, gedeeltelijk in zilver, kopere en papiere munt;

met voorstel wijders om, voor zoo ver de een of ander der bij de hiernevens overgelegde lijst vermelde uitgaven en douceurs niet reeds bij een bijzonder besluit mogt zijn ingetrokken, dezelve alle bij besluit van heden voor den vervolge te doen cesseeren;

volgende de gedachte lijst hierbij geinsereert:

	Zilver munt.	Koper.	Credit papier.
	rd^s	rd^s	rd^s
Collegie van Schepenen:			
tot tractementen van de substituten, oppassers en caffers..................	200 : —	6033 : —	3612 : —
voor boei-guastos der gevangenen van den drossaart........................	—	142 : 30	—
tot salaris aan den ijkmeester en bodens	—	330 : —	180 : —
politique ongelden, diverse:			
aan den hofmeester tot onderhoud van de helmbardiers-monteerings...........	—	—	650 : —
aan den sabandhaar voor vergulde wagens.............................	—	—	100 : —
Trains- en oorlogs-ongelden:			
aan de kruisprauwen van den kommandant der Sumbauwareezen, volgens besluit van den 4en October 1808......	—	1521 : —	—
aan den kommandant der Sumbauwareezen voor commissie-gelden, volgens besluit van den 8en Maart 1804.......	—	—	720 : —
Inkomsten des koningrijks Jacatra:			
de 10 pct, uit de pagten aan de inlandsche kommandanten, volgens besluit van den 9en Januarij 1798............	—	—	9750 : —
aan 't collegie van Boedelmeesteren, wegens 't jaarlijksch toegelegde $^1/_4$ uit de waijangs-pagt.......................	—	—	2100 : —
aan den koorn-molenaar voor tractement, volgens besluit van den 6en September 1805........................	—	—	264 : —
voor 1 pct. uit den verkoop van amphioen, ten behoeve van 't penniste-gesticht	72 : —	—	6213 : 23
spillage der administrateurs, zoo van de Westzijde, Waterpoort en Onrust...	—	—	6329 : 7
de $^1/_8$ rd^s aan de administrateurs van de suiker-pakhuizen..................	—	—	10318 : 17
aan de administrateurs van het kleeden-pakhuis voor het bergen en gadeslaan van de amphioen....................	—	—	1850 : 44
de vermindering in de koelij-gelden,			
Transporteere.......	272 : —	8026 : 30	42086 : 91

	Zilver munt.	Koper.	Credit papier.
	rd•	rd•	rd•
Per transport.......	272 : —	8026 : 30	42086 : 91
volgens koelij-rolle dato 3 Februarij 1809, volgens opgave van den welEdelgestrengen heer directeur-generaal, tot...........	—	—	22164 : 32
douceur a/d gecommitt. o/d rijstmarkt	—	—	270 : —
voor koelijs van de groote geldkamer.	—	—	408 : —
Politique dienaren:			
aan douarière Mom tot equivalent, instede van randsoen..................	—	—	250 : —
aan de gecommitteerdens van de groote geldkamer........................	—	—	480 : —
tot een douceur aan den suppoost van de wapenkamer.....................	—	—	50 : —
aan den gezworen klerk, voor wagenhuur ter rondbrenging van papieren aan de hooge regeering.................	—	—	325 : —
voor den inkoop van naamboeken en almanakken ten behoeve van de hooge regeering...........................	—	—	246 : —
tot een premie a/h negotie-comptoir..	—	—	1000 : —
tot een premie aan het secretarij-comptoir..........................	—	—	500 : —
aan het visite-comptoir ad idem......	—	—	1500 : —
aan den hofmeester, ter weder uitkeering aan den geheimschrijver..............	—	278 : —	204 : —
tot onderhoud der paarden van helmbardiers...........................	—	2160 : —	2160 : —
voor de werkjongens en koelijs in den boekbinders-winkel, item rapportgangers van diverse comptoiren en den inkoop van schrijfbehoeftens voor de secretarij zoude een quart minder, dan opgebragt is, in den vervolge bepaald kunnen worden, dus minder.........................	—	—	1500 : —
aan den aannemer van 't uitmodderen der rivieren, en zulks voor de rivier van de werf, agter het provisie-magazijn, en zoo langs 't casteel..................	—	1045 : —	114 : —
Transporteere.......	272 : —	11509 : 30	72859 : 27

	Zilver munt.	Koper.	Credit papier.
	rd^s	rd^s	rd^s
Per transport.......	272 : —	11509 : 30	72859 : 27
voor 1/4 rd^s aan de gecommitteerdens der suiker-culture....................	—	—	10318 : 17
't een pct. aan de pagters op het geteld koper geld.....................	—	3347 : 44	—
voor het inhuren van tjunias en pakhuizen moet slegts 2/3 gecalculeerd worden, zoodat hiermede in dit jaar gewonnen word...........................	—	15000 : —	—
somma.......	272 : —	29857 : 26	83577 : 44

of te zamen:

aan zilver.......	rd^s	272 : —
» koper.......	»	29857 : 26
» crediet papier	»	83577 : 44
totaal.........	rd^s	113707 : 22

Is navolgens dit voorstel besloten en mitsdien de afbetaling van de bij voorschreven lijst voorkomende posten, voor zoover niet reeds bij vorige besluiten afgeschaft en ingetrokken, alsnu af te schaffen en in te trekken, zooals geschied bij dezen.

28 Maart. *Besparing van uitgaven.*

Zijne excellentie exhibeerd een kort tableau van uitgaven, welke hoogstdenzelve bij examinatie der boeken dezer hoofdplaats van het vorige jaar zijn te voren gekomen, welke gedeeltelijk uit zich zelven komen te vervallen en gedeeltelijk door eene strictere oeconomie zullen kunnen worden uitgewonnen en waarvan het bedragen te zamen tot een montant van viermaal honderd twee en zestig duizend twee honderd en negen rd^s en negen stuivers, zoo aan zilvere, kopere als papiere munt, in alle gevalle door deze regeering zoude kunnen worden beschouwd als een fonds om daaruit de onvoorziene uitgaven voor dit loopende jaar, welke niet zullen zijn te

vermijden, ruim te kunnen goedmaken, blijkende dit een en ander nader uit de volgende

Aantoning van zoodanige gelden, dewelke geduurende den loop van dit boekjaar apparent niet behoeven uitbetaald te worden en ook gedeeltelijk van zig zelfs komen te vervallen, waardoor voor den Lande word ingewonnen het volgende:

	Zilver munt.	Koper.	Credit papier.
	rd^s	rd^s	rd^s
aan den kadet Merken voor reiskosten	323 : 16	—	—
aan Sandol Roij dito	—	—	8000 : —
» de Jong en Monnereau, dito	—	—	800 : —
» den lieutenant Quarles	480 : -	—	—
voor transport van den generaal Buijskes	3333 : 16	—	—
voor huishuur van Galderijen-Burg	—	—	3400 : —
» toelage of reiskosten aan het opperhoofd van Timor, Stopkeerb.	—	. .	300 : —
aan den 1[en] lieutenant Filereaux, voor qualificatie	300 : —	—	—
aan Iges en Mak, voor reiskosten en douceur	1356 : 24	—	—
aan diverse Ceilonsche staatsbannelingen, voor onderhoud	1398 : 18	2439 : 28	2252 : 28
aan van China overgekomen Chineese munters	3269 : 16	—	—
aan mondkost voor de Ceilonsche bannelingen	—	1416 : —	—
voor transportgelden, dito	12000 : —	—	—
aan diversen, in vergoeding wegens geleden schade bij alarm van hunne huizen	—	—	290 : —
voor het corps gewapende Chineezen, ter goedmaking hunner ongelden	—	—	1000 : —
voor de inlandsche piekeniers, ter bewaking der casernen en batterijen.	—	437 : 24	187 : —
aan de koelij's aan 't nieuwe fort te Tangerang	—	3000 : —	—
Transporteere	22459 : 90	7292 : 52	16229 : 28

	Zilver munt.	Koper.	Credit papier.
	rd•	rd•	rd•
Per transport.......	22459 : 90	7292 : 52	16229 : 28
aan maandgelden van 's Konings officieren, die op geene vaartuigen geplaatst zijn......................	540 : —	—	585 : —
voor schadevergoeding aan de overheden van het schip, de Tuijmelaar.	—	—	1075 : —
aan Gicquel de Touches, voor reiskosten.........................	5333 : 16	—	—
aan Pieters, voor tafel-gelden.....	1333 : 16	—	—
» Lie Boenko, tot schåvergoeding van zijn genomen vaartuig..........	351 : —	—	—
aan Tan Djokseeng, dito..........	—	—	2000 : —
» Gutzlaff, voor de koekraal tot casernen op Buitenzorg............	—	—	4000 : —
aan Kang Phoboon, voor 200 Chineesche artilleristen om de 6 maanden	—	—	4000 : —
voor 18 pct. uit de pagten aan de Chineesche officianten, volgens besluit van den 9en Januarij 1798 en 20en Maart 1801.....................	—	—	10537 : 8
schadeloosstelling aan diverse pagters...........................	—	—	7236 : 6
tot een middel van bestaan aan de officianten van de amfioen-directie, volgens besluit van den 15en Februarij 1808............................	—	—	17116 : 2
aan den scriba tot salaris na de dissolutie..........................	—	—	429 : 29
aan de tot het maken van bruggen, etc. in de bovenlanden gewerkt hebbende timmerlieden................	—	750 : —	2331 : 12
voor huishuur aan den directeur der fortificatien......................	—	—	600 : —
voor gratificatie aan drie suikerleveranciers.....................	—	—	3000 : —
aan den resident van Palembang, wegens aldaar aan den Lande voorgeschoten gelden.................	13717 : 41	—	—
Transporteeren.......	43735 : 7	8042 : 52	69138 : 85

	Zilver munt.	Koper.	Credit papier.
	rd^s	rd^s	rd^s
Per transport.......	43735: 7	8042:52	69138:85
aan den scriba van de bovenlandsche commissie..................	—	—	2500:—
tot douceur aan de commissie in de bovenlanden..................	—	—	6982:—
tot douceur aan den stuurman op het schip Mount Vernon...........	666:32	—	—
aan inkoop van erven en huizen..	—	—	185303:47
voor zee-schade aan 't kartelschip de Goede Trouw.................	—	—	2603:32
voor legdagen dito..............	2083:16	—	—
» vragt-penningen dito........	—	—	52533:16
aan Macaré, voor maakloon van koper geld.........................	—	—	10794:12
voorts het betaalde voor de overwigten aan de administrateurs voor coffij, etc. tot....................	—	—	58998:33
aan het visite-comptoir voor 't vinden van valsche balansen..............	—	—	333:16
aan Tencij, voor geleverde padij...	—	—	2365:—
voor 't ½ pct. uit den verkoop aan de generale directie...............	1591:25	—	14534: 8
somma.......	48077:44	8043: 4	406088: 9

sommarium totaal:

aan zilver.....	rd^s	48077 : 44
» koper munt	»	8043 : 4
» credit papieren........	»	406088 : 9
te zamen...	rd^s	462209 : 9

NB. Daarentegen zullen weder vele ontevoorziene uitgaven moeten gedaan worden, die men alsdan uit deze ingewonnen gelden moet vinden.

(Onder stond) Weltevreden, den 25en Maart 1809.

(w. g.) H. W. MUNTINGHE.

Zoo is verstaan daarvan deze aanteekening te houden.

28 Maart. ***Begrooting van inkomsten en uitgaven ten behoeven van Batavia voor het jaar* 1809.**

Zijne excellentie geeft te kennen, dat na de reductie van dienaren en de intrekking van verschillende posten van uitgave, douceurs en andere ongelden, waartoe deze regeering heeft besloten, en na de maatregelen, welke reeds te voren omtrent het invorderen der uitstaande gelden van de bank en van het vendu-kantoor door hoogstdenzelve waren genomen, zijne excellentie thans in staat gesteld was deze vergadering een calculative berekening te kunnen overbrengen van de inkomsten en uitgaven, waarop gedurende dit loopende jaar ter dezer hoofdplaats kan worden gerekend;

dat het deze regeering na examinatie der beide daartoe betrekkelijke en hierna geinsereerde memorien zoude consteren. dat de uitgaven daarbij ruim zijn genomen, zoodat dezelve niet ligt het daarvoor gecalculeerde zullen te boven gaan, zooals onder anderen blijkt uit het gestelde voor onderhoud van 's Lands gebouwen en fortificatien tot rd[s] 50,000, voor nieuwe werken tot rd[s] 100,000, voor inkoop van slaven tot rd[s] 150,000, terwijl daarentegen de berekening der inkomsten gebaseerd is op hetgeen men onderstelt zeker te zullen inkomen en daarbij op den verkoop van de meest renderende producten niet verder is gerekend dan tot een montant van rd[s] 153 : 788 : 24 papier en 26 : 699 : 24 zilver voor de aan handen zijnde geringe quantiteit van specerijen en voor den verkoop van koffij, peper, suiker, indigo, cattoene garens en houtwerken te zamen niet hooger dan tot een bedragen van rd[s] 700,000 papier en 100,000 zilver.

En daar het uit de vergelijking dezer beide memorien van uitgaaf en inkomst al verder zoude consteeren, dat, daaronder mede begrepen de thans nog in cassa zijnde gelden, de inkomsten voor dit loopende jaar de uitgaven zullen surpasseeren met een aanzienlijk bedragen van rd[s] 128 : 737 : 46 of rd[s] 968 : 673 : 15 papier en rd[s] 318 : 704 : 31 zilver, terwijl slechts op het koper een tekortkomst plaats heeft van

rd^s 100 : 364 : 10, 't welk uit het meerdere der papiere munt facil kan worden gesuppleerd, zonder dat daardoor het batig saldo voor het geheel werde verminderd, vertrouwende zijne excellentie, dat deze regeering naar mate der moeilijke omstandigheden, waarin zich deze kolonie ten aanzien van het debiet harer producten bevindt, deze vertooning van den finantieelen staat der hoofdplaats Batavia vrij voldoende zoude oordeelen en daarin eene geruststelling vinden tegens den nadeligen invloed, welke de tijds omstandigheden en de stremming van den vaart en handel bij voortduring op 's Lands kas mogten hebben, weshalven zijne excellentie al verder proponeerde om van deze gegevene communicatie aantekening te doen houden bij de resolutien van heden.

Memorie van zodanige gelden, als op heden in de respective kassen aan handen zijn en die gerekend worden gedurende den loop van dit jaar 1809 nog te zullen inkomen, te weeten:

	Papier.	Koper.	Zilver.
	rd^s	rd^s	rd^s
in de groote geldkamer is aan handen	750000 : —	—	304689 : 15
en aan onbekwame papieren van credit	95639 : —	—	—
in de groote geldkassa almede.	123900 : —	755 : 25	6033 : 41
nog is in de groote geldkamer van capitein Okimbell geseponeerd	1000 : —	—	5600 : —
op de quotisatie staat nog in te komen, vide memorie L^r A......	—	—	44873 : 16
» » » B......	—	—	165017 : 37
alsmede ook van vier op Paccalongang woonagtige Chineezen, die verzoek gedaan hebben om hun quota's alhier te mogen betalen, en waarvan de gemagtigdens zich ook reeds gemeld hebben, bedragende te zamen....................	—	—	10500 : —
de generale pagten (de amfioen-			
Transporteere.......	970539 : —	755 : 25	262512 : 13

	Papier.	Koper.	Zilver.
	rd^s	rd^s	rd^s
Per transport.......	970539 : —	755 : 25	262512 : 13
pagt daaronder gerekend) zullen buiten de Bantamsche pagt beloopen........................	972480 : —	—	—
het 1 percent op de amfioen-pagt bedraagt.............. rd^s 3192 en het ½ percent voor de generale directie.... » 1596	4788 : —	—	—
voor de pagt van de boom op de Europeesche goederen, etc. word alleen gecalculeerd.............	50000 : —	—	—
de pagt van de passer op Weltevreden bedraagt................	18000 : —	—	—
de agterstallige pagtpenningen bedragen rijksdaalders 272 : 239 : 12, doch men rekend, dat daarop alleen zal inkomen de helft met..........................	136119 : 30	—	—
aan onvoldaane vendu-rendementen wegens verkogte rijst, item diverse goederen, staat noch in te komen........................	244103 : 30	—	—
zoo ook wegens verkogte padij op Buitenzorg.................	25339 : —	—	—
voor de Maccassersche pas word gerekend......................	100000 : —	—	—
's heeren geregtigheid van verkogte huisen en erven word gerekend op.....................	30000 : —	—	—
het klein zegel almede op.....	20000 : —	—	—
» collateraal...............	30000 : —	—	—
» last- en ankeragie-geld....	5000 : —	—	—
op de winsten van de bank van leening en het vendu-kantoor zal men niet rekenen, wijl die apparent niet eerder dan in het aanstaande jaar in kas geteld zullen worden, zoo ook niet op de ambt-			
Transporteere......	2606368 : 60	755 : 25	262512 : 13

	Papier.	Koper.	Zilver.
	rd•	rd•	rd•
Per transport.......	2606368 : 60	755 : 25	262512 : 18
gelden, wijl het noch niet gedecideerd is, of daarvoor in dit jaar iets zal betaald worden.........	—	—	—
het saldo, dat de bank van leening volgens besluit van den 2en October anno passato noch in kas moet tellen, bedraagt...........	149585 : 22	—	.
aan uitstaande gelden staat in te komen van den pagter van de amfioen-pagt voor 15 kisten à 1700 Sp•, dat gerekend word aan papiere geld met de agio van 92 percent, bedragende met het 1½ percent als voren.....................	66259 : —	—	—
aan diverse, noch onvoldaane kas ordonnantien..................	42570 : 35	274 : 37	29929 : 29
waarbij komt het aangemaakt wordend koper geld, gerekend op 3000 pikols à rd• 92 : 30 is......	—	277875 : —	—
welke een en ander te samen zal bedragen..................	2864784 : 21	278905 : 14	566643 : 42
Nu volgen de producten, die men steld, dat verkogt zullen worden, alles egter calculatief gerekend; men rekend, dat tot Junij aanstaande noch per vendutie staan verkogt te worden, waarvan het geld in dit jaar inkomt, 1500 coijangs oude rijst, die na aftrek van de ongelden opbrengen zullen.........	105000 : —	—	—
zoomede dat van hieruit verkogt zullen worden om op Java afgehaald te worden 500 coijangs rijst ad rd• 50 met een agio van 80 percent door den anderen, de jongste scheepen daaronder gerekend........................	45000 : —	—	—
Transporteere.......	3014784 : 21	278905 : 14	566643 : 42

	Papier.	Koper.	Zilver.
	rd[s]	rd[s]	rd[s]
Per transport.......	3014784 : 14	278905 : 14	566643 : 42
de specerijen; van foelij, nagulen en nooten worden gerekend, dat uithoofde van den geringen voorraad alle verkogt worden, die dus bedragen zullen rd[s] 106798 contant, doch vermits apparent een groot gedeelte aan de jonken tegens papiere geld zal afgestaan worden, zoo zal men alleen rekenen ¹/₄ voor contant en ³/₄ voor papiere geld met 92 percent agio, maakt.	153788 : 24	—	26699 : 24
voor koffij, houtwerken, peper, suiker, indigo, kattoene garens, etc. (het schip de Isis daaronder gerekend, voor zooverre dit nog staat in te komen) zal men in deze ongunstige tijden alleen stellen een mediocre bedragen van rd[s] 800000, doch dat ook gerekend word zeker te zullen inkomen met..........	700000 : —	—	100000 : —
en het ¹/₂ percent op beide deze posten voor de generale directie zal almede beloopen............	4268 : 45	—	633 : 24
waarna de gezamentlijke inkomsten van Batavia in anno 1809 en waarop men meent zeker te zullen kunnen rekenen, zullen bedragen.	3872841 : 42	278905 : 14	693976 : 42

(Onder stond) BATAVIA, den 20[en] Maart 1809.

(w. g.) VAN IJSSELDIJK.

Nota. Men heeft in dezen op toevallige posten geheel niet gerekend, wijl dit onzeker is.

Memorie der uitgaven, welke in dit jaar, voor zooverre men berekenen kan, op deze hoofdplaats noch staan te geschieden, bestaande in:

	Papier.	Koper.	Zilver.
	rd•	rd•	rd•
aan tractementen is in de maand Februarij uitgegeven eene somma van rd• 132000; dan, vermits er nog veele veranderingen staan te volgen en op de agio op de contanten geene vaste rekening te maken is, zoo zal men daarvoor stellen rd• 126000 per maand, maakt voor 10 maanden........................	1150000 : —	110000 : —	—
de inlandsche troupes worden gerekend te zullen kosten rd• 23000 per maand, maakt voor 10 maanden.................	90000 : —	140000 : —	—
de leverantie van coffij word almede voor 1809 gesteld op 64000 pikols van 225 ℔ ieder, waarvoor de betaling zal bedragen......................	192000 : —	57142 : 24	327427 : 24
de suiker leverantie word gesteld op 80000 pikols en wel de helft eerste, drie agtste tweede en een agtste derde zoort, waarvoor de betaling mede bedragen zal contant .... rd• 418750 daarop is reeds betaald .... » 142500 rest nog te betalen rd• 276250 maakt met 92 pct. agio daarop..	530400 : —	—	—
aan de commissarissen over de suiker leverantie voor het ¹/₄ rd• per picol, gerekend met de agio.	19200 : —	—	—
de coelijloonen met de mandoors in de administratie worden gerekend op.................	2880 : —	16120 : —	—
de ordinaire gecommitteerdens worden alleen voor 6 maanden gerekend met................	4800 : —	—	—
Transporteere.......	1989280 : —	323262 : 24	327427 : 24

	Papier.	Koper.	Zilver.
	rd^{s}	rd^{s}	rd^{s}
Per transport.......	1989280 : —	323262 : 24	437427 : 24
voor aanbesteede werken van anno passato staat noch afbetaald te worden..................	16485 : 3	—	—
aan den aanneemer van de koper munt staat betaald te worden voor 3000 pikols koper à rd^{s} 8 per pikol...............	24000 : —	—	—
aan voorschot op het $^{1}/_{2}$ percent voor de generale directie staat uitbetaald te worden rd^{s} 16000 contant of met 72 percent agio.........................	27520 : —	—	—
aan den super carga Swaabe staat uitbetaald te worden ingevolge besluit van den 3^{en} Maart 1809 Sp^{s} 3583...............	—	—	4777 : 16
als mede aan intrest op de bij den Lande te goed hebbende gelden, gerekend voor 12 maanden, met rd^{s} 12289, doch men verondersteld, dat dit in papiere geld zal kunnen voldaan worden, maakt met 92 percent agio.................	23595 : —	—	—
aan gevalideerd wordende intressen op de gequotiseerde gelden, die door den anderen gerekend worden op rd^{s} 35500 contant of met 92 percent agio..........	68160 : —	—	—
aan noch onvoldaane wissels staat betaald te worden.....	9500 : —	—	23666 : 32
aan diverse rekeningen, egter na aftrek van dat geene, wat capitein. Wat voor zijn factuur te pretendeeren heeft, dat niet uitbetaald word..............	3128 : 24	507 : —	8400 : 35
waarbij komen de volgende			
Transporteere.......	2061668 : 27	323769 : 24	474270 : 98

	Papier.	Koper.	Zilver.
	rd•	rd•	rd•
Per transport.......	1061668 : 51	323769 : 24	474270 : 98
posten, die alleen gecalculeerd kunnen worden, als:			
de onkosten van het departement der marine.............	20000 : —	20000 : —	10000 : —
de onkosten van de arsenaalen	5000 : —	10000 : —	—
» » der hospitaalen..	8000 : —	6000 : —	—
» » van de justitiekamer met de predikanten en schoolen....................	6000 : —	6000 : —	—
het onderhoud van inlandsche grooten......................	3500 : —	3500 : —	1000 : —
voor pagt van ingekogt wordende goederen 's Landswegen..	10000 : —	—	—
aan te doene uitbetalingen voor het onderhouden van 's Lands gebouwen en fortificatie-werken word gerekend................	50000 :	—	—
en voor nieuwe werken word gecalculeerd................	100000 : —	—	—
voor huurloon van tjunias word gerekend...............	10000 : —	10000 : —	—
de vragtpenningen worden gecalculeerd op................	80000 : —	—	—
voor den inkoop van slaaven word mede gecalculeerd.......	150000 : —	—	—
voor den inkoop van provisien (buiten de arak, die reeds betaald is), item andere behoeftens voor de huishouding word gerekend..	50000 : —	—	—
ad idem voor materiaalen, het veraccordeerde ijzer daaronder gerekend....................	100000 : —	—	—
en voor extra ordinaire en niet te voorziene uitgaven word gesteld	150000 : —	—	—
waarna de uitgaven te samen zullen monteeren.............	2904168 : 27	379269 : 24	375272 : 11

(Onder stond) BATAVIA, den 20en Maart 1809.

(w. g.) VAN IJSSELDIJK.

Nota. Zijnde hierin egter niet gerekend op de verzending van contanten na de buiten-comptoiren of op van daar te trekkene wissels, noch ook op den inkoop van amfioen en lijwaten, wijl dit meest met producten betaald word, alsmede niet op den inkoop van vaartuigen en verdere Europeesche behoeftens, wanneer die mogten aangebracht worden.

Zoo is verstaan van dit een en ander deze aantekening te houden en hooggemelde excellentie voor de gegeven ouverture van dit een en ander te bedanken.

Bovenstaand stuk is, voor zoo verre bekend, de eerste begrooting van inkomsten en uitgaven, welke voor eenig deel van Nederlandsch Indië is gemaakt.

28 Maart. *Regeling der inkomsten van de inlandsche commandanten te Batavia.*

Zijne excellentie herinnert de vergadering, dat buiten de drie inlandsche kommandanten, aan dewelken bij besluit dezer tafel van den 4[en] Junij 1808 voor hun bestaan is toegewezen $^2/_3$ gedeelte der inkomsten van de voorheen in leen aan hun afgestaane, doch nu onlangs verkochte landerijen, de verdere inlandsche kommandanten omme en bij deze hoofdplaats nog genieten 10 percent uit het rendement der pachten van het slachten van vee, de vischmarkt en den handel aan de schepen en vaartuigen en zulks ingevolge een besluit van heeren Commissarissen-Generaal van den 13[en] Januarij 1798 provisioneel en tot dat daaromtrent eene nadere schikking zoude zijn gemaakt;

en avanceert tevens, dat het oneigenaartige, dat diergelijke inlandsche campongs-hoofden participeren in de publieke 's Lands inkomsten, zijne excellentie reeds vroeger bewogen zoude hebben om deze regeering een voorstel tot intrekking dezer 10 percent uit sommige pachten te doen, indien daartegen niet in consideratie was gekomen, dat deze kommandanten inderdaad nog van eenigen dienst zijn voor het

gouvernement tot bewaring der rust en goede order onder hunne onderhoorige campongs en tot afdoening van kleine geschillen, waarvoor de billijkheid vorderde, dat hun eenig dedommagement in plaats der bevorens genotene procento's uit het rendement der voornoemde verpachtingen wierde toegelegd;

en dat, ofschoon hoogstdezelve getracht had dit dedommagement zonder eenig bezwaar der publieke kas te vinden, zoo was daartoe echter uithoofde van het onvermogen van den gemeenen inlander omme en bij deze hoofdplaats geene mogelijkheid geweest;

weshalven zijne excellentie het volgende voorstel deed om, met intrekking der 10 percent uit het rendement der pachten van het slachten van vee, de vischmarkt en den handel aan schepen en vaartuigen, in die plaats aan ieder der inlandsche kommandanten, welke daarin thans nog participeren, toe te leggen hun leven lang een vast inkomen van 250 rd[s], papier geld, 's jaars, betaalbaar uit de stads kas;

met verdere bepaling nochtans, dat het getal dezer kommandanten, thans in het geheel 13 uitmakende, door uitsterving zal worden gereduceerd op zeven, de kommandanten der Ooster en Wester Javanen daarmede onder begrepen, en wel in diervoegen dat:

1° de vijf compagnien Balliërs werden gebragt op twee compagnien;

2° de drie compagnien der Bouginesen worden gebragt op een compagnie;

3° dat de compagnie der Maccassaren, staande onder Daing Mabela Mabalie, kommandant van campong Baroe, bij deszelfs overlijden worde ingetrokken en gevoegd bij de compagnie Bouginesen;

4° dat de compagnie Maleijers, staande onder Djaman Abdulla, kommandant van campong Malaijo, bij deszelfs overlijden mede worde ingetrokken en gevoegd bij de compagnie der parnakans;

5° dat de drie compagnien Ambonesen en Boetoenders der

Mandharesen en der Sumbawaresen bij versterf werden gebragt tot een compagnie; en

6° dat de compagnie parnakans, als vrij aanzienlijk, in wezen werde gelaten.

Na welke reductie het geheel onderhoud der inlandsche kommandanten niet meer zal belopen dan rd^{s} 1750, papiere munt, 's jaars, ten laste van de stads kassa;

als zullende de inkomsten der twee kommandanten van de Ooster en Wester Javanen na overlijden der thans fungerende gerekend moeten worden tegens rd^{s} 250 's jaars.

Is conform dit voorstel besloten en mitsdien hetzelve dusdanig te arresteeren.

28 Maart. *Tarief voor houtwerken, ten behoeve van het Gouvernement in de Vorsten-landen aan te koopen.*

Zie Daendels, staat der Ned. O. I. bezitt., bijlagen I. org. st. houtbosschen, n° 11.

28 Maart. *Voorschriften nopens hospitalen.*

Is besloten:

1° dat voor de verpleging der zieken in de hospitalen van koopvaardij-schepen, welke in Holland zijn uitgerust, een rijksdaalder en van koopvaardij-schepen, toebehoorende aan particulieren in deze colonie, een halven rijksdaalder daags, zilver geld, zal worden gedeclareerd;

2° dat alle onkosten, welke op het begraven, zoo van de gemelde, als van alle andere, vreemde zeevarenden vallen, op hunne rekeningen zullen worden gebragt;

3° de sabandharen te Batavia en te Samarang, mitsgaders den scriba te Sourabaija, een ieder in den haren, te chargeeren met de invordering der verpleging- en andere onkost-gelden, welke door gemelde zeevarenden in de hospitalen worden gemaakt,

4° dat door de contrarolleurs der hospitalen maandelijks of zoo dikwijls zulks vereischt wordt, extracten uit de on-

kost-rekeningen zullen moeten opgemaakt en, door den commissaris van oorlog geviseert, aan de generale rekenkamer ter registratie ingezonden en aan de sabandharen te Batavia en te Samarang, mitsgaders aan den scriba te Sourabaija, moeten worden afgegeven om door den laatste geincasseerd en de penningen in 's Lands kas te worden overgebragt;

5° tot het afgeven van billetten aan behoeftige personen, om zonder kosten in de hospitalen te worden opgenomen en verpleegt, te autoriseren, als voor Batavia: den president van het collegie van Schepenen; voor Samarang den prefect aldaar en voor Sourabaija den gezaghebber in Javasch Oosthoek.

28 Maart. *Last tot het afbreken van verscheidene gebouwen binnen en buiten de stad Batavia.*

De bewuste gebouwen waren:

in het kasteel:

het gouvernement met deszelfs bijgebouwen, de voormalige generaals-wagt met hetgeen daaraan annex is;

de voormalige hoofd-wagt met de daarbij bevindelijke caserne;

de zoogenaamde stal voor de ulahnen en reserve;

buiten het kasteel:

de zoogenaamde hofmeesters-woning en het voormalige laboratorium, met derzelver dependentien;

in de stad Batavia:

het blokhuis, bekend onder den naam van het Midden-punt;

op de stads vestingwerken:

het kruithuis Groningen;

de kruithuizen, bekend onder den naam van groot en klein Overijssel;

de kasernes op en onder de punt, de Klip, en verder alle zoodanige gebouwen aan de stadspoorten als tot logies en wagten van het guarnizoens-bataillon actueel niet meer benoodigd zijn;

buiten de stad Batavia:

de gebouwen en het muurwerk van het fortje, de Waterplaats genaamd, van het fortje Jaccatra en van het blokhuis Wilgenburg.

De alsnog bruikbare materialen van die gebouwen moesten gebezigd worden tot de oprichting van kazernes, »op de Waterplaats en het daarnaast tusschen de kruitmolens en het Molenvliet gelegen terrein voor een bataillon van 1200 man en voor twee compagnien artillerie, te zamen voor vijftien hondert man, met de pavillions voor de officieren daarbij, in diervoegen, dat de casernes in agt blokken bestaan en een langwerpig vierkant uitmaken, waarvan de openingen tusschen de blokken met hek en barrières gesloten worden".

28 Maart / 18 April. *Intrekking van het ambt-geld voor alle ambtenaren.*

Onder remarque, dat het de attentie van deze regeering niet ontgaan zoude wezen, dat bij de berekening der inkomsten voor dit jaar niet was gecalculeerd geworden op hetgeen de belasting van het ambtgeld der dienaren ter dezer hoofdplaats zoude hebben moeten rendeeren;

dat het oneigenaartige dezer belasting van het begin, dat dezelve in deze kolonie is ingevoerd, eenparig is erkend, daar dezelve, zal hij geheven worden van de wettige inkomsten der dienaren, met de eene hand neemt, 't geen met de andere gegeven wordt, en bij de onderstelling, dat er bovendien nog stille winsten en voordeelen zouden bestaan, dezelve wettigd en homologeerd en dus doende het gouvernement buiten staat wordt gesteld om de misbruiken en malversatien, waar uit dezelve zouden kunnen spruiten, naar merite te straffen en tegen te gaan;

dat wijders de eenige reden, welke voor het behoud dezer belasting nog konde pleiten, was de zeer onregelmatige wijze, waarop de meeste dienaren in Indiën hunne inkomsten uit

bepaalde overwigten, spillagien, winsten op den handel en andere voordeelen genoten, die dikwerf onzeker zijnde en meer kunnende beloopen, dan tot eene billijke bezoldiging hunner werkzaamheden toereikend was, daardoor in de meeste gevallen eene vermindering konden lijden; dan daar thans meest alle ambtenaren, zoo wel op Java, als ter dezer hoofdplaats en ook op de buiten-kantoren, voor zooverre de eerste bediendens aangaat, op een vast en wettig inkomen gesteld zijn, evenredig aan het gewigt, de verantwoordelijkheid en werkzaamheden hunner bedieningen, en daardoor cesserende alle redenen, welke voor het behoud dezer belasting zouden kunnen worden aangevoerd en een verdere continuatie van dezelve niet anders dan van den nadeeligsten invloed zoude kunnen zijn op de moraliteit van alle dienaren en het Gouvernement zelve beletten om hen te houden tot de stricte pligtsbetrachting, welke zij thans het regt heeft van hen te vorderen.

Op grond van deze consideratien en te meer, wijl het ambtgeld op gantsch Java, Cheribon en voor een groot gedeelte mede ter dezer hoofdplaats reeds is ingetrokken, proponeerd zijne Eccellentie de belasting van het ambtgeld der dienaren over geheel Indiën op te heffen en daarvan bij publicatie aan den volke kennis te geven.

Is overeenkomstig het opgemeld voorstel besloten en om de gemeente hiervan bij publicatie kennis te geven.

29 Maart. *Afstraffing van een Chinees wegens onwaarheden in zeker rekest.*

Ingekomen zijnde een request van den Chinees, Tja Sinko, wonende op Atje, houdende verzoek om, op grond der daarvoor geallegeerde redenen, te worden begunstigd met de pacht van het zout, de madat-kitten, kramerijen en topbanen op Pakies, benevens de daarop gevorderde consideratien van den prefect der Jaccatrasche en Preanger Regentschappen, van Motman, uit welke laatste gebleken is, niet alleen, dat tot appui van

dit verzoek onware middelen bij den voorschreven requeste zijn geëmploijeerd, maar ook, dat de denunciatien tegen den prefect van eene eigenbatige en verkeerde handelwijze, waardoor zoude worden belet, dat geen zout naar de stad wordt afgevoerd, ten uiterste gehazardeert en van allen grond ontbloot zijn.

Is besloten, dat aan den requestrant tot straffe voor deze valsche aanklagte, met zooveel stoutheid, als impudentie tegen een der eerste ambtenaren aangevoerd, in het openbaar eene gevoelige correctie zal worden geappliceert van vijftig stokslagen, wordende de boschganger te Pamanoekan gechargeert met de executie van dit besluit.

30 Maart. *Vergunning tot invoer te Samarang van op Bali gekochte opium.*

Zijne excellentie, ontvangen hebbende de requeste van den pachter der amfioen-kitten te Samarang, Ko Goan Goei, daarbij verzoek doende, dat, vermits uit de schaarsheid van amfioen en het groot vertier daarvan op Java welligt te voorzien was, dat door het gemis van dat artikel het debiet daarvan geheel zoude moeten stilstaan tot merkelijke prejudicie der door hem aangeslagene pacht, aan hem, suppliant, mogt worden toegestaan om op Balij amfioen te mogen inkoopen en dezelve op Samarang in te voeren, onder verbintenis om voor ieder in te voerene kist aan den Lande vijf honderd ronde, zilveren realen van 64 stuivers aan pacht te zullen betalen;

overwegende, dat door het toestaan van evengemeld verzoek, niet alleen aan de presente schaarsheid aan dat artikel te Samarang zal worden tegemoet gekomen, maar ook, dat zulks een middel zijn zal, waardoor alle andere reclames tot afslag van pacht-penningen worden afgesneden en tevens aan den Lande daarenboven een billijk voordeel op de aldus in te voeren amfioen wordt verzekerd;

heeft besloten het verzoek van den suppliant te accordeeren en hem mitsdien de vrijheid te verleenen om op het eiland

Balij of elders amfioen in te koopen en dezelve naar Samarang over te brengen, zullende de invoer op geene andere plaatsen wezen toegestaan, en zulks provisioneel en tot weder opzeggens toe, onder de conditie, dat voor ieder in te voeren kist vijf honderd ronde, zilveren realen van 64 stuivers aan pacht zullen worden betaald ten behoeve van den Lande en bij elken aanbreng daarvan behoorlijke aangave zal moeten geschieden.

30 Maart. *Vergunning voor een op verzoek ontslagen opziener der koffij-cultuur in Galoeh »zijne pretensien »op den regent van Galo langsamerhand in te vorderen, »mits dezelve vooraf specificq aan het oog van Zijne »Excellentie den Maarschalk en Gouverneur-Generaal »onderwerpende".*

31 Maart. *Reglement voor de Cheribonsche Preanger-landen.*

Art. 1. De prefecture der Cheribonsche Preanger-landen zal bestaan uit drie regentschappen, met name die van Limbangang, Soecapoera en het land Galo.

Art. 2. De grensscheidingen der Cheribonsche Preanger-landen zullen om de Oost de concert met den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden nader worden geregeld.

Art. 3. De regenten der Cheribonsche Preanger-landen zullen alle op nieuw worden aangesteld of bevestigd.

Art. 4. Bij ieder dezer regenten zal verder worden aangesteld een pepattij, die in rang naast denzelven zullen volgen.

Art. 5. De prefect der Cheribonsche Preanger-landen zal, evenals alle overige prefecten op Java, de eerste persoon zijn in zijn prefecture en als gouverneur civiel van dezelve worden geconsidereerd; deszelfs tractement is bepaald bij besluit van 3 October 1808.

Art. 6. Hij zal tot zijne adsistentie hebben een Europeeschen klerk met rd[s] 20 ter maand en voorts een Javaanschen schrijver met rd[s] 10.

Art. 7. In elk der drie regentschappen, welke deze prefecture uitmaken, zal voorts een Europeesche opziender over de koffij-plantagien worden aangesteld, genietende in de regentschappen van Limbangang en Soecapoera een tractement van rd[s] 2000, zilver geld, in het jaar en in dat van Galo rd[s] 1500, tot zoolang zij door de vermenigvuldiging der koffij-cultuur in plaats van een vast tractement prefereeren zullen 12 stuivers, zilver, te genieten voor ieder pikol koffij van 126 à 128 ℔, welke haar regentschap zal leveren.

Art. 8. De prefecture der Cheribonsche Preanger-landen zal ten aanzien van het administratieve onmiddelijk ondergeschikt zijn aan de generale directie ter hoofdplaats Batavia en alle ambtenaren in dezelve comptabel aan de generale rekenkamer aldaar.

Art. 9. Ook zullen zij in alle justitieele zaken, zoowel civiele, als crimineele, onmiddelijk sorteeren onder de jurisdictie van den hoogen Raad van justitie te Batavia.

Art. 10. Insgelijks zullen de boedels van insolvente of ab intestato overledene dienaren en die, waarin zich onmondige erfgenamen mogten bevinden, ter administratie of verevening aan de Weeskamer, den curator ad lites of sequester ter hoofdplaats Batavia moeten worden overgebragt, blijvende het eenlijk aan den prefect gedemandeerd om, in cas van gepleegde misdaad, waarop corporeele apprehensie moet volgen, de schuldige provisioneel in verzekerde bewaring te nemen en voorts boedels, welke als voorschreven aan de Weeskamer, den curator ad lites of sequester ter hoofdplaats Batavia komen te vervallen, terstond na het overlijden der dienaren, ten overstaan van twee getuigen te doen inventariseeren en verzegelen.

Art. 11. De prefect der Cheribonsche Preanger-landen zal, evenals die der overige prefectures op het eiland Java, met de zorg voor de veiligheid, goede orde en policie in de aan hem ondergeschikte landen en districten belast zijn, doch voornamelijk zijne aandacht hebben te vestigen op de uitbreiding en verbetering der koffij-culture en op alle verdere zaken en inrigtingen, welke daartoe dienstbaar kunnen wezen.

Art. 12. Tot handhaving der goede orde en policie zal hij in zijn dienst hebben een getal van 12 oppassers, die ten koste der respectieve regentschappen voor de eerste maal gekleed en van eene complete uitrusting van paard, zadel en dies verder toebehooren zullen worden voorzien en voorts tot hun onderhoud genieten 1 1/2 jonk rijstlanden, ieder, met verpligting om daaruit voor het vervolg hun eigen kleeding en equipage-goederen te vinden.

Art. 13. Ten aanzien der koffij-culture zal hij zich in de eerste plaats hebben te gedragen aan de bepalingen, voorkomende bij de instructie van den inspecteur-generaal der koffij-plantagien op het eiland Java, en voorts exactelijk hebben te observeeren alle de orders, welke hem ten dien opzichte òf door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal òf door den gedachten inspecteur-generaal zullen worden gegeven.

Art. 14. Ten einde het belang der respectieve regenten in zijne prefecture zooveel te nauwer aan de uitbreiding dezer culture te verbinden zal aan ieder van dezelve tot hun inkomen worden toegelegd één rd^{s}, zilver geld, per pikol van 126 of 128 ℔, welke uit hunne regentschappen zal worden geleverd, met verpligting om daaruit, evenals zulks in de Bataviasche ommelanden plaats heeft, 12 stuivers per gelijke pikol aan de respectieve inlandsche opzienders der plantagien toe te leggen.

Art. 15. En om de ingezetenen dezer prefecture ter gelijker tijd zoo veel te meer tot de gedachte culture aan te moedigen zal aan dezelven vooreerst, buiten de leverantie der koffij, geene andere verpligte leverantie worden opgelegd, zullende de prefect eenlijk gehouden zijn om aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal deszelfs considerațien in te dienen, in hoe verre in sommige districten, welke voor de culture der koffij geheel ongeschikt zijn, de leverantie van dit artikel door die der kapas zoude kunnen worden vervangen.

Art. 16. In die districten nochtans, welke voor de aan-

planting van koffij vatbaar zijn, zal aan ieder huisgezin, zoowel aan de geestelijken en priesters, als anderen, met uitzondering alleen van den hoogen priester, een vast getal boomen ter aanplanting worden opgelegd, geëvenredigd naar den afstand der plantagiën van hunne wooningen en van de plaatsen der aflevering, alsmede na de qualiteit der gronden, waaromtrend eene nadere bepaling door den inspecteur-generaal met concurrentie van den prefect zal worden beraamd en ter approbatie van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal voorgedragen; en zal voortaan voor elke pikol van 225 ℔ aan den gemeenen man worden betaald vier rijksdaalders, zilver geld.

Art. 17. Buiten het werk van het planten der boomen, het zuiveren der tuinen en den afvoer der producten zullen geene andere heerendiensten van den inlander mogen worden gevergd, dan alleen tot het maken en verbeteren der publieke wegen, het doen van militaire en andere transporten van gouvernementswegen, het opslaan van lootsen, pakhuizen of andere gebouwen, die ten dienste van den Lande moeten strekken, het opwerpen van redouten, batterijen en andere militaire werken, welke tot hunne eigene defentie moeten dienen, en eindelijk tot het presteeren der noodige battoorsdiensten aan publieke ambtenaren, wanneer dezelve in officie reizen, waaromtrent dezelfde bepaling zal worden in acht genomen, welke bij art. 43 van de organisatie van Java's Noord-Oostkust en art. 12 van de 3e afdeeling van het reglement van bestier voor de Cheribonsche Sulthans-landen, is vastgesteld.

Art. 18. Alle verdere heerendiensten zullen van nu voortaan zijn en blijven afgeschaft, met uitzondering nochtans van die genen, welke volgens oud gebruik aan de regenten en verdere inlandsche hoofden werden bewezen, doch onder welk voorwendsel het aan den prefect in het bijzonder wordt gedemandeerd te zorgen, dat de gemeene man aan geene knevelarijen of onderdrukking onderhevig werde gemaakt.

Art. 19. Zullende hij, prefect, daarbij hebben te letten,

dat door de inlandsche hoofden en regenten geen meerder getal ingezetenen in hun gevolg werde genomen, dan van ouds gebruikelijk is geweest en tot de verrigting hunner huiselijke diensten noodzakelijk kan worden geoordeeld

Art. 20. Dat ook, buiten eenige geringe geschenken van vrugten, pluim-vee of eetbare waren, door dezelve geene giften of gaven van den gemeenen man werden aangenomen, veel min gevorderd en dat in het bijzonder door de regenten zelve geen misbruik werde gemaakt van de aanstelling of afzetting van mindere hoofden om daardoor òf die hoofden zelve òf den gemeenen man op eene ongeoorloofde wijs te knevelen en te onderdrukken.

Art. 1. Tot voorkoming van welk laatste misbruik voortaan geene afzettingen van mindere hoofden zullen geschieden dan onmiddelijk door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, terwijl de aanstellingen der voornamere hoofden en wel, voor zooverre de regenten, pepattijs en groot jaksa's betreft, mede onmiddelijk door hoogstgemelde zijne excellentie zullen geschieden en voor het overige uit hoogstdeszelfs naam door den prefect.

Art. 22. Ten bewijzen van welke aanstelling aan ieder derzelven dan ook eene behoorlijke acte zal worden verleend, geschreven op gestempeld papier, als:

voor een regent op een zegel van.............	rd[s]	100
» » pepattij van den tommongong op een zegel van...............................	»	5
voor een hoogen priester op een zegel van.......	»	3
» » minder » » » » ».......	»	1
» » mantri » » » ».......	»	1

En door welke acten van aanstelling alle de thans aanwezige, zoowel als de nog aan te stellene hoofden op nieuws in hunne posten zullen worden bevestigd, zoo als de prefect der Cheribonsche Preanger-landen dan ook verpligt zal zijn daartoe, zoo spoedig mogelijk, eene nominative voordragt aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal in te zenden.

Art. 23. En zal hij, prefect, wijders zorgvuldig hebben te letten, dat het houden van vrije Javanen als verpandelingen en het verhuren van dessa's, zoo hetzelve in de Cheribonsche Preanger-landen in zwang mocht gaan, voortaan kome te cesseren, op alle zoodanige poenen, als daar tegens bij placcaat van den 14en Julij en 20 Augustus 1808 zijn gestatueerd.

Art. 24. Aan den prefect nochtans zal het geoorloofd zijn tot zijn particulieren dienst, tot het snijden van gras, het oppassen van paarden en andere huisselijke verrigtingen maar een aantal van 20 man vrijwillig te engageeren, mits aan dezelven, buiten hunne rijstvelden, maandelijks werde te goed gedaan 48 stuivers, zilver geld, en eene verstrekking van 40 ponden rijst per kop.

Art. 25. In zelver voege en tegens een gelijke belooning zal het aan den scriba, mitsgaders aan een ieder der opzienders over de koffij-plantagien, gepermitteerd zijn om in hunnen particulieren dienst te engageeren, de eerstgenoemde een aantal van 2 à 3 en laatstgenoemden van 10 Javanen, ieder.

Art. 26. Tot handhaving der rust en goede orde zullen de ingezetenen der Cheribonsche Preanger-landen, even als die der Sulthans-landen, verpligt zijn in de nabijheid der hoofd-negorijen, dessa's, prefects wooning, zoomede op de passeerbaan der regenten en in de nabijheid van 's Lands pakhuizen en magazijnen eene geregelde nachtwacht te houden, in zelver voege als zulks bij het reglement van bestier voor de Cheribonsche sulthans-landen is bepaald geworden.

Art. 27. Ten zelfden einde zal de prefect der Cheribonsche Preanger-landen nog hebben te zorgen, dat geen dorp of dessa in zijne prefecture van een behoorlijk opzicht en inlandsch hoofd ontbloot zij, daarbij nochtans lettende, dat in de grootere dessa's, boven de tien huisgezinnen bevattende, niet meer dan twee hoofden, als een koewoe of mantrie en een prenta, petingie of loerah werde aangesteld, en dat daarentegen in de kleindere dessa's, van zes tot tien huisgezinnen

groot, slechts een prenta of loerah werde geplaatst, terwijl voortaan alle mindere gehuchten, geen zes huisgezinnen sterk, met de naastbij gelegene grootere dessa of die, waaronder dezelve tot dusverre hebben gesorteerd, zullen moeten worden ingelijfd.

Art. 28. Ten aanzien der administratie van de civiele en criminele justitie onder den inlander zullen in de Cheribonsche Preanger-landen dezelfde inrigtingen en bepalingen worden ingevoerd en agtervolgd, welke daaromtrend bij besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal voor de Jaccatrasche en Preanger bovenlanden zijn bepaald en welk besluit mitsdien als hierbij geinsereerd zal worden gehouden.

Art. 29. Ter voorkoming der misbruiken, welke van de particuliere blokhuizen der regenten en andere inlandsche hoofden kunnen worden gemaakt, zal de prefect der Cheribonsche Preanger-landen wijders hebben te zorgen, dat, met afschaffing van dezelve, in de hoofd-negorij, waar hij zijne residentie zal houden, een steenen blokhuis ten dienste der prefecture in het algemeen en voorts in ieder der beide overige regentschappen een minder ten koste der respective regentschappen werde opgericht en dat wijders alle misdadigers, waar dezelve ook binnen zijne prefecture mogen zijn opgevat, binnen den tijd van twee maal vier en twintig uuren na hunne apprehensie in het groote blokhuis der prefecture worden overgebragt, met opgave der redenen, waarom de apprehensie gedaan is.

Reserverende zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal aan zich om in alle de vorenstaande artikelen zoodanige ampliatie en alteratie te maken, als in der tijd zal worden bevonden te behoren, speciaal met opzicht tot de plaatsen, alwaar de leverantie der producten geschied, indien na gedaan onderzoek mogt blijken, dat daartoe een geschikter plaats als Carang Sambong konde worden bepaald en wel aan een der rivieren, welke in de Zuid-zee uitloopen.

Zie ook 3 October 1809.

1 April. *Reglement op het heffen te Samarang en te Soerabaija:*

1° *van oorgeld van paarden, toebehoorende aan personen, die niet gerekend konden worden onder de Chinezen en inlanders;*

2° *van wagen-pacht van Chinezen en inlanders.*

Art. 1. De voormalige wagenpagt, ten opzichte der ambtenaren, burgers en ingezetenen, tot de Chinesche en Mahometaansche of inlandsche natien niet behorende, word finaal afgeschaft en in dies stede geintroduceerd een oorgeld van de paarden, 't welk voor de eerste maal over dit lopende jaar 1809 en vervolgens jaarlijks van Lands wege zal worden geheven.

Art. 2. Dien volgende wordt aan een iegelijk toegestaan een of meer wagens of chaisen en zoveel trek- en rijpaarden te houden, als hij goed vindt, mits jaarlijks onder de benaming van oorgeld aan pagt betalende:

voor	een	trek-	of	rijpaard	rd^s	10
»	twee	»	»	rijpaarden	»	20
»	drie	»	»	»	»	30
»	vier	»	»	»	»	40
»	vijf	»	»	»	»	50
»	zes	»	»	»	»	60
»	zeven	»	»	»	»	75
»	acht	»	»	»	»	90
»	negen	»	»	»	»	105
»	tien	»	»	»	»	120
»	elf	»	»	»	»	135
»	twaalf	»	»	»	»	150
»	dertien	»	»	»	»	165
»	veertien	»	»	»	»	180
»	vijftien	»	»	»	»	200
»	zestien	»	»	»	»	220
»	zeventien	»	»	»	»	240
»	achttien	»	»	»	»	260

voor negentien trek- of rijpaarden .... rd• 280
» twintig » » » en daar boven . » 300

Zullende deze belasting voortaan moeten worden opgebragt door allen en een iegelijk, zonder onderscheid, en niemand eenige vrijdom daarvan mogen genieten, hetzij geheel of gedeeltelijk, dan voor zoo verre zulks bij dit reglement uitdrukkelijk is gestatueerd; doch, voor zooverre deze of geene ambtenaren zich daarbij in evenredigheid der inkomsten hunner bedieningen te zeer zouden mogen vinden bezwaard, zal het den zoodanigen vrij staan zich deswegens aan ons te adresseeren, ten einde daaromtrent zoodanig te disponeeren, als wij na bevinding van zaken zullen oordeelen te behooren.

Art. 3. De militaire officieren zullen voor hunne rijpaarden vrij wezen van deze belasting.

Art. 4. Almede zullen de navolgende personen zich vrij van oorgeld mogen houden:

de deurwaarders van de respective Raden van justitie te Samarang en te Sourabaija, ieder twee rijpaarden;

de geweldigers, mede ieder twee rijpaarden, en de justitie dienaren ieder een paard.

Art. 5. De wagenverhuurder te Samarang wordt almede van de voorschreven algemeene bepaling geëximeerd en zal kunnen volstaan met de betaling van vijf rijksdaalders voor elk der paarden, welke hij aanhoud, blijvende overigens de orders en reglementen omtrend het stuk der wagenverhuurderij in hun geheel.

Art. 6. Een iegelijk zal verpligt zijn voor ultimo Januarij van elk jaar ten kantore van de na te melden collecteurs opgave te doen, onder presentatie van eede, van het getal paarden, waarvan hij de voorschreven belasting moet betalen, op poene eener boete van vijftig rijksdaalders, wanneer zulks wordt verzuimd, en van een boete van drie honderd rijksdaalders, wanneer mogt blijken de voorschreven opgave niet ter goeder trouw te zijn geschiedt, en verder als mijneedig te zullen worden gestraft.

Art. 7. De betaling zal vervolgens moeten geschieden voor

ultimo Februarij ten kantore van voornoemde collecteurs en tegens schriftelijke quitantie van dezelven, om ten allen tijde te kunnen dienen tot bewijs, op poene van eene boete van een honderd rijksdaalders, wanneer zulks wordt verzuimd; en zal tegen de nalatigen bij parate executie worden geprocedeerd.

Art. 8. Voor dit loopende jaar zal de opgave echter geschieden voor ultimo Mei en de betaling voor ultimo Junij naastkomende.

Art. 9. Alle paarden, welke iemand na het doen der voorschreven opgave aanschaft, zullen mede aan deze belasting subject zijn en zal een iegelijk gehouden zijn daarvan direct nadere opgave en betalinge te doen, gerekend naar het getal maanden, die als dan van het jaar nog overig zijn, alles in maniere en op dezelfde poenaliteiten, als bij artikel 6 en 7 zijn vermeldt, terwijl van het reeds betaalde, ofschoon men de opgegeven paarden niet verkoos aan te houden, geen terugbetaling zal geschieden.

Art. 10. De wagenverhuurderij van eigenaar veranderende, zoo zal de nieuwe eigenaar gehouden zijn deze belasting te betalen, te rekenen van den dag af, dat dezelve aan hem word getransporteerd, en zal in dien gevalle aan den vorigen eigenaar of deszelfs erfgenamen restitutie geschieden van het meerder betaalde, pro rato gerekend tot den dag van het voormelde transport.

Art. 11. Om des te beter alle fraudes tegen te gaan, welke omtrend het opbrengen dezer belasting zouden kunnen worden gepleegd, zoo zullen wijkmeesteren bij de jaarlijksche beschrijving behoorlijk moeten opnemen het getal der paarden, bij een iegelijk aan handen, en daarvan specifieke en door hun onderteekende lijsten moeten overgeven aan den collecteur; en zal het bovendien den collecteur vrij staan om, zoo dikwijls hij zulks noodig oordeeld, te visiteren de stallen van alle de geenen, welke aan deze belasting subject zijn, en op te nemen het getal der paarden, zich aldaar bevindende.

Art. 12. Het stallen van paarden, aan anderen dan den eigenaar der stal ofte bij hem inwonende personen toebehorende, zal niet gepermitteerd zijn, ten ware daar van opgave geschiedt aan den collecteur, zoo wel door den genen, bij wien zoodanige paarden gestalt worden, als door den eigenaar der paarden zelve, op poene van drie honderd rijksdaalders voor de contraventeurs, te incurreren, zoo wel door den geene, die zoodanige paarden gestalt heeft, als die dezelve in eigendom toebehooren.

Art. 13. Bij het doen van zoodanige visitatien zal de collecteur moeten geassisteerd zijn door den deurwaarder bij den Raad van justitie; en zal hij van denzelven deurwaarder verder gebruik mogen maken tot het doen van aanzeggingen of zoodanige andere eindens, als waar toe hij in zijn ambt zoodanig publiek bediende mogt benoodigd zijn, echter niet anders dan met voorkennisse en toestemming van den president van justitie.

Art. 14. De collecteur zal gedurende de maanden, dat de opgaven en betalingen respectivelijk moeten geschieden, verpligt zijn vier dagen in de week, namelijk des Maandags, Dinsdags, Donderdags en Vrijdags, des voordemiddags van acht tot elf uren, daartoe ten zijnen kantore te vaceren.

Art. 15. De collecteur zal pertinentelijk boek moeten houden van alles, wat de heffing dezer belasting aangaat, en gehouden zijn voor den 15 Maart van elk jaar een schriftelijk berigt in te dienen aan den gezaghebber in den Oost-hoek of prefect, waar onder hij sorteert, van het geen wegens deze belasting bij hem is gepercipieert, en daar bij over te leggen zijne boeken, benevens alle de schriftelijke opgaven, bij hem ontvangen, zoo wel als de lijsten der wijkmeesteren, in art. 11 vermeld, al hetwelk vervolgens door voornoemden Oost-hoeks gezaghebber of prefect voor ultimo derzelve maand zal worden gebragt ter kennisse van zijn excellentie, den Maarschalk en Gouverneur Generaal, ten einde daarop zoodanig te disponeren, als hoogst dezelve zal oordeelen te behoren, en inzonderheid te zorgen, dat de gepercipieerde penningen zonder uitstel in

's Lands kassa worden overgebracht, voor zoo verre zulks als dan nog niet is geschiedt.

Art. 16. Van alle in deze te ontstane verschillen en questien zal door de respective Raden van justitie te Samarang en te Soerabaija, een ieder in den hare, kennisse genomen worden om daarinne op korte en peremptoire termijnen regt te doen en te wijzen bij arrest; en zal de fiscaal in alle zoodanige zaken, als waarneemende de belangens van den Lande, zich voegen bij den collecteur en daarvoor, mitsgaders voor zijne moeite in de waarneming der procedures, genieten de helft der boetens, zullende de wederhelft komen voor twee derde ten voordeele van den collecteur en voor een derde van den deurwaarder tot compensatie der diensten, welke de collecteur van hem zal kunnen vorderen.

Art. 17. Het provenu dezer belasting zal worden geëmploieerd tot subsidie voor de stads kassen te Samarang en te Sourabaija en voorts tot publieke werken en zal hetzelve gevolgelijk als een apart fonds, tot de gemelde eindens speciaal gedestineerd, bij 's Lands boeken moeten worden bekend gesteld.

Art. 18. De Javaansche regenten of hunne onderhoorigen zullen, noch aan de belasting van het oorgeld der paarden, noch aan die der wagenpagt onderhevig zijn, op grond, dat zij ten dienste van den Lande hunne paarden altoos in gereedheid moeten hebben.

Art. 19. Daar en tegen zullen de Chinezen, Arabieren, Mooren, Maleijers, Boeginezen en andere inlandsche natien, te Samarang en te Sourabaija woonachtig, verpligt zijn de volgende wagenpagt op te brengen, als:

voor het houden van een wagen of rijtuig 's jaars 200 rijksdaalders en voor elken wagen of rijtuig daar boven nog een honderd rijksdaalders, terwijl zij bij deze wagens of rijtuigen, zonder eenige verdere belasting, zullen mogen houden drie span paarden, doch meerdere paarden aanhoudende, zullen zij opbrengen voor elk paard nog vijf rijksdaalders.

Art. 20. Geene rijtuigen aanhoudende, maar rijpaarden, zullen zij het volgende opbrengen, als:

voor het eerste, aangehouden wordende paard .. . rd[s] 5
» » tweede, » » » .... » 10
en vervolgens voor elk der meerder aangehouden wordende paarden .... » 15

Art. 21. Ter voorkoming van fraudes, die door de Chineesche of andere der opgemelde inlandsche natien ter ontduiking van deze impost zouden kunnen gepleegd worden, zullen de hoofden der Chinezen, die der Mooren, Maleijers, Boeginezen en Parnakans voor medio December van ieder jaar aan den Oosthoeks gezaghebber of prefect, item aan den collecteur van het oorgeld van paarden, een ieder in den hare, overgeven accurate lijsten van het getal wagens en paarden, in hunne campongs zich bevindende en welke de eigenaars voornemens zijn in het volgende jaar aan te houden.

Art. 22. De collecteurs zullen het regt hebben om bij de in- en opgezetenen van de gemelde natien te laten opnemen en onderzoeken, in hoe verre de bij de omschreven lijsten gedane opgaven met de waarheid overeenkomen, zoo dikwijls zij dit noodzakelijk zullen oordeelen.

Art. 23. De zoodanige onder de voornoemde natien, welke na het opmaken en overgeven der gemelde lijsten zich van wagens en paarden voorzien, zullen verplicht zijn daarvan immediaat opgave te doen aan den kapitein of hoofd van hunne natie, sub poene van confiscatie van wagens en paarden, wanneer dit wordt verzuimd; en met last aan de gemelde hoofden om, deze opgaven ontvangende, daarvan zonder verwijl kennis te geven aan den collecteur, ten einde de voldoening der verschuldigde wagen-pacht of belasting op de paarden voor de maanden in het jaar, die dan nog zullen overblijven, dadelijk effect te kunnen doen sorteren.

Art. 24. De betaling der voorschreven belasting zal, even als die van het oorgeld der paarden, moeten geschieden voor ultimo Februari van ieder jaar, aan handen van den collecteur, en onder al zulke poenaliteiten, als hier vooren bij art. 7 zijn vermeld.

Art. 25. De wagens of rijtuigen der inlandsche natien zullen eenmaal 's jaars ten overstaan van gecommitteerdens uit den raad van justitie moeten gebrand worden met 's Konings wapen, alzoo op poene van confiscatie geen ongebrand rijtuig, behorende aan iemand van voormelde natien, zal mogen gereden worden.

Art. 26. De collecteurs zullen verpligt zijn, alvorens in functie te treden, af te leggen den eed op het formulier, hier na volgende, mitsgaders te stellen eene borgtogt ten bedrage van drie duizend rijksdaalders, elk; en zullen zij wijders gehouden zijn maandelijks de bij hun ontvangen penningen in 's Lands kas over te brengen; zijnde althans tot die bediening, om met primo Mei in functie te treden, aangesteld te Samarang en te Soerabaija de tijdelijke gezworen scriba aldaar.

Formulier van den eed voor den collecteur.

Dat belove en zweere ik, dat ik in mijne bedieninge als collecteur van het middel van het oorgeld van paarden mij getrouwelijk en naarstelijk zal gedragen; dat ik het reglement, op de heffing daarvan geëmaneerd, mitsgaders de verdere ordres en reglementen, welke daar omtrent verder zouden mogen worden gesteld en geärresteerd, na mijn uiterste vermogen zal achter volgen en doen achter volgen, zonder aanzien van personen; dat ik de penningen, daar af provenierende, getrouwelijk zal incasseren en verantwoorden; en generalijk, dat ik al dat gene zal doen en verrigten, het welk een goed en getrouw collecteur verplicht en gehouden is te doen.

Zoo is het, dat daarvan aan elk en een iegelijk, die het aangaat, bij dezen wordt kennisse gegeven.

En opdat niemand van dies inhoud eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze, zoo te Samarang, als te Soerabaija worden gepubliceerd en, behalven in de Hollandsche, ook in de Javaansche, Maleische en Chineesche talen worden geaffigeert ter plaatse gebruikelijk.

1 April. *Benoeming van den scriba van den prefect der Jakatrasche en Preanger-bovenlanden tot beambtschrijver dier prefectuur.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur-Generaal, in aanmerking genomen hebbende de noodzakelijkheid, dat na de verplaatsing van een der schouten van den landdrost van Buitenzorg naar Tjibinong een geschikt persoon werde gequalificeerd om de post van beambtschrijver voor de prefecture der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden waar te nemen en te vervullen;

heeft besloten, in conformiteit van hetgeen deswegens op de overige prefectures van Java gebruikelijk is, den scriba van den prefect der gedachte bovenlanden te qualificeeren, gelijk dezelve gequalificeert wordt bij dezen, tot het passeeren van contracten, uiterste willen en alle verdere, notarieele actens en instrumenten, welke ten behoeve der ingezetenen van de gedachte prefecture van hem zullen worden gevorderd; met last aan hem, scriba, om zich in deze betrekking, zoo ten aanzien van het opmaken en coucheren der actens en de precautien en formaliteiten, welke daarbij behoren te worden in agt genomen, als ook ten aanzien zijner declaratien van kosten en salaris, stiptelijk te gedragen naar hetgeen deswegens bij de statuten van Batavia onder het hoofddeel van notarissen is gestatueerd.

2 April. *Instructie voor den inspecteur der salpeterfabrieken in den Oosthoek.*

Art. 1. Hij, inspecteur, zal het opzigt hebben over de voor het land overgenomene salpeter-makerijen te Soetji en Sedogoero met de daartoe gehoorende gebouwen, gereedschappen en wat dies meer is.

Art. 2. Hij zal zorgen, dat niet alleen alle de voorschreve gebouwen en gereedschappen bestendig in goede orde gehouden, maar dat ook de aarde in de daartoe gehoorende

slooten en schuuren zoo dikwijls worde uitgeloogd, als met voordeel geschieden kan en vervolgens al het mogelijke aangewend worde om deze aarde spoedig weder met een nieuwen voorraad van salpeterdeelen te bezwangeeren; en zal zorg worden gedragen, dat deze aarde aan geene nattigheid en ook evenmin aan zonneschijn bloot gesteld blijve, als ten hoogste nadeelig voor de salpeterstoffen.

Art. 3. Hij zal zorgen, dat de aarde in de gemelde hoolen en schuuren zoo veel salpeter oplevere, als mogelijk is, en de nodige middelen in het werk stellen om die quantiteit te brengen voor Soetji op ₧ 3000, voor Sedogoero op ₧ 700, dan wel te zamen op ₧ 3700 's maands of 44400 ₧ in het jaar of zooveel meer als doenlijk zal zijn.

Art. 4. Daar volgens rapporten, buiten de twee boven gemelde salpeter-makerijen, op Madura, alsmede in de om de Oost van Sourabaija gelegen districten en wel voornamentlijk in die van Poeger en Banjoewangie, nog verscheidene andere bergholen zijn, waarin de aarde insgelijks min of meer salpeterachtig zoude zijn, zal hij, inspecteur, zoodra mogelijk in persoon na voorschreve districten gaan om de daar zijnde holen te examineeren en, daartoe geschikt bevonden wordende, dadelijk uit te loogen, ten dien einde mede nemende de daartoe vereischt wordende keetels en andere gereedschappen, terwijl het benodigde volk, zoo tot de uitlooging zelve, als het kappen van hout, het branden van asch en wat dies meer is, door de regenten of hoofden der districten, waarin de hoolen zijn gelegen, zal moeten worden geleverd.

Art. 5. Met een der hoolen gereed zijnde, zal hij de daarvan gekomen salpeter dadelijk overleveren aan het hoofd der prefecture, waaronder de gemelde districten sorteeren, ter verdere transporteering naar Sourabaija; hij zal vervolgens, zooveel doenlijk, de nodige middelen beraamen en daarstellen, opdat dit zelfde hol tegen het volgende jaar wederom tot de uitlooging bekwaam zij, observeerende dit telkens bij alle de holen, daartoe geschikt bevonden.

Art. 6. Van de in art. 4 vermelde reis terug zijnde, zal hij daarvan verslag aan den Gouverneur Generaal doen en detailleeren, welke vooruitzichten de bezogte holen opleveren.

Art. 7. Hij zal in het oog houden, dat het oogmerk van den Gouverneur Generaal is, dat de salpeter-makerijen zoodanig worden uitgebreid, dat jaarlijks ten minsten 200000 ℔ salpeter worde gefourneerd, zonder echter den Lande meer als tien rijksdaalders de pikol te staan te komen.

Art. 8. Ten dien einde zal hij alle mogelijke zuinigheid betrachten, zorgvuldig alle onnutte uitgaven en gebouwen menageeren en de aan salpeter-aarde rijkste plaatsen kiezen.

Art. 9. Met het einde van iedere maand of zoo dikwerf de gelegenheden zullen vereischen en toelaten, zal hij een kort rapport aan den Gouverneur Generaal moeten inzenden van den staat en toestand, zoowel der twee tegenswoordige fabrieken, als die sedert nieuw mogten zijn aangelegt, met een kort verslag van het merkwaardige, dat in die maand is voorgevallen of wat verrigt is en een finantieel verslag, waarbij alle uitgaven, verstrekkingen en afleveringen van salpeter moeten zijn gedetailleerd.

Art. 10. Alle maanden zal hij den gezaghebber van Java's Oosthoek en den hoofd-administrateur te Samarang doen toekomen een accurate specificatie van alle de aanhanden zijnde gebouwen, gereedschappen, materialen en wat dies meer is, met aanwijzing van het geene in die maand verbruikt, verstrekt of op andere wijze afgegaan is; item, wat daarentegen is bijgekomen en hoeveel dus nog restant blijft, welke specificatie mede bij zijn finaal verslag aan den Gouverneur Generaal zal moeten worden overgelegt.

Art. 11. Eenige gereedschappen onbruikbaar zijnde, zal daarvan in tijds rapport worden gemaakt om op het atelier van constructie andere te doen aanmaken, doch dagelijksche reparatien aan balijs, tonnen, enz. zullen in de salpeterfabrieken worden verricht om door het over en weder brengen dier goederen naar het atelier niet al te veel tijd te verliezen.

Art 12. Inkopen van materialen als anderszints moetende gedaan worden of wel capitale reparatien of vernieuwingen aan gebouwen moetende geschieden, zal daartoe authorisatie verzogt worden aan den Gouverneur Generaal, doch het een of ander spoedige voorziening vereischende, zal zulks staan ter beslissing van den commandant militair in den Oosthoek.

Art. 13. Hij, inspecteur, zal, gemerkt den aart zijner werkzaamheden, staan onder de orders van welgemelden commandant en denzelven van alle zaken, zijne administratie betreffende, rapport doen.

Art. 14. De eischen van geld, producten en andere benodigdheden, welke uit 's Lands magazijn kunnen worden verstrekt, zullen met het einde van iedere maand in geschrifte worden gedaan en, nadat dezelve door den commandant voor gezien zullen zijn getekend, aan den gezaghebber worden ingeleverd ter nadere verantwoordelijkheid van den gemelden commandant en van den gebruiker, blijvende zij daaromtrent onderhevig het onderzoek van de generale rekenkamer.

Art. 15. Zoodra de leverantie van salpeter tot twee honderd duizend ponden zal zijn gebragt, zal aan hem, inspecteur, ter zijner adsistentie worden toegevoegd een geschikt persoon, onder de benaming van adjunct opzichter, die in alles nauwkeurig zal moeten worden onderrigt ten einde in der tijd de post van inspecteur (des noods) te kunnen waarnemen, op zoodanig appointement, als in dat geval nader zal worden bepaald.

Art. 16. Hem, inspecteur, zal wijders nog een klerk worden toegevoegd, genietende vijftig rijksdaalders, zilver geld, ter maand, ten einde alle boeken en aanteekeningen te houden en rapporten op te maken om vervolgens daaruit een behoorlijk administratie-boek te formeeren, dat ter zijner tijd, even gelijk die van andere administratien, ter inzending aan de generale rekenkamer te Batavia, op het finantie comptoir te Sourabaija moet worden afgegeven, benevens de afschriften van alle quitantien, verleende ordonnantien, eischen en wat verder dienen kan om de administratie-boeken van hem, inspecteur, te justificeeren.

Art. 17. Voorts zullen hem nog worden toegevoegd de noodige inlandsche mandadoors, bij de potasch-kokerijen en andere werken benodigd, als mede de verdere arbeiders, welke vereischt zullen worden, op door hem, inspecteur, daarvan nader in te leveren petitie.

Art. 18. De gages van de gemelde mandadoors en werklieden zullen op voordragt van den inspecteur, geappuieerd door den militairen commandant, nader worden bepaald, terwijl daarentegen het volk, dat bij het uitlogen der in andere districten gelegene bergholen benodigd is en dat in voege voormeld door de regenten aldaar moet worden geleverd, eenelijk genieten zal vier duiten en een katje rijst daags, ieder, zonder meer en welke rijst door gemelde regenten zal moeten verstrekt worden om naderhand met Sourabaija te worden verrekend.

Art. 19. De lieutenant Gouverneur Generaal in den Oosthoek tegenwoordig zijnde, zullen alle rapporten en aanvragen aan hoogstdenzelve gedaan worden.

Art. 20. Overigens zal hij, inspecteur, alles doen en verrichten, wat van een goed en getrouw inspecteur gevordert en verwacht kan worden, al ware het ook, dat daarvan in deze order of instructie geene speciale mentie of bepalingen gemaakt waren.

3 April. *Veroordeeling tot twee jaren kettingslag van een postillon, die zich tusschen Samarang en Sourabaija zijn post-valies had laten ontstelen.*

Volgens Daendels had die postillon tot behoud van het valies, des noods, zijn leven moeten opofferen.

Merkwaardig is ook, dat Daendels gelastte van deze bestraffing »door den Oosthoeks gezaghebber en de respective prefecten kennis te laten geven aan de inlandsche regenten, als mede door voorhouding aan alle de postillons, zich actueel in dienst bevindende, met waarschouwing aan dezelve om betere en goede zorg te dragen voor de post valiezen, die hun worden aanbetrouwd, nademaal het verlies daarvan bij vervolg van tijd door eene zwaardere als de opgelegde straf zoude moeten

worden geboet, welke alleenlijk met zoo veel consideratie bepaald is, omdat buiten de tegenwoordige nog geene klachten van gelijken aart over de postillons zijn ingekomen".

4 April.. *Revisie van crimineele vonnissen, geveld door krijgsraden op en buiten Java.*

Gebleken zijnde, dat de bepalingen nopens de herziening der vonnissen van de guarnizoens-krijgsraden, gemaakt bij de 24 en volgende artikelen van de 3e afd., 2 kap. van het militaire wetboek van den 26 Juni 1799, zoo duidelijk en klaar zijn, dat ten dien aanzien geen zekerder rigtsnoer aan de hooge militaire vierschaar kan worden gegeven, terwijl de toepassing dier wet op alle voorkomende zaken, het eiland Java betreffende, en dus ook ten opzichte der vonnissen, door de guarnizoens-krijgsraden te Sourabaija, Samarang en ter hoofdplaats Batavia geslagen, aan geene de minste zwarigheid onderhevig is, zoo dat ook de hooge militaire vierschaar met de herziening, ap- of improbatie dier vonnissen, ingevolge het besluit, bij hare oprigting genomen, naar de wet van den 26 Juni 1799 zoude hebben kunnen te werk gaan, zonder deswege eenige nadere explicatie of voorziening van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal in te roepen;

dan dat er niettemin eene wezenlijke zwarigheid resideert in de toepassing der wet van den 26 Juni 1799 op de crimineele vonnissen, welke door de guarnizoens krijgsraden op de respective bezittingen van Zijne Majesteit den Koning van Holland in Indien buiten het eiland Java worden gewezen, als zijnde bij het 24 art. van het 2e kap., 3e afd. van het meermelde wetboek alle criminele vonnissen, bij de guarnisoens-krijgsraden gewezen, die niet appellabel zijn of van welke, schoon appellabel zijnde, niet is geappelleerd, aan de herziening der hooge militaire vierschaar onderworpen, door welke herziening dierhalven de expeditie der justitie op de voormelde afgelegene bezittingen buiten het eiland Java op zoodanige wijze zoude worden vertraagd, dat althans in

mindere, lijfstraffelijke zaken van de herziening der hooge militaire vierschaar behoord te worden geglicieert;

is besloten de hooge militaire vierschaar van Hollandsch Indien nader te autoriseeren om van alle de crimineele vonnissen, gewezen door de respective guarnizoens-krijgsraden op het eiland Java, kennisse te nemen en herziening te doen navolgens het gestatueerde bij het militaire wetboek van den 26 Juni 1799 en dit, zoo wel op de reeds aanhangige, als verders voorkomende zaken toepasselijk te maken;

voorts van de herziening der hooge militaire vierschaar van Indien te eximeeren alle crimineele vonnissen, door de guarnizoens-krijgsraden op de bezittingen van Zijne Majesteit den Koning van Holland in Indien buiten het eiland Java gewezen, met uitzondering alleen van die geenen, welke inhouden capitale of doodstraf, en onverminderd het regt van appel in zaken, waarin naar regten termen voor appel zijn te vinden, en met qualificatie op de guarnizoens krijgsraden op de voornoemde etablissementen buiten het eiland Java om in alle overige, criminele zaken, hiervoren niet uitgezonderd, te wijzen bij arrest, mits voor de uitvoering hunner vonnissen daarop verzoekende het fiat executie van den civielen gouverneur, gezaghebber of resident ter plaatse, die, vermeenende gegronde redenen te hebben om in het verleenen van het zelve te difficulteeren, de bevoegdheid zullen hebben om de executie van het vonnis provisioneel te surcheren, doch tevens verpligt zijn om, met opgave der redenen van weigering, daarvan bij eerste gelegenheid aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal rapport te doen en onder overzending der vonnissen en de daartoe behoorende stukken hoogst deszelfs decisie in die zaak in te roepen.

Zie ook 28 Oogstmaand 1810.

4 April. *Voorschriften voor landraden en landgerechten op Java.*

Zijne Excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal,

gezien hebbende een adres van den prefect van Samarang en Damak, P. A. Goldbach, houdende, onder aanbieding ter approbatie aan hoogstgemelde zijne excellentie van eenige criminele vonnissen, geslagen bij den landraad te Samarang, eene aantooning van verschillende gebreken, welke hem, prefect, in den aart der inlandsche wetten en in de form van regtspleging waren te voren gekomen;

en overwegende, dat, ofschoon de bij dat adres aangehaalde gebreken in de Javaansche wetten en regtsoefening niet kunnen worden ontkend wezentlijk te bestaan, het niet te min aan even veel en welligt aan meerdere inconvenienten zoude onderhevig zijn, indien, met verzaking der inlandsche wetten en gebruiken, daarvoor in eenmaal een nieuw en aan den Javaan geheel vreemd stelsel van regtsoefening wierd gesubstitueerd en het dierhalven ook bij de oprichting der landgerichten in het jongst verweken jaar en bij de verbetering, daardoor in de regtspleging over den inlander daargesteld, opzettelijk is vermijd, zoowel om de thans vigeerende, Javaansche wetten en gebruiken tot een vast en onveranderlijk rigtsnoer aan dezelve voor te schrijven, als ook om daarin al terstond eenige uitdrukkelijke verandering te maken en zulks met geen ander inzicht dan om daardoor aan de gedachte landgerichten en voornamelijk aan de respective prefecten, welke dezelve presideeren, de gelegenheid te laten om, bij ondervinding de gebreken der inlandsche regtsoefening leerende kennen, de noodige voordragten tot derzelver verbetering te kunnen doen, daarbij steeds in het oog houdende, dat geene inlandsche gebruiken, formen van procedeeren en strafoefeningen, ofschoon ook niet uitdrukkelijk afgeschaft, in werking behooren te worden gelaten, wanneer dezelve tegen latere en algemeene beveelen der hooge overheid of tegen de eerste beginselen van regt en billijkheid indruischen of wanneer daardoor in lijfstraffelijke zaken het groote but der algemeene veiligheid of ten aanzien der form van procederen de nodige regterlijke overtuiging niet kan worden verkregen;

dat het intusschen uit het voorschreven advies van den

prefect van Samarang en Damak bereeds gebleken zijnde, dat het in dezen van nut zal zijn, dat eene voorziening worde gemaakt tegens de bij den landraad aldaar gebruikelijke strafoefening van het afkappen van handen en voeten, eene straf, die de ondervinding geleerd heeft, dat niet alleen de aldus geëxecuteerden niet afschrikt om hunne verminkte leden op nieuw wederom tot roof en misdaad te misbruiken, maar hem brengt tot laste der maatschappij en buiten staat stelt om door den arbeid een beter bestaan en levenswijs te zoeken, mitsgaders tegens die vorm van regtspleging, volgens welke een misdadiger, òf dadelijk wordt vrijgesproken òf jaren agter een in den kerker blijft zuchten, in gevalle de beledigde persoon of de naastbestaanden van een verslagene geen regt mogten eischen of de jaren nog niet bereikt hebben om zulks naar de wet te kunnen doen;

heeft besloten te verklaren, gelijk verklaard wordt bij dezen, dat, ofschoon de inlander op Java voor als nog bij zijne eigen wetten en form van regtspleging wordt gelaten en de respective landraden en landgerechten aldaar uit dien hoofde zullen verpligt zijn dezelve mede te agtervolgen, de voorgeschrevene wetten en gebruiken echter van geene applicatien zullen zijn:

1° wanneer volgens dezelve een misdadiger aan de hem competerende straf wierd onttrokken en dat gevolgelijk in die gevallen, waarin de beleedigde persoon of de naastbestaanden van eenen nedergeslagenen zelven geen recht mogten eisschen of de jaren nog niet bereikt hebben om zulks naar de Javaansche wetten te kunnen doen, de fiscaal bij de landraden te Samarang en te Sourabaija en bij de verdere landgerechten op de prefectures van Java zullen gehouden zijn van wegens de hooge overheid regt te vorderen;

2° wanneer de bij die wetten bepaalde straffen naar algemeene regten te ligt, te zwaar of in het algemeen ontoereikende mogten worden bevonden ter bewerking van de algemeene veiligheid of niet evenredig aan de misdaden, welke daarmede

worden geboet, met overlating aan de respective landraden en landgeregten om in die gevallen arbitrairlijk zoodanige straf te bepalen, als zij naar exigentie van zaken en omstandigheden in goede justitie zullen vermeenen te behooren;

3° wanneer de bij die wetten voorgeschrevene manier van procedeeren niet in staat is om een regterlijk bewijs, eene gemoedelijke overtuiging van den regter of eene convictie van den misdadiger te weeg te brengen, met autorisatie op den regter om in die gevallen de gebreken der inlandsche regtspleging naar arbitrium en naar voorbeeld van algemeene regten en praktijk, voor zoover dezelve toepasselijk zijn, te suppleeren;

en met bepaling verders, dat voortaan bij de landraden en landgeregten op Java geene andere capitale en corporeele straffen zullen worden geusiteerd dan het branden, krissen, brandmerken, geesselen, kettingslag, confinement en condemnatie tot den arbeid aan de gemeene werken.

4 April. *Wijziging in de organisatie van het bestuur over Java's N. O. kust, vastgesteld op* 1 *September* 1808, *wat betreft de betaling van koffij.*

Is besloten, in ampliatie op het 16e artikel der organisatie van Java, waarbij de prijs der koffij, die aan het Gouvernement geleverd wordt, bepaald is tegen vier rijksdaalders, zilver geld, de pikol van 225 ponden, voor den gemeenen man, nog daar en boven tot encouragement van de inlandsche regenten en hoofden toe te staan een rijksdaalder, zilver geld, van iedere kleine pikol van 126 of 128 ponden, om te komen voor $^3/_4$ gedeelte ten faveure van de gemelde regenten en $^1/_4$ gedeelte ten voordeele van de inlandsche hoofden, conform aan de inrigting in de Jaccatrasche en Preanger bovenlanden.

4 April. *Aanplant van koffijboomen.*

Aanteekening werd gehouden, dat aangeplant waren:

in de Jakatrasche en Preanger bovenlanden	5313499	boomen
in Tagal	2243800	»
in Samarang	1030611	»
in den Oosthoek	929696	»
in de Cheribonsche Preanger-regentschappen	2900000	»
in de Cheribonsche Sultan's-landen	2041900	»
te zamen	14,459,506	boomen.

Te weinig hadden aangeplant:

Samarang	1756389	boomen
de Oosthoek	126704	»
de Cheribonsche Preanger-regentschappen	1211390	»
te zamen	3094483	boomen.

»Uit consideratie, dat het jaar-saisoen thans niet meer permitteerd de aanplanting der koffijboomen te vervolgen, als van weinig of geen verwachting meer kunnende wezen en dus eenlijk strekkende tot vergeefschen arbeid voor den gemeenen man", besloot Daendels »den inspecteur-generaal te autoriseeren om de prefecten, die in de aanplanting achterlijk gebleven zijn, aan te schrijven daarmede thans te supercederen en de bereeds ontgonnen gronden voor de nieuwe aanplanting in het aanstaande najaar te laten liggen, in vertrouwen, dat zij dit gedeelte van hunne verpligtingen als dan met meerdere zêle behartigen en de redenen tot ontevredenheid, ditmaal gegeven, door eene verdubbelde activiteit zullen uitwisschen".

4 April. *Vrijstelling van eenige districten op Java van de verplichte koffij-cultuur.*

Is besloten de districten van Panaroekan en Besoekie, onder Javasch Oosthoek sorterende, zoomede het regentschap Wieradessa en het landschap Oeloejamie, behoorende onder Paccalongang, als bevonden zijnde tot de koffij-teelt weinig geschikt te zijn, voor eerst van den verderen aanplant van dat product te excuseeren; met verdere bepaling nogtans, dat de thans in het regentschap Wieradessa gevonden wordende koffij-tuinen

niet zullen worden gedemolieerd, maar, zoo lange dezelve zullen blijven bestaan, de vruchten daarvan door het volk van die districten zullen moeten worden ingezameld en geleverd.

5 April. *Toekenning van den rang van »kapitein militair" aan de beide opzichters van den inspecteur-generaal der houtbosschen.*

Die van den inspecteur-generaal der koffij-cultuur hadden reeds dien rang.

7 April. *Toekenning van sawah's aan hoofden in de Cheribonsche Sultan's landen.*

Is besloten de navolgende verdeeling der jonken rijstland in de Cheribonsche Sulthans landen te arresteeren, als:

ieder Sulthan, zoo voor hem, als tot onderhoud zijner naastbestaanden die niet uit echten bloede zijn of eenige bediening hebben................................ 300 jonken
den radeen adipattij....................... 100 »
waarvan ieder Sulthan een derde moet opbrengen, na decortatie nogtans van de 35 jonken, welke hij als tommongong van de Benawang geniet;
iedere buiten bepattij der Sulthans........ 60 »
» binnen » » » .... 30 »
» districts tommongong............ 35 »
» pangerang....................... 20 »
» cliwong van den rijksbestierder. ... 20 »
de fiscaal van den landraad.............. 30 »
» adjunct fiscaal van den landraad....... 16 »
ieder groot mantrie of groot demang...... 14 »
de hooge priester van den landraad....... 18 »
» ketip » » » .... 6 »
ieder hooge priester der Sulthans........ 14 »
» ketip » » .... 4 »

ieder	moedin der Sulthans	2	jonken
»	klein mantrie of klein demang	8	»
»	djaxa der Sulthans	12	»
»	districts bepattij	15	»
»	» mantri of demang	6	»
»	» djaxa	6	»
»	» hooge priester	6	»
»	» ketip	2	»
»	» moedin	1	»
»	» koewoe of loerah	3	»
»	prenta of petingi	1 1/2	»
»	hoofd of loerah der justitie dienaren van den landraad en de Sulthans	4	»
»	justitie dienaar van als even	1 1/2	»
»	opper-cipier van als even	6	»
»	onder-cipier	3	»
»	oppasser van het blok van als even	1 1/2	»
»	hoofd of loerah der districts justitie dienaren	3	»
»	justitie dienaar der districten	1	»
»	opper-cipier der districten	4	»
»	onder- » » »	2	»
»	oppasser van het blok der districten	1	»
en aan elk man, die aan den prefect, de Sulthans en andere hoofden voor hun gevolg en huisselijke diensten zijn toegestaan en tot andere lands werken gebezigt worden		3/4	»

Voorts, buiten de koewoes, prenta's, ketips, moedin, justitie dienaren, cipiers en die daarmede gelijkstandig zijn, nog aan dezelve een of meer dessas, na maate voldoende wordt geoordeeld om daaruit deze, aan hun toegestane manschappen te kunnen trekken.

Terwijl overigens alle, daarna overschietende jonken rijstland, zooveel mogelijk, op eene gelijke wijze onder de overige ingezetenen zullen moeten worden verdeelt.

Wel verstaande, dat van de opgemelde uitgegeven rijst-

landen, zoowel als van andere, het gewoon contingent in natura zal moeten worden opgebragt.

Zie ook 13 Maart 1809.

8 April. *Verbod tegen den uitvoer van rijst uit de Jacatrasche en Preanger bovenlanden.*

Zulks geschiedde om gebrek aan dien »korl", hetgeen volgens den prefect verwacht werd, voor te komen.

11 April. *Benoeming van een supernumerair Raad extra-ordinair van Indië.*

Dit lid kreeg hetzelfde tractement en dezelfde prerogativen als een Raad extra-ordinair en zoude bij de eerste vacature als zoodanig invallen.

Als motieven voor deze benoeming golden:

1° »het permanent praesidie van den directeur-generaal", waardoor »steeds eene stem bij de Hooge Regeering is »vacerende" (Daendels presideerde bijna nooit de vergaderingen);

2° de buitengewone verdiensten van den benoemde, zijnde de gezaghebber in den Oosthoek, ridder Rothenbühler.

11 April. *Regeling der tractementen van de secretarissen generaal van den Gouverneur-Generaal, van den chef van den generalen staf en van de brigadiers, commanderende de militaire divisiën.*

Zij kregen alle 15,000 rijksdaalders 's jaars, maar de wijze van uitbetaling was verschillend.

De secretarissen-generaal zouden betaald worden met die muntspeciën, waarmede zij tot dat tijdstip betaald waren; de militairen »op den voet, zoo als voor de eerste militaire »chefs geusiteerd is ter plaatse, waar zij nu of in der tijd »zullen resideeren".

11 April. *Opheffing der betrekking van groot-kassier.*

Deze betrekking, welke in Nederland niet bestond, was vervallen »door de nieuwe wijze van boekhouden".

Zijne werkzaamheden en rang gingen over op den ontvanger-generaal »zonder eenige vermeerdering van inkomsten".

13 April. *Aanbesteding van het onderhoud van den Ooster weg tusschen Batavia en Buitenzorg.*

Zijne excellentie, de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende, dat om den Ooster weg van Batavia naar Buitenzorg, welke als nu gemaakt is, in dien staat te houden en van den daaraan besteeden arbeid het genot te verzekeren, het absolut noodig zal zijn, dat het onderhoud daar van wordt aanbesteed;

heeft besloten het collegie van Schepenen te autoriseeren om het onderhoud van dien weg aan te besteden bij zoodanige perceelen, als het gedachte collegie convenabel zal oordeelen.

Op denzelfden datum werd het collegie van Schepenen nog gemachtigd »tot het doen der aanbesteding van vijf stallen en pleisterplaatsen tusschen de hoofdplaats Batavia en Buitenzorg, als:

een bij of omtrend Tjawang,
een » » » Tanjong,
een » » » Tjimangies,
een » » » Tjibinong,
een » » » Tjiloar".

13 April. *Instructie voor den aannemer der posterij tusschen Batavia en Buitenzorg.*

Art. 1. De aanemer zal jaarlijks uit stads kassa genieten rijksdaalders acht duizend, zilver geld ofte in credit papieren met de lopende agio, te betalen in vier termijnen, in te gaan met primo Mei aanstaande of wanneer de postwagen het

eerste afrijden zal en zoo vervolgens van drie tot drie maanden: daar en boven zal aan hem nog ter gemoetkoming geleverd moeten worden door de differente landheeren en eigenaren, welke bevorens padij aan het ontbonden collegie van Heemraden geleverd hebben, vijf en vijftig tjain padij à 20 rd^s, papieren van credit, ieder tjain, voor welkers prompte leverantie de landdrost de nodige ordres zal geven, terwijl meede aan hem nog vergund werd van zig door campongs ingezetenen gras te laten leveren tegens vier rd^s, koper geld, ieder paard 's maands, zullende de landdrost verpligt zijn hem, aannemer, des noods te adsisteeren, indien het campongs volk niet gewillig hier aan voldoen wilde.

Art. 2. Hier voor zal hij verpligt zijn te moeten aanleggen en onderhouden twee postwagens, ieder voor zes personen, op leren riemen hangende en, zoo veel doenlijk, gemakkelijk ingerigt; ten anderen 90 trekpaarden of 21 span van vieren, die gezond en sterk moeten zijn en zoodanig gedresseerd, dat de passagiers geen ongelukken door dezelven kunnen bekomen, met 21 stel tuigen van vieren, die steeds in zoodanigen staat moeten zijn, dat dezelve door ouderdom of verwaarlozing onderwege niet kunnen komen te breken en de reize daardoor vertraagd werde; ten derden, zeven koetsiers, die met vier paarden kunnen rijden en welke nugteren en personen zijn van een goed gedrag, zullende alle ongelukken of ongeregeldheden, welke door derzelver toedoen gebeuren mogten, voor verantwoording van den aannemer zijn, terwijl hij tevens hierbij verpligt werd, dat dezelve altoos, wanneer zij rijden, zindelijk en ordentelijk met een broek, een baaijtje, jas of mantel gekleed zijn, en hij zorg drage, dat zij zig tegens de passagiers beleefdelijk gedragen; ten vierden, twintig sterke rij- of postpaarden, met even zoo veel zadels, welke speciaal zullen moeten dienen om de brieven naar en van Buitenzorg te brengen; ten vijfde, veertien personen voor postillons en vijfentwintig boejangers tot het oppassen der paarden buiten deszelfs stal op Weltevreden.

Art. 3. De halt- of pleister plaatsen zijn verdeeld in vijf stations, als:

de eerste bij of omtrend Tjawang,
de tweede » » » Tanjong,
de derde » » » Tjimangies,
de vierde » » » Tjibinong,
de vijfde » » » Tjiloar.

De stallingen voor de paarden en wooningen voor het benodigde volk aldaar zullen voor rekening van den Lande opgericht, dog door den aannemer in behoorlijken staat onderbouden worden, zullende de aannemer bij contrarie bevinding verbeuren een boete van één honderd rijksdaalders zilver voor de eerste, twee honderd voor de tweede en zes honderd rijksdaalders voor de derde keer, dat zulks bevonden werd, ten behoeve van stads kassa, daar, indien een geheele verwaarlozing ontdekt werd, president en Schepenen voor zijn rekening alles in orde zullen laten brengen en onderhouden.

Art. 4. De aannemer zal in de daartoe opgerigte stallen en huizingen op elk dezer plaatsen stellen een der bovengemelde koetsiers, twee postillons en vier boejangers, benevens drie span paarden van vieren, met even zooveel tuigen, en drie rij- of postpaarden met derzelver zadels.

Art. 5. De postwagen zal twee maal in de week en getrokken door vier paarden moeten rijden, te weten, Zondags en Woensdags morgens ten vijf uuren, zoo wel van Batavia, als van Buitenzorg; te Batavia van het woonhuis van den aannemer Zimmer op Weltevreden en te Buitenzorg van de herberg aldaar, zullende de aannemer moeten zorgen, dat bij elke halteplaats versche paarden gereed staan en geen vertraging veroorzaakt werd door het langzaam verwisselen der paarden.

Art. 6. Behalven deze twee keeren in de week zal de aannemer in staat moeten zijn om dagelijks naar en van Buitenzorg met extra post personen te kunnen transporteeren.

Art. 7. De postwagen zal uiterlijk in 7 uuren van hier

naar Buitenzorg en vice versa moeten overkomen, op verbeurte van 25 rd' voor rekening van den aannemer en ten behoeve van stads kassa, tenzij de aannemer mogte kunnen aantonen, dat onvoorziene en buiten zijn toedoen voorgekomene gevallen daarvan oorzaak zijn.

Art. 8. Elk persoon, die met de postwagen mede rijd, zal ten voordeele van den aannemer, boven hetgeen hij jaarlijks geniet, betalen vijf rijksdaalders, zilver, naar en even zooveel van Buitenzorg of van die landgoederen, van waar hij mogte komen of naar toe gaan en in de passagie van de postwagen leggen.

Art. 9. De aannemer zal niet meer dan zes personen te gelijk op de postwagen mogen nemen, tenzij de passagiers onderling mogten goedvinden, dat een of meer kinderen daar op waren, welke, evenals de andere passagiers, rd' 5 zullen moeten betalen.

Art. 10. Van 1 tot 4 personen, met haar eigen rijtuig begerende met extra post te rijden, zullen daarvoor 18, zegge achttien rd', zilver, moeten betalen.

Art. 11. Van 1 tot 4 personen zonder eigen rijtuig een extra post begerende, zal de aannemer kunnen volstaan voor een of twee met het leveren van eene goede gedekte chais of zoogenaamde fourgon; en zal voor de huur van 't rijtuig extra betaald worden 9 rd' zilver geld.

Art. 12. De aannemer zal echter niet kunnen genoodzaakt worden tot het leveren van extra post, wanneer alle de paarden en rijtuigen, welke hij volgens deze instructie verpligt is te houden, dadelijk reeds in gebruik zijn of zonder verhindering der gewone posten of postwagens niet afgegeven kunnen worden.

Art. 13. Reizigers, die verkiezen eenige pakjes, koffers of andere goederen mede te nemen, zullen gehouden zijn voor ieder pond, welke dezelve meer als 10 pond wegen, te betalen 1 rd', zilver geld; en zullen de gedachte goederen nimmer zwaarder mogen wegen dan 25 pond, nog meerder ruimte beslaan dan 1 voet in de hoogte en breedte en twee voet in de lengte.

Art. 14. Indien de postwagen niet bezet is, zal de aannemer daarmede pakjes, geld, enz. naar en van Buitenzorg moeten transporteeren tegens betaling als boven of 1 percent van zilver of goud; evenwel nimmer zal hij zulks mogen doen, als de passagiers daardoor gehinderd mogten worden.

Art. 15. De aannemer zal verpligt zijn om zich tegens de passagiers beleefdelijk te gedragen en den geenen, die het eerste komt of zulks laat afhalen, een lootje te geven, gemerkt n°. 1, en vervolgens tot n°. 6, zullende de eerste en tweede plaats zijn op de agterste bank, de derde en vierde op de middelbank en de vijfde en zesde op de voorste bank.

Art. 16. De aannemer werd gerecommandeert en hiermede gequalificeert om op de postwagen geen vuile of gemeene personen te admitteeren, noch de zulken, die dronken zijn en voor het afrijden met de overige passagiers rusie maken, dan wel dezelve qualijk en brusq behandelen, vooral wanneer fatzoenlijke lieden en vrouwen op de postwagen mede plaats hebben genomen.

Art. 17. De koetzier zal verpligt zijn, sub poene van een strenge correctie, indien een of meer der passagiers en vooral vrouwen, hetzij bij het afrijden van een hoogte of om andere, billijke redenen zulks kwamen te verlangen, stil te houden en aan de begeerte van de passagiers in diergelijke gevallen te voldoen.

Art. 18. De aannemer zal verpligt zijn de dagelijksche, zoo wel als de Javasche brieven en depêches van en naar Buitenzorg zonder eenige extra betaling te laten overbrengen en de afgaande brieven van de plaats, waar het post-comptoir zal worden gehouden, ten half elf uuren des voormiddags te laten afhalen en de aankomende brieven ter zelver plaats mede te laten afgaan.

Art. 19. Aan denzelven zal op Buitenzorg van 's Lands-wegen een geschikt gebouw tot eene herberg in gebruik worden afgestaan.

Art. 20. De posten zullen ten langsten in 5½ uuren moeten over zijn, sub poene van 25 rd[s] boete voor den

aannemer, mede ten behoeve van stads kassa, en zal dagelijks vertrekken van Batavia en Buitenzorg des voormiddags ten 11 uuren.

Art. 21. Om in de voorschreven tijd de overtogt te kunnen doen zal de aannemer zorg moeten dragen, dat op bepaalde uuren de post-paarden gezadeld voor de halte-plaats staan, het valies overgelegd werd en een versche postillon direct met de brieven heen rijd.

Art. 22. De prijzen der brief-porten en relatien met den commissaris der wegen en posterijen zullen in 't generale postreglement voor gansch Java bepaald worden.

Op 5 Mei 1809 is, »bij wege van interpretatie" vastgesteld:

dat de bij art. 1 bepaalde leverantie van gras door de campongs volkeren, instede van tegen vier, geschieden zal tegen drie rijksdaalders, koper geld, voor ieder paard;

dat, zoolang de beide postwagens voor zes personen, bij art. 2 vermeld, niet in gereedheid zullen zijn, het aan den aannemer vergund zal wezen bij het gebruik van wagens van vieren te continueeren;

dat genoegen genomen wordt met de verklaring van den aannemer van voor zijne verantwoording te nemen het bij art. 2 geordonneerde fournissement van een en twintig stel tuigen, zeven koetsiers, twintig rij- of postpaarden met even zooveel zadels, veertien postillons en vijf en twintig boeijangs tot oppassing van de paarden, zoomede den geheelen inhoud van art. 4, zonder nogtans ten naauwste op deze bepaling te worden verhaald;

dat de kleding der koetsiers met een ordentelijke broek en baaijtje voldoende is en door de recommandatie voor dezelve om zich beleefd tegen de passagiers te gedragen, niet is gederogeert aan het regt, 't welk hun wederkerig als postillons competeert;

dat de stallingen, bij art. 3 vermeld, voor rekening van

den Lande zullen worden onderhouden en alleen kleine dagelijksche reperatien en voorzieningen ten laste zullen komen van den aannemer;

dat de bepaling van zeven uren, binnen welke de postwagens moeten overkomen, in werking zal worden gebragt, zoodra de wegen en poststations om de Ooster-weg in orde zijn, wanneer ook de gestelde boete van rd[s] vijf en twintig zal worden verbeurd, indien de postwagens een uur later aan zijn;

dat met vuile en gemeene personen, die volgens art. 16 niet op de postwagens mogen worden geadmitteerd, bedoeld zijn slaven en gemeene inlanders, welke laatste ten minste niet tot de heffe des volks gehoren, maar van eenigen staat, qualiteit of goede conditie zullen moeten wezen, zullen zij op de postwagen kunnen worden toegelaten;

dat genoegen genomen wordt met de verklaring van den aannemer, dat hij zorgen zal, dat de posten binnen den tijd van vijf en een half uur over zijn, zoodra de wegen en post stations in orde zullen wezen, en hem wijders toe te staan om de post, even als van Buitenzorg, om half elf uren des voormiddags te doen vertrekken van Weltevreden en niet van het postkantoor.

13 April. *Wijziging der instructie voor het collegie van Schepenen.*

Schepenen werden gemachtigd om »met alteratie in zoo verre van het 29 art. hunner instructie, uit hun middelen of daar buiten een postmeester aan te stellen op een tractement van rd[s] 100, zilver geld, 's maands, betaalbaar in papieren van credit met de loopende agio".

13 April. *Instructie voor den postmeester en de verdere bedienden der posterij te Batavia.*

Art. 1. De postmeester zal ter plaatse, waar het postcomptoir zal worden gehouden, verpligt zijn, zoo dikwerf

noodig, present te zijn ten einde aldaar te ontvangen, te stempelen, te registreeren en te depecheeren alle brieven en depeches, welke met de post aangebracht en verzonden worden, en daar voor het brieven-port te ontvangen.

Art. 2. Hij zorgt, dat de brieven voor iedere plaats in een afzonderlijk pacquet werden afgepakt en verzegeld en dat bij elk pacquet tevens werde gevoegd een lijst of aanrekening, houdende het getal der brieven en de port, die daarvoor moet worden betaald.

Art. 3. Hij draagt zorg, dat bij het afgaan der post alle deze pacquetten, nevens eene opene lijst van derzelver getal en destinatie, werden ingepakt in een lederen valies, hetwelk, niet alleen met het post-cachet, maar bovendien met een slot zal moeten voorzien zijn, waarvan op ieder postcomptoir een sleutel zal worden bewaard.

Art. 4. 's Weekelijks zullen twee posten van Batavia vertrekken, des Woensdags en Zaturdags voormiddags ten half 11 uur, de eene na Java en de andere na Bantam.

Art. 5. De brieven voor de Javasche post zullen door ofte van wege den aannemer der posterijen van Buitenzorg naar Batavia en vice versa op den voorschreven tijd van het postcomptoir moeten worden afgehaald.

Art. 6. Voor de Bantamsche post zullen vier geschikte inlanders worden ingehuurd, waarvan twee te Batavia en twee op Tangerang verblijf zullen houden, winnende rd[s] 12, zilver geld ofte credit papieren met de lopende agio, per maand.

Art. 7. De eerste postillons rijden niet verder als Tangerang en geven het valies aan de aldaar gestationeerde postillons over.

Art. 8. Deze rijden tot de passangrahan Tjibolang en geven aldaar het valies over aan de Bantamsche postillons, welke van wege den prefect van Bantam in gelijk getal aldaar geplaatst moeten worden.

Art. 9. De Tangerangsche postillon vertoefd op Tjibolang, tot dat de Bantamsche aankomt, rijd vervolgens met het van hem overgenomen valies terug naar Tangerang en geeft

het aldaar weder over aan een der Bataviasche postillons, die ieder op hun station tot deszelfs aankomst wachten.

Art. 10. Het valies zal (tenzij op hooge order) door niemand dan door den postmeester geopend mogen worden; en zal, bij aanbreng van een zoodanig geopend valies, de postmeester verpligt zijn daarvan oogenblikkelijk aan den president van het collegie van Schepenen kennis te geven.

Art. 11. Bij ontdekking van eenig abuis of bij gemis van eenige pacquetten of brieven moet daarvan aanteekening gehouden en direct kennis gegeven worden aan den commissaris der posterijen, met aanwijzing, op welke posterij het valies het laatste is verzegeld geworden.

Art. 12. De postmeester houd behoorlijk aanteekening van alle de ontvangen en ten dienste der posterijen uitgegeven gelden.

Art. 13. De postmeester formeert van de hem van Samarang en elders toegezonden wordende rekeningen, zoo mede van de door hem zelven ontvangen gelden eene generale rekening en legt die, benevens de daartoe gehorende boeken en papieren, twee maal 's jaars ter visie van den commissaris der posterijen open, terwijl daarna en nadat die rekening door de generale rekenkamer zal zijn geapprobeerd, dies saldo, voor zoover de post van Buitenzorg tot Batavia en vice versa aangaat, in stads cassa zal worden geteld en de overigen verdeelt onder de 3 comptoiren Batavia, Samarang en Sourabaija, in gelijke portien.

Art. 14. Ter adsistentie van den postmeester zal hem worden toegevoegd een schrijver, winnende rd[s] 10, zilver geld ofte in credit papieren met de lopende agio, per maand, en drie brieven-dragers, winnende rd[s] 30, zilver geld ofte in credit papieren met de lopende agio, per maand, moetende daarvoor op haar kosten ieder 1 paard onderhouden.

Art. 15. Laatstelijk zal hij, postmeester, zoowel aan het oppertoezicht van president en Schepenen der stad Batavia, als aan de surveillance van den commissaris der posterijen ondergeschikt zijn, zoo dikwijls dezelve zulks ten dienste

van den Lande nodig oordeelt, die visie, examinatie van zijne boeken, rekeningen en administratie zal kunnen vorderen, alles ingevolge het nader te arresteeren plan en instructie voor de generale-posterijen op geheel Java.

Op 20 April 1809 is artikel 6 dezer instructie aldus gewijzigd:

Uit consideratie, dat de bepaling, dat voor de Bantamsche post vier geschikte inlanders zullen worden ingehuurd, waarvan twee op Tangerang en twee te Batavia verblijf zullen houden, ontoereikende is om in extra ordinaire tijden, wanneer dikwerf twee en meer posten 's daags afgaan, alle de papieren, depêches en rapporten te kunnen overbrengen en dat ook niet doenlijk zal zijn om telkens vrije inlanders te kunnen inhuuren, aan wien dezelve met gerustheid zouden kunnen worden toevertrouwd, is goedgevonden den president van het collegie van Schepenen te autoriseeren om in diergelijke gevallen, op aanvrage van den postmeester, de nodige manschappen tot de gedachte extra posten te requireeren uit de oppassers van de respective officieren van justitie, den advocaat-fiscaal van Indiën, den water-fiscaal, den bailluw of den drossaart der Bataviasche ommelanden, met last aan alle de voorschreven ambtenaren om op het gedachte requisit van den president van Schepenen dadelijk aan denzelven, de noodige adsistentie te verleenen.

14 April. *Instructie voor den stads-geneesheer en stads-chirurgijn te Batavia.*

Art. 1. De geneeskundige practijk ter stede Batavia zal, zoo voor de gevangenen der collegien van den hoogen Raad van justitie en Schepenen, als voor de zieken in het wees- en armenhuis en het Chinesche hospitaal, door een stads doctor worden waargenomen.

Art. 2. Insgelijks zal de heelkundige practijk door een stads chirurgijn aldaar worden uitgeoefend.

Deze zal tot zijne adsistentie hebben een tweeden en een derden chirurgijn, voor wier goede pligtsbetrachting in de uitoefening van den dienst hij alleen verantwoordelijk is.

Art. 3. Zij zullen alle op voordragt van den chirurgijn en chef worden aangesteld.

Art. 4. De stads doctor en stads chirurgijn zullen voor tractement jaarlijks genieten ieder drie duizend rijksdaalders.

De tweede chirurgijn zal genieten voor jaarlijks tractement een duizend twee honderd rijksdaalders.

De derde chirurgijn zal genieten zes honderd rijksdaalders; zullende deze tractementen maandelijks aan hun door het opperhoofd over het generale tractements kantoor, op den voet van andere ambtenaren, worden uitbetaald.

Van het montant dezer betalingen zal uit 's Lands kas voor het aandeel van den hoogen Raad van justitie worden betaald rijksdaalders twee duizend, uit de stads kas rijksdaalders drie duizend, uit de kas van het weeshuis rijksdaalders een duizend, uit de kas van de diakonij mede rijksdaalders een duizend en eindelijk uit de kas van Boedelmeesteren van het Chinesche hospitaal rijksdaalders acht honderd, bezwaard met de agio daar en boven, welke betaald zal worden voor dat gedeelte der tractementen, 't welk tegen zilver geld wordt berekend; zullende hiervan, voor zoo verre de opgemelde particuliere kassen betreft, om de zes maanden of onder ultimo Junij en December verantwoording aan 's Lands kas moeten worden gedaan.

Art. 5. De stads doctor en stads chirurgijn zullen den rang hebben gelijkstandig met een chirurgijn-majoor, de tweede chirurgijn dien van aide-chirurgijn en de derde chirurgijn dien van elève chirurgijn bij de armée.

Art. 6. Zij zullen op de vragen, die hun gedaan worden door den chirurgijn en chef en in zijne absentie door den chirurgijn principaal van het arrondissement te Batavia, moeten antwoorden, ten einde den chirurgijn en chef te faciliteren in het algemeen toeverzicht, 't welk hij over den genees- en heelkundigen dienst uitoefend, en hem in staat

te stellen om het gouvernement van advis te dienen in alle gevallen, waarin het goedvinden zal het zelve van hem te requireren.

Art. 7. Ook zal de chirurgijn en chef en in zijne absentie de chirurgijn principaal van het arrondissement te Batavia, in epidemique of andere algemeene ziektens, dan wel voorvallen van wat natuur, behorende tot de staatkundige en gerechtelijke geneeskunde, berigten mogen innemen en middelen mogen voorschrijven, die hij bijzonder ter genezing geschikt oordeelt, waarvan zij gehouden zullen zijn proeven te nemen en het effect aan hem, chirurgijn en chef, te rapporteren.

Art. 8. Zij zullen verpligt zijn voor bovengemelde tractementen alle practijk, voor zooverre ieder in hun vak aangaat, daaronder ook begrepen de gekwetsten, die ingebracht worden, waar te nemen ten dienste van bovengemelde collegien en godshuizen.

Art. 9. Behalve dezen dienst zullen zij mede voor dezelve inkomsten verpligt zijn alle geregtelijke schouwingen en openingen van lijken te doen voor de beide collegien van justitie, in tegenwoordigheid van eene justitiele commissie, en van hunne bevinding eene gedetailleerde acte van schouwing moeten opmaken, door hun beiden ondertekend, in welke acte behoord uitgedrukt te zijn, in welke deelen de lijder is gekwetst geworden, en in hoeverre de aangebragte oorzaken aan de lijders of lijken als volstrekt doodelijk, door zich zelve doodelijk, dan wel bij toeval doodelijk moeten beschouwd worden.

Art. 10. Voor de behandeling van ziektens van gegijzelde personen zullen zij aan deze of aan hunne crediteuren mogen in rekening brengen per visite twaalf stuivers.

Insgelijks voor de behandeling van ziektens bij slaven, welke door hunne heeren, vrouwen of derzelver zaakgelastigden zijn in de boeijen gesteld, per visite acht stuivers.

Art. 11. De voorschriften der geneesmiddelen zullen geschieden in een voor ieder collegie of godshuis daartoe

geschikt boek, dagelijks door den stads doctor of chirurgijn, die dezelve voorschrijft, ondertekend, en door den stads apotheker worden bereid en geleverd, hetzij bij jaarlijksche aanneming of onder taxatie der ingeleverde rekeningen door den stads doctor en chirurgijn, onder approbatie van den chirurgijn-principaal van het arrondissement op hunne verandwoordelijkheid.

Art. 12. De geneesmiddelen, welke voorgeschreven worden ingevolge art. 10, worden van civiele gevangenen op rekening gesteld van hen of van hunne crediteuren en van slaven op rekening van hunne heeren, vrouwen of derzelver zaakgelastigden.

Art. 13. Om de drie maanden zal de stads doctor en stads chirurgijn, in bijzijn van den chirurgijn-principaal, de stads apotheek visiteren en aan den chirurgijn en chef rapport doen, in hoe verre dezelve van alle enkelde en zamengestelde geneesmiddelen (welke laatste in het vervolg aldaar zullen bereid worden na de voorschriften der Bataafsche apotheek), na behooren is voorzien.

Art. 14. De stads doctor zal, behalven den geneeskundigen dienst, ook bij vrouwen, in barensnood zijnde en tot de classe der behoeftigen behoorende, in tegennatuurlijke verlossingen verpligt zijn de noodige hulp en bijstand te verleenen, zonder daarvoor boven zijn tractement te mogen declareren.

Art. 15. En, vermits de vroedkunde hier in Indiën op eene ongeschikte wijze wordt uitgeoefend door inlandsche doekoens of vrouwen, zonder het minste onderwijs te genieten, zal de stads doctor al mede verpligt zijn eenmaal per week aan de vrouwen, welke voor deze practijk zullen geadmitteerd worden, op een daartoe bepaalden tijd onderwijs te geven in de nodige practikale kennis ter uitoefening der verloskunde, gebruikelijk bij natuurlijke verlossingen, als ook in hetgeen vereischt wordt ter bepaling van de ligging en het voorkomen van het kind in deze soort van geboortens.

Het onderwijs zal geschieden op een fantome en in de Maleidsche taal, op de eenvoudigste en voor haar meest verstaanbaarste wijze.

Art. 16. Nadat deze vrouwen een bepaalden tijd onderwijs hebben genoten, zullen zij door den stads doctor, in tegenwoordigheid van den chirurgijn principaal van het arrondissement te Batavia, worden ondervraagt en, na genoegzame blijken van hunne practikale bekwaamheid te hebben gegeven op het fantome, tot hetgeen nodig is bij het doen van de natuurlijke verlossing, een getuigschrift ontvangen, door den chirurgijn principaal en den stads doctor ondertekend, om daarna van het collegie van Schepenen eene acte van admissie als vroedvrouw te kunnen bekomen.

Zonder welke admissie na primo October aanstaande geene vroedvrouw of doekoen tot het doen van verlossingen zal mogen assisteeren.

Art. 17. Voor het geven van onderwijs en het afnemen van examen zal ieder doekoen of vroedvrouw, die tot de uitoefening der vroedkundige practijk wordt toegelaten, aan den stads doctor betalen rijksdaalders vijf en twintig ééns.

Art. 18. De stads docter en stads chirurgijn zullen in handen van den Gouverneur Generaal, voor het aanvaarden hunner bediening, afleggen den navolgenden eed:

Eed voor den stads docter en stads chirurgijn.

Ik belove en zweere, dat ik zijne Majesteit, den Koning van Holland als mijnen hoogen en doorluchtigen souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw zal zijn en dat ik mij in het mij toevertrouwde ambt als stads doctor (chirurgijn) na beste weten en vermogen zal kwijten achtervolgens den inhoud der instructie, op dit ambt beraamd ofte nog te beramen.

Op 9 Augustus 1809 is deze instructie aldus gewijzigd:

Is besloten het voorgeschrevene bij de instructie voor de genees- en heelkundige dienst van den stads doctor en stads chirurgijn te Batavia ten aanzien van het cureren, visiteren, schouwen en openen der gevangenen, gekwetsten en lijken

van den hoogen Raad van justitie, mede van applicatie te maken op de gevangenen van den drossaard te Batavia, zoowel als op de gekwetsten en lijken in zijne jurisdictie, wanneer dezelve ten voormelde einde stedewaarts worden getransporteerd; met last aan genoemde stads doctor en stads chirurgijn om dezelve op de aanvrage van den drossaard behoorlijk te behandelen, zoodanig als vereischt wordt en dit de justitie zal vorderen.

Zie ook 19 November 1809 en 14 Herfstmaand 1810.

14 April. *Afstraffing van een Javaan.*

Deze had te Oenarang, tijdens de taptoe, met steenen naar de tamboers en pijpers geworpen.

Bij besluit bepaalde Daendels, dat hij »na het ondergaan »eener gevoelige correctie voor het fort te Oenarang", voor onbepaalden tijd in de ketting zoude worden geklonken.

14 April. *Bepalingen nopens het stedelijke en Chineesche hospitaal te Batavia, alsmede nopens de zieken-kamers van godshuizen.*

Art. 1. Ter stede Batavia zal een locaal zijn ingeruimt, geschikt voor de verpleging der gekwetste en andere zieke gevangenen der collegiën van den hoogen Raad van justitie en van Schepenen, voor zoover aan dezelve het verblijf aldaar ter geneezing zal worden vergund; item een bekwaam apartement voor de commissien van schouwing, enz.

Art. 2. Het locaal, tegenwoordig in gebruik voor de zieken van het Chineesche hospitaal, wordt tot verpleging van die zieken voldoende beschouwd, bij het doen van eenige noodige reparatien.

Art. 3. In het wees- en armen-huis zullen voor de zieken van die godshuizen vier ziekenkamers worden ingeruimd, als twee voor iedere sexe, de eene voor de meer gevaarlijke en aanstekende en de andere voor de min gevaarlijke zieken.

Art. 4. In het stedelijke hospitaal zal een ziekevader, aldaar

in hetzelve locaal geëmploijeerd ten dienste van het guarnisoens-hospitaal, het huishoudelijke toeverzicht hebben.

Art. 5. Deze zal voor de zieke gevangenen, voor de voeding en verpleging zorgen en de diëet naar voorschrift uitgeven en daarvoor genieten, voor ieder zieken gevangene van den hoogen Raad van justitie uit 's Lands kas en voor de zieke gevangenen van Schepenen uit de stedelijke kas, daags voor de Europeezen zes stuivers en voor de inlanders vier stuivers, koper geld, benevens de rations vivres, voor ieder man, in de gevangenisse zijnde, bepaald, welke de cipier aan den ziekevader zal moeten verantwoorden.

Art. 6. De fournitures, kleedingstukken, ustensilia, enz. worden voor de zieken van den hoogen Raad van justitie voor rekening van den Lande aangekocht; voor de stedelijke gevangenen worden dezelve uit stads kas betaald op aanvrage van dengeene, die met het huishoudelijke toezicht belast is, en op visa van den doctor en chirurgijn,

Art. 7. De ziekevader zal een behoorlijke inventaris van deze goederen formeren en om de drie maanden aan de presidenten van de beide collegien van justitie inleveren, mitsgaders voor hetgeen ontbreekt, verantwoordelijk zijn.

Art. 8. In het Chineesche hospitaal zal een zieke-opzichter op bovengemelde wijze in functie zijn, komende aldaar de onkosten geheel voor rekening van Boedelmeesteren.

Art. 9. In de ziekenkamers in het weeshuis zal een zieke-moeder en in die van het armenhuis een zieke-vader en een zieke-moeder het toeverzicht en de bezorging over de behoorlijke oppassing der zieken hebben en zorgen, dat alles naar het voorschrift der diëet van den doctor of chirurgijn aan hun worde uitgereikt.

17 April. *Uitbarsting van den Goenoeng Goentoer.*

Het blijkt niet, hoeveel menschen door deze uitbarsting, welke zeer hevig is geweest, zijn gedood, verwond of om have en goed gekomen, — waarschijnlijk zijn deze nooit

geteld, — maar wel blijkt, dat het eenige, waarin de toenmalige Regering belang stelde, was te vernemen, hoeveel koffij-boomen waren vernield, — voorzeker eene schrille tegenstelling met hetgeen latere Regeringen bij dergelijke rampen hebben verricht.

17 April. *Aanstelling van een kapitein en luitenant der »parnakkans's, saïd's, sarif's en andere, overwalsche »natiën" te Cheribon.*

Tot een middel van bestaan werd hun toegekend »een ducaton van ieder huisgezin van een der voornoemde natiën, welke in de Cheribonsche hoofd-negorij permanent woonachtig zijn en zich met den handel of iets anders erneren, waarvan 3/4 door den kapitein en 1/4 door den luitenant zal worden genoten".

Op 28 April 1809 is het vorenstaande in zoo verre gewijzigd, dat aan den kapitein en luitenant bovendien is toegestaan »een procent van alle goederen, welke te Cheribon door saids, sarifs of andere overwalsche natiën, niet aldaar gezeten, onverschillig van welke plaats komende, worden ingevoerd en verkocht, om genoten te worden voor drie vierde gedeelte door den kapitein en een vierde gedeelte door den luitenant".

18 April. *Machtiging op het collegie van Schepenen aan den secretaris en aan de gezworen klerken bij dat collegie daggelden te valideren, »gelijkstandig met de »leden, als dezelve onkosten hebbende".*

18 April. *Periodieke inspectie der koffij-pakhuizen te Batavia door leden van den Raad van Indië.*

De regeering besloot »conform" het navolgende voorstel van den Gouverneur-Generaal.

Nadien de stremming van onzen neutralen handel eene groote opeenhooping van producten in onze magazijnen veroorzaakt en daaruit weder de noodzakelijkheid geboren wordt om alle mogelijke voorzorgen tegen het bederf daarvan te gebruiken, mitsgaders zich te overtuigen, dat de geenen, aan wien de bewaring der producten is aanbetrouwd, de orders en bepalingen, tot conservatie van dezelve gegeven en gesteld, behoorlijk nakomen ter wering van de aanzienlijke schade, die anderzins daaruit zoude te vreezen zijn, voornamentlijk de koffij specteerende, proponeerde zijne excellentie mitsdien om de magazijnen alle drie maanden door twee leden dezer regeering te laten visiteeren ten aanzien van den staat, waarin zich de producten bevinden, en wel inzonderheid de koffij, als aan groote broeijing onderhevig zijnde, zoomede of de nodige voorzorgen tot verhoeding van bederf worden aangewend en welke middelen anders tot meerder zekerheid daartoe zouden dienen te worden beproeft en in het werk gesteld; en om met deze opneem en visitatie te laten continuëeren vooreerst en tot zoo lange onze producten niet weder worden afgehaald en daarin een geregelt debiet zal wezen geëtablisseerd; stellende hoogstdezelve wijders voor om deze commissie onder de leden te laten rouleren.

Het eerste, naar aanleiding dezer opdracht bij de Regering ingekomen rapport is verhandeld bij de resolutiën van 19 Mei 1809.

18 April. *Maatregelen ter verbetering van het postwezen.*

Tot interpretatie van het bepaalde op 1 Januarij 1809 is op 18 April 1809 aan den Hoogen Raad van justitie te kennen gegeven:

Uit consideratie, dat de bepaling, dat voor de Bantamsche post vier geschikte inlanders zullen worden ingehuurd, waarvan twee op Tangerang en twee te Batavia verblijf zullen houden, ontoereikende is om in extra-ordinaire tijden, wanneer dikwerf

twee en meer posten 's daags afgaan, alle de papieren, depêches en rapporten te kunnen overbrengen en dat het ook niet doenlijk zal zijn om telkens vrije inlanders te kunnen inhuuren, aan wien dezelve met gerustheid zouden kunnen worden toevertrouwd, is goedgevonden den president van het collegie van Schepenen te autoriseeren om in diergelijke gevallen op aanvrage van den postmeester de nodige manschappen tot de gedachte extra-posten te requireeren uit de oppassers van de respective officieren van justitie, den advocaat fiscaal van Indien, den water-fiscaal, den bailluw of den drossaart der Bataviasche ommelanden, met last aan alle de voorschreven ambtenaren om op het gedachte requisit van den president van Schepenen dadelijk aan denzelven de nodige adsistentie te verlenen.

18 April / 9 Mei. *Titulatuur van president en leden van het college van Schepenen.*

Is goedgevonden en verstaan te bepalen, dat president en Schepenen in alle, aan hun gediend wordende schrifturen zullen worden getituleerd: WelEdele Gestrenge Heer en WelEdele Heeren; en om de gemeente hiervan kennis te geven.

? *April. Last op marcherende colonnes onder weg itineraire kaarten te maken.*

Zulks moest geschieden op de wijze, »waarvan zich de Romeinen bedienden, aan welke goede en ordinaire landkaarten ontbraken".

Deze curieuse order wordt vermeld in het tweede bulletin over de Bantamsche onlusten, uitgegeven in April 1809.

21 April. *Wijziging van het bepaalde bij resolutie van* 31 *Maart* 1778, *art.* 2, *nopens landmeters.*

Het collegie van Schepenen werd gemachtigd, »de werkzaamheden, bevorens op het landmeters kantoor behoord

hebbende, als het houden van registers, etc., op het collegie van Schepenen over te brengen en den landmeter eenlijk belast te laten met voor een ieder, des gevorderd wordende, metingen te doen, waarvan de minuten in een behoorlijk register bij hen moeten worden aangehouden".

Schepenen brachten op 19 Mei 1809 bezwaren tegen het vorenstaande in, waarom besloten werd »president en Schepenen van de werkzaamheden van het vernietigd landmeters kantoor te excuseeren en voorts te ontheffen van de verplichting om geene opdrachten van vaste goederen te mogen doen dan onder exhibitie van een landmeters kennis".

21 April. *Verhooging der tractementen van de substituten, de mandoer's der oppassers en de kaffers van den water-fiscaal.*

De eerste kregen 150, de tweede 10 en de derde 6 rijksdaalders 's maands, evenals de substituten, enz. van den advocaat-fiscaal, »met deze speciale bepaling nogtans, dat het getal der caffers voor iederen substitut zal moeten worden gereduceerd van 14 tot 8, hetgeen men voor eene prompte surveillance tegen den smokkelhandel en de verdere diensten, die van deze bediendens kunnen worden gevorderd, voldoende oordeelt".

25 April. *Vrijstelling van den Baillun te Batavia van de betaling van ambtgeld.*

Hoewel de naam der betrekking dezelfde was gebleven als vroeger, was echter het daaraan verbonden tractement, enz. geheel van aard veranderd.

Op den 21sten April en 2den Mei 1809 is hetzelfde nopens den president van Weesmeesteren en den drossaard der Bataviasche ommelanden bepaald.

$\frac{25 \text{ April}}{9 \text{ Mei}}$. *Voorschrift nopens het onderhoud van pedatiwegen in de nabijheid van Batavia.*

Alzoo op den 25en der even verweken maand April in Rade van Indië goedgevonden en verstaan is om, met renovatie van de bekendmaking dezer regering van den $\frac{23}{31}$ Julij 1799, het collegie van president en Schepenen van Batavia te qualificeren de buffels-wegen, zoo om de Oost, als West, tusschen de landgoederen Buitenzorg, Weltevreden en Tanna-abang, in een behoorlijk bruikbaren staat te doen brengen en onderhouden; zoo is het, dat de respective op- en ingezetenen langs en tusschen de voorschreven wegen hiervan bij dezen de noodige kennis wordt gegeven, met last om in den geest onzer opgemelde bekendmaking van den 30en Julij 1799 aan de door president en Schepenen voormeld te doene aanvragen en te gevene bevelen met de meest mogelijke promptitude te voldoen en te beantwoorden, sub poene, dat zoodanige der voormelde op- en ingezetenen, als bevonden zullen worden hierin nalatig te zijn, als weerstrevers van 's Lands bevelen aangemerkt en na bevind van zaken gestraft zullen worden. En opdat hiervan geene onwetenheid zal kunnen worden voorgewend, zal deze worden gepubliceert en, zoo in de Hollandsche, als Javaansche, Maleidsche en Chineesche talen, zoo hier, als alomme in de bovenlanden worden geaffigeert, mitsgaders bij bekkenslag worden bekend gemaakt.

26 April. *Aankoop van slaven ten behoeve van het leger.*

Is besloten, dat alle manslaven, welke op de hoofdplaats Batavia of elders op het eiland Java van buiten ten handel zullen worden ingevoerd en na gedaan onderzoek op de gewone wijze geschikt bevonden worden voor den militairen dienst, voor rekening van het Gouvernement zullen worden ingekocht tegens rds. tachtig, zilver geld, ieder; met qualificatie op de respectieve ambtenaren op Java om voor het montant der op dien voet ingekochte slaven wissels af te geven op de hoofdplaats Batavia.

26 April. ***Belooning van een verdienstelijken, Chineeschen suiker-fabriekant.***

De Chinesche suikermolenaar te Cadaun en Selapatjang, Lie Tongong, bij requeste vertoond hebbende, dat hij, na gedurende een tijdvak van 18 jaren met alle vlijt en nijverheid de werkzaamheden op zijne molens te hebben behartigd en zonder immer eenige verzoeken tot remissien of anderzins aan de hooge Regeering te hebben gedaan, terwijl intusschen de aflevering van suiker van zijne molens naar evenredigheid niet minder dan van andere suikermolenaars was geweest en hij, requestrant, zich langs dien weg door zijne vlijt en oppassendheid eenig vermogen en aanzien had verworven, verzocht uit dien hoofde met den titul en rang van oud luitenant Chinees te mogen worden vereerd.

Is besloten, uit consideratie van de verdienstelijke gedragingen van den suppliant, hiervoren geallegueerd en mede van elders bevestigd, aan deszelfs verzoek te defereren en hem mitsdien met den titul en rang van oud luitenant der Chineesen te begunstigen.

28 April. *Voorschrift nopens mandamenten van citatie of civiele sententiën van den Raad van justitie te Samarang.*

Is besloten, dat de mandamenten van citatie of civile sententiën van den Raad van justitie te Samarang zullen worden geëxploiteerd of ter executie gesteld door of van wegens den Raad van justitie zelven binnen de stad en ban van Semarang, daaronder Oenarang niet begrepen, en door of van wegens den prefect buiten den omtrek dezer limiten onder het gantsche ressort van zijne prefecture, daartoe behoorlijk verzocht zijnde met inachtneming van den form en stijl, deswegens na regten wordende gerequireerd.

Terwijl tevens, tot wegneming der gemoveerde scrupule, in hoe verre aan de koffij-opzienders of boschgangers het

doen van zoodanige geregtelijke exploiten door den prefect zoude kunnen worden gedemandeert, goedgevonden is te verklaren, dat op plaatsen, waar de prefect zich niet in persoon bevindt, de koffij-opzienders en de boschgangers met de surveillance van de politie zijn belast en dus ook ten voorschreven einde hunne diensten niet zullen mogen weigeren.

30 April. *Instructie voor de kapiteinen, officieren, schrijvers en bootsgezellen, met commissie van retorsie varende.*

Art. 1. Alle officieren, bootsgezellen of anderen, van wat conditie of qualiteit zij zouden mogen zijn, zullen haren kapitein of zulken officier, als in absentie van den kapitein het commando hebben zal, onderdanig en gehoorzaam zijn, op poene van anderzins arbitrairlijk gestraft te worden, anderen ten exempel.

Art. 2. Niemand zal vermogen zijnen kapitein, officieren, of andere, hem voorgestelden eenig geweld, overlast of dreigement te doen, op verbeurte van alle zijne gages en buitgelden en daarenboven aan den lijve gestraft te worden.

Art. 3. Gelijk ook geinterdiceert wordt het opdringen aan den kapitein, tegen zijnen wil, om schepen aan te tasten of niet aan te tasten, eenige recherche te doen of niet te doen en generalijk over ietwes, de commissievaart concernerende, zoo mede het weigeren om langer te kruissen; zullende de geenen, die tot zoodanig bedrijf aanleiding hebben gegeven dan wel geholpen of gecontribueert om diergelijke verzoeken en instantien aan den kapitein en zijne officieren, in weerwil van dezelve en tegen haar verbod, bij monde of geschrift te doen, daar over mede met verbeurte van maand- en buitgelden en na bevinding van zaken arbitrairlijk en zelfs met den dood worden gestraft, zonder dat in consideratie zal komen, of ook tot verschoninge zal kunnen dienen, of iemand daartoe de eerste aanleider en principale oorzaak is geweest

of niet, en alleen genoeg zijn, dat iemand zulke verzoeken en instantien bij complotteringe mondeling heeft helpen doen of schriftelijk onderteekend; gelijk mede schuldig zullen worden gehouden en gestraft die geenen, dewelke hier van hebben geweten en daarvan aan den kapitein of commandeerenden officier geen ontdekking hebben gedaan.

Art. 4. Het zal aan niemand van de equipage geoorloofd zijn in eenige schepen over te gaan zonder consent van den kapitein, veel min aan boord van dezelve schepen eenig geweld te plegen van smijten, slaan of anderzins, op poene van gestraft te worden na gelegenheid van zaken.

Art. 5. Item zullen officieren en bootsgezellen gehouden zijn haar aangenomen dienst effectivelijk te doen en na te komen, zonder haar daaruit te mogen begeven, anders dan met behoorlijke paspoorten van haren kapitein, op poene, dat de geenen, welke hier tegen handelt, bij achterhaling militairement, anderen ten exempel, zal worden gestraft met den dood en de confiscatie van alle zijne gages en deelen, die hij in den buit zoude mogen hebben.

Art. 6. De kapitein zal niet vermogen onder zeil te gaan, voor en al eer dezelve te Batavia door den havenmeester en op andere plaatsen mede door den havenmeester of iemand van de marine, op order van den geenen, die aldaar het civiel gezag bekleedt, dan wel, zoo zich daar niemand van de marine bevindt, door een ander, daar toe te nomineren persoon zal zijn gemonstert, op poene eener boete van duizend rijksdaalders, waarvoor het schip aansprekelijk en executabel zal zijn; zullende tot dat einde van zijn aanstaand vertrek vooraf behoorlijk kennis moeten geven.

Art. 7. Ieder commissie-vaarder zal moeten voorzien wezen van een bekwaam schrijver, daartoe bij de Raden van justitie of andere bevoegde autoriteit beëedigt, die gehouden zal wezen goed en pertinent journaal te houden van alles, wat op iedere expeditie en speciaal omtrent het aanhalen, visiteren, nemen en opbrengen van schepen voorvalt, zonder iets achter te houden en specialijk met expressie van de schepen en

schippers, die aangehaalt, gevisiteerd, genomen of opgebracht zullen zijn, waar die 't huis horen, waarheen gedestineerd en met welke bescheiden zij voorzien waren.

Art. 8. En zal de kapitein zonder denzelven geen visitatie mogen doen, op poene, dat de schepen, afzonderlijk gevisiteerd zijnde, al waren dezelve wel en regtelijk aangehouden, evenwel kost- en schadeloos zullen worden ontslagen.

Art. 9. En is gemelde schrijver gehouden het voorschreven journaal met schriftelijken eede, onderaan geverifieert en bekrachtigd, op zijn retour binnen vier en twintig uren aan ons over te leveren, met summier en mondeling rapport, wat dezen aangaande zal wezen gepasseert, op poene, dat de schrijver, zoo hij bevonden mogt worden hierin niet te handelen ter goeder trouw en met achterhouding van bescheiden of het verzwijgen van eenige excessen, die in het visiteren van schepen mogten zijn gepleegt, gestraft zal worden als meineedig en zelfs aan den lijve.

Art. 10. Ingevalle de schrijver op de reise kwam te overlijden of door ziekte of andere toevallen belet wierde zijne functie waar te nemen,. zal de kapitein op den commissievaarder gehouden zijn den eersten officier of dien hij daartoe meest bekwaam oordeelt, met die functie te belasten en denzelven af te nemen eene schriftelijke belofte onder eede van zich daarin na den inhoud van deze instructie te zullen reguleren.

Art. 11. De kapitein zal, indien het hem gelukt eenige prijzen te veroveren, terstond bij zijn retour aan ons overgeven de gevangenen, die hij heeft gemaakt, en in allen gevalle twee of drie van de officieren, die op de prijzen ten tijde van de veroveringe zijn gevonden, ten ware het schip of schepen ledig en zonder volk was gevonden, hetwelk de voormelde kapitein met het grootste gedeelte zijner officieren ten onzen genoegen zal moeten bevestigen, op verbeurte van alle hare gages en buitgelden, en die van de equipage, mitsgaders een boete van duizend rijksdaalders daar en boven, waar voor het schip aansprekelijk en executabel zal zijn.

Art. 12. Niemand zal zich emanciperen om bij het veroveren van eenige prijs of prijzen, van wat conditie die ook zouden mogen wezen, te openen eenige kasten, kisten, pakken, vaten of hoe men die zoude mogen heeten, daar koopmanschappen in geborgen zijn, hetzij goud of zilver, gemunt of ongemunt, of wat dies meer zij, met geweld of anderzins, hetzij die in het ruim of op den overloop gevonden worden, op de verbeurte van al hare gages en buitgelden.

Art. 13. Ook zal niemand van de veroverde goederen iets vermogen te versteeken of eenige merken uit te doen of veranderen, op verbeurte als boven, zoo van die het gedaan, als die daaraan kennis gehad hebben.

Art. 14. Gelijk mede wel expresselijk verboden wordt om met de veroverde prijzen in eenige vreemde havenen in te loopen omme die aldaar te veraliëneren, op poene van daar over aan den lijve gestraft te worden; zullende de kapitein en hunne officieren gehouden wezen dezelve prijzen op te brengen in een der havenen of etablissementen van Zijne Majesteit den Koning in Oost Indiën, ten ware bij voorval van storm en dringende nood, wanneer daarvan aanstonds aan ons kennis gegeven en, de gelegenheid zulks toelatende, onze orders afgewacht zullen moeten worden.

Art. 15. De kapiteinen zullen voor het beroven der goederen van gemaakte prijzen moeten instaan of wel de schuldige bij hun arrivement aan ons moeten overleveren.

Art. 16. Ook zullen de kapiteinen of commanderende officieren geene goederen uit de veroverde prijzen in zee of elders in hunne schepen vermogen over te nemen dan bij hoogen nood, ten ware goud, zilver of kleinoodiën, waarvan zij aanstonds door den schrijver, ten overstaan van ten minste drie der eerste officieren of bij mangel van dezelve onder officieren, zullen doen maken een pertinente inventaris, onder presentatie van eede, op poene van als roovers daarover aan den lijve arbitrairlijk gestraft te worden met confiscatie van hare gages en buitgelden.

Art. 17. De kapiteinen worden gelast mede te brengen

en aanstonds bij hun retour aan ons over te leveren alle de brieven, stukken en bescheiden, die zij in de prijzen gevonden zullen hebben, op poene van de verbeurte van haar aandeel in de prijzen en arbitraire correctie, blijvende dezelve gehouden zich met eede te zuiveren, dat geen andere papieren, etc., dan dewelke zij overgeven, bij de prijzen zijn gevonden.

Art. 18. Zij zullen bij het veroveren van Engelsche prijzen derzelver kapiteinen inzonderheid verpligten tot de overgave van het papier, bij hun the register genaamd, zijnde een authentiek extract uit het register, bij de Engelsche admiraliteit gehouden wordende van alle de schepen, in Engeland te huis horende, en van derzelver grootte en de namen der schippers en eigenaars.

Art. 19. Aan de kapiteinen, officieren en alle anderen wordt wel scherpelijk verboden schepen of goederen te beschadigen van onderdanen van Zijne Majesteit, den Koning van Holland, en mede niet die van Zijne Majesteits geällieerden of neutralen, geene waren van contrabanden inhebbende; specialijk, dat niemand van dezelve door eenige onbehoorlijke middelen worde geforceert tot het geven van eenige verklaringen of getuigenis, op poene van aan den lijve en, na bevinding van zaken, met den dood gestraft te worden en verbeurte van alle hare gages en buitgelden, die zij onder de veroverde prijzen zouden mogen hebben.

Art. 20. En zijn de kapiteinen met de scheeps-officieren geautoriseerd, ook gehouden het geroofde of ontvreemde aan den beleedigde aanstonds te doen restitueren en daarenboven de schuldigen te doen straffen binnen scheepsboord, zullende in zwaarder delicten de delinquanten gevangen worden bewaard om op het retour van het schip met de informatien, ten haren lasten genomen, aan ons overgeleverd en gestraft te worden na exigentie van zaken.

Art. 21. De kapiteinen en officieren, hier in nalatig bevonden wordende, zullen moeten effectueren, dat het ontvreemde worde gerestitueert en, zulks niet kunnende doen, de waarde van dien voldoen, alles boven de verbeurte van haar buit-

en maandgelden voor de geheele reis, mitsgaders arbitraire correctie en zelfs straffe aan den lijve, ingevalle zij den overlast niet hebben geweert en verhindert, en veel meer, zoo daartoe geholpen of gecontribueert hadden, directelijk of indirectelijk.

Art. 22. Alle welke poenen, mulcten en confiscatien, hier voren gestatueerd, geäppliceert en verdeeld zullen worden de helft ten voordeele van den aanbrenger en de andere helft ten voordeele van den geenen, welke tegen de contraventeurs zal procederen.

Art. 23 Wijders zullen voor het vertrek der commissievaarders aan ons moeten worden overgeleverd de instructie en orders, door de reederijen geärresteert voor den kapitein en officieren om zich daarna te reguleren, en door de reeders gegeven moeten worden een schriftelijke verklaring onder eede, dat geen andere orders onder de hand gegeven zijn; welke instructies en orders zullen worden geëxamineerd ten einde, daarin iets vindende tegen onze orders of placcaten of dat daaraan ietwes deficieert, zulks te doen veranderen en corrigeren; terwijl eindelijk van de voornoemde instructie en orders een geteekende wederga aan ons zal moeten worden overgegeven om geseponcert te worden; zullende het geene daarin begrepen zal zijn omtrent het project en voornemen van de reis worden gesecreteerd.

Art. 24. De reeders zullen voor het ontvangen van hare commissie ten onzen genoegen suffisante borgen onder behoorlijke renunciatie moeten stellen ter somma van 30,000 rijksdaalders voor een schip met 250 man en daar boven, 20,000 rijksdaalders voor een schip met 200 man en daar boven 10.000 rijksdaalders voor een schip met 100 man en daar boven en 5000 rijksdaalders voor een schip met 60 man en daar boven; en zulks tot een waarborg, dat de kapitein, bij hun uit te zenden, geenen onderdanen, vrienden, geällicerden van Zijne Majesteit den Koning van Holland of neutralen, geenen waren van contrabanden inhebbende, zal beschadigen, met dien effecte, dat de sententie, dien

aangaande tot laste van den commissie-vaarder te wijzen, aan de voorschreven borgen ter voormelde somma zal vermogen ter executie gesteld worden; en zal tot dien einde de voorschreven cautie zoodanig worden geclausuleert, dat die niet komen te cesseren, voor en aleer de proceduren over het aanhalen en opbrengen van de schepen en geladen goederen of het beschadigen van eenige personen bij sententie zullen wezen afgedaan en tot appel dan wel revisie incluis getermineert of dat de fatalien daarvan zullen wezen verloopen.

Art. 25. Omtrent de judicature over prijzen, die door de commissie-vaarders worden opgebracht, zal nader een reglement worden gearresteerd.

Art. 26. Eindelijk zullen de kapiteinen, officieren, schrijvers en bootsgezellen, zich in dienst van commissie-vaarders bevindende, gehouden zijn deze instructie te beëedigen, voor zoo ver een ieder aangaat, en zulks op de plaatsen, van waar zij uitvaren, aan handen van commissarissen uit de respective Raden van justitie aldaar; doch, bij aldien zich geen collegie van justitie op zoodanige plaats mogt bevinden, aan handen van den geenen, welke in het civiele met het hoogste gezag mogt zijn bekleed.

30 April. *Maatregelen nopens de ligging en dekking 's nachts van militairen in kazernes.*

Gehoord hebbende de voordragt van den chirurgijn en chef, J. Heppener, om tot tegengang van de dysenterie als de meest algemeene ziekte in de hospitalen, behalven de door hem, chirurgijn en chef, voorgeschreven verbeterde behandeling dezer ziekte, de legging en dekking der militairen in de kasernen te verbeteren;

heeft besloten:

1° dat aan elk Europeesch militair in de kasernen voortaan gouvernements wegen tot legging op de krib en brits zal worden verstrekt een stroo-matras en hoofdkussen, met goed gedroogde en gekapte alang-alang gevuld, welke

ten minste twee maal per week zullen moeten gelugt en gedroogd en om de drie maanden met versch stroo of diergelijke voorzien worden.

2° dat aan alle Amboineesen en inlanders in gelijker voegen zal worden verstrekt een matje en leder hoofdkussen; en

3° dat in de guarnisoenen of cantonnementen in de hooge landen, waar de nagten koud zijn, en voorts in het algemeen in het ruwe saisoen of kwade mousson over geheel Indiën aan ieder militair tot dekking een deken zal worden afgelangd.

30 April. *Reglement voor de tandak- of ronggeng-scholen en publieke vermakelijkheden te Cheribon.*

Dit reglement, ontworpen naar aanleiding van het besluit van 19 Februarij 1809 door den gecommitteerde ter introductie van het reglement voor het beheer van de Cheribonsche Sultan's-landen, luidt, als volgt:

Art. 1. Er zullen op Cheribon drie ronging-schoolen en een even gelijk getal publieke ronging-plaatsen zijn.

Art. 2. Ieder Sulthan zal de ongelden van een deezer schoolen en plaatsen dragen en daarentegen ook de voordeelen van dezelve genieten.

Art. 3. De zorg en het opzigt over deeze schoolen en tandak zal aan den Sulthan zijn toevertrouwt en onder de onmiddelijke bescherming van den prefect staan, die voor stipte nakoming van dit reglement en het onderhouden der goede orde in en op dezelve waaken moet, doch geenzints de magt hebben zal deeze schoolen, om welke redenen zulks ook zoude vermogen te zijn, te vernietigen of in te trekken zonder speciaal consent van zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal.

Art. 4. Het eerste dezer schoolen en tandak-plaats zal zijn in of bij de campong Semoedjiel op een daartoe geschikt terrein en loopen op naam en voor reekening van Sulthan Casepoean.

Het tweede in den thuin van Soucapora en loopen op naam en voor reekening van Sulthan Anom.

Het derde zal zijn bij of omtrend Singaragie, meede op een daartoe geschikte plaats, en loopen op naam en voor reekening van Sulthan Ketjeribonan.

Art. 5. Het terrein, voor het locaal van deeze schoolen bestemd, zal eene voldoende lengte en breedte moeten hebben en, voor zooveel zulks niet bereeds plaats heeft, provisioneel in zijn geheelen omtrek met bamboesen bepaggert en, zoo mogelijk, na verloop van tijd met een steenen ringmuur omtrokken worden; de loots voor de school zal de lengte van 150 en de breedte van 45 voeten hebben, van bamboesen met houte stijlen gemaakt en met adap gedekt moeten weezen.

Art. 6. Naast en ter zijde van die school zullen de bijgebouwen voor den opzigter, leermeester, muziekanten, leerlingen en verdere bediendens weezen en teegensover de loots een royaal open plein voor de toeschouwers en de publieke tandak.

Art. 7. Aan een ter goeder naam en faam bekend staand inlands hoofd zal, neevens deszelfs vrouw, het opzigt over dit instituut worden opgedragen en tot derzelver adsistentie vier onder-opzienders met derzelver vrouwen, neevens tien mannelijke en een gelijk getal vrouwelijke huisbediendens werden toegevoegd, welke mede permanent binnen hetzelve zullen moeten woonen en door de Sulthans van een genoegzaam getal rijstvelden voor hun bestaan worden voorzien, dat bepaald zal zijn, als:

voor den opziender en zijn vrouw op........ 12 jonken
» de onder-opzienders, ieder, op........... 6 »
» » mindere bediendens, ieder, op....... 3 »

Art. 8. Aan hetzelve zullen ook geattacheerd zijn twee knappe en kundige docteressen en het nodig getal leermeesters, muziek-speelders en zangeressen, item een ketip, twee moedins en vier lebees, om dezelve mede het leezen, schrijven en den koran te leeren, mitsgaders de zeeden en gewoontens der Cheribonsche natie en hunne betrekking tot en verpligting

aan ons, welke meede in rijstvelden zullen worden betaald, die bepaald zullen zijn in volgender voegen, als:

voor	iedere docteres	3	jonken
»	den eersten leermeester	12	»
»	de mindere, ieder	6	»
»	het hoofd der muziekspeelders	8	»
»	de mindere, ieder	4	»
»	» zangeressen, ieder	4	»
»	den ketip	6	»
»	de moedins	4	»
»	» lebees, ieder	2	»

Art. 9. Voor ieder der in het instituut zich met er woon bevindende leerlingen zal maandelijks door den Sulthan worden verstrekt veertig ponden rijst en twee ponden zout, voorts dagelijks vis of carbouwen vleesch en inlandsche groentens voor toespijs, als meede het nodige drinkwater en brandhout.

Art. 10. In dit instituut zullen, zonder onderscheid, gratis werden opgenomen alle meisjes van behoeftige ouders, welke gezond van lijf en leden zijn en den ouderdom van 12 jaren nog niet bereikt hebben.

Art. 11. Dezelve zullen verpligt zijn vier jaren permanent in dit instituut te moeten blijven, doch daarna vrijheid hebben om zich, des verkiezende, buiten hetzelve te begeven en hun eigen kost te verdienen.

Art. 12. Dan, ingeval dezelve voor dezen bepaalden tijd begeeren mogten daaruit te gaan of wel hun ouders of verdere naastbestaanden hen weder tot zich mogten verkiezen te nemen, zal door dezelve ten behoeven van het instituut tien rijksdaalders betaald moeten worden.

Art. 13. Wanneer zij in het instituut worden opgenomen, zullen dezelven voor rekening der Sulthans, als houders van dit instituut, moeten worden voorzien van twee lange, zwarte baadjes, twee borstrokken, twee lange kleedjes, twee sarongs en een kain tekambang of borstkleedje, een matje en twee kussens om op te slapen en voorts jaarlijks daarbij erlangen een gelijke baadje, een lang kleedje, een sarong, een borst-

kleedje en twee borstrokken; welke kleedingstukken dezelve, wanneer zij het instituut verlaten, zoowel als diegene, welke zij zichzelven hebben aangeschaft, mogen medenemen.

Art. 14. Indien meer vermogende personen hunne dochters in dit instituut begeeren te plaatsen om het nodige onderwijs te erlangen, zullen dezelve daarin moeten worden opgenomen en evenals de overige kinderen behandeld worden; doch zal daarvoor in een dusdanig geval door dezelve jaarlijks tien rijksdaalders ten behoeve van het instituut, een rijksdaalder voor de opzienders, een rijksdaalder voor den priester, een rijksdaalder voor de leermeesters in het ronging-spel en een rijksdaalder voor de muziek-speelders en zangeressen betaald worden.

Art. 15. Dan, zoo wanneer dezelve hunne kinderen daarin geen permanent verblijf willen doen houden, maar slegts tot het erlangen van de nodige onderrigtingen, zoo in het ronging-spel, als tot leeren leezen en schrijven, item het erlangen van onderwijs in den koran, dagelijks op de bestemde leertijd derwaarts willen doen gaan, zal daarvoor door dezelve slegts niet meer dan vijf rijksdaalders voor het instituut, doch daarentegen het zelvde, als bij art. 14 is bepaald, voor de opzieners en leermeesters betaald werden.

Art. 16. Tot het erlangen van onderwijs, zoo in den coran, als het lezen en schrijven, zullen zoowel jongens, als meisjes in dit instituut moeten worden opgenomen, doch aan de eerstgemelden daarin geen vast verblijf worden gegeven, maar slegts gepermitteerd om op het bestemde uur, dat daarin les gegeven word, zich ten voorschreven einde binnen hetzelve te doen vinden en, nadat de leertijd voorbij is, weder na hunne woningen terug moeten keeren, terwijl aan kinderen van behoeftige ouders dit onderwijs voor niet en aan meer vermogende tegens de helft der bij artikel 15 bepaalde betalingen gegeven zal moeten worden.

Art. 17. Van alle de zich in dit instituut metterwoon bevindende kinderen, zoowel als van diegenen, welke daarin eenelijk onderwijs erlangen, zullen registers moeten worden geformeerd,

waarop zoowel de naam en ouderdom derzelve, als de naam, qualiteit en woonplaats hunner ouders, mitsgaders de tijd, wanneer zij in hetzelve zijn binnengekomen, distinct bekend gesteld staat, en van welke registers met het uiteinde van iedere maand een aan den tijdelijken heer prefect zal moeten worden overhandigd, met bekendstelling der veranderingen, welke gedurende den loop van die maand onder de leerlingen hebben plaats gehad en welke vorderingen dezelve, zoo in het lezen en schrijven, als het leeren van den koran en het ronging, etc. gemaakt hebben.

Art. 18. Des morgens ten zeven uren zal het onderwijs der ketips, modins en lebees in het lezen, schrijven en den koran, etc. een aanvang nemen en eerst des middags ten elf uren mogen eindigen, terwijl des na de middags van tweeën tot zessen les in het zingen en rongingspelen gegeven zal moeten worden en zulks dagelijks, excepto op feest- of andere heilige dagen.

Art. 19. De hoogepriesters der Sulthans zullen van tijd tot tijd, een ieder voor het zijne, het onderwijs, zoo in het lezen en schrijven, als den koran, item zeden en gewoonten van den Cheribonder, als hunne betrekkingen tot en verpligtingen aan ons moeten bijwonen en zorgen, dat de leermeesters in deze hunne pligt komen te betragten, terwijl de hoogepriester van den landraad met het opper op- en toezigt daarover belast zijn zal.

Art. 20. Geen der Sulthans of eenige anderen, wie hij ook zoude vermogen te zijn, zal het regt hebben een der in dat instituut zich bevindende meisjes, voor of nadat zij volleert zijn, tot zich te nemen ofte anderzints als met derzelver volkomene vrije wil en toestemming hunner ouders.

Art. 21. Driemaal des weeks zal binnen ieder dezer instituten publieke rongingspelen gehouden worden, als des Maandags in dat van Sulthan Kasoepoean, des Woensdags in dat van Sulthan Anom en des Vrijdags in dat van Sulthan Ketjeribonan, en zulks van des avonds ten zes tot des nachts ten drie uren, en daarvoor door de rongingmeiden, welke

aldaar komen dansen, iedere rijs een schelling pitjes ten behoeve van het instituut betaald moeten worden, terwijl alle ronggingmeiden, welke buitenaf begeeren te tandakken, daartoe een pas zullen moeten hebben van den Sulthan, onder wien dezelve gehorende zijn, welke alle maanden zal moeten worden verwisseld en waarvoor door dezelven telkens een ropij zal moeten worden betaald.

Art. 22. Ter voorkoming van alle ongeregeldheden zullen bij deze publieke rongingspelen steeds afwisselend de opper- en onder-djaxa van ieder Sulthan, in wiens instituut zulks plaats heeft, nevens vier djagabellas of justitie-dienaren van dezelve, alsmede twee oppassers der politie en justitie en van den prefect moeten present zijn en voor de rust en goede orde waken.

De Gouverneur-Generaal schreef aan den gecommitteerde op 17 Mei 1809 ter zake het navolgende:

Over het door UEdel Gestrenge mij aangeboden reglement voor de rongingschoolen kan ik niet genoegzaam op gronden van kennis oordeelen om hetzelve aan te nemen of te verwerpen, doch authoriseer UEdel Gestrenge niettemin hetzelve aan den prefect tot een rigtsnoer aan te bevelen, zoodra zich voor deze schoolen de nodige sujetten presenteeren en dezelve mitsdien dadelijk opgerigt en in werking gebragt zullen kunnen worden, in vertrouwe, dat de voorschriften, bij dat reglement vervat, aan de zeden en godsdienstige gewoonten van den Cheribonner naauwkeurig zijn getoetst en de Sulthans van hunne zijde vrijwillig genoegen nemen in de lasten, die zij volgens het gemelde reglement zullen moeten dragen, doch ook weder uit de voordeelen gecompenseerd worden.

2 Mei. *Voorschrift nopens het afkondigen te Batavia van plakaten, enz.*

Is goedgevonden, vermits het sloopen van het gouvernements

huis binnen het kasteel, de tot nu toe van de puije van hetzelve gedane afkondigingen van placcaten, publicatien, etc. door de commissiën uit den hoogen Raad van justitie van Hollandsch Indië van de puije van het stadhuis te doen gevolg neemen, onder bepaling tevens, dat bij het doen der voorschreven afkondigingen de stadhuisklok twee malen zal moeten worden geluid, als eens bij het voorkomen der commissie en eens voor dat de afkondiging geschiedt.

4 Mei. *Maatregelen ter besparing van schrijf-papier.*

Aangezien de presente schaarsheid van Europeesch schrijfpapier in deze kolonie is goedgevonden te gelasten, dat tot de enveloppes van brieven overal Chineesch papier zal worden geëmploijeert, voor pakketten een zoort van papier, voor 't schrijven onbruikbaar, en het Europeesche in het generaal, zooveel mogelijk, gemenageert.

En zal hiervan aan alle collegiën, zoo wel als aan civiele en militaire ambtenaren worden kennis gegeven tot narigt.

Zie ook 23 Junij 1809.

4 Mei. *Aanstelling van een tweeden en derden chirurgijn ter adsistentie van den stads-chirurgijn te Batavia.*

5 Mei. *Regeling der tractementen van inlandsche zeevarenden, dienst doende op 's Lands vaartuigen.*

Is besloten de tractementen van de inlandsche zeevarenden, geëmploijeerd op 's Lands vaartuigen, te bepalen, als:

voor een mandadoor op .... rd[s] 10 's maands

» » matroos, roerganger zijnde, op » 8 »

» » » geen roerganger zijnde,

op .... » 6 »

betaalbaar in koperen munt.

6 Mei. *Bepaling, dat de tractementen der civiele en militaire ambtenaren in Bantam uitbetaald zouden worden voor 1/3 met zilver geld en voor 2/3 met Japansch kopergeld (bonken?).*

Alleen het tractement van den prefect werd uitgezonderd.

7 Mei. *Toekenning aan den Lande van de inkomsten, door den Sultan van Bantam van pasar's genoten, en van het district Lantjar.*

Is besloten, uithoofde van de door den Koning van Bantam gehouden conduite, waardoor hij oorzaak is van de jongste onlusten in dat rijk, zoomede tot dedommagement der kosten, die het gouvernement tot bedwang van deze onlusten heeft moeten maken, aan den Lande te trekken:
1° de revenuen der bazaars, welke den Koning volgens art. 7 van zijne instructie waren gelaten, en
2° het district Lantjar, door hem onder de nalatenschap van den laatst vorigen, gefusileerden rijksbestierder verkregen,
en mitsdien aan den voornoemden Koning eenlijk te laten het vaste tractement van Sp^s 15000 's jaars, aan hem bij het evengemelde artikel van zijne instructie toegestaan, waarvan echter nog zal moeten worden uitgekeerd Sp^s 4000 aan des Konings beide voogden, Sp^s 2000 aan de beide cliwongs van den rijksbestierder, Sp^s 75 ter maand aan den naar Amboina verbannen gewezen Koning en eindelijk het maandelijks onderhoud aan de weduwen van de pangerangs Radja Santika en Ardie, mitsgaders aan de maagschap van de twee broeders van den laatstgenoemden pangerang en aan die van Aria Soba.

7 Mei. *Regeling der posterij tusschen Batavia en Bantam.*

Is besloten, vooreerst en tot zoolange daaromtrent anders zal worden geordonneerd, de post van Batavia naar Bantam

en vice versa dagelijks te laten vertrekken, van Batavia des avonds ten zeven uren en van Bantam des middags ten twaalf uren.

8 Mei. *Reorganisatie van het gouvernement Makassar.*

Zijne Excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende de meer en meer toenemende lasten van het gouvernement van Macasser in vergelijk der winsten en inkomsten gedurende de laatste jaren en de weinige apparentie, welke er volgens de advisen van den gouverneur en verdere dienaren aldaar bestaat, dat, 't zij door eene meerdere vrijheid van handel, aanmoediging van cultuur of andere middelen, eene genoegzame vermeerdering van inkomsten zoude kunnen worden bewerkt om te kunnen hoopen, dat daardoor voortaan de lasten en voordeelen zouden worden geëgaliseerd;

overwegende wijders, dat het gouvernement van Macasser, als geene producten hoegenaamd voor den algemeenen handel uitleverende, op welkers debiet de meerdere lasten, aldaar vallende, vervolgens zouden kunnen worden gevonden, deze egalisatie van lasten en winsten meer dan andere établissementen komt te vorderen, terwijl de oogmerken, waarom het gouvernement haren zetel op Macasser heeft gevestigd, strekkende om den indrang van vijandelijke en andere, naijverige, Europesche mogenheden van de nabijheid der Molluccos te weeren, de daartoe bestaande contracten met de vorsten van Celebes te handhaven en den morshandel in specerijen, zoo veel mogelijk, tegen te gaan, even zeer door een minder aantal politicque dienaren dan de tegenswoordige kunnen worden bereikt, wanneer slechts gezorgd wordt, dat aldaar steeds eene genoegzame militaire magt aanhanden zij om de waardigheid van het gouvernement te maintineren en de vorsten van Celebes het ontzach voor het Hollandsch gouvernement nimmer uit het oog te doen verliezen, terwijl bovendien van de door gedachte vermindering op Macasser buiten emplooi geraakte dienaren in de tegenwoordige conjuncture

van zaken een voordeelig gebruik voor deze kolonie zal kunnen worden gemaakt en het voorgestelde but van de egalisatie der Macassersche lasten en winsten daardoor ten vollen zal worden bereikt;

heeft besloten tot vermindering der politicque dienaren en verdere reductie van den omslag op Maccasser te arresteeren, hetgeen volgt:

Art. 1. Het gouvernement van Macasser zal worden ingetrokken en gemortificeerd en het bestuur van dat etablissement en de daar onder gehorende landen, zoo mede van onze belangens en relatien, zoo civiel, als militair en van het finantieel departement, voortaan zijn toevertrouwd aan handen van den kommandant militair aldaar, welke in die hoedanigheid en tot goedmaking der ververschingen, aan inlandsche vorsten naar den gebruike te fourneren, zal genieten een tafelgeld van rd[s] drie duizend 's jaars,

Art. 2. De dienaren te Macasser, onder het politiek departement aldaar begrepen en opgebragt, zullen voortaan zijn gereduceerd tot en uit geen meerder aantal mogen bestaan dan de volgende ambtenaren, als:

1 sabandhaar, die tevens zal zijn fiscaal, president van de Weeskamer, huwelijks- en kleine geregtszaken, genietende, behalve hetgeen de passen aan hem kunnen opbrengen, van 's Landswege 's jaarlijks een tractement van....... rd[s] 600

1 administrateur, die tevens zijn zal boekhouder, tractements-boekhouder, dispensier en president van de justitie, mitsgaders parapheerder van 't zegel en collecteur van het collateraal, genietende een jaarlijksch tractement van .... » 2400
en rang hebbende naast den sabandhaar.

3 klerken bij denzelven, twee met rd[s] 40 en een met rd[s] 20 ter maand, zullende de eerste klerk van den administrateur tevens zijn secretaris van de Weeskamer en van huwelijksche zaken, genietende te samen aan jaarlijksche tractementen.......... » 1200

Transporteere..... rd[s] 4200

Per transport.....	rd[s] 4200
2 klerken bij den commandant civiel en militair, een met rd[s] 40 en een met rd[s] 20 per maand, waarvan die van rd[s] 40 tevens zal zijn secretaris van justitie, genietende dus te zamen jaarlijks aan tractement..	» 720
1 cipier en 1 geweldiger, als dienaren ter justitie genietende, de eerste rd[s] 20 en de tweede rd[s] 12 ter maand of te zamen aan jaarlijksche tractementen.	» 384
1 oppertolk, genietende een jaarlijksch tractement van....................................	» 600
5 ondertolken, als: een op Maccasser, » » Maros, » » Boeloecomba, » » Saleijer, » » Malakerie, genietende ieder rd[s] 15 ter maand of te zamen aan jaarlijksch tractement..........	» 900
3 inlandsche zendelingen, genietende, de eene 10, de andere 8 en de derde 5 rd[s] ter maand of te zamen aan jaarlijksche tractementen............	» 276
1 Maleische schrijver met een jaarlijksch tractement van............................	» 192
6 leden der justitie en van de Weeskamer en huwelijksche zaken, te kiezen uit de militairen en burgerij, doch zonder tractement;	
1 beambtschrijver zonder tractement van 's Landswege en zich omtrent zijn inkomsten regulerende naar de salarislijst;	
4 onder-prefecten, als: een te Maros, » » Bima, » » Boeloecomba en Bontain, » » Saleijer, genietende ieder rd[s] 50 ter maand of te zamen aan jaarlijksche tractementen........	» 2400
of te zamen dertig dienaren, genietende aan jaarlijksche tractementen.................	rd[s] 9672

Art. 3. Buiten deze aan hun toegelegde inkomsten zullen zij niets genieten, alzoo alle andere emolumenten of zoogenaamde stille winsten uitdrukkelijk worden afgeschaft.

Art. 4. Alle politicque ambtenaren, welke niet tot een of ander der voorschrevene bedieningen zullen worden geëmploijeerd, zullen op ontvangst dezes uit hunne posten werden ontslagen; met last aan alle de Europesche dienaren, die op deze wijze buiten emplooi zullen geraken, om, wanneer hun verband nog niet is uitgediend, zich ter dienstprestatie naar de hoofdplaats te begeven en vrijheid aan diegeenen, welker verband reeds is verstreken, zoomede aan de zoogenaamde inlandsche kinderen, om dit in zelver voege te kunnen doen, met inthimatie aan dezelve, dat, wanneer zij zullen verkiezen in burger-vrijdom op Macasser over te gaan, aan hun geene aanspraak op eenige vergoeding, pensioen of tractement zal worden toegekend.

Art. 5. Het geheele departement der marine op Macasser zal mede worden ingetrokken en geene onkosten onder dat aspect en onder het hoofddeel van barken, chaloupen en vaartuigen in rekening worden geleden.

Art. 6. Alle ambtenaren en bediendens, tot het departement der marine op Macasser behorende, de scheepstimmerlieden daarmede onder begrepen, zullen verpligt zijn zich ter dienstprestatie naar Sourabaija te begeven.

Art. 7. Alle equipage-goederen, aldaar per restant zijnde en den Lande toebehoorende, zullen mede derwaards worden overgevoerd.

Art. 8. Alle gebouwen en opstallen, tot de marine en de werf behoord hebbende, mitsgaders alle schepen en vaartuigen, aldaar nog aan handen en den Lande toebehorende, zullen per publieke vendutie worden verkocht, uitgenomen de zich nog daar bevindende brik, de Jacoba Maria, en de pantjallang, de Vreede, die naar Sourabaija zullen moeten worden gezonden met derzelver equipage.

Art. 9. In het generaal zullen geene onkosten tot reparatie, timmeragie en fortificatie mogen worden aangewend, nog in

rekening worden gevalideerd dan op expres daartoe bekomene qualificatie, met uitzondering alleen van eenige kleinigheden, welke over een rond jaar voor het geheele etablissement van Macasser niet zullen mogen excederen de somma van rd^s twee duizend, daar onder begrepen de reparatiën aan het hospitaal, wiens goede inrigtingen, conform aan de gestelde orders, ten sterkste aan den civielen en militairen commandant worden aanbevolen.

Art. 10. Onder de voormelde twee duizend rd^s, in het voorgaande artikel voor timmeragien en reparatien geassigneert, zijn begrepen de tractementen der ondervolgende ambachtslieden, als:

1 brandspuitmaker	winnende	rd^s	7 : 4	's mnds.
2 kuipers, samen	»	»	12 : 8	»
1 meesterknecht v/d wapenkamer	»	»	13 : 32	»
6 wapenkamergasten, samen	»	»	55 : —	»
1 baas van de smitsgezellen	»	»	15 : 32	»
5 smitsgezellen, samen	»	»	50 : 20	»
1 meesterknegt der huistimmerl.	»	»	13 : 28	»
3 huistimmerlieden, samen	»	»	27 : 44	»
1 zadelmaker	»	»	11 : 12	»
1 Javaansche metzelaar, en				
1 » timmerman, ieder	»	»	5: —	»

voor zoover namelijk het gedachte montant daartoe en tot de verder benoodigde uitgaven strekken kan en de commandant civiel en militair de aanhouding van deze ambachtlieden voordeeliger mogt oordeelen als het aanbesteden of werken in daghuur.

Art. 11. De woningen van den voormaligen hoofd-administrateur, predikant en winkelier, gelegen binnen het fort te Macasser, zullen tot officierswooningen worden gebruikt ten einde daardoor de verstrekking van huishuur te vermijden en het militaire geheel binnen het kasteel te plaatsen.

Art. 12. De commandant civiel en militair te Maccasser zal met de executie van dit besluit wezen gechargeerd en verantwoordelijk zijn voor de non-executie of het aanhooren

van reclames, welke de uitvoering zouden kunnen entraveeren.

Daendels had uitgerekend, dat deze reorganisatie zoude leiden tot eene besparing van 47,494 : 17 : 8 rijksdaalders 's jaars.

8 Mei. *Toekenning van vier »kaffers" aan den fiscaal te Makasar.*

Zij kregen ieder vier rijksdaalders, zilver geld, 's maands.

9 Mei. *Vrijstelling van den pachter van het zout te Samarang van de betaling van ankerage-geld voor zijne, met zout geladene prauwen.*

Is besloten den voormelden pachter van de betaling van het ankerage-geld te libereeren voor zijne vaartuigen, welke het zout overvoeren, met bepaling, dat deze vaartuigen van 's Lands wege zullen worden gebrand met een zichtbaar merkteeken en, behalven het zout, met geene andere goederen zullen mogen worden beladen, sub poene van confiscatie van het vaartuig en een boete van drie honderd zilvere ducatons daarenboven, te verbeuren door den pachter, de eene helft ten profijte van den aanhaalder en de andere helft ten voordeele van den geenen, die de calange zal doen; terwijl nogtans de pachter daarentegen gehouden zal zijn, als van ouds, van iedere koijang zout zes stuivers aan lastgeld te betalen, gelijk hij daartoe voor de introductie van het ankerage-geld verpligt was.

9 Mei. *Vrijstelling van den opziener van 's Lands equipage-magazijn en van dien over den smids-winkel te Batavia van de betaling van ambtgeld.*

Zulks geschiedde, »wijl door de nieuwe bepalingen omtrent »hunne posten alle voorige stille winsten zijn komen te cesseren".

9 Mei. *Invoering van »de Japansche kopere munt door »geheel Bantam".*

Zulks had »bevorens altijd zooveel tegenstand ontmoet", maar nu had de Bantamsche rijksbestuurder zich hiertoe verbonden.

Vele uitgaven in zilver geld zouden daardoor worden uitgewonnen.

$\frac{9}{23}$ Mei. *Bepalingen tot handhaving eener goede politie in den omtrek van Batavia.*

Naardien president en Schepenen van Batavia ons bij een adres in dato 27 April jongstleden hebben te kennen gegeven, hoe aan hun was voorgekomen, dat de door deze regering bij placcaat van den $\frac{\text{22 December 1797}}{\text{5 Januarij 1798}}$ gemaakte bepalingen en gestelde orders ter onderhouding en handhaving eener goede politie in den omtrek van Batavia meer en meer buiten observantie scheenen te geraken, en mitsdien voordragende, dat tot verzekering der publieke rust en goede orde, zoo binnen, als in den ommetrek van Batavia, het voorschreven placcaat met de nodige alteratiën en ampliatiën mogte worde gerenoveerd;

zoo is het, dat wij, acquiesceerende in de voordragt, van president en Schepenen daartoe gedaan, tot conservatie der rust en de zekerheid der op- en ingezetenen, zoo te Batavia, als dies ressort, goedgevonden hebben, met renovatie, alteratie en ampliatie onzer meermelde placcaate van den 5en Januari 1798, te ordonneren en te statueren, zooals wij ordonneren en statueren bij dezen:

Ten eerste: dat het van nu voortaan aan alle Chinezen, inlanders of lijfeigenen zal zijn geinterdiceerd met het vallen van den avond zonder licht en vooral niet van eenig geweer of scherp voorzien, zoo binnen de stad, als dies ressort, 's Heeren wegen te passeren en dat dezelve zich met het vallen van den avond gevolglijk alle van licht zullen hebben te voorzien, sub poene eener pecuniele amende van rds 25,

papiere geld, voor de Chinezen en inlanders, ten behoeve van den officier van justitie, door wiens ondergeschikte de apprehensie geschiedt, of bij onvermogen tot die betaling agt dagen blok arrest en voor de slaven eene gevoelige correctie.

Ten tweede: dat, wanneer na zons-ondergang of bij het vallen van den avond ontdekt wordt een complot van drie, vier of meerder suspecte personen in de nabijheid van eene der kampongs onder het ressort van Batavia te zijn geformeerd, het hoofd van zodanige kampong, waarin het attroupement geschiedt, dezelve dadelijk zal moeten te keer gaan, opvatten en aanhouden met vrijheid aan denzelven om, in cas van resistentie, zulks met geweld tegen te gaan en dezelve af te maken, mits daarvan den volgenden morgen kennis gevende, daar het behoord.

Ten derde: dat bij dezen nader aan allen en een iegelijk de vrijheid wordt gegeven en verzekerd om, zonder beduchting voor vervolging of aanspraak, vrij en onverlet alle onbekende en suspecte personen, hetzij vrije of lijfeigenen, van binnen de hekken of paggers van hunne thuinen, landerijen of woningen, van 's avonds ten half zeven tot 's morgens ten half zes uren, niet alleen met geweld te weeren, maar zelve daarop los te branden, dan wel dezelve anderzins af te maken, mits daarvan almede den volgenden morgen kennis gevende aan den bailluw of, zooveel de ter neder gevelde bekend is, aan den officier, onder wiens jurisdictie hij sorteerd; en

Ten vierde: dat verboden blijft, dat geene inlandsche bediendens van de justitie na zons-ondergang zich gewapend in de Chineesche kamp zullen mogen begeven, tenzij behoorlijk in hunne monteeringen gekleed of van permissie-briefjes van hunne officieren daartoe expresselijk voorzien zijnde, op poene van in het contrarie-geval opgevat en strengelijk afgestraft te zullen worden.

Gelastende en bevelende den president en leden in den hoogen Raad van justitie van Hollandsch-Indiën, die van den gerechte dezer stad en wel expresselijk de respectieve officieren

van justitie den inhoud dezes te agtervolgen en doen agtervolgen, nadien wij zulks ten algemeenen nutte alzoo bevonden hebben te behooren.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen pretendeeren, zal deze worden gepubliceerd en in de Hollandsche, mitsgaders in de Chineesche en gewone inlandsche talen worden geaffigeerd ter plaatse, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

10 Mei: *Wijziging van de op* 1 *September* 1808 *vastgestelde organisatie van het bestuur op Java's N. O. kust, art.* 76.

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende de weinige opgang, welke de in het voorleden jaar genomen proeve met het aanplanten van kappas in eenige prefectures van Java's Noord-Oostkust heeft gemaakt, en dat volgens de consideratien, die hoogstdezelve sedert het arresteeren der organisatie van Java's Noord-Oostkust op den 1en September 1808, wanneer eerst van de voorschreven non-reussite gebleken is, zoo van den ridder en gecommitteerde tot de verdere introductie der opgemelde organisatie, van Braam, als van den Oosthoeks gezaghebber en de respectieve prefecten, heeft ingenomen, de opinie vrij eenparig is, dat de leverantie van dit product aan den Lande geen object van groote speculatie worden kan, eensdeels uithoofde dat de quantiteit niet naamwaardig genoeg zoude kunnen wezen om daarvan de voorgestelde partij voor den Chineeschen handel te trekken, aangezien de wisselvalligheid van dit gewas, waarvoor ontijdige droogte, zoowel als sterke regens, schadelijk zijn en dat maar weinige gronden, geschikt voor de kappasteelt, aan de stranden gevonden worden, en ten anderen, wijl de qualiteit daarenboven voor inferieur aan de Bombaijsche en Bengaalsche kappas gehouden wordt en dus voor den handel op China min geschikt is, zijnde zijne excellentie geinformeerd, dat van de menigte pitten, welke van deze soorten van kappas te voren reeds tot differente reizen

op Java zijn geplant, slechts maar weinige te Madura, Damak en in de districten van Kandal en Kaliwoengoe zijn opgekomen, die echter kwijnende gebleven zijn, geene vruchten van belang afgeworpen en nimmer de ordinaire, Javasche, eerste soort in deugd hebben kunnen overtreffen, terwijl eindelijk de gezegde leverantie ook nog ondersteld wordt nadeelig te zullen zijn aan de uitbreiding van onze eigene weverijen, welke fabrieken op Java aanmerkelijk beginnen op te luiken mits de aanmoediging, welke dezelve ontvangen hebben door het bezorgen aan den Lande van de stoffagie tot kleeding der gansche armée van Zijne Majesteit in Indiën en door het afschaffen der geforceerde leverantie van kattoene gareus, welke zij nu tot voortzetting van die weverijen kunnen emploijeeren;

overwegende, dat dit gevoelen, op de ondervinding en op zeer plausible gronden rustende, ten duidelijkste prouveert, dat eene gedwongen heffing van kappas op Java nooit aan de opgevatte verwachting zoude kunnen beantwoorden en mitsdien daarvan, zoowel ten nutte van den Lande, als tot tegemoedkoming der Javasche in- en opgezetenen behoort te worden afgezien, waartegen niet kan opereren, dat de opbrengst van kappas in het Cheribonsche tot tien gezuiverde katjes per huisgezin bij het nieuwe reglement van bestuur voor de zoogenaamde Sulthans-landen jongst is ingevoerd en geordonneert, nadien deze prefecture eensdeels door de sterke populatie en ten andere door de menigte geschikte landen voor de kappasteelt daartoe meerdere rescources als Java's Noord-Oostkust aanbied en ook geen weverijen heeft, welke door die leverantie zouden kunnen worden geprejudiceert;

overwegende wijders, dat het voorstel om, instede van eene heffing in kappas, een belasting in geld op de differente prefecturen van Java's Noord-Oostkust te introduceren evenmin geraden is, zoowel ter zake van het misbruik, dat daarvan zoude kunnen worden gemaakt, als uit consideratie, dat eene zoodanige belasting alweder weinig voordeel zoude kunnen aanbrengen, nadien dezelve, vervangende de leverantie van

kappas, alleen zoude kunnen worden geheven van degeenen, welke niet tot de koffij-culture gebezigd worden en tevens bezitters zijn van rijstlanden;

overwegende eindelijk, dat de ingezetenen, die niet in de koffij-tuinen arbeiden, nogtans te zeer boven de koffij-planters zouden worden gefavoriseert, wanneer zij èn daarvan èn van de leverantie van kappas wierden vrijgelaten, zonder dat hun eene andere verpligting wierd opgelegd, welke de lasten voor beiden eenigzins kan doen egaliseeren, zoodat de eene zich niet boven den andere op eenige uitzondering verheffen of over zwaardere diensten als zijne mede-landgenooten beklagen kan, 't welk eene emigratie zoude kunnen tengevolge hebben en waaraan gevoegelijk kan worden geremedieert door degenen, die geen koffij planten, bij uitsluiting te gebruiken tot het transporteeren van 's gouvernements goederen en ook van die van ambtenaren, welke in officie reizen langs den grooten weg, het maken en onderhouden van wegen en tot alle andere heerendiensten, die de Javaan gewoon is aan den Lande te presteeren en door de koffij-planters alsdan daarvan geheel te eximeeren, welke verpligting voor de laatste ongetwijfeld een goed effect op de behartiging der koffij-culture belooft;

is besloten in te trekken en buiten effect te stellen het 76e artikel der op den 1en September 1808 gearresteerde organisatie van Java's Noord-Oostkust, voor zoover daarbij is bepaald, dat de Javanen, die niet tot de culture der koffij worden geëmploijeerd, van elke jonk rijstland, òf een pikol schoone en zuivere kappas ter zwaarte van 128 ℔ tegens betaling van rds 3:36, zilver geld, òf Sps 2 jaarlijks aan den Lande zullen moeten opbrengen; onder bepaling wijders, dat gemelde ingezetenen, in compensatie van dezen vrijdom van belasting, waardoor zij anderzins te zeer boven de koffij-planters zouden wezen gefavoriseert, bij uitsluiting zullen worden gebruikt tot het transporteeren van 's gouvernements goederen en ook van die van ambtenaren, welke langs den grooten weg in officie reizen, mits blijvende binnen de bepaling, bij art. 43 van de voorschreven organisatie vervat, zoomede tot

het maken en onderhouden der groote wegen en in één woord tot alle andere heerendiensten, welke de Javaan gewoon is aan den Lande te presteeren, en dat daarentegen de koffijplanters van alle deze diensten zullen wezen geëximeerd en daartoe niet zullen mogen worden in requisitie gesteld, zoo min door den prefect, regent, opziender of wie hij zijn mag, sub poene, dat degenen, die van een moedwillige overtreding dezer wet worden overtuigd, daarover met het verlies van hunne posten zullen worden gestraft.

Daendels was overtuigd, »dat vele der redenen, welke in mijn besluit van den 10[en] Meij 1809 voorkwamen, niet gegrond waren. Dezelve waren mij opgegeven door ambtenaren, die in het begrip stonden, dat het telen van capas op rijstvelden nadeelig was". Hij was dan ook voornemens kapas te doen teelen op landen, welke noch voor koffij, noch voor rijst geschikt waren. Zie Staat der Ned. O. I. bezittingen, bladz. 45, noot.

Zie ook 1 Julij 1809.

10 Mei. *Verbod voor Raden van justitie kennis te nemen van pretensiën, voortspruitende uit particuliere schulden van inlandsche regenten.*

Overwegende, dat het aanzien van de regenten door regterlijke vervolgingen ten hoogste wordt gecompromitteerd in het oog van den Javaan, die, aan uiterlijkheden verkleeft, daaruit noodwendig begrippen vormt en indrukselen erlangt, welke zijnen eerbied en ondergeschiktheid voor deszelfs regenten aanmerkelijk doen verzwakken;

heeft besloten, dat de parate executie, tegen den regent van Kandal, Prowiro Diningrat, geobtineerd, voor zoo ver dezelve nog niet mogt zijn gedirigeerd, zal worden gestateerd, in afwachting van het voorstel van den prefect van Samarang en Damak om de schulden van dezen regent, zoo wel als van de andere regenten zijner prefecture, vereveuing te doen vinden op eene voor den Lande onschadelijke wijze;

met vrijheid van den gemelden prefect om derzelver crediteuren vooraf openlijk bij billetten op te roepen tot het inleveren hunner pretensien;

dat wijders, om de achting en het respect van de regenten bij hunne onderhorigen te bewaren, aan de Raden van justitie zal worden aangeschreven om van nu voortaan geen kennis te nemen van pretensien, spruitende uit particuliere schulden ten laste der regenten van Javasch Noord-Oostkust, Cheribon en de Cheribonsche Preanger-Regentschappen;

dat daarentegen de Oosthoeks gezaghebber en de prefecten van Javasch Noord-Oostkust, Cheribon en de Cheribonsche Preanger-Regentschappen zullen zijn geautoriseerd om bij billetten allen degeenen op te roepen, die tot dato dezes eenige vorderingen hebben ten laste van de regenten onder hun ressort, ten einde met concurrentie van dezelve eene billijke voordragt ter liquidatie van hunne schulden aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te doen;

en eindelijk, dat door den gemelden Oosthoeks gezaghebber en prefecten, een ieder in den hare, mede bij billetten zal worden bekend gemaakt, dat van den dag dier afkondiging aan op geene schulden zal worden regt gedaan, die de regenten particulier komen te contracteeren en dus daarvan geen verhaal zal wezen, noch op hunne personen, noch op hunne inkomsten, noch op hunne bezittingen.

12 Mei. *Toekenning aan 12 inlandsche ordonnansen van 12 rijksdaalders, zilver geld, 's maands, behalve vrije monteering.*

Van deze ordonnansen waren 6 bestemd voor den Gouverneur-Generaal en de overige voor den Luitenant-Gouverneur-Generaal en den Directeur-generaal.

13 Mei. *Bepaling nopens de uitbetaling van pensioenen aan militairen ter Java's N. O. kust.*

Is besloten, dat de pensioenen der officieren op Java's

Noord-Oostkust van nu af aan betaald zullen worden in $^1/_3$ zilver en $^2/_3$ papier en dat der onder-officieren en soldaten, zooals bij differente besluiten hierover bepaald is.

Bij besluit van 17 Mei 1809 werd dezelfde regeling als nopens de officieren toegepast op gepensioneerde, civiele ambtenaren en officieren der marine in het ressort van Java's N. O. kust.

13 Mei. *Regeling van den aankoop van paarden voor de kavallerie en rijdende artillerie.*

Is besloten den commissaris-ordonnateur kwalificatie te verleenen de paarden, zoowel voor de rijdende artillerie, als kavalerie, op Java te laten inkoopen en dat wel voor de volgende prijsen, als voor rd[s] 40, 45, 50 tot 55, de grootte hebbende van 3 voet 11 duim, 4 voet, 4 voet en $^1/_2$ duim en 4 voet 1 duim; zullende deze paarden, tot zoo lange als alle manschappen daarvoor niet aan handen of dezelve nog niet aan de korpsen afgegeven zijn, op Jamboe onder opzicht van een paar geschikte onder-officiers verblijven en onderhouden worden voor rd[s] 1 : 12, zilver, 's maands, als waarvoor het gras en volk tot oppassing door het hoofd aldaar kan geleverd worden.

15 Mei. *Vervanging van den titel: gouverneur van Ambon, door dien van prefect van Ambon en onderhoorigheden.*

15 Mei. *Verbod tegen gedwongen levering en verkoop van levens-middelen in de groote Oost.*

In aanmerking genomen zijnde, dat volgens ingekomen informatie op Ambon, Banda en elders in de groote Oost een sterk misbruik pleeg te worden gemaakt van de geforceerde leverantie van levensmiddelen ten behoeve van ambtenaren aldaar en van 't militaire, waardoor aan het

vrije debiet op de openbare markten eene groote stremming werd toegebragt en de ingezetenen, niet alleen minder genoten als de helft van den prijs, waarvoor zij het gevogelte etc. moesten inkoopen, maar op Ambon de rekeningen van 1804 verzekert worden te zijn onvoldaan;

is besloten alle geforceerde leverantie en verkoop van levensmiddelen, zoo op Ambon en dies ressorte en mede op Banda en elders in de groote Oost ten scherpste te interdiceeren, op poene van de straffe des doods voor den geenen, die zich daaraan schuldig maakt, en cassatie voor den prefect van Ambon, gezaghebber of onder-prefect, onder wiens direct ressort dit verbod wordt overtreden.

En zal hiervan worden kennis gegeven aan den prefect van Ambon ten einde zulks verder door publieke afkondiging en affixie van billetten op alle plaatsen onder zijn gebied ter kennisse van een ieder te brengen.

17 Mei. *Maatregelen tegen misbruik van koeli's bij transporten over land.*

Is besloten, tot tegengang van het misbruik, 't welk door civiele personen gemaakt wordt van het emplooi van battoors tot transport van hen en hunne goederen over land, in contraventie van het daaromtrent gestatueerde bij art. 43 van de op den 1en September 1808 gearresteerde organisatie voor het bestuur van Java's Noord-Oostkust, te bepalen, dat bij overtreding op nieuw van deze wet door civiele geemploijeerden, — onverschillig of de meerdere battoors en paarden, als de bepaling toestaat of hun bij een speciale pas vergunt is, door hen gereclameert, verzocht dan wel op eigene offerte van prefecten of regenten zijn verkregen en geaccepteerd geworden, — dezelve voor de eerste maal zullen verbeuren een maand tractement en voor de tweede maal gehouden worden van hunne posten te hebben geresigneert, gelijk ook de prefecten, wanneer zij voor Zijne Excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal verzwijgen en aan hoogstdenzelven

geen onmiddelijk rapport doen van de overtredingen, welke civiele of militaire personen zich ten dien aanzien in het vervolg zouden mogen permitteeren; met last aan de genoemde prefecten om maandelijks, gerekend van den eersten Juni aanstaande, aan Zijne Excellentie eene gedetailleerde opgave in te zenden van het getal battoors en paarden, 't welk in de afgeloopen maand onder hun ressort is gefourneert, met distincte aanwijzing, op wiens aanvrage en tot welke eindens, alsmede of particuliere reizigers de battoors en paarden betaald hebben, tot welke prijzen en in welke muntspecien.

17 Mei. *Aanstelling van een finantie-boekhouder met een suppoost te Samarang.*

Zulks geschiedde om den hoofd-administrateur van Java's N. O. kust in zijne uitgebreide werkzaamheden te verligten. De bewuste boekhouder moest bijhouden het financie- of domeinen-grootboek, het confrontatieboek en het journaal, onder genot van een tractement van 250 rijksdaalders, zilver geld, 's maands. De suppoost kreeg 100 : 20 rijksdaalders, zilver geld, 's maands.

17 Mei. *Regeling der rijst-contingenten van de Cheribonsche Sultan's.*

De Gouverneur Generaal schreef ter zake aan den gecommitteerde tot de introductie van het reglement van bestuur voor de Cheribonsche Sultan's-landen:

Ik approbeer zeer de door U Edel Gestrenge gemaakte bepaling van den tax, welke de Cheribonsche Sultans van de bezitters der rijstlanden zullen mogen heffen, tot drie pikols van de twintig, welke worden ingezameld, ten einde daar uit te voldoen de twee duizend koijangs rijst, die gemelde Sulthans jaarlijks aan den Lande moeten opbrengen; en, daar het bij die zelfde verdeeling gebleken is, dat de landmaat te Cheribon, zoo wel als de vruchtbaarheid der gronden in sommige districten considerabel van den anderen verschilt,

waar door het tribut van den gemelden tax voor den eenen Sulthan ook meer als voor den anderen afwerpt, adopteer ik uw voorstel om na evenredigheid van hetgeen gedagte Sulthans van dien tax komen te percipiëren, dezelve in het contingent der twee duizend koijangs te doen deelen, te weeten Sulthan Anom voor vijf honderd koijangs, Sulthans Suppoe voor acht honderd koijangs en Sulthan Cheribon voor zeven honderd koijangs, indien dit met hunne onderlinge overeenstemming zoodanig kan worden ingevoerd, waar toe ik u Edel Gestrenge in dat geval qualificeere.

17 Mei. *Bepaling nopens de uitbetaling van pensioenen aan civiele ambtenaren en zee-officieren ter Java's N. O. kust.*

Is besloten, dat de gepensioneerde, civiele ambtenaren en officieren der marine onder het ressort van Java's Noord-Oostkust voortaan zullen worden betaald, evenals de land-officieren, voor een derde in zilver geld en twee derde in papieren van crediet.

Zie ook 13 Mei 1809.

17 Mei. *Voorloopige regeling van de blandong-diensten.*

Overwegende, dat de nog onvolkomene kennis, die men van de gedachte blandongs ten aanzien der bevolking, trekbeesten, rijstvelden, enz., zoowel als van de interieure gesteldheid der bosschen heeft, als veelal steunende op rapporten van inlandsche regenten en andere geëmploijeerdens, die, òf zich hebben vergenoegd om de rapporten van vroegere opnemen af te schrijven, òf uit eigen belang den waren staat van zaken verduistert hebben, het voor alsnog ondoenlijk maakt om een volkomen plan van organisatie voor de blandongs te arresteeren, 't welk hoofdzakelijk, immers voor zoover de afzondering van het noodige getal handen en werkbeesten betreft, op nauwkeurige informatien van die twee aangelegenheden moet gebaseerd zijn;

overwegende niettemin, dat er notable gebreken en mis-

bruiken in de presente inrigting der blandongs resideeren, die in afwachting der nadere resultaten, welke van eene exacte, oculaire inspectie der bosschen en een nauwkeurigen opneem der onderscheidene blandongs kunnen worden tegemoet gezien, een onmiddelijk herstel vorderen en daaronder in de eerste plaats, dat de blandongs worden onttrokken aan het gezag en den invloed van prefecten en regenten, niet alleen ter voorkoming van alle collisie van autoriteit tusschen de prefecten en de administratie der houtbosschen, maar ook om de bosch-volkeren los te maken van den invloed, die de regenten op hen behouden, zoo lang deze afscheiding van gezach geen plaats heeft en waarvan vaak op de willekeurigste wijze wordt geabuseert, terwijl door het voorbeeld van Rembang, alwaar de blandongs sedert jaren onder hunne eigene hoofden gestaan hebben en, voor zooveel de vorige, eigenbatige directie dit heeft toegelaten, steeds boven de andere blandongs in goede inrigtingen en welvaart hebben uitgemunt, de nuttigheid van deze mesure als met den vinger wordt aangewezen;

overwegende wijders, dat in de tweede plaats de noodzakelijkheid vordert, dat de verrigtingen van de blandongs-volkeren in de bosschen, de aart hunner werkzaamheden, de wijze van betaling, verstrekking van rijst en andere benoodigdheden, mitsgaders de afwisseling van het werk en hetgeen daaromtrent verder te observeeren valt, zoo nauwkeurig mogelijk, als dit voorloopig geschieden kan, worde vastgesteld en bepaald, aangezien zonder eene zoodanige, regelmatige inrigting het oogmerk om ten aanzien van de bosschen een van de vorige gebreken gezuiverde administratie te introduceeren en de bosch-volkeren aan de nieuwe order van zaken te verbinden niet zoude kunnen worden bereikt;

is goedgevonden omtrent de blandongs vast te stellen den volgenden, provisioneelen voet van inrigting:

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De blandongs, die in het jaar 1777 voor de werkzaamheden in de bosschen afgezondert en gelegen zijn in de

regentschappen Paccalongang, Batang onder de prefecture Paccalongang, Kandal, Kaliwoengoe, Samarang, Damak onder de prefecture Samarang, Japara, Coedoes, Patti, Joana onder de prefecture Japara, Rembang, Lassum onder Rembang en Toeban onder de prefecture Grissée zullen, voor zoover dit ten aanzien van Rembang en Lassum niet reeds geintroduceerd is, benevens de bij de gemelde blandongs gevoegde particuliere negorijen, als tien bij Rembang, vijf en dertig bij Lassum en twee en twintig bij Toeban, finaal worden onttrokken aan het gezag der prefecten en regenten en onder hunne eigene hoofden onmiddelijk gesubordineert zijn, generalijk aan het collegie van hout-administratie en speciaal aan dat lid, in wiens departement de blandongs zijn gelegen, zonder van iemand buiten dezelve eenige orders te ontvangen.

Art. 2. Als een sequele van dit geordonneerde zullen alle contributien en voordeelen cesseren, welke de inlandsche regenten op sommige plaatsen nog gewoon waren van de blandongs te genieten, zooals onder anderen het leveren van pieken-dragers, magangers en kapeles ten behoeve van den regent van Patti uit de blandongs van dat regentschap.

Art. 3. Gelijk mede zullen ophouden alle fournissementen van boschgangers en andere geëmploijeerdens van de hout-administratie, welke, ofschoon door het nieuwe systema uit zich zelve geprohibeerd, nogtans schijnen plaats te hebben en met name in bezwaar der bosch-volkeren van de voormalige particuliere negorijen, die met de blandongs van Lassum vereenigt zijn.

Art. 4. Daarentegen zullen de regenten van Rembang, Lassum en Toeban gelibereert zijn van de hun voor het genot der opgemelde particuliere negorijen, bevorens dat dezelve aan den Lande getrokken waren, bij art. 81 der organisatie van Java opgelegde jaarlijksche uitkeringen aan den Lande als:

de regenten van Rembang	Sp^s	350
» » » Lassum	»	3100
» » » Toeban	»	1600
Te zamen	Sp^s	5050

Art. 5. De opgemelde, aan den Lande getrokken, particuliere negorijen zullen voor eerst gelaten worden onder het opzicht van de inlandsche hoofden, welke provisioneel over hen benoemd zijn en gezegd worden hun vertrouwen te bezitten.

Art. 6. Omtrent eene als nuttig opgegeven ruiling van sommige dier negorijen tegen andere, welke minder ver van de bosschen zijn afgelegen, zal nader een bepaald voorstel van den inspecteur-generaal, gezamelijk met het collegie van hout-administratie, worden afgewacht.

Art. 7. De inspecteur-generaal der houtbosschen zal, met advies van het collegie van administratie, een of meer commissiën benoemen van habile en vertrouwde personen, ten einde eene nauwkeurige opneem te doen van den staat der blandongs in het generaal en van de ware bevolking der respectieve dessas en het getal van trekbeesten en rijstvelden, daarbij gehoorende, in het bijzonder.

Art. 8. Het maken van eene nadere en meer geproportioneerde verdeeling der rijstvelden voor de bosch-volkeren zal tot zoo lange blijven uitgesteld.

Art. 9. Insgelijks, zoo lang de gemelde opneem niet volbragt en gevolgelijk het juist getal menschen voor de gewone en buitengewone werkzaamheden, zoo met betrekking tot de bevolking der dessa's, als de innerlijke gesteldheid der bosschen, niet nader bepaald zal zijn, de leverantie van kappers, sleepers, drijvers en trekbeesten uit de respective blandong geschieden volgens vorige usantie en de aan de gemelde blandongs getrokken, particuliere negorijen almede met het leveren van hetzelfde getal menschen en buffels, 't welk zij te voren aan de huurders van die negorijen moesten fourneren, kunnen volstaan.

Art. 10. De provisionele afzondering van eenige dessa's te Tagal voor het werk in de bosschen, alwaar geen vaste blandong geformeerd was, zal blijven stand houden, tot dat daar omtrent een nadere bepaling zal zijn gemaakt, gegrond op de resources, welke die bosschen kunnen aanbieden. De inspecteur-generaal zal daarover met den prefect van Tagal

in correspondentie treden en met denzelven conserteren over het getal en de ligging der dessa's, die voor de blandongs van Tagal finaal zouden kunnen worden gekozen, en zijn nader voorstel aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal inzenden.

Art. 11. Desgelijks zal hij, inspecteur-generaal, met den Oosthoeks gezaghebber corresponderen over het getal en de gelegenheid der dessa's, voor de werkzaamheden in de bosschen aldaar benoodigt, en over den aart en de wijze van derzelver afzondering tot een vaste blandong, mitsgaders met overeenkomst van gemelden gezaghebber deswegens een gemotiveerd voorstel doen.

Art. 12. Bevorens te amplecteeren de propositie van den inspecteur-generaal tot het formeeren van een vaste blandong voor Cheribon zullen daarop worden ingenomen de consideratien van den ridder en geëligeerd Oosthoeks gezaghebber, van Middelkoop, als gechargeert geweest zijnde met de organisatie van het Cheribonsche bestuur, zoomede van den prefect, Waterloo, ten welken einde aan dezelven een extract uit het rapport van den inspecteur-generaal, hiertoe relatif, zal worden toegezonden.

Art. 13. Ten aanzien van het voorstel om de bosschen van Crauwang en Sumadang geheel te laten stil liggen zal de dispositie worden aangehouden, tot dat die bosschen bevorens exactelijk zullen zijn opgenomen, en mitsdien ook vooreerst de afzondering van een blandong voor de gedachte bosschen gesurcheert.

Werkzaamheden der bosch-volkeren.

Art. 14. Nadat bepaald en aangewezen zal zijn, in welke bosschen gekapt zal worden, zal de helft der bosch-volkeren met hunne trekbeesten zich tegen medio Februari uit hunne dessa's derwaarts begeven om aldaar hunne pondokken op te slaan.

Art. 15. Bevorens echter moeten de respective boschgangers en de boschhoofden eene nauwkeurige inspectie houden

over het getal en de hoedanigheid der trekbeesten, mitsgaders over de kampaks of bijlen en verdere instrumenten en de slecht bevondene door goede en bruikbare worden geremplaceerd.

Art. 16. De bosch-volkeren zullen aanstonds na het opslaan van hunne pondokken of uiterlijk met primo Maart met het kappen, slepen en afvoeren der houtwerken beginnen, eerstelijk van hunne contingenten en vervolgens van de houtwerken, die boven dezelve zijn geëischt.

Art. 17. De werkzaamheden in de bosschen zullen met ultimo November eindigen en niet voor primo Februarij van het volgende jaar worden hervat, ten einde de bosch-volkeren inmiddels gelegenheid te geven hunne velden te beplanten.

Art. 18. De bosch-volkeren zullen worden verdeelt in twee troepen, waarvan de eene helft in de bosschen werkzaam en de andere helft in hunne dessa's rustende zal zijn. Het werkzaame gedeelte zal door het rustende regulier worden afgewisseld om de acht dagen, wanneer de bosschen dicht bij de dessa's, en om de veertien dagen, bijaldien zij van dezelve ver afgelegen zijn. De in de dessa's achtergebleven boschhoofden zullen op hunne verantwoordelijkheid zorgen, dat het rustende gedeelte zich altoos op den behoorlijken tijd naar de bosschen begeeft. Bij hunne komst op de werkplaats zal het werkende gedeelte door geen bedwang of pretext mogen worden teruggehouden om huiswaarts te keeren.

Art. 19. De hoofden der dessa's, waaruit het volk voor de werkzaamheden in de bosschen getrokken wordt, zullen verantwoordelijk gesteld worden voor de door dezelve teruggelaten eigendommen.

Art. 20 Bij aldien eenige buffels onder den arbeid in de de bosschen komen te sterven, zal het getal derzelve accuraat aangeteekend en geverifieert aan de administratie opgegeven worden om voor deszelfs rekening te worden gesuppleert; ook moet notitie worden gehouden van de onder den arbeid verloren geraakte of onbruikbaar geworden gereedschappen en uit den voorraad van de administratie andere daarvoor

door den boschganger worden afgegeven; ieder boschganger in zijn departement en, onder hem, de inlandsche hoofden moeten van de verstrekte gereedschappen op zijn tijd verantwoording doen en zijn daarvoor aansprekelijk.

Art. 21. De bosch-volkeren zullen gedurende den arbeid op geenerlei wijze mishandeld of gevexeert, maar daarentegen door een zachte en billijke behandeling tot ijver, vlijt en genegenheid in het werk aangemoedigd worden.

Art. 22. Zoodra de aankap en afvoer der houtwerken voleindigt is, zullen de bosch-volkeren worden geëmploijeert om de wortels en de stam-eindens der door hun afgekapte boomen met aarde wel te bedekken om dezelve tegen de lucht en de inwatering te beveiligen, zoomede om het jonge plantsoen gade te slaan, de bosschen te zuiveren, de ledige plaatsen te beplanten en al dat geen te doen en te verrigten, 't welk aan den welstand der bosschen bevorderlijk kan zijn.

Art. 23. De boschgangers en boschhoofden zullen tot bespoediging van de werkzaamheden en dus tot gemak van de bosch-volkeren zelve tegen het einde van den kap-tijd, des mogelijk, reeds de boomen aanwijzen, die in het volgende jaar zullen moeten worden geveld en dezelve van hunne zwaarste takken doen ontbloten, voorts de boomen rondsom den stam tot op een bekwame diepte laten uitkappen, waarvoor dezelve, ofschoon zich staande houdende op de stammen, gedurende de Westmousson hunne voornaamste sappen ontlasten, met minder moeite geveld en schielijker droog en tot het afvoeren en vlotten geschikt worden.

Art. 24. De benoodigde manschappen en trekbeesten voor de werkzaamheden aan de houtstapelplaatsen zullen uit de blandongs worden gefourneert op aanvrage van de opzichters dier stapelplaatsen aan de boschgangers; deze manschappen zullen, gedurende dat zij aan de stapelplaatsen, zoowel voor het opstapelen, als den afscheep van houtwerken worden gebezigt, genieten de hoofden twee stuivers of acht duiten en de sleepers of werklieden een stuiver of vier duiten, benevens een katje rijst ieder daags.

Art. 25. Het wachtvolk, 't geen permanent aan de stapelplaatsen zal moeten verblijven, zal na mate van de uitgestrektheid derzelve bestaan, òf in een hoofd en twaalf man, òf in een hoofd en acht man. Dezelve zullen almede uit de blandongs getrokken en daartoe speciaal geëmploijeert worden de ingezetenen, die voorheen verpligt waren de wooningen der boschgangers en hunne houtwerken te bewaken. Zij zullen om de veertien dagen worden verwisseld en genieten vier stuivers, nog een katje rijst ieder daags, waarvoor zij tevens verpligt zullen zijn bij het dagelijksche werk te assisteeren.

Art. 26. Het wacht- en werkvolk, nevens de trekbeesten voor de stapelplaatsen, sorterende onder zoodanige prefectures of districten, waar nog geene vaste blandongs zijn geëtablisseerd, zal op aanvrage van de opzienders aan het plaatselijk gezag moeten worden gefourneert uit de regentschappen, even gelijk ten aanzien van anderen heere-diensten plaats vind, onder het genot der betalingen, daarvoor bij art. 24 en 25 geassigneert.

Art. 27. De inwooners uit de onder het regentschap Toeban-lor sorterende negorijen Djeties en Kinantie zullen, gelijk voorheen, bij het maken en het transport der vlotten, die langs de rivier van Solo afgebragt worden, assisteeren en daarvoor genieten dertig stuivers per man eens, mitsgaders een katje rijst daags, zoo lang het gemelde emplooi blijft voortduren.

Prerogativen en voet van betaling der bosch-volkeren.

Art. 28. Voor het begin en het einde der werkzaamheden in de bosschen zal aan de bosch-volkeren een nationale vrolijkheid in de nabijheid van hunne pondoks gegeven worden, bestaande uit het slachten van eenige buffels, het uitdeelen van rijst, enz., waarvan de uitgaven nogtans niet zullen mogen excedeeren het montant in gelde, 't welk daarvoor nader op voordragt van het collegie der hout-administratie zal worden geassigneert.

Art. 29. De bosch-volkeren en hunne buffels zullen, buiten den houtkap, van alle andere diensten, gelijk het wegen maken, koffij planten, transporteeren van 's Lands goederen en wat dies meer is, zijn geëxcuseerd.

Art. 30. Aan de bosch-volkeren zal van Landswege tot mondspijs op de kapplaatsen worden verstrekt een katje rijst daags per kop; en het daartoe benoodigde van dien kort door de regenten, welke het naaste van de kapplaatsen gelegen zijn, moeten worden gefourneert op aanvrage òf van een lid der hout-administratie òf van den boschganger tegen een behoorlijk reçu, welke rijst in mindering zal kunnen dienen van hunne contingenten.

Art. 31. Aan de gemelde boschvolkeren zal jaarlijks gratis worden verstrekt de ondervolgende hoeveelheid zout, gerekend de koyang op 35 pikols, als:

Namen der blandongs.	Koijangs.	Pikols.	Ponden.
Japara in het regentschap v/d 1en Regent	1	23	—
Japara » » » » 2en »	1	28	16
Coedoes	1	4	63
Patti	2	4	94
Joana	1	5	46
Rembang, de vier districten	4	—	—
Lassum	1	22	95
Toeban	1	22	45
De 67 particulier verhuurd geweest zijnde negorijen	7	18	112
Damak	1	30	88
Samarang	—	15	58
Kaliwoengoe	—	25	69
Kandal	—	26	105
Paccalongang	1	1	9
Batang	—	21	112
Wiradessa	—	4	97
Pamalang	—	17	22
Tagal	—	17	22
Brebes	—	17	22
Totaal	30	27	72

Art. 32. Generalijk zullen de Oosthoeks gezaghebber en de respective prefecten moeten defereren aan de aanvrage, die hun ter verzorging van levensmiddelen, enz. voor de bosch-volkeren van wegens de hout-administratie worden gedaan op de verantwoordelijkheid van de gedachte administratie, behalve alleen in zoodanige gevallen, dat de requisiten van te veel consideratie waren en de gemelde Oosthoeks gezaghebber en prefecten, door de enormiteit wederhouden, mogten oordeelen dezelve alvorens aan de decisie van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te moeten submitteeren.

Art. 33. De administratie, op eenige plaats of plaatsen gelden benoodigd zijnde tot afbetaling van houtwerken, over inkoop, verdiende sleeplooneen, enz., zal daartoe aanvrage doen te Samarang, alwaar aan gemelde administratie zal worden geassigneert, uit welke kassen zij deze gelden ter goeder rekening kan ontvangen.

Art. 34. De oude voet van betaling der blandongs-volkeren zal vooreerst nog worden gevolgt en aan hun bij den aanvang van het werk de gewone vooruitverstrekking geaccordeert van 16 stuivers per iederen balk, die zij volgens de contingenten verpligt zijn te leveren.

Art. 35. Nadien het oogmerk dezer vooruitverstrekkingen voornamelijk is om den gemeenen man in de gelegenheid te stellen daarvoor een inkoop van buffels te doen, in plaats der geenen, welke gestorven of onbekwaam geraakt zijn, en dit oogmerk niet zoude worde bereikt door hem de gelden zelve in handen te geven, zal het montant der gemelde vooruitverstrekking door het collegie van hout-administratie of liever onder haar toezicht tot den inkoop van buffels worden geëmploijeert en eenlijk hetgeen daarvan mogt overschieten aan de bosch-volkeren worden uitgereikt en wel zoodanig, dat zij, volgens eene te makene repartitie, allen daarin gelijkelijk deelen.

Art. 36. Zoodra de contingent balken op de bestemde stapelplaatsen zullen zijn afgeleverd, zal aan de bosch-volkeren voldaan worden hetgeen hun meerder als de vooruit genotene

16 stuivers per balk competeert volgens het oude tarif van betaling; deze voldoening zal direct aan de belanghebbenden geschieden door het lid der administratie of den boschganger, waaronder zij sorteren, ingevolge behoorlijke en nauwkeurige aantekeningen en op vertooning der quitantien van de geexecuteerde aflevering.

Art. 37. Het contingent voldaan zijnde, zal voor iedere balk of andere houtwerken, die daar boven worden gelevert, deze betaling geschieden als voor de houtwerken van het contingent.

Art. 38. De administratie zal moeten zorgen, dat zij steeds een genoegzamen voorraad van gereedschappen aanhanden hebbe, waartoe het ijzer van 's Landswege zal worden verstrekt, om daarvan gratis uitdeeling ten gebruike van de bosch-volkeren te doen, in voege als bij art. 20 is bepaald.

Art. 39. De blandongs-volkeren zullen voor zich mogen behouden den afval der gekapte boomen en het ondeugende jatijhout, 't welk voor den Lande niet bruikbaar is, mits door de administratie gezorgt wordt, dat van deze concessie op geenerlei wijze misbruik wordt gemaakt.

Art. 40. Aan de blandongs-volkeren zal op denzelfden voet, als zulks bereeds voor dit jaar geaccordeert is, jaarlijks, op voordragt van het collegie van administratie, worden toegestaan een kleine hoeveelheid buskruit ter hunner beveiliging, voor welkers behoorlijke distributie en goed gebruik de boschgangers en de respective boschhoofden verantwoordelijk zijn.

Art 41. De ridder en gecommitteerde tot de introductie der organisatie van Java's Noord-Oostkust, van Braam, benevens de inspecteur-generaal der houtbosschen worden gechargeert met de executie van dit besluit, een ieder, voor zoover hem concerneert.

Zie ook 20 September 1809 en 15 Lentemaand 1811.

19 Mei. *Machtiging op de Generale Rekenkamer een boekbinder te »engageeren" op eene bezoldiging van 15 rijksdaalders 's maands.*

19 Mei. *Toekenning aan den sjahbandar en licentmeester te Batavia eener jaarlijksche toelage wegens gemis van zekere inkomsten ten gevolge der voortdurende stremming in den handel.*

Die toelage zoude geregeld worden »in evenredigheid aan hetgeen hij op den eed, bij den aanvang zijner bediening aan den Lande gedaan, zal opgeven aan inkomsten genoten te hebben".

Voor het jaar 1808 werd de toelage bepaald op 5000 rijksdaalders, papieren geld.

19 Mei. *Vergunning voor den eigenaar van de pasar Lebak-poeloes tweemalen 's weeks, in plaats van eenmaal, marktdag te houden.*

Zulks geschiedde met afwijking van het bepaalde op 9 Juli 1801.

19 Mei. *Vergunning voor het collegie van diakenen te Batavia viermalen 's jaars huis-collecte te doen.*

Tot dien datum geschiedde zulks slechts tweemalen 's jaars.

19 Mei. *Bepaling, dat de kettinggangers te Batavia zouden staan »onder de orders en zorge" van den luitenant-kolonel der genie.*

Vroeger behoorden zij tot het departement van de equipage-werf.

Zij moesten gebruikt worden aan 's Lands werken in het kampement Weltevreden.

Een mandoer met een tractement van 30 rijksdaalders 's maands, »mits gekozen wordende uit de invaliden en in het lezen en schrijven genoegzaam ervaren", mocht over hen worden aangesteld.

19 Mei. ***Intrekking van het op* 9 *Maart* 1809 *vastgestelde reglement voor de koeli's, in dienst van den Lande.***

De Regering vereenigde zich met het volgende voorstel van den Gouverneur Generaal.

Zijne Excellentie, na gehoord te hebben de consideratien van administrateurs en andere personen, was te voren gekomen, dat de betaling eener vaste somme aan de administrateurs om zich daarvoor steeds te voorzien van het benoodigde getal koelies, hetzij er veel of weinig werk om handen is, als nog voor het beste middel moest worden gehouden om het werk in de pakhuizen met spoed te doen verrigten en alle excuses en beroep op gebrek aan werkvolk af te snijden, waarvoor het alsdan de plicht der administrateurs zoude wezen te moeten zorgen, welke de meerdere uitgaven in drukke tijden zouden vinden gecompenseert door hetgeen zij konden bezuinigen, wanneer er geen of weinig werk om handen was, en ook door het aankoopen van slaven, die zij in de pakhuizen latende werken zich alsdan daartoe beter zouden kunnen in staat stellen, proponeerende zijne Excellentie op de aangegeven gronden om, ingevolge de bepaling van het getal koelies voor de differente administratien, voorkomende bij art. 11 van het op den 9^{en} Maart jongstleden gearresteerde reglement, aan de administratien de navolgende sommen 's maands in gelde toe te staan, als:

aan Onrust	rd^s	187 : 24
» de Waterpoort	»	187 : 24
» » Westzijde	»	300 : —
» » suikerpakhuizen	»	300 : —
» het provisie-magazijn	»	187 : 24
» » graan- »	»	225 : —
» » ijzer- »	»	200 : —
» » kleden-pakhuis	»	112 : 24
of te zamen	rd^s	1700 : —

waarvoor zij verpligt zullen wezen te zorgen, dat ten allen

tijde het noodig getal koelies tot eene prompte en vaardige expeditie van het werk in de pakhuizen aan handen zij, berekend het koelieloon tegen twaalf stuivers daags, doch voor de suiker-pakhuizen en het ijzer-magazijn op zestien stuivers, uithoofde van den zwaren arbeid in die beide administratiën, ingaande met primo van de aanstaande maand Juni, en om hier mede het voorwaards gemelde reglement in te trekken en te stellen buiten verder effect.

19 Mei. *Verlating van Ternate. — Inlijving van Menado en Gorontalo bij de prefectuur Ambon.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat het occuperen van Ternate aan den Lande niets als kosten veroorzaakt zonder door eenige voordeelen te worden geëquivaleerd; dat ook het bezit daarvan, in verband beschouwd met de overige etablissementen in de Moluccos en wel speciaal de specerij-eilanden Ambon en Banda, geenszins van dat nut of die noodzakelijkheid kan worden geacht om voor de aanhouding te pleiten, als door zijne afgelegenheid van de beide genoemde eilanden niet geschikt om protectie aan dezelve te verleenen; en dat, ofschoon de Engelschen ook bezit namen van Ternate, 't welk niet te vermoeden is, daar hetzelve niet alleen geen producten, maar ook geen levensmiddelen oplevert, de consequentie van geen belang kan zijn, nadien de Engelschen èn door hunne overige possessien in Indien èn door hunne volstrekte overmagt ter zee volkomen in staat zijn van elders die expeditien te doen, welke men zoude meenen van hun van Ternate te wachten te hebben;

overwegende, dat daarentegen Manado en Gorontalo met weinig kosten kunnen worden aangehouden en, behalve de rijst, die tot spijziging van de andere etablissementen in de groote Oost van daar kan worden getrokken, recruten aan den Lande kunnen leveren voor de armée, 't welk in het tegenswoordig tijdsgewricht en vooral bij het groot gebrek aan Europesche troepen van de uiterste waarde is en waarvan

men het beste effect te wachten heeft, wanneer de inlander onder een verbeterd bestuur en het genot eener billijke behandeling aan het Hollandsche gouvernement wordt gedevoueert;

heeft besloten het gouvernement van Ternate in te trekken en te doen abandonneren, de fortificatien en het geschut, 't welk niet te transporteeren of slecht mogt wezen, alsmede eenige amunitie over te laten geven aan den Koning van Ternate, als een getrouw bondgenoot, die men daardoor in staat wil stellen zich tegen zijne vijanden te kunnen verdedigen, doch daarentegen het grootste gedeelte van het buskruit, alle de vuursteenen en geweren te doen transporteeren, wijders zorgende, dat alle Europezen zich naar Ambon, Banda, Manado, Gorontalo of Java begeven, tot welke evacuatie hun nogtans den tijd van twee à drie maanden zal worden gelaten;

voorts Manado en Gorontalo te stellen onder Ambon, met autorisatie op den prefect Wieling om daarover onder nadere approbatie op een tractement van rd[s] een honderd en vijftig, zilver geld, 's maands, aan te stellen een geschikt onder-prefect, die de presumtie voor zich heeft van door eene goede behandeling en affabiliteit den inlander weder aan het gouvernement te attacheeren, waarin hij door de vorige, verkeerde directie van den laatsten onder-prefect merkelijk was bekoeld, en om wijders de militaire magt op die etablissementen na behoren te versterken, daar omtrent innemende de gedachten van den militairen commandant te Ambon.

Reeds negen dagen later had Daendels berouw over zijne beslissing nopens Ternate, waarom hij op 28 Mei 1809 het navolgende besluit teekende:

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking nemende, dat nog vele voorname personen van gedachten zijn, dat het systema van monopolie der specerijen in de groote Oost zou kunnen worden volgehouden, komende dezelve gedachten hierop neder, dat door de verlating van

Ternate, waartoe het besluit op 19 Mei jongstleden gevallen was, aan den vijand gelegenheid zoude geven om zich van deze bezitting meester te maken en aan onzen specerij-handel nadeel toe te brengen of dat dit nadeel van zelve het gevolg zoude worden van de opbraak eener bezitting, die alleen tot de extirpatie van het specerij-gewas op de daaronder sorterende landen en tot restrictie dezer culture tot de provinciën van Amboina en Banda is gefourneerd en aangehouden;

en overwegende, dat ofschoon de voorschrevene bedenkingen in geenen deele toereikende zijn om in hoogst deszelfs overtuiging de gronden en motiven van het besluit van den 19en Mei jongstleden tot opbraak van Ternate te verzwakken, alzoo dezelve eenlijk steunen op het denkbeeld, dat wij, evenals bij den opkomst van onzen Oost-Indischen handel, in staat zouden zijn om op den duur door middel van extirpatie, met uitsluiting van andere Europesche natien, den handel in specerijen exclusief voor ons te behouden, daar nochtans de zekerste berichten voorhanden zijn, dat, niet alleen sedert jaren herwaarts de planten der noten en nagelboomen naar de Fransche bezittingen op de kust van Guijana en op Isle de France en Bourbon zijn overgebragt en met succes worden gecultiveerd, maar dat ook de Engelschen van hun laatste verblijf in de Moluccos hebben gebruik gemaakt om duizende planten van de specerij-boomen, zoo naar Bengalen, als naar Bencoeloe te doen transporteeren, met gevolg, dat de culture der noten en nagelen op beide deze etablissementen reeds tot die hoogte gebragt is en zoo wel slaagt, dat daardoor van nu af aan ons exclusief bezit van den specerij-handel als vernietigd kan worden beschouwd en er voor het vervolg tegens de competiteuren, die wij in dit artikel van handel zullen ontmoeten, geen ander vooruitzicht van voordeel voor ons overblijft, dan hetgeen wij door eene zuinige en geregelde administratie en door eene betere behandeling der producten op dezelve zullen kunnen behalen;

dat echter de voor de aanhouding van Ternaten op dit

moment nog pleitende opinie aanleiding zoude kunnen geven, dat de onmiddelijke opbraak van dat etablissement in het vervolg beschouwd wierd als de oorzaak van een veranderden staat van zaken, die men buitendien in het zekere vertrouwd, dat zich binnen den tijd van twee à drie jaren aan het oog van allen ten klaarsten zal ontwikkelen en, niet alleen het genomen besluit ten aanzien van Ternate ten vollen zal justificeren, maar ook aantoonen, dat er van Ambon en Banda geene andere voordeelen zullen zijn te trekken, dan die uit eene betere en zuiniger administratie in vergelijk van die van onze mededingers zullen afvloeijen;

overwegende wijders, dat, ofschoon het in zaken van een meer dringend belang eene zwakheid van de zijde van het Gouvernement zoude aanduiden om aan eene in deszelfs oog ongegronde publieke opinie te defereren, in dit geval nochtans, waar de nadeelen geene andere zullen zijn, dan dat de kosten van het Ternataansche gouvernement, welke reeds zoo vele jaren zonder eenig voordeel zijn gedragen, met de daarop te makene vermindering nog twee of drie jaren blijven voortloopen, aan deze algemeene opinie kan worden toegegeven, ten einde daardoor het vertrouwen der ingezetenen op dit gouvernement langs hoe meer te bevestigen, in den publieken geest eenen gelijken gang te doen gaan en te doen medewerken met de maatregelen, welke tot heil en nut dezer koloniën worden daargesteld;

heeft besloten het besluit van den 19^{en} Mei jongstleden, tot opbraak van Ternate genomen, te stellen buiten effect, gelijk hetzelve buiten effect gesteld wordt bij dezen, met bepaling nochtans, dat ten aanzien der huishouding en omslag op Ternate eene gelijke reductie en vermindering zal worden daargesteld, als onlangs ten aanzien van het gouvernement van Macasser is gearresteerd; met autorisatie op den Ambons prefect, C. L. Wieling, om dien ten gevolge, in den geest van het besluit tot reductie van den omslag op Macasser, eene gelijke vermindering op Ternate te maken en provisioneel een daartoe geschikt hoofd-officier ter zijner keuze tot civiel

en militair kommandant op Ternate aan te stellen onder genot, boven deszelfs tractement, van een tafel-geld van rd[s] 150 zilver ter maand.

19 Mei. *Opheffing van de vestiging te Bandjermasin.*

Gehoord zijnde de consideratiën van den directeur-generaal en de administrateurs-generaal van 's Konings financiën en domeinen, welke eenstemmig van gevoelen zijn, dat, niet alleen de residentie Banjermassing eene nodeloze en voor de fiinantiën nadeelige omslag is, maar ook dat het eenigste artikel, 't welk van daar getrokken wordt, namelijk de peper, behalve dat zij weinig getrokken is, voor den Lande een verlies geeft van rd[s] 4 : 44 per pikol, gerekend op eene leverantie van drie duizend pikols 's jaars, 't welk eene aanzienlijke somma uitmaakt van rd[s] 14750, zilver geld;
is besloten de residentie van Banjermassing in te trekken, de civiele en militaire bediendens en de magazijnen naar Batavia te doen transporteeren, de vesting en het niet te transporteeren zijnde geschut te verkoopen aan den Sulthan aldaar, doch het goede en vervoerbare geschut, geweren, de beste amunitie, alle vuursteenen, enz. naar Batavia te verzenden;
wordende met de executie van dit besluit belast den directeur-generaal van 's Konings finantiën en domeinen, den chef van de generale staf en den commissaris-generaal der marine, ieder, voor zooveel hem regardeert, met last om te zorgen, dat de opbrake nog staande dit saizoen geëffectueerd zij.

Volgens een brief van Daendels aan de Hooge Regering van 28 October 1809 is »deze opbrake zonder eenige entraves »geëffectueerd".

19 Mei. *Aanstelling van een prefect over de Lampongsche districten.*

Zijn inkomen werd bepaald op 3,600 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars, en eenige, nader te bepalen emolumenten.

19 Mei. *Oprichting van een mobiel artillerie-park.*

Is besloten een mobil parc d'artillerie te formeeren en tot den dienst van hetzelve af te zonderen twee kompagniën Koninklijke rijdende artillerie en twee kompagniën artillerie te voet, zullende de kompagniën, derzelver formatie en train nader worden bepaald.

22 Mei. *Gelijkstelling van het tractement van den onder-majoor te Samarang met dat van de overige onder-majoors op andere plaatsen.*

Hij kreeg dientengevolge 151 : 16 rijksdaalders per maand.

23 Mei. *Prijs-bepaling van rijst.*

Is goedgevonden te bepalen, dat de rijst uit het nieuwe gewas, bij aanbreng alhier [Batavia], niet minder dan voor rd' 100, papiere geld, de koijang van regeeringswege zal worden verkogt, tot zoo lange de agio op de zilvere munt-specie blijft op de presente cours.

23 Mei. *Afschaffing van het oude gebruik, volgens het-welk een officier, voor een Raad van justitie of voor eene commissie uit zoodanigen Raad verschijnende, ver-plicht was vooraf zijn zijdgeweer af te leggen.*

Zulks mocht alleen blijven geschieden, wanneer een officier als arrestant moest compareren.

23 Mei. *Oprichting van pasar's in de regentschappen Galoeh en Soekapoera.*

Is besloten, dat in de hoofd-negorijen der regentschappen Galoe en Soekapoera, gehoorende onder de prefecture der Cheribonsche Preanger-regentschappen, bazaars aangelegt en de voordeelen daarvan door de regenten van die regentschappen en hunne bepattie's genoten zullen worden volgens een

nader reglement, 't welk niet alleen het aandeel van den regent en zijne bepattie's in die voordeelen, maar tevens het montant der heffingen van de ter markt gebragt wordende goederen zal bepalen;

wordende de prefect op het scherpste verboden in de winsten dier bazaars op eenigerlei manier te participeeren, sub poene van cassatie, indien hij van de revenuen eenige uitkeering of aandeel ontvangt, en de doodstraffe, wanneer hij, zooals te Ambon en Banda plaats gehad heeft, zich permitteert eenige geforceerde leverantien aan zich te laten doen van pluim-vee, vruchten, groentens of andere artikelen, die gewoonlijk op de bazaars worden gebragt.

23 Mei. *Toekenning aan de regenten in de Cheribonsche Preanger-regentschappen van $^1/_{10}$ der geoogste padi.*

Is besloten, dat in de prefecture der Cheribonsche Preanger-regentschappen voor het inkomen van de regenten, evenals in de Bataviasche Preanger-landen, voortaan zal geheven worden een tjain van iedere tien tjainen padi, welke worden ingezameld onder den naam van tjoekee, instede van een halve tjain, die onder dezelfde benaming bevorens aldaar is ingevorderd.

29 Mei. *Prijs-verklaring van een op de Engelschen veroverd schip.*

Deze prijs-verklaring geschiedde niet bij rechterlijk vonnis, maar bij een besluit van den Gouverneur-Generaal, evenals prijs-verklaringen van geld, dat men zonder vergunning trachtte uit te voeren, van opium, enz.

29 Mei. *Instructie voor de secretarissen-generaal.*

De eerste secretaris-generaal stelt de voordragten en communicatien aan de hooge regeering, zoomede de brieven aan den directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen.

Hij concipieert wijders de brieven en poincten van rescriptie

aan den luitenant Gouverneur Generaal, den minister en gecommitteerde tot de verdere introductie der organisatie voor Java's Noord-Oostkust, van Braam, de prefecten van Cheribon en Bantam, alsmede alle andere, civiele ambtenaren en autoriteiten op het eiland Java, gelijk de inspecteurs-generaal over de houtbosschen en de koffij-culture, de commissaris-generaal der marine, het collegie van administratie der houtbosschen.

Hij ontwerpt de proclamatien, placcaten en andere dergelijke stukken, welke door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal worden geëmaneerd.

De eerste secretaris-generaal heeft daartoe onder zijne speciale directie het tegenswoordig politiek bureau en is gehouden de prompte expeditie van alle stukken en bescheiden te surveilleeren.

En, gelijk bij de jongste circulaire aanschrijving naar de buiten-kantoren bevolen is, dat de brieven aan de generale rekenkamer onder de papieren van de hooge regeering, onder cachet volant, zullen moeten worden aangeboden, zal gemelde rekenkamer wederkeerig verpligt zijn hare afgaande missives naar de buiten-kantoren, mede onder cachet volant, ter expeditie te bezorgen aan het bureau van den eersten secretaris-generaal.

De tweede secretaris-generaal zal belast zijn met het examineeren en prepareeren van alle ontwerpen van verbetering in de finantiën, zoomede het concipieeren van alle nieuwe plannen van organisatie, item reglementen, instructien, enz.

Hij zal de correspondentie houden van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, zoo met den Minister tot de zaken van koophandel en kolonien in Holland, als met alle etablissementen van Zijne Majesteit, buiten het eiland Java gelegen, en voorts gechargeert zijn met de beantwoording van alle brieven van Indische vorsten en grooten.

Ten aanzien der vaderlandsche correspondentie zal hij, secretaris-generaal, niet alleen concipieeren en doen vervaardigen alle rapporten en missives, van wegens zijne excellentie

den Maarschalk en Gouverneur Generaal aan den Minister van Zijne Majesteit tot de zaken van koophandel en kolonien gericht, maar bovendien belast zijn met het formeeren van een jaarlijksch verslag en het concipieeren van alle missives, welke intusschen van wegens het ligchaam der hooge regeering den welmelden Minister van Zijne Majesteit tot de zaken van koophandel en kolonien mogten worden afgevaardigd.

Hij zal bovendien belast zijn met de correspondentie met alle vreemde mogendheden en gouvernementen in Indiën en eindelijk verpligt zijn zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, des gevorderd, te dienen van consideratien en advies nopens alle zaken, den staat van Zijne Majesteits bezittingen in Indiën en derzelver finantien betreffende.

Ten einde hij, secretaris-generaal, in voege voorschreven tot de verrigtingen van alle aan denzelven gedemandeerde werkzaamheden werde in staat gesteld. zullen alle de daartoe bij denzelven benodigde stukken ter zijner requisitie, zoo van de secretarie der hooge regeering, als van andere kantoren, aan hem worden uitgereikt.

Hij zal daartoe onder zijne orders hebben een apart bureau, te zamen gesteld uit:

een commies, genietende een jaarlijks tractement van	rd^s	...
een Europeesche klerk, winnende 's maands	»	...
» » » » »	»	...
drie Portugesche klerken:		
een winnende, ter maand	»	40
» » » »	»	30
» » » »	»	20

Bij het meermelde bureau zullen zijn geseponeerd en onder behoorlijke registers bewaard worden alle inkomende en afgaande, vaderlandsche papieren, zoowel het ligchaam der hooge regeering, als zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal afzonderlijk concernerende, mitsgaders alle afgaande en inkomende brieven van vreemde mogendheden en gouvernementen, Indische vorsten en grooten, enz.

Alle de van de respective buitenkantoren inkomende brieven en papieren zullen oogenblikkelijk na derzelver afgave aan het bureau van den tweeden secretaris-generaal worden onderzocht en nagegaan, of bij dezelve ook eenige poincten voorkomen, welke onmiddelijk dispositie vereisschen en tot de generale rescriptie niet kunnen worden uitgesteld.

Alle de voorschreven poincten zullen, zoodra mogelijk, worden samengetrokken, met onderscheiding van die genen, welke tot militaire zaken, die der marine en hooge politie behoren, en van anderen, welke, tot de civiele regeering en directie betrekking hebbende, bij het ligchaam der hooge regeering te huis hooren, om voorts door den secretaris-generaal aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ter dispositie te worden aangeboden.

De aanschrijvingen, gerigt aan den directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen, zullen, nadat dezelve op het bureau zijn geregistreerd, terstond aan denzelven worden ter hand gesteld, met bijvoeging van zoodanige bijlagen en extracten, als met voorkennis van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zullen worden geoordeeld tot de generale directie te behoren.

De directeur-generaal, op de gedagte papieren zijne consideratien aan den Gouverneur Generaal hebbende medegedeelt, doet met hoogstdeszelfs voorkennis daaromtrent de noodige voorstellen aan de hooge regeering, rigtende na de besluiten, die daaruit voortvloeijen, of na de onmiddelijke dispositien van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal het antwoord in op de bij denzelven ontvangen brieven en papieren, welk antwoord of rescriptie hij weder overbrengt op het bureau van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, onder cachet volant, ten einde, benevens de overige ter verzending in gereedheid gebragte papieren, ten fine van expeditie te worden afgegeven aan het bureau van den eersten secretaris-generaal.

Na het afdoen dier zaken, welke onmiddelijke dispositie vorderen, zal de secretaris-generaal zich occupeeren met het

formeeren der poincten, welke tot de gewoone, jaarlijksche rescriptie naar de buiten-kantoren behooren.

Bij het formeeren dezer poincten van rescriptie zal worden in acht genomen, dat ieder van dezelve werde gebragt onder dezelfde hoofddeelen en gesteld in dezelfde order, waarin zij door de ministers bij hunne respectieve aanschrijvingen zijn voorgedragen of anderzins zullen worden bevonden te behoren; en zal daarbij ten nauwkeurigste worden gelet, dat ieder dezer poincten uit de vaste en permanente orders omtrent de buiten-kantoren, de besluiten der hooge regeering en de gedane aanschrijvingen van hier, zooveel mogelijk, worden geillucideert en geprepareerd om aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ter decisie te kunnen worden voorgedragen.

De gedachte poincten van rescriptie, invoege voorschreven gecolligeerd en in gereedheid gebragt, zullen door den secretaris-generaal aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ter dispositie worden aangeboden en de daarop gevallen besluiten in margine van dezelve worden genoteerd, met bijvoeging van alle zoodanige zaken, als hoogstgemelde zijne excellentie zal oordeelen, dat ter gelegenheid der rescriptie naar de respectieve buiten-kantoren behooren te worden aangeschreven.

De secretaris-generaal zal zorgen, dat deze poincten met de daarbij gevoegde elucidatien tijdig genoeg aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal worden overgegeven om, wanneer bij dezelve eenige mogten voorkomen, die, òf ter decisie aan de hooge regeering voorgedragen, òf ter beantwoording aan den directeur-generaal worden gerenvoijeerd, deze decisie en beantwoording zonder vertraging der generale rescriptie kunnen worden ingewacht, om voorts bij de overige poincten te worden gevoegd.

Uit de voornoemde marginaale en verdere dispositien van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, met de daarbij gevoegde besluiten der hooge regeering, zullen voorts de generale aanschrijvingen naar ieder buiten-kantoor worden geformeerd en in gereedheid gebragt, die

voor Ambon, Banda, Ternaten en Timor uiterlijk voor het begin van de maand December;

voor Macasser voor het begin van de maand Januarij;

» Palembang » » » » » » Julij, en die

» China en Japan uiterlijk voor het begin van de maand Junij.

De rescriptien, zoodra dezelve in gereedheid gebragt zijn, zullen door den secretaris-generaal aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal ter approbatie worden aangeboden.

De behandeling van alle militaire zaken, voor zooverre de buiten-kantoren betreft en het doen van aanschrijvingen nopens dezelve, zal blijven op den tegenwoordigen voet en zijn van het departement van den chef van den generalen staf; met dien verstande nogtans, dat de gedachte aanschrijvingen, voor zooverre de prefecten, gezaghebbers of residenten aangaat, door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal geteekend en alle depêches van den chef van den generalen staf onder cachet volant op het bureau van den eersten secretaris-generaal ter verdere expeditie zullen moeten worden overgebragt.

Ter verzekering eener prompte expeditie van de papieren, zoo naar Holland, als elders, buiten deze coloniën gedestineerd, zal aan het bureau van den eersten secretaris-generaal door den kolonel en commandant der haven en den sabandhaar tijdige kennis worden gegeven van alle scheepsgelegenheden, welke zich ter verzending opdoen.

De secretarissen-generaal zullen zich niet behoeven te bemoeijen met het opmaken der actens van aanstellingen voor de civiele ambtenaren, maar zal ingevolge de jongste organisatie de zorg daarvoor blijven gedemandeerd aan den eersten gezworen klerk ter secretarie der hooge regeering, aan wien ten dien einde van alle aanstellingen, die onmiddelijk door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal geschieden, tijdig moet worden kennis gegeven.

Gemelde eerste gezworen klerk zal daarentegen zorgen,

zoowel als de secretaris der hooge regeering, dat alle papieren, die zij te verzenden hebben, in tijds ter expeditie worden overgebragt op het bureau van den eersten secretaris-generaal.

Zie ook 9 Augustus 1809.

1 Junij. *Maatregelen in het belang van de generale rekenkamer en van het innen van pretensiën ten behoeve van den Lande.*

Is goedgevonden:

primo: den ontvanger-generaal der domeinen en den eersten suppoost van het generale directie-kantoor te gelasten 's maandelijks aan de generale rekenkamer over te geeven een extract uit hunne kassa- en contra-kassa-boeken, met specifique opgave tevens van alle in ieder maand nog onvoldaan en agterstallig geblevene pachtpenningen en ordonnantiën, volgens de door hun gehouden confrontatie; en

secundo: den advocaat-fiscaal van Indië te autoriseeren en, voor zooveel des noods, te gelasten om alle zoodanige debiteuren, als hem door de generale rekenkamer welmeld zullen worden opgegeven in betaling ten agteren te zijn, op grond van zoodanige opgave onmiddelijk tot de voldoening te constringeeren, zonder daartoe met de nadere of speciale bevelen van deze regeering gemunieerd te worden.

1 Junij. *Toekenning aan den kerkeraad der hervormde gemeente te Batavia van 5 rijksdaalders 's jaars voor boekbinders-loon.*

1 Junij. *Bepaling, dat de kerk-gerechtigheid op het begraven van lijfeigenen door den koster in koperen munt geheven en verantwoord zoude worden.*

1 Junij. *Bepaling, dat de afscheep van specerijen moest geschieden door de administrateurs, ten overstaan van de administrateurs-generaal.*

Vroeger werden voor dien afscheep speciale gecommitteerden benoemd.

1 Junij. *Staking der verstrekking van azijn aan zieke slaven.*

Zulks was een gevolg van »de groote veranderingen, die »dit vak [geneeskunde] heeft ondergaan".

1 Junij. *Bepaling, dat aan elk kettingganger, boven zijn rantsoen, maandelijks 10 stuivers voor kost-penningen zouden worden uitbetaald.*

Onwettig was zulks reeds gedaan en Daendels oordeelde het »een hardigheid dit faveur aan deze menschen te ontnemen".

1 Junij. *Staking der uitbetaling van blok- en sluit-geld aan cipiers en hunne substituten.*

Vermits zij »door den Lande gesalarieert" werden, hadden zij geen recht »voor ordinaire diensten extra-betaling te »vorderen".

1 Junij. *Afschaffing van het verstrekken van rantsoenen of geld aan ambtenaren, die in dienst van Batavia naar eenige andere plaats gezonden werden.*

Door de veranderde omstandigheden kwam dit, volgens Daendels, »niet meer te pas".

$\frac{1}{12}$ Junij. *Wijziging van het bepaalde op $\frac{4}{7}$ Augustus 1657 nopens het aangeven van gekwetste personen.*

Is goedgevonden en verstaan, in stede van de bij placcaat van den 7en Augustus 1657 gestelde boete van rds 25 op het verbinden van gekwetsten, zonder dat daarvan dadelijk aan de justitie worde kennis gegeven, dezelve als nu te bepalen op rds 50 voor de eerste en tweede reise, te verbeuren door chirurgijns in dienst van den Lande en ook particuliere, tot dat vak geadmitteerd, doch op rds 25 voor die geenen, welke

niet als chirurgijns zijn gequalificeerd, en arbitraire correctie voor een derde verzuim, hetwelk zal worden aangetoond door een zoodanige, welke een gekwetste verbind en daarvan geene dadelijke kennis geeft aan den officier, onder wiens jurisdictie hij sorteerd, te zijn begaan; met dien verstande echter, dat zulks zich zal bepalen tot die genen, die binnen de posten der stad of de jurisdictie van den bailluw domicilieeren en dat door die geenen, die in de jurisdictie van den drossaard der Bataviasche ommelanden woonen, op gelijke poenaliteiten dadelijk zal moeten worden kennis gegeven aan de mandadoors der naastbij gelegene campongs, die daarvan ten spoedigsten rapport zullen moeten doen aan den drossaard of den nabij gelegen schout, op verbeurte van een gelijke straf voor ieder maal, dat zij zullen overtuigd worden hierin nalatig te zijn geweest.

$\frac{1}{12}$ Junij. *Voorschrift nopens het bevaarbaar maken van rivieren, slooten en publieke waterleidingen.*

Is goedgevonden en verstaan:

Ten eersten: enz.;

Ten tweeden: de gemeente bij billet te waarschouwen, dat allen en een iegelijk, die met zijne landen en tuinen aan rivieren, sloten of gemeene water-leidingen belend, voor zooverre zijn terrein zich uitstrekt, dezelven binnen den tijd van vier maanden na de publicatie van alle ruigtens, struiken en boomen zal moeten opruimen en, zooveel doenlijk, bevaarbaar maken, mitsgaders de eigenaren der landen, waarop de boomen zoo na aan de rivieren staan, dat zij gevaar loopen van daar in te storten, dezelve zullen hebben om te hakken en daar ter plaatze, waar nog geen zware boomen geplant zijn, dezelve niet zullen mogen worden aangeplant, als op eene distantie van drie roeden van de rivier af, op poene, dat degene, die daarin nalatig wordt bevonden bij de schouwing van Schepenen, zal verbeuren eene amende van rd• 25 voor de eerste maal en rd• 100 bij moedwillige nalatigheid voor ieder, en dat

daarenboven het in orde brengen voor rekening van den nalatige door het collegie zal worden aanbesteed.

Ten derden: alsnog de instructie nopens de bandongans voor wijkmeesteren, geinsereerd ter resolutie van het ontbonden collegie van Heemraden van den 27en Februarij 1712 en van den navolgenden inhoud:

De ordinaire buurt- of wijkmeesters zullen bij eene distincte notitie jaarlijks opgeven:

Art. 1. Hoeveel bandongans of waterschuttingen in ieder wijk gevonden werden.

Art. 2. Wie daarvan eigenaars zijn.

Art. 3. Of dezelve van houtwerken, dan alleen van klei en aarde zijn gemaakt.

Art. 4. Wanneer en hoedanig de eigenaars dier bandongans qualificatie hiertoe hebben ontvangen of in het geheel niet.

Art. 5. Hoeveel roede zaaijland door ieder bandongang moet besproeid worden.

Art. 6. Wijders, welke en hoedanige bandongans na haar gevoelen zouden kunnen worden uitgespaard en door buren werden geholpen;

in de Hollandsche en Maleitsche talen te doen annexeeren aan de gedrukte exemplaren van de instructien voor de wijkmeesters van den 16en October 1685 en 23en Julij 1686.

$\frac{1}{12}$ Junij. »*Ménage in den omslag tot het vigileeren* »*tegen den smokkelhandel*".

Is goedgevonden en verstaan:

1° de tot nu toe bij den advocaat-fiscaal aangehouden schuit als nutteloos af te schaffen en de daaraan geimpendeerde ongelden te doen cesseeren;

2° almede buiten onderhoud te stellen de twee kruisprauwen van den Lande, nevens de daarop geëmploijeerde personen, welke bij den water-fiscaal zijn in dienst geweest;

3° daar en tegen, als meer geschikt tot het waken tegen den smokkelhandel, ten behoeven van den water-fiscaal

door den Lande te doen aanmaken of approprieeren drie prauwen kolleks of kleine prauw maijang, ter groote van een half last, in derzelver midden gemonteerd met een één-ponder draaibas dan wel met twee à vier donderbussen op stoelen en bemand met vier koppen à rd^s 8 ieder, of voor de drie vaartuigen rd^s 96 ter maand;

4° te blijven aanhouden twee schuiten, als een voor den water-fiscaal om in persoon de rhede te kunnen visiteeren en een voor deszelfs substituut om des fiscaals bevelen te executeeren, de eerste bemand met een juragang à rd^s 8 en tien roeijers à 6 ieder of 60 ter maand en de tweede, zijnde een jol voor den substituut, met een joeroemoedi à rd^s 8 en vier gemeene à rd^s 6 of 24 ter maand;

5° het getal kaffers bij den water-fiscaal, uithoofde van de noodzakelijkheid, dat derzelver getal in twee ploegen worden verdeeld, van zestien tot vier en twintig te vermeerderen;

6° met renovatie der placcaten en publicatien dezer regeering van den $\frac{9}{19}$ April 1796, $\frac{7}{14}$ Juli 1801, $\frac{3}{7}$ September 1802, 25en April en $\frac{16}{27}$ Mei 1806 nopens den clandestinen uitvoer van goud en zilver, zoo gemunt als ongemunt, geëmaneerd, nader te statueeren, dat alle schuiten en andere vaartuigen, van welke plaatsen ook, boven, bij of beneden de Boom afvarende, waarin niet werkelijk de kolonel en kommandant der haven, een der fiscaals of de sabandhaar en licentmeester zich bevinde, zich zullen moeten submitteeren aan eene nauwkeurige visitatie aan de Boom, zoodat geen substituut of ander officieel bediende uit kragte van zijn ambt, zooals bevorens, naar de rhede zal mogen vertrekken zonder alvorens gevisiteerd te zijn;

7° den sabandhaar en Licentmeester te qualificeeren om, bijaldien bij ter uitvoering van eenige commissien zich naar de rhede moet begeven, gebruik te maken van de schuit van den water-fiscaal of zoo dezelve in dienst mogt zijn,

totdat einde eene schuit van de werf te vragen, welke aldaar evenals tot andere eindens wordt gereed gehouden; en

8° voortaan alleen aan te houden:

drie prauwen kolleks,

één zeil- of roeijschuit en

één jol voor den substitunt van den water-fiskaal en daarop te laten dienst doen, als op drie prauwen kolleks, ieder 4 koppen of 12 in 't geheel, à rd^s 8 per maand.... rd^s 96

de zeil of roeijschuit, een juragan à rd^s 8 per maand, tien roeijgangers à rd^s 6, 60 per maand.. » 68

de jol voor den substituut, een joeroemoedi, à rd^s 8 per maand, vier gemeene à rd^s 6 por maand, rd^s 24. » 32

en wijders aan den water-fiscaal voor ongelden toe te leggen als:

aan provisien, 's maandelijks, gecalculeerd op 28 koppen à rd^s 4:24 ieder........................ » 126

en voor het onderhouden van voornoemde vaartuigen, mede calculatief berekend, 's maands, op... » 50

te zamen, 's maands..... rd^s 372

of 's jaars....... » 4464

$\frac{1}{12}$ Junij. *Maatregel tegen heimelijken uitvoer van contanten.*

Nademaal het ons noodzakelijk is te voren gekomen, dat tot tegengang van den clandestienen uitvoer van contanten eenige nadere bepalingen worden gemaakt;

zoo is het, dat wij op den eersten dezer in Rade van Indiën goedgevonden hebben, met renovatie der bevorens daartegen geëmaneerde orders, nader te statueeren, zooals gestatueerd wordt bij dezen;

dat alle schuiten en andere vaartuigen, van welke plaatsen ook, boven, bij of beneden de boom afvarende, en waarin niet dadelijk een justitieele commissie, de kolonel en kommandant der haven, een der fiscaals of de sabandhaar en licentmeester zich bevind, zich zullen moeten submitteeren

aan eene nauwkeurige visitatie aan de boom; zoo dat het aan geen substituut of ander justitieel bedienden zal zijn geoorloofd om uit kragte van zijn ambt, zooals bevorens heeft plaats gevonden, naar de rhede te vertrekken zonder zich aan voorschreven visitatie te hebben onderworpen.

2 Junij. *Aanteekening, dat volgens Javaansche wetten en gebruiken geene poesaka's »of cieraden van het regentschap" voor schuld konden worden verbonden.*

2 Junij. *Voorloopige regeling van het tractement van den prefect te Bantam.*

Dit tractement werd bepaald op 8,000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars, nevens het genot van zoodanige voordeelen, als nader zouden worden bepaald, »met afschaffing van alle »zoodanige, indirecte winsten, als tegens de inrigtingen, onlangs »op Java gemaakt, en de daarbij bepaalde behandeling van »den inlander zouden strijden".

3 Junij. *Inlijving van het gewezen regentschap Wiradesa bij dat van Pekalongan.*

In overweging genomen zijnde de lijsten der dessa's bevolking en der bewaterde rijst-velden, zoowel van het gemortificeerde regentschap Wiradessa, als van dat gedeelte van Paccalongang, hetwelk als een equivalent daarvoor aan het regentschap Batang zoude worden afgestaan, en daarbij gebleken zijnde, dat, hoe zeer Batang daarbij bevoordeelt wordt met 685 vermogende huisgezinnen, welke rd^s Sp^s 660 : 1 : 8 meerder betalen dan het getal van Wiradessa in het door dezelve opgebragt werdende hoofdgeld, daartegens echter opweegt de 221 $^1/_4$ jonken rijstveld, welke Wiradessa meerder aan Paccalongang aanbrengt, dan door dezelve aan Batang afgestaan werden, welke, tegens de intrinsieque waarde van rd^s Sp^s 3 per jonk berekend, uitmaken een montant van rd^s Sp^s 663 $^3/_4$ en dus ruim de voormelde rd^s 660 : 1 : 8 balanceeren;

en al verder overwegende, dat, hoezeer Batang daarbij ook met 685 vermogende huisgezinnen bevoordeeld wordt boven die van Wiradessa, daarbij in aanmerking dient genomen te worden, dat Paccalongang daarentegen weder 4475 vermogende huisgezinnen van Wiradessa ontvangt, terwijl deze daarentegen maar 3842 dusdanige aan Batang afstaat, waarvan de regent van Paccalongang door een goede directie mettertijd een goede partij trekken kan;

is besloten, dat het voormalige regentschap Wiradessa, alsnu bij dat van Paccalongang gevoegd, voortaan onder het regentschap van Paccalongang zal begrepen worden, terwijl daarentegen aan het Oostelijke gedeelte van het regentschap Paccalongang zoodanige dessa's bij het regentschap van Batang zullen worden gevoegd, als op de hier annexe lijst ([1]) vermeld staan en blijken te bevatten de daarbij opgegevene 2452 vermogende huisgezinnen en 1228 jonken rijst-land en waardoor de grensscheiding van het regentschap Batang alsnu zal geformeerd worden door de Westelijkste limiten van de dessa's:

Dinasrie Wono Troeno,
» Padaharan,
Dikoro Noijo,
Soerantakan,
Karang Malang Makie,
» Proijo,
» Loemie,
Wono Salam Garang,
» Djatag,
» Djannie,
Lekoor Kramoe,
Kaboejoettan Singkim,
» Proijo Troeno,
Wiro Warie Djonollo,
Pagandan Nollo Patti,

([1]) Deze lijst is niet aangetroffen.

Poetjang Singo Merto,
Kali Salak,
Pakembangan,
Wono Sarie Noijo Troeno,
Sambang Poetro Wongso,
Wielo Noijo Prono,
Ginding Katentang,
» Toengo Kwarang,
Lekor Tjole Gomo,
Djoemblangan Singo Nollo,
» Prono Djiwo,
Baloenda Proijo Wongso;
gerekend van de Noordelijkste dessa, genaamd Dinasrie Wono Troeno, gelegen aan de Oostkant van de rivier Baros, welk riviertje de groote heereweg van Batang na Paccalongang circa 25 à 30 roeden bewesten paal 61 doorsnijd, of tot aan de Zuidelijkste dessa, genaamd Baloendo Proijo Wongso, gelegen aan de Oostkant van het riviertje Welo.

3 Junij. *Verhooging van het tractement der inlandsche officieren bij de rijdende artillerie.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in consideratie genomen hebbende, dat de inlandsche officieren van de rijdende artillerie door het onderhouden van paarden en montering-stukken meerdere depenses dan de inlandsche officieren bij de artillerie te voet en infanterie te doen hebben;

heeft besloten hun tractement te verhogen met rd[s] 15 per maand, zoodat de eerste luitenants zullen genieten, in stede van rd[s] 40, rd[s] 55 en de luitenants, in stede van rd[s] 30, rd[s] 45 per maand.

En, daar de uitbetaling dezer verhooging ook bereeds sedert de maand Juni 1808 te Samarang in werking gebragt is zonder echter door een besluit bekragtigd te zijn, heeft hoogstdezelve mede goedgevonden deze verhooging sedert dien tijd goed te keuren.

3 Junij. *Tarief voor de betaling van paarden en koeli's, aan reizigers verstrekt.*

Is besloten de betaling van de battoors en paarden, welke aan ambtenaren, die permissie hebben om over land te reizen, in sommige speciale gevallen boven de bepaling worden toegestaan of ook wel aan particuliere personen, de voorschreven permissie obtinerende, worden geaccordeert, te regelen, als volgt:

voor een heeren rij-paard of zoogenaamde koeda aloes vijf stuivers, zilver geld, per paard of vijftien stuivers per ieder uur gaans;

voor een paard voor de bediendens of koeda gladdak een en een halve stuiver, zilver geld, per paal of vier en een halve stuiver per ieder uur gaans;

en eindelijk voor iedere battoor een halve stuiver per paal of zes duiten per elk uur gaans.

En zal hiervan worden kennis gegeven aan den ridder en gecommitteerde tot de verdere introductie der organisatie van Java's Noord-Oostkust, van Braam, aan den prefect der Jaccatrasche en Preanger bovenlanden en aan de prefecten van Cheribon en de Cheribonsche Preanger-regentschappen; met last, respective, om een ieder in zijn ressort de voorschreven bepaling door affixie van billetten aan een iegelijk ter kennisse te brengen.

5 Junij *Oprichting te Batavia van een hospitaal voor gouvernements lijfeigenen en kettinggangers.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking hebbende genomen het gering getal gouvernements lijfeigenen en kettinggangers, welke thans ten dienste van het gouvernement worden geëmploijeerd;

besluit om de houten loots, welke tot het verplegen der gouvernements slaven in het hospitaal op Weltevreden is ingerigt, op de menageuste wijs met het hout uit den afbraak van oude, gesloopt wordende gouvernements gebouwen

in tweeën te doen afscheiden, te repareeren en te doen approprieeren ter verpleging der zieke gouvernements lijfeigenen en kettinggangers.

6 Junij. *Opdracht op den drossaard der Bataviasche ommelanden van het opper-toezicht over de tolheffing op de pasar's in die ommelanden, voor zoo vele deze gelegen waren buiten het rechtsgebied van het collegie van Schepenen.*

Zulks geschiedde met wijziging van art. 22 der instructie voor het collegie van Schepenen (13 Maart 1809) ter voorkoming van geschillen over de »judicature" tusschen dat collegie en den drossaard.

6 Junij. *Publieke verkoop van de gebouwen, enz., behoorende tot de post, de Kwal.*

6 Junij. *Gelijkstelling van het opvat-loon voor gedeserteerde zeevarenden en lands-slaven aan dat voor militaire deserteurs.*

Op 5 October 1809 is het vorenstaande »geëxtendeerd" tot gevluchte kettingangers.

6 Junij. *Intrekking van de smids- en kuipers-winkel te Batavia*

Voortaan zoude bij wege van aanbesteding het benoodigde aangeschaft worden.

9 Junij. *Reglement voor de administratie der artillerie en wapenkamer te Batavia.*

Art. 1. Er zal te Batavia zijn een kapitein-commies der artillerie magazijnen, welkers toezigt en werkzaamheden zich zullen uitstrekken over alle artillerie-, wapenkamer- en amunitie-

goederen te Batavia, in de forten rondom hetzelve en tot Cheribon en het Bantamsche inclusive.

Art. 2. Zijne werkzaamheden zullen zijn te verantwoorden en te onderhouden alles, wat tot de artillerie-, wapenkamer- en amunitie-goederen behoort; op de forten en batterijen in en buiten Batavia zal hij zig door de aldaar leggende officieren en van de veld-artillerie door den commandant der mobile artillerie eene exacte inventaris en maandelijks een berigt van den staat der artillerie-, amunitie- en magazijn-goederen laten geven, waarna hij dezelve bij zijne boeken zal inneemen; en met welke berigten hij zig verantwoorden zal.

Art. 3. Tot onderhoud en conservatie der goederen, onder zijne directe administratie gesteld, zal hij, kapitein-commies, zorgen, dat de ijzere kanons, mortieren, bomben, enz., zoodra dezelve, ingevolge besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van den 6en dezer, zullen zijn verplaatst, van het roest werden gezuiverd; dat daartoe de noodige instrumenten, voor zoover dezelve niet aanhanden zijn, werden aangemaakt; dat voorts al het ijzer geschut behoorlijk met olie werde ingewreven, de affutage met een mengsel van djarak-olie en gebrande rotting aangestreken en dat vervolgens van drie maanden tot drie maanden alle goederen werden nagezien, gezuiverd en, zoo dikwerf noodig, met olie bestreken.

Art. 4. Zoodra er eenige hoeveelheid onbekwame goederen bijeen vergaderd zal zijn, zal de kapitein-commies verplicht zijn bij den commandant der divisie te verzoeken om eene commissie van artillerie officieren tot visitatie van dezelve, welk verzoek door den commandant der divisie zal worden gesteld in handen van den commandant der artillerie, met last de voorschreven commissie te benoemen onder zijne surveillance.

Het schriftelijk rapport van welke commissie door den commandant der artillerie wederom overgebragt zijnde aan den chef der divisie, zal hetzelve door laatstgemelden aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal worden aangeboden ter verdere dispositie.

Art. 5. Alle zes maanden zal de commandant der artillerie eene generale inspectie doen over alles, wat tot de artillerie behoord, en van zijne bevinding rapport doen aan het bureau van genie, artillerie en militaire mouvementen.

Art. 6. In zijne werkzaamheden zal de kapitein-commies independent zijn van den commandant der artillerie en uit dien hoofde ook personeel voor zijne administratie verantwoordelijk zijn; doch zal gemelde commandant het regt van inspectie daarover hebben en de commies verpligt zijn hem den toegang tot alles, zijne administratie betreffende, en alle de gevraagde elucidatiën te geven ten einde na bevinding van zaken de rapporten of voorstellen daarover aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te kunnen doen.

Art. 7. Het vervaardigen van gevulde of scherpe kardoesen, ernst en andere vuurwerken in het laboratorium moetende geschieden, zal de commies daarmede niets anders te doen hebben als dezelve na de aanmaking in het magazijn bij zijne boeken in te nemen en vervolgens de behoorlijke zorge voor derzelver onderhoud te dragen.

Art. 8. De commies zal de boeken der artillerie zoodanig inrichten, als bij besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van den 21en December 1808 is bepaald, en maandelijks een opgave van zijne restanten inzenden aan 't bureau van genie, artillerie en militaire mouvementen.

Art. 9. Uitgenomen op directe order van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, den commandant der divisie van Batavia en den chef van den generalen staf, zal de kapitein-commies geene verstrekkingen of aanmakingen van goederen mogen doen, van wat natuur dezelve ook mogten wezen.

Art. 10. Boven het tegenwoordige getal van vier zullen voortaan geene prauwen of zoogenaamde tjunia's ten dienste der artillerie worden aangehouden, doch in cas van benoodigdheid van dezelve tot transport van artillerie goederen of anderzins zal daartoe door den kapitein commies de aanvrage aan den

commandeerenden officier worden gedaan, met specificatie, waartoe en voor hoe lang dezelve worden gerequireerd; en zal de commies alsdan, na bekomen fiat van den commandeerenden officier der marine, deze prauwen kunnen requireeren van de epuipagewerf tegens afgave der gefiatteerde ordonnantie, welke tot verantwoording der gedane verstrekking aldaar zal blijven geseponeerd; en van alle welke requisiten, voor en al eer dezelve worden ten uitvoer gebragt, mede zal worden kennis gegeven aan den directeur-generaal van 's Konings finantiën en domeinen.

Art. 11. Alle afschepen van artillerie- en administratie-goederen naar Java, de Moluccos, etc. zullen geschieden in presentie van twee, daartoe door den commandant der divisie benoemde officieren, waaronder ten minste een kapitein der artillerie, die aan gemelden commandant een schriftelijk rapport zullen indienen van den staat, in welke deze goederen zijn afgescheept.

Art. 12. Wanneer daarentegen eene quantiteit artillerie- of amunitie-goederen van elders word aangebragt en de staat, waarin zij zich bevinden, niet overeenkomt met die, welke in de geleidebrief, factuur of anderzins vermeld staat, zal de commies dezelve niet mogen ontvangen als na daarvan aan den commandeerenden officier rapport gedaan te hebben, die alsdan twee officieren der artillerie zal committeeren om den staat van deze goederen te verifieeren en daarvan schriftelijk aan hem rapport te doen, van welk rapport mede een afschrift als voren aan den directeur-generaal van 's Konings finantiën en domeinen zal worden overgelegd.

Art. 13. Alle tarieven nopens te doene verstrekkingen en gepermitteerde afschrijvingen worden bij dezen verklaard te zijn vervallen, zullende voortaan bij aanmaking of reparatie van goederen geene andere spillagiën of afschrijvingen worden gevalideerd, dan voor hetgeen werkelijk verbruikt of verspilt is; en zullen ten dien einde bij aanmakingen of reparatien van eenig belang de benoodigde materialen en ijzerwerken daartoe worden verstrekt ten overstaan van twee gecom-

mitteerde officieren der artillerie, door den commandant der divisie daartoe te benoemen, en ten overstaan van dezelfde commissie wederom worden vertoond en ter schale gelegd, nadat dezelve bewerkt en gereed zijn om in elkander te worden gezet, wanneer na de bevinding dezer commissie de afschrijving der geledene spillage en verbruikte materialen door den kapitein-commies bij de boeken zal worden gedaan op grond van een rapport der voormelde gecommitteerden, gefiatteerd door den commandant der divisie, waarvan het dubbeld onder den commies tot zijn verantwoording zal blijven berusten en nevens zijne boeken tot justificatie aan de generale rekenkamer worden overgelegd.

Art. 14. Met intrekking van den post van boekhouder bij de artillerie zal de commies zelve voortaan verpligt zijn zijne boeken volgens de nieuwe wijze te houden; doch wordt aan denzelven toegestaan voor het noodige schrijfwerk in zijne administratie een klerk op een tractement van rd[s] tagtig smaands.

Art. 15. Het personeel in deze administratie en de tractementen, aan hun toegestaan, zullen bepaald zijn, als volgt:

1 kapitein-commies . . . . per maand rd[s] 450
1 schrijver of klerk . . . . » » » 80
1 Europeesch bombardier . . . . » » » 40
1 » » . . . . » » » 30
2 inlandsche christenen, ieder . . . . » » » 16
voor het onderhoud der artillerie-goederen:
2 smits, ieder . . . . rd[s] 30
4 timmerlieden, ieder . . . . » 30
het kostende van
25 Chineesche coelies, ieder tegens . . . . » 10
en voorts tot het repareeren van balancen, brandspuiten, het maken van sloten, welk werk bij aanbesteding aan de Chinezen niet kan worden toevertrouwd:
3 à 4 inlandsche christenen en
3 à 4 lijfeigenen, welke thans op de werf dienst doen.

Verders zullen de 2 Europeesche bombardiers en de in-

landsche christenen genieten 40 ℔ rijst, de eerstgemelden 3 kan en de laatstgemelden 1 kan arak, 3 ℔ zout en 2 kan klapperolij, ieder, 's maandelijks.

Art. 16. De jaarlijksche verstrekkingen aan den kapitein commies worden bepaald als volgt:

4 riemen klein formaat papier,
4 bossen penne-schaften,
50 kannen lamp- of klapperolij voor de smitswerken,
3 vaten Javasche talk tot onderhoud der affuit-assen,
1000 kannen teer of bij gebrek daaraan djarak-olij tot smeering der affutage, 2 maal 's jaars.
1/4 vat harpuis tot het soldeeren der blikken gereedschappen, het inwendig voorzien van bomben, grenaten, etc.
24 verfkwasten,
24 rotting-manden in soort,
12 bossen bezems voor het magazijn.

Alle vorige reglementen, tarieven en bepalingen betrekkelijk de artillerie worden hiermede voor vervallen verklaard, reserverende zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal aan zich om hierin zoodanige alteratie en ampliatie te maken, als zal worden bevonden te behoren.

9 Junij. *Reglement voor het atelier van reparatie.*

Art. 1. Het personeel in het atelier van reparatie zal voortaan bepaald zijn, als volgt:

1	baas op een maandelijks tractement van	rd^{s}	100
1	schrijver dito	»	40
2	Europesche geweermakers, ieder à 25 rd^{s} 's maands	»	50
3	inlandsche christenen à 15 rd^{s} ieder	»	45
16	inlandsche geweermakers à 12 rd^{s} ieder	»	192
4	schaftenmakers à 12 rd^{s} ieder	»	48
3	koperslagers » » » »	»	36
3	lederwerkers » » » »	»	36
33	koppen in het geheel, kostende 's maands	rd^{s}	537

De twee Europeesche en drie inlandsche christenen zullen

daarbij genieten 40 ℔ rijst, de eerstgemelde drie kannen en de laatstgemelde een kan arak en twee kannen olij, ieder, maandelijks.

Art. 2. De schrijver zal voortaan, in plaats van een boekhouder, onder toezicht en directie van den baas, de boeken houden; de baas-opzichter van het atelier doet dagelijks rapport van zijne verrigtingen van den vorigen dag aan den commandant van de artillerie en deze wekelijks aan den chef der divisie, die wederom maandelijks van dezelfde verrigtingen een rapport indient aan het bureau van genie, artillerie en militaire mouvementen.

Art. 3. Het atelier van reparatie zal staan onder de inspectie van den commandant der artillerie, die gehouden zal zijn voor de goede orde en de behoorlijke naarkoming van dit reglement te zorgen.

Art. 4. De wapenen der corpsen, welke, hier in garnisoen zijnde, ter reparatie aan het atelier worden afgegeven, zullen voortaan niet meer bij de boeken van de wapenkamer worden ingenomen, maar op een afzonderlijk boek bekend gesteld worden, zoodat tusschen deze wapenen en die, welke in de wapenkamer behooren, geene confusie kan ontstaan.

Art. 5. Alle wapenen, welke door de corpsen ter reparatie worden gegeven, zullen een briefje op de kolf vastgehecht hebben, op welke hunne defecten bekend gesteld zijn; de baas blijft verantwoordelijk, dat deze briefjes gedurende de reparatie er niet afgenomen worden.

Art. 6. Wanneer zoodanig wapenstuk weder terug gehaald wordt, zal de geene, die daarmede gechargeert is, de briefjes moeten nazien en zich moeten overtuigen, dat de daarop vermelde defecten waarlijk en geheel en al afgeholpen zijn, terwijl de commies van het artillerie-magazijn op gelijke wijze zal handelen met de wapenen, welke uit het magazijn naar het atelier van reparatie zullen worden gezonden.

Art. 7. Op de spillage van het ijzerwerk en koper zal een nader tarief worden bepaald, zullende echter al, hetgeen daar beneden wordt uitgewonnen, aan den Lande worden

verantwoord; en zal de kolonel Wienrich gechargeerd zijn met het ontwerpen van dit tarief.

9 Junij. *Reglement voor de kruitmolens te Batavia.*

Art. 1. Het personeel in de kruitmolens zal bestaan in:

Europezen:

1 baas à 200 rd^{s} 's maands,

2 meesterknegts à 50 rd^{s} 's maands, ieder

18 kruitmakers » 20 » » »

Gouvernements slaven:

1 baas molenmaker à 2 rd^{s}, koper geld, 's maands

7 molenmakers-leerlingen » 1 1/2 » » » » ieder,

2 steenhouders » 1 1/2 » » » » ieder,

20 kruitmakers » 12 » » » » ieder,

Huurlingen:

1 kuipers jongen à 15 stuivers daags.

De 18 Europesche kruitmakers zullen daarenboven genieten 40 ℔ rijst, 3 kan arak en 2 kannen olij.

De gouvernements-slaven zullen 40 ℔ rijst, 3 ℔ zout en 1 kan arak 's maands, ieder bekomen; en voor hen alle zal een halve groote vaam brandhout 's maands en jaarlijks aan ieder twee maal een gewone kleding verstrekt worden.

Art. 2. Voor de kruitmolens zullen alle maanden de volgende verstrekkingen geschieden, als:

20 kannen lampolij

2 ponden katoen

10 bossen bindrotting voor de emmers, putzen, etc., etc.

15 ℔ Javasche talk

6 vadem hout van 5 voet hoog en 6 voet lang tot het stooken van de kachel in de kruitstoof.

Alle de andere, tot hiertoe gebruikelijke verstrekkingen zullen voortaan cesseren, zullende de reparatiën door den baas

aan het departement der genie aangevraagd en daartoe de boven toegestane 8 molenmakers geëmploijeerd worden.

Wanneer de salpeter gerafineerd wordt, zal de order daartoe tevens een autorisatie behelzen om het noodige hout volgens eene vaste proportie, nader te bepalen, daarvoor te eischen; en als het een of ander instrument onbruikbaar is geworden, zal de verstrekking of aanmaak van nieuwen bij het maandelijks rapport moeten aangevraagd worden.

Art. 3. Tot het fabriceeren van kruit zal de baas van de kruitmolen de volgende proportien in agt nemen:

voor ieder satz van 50 ponden als:

38 ℔ salpeter
4 ½ » zwavel
7 ½ » houtskolen.

Art. 4. De ondervinding bewezen hebbende, dat bij de verwerking der ingredienten tot kruit een verlies plaats vind, zoo wordt voor hetzelve zeven percent toegestaan en bepaald, 't welk de baas voortaan zal mogen in rekening brengen, mits het meerdere ten voordeele van den Lande innemende.

Art. 5. Dan, zoodra zijn kruit de proeve niet houdt of dat de qualiteit daarvan door vermenging van meerdere houtskolen of anderzins verminderd bevonden wordt, zal de baas als aan kwade trouw schuldig ten rigoureuste tot afschrik van anderen gestraft worden.

Art. 6. De kruit-proeve zal geschieden in presentie van den commandant van de artillerie en van den commies en bestaan om met een mortier van 6 duim en een lading van 6 lood kruit met een elevatie van 45 graden een ijzeren kogel van 29 pond te werpen, met het kanon-kruit op eene distantie van ten minsten twintig roeden Rhijnlands, met fijn kruit op eene distantie van ten minsten zeven en twintig roeden Rhijnlands.

Art. 7. Het kuipen van het kruit in de vaten en het wegen zal geschieden in presentie van den commies, welke dadelijk na de ontvangst voor deszelfs gewigt en voor de qualiteit zal moeten instaan.

Art. 8. Wanneer er ruwe salpeter of zwavel wordt aangebragt, zullen er twee officieren der artillerie door den commandant der artillerie, op last van den commandant der divisie, worden benoemd om volgens den gebruike in hunne presentie een gedeelte van dezelve te laten rafineren, zullende na de proportie der spillage, welke op dit gedeelte is geleden, de geheele hoeveelheid bij de boeken moeten worden verantwoord.

Art. 9. Tot het rafineren van duizend ponden salpeter wordt toegestaan:

acht vijf en twintigste gedeelte van een pond potasch;
vier en twintig vijf en twintigste gedeelte van een pond aluin;
zes vijf en twintigste gedeelte van een pond Spaansch groen;
en een kan wijn-azijn.

Tot het rafineren van vijf honderd ponden ruwe zwavel wordt toegestaan:

acht kannen klapper-olij;

Voorts zal ieder vaam kruithout van 6 voet hoog en 12 voet lang voor 250 ponden kolen gerekend worden, waarvoor zal worden gevalideerd rd^s 12 per vaam.

Art. 10. De commandant der artillerie zal inspecteur zijn der werken aan de kruitmolens en maandelijks rapport doen aan den commandant van de divisie.

Art. 11. De baas van de kruitmolens zal zijne administratie inrigten naar het hierbij gevoegd model ([1]) en maandelijks een opgave van zijne restanten en van zijne verrigtingen inzenden aan het bureau van genie, artillerie en militaire mouvementen.

Art. 12. Alsmede aan de generale directie en aan de generale rekenkamer, ingevolge het gestatueerde voor alle comptabelen om de drie maanden.

9 Junij. *Reglement voor het laboratorium te Weltevreden.*

Art. 1. Het laboratorium staat onmiddelijk onder de directie van den commandant der artillerie.

Art. 2. Wanneer er werkzaamheden voor 't laboratorium zijn, zal dagelijks een kundig officier der artillerie gecom-

([1]) Niet aangetroffen.

mandeert worden om het opzicht over deze werken te hebben.

Art. 3. Er zullen aan het laboratorium twee Europeesche bombardiers en twee kanonniers geattacheerd zijn, die van de overige diensten vrij zullen wezen; wanneer er grootere werkzaamheden te verrigten zijn, zal men daartoe dagelijks manschappen uit de aanwezige artillerie commanderen, welke boven hun ordinaire gage zullen genieten eene toelage:

1 bombardier, 's daags .... rd^{s} —: 24

1 kanonnier, » .... » —: 6

Art. 4. De werkzaamheden in het laboratorium bestaan in het aanmaken van alle amunitie, zoo voor de artillerie, als infanterie, als ook het aanmaken der ernst- en andere vuurwerken; de commies der artillerie-magazijnen zal daarmede niet verder te doen hebben, als bij het reglement nopens de administratie der artillerie bepaald is.

Art 5. De benodigdheden tot aanmaak van het in vorig artikel genoemde zullen door den commandant der artillerie op last of qualificatie van den chef der divisie uit de artillerie-magazijnen verstrekt en zoodanig verantwoord worden, als in het bijgevoegd model van maandelijksche specificatie (1) is aangewezen; zullende de commandant der artillerie mede verpligt zijn van alle de in deze administratie verwerkte en aangemaakte goederen behoorlijk te doen boekhouden om, evenals van alle andere administratiën, aan de visitatie der generale rekenkamer te worden onderworpen.

Art. 6. De commandant der artillerie zal, zoodra er werkzaamheden in het laboratorium zijn, dagelijks van hetgeene den vorigen dag verrigt is, rapport maken aan den commandant der divisie en op het einde der maand eene opgave van zijne verrigtingen en restanten aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal inzenden.

Art. 7. Alle uitgeleverde ammunitie uit het laboratorium zal moeten gemerkt worden met het jaargetal, wanneer hetzelfde is aangemaakt, en den naam van den bewerker, terwijl

(1) Niet aangetroffen.

de conmies alle gelaboreerde ammunitie en ernst-vuurwerken open zal ontvangen en voor het caliber na den ontvangst alleen verantwoordelijk zijn.

12 Junij. *Verkoop van rijst van Regeringswege te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan president en Schepenen te qualificeeren en, voor zooveel des noods, te gelasten een commissie uit hun midden te decerneeren om dagelijks, des morgens van agt tot elf uren, de Zon- en feestdagen alleen uitgezonderd, tot den verkoop van rijst in het graan-magazijn te vaceeren en aldaar te verkoopen tot een honderd koijangs 's weeks, waaronder gerekend het gedeelte, dat ingevolge besluit dezer tafel van den 3[en] Maart laatstleden aan de schamele gemeente tegen vastgestelde prijzen wordt verkogt; onder bepaling, dat de rijst voor een ieder te bekomen zal zijn op persoonlijke aanvrage dan wel een briefje van den kooper of van zijnentwegen, en verkogt zal worden van een tot een zestiende koijang inclusive tegen directe betaling van een honderd rijksdaalders, papieren geld, de koijang, welke door gedachte commissie van Schepenen aan den Lande zullen moeten worden verantwoord, en ieder koijang bovendien bezwaard met twee en dertig stuivers voor koelie-gelden; met qualificatie voorts op den administrateur in het graan-magazijn om iemand van zijnentwegen bij dien verkoop te doen vaceeren.

Op 11 Augustus 1809 is goedgevonden, dat »boven de »bepaling van rd[s] 100 voor iedere koijang, rd[s] 2 aan koelie- »loon" zoude worden betaald.

12 Junij. *Permanent verklaring van de presidenten en leden van de collegien van Weesmeesteren, commissarissen van huwelijksche en kleine gerechtszaken en Boedelmeesteren, alsmede van de regenten der godshuizen te Batavia.*

Hierdoor verviel o. a. de jaarlijksche voordracht door het collegie van Schepenen.

12 Junij. *Aanstelling van een boekhouder bij het collegie van Schepenen.*

Het tractement van dien boekhouder werd bepaald op 130 rijksdaalders 's maands, te betalen uit de stads-kas.

12 Junij. *Prijs-bepaling van noten-muskaat en nagelen.*

De prijs der noten werd verlaagd tot 2:12 rijksdaalders, zilver geld, het pond, betaalbaar in papier met de bepaalde agio; die van nagelen bleef op 50 stuivers, zilver geld, het pond, mede betaalbaar met de bepaalde agio in papieren geld.

Vermits de „jonklieden" geene noten en nagelen voor bovenstaande prijzen wilden koopen, moesten die prijzen op 14 Julij 1809 verlaagd worden tot 2:6 rijksdaalders en tot 40 stuivers. Eenigen tijd later zijn de voorwaarden nog een weinig voor de koopers verbeterd.

12 Junij. *Bekendmaking, dat de aan de gemeente verkocht wordende koffij, peper en specerijen betaald moesten worden met zilver geld, dan wel met papieren geld, volgende daarbij de telken maande door de Regering bepaalde agio.*

17 Junij. *Vergunning tot het houden eener jaarlijksche collecte ten behoeve van Roomsch-Catholijke kerken en tot het vermaken van legaten aan die kerken.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, gelet hebbende op een adres van de leden, uitmakende den kerkenraad der Roomsche Katholieke gemeente te Samarang, houdende verzoek:

primo: om permissie tot het doen eener jaarlijksche collecte, zoo te Samarang, als te Batavia en elders, ten behoeve der Roomsche kerk; en

secundo: om als eene permanente order te statueeren en aan de respective notarissen, beambtschrijvers en alle andere

tot het passeeren van instrumenten geautoriseerde personen ter observantie aan te beveelen om, bij het passeeren van testamenten of andere actens van uitersten wille, den testateur af te vragen, of hij genegen is eenige vermakingen te doen ten voordeele, zoowel der Roomsche kerk voornoemd, als van andere, christelijke gezindheden;

en in aanmerking genomen hebbende, dat volgens een speciaal artikel van hoogstdeszelfs instructie het de wil is van Zijne Majesteit den Koning van Holland, dat alle godsdienstige genootschappen gelijkelijk zullen worden getollereerd en beschermd;

heeft besloten de gedachte verzoeken te accordeeren, gelijk geschiedt mits dezen, en voorts dit besluit mede te extendeeren tot alle Roomsch Katholieke kerkgenootschappen, welke in de bezittingen van Zijne Majesteit den Koning in Oost-Indiën elders reeds geëtablisseerd zijn of in het vervolg zullen geëtablisseerd worden.

Op 10 Julij 1809 werd het vorenstaande geamplieerd met de bepaling: »dat aan alle Christelijke gezindheden de magt werd toegekend om over hunne nalatenschappen, hetzij geheel of ten deele, na een ieders goeddunken, na welgevallen ten voordeele der kerken, godshuizen, armen, enz. van hunne gezindheid vrijelijk te mogen disponeeren, even gelijk bevorens aan de gereformeerde gemeente was toegestaan, en dat alle dispositien, welke bevorens dato dezes ten dezen opzichte mogten zijn gemaakt, bij dezen voor wettig worden verklaard".

17 Junij. *Aanmaak (?) van papieren van crediet.*

Is besloten om de rijksdaalders 16000, zilver geld, welke door de Weeskamer te Samarang aan den Lande beleend zijn, te converteeren in papieren van crediet en dat kapitaal, zoowel als dat van rijksdaalders 90000, hetwelk mede in papieren van crediet van die kamer door den Lande beleend zijn, dan wel gezamentlijk tot rijksdaalders 166000 aan papieren van crediet over te schrijven op de bank van leening

te Batavia, ten einde door dezelve daarop 's jaarlijks aan de Weeskamer te Semarang ten goede te doen een half procento interest 's maands; en gedacht bedragen te considereeren als een gedeelte der somme van rijksdaalders 350000 aan papieren van crediet, welke de bank van leening van wegen den Lande is toegelegd geworden en dus ook minder door dezelve gefourneerd worden.

Terwijl het overige bedragen der rijksdaalders 133:759:6, zilver geld, dan wel na aftrek der vermelde rijksdaalders 76000 de somme van rijksdaalders 57759:6 bij de boeken der Weeskamer behoorlijk zal geadministreerd worden om daarvan in der tijd bij incassatie der contanten hetzelfde gebruik te maken en tegens papieren van crediet te verwisselen.

Als eene ampliatie hierop is den 23sten Junij 1809 besloten »de verloopen renten op de aan de bank van leening te Batavia beleende gelden van de Weeskamer te Samarang, tot eene somma van rds 166000, papiere geld, gerekend van ultimo Februarij laatstleden tot ultimo Junij aanstaande, dan wel tot rds 3320 geheel te berekenen in papieren geld, alsnu nader te voegen bij het voren vermeld bedragen van rds 166000, uitmakende te zamen een montant van rds 169320 aan papieren van crediet, en daarvan onder primo Julij aanstaande eene obligatie door de bank van leening in forma te laten passeeren ten behoeven van de Weeskamer alhier, rentende van dien datum tegens een half procento 's maands; en als een verder gevolg hiervan het vermeld bedragen van rds 169320 ook te considereeren als een gedeelte der somma van rds 350000, door den Lande aan welmelde bank toegezegd en waarvoor dus ook daarentegen eene quitantie door den Lande aan welmelde bank van leening voor dat bedragen, evenals of dezelve door de bank gerestitueerd ware, moet afgegeven worden".

17 Junij. *Regeling van prauwloonen te Samarang.*

Is besloten voor de particuliere tambangans, welke uit

hoofde van het momentaneel gebrek aan prauw maijangs te Samarang voor het laden en ontladen der vaartuigen door het gouvernement reeds geëmployeerd zijn of nog geëmployeerd zullen worden, toe te staan een rijksdaalder, koper geld, voor iedere koyang, die door dezelve van of naar boord der vaartuigen op de rheede gebragt is of nog gebragt zal worden.

18 Junij. *Verstrekking van rijst tegen verminderden prijs aan zekere heerendienstplichtigen in de prefectuur Pekalongan.*

Is besloten de rijst, welke door de regenten van Paccalongang en Batang van 't gouvernement reeds ingekogt is of nog staat ingekogt te worden tot spijziging van de werklieden, die aan den arbeid aan de wegen in de prefecture van Paccalongang worden geëmploijeerd, aan hun af te staan tegen den prijs van dertig rijksdaalders, zilver geld, de coijang; wordende egter de prefect verantwoordelijk gesteld, dat van deze inschikkelijkheid geen misbruik worde gemaakt.

19 Junij. *Oproeping tot het laten nummeren van prauwen.*

Alle eigenaars of voerders van prauwen, chiampangs, tjunias, biermaats en andere op vragt varende vaartuigen, sorteerende onder het opzigt van het hoofd der praauw-voerders, alsmede de eigenaars van chiampangs, dewelke gepermitteerd zijn om de producten van haar landerijen af te halen, werden bij dezen geadverteerd, dat op Zaterdag den 26en Augustus 1809 de jaarlijksche monstering over voormelde vaartuigen zal geschieden bij den houtkap; en dat zij zig van heden af kunnen begeven bij den nommeraar der vaartuigen, Johannes Boodts, om hare vaartuigen te laten nommeren of merken; desgelijks worden alle de eigenaars of voerders van ongenommerde prauwen, van wat maaksel dezelve ook zijn en zonder onderscheid, of dezelve hun in eigendom toebehooren, of dat zij die gehuurd hebben, conform articul 1, 2, en 3 van de ordonnantie voor het veer en het jongst besluit van

heeren Schepenen ter dezer stede de dato 28 April des jaars 1783 ([1]), gelast en geordonneerd, dat zij lieden zig almede van heden af moeten vervoegen bij bovengemelden nommeraar om hare vaartuigen te nommeren en met het gewone merk te doen branden; wijders werden de gezamentlijke araks-branders, kalk-branders, steen- en panne-bakkers almede bij deze geadverteerd om, ingevolge besluit van hun hoog Edelens de dato 11 Augustus 1786, in de aanstaande maanden Julij en Augustus hunne chiampangs en joekoengs te doen brengen bij gemelden nommeraar, Boodts, dan wel denzelve te ontbieden ter plaatse, waar hunne vaartuigen leggen, almede om volgens de order genommerd en gemerkt te worden; op poene, dat, wie daaraan bevonden zal worden nalatig of onwillig te zijn en dezelve zonder nommer of letter emploijeert, zal vervallen in de boetens, bij voormelde ordonnantie gestatueerd.

20 Junij. *Embargo op de vaartuigen ter reede Batavia, bestemd om Oostwaarts te vertrekken.*

Tusschen Samarang en Batavia was een vijandelijk schip gezien.

22 Junij. *Voorschriften nopens de betaling van renten aan de Weeskamer te Samarang en van alimentatie-penningen door die Weeskamer.*

President en leden der Weeskamer te Samarang zich per requeste geaddresseerd hebbende met te kennen gave de moeie-lijkheid, welke er thans opgeslooten ligt in de bekoming der intressen van de aan ministers en prefecten en andere ingezetenen op de buiten-comptoiren beleende capitalen, zoowel als de te doene uitbetalingen der alimentatie-penningen, die eenige pupillen aldaar zijn competerende, daarbij verzoekende, dat als voorheen de intressen uit staats kassa te Samarang mogten worden ontvangen en de alimentatie-

([1]) Niet aangetroffen.

penningen uit de differente cassen der prefecturen uitbetaald om zulks bij factuur van aanrekening om de 6 maanden te laten geschieden;

is besloten in dit verzoek te bewilligen en te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen, dat om de 6 maanden te Samarang uit cassa aan Weesmeesteren zal worden uitgekeerd het bedragen der intressen, welke de ministers en prefecten en andere ingezetenen op de buiten-comptoiren op de van dezelve aan hun beleende capitalen verschuldigt zijn, waarvoor door den zaakwaarnemer van Java in der tijd wissels, in stede van facturen van aanrekening, zullen moeten getrokken worden op die, waarvan de betaling zulks incumbeerd, terwijl om de 6 maanden almede door Weesmeesteren te Samarang in cassa zullen dienen te worden gestort zoodanige bedragen, als tot alimentatie der differente pupillen in de onderscheidene prefectures moeten uitbetaald worden en waarvoor als dan ook door den genoemden zaakwaarnemer van Java in der tijd wissels zullen verleend worden op de differente prefecten om aan de daartoe gerechtigdens uitgekeerd te worden.

22 Junij. *Regeling der verrekening van gelden tusschen de prefecturen op Java's N. O. kust.*

In consideratie genomen zijnde, dat alle de cassen van de differente prefectures op Java's Noord-Oostkust als eene en dezelfde cassa dienen te worden beschouwd, waarvan die van Samarang de hoofd-cassa uitmaakt, en de bevorens over en weder gedane aanrekeningen van goederen en gelden door de introductie van de nieuwe manier van boekhouden is komen te vervallen, echter het transport van gelden over en weder eene ongemaklijkheid bijbrengt, die door dezelve kan worden gemenageert, en het dienstig is, dat hieromtrend, zoowel ter voorkoming van afwijkingen van de nieuwe orde van zaken, als ter verevening van differente posten eene vaste voet daartoe wordt geintroduceerd;

is besloten te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen, dat voortaan alle posten van gelden, welke bevorens van de differente prefectures met de Samarangsche cassa door middel der facturen van aanrekening wierden vereffend, alsnu worden vervangen door de trekking van wissels, welke van Samarang op de differente prefectures zullen verleend worden door den zaakwaarnemer van Java of die daartoe in der tijd de magt zal toegekend worden, en deze posten bij de cassarekeningen te verhandelen onder het hoofddeel van wissels, ten einde niet met de lasten of inkomsten de prefectures gemêleerd te worden.

22 Junij. *Aanstelling van wijkmeesters ter hoofdplaats Cheribon.*

Overwegende, dat de gesteldheid van Cheribon eene meer dan gewone oplettendheid vorderd tot het schoonhouden der kampongs en waterleidingen, als een middel waardoor gezondheid kan worden bevorderd. en het niet altijd mogelijk is, dat de prefect zulks dagelijks uithoofde van de verre uitgestrektheid kan surveilleren en door het oprichten van wijkmeesteren den prefect groote hulp zoude worden toegebragt en zulks beschouwt moet worden als een efficatieus middel tot maintien eener goede politie, voornamenlijk, wanneer derzelver opzicht zich extendeerd tot de Europeesche, Javaansche en Chineesche kampongs en zij gekozen worden uit de voornaamste Europeesche burgers, de tommongons der Sulthans en de officieren der Chinezen, gesubmitteerd aan eenen opper-wijkmeester, die tevens haar lieden president is, en voorts derzelver werkzaamheden, zoo te zamen, als afzonderlijk in elke wijk, bij eene duidelijke en klare instructie werd bepaald en verdeeld;

heeft besloten den prefect, Waterloo, te autoriseeren, zooals denzelven wordt geautoriseerd bij dezen, tot het voordragen van eene instructie en van perzoonen, geschikt om op den boven omschreven voet tot wijkmeesteren te worden verkozen.

Zie ook 3 Julij 1809.

23 Junij. *Last om bij alle bureaux op Java voor omslagen gebruik te maken van Javaansch papier.*

Chineesch papier mocht alleen voor brieven gebezigd worden. Merkwaardig is het navolgende extract uit een brief van den gecommitteerde, van Braam, gedagteekend Samarang 7 Mei 1809:

»Voorts vinde ik mij verpligt uwe excellentie ter kennisse te brengen, dat er volstrekt geen schrijfpapier meer voor het bureau aan handen is, hebbende ik bereeds twee riem van het marine-school geleend en op gisteren een riem moeten koopen voor rd[s] 45, behalven nog een ander, dat ik voor eigen rekening gekogt en verbruikt hebbe; in de voldoening van den eisch heb ik gezien, dat er nogal eene groote hoeveelheid Chineesch, doch alleen maar een half riem Hollandsch schrijfpapier toegezonden word, waaromtrend ik eerbiedig verzoeke te mogen reflecteeren, dat het Chineesch papier volstrekt niet tot minuten of leggers kan gebruikt worden, alzoo hetzelve zwak, ligt scheurende en aan spoedige vergankelijkheid onderhevig is, waarom ik uwe excellentie eerbiedig verzoeke, indien mogelijk, eenig meerder Hollandsch papier herwaards gelieve te laten zenden, dan wel tot den inkoop daarvan alhier qualificatie te mogen erlangen".

23 Junij. *Opname, enz. van het regentschap Demak.*

Ingekomen zijnde een berigt van den prefect van Samarang en Damak en daarbij ontwaard zijnde de onzekerheid, waarin men omtrend de grootte van het regentschap van Damak, zoowel als van de recolte der rijst verseerd, en het van 't grootste belang is, dat men van het een en ander in 't zekere worde geinformeerd;

is besloten den Samarang en Damaks prefect te gelasten de middelen op te geven om het Damaksche regentschap op te meeten, hetgeen door dies vlakke gesteldheid gemakkelijk kan geschieden, en de kosten te begrooten, welke deze meting zal impendeeren;

voorts een opgave te doen, hoe groot eene jonk rijstveld zoude dienen te vallen, welke door een span buffels kan bewerkt worden, om volgens deze calculatie het regentschap daarna in zoodanige jonken rijstland te verdeelen.

———

Reeds op 25 Junij 1809 is ter zake het navolgende besluit genomen.

Ontwaard zijnde de kostbaarheid en moeielijkheid, zoowel als het tijdsverloop, waarmede deze opmeting zoude gepaard gaan, hetwelk dus niet aan het bedoelde oogmerk zoude voldoen;

is door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal besloten de jonk rijstveld te bepalen op 2000 vierkante roeden en den prefect van Samarang en Damak te gelasten door den regent van Damak binnen den tijd van drie maanden alle de jonken rijstland daarna te doen indeelen, ieder jonk rijstland te nummereeren en eene gepaste verdeeling daarvan aan de hoofden en ingezetenen van dat regentschap te projecteeren; verders om eene aanzienlijke vermindering van hoofden voor te dragen, aan welke volgens hun rang een bepaald getal jonken rijstveld zal worden gegeven, terwijl hun tevens zal worden voorgeschreven, op welken voet en tegens welke prijzen zij dezelve kunnen laten bewerken;

dat zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal met deze nieuwe verdeeling en schikking geen ander doelwit heeft dan om, zoowel het lot van den gemeenen Javaan te verlichten als aan den regent en mindere hoofden, na gelang van hunnen rang, een goed bestaan te bezorgen, waarvan men thans door de onzekerheid van de uitgestrektheid van het regentschap Damak, zoowel als de ongelijkheid der jonken rijstland, volstrekt geene calculatie maken kan; verlangende zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, dat aan deze zijne bevelen met de meeste accuratesse en oprechtigheid voldaan werde, dewijl, bij ontdekking van contrarie hierin te werk gegaan te zijn, de regent zich daardoor de ontzetting uit zijne post zoude bewerken.

25 Junij. *Aanstelling van een onder-pakhuismeester te Cheribon.*

Het tractement werd bepaald op 20 rijksdaalders, zilver geld, 's maands, terwijl de betrekking van pakhuis-knecht werd opgeheven.

De benoemde was en bleef krankbezoeker.

29 Junij. *Publieke verkoop van een zee-pas, gevende het recht om in 1810 met een jonk van Amoy naar Makasar ten handel te varen.*

Die pas werd bij afslag gemijnd voor 150,000 rijksdaalders, natuurlijk door een Chinees, te Batavia woonachtig.

Deze verkoop geschiedde jaarlijks.

1 Julij. *Openstelling van den handel in poeder-suiker op Java, behalve te Batavia. — Heffing van een uitgaand recht op suiker.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende het weinige voordeel, 't welk het gouvernement van den exclusiven handel in poeder-suiker en speciaal die der Javasche trekt, vooral in een tijdstip, waarin zoo weinig debiet van dat artikel plaats vind, en volgens algemeen gevoelen het openstellen der vrijen handel van de Javasche poeder-suiker onder het heffen eener zekere tolgerechtigheid het gouvernement meerder voordeel zal aanbrengen dan bevorens en tevens de vrije dispositie, welke de suikermolenaar door deze mesure over zijne gefabriceerde suiker erlangd, volgens daarvan ingenomen gevoelens van deskundige en geintresseerde personen, die fabricatie meer en meer zal doen toenemen;

heeft besloten te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen, dat de handel in Javasche suiker langs geheel Java, behalven onder het ressort van Batavia, zal worden vrij- en opengesteld om door een ieder zonder eenige restrictie te kunnen

worden gedreven, mits bij uitvoer aan het gouvernement voor impost betalende twee rijksdaalders, zilver geld, voor iedere pikol van een honderd en vijf en twintig ponden;

dat deze impost voor het tegenwoordige bij wijze van quotisatie zal worden geheven navolgens het rapport, dat in het gepasseerde jaar 1808 over alle de suikermolens van Java is ingebracht, zoowel als van de agterstallen, welke de suikermolenaars van voorjarige leverantie nog schuldig zijn, te berekenen over het vier vijfde gedeelte der in 1808 geschatte recolte, doch in zijn geheel over alle agterstallen van vroegere jaren, welkers import penningen, als hiervoren berekend tegens twee rijksdaalders, zilver geld, voor iedere pikol, door de differente prefecten, ieder in hunne prefectures, van de onderscheiden suikermolenaars geincasseerd en aan den Lande zullen moeten worden verantwoord, terwijl voor alle zoodanige quantiteiten suiker door de prefecten aan de eigenaars bewijzen zullen worden afgegeven, ten einde gedachte hoeveelheden daarop, evenals gouvernements eigendom, zonder eenige verdere pagtbetaling kunnen worden uitgevoerd;

en eindelijk, dat deze impost voor den vervolge, zoowel op de Javasche poeder-, als kop-, pot- en kandij-suiker zal worden geheven, in te gaan met primo Januarij 1810; zullende deze impost bij de algemeene verpagting, evenals alle andere pagten, publiek worden verpagt.

Zie ook 25 Herfstmaand 1810.

1 Julij. *Veroordeeling tot matroos op een van 's Konings schepen van een gezworen klerk (griffier), tevens procureur bij den Raad van justitie te Soerabaija.*

De bewuste persoon had zich schuldig gemaakt aan »débauche in den drank" en aan handelingen, »in allen deele strijdig teegens zijne pligten".

Dergelijke veroordeelingen bij gouvernements besluit hebben omstreeks dien tijd meermalen plaats gehad.

1 Julij. *Openstelling van den handel in kapas. — Heffing van een uitgaand recht op dat product.*

In aanmerking genomen zijnde, dat bij besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van den 10en Mei laatstleden de leverantie van cappas, bepaald bij het 76e artikel der op den 1en September 1808 gearresteerde organisatie voor Java's Noord-Oostkust, aan den Lande buiten effect is gesteld en de aanmoediging van deze culture vorderd, dat de vrije handel daarin als bevorens worde opengesteld, echter onder zekere bepaalde tolgerechtigheid;

is besloten den vrijen handel in cappas met aanstaande primo Januari 1810 open te stellen, onder betaling van rds vier per picol van 125 ℔ voor zoodanige, welke na den overwal of elders buiten het eiland Java zal worden vervoerd; doch zulks van de eene plaats naar de andere langs het eiland Java geschiedende, als dan maar de helfte ofte wel rds twee, zilver geld, per picol; zullende deze pacht onder de generale pachten voor het aanstaande jaar verpacht en de gemeente daarvan bij billet kennis gegeven worden.

1 Julij. *Toekenning van pensioen aan een ontslagen Regent.*

Het pensioen, bedragende 2000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars, kwam »ten laste van het regentschap, te betalen in »twee termeinen, op de feesten moeloet en poeassa, door »den vervanger".

Voor een ander regentschap werd op denzelfden datum hetzelfde bepaald, behalve dat daar het pensioen slechts 1000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars bedroeg.

1 Julij. *Zamensmelting van het eerste regentschap Grissee met het tweede.*

1 Julij. *Verandering van den titel: gezaghebber in den Oosthoek, in dien van prefect in den Oosthoek.*

Hij bleef denzelfden rang behouden.

1 Julij. *Afscheiding van den Oosthoek van het voormalige gouvernement van Java's N. O. kust.*

Dat gedeelte van Java kwam dientengevolge op zich zelven te staan, »onder de onmiddelijke orders" van den Gouverneur Generaal.

1 Julij. *Aanstelling van een secretaris van den prefect in den Oosthoek.*

Het tractement van dien secretaris werd bepaald op 200 rijksdaalders, zilver geld, 's maands, »zullende maandelijks »worden uitbetaald".

In rang werd hij gelijkgesteld aan den secretaris van den inspecteur-generaal over de koffij-cultuur, »na ouderdom van aanstelling".

3 Julij. *Instructie voor de wijkmeesters ter hoofdplaats Cheribon.*

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Daar de gezondheid voor ieder inwoonder te Cheribon een vrij grooter oplettendheid dan wel op andere plaatsen van Java is vorderende en een ieder ingezetene, hetzij dienaar of burger, Javaan en Chinees, zonder onderscheid van rang en aanzien, onder de zedelijke verpligting ligt zich met alle bereidwilligheid te moeten onderwerpen aan de maatregelen, welken tot conservatie van ieders gezondheid in 't bijzonder en dus immers ook tot een reëel welzijn voor Cheribon in het generaal in het werk worden gesteld, en daarbij al verder moeten gehoorzamen aan zoodanige personen, als met de uitvoering van die maatregelen zijn belast, zoo zal, om aan dat heilzaam oogmerk, des mogelijk, naar wensch te beantwoorden, te Cheribon worden opgerigt een wijkmeesterschap, gemeenschappelijk bestaande uit Europeesen, Javanen, Chineezen en parnakans.

Art. 2. Het collegie van wijkmeesteren zal dus bestaan uit:
een president als opper-wijkmeester,
zes Europeesche burgers of dienaren, waarvan een scriba zijn zal,
drie tommongons en drie mantrie's der heeren Sulthans,
het hoofd met nog drie mindere officieren der Chineezen, en eindelijk
den capitein en luitenant der pranakkans,
dan wel uit een president en achttien leden.

Art. 3. Alle campongs, in Cheribons hoofd-negorij gelegen, zoowel Europeesche, Javaansche, Chineesche en pranakkans, zullen onder de gemeenschappelijke wijk gehooren, zullende dus een uitgestrektheid bevatten ter wederzijde van het fort van een uur gaans, dat is van het Zuiden tot het Noorden 6 palen met het fort in het midden, voorts in het Oosten tot de zee en in het Westen tot op circa een paal buiten de hoofd-negorij.

Art. 4. De wijken zullen, doorgaande van n°. 1 af tot zoo veelen er zijn, genommerd worden en zal aan ieder hoek der straat de n°. der wijk met de namen der campongs, onder ieder n°. gehoorende, op een bord distinctelijk worden beschreven en aan een daartoe expresselijk op te rigtene paal aangebonden worden.

Art. 5. De pligt der wijkmeesteren zal zijn toezigt te houden, dat ieder voor zijn erf de straat zindelijk en in goeden staat houd, de afleidingen van het water niet verwaarloosd; dat hij in de drooge mouson voor zijn erf de weg des agtermiddags behoorlijk begiet; dat geen kraamtjes (warongs) op de wegen uitstallen en die vuil maaken; en eindelijk, dat de rivieren, die door Cheribon loopen, zooveel mogelijk, worden zindelijk gehouden, zoodat er geen banken van vuilnis, etc. aan kunnen spoelen, maar het water een vrijen loop behoud, terwijl de wijkmeesters tevens, in gevallen van hooge noodzakelijkheid, ook geautoriseerd zijn om hunne oplettendheid te vestigen binnen zoodanige erven, als men zal bevinden, dat door de bewoonders niet schoon worden gehouden en

voor de buuren een overlast zijn, dan wel op de gezondheid van den bewoonder zelven eenigen invloed en nadeel hebben.

Art. 6. Het onderhoud der bruggen, binnen dit wijk-district gelegen, zal mede een voornaam articul hunner oplettendheid uitmaken.

Art. 7. En niet minder de wagthuisen, daarin verdeeld, en dat bij nagt en ontijde goede wagt in de wijk-campongs word gehouden en door de wagt ten minsten alle uuren eens de ronde word gedaan.

Art. 8. De wijkmeesteren zullen ten teeken van hunne autoriteit voorzien worden van de wijkstok, waarop aan de eene zijde het wapen van Zijne Majesteit den Koning, in koper of zilver gegraveerd, en op de andere zijde de letter van zijn wijk zal bekend staan, zullende deze stok voorts ligt blauw en geel, door malkander geslingert, geschildert worden; zullende een ieder te Cheribon, wie hij ook zijn mocht, op vertoon van dien aan de order of requisiet der wijkmeesters voldoen.

Art. 9. Gezamelijk zullen de wijkmeesters hunne oplettendheid vestigen op de zuiverheid van het drinkwater en op de verbetering der waterleidingen, waardoor hetzelve tot naar Cheribon afvloeit.

Art. 10. Het collegie van wijkmeesteren zal ondergeschikt zijn aan den prefect en met denzelven eene goede correspondentie onderhouden, zullende geen besluit dan ter approbatie worden genomen en dus den prefect worden aangeboden, dewelke daarover zal bepalen, dan wel na bevinding van zaken zulks aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van Indiën zal voordragen; zullende wijkmeesteren ten allen tijden verpligt zijn, zulks gerequireerd wordende, aan den prefect rekenschap hunner handelwijze te geven; en zullen voorts zijne orders hebben te observeeren.

Afzonderlijke bepalingen.

Art. 1. De president, die tegelijk opper-wijkmeester is, zal zorgen, dat ten minsten om de 14 dagen vergadering

van wijkmeesteren word' gehouden; hem zal worden toegevoegd een der leden als scriba.

Art. 2. De president houd aanteekening van alle hem in zijne betrekking voorkomende zaken, zoowel door eigen observatie, als bij wijze van rapport, door de leden bij hem te doen, bij denzelven bekend geworden, wordende door hem ieder reis in de naastkomende vergadering verhandeld, tenzij ingevalle die eene dadelijke voorziening vorderen, zullende als dan de president met voorkennis en goedkeuring van den prefect te werk gaan en daarvan bij de eerste vergadering aan de leden kennis geven en bij de resolutien aanteekening doen houden.

Art. 3. Als opper-wijkmeester zal de president over het geheele wijk-district, dat is, zoowel in de Europeesche, Javaansche, Chineesche als de parnakkans campongs het oppertoezigt hebben en, zulks vereischt wordende, aan den onder-wijkmeester, ieder in zijn district, eene dadelijke order kunnen geven, terwijl hij, opper-wijkmeester, ten minste om de 10 dagen alle campongs, in het gemeenschappelijk wijk district gelegen, zal dienen te bezoeken, ten einde door eigen overtuiging te zien, dat de daargestelde orders door de wijkmeesters en onder-wijkmeesters behoorlijk in het oog gehouden en door de campongs-volken naar vereisch worden ten uitvoer gebragt.

Art. 4. Almede is aan den opper-wijkmeester de zorg aanbevolen, dat het nieuwe Europeesche kerkhof ten spoedigste worde afgeperkt en de muur van het oude kerkhof geheel digt gemetzeld, ten einde volstrekt niet meer van het oude, maar wel alleen van het nieuwe kerkhof bij onverhoopt overlijden van Europeesen wordt gebruikt gemaakt; kunnende de opper-wijkmeester aan den prefect een voordragt doen tot het bekomen van een fonds buiten lasten van den Lande om dit een en ander op eene voldoende wijze te kunnen bewerkstelligen.

Art. 5. De opper-wijkmeester zal een cassa van inkomsten en uitgaven houden onder den naam van wijk-cassa en

daarvan om de 6 maanden of onder ultimo December en ultimo Junij, ieder jaar, aan den prefect reekening doen; de inkomsten voor die cassa zullen zich bepalen:

1° uit de boetens, welke den nalatige naar bevinding van zaken door den prefect zullen opgelegd worden;

2° uit boetens, welke, almede na bevinding van zaken, dezulken zullen worden opgelegd, die rusie maken, vegten, etc. en dus de goede rust hunner buuren hinderlijk zijn;

3° zal bij verkoop van vaste goederen door den kooper, ten voordeele der wijk-cassa, boven de ordinaire bepalingen, ook nog betaald worden een percento; dit egter maar voor zooverre de Europeesen en Chineesen betreft, wijl de Javaan daarvan vrij is; eindelijk ten

4° zal ieder, die een rijtuig houd, verpligt zijn aan de wijk-cassa ieder jaar te betalen rd[s] 20 zilver geld.

Art. 6. Zoo direct als de president en leden hun ambt van wijkmeester aanvaard hebben, zal hun eerste zorg zijn accurate lijsten te formeeren en wel:

a. van alle Europeesche en inlandsche burgers, hunne vrouwen en kinderen, etc. na het model daarvan te geven;

b. van alle Chineesen, hunne vrouwen en kinderen, als boven;

c. van de wijken in de Europeesche campong, ieder afzonderlijk, kunnende dat het best bij de dwarsstraten en gragten verdeelt worden en ieder blok dus een n°. geven;

d. de lijsten der Javaansche campongs moet men na de daardoor loopende hoofdwegen verdeelen, nombereren en daarna registreeren, wel in 't oog houdende, dat men dus onder een n°. niet zelden in dezelfde beperking onderscheidene namen zal aantreffen, die alle accuraat moeten worden genoteerd, met bekendstelling van het hoofd van ieder campong.

Art. 7. De leden van het collegie zullen worden genaamd wijkmeesters en zullen in dezer voege hunne afdeeling vinden:

1° de Europeesche campong zal onder 3 Europeesche wijkmeesters ondergeschikt zijn;

2° de Chineesche campong zal onder drie Chineesche en een Europeeschen wijkmeester ondergeschikt zijn;
3° de Javaansche wijk zal onder zes Javaansche en drie Europeesche wijkmeesters hun opzigt worden gesteld; en
4° de campong voor de parnakkans zal onder het opzigt van den kapitein en luitenant van die natie en een Europees gesteld zijn;

terwijl in alle afdeelingen bovendien ook nog onder-wijkmeesters zullen benoemd worden.

Art. 8. De wijkmeester, ieder in zijn wijk, zal dus niet alleen hebben te zorgen, dat de zindelijkheid, zooals bij art. 5 der algemeene afdeeling is aanbevolen, in den strikten zin word geobserveerd, maar ook te gelijk, dat de goede rust onder de ingezetenen word gehandhaafd; dat geen ongepermitteerde bijeenkomsten, voornamentlijk op ontijden, plaats vinden; in 't kort, dat ieder ingezeten een veilige woonplaats vind en geen den andere verontrusten kan, daar het zijn directe pligt zijn zal bij ontdekking van het een of ander, tegens de goede rust strijdende, onmiddelijk den opper-wijkmeester daarvan kennis te geven ofte wel, zulks bij hem noodig geoordeeld wordende, hetzelve direct ter kennisse van den prefect te komen brengen.

Art. 9. En daar niets in staat is de zaak beter te bevorderen dan een gedurig opzigt, zoo zal dan ook ieder wijkmeester in zijn departement dagelijks de ronde moeten doen en daartoe geen gezette tijden bepalen mogen.

Art. 10. De ondervinding bevestigt, dat alle nieuwe inrigtingen niet zelden door de wijze, hoedanig die worden aangevat, zwarigheden in zich bevatten, welke egter door een goede handelwijze veelal konden zijn voorgekomen, zoo werd, om in dezen alle zwarigheden te vermijden, president en leden serieusselijk aanbevolen vooraf altoos bij voorkomende kleine verzuimen of misverstand te beproeven om hetzelve door vriendelijke vermaningen een en andermaal te redresseeren en, zulks niet voldoende zijnde, alsdan eerst tot straffen, doch niet tot de strafste middelen over te gaan, opdat de inge-

zetenen door deze nieuwe inrigtingen, waarvan voorzeker op verre na de meesten geene bevatting hebben, niet werden afgeschrikt; daarbij toch ook in het oog houdende om zelfs het geringste niet ongemerkt te mogen passeeren, wijl zulks de eerste aanleiding tot nalatigheid geeft.

Art. 11. De wijken zullen hunne verdeelingen vinden, dat dezelve zijn genomberecrd, waarna die mede onder de leden, ieder onder een aparte letter, worden aangewezen en hem zijn wijkstok, als in art. 8 der algemeene bepaling is omschreven, worden ter hand gesteld.

Art. 12. Daar, zoowel in de Javaansche, als Chineesche campongs, des nagts wagters zijn, zal zulks ter zekerheid in de Europeesche campong almede plaats vinden en president en leden zullen dus hebben te zorgen, dat er uit de mingegoede burgers een voldoend getal klapperlieden worden gekozen tot laste der wijk-cassa en waarvan ieder nagt vier wagters in twee afdeelingen de wagt zullen houden, dat is: twee aan de Zuidkant en twee aan de Noordkant van de groote rivier, dewelke alle uur met de klap rondgaan, op alle hoeken der straten driemaal de klap slaan en dan het uur van den nagt moeten uitroepen; moetende in de wagthuisjes worden aangeplakt een order, waarna die wagters zich bij onverhoopt ontstaan van brand of onraad zullen hebben te gedragen.

Art. 13. Zoo het mogte gebeuren, dat in den omtrek der dalms of verblijf-plaatsen der Sulthans van Cheribon niet genoegzaam werd geobserveerd de order, door wijkmeesters gesteld, zal daarover voor de eerste reis de bepattij van den Sulthan door den Europeeschen wijkmeester en in presentie van den tommongong de wijkmeester in het vriendelijke worden onderhouden en, zulks niet voldoende zijnde, zal daarvan onmiddelijk, hetzij door den president of door het Europeesche lid, wiens departement dit is, aan den prefect kennisse worden gegeven.

Art. 14. De heeren Sulthans zullen een voldoend getal sterke brandhaken, item lederen brandemmers doen aanmaken, dewelke in de Javaansche campongs zullen rondgedeeld en op

daartoe expresselijk bepaalde plaatsen, in de nabijheid van de onder-wijkmeesters woning, in gereedheid worden gehouden, ten einde bij onverhoopt ontstaan van brand tot een spoedig blussen daarvan gebruik gemaakt te worden.

Art. 15. Ook zal, zoodra de brandspuit alhier in order zijn zal, een der wijkmeesters en wel die de wijk in de campong parnakans zal te beurt vallen, tot brandspuitmeester worden aangesteld en zullen hem uit de parnakans een voldoend getal jonge, sterke manschappen onder den luitenant van dat volk worden toegevoegd, dewelke ten alle tijden bij de brandspuit zullen moeten dienen en daarop geëxerceert kunnen worden.

Art. 16. Wordende bij deze aan president en leden wel uitdrukkelijk verboden zich door geen gifte of gaven van hun pligt als opper-wijkmeester of wijkmeester te laten afbrengen, veel min voorkomende zaken onder de hand voor geld of anderzins af te maken, sub poene, dat bij overtreding van dien de overtreders naar bevinding van zaken zullen worden gecorrigeert.

Art. 17. President en leden zullen bij de aanvaarding van hun ambt doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer als een getrouw onderdaan en burger te Cheribon Zijne Majesteit den Koning van Holland als mijn hoogen, doorluchtigen souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, gehouw en getrouw te zijn;

dat ik de post van president of lid van het collegie van wijkmeesteren te Cheribon zal waarnemen met alle naarstigheid, eerlijkheid en goede trouw en daarbij stiptelijk zal nakomen, uitvoeren en doen uitvoeren, zoowel het mij bij de instructie voor de gezamentlijke wijkmeesteren voorgeschreven, als de nadere order, welke de prefect van Cheribon in der tijd zal komen goed te vinden, hetzij aan het collegie, dan wel mij in het bijzonder te geven;

en voorts daarbij verders te observeeren al datgeene, wat men van een eerlievend burger en ingezeten, die geene andere

bedoeling heeft dan de welvaart van zijn evennaasten als de zijne te behartigen, kan verwagten.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

3 Julij. *Toepassing op geheel Java van het bepaalde op $\frac{9}{21}$ Maart 1809 nopens ankerage-geld.*

Aangezien het bezwaar, hetwelk de smalle handel langs de kust van Java lijdt door de introductie van het nieuwe ankerage-geld en waardoor dezelve bijna geheel te niet loopt;

is besloten het bepaalde bij publicatie van den $\frac{9}{21}$ Maart 1809 ten aanzien van het ankeragie-geld voor het gansche eiland Java te arresteeren, echter met deze alteratie voor het vijfde articul, dat alle kleine vaartuigen, welke niet meer dan twee coijangs en daar beneden kunnen laden, geheel bevrijd zullen wezen van het betalen van eenig ankeragie- of lastgeld;

dat alle vaartuigen, boven de twee lasten groot, tot vijf lasten inclusive, zullen betalen 24 stuivers, zilver geld, per last;

en dat alle vaartuigen boven de vijf tot tien lasten zullen vallen in de termen, als bij het evengemeld articul bepaald, van vijf rd' ankeragie-geld te moeten betalen; ende zulks in te gaan van heden.

3 Julij. *Naams-verandering.*

Bij een gewoon besluit bepaalde Daendels, »dat de luijtenant collonel, P. A. David, en zijne famillie voortaan den naam zullen voeren van P. A. David von Franquemont".

4 Julij. *Pensioneering van een in den dienst verminkt inlandsch militair.*

De djaijang sekar, Sado, bij de opvatting der gedeserteerde Balijsche soldaten het ongeluk gehad hebbende met het springen van zijn carabijn de 4 vingers van zijn linkerhand te verliezen en daardoor buiten staat gesteld zijnen dienst verder waar te nemen;

in overweging genomen zijnde, dat dit ongeluk hem in het betrachten zijner plichten is overkomen en gevolgelijk ten voorbeeld en aanmoediging van anderen billijk dient gerecompenseerd te worden;

is besloten den voormelden Sado als djaijang sekar uit den activen dienst te ontslaan, met permissie om zijn uniform als djaijang sekar te mogen blijven dragen; hem toe te voegen den rang van groot mantrie onder de inlanders en als sergeant bij de militairen, als mede het gagement, aan een Europees in deze qualiteit verknocht, met last, dat hem 's maandelijks dit montant uit de Soerabaijasche cassa navolgens het tarief van uitbetaling der militairen aldaar zal uitbetaald worden.

5 Julij. *Regeling der werkzaamheden, enz. van den administrateur te Soerabaija.*

Zijne excellentie de maarschalk en Gouverneur Generaal, bij besluit van den 1[en] dezer, tot vermindering der intermediaire personen en dus tot vereenvoudiging der werkzaamheden, den Oosthoek geheel op zich zelven en buiten bemoeienisse van Java's Noord-Oostkust gesteld hebbende en daardoor de betrekking van deszelfs administrateur verandert zijnde;

heeft besloten te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen, dat de administrateur te Soerabaija met dezelfde werkzaamheden omtrent den Oosthoek zal belast wezen als de hoofdadministrateur te Samarang en op dezelve instructie, met eenige kleine veranderingen, nader te maken, als voor den laatst gemelden bepaald is; dat dezelve speciaal zal gechargeerd wezen met de administratie der groote geld-cassa en het invorderen van alle Lands domeinen, uitstaande schulden, quotisatie-penningen en al hetgeene ten voordeele der cassa dient ingenomen te worden;

dat hem in deze zijne werkzaamheden zullen toegevoegd worden:

een eerste suppoost onder het genot van rd[s] 80, zilver geld, 's maands,

een klerk van rd[s] 40 en twee klerken ieder van rd[s] 20 zilver geld, 's maands;

dat hem, behalven de reeds toegevoegde pakhuis-boekhouder en pakhuis-klerk, als noch zal worden toegevoegd een pakhuis-opzichter onder het genot van rd[s] 60, zilver geld, 's maands,

en dat deze zijne nieuwe werkzaamheden zullen gerekend worden ingegaan te wezen met primo dezer maand.

Zie ook 11 Julij 1809.

5 Julij. *Vereeniging der betrekkingen van tractements-boekhouder en klein-kassier te Soerabaija met die van scriba aldaar.*

Voor zijne meerdere werkzaamheden kreeg de laatstgenoemde eene verhooging van tractement ad 150 rijksdaalders, zilver geld, 's maands. Ook werden hem toegevoegd de tractements-overdrager, de 1[e] klerk op de secretarie en vijf klerken.

5 Julij. *Toekenning aan de muntmeesters te Soerabaija van twee pct. der door hen af te leveren duiten.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking hebbende genomen, dat de muntmeester, J. A. Zwekkert, en deszelfs adjunct, van Leeuwen, bevorens bij het munten van goude en zilvere muntspecien eenige procento's derzelver boven hunne bepaalde tractementen hebben genoten;

dat hunne werkzaamheden thans tot de duiten-munterij overgaande en dezelve bereeds op dien voet gebragt zijnde, dat, behalven dat daarmede 's maandelijks een bedragen van 18 à 20000 aan duiten kan gerekend worden te werden geslagen, de directie ook zoodanig ingerigt is, dat een picol Japansch koper, na aftrek van smelt-verlies en ongelden, zuiver twee à drie en zeventig rd[s] aan duiten afwerpt;

en ter aanmoediging, dat dit, niet alleen zal blijven standhouden, maar dat door eene goede directie en zèle met grond kan verwagt worden, dat die munterij kan vermeerdert en verbeterd worden;

heeft besloten aan den 1en muntmeester, J. A. Zwekkert, boven zijn vast tractement van rds 125, zilver geld, 's maands, en deszelfs adjunct, W. J. van Leeuwen, tot rds 60, zilver geld, 's maands, alsnu nader toe te voegen twee percento's op alle de door hen gemunt wordende duiten, te verdeelen een en een half percento voor den 1en muntmeester, J. A. Zwekkert, en een half percento voor deszelfs adjunct, van Leeuwen, mits zorgende, dat de munterij ten minsten op den tegenswoordigen voet blijve, zoo niet verbeterd worde, en zorgende, dat een picol Japansch koper, na aftrek van het smelt-verlies en daarop loopende ongelden, zuiver, zoo als thans uitlevert, twee à drie en zeventig rds aan duiten afwerpt; moetende zelfs tragten dit montant te vermeerderen door het uitbreiden der munt en daarstellen van eene groote oeconomie en orde in de werkzaamheden.

Vroeger was de munt te Soerabaija eene particuliere onderderneming van den luitenant-kolonel Loriaux, van wien op 8 Julij 1809 voor een waarde van 3540 rijksdaalders, zilver geld, aan muntmateriaal werd overgenomen.

Zie ook 11 Julij 1809.

5 Julij. *Oprichting te Soerabaija eener Wees- en Boedelkamer voor den Oosthoek.*

De voor Semarang vastgestelde instructie werd op dit collegie toepasselijk verklaard.

De formatie bestond uit 4 Europeesche, 2 Chineesche, 1 Moorsch, en 2 Maleische leden, alsmede uit een Europeaan als secretaris, van welke de Europeanen ook andere betrekkingen vervulden.

6 Julij. *Aanstelling van een vendumeester te Soerabaija.*

Vroeger was deze betrekking een zoogenaamd bijbaantje van den scriba te Soerabaija, maar deze had ten gevolge van

het bepaalde ten zijnen aanzien op 5 Julij 1809 te veel werk gekregen om als vendumeester te blijven fungeren.

6 Julij. *Regeling der prijzen van benoodigdheden voor het hospitaal te Soerabaija.*

Is besloten aan den commissaris van oorlog toe te staan de volgende prijzen te mogen besteeden voor de benodigde articulen voor het hospitaal te Soerabaija, als:

voor een pond rundvlees................	$2\frac{1}{2}$	stuivers
» » » carbouw-vlees..............	$2\frac{1}{2}$	»
» » » varkens reusel............	$9\frac{3}{8}$	»
» » kan versche clapper-olij.........	10	»
groentens voor Europeesen, 's daags, per man	2	»
idem » inlanders » » »	$\frac{1}{4}$	»
versche vis, onder de 100 koppen, » »	2	»
een kranjang aardappelen.................	26	»
een bottel limoensap....................	20	»
waschloon der hospitaals goederen, per stuk, groot of klein	1	»

alles te bereekenen in zilver geld, zullende het brandhout van weege den Lande verstrekt worden.

7 Julij. *Reglement op de brandspuiten binnen en buiten Batavia.*

Vermits dit »gealtereerde en geamplieerde" reglement hoofdzakelijk hetzelfde is als dat, medegedeeld onder 17 December 1801, is de opname overbodig voorgekomen. Alleen verdienen, als nieuw, vermeld te worden:

Art. 33. Alle bewooners van huisen worden gelast en zijn verpligt om de brandmeesters, bij ontstaane brand, zonder uitzondering, toegang in hunne huisen te moeten verleenen en toestaan, dat de slangen door dezelve heen geleid werden, als de brandmeesters zulks noodig zullen oordeelen, op een boete van vijf honderd rijksd. ten voordeele van stads kassa voor dengeene, die zulks geweigerd heeft.

Art. 34. De goederen, welke bij buuren of andere menschen van de bewooners, alwaar brand is, bewaard worden, zullen binnen 24 uren aan de eigenaars terug bezorgd moeten worden; zullende diegeene, welke in gebreken blijft hieraan te voldoen, na exigentie van zaken gestraft worden.

7 Julij. *Regeling van inkoopen, »zoo voor de huishouding, »als de marine.''*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende, dat volgens den tegenswoordigen staat van zaken, aan de eene zijde geene inkoopen kunnen werden gedaan zonder behoorlijke autorisatie, terwijl aan den anderen kant het belang vordert, dat er eene behoorlijke qualificatie gegeven wordt tot het inkoopen van hoogst benoodigde articulen, zoo voor de huishouding, als de marine;

heeft besloten den prefect van den Oosthoek en den commissaris-generaal der marine, zoo te zamen, als ieder afzonderlijk, te belasten met den inkoop van alle noodwendige articulen en levensmiddelen en te bepalen, gelijk bepaald wordt bij deezen, daarvoor de volgende prijzen en daar beneden te mogen besteeden, als:

voor een picol droge visch rd[s] 6, 8 à 10,
versche clappus-olij rd[s] 12 en 24 stuivers de 45 kannen,
voor een picol dendeng rd[s] 6 à 8,
azijn, inlandsch, rd[s] 24 stuivers de 20 kannen,
varkens vet of reusel rd[s] 25 de picol,
zout spek rd[s] 12 : 24 de picol,
zout vleesch rd[s] 12 : 24 de picol,
tammerinde, versche, rd[s] 1 : 24 à rd[s] 1 : 30 de picol,
zuiker, inlandsch, rd[s] 4 à 5 de picol,
roet of smeer rd[s] 8 à 10 de picol,
bindrottings rd[s] Sp[s] 15, 16 à 17 van 2 ropijen ider de 100 bossen,
cadjang matten rd[s] 5 à 6 de 100 pees,

stroozakken, gerolde, tot zeijlen rd[s] Sp[s] 60 à 65 van 2 ropijen ider de 100 pees,

stroozakken, groote van een picol, 17 à 20 rd[s] Sp[s] als voren de 1000 pees,

stroozakken, kleine van 1/2 à 1/4 picol, 14 à 16 rd[s] Sp[s] als voren de 1000 pees,

smeerkaarssen 2 1/2 à 3 rd[s] de 100 pees,

sago voor het hospitaal rd[s] 10 à 12 de picol,

klein formaat papier rd[s] 25 à 30 de riem,

een pond lak rd[s] 4 à 5,

penneschagten rd[s] 1 à 1 1/4 het bos,

inkt 30 à 36 stuivers de bottel,

Javaansch papier 10 à 12 stuivers het corgies van 40 vellen,

Macaos papier rd[s] Sp[s] 2 à 2 1/2 de riem,

agulgaaren rd[s] 4 à 5 de picol,

bamboesen tot picollanssen 30 stuivers de 4 a 5 pees,

Chineesche balijs à 15 stuivers het pees,

jarak- of dempol-olij 12 à 15 stuivers de kan,

borax 5 à 6 rd[s] 't ℔,

zoolleer en velleer rd[s] 1 : 42 't vel;"

alles te berekenen in zilver geld.

Terwijl, wanneer de inkoop van eenige noodzakelijke articulen mogt vereischt worden, waarvan de autorisatie hierbij niet vermeld staat, zal de qualificatie daartoe bij eerstvolgende post moeten gevraagd worden, ten einde alzoo bij de generale rekenkamer te kunnen gevalideert worden.

Zie ook 29 Augustus 1809.

7 Julij. *Regeling der wijze van uitbetaling van tractementen.*

Is besloten de betaling aan de onder-officieren en soldaten, zoowel als de civiele dienaren, welke twintig rd[s] 's maands verdienen, in steede van de tot nu toe plaats gehad hebbende betaling in koper en papieren geld, te doen vervangen in

duiten en aan dezelve voor iedere stuiver te valideeren twee en een halve duit, terwijl aan de officieren en verdere hoogere ambtenaren, welke meerder dan twintig rd[s] 's maands verdienen, in steede van de hun bevorens in koper en papieren geld uitbetaalde tractementen, als nu ook zal geschieden in duiten, echter maar twee duiten voor eene stuiver; dat deze betaling niet alleen zal gerekend worden een aanvang te hebben genomen met primo dezer, maar dat alle agterstallige tractementen, zoodanig als dezelve aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zijn opgegeven, op denzelven voet zullen uitbetaald worden, voor zooverre daarvoor geen papier en koper voorhanden is of staat in te komen; wordende hiermede dus ingetrokken en buiten effect gesteld het besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, genomen ten aanzien van het verwisselen van koper geld voor papieren van credit zonder agio voor den Oosthoek.

Deze regeling is door Daendels te Sourabaija getroffen en heeft mitsdien wellicht alleen op den Oosthoek betrekking; ook omdat bij besluit van 5 September 1809 het vorenstaande is toegepast op het garnizoen te Rembang.

7 Julij. *Verstrekking van schrijfbehoeften aan het bureau van oorlog en aan den commissaris van oorlog te Soerabaija.*

Deze verstrekking was gelijk aan die voor Samarang.

8 Julij. *Bepaling, dat te Soerabaija voor het terugbrengen van een deserteur betaald zoude worden 5 rijksdaalders, zilver geld.*

Te Batavia en te Samarang gold reeds dezelfde bepaling, maar toch is op 20 Zomermaand 1810 nog eens bepaald, dat het opvatloon te Samarang 3 rijksdaalders zoude bedragen.

9 Julij. *Aanstelling van commissarissen van den constructie-winkel te Soerabaija.*

In aanmerking genomen zijnde, dat de uitgestrektheid der werkzaamheden in den constructie-winkel te Sourabaija vorderd, dat daarover eene directie wordt aangesteld, welke, niet alleen voor de goede executie der door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal bereeds gegeven of nog te geven orders zorge draagt, maar tevens toeziet, dat geene verstrekkingen of afbetalingen geschieden, dan die werkelijk benoodigd zijn;

is besloten, dat ondergeschikt aan en, bij afwezigheid van den luitenant Gouverneur Generaal, eene zoodanige directie over den constructie-winkel plaats vinden en bestaan zal uit vier commissarissen, waarvan ieder op zijn tour verpligt zal wezen om gedurende den tijd van agt dagen af en aan aldaar de inspectie te doen, ten einde zorge te dragen, dat alle de te ontvangen orders ter executie gelegd en stiptelijk geobserveerd worden;

dat alle de door den constructeur te doene aanvragen van benoodigdheden en gelden aan den commissaris der week zullen worden gedaan, welke, met overleg der andere commissarissen daarvan de noodzakelijkheid inziende, dezelve fiatteerd en ter voldoening aan den prefect ter hand steld, die alsdan daarvoor ordonnantie verleend;

dat er voorts hoegenaamd geene verstrekkingen uit den constructie-winkel zullen plaats vinden, dan op eene daartoe met de handteekening van den commissaris der week bekragtigde of, in extra-ordinaire gevallen, op eene door den prefect, den commandant militair of den commissaris-generaal der marine direct te verleenen qualificatie;

wijders tot commissarissen, welke deze directie zullen uitmaken, te benoemen en aan te stellen, gelijk daartoe benoemd en aangesteld worden bij dezen:

den prefect over Java's Oosthoek,

den commandant militair bij de divisie-troepen te Soerabaija,

den commissaris-generaal der marine en
den chef der te Soerabaija zijnde artillerie:
terwijl bovendien nog twee artillerie-officieren met de dagelijksche inspectie worden belast.

9 Julij. *Levering van brandhout aan de garnizoenen in den Oosthoek.*

Is besloten het brandhout voor de garnisoenen in den Oosthoek op de plaats te doen leveren door het volk van de regentschappen tegens een Spaansche mat den vadem van zes voeten vierkant.

9 Julij. *Aankoop van een residentie-huis te Soerabaija.*

Is besloten den prefect van den Oosthoek te autoriseeren om voor rekening van den Lande te koopen het huis Simpang bij Sourabaija met de meubelen, welke zich in hetzelve bevinden, voor de somma van rd^s 18000, zilver geld, en voor deze somma aan den tegenwoordigen eigenaar, den kapitein Chinees te Sourabaija, een obligatie af te geven, rentende tegens zes percent 's jaars; alsmede permissie te verleenen aan den voornoemden prefect om het huis Simpang te bewonen, mits zorg dragende voor de meubelen voor den tijd, wanneer de Gouverneur Generaal of luitenant Gouverneur Generaal niet present zullen wezen.

Zie ook 22 Junij 1811.

9 Julij. *Opdracht van de administratie en directie der salpeter-makerij te Soerabaija op den prefect aldaar.*

Daendels was van oordeel, »dat de salpeter-makerij te Sourabaija niet tot de militaire directie gehoord, alzoo de salpeter eerst daaruit dient te worden afgeleverd, voordat dezelve onder de militaire administratie kan worden gebragt".

9 Julij. *Tractements-regeling van den cipier te Bantam.*

Is besloten aan den cipier der boeijen te Bantam een

maandelijksch tractement toe te leggen van 10 rd^s, te betalen $^1/_3$ in zilver, en $^2/_3$ in koper, en daarenboven nog voor ieder gevangene 6 stuivers, koper geld, daags.

9 Julij *Bepaling, dat de wallen van de stad Soerabaija moesten worden geslecht.*

De afbraak zoude strekken tot opbouw van onder handen zijnde of nog »te extrueeren" gebouwen, — eene wijze van handelen, welke Daendels meermalen, speciaal te Batavia, toepaste.

10 Julij. *Machtiging op den prefect van den Oosthoek tot het verkoopen van specerijen.*

Is besloten den prefect in den Oosthoek te qualificeeren tot het verkoopen van specerijen, de foelij tot vijf Spaansche (ronde) matten 't pond, de nieuwe nagelen tot vijftig en de oude nagelen tot veertig stuivers 't pond, terwijl hij de goede noten tot één en één halve ronde mat en de aangestokene noten na gelang van haar bederf zal van de hand kunnen zetten.

11 Julij. *Toekenning aan den cipier te Soerabaija van 3 stuivers, zilver geld, per dag voor elken gevangene.*

Is besloten aan den cipier van 's Lands boeijen te Sourabaija, evenals zulks te Samarang plaats vind, te valideeren drie stuivers, zilver geld, daags voor ieder persoon, welke aldaar in hegtenis is geplaatst, en zulks instede van de tot heden door hem genotene drie stuivers, papiere geld.

Zie ook 22 Maart 1809.

11 Julij. *Aanstelling van een schrijver voor de Maleische taal bij den translateur te Soerabaija.*

Het tractement van dien schrijver (een Maleier) bedroeg 25 rijksdaalders 's maands. Ook kreeg hij den rang en titel van luitenant bij de Maleiers.

11 Julij *Rang-regeling der boschgangers.*

Zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende, dat de boschgangers tot nog toe geen rang onder de dienaren hebben en hunne ambts-verrichtingen echter voor het gouvernement even van zooveel nut zijn als die van anderen, aan welke dezelve reeds toegekend is;

heeft besloten te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen, dat de boschgangers, als verdeeld zijnde in drie classen van betaling, ook in drie onderscheidene rangen zullen verdeeld worden en die, welke een tractement genieten van 100 rd^s in de maand, zullen hebben den rang van kapitein, die van 75 rd^s 's maands dien van eersten luitenant en die van rd^s 50 's maands dien van luitenant.

11 Julij. *Instructie voor den administrateur te Soerabaija.*

Daar de Oosthoek, welke te voren een gedeelte heeft uitgemaakt van het Java's gouvernement, thans daarvan onafhankelijk is verklaard en, de prefect alleen aan het gouvernement-generaal verantwoording schuldig zijnde, tevens het administratieve van het generaal toeverzicht van den hoofdadministrateur te Semarang behoord onttrokken te worden, zoo zal er voortaan te Sourabaija mede een administrateur zijn, welke, evenals die van Samarang over de Noord-Oostkust van Java, het generale toeverzicht over het administratieve van den geheelen oosthoek houden en in die betrekking aan de volgende voorschriften zal zijn gesubmitteerd.

Art. 1. Alle inkoopen, besprekingen of inhuringen van schepen en vaartuigen ter vervoer van 's Lands producten voor rekening van den Lande geschieden door den prefect en, het contract tot den koop of inhuring gesloten zijnde, zal de verdere directie, zoo daarover, als over de belading of andere noodige beschikkingen, met voorkennis van den prefect door den administrateur worden uitgeoefend.

Art. 2. De groote geld-kassa te Sourabaija zal staan onder

het toeverzicht en de beheering van den prefect en administrateur te zamen en voorzien zijn van twee differente sloten, waarvan de eene sleutel door den prefect en de andere door den administrateur zal worden bewaard, opdat zij buiten elkanders voorkennis geene toegang kunnen hebben tot de kas; zij zijn beide voor alle tekortkomingen verantwoordelijk en gehouden eenmaal 's jaars de kas door gecommitteerden ten hunnen overstaan te laten opnemen.

Art. 3. De kleine geld-kassa te Sourabaija, gelijk ook de kassen van de onder-prefectures, staan onder het generaal toeverzicht van den administrateur, in zooverre, dat hij nagaat alle oneigen afschrijvingen en uitgaven, terwijl de speciale verantwoording alleen de respective kashouders incumbeerd, die, zoowel als alle administrateurs, in deze betrekking onder de administratie sorteeren en verpligt zullen zijn uiterlijk voor den 8sten van elke maand hunne kassa-rekeningen met dies verificatoire stukken van de vorige maand aan hem in te zenden.

Geen ontvangst in of uitgave uit 's Lands kassa te Sourabaija zal geschieden dan op ordonnantien van den prefect, tenzij dezelve aldaar niet aanwezig is, als wanneer dezelve door den administrateur op deszelfs speciale verantwoording zullen worden verleend.

Art. 5. Op gelijke wijze zal niets in de magazijnen te Sourabaija ontvangen dan wel daaruit verstrekt worden, als op ordonnantiën, die onmiddelijk door den prefect verleend of bij deszelfs absentie door den administrateur geteekend zijn.

Art. 6 Alle aanvragen voor ordonnantiën op de groote en kleine kassa geschieden schriftelijk en worden geëxamineerd door den administrateur, die, bevindende, dat dezelve rusten op eene voet, resolutie of aanschrijving, daarvoor de ordonnantiën opmaakt en voor alle daarin te begane abuizen responsabel is, doch in alle andere gevallen, waarvan geene qualificatie voorhanden is, niet dan op speciale autorisatie van den Maarschalk en Gouverneur Generaal, tenzij in gevalle, dat eenige extra betalingen onder den titel van voorschot

als anderzints noodzakelijk mogten wezen en geen uitstel konden lijden, zullende dezelve als dan door den prefect of door diegeene, welke bij deszelfs absentie met het gezag mogte zijn bekleed, op derzelver verantwoordelijkheid verleend worden.

Art. 7. Wanneer de kas van een der onder-prefectures grooter bevonden wordt, als na calculatie de uitgave in de eerste drie maanden wezen kan, zal het surplus in de groote geldkassa te Sourabaija worden overgebragt, dan wel in zoodanige andere kassen, welke gelden benoodigd hebben, waarvan de administrateur telken reize aan den prefect zal kennis geven, die als dan de faculteit bezit om hetzelve op te ontbieden dan wel naar de eene of andere kassa te doen overbrengen.

Art. 8. Alle Landsmagazijnen en pakhuizen, excepto de zulke, welke tot de marine gehooren, zullen buiten en behalven den prefect, die over alles het generale opzicht heeft, staan onder het oppertoezicht van hem, administrateur, en gevolgelijk de administrateur te Sourabaija, zoo wel als de prefecten in de andere prefectures van Java's Oosthoek, deswegens aan hem verantwoording schuldig en, gelijk reeds onder art. 4 ten aanzien der kassa bepaald is, verpligt zijn uiterlijk voor den 10ᵉⁿ van iedere maand aan hem in duplo in te zenden distincte en accurate memoriën of specificatiën van den ontvangst en van de verstrekkingen der producten en goederen in de vorige maand, met aantooning, van waar en met welke gelegenheden dezelve zijn aangebragt, de hoeveelheid en aan wien afgegeven, op wiens order en met welke occasie die verzendingen zijn geschied en hoe groot het restant nog is gebleven, de eene om te dienen voor den prefect en de andere voor hem, administrateur, en den negotie-boekhouder.

Art. 9. Hij zal, buiten den generalen opneem onder ultimo December, de kassen en magazijnen zoo dikwerf mogelijk opnemen en doen opnemen, als hij zal noodig oordeelen, en welk regt ook in het bijzonder aan den prefect wordt toegekend.

Art. 10. Alle rekeningen, specificatiën, facturen, enz. worden

door den administrateur geëxamineerd en de finantie-, tractements- en andere boekhouders, die, zoowel als hunne suppoosten, aan den administrateur ondergeschikt zijn, zullen dezelve niet vermogen te boeken, voordat zij door hem goedgekeurd en voor de approbatie onderteekend zijn.

Art. 11. Hij zal mede examineeren de finantie boeken van Sourabaija en van alle andere administratiën in Java's Oosthoek, dienende van zijne bevinding aan den prefect telken reize van rapport in scriptis; hij zal personeel verantwoordelijk worden gehouden voor de erreuren, die na het indienen van zijne berigten in de gemelde boeken mogten worden ontdekt en niet door hem waren aangegeven.

Art. 12. Hij zal van de erreuren, die hij in de boeken aanwijst, hetzij ten voor- of ten nadeele van den Lande, genieten $^1/_6$ gedeelte in zilvere speciën ten laste van de geenen, welke deze erreuren hebben begaan.

Art. 13. Alle de eischen van het gouvernement-generaal, voor zoo verre den Oosthoek betreft, worden aan hem ingezonden en door denzelven ter voldoening over de verschillende onder-prefectures met concurrentie van den prefect verdeeld.

Art. 14. Hij formeerd daarentegen jaarlijks eene generale eisch van het benoodigde voor Sourabaija, dezelve aan den prefect overgevende ter approbatie en inzending aan den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

Art. 15. Hij zal mede onder ultimo December van ieder jaar een verslag zijner verrigtingen en gehoudene directie aan den prefect inleveren ter inzending aan het gouvernement.

Art. 16. Daarenboven zal hij verplicht zijn zich stiptelijk ter observantie te laten strekken al, het geene in de instructie voor de generale rekenkamer op zijne bediening kan worden toegepast, zoo in het zenden van papieren aan hetzelve, als anderzins, en het welke voor zijne speciale verantwoording wordt gelaten.

Art. 17. Hij zal provisioneel tot vast tractement genieten zes duizend rd^s, zilver geld, 's jaars, en in zijne werkzaamheden geassisteerd worden door:

een 1[en] suppoost	rd[s] 80
» klerk	» 40
twee klerken, ieder	» 20
een pakhuis-opzichter	» 60
» » klerk	» ..

Art. 18. Bij de aanvaarding van zijne bediening zal hij doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning van Holland als mijne hooge en doorluchtige souverain, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

dat ik mij met alle vlijt en naarstigheid zal kwijten van de verplichtingen, die mij bij mijne instructie zijn voorgeschreven of nog voorgeschreven zullen worden, en inzonderheid in het examineeren der boeken, specificatiën en rekeningen de stipte trouw en een pligtmatige behartiging van 's Lands belangen altijd zal laten prevaleeren boven eenige andere inrichting of consideratien, van welke natuur die ook zouden mogen wezen;

dat ik mede soigneuselijk zal waken tegen alle afwijkingen en inkruipselen, welke ten aanzien van het nieuwe plan van organisatie voor Java, voor zoover het mercantiel en finantieel departement betreft, zouden mogen worden ondernomen en getenteerd en bij ontdekking van de minste inbreuk, die daarop wordt gemaakt, daarvan zonder verzuim kennisse zal geven aan het gouvernement;

en dat ik mij generalijk zoodanig zal gedragen, als een vroom en getrouw ambtenaar toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.

Zie ook 5 Julij 1809.

11 Julij. *Instructie voor het personeel bij de duiten-munt te Soerabaija.*

EERSTE AFDEELING.

Voor den muntmeester.

Art. 1. De muntmeester zal verpligt zijn 's morgens ten

zes uren, dan wel vroeger, als het vereischt wordt, de munt te laten openen, opdat het arbeidsvolk vroegtijdig hun werkzaamheden kunne beginnen, en zorge dragen, dat niet alleen voor half zeven uren des morgens de vuren der smeltovens voor het kooper in brand zijn en met het smelten een begin gemaakt wordt, maar ook dat het werk met den noodigen spoed wordt voortgezet, ten welken einde hij of de aan hem toe te voegen adjunct steeds altoos in de munt moeten present zijn om op alles een goed toezigt te houden.

Art. 2. Ten dien einde zal hem, buiten den voormelden adjunct, tot adsistentie worden toegevoegd een boekhouder, twee Europeesche opzienders en vier oppassers, alsmede zooveel inlandsche mandadoors, als benoodigd zijn, allen onder hem staande en van hem dependeerende.

Art. 3. Ook zal hem worden toegevoegd een inlandsch hoofd met vier oppassers tot de ontvangst, berging, gadeslaan en verstrekking van houtskoolen, welkers pligt zijn zal die bij aanbreng directelijk onder zijne verantwoording te nemen en daarvan zooveel te verstrekken, als benoodigt is, teffens zorg dragende, dat daar niet mede roekeloos gehandeïd wordt.

Art. 4. Alle materialen en gereedschappen, tot de munterij gehoorende, zullen staan ter zijner verantwoording en hem alle van 's Lands wege worden verstrekt.

Art. 5. De benoodigde muntknegten en ander werkvolk, dat bij benodigd komt te weezen, zal hem mede 's Landswege worden verstrekt.

Art. 6. Hij zal hebben te zorgen, dat de munt, niet alleen in denzelfden staat en op dienzelfden voet, als thans is ingerigt, onderhouden werd, maar ook alle mogelijke vlijt en ijver ter verbetering daarvan aanwenden en dienvolgens, niet alleen verpligt zijn om van een picol Japans koper, na aftrek van alle arbeidsloonen en smelt-verlies, rd' 72 à 73 zuiver aan duiten aan den Lande te verantwoorden, maar ook maandelijks 18 à 20 duizend rijksdaalders daarvan aan te maken.

Art. 7. Ter goedmaking van het smelt-verlies op het koper zal hem tot 15 percent gevalideerd worden, terwijl hij

daarentegen voor het te ontvangene koper verantwoordelijk zal worden gehouden, op den voet van dit en het vorige articul bepaald.

Art. 8. En voor zijne moeite en werkzaamheden, alsmede die van de overige munt-bediendens, zullen dezen genieten 's maands:

de muntmeester	rd[s]	125
» adjunct	»	60
» boekhouder	»	40
2 Europeesche opzienders, ieder	»	30
2 inlandsche mandadoors, »	»	5
1 hoofd over de houtskoolen	»	10
4 mandadoors, ieder	»	5

terwijl buitendien aan hem, muntmeester, noch 2 percent daarenboven zal worden afgegeven, te verdeelen 1 ½ percent voor den muntmeester en ½ percent voor deszelfs adjunct.

Art. 9. Hij zal staan onder de onmiddelijke orders van den prefect over Java's Oosthoek en dien volgens in allen deele stipt moeten nakomen de orders, die hem door of van wegens denzelven zullen gegeven worden, en voorts verpligt zijn weekelijks een gedetailleerd berigt van het voorgevallene in de munt ten opzigte van de werkzaamheden in duplo aan denzelven in te dienen, waarvan een zal dienen ter speculatie van hem, prefect, zelve en het andere om zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te werden aangeboden.

Art. 10. Alle nieuw aangemaakte duiten moeten, behoorlijk gewoogen en getelt, in 's Lands geld-cassa worden afgegeven ter voorkoming van alle fraudes en om te kunnen nagaan, hoeveel een picol koper zuiver aan duiten komt af te werpen, ten welken einde ook, zoowel van het netto gewigt derzelve, als de juiste som aanteekening, zoowel door den muntmeester, als groot-cassier gehouden worden moet, ten einde zulks tegens elkander kan werden geconfronteerd.

Art. 11. Alle duiten zullen behoorlijk in daartoe expres te vervaardigen, gesloten kisten in 's Lands groote geldkamer

moeten werden afgeleverd en ook het uit 's Lands magazijnen te ontvangene koper in gelijker voege van daar na de munterij of smelthuis werden overgebragt, terwijl ook het gesmolte en bereeds geplette koper mede in dier voege van de smelterij en pletmolens na de munt zal moeten werden getransporteerd, ten einde, niet alleen alle verlies voor te komen, maar ook den Javaan of anderen te beletten van zich daarmede door diefstal te kunnen verrijken.

Art. 12. Het te ontvangene koper en tin, zoowel als het geene, dat gesmolten en geplet is, zal, nadat daarvan buiten den muntmeester door den boekhouder en adjunct behoorlijk aanteekening is gehouden, in een expres daartoe af te zonderen pakhuis worden geborgen, waarvan zoowel de muntmeester als dies adjunct een sleutel zullen moeten hebben en waaruit niets vermag te worden verstrekt of ingeborgen dan met beider kennis en ten bijwezen van den boekhouder.

Art. 13. Dagelijks, en wel des middags ten vier ure, zal door den boekhouder aan den prefect moeten worden ingezonden een lijst van de manschappen, welke gedurende dien dag in de munt gearbeid hebben, met bekendstelling tevens van de verdiende dagloonen derzelven, terwijl des Zaterdags eene gelijke generale opgave van dezelven zal moeten worden gedaan om daarna de afbetaling te kunnen doen gevolg nemen en welke lijsten door den muntmeester en deszelfs adjunct voor accoord geteekend zullen moeten zijn.

Art. 14. Hij zal zich volstrekt met geene uitbetalingen der werklieden mogen inlaten, maar zulks geheel moeten overlaaten aan dengene, welke daarmede van wegens den prefect zal worden gechargeerd, eenelijk toeziende of door deszelfs adjunct latende toezien, dat zulks richtig komt plaats te vinden, ten welken einde ook de betalings-lijst door hem of zijn adjunct na gedane uitbetaling voor conform zal moeten worden geteekend.

Art. 15. Hij zal verpligt en gehouden zijn de munt-knegten en andere arbeidslieden, zoo dikwijls de prefect zal goedvinden die in persoon te komen inspecteeren of door eene commissie

van zijnentwege te doen inspecteeren, ter monstering en natelling te laten optreden en, bij bevinding, dat aan het opgegevene getal komt te mankeeren, daaromtrent aan denzelve verantwoording schuldig zijn.

Art. 16. Eindelijk zal hij, muntmeester, verpligt en gehouden wezen van alles distinct aanteekeningen te houden en zich wijders punctivelijk te gedragen aan deze zijn instructie.

TWEEDE AFDEELING.

Voor den adjunct.

Art. 1. Deze zal, zoowel als de muntmeester, gehouden zijn 's morgens vroegtijdig in de munt present te zijn om te zien, dat het werk met den vereischten spoed wordt voortgezet.

Art. 2. Voorts zal hij den muntmeester in alles, wat aldaar te verrigten is, na behooren moeten adsisteeren en ten dienste staan.

Art. 3. Hij zal, zoo bij het ontvangen van koper, item gereedschappen en andere materialen, als bij afgave der gemunte duiten, altoos moeten present zijn en ook van alles, hetgeen verder in de munt omgaat, moeten kennis dragen, opdat, zulks van hem gerequireerd wordende, hij in staat zij daarvan een behoorlijk verslag te doen.

DERDE AFDEELING.

Voor den boekhouder:

Art. 1. Hij zal altoos moeten gereed zijn om, wanneer kooper, item houtskolen, gereedschappen of iets anders werd ingebragt, daarvan exacte aanteekening te houden, zoo als inzelver voege door hem bij de aflevering van duiten gedaan zal moeten worden.

Art. 2. Hij zal ook inventaris moeten houden van de gereedschappen en wat er dagelijks ter reparatie afgegeven en weder gerepareerd of geheel nieuw aangebragt werd, alsmede wat afgeschreven of nieuw aangemaakt is.

Art. 3. Hij zal tevens ook een dagelijksch journaal moeten houden van de quantiteit koper, die ter smelting afgegeven en weder, verwerkt, ingekomen is en daarvan dagelijks een extract aan den prefect en muntmeester ter hand stellen.

Art. 4. Hij zal dagelijks en wel des namiddags ten 4 uure aan den prefect moeten inzenden eene specificque lijst van het getal der op dien dag in de munterij dienst gedaan hebbende manschappen, met bekendstelling, tot welke werkzaamheden dezelve gebruikt zijn en hoeveel ieder hunner verdiend heeft, welke lijst door den muntmeester en deszelfs adjunct voor accoord zullen moeten worden geteekend, en welke lijsten des Zaturdags in een generale nominative lijst zullen moeten worden overgebragt, ten einde daarop de uitbetaling aan de werklieden kunne geschieden.

Art. 5. Hij zal de wekelijksche rapporten van den muntmeester van al het voorgevallene en de gedane werkzaamheden in triplo moeten afcopieeren.

Art. 6. Hij zal mede een tractements-rol moeten houden van het werkvolk, waarbij derzelver dagloonen distinct zijn bekend gesteld, waarvan om de drie maanden twee afschriften aan den prefect moeten worden afgegeven.

VIERDE AFDEELING.

Voor de Europeesche opzienders en het hoofd over het kolenmagazijn.

Art. 1. De Europeesche opzienders zullen het generaal toeverzigt over de munterij hebben, als: de eene over de munt- en pletmolen, die zich bij de munt zelve bevinden, en de andere over de koper-smelterij met de daarbij zijnde pletmolens, mitsgaders voor het goed gedrag en handelingen der daarin zich bevindende muntknegten en andere werklieden moeten waken en zorgen, dat dezelve tot hun pligt gehouden werden, terwijl een derzelve daarenboven, na goedvinden van den muntmeester, met het bijzonder opzigt over het kolenmagazijn belast zal zijn en dienvolgens eene distincte aan-

teekening houden, zoowel van de hoeveelheid cranjangs, die werden aangebragt, als de quantiteit, welke dagelijks verbruikt werd, en daarvan vervolgens alle avonden een schriftelijk rapport aan den prefect, een dito aan den boekhouder moeten indienen, ten welken einde het hoofd over dit pakhuis met deszelfs handlangers aan hem ondergeschikt is en van alles verantwoording zal moeten doen.

Art. 2. Tot berging der houtskolen zal een aparte loods, met goede bamboese paggers voorzien, worden opgerigt, waarbij des nachts een wagt van campongs-volkeren zal worden geplaatst, terwijl de verstrekking van houtskolen uit de gemelde loods niet na willekeur zal mogen geschieden, maar aan iedere smelt-oven dagelijks zooveel werden verstrekt, als men na eene vooraf genomen proef berekend, dat voor het continueel aan de gang houden der ovens voor een geheelen dag benodigd is, en vervolgens des avonds het overschietende weder behoorlijk moeten werden bijeen gezameld en in de loods ter berging overgebragt.

Art 3. Zij worden voorts met hun beiden of wel een ieder derzelve in zijn departement voor alle disorders en tekortkomingen verantwoordelijk gesteld en zullen inzonderheid voor het aan hun toevertrouwd werdende koper responsabel zijn.

Laatstelijk zal de muntmeester en dies adjunct, nevens den boekhouder, op den inhoud van deze instructie moeten afleggen de volgende eeden:

Eed voor den muntmeester.

Ik beloove en zweere, dat ik geen andere specien, alloij of stempel in deze mij aanbevolen munte admitteeren, tollereren of conniveeren zal, als degeene, waartoe ik bij speciale order van zijne excellentie den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal, nevens de Hoog Edele heeren Raden van de Hollandsche bezittingen in Oost-Indiën, gequalificeerd en geordonneerd zal zijn en dat ik dienvolgens ook in allen deele punctueel agtervolgen en prompt zonder de minste afwijking observeeren

zal, hetgeen mij door zijne excellentie bij de deswegens vastgestelde instructie aanbevolen is, mitsgaders allezints doen en handelen zal, zooals een vertrouwd muntmeester toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.

Eed voor den adjunct.

Ik beloove en zweere, dat ik den muntmeester, onder denwelke ik als adjunct gesteld ben, met alle trouw en vigilantie adsisteeren zal, 's Lands intrest en belangens in allen deele even als het mijne behartigen, hem in alles, wat regt en billijk is, behulpzaam zijn, den inhoud der instructie, zoo voor den muntmeester, als mij en verdere bediendens, door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal beraamt, zoowel als alle andere orders, ten dien sujette bereeds beraamd ofte noch te beramen, in allen deele na te komen en mij voorts in alles zoodanig te gedragen en te handelen, als een vroom en opregt munt-bediende toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.

Eed voor den boekhouder.

Ik beloove en zweere de partijen koper en thin, welke ter verkrijging in de munt werden gebragt, getrouwelijk bij de door mij te houdene boeken te zullen innemen en ook na de vermunting zulks te zullen doen van de duiten, welke er van gemunt of geslagen zijn, en voorts toe te zien, dat die vervolgens, behoorlijk en volgens dies wezentlijke waarde in 's Lands cassa getelt en gewogen, werden overgebragt; de boeken, lijsten en rapporten, welke ik verpligt ben te houden, dagelijks effen te stellen en in goede order te formeeren overeenkomstig het dientwege bij de voor de munt-bediendens bepaalde instructie voorgeschreven, en van deze door mij te houdene aanteekeningen aan niemand, wie hij ook zij, buiten dengeene, aan wien ik verantwoording

mijner daaden en handelingen schuldig ben, eenige kennis of opening te geven, mitsgaders mij in allen deele zoodanig te gedragen, gelijk een vroom en opregt munt-boekhouder toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.

11 Julij. *Vereeniging der betrekking van bode bij het collegie van justitie te Soerabaija met die van vendu-afslager van den vendu-meester aldaar.*

De positie van dezen bode-afslager werd geregeld op dezelfde wijze als die van zijnen Samarangschen collega.

12 Julij *Voorschriften omtrent het meten van balken.*

Ten einde de meting der balken op eene gelijke wijze op het eiland Java geschiede en op de aangave derzelve een vaste calculatie kan gemaakt worden, hetwelk tot nu toe, zoo wel door de onderscheidene maatstokken, als de differente wijze van metingen, aan vele variatien is onderhevig geweest, heeft zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal besloten te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen:

1° dat alle houtwerken voortaan met Rijnlandsche voetmaten van twaalf duimen zullen moeten gemeten worden;

2° dat alle boschgangers, opzichters van de stapelplaatsen en vlotte-makers zich van dergelijke maatstokken zullen moeten bedienen, ieder van zes voeten lengte en waarvan een voet in twaalf duimen verdeeld is, welke maatstokken alle behoorlijk met het merk der hout-administratie jaarlijks zullen moeten worden geijkt;

3° de commissaris-generaal der marine en het collegie van administratie over de houtbosschen zullen daarvan een genoegzaam getal laten vervaardigen om door den eerstgemelde aan de opzichters der stapelplaatsen en de vlottemakers en door de laatstgenoemde aan de boschgangers te worden afgegeven.

4° de meting der lengte van de balken en zwalpen zal geschieden van agter den kop tot aan het einde, en

5° de meting der dikte van de balken, waar de meeste proportie is om een egalen, vierkanten balk uit een stuk hout te kunnen bekomen, hetgeen omtrent de dikte en breedte der zwalpen ook zal dienen in acht genomen te worden.

12 Julij. *Voorziening in het beheer over den Oosthoek bij tijdelijke afwezigheid van den prefect.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende, dat alle redenen, welke hoogstdenzelve in het vorige jaar bewogen hebben te bepalen, dat bij absentie van den Oosthoeks gezaghebber uit den Oosthoek de maneance van zaken op den prefect van Grissee zoude overgaan, alsnu zijn komen te cesseeren en het niet dan vele inconvenienten kan veroorzaken om den Grissee's prefect telken reize zijne prefecture te doen verlaten om die van een ander, met welkers werkzaamheden hij niet genoegzaam bekend kan zijn, te administreeren en daardoor zijne eigene prefecture onbeheerd te moeten laten;

en wijders in aanmerking genomen zijnde, dat met meer geschiktheid in zoodanige gevallen het gezag voor dien tijd aan den administrateur te Sourabaija zoude kunnen worden gedefereerd, als door zijne ambtsbetrekking met de zaken van Java's Oosthoek en inzonderheid met het administratieve en huishoudelijke door de dagelijksche behandeling meer bekend zijnde;

is besloten den Grissee's prefect, van Ligten, voor de in deze door hem aan den Lande bewezen diensten te bedanken en voorts te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen, dat van nu voortaan, bij afwezigheid van den prefect over Java's Oosthoek uit den Oosthoek, het gezag daarover op den administrateur te Sourabaija zal overgaan, excepto, wanneer hij, prefect, zich op eene der onder zijn ressort gehoorende onder-

geschikte prefectures of regentschappen mogt bevinden, als wanneer de administrateur slegts met het plaatselijk gezag te Sourabaija zal zijn bekleed; met last aan de onder den Oosthoek gehoorende prefecten en onder-prefecten, regenten, andere inlandsche hoofden om in het eerste geval alle bevelen en orders, welke hun door denzelven in deze zijne betrekking mogten worden gegeven, te respecteeren en ter executie te leggen, even of die door den prefect zelve gegeven waren, terwijl hij, administrateur, voor de goede beheering en al het geene gedurende zijn gezag mogte voorvallen, verantwoordelijk wordt gesteld.

12 Julij. *Betaling van Lands schulden te Soerabaija met rente-gevende obligatiën.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende het hoogst noodzakelijk te zijn, dat het finantie-wezen te Sourabaija op een effen voet worde gebragt;

heeft besloten om voor alle de gelden, welke de regenten en andere personen in den Oosthoek nog van den Lande komen te competeeren en spruiten uit de door hun aan den Lande verkogte huizen, tuinen, voorgeschoten penningen en geleverde producten, obligatien te verleenen, welke zullen renten tegens een half percent ieder maand, in te gaan met primo dezer, voor zoover aangaat zoodanige capitalen, waarop tot heden nog geen renten ingevolge vorige besluiten is gevalideerd, en zulks te doen continueeren tot de compleete voldoening toe, welke zal geschieden in gelde, zoodra de finantieele staat zulks zal kunnen toelaten, dan wel na verkiezing der geintresseerdens in producten, tegens de gefixeerde prijzen uit 's Lands magazijnen te Batavia te ontvangen, op gelijke voet en wijzen, als bij secreet besluit van den 2en October 1808 ten opzichte der gequotiseerden staat uitgedrukt.

Voorts den prefect over Java's Oosthoek te chargeeren en qualificeeren tot de opmaking, teekening en uitreiking der gemelde obligatiën.

Het totaal dier schulden bedroeg 167,796 : 36 rijksdaalders aan zilver geld en 2,875 rijksdaalders aan koper geld.

14 Julij. *Uitgifte van brieven van credit.*

Nademaal wij in Rade van Indië besloten hebben om tot gerief der ingezetenen voor een bedragen van drie maal hondert duizend rijksdaalders aan kleine brieven van credit van 10, 5, 3, 2 en 1 rd^s te doen aanmaken om tegen een gelijke hoeveelheid van door ouderdom onhandelbaar gewordene credit-brieven verwisseld te worden, ten einde de massa van papiere geld niet worde vermeerderd; zoo is het, dat hiervan, zoowel aan een iegelijk wordt kennis gegeven, als dat de voorschreven nieuwe credit-brieven alle gedagtekend 13 Maart 1809 en in volgender voege getekend zijn, als: enz.

Wordende de voorscheven papieren van credit bij dezen gangbaar verklaard tot de daarop gestelde waarde, zoo ter dezer hoofdplaats en dies ressort, als op Java, Cheribon en Bantam, en een iegelijk op de evengenoemde plaatsen gelast dezelve in betaling te accepteren, zonder aan derzelver cours en circulatie eenige verhindering of stremming te veroorzaken.

Terwijl een iegelijk bij dezen tevens wordt geinformeerd van, tegens verwisseling van de opgemelde, nieuw aangemaakte en gangbaar verklaarde credit-brieven, hunne oude papieren van credit van rd^s 10, rd^s 5, rd^s 3, rd^s 2, rd^s 1 te kunnen inleveren ten kantore van den ontvanger-generaal, welke daartoe, aanvang nemende met medio Augustus aanstaande, ten zijnen kantore vaceren zal van 8 tot 11 uren, de Zon- en feestdagen alleen uitgezonderd, tot den 25^en van iedere maand inclusive.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden gepublieeerd en, behalven in de Hollandsche, ook in de Chinesche en Maleidsche talen worden geaffigeerd, ter plaatse gebruikelijk.

Hoe slordig en onverschillig toenmaals in Indië gewerkt werd en hoe slecht somwijlen de bevelen van Daendels werden opgevolgd, blijkt uit het navolgende, ontleend aan

een schrijven van Daendels aan de Hooge Regering van 19 September 1809:

U Hoog Edelheden hebben op mijn voorstel ter sessie van den 13en Maart 1809 besloten om ter verwisseling en vernietiging van een gelijk montant credit-brieven, welke door ouderdom onbruikbaar waren geworden, te laten aanmaken:

10000	credit-brieven van rds 3	....	rds 30000
50000	» » » » 2	....	» 100000
70000	» » » » 1	....	» 70000
	of te zamen	.....	rds 200000

benevens nog voor rds 100000 aan credit-brieven van rds 10 en 5, van ieder de helft, om te worden aangehouden, tot dat alle de overige credit-brieven volgens de nieuwe bepaling zouden wezen aangemaakt om dan gelijktijdig te worden verwisselt tegen de thans in circulatie zijnde credit-papieren, welke nog luiden op den naam der gewezen Oost-Indische compagnie.

Het sprak dus van zelve, dat deze nieuwe credit-brieven van rds 1, 2, 3, 5 en 10 niet in de circulatie vermogten te worden gebragt, als door inruiling tegen oude van gelijke waarde, gelijk U Hoog Edelheden dien overeenkomstig daarvan bij publicatie van den 14en Julij jongstleden annonce hebben gedaan aan de gemeente en bij de publicatie tevens hebben geguarandeert, dat de massa van papiere geld door de opgemelde gedane aanmaking niet zoude worden vermeerdert.

Dan tegenstrijdig deze solemnele toezegging heb ik ondekt, dat van het gedachte nieuwe papiere geld, zonder dat daarvoor nog andere waren in kas terug gekomen en zonder dat hetzelve gevolgelijk in de termen viel van te kunnen worden uitgegeven, de volgende verzendingen door de generale directie zijn gedaan, als:

rds 50000 naar Sourabaija,
» 24000 aan den prefect der Jaccatrasche Preanger bovenlanden,
» 10000 aan den prefect te Bantam, en
» 4000 naar Tjikauw,

of rds 88000 te zamen.

Het is waar, dat ik den directeur-generaal bij missive van den 2en Julij jongstleden heb geautoriseerd rd^{s} 40000 aan kleine credit-brieven van die nieuw aangemaakte naar den Oosthoek te verzenden, doch ik vertrouw, dat hieruit geen gevolg of bewijs zal worden getrokken, dat ik oorzaak ben, dat zijn Edele tegen die wet gehandelt heeft, nademaal ik destijds ignorant was, in hoeverre met de opgemelde verwisseling reeds was gevorderd; en dezelve zijn beslag niet erlangd hebbende, gelijk à posteriori gebleken is, de directeur-generaal verpligt ware geweest mij zijne bedenkingen tegen de opgemelde, geordonneerde verzending voor te dragen, daar men immers van mij niet kan vergen, dat bij de vele gouvernements zaken, die mij gestadig bezig houden, ik ook tevens die van de generale directie in het geheugen hebben zal; zijnde mijn oogmerk met gemelden last geweest om te beproeven, in hoeverre men door het in circulatie brengen van kleine credit-brieven in den Oosthoek het papiere geld aldaar algemeen in omwandeling zoude kunnen brengen en waartoe ik geen oude kon eischen, denkende, dat dezelve reeds ter vernietiging waren ingewisseld en afgezonderd.

Op 21 September 1809 werd de fout, voor zooveel nog doenlijk was, zoo goed mogelijk hersteld.

14 Julij. *Instructie voor de bank van leening te Batavia.*

Art. 1. Tot de directie der bank van leening zullen voortaan van wegen het gouvernement-generaal worden benoemd:
twee commissarissen,
een secretaris, die tegelijk zal zijn kassier, boekhouder en pandbewaarder,
een taxateur,
vier klerken, en
een rapport-ganger.

Art. 2. In de voorschreven bank van leening zullen ter beleening mogen worden ingebragt goud, zilver, juwelen,

koopmanschappen, lijwaten, huisraad van weinig omslag en andere soortgelijke goederen, die ten minsten het leggen van een jaar en zes weken kunnen verduren.

Art. 3. Weshalven tot het doen van beleeningen 's morgens van agt tot elf uren, excepto Zaturdag en Zondag, een commissaris met en benevens den secretaris, kassier en taxateur zal vaceren om alle panden te boek te stellen, het goud of fijne steenen bij gewicht of gecalculeerde waarde naar het gewicht in realen en caraten te noteren en, nadat zij alles wel gewaardeerd en beleend hebben, den pandbewaarder ter berging en opsluiting ter hand te stellen.

Art. 4. Tot meerder zekerheid zal de waardeerder ten behoeve van commissarissen stellen een borgtogt van rd' 3000 en, evenals commissarissen, onder den eed van secretesse begrepen worden.

Art. 5. Van alle beleeningen zullen recepissen worden verleend; en om alle vervalschingen voor te komen zullen alle dezelve worden gedrukt met het zegel van de bank van leening in rood lak, mitsgaders door de beide commissarissen en secretaris geteekend, daarenboven met een expres Batavia's wapenzegel gedrukt en daarin doorgesneden worden als de Turksche passen.

Art. 6. Deze beleening-recepissen zullen gedrukt worden van duizend rijksdaalders en daar boven op een zegel van 12 stuivers en beneden de duizend tot vijftig rijksdaalders op een zegel van 6 stuivers.

Art. 7. De inbrenger, het beleend recepis komende te verliezen, zal dezelve ten eersten zulks hebben bekend te maken aan den vacerenden commissaris, die daarop na bevinding een billet zal laten aanslaan, dat de geene, die op het verlooren bank-bewijs eenig recht of pretentie denkt te hebben, zich binnen 14 dagen zal hebben aan te geven om zijn recht te verifieren, na welken tijd aan den zich aangegeven hebbenden eigenaar een nieuwe recepis in stede van het verloren zal worden verleend.

Art. 8. Voormelde beleeningen zullen gedaan worden in

papieren van credit van rijksdaalders 10 tot 1000 en daar boven, en zulks voor den tijd van drie tot zes maanden inclusive.

Art. 9. Van de panden, beneden de 1000 rd[s] bedragende, zal drie quart percent en boven de 1000 vijf achtste ten honderd 's maands betaald worden; en, zoo iemand het beleende goed binnen den bepaalden tijd afhaald, zal hij des niet te min voor den bij inbreng gestipuleerden tijd de volle intrest moeten betalen.

Art. 10. Indien het verpande goed binnen den gestipuleerden tijd niet gelost, nog op nieuws daarover geaccordeert word, zal het zelve na een en een halve maand over dien tijd publiek worden verkogt.

Art. 11. Dog bij het betalen der renten, na hernieuwde taxatie door den taxateur, wederom op nieuws geaccordeert zijnde tot continuatie der beleening, zoo zal de risico van het mindere rendement, zoo wel als van de beleening, ter eerster instantie komen ten bezwaare van den taxateur, behoudens zijn guarant op den inbrenger.

Art. 12. Om dierhalven alle mogelijke risico in dezen voor te komen zullen de beide commissarissen, nevens den secretaris, gehouden en verpligt wezen om jaarlijks, voor het open gaan der bank, door den taxateur alle de panden op nieuw te laten taxeeren en op verklaring van denzelven, dat de goederen een mindere waarde verkregen hebben, dan waarvoor dezelve zijn beleend, daarvan notitie te houden om, bij vernieuwing van de beleening, die goederen te laten lossen, dan wel in mindering daarop te laten betalen, zullende in contrarie geval de nadeelen, door verzuim in dezen profluerende, komen ten laste van commissarissen en den secretaris; en ten dien einde de bank van primo Januari tot medio Februari blijven gesloten, in welken tijd dan ook de balans der op het sluiten staande boeken getrokken, met den anderen geconfronteerd en daarna afgesloten zullen worden.

Art. 13. De verkoopingen zullen gehouden worden in de bank door vendumeesteren dezer stede, ten overstaan van

den fungerenden commissaris en den secretaris, onder het gewoon salaris van zes percent en een per mille voor de armen, waarvan vijf percent voor het fonds der bank en een voor vendumeesteren, met dien verstande, dat de intressen van de geligte geldsommen zullen blijven continueren, tot dat dezelve na gewoonte door vendumeesteren aan de bank zullen zijn verantwoord; tenzij de eigenaars verkozen tot zes maanden na den dag der verkooping der verbonde goederen de renten dadelijk te voldoen.

Art. 14. De secretaris zal staande vendu van de verkogte goederen behoorlijke notitie houden en na het afloopen derzelve met den vendumeester confronteren en daarna ten spoedigsten een notitie ter hand stellen aan den heere directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen.

Art. 15. De meerdere rendementen van de alzoo bij publieke vendu verkogte goederen zullen, na aftrek van capitaal, intressen et expensis, binnen een jaar en zes weken na den verkoopdag door de eigenaren of door geëndosseerde recepissen moeten worden afgehaald, op poene van verval derzelve ten profijte van de armen voor een derde en twee derde voor het fonds der bank, zullende daarvan worden gehouden een appart boek om, na expiratie van den gefixeerden tijd, het bepaalde een derde in de kassa der gereformeerde diaconie en de overige twee derde gedeeltens in het fonds van de bank te worden overgebragt.

Art. 16. Op goud, zilver en juweelen zal van twee derde tot drie quart der getaxeerde waarde, op koopmanschappen van 50 tot 60 ten honderd en op de overige goederen niet boven de 50 ten honderd na het oordeel van den vacerenden commissaris, den secretaris en taxateur beleend mogen worden; egter niet boven de 1000 rd^s, zullende hetgeen die somma surpasseerd, moeten geschieden met voorkennis van den tweeden commissaris.

Art. 17. Dan daarentegen zullen geene goederen voor minder dan een derde van de getaxeerde waarde mogen worden beleend.

Art. 18. De boekhouder, secretaris en kassier zal in de lombard wonen, doch zullen de beide commissarissen met hen pandbewaarders zijn en gezamenlijk borg blijven voor alle de panden, die haar ter bewaring gegeven zijn; en de restitutie daarvan zal geschieden aan den inbrenger of houder der recepissen, zoo dezelve behoorlijk zijn geëndosseerd, ten ware bij blijke van valsheid.

Art. 19. De vacerende commissaris en de secretaris zullen zorgen, dat bij goed weder de lombard worde gelugt door het open zetten der vensters, wordende bovendien aan de beleeners van lijwaten, stoffen, enz. de vrijheid gelaten om gedurende den tijd, dat de bank open is, telkens hare goederen te komen visiteeren en te doen lugten, lopende dus ook het bederf door verzuim ten haren risico.

Art. 20. Daarentegen zullen de commissarissen en de secretaris en kassier verpligt zijn te vergoeden al het vermist wordende goed, doch bij brand of diergelijke ongelukken de schade niet alleen bij den eigenaar gedragen, maar boven des de opgenomene penningen door hem moeten gerestitueerd worden.

Art. 21. Goederen ingebragt wordende, die gestoolen zijn en waarvan den boekhouder kennis gegeven is, moeten aangehouden en den eigenaar terug gegeven worden; maar zoo zulks na den inbreng ontdekt wordt, moet de ware eigenaar het beleende daarop restitueren.

Art. 22. Tot het doen der voren omschreven beleeningen zal gouvernements-wege aan de bank worden afgegeven een capitaal van drie maal honderd en vijftig duizend rijksdaalders in papieren van crediet, waarvoor de officianten onder ultimo December van elk jaar zullen verpligt zijn te betalen zes percent aan den ontvanger-generaal.

Art. 23. Bij aldien het echter mogt gebeuren, dat de door het gouvernement bepaalde 350,000 rd[s] niet toereikende waren om aan de aangebodene beleeningen te kunnen voldoen, zal het de officianten vrijstaan nadere aanvrage van penningen te doen aan den heere directeur-generaal van

's Konings finantien en domeinen, die als dan zal zijn gequalificeerd op aanstaande ordonnantie uit kassa te laten afgeven zoo veel noodig zijn zal; met dien verstande nogtans, dat van de alzoo nader gevraagde penningen, even als van het bepaalde capitaal, een half procent 's maands zal worden voldaan, tot de volle restitutie zal zijn geschied.

Art. 24. En ten einde de banks kassa niet onnoodig te bezwaren zullen de officianten verpligt zijn de temporair gevraagde gelden zoo spoedig mogelijk met de daarop verloopen renten in 's gouvernements-kassa terug te brengen en daarvan een aparte rekening houden, ten einde de nutteloos verspilde rente, in cas van verzuim, op de commissarissen en den secretaris te kunnen verhalen.

Art. 25. De beide commissarissen, kassier en secretaris zullen genomen worden uit de dienaren of burgers, na welgevallen der hooge Regeering; en, zoo zij uithoofde van tegenswoordige of voormalige betrekkingen geen hooger rang bekleeden of gehad hebben, gelijk aan die van vendumeesteren dezer stede bepaald worden.

Art. 26. Onder den secretaris en kassier zal niet boven de 20000 rijksdaalders mogen gelaten worden, zullende dus alle overige gelden worden overgebragt in de groote kas, die, buiten het groote slot, waarvan de fungerende commissaris de sleutel zal hebben, nog voorzien zal wezen van drie suffiçante hangsloten, waarvan de twee commissarissen en de secretaris ieder een sleutel zullen hebben en dus gezamelijk zijn groot-kassiers met egale verantwoording en geen acces hebben tot de groote kassa, als wanneer zij alle drie bij den anderen zijn, ten ware door ziekte de een of ander der officianten wierde belet in persoon te compareren, als wanneer aan den zoodanige vrijheid zal worden gelaten iemand anders voor hem en ter zijner verantwoording te zenden.

Art. 27. Van de groote kas zal door de beide commissarissen en den secretaris en kassier worden gehouden een apart boek, dat alle maanden door hen zal worden geteekend, ten einde daaruit het restant spoedig te kunnen nagaan,

weshalven zij ook verpligt zullen zijn, telkens bij de aanvrage van meerder als de bepaalde penningen, zoo ook bij het einde van elke maand, daarvan visie te geven aan den heere directeur-generaal.

Art. 28. De secretaris en kassier zal, zoowel als de beide commissarissen, bij de intrede in hunne functien suffiçante cautie moeten stellen, te weeten, de eerste, als meer speciaal met de bewaring der beleende goederen gechargeerd, voor een bedragen van twintig duizend, en de beide commissarissen ieder van tien duizend rijksdaalders en zulks ten genoegen van het gouvernement; en van ieder borgtogt een gros den heere directeur-generaal aangeboden om ter approbatie der hooge Regeering gebragt en daarna in 's gouvernements groote kassa te worden geseponeerd; doch, bij aldien de commissarissen en de secretaris en kassier de gedagte borgtogten niet mogten kunnen stellen, zullen zij mogen volstaan met in dies plaats een tiende gedeelte van hunne appoinctementen te laten inhouden, tot tijd en wijle zij zich daar toe in staat zullen bevinden, als wanneer hun ook dadelijk daar van restitutie zal geschieden; gelijk ook, wanneer bij verwisseling van dienst of overlijden door de rekenkamer zal worden verklaard niets ten hunnen lasten te loopen.

Art. 29. De commissarissen en secretaris zullen ten minsten eenmaal in ieder week moeten houden één comparitie, zoo om het kassa-boek te examineren, als om het restant der contanten na te tellen en tevens het noodige omtrent de dagelijksche zaken van de bank te besluiten, — zullende pertinente aantekening bij resolutiën moeten gehouden en telkens den heere directeur-generaal daarvan een afschrift gegeven worden.

Art. 30. Dan, bijaldien 'er in de bank iets buitengewoons mogt voorvallen of zij, officianten, vermeenden eenige nieuwe besluiten te moeten neemen, zullen zij, alvorens daaraan eenige executie te geven, dezelve ter approbatie aan zijne excellentie, den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal aanbieden, ten einde hoogst deszelvs goedvinden daarop te verneemen.

Art. 31. Tot een bepaald middel van bestaan zal jaarlijks uit het fonds der bank aan de officianten worden uitbetaald, als:

aan de twee commissarissen, ieder, rd^s 3600 of te zamen	rd^s	7200
aan den secretaris en kassier	»	5600
» » taxateur rd^s 192 ter maand of in het jaar	»	2304
met den andere uitmakende	»	15104

Art. 32. Voorts worden aan de officianten, zoo ter harer adsistentie, als van den secretaris, en kassier, toegestaan het in dienst nemen van vier klerken en een rapportganger, welke 's maandelijks aan gage zullen genieten, als:

de eerste	rd^s	60
» tweede	»	50
» derde	»	30
» vierde	»	20
en de rapportganger	»	15
maakende	rd^s	175
of in het jaar	rd^s	2100

Art. 33. En eindelijk zal aan den secretaris en kassier nog worden te goed gedaan een somma van vijf honderd rijksdaalders, zoo voor schrijfbehoeftens, als anderzints, zonder hoegenaamd iets meer ten bezwaare van het fonds in rekening te mogen brengen.

Art. 34. Dan, daar het niet wel mogelijk is, zoo het onderhoud aan het gebouw zelve, als de voorvallende reparatiën vooruit te bepaalen, zal jaarlijks het gewoon onderhoud der bank publiek aanbesteed moeten worden en in cas van hoogst noodzaakelijke reparatien alvoorens door den architekt der stads gebouwen eene calculatie van het kostende moeten geformeerd en den heere Gouverneur Generaal aangeboden worden om, na het verneemen van hoogst deszelvs favorabele dispositie, als dan almede bij publieke aanbesteeding geëffectueerd te worden.

Art. 35. Voorschreven uitgaven, als bij art. 31 et seq. zijn aangewezen, zullen jaarlijks bij de boeken op een aparte

rekening van banks-ongelden gesteld en met het sluiten derzelve ten bezware van het fonds der bank worden gebragt.

Art. 36. En terwijl voortaan de bank meer dan bevorens kan worden verstaan een administratie op zich zelven te zijn, zoo zal eenlijk voor de voorgeschotene capitalen cum intressen de bank bij het gouvernement worden gedebiteerd en door den secretaris en kassier gehouden worden behoorlijke beleen- en intrestboeken, welke, onder ultimo December gesloten, onder balans zullen worden gebragt en den heere directeur-generaal aangeboden en vervolgens de generale rekenkamer worden inhandigd, die als dan door een commissie uit hun midden het saldo der kassa zullen opneemen en de boeken visiteren, zonder daarvoor iets te genieten, dan een zesde van alle erreuren, het zij dezelve ten nadeele van de bank of particulieren bevonden zijn, te betalen door dengeene, die de abuizen begaan heeft.

Art. 37. Bij introductie van een nieuwen commissaris, secretaris en kassier of taxateur zal hem van de uitgezette gelden in een comparitie aanwijzing moeten gedaan en afgevraagd worden, of hij alle dezelve voor zijn aandeel overneemdt; en, bij aldien hij zich daarbij bezwaard mogt vinden, zal daarvan notitie moeten gehouden en door den afgaanden of bij overlijden door deszelvs boedel-redderaars sufficiente cautie gesteld worden, ten genoegen der officianten, doch zal binnen den tijd van een jaar en zes weken de zaak van den afgegane of overledene moeten worden getermineerd en na verloop van dien tijd alle verantwoording worden beschouwd overgegaan te zijn op den vervanger.

Art. 38. Daar het zeer dikwijls gebeurd, dat veele beleenders in gebreken blijven de verloopen intrest op zijn tijd te voldoen, zoo wordt ter voorkoming van langwijlige procedures aan de bank van leening de vrijheid vergund bij parate executie dezelve te innen; zullende ter voorkoming van verliezen de secretaris en kassier in elke comparitie gehouden zijn de nalatige te annonceeren en bij verzuim de nadeelen komen alleen voor zijn rekening.

Art. 39. Eindelijk zullen door de commissarissen, secretaris en kassier en den taxateur bij aanvaarding hunner ambten worden gedaan de volgende eeden:

Eed voor de commissarissen.

Ik beloove en zweere Zijne Majesteit, den Koning van Holland, als onzen hoogen en doorluchtigen souverain, den heere Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zullen wezen; dat ik mijn ambt van commissaris der bank van leening naar de ordonnantien, ten dien opzichte gemaakt en nog te maken, met trouw, ijver en oplettenheid naar mijn uiterste vermogen waarnemen, mitsgaders de welvaart van de gemelde bank zal bevorderen; een ieder, die beleeningen doet, heusch behandelen; geene meerdere intressen van hem laten vorderen, dan hij verpligt is te voldoen; en mij voorts in alles zal gedragen, gelijk een trouw ambtenaar toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Eed voor den kassier, secretaris en pandbewaarder.

Ik beloove en zweere Zijne Majesteit, den Koning van Holland, als onzen hoogen en doorluchtigen souverain, den heere Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zullen zijn; dat ik de vereenigde ambten van secretaris, kassier en pandbewaarder met alle naarstigheid zal waarneemen, de welvaart van de bank van leening na mijn uiterste vermogen bevorderen, haare schade afweeren, die geenen, die beleeningen komen doen, heusch behandelen en daarvan aan niemand, dan die daartoe gerechtigd is, zal openbaren; dat ik in het bereekenen der intrest zal zorgen, dat niemand meer wordt afgevergd, dan hij wezenlijk schuldig is;

dat ik in het bijzonder in het houden mijner boeken en aantekeningen, item in de administratie der goederen en penningen en zoo mede in het bewaaren van hetgeen in

de bank in onderpand mogt worden gebragt en mij toevertrouwd, mij vromelijk en alleszins in diervoege zal gedragen, als een getrouw kassier, secretaris en pandbewaarder schuldig is na de orders en reglementen, bereeds gemaakt of nog te maaken.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Eed voor den taxateur.

Ik beloove en zweere Zijne Majesteit den Koning van Holland, als onzen hoogen en doorluchtigen souverain, den heere Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te zullen zijn;

dat ik het ambt van taxateur getrouwelijk en met alle naarstigheid waarneemen, de secreten dezer bank, nevens alle verrichtingen, aan niemand openbaren, de ingebracht wordende goederen na mijn beste kennis waarderen, de welvaart der bank na mijn uiterste vermogen bevorderen, hare schade afweeren en mij voorts in alles zoodanig zal gedragen, als een getrouw taxateur toestaat en betaamt, overeenkomstig de orders, reeds gemaakt of nog te maaken.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig,

Op ultimo Julij 1809 bedroeg het kapitaal dezer bank 416,147 : 44 : 8 rijksdaalders.

14 Julij. *Verhooging van het tractement van den secretaris van de bank van leening met 1000 rijksdaalders 's jaars.*

Voortaan zoude die secretaris tevens kassier zijn.

14 Julij. *Opheffing der betrekkingen van afslager, taxateur van vaste goederen en geldteller bij de bank van leening.*

14 Julij. *Aanstelling bij de bank van leening van vier klerken en een rapportganger.*

Door de drie laatstbedoelde maatregelen werden aan tractementen jaarlijks 22,746 rijksdaalders bezuinigd.

14 Julij. *Voorziening in rijstgebrek te Batavia.*

Is besloten den prefect der Jaccatrasche Preanger bovenlanden aan te schrijven en te gelasten om in deszelfs prefecture zooveel jagon, obi, tallas en andere aard- en peul-vrugten, alsmede in de regentschappen Tjianjoer en Buitenzorg aardappelen en kool aan te laten planten, als mogelijk zijn zal, ten einde bij de schaarsheid van rijst, vooral te Batavia, voor een groot gedeelte deze te kunnen vervangen;

met verderen last om binnen den tijd van twee maanden honderd pedattijs met breede wielen of zooveel meerder, als hem mogelijk zal zijn, in de regentschappen te laten vervaardigen, om mede te dienen voor den afvoer van deze producten;

en eindelijk om voor rekening van den Lande in het regentschap Buitenzorg op te koopen vijf duizend kleine tjain padie, met speciale last om op 't zorgvuldigste te waken tegen alle verderen uitvoer van rijst uit de regentschappen en speciaal uit Buitenzorg, zelfs naar Batavia, waarvoor hij, prefect, wordt verantwoordelijk gesteld en waaromtrent hij, zoowel den adipattij, als de opzienders, op verbeurte van hare posten, wederom verantwoordelijk stellen moet; met last om van den voortgang van deze differente werkzaamheden elke week een gedetailleerd rapport in te zenden aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

In verband hiermede besloot Daendels op denzelfden datum:

1° den prefect van Cheribon aan te schrijven en te gelasten zooveel aardvrugten, als mogelijk is, in zijne prefecture te laten aanplanten, als: obi, tallas, etc., alsmede jagon, ten

einde eene groote quantiteit rijst te Cheribon te kunnen inkoopen, indien de omstandigheden het mogten vorderen, alzoo de ingezetenen zich als dan voor eenigen tijd met bovengenoemde vrugten zouden kunnen voeden; met last om successivelijk den voortgang van deze werkzaamheden aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal te bedeelen;

2° president en Schepenen, alsmede den bailluw van Batavia, den drossaard der Bataviasche ommelanden en commissarissen tot de suikerculture, Teisseire en Goedbloed, ieder in hare betrekking, aan te schrijven en te gelasten om op ontvangst dezes te zorgen, dat zooveel landen, als mogelijkheid zal zijn, in de nabijheid van de stad en in de ommelanden van Batavia, het gewezen regentschap Tangerang en het geconquesteerde gedeelte van Bantam daaronder begrepen, beplant worden met jagon, peulvrugten, obi, tallas en andere aardvrugten, ten einde in tijds, zooveel mogelijk, bij de schaarsheid van rijst, de gemeente van andere levensmiddelen te voorzien.

De drossaard zal hiertoe niet alleen gebruik maken van deszelfs schouten, onderschouten, mandoers en wijkmeesters, maar wordt bij dezen geauthoriseerd om te requireeren de hulp en adsistentie van alle zoodanige landeigenaren, als hij tot uitvoering van deze order zal noodig hebben, welke aan hem wekelijks van hunne werkzaamheden zullen rapport moeten doen.

Even zooals aan bovengemelde collegie en ambtenaren gelast word aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal wekelijks gedetailleerd rapport te doen van de werkzaamheden in de differente gedeelten van bovengenoemde landen;

3° den prefect van Bantam aan te schrijven en te gelasten zooveel landen, als mogelijk zal zijn, te doen beplanten met jagon, peulvrugten, obi, tallas en andere aardvrugten, ten einde, zooveel mogelijk, in het gebrek van rijst te voorzien: met verdere last om alle weeken een gedetailleerd

rapport van den voortgang van deze werkzaamheden aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal in te zenden;

4° dat door Schepenen van Batavia 's weekelijks niet meerder, maar wel minder, uit 's Lands pakhuizen zal mogen verkogt worden als dertig coijangs rijst, tot gerief der ingezetenen:

dat aan de gezamentlijke Chineesche suikermolenaars insgelijks niet meerder uit 's Lands pakhuizen zal worden afgegeven als vier coijangs elke week:

en zulks, totdat door een nieuwen aanvoer de pakhuizen beter voorzien zullen zijn en hieromtrent eene nadere dispositie zal worden genomen.

16 Julij. *Doodstraf voor roovers.*

Op een brief van den prefect van Cheribon van bovengenoemden datum, waarbij deze kennis gaf van het arresteren en voor den landraad trekken eener bende rovers, schreef Daendels in margine als dispositie: »zaken, de policie betreffende, zijn niet van de competentie van het land-gerigt, maar van den prefect met 2 à 4 assessoren. Alle personen, bij rovers-benden zich hebbende bevonden, moeten, wanneer zij in onze handen vallen, met den dood worden gestraft".

18 Julij. *Bepalingen nopens het hospitaal te Samarang.*

Is besloten, tot oppassing en andere adsistentie in het hospitaal te Samarang, in dienst aan te nemen en in te huren:

tot oppassing in de ziekezalen..........	14	battoors,
» adsistentie in de combuis.............	6	»
» het schoonhouden van het hospitaal en verdere diensten..........................	8	»
of te zamen.....	28	battoors,

en aan elk derzelven voor rekening van het gouvernement te laten betalen drie rijksdaalders, zilver geld, en veertig ℔ rijst maandelijks.

19 Julij. *Verpleging van zieke kettinggangers te Batavia.*

Is besloten de verpleging der zieke ketting-jongens van het ambachts-kwartier te Batavia, welke tot heden aldaar zijn opgenomen, tegen betaling van een stuiver daags en veertig ponden rijst in de maand, voortaan te laten geschieden op denzelfden voet, als zulks voor gouvernements slaven en inlanders in de hospitalen gebruikelijk is.

21 Julij. *Straf voor een demang-gladak.*

Wegens nalatigheid in zijn werk, knevelarij en wegloopen naar de Vorsten-landen, van waar hij was uitgeleverd, besloot Daendels dezen demang te veroordeelen »om met een ketting aan een boom of paal geklonken en onder behoorlijke bewaking van campongs-volk gedurende den tijd van vier weken, nacht en dag, op het plein voor het fort te Salatiga aan elk een te werden tentoongesteld, met een bord boven het hoofd, op welke in de Hollandsche, Javaansche en Chineesche talen geschreven staat:

De straf van een misdadig hoofd strekke ten exempel.

Voorts om na dien tijd in de ketting geklonken, voor zijn levenlang gedurende, naar Banda te worden gebannen om aldaar in de specerij-perken voor de kost zonder loon te arbeiden".

Een mandoor in de duiten-munterij te Soerabaija, die voor eene waarde van 54 stuivers aan duiten gestolen had, werd bij besluit van 31 Julij 1809 veroordeeld »om voor den tijd van drie eerstkomende maanden met een ketting aan een paal geklonken binnen in de duiten-munterij te worden ten toon gesteld met een bord boven het hoofd, op welke in de Hollandsche, Javaansche en Chineesche talen geschreven staat, *koper dief*, en wijders om gedurende denzelfden tijd alle dagen in presentie van het arbeids-volk in de munterij met vijf en twintig rottingslagen te worden gestraft.

Voorts om na expiratie van de voorschreven drie maanden voor den tijd van vijf en twintig jaren in de ketting geklonken naar Banda gebannen te worden, ten einde aldaar in de specerij-perken voor de kost zonder loon te arbeiden en inmiddels, dat zich eene gelegenheid tot zijne verzending zal opdoen, naar Banjoewangie te worden gerelegeerd".

28 Julij. *Verbod tegen den verkoop van de stads-drukkerij te Batavia.*

De eigenaar had wegens aanhoudende ongesteldheid verzocht die drukkerij met de daaraan verknochte previlegiën te mogen verkoopen, maar de Regering wees dit verzoek van de hand, »als kunnende in den vervolge het gouvernement »generen".

28 Julij. *Toelagen aan den koster en den organist der hervormde gemeente te Batavia.*

's Jaarlijks aan den koster der hervormde gemeente boven zijn tractement uit de kerkmiddelen te valideeren:

voor 2 prauwen wit zand	rd^s	20
» 2 draagbalies	»	10
» 4 emmers	»	8
» bezems	»	4

te rekenen, wanneer de godsdienstoefening in de buitenkerk werd gehouden;

voor 2 bamboeze ladders	»	4
» 1 touw voor de klokken	»	6
» het luiden der klokken	»	48

gerekend van primo Januarij dezes jaars;

of in het geheel...... rd^s 100

Voorts den organist in tractement te verhogen tot rd^s 25 ter maand en hem wijders wederom, als bevorens, van rd^s 25 ter maand voor onderhoud van het orgel te laten jouisseeren, zoodra de eeredienst in de buitenkerk zal worden verricht.

31 Julij. *Bepaling van het tractement der vlotten-makers langs Java's N. O. kust op 25 rijksdaalders, zilver geld, 's maands.*

Alle, vroeger door hen genoten inkomsten vervielen hiermede.

1 Augustus. *Machtiging op de Ministers aan de hoven van Soerakarta en Djokjokarta uit te betalen aan den Soesoehoenan en den Sulthan de jaarlijksche strandgelden, bedragende voor ieder hunner* 10,000 *Spaansche matten of* 12,500 *rijksdaalders, zilver geld.*

1 Augustus. *Regeling betreffende de prefectures van Java's N. O. kust.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende, dat de organisatie van het voormalig Java's gouvernement reeds zooverre is geintroduceerd, dat daartoe van wegens hoogst denzelven geen gecommitteerde meer benoodigd is, en verlangende, dat de prefecten in hunne prefectures navolgens de bepaalde orders en bevelen, ieder in den hare, zullen werkzaam zijn en daardoor voldoen aan de hun opgelegde verplichtingen, zoo bij de organisatie van Java's Noord-Oostkust, voorkomende bij besluit van den 1en September anno passato, als bij de instructie voor hunne bediening beraamd;

heeft besloten den thans gecommitteerde tot de verdere introductie der organisatie van Java's Noord-Oostkust, den ridder Jacob Andries van Braam, met medio Augustus aanstaande op het honorabelste van deze zijne werkzaamheden te ontslaan, gelijk dezelve wordt ontslagen bij dezen, en dat van dat tijdstip af ieder der prefecten in hunne prefectures navolgens de daar leggende orders, bepalingen en instructien zullen werkzaam wezen en hunne brieven, rapporten, berichten en rekeningen direct inzenden aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal;

wijders te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen, dat, ofschoon de prefectures langs Java's Noord-Oostkust en de hoven van Soerakarta en Djokjokarta in het civiel bestuur van elkander afgescheiden en onafhankelijk zijn en de respectieve prefecten en ministers van hun bestuur alleen aan het gouvernement-generaal verantwoordelijk worden, echter het administratieve onder een generaal toeverzicht blijven en zulks de ambtsverplichtingen uitmaken zal van den hoofd-administrateur te Samarang; — en verder als een gevolg van dien te arresteeren, gelijk geschied bij dezen:

1° dat de verpachting van 's Lands domeinen van Java's Noord-Oostkust jaarlijks te Samarang door den hoofd-administrateur zal geschieden navolgens het bij zijne instructie bepaalde;

2° dat alle inkoopen voor rekening van den Lande, zoomede alle besprekingen en inhuringen van scheepen en vaartuigen tot vervoer van 's Lands producten, zal geschieden door de prefecten, op advies van den hoofd-administrateur, met dit onderscheid voor den prefect van Samarang en Damak van daarin alleen communicatief met den hoofd-administrateur te werk te gaan; en het contract tot den koop of inhuuring geslooten zijnde, zal de verdere directie daarover aan den hoofd-administrateur verblijven, zoodanig als bij de instructie voor dien ambtenaar bepaald is;

3° dat alle de kassen, zoowel als 's Lands magazijnen en pakhuizen, niet tot de departementen van oorlog, marine of houtwerken behoorende, van de differente prefecturen zullen staan onder het generaal bestuur van den hoofd-administrateur, in zooverre dat hij zal nagaan alle oneigen afschrijvingen en uitgaven, terwijl de speciale verantwoording alleen de respectieve kashouders en administrateurs zal incumbeeren, die verpligt zullen wezen, uiterlijk voor den 8en of 10en van iedere maand, hunne kassa-reekeningen en memoriën van restanten naar de reeds bepaalde orders aan den hoofd-administrateur te Samarang in duplo in te zenden, terwijl in dit poinct

de prefect van Samarang en Damak zich zal hebben te gedragen aan de instructie voor den hoofd-administrateur;

4° dat de kassen van eene der prefecturen grooter zijnde als de calculatie der uitgaven, den prefect van Samarang en Damak en den hoofd-administrateur te Samarang gezamentlijk de faculteit wordt toegekend om ten allen tijden het surplus daarvan over te brengen in de groote geldkassa te Samarang, dan wel zoodanige andere kassen, welke gelden noodig hebben, dezelven, uit de eene kas te ligten en de andere daarmede te stijven, zooals mede aan hun de macht verleend wordt om, evenals bevorens aan den zaakwaarnemer van Java was toegestaan, wissels tot dezelfde en soortgelijke eindens te verleenen op de kassen van de differente prefectures;

5° dat den hoofd-administrateur wijders de macht wordt verleend om, buiten den jaarlijkschen en generalen opneem, onder ultimo December de kassen en magazijnen van de andere prefectures, buiten Samarang en Damak, zoo dikwijls te mogen opneemen of doen opneemen, als hij noodig zal oordeelen, in welk geval de prefecten zulks onder geene pretexten hoegenaamd zullen mogen weigeren; doch zal de hoofd-administrateur, voor en aleer hij hiertoe overgaat, daarover confereeren met den prefect van Samarang en Damak en hunne deliberatiën hierover aan den Gouverneur Generaal moeten inzenden;

6° dat alle eischen van benoodigdheden voor de differente prefectures door de prefecten aan den hoofd-administrateur zullen worden ingezonden, die dezelve examineeren en, met zijne consideratien gemotiveerd, aan het gouvernement-generaal aanbieden zal ter bekoming van permissie tot de voldoening van dien; terwijl, ingevalle de voldoening van sommige artikelen geen uitstel kan veelen en de hoofd-administrateur daarin geene zwarigheid vindt, dezelve zal mogen verstrekken, doch daarop direct de approbatie van het gouvernement moet verzoeken, zooals in gelijker voege de eischen van het gouvernement-generaal, voor

zooverre Java's Noord-Oostkust betreft, aan den hoofd-administrateur zullen worden ingezonden, die dezelve vervolgens over de differente prefectures verdeeld.

Blijvende overigens alle poincten der instructie voor den hoofd-administrateur, die bij dezen niet zijn gealtereerd, in hunne volle kragt en waarde en dezelve, voor zooverre de respective prefecten aangaat, ter strikste observantie aanbevolen.

Zie ook 22 Januari 1809.

1 Augustus. *Instructie voor den pakhuismeester te Indramajoe.*

Dit stuk is wel vermeld gevonden, maar niet aangetroffen.

3 Augustus. *Voorschrift nopens de betaling van koeli's en paarden, gebruikt wordende door particuliere reizigers of tot transport van goederen.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende, dat, hoezeer de betaling der battoors en paarden door reizende personen over den landweg ook bepaald is, er echter eene ongelijkheid wegens de uitdeeling van dat geld existeerd, wanneer door de reizende personen, op iedere verwisseling van battoors en paarden, de betaling daarvan op diezelfde plaats geschiedt, waardoor sommige battoors alleen geld ontvangen, wanneer zij goederen van particulieren transporteeren, terwijl andere weder, zulks van den Lande, dan wel van personen, welke in officio reizen, moetende doen, daarvoor geene betaling erlangen; en zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, verlangende, dat alles op eene gelijke en eenvormige voet geschiede en een ieder zijne regtmatige betaling erlange;

heeft besloten te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen, dat voortaan alle de battoors en paarden, welke tot transport van particulier reizende personen of goederen gebruikt worden, navolgens de bepaling en uitgestrektheid van iedere prefecture, op de hoofdplaats derzelver, behalve te Japara, alwaar zulks

te Coedoes of Joana kan geschieden, aan den maas pattij, onder annotatie door den prefect of den scriba, zullen moeten uitbetaald worden; en dat dit bedragen, hetzij maandelijks, dan wel zooveel langer, ter gelegener tijd, aan de differente draagvolkeren, na gelang der uitgestrektheid van hun territoir, proportioneel zal moeten uitgedeeld worden, het welke de respective prefecten op hunne verantwoordelijkheid zullen moeten surveilleeren, terwijl van zoodanige uitdeelingen behoorlijke opgave en kennis aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zal moeten gegeven worden.

3 Augustus. *Bepalingen nopens de leverantie van koffij aan de Regering.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, ontwaard hebbende, dat in de prefecture van Samarang de koffij, welke door den gemeenen man aan 's Lands pakhuizen te Boejolalie, Salatiga, Jamboe en Oenarang geleverd wordt, nog voor hunne rekening naar die van Samarang moet getransporteerd worden en zij daardoor eene merkelijke vermindering in hunne betaling ondergaan, en wel te Boejolalie met 40 stuivers, te Salatiga met 27½ stuivers, te Jamboe met 20 stuivers en te Oenarang met 12½ stuivers per picol van 225 ℔, hetgeen geheel strijdig is met de intentie van hoogstdenzelven, welke de betaling der koffij tegens rd[s] 4, zilver geld, de picol van 225 ℔ bepaald heeft te moeten zijn vrij van eenig bezwaar voor den gemeenen man;

en nagegaan hebbende de wijze, waarop zulks in de overige prefectures van Java's Noord-Oostkust en in den Oosthoek plaats heeft, en verlangende, dat overal een gelijke wijze van leverantie en transport der koffij plaats heeft buiten bezwaar van den gemeenen man;

heeft besloten te bepalen, gelijk bepaald wordt bij dezen:

dat de koffij, welke in de prefectures van Samarang door den gemeenen man aan 's Lands pakhuizen, zoo te Boejolalie, Salatiga, Jamboe, als Oenarang geleverd wordt, aan hem tegen de bepaalde prijzen van rd[s] 4, zilver geld, per picol van 225

℔ zonder eenige korting zal voldaan worden en dat de regent van Samarang tevens gelast wordt te zorgen, dat de koffij door de Javanen zelve wordt gestampt en ontbolsterd en niet met de bast bij maten geleverd, zooals thans nog plaats heeft, terwijl het transport van de evengenoemde pakhuizen en dat naar Samarang mede aan genoemden regent zal wezen gedemandeert, welke zal hebben te zorgen, dat hij daartoe de noodige pedattijs na het opgegeven model aan handen heeft, ten einde daarmede de ingezamelde koffij van de voormelde vier plaatsen naar Samarang in het pakhuis te bezorgen, waarvoor hem door elkanderen te goed zal worden gedaan 8 stuivers, zilver geld, per picol van 225 ℔;

dat in de overige prefectures en onder-prefectures door de respective prefecten zal moeten worden nagegaan, of de leverantie der koffij door den gemeenen man op den tegenwoordigen voet ook van te verre distantie geschiedt en daardoor tot bezwaar van denzelven strekt, in welk geval zij aan den Maarschalk en Gouverneur Generaal het voorstel zullen moeten doen om de noodige pakhuizen op zoodanig gelegene plaatsen, zoowel tot gerief van den koffij-leverancier, als tot gemak van het transport der koffij met pedattijs naar het pakhuis van iedere prefecture, op te rigten, als zij zullen vermeenen tot het bereik van dit doelwit het geschiktste te wezen en volgens welkers distantie dan ook proportioneel het boven vermelde transport-geld aan ieder regent zal worden gevalideerd.

Terwijl de respective prefecten gehouden zullen wezen voortaan, na het afloopen van iedere koffij-leverantie, aan het gouvernement generaal in te dienen een specifiek rapport van de hoeveelheden koffij, in ieder district ingezameld, de wijze, hoedanig de betaling daarvan is geschiedt, nevens een vergelijk tegen de leverantie van het vorige jaar.

3 Augustus. *Vereeniging der betrekkingen van tractement-boekhouder en klein-kassier te Samarang.*

Te Batavia en te Soerabaija had die vereeniging reeds plaats

gehad, waardoor de administratie der financiën vereenvoudigd was. Het tractement werd bepaald op 3000 rijksdaalders, zilver geld, 's jaars.

3 Augustus. *Aanstelling van een postmeester te Samarang.*

Die benoeming geschiedde »onder het genot van zodanige »percento's, als bij het generaale reglement over het post»wezen nader zullen worden bepaald".

De eerstbenoemde voor deze betrekking was tevens scriba der prefectuur en secretaris van den prefect van Samarang en Demak.

3 Augustus. *Opdragt op den hoofd-administrateur te Samarang van het invorderen en ontvangen van 's Lands domeinen aldaar.*

Zulks geschiedde, »vermits door de afzondering van den Oosthoek van het voormalig gouvernement van Java en dezelve geheel te stellen op zich zelfs de werkzaamheden van den hoofdadministrateur te Samarang aanmerkelijk zijn verminderd, zoodat zonder bezwaar voor dien ambtenaar bij deszelfs tegenswoordige functie kan gevoegd worden de invordering van 's Lands domeinen, hetwelk reeds provisioneel aan denzelven is opgedragen bij besluit van den 31en Julij jongstleden, terwijl daardoor de administratie der finantiën gebragt wordt op een meer eenvoudige voet".

9 Augustus. *Verbod tegen het opmaken van rekesten voor zekeren Abrahams.*

Is besloten, uithoofde van de irreverente uitdrukkingen omtrent den heer Raad ordinair van Indiën, P. F. Chassé, voorkomende in een aan zijne excellentie gepresenteerd request door de Moorsche vrouw, Phatima Bonte Fakir Mohamad, de dato 14 Juli jongstleden, den steller daarvan, F. Abrahams, voor den tijd van agt dagen te doen plaatsen in arrest op de Waterplaats en hem voorts voor altoos het opmaken van requesten en andere soortgelijke schrifturen te verbieden.

9 Augustus. *Vergunning tot het aanleggen van zout-pannen in de prefectuur Tegal.*

Op de requeste van den zout-pachter te Samarang en na ingenomen berigt van den waarnemend prefect te Tegal is besloten aan denzelve het aanleggen van zout-pannen in die prefecture toe te staan en te permitteeren tot dat einde in huur te mogen houden de dessa's Kedong Kasambie, Soera Dadie en Bodjong Kellor.

9 Augustus. *Rang-regeling van den president der hooge militaire vierschaar.*

Is besloten den president van de hooge militaire vierschaar, wanneer hij niet reeds uithoofde van zijne radicale post een hoogeren of gelijken rang bekleed, den rang toe te voegen gelijkstandig met den president van het collegie van Schepenen te Batavia, na ouderdom van aanstelling.

9 Augustus. *Aanstelling van een griffier bij de generale secretarie.*

Het tractement van dien griffier bedroeg 10,000 rijksdaalders 's jaars, »te betalen op den voet, zoo als de secreta»rissen-generaal hunne appointementen" genoten.

9 Augustus. *Instructie voor den griffier bij de generale secretarie.*

Art. 1. De werkzaamheden blijven onder de secretarissen-generaal verdeeld volgens het op den 29en Mei 1809 gearresteerde reglement, met deze verandering alleen, dat de secretaris-generaal, die met de algemeene expeditie belast was, daarvan voortaan zal zijn geëxcuseerd.

Art. 2. De algemeene expeditie wordt opgedragen aan den griffier, daartoe aan het hoofd geplaatst van het secretarij van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur

Generaal en de zorg hebbende over het bewaren, registreeren, inbinden, enz. van alle inkomende en afgaande brieven en papieren.

Art. 3. Op de afzonderlijke bureaux der secretarissen-generaal zullen derhalve geene papieren worden gedeponeerd, maar de generale secretarij daarvan de eenige en algemeene bewaarplaats zijn.

Art. 4. Van de generale secretarij zal, niet alleen de expeditie geschieden van de besluiten en aanschrijvingen van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, maar ook van de resolutien der hooge regeering, behalve alleen op Batavia zelve, alwaar dit tot bespoediging aan den eersten gezworen klerk van het secretarij blijft gedemandeerd; ook zal de directeur-generaal, de generale rekenkamer en de chef van den generalen staf hare aanschrijvingen naar de kantoren, buiten Java gelegen, ter verdere verzending op de generale secretarij welmeld moeten overbrengen.

Art. 5. De expeditie van alle militaire besluiten en orders aan de commandeerende officieren en andere militaire personen zal voortaan geschieden van de generale secretarij en de chef van den generalen staf daarvan altijd door afgave van extracten of kopijen worden geinformeerd, ten einde de uitvoering te surveilleeren en daaromtrent de noodige correspondentie te onderhouden met de personen, die het concerneert, onder dezen verstande nogtans, dat hij alle aanschrijvingen, deswegens naar de kantoren buiten het eiland Java te doen, onder cachet volant moet overbrengen op de generale secretarij ter verdere verzending.

Art. 6. Voor de prompte uitvoering van al, hetgeen de expeditie concerneert, is de griffier alleen verantwoordelijk.

Art. 7. De griffier houd korte notulen op alle de inkomende stukken en stelt daarvan een volledige kopij ter hand aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, zoomede aan de secretarissen-generaal, voor zooveel een ieders werkzaamheden aangaat.

Art. 8. De secretarissen-generaal, eenige aanschrijvingen,

besluiten of andere stukken geconcipieerd hebbende en die door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zijnde goedgekeurd, geven dezelve af aan den griffier ten fine van expeditie.

Art. 9. De kolonel en commandant der haven en de sabandhar en licentmeester zullen aan den griffier altijd in tijd kennis geven van het aanstaande vertrek van eenige schepen of vaartuigen, onverschillig welke destinatie.

Art. 10. De secretarissen generaal zullen tot hunne adsistentie hebben ieder twee of drie Europeesche klerken.

Art. 11. Aan den griffier zal worden toegevoegd voor de generale secretarij en onmiddelijk aan zijne orders gesubmitteerd:

een commies,
twee gezworen klerken, en
zes Portugeesche schrijvers.

11 Augustus. *Voorschrift nopens min- en over-wigten.*

De heer waarnemend president [der Hooge Regering] heeft van wegen zijne excellentie, den Maarschalk en Gouverneur Generaal, ter tafel geproduceerd, als:

een schriftelijk voorstel van hooggemelde zijne excellentie om de administrateurs voortaan niet alleen volgens de subsisterende bepaling verantwoordelijk te houden voor de minwichten, maar ook voor de overwichten, die op de goederen onder hunne administratie bevonden worden, in diervoegen, dat, buiten het vervallen van de laatsten aan den Lande, nog door hen zal moeten worden aangetoond, van waar zoodanige overwichten herkomstig en oorspronkelijk zijn, en dat, bijaldien die overwichten aanzienlijk mogten zijn, zonder dat bewezen kan worden, dat dezelve langs een regtvaardigen weg zijn verkregen, de administrateurs, bij wie dezelve gevonden worden, zullen worden gesteld in handen van het officie fiscaal om tegen hen te procederen over bij de aflevering gepleegt bedrog en als berovers van het credit van het gouvernement;

zoo is goedgevonden en verstaan zich met de motiven, in het opgemeld voorstel geallegeerd, te conformeren en het zelve dienvolgens te converteren in een decreet, zooals geschiedt bij dezen.

11 Augustus. *Last op de »gevaceerd" hebbende vendu-meesters de vendu-rollen te onderteekenen.*

Zulks werd bepaald »ten einde daardoor, in conformité aan het 6e artikel hunner instructie, een ieders verantwoordelijkheid te kunnen onderscheiden bij alle mogelijke te proflueeren nadeelen."

11 Augustus. *Regeling der prijzen van specerijen, enz. en van de verhouding, waarin deze aan vreemdelingen geleverd zouden worden.*

De aankomst ter reede Batavia van eenige Amerikaansche schepen gaf aanleiding:

Ten eersten: de prijzen der noten te bepalen op rd^s 2 : 24
de foelie op .... » 5 : 16
en de nagelen op .... » 1 : 12
of, wanneer over de noten gestort zijn geweest, » 1 : 2
alles zilver geld;

voorts de indigo, campfer en catoene garens op de tegenswoordige prijs te laten verblijven; en

Ten tweeden: de proportien, waarin deze producten door alle vreemdelingen zullen moeten genomen worden, te stellen als volgt:

van de noten .... ℔ 100
» » nagelen .... » 75
» » foelie .... » 20
» » indigo .... » 20
» » catoene garens .... » 50
» » campher .... » 40

doch met qualificatie om de inlandsche handelaren met de drie eerste artikelen na de opgemelde verdeeling te adsisteren

zonder tot het accepteren van indigo, catoene garens en campher verplicht te zijn.

14 Augustus. *Ampliatie van de instructie voor de generale rekenkamer.*

Ingevolge de reserve, voorkomende bij het 27e artikel van de instructie der generale rekenkamer en in ampliatie van dezelve, is besloten:

1° dat de verantwoording der verschillende administratien, begrepen onder het voormalige gouvernement van Java's Noord-Oostkust, aan de generale rekenkamer van Indiën voortaan op geene andere wijze zal geschieden, als thans en sedert de oprigting der gedachte kamer gebruikelijk is geweest; met dien verstande namelijk, dat van drie maanden tot drie maanden de reekeningen en ordonnantiën van elke administratie, zoowel onder de Samarangsche, als Sourabaijasche districten begrepen, aan de generale rekenkamer zullen worden ingezonden; en dat voorts na het uiteinde van ieder jaar de administratie-boeken zelve in originali aan dezelve zullen moeten worden overgegeven en wel uiterlijk voor den 1en Maart van het volgende jaar, op zoodanige poene voor degeenen, die daarin nalatig zullen blijven, als bij het 25e art. der instructie van de meermelde kamer ten aanzien van de dienaren op de buiten kantoren is bepaald;

2° te bepalen, dat voortaan de administratie-boeken der verschillende weeskamers, zoo te Samarang, als elders op Java of op de overige etablissementen van den staat in Indiën, mede jaarlijks ter visitatie en examinatie aan de generale rekenkamer zullen worden ingezonden.

En zal hiervan extract worden afgegeven aan den directeur-generaal van 's Konings finantien en domeinen, de generale rekenkamer, de prefecten op Java en wijders aan alle prefecten, gezaghebbers en commandanten, wien zulks mag aangaan, om te strekken tot derzelver informatie en narigt.

Zie ook 19 December 1808, 17 Januarij en 3 Februarij 1809.

15 Augustus. *Verkoop van landerijen in het voormalige regentschap Tangerang.*

Op 15 November 1809 zouden door vendumeesteren in het heeren-logement te Jakatra publiek verkocht worden:

N°. 1. De bazaar van Tangerang met de daarbij gehoorende grond, benevens een gedeelte van het land Grinding, van de zuidelijke scheiding van het land van den heer brigadier, von Lutzow, genaamd Wilgenburg of passer Baroe, tot aan de Noordelijke grenzen van het verhuurde land Tjunie, aan den suiker-molenaar Tan Lien verhuurt, uitmakende circum circa een uitgestrektheid gronds ter breedte van 2400 en ter diepte van ruim 600 roeden, gerekend van de rivier Tsjiedanie tot de spruit Sabie.

N°. 2. Een gedeelte van het land Grinding, strekkende van de Noordelijke grenzen van het opgemeld land Tjunie tot aan de uitmonding van de spruit Tjie-gronson in de rivier Tsjiedanie, breed circum circa 2400 en diep ruim 600 roeden, gerekend van de rivier Tsjiedanie tot aan de rivier Mentjerie.

N°. 3. Een gedeelte van het land Grinding, breed circum circa 3000 en diep ruim 600 roeden, waarvan de breedte zich bepaald van de uitmonding van de spruit Tjie-gronson tot aan de uitmonding van de rivier Tjitampoang en de diepte van de rivier Tsjiedanie tot aan de rivier Mentjerie.

N°. 4. Een gedeelte van het land Grinding, strekkende van de uitmonding van de rivier Tjictampoan tot aan de Noordwestelijke scheiding van het land Sading aan den voet van den berg Penankan, boven het gehugt Crauwang, bepalende zich de diepte van de uitmonding van de spruit Tjietras in de rivier Tjiekeniekie tot langs gemelde spruit, dewelke uit het gebergte ontspringt en thans de scheiding maakt tusschen het district Gobang en het land Sading, zijnde te zamen een uitgestrektheid lands van ruim 3000 roeden breed en 600 roeden diep.

N°. 5. Dat gedeelte van het land Sading, hetwelk tot dusverre onder het regentschap Tangerang heeft behoord.

N°. 6. De om de Oost leggende vijf kleine districten, Medan, Krangan, Rademangan, Jelletran en Linkong, te zamen breed, ten Zuiden en ten Noorden, 1690 roeden en bepaald tusschen de rivier Tsjiedanie en Anké.

N°. 7. De mede om de Oost leggende drie perceelen, Jampan-ilir, Salabantar en Caloerahan, gezamelijk breed 1873 roeden en insgelijks tusschen de rivier Tjiedanie en Anké besloten.

N°. 8. De om de Oost leggende landen, Penja-brahan, Janpan-oediek en het vruchtbare perceel Coripan, te zamen breed, ten Zuiden en ten Noorden, 4085 roeden en mede tusschen de rivier Tjiedanie en Anké besloten.

En zulks op de navolgende conditien, als:

1° dat de kooper van de bazaar Tangerang verdacht zal hebben te zijn, dat eenlijk de grond der bazaar met de daaraan geaccrocheerde privilegiën verkocht wordt, waaronder dus niet begrepen zijn de daarop staande, steene pedakken, als het eigendom van particulieren en niet van den Lande zijnde, en welker inwoonders dierhalven in het gerust en ongemolesteerd bezit van de woningen zullen moeten verblijven, onder deze conditie nochtans, dat de eigenaars van de pedakken dezelve grondhuur aan den kooper van de bazaar zullen moeten blijven betalen, die daarvoor in dit jaar betaald is, tegen rd[s]. 5 : 18, koper, voor ieder pedak, alsmede dat de inkomsten van de overvaart en tol zullen geheven worden op den tegenwoordigen voet ten behoeve van den kooper;

2° dat de bijzondere verpachtingen op de bazaar, als daar zijn de topbanen, madat-kitten, overvaart, de tol, arak, en het slachten van vee, voor dit jaar tot ultimo December zullen blijven almede op den tegenwoordigen voet ten behoeven van den kooper;

3° het gouvernement staat toe en guarandeert de bazaar, ingevolge de prerogativen, bepalingen en orders, voor de bazaars in het algemeen gearresteerd, alsmede dat in dies nabijheid geene andere previlegien tot het aanleggen

van een of meer bazaars, zoo lange deze bestaat, zal geconcedeert worden, terwijl deze bazaar ook niet zal mogen worden verlegt;

4° dat de koopers der perceelen om de Oost, hiervoren onder n°. 6 vermeld, zullen hebben in het oog te houden, dat daaronder niet begrepen is het district Babakan, betwelke door hun hoog Edelhedens bevorens aan den depattij van Tjie-anjor is afgestaan ter plaatsing van koffie-pakhuizen, alsmede niet dat gedeelte van het bij perceel 8 voorkomende land Coripan, waarop de schout verblijf houdt en in het vierkant bepaald wordt op 100 roeden;

5° dat onder de koop der voorschreven landerijen mede niet bedoelt wordt de onder het land Grinding om de West en onder het land Linkong om de Oost gehoorende landen, waarop olij- en suiker-molens geëtablisseerd zijn, dewelke nader distinct bij den verkoop zullen worden opgegeven;

6° dat de koopers der perceelen van het land Grinding gehouden en verplicht zullen zijn de publieke wegen te onderhouden in een rijbaren staat; dat de koopers zullen bezwaard zijn met de servituten, waaronder gemelde perceelen lands van oudsher mochten hebben gelegen, bij voorbeeld van wegen en passages over gemelde landen ten dienste van het algemeen of aangrenzende landen, het geven van water aan de naburige landen en wat dies meer is;

7° zullen de koopers gehouden zijn, boven de kooppenningen, te betalen de gewoone ongelden, bij den verkoop en opdracht van het door hun gemijnde land vallende.

Eindelijk wordt hierbij genoteerd, dat de koopers zich zullen moeten houden aan de bekende scheidingen, zonder dat men zich verbind aan de diepte of lengte, die hier eenlijk calculatief is opgegeven.

Gezamelijk brachten deze landen op eene som van 419,800 rijksdaalders, papieren geld.

15 Augustus. *Afschaffing van de »begrafenis-ongelden" voor lijken van in een hospitaal gestorven Lands-dienaren.*

Deze bedroegen 1 : 36 rijksdaalder voor elk lijk, waarvan de doodgraver kreeg 36 stuivers en het overige als »kerk regt" werd geheven.

De afschaffing geschiedde op grond, dat »alle Lands-dienaren actueel gratis in het hospitaal worden verpleegd".

Voor de lijken van vreemde zeevarende bleven de »begrafenis-ongelden" stand houden.

15 Augustus. *Spillage voor den baas van het reparatie-atelier van wapenen.*

Is besloten aan den baas van het atelier van reparatie der wapenen toe te staan de hierna gespecificeerde toera of spillage op het bewerken der onderscheidene metalen, als:

dertig percent op het nieuwe ijzer,
veertig » » » oude »
vijf en twintig percent op het staal,
» » » » » » rood plaat-koper,
dertig percent op het geel plaat-koper,

met dien verstande nochthans, dat hij gehouden zal zijn alle de metalen, welke hij ingevolge deze schikking mogte overwinnen, eerlijk aan het gouvernement te verantwoorden en niet strekken tot deszelfs particulier voordeel.

15 Augustus. *Organisatie van den Hoogen Raad van justitie, enz.*

Is goedgevonden en verstaan:

1° het ligchaam van den hoogen Raad van justitie alsnu te doen bestaan uit:
een president,
een vice-president,

vijf ordinaires raden en
twee extra-ordinaires raden;
en hun aan tractementen toe te leggen, als:

aan den president	rd^s 15000
» » vice-president	» 10000
» de ordinaires raden	» 6000
» » extra-ordinaires raden	» 4000

betaalbaar de helft in zilver en de helft in papiere geld;

2° provisioneel en tot zoo lang door Zijne Majesteit den Koning daaromtrent anders zal zijn beschikt, het costuum van welmelden hoogen Rade en deszelfs ministers te bepalen tot een zwart kleed, driekanten hoed en degen;

3° het getal en de inkomsten van den griffier, advocaat-fiscaal en verdere ministers en suppoosten van gedachten Rade te laten op den tegenwoordigen voet, doch de post van water-fiscaal geheel in te trekken en de werkzaamheden van dezelve over te brengen op den advocaat-fiscaal met behoud der suppoosten van den water-fiscaal en hetgeen hem tot dedommagement zijner onkosten is toegestaan;

4° de veranderingen, welke overigens in de manier van procedeeren en de instructiën der suppoosten van den Raad of in eenig ander gedeelte der inrigtingen noodzakelijk mogten zijn, over te laten aan den nieuw te benoemen Raad van justitie en denzelven te demandeeren om daaromtrent na bevinding van zaken de noodige voorstellen te doen; en

5° ter bevordering der justitie, in het tegenswoordig gebrek aan bekwame practizijns te voorzien door het benoemen van twee gesalarieerde procureurs, op dien voet, dat het hun toegelegde salaris eenlijk strekke tot goedmaking der kosten en voorschotten, die zij in de eerste twee à drie jaren van hun practijk verplicht zijn te dragen en om inmiddels ook niet geheel van een middel van bestaan te zijn ontbloot; voorts dit salaris te bepalen voor den eenen op rd^s 3000 en voor den andere op rd^s 2400 's jaars, om 's jaarlijks met een derde te worden verminderd en met het uiteinde van het derde jaar geheel te cesseeren

15 Augustus. *Instructie voor den Hoogen Raad van justitie van Hollandsch Indië, residerende te Batavia.*

Art. 1. De Raad van justitie zal bestaan uit één president, één vice-president, vijf ordinaris en twee extra-ordinaris Raden, als ook gesterkt en voorzien wezen met een advocaat-fiscaal, alsmede een secretaris of griffier en twee gezworen klerken, alle bekwame en wel gequalificeerde personen; en zullen voortaan genoemd en gequalificeerd worden: de president en raden van den hoogen Raad van justitie van Hollandsch Indiën.

Art. 2. Het zegel van den Raad zal zijn het gouvernements zegel met het opschrift: hooge Raad van justitie van Hollandsch Indiën, en zal door den president in bewaring gehouden worden, ten einde daarmede alle brieven en papieren van justitie te zegelen.

Art. 3. En zullen in voorschreven Raad niet te gelijk mogen fungeren vader en zoon, schoon-vader en schoon-zoon of broeders en zwagers, mits nochtans dat zoodanige opkomende affiniteit geen verhindering zal geven.

Art. 4. Vervolgens zullen de raden ook niet mogen jugeren in zaken der geenen, die hen lieden bestaan tot in den zesden graad, inclusive, zoo in consanguiniteit, als in affiniteit.

Art. 5. Geene van de raden zullen pagters, noch medestanders, nochte ook borgen ofte contra borgen derzelver, direct of indirect mogen wezen.

Art. 6. Zij zullen mede geene giften, gaven of geschenken aannemen van iemand, die voor den Raad eenig proces of andere zaak heeft of zal krijgen, sub poene van de wet, bij placcaat van den $\frac{2}{9}$ Februarij des voorleden jaars op het accepteren van geschenken bepaald.

Art. 7. Item zullen die van den Raad partijen, die voor haar eenig proces hebben of apparent staan te krijgen, in hunne zaken geen advies of raad geven; en, bij aldien een der leden iemand onwetend mogte eenig advies of raad gegeven hebben en dat die zaak naderhand voor den Raad geven-

tileerd wierd, zoo zal de zoodanige gehouden zijn zich zelven daarvan te excuseren, op poene van voor de eerste reis van hunlieder ambt en dienst voor den tijd van een jaar gesuspendeerd en voor de tweede reis van staat en digniteit gepriveerd te zullen worden.

Art. 8. Niemand uit den Raad zal de geheimen, gehouden besoignes, raisonnementen en deliberatien over de zaken, aldaar litis pendent of verhandeld wordende, mogen releveren, op gelijke poene, als in het even voorgaande artikel.

Art. 9. Alle jaren, den eersten regtdag na nieuw jaar, zal ieder lid des Raads in handen van den president en die wederom van den vice-president of volgenden raad den eed van purge moeten afleggen, in maniere als volgt:

Wij verklaren en zweren het voorleden jaar van niemand, die voor dezen Raad te doen heeft gehad of apparent stond te doen te krijgen, eenige geschenken, klein of groot, ontvangen of genoten te hebben, noch wij zelven, noch onzes wetens onze huisvrouwen, kinderen, famillien of wie het ook mogte wezen, die ons mogen aangaan, directelijk noch indirectelijk, gelijk wij ook voortaan beloven ons daarvoor heiliglijk en religieus te wagten; tot bekrachtiging van dien zeggende:

Zoo waarlijk helpe ons God Almachtig.

Art. 10. Ook zal ieder lid gehouden zijn op de minste suspicie zich tegen den anderen invoege voorschreven te zuiveren.

Art. 11. Insgelijks zullen de partijen of een derzelven, op welke suspicie valt, bij eede gehouden wezen te verklaren, dat zij aan niemand van den Raad, directelijk of indirectelijk, ietwes hebben beloofd ofte ook zullen beloven te geven.

Art. 12. De voorschreven president en raden zullen justitie administreren en regt doen in den naam en van wegens Zijne Majesteit Louis Napoleon, Koning van Holland.

Art. 13. Des dat zijlieden alle de geenen, die des requireren, zonder aanzien van personen, hetzij rijk of arm, groot of klein, van wat staat of conditie hij zoude mogen wezen,

zonder gunst, vreze, simulatie of dissimulatie, regt en justitie doen, vervolgens hare gewijsdens, zoo sententien, decreten, ordonnantien als appoinctementen, doen executeren en ten effecte brengen.

Art. 14. Tot welken einde dan ook alle de respective officieren in Hollandsch-Indiën, niemand uitgezonderd, worden gelast en geordonneerd, gelijk zij uit krachte dezer gelast en geordonneerd worden, dat zij, op vermaning en autorisatie van voorschreven president en raden, haarlieder fiscaal, ministers, deurwaarders en substituten tot het executeren van de gewezene sententien, decreten, ordonnantien en appoinctementen behoorlijke assistentie zullen doen, op verbeurte van hunlieder ambten en geëvenredigde correctie, naar exigentie van zaken.

Art. 15. De ordinaire vergaderingen, regtdagen en rolle van voorschreven Raad zullen op Woensdag, des morgens ten half acht uren, gehouden en verders aldaar, na het afloopen van de rolle, gedepecheerd worden de gepresenteerde requesten, dewelke aan den president zullen worden overgegeven ten fine daarop door den griffier of secretaris te doen appointeren, zoo en in diervoegen, als bij den Raad zal wezen geconcludeerd, waarna dezelve ten spoedigsten door den griffier of secretaris getekend en aan de supplianten uitgegeven zullen worden.

Art. 16. En zullen de ordinaris vacantien voor gemelden Rade wezen van den eersten Woensdag in October tot den eersten Woensdag in November en van den tweeden Woensdag in Maart tot den eersten Woensdag in April.

Art. 17. Bij het examineren, visiteren en afdoen van processen zullen omtrent het criminele geen minder als zeven en aangaande het civile niet minder als vijf raden moeten present zijn, van het begin tot het einde toe.

Art. 18. Item zullen de voorschreven president en raden in de raadkamer, zoo op ordinaire, als extra ordinaire vergaderingen, verschijnen en van 's morgens ten half acht tot elf uren aldaar moeten blijven of wel zooveel langer, als de

zaken naar het oordeel van den president zullen vereischen, zonder eerder te mogen scheiden, tenzij om gewigtige en gefundeerde redenen.

Art. 19. Vervolgens zullen de leden van den Raad haar op de voorschreven vergaderdagen niet mogen absenteren dan met voorkennisse van den president ofte van dengeenen, die in zijne plaats presideren zal.

Art. 20. De Raad voorschreven zal kennis nemen van alle zaken van appel en reformatie, die van den geregte van Batavia en de verdere, respective, judiciële collegiën op alle buiten-kantoren, voor zooverre dezelve niet zijn van het ressort van de hooge militaire vierschaar, item van alle andere lagere regtbanken aan haar moeten devolveren, alsmede van zaken in materie van reductie, van uitspraken van arbiters ofte goede mannen.

Art. 21. In voege dat van nu voortaan alle verzoeken van reductien, reformatien en appellen, niet alleen zonder, maar ook met de clausule van relief jegens de indebite interjectie, verheffing en prosecutie der appellatien, aan den meergemelden Raad van justitie direct zullen worden gedaan en dat ook aan haar de stukken, in de vorige instantien gediend hebbende en overgelegd zijnde, onder eenen ordentlijken inventaris, behoorlijk geëvangeliseerd, per missive zullen worden toegezonden.

Art. 22. Item zal bij den voorschreven Raad ter eerster instantie kennis worden genomen van zaken, in welke bij voorschreve en andere regteren regt geweigerd ofte onbehoorlijk gedilaijeerd wordt, bij wege van evocatie.

Art. 23. Voorts zal dezelve Raad exactelijk doen informeren en inquireren op de abuizen en delicten van alle de fiscaals, bailluwen, landdrosten en andere officieren, fungerende in Hollandsch Indiën, en, die gehoord zijnde, dezelve naar gelegenheid van zaken corrigeren; en, indien bevonden wordt, dat zij bij merkelijke redenen schuld hebben, hen bij provisie mogen suspendeeren van hare diensten en officiën, waarvan door den president immediaat aan de hooge regering kennis

zal gegeven worden omme die bedieningen intusschen te kunnen suppleren.

Art. 24. Ook zullen de voorschreven president en raden in de eerste instantie tot maintien van het regt, de waardigheid en souvereiniteit van Zijne Majesteit den Koning van Holland, mitsgaders de publieke finantien en domeinen, justitie expediëren, doch, voor zooverre de twee laatstgemelde objecten aangaat, daarin niet termineren, nog sluiten, zonder dat de president en raden de hooge Indische regering deswegens alvorens hebben geadieerd.

Art. 25. Alle zaken, zoo civiele, als criminele, concernerende 's gouvernements dienaren, uitgezonderd degeenen, welke tot de jurisdictie van de hooge militaire vierschaar behoren, ook zoodanige personen, die ten genoegen der hooge regering uit 's Lands dienst worden ontslagen, behoudens hare rang en qualiteit, die zij in den dienst hebben gehad, item alle, die uit 's Lands kassa eenig kostgeld en gage genieten, bekomen en behouden, zullen ter eerster instantie voor den Raad van justitie worden geventileerd.

Art. 26. En wanneer tusschen burgers of andere in- of opgezetenen en Lands dienaren gedelinqueerd wordt, zal de officier, dewelke bij preferentie de delinquanten eerst in arrest of hechtenis heeft gesteld ofte op het delict begonnen is informatiën in te winnen, dezelven, zoowel 's Lands dienaren, als de burgers, in- of opgezetenen voornoemd, en zoo vice versa calangeren en te regt stellen voor gemelden Raad van justitie.

Art. 27. Item zal voorschreven Raad in den eersten kennis nemen van zaken, rakende vreemde kooplieden, geene vaste woonstede ofte residentie onder 's Konings gebied hebbende, hetzij dat dezelve op Batavia kwamen te delinqueren ofte tegens den andere eenige actien wilden institueren, dan wel door wie het zij, in regten betrokken mogten worden, zulks, dat alle arresten en provisiën van justitie, concernerende voorschreven, vreemde kooplieden, bij denzelven Raad zullen moeten verzocht en verleend worden.

Art. 28. Item van zaken van admiraal- en piraatschap of die concernerende de zeevaart, wanneer namelijk vreemde natien haar volk of schepen buiten 's Lands in het ressort van Hollandsch Indiën ofte in de zeeën van dien beschadigd hadden die van het gouvernement, alsmede de burgers en inwoonders van Batavia, dan wel de op- en ingezetenen van deszelfs koloniën en wat des meer zij.

Art. 29. Zullen ook voor den Raad komen in rauactie alle de zaken, concernerende tollen, pagten en licenten, waaronder ook begrepen zijn alle openbare tappers en herbergiers, dewelke maandelijks de pagten moeten opbrengen.

Art. 30. Mitsgaders alle zaken in materie possessoir, met hetgeene daaraan dependeerd, als van maintenue, spolie en complaincten, zoowel tusschen op- en ingezetenen der kolonie, als vreemdelingen en naburen.

Art. 31. Weduwen, weezen en andere miserabele personen zullen ook ter eerster instantie hare zaken voor den Raad mogen brengen, doch niet wanneer dezelve bij cessie of transport zijn gekomen aan de actien van alle zulke personen, welke niet ter eerster instantie onder de judicature van den Raad behoren.

Art. 32. Item zal de Raad kennis nemen van zaken, rakende de munten, dat is te verstaan, bij aldien iemand, van wat conditie of staat hij mogte wezen, de munten van Zijne Majesteit den Koning, hetzij dat die zijn van de gewezene generaliteit of van de voormalige zeven provintien, dan wel andere, die in Hollandsch Indiën gangbaar zijn, had gemaakt, vervalscht of besnoeid.

Art. 33. Die geene, die onder eenen dagelijkschen regter in Indiën zijn gezeten, zullen, gelijk tot nog toe is gebruikelijk geweest, de een den anderen niet mogen verbieden elders te regt te staan bij prorogatie of onderwerpingen van jurisdictie in zaken, niet excederende de somma, tot welke hunnen dagelijkschen regter is toegestaan bij arrest te wijzen, tot hoeverre mede zal cesseren de vergunning, gegeven aan weduwen, weezen en andere miserabele personen.

Art 34. Doch partijen wonende onder verscheidene regters, zullen de debiteurs bij prorogatie van jurisdictie niet betrekbaar wezen voor den Raad van justitie, ten ware zij haar zelven uitdrukkelijk en specifiek de jurisdictie van den voorschreven Raad hadden onderworpen en de actien waren surpasserende de somma van 50 rijksdaalders.

Art. 35. Vervolgens zal gemelde Raad ook kennis hebben en nemen van alle criminele zaken en excessen, die verjaard en ongecorrigeerd gebleven zijn,

Art. 36. De Raad van justitie zal de autoriteit en de magt hebben om te examineren de stukken en proceduren, waarop bij de lage regtbanken in Hollandsch Indiën extra ordinaris geprocedeerd en de straffe des doods niet geinfligeerd is geworden, ten fine te onderzoeken, of het delict naar zijne qualiteit is geëstimeerd en gestraft geworden; en zullen dan ook de lage regtbanken gehouden zijn de voorschreven processtukken in voege, als die mogten zijn gesloten, behoorlijk geëvangeliseerd, aan gemelden Rade op de eerste aanmaning over te geven of te zenden.

Art. 37. Item zal dezelve Raad alle personen, uitgezonderd in zaken, behoorende tot de jurisdictie van de militaire vierschaar, bij preferentie mogen ontvangen ter purge.

Art. 38. De Raad zal ook kennis hebben en neemen van zaken, alwaar van ondeugdelijkheid gecalangeerd worden costumen, gewoontens, keuren of herkomen; ook dezelven mogen declareren corruptele en die als ondeugdelijk aboleren en te niet doen, bij aldien zal bevonden worden, dat het alzoo behoorde te geschieden.

Art. 39. Daartegen zal de Raad van justitie haar niet bemoeijen en bekreunen met het verleenen ofte depecheren van beneficien van inventaris, requesten civile tot relevementen van contracten, substantiele en extra judiciele bezwaarnissen, nochte van mandamenten van cessie, respijt en inductie, nochte van brieven van gratie en pardon, maar zullen alle dezelven verzocht en geëxpedieerd worden bij den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën, doch met com-

mittimus aan den Raad ten fine van interinementen, waaronder nochtans niet worden begrepen brieven van abolitie en pardon, gewezen naar sententie, die de souverein zonder interinement ex infinito gratiae potestate zoude kunnen verleenen.

Art. 40. Echter zal de Raad mogen decerneren en verleenen requesten civiel om gereleveerd te worden van fouten, omissien en verzuimenissen, in judiciele actens geschied, te weten van verloop of verstek van peremptoire dilaijen, fatale tijden en andere diergelijken.

Art 41. Ook zal de Raad bevoegd wezen aan een iegelijk te verleenen mandamenten en interdictien poenaal van arresten, item om ex lege diffamari actie te institueren, waaromtrent voor denzelven Raad zal worden geprocedeerd, zooals tot nog toe aldaar gebruikelijk is.

Art. 42. Voorts zal de Raad verpligt zijn, wanneer eenige van hare mandamenten, provisien van justitie, sententien, appointementen, en wat des meer zij, zouden moeten worden geëxploicteerd ofte geëxecuteerd aan personen, in het vaderland of op de buiten kantoren in Indiën gedomicilieerd en bescheiden, alle zulke mandamenten, etc., benevens een notul, in Rade van Indiën over te geven, met verzoek, dat dezelve mogen worden verzonden ter plaatse, alwaar de gedaagdens en gerequireerdens zich onthouden, ten einde aan die naar hunne forme en inhoude te kunnen worden geëxploicteerd.

Art. 43. Gouverneur Generaal en Raden van Indiën op eenige voorkomende zaken, de justitie betreffende, of anderzints verlangende in te nemen het berigt, consideratien of advies van den hoogen Raad van justitie of dezelven Raad aan hunlieden iets voor te dragen hebbende, zal voortaan al zulks geschieden schriftelijk bij besloten missive, behoorlijk en met observantie van de noodige egards gecoucheerd.

Art. 44. Gouverneur Generaal en Raden vermenende te moeten verleenen provisionele of onbepaalde surcheance van de bij den hoogen Raad aanhangige procedures of wel te moeten overgaan tot eene dadelijke opheffing en vernietiging

van dezelve, zullen president en raden, nadat hun het extract der resolutie dien aangaande zal zijn ter hand gesteld, daarin berusten, behoudens echter de faculteit, welke hun bij dezen wordt gelaten, om zich, door zoodanige resolutie bezwaard achtende, hunne belangen daartegen bij Gouverneur Generaal en Raden in te brengen, met vrijheid om, wanneer Gouverneur Generaal en Raden des niettemin bij hun genomen besluit mogten blijven persisteren, onder obedientie aan het voornoemde besluit, van deze zaak met overzending der stukken, daartoe betrekkelijk, aan den Minister van Zijne Majesteit tot de zaken van koophandel en koloniën kennis te geven.

Art. 45. Daarenboven zullen de president en raden van justitie, zoo dikmaals zulks op eene verzekerde wijze geschieden kan, gehouden zijn, buiten en behalven de justitiële rollen, direct aan voormelden Minister tot de zaken van koophandel en koloniën een summier berigt of rapport, bij forme van eene missive, toe te zenden en het duplicaat daarvan alvorens bij de hooge regering over te brengen, inhoudende een succint relaas van de voornaamste voorvallen en behandelingen van zaken in voorschreven Rade.

Art. 46. Laastelijk zullen de president en raden van justitie bij de aanvaarding hunner bedieningen in handen van Gouverneur Generaal en Raden afleggen den navolgenden eed:

Eed voor den President en Raden van justitie.

Ik belove en zwere Zijne Majesteit, den Koning, als mijnen hoogen en doorluchtigen souverain, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën gehouw en getrouw te wezen; de secreten der kamer aan niemand te openbaren; van niemand, die voor den Raad processen heeft ofte apparent hebben zal, eenige giften ofte geschenken te ontvangen, directelijk of indirectelijk; mitsgaders goed, kort regt ende justitie aan ieder te administreren, zonder oogluiking, simulatie of dissimulatie, aanzien van personen, haat ofte gunst, gelijk als een vroom en opregt regter toestaat en betaamd, alles

agtervolgens de ordres, instructien en placcaten, daar omtrent geëmaneerd of nog te emaneren.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Art. 47. Alle vorige ordonnantien en instructien, voor den hoogen Raad van justitie te Batavia vastgesteld, voor zoover dezelve met den inhoud dezes mogten strijden, worden bij dezen gehouden voor geaboleerd.

Zoo is het, dat wij ontbieden en bevelen den hoogen Raad van justitie van Hollandsch Indiën, het collegie van Schepenen dezer stad, nevens alle officieren en justitieren, en generaal elk en een iegelijk, die het zoude mogen aangaan, om zich dien overeenkomstig te gedragen.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze, zoo op Batavia als de verdere bezittingen van Zijne Majesteit in Oost-Indiën, worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaatse, waar men gewoon is publicatiën en affictiën te doen, mitsgaders worden afgekondigd ter audiëntie van de rolle van voornoemden Raad.

15 Augustus. *Verwisseling van kleine, onbruikbaar geworden credit-brieven.*

Is goedgevonden, met alteratie van het besluit dezer regeering van den 14en Juli jongstleden, president en Schepenen van Batavia te chargeeren met de inwisseling van de oude en onhandelbaar geworden kleine credit-brieven van rds 10, 5, 3, 2 en 1 tegen afgave van de ingevolge besluit van den 13en Maart jongstleden aangemaakte en bij publicatie van den 14en Juli daaraan volgende gangbaar verklaarde credit-brieven van rds 10, 5, 3, 2 en 1 en den tijd dier in- en verwisseling te bepalen tot ultimo November aanstaande.

Op 24/30 November 1809 is de termijn voor de verwisseling verlengd tot ultimo Januarij 1810. — Zie ook 2 Sprokkelmaand 1810.

15/29 Augustus. *Verbod tegen den uitvoer van koper geld naar de groote Oost. — Voorschriften nopens wissels en crediet-brieven uit dat gedeelte van Indië.*

Is goedgevonden:

1° de in kas getelde gelden aan de houders der wissels en crediet-brieven alsnu te doen restitueeren met de bij deze regeering bepaalde agio van 100 percent;

2° de Oostersche gouvernementen aan te schrijven om deze regeering in den aanstaande, ter voorkoming van alle verkeerde praktijken, bij tijds te informeeren, of de op wissels geschoten gelden of de verleende crediet-brieven werkelijk geen anderen oorsprong hebben dan uit aangebragte en verkogte koopmanschappen dan wel uit in kas getelde gelden;

3° aangezien het koper geld op Ambon en Banda pari aan het zilver geld wordt geaccepteerd en hiervan door particuliere handelaars, in prejudicie van het gouvernement, gretig wordt geprofiteerd, den uitvoer van koper geld, zoo van Batavia, als Java, naar de groote Oost en den invoer van hetzelve aldaar bij een publicatie te verbieden, sub poene, dat de overtreders aan lijf en leven worden gestraft.

17 Augustus. *Vermeerdering van het aantal leden van de hooge militaire vierschaar van acht tot tien.*

Zulks geschiedde »ter voorkoming van alle vertraging, die door de absentie van sommige leden, welkers diensten dikwerf elders worden gerequireert, aan een prompte afdoening zoude kunnen worden toegebracht".

Zie ook 22 April 1808.

24 Augustus. *Bepalingen nopens het pennisten-gesticht te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

1° dat, zoodra het oude gesticht zal wezen ontruimd en de

pennisten in het gouvernementshuis zullen zijn overgegaan, alle bevorens, Landswegen gedane verstrekkingen en toelagen cesseeren en de pennisten eenlijk zullen jouisseeren van het genot eener vrije woning, het een en ander in te gaan met ultimo dezer;

2° dat de roerende omslag van het gesticht van slaven, meubelen, kombuis-goederen, etc. bij publieke vendutie ten behoeve van het fonds door de administrateurs-generaal zullen worden verkocht;

3° dat het rendement dezer vendutie, nevens het fonds van het gesticht, actueel groot rd^s 9287 : 18 : 8, daaronder gerekend rd^s 96 : 18 : 8 zilver geld, zal blijven geaffecteerd tot een fonds om daarvan aan ieder uitkomende en een der vertrekken van het gouvernementshuis in te trekken pennist door directeuren te doen uitkeeren, rd^s 100, papiere geld, ten einde daarmede in zijne eerste en dringende behoeften te kunnen voorzien;

4° om het besluit dezer regeering van den 26^en Augustus 1788, volgens welke de verdubbeling van het zegel en expeditie-geld van sommige actens ten behoeve van het gesticht der pennisten pleegt te worden geheven, zoomede te doen cesseeren de voordeelen, welke het gesticht uit de van Landswege verkocht of verpacht wordende amfioen was genietende; en

5° de ontvanger-generaal, Barends, als kassier en den finantie-boekhouder, Bachman, als consumtie-boekhouder van het gesticht te dechargeeren en de voormelde kas voortaan te stellen onder administratie en verantwoording van den 2^en directeur, mitsgaders de overgelegde concept-bepalingen nopens het toeverzicht over en het verblijf der pennisten en de daartoe gereed gemaakt wordende kamers in het gouvernementshuis te arresteeren.

24 Augustus. *Bepalingen ten aanzien van »de gecon»questreerde, Bantamsche landen" beoosten de Tjikandi.*

Is goedgevonden en verstaan:

1° als vervallen te verklaren alle heffingen, die tot nu toe gedaan zijn van de zoogenaamde Oosterlingen en van de abdiers of rijksslaven, aangezien na het gedaan conquest deze distinctie, bij de Bantammers in gebruik, van zelve is vervallen en alle opgezetenen op eene gelijke wijze behooren behandeld te worden;

2° om hetgeen in deze landen tot het materieele behoort als nu onder Schepenen te stellen en het personeele aan den drost gedemandeerd te laten.

24/29 Augustus. *Verbod tegen den uitvoer van rijst.*

Is goedgevonden om, nademaal de verzorging van onze eigene ingezetenen natuurlijk zwaarder behoort te wegen, als het voordeel, andersints uit het debiet van rijst aan de overwalders voor den Lande te behalen, den uitvoer van rijst naar alle plaatsen, buiten het eiland Java gelegen, behalve nochthans onze eigene bezittingen in de groote Oost, gedurende de presente schaarsheid van dien korl en tot nader order te verbieden op poene van confiscatie bij agterhaling van de rijst, die tegen dit verbod mogt worden geëxporteerd, een derde voor den aanbrenger en twee derde voor dengenen. die de calange doet, daarvan echter uitgezonderd de consumtie voor de equipages der vertrekkende schepen en vaartuigen, gerekend op 40 ponden per hoofd, 's maands, mits voor ieder vaartuig de hoeveelheid van een koijang niet excedeerende; en om wijders de gemeente hiervan bij billet te informeeren.

Ongunstige berichten nopens den aanstaanden rijst-oogst in den Oosthoek gaven aanleiding tot dit verbod.

24 Augustus / 5 October. *Verpachting van eenige Bantamsche districten.*

Op den 1sten November 1809 zouden in het stads-heerenlogement te Batavia, ten overstaan van de administrateurs-generaal en in tegenwoordigheid van den drossaard der Bataviasche ommelanden, publiek verpacht worden de na-

volgende, tot de »geconquesteerde" Bantamsche landen behoorende en tot dat tijdstip onverhuurd gebleven districten:

»N°. 1. Pasilian, Moentjoen, Passar-boentoe en Djenggot; alle 4 te samen.

N°. 2. Tjengatti, Tjakon, Patra-sana en Tjecande; mede alle vier te samen.

N°. 3. Bollan, Petjoen, Tjelaban, Tjicadoe, Tjelejet, Janlappa, Majack, Tjikopo en Tjerenan; alle 9 te samen".

Deze landen zouden verpacht worden op de onderstaande voorwaarden:

Art. 1. De voornoemde drie perceelen zullen worden verpagt voor drie agtereen volgende jaren of van primo Januarij 1810 tot den laatsten December 1812, terwijl nogtans gemelde landen door de huurders dadelijk na de verpagting zullen kunnen worden aanvaard, zonder dat de betaling der pagtschat eerder zal ingaan als met den dag van het bepaalde termijn.

Art. 2. Onder de districten Pasilian en Djenggot, gehoorende tot het 1e perceel, onder het district Patra-sana, sorterende tot het 2e perceel, en onder de districten Tjelejet en Janlappa, zijnde gedeeltens van het 3e perceel, zijn niet begreepen de houtbosschen en districten van denzelven naam, welke, bereeds in administratie aan anderen zijnde afgestaan, in deze contrijen gevonden worden, aangezien dezelve afzonderlijk zijn verhuurd, waaromme de pagters der thans verpagt wordende percelen in de voormelde, reeds verhuurde bosschen en districten niet zullen mogen kappen, laten kappen of iets verrigten, hetgeen ten nadeele van deszelfs huurders zoude kunnen strekken.

Art. 3. De pagters zullen de voormelde landen behoorlijk moeten beheeren en cultiveren, alle mogelijke verbeteringen op dezelve introduceren, de op- en ingezetenen billijk behandelen en dezelve niet vexeren en trachten de inkomsten en dus de waarde van de landen zelve onder een geregeld bestier steeds te doen vermeerderen.

Art. 4. Zij, pagters, zullen niet vermogen in te vorderen eenige heffingen, die bevorens door of van wegen het Bantamsche hof zijn gedaan van de zoogenaamde Oosterlingen en van de abdiers of rijksslaven, aangezien, deze heffingen vervallen zijnde, alle de in- en opgezetenen gelijk moeten behandeld worden.

Art. 5. Voor zooverre op de voormelde landen houtbosschen gevonden worden, welke niet afzonderlijk verhuurd zijn, zullen de pagters zorge moeten draagen, dat dezelven niet bedorven, maar behoorlijk gekapt en geconserveert worden.

Art. 6. Aan de onder perceel 2 leggende overvaart van Tjikande zal de pagter van dat perceel voor zijne rekening eene behoorlijke sassak moeten onderhouden en de passage van alle transporten over dezelve ten allen tijde gemakkelijk maken.

Art. 7. Voor zooverre over deze verpagte landen publieke wegen lopen, zullen dezelve door de pagters in een behoorlijken staat moeten worden onderhouden en de daar zijnde bruggen en sassaks altijd in een goeden staat van passage moeten zijn.

Art. 8. De opgemelde percelen zullen overigens bezwaard blijven met die servituten, aan welke de daarbij voorkomende districten tot dus verre zijn subject geweest.

Art. 9. In gevalle wordt bevonden, dat aan de voormelde conditien niet wordt voldaan, zal de pagt geannulleerd worden en de pagter gehouden zijn te betalen de schade, door zijn verzuim of slegte directie geleden.

Art. 10. Bij de verpagting, en voorts ieder jaar, zal de pagt voor het komende jaar vooruit moeten worden betaald in brieven van crediet en geteld aan handen van den ontvanger-generaal.

26 Augustus. *Intrekking der verstrekking van wijn aan hospitalen.*

Dit stuk is niet aangetroffen, maar vermeld gevonden in het werk van Daendels, staat der Ned. O. I. bezittingen, bladz. 84, noot, waar als redenen voor de intrekking worden opgegeven, dat arak met water, citroen en suiker voor de

»gemeenen" even dienstig was als wijn, terwijl de tractementen der officieren en civiele ambtenaren hen in staat stelden zich de noodige ververschingen te verschaffen.

27 Augustus. *Geneeskundige behandeling van zieke, tot ketting-slag veroordeelde vrouwen.*

Is besloten de zieke ketting-meiden in het Chineesch hospitaal te Batavia te laten verplegen en zulks tegen betaling van twee stuivers, daags voor iedere zieke of op zoodanige andere voorwaarden, als het collegie van Boedelmeesteren zal kunnen voordragen.

29 Augustus. *Tarief voor het inkoopen te Samarang en te Soerabaija van marine-benoodigdheden.*

Ter approbatie voorgedragen zijnde het volgende tarief:

te Sourabaija:

voor een pikol werk..............	rds 15	à 20	
» » » oud werk voor lijnen enz.................	» 15	» 20	
» » » aardolie..	» 4½, 5	» 6	
» » kan jarak dompel-olie.....	»	....	
» » » kameerie-olie.	16	» 20	sts
» » pond inlandsche harpuis. .	—	» 6	»
» 100 ps stroolappen, gerolde voor zeilen, lang 2½ à 3 vm......	» 10	» —	
» een stroolap, fijne gerolde voor zeilen, lang 4½ à 5 vm......	14	» 15	»
» een ps bamboes voor pangillings..	30	» 40	»
» » » » , groote voor panne bouwen.............	30	» 40	»
» » » kleine.................	10	» 15	»
» » » bamboes voor zetstukken of wattangs...........	3	» 4	»
» » » bamboes in soorten....	4	» —	»
» » ℔ zwartsel.............	» 1	» —	

voor zeilvallen of bamboetangs, groote	rd^s 2	à —	
» » kleine..............	» 1	» 12	
» een p^s karbouwhuid..........	35	» 40	st^s
» » vel inlandsch pompleer ...	» 2½	» 3½	
» » » » boeileer.....	» 2, 2½	» 3	
» rauwe huiden, het stuk.......	30	» 40	»
» een koijang kalk	» 1,4 2,2	» 2¼	
» » duizend p^s adappen.......	» 2	» 2½	
» » p^s groote mat	» 10, 12	» 15	
» » » kleine houten anker voor kannonneerprauwen	» 2	» 3	
» » p^s groote dito voor paduakans en brikken	» 5, 8	» 10	
» » stuk Grissees zesdraads linnen van 10 ellen lang....	» 2½	» 3	
» » stuk dito vierdraads.......	» 2	» 2½	
» » » vadem brandhout, lang 18 en hoog 6 voeten.....	» 10, 11	» 12	

en te Samarang:

voor een pikol werk	rd^s 25	» —
» » » Manilla's dammer ...	» 15	» —
» » » inlandsche harpuis...	» 11	» —
» » p^s zeilval, kleine of pandans	» 1	» 12
» » » » groote of pandans.	» 2	» 24
» groote bamboes tot pangilings	» 1	» 32
» 100 p^s kleine, dito...........	» 20	» —
» 100 p^s stroolappen, fijne tot zeilen	» 10	» —
» een cranjang schulp kalk tot dompel...	» 20	» —
» 10 bossen agul-garen tot het naaien der zeilen...........	» 1	» —
» 100 p^s dubbelde, groote cadjangmatten.....................	» 15	» —
» 1 groote vadem brandhout, lang 18 en hoog 6 v^m rd^s koper ...	» 14	» —

alles in zilvere muntspecie, uitgezonderd het laatste artikel.

Is besloten gemeld tarief te arresteeren, gelijk hetzelve gearresteerd wordt bij dezen, nogtans met last aan den commissaris-generaal der marine om, zoo lang het werk van oud touw op Semarang tegen geen mindere prijzen zal te bekomen zijn, als bij dat tarief vermeld is, daarvan verzending van Sourabaija derwaarts te doen, terwijl de inkoop of aanbesteding van benoodigdheden voor de marine op Batavia voorreerst zal blijven op den tegenwoordigen voet, mits geschiedende door de personen, die daartoe bij de aanstaande reglementen op de administratie van de marine zullen worden geautoriseerd.

Zie ook 7 Julij 1809

29 Augustus. *Splitsing van het regentschap Krawang, enz.*

Is goedgevonden en verstaan:

Ten eerste: enz.

Ten tweede: het regentschap Krawang te splitsen en al, hetgeen aan de linkerhand van de rivier Tjitarum ligt, te voegen bij de Bataviasche ommelanden onder de jurisdictie van president en Schepenen van Batavia voor het materieele en onder den drossaart over de gedagte ommelanden voor het persooneele.

En dat gedeelte 't welk aan de regterhand van evengemelde rivier gelegen is, te vereenigen met het regentschap Sumadang.

Ten derde: de post van huurder en opziender der Crauwangsche houtbosschen te vernietigen.

Ten vierde: aan den regent van Sumadang de volgende voordeelen te doen behouden:

1° de 36 stuivers, die hij van de kleine pikol koffie geniet;

2° het privilegie tot het houden van amfioen-kitten, mits de amfioen nemende van den prefect;

3° de tjoekee of de tiende van het rijst-gewasch; en

4° de vrije aankap van het weeke hout voor brand, mits daarvan aan de koopers, die hetzelve in eenige massa willen inslaan, aflevering doende aan de oevers der stranden tegen vastgestelde prijzen.

Ten vijfde: den prefect der Jaccatrasche en Preanger-Regentschappen te gelasten om, de concert met den regent van Sumadang, een plan voor te dragen, zoo van de prijzen, als van den voet, waarop dit hout aan de koopers zal worden geleverd; en

Ten zesde: den drossaart over de Bataviasche ommelanden en den bailluw van Batavia insgelijks te autoriseeren en te gelasten een project te formeeren en over te brengen, hoe de houtkap tot consumtie voor Batavia uit de aan deze zijde van de rivier Tjitarum zijnde boschen in het vervolg ten meeste gerief der ingezetenen en tot minste schade der bosschen zal behooren plaats te hebben.

Als motieven voor deze maatregelen gaf Daendels aan, dat »in de eerste plaats het brandhout goedkooper als te voren zal kunnen worden verkregen en de gemeente ontslagen zal zijn van de moeielijke transporten, terwijl de concurrentie, daarbij voor een ieder open gelaten om in dezen afhaal van het hout te deelen, voor verschillende personen de bron kon opleveren tot een nieuw middel van bestaan; en verder door de conjunctie van het eene gedeelte van het regentschap Crauwang met de Bataviasche ommelanden weder aanzienlijke domeinen zullen kunnen worden ten gelde gemaakt, buiten eene dadelijke vermeerdering van 's Lands inkomsten door de verpagting der amfioen-kitten in het even gedachte gedeelte en de zoutpacht op Pakis, waarvan den Lande geene voordeelen trok en welke men te zamen stelt te kunnen afwerpen rd^s 25000 's jaars".

Op 19 Bloeimaand 1810 werd in publieke veiling 791,000 rd^s, papieren geld, geboden voor 6 perceelen, behoorende tot dat gedeelte van Krawang, hetgeen aan de Bataviasche ommelanden was toegevoegd.

Zie ook 12 October 1809.

29 Augustus. *Doodvonnis, »zonder form van proces" geveld bij een gouvernements besluit.*

Dit vonnis geldt een posthouder te Oender-andir (Bantam), die zich aan allerlei willekeurigheden jegens de inheemsche bevolking had schuldig gemaakt.

29 Augustus / 7 September. *Voorschriften nopens het rijden met pedati's langs Heeren-wegen.*

Naardien President en Schepenen van Batavia ons bij een adres de noodzakelijkheid vertoond hebben, dat, zoo tot conservatie der Heeren-wegen, als ter voorkoming van ongelukken, de bij publicatie dezer regeering van den 22 Maart 1753 (¹) gemaakte bepalingen tegens het rijden met buffel-karren langs 's Heeren-wegen met de noodige alteratien en ampliatien werden gerenoveerd, zoo is het, dat wij ter wegneming dezer inconvenienten op den 29 der jongst verweken maand Augustus in Rade van Indiën goedgevonden hebben, met renovatie, alteratie en ampliatie van voorschreven publicatie, te ordonneren en te statueren hetgeen hierna volgt:

Ten eerste: dat de van Buitenzorg en die contrijen afkomende buffel-karren, welke verder stedewaards als de bazaar Weltevreden vragt brengen of halen moeten, verplicht zullen wezen om van de bazaar Mr. Cornelis te rijden de onlangs in order gebragte oude karre-weg, lopende langs de landen, met name Selemba, Quitang, Tjampakka poetie, agter Goenong Saharie tot agter het gebouw La Vertueuse, en ter voorkoming van alle ongelukken met rijdtuigen, welke bij het passeren dezer buffel-karren kunnen ontstaan, aldaar tot middernagt te vertoeven, wanneer dezelve langs de Sonthar verder tot aan de stad hun weg zullen mogen vervorderen, mits deze weg niet retournerende als na elf uren 's nachts en voor vijf uren des morgens.

Ten tweede: dat de op- en afgaande buffel-karren van de

(¹) Waarschijnlijk is bedoeld het bepaalde op 9 Februarij 1753.

landerijen bewesten de groote rivier, boven Grogol, den weg naar de post Ankee zullen moeten neemen en van daar, insgelijks niet voor middernacht, over de brug, langs den weg bij kampong Boegies en de Amanusgragt, doch niet door de Chinesche kamp, verder stadwaards mogen gaan en in den voormelden tijd des nachts zullen mogen terug keeren.

Ten derde: dat de eigenaars van buffel-karren, welke in contraventie van dit verbod en elders op den Heeren-weg worden aangetroffen, zullen verbeuren, voor de eerste maal twee rijksdaalders, koper geld, voor de tweede reize tien rijksdaalders, gelijke munt, en voor de derde maal confiscatie van de karren met de daarvoor gespannen buffels, een derde voor den aanbrenger en twee derde voor dengeene, die de calange zal doen; doch

Ten vierde: dat van deze bepalingen, voor zooverre het gebruik van den Heeren-weg betreft, zullen zijn geëximeerd alle buffel-karren met breede wielen, aan welke het geoorloofd zal wezen van den Heeren-weg gebruik te maken, mits denzelven beneden de zoogenaamde buiten-posten niet dan van 's nachts elf tot des morgens voor vijf uren passerende.

Lastende en beveelende den president en Raden van den hoogen Raad van justitie van Hollandsch Indiën, die van den gerechte dezer stad, nevens alle verdere officieren en justicieren en generalijk een ieder, die het aangaat, toe te zien en te waken, dat aan den inhoud dezes stiptelijk en zonder eenige afwijking worde voldaan.

En opdat niemand hiervan ignorantie zoude kunnen pretenderen, zal dezen worden gepubliceert en in de Hollandsche, inlandsche en Chinesche talen worden aangeplakt, waar dit behoord, mitsgaders bij bekken slag op de respective bazaars worden bekend gemaakt.

30 Augustus. *Aanmaak van pluksel voor hospitalen.*

In aanmerking zijnde genomen, dat de leverantie van pluksel voor de hospitalen door particulieren niet aan de verwachting beantwoord, is besloten, dat het benoodigde

pluksel voor de onderscheidene hospitalen voortaan zal worden aangemaakt in het wees- en armenhuis te Batavia en aan den Lande zal worden geleverd tegen een rijksdaalder het pond, aan papieren van crediet.

1 September. *Bepalingen nopens het collegie van huwelijksche- en kleine zaken.*

Is goedgevonden en verstaan:

1° het collegie van huwelijksche- en kleine gerechtszaken te gelasten om alle uitgaven, die onnoodig zijn en ontbeerd kunnen worden, af te schaffen;

2° de boete, welke tot dusverre ten behoeve van de stadswerken geheven is, doch waarvan het provenu tot een geheel ander einde heeft gediend, als oneigen te doen vervallen;

3° instede van dien, voortaan ten behoeve van dit collegie te doen heffen de volgende kamer-gelden, te weten:

bij het doen van ondertrouw aan huis, wanneer zulks geschied door het collegie en corps, rd[s] 100 en door eene commissie geschiedende rd[s] 80;

bij het doen van ondertrouw ten stadshuize door personen, sorteerende:

onder de eerste klasse	rd[s]	40
» » tweede »	»	30
» » derde »	»	20
» » vierde »	»	15
» » vijfde »	»	10

met last nochtans aan commissarissen om dezulken, welke uithoofde van onvermogen daarom verzoeken, zooals tot hiertoe ook ten aanzien van de boete voor de kerk heeft plaats gehad, pro Deo de ondertrouw te laten doen.

1 September. *Bepaling nopens aannemers van publieke werken.*

Is goedgevonden te verklaren, dat de aannemers van publieke

werken niet gehouden zijn het bij den Lande verkocht wordend hout bij kavelingen te moeten accepteeren, zooals zulks voor particulieren bij billet dezer regeering van den $\frac{7}{13}$ Maart jongstleden is bepaald, maar dat aan dezelven altijd precies kan worden afgeleverd, hetgeen zij volgens de opgemaakte begrootingen bij de conditiën van aanbesteding noodig hebben.

1 September. *Verstrekking van lampen-olij en kaarsen aan wachten en militaire posten.*

In aanmerking nemende, dat bij het besluit van den 24en Januarij de verstrekking van lampolie en kaarsen aan bepaalde wagten en posten is toegekend, terwijl andere zijn geomitteerd of aan dagelijksche veranderingen onderhevig, zoodat er eene algemeene bepaling dient plaats te vinden, welke deze verstrekkingen op alle plaatsen egaal en op eenen gelijken voet doet zijn, is diensvolgens besloten deze verstrekkingen te bepalen, als volgt:

maandelijks:

voor ieder hoofdwacht drie lampen of negen kannen lamp-olie en zestig smeerkaarsen van vijf in een pond tot het doen van twee ronden;

voor ieder officierswacht twee lampen of zes kannen lamp-olie en dertig smeerkaarsen tot het doen van eene ronde;

voor ieder onderofficierswacht eene lamp of drie kannen lampolie.

En verder een derde ons katoen voor iedere drie kannen lampolie.

Zie ook 7 Julij 1808.

5 September. *Vrijstelling van de koffij-cultuur van eenige tjoetak's in Soekapoera.*

Is besloten in het regentschap Soekapoera de om de Zuid gelegene tjoetak's, Tjidammer, Nagara, Karang Parong en Mandale, als uit hoofde van de schrale gronden voor de koffij-

culture ongeschikt zijnde, van gemelde culture te excuseeren en daarentegen de ingezetenen van die districten te belasten met heerendiensten aan den berg Mechamedong en elders, in den geest van het besluit van zijne excellentie van den 10^{en} Mei a. c. omtrent de heerendiensten voor degeenen, die niet tot het planten van koffij worden geëmploijeerd.

5 September. *Inwisseling in den Oosthoek van zilver geld tegen duiten.*

Is besloten, in navolging van hetgeen te Batavia en Semarang is ingevoerd, alwaar maandelijks een zeker tantum koper geld tegen papieren van crediet door de pachters, potia's, winkeliers en andere Chineezen aan den Lande gefourneerd wordt, den prefect van Java's Oosthoek te gelasten om tot conservatie van de duiten-munt onder de gemeente en tot gerief in de betaling der militairen en ambachtslieden aldaar op gelijke wijze door de winkeliers en Chineezen de tot de gemelde einden benoodigde duiten, in verwisseling tegen zilver geld, maandelijks aan 's Lands kas te laten opbrengen, ten einde nieuw aangeslagen duiten naar Batavia en elders kunnen worden gezonden.

Naar aanleiding hiervan gelastte de prefect in den Oosthoek de pachters, winkeliers en Chinezen aldaar maandelijks aan 's Lands kas te verstrekken eene som van 16,500 rijksdaalders aan duiten tegen inwisseling van zilver geld.

7 September. *Kennisgave, dat Java, de Molukken en de Fransche eilanden door de Engelschen in staat van bloccade waren verklaard.*

$\frac{7}{14}$ September. *Vernieuwde machtiging op het college van Weesmeesteren tot het aanmaken van credit-brieven.*

Weesmeesteren werden gemachtigd op dezelfde voorwaarden

als die van $\frac{21 \text{ Maart}}{18 \text{ April}}$ 1809 voor eene waarde van 600,000 rijksdaalders credit-brieven van 1000 rijksdaalders aan te maken. De vroegere waren meerendeels »op vastigheden” voorgeschoten.

$\frac{7}{14}$ September. *Tarief voor gouvernements transporten.*

Nadien het ons noodzakelijk is voorgekomen, dat vaste bepalingen worden gemaakt en daargesteld, volgens welke de betaling geschiede voor het doen van gouvernements transporten, zoo te water, als te lande, in de environs van Batavia, zoo is het, dat wij deswegen op den 7en dezer in Rade van Indiën besloten hebben te statuëeren, hetgeen hierna volgd:

dat de benoodigde buffel-karren, paarden, vaartuigen, volk, enz. voor het doen van alle soort van transporten ten dienste van het gouvernement door de daartoe bevoegde administratiën of ambtenaren schriftelijk, distinctive en, zoo veel mogelijk, in tijds en op hunne verantwoordelijkheid van den bailluw van Batavia zullen moeten worden gevraagd;

dat de bailluw aan die van gouvernementswege gedaan wordende requisiten zal voldoen en, des noodig, daarin op zijne aanvrage door den drossaard over de Bataviasche ommelanden zal worden geassisteerd;

dat bij de transporten voor het gouvernement, ingevalle van benoodigdheid, tot dekking zullen worden gevoegd eenige piekeniers en oppassers, — waaromtrend de bepaling, zoo ten aanzien der noodzakelijkheid, als van het getal, aan de prudentie en discretie van gemelde drossaart en bailluw wordt overgelaten en dat de piekeniers hiervoor zullen genieten de helft van hetgeen aan de battoors wordt gevalideerd, doch daarentegen de oppassers, als Landsdienaren, de voorschreven transporten zonder eenige extra betaling moeten vergezellen;

dat de bailluw vervolgens de bepaalde en hieronder uitgedrukte salarissen voor de transporten direct in koper geld zal betalen en van die voorschotten bij het einde van iedere

maand restitutie erlangen, onder overlegging van de voormelde schriftelijke aanvragen;

dat voorders de salarissen zullen worden gereguleerd, als volgt:

voor het gebruik van een span buffels met of zonder pedatie:

van Batavia:

1e	classe	naar	Bantam	rds	5 : —
	»	»	Tjicauw	»	5 : —
2e	»	»	Tanjong Poera	»	3 : —
	»	»	Pondok-Gedee	»	3 : —
	»	»	Jasinga	»	3 : —
	»	»	Tanara	»	3 : —
3e	»	»	Buitenzorg	»	2 : 24
	»	»	Tjampea	»	2 : 24
	»	»	Koeripang	»	2 : 24
	»	»	Katapang	»	2 : 24
4e	»	»	Lenkong	»	2 : —
	»	»	Tjikandee	»	2 : —
5e	»	»	Baccassie	»	1 : 24
	»	»	Tjibinong	»	1 : 24
	»	»	Pondok Terron	»	1 : 24
6e	»	»	Tjimangies	»	1 : 12
	»	»	Depok	»	1 : 12
7e	»	»	Tangerang	»	1 : —
	»	»	Tjilingtjing	»	1 : —
	»	»	Tanjong	»	1 : —
8e	»	»	Mr. Cornelis	»	— : 24
	»	»	Grogol	»	— : 24

en wederkeerig van deze plaatsen naar Batavia even zooveel; zullende van zoodanige plaatsen, als hier niet zijn uitgedrukt, zooveel, als voor de bepaalde, die op een gelijken afstand liggen, worden gevalideert; en voor het stil zijn voor iederen dag worden betaald een rijksdaalder.

Zullende wijders navolgens de oude bepaling ieder pedatie moeten laden 800 ℔ gewicht.

voor de prauw papangs of djoekongs:

	1 cojiang.	1½ cojiang.	2 cojiangs.	2½ cojiangs.	3 cojiangs.
	Rd.	Rd.	Rd.	Rd.	Rd.
in de rivier dienstdoende of in de stad iets overbrengende........	1:—	1:12	1:24	1:36	2:—
om de Oost:					
van de eerste dwarsbrug van Antjol tot Pacapoeran, 3 bruggen.....	1:12	1:24	1:36	2:—	2:12
en verder op de tolbrug van Antjol daarenboven tot campong Baroe.	1:24	1:36	2:—	2:12	2:24
Tanjong Priok en daaromtrent....	1:36	2:—	2:12	2:24	2:36
Bangliaw, Troesan en Tjilingtjing.	2:—	2:12	2:24	2:36	3:—
Bantanan, Soengie Kendal, Soengie Atap en Bekasie..............	2:24	2:36	3:—	3:24	4:—
Tanjong Poera..................	4:24	5:—	5:24	6:—	6:24
Krauwang......................	7:—	7:24	8:—	8:24	9:—
Tjicauw.......................	10:—	11:—	12:—	13:—	14:—
van de Krone gragt en daarenboven	1:12	1:24	1:36	2:—	2:12
van de brug van Pisang Batoe tot aan de gewesen post Dwars in den weg, op Sonthar..........	1:24	1:36	2:—	2:12	2:24
de rivier langs den Jaccatraschen weg, verder tot den grooten tuin met de valbrug...............	1:12	1:24	1:36	2:—	2:12
van Sentiong, Goenoeng Saharie tot Weltevreden.................	1:24	1:36	2:—	2:12	2:24
de rivier agter de kruitmolens tot Manga Besaar en daaromtrent...	1:—	1:12	1:24	1:36	2:—
na Rijswijk tot aan de brug van Tanna Abang, en daaromtrent..	1:24	1:36	2:—	2:12	2:24
Tanna Abang en daaromtrent.....	2:—	2:12	2:24	2:36	3:—
na Mr. Cornelis en daaromtrent...	2:12	2:24	3:12	3:24	4:—
om de West:					
tot aan de 2 bruggen op den weg naar de Fluit................	1:24	1:36	2:—	2:12	2:24
van de campong Baroe of Amanusgragt tot de 3 bruggen buiten de Utrechtse poort............	1:12	1:24	1:36	2:—	2:12
verder op aan het einde van de Amanusgragt................	1:12	1:24	1:36	2:—	2:12

	1 coijang.	1½ coijang.	2 coijangs.	2½ koijangs.	3 coijangs.
tot aan de gewezen post Vijfhoek	Rd•	Rd•	Rd•	Rd•	Rd•
verder op tot de 2 bruggen van Ankee	1:24	1:36	2:–	2:12	2:24
van Zoetendaal tot op de post de Zevenhoek, Tanjong Grogol en verder tot de post Ketting	1:36	2:—	2:12	2:24	2:36
tot Tjenkaring en daaromtrent	2:–	2:12	2:24	2:36	3:—
Batoe Tjepper	2:24	3:—	3:24	4:—	4:24
Tangerang	3:—	3:24	4:—	4:24	5:–
de kalk-branderijen langs de rivier Krokot en daar boven	1:12	1:24	1:36	2:—	2:12
Patojo of agter de tuin van den heer Caulier, en daaromtrent	1:24	1:36	2:–	2:12	2:36
item voor het leeg of stil liggen, op ieder dag	—:12	—:12	—:12	—:12	–:12

aan de inlandsche campongs-ingezetenen, welke bij het transporteeren van 's Lands goederen en effecten worden geëmploijeert:

		Wegende ponden.	Koppen.	Wegende ponden.	Koppen.	Wegende ponden.	Koppen.
van Batavia:							
naar Weltevreden... per kop rd•	—: 6	1—40	1	40–70	2	70–100	4
„ Mr. Cornelis... „ „ „	—:10	1—40	1	40-70	2	70—100	4
„ Tanjong Oost.. „ „ „	—:18	1—40	2	40—70	4	70—100	6
„ Tjimangies.... „ „ „	—:24	1—40	2	40—70	4	70—100	6
„ Tjibinong..... „ „ „	—:30	1–40	4	40—70	6	70—100	8
„ Tjiloear ...... „ „ „	—:36	1—40	4	40—70	6	70—100	8
„ Kedong Badak. „ „ „	—:40	1—40	6	40–70	8	70—100	12
„ Buitenzorg.... „ „ „	1:—	1—40	6	40—70	8	70—100	12
„ Tanjong Priok. „ „ „	—:10	1–40	1	40—70	2	70—100	4
„ Tjilingtjing.... „ „ „	—:16	1–40	1	40-70	2	70—100	4
„ Poelo Gadong.. „ „ „	—:10	1—40	2	40—70	4	70—100	6
„ Bakasie....... „ „ „	—:24	1–40	2	40—70	4	70—100	6

		Wegende ponden.	Koppen.	Wegende ponden.	Koppen.	Wegende ponden.	Koppen.
van Batavia:							
naar Tjikarang.....	per kop rd^{s} — : 36	1—40	4	40—70	8	70—100	12
» Tanjong Poera.	» » » 1 : —	1—40	4	40—70	8	70—100	12
» Tjikauw......	» » » 1 : 24	1—40	4	40—70	8	70—100	12
» Tangerang....	» » » — : 18	1—40	2	40—70	4	70—100	6
» Lenkong......	» » » — : 24	1—40	4	40—70	8	70—100	12
tot de scheiding van Bantam of Tjikandi	» » » 1 : —	1—40	4	40—70	8	70—100	12
voor montkost bij het overnagten, 's daags	» » » — : 6						
mitsgaders voor het trekken der prauwen naar voorz. plaatsen, daags...	» » » — : 12						

Terwijl voorts, naar aanleiding van het besluit dezer regering van den 15^{en} September 1807, aan de wagen-verhuurders zal worden te goed gedaan voor ieder span paarden met hun fourage, koetsiers en staljongens, rd^{s} drie, papiere geld, per dag.

En opdat een iegelijk hiervan de noodige kennis erlange, zal deze worden gepubliceert en in de Hollandsche, inlandsche en Chineesche talen worden geaffigeert, ter plaatse gebruikelijk.

11 September. *Nadere regeling der vertrek-uren van de brieven-post tusschen Batavia en Buitenzorg.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking genomen hebbende, dat de stukken, welke dagelijks met de post van Batavia naar Buitenzorg des morgens ten half elf ure afgezonden worden, niet dan in den avond op Buitenzorg aankomen, waardoor de ontvangene stukken niet met die faciliteit, als zulks wel voegelijk gevorderd kan worden, afgedaan en den volgenden morgen weder geëxpedieerd kunnen worden;

dat dienvolgende, zoo tot voorkoming van alle inconveniënten, welke daaruit resulteeren, als tot het daarstellen van eene betere, geregelde en gemakkelijke inrichting voor de werkzaamheden te Buitenzorg eene verandering in de bepaalde uren van het vertrek der posten van Batavia naar Buitenzorg en van Buitenzorg naar Batavia hoogstnoodzakelijk is;

heeft besloten, dat voortaan de post, welke dagelijks van Batavia naar Buitenzorg afgezonden wordt, in plaats van des morgens ten half elf ure, des morgens ten negen ure precies door den postmeester te Batavia zal moeten geëxpedieerd zijn en dat de post, van Buitenzorg naar Batavia gewoonlijk ten half elf ure des morgens mede afrijdende, niet meer op dat bepaalde uur, maar precies te klokke twaalf uren in staat gebracht zal moeten worden om naar Batavia te kunnen vertrekken.

12 September. *Indemniteit voor wagen- en paarden-huur ten behoeve van genie-officieren te Batavia.*

Is besloten aan den luitenant-kolonel en directeur der genie te accordeeren vier honderd en vijftig rijksdaalders, papieren van crediet, 's maands voor huur van drie rijtuigen, gerekend tegen 150 rijksdaalders ieder, en zulks tot weder opzeggings toe, om daaruit te defroijeeren de kosten, welke de vijf officieren der genie te Batavia verpligt zijn in den dienst voor wagen- en paarden-huur te maken, zullende dit besluit gereekend worden met primo Junij jongstleden te hebben een aanvang genomen.

Deze officieren waren werkzaam van Meester-Cornelis tot Angkee.

12 September. *Voorziening in de behoefte aan rijst van koeli's, werkzaam bij de genie te Batavia.*

Is besloten den luitenant-colonel-directeur te authoriseeren

om te mogen aanvragen voor de aangekomen arbeiders van Cheribon en Semarang de 50 ℔ per hoofd 's maands benoodigde rijst uit het graan-magazijn tegen 100 rijksdaalders de coijang, welke som van derzelver verdiende werkloonen moet worden afgetrokken.

De luitenant-colonel-directeur zal zorg dragen, dat deze rijst om de 10 dagen door de arbeidslieden zelve op eene te bepalen plaats worde afgehaald, zonder tusschenkomst der Chineesche bazen.

13 September. *Ampliatie van het reglement voor den geneeskundigen dienst.*

Is besloten te bepalen, tot voorkoming van het misbruik, 't welk zou kunnen worden gemaakt van het terugkomen aan den magazijnmeester van de gequiteerde expeditie-lijsten der geneesmiddelen, die naar de buiten kantoren worden afgezonden, dat bij dergelijke verzendingen de wedergades of duplicaten van die lijsten, door den chirurgijn en chef geteekend, aan de generale rekenkamer zullen moeten worden bezorgd door gemelden chirurgijn en chef om vervolgens, bij het inleveren der drie maandelijksche rollen van het magazijn van geneesmiddelen aan gemelde kamer, waarbij de origineele expeditie-lijsten moeten zijn geannexeerd, tegen de wedergades te worden vergeleken; en hiermede het vijftiende artikel van de tweede afdeeling van het vijfde hoofdstuk van het reglement voor den geneeskundigen dienst te amplieëren.

Blijkens een besluit van 11 October 1809 heerschte toenmaals »groot gebrek aan geneeskundigen in deze kolonie". Zie ook 4 Julij 1808.

14 September. *Last op gevolmachtigden van uitlandigen op te geven, hoeveel geld zij alsnog administreerden.*

Aangezien de bij de publicatiën dezer regeering van den

25en Juni en 26en Juli 1808 gegeven last aan de gevolmachtigden van uitlandige personen tot het in kas tellen van alle ledig leggende gelden en het doen eener opgave van de uitgezette capitalen, die zij van gemelde personen onder hunne bewaring en administratie hadden, zich eenlijk restringeerden tot gouden en zilveren speciën, terwijl nogtans, indien de Engelschen voortgaan alle neutrale commercie op dit eiland te beletten, 't geen luidens de jongst gedane annonce, waarbij Java, de Molukkos en de Fransche eilanden in staat van blokkade zijn verklaard, het oogmerk schijnt te wezen, het gouvernement door den tijd even zoo zeer om papieren van crediet, als bevorens om contanten, verlegen zoude kunnen geraken; dat casu quo deze verlegenheid op geen voegzamer wijze, immers voor een gedeelte, konde worden verholpen, dan door het overbrengen in 's Lands kas op billijke conditiën van de sommen in papieren geld, welke zich alhier onder de opgemelde gevolmachtigden bevinden, even gelijk dit ten aanzien van de contanten reeds gedeeltelijk plaats gevonden heeft, waardoor in de eerste plaats de eigenaars van die capitalen, welke toch in de tegenwoordige omstandigheden daarvan geen remises bekomen kunnen, wegens hunne achtergeblevene fondsen eene volkomene securiteit erlangen en in de tweede plaats wordt voorgekomen, dat het gouvernement niet weder tot eene nieuwe aanmaking van crediet papieren verpligt wordt, die de waarde van gedachte munt ongetwijfeld meer en meer zou deprecieeren;

dat deze telling in papieren geld, ingeval van benoodigheid, ook nog zoude kunnen worden geëxtendeerd tot de contante speciën, waarvan volgens ingekomene informatien weder nieuwe fondsen sedert de vorige telling bij sommige gevolmachtigdens waren ingekomen, doch die daarvan geen aanbieding aan den Lande hebben kunnen doen, als zich daartoe niet gequalificeerd achtende, doch daartoe op de eerste order bereidvaardig zijn; en dat, ofschoon het gouvernement voor het tegenwoordige deze assistentie, zoo min in papiere geld, als in contanten, in den striksten zin noodig

heeft, het echter noodzakelijk is, dat zij tegen het tijdstip, waarop zij in het geval zou kunnen geraken zich van gedachte assistentie te moeten bedienen, de rescources kenne, waarover zij zou kunnen beschikken, zo is mitsdien goedgevonden en verstaan de gevolmagtigdens van uitlandige personen, zoo op Batavia, als op Java's Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam, te gelasten om te Batavia aan eene commissie uit twee leden der Hooge Regering, geassisteerd met den secretaris, en op Java's Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam aan de prefecten, mitsgaders te Souracarta en Djocjocarta aan de ministers aldaar, binnen den tijd van veertien dagen na de afkondiging van gemelde publicatie, in geschrifte en onder presentatie van eede op te geven:

1° het beloop van het papiere geld, 't welk zij van hunne principalen onder zich ledig hebben liggen of hetgeen niet uitgezet is van het montant, dat gedachte hunne principalen bij hun te voren staan;

2° het beloop van de contante specie, die bij de gevolmagtigdens sedert de jongste telling is ingekomen; en

3° het beloop der sommen, welke zij, zoo in papiere geld, als in zilvere munt, hebben belegt of uitgezet, met comminatie, dat bij de minste reden tot verdenking, dat in het doen van deze opgaven niet is gehandeld ter goeder trouw, de boeken of aanteekeningen van zoodanige gevolmagtigdens, als zich onder dat vermoeden mogten hebben gebracht, zullen worden geëxamineerd en tegen hen met de uiterste gestrengheid zal worden geprocedeerd, indien van kwade trouw kwam te consteeren.

Zie ook 14 October 1809.

14 September. *Verhooging van het crediet voor reiskosten, toegestaan aan den drossaard over de Bataviasche ommelanden.*

Daar de somme van vier duizend rijksdaalders, aan den drossaart boven zijn tractement voor reis-kosten toegestaan,

ongetwijfeld niet meer evenredig is aan de meerdere uitgestrektheid, welke de ommelanden door het conquesteeren der Bantamsche landen en de vernietiging van het regentschap Tangerang en het voegen van een gedeelte van Crauwang bij meermelde ommelanden verkregen hebben, en de buitengewone werkzaamheden en reizen, welke deze nieuwe landen door derzelver opneem en 't daarstellen van nieuwe inrigtingen nog langen tijd zullen verschaffen, daar het aan inconveniënten onderhevig zoude wezen om hieraan door het bepalen van daggelden tegemoet te komen, en daar eindelijk het ambt van drossaart thans met alle regt voor een der gewigtigste in deze kolonie kan worden gerekend, zoo is mitsdien goedgevonden de voorschrevene somme van rd[s] 4000 voor reis-kosten te verhoogen tot 8000 rd[s] in het jaar.

17 September. *Last om de koffij met pedati's in plaats van met draagbeesten af te voeren.*

Is besloten, tot tegemoetkoming van den inlander en de moeielijkheid, waarmede de presente wijze van afvoer der koffij uit de regentschappen Limbangang, Soekapoera en Galoe in de prefecture der Cheribonsche Preanger landen verbonden is, de koffij uit gedachte regentschappen, instede van met draagbeesten, met pedati's of karren te doen afvoeren, uit het regentschap Soekapoera over de Bataviasche regentschappen, Pracamoentjang en Soemedang, en uit de regentschappen Galoe en Limbangang over Limbangang en Sumadang naar Karangsambong.

17 September. *Last tot het onderhouden van 1000 koffij-boomen aan elk huisgezin in de Cheribonsche Preanger-regentschappen.*

Is besloten aan ieder huisgezin van de prefecture der Cheribonsche Preanger-regentschappen op te leggen het onderhoud van een duizend vruchtdragende koffij-boomen en dienvolgens

in dit najaar door dezelve eene nieuwe aanplanting te laten doen van twee honderd en vijftig boomen en daarmede jaarlijks in een gelijk getal te laten continueeren, tot dat de volle 1000 vruchtdragende boomen zullen wezen aangeplant, welke vervolgens voltallig zullen moeten worden gehouden.

17 September. ***Aanleg van een exercitie-plein (het latere Konings-plein) te Batavia.***

Ter voldoening van de door zijne excellentie gegevene last door den luitenant-kolonel en directeur der genie, J. C. Schultze, ingezonden zijnde een kaart van het stuk land, achter het buiten-hospitaal gelegen en gedespicieerd tot een excercitie-veld, benevens eene lijst van de gezworen taxateurs der. vaste goederen wegens gedane taxatie van zoodanige gedeeltens der op het gemelde geprojecteerde terrein gelegen erven, welke in eigendom behoren aan de daarbij vermelde particulieren en door den Lande dienen te worden aangekocht, breder blijkende uit het op gedagte kaart met rood afgeschetste gedeelte;

is besloten het op de voorschreven kaart aangewezen terrein te despiciëren en te doen applaneren tot een excercitie-veld en ter voltrekking van dit oogmerk voor rekening van den Lande tegen de getaxeerde waarde van rd[s] 10010 over te nemen de negentien erven of stukken grond, gelegen op het meermelde terrein of wel omtrent één uur gaans westwaards buiten de stad Batavia of in het zoogenaamde Westerveld, het 3e deel van het blok M sub. n°. 61 tot 80, inclusive, en een gedeelte van n°. 29, als:

naamen der eigenaren:		getaxeerde waarde:
van Coebiel........	rd[s]	150
» den kapitein Moehamat Djoebida......	»	250
» Jambon..........................	»	250
» Daijma...................	»	60
Transporteere.....	rd[s]	4910

naamen der eigenaren:		getaxeerde waarde:
Per transport	rds	4910
van den heere J. P. F. Filz	»	400
» » kommandant Abdul Rauop Gedeé	»	250
» de Chinesche vrouw J. O. Sieuwnio	»	250
» » Moorinne Patima Assan Bibie	»	250
» njonja Aisa	»	250
» den kapitein Mochamat	»	100
» » kommandant Mochamad Djidar	»	1500
» » heere W. H van Riemsdijk	»	5000
» » commandant Pridan	»	1000
» Akier	»	100
» njeij Tiepa, c. s.	»	50
» H. Nicolaas	»	50
» Adriaans	»	50
» G. Nicolaas	»	25
» Groenewald	»	25
Te zamen	rds	10010

en zal hiervan bij extract dezes worden kennis gegeven aan den directeur-generaal, de generale rekenkamer, president en Schepenen van Batavia, de chef van den generalen staf, den luitenant-kolonel en directeur der genie voornoemd, mitsgaders, voor zooverre een ieder aangaat, aan de eigenaren van de meergemelde door den Lande overgenomen erven respective om te strekken tot derzelver narigt en informatie.

Een inlander nam aan voor 14,406 rijksdaalders het terrein, waarop zich o. a. Chineesche (elders Maleische genaamd) graven bevonden, te aplaneren, maar schoot in zijne verplichtingen te kort, waarom Daendels den 18den Sprokkelmaand 1810 besloot zulks tegen het gewone dagloon te laten doen door soldaten, die zich daartoe vrijwillig aanboden. Op den 24sten Bloeimaand 1810 was het veld nog niet gereed, waarom Daendels gelastte zulks om te ploegen, van wortels en boomstammen te zuiveren en de laagte in het midden, zooveel mogelijk, op te vullen.

In een brief van 13 Mei 1811, gericht aan zijn opvolger, Janssens, noemt Daendels zijn exercitie-veld »le nouveau champ de Mars", uit welke benaming geredelijk valt af te leiden, welk voorbeeld hem voor oogen heeft gestaan. Hij heeft echter dat voorbeeld, wat omvang betreft, verre overtroffen.

17 September. *Wijziging van het op 2 Februarij 1809 vastgestelde reglement op het beheer der Cheribonsche landen.*

Geremarqueert zijnde het verschil, 't welk tusschen het 43e artikel van de organisatie voor Java's Noord-Oostkust en artikel 12 van het reglement van bestuur voor de Cheribonsche Sultans-landen abusive is ingeslopen ten aanzien van de bepaling der battoors en paarden voor 's Lands ambtenaren, die in officio over den landweg reizen;
is besloten het gemelde verschil te rectificeren en vast te stellen, dat de omtrent het voorschreven emplooi van battoors en paarden voorkomende bepaling bij artikel 43 van de organisatie voor Java's Noord-Oostkust mede in de Cheribonsche Sultans-landen en in de prefectures der Jaccatrasche en Preanger regentschappen en der Cheribonsche Preanger landen stiptelijk zal moeten worden gevolgt;
wordende hiermede het 12e artikel van het reglement van bestuur voor de Cheribonsche Sultans-landen in zooverre gealtereert.

19 September. *Verbod tegen agio op koper geld.*

Nademaal, — ongeacht de middelen, die het gouvernement heeft beproefd om het Japansche koper geld pari te houden met de papieren van credit, zoo door van de eerste munt maandelijks zekere somme, in ruiling tegen een gelijk montant aan papieren van credit, tot betaling van de militaire tractementen zonder agio aan den Lande te doen fourneren door de Chinesche pagters en potias, waarvan men zich, als gemeenlijk de werktuigen zijnde, die tot het agioteeren gebruikt worden,

een goed effect mogt voorstellen, als door eene nieuwe aanmaking van koper geld te bevelen, welke als nog wordt gecontinueert. — ons is te voren gekomen, dat de agio op gemelde munt sedert eenige dagen aanmerkelijk aan het rijzen en dit nergens anders voor te houden is, als voor een uitwerksel van den invloed, dien de Engelschen in deze kolonie weten te conserveren en ten oogmerk schijnt te hebben om heimelijk confusie te veroorzaken door het koper geld aan de circulatie te onttrekken, waaraan alleen de stijging der agio kan worden geattribueert, nadien van die munt, tenminste niet met openbaar verlof, niets wordt uitgevoerd en ook op dien uitvoer geene voordeelen zitten en dus geen schaarschheid daarvan de redenen kan uitmaken, alzoo de massa door de nieuwe aanmaking dagelijks vermeerdert en door de betaling aan een menigte arbeiders als anderzins de omloop ten sterkste bevordert wordt;

en aangezien de belangens van Zijne Majesteits possessien in Indië gebiedend vorderen, dat de meest klemmende mesures tot tegengang van deze misdadige minées, welke niet anders strekken dan om de marche van het gouvernement te entraveren, worden bij de hand genomen;

zoo is het, dat wij op heden in Rade van Indië besloten hebben voor den wil van het gouvernement te verklaren, zooals geschied bij dezen, dat het papiere geld met de Japansche kopermunt door een ieder zal moeten worden geaccepteerd en geen agio op de laatstgemelde munt zal mogen worden genomen, op straffe des doods voor de genen, die zich schuldig maken aan de overtreding van dit verbod, zoo in de stad Batavia, als in de geheele uitgestrektheid der Bataviasche ommelanden.

En ten einde hetgeen zich van deze munt onder de gemeente bevindt, niet in de particuliere kassen worde opgesloten en aan de omwandeling onttrokken, worden alle ingezetenen van Batavia en dies ommelanden gelast om hetgeen zij aan kopere munt onder zich hebben, boven hetgeen zij voor den tijd van een maand in hunne huishoudingen en

neringen noodig hebben, te fourneren en op te brengen aan het gouvernement in verwisseling voor papieren van credit zonder eenige agio, waartoe de ontvanger-generaal terstond na de publicatie dezes alle dagen, behalve des Zondags, van acht tot elf uren des voor de middags zal vaceren; sub poene, dat de geenen, die hierin nalatig blijven, behalve de confiscatie van hetgeen boven de benoodigdheid van een maand bij hun mogt worden bevonden, een derde ten voordeele van den aanbrenger en twee derde ten profijte van den officier van justitie, die de calange zal doen, met kettingslag voor zes jaren of wel na exigentie van zaken zullen worden gestraft.

Gelastende en bevelende over zulks den hoogen Raad van justitie van Hollandsch-Indië, die van den geregte dezer stad en wel expresselijk den advocaat-fiscaal, drossaart en bailluw in het bijzonder op de nakoming dezer wet met rigeur te surveilleren.

En opdat niemand hiervan onwetendheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden gepubliceert en, behalven in de Hollandsche, ook in de inlandsche en Chineesche talen worden geaffigeert ter plaatse gebruikelijk.

Zie ook 12 October 1809, 12 Oogstmaand en 3 Wintermaand 1810.

19 September. *Last tot het vernietigen van eene zekere hoeveelheid papieren geld.*

Op 29 September 1809 werd aan dien last gevolg gegeven door de »plegtige" verbranding van 217,100 rijksdaalders aan papieren geld, »spruitende uit het rendement der in het »verweken jaar 1808 verkogte domeinen".

19 September. *Vermindering van den prijs van een pikol koffij, bij verkoop door de Regering, van* 18 *tot* 15 *Spaansche matten.*

In America kostte een pond koffij 21 centen; de assurantie

bedroeg 12 pct. en de inkomende regten waren 6 centen per pond. Op Ile de France kreeg men 100 ℔ koffij netto voor 12 piasters en op Bourbon voor 10 piasters.

Daendels begreep, dat »men zich na de afwisselende om»standigheden in den handel schikken moet".

20 September. *Regeling der blandong-diensten in de prefectuur Tagal.*

De ridder en inspecteur-generaal der houtbosschen, F. von Winckelman, in voldoening aan het 10e artikel van het besluit van den 17e Mei jongstleden, houdende de provisioneele organisatie der blandong, bij missive van den 30en passato voorgedragen hebbende een door hem met concurrentie van den prefect van Tegal geformeerd ontwerp tot een vaste blandong voor de prefecture Tagal;

is besloten tot een vaste blandong voor de boschwerkzaamheden in de prefecture Tagal de ondervolgende dessa's, huisgezinnen en jonken rijstland af te scheiden, als:

in het regentschap Tagal:

de dessa Slawie	74	huisgezinnen	36	jonken	rijstveld
» » Doekoesalam	46	»	7 2/3	»	»
» » Pamajegang	8	»	5	»	»
» » Sahiembang	21	»	3	»	»
» » Babakkang	16	»	8	»	»
	165		59 2/3		

zullende echter bij dezelve nog gevoegd worden de navolgende rijstvelden, alzoo de vorenstaande in evenredigheid van het getal huisgezinnen niet voldoende zijn, als:

van de dessa Kasesie	2 1/2	jonken	rijstveld
» » » Jamblang............	5	»	»
» » » Pasirpaja	8 2/3	»	»
» » » Pandawa	2 1/2	»	»

waarna de vijf voornoemde dessa's zullen bestaan uit 165 huisgezinnen en 80 jonken rijstveld;

in het regentschap **Pamalang**:

de dessa	Moga	135	huisgezinnen en	20	jonken	rijstveld
» »	Siminkeer	71	» »	30	»	»
» »	Soelang	2	» »	—	»	»
		208		50		

waarbij, invoegen als boven, nog tot vermeerdering der rijstvelden gevoegd zullen worden, als:

van de dessa Kaliejarong	10	jonken	rijstveld
» » » Wajeneen	10	»	»
» » » Kaliemaas	10	»	»

zullende dus de voormelde drie dessa's bestaan uit 208 huisgezinnen en 80 jonken rijstveld;

onder bepaling nogtans, dat het onderhoud van de in de dessa Moga gelegene koffij-plantagien van 3600 vrugtdragende boomen na het voorstel door den prefect zal moeten worden verdeeld en opgedragen, als:

aan de dessa Montjol	2000	boomen
» » » Wanarata	1000	»
» » » Pagieringhan	600	»

in het regentschap **Brebes**:

de dessa	Djedoek	50	huisgezinnen en	6	jonken	rijstv.
» »	Songong	15	» »	2	»	»
» »	Walahan	1	huisgezin »	—	»	»
» »	Carengassem	100	huisgezinnen »	7	»	»
» »	Djembaijat	48	» »	12	»	»
» »	Kadamandala	12	» »	4	»	»
		226		31		

waarbij almede tot vermeerdering der rijstvelden zullen gevoegd, worden:

van de dessa Singa	15	jonken	rijstveld
» » » Tjaroeban	5	»	»
» » » Mangasarie	10	»	»
» » » Labaksiouw	14	»	»

en welke zes dessa's gevolglijk zullen bestaan uit 226 huisgezinnen en 80 jonken rijstveld;

en de vaste blandong der prefecture Tegal in het geheel uit 599 huisgezinnen en 240 jonken rijstveld.

Zie ook 17 Mei 1809.

21 September. *Machtiging op het collegie van Schepenen »landerijen, welke woest gelaten en waarvan geene »eigenaars bekend mogten wezen, na voor afgaande »publicatie, bij edictie en indaging van belang hebbenden »ten voordeele van den Lande publiek te laten ver- »koopen".*

21 September. *Machtiging op een burger te Japara tot het passeren van testamenten en andere, notariële acten »ter prefecture Japara".*

Zulks geschiedde »uit aanmerking, dat de scriba van de prefecture Japara op Joana zijn verblijf houdt en de afgelegenheid van Japara aan inconveniënten onderhevig is bij het passeeren van testamenten en andere notariëele acten aldaar".

21 September. *Toekenning van* 500 *pikols koffij aan den Luitenant-Gouverneur-Generaal, A. A. Buijskes, »tot eene schadeloosstelling voor de onkosten van ZEd. terugreize naar Europa," enz.*

21 September. *Zamensmelting van de stads- met de Landsdrukkerij te Batavia.*

De Regering vereenigde zich met het navolgende voorstel van den Gouverneur-Generaal:

dat wegens het groot gebrek aan letters op 's Landsdrukkerij het drukken der publieke actens van het gouvernement niet dan met veel moeite en vertraging konde worden gaande gehouden; dat ditzelfde gebrek mede op de stadsdrukkerij wordt ondervonden en het eenige middel, nadat de reeds

door het vorige gouvernement aangewende en verder door zijne excellentie beproefde pogingen om letters te bekomen tot hiertoe buiten effect gebleven zijn, om de daaruit voortspruitende inconveniënten weg te nemen, na hoogstdeszelfs inzien, in eene vereeniging van de beide drukkerijen was gelegen, waartegen niet konde opereeren het privilegie, aan den tegenwoordigen stads drukker, Dominicus, verleend, wijl hetzelve niet anders konde worden geconsidereerd als te zijn uitgegeven tot wederopzeggens toe, 1° omdat de licentie van deze particuliere drukkerij maar tijdelijk en tot den persoon gerestringeerd is, die daarvan het beneficie bekomen heeft, en 2° omdat de voortduring van het gedachte privilegie ten nauwste verbonden is aan de voortduring van het motief, waarom hetzelve is uitgegeven, welk motief blijkens de resolutie dezer tafel van den 21en Juli 1733 (¹) gelegen was in het begrip, dat deze particuliere drukkerij ten dienste van het algemeen niet scheen gemist te kunnen worden, op grond waarvan de continuatie daarvan destijds geaccordeerd is en sedert moet gecenseerd worden te zijn toegestaan;

dat deze redenen echter nu vervallen zijnde en de beide drukkerijen ieder op zichzelve niet kunnende voldoen zonder ongerief te veroorzaken èn aan het gouvernement èn aan de gemeente, en aangezien het buiten contradictie is, dat, de aanradende oorzaak, waarop een privilegie rust, cesserende, zoodanig privilegie zijn kracht verliest en als het ware per se vervalt, — mitsdien tevens aan deze regeering voorstellende om het aan den stadsdrukker, Dominicus, verleende privilegie in te trekken en buiten effect te stellen, waarover hij zich, behalve de aangevoerde grondige redenen, te minder konde bezwaard gevoelen, als zelf reeds aanzoek gedaan hebbende om dit privilegie aan een ander over te dragen; met voorstel verder om den architect, Jongkind, benevens den baas van 's Landsdrukkerij, Niemandsverdriet, te committeeren om den ganschen omslag van de stadsdrukkerij,

(¹) Bij deze resolutie is aan J. J. Loderus toegestaan aan zijne moeder »in de possessie der stadts-druckerije te succederen".

zoo aan materialen, gereedschappen als slaven, te taxeeren en volgens die taxatie, indien dezelve wordt goedgekeurd, door den Lande over te nemen; mitsgaders vervolgens een gecombineerde inventaris op te maken van de materialen, gereedschappen en slaven van 's Landsdrukkerij, nadat de particuliere drukkerij met dezelve zal zijn vereenigd; voorts om den eersten gezworen klerk ter generale secretarij vooreerst te chargeeren om onder zijn opzicht het vendu nieuws en alle inkomende advertentiën te doen drukken tegen de gewone betaling en de daarvan proflueerende gelden ter nadere verantwoording onder zich te houden, mits geen advertentiën plaatsende, dan die bevorens door den advocaat-fiscaal zijn goedgekeurd.

Behalve eene plaat-drukpers werd het materieel der stads-drukkerij overgenomen voor 16 : 041 : 24 rijksdaalders, papieren geld.

21 September. *Wijziging van het bepaalde op* 13 *September* 1808 *nopens inlandsche commandanten* ([1]).

Is goedgevonden en verstaan, met alteratie voor zoover van het besluit dezer tafel van den 22en Maart 1808, het provenu der ingevolge dat besluit verkochte domeinen alsnu in zijn geheel te doen verbranden en wijders de dedommagementen, bij resolutie dezer regeering van den 13en September a° p° aan de inlandsche commandanten wegens het gemis der inkomsten van deze domeinen toegelegd, in stede van uit het voorschreven rendement, te vinden uit de voordeelen der verpachtingen van de amfioen-kitten en de zoutpacht te Pakkies, beide behoorende onder het gedeelte van het gewezen regentschap Crauwang, 't welk aan de Bataviasche ommelanden is gevoegd.

([1]) Zie de noot bij 3 Maart 1809.

$\frac{21}{28}$ September. *Gangbaar verklaring van koperen twee-stuivers-stukken (bonken).*

Naardien op den 21sten dezer in Rade van Indië besloten is om tot meerder gerief der ingezetenen van het Japans staaf-koper wederom twee-stuivers-stukken te doen aanmaken, zoo is het, dat de gemeente hiervan zoowel wordt kennis gegeven, als dat de opgemelde twee-stuivers-stukken op de eene zijde gemerkt zullen zijn 2: S: en op de ommezijde met het jaargetal 1809.

Verklarende wijders de opgemelde twee-stuivers-stukken bij dezen gangbaar, met last aan elk en een iegelijk dezelve voor die waarde te ontvangen en geen hinder of stremming aan derzelver omloop toe te brengen of te veroorzaken.

En opdat niemand hiervan onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal dezen worden gepubliceërt en in de Hollandsche, inlandsche en Chineesche talen worden geaffigeert. ter plaatse gebruikelijk.

Deze bonken waren gemaakt »van het koper, te zwaar »voor één-stuiver-stukken".

Op den 28sten September 1809 liet Daendels door den Directeur-generaal aan de Hooge Regering in overweging geven:

1° het gewicht der ingevolge besluit dezer tafel van den 21en dezer aangemaakt wordende nieuwe twee-stuivers-stukken alsnu te stellen op een en een half lood of 40 ½ stuivers, zijnde de halve zwaarte der in 1796 aangemaakte kopere een- en twee-stuivers-stukken, en de in dat jaar aangemaakte een-stuiver-stukken tot stukken van twee stuivers en door het doorkappen der twee-stuivers-stukken twee stukken van 2 stuivers te doen stempelen, bij welke operatie den Lande een kapitaal zal profiteeren;

2° van de in 1803 geslagen twee-stuivers-stukken alsnu te doen vervaardigen een stuk van 2 stuivers en een stuk

van 1 stuiver, wanneer dezelve de onder art. 1 vermelde een- en twee-stuivers-stukken ruim in zwaarte zullen egaliseeren en den Lande hierdoor bevoordeeld worden met een half kapitaal;

3° de in omwandeling zijnde acht-stuiver-stukken tot zes twee-stuiver-stukken te doen verstempelen, waarbij mede wordt geprofiteerd $^1/_2$ kapitaal; en

4° de in 1803 aangemaakte een-stuiver-stukken te brengen op de zwaarte van 24 stuivers en het meerdere gewicht derzelve tot $9^3/_4$ stuivers daarvan te doen afkappen, waardoor den Lande bevoordeelt wordt met 40 percent.

Met dit voorstel vereenigde zich de Hooge Regering gereedelijk, evenals met alle andere voorstellen van den Gouverneur-Generaal. — Gemakkelijker werken dan dat ten tijde van Daendels heeft de Raad van Indië nooit gekend.

Op den 17[en] Bloeimaand 1810 bleek, dat de Regering van 1 October 1809 tot ultimo Lentemaand 1810 op de verkapping had geprofiteerd 43,142 : $31^3/_5$ rijksdaalders en bovendien $10{,}344^{181}/_{200}$ ponden aan koper-gruis had verkregen.

23 September. *Verbod tegen het gebruiken van de uitdrukking: »hoofden van de Chineesche natie".*

Bij circulaire gaf Daendels het navolgende aan zijne ambtenaren te kennen.

Reeds verscheidene malen opgemerkt hebbende, dat de kapiteins en luitenants der Chinezen zich in hunne requesten en andere schrifturen aan het gouvernement qualificeren als hoofden van de Chinesche natie en dat deze expressie ook bij de brieven en adressen van vele ambtenaren gebruikt wordt in materien, waarvan de Chinezen het onderwerp zijn, schoon het oneigenaartige hiervan zeer evident is, alzoo de Chinezen, die hier vreemdelingen zijn en door hun lang gevestigd verblijf in deze koloniën wel als inwoners kunnen en moeten worden geconsidereert, niet voor een natie kunnen worden gehouden,

waarvan het denkbeeld zelfs de wettige autoriteit krenkt van het gouvernement; zoo heb ik noodig geoordeelt u aan te schrijven en te gelasten, gelijk ik doe bij dezen, om van nu voortaan bij uwe brieven en adressen, sprekende van de in deze kolonie geadmitteerde Chinezen, nooit weder het woord natie toepasselijk te maken of te gebruiken en insgelijks geene requesten of schrifturen van Chinezen aan te neemen, waarin deze term in den opgemelden zin gebezigt is, mitsgaders ook aan de Chinezen te insinueren, dat zij zich van dezelve in het vervolg menageren.

23 September. *Middel ter bevordering van het in 's Lands dienst treden van inlandsche zeevarenden.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende de moeielijkheid om zonder het accordeeren van eenige premie in het aanwerven van inlandsche zeevarenden te reusseeren;

heeft besloten, dat aan ieder te engageeren inlandsch zeevarende uit 's Lands kas zal verstrekt worden een maand gagie, naar evenredigheid der qualiteit, waarin hij zal aangenomen worden, tot eene gratificatie, zonder dat hem zulks naderhand van zijne te goed makende gagiën zal worden ingehouden.

27 September. *Verhooging van het loon van Chineesche koeli's.*

Is besloten de Chineesche sjouwers, welke op de equipagewerf en op de schepen ter reede van Batavia dienst doen. in gage te verhoogen, de eerste tot vijftien rijksdaalders en de laatstgemelde tot zestien rijksdaalders 's maands.

28 September. *Instructie voor den Commissaris-Generaal der marine, der houtwerken en van 's Lands werven op. Java.*

De directie en administratie van het materiele en personele der marine in Indië word opgedragen aan den Commissaris-

Generaal, welke den rang zal hebben gelijkstandig met den inspecteur-generaal over de houtbosschen en koffij-culture en een tractement genieten van rd[s] 15000, zilver geld, 's jaars.

De Commissaris Generaal zal provisioneel zijn verblijf houden te Sourabaija en tot zijne adsistentie op deszelfs bureau hebben een secretaris met den rang van kapitein en tractement van rd[s] 200, zilver geld, 's maands, een klerk à rd[s] 40 en drie klerken à rd[s] 20, zilver geld, 's maands.

Hij zal, zo te Batavia, als te Sourabaija en te Samarang, onder zich hebben een haven- en equipagemeester met den rang van colonel, een onder-equipagemeester met den rang van luitenant-colonel en een tweeden havenmeester met rang van capitein; dewelke alle in de aan dezelven bij hunne respectieve instructien opgedragene werkzaamheden aan de orders en surveillance van den Commissaris Generaal der marine zullen zijn onderworpen.

Onder den Commissaris Generaal zal zijn gesteld 's Lands timmerwerv te Rembang, Grissee dan wel te Sourabaija, waar men goedvinden zal een werf aan te leggen; de daarop bescheiden basen en al, hetgeen tot dezelve behoort, staan onder zijne directe bevelen, voor welkers executie hij verantwoordelijk is aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal; hij vervoegd zich naar voormelde werven, zoo dikwijls hij zulks goedvind en zijne presentie vereischt word, waartoe hem van 's Lands wege de nodige battoors en paarden zullen worden toegestaan volgens hetzelfde tarief, als voor de inspecteurs-generaal der houtbosschen en koffijculture bepaald is.

De dienaren der werf zullen ingevolge besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van den 8[en] December 1808 bestaan, behalven in den constructeur, in:

2 opper-timmerlieden,

2 onder- » ,

1 baas smit,

1 » blokkemaker,

1 boekhouder en

3 schrijvers, waarvoor hij Commissaris Generaal de nodige instructien zal ontwerpen en aan zijne excellentie ter approbatie aanbieden.

Hij, Commissaris Generaal, zal zorge dragen, dat door de haven- en equipagemeesters aan hem ingezonden worden naamlijsten der Europesche zeevarenden, en daaruit doen forneeren een vast stamboek, waarbij ieder aanzienlijk vaartuig op zig zelve zal moeten worden verhandeld en waarin distincte zal moeten worden genoteerd en overgeschreven de veranderingen, die bij de equipage plaats hebben, de verhoging hunner tractementen, derzelver overlijden, of dezelve iets hebben nagelaten, onder wien hetzelve is berustende en wat dies meer zij en geobserveerd diend te worden.

De Commissaris Generaal zal van den prefect van Rembang, in presentie van den baas constructeur en den boekhouder van de werf, tegen quitantie overnemen alle de in deszelvs administratie zich bevindende ijzere spijkers en verdere materialen, tot den scheepsbouw behoorende, de balancen en gewigten en al, hetgeen dezelve verondersteld voor de werf van 's Lands goederen nodig te hebben, alsmede 's Lands pakhuizen van ijzer, spijkers, olien, theer, enz. hetwelke hij daarna onder verantwoording van den baas, constructeur en boekhouder van de werf zal stellen.

Hij zal mede eene naauwkeurige opneem laten doen van de scheepstimmerwerf en smits winkel van alle de zich aldaar bevindende goederen, gereedschappen en houtwerken, den Lande toebehorende, en dezelve, indien ter verantwoording van den prefect lopen, tegen behoorlijke quitantie van denzelven overnemen om door hem ter verantwoording aan den baas constructeur en boekhouder van de werf te worden overgegeven.

Hij zal insgelijks opnemen de gereed zijnde en nog op stapel staande vaartuigen, hoeverre dezelve gevorderd zijn, en van den prefect afvragen eene accurate en juiste opgave van al, hetgeen door hem sedert het vertrek van zijn predecesseur 's Lands wege besteed is, ten einde niet alleen met

denzelven te kunnen liquideeren, maar ook het ware kostende der vaartuigen te kunnen berekenen.

Ook zal hij, Commissaris Generaal, onder quitantie van het bureau van den prefect opeischen alle aldaar aanhanden zijnde originele specificatien en andere documenten, de werf rakende, van de zedert jaren aldaar aangebouwde vaartuigen, om op het bureau van hem, Commissaris Generaal, dan wel van den hoofdadministrateur te Samarang te blijven berusten; en word dezelve tevens gequalificeerd aan den prefect tegen quitantie voor de werfkassa op te vragen zovele gelden, als er kunnen worden gemist en de kassa der prefecturen zal toelaten, dat aan de werf voorgeschoten werden, zo mede rijst en arak voor randsoenen als anderzints.

De opneem compleet gedaan zijnde, zal de Commissaris Generaal door den boekhouder laten formeeren:

1° een administratie-boek van alle overgenomen goederen;

2° » kassa-boek der aanhanden zijnde gelden;

3° » werf-boek, waarin ieder vaartuig op zig zelv volgens het nommer moet worden ingenomen, onder bekendstelling, wanneer hetzelve is opgezet, en waarin dagelijks moet worden aangeteekend de daaraan gearbeid hebbende werklieden en hun verbruikte materialen en welk werf-boek zal moeten accordeeren met het betaalboek, waarin bij rubrieken moet worden aangeteekend, welke werklieden ieder dag in het algemeen gewerkt hebben en wat zij winnen;

4° een dagregister van alle gedenkwaardige zaken, als ontvangen eischen, afgezonden plan's, ontvangen goederen, het op- en afzetten van vaartuigen en wat dies meer zij.

Op den dag van den gedanen overneem zal hij, Commissaris Generaal, zorge dragen, dat de timmerlieden hunne betaling erlangen voor hetgeen zij nog te goed mogten hebben, ten einde met den volgenden dag direct met de nieuwe inrichting kan begonnen worden; en zal hij tevens laten aanmaken een goed aantal plankjes, met zijn cachet gezegeld, om ieder dag aan de werklieden voor betaling te worden afgegeven.

Ten einde nauwkeurig te kunnen nagaan, hoeveel voorschreven werven den Lande zullen komen te kosten, zal deze administratie haar bijzondere kassa hebben en bestierd worden door den baas constructeur en boekhouder der werf, welke beiden voor dezelve verantwoordelijk zullen zijn; uit deze kassa zullen alle timmer- en smeekolen inkoopen ten behoeve der vaartuigen, tractementen der dienaren van de werf en al, hetgeen voor dezelve vereischt word, betaald worden; en zullen door den baas en boekhouder aan den commissaris maandelijks worden ingeleverd een kassa-, pakhuis- en houtrekening in duplo, waarin distinct moet worden genoteerd, waaraan en waarvoor de verstrekkingen en uitbetalingen gedaan zijn, van welke boeken de Commissaris Generaal jaarlijks een stel aan de generale rekenkamer te Batavia zal moeten overzenden.

Hij zal, buiten den generalen opneem onder ultimo December van ieder jaar, de marine-magazijnen zo dikwijls kunnen opnemen, als hij zulks noodig oordeelen zal.

Hij zal maandelijks aan zijne excellentie den heer Maarschalk en Gouverneur Generaal aanbieden en inzenden een generaal rapport, samengetrokken uit de diversche rapporten der schepen en vaartuigen, voor zoo verre daarvan narigt kan ontvangen worden, de overige volgens hun laatste rapport, zoowel aangaande de manschappen, armatura, als waar dezelve gestationeerd zijn en zich bevinden.

Goederen, gelden of materialen, voor de werven gezonden wordende, worden aan den commissaris bij de cognossementen geconsigneerd; de commissaris niet present zijnde, laat de baas constructeur dezelve door den boekhouder ontvangen en is de prefect verpligt ter afhaal derzelve de noodige prauwen te verleenen en het noodig getal battoors te leveren voor het inwegen in de pakhuizen, zooals dezelve ten allen tijde gehouden is de noodige hulp te verleenen en bij transport van goederen, alsmede ontstane brand, als anderzints, bij nagt of ontijden, wanneer de timmerlieden niet present zijn en hem daarom, hetzij door den commissaris zelven, den baas constructeur of boekhouder verzogt worde.

Onder den Commissaris Generaal der marine zullen mede gesteld zijn de houtstapelplaatsen op Java en de houtwerken aldaar. Hij zal voor de goede directie derzelve de noodige zorge dragen, ten welken einde hij zich zoo dikwijls derwaards zal kunnen begeven, als zijne presentie zal worden vereischt.

Hij zal mede zorgen, dat aan hem rapport worde gedaan van de door de opzienders van de kapplaatsen aangebragte en ontvangene, zoowel als van de afgezondene en nog resteerende houtwerken.

Hij laat door de onder hem dienstdoende opzichters betalen de sleeploonen, trekloonen en koelieloonen, welke op de stapelplaatsen en verder tot den afscheep der houtwerken worden verdiend; hij betaalt mede de tractementen der opzichters over de stapelplaatsen, alles navolgens het daaromtrend bepaald tarief en op ordonnantie navolgens eene door hem gemaakte calculatieve berekening, van drie tot drie maanden aan hem door het gouvernement te verleenen.

Hij zorgt en doet toezien, dat in de afbetalingen aan de sleepers, enz., enz. geen malversatien of knevelarijen plaats hebben, maar dat een ieder het zijne erlangd.

Hij doet door de opzichters der houtstapelplaatsen behoorlijk quitantie geven van de door hun ontvangen houtwerken in rescontre van de geleide-briefjes, die dezelven van de boschgangers of het lid der administratie vergezellen, waarbij behoorlijk bekend moet worden gesteld het getal, lengte, breedte en dikte der houtwerken.

Hij zal geene houtwerken ontvangen of door de opzichters laten ontvangen, waarop het merk van het land en het contra-merk der plaatsen, waar die gekapt zijn, niet uitgedrukt staat.

Hij zorgt, dat aan hem rapport worde gedaan van de door de opzienders onbekwaam gekeurd wordende houtwerken, en zal tevens toezien, dat die apart worden opgestapeld.

En eindelijk zal hij maandelijks ontvangen de rapporten van de stapelplaatsen en daaruit formeeren een generaal rapport, zoo van de ontvangene, verstrekte, verdebiteerde, als

restant zijnde houtwerken, voor zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

28 September. *Instructie voor de haven- en equipagemeesters te Batavia, Samarang en Soerabaija.*

Er zullen, zo te Batavia, als te Sourabaija en Samarang, zijn drie haven- en equipage-meesters met rang van colonel en tractement, als te Batavia van rd^s 7000, te Sourabaija rd^s 6000 en te Samarang rd^s 5000, zilver geld, jaars en zullen hiermede komen te cesseren alle tractementen, toelagen en douceurs, welke zij tot hiertoe hebben genoten.

De magazijnen der marine staan onder hunne zorg en directie, weshalven zij voor al, hetgene zich daarin bevindt, verantwoordelijk zijn zullen.

Aan hen zullen ingediend worden alle aanvragen van scheepsbehoeftens voor 's Lands schepen en vaartuigen en al, hetgeen de marine aangaat, welke aanvragen zij zullen moeten examineren en, bij bevinding, dat die verzoeken conform de wet zijn ingericht, de nodige ordonnanties ter verstrekking uit de marine magazijnen verleenen dan wel, zo die verstrekkingen uit andere administratien moeten geschieden, de aanvragen daartoe, zo wel als van de benodigde randsoenen voor de equipagien aan het politiek gezag indienen.

Aan hen zullen mede ingediend worden alle declaratien van tractementen, tafelgelden en wat dies meer is, bij welke declaratien tevens zal moeten worden overgelegd een bewijs, waar bij komt te blijken, wanneer en waar de equipage het laatst is betaald geworden; en zullen zij, bij bevinding, dat voorschreeven declaratien met de bewijzen accorderen, de nodige ordonnantien ter uitbetaling verleenen op de gewoone tractements-comptoiren, welke zodanig bedragen aan den tweeden officier van de daartoe aanvrage gedaan hebbenden zullen uitbetalen en welke tweede officier hetzelve vervolgens aan de equipage zal moeten uitdeelen, ter presentie van den commandeerenden officier dier bodem en den onder-equipage-

meester, welke beide voor de rigtige uitdeeling op de betalingslijsten zullen moeten tekenen, en die lijsten daarna aan den haven- en equipage-meester inleveren.

Insgelijks zullen aan hen worden ingezonden alle orders tot het victualiëren en de aanvragen ten dien einde met overlegging van eene behoorlijk getekende consumptie-lijst, waarbij de dagelijksche verstrekkingen aan de equipage, de ontvangst en hetgeen nog restant blijft, komt te blijken volgens daarvan geformeerde tabellen, alsmede eene opgave der laatst ontvangen victualie, en waarop zij de noodige ordonnantie voor de victualie voor den bepaalden tijd en het getal manschappen, die in de scheepsrol worden gevoerd, naar de tarief van randsoenen en decortatie van de nog aan handen zijnde provisien zullen moeten vervaardigen en aan het politiek gezag ter verstrekking inzenden, welke randsoenen in presentie van een vertrouwd persoon van de schepen of vaartuigen ontvangen en aan hem toegewogen en toegemeten moeten worden, en waarvoor deze dan ook verantwoordelijk zal worden gehouden.

Zij zullen de noodige zorge dragen, dat, zo wel uit, als in de magazijnen der marine niets wordt ontvangen of verstrekt, zonder dat de ordonnantien daartoe door hun behoorlijk zijn getekend; alsmede dat bij verzending daarvan de factures in triplo worden opgemaakt, als een ter verzending met de landpost, een met het vaartuig zelve en een om als slaper te worden aangehouden.

Zij zullen gehouden en verpligt zijn vaste equipage- of administratie-boeken te houden, waaruit ten allen tijde moet kunnen worden gezien het restant, de ontvangst, waaraan en waarvoor de verstrekkingen hebben plaats gehad.

Zij zullen mede gehouden zijn wekelijks eene distincte opgave te doen aan den Commissaris Generaal der marine van al, hetgeene door hun verrigt, aangevraagd of verstrekt is.

De inkopen van diversche benodigtheden aan den Commissaris Generaal bij besluit van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal van den .. Julij laatstleeden gede-

mandeerd zijnde, zullen de differente haven- en equipage-meesters op grond van dat besluit ook de benodigde inkopen op dien voet gaan doen, bij aldien van de daarbij vermelde benodigdheden geene bij de magazijnen per restant zijn; doch eenige artikelen benodigt zijnde, welke op die lijst niet bekend mogten staan of boven de daarbij bepaalde prijsen lopen, zullen zij daarvan direct aan den Commissaris Generaal kennis geven en approbatie tot die inkopen vragen, welke, dezelve goedkeurende, als dan daarop de goedkeuring van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal zal verzoeken.

Van de door den haven- en equipage-meester te houden administratie-boeken, alsmede van de ordonnantien, waarop de verstrekkingen zijn geschied, zullen jaarlijks aan de generale rekenkamer authentieke copijen worden gezonden, gelijk mede om de drie maanden een succint rapport.

De haven- en equipage-meesters zullen aan den Commissaris Generaal van de schepen, welke tot hare divisie behoren, de nominative lijsten inzenden van alle Europesche zeevarende, met de namen en toenamen van alle diegenen, welke zig, zowel aan boord der schepen en vaartuigen, als aan den wal bevinden, hunne qualiteiten, winnende gage, geboorte-plaats en met welke bodems in deze colonien gekomen, alsmede de lijsten der inlandsche zeevarende, mede onder bijvoeging harer geboorte plaatsen en winnende gages.

Zij zullen de nodige zorge dragen, dat bij aankomst van schepen en vaartuigen aan hun direct in geschrifte worde kennis gegeven van de op die bodems plaats gehad hebbende veranderingen onder de equipage zedert derzelver vertrek uit de havens en den dag, waarop het laatst rapport is ingediend.

Zij zullen mede opletten, dat aan hun door diegenen, welke de directie over de hospitalen hebben, werden opgegeven, zowel de uitmonstering, het inkomen en overlijden der zieken in de hospitalen en of dezelve iets nagelaten hebben, van welke schepen en vaartuigen dezelve zijn en op welke bodem zij na hunne genezing overgaan, ten einde daardoor

in staat te worden gesteld om zulks ter kennisse van den Commissaris Generaal te brengen ter overdraging van hetzelve bij de stamboeken en daardoor ten allen tijden te kunnen ontwaren, welke zeevarende nog in leven of dood zijn.

Zij zullen mede, ondergeschikt aan de orders van den Commissaris Generaal der marine, ieder in hun district, de directie voeren over de stapelplaatsen aldaar, ingevolge de bepalingen, gemaakt bij de instructien van den commissaris-generaal der marine, welke zij zich in zo verre mede tot naricht zullen laten strekken.

»Tot wegneming van alle difficulteiten over de relatien »der havenmeesters te Batavia, Sourabaija en Samarang tot »de commandanten der uit Europa in Indiën arriverende »Keizerlijke schepen en vaartuigen" is op 14 Grasmaand 1811 besloten »aan welmelde commandanten, dadelijk na »hunne aankomst in een der havens of op een der reeden »van dit eiland, te doen ter hand stellen een extract [in de Fransche taal] uit de instructie voor de gemelde haven »meesters, als ook een [dito] extract uit de instructie voor »de onder-equipage-meesters".

Zie ook 23 November 1809.

28 September. *Instructie voor de onder-havenmeesters.*

Er zal, zoo te Batavia, als te Sourabaija en Samarang, zijn een tweede havenmeester met rang van kapitein en tractement, als te Batavia van rd^s 2000, te Sourabaija rd^s 1000 en te Samarang rd^s 1500, zilver geld, 's jaars, zullende hiermede komen op te houden alle tractementen, toelagen en douceurs, bevorens door hen genoten.

De tweede havenmeesters zullen den dienst op de rheede en tevens dien van sabandhaar waarnemen en dus van de aankomst en vertrek van schepen, laden en lossen der vaartuigen rapport moeten doen aan de prefecten van Sourabaija en Samarang en hun tevens moeten toezenden de cognosse-

menten, facturen en andere scheeps-papieren, alsmede bij vertrek van vaartuigen haar van de benoodigde scheeps-papieren en passen moeten voorzien en tevens, zooveel in hun vermogen is, de noodige zorge dragen, dat de successive geëmaneerde orders ten aanzien van den clandestinen uitvoer van contanten als anderen, ongepermitteerden handel niet worden overtreden.

Te Batavia echter zal de sabandhaar en licentmeester zijne functie als van ouds blijven waarnemen en de tweede havenmeester aldaar dus alleen gesubmitteerd zijn aan den colonel en eersten havenmeester, welke van zijne zijde, zoonls bevorens, rapport doet van dagelijks voorvallende zaken.

28 September. *Instructie voor de onder-equipage-meesters.*

Er zal, zoo te Batavia, als te Sourabaija en Samarang, zijn een onder-equipage-meester met den rang van luitenant-colonel en op een tractement, te Batavia van rd[s] 4000, te Sourabaija rd[s] 3500 en te Samarang rd[s] 2500, zilver geld, 's jaars, en waarmede dan ook voor vervallen worden gehouden alle tractementen, toelagen en douceurs, welke zij tot hiertoe hebben genoten.

Zij zullen speciaal en gezamentlijk met den equipage-meester, waaronder zij staan, gechargeerd zijn met de administratie der magazijnen, de in dienst stelling der schepen, de aanwerving, victualiering en betaling der equipagien.

Bij uitdeeling der tractementen aan de equipages zullen zij verpligt zijn present te zijn en voor de rigtige uitbetaling, benevens den commandeerenden officier van dien bodem, op betalingslijsten teekenen, welke zij daarna aan den haven- en equipagemeester overleveren.

Zij zullen verpligt zijn vaste equipage- of stamboeken te houden, waaruit ten allen tijde kan gezien worden het restant der ontvangst, waaraan en waarvoor de verstrekking is geschied, van welke boeken, benevens de ordonnantien, waarop de verstrekkingen zijn geschied, jaarlijks authentieke copijen aan de generale rekenkamer zullen worden gezonden, alsmede om de drie maanden een succint rapport.

Zij zullen mede hebben de speciale directie over de houtstapelplaatsen, onder derzelver ressort of arrondissement gelegen, en tevens houden alle boeken, tabellen en wes meer tot dezelve relatief.

Zie ook 23 November 1809.

28 September. *Aanstelling van gecommitteerden bij de ontvangst en afschcep van producten in 's Lands pakhuizen.*

Deze gecommitteerden moesten telkens afwisselen en gekozen worden uit »ambtenaren van eene gedistingueerde »classe, op wier rapporten men zich veilig kan verlaten".

28 September. *Vergunning tot het houden van pasar des Woensdags op het landgoed, Pondok Perron.*

De voorwaarden waren dezelfde als die voor »de overige, »geprevilegeerde bazaars".

Het lid in den Raad van Indie, Wardenaar, verklaarde zich tegen het verleenen der »prerogativen tot het houden »van dobbel- en amfioen-kitten, haane-vegterijen en pandjes»huizen", — een zeldzaam verzet in die dagen.

30 September. *Javasche verpachtingen.*

Van wegen den Gouverneur Generaal en Raden van Indiën wordt een iegelijk bij dezen geadverteerd, dat het gouvernementgeneraal van meening is op Woensdag, den 1en November aanstaande, des morgens om 8 uren, te Samarang, in het stadhuis, door den hoofd-administrateur, Pieter Franciscus Overbeek, ten overstaan van eene commissie uit den Raad van justitie aldaar en op Woensdag, den 6en December daaraanvolgende, des morgens ten 8 uren, in het residentie-huis te Sourabaija, door den hoofd-administrateur, H. J. van Cattenburch, almede ten overstaan van eene commissie uit den Raad van justitie aldaar, bij den opslag publiek te laten opvellen

en aan den hoogstbiedende voor den tijd van een jaar, ingaande met primo Januarij 1810 en eindigende met ultimo December deszelfden jaars, te verpagten de volgende Lands domeinen, pagten en tollen op en langs Java's Noord-Oostkust en in den Oosthoek, te weeten:

te Samarang:

1. De inkomende en uitgaande regten of sabandharijen te Samarang, Goemoelak, Kaligawe en Torbaija, in een getrokken met de dessa Toemoenga, en veertig koppen somas bij de eerstgenoemde sabandharijen.

2. De uitgevoerd wordende rijst en padij te Samarang, Goemoelak, Kaligawe, Torbaija, Kaliwoengoe en Kandal.

3. Het hoofdgeld van de Chinezen, te heffen op den voet, zooals de conditien van het hoofdgeld te Batavia medebrengen.

4. De topbaanen en hane-vegterijen, mede te heffen als boven.

5. Het slagten van buffels en ander hoornvee, insgelijks op den voet, zooals te Batavia plaats vind, te heffen.

6. Het slagten van varkens, schapen en geiten, ook als boven.

7. De taphuizen of kroegen buiten de stad of het priviligie om in de Chinesche en andere kampongs rondom de stad arak, tjieuw en andere sterke dranken te mogen tappen en verkoopen in het klein, te weten bij kelders, kalbassen, potten, flessen, bottels, enz. tot de kleinste maat inclusive.

8. De bazaars te en onder Samarang, als:

de bazaar Anjer of groote bazaar,
» avond bazaar in de Moorsche kamp,
» morgen of groote bazaar in de Chinesche kamp,
» bazaar Krangang,
» » Pagandingang,
» » Karang-tenga,
» » Karang-widara,
» beide bazaars te Torbaija,
» bazaar Ambengang,

de bazaar Patji-rongang,
» » in de Maleidsche kamp,
» » Tawang in de Boeginesche kamp,
» » Baroe in de stad,
» » te Oenarang,
» » te Salatiga,
» » te Boejoelalie.

9. De tol wegens het passeren van paarden, koebeesten en draag-ossen, etc., etc. onder Oenarang, Salatiga, Boejoelalie en de Gladak Samboe onder Barawa.

10. De sabandharijen te Kaliewoengoe, gelijk met het hoofdgeld der Chinezen, topbaanen, hane-vegterijen, het slagten van buffels en ander vee, nevens zestien koppen somas, mitsgaders vier djongs rijstvelden en de bazaars te Karanganjer en Toegoe.

11. De sabandharijen te Kandal, mede annex het hoofdgeld der Chinezen, hane-vegterijen, topbaanen en het slagten van vee en dan nog vijf djongs rijstvelden, benevens de bazaars aldaar.

12. De zes en twintig gepriviligeerde amfioen- of madatkitten onder Samarang, Kandal, Kaliewoengoe en Damak.

13. De sabandharijen te Batang met de van ouds daarbij gehoord hebbende kampongs, Roban, Kali-orang, Kali-tjetong, Magboguor en Manatoea, nevens twaalf somas uit ieder van de vijf kampongs of in het geheel zestig koppen; en voorts als boven het hoofdgeld der Chinezen, enz.

14. De sabandharijen te Paccalongang, Bumie en Kalibebal met veertig koppen somas en de overvaart over de rivier bij de Chinesche kampong; en voorts het hoofdgeld der Chinezen, etc.

15. De uitgevoerd wordende rijst en padij te Paccalongang, Batang, Bumie en Kali-bebal.

16. De een en twintig gepriviligeerde amfioen- en madatkitten onder Paccalongang, Oeloedjamie en Batang.

17. De sabandharijen te Pamalang en Soember met zestig tjatjas en zeventien djongs rijstvelden, item vier prauw

maijang, nevens de bazaars te Pamalang, Bakoelang en Palawang en het hoofdgeld der Chinezen, etc.

18. De sabandharijen te Tagal met de bazaars aldaar en de zes dorpen, Serkangang, Kartang, Semoet Pangang, Bandongang, Bontong en Rantaka-Kalimatie, nevens een honderd vier en veertig tjatjas en dertig djongs rijstvelden; en voorts als boven het hoofdgeld der Chinezen, etc.

19. De uitgevoerd wordende rijst en padij te Pamalang, Tagal en Brebes.

20. De sabandharijen te Brebes, Karang Assam, Kanakang en Loessarie met Soerie Jodjeth, doch zonder tjatjas of rijstvelden, maar wel met het hoofdgeld der Chinezen, etc.

21. De zeven gepriviligeerde amfioen- of madat-kitten onder de prefecture Tagal.

22. De sabandharijen te Damak, zonder somas, tjatjas of rijstvelden, maar met het bazaartje van de negorij Gabang; en voorts het hoofdgeld der Chinezen, etc.

23. De uitgevoerd wordende rijst en padij aldaar.

24. De sabandharijen te Japara, item aan de Tadoenang en te Taijoe met 50 koppen somas en het hoofdgeld der Chinezen, etc.

25. De uitgevoerd wordende rijst en padij op die plaatsen.

26. De sabandharijen onder Joana met de dessa Japara en dies bazaar; voorts het hoofdgeld der Chinezen, etc.

27. De uitgevoerd wordende rijst en padij aldaar.

28. De negentien gepriviligeerde amfioen- of madat-kitten onder Japara, zoomede nog agt gelijke kitten onder Joana, welke in den voorleden jare onder Rembang verpagt zijn, als:

twee te Joana,
» » Japara,
een » Morgoijoso,
» » Djipat,
» » Djitak, en
» » Kadilangoe,

of te samen onder Joana en Japara zeven en twintig kitten.

29. De sabandharijen te Rembang, mitsgaders Padjang Koeangang en Poelo, doch zonder somas of tjatjas, maar wel met het hoofdgeld der Chinezen en wat dies meer is.

30. De uitgevoerd wordende rijst en padij te Rembang en Lassum.

31. De sabandharijen te Lassum en dies ressort, zonder somas of tjatjas, maar met de negorij Tegal Dowo, nevens den inzaam der vogelnestjes uit de daarbij gelegene drie klippen of holen, Goa Jero genaamd; en voorts het hoofdgeld der Chinezen, etc.

32. De negen gepriviligeerde amfioen- of madat-kitten onder Rembang, als:

een in het kleine regentschap Tjinkal-sewoe,
» te Rembang,
» » Padjang Koeangang,
» » Paradessie,
» » Lassum,
» » Bonang,
» » Tanjongang,
» » Sarang, en
» » Bantjar.

33. De in- en uitgevoerd wordende poeder-, pot- en kandij-suiker van Brebes af tot Rembang toe.

En te Sourabaija:

1. De sabandharijen alomme in dat regentschap en bij allen dezelve zeven en veertig koppen somas.

2. De uitgevoerd wordende rijst en padij te Sourabaija, Passourouang, Banger en Bangel.

3. Het hoofdgeld der Chinezen, item de topbanen en hanevegterijen en het slagten van varkens.

4. Het slagten van buffels, rundvee, schapen en geiten.

5. De taphuizen en kroegen buiten de stad of het priviligie om in de Chinesche of andere kampongs arak, tjieuw en andere sterke dranken te mogen tappen en verkoopen in het klein, te weten bij kelders, kalbassen, potten, flessen, bottels, en wat dies meer is.

6. De zes gepriviligeerde amfioen- of madat-kitten onder het district van Sourabaija.

7. De sabandharijen te Passourouang en daaronder ook de rivier Massangan met tien koppen somas; en voorts het hoofdgeld der Chinezen, etc.

8. De sabandharijen te Banjer en Probolingo met zestien koppen somas en het hoofdgeld der Chinezen, etc.

9. De sabandharijen te Bangel en Kalianjer met vier koppen somas en het hoofdgeld der Chinezen, enz.

10. De sabandharijen van Doekoen en Kepoh, leggende opwaards aan de rivier van Solo, op den voet, zooals die tegenwoordig zijn.

11. De agt gepriviligeerde amfioen- of madat-kitten onder de districten van Passourouang, Banger, Bangel en Poeger.

12. De sabandharijen te Grissée en op Poelo Menare en bij alle dezelve agt en zeventig koppen somas en ook de heffing van 10 percent voor recognitie van al het klein geschut, dat aldaar gegoten wordt; en voorts als boven het hoofdgeld der Chinezen, etc.

13. De sabandharijen te Sidaijo en dies ressort met dertig koppen somas en de bazaar te Banjer Anjer, nevens het hoofdgeld der Chinezen, etc.

14. De sabandharijen te Toeban en dies ressort, zonder somas of tjatjas, maar met de nogorij Troes en den inzaam der vogelnestjes uit de daarbij gelegen drie klippen of holen, Goa Troes genaamd, en de heffing van het hoofdgeld der Chinezen, etc.

15. De uitgevoerd wordende rijst en padij te Grissée, Sidatjoe en Toeban.

16. De vijf gepriviligeerde amfioen of madat-kitten onder Grissée, Sidaijo en Lamongang, mitsgaders de vijf gelijke kitten onder Toeban, in den voorleden jare bij Rembang verpagt geweest, als:

een te Toeban,
» » Pranban,
» » Jenoe,

een te Karang Dowo, en
» » Tambaijo,
of te samen onder Grissée, Sidaijo, Lamongang en Toeban tien kitten.

17. De in- en verkoop en vervoer van aarde potten of zoogenaamde boeijongs.

18. De sabandharijen te Sumanap en op de eilanden Dalangoe, Kangiang, Sapoedie, Raäas, Giliang, Giliginting en Giliradja en bij allen dezelven een honderd en drie huisgezinnen en veertien antjengs padijvelden, nevens de heffing van het hoofdgeld der Chinezen, etc.

19. De negen gepriviligeerde amfioen of madit-kitten onder het district van Sumanap en de daaronder gehoorende eilanden.

20. De sabandharijen te Pamakassan en dies ressort met de van ouds daarbij behoord hebbende negorij Kappong, item de bazaar te Tjitjeree en Waranta, zoomede een derde van het zout, dat in de negorijen Boender en Tjandie wordt gemaakt, nevens het hoofdgeld der Chinezen, enz. en dan nog zes en dertig somas of koppen, doch waartegen hij, pachter, gehouden en verpligt zal zijn aan den regent van dat district, tot tegemoetkoming voor de leverantie van de benoodigde vaartuigen tot den overbreng van producten voor den Lande naar het kantoor Grissée, jaarlijks te moeten uitkeeren eene somma van een honderd en vijftig Spaansche realen.

21. De vier gepriviligeerde amfioen- of madat-kitten in de districten van Madura en Pamakassan.

22. De sabandharijen te Banjoewangie en dies ressort op den ouden voet, met de uitgevoerd wordende rijst en padij, item het hoofdgeld der Chinezen en wat dies meer is.

23. De gepriviligeerde amfioen- of madat-kit in het district van Banjoewangie.

24. De drie gepriviligeerde amfioen- of madat-kitten in de districten van Bezoekie en Panaroekan.

25. De sabandharijen en de in- en uitgevoerd wordende

rijst en padij ten eilande Baviaan met het hoofdgeld der Chinezen en wat dies meer is.

26. De gepriviligeerde amfioen- of madat-kit ten eilande Baviaan.

27. De in- en uitgevoerd wordende poeder-, pot- en kandij-suiker onder het ressort van den Oosthoek.

En zulks op zoodanige, generale en speciale conditien en voorwaarden, als in den voorleden jare 1808 op de bovengenoemde domeinen, pagten en tollen van den Lande zijn geëmaneerd en gearresteerd, respective bij publicatien van 18 Junij en 19 October, mitsgaders bij billetten van 23 Julij, 30 November en 16 December, welke alhier worden gehouden voor geinsereerd en dagelijks ten kantore van de respective prefecten en onder-prefecten voor ieder een te zien zijn; voorts met de volgende daarin nu nader gemaakte alteratien en ampliatien.

Eerstelijk: dat de verpagting, evenals in den gepasseerden jare, zal geschieden in zilver geld, doch dat de betaling daarvan in de volgende proportiën en muntspetiën zal moeten plaats hebben, als:

te Samarang de helfte in de bepaalde zilvere muntspetie en de andere helfte in koper geld met den agio van 110 percent op het zilver geld;

te Tegal en te Paccalongang drie quart gedeelte in de bepaalde zilvere muntspetie en een quart in duiten, gelijkstandig met het zilver geld te berekenen;

te Japara drie quart in de bepaalde zilvere muntspetie en een quart in Japans koper geld met den agio van 110 percent op het zilver geld;

te Rembang de helfte in de bepaalde zilvere muntspetie en de andere helfte in duiten, gelijkstandig met het zilver geld te berekenen;

te Sourabaija de helfte in de bepaalde zilvere muntspetie, een quart in duiten, gelijkstandig met het zilver geld, en een quart in Japans koper geld met den agio van 110 percent;

en op de overige plaatsen in den Oosthoek drie quart in

de bepaalde zilvere muntspetie en een quart aan duiten, gelijkstandig met het zilver geld.

Ten tweede: dat alle vaartuigen, welke met lading van den overwal komen en volgens de wet alleen Samarang, Sourabaija en Grissée mogen aandoen, gehouden zullen wezen om, wanneer zij niet geneegen zijn hunne aangebragte ladingen op eene dezer plaatsen te ontlossen en verkoopen en, alleen van pas verwisselende, daarmede naar de andere, kleindere plaatsen vertrekken, evenwel genoodzaakt zullen wezen van hunne aangebragte waren de verschuldigde tolgeregtigheid te voldoen, zooals zoodanige vaartuigen, welke, naar eene der voormelde drie plaatsen gedestineerd, door zee-schade als anderzins genoodzaakt zijn andere, kleindere plaatsen aan te doen; en van de hooge overigheid permissie erlangd hebbende om aldaar hunne aangebragte lading te mogen verkoopen, zullen zij echter genoodzaakt wezen de bepaalde tolgerégtigheid aan den pagter van Samarang, voor zooverre Java's Noord Oostkust, en aan die van Sourabaija, voor zooverre den Oosthoek betreft, te moeten voldoen boven de pagt, die zij bij invoer op zoodanig een plaats aan den pachter aldaar zullen moeten betalen.

Ten derde: dat gelijkerwijs alle vaartuigen, welke van de hooge overigheid permissie mogten erlangen om van eene andere plaats als Samarang, Sourabaija en Grissée naar den overwal of elders buiten het eiland Java te varen, genoodzaakt zullen zijn den tol van uitvoer aan de pagters als bovengemeld te voldoen boven de pagt, die zij genoodzaakt zijn aan de pagters van de plaatsen, vanwaar zij vertrekken, te betalen.

Ten vierde: dat daarentegen alle vaartuigen, welke door zee-nood gedwongen zijn de eene of andere plaats aan te doen en ter reparatie hunner bodems de ingeladene goederen aan den wal moeten brengen, niet genoodzaakt zullen zijn, bij weder inscheping, wanneer geene goederen verkocht zijn, daarvan eenige tolgeregtigheid te betalen, maar zullen zoodanige goederen, na reparatie van zoodanig een bodem, weder

vrij en frank naar boord mogen afgescheept worden; doch daarvan eenige goederen verkocht wordende, zullen dezelve aan de bepaalde tolgeregtigheid onderhevig zijn.

Ten vijfde: dat alle goederen, welke eens ingevoerd geweest en waarvan de tolgeregtigheid voldaan is, bij weder uitvoering aan geene tolheffing zullen onderworpen wezen, mits zulks geschiedende naar de plaatsen, op dit eiland gelegen, dan wel na die, onder de possessie van het gouvernement alhier sorterende, doch zulks na vreemde plaatsen buiten deze bezittingen plaats hebbende, zal daarvan de bepaalde tolgerechtigheid geheven worden.

Ten zesde: dat onder de bij de 8e afdeeling van het 21e artikel der generale pagt-conditiën vermelde Chinasche, Japansche of andere, in dezelve ongenoemde goederen niet begrepen zijn de van den overwal aangebragt wordende gambir, was, bindrottings en andere goederen, waarvan alleen de enkelde tol tot 8 percent mag geheven worden, maar dat artikel eigenlijk doelende is op alle goederen, welke door de Chinasche jonken en andere vaartuigen direct van China, Japan, Siam en andere plaatsen alleen te Batavia mogen worden aangebracht.

Ten zevende: dat de bepaalde tolgeregtigheid voortaan alleen op de uitgevoerd wordende rijst tot rds 5 per koijang zal geheven worden, zonder dat daarvan bij invoer ergens eenige pagt zal mogen worden gevorderd; en dat voortaan ook onder deze pagt zal worden begrepen de padij, waarvan de pagt mede alleen bij uitvoer tot twee en een halve rds, zilver geld, ter zwaarte van een koijang zal worden geheven en dus twee koijangs aan padij gelijk zullen staan met een koijang rijst; doch zal de recognitie, welke daarvan aan het gouvernement moet betaald worden, wanneer dezelve niet van den Lande is ingekogt, zich uitstrekken tot vijf en dertig rijksdaalders, zilver geld, per koijang, namelijk wanneer dezelve naar den overwal, de eilanden der Baviaan daar alleen speciaal onder begrepen, wordt uitgevoerd; doch zulks van de eene plaats van het eiland Java naar de andere geschiedende,

zal daarvan in het geheel geene recognitie aan het gouvernement betaald worden.

Ten achtste: blijven de conditiën omtrend de amfioen- en madat-kitten evenals in den gepasseerden jare bepaald, doch zullen de pagters daarvan geene reclame van tegemoetkoming bij het gouvernement mogen doen, bijaldien hetzelve niet in de gelegenheid mogte gesteld wezen hun de benoodigde hoeveelheid amfioen te kunnen bezorgen, maar zal aan hun de vrijheid worden vergund om, evenals in dezen jare aan den pagter van Samarang is toegestaan, zich zelven van dat heulsap te voorzien, onder zoodanige restrictiën, als daartoe reeds de bepalingen gemaakt zijn.

Ten negende: dat de handel in de op Java gefabriceerd wordende suiker opengesteld zijnde, bij uitvoer van iedere pikol, hetzij poeder-, pot-, kandij- of andere suiker, twee rijksdaalders aan tolgeregtigheid zal betaald worden; doch zal daaronder niet begrepen zijn zoodanige qantiteiten, als de differente suiker-molenaars van de leverantie van het jaar 1808 nog aan den Lande verschuldigd waren en waarvan zij den tol volgens in handen hebbende bewijzen reeds aan den Lande betaald hebben; en welke quantiteiten zij dus daarop zonder betaling van eenige impost vrijelijk zullen mogen uitvoeren.

Ten tiende: dat voor de kappas, waarin de handel almede gelijk bevorens is opengesteld, bij uitvoer naar den overwal of elders buiten het eiland Java rd[s] 4 per pikol, doch zulks van de eene plaats naar de andere op het eiland Java geschiedende, slechts de helft of rd[s] 2 per pikol aan tolgeregtigheid zal geheven worden.

Ten elfde: dat van de betaling van alle in- en uitgaande regten bevrijd zullen wezen de tien pangloepoets-prauwen van hunne hoogheden, den Keizer en den Sulthan op Java, respective, welke volgens ouder gewoonte van Sourakarta en Djokjokarta naar den Oostboek en van daar terug varen.

Ten twaalfde en laatstelijk: zullen van alle in- en uitgaande regten wezen geëximeerd alle soorten van levendig vee, als

paarden, koebeesten, buffels, schapen, bokken, geiten, varkens en alle soorten van pluimgediertens, waarvan nog bij in- of uitvoer eenige tol zal mogen worden geheven.

Zullende een ieder, die tot het aanslaan van voorschreven pagten mogte genegen wezen, indachtig zijn om volgens het 5e artikel der generale pagt-conditiën de vereischte borgen ten genoegen der daarbij vermelde personen te stellen.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen pretenderen, zal deze allomme worden gepubliceerd en in de Hollandsche, Chinesche en gewoone inlandsche talen geaffigeerd ter plaatsen, waar men gewoon is publicatiën en affictiën te doen.

Voor het jaar 1810 brachten deze verpachtingen 107,130 rijksdaalders meer op dan voor 1809, hoewel het met den Oosthoek vereenigde Toeban daaronder niet begrepen was.

In de voorwaarden waren vergeten de sjahbandarijen van Besoeki en Panaroekan, alsmede 6 in plaats van 64 opiumkitten vermeld, welke fouten door den prefect van den Oosthoek hersteld en wiens handeling op 30 November 1809 door de Regering geapprobeerd werden.

De verpachtingen in het vroegere gouvernement van Java's N. O. kust brachten op:

voor het jaar 1808 (Gouverneur Engelhard) 212,957 : 24 rds zilver geld,

voor het jaar 1809 (Gouv. Gen. Daendels) 560,715 : — » zilver geld,

voor het jaar 1810 (Gouv. Gen. Daendels) 724,380 : — » zilver geld.

De Oosthoek alleen bracht voor 1810 op 288,975 rijksdaalders of 61,035 rijksdaalders meer dan voor 1809; de verpachtingen van Losari tot Rembang, eveneens voor 1810, 435,405 rijksdaalders.

30 September. *Verplaatsing van begraafplaatsen te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

Ten eersten: het Europeesche kerkhof, boven de post Rijswijk gelegen, van daar te verleggen en te verplaatsen tot even boven Tana-abang, daartoe employeerende zeker stukje land, gelegen tegenover Daalzigt aan den Heerenweg en toebehoorende aan vijf inlanders;

voorts, conform het verzoek dezer eigenaren, het gedachte stukje grond van hun in ruiling te accepteeren tegen zeker, den Lande toebehoorend stukje grond, Passir Poetie genaamd, nadat beide zullen wezen getaxeerd, ten einde het gouvernement zooveel toegeeft of ontvangt, als een van beide dezer stukjes land meer of minder zullen worden gepriseerd;

onder bepaling voorders, dat voortaan op dit kerkhof in geen kelders zal mogen worden begraven, anders dan onder verplichting om de kelders bij begraving telken reize geheel met aarde aan te vullen;

en dat overigens, de lijken in kuilen begraven wordende, de graven vervolgens met eigen zerken zullen kunnen worden belegd.

Ten tweede: de presente begraafplaatsen der Chineezen insgelijks te verleggen naar de post de Ketting, met qualificatie daartoe voor rekening van den Lande in te koopen een aldaar gelegen stuk grond, toebehoorende aan den gewezen binnen-regent van het hospitaal, Dekker, onder bepaling wijders, dat het gouvernement in dezen zal moeten worden geïndemneerd door den afstand tegen betaling voor ieder graf, in evenredigheid van hetgeen deze grond heeft gekost, doch dat daarentegen aan zoodanige Chineezen, welke kunnen aantoonen binnen weinige jaren voor hunne familiën een graf op de oude begraafplaats aangekocht en met vele kosten aangelegd te hebben, op het nieuwe terrein gratis een plaats zal worden afgestaan tot het aanleggen van een nieuw graf.

Ten derden: de begraafplaats voor de Mooren en Arabieren te bepalen aan de Zuidzijde van de Groningergracht, buiten de Utrechtsche poort, aan de Westzijde van de aldaar gelegen leder-bereiderij; en daartoe te doen emploijeeren een door den majoor der Mooren en Arabieren, bappa Sach Sech Ala-

bieding, tot dat einde aangeboden, hem in eigendom toebehoorend, aldaar gelegen stukje grond ter breedte van circa 30 en ter lengte van 60 roeden;

met qualificatie wijders om, conform zijn verzoek, het voorschreven erf uit de krijgskas der Mooren tot een bekwame begraafplaats te doen approprieeren;

terwijl de oude begraafplaats der Mooren en Arabieren, als laag bij den grond en in ongemetzelde kuilen zijnde, niet zal behoeven te worden geapplaneerd; doch

Ten vierde: met het verleggen van de begraafplaatsen der inlanders of Javanen nog vooreerst te supercederen en hun daartoe door het voorbeeld omtrent de andere begraafplaatsen voor te bereiden, met last aan Schepenen en speciaal aan den president van dat kollegie, de inlandsche kommandanten en hooge priesters op dit voorbeeld wijzende, niets onbeproefd te laten om den inlander door middel van dezelve eene impulsie te geven van het nut en de noodzakelijkheid, welke in deze verplaatsing gelegen is, en hun te insinueeren om, tegen dat het verleggen der begraafplaatsen van de Europeërs, Chineezen en Mooren zal zijn voltrokken, als het ware uit eigen beweging mede tot eene verplaatsing van de inlandsche graven verzoek te doen; en eindelijk.

Ten vijfden: president en Schepenen van Batavia de executie van dit een en ander te demandeeren, met vrijheid om zoodanige nadere, bepaalde voordragten te doen, als zij tot de uitvoering dezer bepalingen zullen noodig oordeelen.

Op 26 October 1809 werd ter zake nader besloten:

Ten eersten: het land Passer-Poetie alsnu tegen het stuk grond, hetwelk voor het Europeesche kerkhof geprojecteerd is, te verruilen, land om land, ter gemoedkoming van de eigenaren van gemelde stuk grond.

Ten tweede: te accordeeren het voorgedrage verzoek van de Chineezen om het land van den gewezen binnen-regent van het binnen-hospitaal, Dekker, buiten bemoeienisse van den

lande, voor eigen rekening in te koopen tot een vaste begraafplaats voor de lijken der Chineezen.

Ten derden: te bepalen, dat de daartoe benoodigde som tot 70000 rijksdaalders hun door de weeskamer alhier zal worden ter leen gegeven tegen den intrest van 6 percent 's jaars, onder generaal verband der personen van den presenten capitein en officieren, den oud kapitein Tan Japlong en den oud luitenant Lie Tongong, benevens het lid van Boedelmeesteren Gouw Tjouw Sieuw, in solidum.

Ten vierden: te approbeeren de door dezelve kapitein en officieren der Chineezen voorgestelde schikking om den kapitein Tang Peengko en de luitenants Lim Tian Seng en Souw Kongko en den oud luitenant Lie Tongong uit hun midden te commiteeren om het land en de daarop te maken begraafplaatsen volgens de van oudsher daaromtrent leggende orders en gebruiken te administreeren, met speciale benoeming van den luitenant Lim Tian Seng tot kassier.

Ten vijfden: almede te agreëren de bepalingen, door gedachten kapitein Chinees c. s. voorgesteld, dat de geringe en onbemiddeldc Chineezen een stukje grond van 8 voeten breedte en 12 voeten lengte voor een begraafplaats gratis zullen blijven genieten, doch dat degeene, die verkiezen hun graf te laten verbreeden of verlengen, zich onderwerpen zullen aan de ondervolgende betaling voor het fonds ter verevening van het geleend capitaal, te weten:

voor een graf		breed	12	en	lang	24	voeten	rd^s	200
» » »		»	16	»	»	32	»	»	650
» » »		»	20	»	»	40	»	»	1600
en »	het grootste graf	»	24	»	»	48	»	»	3600

terwijl ter voorkoming van fraudes en ongeregeldheden het strikt zal zijn geinterdiceerd om twee of meer, naast malkanderen leggende, kleine graven te zamen tot een groot graf te vereenigen, zooals soms wel is gepractiseerd.

Ten zesden: te bepalen, dat op het capitaal van het geprojecteerde land 's jaars 5000 rijksdaalders in mindering zal moeten worden afbetaald, volgens aanneming van den kapitein

en officieren der Chineezen, en dat na verevening van het gansche capitaal hetzelve land als een particulier eigendom van alle de alhier remoreerende Chineezen zal worden geconsidereerd, om te blijven een permanente begraafplaats voor hun en derzelver landgenooten; en

Ten zevenden: alsnu op het instantig verzoek der Chineezen, met alteratie voor zoover van het besluit dezer regeering van den 30ᵉⁿ September jongstleden, met het verplaatsen der graven van hunne naastbestaanden naar het geprojecteerde land en met het applaneeren dier graven, voor zoovele door het uitsterven der familien niet reeds verlaten zijn, nog vooreerst te supercedeeren, uit aanschouw van de groote somma geld, aan een groot aantal derzelve bekostigd, en de moeielijkheid van de meeste eigenaren om actueel zulke begraafplaatsen op het nieuwe land ten eersten wederom op te bouwen, waartoe zij eershalven wel verpligt zouden wezen;

doch onder deze bepaling nogtans, dat, om het heilzaam but, met het verleggen der begraafplaatsen in het generaal bedoeld, te bereiken, zij gehouden zullen wezen om de presente begraafplaatsen steeds te doen zuiver houden van alle ruigtens, vuiligheid of krengen en van het stilstaand, stinkend water door het wederom in een behoorlijken staat brengen van de afleidingen volgens besluit dezer regeering van den 6ᵉⁿ Julij 1798: item ten eersten zullen moeten doen vernieuwen de twee bruggen, leggende over de groote rivier bij den Chineeschen tempel op Goenoeng-Saharie, zoomede bij continuatie in een bruikbaren staat te onderhouden den weg aldaar, benevens het zoogenaamde Drossers-pad, terwijl ook de boetens op het lang boven aarde houden der Chineesche lijken, bepaald bij besluit dezer tafel van den 13ᵉⁿ September 1805, in volle kragt worden gelaten.

3 October. *Wijziging van het op* 31 *Maart* 1809 *vastgestelde reglement voor de Cheribonsche Preanger-landen.*

Op eene missive van de regenten van Limbangang, Soe-

kapoera en Galoe, sorteerende onder de prefecture der Cheribonsche Preanger-regentschappen, daarbij aantoonende de moeielijkheid om aan de oppassers van den prefect het bepaalde getal rijstvelden uit te geven, nadien de inrichtingen daaromtrent geheel alieen ware van die van Java's Noord-Oostkust en de ingezetenen, die in het bezit van rijstlanden waren, daarop een zeker eigendom verkregen hadden;

is besloten, ingevolge het verzoek van de gemelde regenten en het appui van den prefect, het twaalfde artikel van het reglement van bestuur voor de Cheribonsche Preanger-regentschappen in zooverre te altereeren, dat, instede van de afzondering van 1 ½ jonk rijstland tot sustentatie van elken oppasser van den prefect, gemelde oppassers door de regenten van Limbangang en Soekapoera in geld en door den regent van Galoe in padie zullen worden onderhouden, gerekend tegen zes rijksdaalders, zilver geld, 's maands per hoofd; en deze bepaling te doen ingaan sedert de maand November 1808 voor de oppassers, welke van dien tijd af aan reeds dienst gedaan hebben, en voor de overigen van den dag, dat zij zijn aangenomen.

5 October. *Voorschrift nopens het uitmodderen der grachten te Batavia.*

Is goed gevonden en verstaan de uitmoddering of zuivering der gragten in de stad, Zuider voorstad en de Chineesche campong, als ook de wegvoering der daarvan komende stof of spijze, te laten doen door de bewoners of, zoo de erven ledig staan, door de eigenaars der huizen en erven, die langs de gemelde gragten gelegen zijn, op eigen kosten, ter lengte van een ieders erf en ter breedte van de halve gragt, onder toezicht en directie van de respective wijkmeesters en onder de nauwste surveillance van president en Schepenen, onder bepaling verder, dat de uitmoddering op dien voet zal moeten zijn geëffectueerd onder ultimo van de aanstaande maand November, wanneer door president en Schepenen en corps, zoomede jaarlijks eens en overigens alle maanden door commissarissen van de

maand, daarvan een accurate schouwing zal moeten worden gedaan en bij bevinding, dat eenige bewoners of eigenaren nalatig zijn in het volbrengen van deze uitdieping, dezelve daartoe een en twee maal zullen worden aangemaand, doch daarvan geen effecte ondervonden wordende, de uitdieping ter order van president en Schepenen voor rekening van de nalatigen zal worden gedaan; gelijker wijs deze uitdieping mede aan Schepenen zal incumbeeren, voor zoover betreft de mondingen der gragten in de openingen onder de wallen of sluizen, mitsgaders plaatsen, waar geen particuliere erven langs de gragten gelegen zijn, gelijk ter zijde van 's Lands boeijen, het stadhuisplein, enz.

5 October. *Voorziening in rijstgebrek in de Bataviasche ommelanden.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat door de ongewoone droogte van het saisoen, niet alleen in verre de meeste streken van de ommelanden van Batavia een volstrekt misgewasch van rijst plaats heeft, maar ook de aanplanting van aardvruchten, welke was aanbevolen om aan dat gemis te subintreeren, om die zelfde reden niet is geslaagd, waardoor de bewoners van sommige districten zich geheel van voedsel ontbloot vinden;

en overwegende, dat het gouvernement na de opgemelde, te vergeefs beproefde middelen om dit gebrek af te keeren, daarin door eene assistentie uit hare eigene pakhuizen, voor zover dit met de voorzichtigheid bestaanbaar is, behoort te voorzien tot tegemoetkoming van de goede ingezetenen en ter weering van alle ontevoorziene gevolgen, die uit hongersnood en daaruit te ontstane vertwijfeling zouden kunnen resulteeren;

is besloten provisioneel en tot weder opzeggens toe, wekelijks, daar onder deze loopende week begrepen, ter dispositie van den drossaard der Bataviasche ommelanden te doen stellen twaalf koijang rijst om door hem onder de eigenaren der differente landerijen in gemelde ommelanden, alwaar het

voorschreven gebrek heerscht, volgens eene billijke repartitie, op de populatie der verschillende districten gegrond en pro rato der grootte van het misgewas, te worden verdeeld, zullende deze rijst in het graan-magazijn op een bewijs van hem, drossaard, aan de landeigenaren volgens de daarin uitgedrukte hoeveelheid moeten worden afgeleverd tegen dezelfde betaling in koper geld, als aan andere particulieren, die uit den bepaalden verkoop van rijst door president en Schepenen worden gerieft; met last wijders aan hem, drossaard, om te zorgen en ten strikste te surveilleeren, dat van de gedachte rijst tot geen ander einde als tot voeding van de ingezetenen in de bedoelde districten wordt gebruik gemaakt en daarvan nauwkeurige registers worden gehouden, mitsgaders weekelijks een pertinent rapport aan zijne excellentie wordt ingezonden.

12 October. *Verpachting van het kappen en leveren van brandhout uit de Krawangsche bosschen.*

Is goedgevonden en verstaan;

1° om het kappen en leveren van het brandhout uit de Crauwangsche bosschen, voor zooverre die onder de Bataviasche ommelanden gehooren, onder ultimo December naastkomende voor drie jaren publiek te verpachten, onder zoodanige conditiën en voorwaarden, als noodzakelijk zullen zijn om de bosschen zelve in een behoorlijken staat te onderhouden en die met het kappen niet te ruïneeren;

2° om bij die verpachting den pachter te verplichten het vadem brandhout van 24 voeten lang, 6 voeten hoog en 2 voeten diep ter plaatse, waar hetzelve zal zijn gekapt, aan de boorden der rivier Tjitarum of aan het zeestrand te verkoopen voor 8 rd^s, loopende munt, en te zorgen, dat daarvan altijd een genoegzame voorraad aan handen zij;

3° om verder een ieder vrijheid te laten het aldus gekapte brandhout voor eigen rekening af te halen, hetzij tot

consumtie of om hetzelve te Batavia te verkoopen, doch de prijs daarvan te Batavia uiterlijk te bepalen op rd• 12, loopende munt, de vadem van 18 voeten lang, 6 voeten hoog en 2 voeten diep; en

4° om voorts tot het onderhouden eener geregelde politie en justitie in het gewezen Crauwangsche district, op Tjawang Boengien, als het meest geschiktste locaal, leggende boven alle de onderscheide mondingen van de rivier Tjitarum, te plaatsen eenen onderschout, welke tevens en speciaal zal zijn gechargeerd met het opzicht over den houtkap aldaar, alles onder de directe bevelen van den drossaard en mede ondergeschikt aan den naastbijzijnden schout.

De voorwaarden der verpachting zijn den 19en October 1809 vastgesteld, luidende:

Art. 1. De verpagting zal geschieden voor drie jaren, gerekend van 1 Januari 1810 tot ultimo December 1812, en zal zich extenderen tot de houtbosschen, welke bevorens door den gewezen depattie van Crauwang aan den tegenwoordigen huurder zijn verhuurd geweest.

Art. 2. De pagter zal de bosschen perceels-gewijze moeten kappen en daartoe die plaatsen uitkiezen en bezigen, die het meest volwasschen zijn of hem aangewezen zullen worden.

Art. 3. Bij het kappen zal moeten worden geobserveert, dat de oude en groote boomen het eerste worden geveld; dat de boom, die geveld zal worden, bevorens van zijne takken zal moeten worden ontbloot; dat voorts de stammen van boomen, die weder kunnen uitlopen, twee en een halve voeten boven den grond worden gekapt en dat de kap derzelve schuins worde gedaan, zullende van die boomen, welkers stammen niet meer geschikt zijn om uit te schieten, de geheele stam en de wortels moeten worden uitgeroeid.

Art. 4. Na het kappen van het hout zullen de stammen der gekapte boomen met aarde moeten worden bedekt, het gekapte hout klein gemaakt en naar de oevers der zee of rivieren worden gevoerd, opgestapeld en gedroogd.

Art. 5. Voorts zullen de bosschen ter plaatse, waar gekapt is, moeten worden gezuivert en schoon gemaakt van de ruigte, heestergewasch en afval en hetzelve ter plaatse, alwaar het gevonden wordt, moeten worden verbrand.

Art. 6. De uitgekapte en andere ledige of open plaatsen in de bosschen zullen met jong plantsoen, jonge en goede stekken of bekwame pitten, na den aart der gronden, moeten worden aangevuld en beplant, het jonge plantsoen behoorlijk worden gadegeslagen en in het generaal alles worden bewerkstelligd, wat tot bloei en welstand van de bosschen kan strekken.

Art. 7. Wordende wel expresselijk geinterdiceert om op of in de uitgekapte plaatsen of bestekken padijvelden aan te leggen of andere gewasschen te planten, maar integendeel aanbevolen om de houtbosschen, zooveel mogelijk, uit te breiden en door het daaraan trekken van nieuwe gronden te extenderen.

Art. 8. Deze houtbosschen gesteld zijnde onder de surveillance van den drossaard over de Bataviasche ommelanden, zal de pagter in alles moeten nakomen de orders en bevelen, hem door gemelden drossaard of in zijnen naam door de schouten te geven.

Art. 9. De onderschout te Tjawang-boengin, belast zijnde met het onmiddelijk opzigt over de gemelde bosschen, zal ten minsten vier maalen in het jaar en zoo dikwijls dit hem zal worden gelast of hij dit noodig oordeelt, de gemelde bosschen met den pagter of een door hem daartoe gequalificeerd persoon naauwkeurig inspecteren en toezien, of de pagter in alles aan zijne verplichtingen nopens het kappen, zuiveren, aanplanten, enz. beantwoord en geëxecuteerd heeft de orders, hem bevorens gegeven, hiervan na volbragte opneem, telken reize, gedetailleerd rapport aan den drossaard inzendende.

Art. 10. Gemelde onderschout zal den pagter van tijd tot tijd aanwijzen, welke perceelen moeten worden uitgekapt en op welke wijze dit moet geschieden, zullende de pagter deze aanwijzing moeten volgen en bij het vellen van zware boomen dezelve in tijds van hunne zwaarste takken ont-

blooten en beneden aan den stam rondom inkappingen doen om hunne sappen te ontlasten en daardoor het vellen, bewerken en droogen te faciliteren.

Art. 11. De uitgekapte en nieuw aangeplante bestekken of perceelen zullen den vereischten tijd moeten worden gegeven om tot behoorlijken wasdom te geraken en het kappen van jong hout ten ernstigste worden tegengegaan, zullende alle de perceelen geregeld en bij afwisseling worden gekapt.

Art. 12. In gevalle de bosschen te digt bewasschen zijn, zal de pagter ter dier plaatse de jonge boomen, die de groei van andere belemmeren, moeten uitkappen en daarvan op andere ledige plaatsen op nieuw aanplant doen.

Art. 13. De afhaal van brandhout op een permissie briefje van den drossaard voor een ieder opengesteld zijnde, zal de pagter zorgen, dat aan de oevers der zee of van de rivier Tjitarum altijd een genoegzame voorraad van brandhout aan handen is, hetwelk aldaar door den pagter zal moeten worden verkogt en afgeleverd voor agt rijksdaalders, lopende munt, de vadem, lang 24 voeten, hoog 6 voeten en diep 2 voeten.

Art. 14. Wanneer het mogt gebeuren, dat er geen voorraad van brandhout ter afhaal aan handen is, zal hierin, ten koste van den pagter, worden voorzien en voor zijne rekening het hout gekapt en aan de oevers afgeleverd worden.

Art. 15. Degeenen, welke brandhout afhalen om hetzelve te verkoopen, zullen daarvoor te Batavia niet meerder mogen eisschen of neemen dan twaalf rijksdaalders, lopende munt, de vadem, lang 18 voeten, hoog 6 voeten en diep 2 voeten.

Art. 16. Niemand zal buiten voorkennis of permissie in de bosschen hout mogen kappen of in dezelven rondloopen, zullende het den pagter vrijstaan, indien hij in de bosschen inlanders of Chineezen, die daartoe geene bevoegdheid hebben, aantreft, die te apprehenderen en aan den schout over te leveren, wanneer dezelve na bevind van zaken zullen worden gestraft.

Art. 17. In de bosschen zal geen vee mogen weiden op verbeurte van confiscatie.

Art. 18. Het in deze bosschen gevonden wordende jatiehout zal buiten de pagt zijn en de pagter zich daarmede niet mogen bemoeien, veel min hetzelve kappen; zullende deswegen nadere schikkingen worden gemaakt.

Art. 19. Hiertegen zal de pagter met ander werkhout en bamboesen na welgevallen mogen handelen, zullende echter de groei en welstand daarvan, en vooral der bamboese stoelen, in allen deele moeten in het oog houden en door alle gepaste middelen bevorderen.

Art. 20. Den pagter zal vergund zijn houtskolen te mogen branden en te verkoopen.

Art. 21. Deze pagt alleen betrekking hebbende tot het kappen en leveren van brandhout, met hetgeen wat daartoe behoort, zal de pachter zich hiertoe alleen moeten bepalen, zonder zich met andere zaken, geen betrekking tot zijne pacht hebbende, te mogen bemoeien.

Art. 22. Hij zal zijne boeijangers billijk en navolgens het met hun getroffen accoord behandelen en betalen, om dezelven door een tegenovergesteld gedrag niet van zich te verwijderen en daardoor aan zijne verplichtingen in gebreke te blijven.

Art. 23. De pagt zal alle maanden voor de aankomende maand bij den ontvanger-generaal te Batavia vooruit moeten worden betaald in brieven van credit.

Art. 24. Voor zooverre het onder deze pagt gehoorende land en de aldaar wonende inlanders met eenige servituten zijn bezwaard geweest, zullen dezelve in hun geheel blijven.

Art. 25. Wanneer bevonden wordt, dat aan eenige dezer conditiën niet na behooren wordt voldaan, zal de pagter deswegen gemulcteerd of van zijne pacht ontzet worden en bovendien gehouden zijn te betalen de schade, door zijn verzuim of slechte directie geleden.

Zullende de pachter wijders bij het aanslaan der pacht ten genoege van het gouvernement twee borgen moeten stellen, die zich voor de nakoming dezer conditiën voor den pagter verbinden.

Op den 26en October 1809 is goedgevonden »de scheiding van het gedeelte van het gewezen regentschap Crawang, hetwelk aan de Bataviasche ommelanden, en van het gedeelte, hetwelk aan het regentschap Sumadang is gevoegd, te bepalen door den weg, loopende van het Noorder zeestrand omtrent regt Zuiden, beoosten de kampongs Piesang, Tjiboatja, Bolang en Sawa tot aan de rivier Tjitarum".

12 October. *Bedreiging met de straffe des doods van alwie agio zoude nemen bij inwisseling van koper geld tegen credit-brieven.*

In den Oosthoek stelden de inlanders prijs op het bezit van duiten, ten gevolge waarvan deze muntsoort 15 pct. agio haalde bij inwisseling tegen zilver geld.

Zie ook 19 September 1809.

14 October. *Nadere toelichting tot den last, gegeven op 14 September* 1809, *tot het opgeven van geld van uitlandigen.*

Nademaal ons is te voren gekomen, dat bij eenige executeuren, curatoren en andere last hebbende personen, welke boedels of gelden, behorende aan uitlandige personen, beheren, twijffelingen ontstaan zijn, in hoeverre zij gehouden mogten wezen tot en begrepen kunnen worden onder de bij onze publicatie van den 14en September jongstleden en de vroegere van den 25en Junij en 26en Julij 1808 gerequireerde opgaven van gevolmagtigdens; en hieruit vermoedende, dat door sommigen van dezelve hieraan niet zal zijn voldaan, zoo is het, dat wij op heden in Rade van Indië besloten hebben alle executeuren, curatoren en verdere last hebbende personen, die zich in het boven aangehaalde geval bevinden, als nog op te roepen om in den geest onzer opgemelde publicatie van den 14en September laatstleden opgave te doen van de contante specien en het papiere geld, 't welk zij qualitate qua onder hunne administratie hebben, en wat daarvan ledig ligt en belegt of uitgezet is;

zijnde ten zelven dage almede in Rade van Indiën besloten de gedagte executeuren, curatoren en verdere last hebbende personen, zoomede de gevolmagtigdens, executeuren en curatoren, die reeds aan de jongst gerequireerde opgaven hebben voldaan, te gelasten, zooals geschiedt bij dezen, nader in scriptis op te geven, hoeveel zij van de door hun uitgezette capitalen op hypotheek dan wel op simpele obligatie hebben beleend, onder verzekering teffens aan de gemeente tot derzelver geruststelling, dat, bij aldien den Lande in het geval mogt komen om over die gelden te willen disponeren, zij zich daarin bepalen zal tot de op hypotheek uitgezette capitalen en zal doen zorgen, dat de eigenaren van zoodanige hypotheeken dezelfde sommen, welke zij daarop in leening mogten hebben opgenomen, van het collegie van Weesmeesteren te Batavia zullen kunnen obtineren, daar het te onderstellen is, dat de fondsen van de op hypotheek uitgezette capitalen naamwaardig genoeg zijn zullen om de opeisching der beleende gelden op simpele obligatien te kunnen menageren;

terwijl wij wijders nog goedgevonden hebben de gevolmagtigdens, executeuren en andere personen, die boedels of gelden van uitlandige personen beheren, te gelasten, zooals dezelve daartoe worden gelast bij dezen, om over de gelden, die zij als onuitgezet of ledig liggende hebben opgegeven of nog mochten opgeven, tot weder opzeggens toe niet te beschikken, voor zooverre het zilver geld reguardeerd en ten aanzien van het papiere geld niet anders dan onder zoodanige precautien, dat het gouvernement, in gevalle van benoodigtheid, daarover binnen een à twee maanden, na voorafgaande aanzegging, zal kunnen disponeren;

wordende tot het indienen der voorschreven opgaven een nieuw termijn gesteld van veertien dagen, gerekend van de afkondiging dezes, onder informatie, dat hiertoe ten huize van den heere Raad-ordinair van Indie, mr. W. van Hoesen, des Maandags, Dinsdags, Woensdags, Vrijdags en Zaterdags, des morgens van 8 tot 10 uren, door onze, bij gedagte publicatie van den 14en September jongstleden en nu nader

benoemde commissie zal worden gevaceerd en dat deze opgaven in het hier voren bepaald termijn zullen worden ontvangen op Java's Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam door de prefecten en te Souracarta en Djocjocarta door de ministers aldaar.

En opdat niemand hiervan onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal dezen, zoo te Batavia, als op Java's Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam, worden gepubliceert en geaffigeert ter plaatse gebruikelijk.

Zie ook 5/9 Louwmaand en 24 Hooimaand 1810.

14 October. *Regeling der tractementen van de officieren, enz. der koninklijke en koloniale marine.*

Zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal, gezien hebbende de irreguliere wijze van betaling der tractementen aan de koninklijke en koloniale zee-officieren, alsmede aan de verdere equipage in dienst van deze kolonie, heeft besloten:

1° dat de koninklijke zee-officieren, dewelke op koloniale schepen of vaartuigen hunnen dienst presteeren dan wel in eenige commissie in deze kolonie geëmploijeerd worden en niet tot de rolle van eenig Europeesch schip behooren, genieten zullen hetzelfde tractement als de officieren van de armée, waarmede zij in rang gelijk staan; dan daar bij de marine de benaming van kapitein niet gevonden wordt, maar de opper-luitenant dadelijk op den luitenant-kolonel is volgende, de officier, met dezen rang bekleed, het tractement zal genieten van kapitein bij de infanterie en eindelijk de extra-ordinair-luitenants ter zee, zoomede de kadets van de eerste klasse volgens de oude verdeeling en de kadets, die bereeds hun examen als luitenant hebben afgelegd, dewelke zich thans nog in deze kolonie bevinden en als luitenants dienst doen, het tractement als luitenant-effectief zullen ontvangen;

dat het tractement voor de kadets van de tweede en derde klasse op 20 rd^s 's maands zal zijn bepaald;

en dat van de chirurgijns, aan boord dienst doende, gelijkstandig met de chirurgijns bij de armée, geëvenredigd na de klassen, waarin zij geplaatst zijn;

2° dat, het corps koloniale zeeofficieren alsnog niet georganiseerd en dus onder hunne vorige benamingen van kapitein, kapitein-luitenant, luitenant en sous-luitenant steeds bekend zijnde, hunne tractementen provisioneel zullen genieten, evenredig aan den rang, dien zij ten opzichte van de armée bekleeden, als:

een kapitein van de 1ste klasse dat van luitenant-kolonel,
» » » » 2e » » » kapitein,
» kapitein-luitenant » » 1en luitenant,
» luitenant » » »

terwijl een sous-luitenant, hoewel rang hebbende naast den jongsten luitenant bij de armée, zal genieten 45 rds en de kadets, evenals die van de koninklijke marine, 20 rds 's maands;

3° dat de tafelgelden zullen blijven, zooals die bij besluit van den 9e April 1808 zijn bepaald, met deze uitzondering, dat de commandeerende officier van gewapende vaartuigen, dewelke langs de kusten van Java kruizen of op de onderscheiden reeden gestationeerd zijn, niet meer zullen genieten dan drie rijksdaalders daags, zullende het volle tafelgeld alleen gevalideerd worden voor de reizen naar de groote Oost ofte eenige andere reizen dan wel kruisposten buiten het eiland Java;

4° dat de maand-gagien voor de verdere qualiteiten zullen bepaald zijn, als volgt:

schippers................	à rds	40,	zilver,	's maands,
konstapel-majors........ ..	» »	25,	»	»
konstapels................	» »	15,	»	»
opper-stuurlieden.........	» »	40,	»	»
tweede stuurlieden........	» »	30,	»	»
derde »	» »	25,	»	»
vierde »	» »	20,	»	»
stuurmans-leerling........	» »	10,	»	»

bootsman	à	rd^s	22,	zilver,	's maands,
bootsmans-maat	»	»	16,	»	»
schieman	»	»	20,	»	»
schiemans-maat	»	»	15,	»	»
provoosten	»	»	12,	»	»
opper-timmerman	»	»	40,	»	»
tweede timmerman	»	»	25,	»	»
derde »	»	»	15,	»	»
eerste kuiper	»	»	15,	»	»
tweede »	»	»	12,	»	»
eerste smit	»	»	15,	»	»
tweede »	»	»	12,	»	»
opper-zeilmaker	»	»	25,	»	»
tweede zeilmaker	»	»	20,	»	»
scheeps-koks	»	»	20,	»	»
koks-maat	»	»	10,	»	»
bottelier	»	»	20,	»	»
bottelier-maat	»	»	10,	»	»
kwartiermeester	»	»	13,	»	»
matrozen der 1ste klasse	»	»	9,	»	»
» » 2e »	»	»	7,	»	»
» » 3e »	»	»	5,	»	»

5e en dat de tractementen van de officieren, kadets en chirurgijns zullen betaald worden in dezelfde munt-speciën, als aan de officieren van de armée geschied in de divisie, waaronder zij behooren, zonder onderscheid, of zij deze tractementen onder een andere divisie ontvangen.

Op 19 November 1809 is hierin deze verandering gebracht, dat de tractementen van de opper-luitenants bij de koninklijke marine en van de kapiteins 2e klasse bij de koloniale marine bepaald werden op 250 rijksdaalders 's maands; en op 16 Wijnmaand 1810, dat de blokmakers 20 rijksdaalders, zilver geld, 's maands zouden genieten.

Zie ook 1 Oogstmaand en 25 Wintermaand 1810.

15 October. *Reglement voor de generale secretarie.*

Art. 1. De werkzaamheden zullen wezen verdeeld tusschen een commies en drie gezwore klerken.

Art. 2. De commies zal, onder de surveillance van den griffier, speciaal gechargeerd zijn met de generale expeditie, zoowel voor het eiland Java, als voor alle de buiten-kantoren in Indiën.

Art. 3. Hij ontvangt uit handen van den griffier alle minuut-besluiten, aanschrijvingen, orders, enz. en geeft daaraan een prompte expeditie. Hij houdt daarin zoodanige directie, dat zaken, die het meest presseeren, voor andere, die minder spoed vereischen, worden geëxpedieerd en vraagt in geval van twijfeling daarover het gevoelen van den griffier.

Art. 4. Hij zorgt, dat de aanschrijvingen en besluiten, zoo circulaire, als andere, voor de prefectures en kantoren, buiten het eiland Java gelegen, werwaards niet altijd direct gelegenheid ter verzending is, dien onverminderd, zoo kort mogelijk, nadat hij dezelve heeft ontvangen, in duplo of triplo worden vervaardigd, geteekend en weggelegd of naar den Oosthoek of andere plaatsen ter verdere expedtie afgezonden ten einde bij eerst opkomende occasie altijd ten eersten geëxpedieerd te kunnen worden.

Art. 5. Hij houdt van alle brieven en papieren, zonder uitzondering, die verzonden en geëxpedieerd worden, een accuraat register.

Art. 6. Hij let ten nauwsten op het collationeeren der papieren, daartoe gebruikende zoodanige der suppoosten, als voor de collatie de meeste geschiktheid hebben. Hij excuseert echter daarvan, zooveel mogelijk, den gezworen klerk, welke hier onder met het houden van den index zal worden gechargeerd.

Art. 7. Hij heeft wijders het generaal toezicht over al het werk van de secretarie en doet van den voortgang van het vaste werk elke week schriftelijk rapport aan den griffier, met aantooning van de vorderingen, daarmede in de afgeloopen week gemaakt.

Art. 8. Aan den eersten gezworen klerk zal zijn opgedragen het formeeren van den index of het alphabetisch-register op de werkzaamheden van zijne excellentie en zorgt, dat dezelve met den dag wordt effen gehouden.

Art. 9. Dezelve brengt en houdt de archieven van de griffier onder een accuraat generaal register en beantwoord alle requisiten van papieren, welke door zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal, de secretarissen generaal, den griffier of andere daartoe gequalificeerde personen gedaan worden.

Art. 10. Hij zal trachten het achterstallige aan den index, zoo spoedig mogelijk, effen te maken en zal gedurende den tijd, dat hij hieraan werkzaam is, zooveel mogelijk, geëxcuseerd zijn van alle andere werkzaamheden.

Art. 11. De tweede gezworen klerk zal wezen gechargeerd met het inbinden en, zooveel noodig, registreeren van alle afgaande papieren.

Art. 12. De derde gezworen klerk is gechargeerd met het inbinden en registreeren van alle aankomende papieren.

Art. 13. De tweede en derde gezworen klerken presteeren zich tot de collatie of andere, spoed vereischende werkzaamheden, waartoe de commies hen zal requireeren.

18 October. *Kennisgave, dat voor wacht-prauwen geene gelden meer zouden worden toegestaan.*

Bij circulaire werd aan de hoofden van gewestelijk bestuur op Java (behalve Bantam) medegedeeld, dat het aanhouden van dergelijke prauwen in strijd was met de op 1e September 1808 vastgestelde organisatie van Java's N. O. kust en met die van Cheribon.

19 October. *Voorschrift nopens verstrekkingen ter leen uit 's Lands magazijn.*

Is goedgevonden en verstaan te bepalen, dat voortaan geen ammunitie of andere goederen, aan wie het ook zoude mogen

wezen, uit 's Lands magazijn ter leen zullen worden afgestaan, tenzij om bondige redenen en in dat geval niet anders dan onder behoorlijke cautie de restituendo ten einde daardoor te eviteeren de verliezen, welke den Lande daarbij anders veel malen komt te lijden.

19 October. *Verpachting van den »inzaam" en den uitvoer van zout te Pakis en van de opium-kit aldaar.*

CONDITIËN, *navolgens welke door de administrateurs-generaal, ten overstaan van den drossaard over de Bataviasche ommelanden, op den* 15en *November* 1809, *des morgens ten* 9 *uren, in het stads heeren logement publiek zal worden verpagt de pagt op de inzaam en uitvoer van het zout te Pakkies, nevens het houden van een amfioen-kit aldaar, sorterende onder de ommelanden van Batavia.*

Art. 1. De verpagting zal geschieden voor drie jaren, gerekend van 1 Januarij 1810 tot ultimo December 1812.

Art. 2. De handel in zout en de afhaal van dien van Pakkies voor ieder opengesteld zijnde op een permissie-briefje van den drossaard, zal de pagter dit in geenen deele mogen belemmeren, maar de in- en opgezetenen aldaar volkomen vrijheid laten om hun zout te verkoopen aan diegeenen, welke zij zullen verkiezen, zonder hun te verplichten dit aan hem, pagter, of de zijnen te moeten leveren.

Art. 3. De pagter zal verantwoordelijk zijn, dat geen zout, noch eene meerdere quantiteit van hetzelve worde uitgevoerd, dan door den drossaard schriftelijk is gepermitteerd, om hierdoor allen ongeoorloofden handel tegen te gaan.

Art. 4. Bij den inzaam van het zout zal de pagter van de in- en opgezetenen mogen heffen een vijftiende van het ingezamelde zout in natura of van iedere koijang zout van 240 gantings voor pagt zestien gantings.

Art. 5. Hier boven zal de pagter bij den uitvoer van de koopers nog mogen heffen een tiende van het uitgevoerd

wordende zout, mede in natura, of van iedere koijang zout van 240 gantings voor uitgaande rechten vier en twintig gantings.

Art. 6. Het zout zal moeten worden in- en uitgemeten met gewoone gantings, die op Batavia geëikt zullen zijn, en zal het zout niet in de ganting mogen worden gestampt of gedrukt, noch die maat opgehoogt, maar in de ganting worden geworpen en gelijk met den rand moeten worden afgestrecken.

Art. 7. De pagter zal voorts, onder wat benaming ook, niets meer van de in- en opgezetenen mogen vorderen, dan hem bij art. 4 is geaccordeert.

Art. 8. De pagter, noch iemand anders, zal de inlanders eenige voorschieting in gelde op het aanstaande gewas, onder wat benaming of pretext ook, mogen doen, sub poene van nulliteit.

Art. 9. Hij zal na den regentijd de inlanders aanmoedigen om hunne zout-pannen, zoo spoedig doenlijk, te bewerken om in tijds met het prepareren van zout een aanvang te kunnen maken, en bij onwilligheid hiervan kennis geven aan den drossaard.

Art. 10. De pagter zal de in- en opgezetenen moeten aanmoedigen om op daartoe geschikte plaatsen nieuwe zoutpannen aan te leggen en de leverantie van zout hierdoor en door andere gepaste middelen moeten bevoordeelen en doen vermeerderen.

Art. 11. De pagter zal nopens de bij hem in pagt zijnde amfioen-kit zich gedragen na de Bataviasche pagt-conditiën en de bepalingen, deswegen gemaakt, en omtrent dezelve van die prerogativen jouisseren, als aan de bazaars zijn vergund, zonder iets meer te mogen vorderen of eischen.

Art. 12. Het terrein voor den pagter, zijne wooning, opstallen, amfioen-kit, enz. zal blijven, zooals hetzelve thans is, en niet mogen worden uitgebreid.

Art. 13. De pagt zal alle maanden voor de aankomende maand bij den ontvanger-generaal te Batavia vooruit moeten worden betaald in brieven van crediet.

Art. 14. Voor zooverre de onder Pakkies gehoorende en aldaar woonende inlanders met eenige servituten zijn bezwaard geweest, zullen dezelve in hun geheel blijven.

Art. 15. Wanneer bevonden wordt, dat aan eenige dezer conditiën niet na behooren wordt voldaan, zal de pagter deswegen gemulcteerd of van zijne pagt ontzet worden.

Art. 16. Zullende de pagter wijders bij het aanslaan der pagt ten genoegen van het gouvernement twee borgen moeten stellen, die zich voor de naarkooming dezer conditiën voor den pagter verbinden.

19 October. *Verpachting van zes opium-kitten langs de Tji-taroem.*

CONDITIËN, *navolgens welke door de administrateurs-generaal, ten overstaan van den drossaard over de Bataviasche ommelanden, op den 15en November 1809, des morgens ten 9 uren, in het stads heeren logement, publiek zal worden verpagt het houden van zes amfioen-kitten, gelegen aan de rivier Tji-tarum, welke bevorens onder het regentschap Crauwang hebben gehoort en thans tot de ommelanden van Batavia zijn gevoegd.*

Art. 1. De genoemde amfioen-kitten zijn: Sinkel, Kadaun, Moara-Blatjang, de Troessan, Moara-Gembong en Batoe-Jatja, alle welke in eens verpagt worden voor een jaar of van 1 Januarij tot ultimo December 1810.

Art. 2. De pagter dezer amfioen-kitten zal zich moeten gedragen na de Bataviasche pagt-conditiën en de bepalingen, deswegen gemaakt; zullende hij nopens deze amfioen-kitten van dezelve prerogativen jouisseren, als aan de bazaars zijn vergund, zonder iets meer te mogen vorderen of eischen.

Art. 3. Het terrein bij iedere amfioen-kit zal blijven, zooals hetzelve thans is, en niet mogen worden uitgebreid.

Art. 4. De pagter zal de onderscheiden amfioen-kitten wel in het bijzonder mogen verhuuren, doch alleen voor de

pagt aanspreekelijk zijn en in alle gevallen voor de huurders moeten caveren.

Art. 5. De pagt zal alle maanden voor de aankomende maand bij den ontvanger-generaal te Batavia vooruit moeten worden betaald in brieven van crediet.

Art. 6. Zullende deze pagt subject blijven met die servituten, als met welke dezelve tot dusverre mogte zijn bezwaard geweest.

Art. 7. Wanneer bevonden wordt, dat aan eenige dezer conditiën niet na behooren wordt voldaan, zal de pagter deswegens gemulcteerd of van zijne pagt ontzet worden.

Art. 8. Zullende de pagter wijders bij het aanslaan der pagt, ten genoegen van het gouvernement, twee borgen moeten stellen, die zich voor de nakoming dezer conditiën voor den pagter verbinden.

19 October. *Regeling der werkzaamheden van den onderschout te Tjabang-boengin.*

Is goedgevonden en verstaan hem, boven zijne gewone werkzaamheden, op te dragen het speciaal opzicht over het kappen en leveren van brandhout, item alles, wat tot den bloei en welstand van de houtbosschen kan strekken, zoomede het speciaal opzicht over het prepareeren en afleveren van het zout te Pakkies volgens de daarvan gemaakte bepalingen, de pachters stiptelijk houdende aan de conditien, op welke die beide domeinen zullen worden verpacht; en hem, uithoofde van die meerdere werkzaamheden, toe te leggen een maandgeld van rd[s] 75.

19 October. *Intrekking van het tractement, enz. van den Directeur-generaal.*

Is goedgevonden in te trekken het tegenwoordige tractement, 't welk de heer directeur-generaal nog geniet als Raad van Indiën, daar, niet alleen het tractement van den directeur-generaal bij de nieuwe instructie is bepaald, maar

dat van Raad van Indiën behoord te vervallen als een noodzakelijk gevolg der instructie voor Gouverneur Generaal en Raden, volgens welke de directeur-generaal geen Raad van Indië is.

19 October. *Vermindering der vendu-onkosten met ½ pct.*

Vermits de afschaffing bij de nieuwe instructie van de generale directie van het ½ percent van het verkoops bedragen der verkocht wordende koopmanschappen en producten, 't welk de ambtenaren van de generale directie tot hiertoe plegen te genieten tot augmentatie van hunne vaste inkomsten, is goedgevonden en verstaan het gemelde ½ percent voortaan niet meer tot laste van de koopers te doen declareeren.

19 October. *Eed-formulieren voor den Advocaat-fiscaal van Indië en voor den griffier van den Hoogen Raad van justitie.*

Deze formulieren zijn wel vermeld gevonden, maar niet aangetroffen.

19 October. *Regeling der sommen, te voldoen aan het Chineesche-hospitaal te Batavia door Chineesche officieren aldaar bij hunne benoeming als zoodanig.*

Is besloten tot ondersteuning en onderhoud van het Chinees hospitaal alhier te bepalen, gelijk bij dezen bepaald word, dat voortaan, bij de aanstelling van Chineesche officieren, aan het voornoemd hospitaal in eens zal worden betaald in papieren van crediet de navolgende bepaalde, sommen gelds, als:

door	een	kapitein der Chineezen	10000	rd^s.
»	»	oud-kapitein der Chineezen	6000	»
»	»	luitenant » »	3000	»
»	»	oud-luitenant » »	2000	»

Volgens Daendels, Staat enz., bladz. 66, betaalden vroeger de

kapiteins-Chinees aan Gouverneurs-Generaal, gouverneurs en residenten tot 100.000 rijksdaalders, in den vorm van geschenken,

Zie ook 6/10 Lentemaand 1810 en 15 Julij 1811.

19 October. ***Reglement op de afschrijving van onderwichten en minderheden of spillage.***

Art. 1. Alle minwigten zullen, als hieronder bij art. 11 aangewezen is, worden vergoed door den incumberende, terwijl de overwigten en de mindere dan de hier navolgende bepaalde te vallen spillagien ten bate van den Lande moeten komen; wordende op dien voet aan de scheeps-overheden voor den vervolge tot spillagie gepermitteerd:

aluin	3	zegge drie percent,
boter	5	» vijf »
cadjang	100	℔ van ieder coijang,
camphur Japans	3	zegge drie percent,
caneel, zie specerijen,		
cardemon	2	» twee »
catoen	2	» » »
caijer	3	» drie »
coffijboonen	2	» twee »
» Cheribonsche....	2	℔ van ieder picol van 130 ℔,
dranken in bottels of flessen	2	zegge twee percent,
» » vaatwerk	6	» zes »
foelij, zie specerijen		
garioffel nagelen, zie specerijen,		
gommen	3	» drie percent,
harpuis, inlandsch, los ontvangen wordende	10	» tien »
idem in zakken	6	» zes »
harpuis, Europisch	6	» zes »
koper, bij aanbreng uit Japan, het kistje van 121 ¹/₈ ℔ te		

verantwoorden tegen 120 ℔, dus.......	$1^2/_5$	℔ van ieder kistje, waarvan 1 ℔ voor de scheeps-overheden en $^2/_5$ ℔ voor de administrateurs te rekenen.
nagelen, zie specerijen,		
noten muscaaten, zie specerijen,		
olij....................	8	zegge acht percent,
peper.	2	» twee »
» van Palembang en Banjermassing.............	4	» vier »
pik....................	4	» vier »
poetjoek................	3	» drie »
radix china..............	2	» twee »
rijst.	100	℔ van ieder coijang,
salpeter	6	zegge zes percent.
sappanhout..............	2	» twee »
slootplaaten.............	$1^1/_2$	» een en een half percent,

specerijen in zoort, namelijk nagelen, nooten en foelij, hiervan mag bij tekort bevinding maar een percent afgeschreven en het overige moet, op de buiten-kantoren voorvallende, de scheeps-overheden op reekening gesteld worden, tot nader dispositie van deze regering,

spek....................	5	zegge vijf percent,
spijkers.................	1	» een »
staal.............	1	» een »
suiker, poeder of candij....	3	» drie »
tammerinde..............	4	» vier »
theer...................	8	» agt »
tin.....................	$^1/_8$	» een agste percent,
vleesch..................	5	zegge vijf percent,
was.....................	3	» drie »
ijzer....................	$1^1/_2$	» een en een half per cent,

zout..................... 10 zegge tien percent,
zwavel................... 5 » vijf »

Art. 2. Bij overbreng van het eene kantoor naar het andere onder dezelve prefecture of commandement dan wel naar een nabij gelegen kantoor of wel van deze hoofdplaatse tot Sourabaija zal maar een derde van de vorenstaande onderwigten of spillagie worden gevalideerd.

Art. 3. De bediendens op de buiten-kantoren zullen deze bepaling niet mogen te boven gaan, schoon de meerdere spillagie door ongewone toevallen zonder schuld en plichtverzuim der overheden mogte veroorzaakt wezen, maar dezelve, met hetgeen zij tot hun verschooning kunnen inbrengen, aan deze Regering overwijzen en intusschen hun rekening met zoodanig meerder minwigt of spillagie belasten.

Art. 4. In de verantwoording der ladingen zullen de kapiteins of gezagvoerders voor twee derde en de op hun volgende of eerste officier voor een derde aanspreekelijk zijn.

Art. 5. Bij te min bevinding van equipage-goederen of houtwerken zullen deze artikelen met twee kapitalen advans en de anderen met 50 percento boven het uitkoops kostende vergoed worden.

Art. 6. Onbekwame of versletene gereedschappen, hoe ook genaamd, moeten zonder de minste spillagie verantwoord of vergoed worden, ten ware met voldoende bewijzen aangetoond wordt, dat daarvan buiten des incumberendes toedoen of door zijn nalatigheid iets is te zoek geraakt.

Art. 7. Wanneer eenig bederf door gebrek aan voorzorge of toezicht veroorzaakt wordt, zal de des incumberende het bedragen dier goederen met een kapitaal advans of 50 percento boven de uitkoops waarde moeten vergoeden.

Art. 8. Bedorven provisien zullen niet dan op speciale last dezer Regering afgeschreven worden.

Art. 9. Voorts zullen aan de administrateurs en pakhuismeesters, zoo hier, als op de buiten-kantoren, de volgende spillagien en onderwigten, invoege bij artikel 1 bepaald is, worden gevalideerd, als:

	Op parthijen, binnen het jaar uitgeleverd of afgescheept.	Op parthijen, over het jaar gelegen hebbende.
aluin	2 zegge twee percent.	3 zegge drie percent,
boter	5 » vijf »	5 » vijf »
cadjang	3 » drie »	3 » drie »
camphur Japans	1 » een »	1½ » een en een half percent,
cardemom	1 » » »	2 » twee percent.
capok	4 » vier »	5 » vijf »
catoen	1 » een »	2 » twee »
caijer	2 » twee »	3 » drie »
coffijboonen	1 » een op 125 ℔.	2 » twee op 125 ℔
dranken, olij en verdere natte waaren, die in bottels of flessen ontvangen worden, enz.	2 » twee percent.	2 » » percent.
idem, welke op fusten ontvangen worden	4 » vier »	5 » vijf »
dinding	5 » vijf »	5 » » »
gommen en gomlak	2 » twee »	3 » drie »
harpuis	4 » vier »	6 » zes »
koper Japans	⅕ » een vijfde »	⅕ » een vijfde »
peper, ongeharpte	1 » » op 125 ℔.	2 » twee »
» geharpte	½ » een half op 125 ℔.	1 » een »
pik en dammer Manilhas	4 zegge vier percent,	5 » vijf »
poetjoek	2 » twee »	3 » drie »
radix China	2 » » »	3 » » »
rijst	100 ℔ op ieder coijang.	2 » twee » boven de gevalideerde 100 ℔ op ieder coijang,
salpeter	2 zegge twee percent.	3 zegge drie percent,
sappanhout	1 » een »	2 » twee »
slootplaaten	2 » twee »	3 » drie »
spek, gezoute	5 » vijf »	5 » vijf »
spijkers	1 » een »	1½ » een en een half percent,

	Op parthijen, binnen het jaar uitgeleverd of afgescheept.	Op parthijen, over het jaar gelegen hebbende.
staal	1 zegge een percent,	1½ zegge een en een half percent,
suiker, poeder en candij	2 » twee »	2 » twee percent,
tammerinde	3 » drie »	4 » vier »
theer	4 » vier »	5 » vijf »
tin	⅛ » een agste »	⅛ » een agste »
verwstoffen	1 » een »	1 » een »
vleesch, gezouten	5 » vijf »	5 » vijf »
was	2 » twee »	3 » drie »
zeep	2 » » »	2 » twee »
zout	5 » vijf »	5 » vijf »
zout spek	5 » » »	5 » » »
zout vleesch	5 » » »	5 » » »
zwavel	3 » drie »	5 » » »

Art. 10. Alle deze spillagien en onderwigten zullen niet eerder mogen worden afgeschreven, dan wanneer de geheele hoeveelheid, die op eenmaal is aangebragt, zal afgeleverd zijn of wel dat de boeken gesloten worden; en zal, wanneer de bevonden spillagie de bepaling te boven gaat, daarvan geen afschrijving geschieden buiten qualificatie van deze Regering, zonder welke ook geen bij dit reglement niet gepermitteerde minderheden zullen kunnen afgeschreven, nog hoegenaamd eenige verandering of overschrijvinge in de administratie-boeken gedaan worden.

Art. 11. In gevalle er meer dan de gepermitteerde spillagie te min bevonden is, zullen de incumberende administrateurs of pakhuismeesters boven de bepaling of vergoeding, bij art. 5 en 7 vastgesteld, na exigentie van zaken gestraft worden.

Terwijl bij tekortkomst van graanen de vergoeding met 50 percento boven de marktprijs zal moeten geschieden.

Art. 12. Bij het openen der kisten, sockels, baalen of zakken met specerijen zullen door den directeur-generaal te benoemen, afwisselende gecommitteerdens tegenwoordig

zijn, welke het wegens hunne verrichting uit te brengen bericht, des gevergd, met eede moeten staven.

Art, 13. Inzelver voege zal bij het garbuleren der notenmuscaaten worden gehandeld.

Art. 14. In den aanstaande zullen de administrateurs en pakhuismeesters alle kasten, baalen, sockels, baltjs, enz., welkers inhouden zij niet zuiver kunnen ontvangen, zeer nauwkeurig bruto moeten wegen, zoodanig opslaan en daarvan nette weeg-lijsten houden om bij de aflevering of afscheping voor rekening van den Lande, wanneer alles weder eerst bruto zal moeten worden gewoogen en insgelijk opgeschreven, te kunnen dienen ter hunner verantwoording, terwijl zij bij ontvangst van kasten, baalen, etc., welke niet wel zijn geconditioneerd of daar het bruto gewigt eenigzins aanmerkelijk verschild, verpligt zijn dadelijk, zonder dezelve alvorens te bergen, rapport te maken aan den hoofd-administrateur van het departement van Batavia.

Art. 15. De administrateurs en pakhuismeesters zullen in den vervolge de manufacturen en andere goederen, welke voor rekening van den Lande in kasten of anders afgepakt en alzoo verzonden worden, ten nauwkeurigste ter hunner verantwoording bruto doen weegen en die kasten, pakken of anders, behoorlijk genommeerd zijnde, met dit gewigt beschrijven.

Art. 16. Ook zullen de administrateurs en pakhuismeesters van het geborgene in en afscheep uit ieder pakhuis, lombong of andere bergplaats afzonderlijk aantekening moeten houden en bij ledig vallen derzelve den hoofd-administrateur voornoemd kennis geven.

Art. 17. Ook zullen de administrateurs en pakhuismeesters moeten verantwoorden alle fusten, kasten, kisten, baalen, sockels, zakken en alles, wat tot afpakking en emballage, gelijk tot berging van dranken, enz. gediend heeft en alzoo in de pakhuisen gekomen is.

Art 18. Eindelijk worden de respective administrateurs en pakhuismeesters verantwoordelijk gesteld voor alle ver-

richtingen in de hun aanbetrouwde administratien en voorts in kragt gelaten de verder daaromtrent en successive gestelde orders op de huishouding derzelve, als of die bij dit reglement waren bepaald, voor zooverre deze daartegen niet aanloopende zijn.

Zie ook 2 Lentemaand 1811.

19 October. *Instructie voor den Directeur-generaal van 's Konings finantiën en domeinen in Azië.*

Art. 1. De directeur-generaal is belast met de generale directie over alle zaken, zijn vak betreffende, en moet speciaal het opper-toezicht houden over de finantien en de administratien onder het ressort van Zijne Majesteits bezittingen in Indiën.

Zijn rang is bepaald bij de instructie van Zijne Majesteit den Koning voor den Gouverneur Generaal en de Raden van Indiën en deszelfs tractement op rd[s] 25000, half zilver en half papier, met intrekking van het half percent op den generalen verkoop.

Art. 2. De directeur-generaal zal onder zich hebben een administrateur-generaal, een hoofd-administrateur voor Batavia, waaronder Bantam en Cheribon gerekend, een hoofd-administrateur voor de kantoren, buiten het eiland Java gelegen, een voor de administratie van Samarang en een voor die van Sourabaija.

Art. 3. De werkzaamheden van ieder dezer ambtenaren zijn bepaald bij afzonderlijke instructien.

Art. 4. De directeur-generaal zal zelve alle ordonnantien voor gelden tekenen en de wissels accepteren en doen uitbetalen, welke gebaseerd zijn op besluiten der hooge regering en voor dewelke hij, directeur-generaal, dan ook verantwoordelijk wordt gehouden.

Art. 5. Aan den directeur-generaal wordt de magt toegekend om alle verkoopen te mogen doen na de daar leggende en door de hooge regering gemaakte bepalingen, prijzen en proportien, zonder daartoe eenige verdere qualificatie benoodigt

te hebben; doch omtrend de inkoopen zal hij, directeur-generaal, daartoe niet mogen overgaan zonder vooraf het consent van den Gouverneur Generaal te vragen, die als dan beoordeeld, of het poinct in deliberatie bij de hooge regering dient gebragt te worden of niet; wordende de directeur-generaal speciaal verantwoordelijk gehouden voor de opvolgingen in dezen.

Art. 6. De directeur-generaal zal bij verkoop van producten daarvan eene schriftelijke ordonnantie aan den administrateur-generaal geven, met bekendstelling van de quantiteit en proportie der verkogte producten, tegen welke prijzen, in welke specie de betaling, aan welke persoon de aflevering en in welk vaartuig de aflading moet geschieden, latende de verdere expeditie daarvan over aan den administrateur-generaal en hoofd-administrateur, die zulks aangaat.

Art. 7. In gelijker voegen zal bij groote inkoopen van amfioen, lijwaten, provisien en andere artikelen daarvan op gelijke wijze de inkoop aan den administrateur-generaal bekend gemaakt worden, die vervolgens daaromtrent de verdere orders moet stellen.

Art. 8. De directeur-generaal zal voor de invordering van 's Lands pretensien zorgen en om geene consideratien hoegenaamd eenig uitstel van betaling verlenen, zullende geene ordonnantien van betaling langer dan drie maanden uitstel mogen velen, na welken tijd hij verplicht zal wezen dezelve aan den Gouverneur Generaal op te geven, ten einde daarmede na gelang der zake gehandeld worde.

Art. 9. Aan den directeur-generaal wordt de magt toegekend om ter inzameling der producten van het eiland Java zoodanige middelen te beramen, als hij ten meesten nutte zal vermenen te behooren, zonder daartoe vooraf het consent van den Gouverneur Generaal benoodigt te hebben, mits de vragtlonen echter niet surpasserende, welke daartoe volgens de wet bepaald zijn.

Art. 10. In zelver voegen zal de directeur-generaal de magt hebben om alle zaken en betalingen, het huishoudelijke be-

treffende, zonder eenige verdere qualificatie af te doen, echter altoos in het oog houdende, dat alle zijne handelingen gebaseerd zijn op authorisatien van het gouvernement; eenige zaken daar buiten lopende, zal hij dezelve vooraf aan de decisie van den Gouverneur Generaal voordragen.

Art. 11. De directeur-generaal zal zijne attentie speciaal gevestigd hebben, dat alle de buiten-kantoren, zoowel als de prefectures op Java en de administratien alhier, van het benoodigde voorzien en daartoe in tijds zich de aanvragen door den administrateur-generaal laten opgeven, ten einde de belangens van den Lande door ontijdige voorzieningen niet verwaarloosd worden.

Art. 12. Ten dien einde zal hij door den administrateur-generaal eene gereguleerde correspondentie laten onderhouden met de vier hoofd-administrateurs, ten einde zich van alles, hetgeen tot zijn post eenige betrekking heeft, behoorlijk te laten informeren.

Art. 13. De administrateur-generaal volgens zijne instructie verplicht wezende om op de rapport-, dan wel andere, daartoe te bepalene dagen eene nota aan den directeur-generaal voor te leggen van alle af te doene en reeds afgedane zaken, zal hij, directeur-generaal, in margine van ieder zijne decisie en annotatie moeten bekend stellen en met de eerste letter zijner naam tekenen en aan het einde der afgehandelde poincten met zijne gewoone handtekening bekrachtigen, ten blijke, dat alle de daarin vermelde zaken ter kennisse van hem, directeur-generaal, gebragt zijn, houdende de directeur-generaal het duplicaat van zoodanige nota's onder zich ter zijner informatie en narigt.

Art. 14. De daarbij voorkomende poincten decideert de directeur-generaal navolgens de bepaalde wetten en bekomene authorisatien, doch zaken, waarin geene dispositien genomen zijn, draagt hij voor aan den Gouverneur Generaal, welke beoordeelt, of de decisie daarvan aan de hooge regering dient voorgedragen te worden of niet, hetzelve daarna deciderende.

Art. 15. Op alle de berichten van den administrateur-

generaal wegens uitgeleverde ladingen, over en te min bevondene goederen, zoo in de vaartuigen, als administratien, beantwoorde requisiten, als anderzins stelt de directeur-generaal de noodige voordragten aan den Gouverneur Generaal in, daarbij in het oog houdende dezelven kort en duidelijk voor te stéllen, ten einde daarop eene directe decisie kunne vallen; met dezen verstande, dat alle zaken, waarvan de vergoedingen klaar en duidelijk aangetoond zijn, dezelve zonder eenige verdere authorisatie, door die zulks incumbeert, laat geschieden, doch die, waarin eenige twijfelingen voorkomen, zal hij, directeur-generaal, als dan aan den Gouverneur Generaal ter verdere decisie aan de hooge Indische regering moeten voordragen.

Art. 16. Het benoemen van commissien, zoo tot den opneem, als examinatie en afleveren van goederen, als anderzins, is op voordragt van den administrateur-generaal aan den directeur-generaal gedemandeert.

Art. 17. Den directeur-generaal is de magt toegekend om ten allen tijde, zoowel in de groote geldkamer, 's Lands kassa, als de verdere administratien van gelden, goederen en papieren, opnemen te doen of te laten doen, zonder daartoe vooraf eenige authorisatie te vragen.

Volgens het 1e artikel der instructie, door Zijne Majesteit den Koning aan den Gouverneur Generaal en Raden van Indiën gegeven, het uitvoerend gezag aan den Gouverneur Generaal zijnde toegekend, volgt hieruit, dat ondergeschikt aan den Gouverneur Generaal de administratie van de domeinen en finantien den directeur-generaal competeert, zonder dat dezelve in zaken, welke op vigerende wetten, besluiten, instructien en reglementen steunen, noodig heeft telkens het welbehagen der hooge regering in te nemen; dan om de hooge regering aù fait te stellen van alle handelingen en verrigtingen van de generale directie zal de directeur-generaal maandelijks verplicht wezen aan de hooge regering aan te bieden een verslag van het onder zijne directie in die tijd verhandelde en daarbij moeten voegen de restanten der differente kassen en

der producten, zoowel alhier te Batavia, als op de verdere prefectures van het eiland Java en verdere plaatsen, voor zooverre die mogten ingekomen zijn.

Art. 18. Om de drie maanden, en wel onder ultimo Maart, ultimo Junij, ultimo September en ultimo December van ieder jaar, zal de directeur-generaal aan den Gouverneur Generaal moeten overleggen een finantielen staat van het gouvernement-generaal, nevens de vooruitzichten voor hetzelve in de aanstaande drie maanden, daarbij de voordragten doende van voorzieningen bij mankement aan een emplooij, ingeval van overhebbende fondsen, alsmede jaarlijks een staat en de vooruitzichten omtrent alle de possessien van Zijne Majesteit in Indiën.

Art. 19. De directeur-generaal zal zijne attentie steeds laten gaan op alle vakken van administratie en bij ontdekking van eenige afwijkingen hetzelve doen redresseren; en eenige poincten van redressen of verbeteringen voorkomende, zal hij daarvan den voorslag aan den Gouverneur Generaal moeten doen.

Bij aldien in deze instructie eenige poincten, de generale directie betreffende, mogten geomitteerd wezen, dan wel andere, waar omtrend de directeur-generaal eenige ophelderingen verlangt, zal hij zich ten dien einde schriftelijk aan den Gouverneur Generaal addresseren.

19 October. *Instructie voor den administrateur-generaal.*

Art. 1. Hij is direct onder den directeur-generaal belast met het op- en toeverzicht over het finantiele en administrative.

Art. 2. Hij zal den rang hebben boven de inspecteurs-generaal en een jaarlijks tractement genieten van vijftien duizend rijksdaalders, half zilver en half papiere geld, zonder eenig verder genot van het bevorens toegelegde van het half per cento op den generalen verkoop.

Art. 3. Hij is, nevens de hoofd-administrateur voor Ba-

tavia, verantwoordelijk voor de groote geldkamer en dient daarvan gezamelijk een weekelijks rapport, zoo aan den Gouverneur Generaal, als directeur-generaal, doende daaruit geene betalingen, dan op ordonnantien van den directeur-generaal.

Art. 4. De administrateur-generaal laat zich in tijds door de differente hoofd-administrateurs opgeven de benoodigheden, zoo van gelden, als goederen, welke tot de differente departementen en administratien vereischt worden, ten einde de voordragten ter voldoening daarvan aan den directeur-generaal te kunnen doen, welke voordragten gebaseerd moeten zijn op volstrekte noodzaakelijkheid of bepaalde reglementen, onder aantooning, ten welken einde die aanvragen gedaan zijn en hoeveel daarvan in het laatste jaar verbruikt is geworden.

Art. 5. Ten dien einde zal hij eene gereguleerde correspondentie moeten onderhouden met de vier hoofd-administrateurs, van dezelve alle informatien requirerende, als in zijn vak benoodigdt zijn.

Art. 6. De voorstellen tot inkoopen of aanbestedingen, op deze opgaven gebaseerd, aan den directeur-generaal gedaan en van dezelve daartoe de vereischte qualificatie ontvangen hebbende, draagt de administrateur-generaal de executie daarvan op aan den hoofd-administrateur, wien zulks in zijn departement incumbeert.

Art. 7. De voldoening der generale eisschen voor de hoofd-administrateurs van Java en de buiten-kantoren, door den directeur-generaal volgens de wet geapprobeerd en tot de voldoening de vereischte autorisatie erlangd hebbende, verdeelt de administrateur-generaal dezelve onder de differente administrateurs, zoowel hier, als op het eiland Java, en chargeert, een ieder in zijne betrekking, tot de voldoening en overzending derzelve, surveillerende, dat daaraan met alle mogelijke expeditie voldaan worde.

Art. 8. Ten dezen aanzien is de administrateur-generaal indachtig om alle artikelen, welke van de hoofdplaats Batavia

naar de buiten-kantoren moeten verzonden worden, af te scheiden van die, welke van Java moeten voldaan worden, en de verzending der eerstgemelde aan den hoofd-administrateur van Batavia op te dragen en de overige aan die der administratien van Samarang of Sourabaija, voor zoo verre zulks hun departement betreft, indachtig zijnde, dat de administratie in den Oosthoek mede den prefect aldaar regardeert.

Art. 9. Bij verzendingen van goederen, enz. van hier naar de buiten-kantoren informeert de administrateur-generaal den hoofd-administrateur van dit departement, ten einde door dezelve de afpakking der goederen, derwaards te zenden, worde gesurveilleert en alle noodige maatregelen genomen worden, dat er geen minderheid in de kasten, balen en fusten kan plaats hebben.

Art. 10. De administrateur-generaal recommandeert de differente hoofd-administrateurs van bij de afpakking en afzending van goederen de vereischte precautien te nemen, ten einde de minderheden in de kasten, balen en fusten voor te komen, voor dewelke zij, zoo daarmede niet na de bepaling gehandeld is, verantwoordelijk zullen worden gehouden.

Art. 11. De administrateur-generaal is, behalve dat, belast met de zorge voor de differente inkoopen, aanbestedingen, publieke verkoopingen en inhuringen van schepen, het gouvernement-generaal betreffende en niet speciaal de differente hoofd-administrateurs regarderende, en waarvan hij dan ook in tijds de noodige voordragten aan den directeur-generaal moet doen.

Art. 12. Bij groote inkoopen voor het gouvernement-generaal, hetzij van amfioen, lijwaten, enz., adsisteert de administrateur-generaal bij de examinatie en proponeert de commissie van de hoofd-administrateurs en andere personen tot den ontvangst derzelve aan den directeur-generaal, daarbij in 't oog houdende bij zoodanige voordragten de meest geschikte personen voor te stellen en hierin te volgen het besluit der hooge regering van den 28en September 1809.

Art. 13. Bijaldien bij de ontvangst van zoodanige inge-

kogte goederen een commissie, hetzij van den administrateur-generaal of de hoofd-administrateurs, dan wel andere personen, zal moeten gevoegd worden, zal de administrateur-generaal hetzelve op de ordonnantie moeten bekend stellen, ten einde zulks door den hoofd-administrateur geobserveerd worde.

Art. 14. Ten einde de administrateur-generaal van den staat, zoowel van de administratien alhier, als op de prefectures van Java en verdere plaatsen buiten hetzelve, behoorlijk geinformeerd zij, zal hij ten zijnen kantoren doen houden een generaal restant-boek, waarin onder ultimo van iedere maand zal moeten in- en afgeschreven worden alle zoodanige alteratien, als er gedurende den loop dier maand in de differente kassen en administratien hebben plaats gehad, daarbij enkel korteling verhandelende het in de maand daarbij gekomene of afgegane en zich refererende aan de bijlagen, die daartoe afzonderlijk in banden zullen moeten gebonden en genummereert worden, ten einde uit zoodanig restantboek altoos blijken kan, hoedanig de restanten der kassen, zoowel als der producten en andere goederen op ieder der onderscheidene plaatsen geweest zijn.

Art. 15. De commissaris der marine, de chefs der artillerie, de commissaris der houtwerken en de magazijnmeester der hospitalen zullen aan den administrateur-generaal maandelijks moeten inzenden de restanten, welke zij onder ultimo van iedere maand van equipagie-goederen, ammunitie-goederen, houtwerken en medicijnen onder hunne administratie hebben, ten einde bij het vermeld restant-boek ook te kunnen verhandeld worden de voornaamste artikelen derzelve en het restant der voornaamste dezer artikelen daarbij ook zal kunnen blijken, terwijl omtrent de overige artikelen de restanten bij de restant-lijsten zullen kunnen nagegaan worden.

Art. 16. In zoodanig boek zal dus ook, terstond na de afzending van eenige gelden of goederen naar eene der buiten-kantoren of plaatsen op het eiland Java, hetzelve daarbij moeten verhandelt worden, ten einde bij ontvangst der restant-lijsten onder ultimo van iedere maand te ont-

waaren, of de derwaards gezondene goederen aldaar behoorlijk ontvangen en ingenomen zijn, ten einde bij ontdekking van eenige omissie daarvan direct aan den directeur-generaal kennis te geven.

Art. 17. Alle kas-ordonnantiën, bevorens ten kantore der generale directie verhandelt en opgemaakt, worden voortaan op het kantoor van den administrateur-generaal opgemaakt om door den directeur-generaal geteekend te worden; terwijl de eerste suppoost der generale-directie, evenals voorheen onder den directeur generaal, voortaan onder den administrateur-generaal zijne werkzaamheden zal moeten verrichten en ondergeschikt zijn.

Art. 18. De administrateur-generaal, van den directeur-generaal eene schriftelijke ordonnantie bekomen hebbende van eene plaats gehad hebbende verkoop van producten of andere goederen, laat daarvan direct de kas-ordonnantie ter betaling in kas formeren om door den directeur-generaal geteekend te worden, en expedieert vervolgens een order aan den hoofd-administrateur, met bekendstelling, uit welke pakhuizen de koopwaren moeten afgeleverd worden, die daarop de verdere ordonnantiën van afscheep laat expediëren.

Art 19. In gelijker voegen zal er met den inkoop van goederen in het groot, als daar is, amfioen, lijwaten, provisien, equipagie-goederen of anderzins, gehandeld worden, waarna de hoofd-administrateur van Batavia voor de distributie der goederen aan de differente administratiën, zoowel als voor de ontvangst, de verdere zorge zal moeten dragen; wordende echter geene kas-ordonnantiën van betaling voor de geleverde goederen opgemaakt dan op de berichten van de administrateurs, dat dezelve behoorlijk in hunne administratiën ontvangen zijn.

Art. 20. De bevinding der uitgeleverde ladingen, zoowel als het over en te kort, worden door de hoofd-administrateurs, ieder in hun departement, aan den administrateur-generaal ingediend en door denzelven geëxamineerd en de voorstellen ter verevening aan den directeur-generaal ingediend.

Art. 21. De beantwoording van alle requisiten, door den Gouverneur Generaal, de hooge regering en den directeur-generaal te doen, moeten door den administrateur-generaal geschieden en zal hij zich ten dien aanzien behoorlijke elucidatien en inlichtingen laten geven door de hoofd-administrateurs en verdere ondergeschikte ambtenaren en bediendens.

Art. 22. Van alle zaken, waarop de decisie van den directeur-generaal moet gevraagd, dan wel andere, waarvan dezelve dient geinformeerd te worden, formeert de administrateur-generaal nota's, op halver blad in duplo geschreven, om op de rapport- of andere dagen aan den directeur-generaal aan te bieden en noteert in margine de dispositien, welke dezelve daarop neemt; latende iedere dispositie door den directeur-generaal met de eerste letter zijns 's naams en aan het einde met zijne gewoone handtekening bekrachtigen ter zijner verantwoording; moetende de administrateur-generaal op zoodanige nota altoos het eerst die posten brengen, welke op de vorige nota onafgehandelt zijn gebleven.

Art. 23. Gelijker wijze zal de administrateur-generaal zijne handelingen met de hoofd-administrateurs alhier, zoowel als zijne correspondentie met de administratien van Java, moeten houden en alle hunne voorstellen, aanvragen en rapporten schriftelijk moeten behandelen, zijne dispositien in margine stellende, en met de eerste letter van zijn naam teekenen en aan het einde met zijne gewoone handtekening bekragtigen, houdende het duplicaat dezer nota's onder zich ter zijner informatie en naricht.

Art. 24. Alle charter partijen, contracten en aanbestedingen, voor zooverre het gouvernement-generaal aangaat en niet sorteert onder het ressort van de respective hoofd-administrateurs, worden door den administrateur-generaal ingesteld en aan den directeur-generaal ter approbatie aangeboden.

Art. 25. De administrateur-generaal is alleen belast met de bewaring van alle secrete papieren en borgtochten en ten aanzien dezer laatste speciaal gechargeerd, dat dezelve

behoorlijk gepasseerd en bij overlijden of vertrek van den eenen of anderen gesuppleerd worden.

Art. 26. Hij is bij transport van de differente administratien, hetzij door sterfgeval of plaatsverwisseling, indachtig om daarbij de vereischte commissien aan den directeur-generaal voor te stellen, zoowel als onder ultimo December tot den generalen opneem; zullende de actens van commissien in deze gevallen ten zijnen kantore moeten worden opgemaakt.

Art. 27. Hij surveilleert alle de administratien, behalven die der artillerie, marine, houtwerken en medicijnen, en zorgt, dat in dezelve alles na de bepalingen en reglementen behandelt worde.

Art. 28. Hij surveilleert het effen houden der finantie- en domein-boeken onder den hoofd-administrateur van Batavia, zoowel als de pakhuisboeken onder de differente administrateurs, zorgende, dat dezelve steeds effen zijn.

Art. 29. Hij surveilleert de executie van alle gegevene orders en doet alle huishoudelijke zaken af, die in zijn departement behoren, houdende een ieder met fermiteit tot zijne plichten.

Art. 30. Alle generale aanvragen van Europische, Chinasche en Japansche goederen, vice-versa, worden door den administrateur-generaal opgemaakt en aan den directeur-generaal ingediend, latende zich daartoe door den hoofd-administrateur en anderen de vereischte opgaven doen.

Art. 31. De facturen of cognossementen van ladingen na Europa, China of Japan en de west van Indiën worden alleen ten kantore van den administrateur-generaal opgemaakt en getekend, doch alle overige worden door de differente hoofd-administrateurs, ieder in hunne betrekking, opgemaakt, getekend en gedepecheerd.

Art. 32. Hij houd verder een wakend oog op alle de belangens van het gouvernement onder zijn ressort en duld geenzins, dat van de orders en reglementen, door de wet bepaald, door iemand eenige afwijking geschiede.

Art. 33. Alle misbruiken, die hem mogten voorkomen,

zal hij, administrateur-generaal, verplicht wezen terstond te redresseren en daarvan vervolgens aan den directeur-generaal opgave te doen, gelijker wijze hij ook alle middelen van redres en verbeteringen, des voorkomende, in zelver voegen zal moeten aanwijzen en voordragen.

Art. 34. In deze instructie eenige poincten zijnde geomitteerd dan wel andere voorkomende, waaromtrend hij eenige opheldering verlangd, zal hij daartoe schriftelijke aanvrage aan den directeur-generaal moeten doen.

Art. 35. Hij zal bureau moeten houden in het gouvernements-huis en, bij aldien het locaal voor het directeur-generaalskantoor daartoe niet voldoende mogte zijn, zal hij daartoe de aanvrage aan den directeur-generaal moeten doen.

Art. 36. Hij zal omtrent de suppoosten en bediendens, zoowel op zijn bureau, als op die van de hoofd-administrateurs, de noodige voorstellen van veranderingen, vermeerderingen of verminderingen aan den directeur-generaal in geschrifte moeten voorstellen, daarbij de meeste zuinigheid zonder verwaarlozing van het werk betrachtende.

Art. 37. Hij zal bij de aanvaarding van zijne bediening doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning van Holland als mijnen hoogen en doorluchtigen souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

dat ik mij met alle vlijt en naarstigheid zal kwijten van de verplichtingen, die mij bij mijne instructie zijn voorgeschreven of nog voorgeschreven zullen worden;

dat ik de belangens van de finantiën en domeinen, die aan mij toebetrouwd zijn, zal voorstaan en behartigen met alle zêle en trouw; geen geschenken, giften of gaven van iemand zal aannemen of gedogen, dat door mijne huisgenooten of andere aanhorigen aangenomen worden; omtrent de in- en verkoopen steeds met de strikste eerlijkheid zal te werk gaan, mitsgaders waken tegen alle afwijkingen van de nieuwe organisatie der generale directie, dan wel tegen de misbruiken,

die ik in eenige deelen van dezelve mogt ontdekken, zonder mij daarvan door eenige consideratien, van wat natuur ook, te laten terug houden; en dat ik mij overigens in deze mijne betrekking gedragen zal, zooals een vroom en getrouw ambtenaar toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

19 October. *Instructie voor den hoofd-administrateur van het departement der Groote-Oost en buiten-kantoren.*

Art. 1. De hoofd-administrateur voor de groote Oost en buiten-kantoren is belast met het toeverzicht over de administratien van ieder derzelve.

Art. 2. Zijn rang is bepaald boven den hoofd-administrateur van Samarang en geniet een jaarlijks tractement van rijksdaalders 9000, half zilver en half papiere geld, zonder eenig verder genot in het bevorens toegelegde een half percent op den generalen verkoop.

Art. 3. Zijne residentie is te Batavia en houd zijn bureau in het gouvernements huis.

Art. 4. Alle de finantie- en domein-boeken, zoowel als die der administratien of pakhuisen van de respective buiten-kantoren, worden door hem nagegaan, bevorens die aan de generale rekenkamer worden afgegeven, ten einde bij ontdekkingen van afwijkingen van de orders daaromtrent terstont de voorstellen ter redressering aan den administrateur-generaal in te dienen.

Art. 5. Hij doet in tijds de noodige aanvragen der te verzendene goederen naar de differente buiten-kantoren, dezelve baserende op de bepaalde reglementen en werkelijke benoodigdheden, zonder oppervlakkig de eischen te volgen, welke van daar gezonden worden, en diend dezelve aan den administrateur-generaal in.

Art. 6. Bij zoodanige aanvragen zal hij de artikelen moeten onderscheiden, welke van hier en Java moeten verzonden

worden, bereekenende de scheepsruimte, die daartoe, zoowel van hier, als van daar, ter transportering der gevraagde artikelen benoodigd is, doende de voorstellen ter executie van het een en ander aan den administrateur-generaal.

Art. 7. Ten einde de eischen, van de differente buitenkantoren gedaan wordende, te kunnen nagaan, of dezelve op wezenlijke benoodigdheid en de aan dezelve toegestaane bij bepaalde reglementen gebaseerd zijn, zal hij op zijn bureau doen houden:

een boek, waarbij de bepalingen van gelden en goederen voor de onderscheidene buiten-kantoren vermeld zijn;

een van de restanten, welke zich aldaar bevonden hebben, waarbij de artikelen gevoegd, welke op de aanvrage derwaards gezonden zijn, daarentegen afgeschreven wordende, hetgeen gedurende den loop van een rond jaar navolgens de bepaalde orders daarvan verbruikt mag of kan worden; en

een derde, waarop de benoodigdheden voor een rond jaar daarna worden geregeld, op welke basis de hoofd-administrateur voormeld dan ook alle zijne aanvragen voor de buitenkantoren zal moeten baseren.

Art. 8. De voldoening der aanvragen door den administrateur-generaal geordonneerd zijnde, surveilleerd de hoofdadministrateur voormeld alle afpakkingen en verzendingen naar de buiten-kantoren, zoodanig als dezelve in de instructie voor den hoofd-administrateur van Batavia bepaald zijn, en zorgt, dat alle kasten, kisten, balen, pakken of fusten in eene behoorlijke order afgescheept worden en dat de qualiteiten van de lijwaten, lakens, enz. aan den eisch voldoen, ten welken einde hij dezelve voor de inpakking en verzending examineert en met zijn cachet verzegelt of merkt.

Art. 9. In gelijker voege surveilleerd de hoofd-administrateur voormeld de ontvangst van alle goederen van de buitenkantoren, daarmede insgelijks volgens de bepaling voormeld te werk gaande, ten einde bij ontdekkende tekortkomsten de noodige elucidatien, aan die zulks incumbeerd, te kunnen geven.

Art. 10. Hij steld alle berichten omtrent de uitgeleverde ladingen van de buiten-kantoren in, dezelve aan den administrateur-generaal ter approbatie aanbiedende.

Art. 11. Hij is direct aan den administrateur-generaal ondergeschikt en komt, evenals de hoofd-administrateur van het departement van Batavia, op het rapport bij denzelven, zijne voorstellen en rapporten op eene nota schriftelijk halver blad in duplo aan denzelven aanbiedende, om daarop de dispositien in margine te stellen en door den eersten letter zijner naam getekend en aan het einde met zijne gewoone handtekening bekragtigd te worden, latende het duplicaat aan den administrateur-generaal ter informatie en narigt.

Art. 12. Hij onderhoud eene gereguleerde correspondentie met de onderscheidene administratien van de buiten-kantoren en laat zich van al, hetgeen eenige betrekking tot zijn post heeft, informeren ten einde in staat te wezen alle elucidatien te suppediteren, welke in zijne betrekking van hem mogten gevorderd worden.

Art. 13. Hij geeft de noodige orders aan de pakhuismeesters of die het administrative in zijn departement incumbeerd, hoedanig zij hun rapport moeten instellen, ten einde daarbij na te gaan, of de door hun gedane verstrekkingen en afgaven op orders en reglementen gebaseerd zijn, hoeveel de restanten daarna bedragen en of de door hun gedane aanvragen op deze gronden gebaseerd zijn.

Art. 14. Alle poincten der instructie voor den hoofdadministrateur van Batavia, voor zooverre die op den hoofdadministrateur der buiten-kantoren kan worden applicabel gemaakt, worden begrepen als hierin voor denzelven geïnsereerd en hem de achtervolging daarvan aanbevolen.

Art. 15. De hoofd-administrateur voornoemd in deze instructie eenige poincten, zijne werkzaamheden betreffende, vindende te zijn geomitteerd, zoowel als omtrent andere eenige opheldering verlangende, zal hij daartoe schriftelijke aanvrage aan den administrateur-generaal doen.

Art. 16. Bij aldien hij eenige veranderingen onder de

bediendens van zijn bureau zoude moeten maken, zal hij daartoe de noodige voordragten schriftelijk aan den administrateur-generaal moeten doen.

Art. 17. Hij zal bij de aanvaarding zijner bediening moeten doen den navolgenden eed:

ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning van Holland als mijnen hoogen en doorluchtigen souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

dat ik mij met alle vlijt en naarstigheid zal kwijten van de verpligtingen, die mij bij mijne instructie zijn voorgeschreven of nog voorgeschreven zullen worden; dezelve voorstaan en behartigen met alle zêle en trouw; geen geschenken, giften of gaven van iemand zal aannemen of gedogen, dat die door mijne huisgenoten of andere aanhorigen aangenomen worden; en inzonderheid in het examineren der eischen, boeken, specificatien en rekeningen, die bij mij van de groote Oost en verdere buiten-kantoren zullen worden ontvangen, een pligtmatige behartiging van 's Lands belangens zal aan den dag leggen, als ook de misbruiken aantoonen en aangeven, die mij blijken mogten tegen de nieuwe organisatie of in eenige andere deelen van de generale directie op voorschreven buiten-kantoren te zijn begaan, zonder mij daarvan te laten terug houden door eenige inzichten of consideratien, van welke natuur die ook zouden mogen wezen; en dat ik mij overigens in deze mijne betrekking zoodanig zal gedragen, als een vroom en getrouw ambtenaar toestaat en betaamd.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.

19 October. *Instructie voor den hoofd-administrateur over het departement Batavia.*

Art. 1. De hoofd-administrateur van Batavia is belast met het toeverzicht over alle administratien, zoowel hier. als te Bantam, Cheribon, de Cheribonsche en Jaccatrasche Preanger landen.

Art. 2. Deszelfs rang is boven den hoofd-administrateur voor het departement der groote Oost en zal genieten een jaarlijks tractement van 12000 rijksdaalders, half zilver en half papiere geld, zonder eenig verder genot van het bevorens toegelegde uit het een half percent op den generalen verkoop.

Art. 3. De hoofd-administrateur over het departement van Batavia zal, nevens de administrateur-generaal, verantwoordelijk zijn voor 's Lands groote geldkamer, dienende daarvan weekelijks een gezamelijk rapport aan den Gouverneur Generaal, zoowel als aan den directeur-generaal.

Art. 4. De finantie- en domein-boeken, zoowel als de contra cassa-boeken van Batavia, worden onder zijn toeverzicht gehouden, zoowel als de pakhuis- of administratie-boeken, zorgende, dat dezelve naar den regel gehouden en niet van de wet afgeweken worde.

Art. 5. De administratien, zoowel alhier, als onder zijn ressort, onder zijne directe zorge staande, zal hij zich bij tijds van alle noodwendigheden voor dezelve opgave laten doen, ten einde daarvan een algemeene nota aan den administrateur-generaal in te dienen, zullende de aanvrage van stroozakken, hout- en vaatwerken, kisten en emballage voor een rond jaar gedaan moeten worden.

Art. 6. Hij zorgt, zoowel voor den afhaal van producten, zoo die in de differente administratiën onder zijn ressort ter afscheep gereed leggen, als den afscheep van de te verzendene goederen, daartoe naar middelen omziende om in tijds aan den administrateur-generaal ter executie te kunnen voorgedragen worden.

De hoofd-administrateur voornoemd, op zijne gedane voorstellen, dan wel van den administrateur-generaal direct orders tot inkoop, aanbestedingen en inhuringen van vaartuigen, af- en inscheep, als anderzints bekomen hebbende, procedeert zonder eenig verder dilai tot de executie van dezelve en zorgt, dat alles met de meeste activiteit en order geëxecuteerd worde.

Art. 7. Alle ordonnantien tot den ontvangst, afscheep en

verstrekkingen van alle goederen uit de administratien, zoowel als die aan den commandeur en de officieren van justitie, worden door den hoofd-administrateur voornoemd van zijn bureau gedepecheerd; de ordonnantien der ordinaire en dagelijksche verstrekkingen worden door denzelven almede zonder eenige verdere qualificatie opgemaakt, doch in gevalle van in- en verkoopen, zoowel als extra-ordinaire verstrekkingen en ontvangsten door aanbreng van goederen, geschiedt zulks op speciale order van den administrateur-generaal door toezending of communicatie eener order, dan wel van het factuur of cognossement der aangebragte lading.

Art. 8. In gelijker voegen zal bij verzending van contanten of papieren van crediet, zoodra dezelve uit de groote geldkamer of 's Lands cassa ontvangen zijn, de verdere expeditie aan den zorg van den hoofd-administrateur wezen aanbetrouwd, die dan ook daaromtrent zoodanige maatregelen zal moeten nemen, als hij vermenen zal te behoren.

Art. 9. Bij geval van verkoop van producten of andere goederen formeert de hoofd-administrateur alleen de ordonnantien ter afscheep aan de differente, daartoe betrekking hebbende personen op eene daartoe van den administrateur-generaal te ontvangen order, met bekendstelling echter, dat de afgave niet geschiedt als op vertooning der voldane cas-ordonnantie, welke cas-ordonnantie op het kantoor van den administrateur-generaal opgemaakt wordt.

Art. 10. Hij zal moeten verdacht wezen om, bij aldien bij den ontvangst of afscheep van goederen eene commissie mogte benoodigt wezen, dezelve van den administrateur-generaal te vragen.

Art. 11. Bij verzending en afpakking van kisten, kasten, balen of fusten naar plaatsen, op het eiland Java gelegen, zal hij, des noods zelve dan wel door eene daartoe gevraagde commissie, de stukken behoorlijk laten tellen, meeten, examineren en in ieder kast, baal of pak door de daarbij gecommitteerde personen een afpak briefje, behoorlijk geteekend, laten leggen, met vermelding der qualiteit, quantiteit, lengte

en breedte van de in dezelve gepakte goederen en, in gevalle van specerijen of andere fijne waren, dan ook het gewicht; vervolgens de kast of baal behoorlijk laten digt maken, emballeren of berottingen en alsdan, bruto op de schaal gewoogen, hetzelve daarop laten merken en vervolgens een schriftelijk rapport daarvan in duplo indienen, ten einde een daarvan met verzending der goederen aan de geconsigneerdens te kunnen toegezonden worden.

Art. 12. In gelijker voegen zal bij ontvangst van dusdanige goederen alhier ook eene commissie bij de bruto weging van zoodanige kast, kist, pak of baal present moeten zijn en, bij mankement aan het bruto gewicht, daarvan terstond aan den administrateur-generaal kennis gegeven worden ten einde door denzelve aan den directeur-generaal om eene commissie van Schepenen verzocht worde ter opening van de kist, pak of baal in quaestie, zullende, bij aldien bij examinatie van hetzelve uiterlijk geene teekenen van open geweest te zijn bevonden worden en aan de inwendige artikelen eenige zaken mankeren, de vergoeding aan de afpakkers incumberen.

Zooals de administrateurs in de differente administratien almede aansprakelijk zullen worden gehouden, bij aldien er eenige minderheid mogte worden gevonden en zij de voren bepaalde inrichtingen niet zullen hebben achtervolgd.

Art. 13. De bevindingen van alle uitgeleverde ladingen onder zijn ressort, zoowel als het over en te kort, worden door den hoofd-administrateur voornoemd opgemaakt en aan den administrateur-generaal ingediend.

Art. 14. Alle documenten voor de contracten, charter partijen en conditiën van aanbestedingen onder het ressort van Batavia en het eiland Java worden almede door den hoofd-administrateur voornoemd opgemaakt en ter approbatie aan den administrateur-generaal aangeboden.

Art. 15. Alle facturen en cognossementen van af te zendene goederen worden door den hoofd-administrateur voornoemd, voor zooverre zijn departement betreft, opgemaakt en geteekend

en de vaartuigen daarna door hem geëxpedieert, doende vooraf rapport aan den administrateur-generaal, wanneer zoodanige vaartuigen op hun vertrek staan.

Art. 16. Alle eisschen voor de administratien onder zijn ressort worden door den hoofd-administrateur voornoemd opgemaakt, hetzij van goederen uit Europa, dan wel van andere plaatsen, en aan den administrateur-generaal ingediend.

Art. 17. De hoofd-administrateur voornoemd zal aan alle requisiten, door den administrateur-generaal te doen, behoorlijk beantwoorden en gereed moeten staan tot alle commissien, waarin hij door den administrateur-generaal benoemd wordt.

Art. 18. Hij doet verder alle huishoudelijke zaken in de differente administratien af zonder tusschenkomst van den administrateur-generaal, doch eenige zaken van belang voorvallende, geeft hij daarvan direct kennis aan den administrateur-generaal.

Art. 19. Hij houd een wakend oog op alle de administratien en zorgt, dat daarin alles navolgens de wet behandelt worde, redresserende bij ontdekking van eenige malversatien dezelve terstond en gevende daarvan vervolgens kennis aan den administrateur-generaal.

Art. 20. De hoofd-administrateur voornoemd zal aan den administrateur-generaal ondergeschikt wezen en alle zijne orders pligtschuldig obediëren en voorts van zijne werkzaamheden en voorvallende zaken, ter zijner kennisse behorende, behoorlijk rapport doen.

Ten dien einde verschijnt de hoofd-administrateur voornoemd op de daartoe bepaalde dagen en tijden op het rapport bij den administrateur-generaal, formerende van alle te verhandelene zaken eene nota, op halver blad in duplo geschreven, om op ieder poinct door den administrateur-generaal zijne dispositien in margine te laten stellen en door de eerste letter van zijnen naam te laten teekenen en op het einde met zijne gewoone handteekening te laten bekrachtigen, indachtig zijnde om alle posten, welke bij de laatste nota niet

waren afgeloopen, weder het eerst op de volgende te brengen, latende het duplicaat derzelve in handen van den administrateur-generaal tot zijne informatie en narigt.

Art. 21. De hoofd-administrateur voornoemd in deze instructie eenige poincten, zijne werkzaamheden betreffende, vindende te zijn geomitteerd, zoowel als omtrent andere eenige opheldering verlangende, zal hij daartoe schriftelijke aanvrage aan den administrateur-generaal moeten doen.

Art. 22. Hij zal zijn bureau moeten houden in het gouvernements-huis en omtrent de veranderingen onder de bediendens van hetzelve aan den administrateur-generaal de noodige voordragten moeten doen.

Hij zal bij de aanvaarding van zijne bediening doen den navolgende eed:

ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning van Holland als mijnen hoogen en doorluchtigen souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en Raden van Indiën gehouw en getrouw te zijn;

dat ik mij met alle vlijt en naarstigheid zal kwijten van de verplichtingen, die mij bij mijne instructie zijn voorgeschreven of nog voorgeschreven zullen worden;

dat ik de belangens van het departement der finantien en domeinen, hetwelk mij is aanbetrouwd, zal voorstaan en behartigen met alle zêle en trouw; geen geschenken, giften of gaven van iemand zal aannemen of gedogen, dat die door mijne huisgenoten of andere aanhorigen aangenomen worden; en ten strikste zal waken tegen alle afwijkingen van de nieuwe organisatie der generale directie, mijn departement betreffende, en bij ontdekking van misbruiken, die mij in eenige deelen van dezelve mogten te voren komen, dezelve zal aangeven, zonder mij daarvan door eenige inzichten of consideratien, van wat natuur die ook zouden mogen zijn, te laten terughouden; en dat ik mij overigens in deze mijne betrekking zal gedragen, zoo als een vroom en getrouw ambtenaar toestaat en betaamd.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.

19 October. *Wijziging van de instructie voor de hoofd-administrateurs te Samarang en te Soerabaija.*

De instructien voor de hoofd-administrateurs van Samarang en Sourabaja blijven op denzelfden voet, als zij daarvoor in het gepasseerde en dit lopende jaar gearresteert zijn, met deze alteratie, dat zij voortaan ten aanzien hunner administratie altoos met den administrateur-generaal alhier zullen moeten correspondeeren en aan hem de noodige aanvragen voor hunne departementen moeten doen, in stede van bevorens aan den directeur-generaal, en alle de aanschrijvingen en orders van den administrateur-generaal behoorlijk achtervolgen en obediëren; zullende zij over het administrative en finantiële voortaan met niemand anders als den administrateur-generaal correspondeeren en aan den Gouverneur Generaal alleen moeten bedelen de belading, aankomst en vertrek van schepen en dat geene, hetwelk over zijne administratie bevorens door den gouverneur van Java aan den Gouverneur Generaal gecommuniceerd wierd.

19 October. *Bepaling, dat de eerste suppoost van den directeur-generaal als zoodanig kwam onder de bevelen van den administrateur-generaal.*

19 October. *Last tot het bekend stellen op alle ordonnantiën van den datum, waarop »de voldoening" was geschied.*

Zulks werd bevolen »ter voorkoming van de abuizen of »misbruiken, die anderzins ten dien aanzien zouden kunnen »worden gemaakt".

19/26 October. *Verhooging van het prauw-loon.*

Nademaal wij op den 19en dezer, op de daartoe gedane voordragt van president en Schepenen van Batavia, in Rade van Indiën besloten hebben om geduurende de presente

duurte van alle scheepsbouw-materialen, tot in stand houding en aanmoediging van het prauw of tjunias veer, het tot nu toe bepaalde salaris te verhogen, als voor prauwen of tjunias van 1 en 2 koijangs met 50 en voor die van 3 koijangs en daarboven met 25 percent, mitsgaders een billijk salaris te bepalen voor de vaart van hier naar de Marak of Geertruida-baai, item voor het stil of ledig liggen, zoodat alsnu voortaan zal moeten worden betaald, als voor een tjunia:

	Van 1 koijang.	Van 2 koijangs.	Van 3 à 4 koijangs.	Van 5 tot 7 koijangs.
	Rd.	Rd.	Rd.	Rd.
naar de rheede.............	— : 45	1 : 19½	1 : 45¾	3 : 6
om de West, als naar de Fluit	— : 45	1 : 19½	1 : 45¾	3 : 6
Onrust en de eilanden daaromtrend....................	1 : 19½	2 : 6	3 : 6	4 : 33
Tangerang of de Qual..	1 : 42	3 : 13½	4 : 33	6 : 12
Catapan Soengiteij of Tanjong Kait......................	3 : 3	4 ; 10½	5 : 22½	7 : 39
Bantam....................	5 : 30	8 : 43½	10 : 45	14 : 3
naar de Marak-baai..........	7 : 36	8 : 36	10 : 12	15 : 12
om de Oost, als Ansjol.......	— : 45	1 : 19½	1 : 45¾	3 : 6
Tanjong Priok en de kleine Maronde.................	1 : 19½	2 : 6	3 : 6	4 : 33
Edam en de groote Maronde..	2 : 16½	3 : 24	4 : 33	6 : 12
Baccassie..................	2 : 39	3 : 36	4 : 36¾	7 : 1½
Crawang..................	3 : 3	4 : 10½	5 : 22½	7 : 39
in de rivieren dienst doende en in de stad iets over brengende, hetzij eens of meer........	— : 36	1 : —	1 : 22	2 : 1½
voor het ledig of stil liggen voor iederen dag..........	— : 24	— : 30	— : 36	1 : —

Alles te voldoen in lopende munt, met dien verstande egter, dat geduurende de kwade mousson of van primo December tot ultimo Maart de voorschreven vragt gelden dubbelt voldaan moeten worden, en met in standhouding voorts

van de successive nopens dit veer gemaakte bepalingen; zoo is het, dat een iegelijk, die dit zoude mogen incumberen, hiervan tot zijn observatie en naricht wordt kennis gegeven.

En opdat niemand hiervan onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden gepubliceert en in de Hollandsche en inlandsche talen worden geaffigeert ter gewoone plaatse.

20 October. *Toekenning van »reede-rantsoenen" aan Europeesche, uit hospitalen ontslagen zeevarenden.*

Is besloten aan de Europeesche zeevarenden, welke uit de hospitalen gemonsteerd worden en inmiddels, dat er geene vaartuigen zijn om hun aan boord van dezelve te bescheiden, op de equipage-werven dienst doen, instede van het kostgeld, gelijk thans nog in gebruik is, te accordeeren de gewoone reede-randzoenen.

25 October. *Toekenning van een vast tractement aan de cadetten bij de genie.*

Is besloten de kadets bij het korps der genie een vast tractement van rijksdaalders twintig per maand in garnisoen zijnde en bij de werkzaamheden geëmploijeerd van rijksdaalders dertig 's maandelijks te doen genieten.

25/27 October. *Benoeming van den president der Hooge Regering, J. A. van Braam, tot Gouverneur-Generaal ad interim bij overlijden van den Gouverneur-Generaal.*

Zijne excellentie, de Maarschalk en Gouverneur Generaal, in aanmerking nemende den toestand dezer kolonie, door Zijne Majesteit aan hoogst deszelfs bestuur toebetrouwd, den onzekeren staat van zijne gezondheid en de verplichting, welke daaruit voor hem geboren wordt om eenen provisioneelen opvolger te designeeren, op wien na het vertrek van hier van den schout-bij-nacht en aide de camp van Zijne Majesteit

A. A. Buijskes, indien zijne excellentie als dan kwam te overlijden, voor dat een opvolger uit Holland, ingevolge het daartoe gedaan verzoek, alhier was aangekomen, het bestuur over deze belangrijke kolonie inmiddels met gerustheid zou kunnen overgaan, tot dat Zijne Majesteit daarin nader definitievelijk zal hebben gedisponeert; en tevens considereerende, zoowel de aan hoogst denzelven geblekene trouw en attachement voor den dienst van Zijne Majesteit, als de finantieele en administratieve kundigheden van den heer, J. A. van Braam, thans geëligeerd president der hooge Indische regeering, en dat eene benoeming van denzelve tot opvolger in den post van Gouverneur Generaal, in cas voorschreven, is conform aan den geest der instructie voor Gouverneur Generaal en Raden, volgens welke bij aflijvigheid van den Gouverneur Generaal de waarneming van die hooge charge ad interim moet worden bekleed door den eersten persoon in de regeering, waartoe, wel is waar, de directeur-generaal in die instructie is genoemd, doch welke benoeming na de aanstelling van eenen president niet meer op eerstgemelden kan worden toegepast, behalven nog dat door de overgang van den post van Gouverneur Generaal ad interim op den president de belangen van Zijne Majesteit moeten worden geacht het meeste bevorderd te worden, nadien de president door zijne kennisse en continueele inzage van zaken de presumtie voor zich heeft de aangenomen systhemas beter als iemand anders te zullen volgen;

heeft besloten tot hoogst deszelfs provisioneelen opvolger en Gouverneur Generaal ad interim bij hoogst deszelfs overlijden vóór het aanwezen alhier van eenen opvolger, door Zijne Majesteit aangesteld en gekozen, te benoemen, zoo als benoemd werd bij dezen, den president der hooge Indische regeering, J. A. van Braam, met last aan de leden der hooge regeering en alle verdere ambtenaren, zoo civiele, als militaire, op het eiland Java, den rang boven en gelijk aan die van luitenant kolonel bekleedende, om zich binnen twee maanden bij declaratoir te verbinden dit besluit van zijne excellentie, den

Maarschalk en Gouverneur Generaal, na hoogst deszelfs overlijden alhier, te zullen nakomen en doen achtervolgen, indien als dan de finale benoeming van eenen nieuwen Gouverneur Generaal door Zijne Majesteit, den Koning van Holland, nog niet geschied of op geene legale wijze alhier bekend mogt zijn en gedachte nieuwe Gouverneur Generaal hier niet aanwezig wezen mogt.

26 October. *Verhooging van het stoelen-geld in de Bataviasche kerken.*

Zulks werd van 4:42 rijksdaalders op 7 rijksdaalders, papieren geld, gebracht, — een merkwaardig staaltje van de alles omvattende bemoeijingen der toenmalige Indische Regering.

26 October. *Organisatie der pakhuis-bedienden voor den Oosthoek.*

Vermits Sourabaija niet met Semarang in drukte van dagelijksche ontvangst en afscheep kan worden gelijk gesteld, behalven alleen in het tijdstip, dat de expeditiën uit den Oosthoek naar de groote Oost geschieden, hetgeen hoogstens een à twee maanden duurt;

is goedgevonden en verstaan de pakhuis-bediendens voor den Oosthoek te bepalen op den volgenden voet, als:

een Europeesche mandadoor à dertig rijksdaalders, zilver geld, 's maands, en daartoe te benoemen den burger, Gabriel Abels; en

voorts nog een inlandsche weger en vier mandadoors, de eerste à vijftien en de laatste à vijf rijksdaalders ieder, mede zilver geld, 's maands; met qualificatie voorts om in den tijd, dat de verzendingen naar de groote Oost plaats hebben, indien het noodig is, voor zoo lang extra pakhuis-bediendens in te huren, hetgeen den Lande voordeeliger zal uitkomen als het gansche jaar door den omslag buiten noodzake al te geëxtendeerd te maken.

Te Samarang bestond dat personeel uit een Europeeschen mandoer, een inlandschen weger en zes inlandsche mandoer's.

26 October. *Toekenning van zekere privilegiën aan den kastelein van het heeren-logement te Soerabaija.*

Is goedgevonden en verstaan aan den kastelein toe te staan, dat de verkoopingen van vaste goederen en schepen ten zijnen huize worden gehouden, onder het genot van 1/4 pct. van het rendement, en voorts hem te libereeren van de betaling van het oorgeld voor 12 paarden, hetgeen buiten prejuditie van den Lande kan worden geaccordeerd, wijl het oorgeld eene stedelijke belasting is ten voordeele der stadskas, die hiermede zoodanig is tegemoet gekomen, dat dezelve zich zonder eenige subsidie van het Land kan souteneeren.

26 October. *Bepaling, dat een optredend prefect te Tagal van zijn voorganger moest overnemen, behalve de prefects-woning, ook den wildbaan en tuin te Kadjamboe met eene afschrijving telkens van* 10 *pct.*

Zulks werd bepaald, omdat »voor den prefect een groentetuin en wildbaan genoegzaam niet te ontberen is, alzoo noch groentens, noch slachtbeesten op dergelijke plaatsen voor geld kunnen worden verkregen, en het bezwaar voor zijn opvolger van 10 percent op het bedragen van rd^s 1200 voor den wildbaan en van rd^s 2400 voor den tuin op Kajambon, zilver geld, niet groot is".

26 October / 22 November. *Wijziging van het bepaalde op* 2 *October* 1808 *nopens terugbetaling van aan den Lande geleende gelden.*

De Regering vereenigde zich met het navolgende voorstel van den Gouverneur-Generaal:

Nadien de bepaling, voorkomende bij besluit van den 2^{en} October 1808, tot het doen van een geldheffing genomen, volgens welke het aan de daarbij gequotiseerde personen is

vrij gelaten om hunne in 's Lands kas getelde gelden terug te ontvangen, hetzij in natura, zoodra de omstandigheden dit zouden permitteeren, hetzij in producten, voor drie vierde in koffie en een vierde in peper, destijds zoodanig is gemaakt, omdat de koffie toen was het gewildste product en men deze verdeeling het voordeeligste reekende voor de gequotiseerde ingezetenen, waaronder toenmaals de Chineezen en Mooren nog niet begrepen waren, doch, sedert dat de quotisatie mede tot de Chineesche en Moorsche ingezetenen is geëxtendeerd, gemelde verdeeling niet meer uit hetzelfde favorabele oogpunt kan worden beschouwd, nademaal de Chineezen en Mooren voor den handel in Indiën vrij wat beter gediend zijn met suiker, indigo, kattoene garens en specerijen als met koffij en peper, welke alleen artikelen zijn voor de Europeesche markt, terwijl tevens sedert het maken van de even gezegde bepaling de staat van zaken aanmerkelijk is veranderd, zoodanig, dat 's Lands pakhuizen van een overvloed van koffij niet alleen, maar ook van vele andere, kostbare producten zijn voorzien geraakt, doordien onze handel met de Amerikanen nog niet weder op dien voet is hersteld, waarop dezelve was voor de verschillen tusschen Engeland en Noord-Amerika; dat zijne excellentie uit dien hoofde had geoordeeld hierop de aandacht van deze vergadering te moeten vestigen en op grond van de aangehaalde redenen niet alleen, maar ook uit consideratie, dat de aangegeven omstandigheden waarschijnlijk zullen veroorzaken, dat de aangebrachte gelden niet zoo spoedig zullen kunnen worden gerestitueerd, als men zich anders had mogen voorstellen, en dat mitsdien aan de gequotiseerde ingezetenen, zooveel mogelijk, de middelen behooren te worden gefaciliteerd om over de door hen opgebrachte sommen te kunnen beschikken, hetgeen noodwendig vertrouwen zal inboezemen op de handelingen van het gouvernement, te proponeeren, zooals zijne excellentie proponeerde bij dezen, om aan de gequotiseerde personen toe te staan om voor hunne gefourneerde gelden te nemen zoodanige producten en in al zulke

proportien, als tegen de marktprijzen van den dag en zonder ongelegenheid voor het gouvernement zal kunnen worden geaccordeerd ter decisie van den Gouverneur Generaal, na daarop gehoord te hebben de consideratien van den directeur-generaal, en om daarvan aan de gemeente bij een advertentie kennis te geven, — avanceerende zijne excellentie ten dien aanzien verder, dat deze mesure mede van belang is voor het gouvernement ter ontlasting van de producten, die haar belemmeren, en tot voorkoming van schade door het bederf, waaraan bijzonder de specerijen door het lang liggen onderhevig zijn, zoomede nog tot vermindering van de schuld van het gouvernement en van de interessen, die zij van dezelve moet betalen, welke haar toch altijd drukken; en dat hoogst dezelve, uit overtuiging van de noodzakelijkheid en van het voordeel eener verandering in de eerste bepaling, al reeds volgens de voorstellen, die daartoe door den directeur-generaal gedaan zijn en op 's Lands interest gegrond waren, aan eenige Chineezen en anderen had gepermiteerd voor hunne bij wijze van quotisatie aan den Lande opgebrachte gelden alleen specerijen te ontvangen.

Op 2/12 Wintermaand 1809 is het vorenstaande van toepassing verklaard op »de gequotiseerdens onzer overige In»dische possessiën, mits zij de begeerde producten op Batavia »door hunne gemagtigdens laten ontvangen".

27 October. *Eed-formulier voor den president van de Hooge Indische Regeering.*

Ik beloove en zweere Zijne Majesteit, den Koning van Holland, en den Gouverneur Generaal van Indiën gehouw en getrouw te zijn; deszelfs orders, bevelen en instructiën, zoo in, als buiten de vergadering van de hooge Indische regeering, te zullen naleven, doen nakomen en respecteeren; en dat ik mij in alles zal gedragen, zoo als den president der hooge Indische regeering toekomt en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig.

7 November. *Maatregel ter voorziening in de behoefte aan lijnwaden en opium.*

Deze maatregel bestond uit het zenden eener brik naar Ile de France ter verkrijging van de gewenschte goederen.

Merkwaardig is de considerans van het besluit ter zake, luidende, als volgt:

Zijne excellentie, in overweging genomen hebbende, dat de nog voortdurende oorlog met de kroon van Engeland, de vrede-breuk tusschen dat rijk en de kroon van Denemarken en de staat van blokkade, waarin het eiland Java en de Moluccos door de Engelschen is verklaard, eene volstrekte stagnatie veroorzaaken in den handel op de West van Indiën, van waar bevorens door middel van de Denen en Arabieren, buiten andere artikelen, die de markt van de West van Indiën oplevert, in deze kolonie wierden aangebragt lijnwaden en amfioen, welke voor het gouvernement onontbeerlijk zijn, de lijnwaden voor de huishouding in de Moluccos en de amfioen als een zeer veel winst afwerpend artikel der geforceerde leverantien;

overwegende, dat het in dezen staat van zaken de pligt is van het gouvernement alle zoodanige middelen te adhiberen, welke onder Gods zegen kunnen strekken tot behoud van deze kolonie en tot veriedeling der inzichten van den vijand om haar door de afsnijding van alle takken van handel uit te putten en te verzwakken;

en considererende, dat de Fransche eilanden beoosten de Kaap de Goede Hoop door de koopvaart, waarmede vele ingezetenen van dezelve zich erneren, doorgaans ruim voorzien zijn van allerlei handel waren der Indische markt, welke die eilanden op de Engelschen vermeesteren en tegen billijke prijzen aldaar te bekomen zijn, als op gemelde eilanden zelve geen genoegzaam debiet vindende, en dat derhalve de tegenwoordige omstandigheden vorderen een proef te nemen om zich door dit kanaal, zoo van lijnwaden en amfioen, als van andere noodwendigheden, waaraan men in deze kolonie

gebrek heeft en welke op de Fransche eilanden tegen redelijke prijzen te bekomen mogten zijn, te voorzien, hetzij door ruiling voor producten, die uit 's gouvernements voorraad gemist en aldaar met winst kunnen worden gesleten, dan wel tegen betaling in specie, na mate ten meesten voordeele van den Lande zal kunnen worden bedongen;

heeft besloten, enz.

15 November. *Publieke verkoop van landen, behoord hebbende tot het vroegere regentschap Tangerang.*

De verkoop-voorwaarden van deze, in acht perceelen verdeelde landen waren de volgende:

1° dat de kooper van de bazaar Tangerang verdagt zal hebben te zijn, dat eenlijk de grond der bazaar met de daaraan geaccrocheerde privilegien verkogt wordt, waaronder dus niet begrepen zijn de daarop staande steenen pedakken, als het eigendom van particulieren en niet van den Lande zijnde en welker inwoonders dierhalven in het gerust en ongemolesteerd bezit van die woningen zullen moeten verblijven, onder deze conditie nochtans, dat de eigenaars van de pedakken denzelven grond-huur aan den kooper van de bazaar zullen moeten blijven betalen, die daarvoor in dit jaar betaalt is, tegen rijksdaalders 5—18, koper, voor ieder pedak, alsmede dat de inkomsten van de overvaart en tol zullen geheven worden op den tegenwoordigen voet ten behoeve van den kooper;

2° dat de bijzondere verpagtingen op de bazaar, als daar zijn de topbanen, madat-kitten, overvaart, de tol, arak en het slagten van vee voor dit jaar tot ultimo December zullen blijven almede op den tegenwoordigen voet ten behoeve van den kooper;

3° het gouvernement staat toe en guarandeert de bazaar ingevolge de prerogativen, bepalingen en orders, voor de bazaars in het algemeen gearresteerd, alsmede dat in dies nabijheid geene andere privilegien tot het aanleggen van een of meer bazaars, zoo lange deze bestaat, zal gecon-

cedeert worden, terwijl deze bazaar ook niet zal mogen worden verlegt;

4° dat de koopers der perceelen om de Oost (de kleine districten Medan, Kranggan, Rademangan, Djeletran en Lenkong) zullen hebben in het oog te houden, dat daaronder niet begrepen is het district Babakan, het welke door hun hoog Edelhedens bevorens aan den depattij van Tjie-anjor is afgestaan ter plaatsing van koffij-pakhuizen, alsmede niet dat gedeelte van het bij perceel 8 voorkomende land Coripan, waarop de schout verblijf houdt en in het vierkant bepaald wordt op 100 roeden;

° dat onder de koop der voorschreven landerijen mede niet bedoelt wordt de onder het land Grinding om de West en onder het land Linkong om de Oost gehorende landen, waarop olij en zuiker-moolens geëtablisseerd zijn, dewelke nader distinct bij den verkoop zullen worden opgegeven;

6° dat de koopers der percelen van het land Grinding gehouden en verpligt zullen zijn de publieke wegen te onderhouden in een rijbaren staat; dat de koopers zullen bezwaard zijn met de servituten, waaronder gemelde percelen lands van oudsher mogten hebben gelegen, bij voorbeeld van wegen en passages over gemelde landen ten dienste van het algemeen of aangrenzende landen, het geven van water aan de naburige landen en wat dies meer is;

7° zullende de koopers gehouden zijn, boven de kooppenningen, te betalen de gewoone ongelden, bij den verkoop en opdragt van het door hun gemijnde land vallende.

Eindelijk wordt hier bij genoteerd, dat de koopers zich zullen moeten houden aan de bekende scheidingen, zonder dat men zich verbind aan de diepte of lengte, die eenlijk calculatief is opgegeven.

- -

Behalve de boven reeds genoemde landen werden verkocht het land Sading (voor zoo verre het tot Tangerang behoorde), Djampang-ilir, Salabantar, Kaloerahan, Penjabrahan en Djampang-oedik.

18 November. *Aanmaak van papieren van credit, gangbaar op Ambon, Banda en Ternate.*

Deze zouden »gelijke waarde hebben met het zilver geld, »mitsgaders als zoodanig in 's Lands kas op gemelde etablis»sementen worden aangenomen".

Het bedrag van het aan te maken papieren geld werd bepaald op 300,000 rijksdaalders en de vorm gelijk aan die, waarvan de aanmaak gelast was op 10 Mei 1805, met wijziging alleen van de O. I. Compagnie in het gouvernement-generaal der bezittingen van Zijne Majesteit in Oost-Indië.

De coupures waren van 1000, 500, 200, 100, 50, 25, 15, 10, 5, 3, 2 en 1 rijksdaalders.

18 November. *Toekenning van den rang van kapitein-militair aan den constructeur bij de scheeps-timmerwerf te Rembang.*

18 November. *Bepalingen nopens de koffij-cultuur in Cheribon.*

Is besloten de regentschappen Lossarie en Gabang, mitsgaders die van de Benauwang Oost, Benauwang West en Kandang-Auwer, uithoofde der ongeschiktheid van den grond aldaar tot de koffij-culture, van het verder aanplanten der koffij te excuseeren en daarentegen in de regentschappen Panjaloe, Talaga, Koeningan, Tjigasong, Radja Galoe, Matang Hadjie en Tjicasso, alwaar de streken vruchtbaar en convenabel tot den aanleg van koffij-tuinen zijn, de inwoonders met een onderhoud van een duizend vruchtdragende boomen per huisgezin te belasten en hun van jaar tot jaar twee honderd koffijboomen te laten aanplanten tot het voorschreven getal van 1000 vruchtdragende boomen toe om als dan door hun voltallig te worden gehouden.

18 November. *Bepalingen nopens het werkvolk der aannemers van lijnwaden voor de armée te Samarang.*

Is besloten aan de aannemers en leveranciers van lijnwaden voor de armée te Samarang permissie te verleenen om het

noodige werkvolk voor deze hunne fabrieken te mogen engageren voor een rond jaar en aan dezelve voorschietingen te mogen doen tot aanmoediging, zonder dat zij nogthans hierdoor tot eenige andere verpligting zullen gehouden zijn als hunne meesters gedurende den tijd van het engagement tegen een billijk dagloon te dienen; moetende van de manschappen, die in dezer voege bij gemelde aannemers en leveranciers worden geënrolleerd, accurate lijsten, zoo van hunne namen, als den voet van het engagement, worden ingediend aan den prefect van Samarang en Damak en het volk zelve aan gedachten prefect worden gepresenteerd en gehoord, of zij vrijwillig in dienst zijn getreden; met last aan hem, prefect, om gedachte manschappen eenszijds te mainteneeren bij hun engagement, maar van den anderen kant ook niet toe te staan, dat zij hetzelve breken door zich voor de expiratie van het huur-termijn aan hunne verbindtenis te onttrekken, en, zoo hierover klagten bij hem gedaan worden, de onwillige of weggeloopen manschappen tot hun pligt te houden en des noods het middel van contrainte te gebruiken om hun het uitgaan zonder expres verlof van hunne meesters te interdiceeren.

19 November. *Wijziging van de op 14 April 1809 vastgestelde instructie voor den stads-geneesheer en stads-chirurgijn te Batavia.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat de rations vivres, welke ingevolge van het voorkomende bij het op den 14en April 1809 gearresteerde reglement voor den stads docter of stads chirurgijn onder art. 5 der huishoudelijke bepalingen voor het stedelijke hospitaal. door den cipier aan den ziekenvader van dat hospitaal voor de gevangenen moeten worden verstrekt, niet worden ontvangen voor gekwetsten, welke geen gevangenen zijn en nogthans in het gemelde stedelijke hospitaal worden ingebragt, waardoor de ziekenvader deze gekwetsten tegen den daarvoor bij het gedachte artikel bepaalden prijs niet zonder zijne schade kan verzorgen;

heeft besloten het meermelde vijfde artikel der huishoudelijke bepalingen voor het stedelijke hospitaal in zooverre te altereeren, dat voor het spijzigen der gekwetsten in voornoemd hospitaal, welke geen gevangenen zijn, aan den ziekenvader een derde meer in rekening zal worden geleden, als anders bij het voorschreven artikel omtrent de gevangenen bepaald is.

Zie ook 14 Herfstmaand 1810.

19 November. *Regeling van de blandong's in den Oosthoek.*

Is besloten tot een vaste blandong voor de bosch-werkzaamheden in den Oosthoek de ondervolgende dessa's, huisgezinnen, trekbeesten en rijstvelden af te scheiden, als:

in de regentschappen van Sourabaija;

Namen der dessa's.	Huisgezinnen.	Spannen trekbeesten.	Jonken rijstvelden.
Kasamben	21	13	$1^{3}/_{4}$
Waringin Anom	20	$23^{1}/_{2}$	2
Sanen	20	25	8
Bruijte	28	25	4
Kalangan	14	8	$1^{1}/_{2}$
Pangangpong-kidool	19	10	8
Nabaar	13	25	$2^{1}/_{2}$
Barabak	20	18	$2^{1}/_{2}$
Banglie	8	9	3
Segangon	8	5	3
Balong Karete	19	15	$8^{3}/_{8}$
Gasoe	11	10	$1^{1}/_{2}$
Pide	10	$9^{1}/_{2}$	$2^{1}/_{2}$
Tjany	15	15	3
Dempool	12	8	$7^{3}/_{8}$
Pandan	17	9	$1^{5}/_{8}$
Taloong	17	17	$3^{3}/_{8}$
Kandawer	13	6	5
Ngarok	20	$17^{1}/_{2}$	$6^{3}/_{4}$
Jotgoh	27	15	7
Te zamen 20 dessa's.	332	$283^{1}/_{2}$	$80^{1}/_{2}$

in de regentschappen van Passourouang, Banger en Bangil;

Namen der dessa's.	Huis-gezinnen.	Spannen trekbeesten.	Jonken rijstvelden.
Kalipang	80	50	10
Dandang Gendis	35	28	4¹/₆
Sadaroem	35	22	4¹/₆
Soemberam	70	20	17¹/₂
Nembakoor	80	30	20
Tombak koelon	20	5	—¹/₆
» wetang	30	15	10¹/₆
Te zamen 7 dessa's.	350	170	66¹/₆

in de regentschappen van Sidaijo en Grissee;

Namen der dessa's.	Huis-gezinnen.	Spannen trekbeesten.	Jonken rijstvelden.
Brengkok	59	8	3
Djaboon	32	6	22
Datang	15	5	3
Gellap	12	4	2
Kapodang	19	5	6
Doerie Wetan	9	3	8
Baloong Pangang	48	5	4
Delleek	11	3	4
Karangal Gamool	42	10	10
Djombang Kidool	9	3	15
Tanjoengan	40	10	1¹/₂
Sekaran Germo	22	4	11
Tjampoeroeng Kidoel	19	4	7
Toormoo Ridjoo	14	4	10
Soemanding	11	3	8
Landian	9	4	9
Doempie	16	4	2¹/₂
Toegoe	5	2	—¹/₂
Kalimans	4	2	—¹/₂
Mandogo	7	3	—³/₄
Dempool	3	1	—¹/₂
Wiragas lor	10	4	—³/₄
» kidoel	2	1	—¹/₂
Te zamen 23 dessa's.	398	100	129¹/₂

Zullende de blandongs voor den Oosthoek gevolglijk bestaan uit:

Dessa's.	Huis-gezinnen	Spannen trekbeesten.	Jonken rijstvelden.
50	1080	$553^{1}/_{2}$	$278^{2}/_{3}$

19 November. *Rang- en tractements-regeling der chirurgijns 1e klasse bij de marine.*

Is besloten de chirurgijns der marine van de eerste klasse in rang gelijk te stellen met den chirurgijn majoor der tweede klasse bij de armée en hun tractementen te bepalen op een honderd en vijftig rijksdaalders, 's maands.

21 November. *Regeling van den geneeskundigen dienst in de groote Oost.*

Is besloten:

1° dat de geneeskundige dienst in de groote Oost of met name te Ambon, Banda en Ternaten in zijn geheel zal worden waargenomen door het getal officieren van gezondheid, welke bij de aldaar gecantonneerde troepes volgens de bepaling gehooren;

2° dat dit voorschreven getal officieren van gezondheid zoodanig zal moeten verdeeld worden op de onderscheidene eilanden en posten, alwaar troepes in bezetting liggen, dat dezelve tevens, bij den dienst der troepes, die der hospitalen zullen kunnen waarnemen, zullende voor gemelde hospitalen geene officieren van gezondheid afzonderlijk worden toegestaan;

3° dat de hospitalen op de verschillende eilanden moeten worden ingerigt op den voet der zoogenaamde guarnizoens-hospitalen, voorgeschreven bij artikel 5 van de 2de afdeeling van het 2de hoofdstuk der regeling van den geneeskundigen dienst;

4° dat voor de verpleging der zeevarenden van 's Konings schepen in deze guarnisoens-hospitalen zal worden geheven als voor de Europesen hetzelfde menage-geld als voor de Europeesche militairen en voor de inlanders twee stuivers daags, behalven de rations subsistentie; en

5° dat voor het verplegen der zieken van de Hollandsche koopvaardij-schepen en van vreemde schepen zal worden gedeclareert, hetgeen daarvoor bij de besluiten van zijne excellentie van 4 Juli 1808 en 28 Maart 1809 is bepaald.

21 November. *Bepaling, dat tweemalen 's jaars stamlijsten van de troupen in de groote Oost moesten worden ingediend.*

Te weten bij het begin en het eindigen van de mouson. Ingevolge orders van 8 en 31 Juli 1808 moesten die stukken vroeger elk kwartaal worden ingediend.

22 November. *Tarief voor vracht-gelden »bij den tegen-»woordigen tijd van oorlog".*

Van Batavia	naar Bantam	de coijang, zilv. rd^s	9
» »	» de Marak Baai.	» » » »	9
» »	» Macasser langs Java	» » » »	35
» »	» Palembang.....	» » » »	28
» »	» Ambon........	» » » »	60
» »	» Banda..........	» » » »	60
» »	» Ternaten	» » » »	62
» »	» Manado	» » » »	62
» »	» Japan en terug	» » » »	100
» »	» China » »	» » » »	80
» »	» Timor	» » » »	35
» Samarang	» Batavia.........	» » » »	15
» »	» Ambon langs Java	» » » »	55
» »	» Banda » »	» » » »	55

Van Samarang naar Ternaten langs Java	de coijang, zilv. rd^s	57
» » » Maccasser langs Java	» » » »	30
» » » Timor langs Java	» » » »	30
» » » Palembang	» » » »	28
» Sourabaija en Grisee naar Batavia	» » » »	24
» » » » » Ambon	» » » »	50
» » » » » Banda	» » » »	50
» » » » » Ternaten	» » » »	52
» » » » » Macasser	» » » »	30
» » » » » Timor	» » » »	25
» Indramaijo naar Batavia	» » » »	10
» Cheribon » »	» » » »	11
» Tagal » »	» » » »	12
» Paccalongang » »	» » » »	13
» Japara » »	» » » »	14
» Joana » »	» » » »	18
» Rembang » »	» » » »	18
» Ambon » Ternaten en terug	» » » »	25
» » » Menado » »	» » » »	25
» » » Gorontalo » »	» » » »	25
» » » Banda	» » » »	16
» Banda » kl. Timor en terug	» » » »	30

Wordende de tusschenplaatsen op Java, als bij voorbeeld van Sourabaija naar Rembang, na gelang der afstand door de prefecten of hoofden berekend.

Voor vracht bij de terugreize van al zulke plaatsen, als waarvoor de vracht voor de heen- en terugreize niet is bepaald, zal 50 percent of de helfte van de vastgestelde vracht mogen worden gevalideerd.

Terwijl bij tijden van vreede de bovenstaande prijzen met 20 percent moeten worden verminderd.

Doch daarentegen met 20 percent ten allen tijden vermeerderd voor al zulke vaartuigen, als onder de 50 coijangs laden.

Zullende de berekening van coijangs op de volgende wijze geschieden:

		zuiver:		bruto:
rijst	℔	—	℔	3400
coffij-boonen	»	—	»	2500
tin	»	3400	»	—
salpeter	»	—	»	3400
suiker	»	—	»	3200
peper	»	—	»	2500
garioffel nagelen, gestorte	»	2500	»	—
indigo in kasten	»	—	»	2500
caliatour-hout	»	2500	»	—
thee	»	—	»	1700
canneel	»	—	»	1700
lijwaten	»	—	»	1700
catoene garens in kleine fustagiën	»	—	»	1700
sappanhout	»	1700	»	—
curcuma	»	—	»	1700
zout	»	—	»	3400
koper in soort	»	3400	»	—
ijzer in soort	»	3400	»	—
spijkers	»	—	»	3000

Vervolgens zullen op een coijang gerekend worden:
2 leggers,
20 bali's clappus-olij,
stroozakken of matten 80 cubicq voeten, en
hout, touwwerken, enz. 100 cubicq voeten.

De prefecten buiten Java werden gemachtigd, naar tijdsomstandigheden, van dit tarief af te wijken en »zoo wel »schepen als vaartuigen in te huuren of in requisitie te stellen".

22 November. *Toekenning aan den molla of inlandschen priester bij het collegie van Schepenen eener maandelijksche toelage van* 15 *rijksdaalders.*

Vroeger had deze priester eene gelijke toelage uit de stads-kas genoten.

22 November. *Voorschrift voor de collecteurs van het collateraal.*

Ten einde alle vertraging voor den vervolge voor te komen en alle erreuren ten spoedigsten te kunnen ontdekken is goedgevonden en verstaan de collecteurs te gelasten bij het einde van elke twee maanden aan de generale directie en rekenkamer een accuraat rapport in te zenden van alle de sommatiën, die zij hebben gedaan, zoomede van alle boedels, waarvan binnen den loop dier tijd betaling van het collateraal is gepresteerd, als ook van alle dezulken, waarvan de tijd van opgave en betaling is geëxpireerd; met recommandatie verder, dat alle nadeelen, die door onattentie of verzuim in dezen mogten vervallen, zonder form van proces op hunne rekening zullen worden gesteld.

22 November. *Toekenning aan den muntmeester te Batavia van 7 rijksdaalders voor elke 100 rijksdaalders, door hem aan bonken van 1 en 2 stuivers geleverd, en 1 pct. op het afvallende gruis.*

22 November. *Reorganisatie van de Molukken.*

De Regering vereenigde zich met het navolgende voorstel van den Gouverneur-Generaal:

U Hoog Edelheden bij besluit van den 7en September jongstleden op mijn daartoe gedane voorstel geconcurreerd hebbende tot de benoeming eener commissie tot het ontwerpen van een plan van reorganisatie onzer bezittingen in de groote Oost, zoo zoude ik op dien grond ook mogen veronderstellen, dat U Hoog Edelheden ten vollen met mij hebben geperpetreerd de noodzakelijkheid om eene hervorming en verbetering in het bestier van dit gedeelte van Zijner Majesteits bezittingen in Indiën daar te stellen.

Dan het rapport van deze commissie vervolgens aan mij zijnde ingediend, acht ik mij niettemin verpligt om, voor en

aleer ik U Hoog Edelheden dientengevolge eenige bepaalde maatregelen voorstelle, de gronden en motiven van dezelve eenigszins nader te ontvouwen.

Het is niet alleen de regtvaardigheid en billijkheid, die vorderen, dat het gouvernement zich in alle deelen van bestier en administratie gelijk blijve en dat de verpligting tot eene meer getrouwe en zuivere behartiging van 's Lands belangen, welke nader door U Hoog Edelheden op mijne voorstellen, ingevoerde redressen en verbeteringen aan alle de ambtenaren, zoo ter dezer hoofdplaats, als verders op het eiland Java, is opgelegd, zich ook gelijkelijk tot alle dienaren van Zijne Majesteit in Indiën extendeeren, maar de toestand van onze bezittingen in de Molluccos en de vooruitzichten, welke men zich van den exclusieven handel in de specerijen voor het vervolg mag vormen, vorderen in het bijzonder, dat de geest van spaarzaamheid en van eene oplettende en nauwgezette administratie, zoo ergens, althans in die gewesten worde ingevoerd.

Het is dientengevolge in de eerste plaats noodzakelijk, dat alle dienaren op onze Oostersche bezittingen door eene billijke en wettige bepaling van inkomsten tot eene getrouwe plichtsbetrachting worden verbonden en afgetrokken van alle slinksche wegen, langs welke men te voren ongepermitteerde voordeelen mogt hebben bejaagt; dat aan de eersten van dezelve alle particuliere handel en aan de minderen die takken van handel, welke in competitie met 's gouvernements belangen zouden komen, geheel en al werden ontzegd; dat voorts alle particuliere heerendiensten, verpligte leverantiën van levensmiddelen of andere zaken en alle overwigten op te leveren producten, als aanleiding kunnende geven tot misbruiken, ten eenemale werden afgeschaft.

Langs dien weg de pligtmatige handeling van alle de aan te stellene dienaren verzekerd hebbende, wordt een tweede middel tot bezuiniging, dat derzelver getal niet boven de wezenlijke benoodigdheid werde geëxtendeerd en dat die deelen van administratie, welke of te missen of aan bijzondere misbruiken onderhevig waren, geheel worden ingetrokken of

vervangen door vaste en bepaalde uitgaven op die respecten om door de hoofdgebieders naar vereischte van zaken geaccordeert en onder derzelver hoofddeelen specificq te worden verantwoord.

Was het, dat de ondervinding mogt aantoonen, dat de calculative berekening op die respecten ter eerster instantie of te ruim of te eng was genomen, zoo zal de justificatie der te doene uitgaven U Hoog Edelheden in staat stellen daar omtrent in der tijd de noodige redressen te maken, terwijl de form der zaak inmiddels genoegzaam zijn zal om de vorige misbruiken te weeren en het gouvernement eindelijk in de mogelijkheid zal brengen om het kostende van alle onze bezittingen om de groote Oost op eenen vasten voet te kunnen berekenen.

Behalven deze algemeene redressen, die volstrekt vereischt werden om het bestier der Molluccos op eenen eenparigen voet te brengen met de verbeterde huishouding ter dezer hoofdplaats en op het eiland Java, zoo zijn er nog in de constitutie van die provinciën bijzondere gebreken, welke eene reorganisatie hoogst noodzakelijk maken.

Hiertoe behoort in de eerste plaats de al te groote omslag en kosten van onze bezitting op Ternaten, de meerdere voordeelen, welke daarentegen van Menado en Gorontalo kunnen worden getrokken, en de finale bepaling der ondergeschiktheid van deze prefectures, zoowel als van die van Banda en Timor aan den prefect van Amboina.

Daar de bezitting van Ternaten eenlijk moet strekken tot extirpatie der specerij-culture in die gewesten en bepaling van dezelve tot de provinciën van Ambon en Banda kan er bij U Hoog Edelheden geen twijfel zijn, of de oogmerken van het gouvernement zullen ten dezen opzichte met eene vermindering van omslag op Ternaten even goed als te voren kunnen bereikt worden; en nademaal Ternaten op zichzelven geene producten, noch voordeelen oplevert, zal de reductie, welke daardoor in de uitgaven wordt bewerkt, eene zuivere winst zijn voor 's Lands kas.

De kusten van Manado en Gorontalo daarentegen in staat zijnde om, zoowel door het product van rijst, als door het leveren van manschappen tot recruteering der armée in Indiën, aan twee voorname behoeften van het gouvernement te kunnen voldoen, zoo verdienen deze voordeelen niet alleen door eene sterkere bezetting van die plaatsen te worden verzekerd, maar de meerdere aangelegenheid van dit etablissement vordert tevens ook, dat hetzelve, instede van als voorheen onder Ternaten, onmiddelijk onder de hoofd-prefecture der Moluccos geplaatst werde.

Dezelfde redenen, welke U Hoog Edelheden reeds voorheen hebben doen besluiten om de drie Oostersche gouvernementen provisioneel onder het gezag van den hoofd gebieder van Amboina te vereenigen, zijn wijders nog dezelfde gebleven en vorderen, dat alsnu dit gezag op eenen permanenten voet aan den prefect van Amboina en dies onderhoorigheden werde opgedragen; terwijl het nut, 't welk voornamentlijk de prefecture van Banda van het eiland groot Timor zal kunnen trekken tot suppletie der nog ontbrekende perkslaven en de bestendige communicatie, welke tusschen dat eiland en Amboina gedurende beide de moussons kan onderhouden worden, mij alsnog ten hoogsten nuttig doen beschouwen, dat ook dit etablissement als eene onder-prefecture onder den hoofd prefect der Moluccos gesteld werde.

Eindelijk is nog eene der voornaamste beweegredenen tot eene reorganisatie van het bestier onzer Oostersche bezittingen gelegen in de tegenswoordige gesteldheid der perken, perkeniers en perkzaken op Banda. Zonder te willen beslissen, in hoeverre ook andere oorzaken tot de buitengewoon slechte hoedanigheid der Bandasche specerijen in de beide laatste jaren kunnen hebben medegewerkt, schijnt echter de voorname reden hiervan te moeten gezocht worden in den beklagenswaardigen toestand van den perkenier zelven, in zijn gebrek aan slaven, in het verval zijner perk-gebouwen, in zijne armoede en in de achteloosheid, welke dientengevolge in de insameling, berging en behandeling der producten heeft plaats gehad.

Ofschoon ook deze gebreken reeds voorheen de ernstige aandacht van deze regeering tot zich getrokken en aanleiding gegeven hebben, dat in den jare 1795 aan den toenmaligen gezaghebber van Banda, François van Boekholtz, de qualificatie is verleend om verschillende, door hem voorgestelde redressen in het bestier der Bandasche perken in te voeren, zijn echter deze gebreken onhersteld en de voorgenoemde redressen onvoltooid gebleven, nadat door de overgave van Banda aan eene Engelsche magt op den 8en Maart 1796 de werkzaamheden van den gezaghebber van Boekholtz geheel waren afgebroken.

Het regt van eigendom alleen, 't welk destijds aan de perkeniers wierd toegekend, doch waarop sommigen derzelven zich al te veel lieten voorstaan, was door hem bij een publicatie van den 1en Februarij van dat zelve jaar ingetrokken en de schulden daarentegen, waarmede het meerendeel der perkeniers hunne bezittingen, zoo bij den Lande, als bij de collegiën van de weeskamer en diaconie hadden bezwaard, waren door hem overgenomen voor rekening van het gouvernement en geliquideerd op eene wijze, welke ik geheel en al overlaat voor rekening en verantwoording van hen, die den gezaghebber, van Boekholtz, daartoe hadden gequalificeerd of zijne handelwijze vervolgens hebben gehomologeerd.

Dan, welke verligting ook deze vernietiging van schulden aan den bezwarenden toestand der perkeniers moge hebben toegebragt, de vermindering van hunne regten schijnt echter het zwaarste te hebben gewogen en zulks te meer, wijl aan de voorwaarden, waarop deze bezittingen, volgens het plan van den gezaghebber, van Boekholtz, op nieuw aan de gebruikers zouden worden uitgegeven, nimmer is voldaan; zijnde door den gezaghebber, van Boekholtz, de eigendommen wel ingetrokken, doch de leen-brieven, waardoor de perkeniers op nieuw in hun bezit zouden worden bevestigd, nimmer uitgegeven, terwijl bovendien zijne beloften tot vernieuwing der perk-gebouwen, tot het voltallig maken der perkslaven en tot eene verstrekking van rijst om niet geheel onvervuld zijn gebleven.

Commissarissen tot den overneem der Oostersche gouvernementen in 1803 wierden vervolgens wel geautoriseerd om het door den gezaghebber, van Boekholtz, ontworpen plan nader ter executie te leggen, dan het schijnt dezelven, zoowel als het gouvernement, te dier tijd aan de middelen en het vermogen te hebben ontbroken om aan de verbindtenissen, welke de gedachte van Boekholtz had op zich genomen, te kunnen voldoen; althans de onzekerheid van den toestand der perkeniers en perkzaken is ook sedert dien tijd blijven voortduren; de toezeggingen van den gezaghebber, van Boekholtz, zijn onvoldaan; de perkenier is verstoken gebleven van de middelen, die hem uit zijn vervallen staat konden opbeuren, en de perken, perk-gebouwen en producten zijn niet minder veronachtzaamd dan voorheen.

Het is op grond van deze motiven, dat ik U Hoog Edelheden voorstel tot organisatie van het bestier dier Moluccos te decreteren:

1. dat met afschaffing van den voormaligen titul van gouvernementen de prefecture van Banda en de commandant van Ternaten voortaan zullen zijn en blijven ondergeschikt aan den prefect van Amboina en dies onderhoorigheden als hoofd prefect der Moluccos en zulks op dien voet en wijze, als bij de instructie van den prefect van Amboina en dien van Banda nader zal worden bepaald;

2. dat inzelver voegen het eiland van groot Timor mede onder de prefecture van Amboina begrepen en aan dezelve ondergeschikt zijn zal;

3. dat de bezittingen van Gorontalo en Manado, in stede van onder den commandant van Ternaten, voortaan onmiddelijk zullen sorteeren onder den prefect van Amboina en eene ondergeschikte prefecture onder denzelven uitmaken;

4. dat het getal der politique ambtenaren voor de Moluccos voortaan zal zijn bepaald, als:

voor Amboina en dies onderhoorigheden:

1 prefect met een jaarlijks traktement van.............. .... rd[s] 20000 : —, zilver

met ontzegging van allen particulieren handel en, gelijk alle overige ambtenaren, zonder eenig ander genot, hoegenaamd,

1 administrateur, welke te gelijk zal zijn president van justitie, boekhouder, dispencier en parapheerder van het zegel, met een tractement van 's jaars......	rd^{s}	4800 : —,	zilver
1 finantie-boekhouder op een tractement van 's jaars..................	»	600 : —,	»
1 fiscaal, te gelijk tractements-boekhouder en president van de weeskamer, met 's jaars........................	»	2500 : —,	»
1 onder-prefect op Saparoua met 's jaars	»	1800 : —,	»
1 » » te Hila met 's jaars...	»	1200 : —,	»
1 » » » Haroeko met 's jaars	»	900 : —,	»
1 » » » Laricque » »	»	900 : —,	»
1 » » van Boero » »	»	400 : —,	»
1 » » » Manipa » »	»	360 : —,	»
1 secretaris bij den prefect met 's jaars	»	2000 : —,	»
1 gezworen klerk bij evengemelden secretaris met 's jaars......	»	500 : —,	»
1 secretaris van justitie, weeskamer en landraad, mitsgaders klein-kassier en collecteur van het collateraal, met 's jaars	»	900 : —,	»
1 randzoen-verstrekker in de dispens met 's jaars...........	»	300 : —,	»
1 gezworen translateur en opzichter over het noten kalken met 's jaars....	»	360 : —,	»
1 notenkalker met 's jaars.........	»	125 : —,	»
8 klerken, waarvan: 4 bij den prefect, als 2 à rd^{s} 16 's maands en 2 à rd^{s} 13 's maands of te zamen 's jaars	»	696 : —,	»
4 klerken bij den administrateur en boekhouder, als: 2 klerken à rd^{s} 16 's maands en 2 klerken à rd^{s} 13 's maands of te zamen 's jaars	»	696 : —,	»

1 gerechtsbode à rd[s] 16 's maands of 's jaars	rd[s]	192 : —,	zilver
1 geweldiger à rd[s] 13 's maands of 's jaars	»	156 : —,	»
1 inlandsche bode à rd[s] 16 's maands of 's jaars	»	192 : —,	»
1 cipier à rd[s] 13 's maands of 's jaars	»	156 : —,	»
1 scherprechter à rd[s] 11 's maands of 's jaars	»	132 : —,	»
1 kwartiermeester à rd[s] 12 's maands of 's jaars	»	144 : —,	»
kerkelijke dienaren:			
1 predikant met	»	2400 : —,	»
1 krankbezoeker met	»	222 : 24,	»
1 organist, tegelijk schoolmeester, met	»	96 : —,	»
Voor schoolmeesters en krankbezoekers door de Moluccos zal 's maands 100 rd[s] zonder meer worden betaald,			
1 beambtschrijver	»	— : —	»
1 vendumeester	»	— : —	»

voor de marine:

1 havenmeester en opzichter der gebouwen, onder het genot van een jaarlijks traktement, aan deszelfs rang geaccordeerd;

voor Banda en dies onderhoorigheden:

1 prefect met het tractement van 's jaars	rd[s]	10800 : —,	zilver
met intrekking van alle verdere inkomsten, hoegenaamd, en verbod om particulier te negotiëeren,			
1 administrateur, welke te gelijk moet wezen president van justitie, boekhouder, dispencier en parapheerder van het zegel, voor een jaarwedde van	»	4800 : —,	»

1 finantie-boekhouder op een tractement van 's jaars................	rds	720 : —,	zilver
1 generale opzichter over de specerijperken met een tractement van 's jaars	»	3600 : —,	»
1 fiscaal, zullende te gelijk tractementsboekhouder en president van de weeskamer zijn, met een tractement van 's jaars...........................	»	2000 : —,	»
1 secretaris voor den prefect met 's jaars...........................	»	1200 : —,	»
1 onder-prefect van de Zuidwestereilanden met 's jaars................	»	600 : —,	»
1 onder-prefect van Poulo Aij met 's jaars...........................	»	1500 : —.	»
1 opziender der pakhuizen en randsoenen-verstrekker met 's jaars	»	720 : —,	»
1 secretaris van justitie, weeskamer en diaconie, klein-cassier, mitsgaders collecteur van het collateraal, met 's jaars	»	900 : —,	»
1 architect, opzichter over 's Lands gebouwen en slavenkwartier, het notenkalken, met 's jaars................	»	1500 : —,	»
1 adjunct-generaal perkopzichter met 's jaars........................	»	480 : —,	»
1 notenkalker met 's jaars........	»	240 : —,	»
5 klerken, waarvan 2 bij den prefect, als:			
1 á rds 16 's maands of 's jaars	»	192 : —,	»
1 » » 13 » » »	»	156 : —,	»
3 bij den administrateur, als:			
1 à rds 16 's maands of 's jaars	»	192 : —,	»
2 » » 13 » » »	»	352 : —,	»

kerkelijke dienaren:

1 krankbezoeker à rds 16 's maands of 's jaars..........................	»	192 : —,	»

12 boschwachters, waarvan 4 van de eerste klasse met rd^s 30 per maand of 's jaars	rd^s	1440 : —,	zilver
4 van de tweede klasse met rd^s 25 per maand of 's jaars................	»	1200 : —,	»
4 van de derde klasse met rd^s 20 per maand of 's jaars...	»	960 : —,	»
justitie bediendens:			
1 gerechtsbode à rd^s 16 's maands of 's jaars...........................	»	192 : —,	»
1 geweldiger à rd^s 13 's maands of 's jaars...........................	»	156 : —,	»
1 cipier en slavenmandoor à rd^s 13 's maands of 's jaars	»	156 : —,	»
1 beambtschrijver................	»	— : —,	»
1 vendumeester..................	»	— : —,	»

Uitgezonderd de los- en laad- vaartuigen werd hier de equipage-werf ingetrokken, zoo ook het aldaar aanhouden van kruisvaartuigen, wordende alleen een bootsman met het daartoe bepaald tractement, sorteerende onder den architect, daar gelaten ter bewaring derzelve.

Voor Ternaten:

1 civiel- en militair commandant, welke boven het tractement van luitenant-colonel rd^s 1500 tafelgeld 's jaars zal genieten zonder meer...............	»	1500 : —,	»
1 administrateur, welke te gelijk president van justitie, boekhouder, tractements-boekhouder, dispencier en parapheerder van het zegel zal zijn, met een tractement van 's jaars..............	»	2400 : —,	»
1 fiscaal, te gelijk president van de weeskamer, met 's jaars............	»	1200 : —,	»

1 translateur in de Maleijdsche taal met een jaarwedde van .... rd^s 360 : —, zilver,

1 secretaris van den commandant, de justitie en weeskamer, tegelijk collecteur van het collateraal, met 's jaars....... » 1800 : —, »

3 klerken, waarvan:

1 bij den commandant à rd^s 16 's maands of 's jaars .... » 192 : —, »

2 bij den administrateur, als:

1 met rd^s 16 's maands of 's jaars » 192 : —, »

1 » » 13 » » » » 156 : —, »

justitie bediendens:

1 gerechtsbode met rd^s 16 's maands of 's jaars....................... » 192 : —, »

1 geweldiger met rd^s 13 's maands of 's jaars........................ » 156 : —, »

1 cipier met rd^s 13 's maands of 's jaars.......................... » 156 : —, »

1 bootsman voor de surveillance. .. » — : —, »

1 beambtschrijver................ » — : —, »

1 vendumeester.................. » — : —, »

Uitgezonderd de laad- of losvaartuigen, werd de equipagewerf met dies ap- en dependentien ingetrokken, gelijk het aldaar aanhouden van kruisvaartuigen, alleen een bootsman met de gage volgens tarief daar blijvende om gemelde vaartuigen te administreeren.

voor Manado:

1 prefect met 's jaars............ » 5000 : —, »

1 onder-prefect van Gorontalo 's jaars » 600 : —, »

1 scriba met 's jaars.............. » 360 : —, »

1 klerk met rd^s 20 's maands of 's jaars.......................... » 240 : —, »

1 tolk met rd^s 20 's maands of 's jaars » 240 : —, »

voor groot Timor:

1 onder-prefect met 's jaars........ rd[s] —:—, zilver
1 scriba en boekhouder met 's jaars » —:—, »

5. dat buiten de hiervoren bepaalde tractementen door de aan te stellene ambtenaren geene emolumenten, stille winsten of andere voordeelen, hoe ook genaamd, zullen mogen genoten worden;

6. dat in het bijzonder aan de eerste ambtenaren, met name aan de prefecten van Amboina en Banda, den commandant van Ternaten, de administrateurs, fiscaal en sabandhaars op de gedachte plaatsen, den generaal en adjunct-perkopzichter te Banda en de onder-prefecten van de specerij gevende comptoiren in het algemeen het drijven van particulieren handel ten eenemale zal zijn verboden;

7. dat bovendien ook aan alle mindere dienaren en vrije ingezetenen over de geheele Moluccos het drijven van particulieren handel zal zijn verboden in alle die artikelen, welke met 's gouvernements privatieven handel in competitie zouden kunnen komen;

8. dat overzulks, niet alleen de particuliere handel in specerijen zal zijn geinterdiceerd op de daartegen reeds gestelde of nog te stellene straffen, maar dat ook aan een ieder zal zijn verboden de handel in slaven op de kusten van Manado en Gorontalo, groot Timor en Coupang, de handel in lijwaten op die kusten en met die volken, waaraan dezelve van gouvernementswege plegen te worden gedebiteerd, en de handel in vee op de kusten van Menado en Gorontalo;

9. dat de overige takken van handel nochtans aan de mindere dienaren, burgers en ingezetenen in de Moluccos vrij en onbelemmerd zijn zullen;

10. dat het aan alle dienaren, ambachtslieden of anderen, welke door deze organisatie buiten emplooi mochten geraken, vrij zal staan om zich ter plaatse, waar zij thans gezeten zijn of op eenige andere in de Moluccos, buiten dienst te blijven erneren of wel zich meterwoon naar deze hoofdplaats, Semarang of Sourabaija te begeven;

11. dat de onkosten van timmeragien en reparatien, de wapenkamer daar mede onder begrepen, bij provisie zullen zijn bepaald:

voor Amboina op eene somma van.				....	rd[s]	4000
» Banda	»	»	»	....	»	4000
» Ternaten	»	»	»	....	»	1000
» Manado	»	»	»	....	»	500

met vrijheid nochtans aan de respective prefecten om, de nood zulks vereischende en mits doende specifique verantwoording, zich eene afwijking van deze bepalingen te mogen veroorloven en eene voordracht tot vermindering of finale bepaling der uitgaven in dit respect te moeten doen;

12. dat voorts de respective prefecten zich in het formeeren der eischen voor hunne prefectures en in het doen van uitgaven zoo na mogelijk zullen gedragen aan de calculative berekening van het kostende der Moluccos, daarvan te formeeren, en dat zij, zoowel als alle overige dienaren, onder hun gesteld, zich in alles zullen houden aan de instructien, voor dezelve beraamd en vastgesteld.

En welke instructien ik U Hoog Edelheden mede proponeer ter dezer gelegenheid te arresteeren en als een gedeelte der reorganisatie van de Molucco's aan te merken, met name:

eene instructie voor den prefect van Amboina en onderhoorigheden,
» » » » administrateur van 's Lands magazijnen te Amboina,
» » » » fiscaal en tractements boekhouder te Amboina,
» » » » noten-kalker,
» » » de onder-prefecten van Saparoua, Hila, Haroeko, Larieke, Boeroe en Manipa,
» » » den prefect van Banda,
» » » » administrateur,
» » » » fiscaal en tractements boekhouder,

eene instructie voor den generaal perk-opzichter,
» » » » adjunct-generaal perk-opzichter,
» » » » architect en opzichter over 's Lands gebouwen van het slaven-kwartier en over het noten-kalken,
» » » » noten-kalker,
» » » de boschwachters,
» » » » perkeniers,
» » » den onder-prefect van Poulo Aij, voor zooverre de specerijen met dies aankleeven aangaat,
» » » » militair en civiel commandant te Ternaten,
» » » » administrateur,
» » » » fiscaal,
» » » » prefect van Menado.

Resultaten mocht Daendels van deze reorganisatie niet zien, doordien Ambon op den 17den Februarij 1810 aan de Engelschen werd overgegeven.

22 November. *Verbod tegen den uitvoer van zilveren, koperen en papieren geld uit de groote Oost naar westelijk daarvan gelegen plaatsen.*

Ter voorkoming, dat geene gelden uit de groote Oost worden uitgevoerd waardoor het gouvernement telkens tot nieuwe aanzendingen met veel risico verplicht wordt, en aan de andere kant ingezetenen en handelaren gelegenheid te geven tot het doen van remises is goedgevonden en verstaan allen uitvoer van zilver, koper en papiere geld uit de groote Oost naar plaatsen, om de West gelegen, finaal te verbieden, onder dezelfde poenaliteiten, als op Java tegen den uitvoer van zilveren en gouden muntspecien zijn gestatueerd, doch daarentegen den prefect van Ambon te autoriseeren om alle

gelden, die de ingezetenen in de groote Oost dan wel de op dezelve navigeerende handelaren disponibel hebben en mogten willen remitteeren, in 's Lands kas te accepteeren en te doen accepteeren, zoo op Ambon, Banda, als Ternaten, en daarvoor wissels te verleenen ten laste van de hoofdplaats Batavia, welke aldaar zullen worden uitbetaald, òf in zilver geld, òf in papieren van crediet met de bij het gouvernement bepaalde agio; voorts den voorschreven uitvoer tot gerief van den smallen handel vrij te laten van het eene etablissement van de groote Oost op het andere of voor de zoogenaamde binnenvaart, onder dezelfde of soortgelijke precautien, als bij placcaat van 1 Augustus 1808 ten aanzien van den uitvoer van geld van de eene plaats van Java naar de andere zijn vastgesteld.

22 November. *Aanmaak van bonken op Ambon.*

Is goedgevonden en verstaan den Ambons prefect te qualificeeren om van de kopere munt, welke thans in de groote Oost circuleert en zwaarder is als de muntstukken, die actueel worden aangemaakt, zooveel in te wisselen, als hij zal kunnen bemachtigen, en gemelde oude kopere munt, zoowel als hetgeen daarvan successive nog nader mogt inkomen, in den smitswinkel te doen verkappen, te weten: de een en twee stuiverstukken van den stempel sedert 1796 midden door of tot de dubbelde waarde en de twee stuiverstukken van den stempel sedert 1803 tot drie stuivers of in stukken van twee stuivers en een stuiver ieder; en om alle de gemelde, verkapte stukken vervolgens te doen stempelen 2 S. en 1 S. respective, mitsgaders tot dat einde eenige zoodanige stempels aan den prefect van Ambon tot model mede te geven; voorts om de oude eenstuiverstukken van den stempel sedert 1803 zonder verandering in circulatie te laten, indien het afkappen van dies meerdere zwaarte, als de later aangemaakte, te moeijelijk mogt vallen: en laatstelijk aan dengeenen, die met dezen verkapping zal worden gechargeerd, daarvoor toe te leggen zeven rijksdaalders

voor elke honderd rijksdaalders, welke hij aan verkapte muntstukken zal afleveren, waardoor, buiten het daardoor aan den Lande toe te brengen voordeel, eene nuttige eenparigheid in de zwaarte der kopere munt zal worden verkregen.

22 November. *Handhaving van het verbod tegen de toelating van vreemde schepen in de Molukken.*

Is goedgevonden en verstaan den prefect van Ambon te gelasten om de subsisteerende orders tegen de admissie van vreemde schepen in de Molukkos met alle ernst te maintineren en te doen maintineren in dier voegen, dat alleen oorlogschepen of gewapende vaartuigen van de Franschen dan wel van andere bondgenoten van Zijne Majesteit den Koning van Holland worden toegelaten en daarentegen alle koopvaarders, van wat natie ook, geweerd.

22 November. *Uitgifte van een officieel weekblad.*

De Gouverneur Generaal achtte nuttig, instede van het zoo weinig interesserende vendu-nieuws, te doen uitgeven een weekblad of courant, door middel van het welke de publieke handelingen van het gouvernement, als ook de consecutive inkomende nieuws tijdingen, voor zoover dit met een goede staatkunde was overeen te brengen, ter kennisse zouden kunnen worden gebragt van de gemeente, hetgeen vooral in een kolonie zoo voordeelig en nuttig, als aangenaam voor de ingezetenen was.

22 November. *Reglement voor de Lands-drukkerij.*

Art. 1. Het getal en de jaarwedden der geëmploijeerden op de drukkerij zullen worden bepaald op den navolgenden voet, als:

een baas	rd^s	1200
een boekhouder	»	1000
een meester-knecht	»	600

drie zetters à rd[s] 360	rd[s]	1080
» » » » 300	»	900
een zetter	»	240
drie drukkers à rd[s] 300	»	900
» » » » 240	»	720
een drukker	»	180
twee loopers of rondbrengers à rd[s] 120	»	240

Art. 2. De drukkerij zal als voorheen sorteren onder de directie van den secretaris der hooge regeering.

Art. 3. Er zal gereekend van primo Januarij aanstaande, in stede van het vendu-nieuws, op gemelde drukkerij werden gedrukt en uitgegeven een weekblad in groot quarto formaat, bestaande in vier bladzijden, onder den naam van Bataviasche Koloniale Courant, aan het hoofd voorzien met 's Konings wapen en afgedrukt in twee colommen.

Art. 4. De actens van het gouvernement, welke in deze courant zullen worden geplaatst, zullen wezen officieel.

Art. 5. De redacteur van deze courant zal de publieke stukken, welke in dezelve moeten worden geplaatst, van het gouvernement ontvangen, zoowel als de nieuwstijdingen, die consecutive inkomen, waarbij hij zijnerzijds voegen zal zoodanige aankondigingen en berigten, als waartoe hij stoffe mogt vinden, voor zoover de overblijvende ruimte van de courant dit zal permitteren.

Art. 6. In het plaatsen der stukken zal de redacteur de navolgende orde moeten observeren:

1° alle inkomende advertentien;

2° de actens en andere publieke stukken van het gouvernement; en

3° de annonces, die de redacteur daarenboven nog aan het publiek mogt willen doen;

waardoor niet verstaan wordt, dat de advertentien boven aan moeten worden geplaatst, maar dat bij gebrek aan ruimte de preferentie aan dezelve zal moeten worden gegeven.

Art. 7. In het voorschreven geval van gebrek aan ruimte zal, òf een vervolg op de nommers van de courant werden

uitgegeven, òf de stukken, die het minste presseren, blijven over leggen tot de volgende week; zullende ter wegneeming van alle twijfeling in dezen voor den redacteur de actens en andere publieke stukken van het gouvernement aan hem genommereert gezonden worden en aan het eerste nommer altijd de voorrang moeten worden gegeven.

Art. 8. De advertentien en andere annoncen van collegiën, ambtenaren en particuliere personen regarderen den redacteur niet verder, als dat hem de vrijheid wordt gelaten dezelve in spelling te verbeteren, als ook in stijl, wanneer dezelve stuitende of zonder samenhang mogt zijn, ten einde door de publieke sanctie, welke aan de courant gegeven wordt, ook daaromtrend meer eenparigheid in te voeren.

Art. 9. De courant zal Vrijdags worden uitgegeven en altijd daags bevorens ter goedkeuring worden aangeboden aan dengeenen, die zijne excellentie de Maarschalk en Gouverneur Generaal daartoe zal committeren.

Art. 10. Gemelde courant zal voor een ieder verkrijgbaar wezen en aan elk een worden rondgebragt tegen twintig rijksdaalders 's jaars en met het intreden van ieder jaar vooruit moeten worden betaald, zullende aan degeenen, die intusschen overlijden of vertrekken, dan wel de bezorging van de courant opzeggen, geen restitutie hoegenaamd van het opgemelde betaalde geschieden.

Art. 11. Degeenen, die zich tusschentijds aanmelden om de courant te hebben, zullen voor primo Julij voor het jaar voluit en na primo Julij slechts voor zes maanden of het halve jaar betalen.

Art. 12. De redacteur, ofschoon hiertoe geen aanzoek gedaan hebbende, zal uit de revenuen van deze courant genieten veertig percent.

Art. 13. De censure van advertentiën en andere stukken, die door particulieren ter drukpers worden gegeven, zal worden uitgevoerd door den secretaris van de regering, aan wien de tot dat einde van particulieren inkomende papieren door den baas drukker zullen moeten worden gepresenteerd,

om daarop in dorso te teekenen voor fiat drukken, dan wel, daarin iets vindende, hetgeen aanstoot zou kunnen geven, daarvan aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal rapport te doen.

Art. 14. De censor zal bij het examineren der catalogussen van te verkoopene boeken wel letten, of daarop ook werken gevonden worden, waarvan de uitgave verboden is of het verdere debiet uit hoofde van dies ergerlijken inhoud behoord te worden tegen gegaan; en, zoodanige werken aan hem voorkomende, daarop het goedvinden innemen van zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

Art. 15. De advertentiën en andere annonces voor de courant zullen Dingsdag avond op de drukkerij moeten worden bezorgt en na dien tijd inkomende niet worden aangenomen als ter plaatsing in de courant van de volgende week.

Art. 16. De advertentiën, die door de collegiën en ambtenaren ex officio gedaan worden, zullen gratis worden geplaatst.

Art. 17. Mede zullen ter drukperse gratis gedrukt worden de verhandelingen en andere geschriften, die het Bataviasche genoodschap van tijd tot tijd in het licht mogt geven, mits de materialen, die daartoe door den Lande verstrekt worden, betalende.

Art. 18. Daarentegen zullen alle advertentiën en annonces van particulieren niet alleen geschreven moeten zijn op een zegel van twaalf stuivers, maar ook voor ieder regel moeten worden betaald één rijksdaalder, papiere geld, zullende dezelve vier achtereen volgende weken geplaatst worden, doch, eerder vervallen of overbodig geworden zijnde, ook vroeger kunnen worden uitgelaten.

Art. 19. Voor de advertentiën van vaste goederen zal gedeclareerd worden veertig rijksdaalders, papiere geld, per perceel ter waarde van rijksdaalders 20,000 en daar boven, vijf en twintig rijksdaalders per perceel ter waarde van rijksdaalders 10,000 en daarboven, twintig rijksdaalders per perceel ter waarde van rijksdaalders 5000 en daarboven,

vijftien rijksdaalders per perceel ter waarde van rijksdaalders 1000 en daar boven en voor de percelen van minder waarde vijf rijksdaalders ieder, terwijl de advertentiën dezer verkoopingen zullen zijn geschreven, als van een perceel van rijksdaalders 20,000 en daarboven op een zegel van twee rijksdaalders, van een perceel van rijksdaalders 10,000 en daarboven op een zegel van één rijksdaalder en van een minder perceel op een zegel van vier en twintig stuivers. De waarde der percelen zal geëstimeerd worden volgens den laatsten verkoopprijs, dien dezelve gerendeert hebben.

Art. 20. De betaling van advertentiën en andere stukken, die tusschentijds of buiten de courant gedrukt worden, dan wel voor de courant geschikt en niet expresselijk genoemd zijn, zal zich reguleren na de decisie, die de secretaris der hooge regering daaromtrent geven zal, daarbij in het oog houdende om de declaratien niet te bezwarend te maken.

Art. 21. Gemelde secretaris zal, na hierin zes maanden werkzaam te zijn geweest, een salaris-lijst voordragen, volgens welke deze betaling op een vasten voet zoude kunnen worden gereguleert.

Art. 22. Bij aldien zich particulieren aanmelden om eenig werkje of brochure gedrukt te hebben, zal, na verkregen goedkeuring hiertoe, de prijs door den secretaris van de regering worden bepaald, ingeval de auteur het drukken daarvan tot eigen voordeel mogt verlangen; dan, zoo de auteur de voordeelen aan den baas drukker mogt overlaten, door gemelden baas, in compensatie van het gebruik van 's Lands gereedschappen, uit de zuivere winsten eenige percento's moeten worden uitgekeerd ten behoeve van het een of ander, openbaar institut, invoege dit nader door het gouvernement, in cas voorschreven, zal worden bepaald.

Art. 23. De eerste gezwore klerk ter generale secretarij zal wezen kassier van de drukkerij en alle verschuldigde gelden, waarvan hem de uitgetrokken rekeningen wekelijks door den boekhouder zullen worden bezorgt, moeten incasseren, houdende daarvan een behoorlijk kassa-boek, terwijl hij om

de drie maanden daarvan eene kassa-rekening zal moeten inleveren aan den Gouverneur Generaal en aan den directeur-generaal.

Art. 24. De boekhouder van de drukkerij zal aantekening houden van al, hetgeen zoo voor particulieren gedrukt, als de betaling, die daarvoor gedeclareerd wordt. Hij zal mede boek houden van de materialen en slaven, bij de drukkerij behorende, zonder bekendstelling van geldswaarde, doch specifiek onder hoofddeelen, volgens de jongst daarvan geformeerde inventaris. Bij deze boeken zal hetgeen onbruikbaar wordt als anderzins worden afgeschreeven, echter niet zonder qualificatie, en daarentegen worden ingenomen de objecten, waarmede de drukkerij in der tijd mogt worden vermeerdert.

Art. 25. Jaarlijks zal van de drukkerij een opneem geschieden en de baas voor het tekortkomende aansprekelijk zijn.

Art. 26. De baas zal van hetgeen op de drukkerij gedrukt wordt, niets ten zijne voordeele mogen verkopen, op poene van destitutie van zijn post, maar de kopers moeten overwijzen tot den boekhouder, die de contante verkoop dirigeren en de daarvan provenierende penningen weekelijks aan den kassier verantwoorden zal.

Art. 27. En ten einde hier omtrent geen fraudes kunnen plaats hebben, zal het getal exemplaren, hetwelk zal worden afgedrukt, altijd met voorkennis van den kassier worden bepaald en hetzelve aan hem òf in gelde òf in natura op zijne requisitie moeten worden verantwoord.

Art. 28. Uit de zuivere revenuen van de drukkerij zal twintig percent genoten worden ten voordeele van de volgenden, als:

voor den secretaris der regering	10	percent,
voor den eersten gezworen klerk	5	»
voor den baas	$2\frac{1}{2}$	»
en voor den boekhouder	$2\frac{1}{2}$	»

Art. 29. De kassa-rekeningen van den kassier en de boeken van den boekhouder zullen aan de examinatie der generale rekenkamer onderworpen zijn.

22 November. ***Bepalingen nopens cipiers, gevangenen, enz.***

De Regering vereenigde zich met het navolgende voorstel van den Gouverneur Generaal.

Nagegaan hebbende de inrigtingen wegens het spijzigen en onderhouden der gevangenen, zoo bij den hoogen Raad van justitie van Hollandsch Indiën en het collegie van Scheepenen te Batavia, als bij den drossaaad der Bataviasche ommelanden, en de inkomsten der beide cipiers van de 's Lands en stads boeijen, was het aan zijne excellentie gebleken, dat de inrigtingen daaromtrent bij de beide collegien van justitie verschilden en de drossaard alleen, in navolging van hetgeen bij het collegie van Schepenen plaats had, zes stuivers daags voor het onderhoud van iederen gevangene aan den Lande deed declareeren; dat deze ongelijke manier van verzorging der gevangenen vermoedelijk voortgevloeit was uit de verschillende bepalingen, die na mate van de tijdsomstandigheden of van de differente opinien, dan eens ten aanzien van de gevangenen van den Raad van justitie, dan weder met betrekking tot die van Schepenen consecutive waren gemaakt, zonder dat men bedacht scheen geweest te zijn dezelve te brengen op een eenparigen voet, niettegenstaande deze eenparigheid overtuigend rust op de billijkheid, dat de gevangenen eene gelijke behandeling genieten; dat de inrigtingen nopens de verzorging der gevangenen van den hoogen Raad van justitie zijne excellentie hierbij waren voorgekomen boven die van Schepenen de voorkeur te verdienen en ook meerendeels te rusten op de besluiten dezer regeering, weshalven zijne excellentie aan deze vergadering proponeerde om, in bekrachtiging gedeeltelijk van gerepte, vroegere besluiten, het onderhoud der gevangenen van den hoogen Raad van justitie van 's Lands wege en der gevangenen van het collegie van Schepenen van stads wege te bepalen op den volgenden voet:

Ten eersten: dat de cipiers der beide boeijen genieten zullen een vast tractement van een honderd vijftig rijksdaalders 's maands, betaalbaar voor $^4/_5$ gedeelte in papieren van credit

en voor $1/_5$ gedeelte in zilvere munt dan wel in papieren van credit met de bij het gouvernement bepaalde agio, met intrekking daarentegen van hunne tegenwoordige, vaste inkomsten en van hetgeen zij voor het onderhoud van de boeijen, de vergaderkamers, enz. genieten, bedragende voor den cipier van 'sLands boeijen, ingevolge memorie van menage van den 28en Augustus 1795, rds 632 : 40 ten laste van den Lande en voor den cipier van de stads boeijen rds 500 ten bezware van Schepen-kas 's jaars.

Ten tweede: dat de cipiers verpligt zullen wezen uit dit tractement te dragen alle ongelden, welke noodig zijn om de vertrekken van de collegiën van justitie en de boeijen en de hokken der gevangenen schoon en zindelijk te onderhouden, waartoe zij zich de noodige koelies en gereedschappen zelve moeten aanschaffen.

Ten derden: dat de cipiers ten behoeve der gedetineerdens van 's Heeren wege de rijst maandelijks in natura van den Lande zullen erlangen à veertig ponden per hoofd tegen dezelfde betaling als andere particulieren ingevolge de daarvan door de cipiers maandelijks in te leveren rollen aan den hoofd-administrateur voor het departement van Batavia, nadat die rollen door de presidenten van de collegiën van justitie en door den fiscaal of baillauw, een ieder in den hare, vooraf met derzelver handteekening zullen wezen geverifieert; welke verstrekking mede zal worden geaccordeert voor de gevangenen, die gedurende den loop der maand worden ingebragt, voor zooveel dagen, als zij zich in custodie zullen bevinden.

Ten vierden: dat, met afschaffing der distinctie in het besluit dezer regeering van den 17en November 1772 gemaakt tusschen het kostgeld voor een Europees en Chinees, voor een christen-inlander en voor een Mohamedaan of ander onchristen generalijk aan de cipiers voor kostgeld zal worden gevalideerd zes stuivers daags per hoofd, papiere of kopere munt, voor alle 's Heeren gevangenen; in aanmerking nemende de dure tijden en dat deze distinctie bij Schepenen geen plaats vindt, waardoor dan ook aan de cipiers alle redenen worden afge-

sneden om zich wegens eene gebrekkige verzorging der gevangenen te kunnen verschoonen, nademaal het niet weldoenlijk is een gevangene, ofschoon een inlander zijnde, voor drie stuivers daags, zooals bij het evengedachte besluit bepaald was, van goede spijze te voorzien.

Ten vijfde: dat de cipiers voor dit kostgeld aan de gevangenen zullen moeten geven rijst, visch, zout, groentens dan wel andere, goede, gekookte spijze, na gelegenheid van tijd, en schoon, zuiver drinkwater:

Ten zesde: dat wijders de cipiers voor degeenen, die ter dood zijn gecondemneerd, voor extra ordinair spijs en guastos genieten zullen vijf rijksdaalders per hoofd, eens.

Ten zevende: dat zoo aan de substituten van den drossaard der Bataviasche ommelanden insgelijks zal zijn gepermitteerd om voor de gevangenen, die van 's Heeren wege onder hunne bewaring worden geplaatst, dagelijks aan den Lande te declareeren zes stuivers per hoofd, waarvoor zij hun onderhoud zullen moeten bekostigen, zonder eenige verstrekking van rijst in natura te ontvangen; en eindelijk

Ten achtsten: dat, wanneer staats-gevangenen in de boeijen logeeren, voor de kosten van hun defrooijement niet meer als voor andere gevangenen zal mogen worden in rekening gebragt, ten ware dit na mate van hunne conditie door den Gouverneur Generaal anders wierd bepaald, doch dat zij daarentegen Landswege van kleederen in natura zullen worden voorzien, na voorgaande behoorlijke aanvragen aan den hoofd-administrateur voor het departement van Batavia.

Proponeerende zijne excellentie wijders om, aangezien deze bepalingen alle de gevangenen van 's Landswege en de verstrekkingen voor hun toegestaan regardeerden, gemelde bepalingen nog met de volgende particuliere voorschriften te amplieeren, als:

a. dat criminele gevangenen, die boven het vorenstaande op hare eigene kosten willen teeren, door de cipiers van een betere tafel zullen moeten worden voorzien, tegen betaling, de gemeene personen van twaalf stuivers en

de gequalificeerde personen van vier en twintig stuivers daags of zooveel meerder of minder, als door het collegie van justie, waaronder de cipier behoort, zal worden geordonneerd na gelegenheid des tijds of de qualiteit der personen;

b. dat voor personen, welke in des cipiers woning in simpele gijzeling zijn geplaatst, een ordentelijke tafel zal moeten worden gehouden, na het fatsoen en de qualiteit der gegijzeldens, ter taxatie van het collegie van justitie, waaronder de cipier behoort;

c. dat de cipiers voor gegijzelden, die om particuliere schulden gearresteerd, zijn, voor derzelver dagelijksch onderhoud zal mogen declareeren, als: voor Europeeschen twaalf stuivers en voor inlanders en Chineezen zes stuivers daags;

d. dat de cipiers voor het onderhoud van lijfeigenen, die bij executie ingebragt of door hunne heeren en vrouwen, dan wel hare gevolmagtigdens of executeuren den cipiers ter bewaring worden aanbevolen, dagelijks zullen mogen declareeren zes stuivers;

e. en eindelijk, dat hoezeer volgens besluit dezer tafel van den 1en Juni 1809 de betaling van blok- en sluitgeld van de cipiers of substituten van 's Landswege is komen te cesseeren, echter voor sluit- en ontsluitgeld van een ieder, die zich onder hunne custodie bevinden, particulier zal mogen worden in rekening gebracht achttien stuivers.

22 November. *Toekenning van klerken, mata-mata's, schrijfbehoeften, enz. aan de havenmeesters te Samarang en te Soerabaija, alsmede aan de onder-equipage- en onder-havenmeesters.*

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat volgens de jongst door de hooge regeering gearresteerde instructien voor de marine, de havenmeesters van Samarang en Soerabaja, mitsgaders de onder-equipage- en onder-havenmeesters aldaar, tot de uitvoering van het hun bij die in-

structien gedemandeerde assistentie van eenige klerken en matta-matta's noodig hebben, als ook van schrijfbehoeftens behooren te worden voorzien;

en overwegende, dat de revenuen van de passen, welke bij de instructie voor den sabandhaar van Samarang van den 2[en] September 1808 bepaald zijn, een geschikt fonds kunnen opleveren voor de opgelden, welke hiervoor anderzins zouden moeten worden geimpendeerd, terwijl deze revenuen, uit hoofde de onder-havenmeesters op een vast inkomen met afschaffing van alle verdere emolumenten zijn gesteld, niet door dezelve kunnen worden genoten;

besluit den commissaris-generaal der marine, Sack, te gelasten om de revenuen der passen, zoo te Sourabaija, als te Samarang, in voege dezelve zijn gefixeerd bij art. 8 en 10 der voorschreven instructie voor den sabandhaar van Samarang, te doen colligeeren en te effectueren tot een fonds, waaruit alle onkosten van klerken, matta-matta's, schrijfgereedschappen, enz., voor de havenmeesters van Samarang en Sourabaija en de onder-equipage- en onder-havenmeesters zullen moeten worden gevonden.

22 November. *Voorziening in de geneeskundige hulp, te verleenen aan gekwetsten en gevangenen te Soerabaija.*

Door den chirurgijn en chef berigt zijnde, dat hij sedert het begin van dit jaar aan den chirurgijn-principaal van het arrondissement van Sourabaija order had gegeven om door een der officieren van gezondheid van het garnisoen den genees- en heelkundigen dienst bij de justitie aldaar te laten waarnemen en de medicamenten in de apotheek van het hospitaal te laten bereiden en fourneeren, ten einde bij het einde van het jaar het beloop der onkosten daarvan uit de stads kassa te laten voldoen volgens de prijscourant, uithoofde dat aldaar geen stads apotheek geëtablisseerd was;

is besloten de door den chirurgijn en chef provisioneel gegeven order ten aanzien van de uitvoering der genees- en

heelkundige dienst en het leveren van medicamenten voor de gekwetsten en zieke gevangenen bij de justitie te Sourabaija te approbeeren en daarmede op diezelfde wijze te laten continueeren; en wijders aan den officier van gezondheid der armée, welke in der tijd met deze diensten zal zijn belast, een toelage te accordeeren van vijftien rijksdaalders, zilver geld, 's maands.

$\frac{22}{24}$ November. *Openstelling »tot weder opzeggens toe" van de vaart en handel van Java op Ambon, Banda, Ternate en de Aroe-eilanden voor de ingezetenen van Nederlandsch Indië en voor alle verdere onderdanen van Zijne Majesteit den Koning in Indië.*

23 November. *Voorschrift nopens ordonnantiën van rantsoenen voor militairen.*

Is besloten, dat in navolging van het bepaalde bij art. 7 der instructie voor de havenmeesters te Batavia, Sourabaija en Samarang, volgens welke de ordonnantien voor de vivres van de schepen door gemelde havenmeesters worden geordonneerd en in de provisie-magazijnen ontvangen zonder de signature van de generale rekenkamer, alzoo de verantwoording daarvan van drie tot drie maanden aan gedachte kamer geschiedt door overlegging van de ordonnantien, bij de administrateurs berustende, en de lijsten, welke van dezelve door de havenmeesters worden gehouden, vergeleken tegen het stamboek van den commissaris-generaal der marine en het vastgestelde tarief van randzoenen, van nu voortaan de ordonnantien van randzoenen voor de militairen van de divisie te Batavia en in de mobile divisie mede niet door de rekenkamer zullen worden gecontrasigneerd, maar de verstrekkingen geschieden zullen op ordonnantien van den commissaris van oorlog, waarbij zullen moeten zijn geannexeerd de korte sterkten der detachementen, compagnien, battaillons of regimenten, door den commissaris van oorlog, een ieder in zijn arrondissement, voor conform met de door hem gehouden

wordende registers geteekend, van welke verstrekkingen de commissarissen van oorlog ingevolge art. 13 van hunne instructie maandelijks een recapitulatie aan den commissaris ordonnateur en om de drie maanden behoorlijke lijsten aan de generale rekenkamer moeten inzenden om door gemelde kamer tegen de ordonnantien, die bij de administrateurs berusten, en de stamlijsten van de wapen-corpsen der armée, zoomede het tarief van randzoenen, te worden geconfronteerd.

23 November. *Rang-regeling van haven-meesters en onder-haven-meesters.*

Is besloten tot amplificatie van het 1e art. der instructien voor de havenmeesters en onder-equipagemeesters van Batavia, Sourabatja en Samarang, waarbij aan hun is toegekend de rang van kolonel en luitenant-kolonel, respective te bepalen, dat zij gelijkstandig zullen worden geconsidereerd, de havenmeesters met een kolonel en kapitein ter zee en de onder-equipagemeesters met een luitenant-kolonel ter zee van 's Konings marine, na anciënniteit van aanstelling, en ook de uniform van dezelve zullen dragen; en voorts, dat de onder-havenmeesters alleen den rang zullen hebben van kapitein en dus gelijkstandig zullen wezen met een ordinair luitenant ter zee van 's Konings marine en insgelijks de uniform van denzelve zullen dragen.

24 November. *Verpachting van het regt tot visschen in de Krawangsche rivieren, spruiten en poelen.*

Sedert 24 September 1745 was dat regt bij admodiatie afgestaan.

De voorwaarden der verpachting waren ditmaal de volgende:

Eerstelijk: bestaan de rivieren, spruiten en poelen, die verpacht worden, in 19 stuks, bekend onder de benaming:

de rivier Craoang, Pabatoekan, Padij d'Jonang, Pedadij d'Jinkol, Singkil, Biangbong, Packies, Jonatij, Commandian,

Telaga Heran, Bandara, Moeara Kolet, Tagal Serang, Mooijang, Calij-Assin, Singereng, Tapak Badak, Wadoeij Jaija.

Tweedens: nog drie stuks, met namen Sarakan, Sadarij en Calij-Dawa, door de hooge Indische regeering aan den regent van Crawang tot eigen behoef vergunt en daarom van de pagt uitgezonderd geweest.

Derdens: de verpachting zal geschieden voor vijf jaren, gerekend van den eersten Januari 1810 tot ultimo December 1814.

Ten vierden: de pagter zal gehouden wezen de voormelde rawas ofte visscherijen ten zijnen kosten, zoowel te zuiveren van alle ruigtens en vuilnis, waarmede dezelve zijn bewassen en bezet, als dezelve op het einde van den gemelden pachttijd na behooren gezuivert aan degeene, die dezelve alsdan zullen komen te pagten, over te geven.

Ten vijfden: zal hij niemand mogen hinderlijk zijn in het bevisschen van de strand en vrije zee van Craoang.

Ten zesden: nogte zal hij ook niet vermogen door het sluiten der spruiten den afvoer van brandhout hinderlijk te zijn.

Ten zevenden: gelijk ook hij niet vermogen zal de mondingen der meermelde rivier en poelen aan de zeekant door het zetten van seroos als andersints te belemmeren.

Ten achtsten: zal de pagter gehouden wezen, zoowel als ieder particulier visschor, die de vrije zee komt te bevisschen, te betalen de bazaars gerechtigheden aan den pagter van de vischmarkt van alle zoodanige visch, als hij in dikwerf gemelde rivieren, spruiten en poelen ofte elders kome te vangen en ter markt te brengen.

Ten negenden; die de pagt mijnt, zal op stond twee suffiçante borgen moeten stellen ter naarkoming van deze conditiën, mitsgaders op de hand ofte uiterlijk binnen drie dagen afleggen de eerste paye, voldoende alle de pagtpenningen van vier tot vier maanden, zulks de pagter voor den laatsten September jaarlijks in handen van den secretaris van Schepenen betaling van de geheele somma zal hebben te doen.

24 November. *Last op de pachters van 's Lands domeinen voor het jaar 1810 hun pachtschat voor een vierde gedeelte in koper geld op te brengen.*

Op die wijze trachtte men te voorzien in de behoefte der Regering aan koperen munt.

Om de pachters in staat te stellen aan het voorschrift te voldoen werd hun op 19 Wintermaand 1809 vergund »de »tol-gerechtigheid in dezelfde proportie in koper geld te heffen, »voor zoo ver dit zonder bezwaar geschieden kan, waar omtrent »men de noodige omzichtigheid zal gebruiken".

24 November. *Last op den prefect van Ambon »150 »knappe en uitgelezen" militaire Ambonezen naar Batavia te zenden.*

Wegens het groote gebrek aan officieren en onder-officieren wilde Daendels Ambonezen tot die betrekkingen aanstellen.

28 November. *Maatregel in het belang der cartographie van Java.*

De 1e luitenant der genie, E. G. Vodegel, werd gelast met twee leerlingen van de marine-school op te meten de wegen van Bojolali tot Solo, van Solo tot Klaten, van Klaten tot Djokjokarta en van daar tot Djamboe, »dienende tot het »formeeren van een nieuwe, Javasche kaart".

30 November. *Toekenning aan den koster der hervormde gemeente te Batavia van 4 rijksdaalders per flesch voor de 40 flesschen Madera-wijn, benoodigd voor de viering van het heilig avondmaal.*

30 November. *Bepaling, dat het tractement van den president van Weesmeesteren te Batavia ad 150 rijksdaalders 's maands betaald zoude worden uit de kas van Weesmeesteren.*

Sedert April 1808 was zulks uit 's Lands kas betaald.

Het inkomen van de leden van dat collegie ten bedrage van 2000 rd^s. 's jaars, toegekend ter vervanging van de vroegere leges, zoude eveneens ten laste der kamer-gelden komen, betaalbaar voor $^1/_5$ in zilver of in papier met de bepaalde agio.

Op den 29sten Wintermaand 1809 is dit laatste ook op den president toepasselijk verklaard.

30 November. *Bepalingen nopens de assessoren van den Drossaard der Bataviasche ommelanden.*

Deze drossaard werd gemachtigd »om, bij ziekte of absentie van een zijner assessoren, deszelfs secretaris dan wel een der landeigenaren als assessor te assumeeren en om wijders aan de gedagte assessoren tot defroijement hunner reiskosten, zoowel als voor het verzuim van de waarneming hunner particuliere belangens, een maandelijksche toelage te accordeeren van rd^s 100, gerekend voor $^1/_5$ gedeelte in zilver en betaalbaar in papiere geld met de agio, bij het gouvernement bepaald, en voor het overige in papieren van crediet".

30 November. *Regelingen nopens de rechtspraak van den Drossaard der Bataviasche ommelanden.*

Is goedgevonden en verstaan:

1° dat alle civiele twistgedingen, relatief zaken of personen, onder de jurisdictie van den drossaard over de Bataviasche ommelanden sorteerende, in de eerste plaats voor gemelden drossaard zullen moeten worden gebracht;

2° dat de drossaart van alle die zaken kennisse zal moeten nemen en als vrederechter, bemiddelaar of scheidsman trachten dezelven ten genoegen van partijen te schikken;

3° dat de drossaart, na mislukte poging om partijen te bevredigen, geene verdere, rechterlijke kennisse van die zaak nemen, maar alsdan partijen renvoijeren zal aan den rechtbank van President en Schepenen van Batavia, voor welke alle procedures in civiele zaken, in de ommelanden te huis hoorende, zullen worden ingesteld, vervolgd en door die rechtbank beslist, ten ware eene andere recht-

bank competent zoude mogen zijn, waaraan alsdan de zaak zal moeten worden overgewezen. Met last wijders aan den drossaard om, bij aldien hij in het overeenbrengen van partijen in der minne niet mogt slagen, daarvan alsdan te verleenen acte of bewijs, dat hij partijen na den ordinaris rechter heeft gerenvoijeerd, en aan President en Schepenen van Batavia, dan wel zoodanige andere rechtbank, als in dezen competent zoude mogen wezen, om in geene dezer twistgedingen kennis te nemen, bijaldien niet bij de introductie derzelve door een bewijs of acte van den drossaart, aan het request geannexeerd, komt te blijken, dat de drossaart de zaak heeft onderzocht, partijen niet heeft kunnen bevredigen en als een gevolg van dien dezelve na den ordinaris rechter renvoijeert.

30 November. *Bepalingen nopens garnizoens- of cantonnements-hospitalen.*

Zijne excellentie, in overweging genomen hebbende, dat de generale order van den 26^{en} Augustus 1808 tot het oprichten van zoogenaamde guarnizoens- of cantonnements-hospitalen op plaatsen, alwaar troepes cantonneeren, destijds betrekkelijk is gemaakt tot ordinaire cantonnementen, doch dat, zoo min de bediening, als de verstrekkingen, voor de hospitalen bepaald, toereikende zijn voor meer aanzienlijke cantonnementen, welke uithoofde van momentaneele redenen eene tijdelijke versterking vereischen, gelijk Buitenzorg, Ceram, Anjer en de Marak-baai, en dat derhalve subsisteeren, deze bediening en verstrekkingen in evenredigheid van de meerdere zieken, welke zoodanige geëxtendeerde cantonnementen hebben, behoort te worden vermeerderd:

heeft besloten omtrent de guarnizoens- of cantonnements-hospitalen te Buitenzorg, Ceram, Anjer en in de Marak-baai, in ampliatie der generale order van den 26^{en} Augustus 1808, vast te stellen, gelijk geschied bij dezen:

1° dat in ieder der gedachte guarnizoens-hospitalen zal worden geplaatst een Europeesch ziekenvader of menage-

meester, onder het genot van het tractement, voor deze bediening bepaald bij het reglement van den genees- en heelkundigen dienst in Indiën, welke ziekenvader belast met het spijzigen der zieken en verantwoordelijk zal zijn voor de fournitures, kleedingstukken en andere goederen ten dienste dezer hospitalen en wijders gerekend worden te behooren tot de hospitalen van het arrondissement, waaronder hij zich bevindt, ten einde, wanneer de gedetacheerde troepes in hunne garnizoenen retourneeren, zich weder naar dezelve te begeven;

2° dat in de gemelde hospitalen, zoo tot oppassing der zieken, als het schoonhouden der hospitalen, zullen worden geëmploijeerd zoodanig getal batoors of boeijangers, als na mate der hoeveelheid zieken door den commissaris-ordonnateur zal worden noodig geoordeeld, tegen de minste gages, waarvoor dezelve zullen te bekomen wezen;

3° dat de commissaris-ordonnateur zal wezen gequalificeerd tot het laten inkoopen en verstrekken van zoodanige artikelen, als tot soulagement der zieken door den chirurgijn van hem zullen worden gevraagd;

4° dat de commissaris-ordonnateur insgelijks zal zijn gequalificeerd tot het doen leveren bij publieke aanbesteding voor de minst verkrijgbare prijzen en het verstrekken van zoodanige differente benoodigdheden, als in de gedachte hospitalen zullen vereischt worden tot de behoorlijke verpleging der lijders en niet toereikende uit de arrondissements-hospitalen zullen wezen verstrekt of in magazijnen van het Land in voorraad zijn, als: matrassen, dekens, lakens, matjes, emmers, balies, kommen, enz.; en

5° dat voor ieder honderd kleine of groote stukken vuil linnen aan waschloon zal worden gevalideerd drie rijksdaalders, betaalbaar in koper geld; met overlating wijders aan den commissaris-ordonnateur om, bij aldien het in den tijd noodig mogt wezen deze bepaling mede tot andere guarnizoens-hospitalen te extendeeren, daartoe nadere voordracht te doen.

Op 19 Sprokkelmaand 1810 zijn deze bepalingen ook toegepast op de hospitalen te Samarang en in den Oosthoek en den 30sten Wintermaand 1809 op het hospitaal te Cheribon.

30 Slachtmaand / 2 Wintermaand. *Invoering van de Hollandsche benamingen der maanden.*

Alzoo op den 30en der even verweken Slagtmaand in Rade van Indië besloten is om, achtervolgens het decreet van Zijne Majesteit den Koning, waarbij gelast wordt voortaan in alle rapporten, adressen en andere geschriften gebruik te maken van de Hollandsche benamingen der maanden van het jaar, als: Louwmaand, Sprokkelmaand, Lentemaand, Grasmaand, Bloeimaand, Zomermaand, Hooimaand, Oogstmaand, Herfstmaand, Wijnmaand, Slagtmaand en Wintermaand, alle collegiën en ambtenaren, zoo civiele, als militaire, hiervan kennis te geven en hun de observantie daarvan aan te beveelen; zoo is het, dat wij, ten einde een ieder hiervan kennis erlange, tevens besloten hebben deze op alle Zijne Majesteits possessien in Indiën te doen affigeren, waar dit behoord en te geschieden gebruikelijk is.

Bovenbedoelde last was gegeven bij missive van den Minister van Z. M. tot de zaken van marine en kolonien dd. 24 Sprokkelmaand 1809, ontvangen te Batavia 28 Slachtmaand 1809.

30 Slachtmaand. *Verpachting van den invoer en verkoop van opium te Batavia voor het jaar* 1810.

Art. 1. De verpagting zal geschieden door den directeur-generaal, geadsisteerd door den administrateur-generaal, den advocaat-fiscaal, den ontvanger-generaal en den sabandhaar, en dat voor een jaar, in te gaan met den eersten van Louwmaand en eindigende met den laatsten van Wintermaand 1810.

Art. 2. De gemelde pagt zal zich bepalen tot den invoer en verkoop van amfioen in de districten van Batavia, dies

onderhorigheden en ommelanden, Buitenzorg, het Crauwangsche, hetgeen aan de bovenlanden gevoegt is, het Tangerangsche en de geconquestreerde Bantamsche landen hieronder begrepen, item het rijk van Bantam in deszelfs geheele uitgestrektheid.

Art. 3. Met de gemelde pagt zullen ook te gelijk worden verpagt de madat-kitten (excepto de zes madat-kitten langs de rivier Tjitarom, die reeds op den 15^{en} van Slagtmaand jongstleden zijn verpagt geworden), onder dezelfde conditien, voorwaarden en restrictien, als bij het houden der laatste generale verpagting daaromtrent zijn vastgesteld, wordende dezelve gehouden, als in deze woordelijk geinsereert.

Art. 4. De pagter zal gehouden zijn telkens een maand vooruit te betalen, inzelver voegen en onder dezelfde poenaliteiten, als bij artikel 3 van de pagt-conditien der gehoudene generale verpagting is bepaald.

Art. 5. De verpagting zal geschieden voor een derde in koper geld en voor twee derde in papieren van credit.

Art. 6. De pagter zal verpligt zijn aanstonds twee sufficiente borgen te stellen, ten genoegen van den directeur-generaal, den administrateur-generaal en den ontvanger-generaal; en zullen gemelde borgen zich moeten verbinden op dezelfde wijze, verplichtingen en voorwaarden, als bij artikel 5 van de algemeene pagt-conditien zijn bepaald.

Art. 7. Bij aldien de pagter in gebreeke blijft, in voegen voormeld, behoorlijk borg te stellen of de pagt-penningen op de geconditioneerde termijnen op te brengen, hetzij voor den aanvang of in het begin van de pagt, dan wel daarna, zal die pagt weder opgeveild en andermaal verpagt worden ten lasten van den voorschreven eersten pagter, voor zooverre dezelve minder zal komen te gelden; zonder dat hij echter, indien de gemelde pagt hooger komt te lopen, daarvan iets zal vermogen te eischen of pretenderen.

Art. 8. En zal tegen zoodanige pagter, mitsgaders ook tegen deszelfs borgen, voort geprocedeert worden met parate executie, zoo op hunne goederen, als personen, zonder eenige verdere sommatie of regtspleging dien aangaande te houden,

niet tegenstaande eenige appellatie of provocatie en onverminderd dezelve, terwijl den Lande ten allen tijde, in cas van insolventie van den pagter en zijne borgen, preferent zal wezen boven alle andere crediteuren omtrend hare pretensien ten hunne lasten.

Art 9. Indien de pagter geduurende de pagt komt te overlijden of anderzints absent te geraken, zal diegeene, die zijnen boedel aanvaard of administreerd, gehouden wezen dezelve pagt navolgens de conditien te presteren en daarin te continueren, tot dat het pagt-termijn geexpireert ofte anders daaromtrend gedisponeert zal wezen.

Art. 10. De pagter zal de vrijheid hebben om de amfioen, die hij tot het debiet noodig heeft, met kleine vaartuigen te laten afhalen, van waar hij die krijgen kan, waartoe hem echter niet vrij zal staan geld uit te voeren zonder daartoe vooraf permissie verzogt en verkregen te hebben.

Art. 11. Er zal geene publieke verkooping van amfioen gehouden worden, zoo lang deze pagt zal duuren; echter zal het gouvernement aan zich voorbehouden om al de amfioen aan te slaan, die buiten de bemoeijenis van den pagter wordt aangebragt, dewelke alleen op Java, Cheribon en in de regentschappen van Batavia zal worden verdebiteerd.

Art. 12. De pagter zal de vrijheid hebben de amfioen, die door Boeginezen en andere inlanders ofte Chinezen van de overwal buiten hem mogt worden aangebragt, aan te slaan, mits daarvan alvorens kennis gevende aan het gouvernement, hetwelk als dan na billijkheid zal beoordeelen, in hoeverre hetzelve vermeenen zal die amfioen aan den pagter te kunnen overlaten.

Art. 13. Indien de voorraad van amfioen in 's Lands pakhuizen zulks gedoogd en de pagter kan door toevallige omstandigheden daarvan niet genoeg bekomen tot het debiet, zal hij de vrijheid hebben zich bij het gouvernement te addresseren, wanneer hem de benoodigde kisten zullen worden afgestaan voor denzelfden prijs, als waarvoor die op Java door de prefecten wordt verdebiteerd.

Art. 14. Voorts zal de pagter het regt hebben om alle amfioen, die door anderen als door hem met kleine vaartuigen wordt ingevoert of verkogt en waarvan geen kennis zal gegeven zijn aan den sabandhaar en licentmeester, te mogen aanhalen, mits daarvan dadelijk kennis gevende aan den advocaat-fiscaal; en zal de pagter daarvan genieten het volle bedragen, na aftrek van 10 percent voor den officier van justitie, die tot confiscatie procedeerd; zullende de officieren van justitie verpligt zijn in deze, niet alleen aan hem alle adsistentie te bewijzen, maar ook, ongeacht deze afstand der amfioen-handel, inzelver voegen tegen den clandestinen invoer van amfioen te waken, als bij de wetten bepaald is, terwijl daarentegen alle amfioen, die door ofte van wegen hem buiten de hem voorgeschreven districten verkogt of vervoert wordt, zal worden geconfisqueert onder zoodanige poenaliteit, als de wetten op den smokkel-handel dicteren.

Op een onbekenden datum is nader bekend gemaakt, »dat de verpachting der amphioen, navolgens de daarvan bereeds bekend gemaakte conditien, zal voortgang hebben op Zaturdag den 30en dezer lopende maand, onder de navolgende, nadere bepalingen:

dat die verpachting zal geschieden bij den meestbiedende en dus bij den opslag, even zo als zulks in het voorleeden jaar heeft plaats gehad;

dat de nieuwe pachter tegen den 10en of 15en van de aanstaande maand zal kunnen ontvangen vier kisten Bengaalsche amphioen, ditmaal voor den prijs van 2000 Spaansche matten per kist;

dat de oude pachter verpligt zal zijn om de amphioen, die noch bij hem ontvangen staat te worden, aan den nieuwen pachter af te staan voor den inkoops-prijs;

dat hij de vrijheid hebben zal om zijne benodigde amphioen even zowel van plaatsen, die beoosten het eiland Java gelegen zijn, te laten komen, als van andere, om de West en overwal gelegene".

2 Wintermaand. *Aanstelling van een kommies bij het te Batavia »opterigten" militaire kleeding- en equipement-magazijn.*

Het tractement van dien kommies bedroeg 100 rijksdaalders, zilver geld, 's maands.

Zie ook 6 Wintermaand 1809.

2 Wintermaand. *Vereeniging van de kuipers- en blokmakers-winkel te Soerabaija met de equipage-werf aldaar.*

Is besloten de kuipers- en blokkemakers-winkel in het atelier van constructie te Soerabaija te stellen onder de orders van de marine en uit het gemelde atelier naar de equipage-werf te laten overbrengen, met last aan den commissaris-generaal der marine om de weinige benoodigdheden van vaatwerk en blokken voor andere departementen en den Oosthoek op gedachte winkels te doen vervaardigen.

2 Wintermaand. *Voorschrift nopens de uitbetaling van maandgelden aan militairen.*

Zijne excellentie, in aanmerking nemende, dat de door hoogst denzelve gemaakte bepaling, volgens welke in de uitbetaling der tractementen aan de troepes gevolgd wordt den voet, die vastgesteld en bepaald is voor de plaats, alwaar de militairen guarnizoen houden of cantonneeren, veroorzaakt, dat op de leeningslijsten van een maand dikwijls differente wijze van uitbetalingen moeten geschieden, na mate de troepes meer of minder in mouvement geweest zijn, hetwelk niet alleen difficiel is in het opmaken van die lijsten, maar tevens aanleiding geeft tot het begaan van erreuren en fouten;

heeft besloten, met alteratie van de voorschreven gemaakte bepaling, voortaan de maandgelden der troepes te doen uitbetalen op den voet, zooals geusiteerd is ter plaatse, waar zij zich den eersten van iedere maand bevinden of voor dewelke zij, nog op marsch zijnde, gedestineerd zijn.

6 Wintermaand. *Afstand van de stads-wallen te Samarang aan die stad.*

De stads-kas was door de toevoeging van het oorgeld en de wagen-pacht genoeg versterkt om in het onderhoud dier wallen te voorzien.

6 Wintermaand. *Instructie voor den kommies bij het militair kleeding- en equipement-magazijn te Batavia.*

Art. 1. Hij zal onmiddelijk ondergeschikt zijn aan den commissaris-ordonnateur en, bij deszelfs absentie, aan den commissaris van oorlog van het arrondissement Batavia, aan welken hij alleen verantwoordelijk is wegens de directie en administratie van dit magazijn.

Art. 2. Hij zal van de goederen in zijne administratie houden een pakhuis-boek op den voet, zooals in de differente civiele administratien geintroduceerd en nader uit het hierbij geannexeerde model letter A te zien is.

Art. 3. Hij zal maandelijks aan den commissaris-ordonnateur in duplo inzenden eene tabelle volgens het model letter B, aantoonende hetgeen onder primo van ieder maand in restant geweest en gedurende den loop dezer maand weder is ontvangen en verstrekt, van welke tabelle een, door den commissaris-ordonnateur geverifieerd, zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal aangeboden en de andere op het bureau van gemelden commissaris-ordonnateur bewaard zal moeten worden.

Art. 4. Hij zal geene verstrekkingen doen, dan op daartoe verleende ordonnantie door den commissaris van oorlog van het arrondissement.

Art. 5. Alle drie maanden zal hij gehouden zijn aan de generale-rekenkamer in te dienen eene rolle volgens model letter C en daarbij annexeeren, waarop gedurende dezen tijd de verstrekking of ontvangst geschiedt.

Art. 6. Hij zal geene goederen, van Samarang of elders herwaarts gezonden, ontvangen dan ten overstaan eener

militaire commissie, welke hij van den commandeerenden officier moet verzoeken; desgelijks zullen alle goederen, die door de leveranciers afgeleverd worden, voor de ontvangst door eene dergelijke commissie worden geëxamineerd en door gemelde commissiën schriftelijk opgave van hunne bevinding aan hem, commies, worden gedaan.

Art. 7. Indien gedachte commissiën de van elders aangebrachte of ter aflevering gepresenteerde goederen goed en deugdzaam hebben verklaard, voor welke verklaring zij responsabel zullen zijn, zal de commies met de ontvangst voortgaan, doch daaraan eenige defecten en gebreken opgegeven zijnde, deswegens vooraf de orders vragen van den commissaris-ordonnateur of, zoo hij niet in loco is, van den commissaris van oorlog, sub poene van verantwoordelijk te zullen zijn voor alle schadens, die uit een contrarie handelwijze zouden kunnen resulteeren.

Art. 8. Indien eenige artikelen van lijnwaden, lakens, casiemieren, enz., in 't magazijn voorhanden, voor den civielen dienst van het gouvernement mogten worden gerequireerd, moet de aanvrage schriftelijk geschieden door den directeur-generaal en voor de afgave door den commissaris-ordonnateur of commissaris van oorlog worden geteekend.

Art. 9. Hij, commies, zal elken Maandag aan den commissaris van oorlog opgeven, welke goederen gedurende de verloopen week uit het magazijn zijn ontvangen, hetzij van de leveranciers of van elders, en daarentegen op de daartoe verleende ordonnantiën verstrekt, met bekendstelling der regimenten of corpsen, aan wie de aflevering geschied is.

Art. 10. Bij de verzending van goederen naar plaatsen, buiten Batavia gelegen, zal hij, immediaat na de ordonnantiën daartoe van den commissaris van oorlog te hebben ontvangen, opgave van gemelde goederen doen aan het finantie-kantoor ten einde de cognossementen kunnen worden opgemaakt en verzonden, zullende alle erreuren of nadeelen, die uit eenig verzuim in dezen mogten ontstaan, voor rekening blijven van hem, commies.

Art. 11. Hij zal zorgen, dat alle de onder zijne administratie gestelde goederen met oplettendheid worden gadegeslagen, van tijd tot tijd gelucht en door het aanwenden van alle verdere, daartoe dienstige middelen van bederf bevrijd, 't geen inzonderheid moet worden geobserveerd omtrent goederen, die nieuwelings worden aangebracht en, uit vaartuigen komende, dikwijls nat of vochtig zijn, sub poene van verantwoordelijk te zullen worden gehouden voor alle nadeelen, welke door nalatigheid of negligentie in dezen mogten ontstaan.

Art. 12. Hij zal mede zorgen, dat de onder zijne administratie gestelde monteringsstukken, equipementen, rijd-equipages, enz. voor ieder regiment of corps afzonderlijk gesorteerd worden en dat bij de verstrekkingen of verzending geene vergissingen plaats vinden, maar ieder regiment of corps de voor hem gedestineerde kleedingstukken en equipementen behoorlijk entvangt.

Art. 13. Hem zal maandelijks worden gevalideerd eene somma van zestig rd^s, papiere geld, tot het inhuren van de noodige koelies, welke altijd in een genoegzaam getal in het magazijn present zullen moeten zijn om de werkzaamheden met den vereischten spoed te verrichten.

Art. 14. Hij zal een jaarlijks tractement genieten van rd^s 5200, zilver geld, en tot assistentie hebben een klerk op een jaarwedde van rd^s 240, gelijke munt.

De talrijke, bij deze instructie behoorende modellen zijn te vinden in Daendels, staat der Ned. O. I. bezitt., bijlagen III, militaire zaken, armée te lande, n°. 58.

Zie ook 3 Louwmaand 1810.

7 Wintermaand. *Voorziening in de recruteering te Samarang.*

Als een type van een echt Daendels-besluit wordt het volgende overgenomen:

Zijne excellentie, in aanmerking genomen hebbende, dat

onaangezien de reeds voor achttien maanden gegeven orders om het 2e regiment, het guarnizoens-regiment van Semarang en de compagnie rijdende-artilierie aldaar met Javanen te completeeren volgens eene daarvan goedgekeurde repartitie over de prefectures van Samarang, Tegal, Paccalongang en Japara, benevens het onder de hout-administratie sorteerende district Rembang, de prefecten en regenten van evengemelde plaatsen zeer achterlijk blijven in het voldoen van hunne quota's; want, dat niet alleen twee battaillons van het 2e regiment naar Batavia zijn vertrokken, zonder dat aan dezelve een man was gefourneerd, maar zelfs van de recruten, die consecutive voor het guarnizoens-regiment zijn geleverd, bereeds een groot gedeelte is gedeserteerd, hetwelk bewijst, dat daartoe het uitschot van volk gekozen wordt en dat, hoewel de gedeserteerde manschappen door anderen moeten worden gesuppleerd, nogtans de opgemelde onverschilligheid in de keuze der sujetten en de traagheid in de executie van de recruteering over het geheel voor de oorzaak moet worden gehouden, dat op dit oogenblik nog ongeveer zes honderd man aan het guarnizoens-regiment ontbreken;

overwegende, dat door den brigadier en chef der divisie van Samarang, de Kock, geene genoegzame aandrang schijnt te worden gebruikt om te voorzien tegen dit euvel; althans dat daarover geen de minste pressante klagten door hem, brigadier en chef, aan zijne excellentie zijn ingezonden en wel niettegenstaande in dezen eene blijkbare inactiviteit van de zijde der bovengedachte prefecten en regenten doorstraalt, zichtbaar contrasteerende met de spoed en faciliteit, waarmede de benoodigde recruten uit den Oosthoek aan den Lande geleverd worden, zoo voor Batavia, de groote Oost, als voor Sourabaija, alwaar het guarnizoens-regiment zelfs sterker is als te Samarang, ofschoon later geformeerd;

en considereerende de noodzakelijkheid, dat de voormelde prefecten en regenten van Semarang, Tegal, Paccalongang en Japara, zoomede het lid van de hout-administratie te Rembang en de regenten aldaar, door meer stringeerende

middelen tot eene plichtmatige activiteit voor 's Konings dienst worden opgewekt;

heeft besloten vast te stellen, gelijk geschied bij dezen, dat het guarnizoens-regiment te Samarang den 1en van Lentemaand aanstaande voltallig moet zijn en dat de prefecten en regenten, die in hunne quota's mankeeren, zullen worden gestraft, de eerste met een boete van een maand tractement en de laatste met een maand arrest.

9 Wintermaand. *Opdracht der functiën van auditeur-militair bij de garnizoens-krijgsraden te Samarang, Sourabaija, Ambon, Banda en Ternaten op de fiskaals aldaar.*

11 Wintermaand. *Voorziening van Batavia met vleesch en visch.*

Zijne excellentie, sints lange onvoldaan over de slechte inrichtingen, welke hier plaats hebben ten aanzien van de verzorging van versche vis en van versch rund- en kalfsvleesch voor de gemeente, waardoor die artikelen zoo min goed in qualiteit als in eene noodzakelijke abondantie te bekomen zijn, en wenschende het vitieuse in die inrichtingen te verbeteren;

heeft besloten President en Schepenen van Batavia, den drossaard der Bataviasche ommelanden en den bailluw van deze stad te gelasten, gelijk zij gelast worden bij dezen, om met onderling overleg te zorgen, dat zoowel de versche visch, als het versche rund- en kalfsvleesch in een genoegzame hoeveelheid en van een goede qualiteit voor de gemeente verkrijgbaar wordt gemaakt, met last ten dien einde om het dorp de groote Maronde weder te herstellen, de aldaar volgens besluit der hooge regeering van het jaar 1800 geplaatste galg wegens de door eenige ingezetenen van de Maronde destijds gehoudene verstandhouding met de Engelschen van daar te laten wegnemen en de visschers te bevrijden van

alle vexatiën, welke tegenwoordig de uitbreiding van de vischvangst en visscherijen nog zouden mogen belemmeren; voorts het rund- en kalfsvleesch door de eigenaren der particuliere landerijen in de ommelanden van Batavia in een genoegzame hoeveelheid voor de consumtie en volgens een daarvan te maken repartitie aan de slachterijen alhier te doen leveren; en wel te waken, dat deze beesten goed worden gevoed en gemest, als met oebie en oebie-kruid, jagong en jagong-bladen en wat dies meer zij; dat deze beesten, indien zij niet vet en doorvoed zijn, niet worden aangenomen, maar die het incumbeert tot de leverantie van anderen verpligt en dat de verdeeling over de landeigenaren zoodanig wordt gemaakt, dat die van de lage landen in het drooge en die van de hooge landen in het natte saizoen in de leverantie dezer beesten participeeren; met speciale aanbeveling voor den drossaard der Bataviasche ommelanden om de landeigenaren hieraan ten stiptste te houden; en onder te kennen gave wijders, zoo aan President en Schepenen van Batavia, als aan hem, drossaard, en den bailluw, dat het de intentie is om, zoodra het voordeelige effect der voorschreven maatregelen zal beginnen te werken, tot meerder gerief van de gemeente een vischmarkt en vleeschhal te doen aanleggen tusschen Molenvliet en Jaccatra en de noodige wegen van communicatie tot dezelve te doen openen, ten einde zich daarop in hunne te makene schikkingen te prepareeren; zullende verders de noodige voordrachten tot de uitvoering van dit besluit alsmede in den tijd tot den aanleg van een vischmarkt en vleeschhal tusschen Molenvliet en Jaccatra van hun worden afgewacht.

12 Wintermaand. *Reglement voor de posterijen en voor de inspectie der wegen en herbergen op Java.*

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Er zal een generaal postwezen worden aangelegt voor het eiland Java en relaisen gesteld van Batavia tot

Sourabaija, zoo tot transporteering der post-brieven, als tot voorspanningen voor reizenden en publieke postwagens.

Art. 2. De generale posterijen zijn in vier districten verdeelt, te weten: Bantam, Batavia, Samarang en Sourabaija, van de volgende uitgestrektheid, als:

het district Bantam tot Batavia,

» » Batavia van de hoofdplaats tot Karrang Sambong,

» » Samarang van Karrang Sambong tot Samarang en

» » Sourabaija van Samarang tot Sourabaija.

Art. 3. Over ieder dezer districten zal de surveillance van het postwezen worden gedemandeert aan een apart persoon onder de benaming van commissaris der wegen en posterijen, wiens werkzaamheden nader zullen worden bepaald.

Art 4. In elk dezer districten zal een generaal postkantoor zijn geëtablisseerd onder de directie, te Bantam van den prefect, te Batavia van het collegie van President en Schepenen, te Samarang van den prefect van Samarang en Damak en te Sourabaija van den prefect van Java's Oosthoek.

Art. 5. Op iedere prefecture, die zich in de postroute bevindt, zal de scriba of een ander intelligent persoon tot post-commies worden benoemd en speciaal als zoodanig fungeren de opzienders in de Bataviasche bovenlanden.

Art. 6. Omtrent de wisselplaatsen voor de rijdende brievenpost, voor de rijpaarden der reizigers, voor de particuliere relaisen en voor de postwagens zal in de districten van Batavia, Samarang en Sourabaija gevolgt worden de aanwijzing en verdeeling, voorkomende bij de tabellen Lª. A, B en C, welke aan dit reglement zijn geannexeert, terwijl de wisselplaatsen voor de rijdende brieven-post van Batavia tot Tjicandee en verder van daar tot Bantam en vice versa vooreerst bepaald blijven op den tegenwoordigen voet of nader zullen worden gereguleert.

Art. 7. Op gemelde wisselplaatsen zullen de noodige stallingen voor de paarden, pondokken voor het volk, enz. moeten worden opgericht, gereguleert na het getal paarden, hetgeen na mate der afstanden van de eene wisselplaats tot de andere

en de locale gesteldheid der weg nader zal worden bepaald; doch niet minder als acht en niet meerder als zestien wagenpaarden zullen mogen zijn voor ieder wisselplaats.

Art. 8. De postmeester te Batavia en de prefecten der prefectures, in de postroute gelegen, zijn verantwoordelijk voor de behoorlijke verzorging der postillons en paarden in hunne respective districten.

Art. 9. Het rid van Bantam tot Batavia zal bij provisie voor Lands rekening worden aanbesteed, tegelijk met het rid en de postwagen en relaisen van Batavia naar Buitenzorg; aan deze aanbesteding zal geaccrochcerd zijn de bediening van postmeester te Batavia met een tractement van rd[s] 100, zilver, 's maands, zoomede gratis het gebruik van stallingen voor 52 paarden, huizinge en lombong op Weltevreden en het regt om vier wagens te houden, welke reeds door de hooge regering voor de extra relaisen naar Buitenzorg zijn toegestaan. Indien de aannemer van deze aanbesteding een wagen-verhuurderij mogt hebben in de stad, zal hij dezelve naar het evengemelde locaal op Weltevreden mogen overbrengen.

Art. 10. Tot gerief en nachtverblijf der reizigers zullen van Buitenzorg tot Sourabaija toe herbergen worden opgericht, als:

een te Buitenzorg,
» » Tjiecceroa,
» » Beabang,
» » Sumadang,
» » Cheribon,
» » Tagal,
» » Paccalongang,
» » Samarang,
» » Joana,
» » Banjer,
» » Sidaijoe en
» » Sourabaija.

Art. 11. Dezelve zullen ten minste van zes of acht goede

slaapvertrekken met een koets- of wagen-huis, paardestal en verdere bijgebouwen voor de bediendens, alsmede van een aparte intrek voor den herbergier voorzien wezen.

Art. 12. Zij zullen op de minst kostbare wijze worden geëxtrueerd en op plaatsen, alwaar reeds geschikte localen aanhanden zijn, daartoe bij preferentie van dezelve emplooi worden gemaakt.

Art. 13. Behalve deze herbergen zullen mede nog, halver weegs van dezelve, passangrahans worden opgeslagen om de reizigers tot rustplaatsen te dienen, zoodanig verdeelt, als bij de onder art. 6 gementioneerde tabellen tevens is aangewezen.

Art. 14. De ongelden tot het oprigten en onderhouden der herbergen en het bezorgen der postwagens worden gedragen:

in het district Batavia door het gouvernement,

en in de districten Samarang en Sourabaija door de Sultans van Cheribon en de inlandsche regenten, respectivelijk, terwijl de houtwerken, ijzer en spijkers, die voor dezelven benoodigt zijn, uit 's Lands voorraad tegen de inkoops-prijzen zullen worden gefourneert.

Art. 15. De inkomsten der posterijen zullen komen ten voordeele, als:

die van het brieven-port in het district Batavia ten voordeele der stadskas en in de districten Bantam, Samarang en Sourabaija ten profijte van het gouvernement:

de vragt-gelden der postwagens, van Buitenzorg afgerekend, ten voordeele van degeenen, door wien dezelve onderhouden worden.

De brieven-posten, postmeesters enz.

Art. 16. Op ieder der post-stations, gerekend van Buitenzorg tot Sourabaija toe, zoomede van Batavia naar Bantam en vice versa, zullen geplaatst en onderhouden worden twee postillons en twee goede paarden, welke postillons bij beurten moeten rijden en tot geen andere diensten zullen mogen

gebruikt worden als die der posterijen; ook niet in hunne route gehindert of aangehouden, maar ter contrarie alle faciliteit moeten bewezen worden.

Art. 17. De postillons zullen tot eigen gemak en bespoediging in de expeditie zich overal, waar de wegen dit niet verhinderen, bedienen van een postkarretje, in stede van rijpaarden, van welk artikel speciaal aan de prefecten, een ieder in den hare, de executie, met overeenstemming van de commissarissen over de wegen en posterijen, wordt gedemandeert.

Art. 18. Gemelde postillons zullen gekleed zijn met een blauwe jakket of frak met roode opslagen en dito broek, met een witten posthoorn op de linker arm.

Art. 19. Ieder station zal daarenboven nog moeten voorzien zijn van twee personen met goede paarden, dienende tot wegwijzers en begeleiders van de postillons, vooral des nachts, wanneer zij met brandende toortsen vooruit moeten rijden om het wild gedierte af te schrikken.

Deze wegwijzers zullen maandelijks worden verwisseld en bij onveiligheid der wegen de postillons met nog een of twee gewapende mannen of wel djaijangs sekars van de eene wisselplaats tot de andere worden geassisteerd, terwijl in bergachtige streken de paarden der wegwijzers als een tweede paard voor het postkarretje kunnen worden gespannen om het transport te faciliteren.

Art. 20. De wegwijzers zullen, evenals de postillons, bij beurten hunne dienst moeten waarnemen en iedere postillon slechts van één wegwijzer mogen vergezeld zijn.

Art. 21. Ingevalle er buiten de ordinaire postdagen op de postkantoren gouvernements-brieven ter verdere voortschikking worden afgegeven, welkers bezorging spoed vereischt, en op dat moment geen postillon aanwezig was, zal de regent of hoofd van het district, waarin de post-station gelegen is, verplicht zijn tot het overbrengen dezer brieven extra-ordinaire personen te emploijeeren en hij verantwoordelijk worden gehouden voor alle vertraging.

Art. 22. Op ieder station zal het inlandsche hoofd, hetwelke zich daar bevindt, de executie van dit reglement moeten surveilleren, voor zoover de postillons, wegwijzers en paarden betreft, terwijl hij ook nog gehouden zal wezen de postillons bij hunne pligten te borneren en, in geval van nalatigheid of verzuim, daarvan kennis te geven aan den regent, waaronder hij sorteert, en deze weder aan den prefect.

Art. 23. De postillons zullen zich, zoo min in de herbergen, als op de wisselplaatsen of elders, mogen ophouden, maar nacht en dag door rijden, in de goede mousson acht en in de kwade mousson vijf kwartier-uren gaans per uur, en tegen den tijd, dat gewoonlijk de post op hunne stations aankomt, gereed staan en hunne paarden gezadelt hebben om zonder het minste verwijl de brieven-zak over te nemen en verder te brengen.

Art. 24. De postillons zullen de grootste zorg moeten dragen voor de veiligheid van de verzegelde brieven-zak, die aan hun zal worden aanbetrouwd, exponerende des noods hun leven voor deszelfs behoud, en denzelve in den besten staat de een aan den anderen overgevende.

Degenen, bij welke de brieven-zak in een slechte of defecte staat mogt bevonden worden, zal daarvoor aansprekelijk en strafbaar zijn.

Art. 25. De postmeesters en postcommiezen zullen ontvangen, stempelen, registreren en depecheren alle brieven en depêches, welke met de post aangebragt en aan hun ter verzending afgegeven worden, en een ieder in den hare het brievenport incasseren. Het stempelen zal geschieden met 's Konings cijfer, omschreven met de namen der plaatsen, van waar de brieven worden afgezonden.

Art. 26. Zij zullen ten dien einde houden een postboek, ingericht navolgens het aan dit reglement geannexeerde model sub bijlage L^a. D en hetzelve dagelijks effen moeten stellen.

Art. 27. Zij zullen zorgen, dat de brieven voor iedere plaats afzonderlijk in een paket geënveloppeert en verzegeld

worden, met bijvoeging van een lijst, aanwijzende derzelver getal en het portgeld, dat daarvoor moet worden betaald.

Art. 28. Bij het afgaan der post zullen alle deze paketten, nevens een opene lijst van derzelver getal en destinatie, in een ledere zak of valies worden afgepakt, welk valies, behalve met het post-cachet verzegeld, nog met een slot zal zijn voorzien, waarvan op ieder postkantoor een sleutel zal worden bewaard.

Art. 29. Op ieder postkantoor zal dit valies door den postmeester of postcommies worden opengedaan en daaruit gelicht het paket of de paketten, welke daar ter plaatse zijn geadresseert, mitsgaders er weder worden ingedaan zoodanige brieven, welke van daar verder gedestineerd zijn, waarna het valies weder met het cachet van de plaats verzegeld en illico zal moeten doorgezonden worden.

Art. 30. Het valies zal, tenzij op hooge order, door niemand mogen worden geopend als door de postmeesters en post-commiezen, respectieve, en indien hetzelve bij hun geopend wierd aangebragt, zullen zij daarvan terstond kennis geven aan den prefect en den commissaris der posterijen, onder welke zij sorteren.

Art. 31. Desgelijks zullen ook de postmeesters en post-commiezen geene paketten mogen openen, die naar andere plaatsen bestemd zijn, zelfs niet onder het pretext van andere brieven daar bij te voegen, die in dat geval in een tweede enveloppe in de algemeene brieven-zak moeten worden gedaan.

Art. 32. Buiten de brieven-zak zullen, op verantwoordelijkheid der post-bediendens, hoegenaamd geene brieven mogen worden medegegeven en de genen, welke na het sluiten der brieven-zak op de postkantoren worden gebragt, tot de volgende post moeten blijven liggen; officiele brieven zijn van deze bepaling uitgezonderd.

Art. 33. Telkens bij de verzending van het brieven-valies van Bantam, Batavia, Samarang of Sourabaija zal aan den postillon een door den postmeester getekende open pas of postcedul worden medegegeven en in het valies gelegt, waarop

het uur van deszelfs afrijden bekend staat en waarop aan ieder ander post-huis almede door den post-commies het uur der aankomst en het vertrek van het brieven-valies moet worden aangeteekend.

Art. 34. De onder- postmeesters of post-commiezen doen aan den postmeesters van het district, waaronder zij sorteren, maandelijks schriftelijk rapport van het door hun ontvangen brievenport en om de drie maanden daarvan rekening en verantwoording, met overzending aan denzelven van het zuiver saldo.

Art. 35. De postmeesters van de respective districten doen mede om de drie maanden rekening van hetgeen in hunne districten is ingezameld, onder overlegging der boeken en papieren, daartoe specterende, waarvan de saldo's in 's Lands kas zullen worden geteld en wijders gemelde papieren ter examinatie en confrontatie aan de generale rekenkamer afgegeven.

Art. 36. Aan de postmeesters te Samarang en Sourabaija zal ter hunner assistentie worden toegevoegd elk een schrijver, winnende tien rijksdaalders, en een brievenbestelder, winnende vijftien rijksdaalders ter maand, alles zilver geld.

Art. 37. De ordinaire brievenpost rijd af:

van Bantam des Maandags en Vrijdags middags om twaalf uren,

van Batavia naar Bantam des Woensdags en Zaturdags des avonds te zeven uren of wel een uur na de aankomst van het brieven-valies van Buitenzorg,

van Batavia naar Samarang des Woensdags en Zaturdags voormiddags om half elf uren,

van Samarang naar Batavia een uur na de aankomst der post van Sourabaija,

van Samarang naar Sourabaija en de boven een uur na het arrivement van de Bataviasche post,

van Sourabaija naar Samarang zes uren na de komst der post van laatstgemelde plaats.

Art. 38. De prefecten van Sourabaija, Samarang en Bantam

zullen de post niet langer mogen ophouden, als in het voorgaande artikel is bepaald; en de prefecten der overige prefectures gehouden wezen dezelve onmiddelijk door te zenden, sub poene van arbitraire correctie, ten ware in zaken van groot gewicht, wanneer, buiten de bij art. 33 geordonneerde aanteekening van den tijd van de aankomst en het vertrek der post op de postcedul, de redenen der aanhouding nog afzonderlijk aan den Gouverneur Generaal ter beoordeeling zullen moeten worden gesubmitteerd.

Art. 39. De extra brievenposten hebben geen bepaalden tijd van vertrek, maar rijden vice versa, zoo dikwijls de dienst van het gouvernement zulks vereischt.

Art. 40. Voor brievenport zal moeten worden betaald, hetzij dezelve worden gefranqueerd of niet, als:

voor brieven, wegende beneden een lood:

van Batavia naar Bantam en Cheribon en vice versa	rd^s —: 7½
van Batavia naar alle plaatsen onder het district van Samarang en vice versa, zoomede van Samarang naar Sourabaija en vice versa	» —: 10
van Batavia naar alle plaatsen onder het district van Sourabaija en vice versa	» —: 15
voor brieven, wegende een lood, het dubbelde en wegende boven een lood tot een once het dubbelde van dien,	
voor brieven, wegende meer dan een once, zal per once in rekening worden gebragt,	
naar Bantam en Cheribon en vice versa	» 1: —
» Samarang en van daar naar Sourabaija, mitsgaders vice versa	» 2: —
naar Sourabaija en vice versa	» 3: —

voor gefranqueerde brieven een vierde meer.

Art. 41. Van brieven, welke van buitenlandsche etablissementen worden aangebragt, ofschoon dit ook met particuliere schepen geschiede, zal tot sustentatie van het postwezen worden geheven, als:

voor een brief uit Europa of Amerika........ rd^s 2$^{3}/_{16}$
» » » van de Kaap de Goede Hoop of Isle de France.............................. » 2 : —
voor een brief van de West van Indiën....... » 1 : 12
» » » uit de Oost van Indiën, dan wel van China, Japan, enz......................... » 1 : —
en voor alle brieven van eene meer als gewoone dikte het dubbelde van dien.

Art. 42. Ten einde hieromtrent alle fraudes voor te komen zullen bij aankomst van eigen en particuliere, Hollandsche schepen door den komandant der haven en van vreemde schepen door den sabandhaar en licentmeester van de kapiteins of gezagvoerders, officieren, passagiers en anderen van de equipage worden opgeëischt de particuliere brieven, die zij onder zich hebben, en dezelve ter bestelling worden afgegeven op het post-kantoor, 't welk mede te Samarang, Sourabaija, Cheribon en alle andere plaatsen op Java bij aankomst van schepen of vaartuigen zal moeten worden in 't oog gehouden.

Art. 43. Niemand, van wat qualiteit ook, zal van de betaling van brievenport verschoond zijn, uitgenomen voor brieven, welke in officio geschreven worden, mits daarvan uit de superscriptie op de enveloppe of de cachetten behoorlijk consteert.

Art. 44. De inrigtingen der posterijen en post-wagens van Buitenzorg naar Batavia en vice versa zijn bij een apart reglement bepaald.

Art. 45. Zoomede de orders op den ontvangst en de expeditie der post-brieven te Buitenzorg.

Herbergen en post-wagens.

Art. 46. Elke herberg zal moeten voorzien zijn van twee goede post-wagens, ieder voor zes personen, dan wel voor eerst van zoodanige andere rijtuigen, als te verkrijgen zullen wezen, benevens zoovele spannen wagenpaarden, als benoo-

digd zijn om de volgende herberg om de Oost of West te bereiken, alle gerekend op dubbelde spannen of spannen van vieren, ieder span voor een traject van twee uren gaans of daar omstreeks, en voorts nog van twee goede rijpaarden ten dienste van reizigers, welke niet verkiezen of aan wien het niet convenieert zich van post-wagens te bedienen, zoomede van de noodige meubelen, als ledikanten, stoelen, tafels, enz.

Art. 47. De bezorging van deze rijtuigen, paarden, meubelen en verdere benoodigtheden zal, ter betrachting van een behoorlijke oeconomie en ter voorkoming van alle verkeerde directie, geschieden onder de surveillance en door middel van de respective prefecten, een ieder in den hare, die van nu af aan verplicht zullen zijn te zorgen, dat, zoodra de herbergen zullen wezen voltooid, dezelve van al het opgemelde tevens voorzien zijn, op hunne personele verantwoordelijkheid.

Art. 48. Zoodra de voorschreven herbergen zullen wezen geabsolveerd en de daartoe gehorende wagens, paarden, meubelen en andere benoodigde goederen aangekocht, zal het onderhoud van deze objecten en van de bediendens, bij de herbergen gehorende, gevonden worden, als:

in de districten van Samarang en Sourabaija:

uit de door zijne excellentie, den Maarschalk en Gouverneur Generaal, daarvoor bij besluit van den 1en van Herfstmaand 1808 bepaalde negentig jonken rijstland, waarover de opzichters der herbergen wijders de vrije beschikking zullen hebben, zonder eenige andere lasten daarvan op te brengen als het gewoone tjoekée:

in de prefecture Cheribon:

uit de vijf-en-zeventig jonken rijstland, daarvoor bij het reglement van bestuur voor Cheribon geassigneert;

in het district Batavia, gerekend van Buitenzorg tot Karrang Sambong;

uit de betaling aan de regenten van rds 25 's jaars voor

ieder wagenpaard, 't welk volgens de bepaling wordt aangehouden, in zilvere munt of in koper geld met de lopende agio; terwijl de postpaarden op den tegenwoordigen voet door de regenten blijven gefourneert.

Art. 49. De Oosthoek zal aan Rembang fourneren de noodige paarden en hetgeen verder voor het onderhoud der herbergen, post-wagens en relaisen in dat gansche district wordt vereischt, volgens de bepaling, daaromtrent nader door het gouvernement te maken.

Art. 50. Het opzicht over de herbergen zal door de onderscheidene prefecten, een ieder in den hare, onder goedkeuring van zijne excellentie, den Maarschalk en Gouverneur Generaal, bij voorkeur worden opgedragen aan een der zoons of andere naastbestaanden der regenten, indien daartoe onder dezelve een actief en geschikt voorwerp gevonden wordt, doch anders aan een Europees of zoodanig ander, inlandsch persoon, als zij, prefecten, daartoe bekwaam zullen oordeelen.

Art. 51. De herbergiers zullen voor elke herberg in dienst houden de noodige bediendens.

Art. 52. Ook zullen de prefecten, onder nadere approbatie, schikkingen moeten maken, dat bij de stations, welke gebrek hebben aan het noodige gras, daaraan door de leverantie van rijst en padi van de nabij gelegen velden wordt gesuppleert, en nimmer toestaan, dat voor voedsel geld gegeven, maar altoos zorgen, dat hetzelve in natura verstrekt wordt.

Art. 53. De herbergiers zullen de verteringen der reizigers geheel voor zich behouden en daarvan aan niemand rekening of verantwoording behoeven te doen, doch daarentegen onder behoorlijke recepisse aan den scriba der prefecture, waaronder zij gehoren, wekelijks moeten verantwoorden het gansche montant der vrachtloonen, die zij voor het gebruik der postwagens en rijpaarden ontvangen, zonder daarvan iets achter te houden, sub poene van over een zoodanige ontrouwe behandeling ten rigoureusten te zullen worden gestraft.

Art. 54. Deze inkomsten zullen het fonds uitmaken en geaffecteerd blijven tot het onderhoud der herbergen, wagens, paarden, meubelen en andere goederen, tot de gemelde herbergen gehorende, waarvan door de respective scribas, een ieder in den hare, een naauwkeurige inventaris zal worden geformeerd; en hetgeen daarop te kort mogt worden bevonden, zal door de herbergiers moeten worden vergoed.

Art. 55. Wanneer eenige reparatiën aan de herbergen noodzakelijk zijn, dan wel de wagens, paarden en andere goederen defect en onbekwaam geraken en dus eene vernieuwing, voorziening of suppletie behoeven, zal daarvan door de herbergiers respectivelijk worden kennis gegeven aan den prefect, waaronder zij gehoren, die, hunne opgaven bij exact onderzoek conform aan de noodzakelijkheid bevindende, terstond de noodige voorziening, vernieuwing of aankoop uit het gemelde fonds op de minst kostbare wijze zal doen gevolg nemen, geverifieerd door behoorlijke rekeningen, waarbij de gedane uitgaven in detail zullen moeten wezen gespecificeerd.

Art. 56. De scribas van de respective prefectures zullen, een ieder in den hare, distinct boekhouden van hetgeen ten voordeele van het fonds ontfangen en ten laste van hetzelve uitgegeven wordt, met vermelding van de juiste dagteekening der voorschreven ontvangst en uitgave, geverifieerd met de noodige bewijzen, en wijders de inventarissen der herbergen mede effen moeten houden, daarbij afschrijvende hetgeen als onbruikbaar wordt afgekeurd en weder innemende hetgeen nieuwlings wordt aangekocht, gelijk zij eindelijk ook nog gehouden zullen zijn onder ultimo van Wintermaand van ieder jaar een nauwkeurige opneem van de herbergen en daartoe gehorende omslag te doen en dezelve met de inventarissen te confronteren, doende van hunne bevinding rapport in scriptis aan den prefect, onder welke zij sorteren.

Art. 57. Evengemelde scribas zullen insgelijks verpligt zijn met ultimo van iedere maand hun boek van ontvangst en uitgave ter examinatie aan te bieden aan den prefect der

prefecture, in dewelke zij zijn geëmploijeerd, en daarvan mede visie te geven aan de commissarissen der wegen en posterijen, zoo dikwijls de laatste dit requireren.

Art. 58. De herbergiers zullen moeten wonen in of bij de herbergen, occuperende zoodanig apartement, als voor hun expresselijk zal worden afgezonderd, zonder zich van de herbergen te mogen verwijderen buiten permissie van de prefecten, respective, of in dringende gevallen steeds zorg dragende, dat gedurende hunne absentie de directie op een ander actief persoon worde overgedragen en niets in hun afwezen worde verzuimd of veronachtzaamd.

Art. 59. Alle reizigers, welke zich van de postwagens of rijpaarden der herbergen bedienen, zullen gehouden wezen in de voorschreven herbergen derzelver intrek te nemen en alleen onder betaling aan den herbergier van de helft van hetgeen zij anders zouden moeten betalen, elders mogen logeren.

Art. 60. Voor iedere vier en twintig uren, welke de reizigers in de herbergen verblijven, zullen de herbergiers mogen declareren een zilvere piaster per persoon en daarvoor aan dezelve moeten bezorgen goede en zindelijke slaapplaats, voorts 's morgens thee of koffij, nevens eenig ontbijt, en des middags en 's avonds goed warm eeten, alsmede des achtermiddags thee of koffij na verkiezing, terwijl bier, wijn en andere dranken door de reizigers afzonderlijk zullen moeten worden betaald volgens den prijs, die daarvoor door de herbergiers na billijkheid zal kunnen worden geëischt.

Art. 61. Mede zullen de herbergiers voor de bediendens der reizigers iederen dag mogen declareren zeven en een halve stuiver, zilver geld, per hoofd en dezelve daarvoor een slaapplaats en twee malen des daags goede mondkost moeten geven.

Art. 62. Zij zullen nog verpligt zijn te zorgen, dat ten dage, dat de postwagen van hunne herberg afrijd, op de passangrahan halver wege van het traject, 't welk gedachte postwagen moet afleggen, koffij en thee gereed is om aan

de passerende reizigers tot rafraichissement te worden gepresenteerd.

Art. 63. Wanneer de reizigers tot hun vertrek gereed zijn, zullen de herbergiers hun de reekening moeten maken van hetgeen zij aldaar gedurende hun verblijf hebben verteerd, zoo mede van het bedragen der vragtloonen van de postwagens, rijpaarden of gladdakkers, waarvan zij zich staan te bedienen, en dit vervolgens door de reizigers dadelijk moeten worden betaald, met eene scherpe interdictie aan de herbergiers om meerder te eischen, als hier boven aan hun is vergund, sub poene van, niet alleen van het hun aanbetrouwde opzicht ipso facto te zullen worden ontzet, maar daarenboven zoodanig te zullen worden gepunieerd, als na exigentie van zaken zal worden bevonden te behoren.

Art. 64. Aan de gemelde herbergiers wordt mede ten sterkste gerecommandeert de reizigers met alle bescheidenheid te ontvangen en te behandelen en alles aan te wenden om aan dezelve het verblijf in de herbergen gemakkelijk en aangenaam te maken, ten dien einde zorgende, dat hunne ondergeschikte bediendens zich geschikt en zedig gedragen, de herbergen, meubelen en andere goederen zindelijk en zuiver worden gehouden, de paarden goed worden opgepast en eindelijk de spijze met de vereischte zindelijkheid wordt toebereid en voorgediend.

Art. 65. De postwagens zullen twee malen 's weeks rijden, hetzij dezelve vragt hebben of niet, welk artikel met den eersten van Bloeimaand in werking zal worden gebragt.

Art. 66. Het vertrek en de terugkomst der postwagens zal bepaald zijn, als volgt:

in het departement Batavia:

om de Oost:

des Zondags	en Woensdags	van de hoofdplaats	naar	Tjieceroa,
» Maandags	» Donderdags	» Tjieceroa	»	Beabang,
» Dingsdags	» Vrijdags	» Beabang	»	Sumadang;

om de West:

des	Maandags	en	Vrijdags	van	Sumadang	naar	Beabang,
»	Dingsdags	»	Zaturdags	»	Beabang	»	Tjieceroa,
»	Woensdags	»	Zondags	»	Tjieceroa	»	Buitenzorg;

in het departement Samarang:

om de West:

des	Donderdags	en	Maandags	van	Samarang	naar	Paccalongang,
»	Vrijdags	»	Dingsdags	»	Paccalongang	»	Tagal,
»	Zaturdags	»	Woensdags	»	Tagal	»	Cheribon,
»	Zondags	»	Donderdags	»	Cheribon	»	Sumadang;

om de Oost:

des	Woensdags	en	Zaturdags	van	Sumadang	naar	Cheribon,
»	Donderdags	»	Zondags	»	Cheribon	»	Tagal.
»	Vrijdags	»	Maandags	»	Tagal	»	Paccalongang,
»	Zaturdags	»	Dingsdags	»	Paccalongang	»	Samarang;

in het departement Sourabaija:

om de West:

des	Zondags	en	Donderdags	van	Sourabaija	naar	Sidaijo,
»	Maandags	»	Vrijdags	»	Sidaijo	»	Bantjer,
»	Dingsdags	»	Zaturdags	»	Bantjer	»	Joana,
»	Woensdags	»	Zondags	»	Joana	»	Samarang;

om de Oost:

des	Zondags	en	Woensdags	van	Samarang	naar	Joana,
»	Maandags	»	Donderdags	»	Joana	»	Bantjer,
»	Dingsdags	»	Vrijdags	»	Bantjer	»	Sidaijo,
»	Woensdags	»	Zondags	»	Sidaijo	»	Sourabaija.

Art. 67. Voor het afrijden der rijpaarden zal geen bepaalde dag of dagen worden gehouden.

Art. 68. De postwagens zullen nooit minder als met vier paarden bespannen wezen en elke wagen vergezeld zijn van twee voorloopers om bij het verspannen te assisteeren en onder weg, in geval van avarij aan paarden of rijtuig, assistentie te kunnen bewijzen.

Art. 69. Voor elke zitplaats in de postwagens zal vijf

stuivers per paal, zilver geld, worden betaald of per extra post met eigen rijtuig voor ieder span postpaarden van vieren zestien stuivers, mede zilver geld, per paal.

Art. 70. De herbergiers zullen echter niet kunnen genoodzaakt worden tot het leveren van extra post, wanneer alle de paarden en rijtuigen, welke zij volgens deze instructie verpligt zijn te houden, dadelijk reeds in gebruik zijn of zonder verhindering der gewoone posten of postwagens niet afgegeven kunnen worden.

Art. 71. De herbergiers zullen niet meer dan zes personen te gelijk op de postwagens mogen nemen, tenzij de passagiers onderling mogten convenieren om aan een of meer kinderen een plaats te vergunnen, waarvoor in dat geval hetzelfde, als voor andere passagiers, zal moeten worden betaald.

Art. 72. Geen bediendens zullen op de postwagens worden toegelaten, maar de reizigers gehouden wezen zich voor dezelve van gladdaks-paarden te voorzien, ten ware eenige plaatsen op de postwagens nog onbesproken mogten zijn, welke in dit geval voor vrouwelijke bediendens zullen kunnen worden afgehuurd tegen betaling van de vragt, in het voorgaande artikel gestipuleerd.

Art. 73. Reizigers, die verkiezen eenige pakjes, koffers of andere goederen mede te nemen, zullen gehouden zijn voor ieder pond, welke dezelve meer dan tien ponden wegen, te betalen een rijksdaalder, zilver geld; en zullen de gedachte goederen nimmer zwaarder mogen wegen dan 25 ℔, nog meerder ruimte beslaan dan een voet in de hoogte en breedte en twee voeten in de lengte.

Art. 74. De herbergiers zullen verpligt zijn zich tegen de passagiers beleefdelijk te gedragen en dengeenen, die een plaats bespreeken, daarvoor afgeven lootjes, welke gemerkt zullen zijn van N°. 1 tot N°. 6, zullende de eerste en tweede plaats zijn op de achterste bank, de derde en vierde op de middelste bank en de vijfde en zesde op de voorste bank, ter keuze van diegeenen, die zich het eerste aanmelden.

Art. 75. De herbergiers of houders der postwagens worden

gerecommandeert en hiermede gequalificeerd om op de postwagens geen vile of gemeene personen te admitteren, waarmede verstaan worden slaven of gemeene inlanders, welke laatste ten minste niet tot de heffe des volks gehoren, maar van eenige staat, qualiteit, of goede conditie zullen moeten wezen, zullen zij op de postwagen kunnen worden toegelaten; nog dezulken, die dronken zijn, of voor het afrijden met de overige passagiers rusie maken, dan wel dezelve kwalijk en brusq behandelen, vooral wanneer fatzoenlijke lieden en vrouwen op de postwagens mede plaats hebben genomen.

Art. 76. De koetsiers zullen verpligt zijn, sub poene van een strenge correctie, indien een of meer der passagiers en vooral vrouwen, hetzij bij het afrijden van een hoogte of om andere, billijke redenen, zulks kwamen te verlangen, stil te houden en aan de begeerte van de passagiers in diergelijke gevallen te voldoen.

Art. 77. Op de passangrahans en wisselplaatsen voor de postwagens zullen altoos in gereedheid en in goede order moeten worden onderhouden drie spannen paarden van vieren met twee stellen tuigen en de bediendens, die daarbij gehoren.

Art. 78. De passagiers zullen op de wisselplaatsen niet langer mogen vertoeven, als ter verspanning noodig is.

Art. 79. De postwagens rijden af van de herbergen en komen voor dezelve aan; geen passagier kan vorderen om daarmede te huis te worden gebragt, ten ware zijne woning in den weg lag, in welk geval hij kan afstappen.

Art. 80. Wanneer de wagen-, rij- en gladdaks-paarden van de laatste wisselplaats der herberg, van waar zij zijn afgereden, aan de volgende herberg aankomen, zal voor dezelve goede zorge moeten worden gedragen door dengenen, welke met het opzicht der laatstgemelde herberg is gechargeerd, tot zoolange de gedachte paarden kunnen worden afgehaald van de herberg, waartoe zij gehoren.

Art. 81. Voor een goed rij-paard of koeda aloes zal een halve ropij, zilver geld, en voor een paard voor de bediendens of koeda gladdak vier en een halve stuiver, mede zilver geld,

per ieder uur gaans of drie palen moeten worden betaald, met vrijheid voor de berijders om zonder betaling op hunne paarden een klein pakje of kempek mede te nemen, niet te bovengaande de zwaarte van tien ponden gewicht.

Commissarissen over de posten, posterijen en wegen.

Art. 82. De commissarissen over de posterijen hebben, een ieder in hun district, de surveillance, zoo over de posterijen, inspectie der wegen, als over de herbergen.

Art. 83. Speciaal moeten zij informatie nemen, of de wisselplaatsen voor de paarden op de bepaalde distantien zijn geplaatst; of het noodige getal paarden, wagens en manschappen, zoo koetsiers, als postillons, op de stations en in de herbergen altoos gereed en voltallig zijn; of de herbergen goed en zindelijk onderhouden worden; en in het generaal letten op de uitvoering van alle de orders, in dit reglement vervat.

Art. 84. Zij zullen de wegen van tijd tot tijd inspecteren, doch zoo min daarin, als in de zaken van het postwezen directe bevelen geven, maar aan de prefecten, postmeesters of postcommiesen observeren de afwijkingen of verwaarlozingen, dan wel slechte directie, die hun mogt voorkomen, en de verbeteringen, die naar hun gevoelen, in den geest van dit reglement, zouden behoren te worden ingevoerd.

Indien de prefecten zich deze hunne reflectien ten nutte maken, doen zij daarvan geen rapport, doch wanneer dezelve daarentegen blijven buiten gevolg, geven zij van hunne bevinding en bedenkingen kennis aan het gouvernement.

Art. 85. Ten einde in staat te zijn om dit behoorlijk te kunnen nagaan doen zij vier malen 's jaars een generale visitatie en inspectie van de wegen, postkantoren, herbergen, passangrahans en wisselplaatsen in hunne districten en verder zoo dikwijls, als zij dit noodig oordeelen of voor den dienst van het Land mogt worden gevordert.

Art. 86. Zij visiteren en examineren op gemelde hunne inspectien tevens de kassen, boeken en papieren van de

postmeesters, postcommiesen en van de herbergiers, relatif hunne gehoudene administratie, ten einde met te meer grond te kunnen beoordeelen, of alles naar de order behandelt is.

Art. 87. Indien het bij de visitatie aan hun blijkt, dat de behandeling is conform aan het reglement, geven zij daarvan aan de postmeesters, postcommiesen en herbergiers een declaratoir tot decharge van dezelve, doch vermeenende hierin uithoofde van gebreken en abuisen te moeten difficulteren, daarvan kennis aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

Art. 88. Zoodra zij van eenig prefect, postmeester of postcommies narigt erlangen, dat zich vertragingen in den regulieren voortgang der posterijen, enz. voordoen, zullen zij zich, des noodig, in persoon derwaards begeven en terstond den prefecten zoodanige maatregelen aan de hand doen, waardoor die gebreken kunnen worden verholpen, gevende in zaken van eenig belang daarvan tevens kennis aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal.

Art. 89. Zij doen alle drie maanden, na het volbrengen der generale visitatie en inspectie, van hunne bevinding rapport aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal en jaarlijks een generaal verslag, waarbij zij voordragen de verbeteringen, die zij zouden meenen, dat, zoo ten aanzien der wegen, als van het postwezen, nog zouden kunnen worden ingevoerd, doch, voor zoolang het tegenwoordige reglement nog niet compleet zal wezen geintroduceert en in allen opzichten geconsolideerd, maandelijks rapport van de vorderingen, die daarmede gemaakt zijn.

Slot.

Art. 90. Wordende met de executie van dit reglement belast het collegie van President en Schepenen te Batavia en de respective prefecten van Javasch Noord-Oostkust, de Jaccatrasche- en Preanger bovenlanden, Cheribon en Bantam en met de surveillance van dien de commissarissen over de wegen en posterijen, een ieder, voor zooveel hem concerneert.

Model Letter A.

District Batavia.

VERDEELING der stations voor de postwagens, de rijdende brievenpost en de rijpaarden der reizigers, met aanwijzing der herbergen, passangrahans en bamboese stallingen voor de wisselpaarden in de route, gelegen van Buitenzorg tot Karrang Sambong.

Regentschappen.	Merkpalen.	Hoofd-negorijen en campongs.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
	38	Buitenzorg	1	1	Een herberg en stalling.
	44	Wangong	2	—	» stalling voor wisselpaarden.
	47	Aan de overzijde van de rivier Tjiliwong bij de campong Baroe.	3	—	» » » »
	50	De warong van Levie Malang.	4	—	» » » »
	53	Tjiceroa	5	2	» herberg en nachtverblijf.
	56	Toegoe aan den voet van den berg Mechemadon	6	—	» stalling voor wisselpaarden.
	59	Beneden de rivier Tjieliwong, aan de 4e overvaart der rivier	7	—	» » » »
	60	De aanhoogte Tjadas. . . .	8	—	» » » »
	62	De rivier Tjieboesloeng. . .	9	—	» » » »
	64	Tjiepanas	10	3	» » » »
	67	Tjieherang	11	—	» » » »
	71	De warong Tjoejiediel . . .	12	—	» » » »
	75	Tjieanjoer.	13	4	» » » »
	79	De heuvel Moenjoel	14	—	» » » »
	83	Tjierojong.	15	—	» » » »
	86	Tuin Tjidammer	16	—	» » » »
	89	Bijabang Tjianjoer.	17	5	» herberg en nachtverblijf.
	93	Tjiejandio	18	—	» stalling voor wisselpaarden.
	97	Tjielankap.	19	6	» » » »
	101	Tjietapos	20	—	» » » »
	104	Tjierangrang.	21	7	» » » »
	107	Tjiepadie	22	—	» » » »
	110	Het gehugt Bojong soeren . .	23	—	» » » »
	114	Tjoerong agong	24	8	» passangrahan en verblijfplaats.
	119	Tjiemahie.	25	—	» stalling voor wisselpaarden.
	123	Tjieteppas.	26	9	» » » »
	127	Tjiebinjong	27	—	» » » »
	132	Oejong brom.	28	10	» » » »

Regentschappen.	Merkpalen.	Hoofd-negorijen en campongs.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
	136	Tjienoenoek	29	—	Een stalling voor wisselpaarden
	140	Passer Tjiekron bij Andawadak.	30	11	» » » »
	144	Tjiepelles	31	—	» » » »
	148	Tjielingoar (oude passangrahan)	32	—	» » » »
	150	Op de berg Polla	33	—	» » » »
	156	Bij Sumadang	34	12	» herberg en nachtverblijf
	161	Tjiebram	35	—	» stalling voor wisselpaarden
	164	De aanhoogte Pagrumasan . .	36	—	» » » »
	167	Heuvel Tangkorrak	37	13	» » » »
	170	Bij het gehugt Tjatjaban . .	38	—	» » » »
	173	Aanhoogte Tjombong. . . .	39	—	» » » »
	177	Heuvel Tjiebeur	40	—	» » » »
	181	De heuvel Astana	41	—	» » » »

Model Letter B.

District Samarang.

VERDEELING der stations voor de postwagens, de rijdende brievenpost en de rijpaarden der reizigers, met aanwijzing der herbergen, passangrahans en bamboeze stallingen voor de wisselpaarden in de route, gelegen van Samarang tot Karang Sambong.

Prefectures.	Merkpalen.	Negorijen of dessa's.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
Samarang . . .	1	Samarang	1	1	Een herberg en stalling.
	6	Toegoe	2	—	» stalling voor wisselpaarden.
	10	In 't bosch van Mankang . .	3	—	» » » »
	14	Hoofd negorij Caliwoengoe. .	4	2	» » » »
	19	» » Candal	5	—	» » » »
	25	Troeko	6	—	» » » »
	30	Bij de negorij Willerie . . .	7	3	» passangrahan en verblijfplaats.
Paccalongang .	34	» » » »	8	—	» stalling voor wisselpaarden.
	38	» » » »	9	—	» » » »

Prefectures.	Merkpalen.	Negorijen of dessa's.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
…ccalongang .	42	Kadawoong	10	4	Een passangrahan.
	48	»	11	—	» stalling voor wisselpaarden.
	55	Oedjong goenong, aan de westzijde	12	5	» » » »
	58	Nabij de negorij Barang. . .	13	—	» » » »
	64	Het fort Paccalongang . . .	14	6	» herberg en stalling.
	70	» » » . . .	15	—	» stalling voor wisselpaarden.
…gal	76	Bij de rivier Tjoemal aan de Oostkant Babakan	16	7	» passangrahan.
	82	Tjapang	17	—	» stalling voor wisselpaarden.
	86 en 87	Pamalang	18	8	» passangrahan.
	92 en 93	Randoe Lawang en bewesten Randoe Lawang	19	--	» stalling voor wisselpaarden.
	99	Bewesten Moerabatja	20	9	» » » »
	106	Beoosten de herberg van Tagal.	21	—	» herberg.
	112	Banjar Anjar	22	--	» stalling voor wisselpaarden.
	114	Brebes	23	10	» » » »
	118	Bangarie . . , ...	24	—	» » » »
	123	Sragaloewat	25	—	» » » »
	126	Bewesten Kamoerang . . .	26	11	» » » »
	128	Bewesten de brug kali Tanjong.	27	—	» » » »
…heribon	132	Bij de Passangrahan Losarie .	28	—	» passangrahan.
	138	» » » Gabang .	29	12	» stalling voor wisselpaarden.
	144	» Pang-aring-an	30	—	» » » »
	149 en 150	Moendoe	31	—	» » » »
	153	Het fort Cheribon	32	13	» herberg.
	160	Ploembong	33	—	» stalling voor wisselpaarden.
	163 en 164	Passangrahan Palimanang . .	34	14	» passangrahan.
	167	Padjaga-ang assem . , . . .	35	—	» stalling voor wisselpaarden.
	172	Passangrahan Pongas	36	15	» passangrahan.
	176	Bij Tjikro	37	—	» stalling voor wisselpaarden.
	180	Batoe Notjo	38	—	» » » »
	187	Passangrahan Karang-sambong bij de rivier Tjimanok . .	39	16	» passangrahan.

Aanmerkingen. De afdeeling der stations (tusschen de 1 en 30 paal) ·an 4 paal is geschied om de stalling in de hoofd-negorij van Caliewoengoe ·n Candal te plaatsen, kunnende het traject van 30 paal na de verbetering ·ler wegen als nu zeer wel met 5 bespanningen gereden worden.

De stations van paal 30 tot 42 zijn om de menigvuldige hoogtens ·n laagtens en de zware weg bij de minste regenbui op 4 paal ·fgedeelt, kunnende, zoodra die weg naar behoren is opgemaakt, ·net 2 bespanningen worden gereden.

Regentschappen.	Merkpalen.	Hoofd-negorijen en campongs.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
	136	Tjienoenoek	29	—	Een stalling voor wisselpaarden.
	140	Passer Tjiekron bij Andawadak.	30	11	» » » »
	144	Tjiepelles . , ...	31	—	» » » »
	148	Tjielingoar (oude passangrahan)	32	—	» » » »
	150	Op de berg Polla	33	—	» » » »
	156	Bij Sumadang	34	12	» herberg en nachtverblijf.
	161	Tjiebram	35	—	» stalling voor wisselpaarden.
	164	De aanhoogte Pagrumasan . .	36	—	» » » »
	167	Heuvel Tangkorrak	37	13	» » » »
	170	Bij het gebugt Tjatjaban . .	38	—	» » » »
	173	Aanhoogte Tjombong. . . .	39	—	» » » »
	177	Heuvel Tjiehoar	40	—	» » » »
	181	De heuvel Astana	41	—	» » » »

Model Letter B.

District Samarang.

VERDEELING der stations voor de postwagens, de rijdende brievenpost en de rijpaarden der reizigers, met aanwijzing der herbergen, passangrahans en bamboeze stallingen voor de wisselpaarden in de route, gelegen van Samarang tot Karang Sambong.

Prefectures.	Merkpalen.	Negorijen of dessa's.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
Samarang . . .	1	Samarang.	1	1	Een herberg en stalling.
	6	Toegoe.	2	—	» stalling voor wisselpaarden.
	10	In 't bosch van Mankang . .	3	—	» » » »
	14	Hoofd negorij Caliwoengoe. .	4	2	» » » »
	19	» » Candal. . . .	5	—	» » » »
	25	Troeko	6	—	» » » »
	30	Bij de negorij Willerie . . .	7	3	» passangrahan en verblijfplaats.
Paccalongang .	34	» » » »	8	—	» stalling voor wisselpaarden.
	38	» » » »	9	—	» » » »

Prefectures.	Merkpalen.	Negorijen of dessa's.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
Paccalongang .	42	Kadawoong	10	4	Een passangrahan.
	48	»	11	—	» stalling voor wisselpaarden.
	53	Oedjong goenong, aan de westzijde	12	5	» » » »
	58	Nabij de negorij Barang. . .	13	—	» » » »
	64	Het fort Paccalongang . . .	14	6	» herberg en stalling.
	70	» » » . . .	15	—	» stalling voor wisselpaarden.
Tagal	76	Bij de rivier Tjoemal aan de Oostkant Babakan	16	7	» passangrahan.
	82	Tjapang	17	—	» stalling voor wisselpaarden.
	86 en 87	Pamalang	18	8	» passangrahan.
	92 en 93	Randoe Lawang en bewesten Randoe Lawang	19	—	» stalling voor wisselpaarden.
	99	Bewesten Moerabatja	20	9	» » » »
	106	Beoosten de herberg van Tagal.	21	—	» herberg.
	112	Banjar Anjar	22	—	» stalling voor wisselpaarden.
	114	Brebes	23	10	» » » »
	118	Bangarie	24	—	» » » »
	123	Sragaloewat	25	—	» » » »
	126	Bewesten Kamoerang . . .	26	11	» » » »
	128	Bewesten de brug kali Tanjong.	27	—	» » » »
Cheribon	132	Bij de Passangrahan Losarie .	28	—	» passangrahan.
	138	» » » Gabang .	29	12	» stalling voor wisselpaarden.
	144	» Pang-aring-an	30	—	» » » »
	149 en 150	Moendoe	31	—	» » » »
	153	Het fort Cheribon	32	13	» herberg.
	160	Ploembong	33	—	» stalling voor wisselpaarden.
	163 en 164	Passangrahan Palimanang . .	34	14	» passangrahan.
	167	Padjaga-ang assem	35	—	» stalling voor wisselpaarden.
	172	Passangrahan Pongas	36	15	» passangrahan.
	176	Bij Tjikro	37	—	» stalling voor wisselpaarden.
	180	Batoe Notjo	38	—	» » » »
	187	Passangrahan Karang-sambong bij de rivier Tjimanok . .	39	16	» passangrahan.

Aanmerkingen. De afdeeling der stations (tusschen de 1 en 30 paal) van 4 paal is geschied om de stalling in de hoofd-negorij van Caliewoengoe en Candal te plaatsen, kunnende het traject van 30 paal na de verbetering der wegen als nu zeer wel met 5 bespanningen gereden worden.

De stations van paal 30 tot 42 zijn om de menigvuldige hoogtens en laagtens en de zware weg bij de minste regenbui op 4 paal afgedeelt, kunnende, zoodra die weg naar behoren is opgemaakt, met 2 bespanningen worden gereden.

Model Letter C.

District Sourabaija.

VERDEELING der stations voor de postwagens, de rijdende brievenpost en de rijpaarden der reizigers, met aanwijzing der herbergen, passangrahans en bamboese stallingen voor de wisselpaarden in de route, gelegen van Samarang tot Sourabaija.

Prefectures.	Merkpalen.	Negorijen of dessa's.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
Samarang . . .	1	Samarang	1	1	Een herberg en stalling.
	5	Bij de spruit Menangan . . .	2	2	» stalling voor wisselpaarden.
	11	Negorij Poetak ' , ...	3	—	» » » »
	16	Hoofd-negorij Damak	4	3	» » » »
	20	Bij de negorij Gissik	5	—	» » » »
	24	» » » Aloewan . . .	6	4	» » » »
	29	» » » Karang anjer .	7	—	» » » »
	34	Hoofd-negorij Koedus. . . .	8	5	» passangrahan of rustplaats.
	39	Bij de dessa Tjikolo	9	—	» stalling voor wisselpaarden.
	44	» » » Aling-aling wiar .	10	6	» » » »
	49	» » » Langitan. . . .	11	—	» » » »
	54	» » » Kahiejang . . .	12	7	» » » »
	59	» » » Dodol van Joana.	13	—	» » » »
Joana	64	Het fort Joana	14	8	» herberg en stalling.
	69	De negorij Mangonan . . .	15	—	» stalling voor wisselpaarden.
Rembang	74	» » Tjandie.	16	—	» » » »
	78	» » Leteg	17	9	» » » »
	83	» » Godo	18	—	» » » »
	88	» » Enden	19	—	» » » »
	93	» » Seloekie	20	10	» passangrahan of rustplaats.
	98	» » Talang.	21	—	» stalling voor wisselpaarden.
	103	» » Kragan.	22	11	» » » »
	108	» » Sarang	23	—	» » » »
	113	» » Boelre . . . , .	24	—	» » » »
	117	» » Bantjar.	25	12	» herberg en stalling.
	122	» » Carang tawang . .	26	—	» stalling voor wisselpaarden.
	127	» » Galagan	27	13	» » » »
	132	» » Lepen gebang . .	28	—	» » » »
	137	» » Gersappie	29	—	» » » »
Toeban	142	Campong Kamertan	30	14	» » » »
	146	Bij de negorij Gissik	31	—	» » » »
	150	Negorij Legong.	32	15	» passangrahan of rustplaats.
	155	In 't bosch van oud Sidaijo .	33	16	» stalling voor wisselpaarden.

Prefectures.	Merkpalen.	Negorijen of dessa's.	Stations voor de wagens.	Stations voor de post- en rijpaarden.	Herbergen, passangrahans en stallingen.
Toeban	160	Aan de dessa Brondong . . .	34	—	Een stalling voor wisselpaarden.
	165	In 't bosch van de negorij Patjurang	35	17	» » » »
	170	Bij de negorij Kamantran . .	36	—	» » » »
	175	In 't bosch van Solo dingen .	37	18	» » » »
Sidaijoe.	179	Hoofd-negorij Sidaijo	38	19	» herberg en nachtverblijf.
	184	Campong Pagendene	39	—	» stalling voor wisselpaarden.
	189	Tambanger te Sambagat. . .	40	—	» » » »
Grissée	194	Het fort Grissee	41	20	» passangrahan of rustplaats.
	199	Negorij Epeek	42	—	» stalling voor wisselpaarden.
	204	Selower negorij Ratjie . . .	43	21	» » » »
	209	Negorij Soegiang	44	—	» » » »
	213	» Siemo Kalanghau . .	45	—	» » » »
Soerabaija . . .	217	Sourabaija	46	22	» herberg en nachtverblijf.

Model Letter D.

MODEL, waarna het postboek van de postmeester en post-commiezen moet worden ingericht.

Aankomende brieven op ....dag, den .... 18...

Namen der plaatsen.	Brieven.	Port-gelden.	Gefranqueerde brieven.	Port derzelven.
Totaal......				

Afgaande brieven op ....dag, den .... 18...

Namen der plaatsen.	Brieven.	Port-gelden.	Gefranqueerde brieven.	Port derzelven.
Totaal......				

Opheldering.

Ieder postboek moet bestaan uit zooveel halve bladen, als er dagen in het jaar zijn, ordentelijk ingebonden en ingerigt volgens het model, doch de bladen kunnen van groter papier zijn. De namen der plaatsen van ieder district moeten altoos uitgedrukt worden, zoo voor de aankomende, als afgaande brieven; en, indien van sommige plaatsen geen brieven ontvangen worden of derwaarts te verzenden zijn, voor dezelve een streepje worden gehaald

In de rubricq der brieven moet achter iedere plaats, van waar dezelve komen of voor dewelke zij gedestineerd zijn, gespecificeerd worden de verschillende port-gelden, ten laste van dezelve vallende; bij voorbeeld: zes van 10 stuivers à rd^s 1 : 12, twaalf van 7$^1/_2$ stuivers, rd^s 1 : 42, enz., om vervolgens in het rubricq der port-gelden te worden samengetrokken.

Zie ook 1 Zomermaand 1810 en 11 Julij 1811.

12 Wintermaand. *Verpachting van de »gemeene middelen van het koningrijk Jaccatra" voor het jaar* 1810.

Van wegens de hooge regeering dezer landen wordt een iegelijk bij dezen geadverteerd:

dat op Zaturdag den 30sten van Wintermaand dezes jaars, ten gouvernements huize, staande op Molenvliet, 's morgens ten acht uren, door de generale directie publiek geveild en aan den eerstmijnende voor den tijd van een jaar, ingaande met primo van Louwmaand 1810 en eindigende met ultimo van Wintermaand deszelven jaars, zullen worden verpacht de gemeene middelen van het koningrijk Jaccatra, namenlijk:

de inkomende en uitgaande regten of de boom,
» ingevoerd wordende Westersche lijnwaden,
» groente-kramen en winkels,
het hoofdgeld der Chinezen,
» slachten van vee,
» » » varkens, geschore bokken en schapen,
» kerven van de Chinasche tabak,
de waschkaarsen,
» rijstmarkt en daaronder de over zee uitgevoerd wordende rijst,
de herbergen binnen en buiten de stad,
» hane-vechterijen,
» top-tafels en de pho en topho,
» vischmarkt,
» waag,
» waijangs en
» handel aan de schepen en vaartuigen;

dat de pagt der inkomende en uitgaande regten of de boom, die van de waag en die der Westersche lijnwaden dit jaar onder de navolgende conditiën zullen worden verpagt, als:

1° dat alle zoodanige goederen en koopmanschappen, als te voren aan de pagt van de boom onderhevig zijn geweest en alhier zullen worden aangebragt, zoo uit Europa,

Amerika, als Isle de France, benevens die van de West van Indiën, niet onder de voornoemde pagt zullen worden gerekend, maar daarvan uitgezonderd blijven;

2° dat daarentegen de aangebracht wordende goederen door aankomende schepen en vaartuigen van Atchim ofte uit de Noord en Oost als voorheen onder de pagt-gerechtigheid van de boom zullen blijven begrepen;

3° dat onder de pagt der inkomende Westersche lijnwaden mede niet zullen worden begrepen de groote cargaizoenen, die direct uit Bengale of andere plaatsen om de west van Indiën worden aangebragt, en deze pagt dus eenlijk betrekking zal hebben tot mindere vaartuigen, die van Atchim, Riouw en andere dergelijke plaatsen lijnwaden aanvoeren;

4° dat de pagter van de boom gehouden zal zijn om onder opzigt van den sabandhaar en licentmeester bij aanbreng van zoodanige goederen, als hier boven bij art. 1 en 3 zijn uitgesloten, de voornoemde pagt van in- en uitgaande regten te heffen voor rekening van den Lande en het profluerende daarvan, na aftrek van de daarop vallende ongelden, telken reize bij aanbreng van ieder schip of vaartuig in 's Lands kassa over te brengen en te verantwoorden;

dat evenmin in het jaar 1810, als in dit lopende jaar, eenige thol geheven zal mogen worden van de van Java's Noord-Oostkust en de prefecture van Cheribon ofte den ressorte van deze hoofdplaats over zee ingevoerd wordende rijst en de gewoone geregtigheid van dat graan, die van hier naar elders over zee wordt uitgevoert, mede op den voet van dit jaar door den pagter van de rijstmarkt zal worden geheven;

dat zijne excellentie de heere Maarschalk en Gouverneur Generaal de noodige maatregelen heeft genomen om Batavia van eene meerdere hoeveelheid visch te doen voorzien; doch dat de pagter van de vischmarkt zich daar en tegen zal moeten onderwerpen aan de verplaatsing van de vischmarkt

of zoodanige andere schikkingen, als het gouvernement zal noodig oordeelen;

dat ingevolge de conditiën, waarop de domeinen van den Lande op en langs Java's Noord-Oostkust zijn verpacht, vermeld bij publicatie van den 18en Zomermaand 1808, alle zoodanige lijnwaden, Chinasche, Japansche ofte andere vreemde goederen, welke van andere plaatsen buiten het eiland Java op Samarang, Sourabaija of Grissée worden aangebracht, zooals daarbij is gepermitteerd, onderhevig blijven aan de tol-geregtigheid alhier en, voor zooveel dezelve bedraagt, ten voordeele van den Bataviaschen pagter aldaar worden ingevordert;

dat onder geene der voormelde pachten begrepen zal wezen de bazaar bij Buitenzorg, doch dat daarentegen dat gedeelte van Crauwang, hetwelk aan de Bataviasche ommelanden is gevoegd, het gewezene regentschap Tangerang en de geconquesteerde Bantamsche landen onder dezelve zullen sorteren;

dat de pachtschat van alle de pachten aan den Lande zal moeten worden opgebracht voor drie-vierde in papieren geld en het overige een-vierde in kopere munt zonder agio, met vrijheid voor de pagters om de tol-gerechtigheid mede voor een-vierde gedeelte in koper geld te mogen heffen, voor zoover dit zonder bezwaar kan geschieden;

dat bovenstaande pagten wijders zullen worden opgeveilt en verpagt op zoodanige conditiën en voorwaarden, als vermeld staan bij de pagtconditiën, in den jare 1797 geëmaneert, en de daarin voor de verpagting van den jare 1800 en zedert gemaakte alteratiën en ampliatiën, zooals dezelve gedrukt te lezen zijn in het stads heerenlogement, bij den ontvanger-generaal, den sabandhaar en licentmeester, den kapitein der Chinezen, den majoor der Mooren en den kommandant der Balijers;

zullende ten voorschreven dage almede worden verpagt de onder de prefecture Bantam gehoorende pagten; als:

de boom en verscheidene maandelijksche pagten,

de groote pagt van gambir en tabak,
het buffels vet,
de vellen en hoorns,
» olij,
» poeder-suiker,
» drooge pinang,
» rampa rampa,
» oude klappers,
» potten en pannen of grebliks,
» lonthar en visvijvers,
» carrang of oesters tot het branden van kalk,
en alle zoodanige pagten, als daaronder begrepen en bevorens van wegens den Koning van Bantam zijn verpagt geworden en hierbij niet aangehaald mogten wezen, onder dezelfde conditiën, als door dien vorst zijn daargesteld en waarop de verpagting jaarlijks is geschied, met dezen verstande nogthans, dat alle de voornoemde pagten niet ieder afzonderlijk, maar gezamenlijk zullen worden verpagt; terwijl van deze betaling van pagt niemand, hoegenaamd, zal zijn uitgezondert of ontheven;
wordende egter onder de voornoemde pagten niet begrepen, maar zullen daarvan uitgezondert blijven de navolgende pagten, dewelke ieder afzonderlijk aan de meest biedende op Bantam zelve zullen worden verpagt; te weeten:
de bladjan,
al het zout, dat op Bantam aangemaakt wordt,
de sirie en kalk op Tanara,
» buffels-slagterijen,
» prauw balok op Tjabanaij,
» gambir en tabak op Margalanga,
» visch op Terate,
het brandhout op Carangantoe,
benevens onderscheidene passers, als op Ceram, Margalanga, Margasane, Kaladran, passer Lanie, Goelantjier en Badja Nagara;
terwijl voorts een ieder, die tot het aanslaan der voor-

schreven pagten genegen mogt zijn, verdagt wordt gemaakt, dat de pagters gehouden zullen wezen aanstonds en alvorens zich van het gouvernements huis voornoemd te begeven, tot volkomen genoegen van de generale directie en, wegens de aangeslagen pagten op Bantam, van den prefect aldaar, te stellen sufficiente borgen, welke zig, nevens den pagter van iedere pagt afzonderlijk, elk in solidum en onder renuntiatie van de beneficiën ordinis, excussionis et divisionis zullen moeten verbinden tot de prompte voldoening der pagtpenningen op de bepaalde tijden; terwijl zoodanige pagters, als zich zouden durven verstouten bij het doen van eenige verzoeken aan de hooge regering gebruik te maken van misleidende opgaven, getrokken uit vervalschte boeken, gesteld zullen worden in handen van het officie fiscaal om als falsarissen gestrafd te worden;

onder verdere bepaling, dat de pagt van het hoofdgeld der Chinezen alleen door Chinezen zal mogen worden gemijnd en dat de geene, welke participeren in de pagten van:

de inkomende en uitgaande regten of de boom,
het slagten van vee,
de varkensslagterijen en
het hoofd-geld der Chinezen,

als van ouds geene medestanders mogen wezen van eenige andere pagten.

En opdat een ieder iegelijk hiervan kennis erlange, zal deze worden gepubliceert en, zoo ter dezer hoofdplaats, als op Bantam, in de Hollandsche, inlandsche en Chinesche talen worden geaffigeert ter plaatse gebruikelijk.

12 Wintermaand. *Reglement voor het onderhoud, enz. van 's Lands lijfeigenen en kettinggangers.*

Is besloten:

Ten eersten: dat, aanvang nemende met den eersten van Louwmaand 1810, alle 's Lands lijf-eigenen en kettinggangers op eene egale voet zullen worden onderhouden en verstrek-

king erlangen, conform het door de heeren rapporteurs overlegd tarief, en hetzelve mitsdien te approberen ([1]).

Ten tweeden: dat ieder hoofd, chef of baas van eene administratie, voor het einde van elke maand, zal moeten vervaardigen of doen vervaardigen eene exacte lijst en ordonnantie, door zijne handtekening bekragtigd, van de slaven of kettinggangers, welke onder zijne administratie of behering zijn, met bijvoeging van de classe, waartoe zij behoren, en ingevuld na het voorschreven tarief; op welke lijst en ordonnantie de daarbij gevraagde verstrekkingen uit 's Lands pakhuisen zullen worden voldaan.

Ten derden: dat vervolgens door de onderscheidene chefs om de drie maanden naauwkeurige lijsten van de onder hun sorterende slaven en kettinggangers aan de generale rekenkamer zullen moeten worden ingezonden ter confrontatie met het tarief en met de ordonnantiën, bij de administrateurs berustende, waardoor het contrasigneren der maandelijksche ordonnantiën van deze verstrekkingen kan worden vermijd, evenals zulks omtrent de verstrekkingen voor de marine en armée is bepaald.

Ten vierden: dat voorts door ieder departement aan de slaven en kettinggangers onder hare directie onder ultimo van Zomermaand en ultimo van Wintermaand of twee maal 's jaars zal moeten worden verstrekt de benoodigde en bij tarief bepaalde kleding, hetzij bij aanbesteding of inkoop, mits daarop vooraf erlangt hebbende de approbatie van het gouvernement; met last aan de voorschreven hoofden of chefs om op hunne verantwoordelijkheid voor de rigtige uitdeeling en verstrekking te surveilleren.

Ten vijfden: dat de slaven, op het secretarij dezer regeering en 's Lands drukkerij dienst doende, niet meer appart, maar begrepen en onderhouden zullen worden op dezelfde voet

---

([1]) De Raden ordinair en extra-ordinair van Indië, Mr H. A. Parvé en W. Wardenaar, hadden »eene generaale cynosure" voorgedragen voor het bewuste onderhoud »onder exhibitie van een daarvoor geformeerd tarif", welk tarief niet is aangetroffen.

als de overige slaven, welke in het gouvernements huis op Molenvliet dienst doen, en dezelve mitsdien te stellen onder een chef en hiertoe te benoemen den eersten gezworen klerk ter generale secretarij, met last, invoegen voormeld, voor hunne randzoenen en kleding te zorgen.

Ten zesden: dat wijders de overige slaven of kettinggangers onder derzelver tegenwoordige hoofden zullen blijven sorteren en de voormelde verstrekkingen zullen erlangen, met dien verstande nogtans, dat de lijf-eigenen, in het Chinesche hospitaal geëmploijeert, evenals tot nu toe heeft plaats gehad, door dit gestigt zelve zullen moeten worden verzorgt; en

Ten zevenden: het opgemeld tarif, nevens extract dezes, te doen drukken ten einde aan de des incumberenden te worden uitgereikt.

12 Wintermaand. *Vaststelling eener boete van 100 zilveren ducatons op het ondertrouwen aan huis te Soerabaija, in stede van op het stadhuis.*

Deze boete kwam ten voordeele van de stads-kas.

Vroeger gaven de ondertrouwden aan huis een geschenk naar goedvinden aan de commissarissen uit den Raad van justitie, die den ondertrouw verrigtten.

12 Wintermaand. *Ontheffing van den prefect der Jacatrasche en Preanger bovenlanden van de werkzaamheden van commissaris der wegen en posterijen in het district Batavia.*

Een ambtenaar werd speciaal voor die werkzaamheden aangewezen »op het daartoe staande tractement".

12 Wintermaand. *Regeling nopens de correspondentie met het Opperbestuur in Nederland.*

De Regering vereenigde zich met het volgende voorstel van den Gouverneur Generaal, luidende in substantie:

dat, toen zijne excellentie in Lentemaand jongstleden aan deze regeering het voorstel deed om als een gevolg van de

afschaffing van de post van geheimschrijver van den Gouverneur Generaal het concipieeren van alle rapporten en missives van wegens het lichaam dezer regeering aan zijne excellentie den minister van Zijne Majesteit tot de zaken van kolonien, hetgeen anderzins den secretaris dezer vergadering zou hebben geimcumbeert, over te laten aan een van hoogstdeszelfs secretarissen generaal, welke bij het reglement voor dezelve van den 29en van Bloeimaand daaraan vervolgens ook met deze werkzaamheid is belast geworden, zijne excellentie daarmede ten doel had gehad om in die rapporten en missives een beter ensemble te onderhouden, daar het voor den secretaris der regeering destijds zeer moeielijk zou zijn geweest een aaneen geschakeld verslag aan den minister te ontwerpen, wijl eensdeels de organisatien van het voormalige Javasche gouvernement en van Cheribon nog niet waren geconsolideerd en ten andere de generale directie niet gebragt op den presenten voet, waardoor de tegenswoordige, regelmatige behandeling van zaken bij deze vergadering voor alstoen geen plaats kon hebben en hare rapporten aan den minister derhalve, wanneer tevens niet uit andere bronnen kon worden geput, niet alleen aan onvolledigheid, maar ook aan onnauwkeurigheid zouden hebben moeten laboreren, behalve de herhaling, waarin deze regeering zoude kunnen zijn vervallen, door met zijne excellentie te schrijven over dezelfde zaken, hetgeen niet wel te vermijden was, zoo lange de opgemelde organisatien van Java en Cheribon en die van de generale directie hun volkomen beslag niet hadden erlangt en zijne excellentie daardoor in de noodzakelijkheid wierd gebragt zich op alle details te expliceeren;

dan dat sedert de meermelde organisatiën compleet zijn ingevoerd en alle zaken van wetgeving, finantie, administratie, aanstellingen, enz. door hoogst denzelven ter deliberatie worden gebragt van deze vergadering niet alleen, maar zelfs de maandelijksche rapporten van den staat der finantiën, magazijnen, producten en in één woord van den ganschen omvang der generale directie door den directeur generaal

bij dezelve worden ingediend en daardoor de registers dezer regeering een volkomen geheel opleveren, de eerst aangevoerde redenen, die tegen het concipieeren der rapporten en missives van deze vergadering door den secretaris dezer regeering aan den minister pleitende waren, als nu ten volle waren gecesseert, daar niet alleen thans door gemelden secretaris een volledig verslag uit de resolutiën kan worden getrokken, maar ook een verslag, hetgeen geene recites zou bevatten van rapporten van zijne excellentie, die van nu af aan eenlijk zouden rouleeren over militaire en marine zaken en die der inwendige veiligheid en rust, zoomede de generale situatie en het politieke bestaan der kolonie in het algemeen regardeerden, waarbij hoogst dezelve zorge zoude dragen, dat van hetgeen door deze regeering bedeeld wierd, door zijne excellentie geen aanbaling zouden worden gedaan, terwijl zijne excellentie zich tevens flatteerde, dat dit een middel wezen zou om de impressie krachteloos te maken van alle verkeerde insinuatien, die de vijanden van de tegenwoordige, verbeterde orde en inrigting over den waren staat en toedragt van zaken in deze kolonie zouden kunnen verspreiden;

proponeerende hoogst dezelve mitsdien op deze gronden om, gerekend van den eersten van Louwmaand aanstaande, onder ultimo van iedere maand door den secretaris dezer vergadering te doen ontwerpen een behoorlijk verslag aan den minister van hetgeen in den loop der maand is voorgevallen, getrokken uit de communicatien en voordragten van zijne excellentie, zoomede van de rapporten van den directeur generaal, die ter vergadering inkomen, en van de besluiten, die daarop werden genomen, nadat echter de form van opgemelde brieven vooraf zou wezen gearresteerd.

Zie ook 5 Sprokkelmaand 1810.

12/19 Wintermaand. *Vervallen verklaring van het bepaalde op 12/21 October* 1688 *nopens den aanvoer van slaven, enz.*

Alzoo op den 12en dezer lopende maand in Rade van Indiën

goedgevonden is te verklaren, dat de wet van den 12en van Wijnmaand 1688 tegen den aanvoer alhier van Oostersche slaven, mitsgaders het aangieren van eenige plaatsen, welke niet bij de op Maccasser verleende passen zijn uitgedrukt, reeds sedert jaren herwaards door het contrarie gebruik en een geheele afwijking beschouwd moet worden vervallen te wezen; zoo wordt hiervan aan elk en een iegelijk kennis gegeven, zoowel als dat het den particuliere handelaars op Maccasser voortaan vergunt zal zijn om bij hun retour van daar Bima, Sumbauwa, Lombok of Balij Sazak en Balij of de plaatsen langs Java bij verkiesing aan te doen, indien zij hetzelve geraden mogten oordeelen.

Zullende deze tot dat einde in de Hollandsche, inlandsche en Chinesche talen, zoo op dit eiland, als op de overige possesien in Indiën, worden aangeplakt ter plaatse gebruikelijk.

12/19 Wintermaand. *Verbod tegen het werpen van vuilnis in rivieren, enz.*

Nademaal op de daartoe gedane voordragt door President en Schepenen van Batavia op den 12en dezer lopende maand in Rade van Indiën besloten is om, met renovatie voor zoover van het 11 artikel onzer publicatie van den 24en van Lentemaand 1778, ten ernstigste te verbieden, zoo als verboden wordt bij dezen, het werpen van eenigerlei krengen, aarde, mist of ander vuilnis in de rivieren of uitwateringen, zoo binnen, als buiten deze stad, sub poene eener amende van vijftig rijksdaalders, te verbeuren door de hoofden der huisgezinnen, door wiens onderhorigen of lijf-eigenen het feit wordt begaan, en ten behoeve van zoodanige officieren van justitie en hunne bediendens, als de calange mogten doen, tenzij de voorschreven hoofden onvermogende of niet genegen waren voor hunne ondergeschikten te voldoen, wanneer de officier van justitie, door wiens bediendens de aanhaling geschiedt, hun een gevoelige correctie zal doen geven.

En dat wijders een ieder voor het door hem bewoonde

erf gehouden zal wezen om, bij het stranden of vast raken van eenig lijk of kreng, hetzelve naar het midden der rivier te doen stooten ten einde de doortocht naar zee te bevorderen, almede op eene boete van tien rijksdaalders ten behoeve als boven en te verbeuren door degeene, voor wiens erf zoodanig lijk of kreng zal gevonden worden; -- zoo is het, dat een ieder hiervan tot zijn narigt en observantie wordt kennis gegeven.

En ten einde niemand hiervan onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze gepubliceert, mitsgaders in de Hollandsche, inlandsche en Chinesche talen worden geaffigeert, ter plaatse gebruikelijk.

13 Wintermaand. *Eed-formulier voor de commissarissen der wegen en posterijen.*

Dit formulier bevat niets bijzonders.

13 Wintermaand. *Inlandsche wetten.*

Bij een brief van dezen datum gaf de Gouverneur-Generaal aan den prefect van Japara o. a. te kennen, dat de inlandsche wetten alleen golden »in zaken, die de huwelijken, godsdienstplegtigheden of andere objecten, in een direct verband staande met de zeden en gewoontens der Javanen, concerneren, dan wel disputen uit haat en nijd van Javanen tot Javanen, die tot doodslag overgaan, zonder van roof vergezeld te zijn".

16 Wintermaand. *Bestraffing van diefstal van 's Lands houtwerken.*

Overwegende de noodzakelijkheid, dat morsserijen met en opkopingen van 's Lands betrouwde goederen, waartoe de Chineesen door hunne schandelijke winzucht steeds aanleiding weten te geven, op een exemplare wijze worden gestraft;

is besloten den Chinees Sioo op drie eerstkomende en achtereenvolgende bazaar-dagen van Weltevreden telken reize

een gevoelige correctie te doen appliceeren en gedurende den tijd van drie maanden, met een ketting aan een boom geklonken, op het plein van Weltevreden voor een ieder te doen ten toon stellen.

18 Wintermaand. *Invoering van zekere voertuigen tot het transporteren van 's Lands houtwerken uit de bosschen naar de stapelplaatsen.*

Zijne excellentie, ontvangen hebbende de rapporten wegens de genomen proeven met een mallejan en andere hout-machines, welke op order van zijn excellentie zijn aangemaakt ten einde de afvoer van houtwerken uit de bosschen meer spoed bij te zetten en niet alleen eene aanmerkelijke vermindering daar te stellen in de kosten, aan de tegenwoordige wijze van transport verbonden, maar ook een aanzienlijk gedeelte te besparen van het enorme getal buffels en menschen, 't welk tot het sleepen der houtwerken volgens de presente inrigting wordt vereischt en tot andere nuttige eindens voor den landbouw dienen kan;

en considererende, dat gemelde proeven ten volle het nut van de mallejans en andere houtmachines, na mate van het verschillende terrein, langs welke de afvoer geschieden moet, hebben geconstateerd, buiten eenige geringe verbeteringen, waarvoor gedachte machines nog vatbaar zijn geoordeelt, en die bij een meer volledige practikale kennis met weinig moeite te herstellen zullen zijn;

heeft besloten de dadelijke invoering dezer houtmachines tot het vervoeren van 's Lands houtwerken uit de bosschen naar de stapelplaatsen en aller wegen, waar dit verder mogt worden vereischt, te gelasten en een somma te affecteren van drie duizend rijksdaalders, zilver geld, eens, om daaruit te vinden de kosten, die voor aanmaken van meermelde hout-machines en tot verdere consolidatie van deze inrigting zullen moeten worden geimpendeert, mits daaromtrent alle menage in acht genomen en gezorgt wordt, dat dit geld niet tot

andere eindens worde gediverteerd, mitsgaders van hetgeen daarvan wordt uitgegeven, behoorlijke specificatien gehouden en welmelde specificatien, behalve aan de generaale rekenkamer, ook maandelijks zijne excellentie worden aangeboden.

Met die voertuigen moest o. a. vervoerd worden »een »aanzienlijke partij zware houtwerken, die voorleden jaar »met vergunning van den Keizer en Sulthan in hunne bos»schen gekapt was".

In Europa was Daendels »meermalen getuige geweest van »de faciliteit, waar mede de houtwerken aldaar door middel »van houtwagens van differente constructie en met maar »weinige trek-beesten in proportie van de zware last wierden »vervoerd".

19 Wintermaand. *Conditiën, waarop door President en Schepenen ten voordeele van hunne kas voor het aanstaande jaar* 1810 *zal worden verpagt het oorgeld der paarden van alle dienaren, burgers en ingezetenen, item de belasting voor het begieten der wegen, zoomede de wagenpagt van Chinesen, Mahometanen en inlanders.*

Art. 1. Aan een iegelijk, niet gehoorende tot Chinesen, Mahometanen of inlanders, blijft toegestaan een of meer wagens of chaisen en zooveel trekpaarden te houden, als hij goedvind, mits in 't jaar, onder de benaming van oorgeld, aan pagt betalende:

voor	een	trek- of rijpaard	....	rds	10
»	twee	» » rijpaarden	....	»	20
»	drie	» » »	....	»	30
»	vier	» » »	....	»	40
»	vijf	» » »	....	»	50
»	zes	» » »	....	»	60
»	zeven	» » »	....	»	75
»	acht	» » »	....	»	90

voor negen	trek-	of	rijpaarden	. . . .	rd^s	105
» tien	»	»	»	. . . .	»	120
» elf	»	»	»	. . . .	»	135
» twaalf	»	»	»	. . . .	»	150
» dertien	»	»	»	. . . .	»	165
» veertien	»	»	»	. . . .	»	180
» vijftien	»	»	»	. . . .	»	200
» zestien	»	»	»	. . . .	»	220
» zeventien	»	»	»	. . . .	»	240
» achtien	»	»	»	. . . .	»	260
» negentien	»	»	»	. . . .	»	280
» twintig	»	»	»	en daar boven	»	300

zullende deze belasting voor het aanstaande jaar 1810 moeten worden opgebragt aan den pagter door een ieder, zonder onderscheid, en niemand eenige vrijdom daarvan mogen genieten, hetzij geheel of gedeeltelijk, dan voor zooverre zulks bij dit reglement nader is bepaald.

Art 2. Alle militairen, zoomede de bodens der hooge regering en die verder van Lands wege verpligt zijn paarden te houden, gelijk de dienaren van de officieren van justitie, zullen voor hunne rijpaarden vrijdom genieten van deze belasting.

Art. 3. De wagen-verhuurders worden almede van de voorschreven algemeene bepaling geëximeerd en zullen kunnen volstaan met de betaling van vijf rijksdaalders voor elk der paarden, welke zij aanhouden, blijvende overigens de orders en reglementen omtrent het stuk der wagen-verhuurderijen, inzonderheid ook omtrent het getal der wagens, die elk derzelve mag aanhouden, in hun geheel.

Art 4. De voorschreven belasting moet betaald worden van alle paarden, zonder onderscheid, welke aangehouden worden binnen den omtrek der buiten posten ofte ook die aldaar gebruikt worden, al is het, dat zij er niet permanent worden aangehouden; doch alle paarden, welke buiten de voorschreven limiten worden aangehouden en binnen dezelve niet gebruikt, worden daarvan geëximeerd.

Art. 5. Alle eigenaars van landerijen, gelegen boven de vijftiende paal, gerekend tot aan de landhuisen, zullen in eens moeten betalen rijksdaalders 200 en de eigenaars van landerijen boven de tiende paal, gerekend als even, rijksdaalders 100 's jaars voor het getal paarden, dat zij boven en beneden de posten gebruiken, wel verstaande, dat dit alleen ziet op dezulken, welke voor het getal paarden, dat zij op Batavia aanhouden, minder aan oorgeld fourneren en niet op de zoodanigen, die uithoofde van het door hun aangehouden wordende getal paarden volgens artikel 1 verpligt zijn meerder te betalen.

Art. 6. Een iegelijk zal verpligt zijn voor ultimo van Louwmaand aanstaande aan den pagter opgave te doen van het getal paarden, waarvan hij de voorschreven belasting moet betalen, ter plaatse, door denzelven op te geven, op poene eener boete van vijftig rijksdaalders, wanneer zulks wordt verzuimd, en van een boete van drie hondert rijksdaalders, wanneer mogt blijken de voorschreven opgaven niet ter goeder trouw te zijn geschied, alles ten faveure van den pagter.

Art. 7. De betaling zal vervolgens moeten geschieden voor ultimo van Sprokkelmaand aan den pagter en tegen schriftelijke quitantie van denzelven, om ten allen tijden te kunnen dienen tot bewijs; met magt om tegen de nalatigen of onwilligen tot parate executie te procederen.

Art. 8. Alle paarden, welke iemand na het doen der voorschreven opgave aanschaft, zullen deze belasting subject zijn; en zal een ieder gehouden zijn daarvan nader dadelijk opgave en betaling te doen, gerekend na het getal maanden, die als dan van het jaar nog overig zullen zijn, zonder dat de pagter verpligt zal wezen eenige restitutie, in wat geval ook, te doen, sub poene, dat de nalatigen of kwaadwilligen in gelijke boeten, als bij artikel 5 bepaald zijn, zullen worden verwezen.

Art. 9. Een wagen-verhuurderij van eigenaar veranderende, zoo zal de nieuwe eigenaar gehouden zijn deze belasting

te betalen, te rekenen van den dag af, dat dezelve aan hem wordt getransporteerd; en zal in dien gevalle aan den vorigen eigenaar ofte deszelfs erfgenamen restitutie geschieden van het meerder betaalde dan pro rato, gerekend tot den dag van het voormelde transport.

Art. 10. Om des te beter den pagter tegen het frauderen in deze te verzekeren, zoo zullen wijkmeesteren, zoo in, als buiten de stad, ook dit jaar bij de beschrijving behoorlijk moeten opneemen het getal der paarden, bij een iegelijk aan handen, en daarvan specifique en door hun ondertekende lijsten moeten overgeven aan President en Schepenen van Batavia, die dezelve wederom zullen doen ter hand stellen aan den pagter; en zal het bovendien den pagter vrijstaan om, zoo dikwijls hij zulks noodig oordeeld, mits daartoe alvorens permissie van den President van Schepenen verzogt en geobtineerd hebbende, te visiteren de stallen van alle degeenen, welke aan de belasting van het oorgeld subject zijn, en op te neemen het getal paarden, zig aldaar bevindende; wordende bij dezen wel expresselijk verboden het stallen van paarden aan anderen, dan den eigenaar der stal ofte bij hem inwoonende personen gehoorende, tenzij daarvan mede specifique opgave of betaling is geschied, op poene van drie hondert rijksdaalders voor den pagter voor de contraventeurs, zoowel dengeene, die zoodanige paarden gestalt heeft, als die dezelve in eigendom toebehooren.

Art. 11. De pagter zal alle dagen (uitgezonderd de Zon- en feestdagen) moeten vaceren tot den ontfangst van opgave en betalingen, zoo voor de paarden, als wagens, die zullen worden aangehouden, des voormiddags van acht tot elf uren.

Art. 12. Voorts zal de pagter van alle Chinesen, Mooren en inlanders, die verkiezen rijtuigen aan te houden, in het heffen der pagt zig hebben te gedragen aan den inhoud van het placcaat der hooge regeering van den 30[en] van Wintermaand 1754, betrekkelijk de wagenpagt geëmaneerd, en gerenoveerd bij publicatie van den $\frac{12}{26}$ van Sprokkelmaand 1802, met het daarbij nader gestatueerde.

Art. 13. De pagter zal boven des ook geregtigd zijn bij het oorgeld der paarden te heffen het bij billet van den 9ᵉⁿ van Oogstmaand 1803 bepaalde voor het begieten der wegen, als van de geenen, die 300 rijksdaalders betalen.................................... Rds. 15

van de geenen, die 15 à 16 paarden aanhouden.. ..	»	13
voor 13 à 14..................................	»	12
» 12..	»	10
» 10 à 11.....................................	»	8
» 8 » 9.......................................	»	6
» 6 » 7.......................................	»	5
» 4 » 5.......................................	»	4
» 2 » 3.......................................	»	2
» 1...	»	1

zoomede van de wagen-verhuurders rijksdaalders 25, ieder.

Art. 14. En hoezeer de pagter bij de visitatien der stallen van den President van Schepenen de noodige assistentie zal moeten vragen, zoo zal, des ongeagt, de hooge raad van justitie van Indiën (na luid derzelver instructie) geauthoriseerd blijven om ter eerster instantie kennisse te nemen van alle questien en verschillen, welke dien aangaande zouden mogen ontstaan, en daarin op korte en peremptoire termijnen regt doen en wijzen bij arrest, mitsgaders de advocaat-fiscaal in alle zoodanige zaken zig bij den pagter voegen en daarvoor, zoowel als voor het voeren der procedures, genieten de helft der boetens en de wederhelfte komen ten voordeele van den pagter.

Art. 15. En eindelijk zal de pagter verpligt zijn de pagtschat op te brengen voor drie vierde gedeeltens met medio van Lentemaand en het overige een vierde gedeelte voor ultimo van Hooimaand aanstaande en voor de nakoming daarvan tot securiteit stellen vier borgen ten genoegen van President en Schepenen.

En ten einde een ieder hiervan kennisse erlange, zal deze in de Hollandsche, Chinesche en inlandsche talen worden geaffigeerd ter plaatse gebruikelijk.

19 Wintermaand. *Aanmaak van 1200 zegels ad 6 stuivers door den prefect van den Oosthoek.*

Zulks geschiedde, omdat de voorraad verbruikt en niet bij tijds nieuwe voorraad aangevraagd was.

De Regering berustte in het gebeurde, maar de prefect kreeg toch de vermaning »zich voortaan niet te bemoeijen »met zaken, welke van de onmiddelijke competentie zijn van »het Gouvernement".

19 Wintermaand. *Instructie voor den landmeter te Batavia.*

Art. 1. Hij zal buiten bezwaar van den Lande bij het gouvernement worden aangesteld en altijd wezen eerste taxateur van vaste goederen.

Art. 2. Hij zal in zijn officie staan onder de orders van het collegie van President en Schepenen te Batavia en in zijne burgerlijke betrekkingen der judicature van gemelde regtbank ter eerster instantie onderworpen wezen.

Art. 3. Alle diensten, die van hem in zijn officie van wegen het gouvernement, de justitie, Schepenen, den drossaard of particulieren gevorderd worden, zal hij presteren met den meesten spoed en accuratesse.

Art. 4. Hij zal het gouvernement, de justitie, Schepenen en den drossaard in zaken, zijn ambt betreffende, moeten dienen van berigt, consideratien en advis, zoo dikwijls dit van hem zal worden gerequireerd.

Art. 5. Schepenen zullen geene overschrijving van vaste goederen doen, voor dat hun bij een certificaat van den landmeter zal zijn gebleken, dat van den verkoop ten zijnen kantore behoorlijke aanteekening is gehouden.

Art. 6. Ingevolge van dien zal hij, landmeter, verpligt zijn van den overgang van vaste goederen van den eenen eigenaar op den anderen, terstond na de ontvangene kennisgave, aanteekening te houden bij zijne registers en kaarten en daarvan

aan de belanghebbende een certificaat of landmeters-kennis te verleenen.

Art. 7. Wanneer hij daartoe aanvrage ontvangt, zal hij extracten uit deze registers aan de daarbij geinteresseerde personen uitreiken en verder aan eenen ieder de noodige ophelderingen geven, die van hem verzocht worden.

Art. 8. Hij zal alle erven, landen, enz. op requisit meten en daarvan meetbrieven verleenen, dan wel, des gevorderd wordende, schetsen formeren, waarbij alle de belendingen behoorlijk zijn afgemeten en navolgens de daarbij geplaatste schaal in figuur gebragt, doch niet kunnen worden verpligt om voor particulieren volledige kaarten te vervaardigen.

Art. 9. Hij zal zorgen, dat de onder zijne berusting zijnde kaarten, registers en andere papieren in een geschikte orde worden bewaard, en daarvoor verantwoordelijk zijn, zullende alle drie maanden eene commissie van President en Schepenen zijne papieren exact nazien en hunne bevinding aan de vergadering rapporteren; terwijl bij ontslag of overlijden van den landmeter, ten overstaan van eene commissie, transport van evengedachte kaarten en papieren aan zijnen successeur zal moeten worden gedaan.

Art. 10. De landmeter is mede responsabel voor alle schaden en nadeelen, die door verzuim of onoplettenheid van zijne zijde mogten worden veroorzaakt.

Art. 11. Hij zal zich op eigene kosten moeten voorzien van eenen adjunct, welke op zijne voordragt bij het gouvernement aangesteld en door het collegie van President en Schepenen in den eed zal worden genomen, blijvende hij nogtans alleen verantwoordelijk voor de handelingen van voormelden adjunct.

Art. 12. Als landmeter zal hij voor salaris, zoo aan den Lande, als aan particulieren, mogen declareren, te weten:

a. voor het meten van een erf in de stad en Zuider voorstad vier rijksdaalders, zilver geld, doch, zoo het erf beneden de 200 rd[s] waardig is, maar éénen rijksdaalder, gelijke munt;

b. voor het meten van een erf buiten de Zuider voorstad en binnen de limiten der jurisdictie van President en Schepenen van Batavia zeven rijksdaalders, zilver geld, daags, doch het erf minder dan 100 rd[s] waardig zijnde, niet meer dan twee rd[s], mede zilver geld;

c. voor het meten van een erf of land, boven de evengenoemde limiten gelegen, een-tiende rijksdaalder per cento van de waarde van het gemetene goed, geëstimeerd naar de laatste, voorhanden zijnde taxatie of, bij ontstentenisse van die, naar den laatsten verkoop-prijs, ten ware dit geene zeven rijksdaalders, zilver geld, per dag mogt beloopen, in welk geval de landmeter, in stede van $^1/_{10}$ percent, voornoemd daggeld zal mogen pretenderen;

zullende de hiervan door den landmeter te verleenene meetbrieven, waarvoor hij niets zal mogen declareren, geschreven moeten zijn op een zegel van zes stuivers;

d. voor eene schets van het gemetene land vijf en twintig rijksdaalders, zoo het perceel vijf en twintig duizend rijksdaalders en minder waardig is, doch anders nog eenen rijksdaalder daar en boven van ieder duizend rijksdaalders, welk zoodanig land meerder waardig is;

e. voor het verleenen van certificaten wegens den verkoop van goederen, item voor kopijen of extracten uit zijne registers eenen rijksdaalder voor de eerste bladzijde en vier en twintig stuivers voor iedere der volgende bladzijden, mits twintig regels op eene bladzijde staan. Deze certificaten, kopijen en extracten moeten geschreven zijn op een zegel van zes stuivers, welk zegel ten laste komt van den requirant.

Art. 13. Wanneer de landmeter daggeld declareert, zal hij, indien zijn werk, de heen- en terugreis hieronder begrepen, in eenen dag niet kan afloopen, zes uren per dag werkzaam moeten zijn.

Art. 14. In commissiën geëmploieerd wordende zonder eenige werkzaamheden te doen, zal hem echter het voornoemde daggeld van rd[s] 4 binnen en rd[s] 7 buiten de limiten

der jurisdictie van President en Schepenen van Batavia worden te goed gedaan.

Art 15. Voor zoover de daggelden van den landmeter betaalbaar zijn gesteld in zilveren munt, zal daarvan voldoening kunnen geschieden in papieren van credit met de bij het gouvernement bepaalde agio.

Art. 16. Den taxateurs van vaste goederen wordt wel expresselijk verboden eenige taxatie te doen van vastigheden, die zij beiden niet hebben geinspecteerd en waarin zij te zamen over de waarde niet zijn overeengekomen, moetende hierin onpartijdig en eerlijk handelen en, in cas van verschil, hetzelve aan President en Schepenen ter decisie voordragen.

Art. 17. Zij zullen jaarlijks met den 1[en] van Zomermaand aan President en Schepenen inleveren eene accurate en gemoedelijke lijst der actuele waarde van alle huizen, tuinen en erven, die binnen de limites der jurisdictie van President en Schepenen welmeld gelegen en aan de belasting van het een-half percent subject zijn.

Art. 18. Deze lijst zal bij President en Schepenen worden geëxamineerd en, geapprobeerd zijnde, ingevolge van die de collecte van het $^1/_4$ percent geschieden, doch Schepenen, op dezelve eenige bedenkingen hebbende, zich deswegens kunnen adresseren aan het gouvernement.

Art. 19. De taxateurs zullen, na de approbatie van deze jaarlijksche taxatie, daarvoor uit Schepenen kas genieten een douceur van twee honderd rijksdaalders.

Art. 20. Zij zullen voor het waardeeren van alle vastigheden genieten éénen rijksdaalder per cento van de getaxeerde waarde, uitgezonderd in sterfboedels, uit welke het collateraal moet worden betaald; zullende voor de taxatie der objecten, aan die belasting onderhevig, slechts eenen halven rijksdaalder per cento mogen declareeren en voor die salarissen tevens verleenen een taxatie-billet of lijst, geschreven op een zegel van 12 stuivers, mits het evengemelde salaris ten minste bedraagt vier rijksdaalders, zilver geld, voor eene taxatie

binnen de limiten en zeven rijksdaalders, gelijke munt, voor eene taxatie buiten de limiten der jurisdictie van President en Schepenen van Batavia, met vrijheid anderzins om het evengemelde montant in plaats van percento's in rekening te brengen, betaalbaar in zilver specie of in papieren van credit met de bij het gouvernement bepaalde agio.

Art. 21. Van alle taxatien, die zij voor het gouvernement doen, zullen zij genieten een achtste rijksdaalder per cento van de waarde.

Art. 22. De salarissen voor de taxateurs zullen onder hen beiden gelijk worden verdeeld.

Art. 23. Voor de diensten, die de landmeter of de taxateurs aan den Lande presteren, zal alle drie maanden eene declaratie moeten worden ingegeven aan de generale directie, geverifieerd door degenen, welke hen te werk hebben gesteld, welke declaratie geëxamineerd en na approbatie uitbetaald zal worden.

Art. 24. Dezelfde cynosure zal worden gevolgd ter verrekening van de diensten, die op requisitie van President en Schepenen zullen worden gepresteerd, met deze verandering alleen, dat de declaratien aan het collegie zullen worden ingeleverd ter betaling uit de stads kas.

Art. 25. Alle questien over de werkzaamheden en het salaris, zoo van den landmeter, als van de taxateurs, zullen ter decisie bij Schepenen gebragt en, zooveel mogelijk, de plano worden beslist.

Art. 26. De landmeter en taxateurs zullen geen hoogere salarissen mogen eischen, als hun bij deze instructie zijn toegestaan, op verbeurte van hun officie.

Art. 27. De landmeter zal bij zijne aanstelling in Rade van Indië afleggen den volgenden eed:

Ik beloof en zweer Zijne Majesteit den Koning, als mijnen hoogen en doorluchtigen souverein, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indië, gehouw en getrouw te zijn;

dat ik om tot het ambt van landmeter en taxateur van

vaste goederen te geraken aan niemand iets heb gegeven of te geven beloofd heb;

dat ik mij in de voorschrevene betrekkingen vlijtig, getrouw, discreet en onpartijdig kwijten, zonder aanzien van persoon, niemand met mijne kennis bevoordeelen of te kort doen en geen hooger salaris vorderen zal. als mij bij mijne instructie is toegelegd;

en dat ik mij voorts in alles zal gedragen achtervolgens de instructie en orders, voor mijne bediening gearresteerd of nog te arresteeren, gelijk iemand, in zoodanigen publieken dienst gesteld, toestaat en betaamt.

Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!

Bij resolutie van 3 Grasmaand 1811 is uitgemaakt, dat in art. 19 papieren geld voor het douceur van den landmeter was bedoeld.

Daendels schrijft in zijn werk, bl. 63, dat het collegie van Heemraden en het kantoor van den landmeter »geen »nut ter wereld aanbragten".

Zie ook 13 Maart 1809 en 5 Sprokkelmaand 1811.

20 Wintermaand. *Maatregel nopens kettinggangers.*

Is besloten, dat de kettinggangers in de drie administratien van Batavia, Sourabaija en Samarang zullen worden gesteld onder de orders en het toezicht van de havenmeesters aldaar, onverschillig in welk gedeelte van het departement zij worden geëmploijeerd.

21 Wintermaand. *Slaven-handel.*

Zijne excellentie, de Maarschalk en Gouverneur Generaal, goedgevonden hebbende den inkoop van slaven ter kuste Celebes voor rekening van den Lande te doen ophouden, ten einde de speculatie van particulieren in den slaven handel des te meer aan te moedigen, zoo wordt, op last van hoog-

gemelde zijne excellentie, hiervan aan elk en een iegelijk kennis gegeven, gelijk mede, dat de manslaven, die te Batavia, Samarang of Sourabaija aangebragt en voor den militairen dienst bekwaam gekeurd worden, door den Lande zullen worden geaccepteerd tegen vijf en zeventig rijksdaalders, zilver geld, per hoofd, betaalbaar te Batavia in zilvere munt, terwijl de aanvoerders van slaven met de manslaven, die worden afgekeurd, als ook met de vrouwenslaven en de kinderen van beide sexe, ten hunnen meesten voordeele, na welgevallen, kunnen handelen.

En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zal kunnen voorwenden, zal deze, zoo te Batavia, Java's Noord-Oostkust en Cheribon, als ter kuste Celebes, in de Hollandsche, inlandsche en Chinesche talen worden geäffigeert, ter plaatse gebruikelijk.

Meermalen zijn op verzoek uitzonderingen op bovenstaanden regel toegelaten.

21 Wintermaand. *Voorschrift nopens aanbestedingen.*

Is besloten van alle goedgekeurde aanbestedingen opgave te laten doen aan de generale directie, ten einde in het formeeren der finantieele staten der maandelijksche uitgaven daarop te kunnen calculeeren, moetende tot dat einde de presumtive tijd, dat elke termijn zal moeten betaald worden, daarbij worden opgegeven.

21 Wintermaand. *Opheffing van het fort te Tandjoeng-poera.*

Is besloten te bepalen, dat het fort Tanjong-poera op den eersten van Louwmaand aanstaande zal wezen geëvacueerd; dat de tegenwoordige commandant van dat fort van daar zal worden opgeroepen door een order van den brigadier en chef der divisie van Batavia; dat de opziender van Tjicauw zal zijn gedemitteerd, indien hij met den 15en van Louwmaand

de noodige koffij-prauwen tot den afvoer der afbraak van Tanjong-poera niet zal hebben bezorgd: en eindelijk, dat de kapitein der artillerie, Schreuder, zal wezen gesuspendeerd met stilstand van tractement, bij aldien den 5[en] van Sprokkelmaand aanstaande nog eenige overblijfselen van het fort te Tanjong-poera aldaar aanwezig zijn.

27 Wintermaand. *Voorschriften nopens de wijze van werken van de generale directie.*

Bij brief gaf Daendels aan den hoofd-administrateur te Samarang het navolgende te kennen.

Vermits ik, onaangezien de organisatie van de generale directie volgens de instructiën, die daarvan circulair verzonden zijn, nog aanhoudend worde geincommodeert met zaken, die bij de voorschreven directie gehoren, waardoor ik niet alleen noodeloos van gewichtiger bezigheden afgetrokken, maar ook verhindert wordt, dat de bepalingen, bij de evengemelde instructien gemaakt, regelmatig werken en tot het zoozeer vereischte ensemble worden gebracht, zoo heb ik de prefecten van Tagal, Paccalongan, Japara en het lid in het collegie van administratie der houtbosschen te Rembang bij aanschrijving van heden gelast om van nu voortaan over alles, hetgeen de generale directie concerneert, zooals bij voorbeeld aanvragen van geld of benoodigtheden, beschikkingen tot het overbrengen van 's Lands producten en goederen, over- en te kort bevindingen op uitgeleverde ladingen, voorzieningen aan de magazijnen, inkoopen, aanbestedingen en wat dies meer zij, onmiddellijk met u te corresponderen en speciaal tegen den vijftienden van ieder maand aan u in te zenden een begrooting der benoodigdheden van geld en behoeftens voor elke volgende maand; en daarentegen, van hetgeen aan pagtschat en andere inkomsten gecalculeerd wordt te zullen inkomen, zoomede met ultimo van iedere maand reguliere staten van de kas en magazijnen; waarvan ik u kennis gevende tevens aanbevele de voornoemde prefecten hiertoe te houden, mits-

gaders omtrent al, hetgeen de generale directie betreft, directelijk te correspondeeren met den administrateur generaal, aan hem tegen den twintigsten van iedere maand, buiten en behalve de jaarlijksche generale eisch van benoodigdheden, overzendende de hierboven van de respective prefecten gerequireerde begrooting, daarbij te samen getrokken hetgeen de prefecture van Samarang, na aftrek van hare lasten, voor iedere volgende maand gerekend wordt noodig te hebben, de militaire tractementen, de uitgaven voor de marine en voor de hout-administratie hieronder begrepen, ten einde in het formeren der maandelijksche finantiële staten van uitgaven daarop te kunnen calculeeren, excuserende u mij te schrijven over eenige van deze zaken, welke niet de groote politieke belangens betreffen, en alleenlijk verlangende, dat mij behoorlijke staten van de kas en magazijnen, benevens de aanhanden hebbende finantiële vooruitzichten, onder ultimo van iedere maand regulier worden aangeboden.

27 Wintermaand. *Verplaatsing van de bank van leening te Batavia.*

Aangezien de bekende ongezondheid van het locaal in de stad, binnen het welke de bank van leening gehouden wordt, en dat de menschelijkheid vordert daartegen hoe eer hoe beter te voorzien ten einde te verhoeden, dat iemand verder het slagtoffer van de evengemelde ongezondheid worde;

is besloten den directeur-generaal van 's Konings domeinen en finantiën te qualificeeren na een geschikte woning buiten de stad om te zien op een gezonde plaats, werwaards de bank van leening zoude kunnen worden verplaatst, en om daartoe ten spoedigste aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal voordragt te doen.

28 Wintermaand. *Instructie voor de wijkmeesters, binnen en buiten Batavia.*

Art. 1. De jaarlijksche verandering of continuatie van de wijkmeesteren zal geschieden door het collegie van Schepenen;

en zullen de onderhorigen van ieder wijk gehouden wezen hunnen wijkmeester te geven zijn behoorlijke eere en respect, zonder hem te hoonen, injurieren ofte smaad aan te doen, op arbitrale correctie.

Art. 2. En opdat de wijkmeesteren bij een ieder bekend mogen worden, zoo zullen zij alle boven de post van hunne deur doen ophangen een door Schepenen aan hun te geven vierkant schild, waarop de letter van 't blok staat uitgedrukt; ook zullen de respectieve wijkmeesteren, in cas van brand als anderzins in officio agerende, zich moeten omgorden met een witten band of cherpe, ten einde des te beter door een ieder erkend en gerespecteerd te worden.

Art. 3. Het ambt en de bedieninge der wijkmeesteren zal zijn notitie en register te houden van de huizen en woningen, in haar wijk staande en bevonden wordende, zoomede wat familien in dezelve zijn wonende, hoe veele personen en van wat natie en volk, alle hetwelke de ingezetenen van ieder wijk verpligt zullen wezen haren wijkmeester, zoo dikmaal des vermaand zullen worden, getrouwelijk te moeten opgeven, zonder iemand te verzwijgen, inzonderheid vreemde natiën; op poene daarover aan den lijve of aan het leven, na gelegenheid van zaken, gestraft te zullen worden; zullende de wijkmeesteren de notitie ofte het register van het in hun wijk bevondene volk jaarlijks voor ultimo van Herfstmaand moeten overgeven aan het collegie van Schepenen, ten einde door den secretaris van hetzelve eene te zamentrekking te worden gemaakt.

Art. 4. Tot meerdere faciliteit van de wijkmeesteren zal een ieder, die uit eenig wijk in een ander komt te verhuizen, mede gehouden zijn den wijkmeester van de wijk, daar hij uit vertrekt, als ook van die, daar hij in komt, zulks bekend te maken, hetzij zelve ofte door iemand van zijnentwegen, op poene van drie rijksdaalders, binnen den tijd van tien dagen te verbeuren na de verhuizinge, zoowel ten opzigte van de wijk, daar hij uit vertrekt, als in komt, en zulks ten behoeve van stads cassa.

Art. 5. Niemand zal eenige personen, hetzij Europeër of inlandsche natie of Chinesche, in zijn huis ofte woninge mogen innemen, logeren ofte huisvestinge geven, of zal hiervan terstond en voor zonsondergang den wijkmeester moeten kennise geven, met en benevens bet getal der personen en of dezelve ook van geweren voorzien zijn ofte niet, op arbitrale correctie.

Art. 6. En zal de wijkmeester zulks op het berigt van dezelve niet mogen laten aankomen ofte daarin berusten, maar zal op diergelijke menschen, in zijn wijk wonende ofte komende te wonen, geduurig zelf een wakend oog moeten houden.

Art. 7. Voorts zullen de wijkmeesteren op het huishouden, doen en bedrijf van de lieden van hunne wijk, waarmede dezelve haar generende en de kost winnende zijn, te letten hebben; en wanneer zij eenige bevinden zullen, die, niet tegenstaande van haar zelven gene middelen hebben om te leven, hun egter niet bevlijtigen iets bij der hand te nemen om een eerlijk onderhoud te hebben, zoo zullen zij de zoodanigen den edelen gerechte dezer stad ofte den drossaard in zijne jurisdictie aangeven, ten einde op derzelver bedrijf nader gelet moge worden.

Art. 8. Van gelijken zullen dezelve wijkmeesteren doen, wanneer zij bemerken, dat in hare wijken, bij dag ofte bij nagt, eenige conventiculen ofte bijeenkomsten worden gehouden, op wat wijze het ook zoude mogen wezen, opdat daarin tijdig mag worden voorzien.

Art. 9. Wanneer de wijkmeesteren vernemen, dat in hare wijken zich ophouden gedroste lijfeigenen, aan welke door de aldaar wonende ingezetenen huisvesting verleend of de behulpzaame hand geboden wordt, zullen zij direct daarvan kennisie moeten geven aan den drossaard of bailluw, ieder voor zooveel zijne jurisdictie aangaat, die dan zijne bedienden last en order zal geven om de wijkmeesteren te assisteren in het apprehenderen van zoodanige gedroste lijfeigenen; zullende de wijkmeesteren, wanneer zij in de aan-

gave manqueren of nalatig zijn, aanspreekelijk gehouden worden voor de gevolgen.

Art. 10. De wijkmeesteren zullen, zooveel als mogelijk is, moeten letten, dat de in hunne wijken wonende inlanders, Chinezen of lijfeigenen 's avonds met het vallen van den avond niet langs de straten of wegen, zoowel binnen, als buiten de stad, gaan of met een prauw ofte ander vaartuig op- en afvaren zonder een brandend licht bij hun te hebben; zullende de wijkmeesteren die zulks overtreden, vermogen te apprehenderen en voorts in arrest houden, mits den volgenden ochtend aan den bailluw overgevende.

Art. 11. Eenig ongeluk (dat God verhoede) van doodslag, kwetsing, roof of diergelijke komende te geschieden, zoo zal de wijkmeester van de wijk, in dewelke hetzelve voorvalt, zoo haast hij daarvan kennisse zal hebben bekomen, zulks zonder eenig verlet ter kennisse brengen van den advocaat-fiscaal, bailluw ofte den drossaard, ieder in zijne respective jurisdictie, opdat de misdadigers agtervolgt en in hegtenis geraken mogen, daar dezelve wijkmeesteren ook gehouden zullen zijn na haar vermogen de band toe te bieden.

Art. 12. Ende opdat de voorschrevene wijkmeesteren bij tijden van brand ofte ander ongemak te beter het oog mogen hebben op de ingezetenen van haar wijk, voornamentlijk de vreemdelingen, zoo zullen dezelve in zoodanig geval zich in haar wijk blijven verhouden ende geduurig door dezelve de ronde doen, zonder gehouden te wezen, volgens de ordonnantie van de burgerwagt, voor het stadhuis ofte elders te compareren, van welke ordonnantie zij voor zooveel zullen worden geëximeerd en verschoond.

Art. 13. De burgwallen ofte kaijen, die ingestort ofte vervallen zijn, zullen weder door de eigenaars der huizen en erven, voor welke het ingevallen is, volgens gedane of nog te doene rooijing moeten voorzien ofte nieuwelijks hegt ende bestendig opgehaalt worden, 't geene de wijkmeesteren dezelve zullen belasten te volbrengen op zekeren daartoe te stellen tijd, doch bij manquement ofte nalatigheid zulks

bekend maken aan den heer President van Schepenen, die dan aan dezelve wijkmeesteren last en order zal geven om het werk bij aanbesteding ten eersten te mogen doen effectueren en dat tot laste van gezegde eigenaars der huizen.

Art. 14. De steene paden langs de huizen al voor langen tijd gelast zijnde compleet op te maken, zullen de wijkmeesteren bezorgen, dat de eigenaars der huizen en erven dezelve zoodanig na de rooijinge voltrekken en die nu en dan ontramponeerd en beschadigd komen te worden, weder hermaken ofte bij onwilligheid daarinne zoodanig handelen, als bij het jongst voorgaande 13e artikel staat uitgedrukt.

Art. 15. De gooten of riolen voor de huizen in de straten, zijnde de losinge van het regenwater, als anders, zullen afloopen tot in de gragten en een ieder voor zijn deur ten minste twee maal 's weeks dezelve moeten schoonmaken, opdat alzoo alle stank en daaruit resulterende ongemakken en twisten der buren geweerd ende verhinderd worden, waarop de wijkmeesteren mede zullen hebben te letten, mitsgaders de onwilligen zulks gebieden in te volgen; doch, zij daarna niet luisterende, zullen zij de gebreken als boven laten remediëren tot laste van degenen, die daarin weigerig en ongehoorzaam bevonden worden; maar, zoo iemand de gooten bedekken wilde, zal het met een losse toeslaande plank mogen doen, doch met steenen niet verder dan zes voeten in de lengte, op poene van zulks weder tot eigen kosten te doen opbreeken.

Art. 16. Bij aldien zich eenige gebreken aan de wegen of bruggen in en rondsom de stad of verderop komen te openbaren, zullen wijkmeesteren daarin terstond moeten voorzien, hetzij dat dezelve door de ingelanden moeten worden onderhouden en hersteld, of bij kennisgave van wegen Schepenen geremedieerd worden: gelijk zij behoorlijk mede agt zullen geven, zoo op het uitdiepen der rivieren, als insgelijks der kreeken en doode vaarten, zoomede het schoonhouden der moerassige streeken, het gelijk maken der gronden en zuiveren van alle kreupelbosch en ruigtens.

Art. 17. En dewijl het somtijds komt te gebeuren, dat de slaven, hetzij uit luiheid of kwaadaardigheid, de vuilnis buiten de bakken op 's Heeren wegen, grachten of rivieren werpen, zonder dat juist dezelve daarop van de dienaars der justitie geattrappeerd komen te worden, zoo blijven de wijkmeesteren mede gequalificeert binnen hunne respective wijken zoodanige slaven ofte slavinnen de officieren ofte hunne substituten aan wijzen om daarover op derzelver simple getuigenis gestraft te worden.

Art. 18. Inzelver voege zullen zij voorkomen, dat 's Heeren wegen en slooten met het inspringen van opstallen niet belemmerd, noch door buffels of ander viervoetig vee vertreden en bedorven worden, maar zullen, bij bevinding van dien, dat door de eigenaren, dien het incumbeerd, doen beteren, intrekken of wegruimen, zullende bij onwilligheid zulks ten hunnen kosten gedaan worden.

Art. 19. Ten einde alle disputen en misverstand aangaande het waterschutten aan de landerijen, zooveel mogelijk, te preveniëren zullen wijkmeesteren bij een distincte notitie jaarlijks aan Schepenen opgeven, hoeveel bandongangs of waterschuttingen in ieder wijk gevonden worden, met bekendstelling wie daarvan eigenaars zijn, zoomede of dezelven van houtwerk en steen dan alleen van klei en aarde zijn gemaakt, als ook wanneer en hoedanig de eigenaars dier bandongangs qualificatie hiertoe hebben ontvangen, dan wel in 't geheel niet, item hoeveel roede zaailand door ieder bandongang moet besproeid worden en laatstelijk welke en hoedanige bandongangs zouden kunnen worden uitgespaard en door buren geholpen, waarna eene evenredige verdeeling zal kunnen gemaakt worden omtrent het voor ieder grond benoodigde water en dienvolgens order gesteld op het sluiten en openen van de bandongangs.

Art. 20. Laatstelijk zullen wijkmeesteren op alles toezicht houden, wat in hunne wijken of buurten mogte komen voor te vallen ofte gebeuren; en in hetgene hierboven niet is geëxpresseerd, verplicht zijn zich te gedragen aan de orders, die

hen van wege Schepenen mogten worden gegeven, zoo ten aanzien van het onderhoud der wegen, bruggen, als ook betrekkelijk het openen en sluiten van waterschuttingen of bandongangs, mitsgaders hetgene bij het reglement op het brandblussen ten hunne respecte voorkomt, en in 't generaal alles, hetgeene eene goede politie aangaat, stiptelijk observeeren en achtervolgen.

Art. 21. En opdat een ieder, die het aangaat, hiervan kennisse moge hebben ende niemand wettelijk ignorantie zoude kunnen pretendeeren, zoo zal deze ordonnantie in de Hollandsche en inlandsche talen ter gewone plaatse worden gepubliceerd en geaffigeerd, mitsgaders door den druk gemeen gemaakt om alzoo de respective wijkmeesteren te dienen tot hun narigt en observantie.

Zie ook 18 Lentemaand 1810.

28 Wintermaand. *Voorschrift nopens de »tandaks-gelden" in den Oosthoek.*

De Regering willigde het verzoek van den prefect te Soerabaija in, dat »de zoogenaamde tandaks gelden uit den Oosthoek, welke bevorens naar Samarang wierden overgemaakt en ten profijte kwamen voor $^1/_3$ van den Raad van justitie aldaar, $^1/_3$ van diakonij-armen en $^1/_3$ van het proveniers-huis, alsnu mogten komen ten faveure der justitie en diakonij-armen te Sourabaija, ieder voor $^1/_3$ gedeelte, en het laatste $^1/_3$ mogt verblijven aan het proveniers-huis te Samarang".

28 Wintermaand. *Bepaling, dat voor uitvoer van rijst uit den Oosthoek naar de onder Soemenep behoorende eilanden* 35 *rijksdaalders per koijang zoude betaald worden.*

Voor uitvoer van rijst naar den overwal bestond reeds hetzelfde uitgaande recht. — Zie 18 Februarij 1809.

28 Wintermaand. *Last op de eigenaren van landen langs den Ooster-weg van Batavia naar Buitenzorg dien weg te onderhouden.*

Onbewust van de verplichting dier eigenaren om den bedoelden weg te onderhouden, had Daendels dat onderhoud uitbesteed (Zie bij 13 April 1809).

Sedert beter ingelicht, bepaalde hij »de aannemers van het onderhoud der Oosterweg te ontslaan van het met hun aangegaan verdrag en het maken en onderhouden van gemelden weg in dien staat van perfectie, waartoe de overige publieke wegen langs dit eiland meerendeels reeds gebragt zijn, te laten doen door de eigenaren van de landerijen, langs dezelve gelegen of onder dezelve getrokken wordende, na een nieuw te ontwerpen tarief, met verwerping van het voorstel van President en Schepenen om de eigenaren van voorschreven landen daarvoor eenige betaling te accordeeren, als genoegzaam de eenigste last zijnde, welke de particuliere landen in de ommelanden van Batavia te dragen hebben, zeer verschillende van de drukkende impositien en verpondingen, waaronder dezelve in andere landen liggen;

voorts om hetgeen reeds voor den Oosterweg sedert Wijnmaand 1808 door het gouvernement is bekostigd, door gemelde landeigenaren te doen restitueeren en het montant van dien provisioneel ten hunnen laste bij de weeskamer te negotieeren, tot dat zij daarvan teruggave aan gemelde kamer zullen hebben gedaan".

Zie ook 14/20 Sprokkelmaand en 27 Zomermaand 1810.

28 Wintermaand. *Verplaatsing van de pasar te Baia, hoofd-negorij van het land Djasinga, naar de kampong Kedawon.*

Allerlei voordeelen waren volgens Daendels aan deze verplaatsing verbonden.

29 Wintermaand. *Voorschriften nopens vaatwerk.*

De heer president heeft namens zijne excellentie, den heere Maarschalk en Gouverneur Generaal, de volgende stukken ter tafel van hunne hoog Edelheden overgelegd en daarop voorgesteld, als:

op een voordragt van den heere directeur generaal, van IJsseldijk, daar bij opzigtelijk het successive aangemaakt, verstrekt en verzonden wordende vaatwerk, ter voorkoming, dat hetzelve niet tot allerlei klein gebruik verwerkt, maar behoorlijk verantwoord wordt, voor eene vaste cynosure dien aangaande voorstellende:

Ten eersten: om al het vaatwerk, hetwelk met dranken, dan wel drooge of natte waaren, tot olij inclusive, na de buiten-kantoren gezonden wordt, op het cognossement te noteeren en het kantoor, werwaarts die verzending geschiedt, voor het kostende te belasten, tot zo lange de terugzending zal hebben plaats gevonden.

Ten tweeden: om het gemelde vaatwerk tot geen ander gebruik te doen bezigen als alleen in de Oostersche provincien tot de benodigde waterleggers voor het guarnizoen en zulks niet anders als op aanvrage van den militairen commandant en besluit van den prefect, dan wel op Macasser en Ternaten van den militair en civiel commandant, met last daarvan de generale directie vervolgens te informeren.

Ten derden: om al het kleine vaatwerk generaliter op alle plaatsen bij aanbesteding te doen aanmaken, waartoe het land, des noods, de vereischt wordende materialen tegen bepaalde prijzen zal fourneren; en om dit mede op Java te doen gevolg hebben met water vaten, die aldaar voor het garnizoen worden gebruikt.

Ten vierden: om alle vaatwerken, die aan de marcherende troepes of wel aan militaire campementen en de daarbij zich bevindende hospitalen verstrekt worden, voor rekening van de respective commissarissen van oorlog te doen voortlopen, welke daarvan ordonnantien of bewijzen zullen verleenen en

verder zoodanige arrangementen maken en orders stellen, als noodig zijn om de vaatwerken na behoren te verantwoorden; met last aan den finantie-boekhouder hiervan apart boek te houden en om mitsdien de opgaven van de verstrekte vaatwerken voortaan aan denzelven te laten afgeven.

Voorts dit artikel mede applicabel te maken voor de guarnizoenen in de groote Oost en elders, alwaar de plaats-majoor voor het gedagte vaatwerk zal worden belast.

Ten vijfden: om de dagelijksche verstrekking van vaatwerk tot berging van randzoenen voor het vaste guarnizoen niet anders dan op ordonnantie van den commissaris van oorlog of den plaats-majoor te doen geschieden, welke zullen moeten zorgen, dat hetzelve wederom verantwoord of bij den inventaris van de respective kompagnien bekend gesteld worde; en

Ten zesden: om de verantwoording, zoowel van het geschoofde, als van het oude en onbekwame vaatwerk te laten geschieden, als van de hoepels bij de piesen en het gewigt en van de duigen bij het getal;

om dien conform te besluiten;

zoo is goedgevonden en verstaan tot deze voordragt te concurreren en dien conform dezelve te arresteren.

$\frac{\text{29 Wintermaand 1809}}{\text{5 Louwmaand 1810}}$. *Intrekking van de belasting voor Chinezen, vastgesteld op $\frac{19}{26}$ Julij* 1808.

Bij een rekest gaven de Chineesche officieren te Batavia aan de Regering te kennen, »dat zij in Grasmaand 1808 ([1]) door deze regeering tot een middel van bestaan waren begunstigd geworden met de permissie om van elken Chinees, boven de bij de pacht-conditien bepaalde heffing van 15 stuivers of het hoofd-geld der Chineezen ten profijte van den Lande, nog 15 gelijke stuivers te mogen vorderen, hetgeen echter bij latere bepaling eenlijk tot de vermogenden was gerestringeerd;

([1]) Zie bij $\frac{\text{24 April}}{\text{17 Mei}}$ 1808.

dat de jongst ontslagen kapitein der Chineezen, Gouw Tjansie, bij een request aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal had opgegeven uit deze impositie niet te kunnen dekken de ongelden, waartoe hij en de luitenants ambtshalve waren verpligt, en dat het welmelde zijne excellentie had behaagd aan President en Schepenen het maken van een nadere omslag dezer belasting op te dragen, waar door aan de daarmede gebuteerde intentie beter zoude kunnen worden voldaan;

dan dat het echter bij de voltrekking van dezen last aan President en Schepenen, zoowel als aan de Chineesche officieren was geconsteerd, dat meer gedachte belasting in gemoede niet verder was te extendeeren als tot een aantal van ruim 1400 Chineezen en dat, vermits het provenu dezer heffing over een zoo gering getal Chineezen bij lange na niet toereikende was om daaruit te vinden de onkosten, welke zij, supplianten, verpligt waren te maken, en tevens in aanmerking genomen hebbende het compleet verval van alle takken van handel en bronnen van bestaan, waar door de Chineezen ten uiterste gedrukt wierden en de vroegere welvaart te vergeefs zou worden gezocht, zij om die reden liever wenschten eene geheele intrekking van deze belasting te verwerven als het weinige te percipieeren, hetgeen dezelve zou kunnen afwerpen;

aannemende uit hun privé de kosten te dragen, welke zij ambtshalve moesten maken en wel tot zoo lange, de tijdsomstandigheden gunstiger zijnde, zij gelegenheid zouden vinden hieromtrent een nader voorstel aan deze regeering te kunnen doen".

Het baart voorzeker geene verwondering, dat dit verzoek werd ingewilligd.

30 Wintermaand. *Voorschrift nopens rekesten van zeeofficieren.*

Is besloten te bepalen, dat de officieren en andere geëm-

ploijeerdens van de marine voortaan bij het inzenden van adressen, requesten of verzoekschriften aan zijne excellentie den Maarschalk en Gouverneur Generaal gehouden zullen zijn dezelve alvorens voor gezien te laten teekenen door den havenmeester van het departement, waaronder zij sorteren, ten blijke, dat de daarin vervatte positiven met de waarheid overeenkomstig zijn.

31 Wintermaand. *Regeling van den geneeskundigen dienst bij de marine-school, de equipage-werf en de gevangenissen te Samarang.*

Is besloten den genees- en heelkundigen dienst aan de zieken in de marine-school en de equipage-werf, mitsgaders aan de gevangenen bij den Raad van justitie en den landraad te Samarang, in stede van door den stads-chirurgijn, voortaan te laten waarnemen door een der officieren van gezondheid van het guarnizoen aldaar, die zich in allen deele zal moeten gedragen aan de bij de regeling van den genees- en heelkundigen dienst voorgeschrevene bepalingen, onder eene toelage van vijf en twintig rijksdaalders, zilver geld, 's maands, alsmede dat de geneesmiddelen en verdere benoodigdheden voor de opgemelde zieken op de voorschriften van gedachten officier van gezondheid uit de apotheek van het hospitaal te Semarang zullen worden verstrekt en dat van deze te doene verstrekkingen de apotheker van welmeld hospitaal gehouden zal zijn behoorlijke aanteekening te houden ten einde bij het uiteinde van ieder jaar aan den voormelden Raad van justitie en landraad de gemaakte onkosten in rekening kunnen worden gebracht.

REGISTER

VAN

PERSONEN-, VOLKS- EN PLAATS-NAMEN.

ZAAK-REGISTER.

WIDENER
WIDENER
JUN 2 6 2006
FEB 1 0 2006
CANCELLED
BOOK DUE